FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

110526

DISSADORN 4 GUENVER 1873. N° 414 EISVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonnamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulier an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MO AN, epken.

KEMPER, 4 Cuenver 1873.

Ar Bloaz nevez. — N'eus ket pell e velen eun daolen eleac'h ma voa peintet ar bloas coz o vont en he dro, hag ar bloas nevez o tigouezout. Ar bloas coz a ioa eur zam pounner ganthan var he chouk, mes ar zam-ze a ioa laset laosk, ar pez a ioa enhan a stribillenne, anter zispag, hag e c'hellet guelet oll kement a ioa er zam. Ar bloas nevez ive a ioa sammet, ar zam-ze avad a ioa destumet ha liamet cloz, hag eur golo taolet varnezhan a vire na c'hellet guelet netra euz ar pez a ioa enhan.

Ar gentel a ioa eas da denna ac'hano ; gouzout a reomp ar pez zo bet er bloas tremenet ; ar pez a vezo er bloas a zigor a zo cuzet ouzomp.

N'em bije comzet nag euz ar bloas coz nag euz ar bloas nevez panefe eur gaozeaden am eus clevet en derveziou-ma, hag am eus c'hoant da verca da lennerien *Feiz-ha-Breiz*.

Eur pemp pe c'hoec'h a safare etrezho, hag unan anezho a lavaras :

— Mad, setu ar bloas nevez o tont adarre-ta ?

— Ar bloas nevez? eme eun all, roit peoc'h din en han Doue ! me garre ne ve morse bloas nevez ebet; ne gavan dervez ebet ken enouüz hag an deis kenta'r bloaz; mitizien, amezeien, tud a deu da reketi deoc'h an dra-ma hag an dra-hont, traou ha n'eus ket eur ger guir anezho!

— Oh ! ma na deufe nemet kerent, mitizien hag amezeien, e vije brao c'hoaz. Hogen ne gontit ket kement micherour a roit labour dezho, kemener, kere, toer... Kement marc'hadour ma kemerit eun dra bennag euz ho zi, baraer, kiger... eur vanden a reont ha ne vez termen ebet dezhi.

— Da viana ma na vije ken da ober nemet ho digemeret ; mes ho ialc'h a goust dezhi. An darn muia euz ar re-ze ma na roit ket dezho ho c'halanna, ho delou mad, a vezo brao clevet ho zeod o vont en dro. Goude rei dezho zoken, ma n'o deus ket bet kement hag a felle dezho da gaout, e vezo dispennet a zoare ho sae deoc'h.

— Lavaret mad a c'hellit, eur revin eo an dervez-se; ha neuzé ar re ne roit ket a galanna dezho a zigaso deoc'h en derveziou varlerc'h eun tam paper merket varnezhan ar pez a dleit en ho zi, ha ne vez ket ato rond avoalc'h ho ialc'h evit paea ar re-ze oll.

— C'hoas ma vije guir ar pez a leveront ! ma vije euz a vouelet ho c'halon e teuje ar rekejou a reont deoc'h !

— Oh ! eul loden euz ar rekejou a zo guir a gredan.

— A gaf d'eoc'h ? me zonch din n'int nemet geier.

— Eo ; ober a reont peurliesa daou reket, hag an eil pe egile a gredan avoalc'h a reont a vir galon.

— Penauz an dra-ze ?

— Ia, reketi a reont deoc'h eur vuez hir ha neuze ar barados goude ar vuez-ma. Hogen ar re ma roit hoc'h arc'hant dezho, ar re ma kemerit marc'hadourez euz ho zi a gredan avoalc'h a reket deoc'h buez hir a vir galon, evit ma kendalc'hot hirroc'h da rei dezho eun dra bennak da c'hounit, hag hoc'h heritourien, pa reketont deoc'h ar baradoz a gomz ive, a gredan, a vir galon, rak sonjal a ran o deus mall d'ho kuelet o vont di evit caout kentoc'h aze hoc'h heritach.

— Ne anavezan nemet eul louzou oc'h an dra-ze ; serra he zor, ha mont da vale en dervez-ze.

— Ia, ha petra ve lavaret neuze ? ha ma rafe an oll evelse ?

— Evidon-me, a lavaras neuze eun all, ne ket ar pez a roan en deis-se nag an enouamant euz eur pennad dervez eo a ra dies din ; mont goudeze eo da diez an dud-ze d'ho tro hag e renkit mont pe e tremenot evit eun den ha ne voar ket beva. Ar c'hiz eo, hag ar c'his zo red da heuilla. Hogen ar c'his-ze zo eun tirant criz ha me a rofe a galon vad an anter muioc'h eget a roan d'an deis kenta euz ar bloaz evit guelet ar c'his-ze torret.

— A drugare Doue, an dra-ze a rer brema.e kær gant cartennou.

— Ia, eul loden ; c'hoaz eo eur binijen vras delc'her sonch a gement all a dud.

— Mad, eme eun itron deut var an oad ha ne devoa lavaret ger ebet bet neuze, evidon-me am euz ato plijadur o velet an deis kenta'r bloaz o tont. Ne velan nemeur nemet en deis-ze va oll bugale ha bugale vihan destumet en dro din, hag a dra zur ne gavan ket hir an drevez-ze, re ver zoken ker c'havan ato. Ar rekejou a reont din me gred ho greont caloneg, ha pa roan eun dra bennak dezho, her roan a vir galon, hag an deis-ze a zo ato hag evitho hag evidonme eun dervez a laouenidigez.

— Me, eme eur vaouez all, eleac'h caout nec'h pe aoun o velet ar bloas nevez o tont, am eus mall ato d'he velet. Me a zo paour; n'en eus ket a galanna da rei d'am bugale, mes hi a gaf da rei din. Abaoue ma zint deut da c'hounit, en em glevont bep bloas d'ar bloas nevez, evit nevezi din va zamou dillad a vez eat tano avoalc'h a benn neuze. Gouzout a reont em eus brema bete re da ober o c'hounit va zam bara. Hag evelse em guiscont, ha zoken va merc'hi viana, evithi ne c'hounit c'hoas netra, e c'houzon ema dre guz oc'h ober eul lerou nevez, evit gallout caout ive eun dra bennak da rei din evel ar re all. Guelet a rit me n'em eus ket a leac'h da gasaat an deis kenta'r bloas.

Var gementma e voue lezet ar bloas nevez a gostez, hag e voue comzet a draou all. Hogen pephini, evel a veler ama, a varn an deis kenta'r bloas dioc'h he frouden.

An den ingravet, stag he galon oc'h he arc'hant, a zo ato eur binijen galet evithan discregi euz eur guennek bennag; an den digalon, ne gar nemethan he unan, en deus poan o cridi e ve guirion ar santimanchou mad a vel e calonou ar re all; an den dieguz a zo he varo beza direnket e giz ebet; an den a galon epken a gaf he blijadur oc'h ober plijadur d'he nessa, hag an den a feiz a voar lacat an traou-ze oll da dalvout evit gloar Doue ha silvidigez an eneou. An hini a vouezo lacat eur c'hreunen a feis benag e touez ar rekejou-ze a rer hag a resever d'ar bloas nevez, a viro outho ato da veza ken divlas, a viro na deuint da enoui pe da skuiza kement an dud.

Rom. — D'an 8 a vis kerzu, gouel ar Gonseption Didach, ar Romanet o deus diskuezet eun devosion dispar.

E pep iliz e reat tri devez pedennou pe eun navet evit en em brepari d'ar gouel-ze, ha deiz ar gouel ne oufet ket niveri ar c'hommunionou a zo bet great en oll ilizou. Kementse a ziskuez seul vui feiz ar Romaned christen, ma rea an dispac'herien, an dud difeiz, muioc'h a freuz hag a storlog en deis-ze. An oll gatoliked a ioa laouen hag a lavare an eil d'egile : Courach, an dervez-ma a zigas da zonch deomp e deus Mari flastret he benn d'ar zarpant. Goude creisdeiz ar gristenien zo eat d'ar Vaticau de bedi var bez prins an ebestel evit ar Pab hag evit an ilis.

D'an 23 a vis kerzu, an Tad Santel ar Pap, araog henvel an eskeb nevez en doa sonch da breconiza, en deus great eur brezegen dirag ar gardinaled e Rom. Diskuezet en deus ar stad truezuz ma ema an iliz, ar brezel a rer dezhi, al lezennou nevez a ra an alouberien evit aloubi ne ket epken ar pez a ioa d'ar Pap evel roue, mes c'hoaz ar c'hallout en deus da ren an iliz evel vikef Jesus-Christ. Sevel a ra he vouez cre meurbet hag e condaon al lezennou nevez-ze, pe kentoc'h ar mennoziou milliget-ze evel ma en doa condaonet ar re a ioa bet douget diaraog gant an memez alouberien a enep an ilis.

Mennoziou forbanet ne ket lezennou int, ha ne oufet nemet en em zevel en ho enep. Alouberien couenchou Rom a zo eta anaouet (excummunuget), adarre gant solanite, hag ar Pap a zifeu oc'h an oll cridi ho mennoziou na rei digemer dezho.

Guelet a reomp, eme ar Pap, an ilis great ar brezel dezhi e pep carter; en Allmagn eleac'h ma c'hiskiner kement ar gatoliked, ha ma clasker distruja evit mad relijion catholig; en eur c'hanton bennag ive euz ar Suis, eleac'h ive ma clasker lacat lezen an dud pe gentoc'h ho froudennou, araok lezen Doue; er Spagn, eleac'h ma rer ive lezennou ha ne dint mad nemet da zistruja pep guir ha pep relijion; en Armeni ive eleac'h ma teu eur vozad fals catolihed da ober brezel d'ar guir gatoliked ha da lamet digantho ho escop.

Ar pez hor c'honsol, emezhan, eo an unvaniez a ren etre an eskeb euz ar bed christen, hag an ners calon a ziskuezont. A unan gant an dud a iliz hag ar gristenien fidel, ne eanont da stourm a enep an oll goal varrou amzer-ze, ha da zifen gant courach ar feiz ha guiriou an ilis santel.

Ar Pab a echu he brezegen en eur lavaret ec'h esper e teuio dreist ar mare Doue da gaout truez ouzomp. Ober a rer pedennou; mont a rer da bardonna, ha gouscoude e ve lavaret e ra Doue ar scoarn vouzar. Red eo eta pedi c'hoas muioc'h hag ober pinijen.

An Tad Santel, o tigemeret eun dervez all lod euz a vinistred coz deut da reketi dezhan goueliou mad araok Nedelek, a lavare dezho :

« Lavaret a c'helfet e teu Doue brema d'en em zervichout euz an oll grouadurien, euz al loenet zoken evit punisa pec'hejou an dud, hag evit diskuez he c'hallout d'ar re ne fell ket dezho he anaout.

« Hirio e c'heller digas sonch euz ar pez a lavar ar scritur : an tan, ar c'hazarc'h, an erc'h, ar scorn, an avel a zilaou mouez Doue. Guelet a reomp kementse abaoue an dervez reuzeudig, an 20 a vengolo.

Keriou distrujet gant an tan, barrou avel foll dre bevar c'horn ar bed, an tan o tont euz ar meneziou, an tan c'hoezet gant tud difeiz, a zo oll goaligner hag a ra distruch.

« Ia, Doue en em ziskuez coleret en hon enep. Dre ar goaligner-ze e lavar d'an oll, ha d'ar re vras muioc'h eget d'ar re all. « O pet sonch ez euz eun Doue, ha ma sent ar grouadurien outhan, an den a dle ober ive.

« Setu erru goueliou Nedeleg, hag e tigasont da zonch din euz ar c'homzou-ma euz ar profet : *an ejen a anavez he berc'hen, hag an azen a anavez craou he vestr.* Hogen ar iuzevien a scrif kement a c'heier hag a draou heuzus ne anavezont ket Doue.

Evel ejenned e sonj dezho beza cre abalamour ma o deus kerniel, mes dont a rai dervez an Aotrou Doue, ha neuze e vezo red dezho he anaout.

« Evidomp-ni ne c'hellomp ober ken nemet plega hor penn ha senti oc'h ar pez a fell da Zoue. Ar re fall, eme sant Augustin, a zo gouzanvet, pe evit ma tistroint oc'h Doue, pe evit ma lacaint ar re vad da veritout. Hogen p'eo guir ar re fall ne fell ket dezho distrei, eo red o defe ar re vad izom e ve stourmet outho. Ha piou eo an hini n'en deus ket pec'het cals pe nebeut?

« Etre daou ur pedennou a gendalc'h, ar pelerinachou a gresk, an eskeb hag an dud a iliz a zalc'h mad. Trugarez an Aotrou Doue ne oufe ket mancout d'eomp. » G. M.

MISSION HAITI.

Setu ama eul lizer skrivet d'ar gazetten hanvet *imparsial ar Finister* :

Kemper, an 20 a viz Kerzu 1871.

Aotrou,

Anaout mad a ran ho polontez da veza talvoudec da vission Haiti. Aliez hoc'h euz prouvet sklear ar volontez-se en eur goms d'ho lennerien divar benn ezommou sprituel ar mission-ze, hag ive divar benn ar c'hoant braz ho deuz tud an enezen-ze d'en em rei d'ar feiz gristen ha d'ar Relijion gatholik.

Setu ama eta eur c'healou mad hag a reio plijadur d'e-hoc'h, hep mar ebed, rag ar pez am euz da lavarout d'e-hoc'h a zo eun dra talvoudek meurbed evit mission Haiti.

Arc'heskop Porz-ar-Prinz, ganet ha maguet e Breiz en deuz gallet dont a-benn da zevel eur Seminer e kear Pontchatau, e Eskopti Naouned, evit doarea dre an deskadurez er skianchou ar skitur sacr, ar philozofi hag an theoloji, hag ar vertussion deread d'eur belek, sujidi goest da labourat prest gant-han da zilvidigez an eneou, er venien fisiet en-han gand an Tad a famil, da lavarout eo, gand hor Salver Jesus-Christ.

Digor ar Seminer-ze a zo bet great an 2 euz ar miz-ma, hag, en deiz-se, 20 cloarec iaouank zo en em gavet unanet, 3 a Eskopti Guened, 7 a Eskopti Roazon, 5 a Eskopti Sant-Briec, 3 a Eskopti Kemper, 1 a Eskopti Bourch hag 1 a Eskopti Avignon.

A laouenedigez a luguerne e daoulagad ar c'hlouer iaouank-se leun a volontez vad, ha calonnou ar vistri a dride gand an esperanz en eur velet ho zeminer o teraou en eun henvelep fessoun.

Antronoz, 3 a viz kerzu ho deuz great, gand eul lid braz, gouel Sant Fransez Xavier, choazet da batron evid ar seminer nevez. An oferen bred a zo bet canet gand an Tad Denez, superior jeneral compagnunez ar vissionerien, hag ar gousperou gand an Aotrou Hillion, Eskob hanvet d'ar C'hab en Haiti. Goude gousperou, an Aotrou Hillion en deuz great ar brezegen e pehini en deuz roet evit skouer d'ar vissionerien iaouank, Sant Fransez Xavier, abostol an indez, pehini en deuz gonnezet ne oar den ped mil ene da Zoue var 30 Rouantelez d'ar Relijion gatholik.

D'ar 4 a viz kerzu an Aotrou Hillion en deuz digoret eur Retred evid ar c'hlouer iaouank, hag ar retred-se a zo bet klozet d'an 8 da youel an itron Varia, consevet hep pec'hed. Hep mar ebed seminer Ponchateau a ielo var gresk hag a vezo talvoudek braz evit mission Haiti!

Eun dever a garantez eo evid ar guir vretoned christen pedi evit prosperite mission Haiti, rag savet eo gand eun Eskop breiziad, an Aotrou Testar du Kosker; hirio he deuz ive evid Arc'heskop an Aotrou Guilloux, breiziad ive, ha, prestik, hon Tad Santel ar Pab, Pii IX, a ia da ziskleria daou Eskop nevez evid ar mission-ze, an Aotrou Hillion, a Eskopti Guenned evid Escopti ar C'hab, hag an Aotrou Ronvel, a Eskopti Kemper, evid Eskopti Cayes.

Mission Haiti a zo eta, koulz lavarout, eur mission savet a vreiziaded pa eo guir e devezo, hep dale, en he fenn 3 Eskop breiziad hag eun niver braz a vissionerien breiziaded. Evel se, Esperanz ferm hon euz, a benn nebeud amzer e vezo guelet kalz clouer-all a Vreiz o vont d'en em unami gand ho c'henvroïz iaouank e seminer Pontchateau, poulzet gand spered Sant Fransez Xavier, da lavarout eo, poulzet gand ar c'hoand da c'hounit eneou da Jesus-Christ.

AN ABAD ALEXANDR,
Prezidant Breuriez ar Feiz ha Chalonni.

An diveza manac'h a gouent ar chartreuzet e Kichen Alre.

Eur beacher, oc'h ober tro Breiz, a scrif an dra-ma. En em gaout a riz riz, emezhan, en eur gouent eleac'h ma zoa chartreuzet guech all, hag a zo brema c'hoarezed ar furnez enhi. Oc'h ober tro ar c'hloastr, eleac'h ma zeo peintet, e taolennou, buez sant Bruno, al leanez vad am rene, en em lakeas da gonta din eul loden euz ar pez zo tremenet er gouent coz-ze. Setu ama petra a lavaras din divar benn an diveza manac'h a zo bet eno euz a urz ar chartreuzet.

Ar manac'h diveza-ze a reat Dom Emmanuel anezhan. Er gouent edo araog an dispac'h braz; he cellulen a zo an digor anezhi var an c'hloastr.

Emmanuel a ioa ginnidig a Bariz, hag a ieas da glouerdi sant Sulpis o sonjal en em renta beleg. Eno e reas mignoniach gant eun den iaouang, hag ho daou en em garent meurbet. Eun dervez, ar c'hloareg all-ze a deuas da gaout Emmanuel hag a lavaras dezhan :

— Me ia da guitat ar c'hlouerdi-mâ.

— Ha da belec'h ec'h eus sonch da vont?

— Da gouent ar chartreuzet.

— Te etouez ar chartreuzet? sur emaout oc'h ober goap?

— N'emaoun ket; me gaf din oun galvet da vont en urs-ze.

— Asa, collet eo da benn ganhez? Te eun tad chartreuz? Te, ac'h eus kement a speret hag ac'h eus resevet kement a dalanchou digant Doue? Hag e zi da lacat an dra-ze oll er bez? Ha ne ouzout-te ket an tadou-ze a vef disparti an eil dion'h egile, pep hini en he cellulen, evel pa na ve den er bet nemetho? En eur ger Emmanuel a gomzas gant kement a ners ma tistroaz he vignon dioc'h he vennoz ha ma chomaz e sant Sulpis.

Doue gouscoude a c'half pephini eleac'h ma plich ganthan, ha goaz aze d'an hini ne zilaou ket he vouez. An den iaouank-ze a grogaz an enouamant enhan er c'hlouerdi, hag her c'huiteaz. Eat er bed e tilezas nebeut ha nebeut he zeveriou a gristen; goudeze ez eaz er meaz euz ar Frans hag en em roas d'an dizurs.

Anat eo e reas kementse eur boan vras da Emmanuel. N'en doa comzet nemet dre scanvadurez, hag edo pell dioc'h sonjal e tlie eun ali roet ganthan dre c'hoarz ober kement a zrouk. Ober a ra dezhan he unan rebechou c'hoero da veza diframet eun ene euz a dre daouarn Doue, hag e reaz he zonch d'en em rei d'ar binijen evit an nemorant euz he vuez; hag evit repari guelloc'h an droug en doa great, e sonjas mont he unan da gouent ar Chartreuzed, eleac'h an hini ma en doa miret outhan da vont di. Bugale sant Bruno hen resevaz, ha pa en doa great he veuou her c'hasshont da eur gouent o devoa e gouelet Breiz etouez al lann hag ar brug.

Eun nebeut bloaveziou goude e tirollaz an dispac'h braz e Frans; ar c'houenchou a voe laeret, ar venac'h taolet er meaz; ar rann-galon a ioa en oll lec'hiou santel. Couent chartreuzet Alre ne voue két espernet. Emmanuel hag he vreudeur, goude beza gant calz a c'hlac'har lavaret kenavezo d'ho c'houent, a voue red dezho kuitat ar mogeriou-coz-ze eleac'h ma o devoa cavet ar peoc'h ha ma o doa roet ar skuer euz an oll vertuziou abaoue meur a gant vloas. Hor manac'h a ieaz en harlu d'an Holland; hogen pell dioc'h Breiz ne c'helle ket en em blijont na delc'her var he c'hlac'har. Rebechou a rea dezhan he unan abalamour m'en doa dilezet he gouent coz, hag abalamour n'oa ket chomet cuzet var dro eno evit ober eur vad bennag d'he vreudeur a c'houzanve eur voaskerez ker cris. Evel ne bade ket e sonjaz, en han' Doue, treuzi harziou ar rouantelez. O veza cavet unan bennag hag a c'hellet fiziout enhan, en em lakeaz en eul lestr etouez eun nebeut sac'hadou marc'hadourez hag e voue taolet evelse var aodchou ar Frans. Neuze gant mil boan e treuzaz ar vro hag e tigouezaz erfin e Breiz eleac'h ma crede e voa galvet gant Doue.

Siouas n'en devoe ket ar blijadur da c'hellout en em guzet etouez ar pez a chome euz he gouent. An dispac'herien a c'houlenne hag a roe arc'hant evit caout pennou an oll veleien hag an oll venac'h.

E Guened edo ar chafot nos deiz en he za prest da ziscar pennou. Evel ne voa bet morse ermeaz euz he cellulen, ne anaie ket ken nebeut ar c'harter tro var dro. Nec'het en em gavas; ne vouie ket penaus beva evit ober eur vad bennak dre eno. Doue a gavas dezhan eul leac'h, hag eno e c'helje labourat evit gloar Doue ha silvidigez an eneou, en eur heuilla reglen sant Bruno.

E kær benn an Departamant edo var zao, evel ma on eus lavaret, ar c'hillotin. Di an dispac'herien a drein e bep sizun muia ma c'hellent a dud, beleien, noblans, bourc'hizien, tud a vicher, kement a grede e Doue hag o doa c'hoant da lacat eun tam urs vad bennak; ho fennou a goeze eno, hag ar bobl difeiz a stracle he zaouarn evel mesvet gant ar goad.

Dirag ar c'hillotin ez oa eun ti hag a ioa enhan christenien vad, tud calonek. Perc'hen an ti-ze o veza clevet oa deut Dom Emmanuel en dro, a ieas d'he glask.

Ep gouzout da zen hen digasas d'he di, hag e reas dezhan sevel d'he c'hrignol, e kichen an doen. Eno e tiskuezas dezhan eun toul er voger, hag e lavaras:

— Sellit, va zad, setu aze eur sellulen evidoc'h, Doue a c'houlen ma chomfac'h aze evit he zervicha.

— Mes, eme Emmanuel, pe seurt vad a c'hellin-me da ober d'an eneou en toul du-ma.

Neuze mestr an ti a dennaz eur mean sclent euz an doen, hag a lavaras d'ar manac'h:

— Sellit, va zad, setu aze ar chafot dirazoc'h; pa vezo digaset tud aze d'ar maro, e c'hellit sevel ho torn ha rei an absolven dezho araok ma coezo ho fenn dindan ar c'hillotin.

Dom Emmanuel a anavezas neuze eo Doue en doa hen digaset di. Eno e tigaset he vevans dezhan, hag eno e tremenas meur a sizun o pidi hag oc'h absolvi ar re a zigaset d'ar maro.

Eun dervez, dervez scrijuz, e voue digaset eun tiad a bez, seiz an tad, ar vam ha pemp hugel; sevel a rejont var an chafot an eil varlerc'h egile; ar vugale a zelle oc'h ho mam, hag houma a ziskueze dezho an Env, hag ho zad ho bennige. Ar manac'h a zavas seis guech he zorn evit rei an absolven d'ar seis christen calonek-ze; seis penn a velaz o ruilla er goad; pa voa coezet avad ar seisvet penn, he nerz a vancas dezhan, hag e coezas semplet en he cellulen.

Pa voa dizemplet ar manac'h kez, an daolen heuzuz en doa guelet ne deas mui euz he speret. Guelet a rea ato ar vam gre ha calonek-ze ne felle dezhi mervel nemet varlerc'h he bugale, o courachi pephini anezho, guelet a rea ho zad o tiskuez dezho ez eant d'en em gaout adarre en Env, guelet a rea pennou ar vugale-ze o ruilla etouez ar pri hag ar goad, ha pennou ho zad hag ho mam o coeza varnezho. Epad eun nebeut derveziou e voue ne vele nemet goad, ha bete fin he vuez e crene ato bevech ma teue he spered da zonjal en daolen scrijus-ze.

Erfin e plijas gant Doue rei guelloc'h amzeriou d'ar Frans. Hor bro baour anter distrujet, a zavas adarre. Ar relijion a deuaz en dro, ha ganthi ar vuez. Lod euz a gouenchou coz Breiz-Izel a voue savet adarre, mes evit relijiuzed all. Evelse couent ar chartreuzed a Alre a voue laket enhi c'hoarezed ar furnez. Al leanezed-ze, oveza clevet hano euz ar manac'h Dom Emmanuel, her goulennaz evit ho beleg, hag ar manac'h mad a deuas da echui he vuez er gouent coz en doa caret kement.

Caer oa guelet an diveza euz ar chartreuzet o pidi er c'hloastr-ze eleac'h m'eo peintet buez sant-Bruno. Brao oa he velet o chom a za dirag he cellulen goz, hag o taoulina var beziou he vreudeur.

En he amzeriou diveza en devoue cals da c'houzanv; mes ar pez a ioa bet kiriek dezhan da vont d'ar gouent a rea dezhan gonzanv ato ep en em glem.

« Ha ne dlean-me ket, emezhan, ober pinijen evit ar reuzeudik-ze am eus distroet dioc'h ar stad ma voa galvet dezhan? Va cellulen ha n'emahi ket aze evit digas sonch din euz an ene paour-ze? » ha neuze e save he ene varzu Doue en eur huanada.

Dom Emmanuel a varvaz eno, hag he gorf, ervez he c'houlen, a voue beziet etouez re he vreudeur muia caret. Ato e talc'her sonch anezhan en ti-ze eleac'h ma en deus roet skuer vad hag araog ha goude an dispac'h, ha credabl eo ne vezo morse ancounac'het. G. M.

Eur vorianez badezet.

D'an 8 a vis Kerzu, Aotrou escop Perigueux en deus badezet, e chapel ar Vizitation, eur vorianez iaouank. Ar verc'h-ze e deus vardro dek vloas; ganet eo en Ethiopi; he mam e deus collet, hag e vouel c'hoas dezhi bemdez. Sonch e deuz ive euz eun den criz a reas tri droc'h dezhi var beb boc'h, tri droc'h doun hag a zo chomet c'hoas cleizennet. Caset e voue abell da eur marc'had, etouez bugale all euz he oad, goazed, merc'hed, mamou. Eno hi ha meur a vugel all, o devoue ar chans da veza guerzet d'an tad Bleas, hag hema, e miz eost diveza he digasas da Berigueux da gouent ar Visitation. Al leanezed he resevaz a galon vad. An tad a ziskuezas dezho penauz e ranket en em gemeret evit sevel ar vorianez vihan, hag he binnigaz araog he c'huitaat.

Ar verc'h a vouelas, a bocas da zorn an tad, a vusc'hoarzaz nc'h he mamou nevez, hac en em ziskuezaz ato sentuz hag eun meurbet. Poania a ra da ober kement a c'houlenner diganthi; deski a ra coms, lenn, scrifa; dreist oll e tesk pedi hag anaout he relijion. Meur a veéh, eme an hini a scrif an dra-ma, on eus he guelet, ha great gouiennou outhi; soñezet omp bet o velet e c'halje, gant eur speret ha n'en deus ket bet c'hoaz a amzer d'en em zigeri, derc'hel ker mad souch euz a virionezou ar Relijion. Eur merk nevez eo pegen eaz e tro speret an den varzu Doue pa ne vez ket bet distroet dioutban.

Ar vorianez vihan a zo hanvet er vadiziant Mari Josephina. Desket avoalc'h oa ha goulen a rea calonek beza badezet. Brema en em gaf eüruz hag ar pez a c'hoanta eo ober he fask, reseo Jesus-Christ en he c'halon, hag ar pez a c'houlen oc'h he Zalver eo ma plijo ganthan lacat badezi ive diou c'hoar e deus chomet en Ethiopi, Madalen cosoc'h, ha Lucia iaouancoc'h evithi.

Petra eo, a leverot-hu, an tad Bleaz, ar marc'hadour bugale-ze? An tad Bleaz a gendalc'h da ober ar pez en deus great en he raog an tad brudet Olivieri, eur beleg euz a Gen a zonjaz, e 1838, mont d'an Afrik da brena morianed vihan evit ho lacat e frankiz, ober anezo christenien ha tud seven. Trizek beach a reaz en Afrig, hag e prenas vardro eis cant morian a gouste dezhan meur a gant lur pephini anezho. Ar Pab Pii nao ha meur a escob her c'hourachaz hag a roas sicour dezhan evit an ober mad ha poanius-ze. Eun dra a rea ato nec'hamant d'he speret; caout unan bennak da gendelc'her var he lerc'h ar pez en doa comanset. Bez'en devoue al levenez da velet leaned an Dreindet, euz a Frans, oc'h en em garga eus e vission. Neuze he galon o tridal, e lavaras: « Oh! setu ama tadou an Dreinded euz a Frans! ia, evit ober ar pez am euz comanset eo red caout fransizien! »

Dont a reas da vervel e Frans, e Provans eleac'h ma tigase peurvuia ar vugale a c'helle da brena, hag e varvaz o venigen gant eun dorn ar vugale a espere a vije digaset euz an Afrik goude he varo, ha gant eun dorn all an tadou en em garge da zelc'her leac'h dezhan evit an ober mad-ze.

An Daou denner-frank.

X.

Ar c'habiten Bonardel gant he dennerien frang a ieas da loja, tost da gær Munster, en eur c'hardi a ioa var he hent: Ahano e clevent an heur o sini e kær hag ar gardou o lavaret an eil d'egile: Lakit evez! Nicolas, Guillou ha Conrad a ioa eat bete doriou kær, renet gant Fuster. Eno oant eat en eun tiik da ober eun ean, hag e voue tost dezho lezel ho c'hroc'hen. Daou ofiser prusian a ioa en ti-ze cousket pe gourvezet e daou vele. Pa zeaz an dennerien frank en ti, e vouent clevet o lacat e band pistolennou tro a ioa en ho c'hic'hen. Nicolaz a lamas var unan anezho, a reaz eur pakad anezhan etouez he zillad vele, hag her c'hasas ganthan evit ma vije barnet gant ar c'habiten. Egile a voue lazet epad ma claske tenna var ar re all.

— Aze eo bet tost an ed d'ar c'hae deomp, eme Fuster pa voant eat er meaz euz an ti.

— Ar c'hos ki-ze en deuz ho dihunet; goude oll ne rea nemet he zever, eme Nicolas.

— Clevit-ta, Nicolas, ma rofac'h ho sam din da zougen eur pennad!

— Oh! ne ket re bounner, ha gouscoude, emezhan, eo eur major.

— Ne ket maro?

— Oh nan, finval a ra.

— Ma lacafac'h anezhan da vale?

— Divoutou ema, hag ama ez eus mein.

— Iaouang eo, major?

— Ne ouzon ket; he gordennet em euz ep sellet outhan, n'eus fors, pounner her c'havan.

— Va list-ta d'ho sicour.

— Bah, setu eun davarn du hont, ahont ni a eano.

— Ma n'eus ket a brusianed en hi. Bremaik ni velo.

Fuster a ieas da ober eur zell dre ar prenest, ha neuze e c'halvaz an tavarniour. — Ian ! ian !

— Piou zo aze ? eme an tavarniour ?

— Me, Fuster.

— Goal vintin emaout. N'eus nemedout ?

— Eo, eur c'hamarad zo ganhen ; eun dro chase on eus great ; eun tamik preiz on eus paket, hag e pedan ac'hanout da rei deomp da varc'h d'he gas e kær.

An tavarniour hag he c'hreg a ioa neuze o lasa eur pez manikin braz eleac'h m'o doa laket ho listri kegin da gas ac'hano evit na goeschent ket etre daouarn ar brusianed. Ep distrei da zellet, e lavaras :

— Lakit ho preiz aze, ha ni her stago var dailler ar marc'h.

— Pounnerig e vezo, marteze, eme Fuster.

— Ia, ne ket scanv, eme Nicolaz, o lacat he zam var an daol.

— Guerc'hez Vari ! eme an davarniourez, petra eo an dra-ze ?

— Lavaret a ran deoc'h, eur preis tapet ganeomp er mintin ma ! Ah ! ne ket var ar filippet eo e tennomp-ni dre an amzer-ma.

— O va Doue, eun den clanv ! pe eur c'horf maro !

— Ne ket, ne ket ; eur major eo euz ar Bavier on eus senclennet en doare-ma evit ma c'halje ober hent ep terri he gousk.

An tavarniour a zelle oc'h Nicolaz estlamet oll, ha Nicolaz a drouc'he al liamou divar dro ar major.

Pa voa diliamet ar major a ioa persdu ; tenna a reaz he halan cre teir pe beder guech hag e tigoraz he zaoulagad d'ar sclerijen. Ne ket eun den iaouang oa, evel ma sonje dà Fuster, mes eun dennik coz, seac'h, eur fri dezhan henvel oc'h beg eur gaouen,

— Ahanta, major, eme Fuster, eaz e cavit beachi evelse?

An Allmand a reaz eur sell treuz ep lavaret ger, hag a zavaz ar pallen var he ziscoas.

— Roit eur banne melenok dezhan, eme Fuster, evit ma teui eun tam sclerijen bennag en he speret.

— Va dillad din, eme ar major gant eur vouez rok.

— Da zillad ? peleac'h emaint ? Guelomp. Fuster a ioa deut ganthan balizen ar major, hag en em lakeas d'he digeri.

— Sell, emezhan, eur zae ! oh ! eur zae all ; neuze eur gasketen.

— Hounnez zo din-me, eme ar major.

— Guelomp, guelomp ! mes n'eus bragou ebet !

— N'eus ket, eme an Allmand ; ne dal ket ar boan clask.

— Amzer ! amzer ! setu ama eur pacad hag a gaf din-me zo pounner ; sellit-ta ! pevar montr aour ! oh ! oh ! eur major marc'hadour montrchou !

— Ia, ar re-ze, eme Nicolaz, a zo coustet d'ar major ar boan d'ho laerez e Colmar.

— Oh ! arc'hantiri taol a zo ive !

— Ha rillennou scouarn, guer outho, eme an davarniourez.

— Lavarit-ta diamanchou pe berlez ; ne ket guer eo a ia gant al laboused-ma.

— Ar re-ze zo din-me, eme ar major ; list-hi aze.

— Dide ! eme Nicolas, te ne ket eur soudard out, mes eul laer a virit beza crouget. Evit nebeutoc'h eget an draze e vez crouget eur vanden laeron. Brema souden, e Munster, e vezo guelet petra da ober ouzit. Clask eur bragou dezhan, Fuster !

— N'euz hini, Nicolas ; n'euz ama nemet arc'hantiri.

— Mad, neuze, penaus da ober ?

— Ober dezhan bale divoutou, en he roched, hag eur gorden oc'h he c'houzouk ; mad avoalc'h eo en tail evit eul laer eveldhan.

— An tavarniour marteze a gavo unan da rei dezhan.

— Me, biken ne rofen eun tam dillad da eun Allmand.

— Me am euz aze eur gos losten, eme an davarnourez, ma vija bet evit he guisca me am bije he roet dezhan avoalc'h evit miret outhan da gaout riou.

— Ia, ia, mad eo ! lakeomp eur gos losten dezhan, mad eo evithan.

— Me ne valein ket, a lavaraz ar major.

— Ne valeot ket ? eme Nicolaz, evel a gerot...

— Me, eme ar major, a zo baron Alten Schloss, alier...

— Ne c'houlennom ket a aliou diganeoc'h ; n'on eus ket a amzer da goll, na da chom ama da safarat o c'hortoz ho camaradet. En hent dioc'htu, pe...

Ar major a velaz ervad n'oa ket da c'hina, hag en em lakeaz e tail da vont en hent. Bugale an tavarniour, savet o clevet an trouz a ioa en ti eur pennad a ioa, a ioa deut da zellet, hag eun tam ebat o devoue o velet losten goz ho mam o flipata oc'h divesker ar major.

Etre daou ar c'habiten Bonardel en doa skignet he dennerien frang en dro da gær Munster, er c'hoajou hag er meneziou tro var dro. Guillou ha Conrad, evel gedourien ha renerien a ioa en em guzet e kichenik creou kær var eun dorgen, hag ac'hano e c'hellent guelet kement a dremene. Gouzout a reat e tlie potred ar Bavier en em gaout eno gant eur vanden ejennet laeret divar goust ar fransisien. Ar c'habiten Bonardel renet gant an doctor Mark a ioa e kichen eun iliz ha n'ema ket ken nebeut pell dioc'h kær. En ilis-ze e zoa eur post prusianed, tri ofiser hag eun ugent soudard bennak. An tri ofiser, evit doare, n'o devoa netra da ober, hag a ioa deut da gemeret an ear. Uuan anezho a dennaz he ventr, eur mont caer a ne voa ket coustet credabl calz a dra dezhan, hag a lavaras.

— Amzer on euz ; ma zafemp da ober eur pennad bale?

— Deomp-ta, a lavaroz eun atl ; guelloc'h e zai hon dijuni ganeomp goudeze.

— Me ne d'an ket, eme an trede, me renk mont da zeg heur de Volbach da velet petra en deuz ar major Alten schloss da c'hourc'hemen din.

— Evit an diloja, me voar vad?

— Ia, lacat a ra cas ar pez a ioa a binvidica er maner du hont d'he Gastel du-ze e Baden-baden.

— He gastel ? guelet oc'h eus-hu ar c'hastel-ze ?

— N'em eus ket ; mes ar major a lavar eo caer bras.

— Eur c'hardi, va mignon, eur c'hranch ne deo ken.

— Mad, ar c'hardi a vezo arrebeuri pinvidig enhan iviziken; ar major en deuz aloubet ar pez a ioa a vella e tri pe bevar gastel, arc'hantiri, taolennou, horolachou, tapisou, arrebeuri prisiuz. Ouspen talvoudegez cant mil lur en deus destumet e Valbach eleac'h ma tlean mont d'ho c'herc'hat.

— Ia, hirio eo brao beza ofiser a reng huel, ni etrezomp ofiserien vihan n'on eus nemet ar pez a chom en ho dilerc'h.

— Oh ! evidonme n'em em gleman ket ; me am eus caset d'am zad daou zam vad a vezer seiz.

— Me, eme eun all, n'em eus gallet sevel nemet eur montr bennag ha braoigou all. Muia aoun am euz eo ne vent ket danvez mad, rak n'en em anavezan nemeur en traou-ze.

— Oh ! me am euz eun orfebrer oc'h va heul.

— Ho mevel eo, a zonch din ?

— Ia, pa zan en eun ti bennag, e teu d'am heul ; lavaret a ran dezhan evesaat oc'h an arc'hantiri, ha pa lavar din e vezont aour pe arc'hant mad, me en eur vont kuit, ho laca ep he zonjal em godel.

— Asa, n'eus ket deoc'h ; ato muioc'h a ijin eget ar re all.

— C'hui da viana o pezo brema muioc'h a blijadur oc'h ober eur bourmenaden vrao epad ma vezin-me oc'h ober kevridiou evit ar major schloss.

Var gementse daou euz an ofiserien a ieaz etrezek kær, hag egile a rea he bourchas da vont da renta servich d'ar major Alten-schloss. Ma en divije gallet guelet neuze e pe stad edo he vajor gant he losten, hag he arc'hanteri laeret da viana eul loden anezho, coezet etre daouarn an dennerien frank ! Ma en divije goezet zoken pe gen tost oa ar bleis dezhau, douetuz ar c'hanfard ne vije ket chomet eno, hag en divije ive laket he zivesker d'a c'hoari.

(*Eur pennad all eur vech all*). G. M.

Hailo maori quuam fœdari.

Eur roue a Vreiz den galloudeg
Hag er brezel den kalouneg
A ioa boazet da lavaret
Mil gweach maro eget saotret !

Ar gher kaer-se a gaver skrivet
Var ar c'hoat, var ar mein benet ;
Heuliomp oll ar gher-se brema,
Kentoc'h mervel eghet saotra !

Darn braz a azeul fals doueou
Hag a drec'h orin ho zadou,
Evel Konan iouc'homp bepret :
Mil gueach maro eghet saotret !

Dre c'hras Doue evel hon tadou
Dirag hor sent me zaoulino
Gant Konan goz o lavaret :
Mil gweach maro eghet saotret !

Malloz d'ar re deu enn hor gaou
Da glask loskaat oll Iezennou,
Gant Konan goz iouc'homp bepret !
Mil gweach maro eghet saotret !

Truez am euz ouzit, Pilat nevez
A heul eur strollad didalvez
Da c'hinou mui ne lavar ket :
Mil gweach maro eghet saotret !

Evel Pilat anaout a rez
Pe du ema ar virionez
Te garfe ive lavaret :
Mil gweach maro eghet saotret !

Hoghen da galoun zo skournet
Ha da speret strobinellet
Ne gredez ken iouc'hal brema :
Kentoc'h mervel eghet saotra !

Neuz ket pell e reaz ann danvad
Dirag goaperez tud fallagr
Pa touaz Breiz da santez Anna,
Kentoc'h mervel eghet saotra.

Ne heuliez ken ar rouden vad,
Spountig evel eur fals Breizad
Aoun a peuz o iouc'hal brema :
Kentoc'h mervel eghet saotra !

Douja rez disterra gourdrouz
Barvou hir ha merc'het lipouz
Ar re-se ne lavaront ket :
Mil gwach maro eghet saotret !

Hualet out va mignoun keaz
Did e c'haotrean va brassa truez ;
Ni dishual iouc'homp bepret !
Mil gweach maro eghet saotret !

Barz Bro Bagan. (*J. Jaffrénou.*)

Manchou ar veleien maro er bloas tremenet en Eskopti Kemper.

Eozen Pavec, bet person en Hospital-Camfrout	46	vloas
Gabriel Luslac, person Locmelar-Sizun.....	54	—
Fransez Herve Mari Manchec, person Botsorhel	45	—
Mikeal Bihan-Poudec, person Locquirec.....	61	—
Guillou Ollivier, bet vikel e Redene.....	31	—
Eozen ar Saout, bet person Enez-vaz.....	58	—
Ian Daniel Courte, beleg e Lezerazien.....	34	—
Ian-Vari Rosec, person Guimaëc.....	76	—
Alan Helies, bet person e Treouergat.....	75	—
Iann Crenn, person Sant-Derrien	56	—
Ian-Lois Tanguy, bet person e Plougar.....	84	—
Gabriel Rolland, person e Locquenole.....	63	—
Ian-Lois Bothorel, vikel e Poullaouen.....	33	—
Eozen Joseph Temoigne, vikel e Plouzeniel...	47	—
Guillou Lois Siou, vikel e Locmaria-Plouzane.	30	—

Ian-Vari Frances, bet professor e Castel..... 62 —
Olier Gabriel Nea, bet person e Motreff..... 69 —
Herve Bodenan, vikel e Kersent-Plabennec.... 29 —
Ian-Fransez Jointrer, person Lannedern ..... 65 —
Ian-Lois Tilly, bet person e Combrit..... 72 —
Ian-Vari Bucaille, chal. a henor..... 84 —
Eozen-Mari Cam, bet person e Sant-Thonan.. 48 —
Ian Alan Abgrall, beleg e Beuzec-Cap-Sizun... 84 —
Joseph Mari Sever, person Coat-Meal..... 60 —
Fransez-Mari Brettel, bet person e Cast..... 67 —
Guillou-Mari Pailler, abostoler euz a Bloumoguer ..... 25 —

Taolen ar Retrejou.

KEMPER.

Evit ar Voazed.

Retred brezonek, d'ar 15 a vis Meurs.

Evit ar Merc'hed.

Kenta R. brezonek, d'ar 26 a vis Ebrel.
Eil R. brezonek, d'an 11 a viz Here.

KEMPERLE.

Evid ar Voazed.

Retred brezonec, d'ar 1 a vis Meurs.

Evit ar Merc'hed.

Kenta Retred brezonec, d'ar 26 a Ebrel.
Eil R. brezonec, d'ar 7 a viz Even.
Trede R. brezonec, d'an 11 a viz Here.

LESNEVEN.

Evit ar Voazed.

Kenta Retred brezonec, d'ar 1 a Veurs.
Eil R. brezonec, d'ar 7 a viz Even.

Evit ar Merc'hed.

Kenta Retred brezonec, d'ar 26 a Ebrel.
Eil R. brezonec, d'an 5 a vis Gouere.
Trede R. brezonec, d'an 11 a viz Here.

Retred brezoneg evit c'hoarezed an dredeurs d'an 20 a vis Guengolo.

Retred galleg evit ar merc'hed, d'an 2 a Eost, e Lesneven.

Lavariou coz divar benn ar goanv.

Daoust ha ne vezo termen ebet d'an taoliou avel ha d'ar glaoeier? An oll a c'houlen kementse, rag ervez eul lavar coz.

Kerent, avel ha glao,
Abenn tri deiz oar skuiz gantho.

En asvent emaomp, eme eur gazeten, ha pa vez glaoeier vardro Nedeleg e creder ne vezo ket criz ar goanv.

En Asvent glao arne,
A vir oc'h ar goanv da zont d'he vare.

Ar glaoeier-ze a zo ive, ervez re all, eur merk e vezo bloavez puil.

Da Nedeleg hag en asvent,
Morse re a c'hlao nag a vent.

Lod all a lavar c'hoas :

Goanv gleborok
Hanv barraok.

Ar goanv a zo divezad er bloa-ma ; hogen credabl e teuio gouscoude, ervez al lavar all-ma :

Divezad pe abred
Ar goanv a deu bepred.

EUR BERLEZEN. — En dez all, eme eur gazeten c'halleg, eur mondian a ioa eat da eun hostaliri vras da leina. Epad ma edo gant he bred, e tigouez eur c'houeriad, a azez en he gichen bag a c'houlen eun anter dousen histr. Digaset e vouent dezhan, ha pa edo o tibri unan anezho setu he zent oc'h ober eur stracaden evel pa vije eur mean dindanho, hag hen da grial.

— Aiou, va dant ! petra zo en histren-ma ta ? Cas a ra he viziet d'he c'hinou, hag e teu ganthan eur menik du.

Ar mondian a dro da zellet oc'h ar c'houeriad hag a lavar :

— Eun taol caer oc'h eus great, rak ar menik du-ze zo eur berlezen euz ar re vraoa.

— Brao a livirit ? Me garje e vije eat gant ar gounnar eleac'h va lacat da derri va dant.

— C'hui o pezo arc'hant mad euz ar berlezen-ze.

— Arc'hant mad ? petra a gaf deoc'h a dal ar c'hos menik-ze ta ?

— Daou c'hant lur ato da nebeuta.

— N'oc'h eus nemet rei an anter anezho din-me hag he gas ganeoc'h !

— Great ar stal, eme ar moudian, hag hen o tenna cant lur da rei d'ar c'houeriad hag ho lacat ar berlezen en he c'hodel. Neuze e zejont pephini en he hent.

Ar mondian a ieas goudeze da di he orfebrer. Ar berlezen a ioa faoz, va mondian a ioa tennet eun taol dezhan gant eur filout en doa guisket dillad eun den divar ar meaz evit ober he droiou cam. G. M.

AMEN.

Digas a rer da zonch d'ar re o deus kezek, pe eur c'har bennag euz ar re a c'halver Char-à-bancs, e tleont paea evitho araog ar 16 euz ar mis-ma, pe e vezint en amand.

PRIZ AN ED:

KEMPER. — 28 *Kerzu.*		PONT-N'ABAT. —26 *Kerzu*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	28 lur, 20 c.	Guinis.....	28 lur, 33 c.
Segal.....	20 lur. 42 c.	Segal.....	18 lur, 55 c.
Eiz.....	16 lur, 90 c.	Eiz.....	15 lur, 76 c.
Ed-du.....	16 lur, 82 c.	Ed-du.....	«« lur, «« c.
Kerc'h.....	15 lur, 82 c.	Kerc'h.....	16 lur, 26 c.
Avalou douar	9 lur, «« c.	Avalou douar	8 lur, «« c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand AR. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

DISSADORN 11 GENVER 1873. Nº 415 EISVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloaz* daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moullerr an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 11 Cenver 1873.

Ar pez a ziskuez eo speret Satan a boulz an dud difeiz ha dizoue euz an amzer ma, eo an ioul distruja a a ziskuezont e pep leac'h. Satan ive a zo bet eun distrujer abaoue an penn kenta, da lavaret eo abaoue ma zeo en em zavet a chep he grouer. Doue a gar ar peoc'h hag an unvaniez, hag ober a ra pep tra gant reiz ha furnez. Satan, hag he esclavet reuzeudig a glask discar ha distruja kement a birch da Zoue.

Edo e hoaz er baradoz, hag en em lakeas da zistruja an urs caer laket gant Doue en nao c'heur a zez, o pouliva eul loden euz ar sperejou eurus-ze da ober ganthan ar brezel da Zoue. E baradoz an douar e tistruj ar stad eurus ma voa hon tad hag hor mam genta enhan, oc'h ho lacat ive da vancout da zenti oc'h ho c'houer. Ep mare araok donedigez hor Zalver, abaoue ma zeo deut ma map Doue er bed-ma, ma en deus savet he iliz ha roet deomp he lezen, nag a draou n'en deus ket taolet Satan en traon o clask distruja an ilis-ze ? Nag a freuz, nag a zispac'h n'en deuz-hen ket great ?

En dud difeiz e velomp ive an ioul distruja-ze ; kement a gavont en he za, e dell dezho he ziscar he deleur d'an traon, kement speret a gavont hag en deus c'hoaz eun dra bennag a gunder, ha ne ket c'hoas gounezet tre d'an droug, o fell dezho teleur an dizurz enhan, hag an dizurz a daoler er sperejou a zo ive eun distruch, hag eun distruch goasoc'h eget an hini a rer er broiou hag a velomp gant daoulagad ar c'horf. Evelse eo e tiorgaser ar gourzeuri eleac'h ar sevenidigez, ha zoken tud evelse taolet gantho er meas Doue ha pep creden, a zo goasoc'h, nebeutoc'h da c'hortos digantho eget digant tud ar broiou gouez.

Guechall ar gouezidi dioc'h tu an anternoz en em sklaodole var ar broiou seven euz an Europ, a jome a za o clevet mouez Nikel Jesus-Christ. O clevet mouez ar Pap Sant Leony eur roue cris, gant he arme vraz ha scrijuz, a iea var he giz, a eane da ober distruch, pe ma na eanent ket tre, da viana ne reant ket an anter euz ar pez o devoa sonch da ober ; hag an dud gouez-ze a deue da zonaat, da zousaat, ha da gemeret ar sevenidigez digant ar bobliou o devoa bet c'hoant da zistruja.

Hirio ive mouez vikel Jesus-Christ a zao cre ha nerzuz a enep an dispac'herien, an alouberien difeiz a ziskuez kement ho ioul distruja. Condaoni a ra en hano Jesus-Christ, hag ar re a zo condaonet ganthan a voar pe da viana a dle gouzout petra eo beza condaonet, anaouet, gant an hini a zalc'h leac'h Jesus-Christ var an douar. Hogen hirio ar vouez-ze ne deo ket sklaouet ; ne ra nemet lacat da gounnari ha da begari muioc'h enebourien ar feiz ; ar pez a ziskuez en deus speret Satan cals mui a levezon varnezo eget var an dud divadez ha criz euz ar broiou gouez.

Paris. — Christenien vad Pariz, o velet ar c'harteriou all, a fell dezho ive caout eur pelerinach en ho c'hær, hag o deus soniet lacat unan en ilis Santez Jenovefa, evit pidi ho patronez ha goulen he zicour evit Pariz, hag ar Frans. Ar pelerinach-ze a laca da grial ha da ober goab an dud difeiz hag ar scrifagnerien dizoue euz ar gær vraz ; hogen ar gristenien vad ne reont nemeur a van evit clevet al loened gouez-ze o iudal, hag a ia bepret da enori ho patronez santel. Gouzout a reont e deus santez Jenovefa eur c'hallout vras dirak Doue, hag e deuz hen diskuezet meur a vech o tifen Pariz hag ar vro oll oc'h he enebourien, o pellaat cleuvejou speguz ha goaligner all a boeze var ar Frans, ha dreist oll var ar gær benn.

An distruch great gant an doureier beuz en deus laket meur a hini ha meur a diad tud var an douar noaz, en dienez a bep tra. Kementse en deus roet tro d'an dud vad da zigeri adarre ho ialc'h, ha n'o deus ket manket d'hen ober. Savet ez euz arc'hant evit ho zicour ; ar c'hazetennou christun o deus digoret listennou hag o deus destumet sommou mad evit rei bara d'an dud keiz-

ze. Beteg ar c'hazetennou dizoue a zo falvezet dezho kemeret perz en ober mad-ze. Mes evel ne c'hellont morse mania eun dra iac'h ep lacat eun tam contron bennag ebarz, eo falvezet dezho rei da gridi ne roet ket ar sicourou-ze d'an dud keiz ervez ho izomou, mes ervez ar mennoziou o devoa. Da lavaret eo, e sicouret eur rum ha ne sicouret ket eur rum all ; e roet sicour a zoare d'ar re o devoa eur greden ha ne sicouret ket ar re o devoa eur greden all ; en eur ger, ho mignoned dezho tud dizoue ne voant ket sicouret avoale'h.

Ar re a zo cargét da ranna ar sicourou-ze a ioa o c'hortoz ar rebech-ze, ar gaou-ze aberz an dud difeiz. Setu perag o deus laket an aluzennou destumet etre daouarn ar veared evit ma teuje ar re-ma d'ho ranna etre ar re o devoa muia izom. Ar veared, evit an darnvuia a zo en em glévet gant ar veleien hag o deuz ho fedet d'ho sicour da ober ar rann, dre ma c'houient ervad ec'h anaie ar veleien guelloc'h egetho izomou pephini, ha ma voant boasoc'h da ranna aluzennou evelse.

Ar re o deus resevet sicour n'o deus ket en em glemet a gement-se, pell dioc'h eno ; an dud difeiz avad o deus cavet eno peadra da gounnari. Petra, hon aluzennou a dremenfe dre zaouarn an dud a lliz? Hag e ve sonjet eo dre feiz, dre relijion eo e sicouromp ar re zo en dienez? Ra grévo kentoc'h gant an naoun kement o deus collet ho danvez eget na rofemp-ni netra dezho abalamour da Zoue na dre zantimanchou christen. Hag hon tud difeiz o deus cavet eno eun digarez vad evit chom ep lacat ho hano var al listennou digor.

Rom. — An Tad Santel ar Pap, o respont d'ar jeneral Kanzler, a lavare :

« Guir eo ar stad truezus ma ema ar broiou a ia ato var voasaat ; an dud en em bella ato dioc'h hent ar mad evit en em lacat var hent an drouk.

« Goudeze ar Pab a lavar e cred ervad e coezo an dispac'h anezhan he unan, en em lazo he unan. Coeza a rai, emezhan, coeza a rai trec'het, ha plijet gant Doue e ve douaret evit mad. Digas a ra neuze da zonch a ziou listor euz ar Scritur sacr.

« Ar ronfl Goliath a rea goab euz a bobl Israel hag a daole dismegans varnezhan. An oll a grene dirag ar picol den-ze, ha den ne grede staga dezhan.

« Eun denig iaouang, eur bugel couls lavaret en em ginnik da vont outhan, hen discar gant eun taol mean hag a dnoc'h he benn dezhan gant he gleze he unan.

« Disteroc'h e'hoaz oa an hini a droc'haz he benn da Holofernez a dole ive ar strafuil etouez pobl Doue. Houma n'oa nemet eur vaouez diners, mes pedi a rea, ha Doue a deuas da rei dezhi an ners n'e devoa ket. Gant cleze ar jeneral criz hag orgouillus-ze eo hen dibennaz ive.

« Hag evesait mad, eme ar Pab, an daou-ze a zo daou euz a voasa énebourien ar bobl a Israel, euz ar re a zo bet muia aoun razho, hag ho daou int bet discaret ; Goliath gant David, Holofernez gant Judith, ha pephini anezho gant he gleze he unan.

« Evelse, eme an Tad Santel a zigouezo gant an dispac'h ; mont a rai en traou, rak ne oufe ket mancout da goeza, ha clezeier an dispac'herien ho unan eo hen dibenno. Lazet e vezo dre n'en deus penn ebet, dre ma ra goal uzach euz an ners, dre he c'heier hag he zisleadet, dre he foul aloubi, ha dre galz a draou all a deuio abenn d'hen distruja.

« Rak-se, dalz'homp sonch mad a gement-ma. An dispac'h a vezo lazet, lazet gant he armou he unan, gant an armou a gemer evit ober brezel d'ar virionez, d'al lealdet, d'an iliz, d'a gement a zo sacr. Mes peur ha penauz e vezo lazet? Ne ouzomp ket. Red eo ober evel Judith, en em erbedi oc'h Doue, he bedi da zont d'hor sicour dre he c'hras hag he ners. Pedomp caloneg ha gant feiz, pedomp ep-can, hag an dispac'h en em lazo pa zonjimp nebeuta.

Setu ar pez a reketan ; ne ket evidon va unan, rak me n'em eus mui pell da veva, mes evit an iliz, evidoc'h, evit ken aliez a vilion a eneou a zo skignet dre ar bed oll, hag o deuz oll ar memez esperans eveldhon.

Napl. — Euz a Napl ha divardro, eme ar c'hazetennou, ez a cals tud da glask ho chans er broiou estren, en Amerik. Eun truez eo guelet an dud keiz-ze, tiadou tud, tad, mam ha bugale, o c'hortos sevel var eul lestr bennag evit mont d'ar broiou estren, ep gouzout zoken peleac'h e zaint na penauz en em gavint.

Ha pa c'houlenner outho petra ra dezho kuitat ho bro, eur vro ker caer, kuitat kement o deus caret evit mont ne ouzont ket sur peleac'h, e leveront :

— Ama omp sur da vervel ; eno marteze e c'hellimp chom beo !

— Ha penauz, a leverer dezho c'hoaz, e c'hellof-hu paea evit eun treiz hag a zo keit, e respontont :

— Guerzet on eus kement on doa, hag e zeomp en hano Doue, da velet ha ni a c'hello beva e leac'h all.

Setu penauz ez euz aleiz a dud dindan alouberien an Itali ; kement o deus da baea ma zeo red dezho mervel gant an naoun pe mont d'ar broiou estren, d'ar penn all euz ar bed da velet hag hi a c'hello chom e buez.

Irland. — An dud paour-ze divar dro Napl o kuitat ho bro, eur vro dudiuz, evit mont da eur vro estren en esper savetei ho buez, a zigas da zonch euz ar pez a dremen en Irland a bell zo. Biscoas bro ebet gounezet dre nerz ha dre vrezel, coezet etre daouarn he enebourien, ne deo bet flastret evel ma zeo bet flastret ar vro gatolik-ze gant ar Zaozon abaoue me zint deut da veza protestanted. Caout a rer lezennou douget en ho enep ha ne greder ket da verca, ker criz ha ken disleal int. Lamet a rer digantho kement o deuz, ho guiriou couls hag ho danvez, hag ho laker ne eur stad cals goasoc'h, cals reuzeudicoc'h eget hini ar sclavet ; rag ar sclavet da viana a ioa maget, fall pe vad, gant ho mistri

eleac'h ar gatoliked keiz-ma a velet o vervel a steiou gant an naon. Evelse ne ket eur c'hant, eur millier bennak, mes meul a vilion anezho, o deus kuiteat ar vro-ze trempet gant ho c'hoezen ha gant ho daelou, ar vro-ze a garient kement, evit mont d'an Amerik da velet hag hi a c'helje caout eno eun tam bara.

E kement leac'h ma c'hounit ar gaou var ar virionez, e kement leac'h ma en em gaf ar c'hallout etre daouarn an errol, e veler ato ober ar brezel d'an ilis santel ha d'he bugale. An drouk-speret, eleac'h ma c'hell beza treac'h, a glask ato flastra ar re zo fidel da Jesus-Christ.

Setu petra e deus diskuezet Brozaoz e pad pell amzer, o tistruja ar gatoliked evel ma e deus great ; setu petra a ziskuez deomp hirio alouberien an Itali, o redia an dud vad d'en em harlui d'ar broiou estren evit tec'het araog ar maro.

Ar Zaozon a zo habaskeat dezho e kenver catholiked an Irland abaoue ma zeus deut hinienou anezho da zigeri ho daoulagad d'ar sclerijen, abaoue ma tistro ar vro-ze nebeut ha nebeut oc'h ar guir relijion. Hogen ne c'hello biken dic'haoui an enezen gez-ze euz an droug e deus great dezhi.

G. M.

Eur zoudard caloneck.

D'an 11 a vis Genver e voue an emgann e kichen ar Mans, eleac'h ma voue lazet aleiz euz hor guella sou dardet, hag etouezvar-he eil, eun ofiser hanvet Mauris du Bourg, cabiten ar zouavet. Mauris, ervez he voazazamant a gristen mad, a ioa en em bourchaset d'ar stourmad-ze dre ar communion. Da beder heur dioc'h ar mintin e teue da zihuna ar re a dlie ober ar c'hafe evit ar gompagnunez. Erc'h a gonze a steiou, hag ar zoudardet o devoa poan o c'hoeza an tan. Ho c'hourachi a ra, ho zicour ha kemeret perz en ho foan, evithan he unan da veza toc'hor he jec'hed. Kemeret a ra he gafe evel ar zoudardet, hag e ro calon dezho oll da ober ho dever. Ma o divije bet oll soudardet Frans ofiserien evelse, oredabl ne vijent bet morse trec'het.

Kerkent ha ma yoa dent an deiz en em lakeas da velet pere a ioa re glanv ha re zinerz evit an emgann, hag ho digasas d'ar Mans. Evithan he unan, daoust pe ger clanv oa, ne gémere ean ebet. He vignoned o devoa aoun o velet pe gen dinerz oa eat abaoue eun nebeut derveziou, hag a glaske he bellat dioc'h an abaden. He hidi a reant da c'houlen ali ar medésin; hogen ne c'hounesjont netra. Mauris a gleve an tennou, hag a youie oat crog eun tu bennag, ha ne ket eun dévez evelse eo en divije dilezet he zoudarded.

Var dro anter an dervez evel n'o doa bet tam ebet he zouaved abaoue ar mintin, e galyaz he c'haporal keginer.

— Ne fell ket din, emezhan, guelet va zoudarded o stourm pelloc'h, hag hi couls lavaret var iun: kea da brena prus ar bourg, ha tom anezhan dezho.

— Va c'habiten, ne ouzon ket ha me am euz arc'hant aoualc'h.

— Sell, setu aze; hag e ro dezhan daou bez aour.

Eun anter heur goude ar c'haporal a deu da ginnigen dezhan eur verennad guin tom.

— Ar zoudarded o deuz bet oll?

— D'eoc'h-hu da genta va c'habiten.

— Nan, nan, eme Vauris, d'ar zoudarded da genta, me am bezo goude.

Pa edont da vont d'an tan, Mauris a zigouezaz ganthan eur mignon dezhan, eur c'habiten mobiled euz ar Vien. Heman a lavaras dezhan n'en doa tam fizians ebet er stourmad-ze. « Guella pez zo, emezhan, me zo bet o cofez er mintin-ma. »

— Ha me ive, eme Vauris; panefe ze e vije manket va c'halon din.

Ar zouaved a reas taoliou burzuduz en deryez-ze. Tud iaouank, nevez deut d'an arme, mes renet gant ar zouavet a ioa bet e Rom, a ziskuezaz eun ners calon dispar.

Vardro teir heur dioc'h ar pardnez, eun arme prusianed a ioa savet var eun huelen, hag ac'hano e tennent gant ho c'hanolion. Jeneral ar zouaved a roaz urs d'ho diloja ac'hano coustche pe coustche. « Alo, emezhan zouaved, evit Doue hag ar vro! »

Mauris gant he zoudarded a zavas var an dorgen dre greiz an tan. Eno e voue eun emgann scrijuz, hac eno Mauris a voe seoet gant eur voulet en he dal, hag a goezaz en eur lavaret : « Va Doue! » He zoudardet a zougaz he gorf ac'hano dregreiz ar freus. — Setu penauz e varvaz ar soudard caloneg ha christen-ze.

Eizer diganit eun tiok.

Eul labourer douan a scrifo, neus ket pell, da rener eur gazeten gristen :

« Plijadur am euz, Aotrou scrifagner, o len ho cazeten, plijadur am euz dreist oll o vélet an taoliou scourjez a scoit avechou var dizurziou zo, ha ne ket hep izom, a dra zur, eo le scoit varnezho. Hogen setu ama unan ha ne hanavezit ket, me voar vad, ker strafuillet oun bet oc'h he velet, mal em eus lavaret douzin va unan : Mad, n'oun bet morse boas da scrifa; red eo din gouskoude lavaret eur ger da rener an gazeten, evit na roi eur flipat da eun dra ken donjerus. Setu ama petra zo :

An mestn scol ha me a zo mignoned vras. Eur mestr scol on euz nyad euz ar re genta; eur c'hristen mad mar deus var an douar. Bep sul coulz lavaret e teu d'ober eur pennad safrat ganhen, goude ar Gousperou, ha bepret em eus plijadur oc'h he glevet. Dissul eus bet eiz deiz e teuas adare, hag e cayen goal denval be benn.

— Petra zo digoaezet goneoc'h? a liviris-me; n'ho cavan ket laouen evel ma vezit peurvuia.

— Laouen? N'em eus nemeur a leac'h da veza laouen ken nebeut. Ne ouzoc'h ket pebez goal skuer a zo sonch da rei er sizun-ma er barrez?

— N'em eus clevet ger.

— N'oc'h ket bet hirio en oferen bred?

— Eo.

— N'oc'h eus-hu ket clevet cas embannou Ian Coc'houren ha Melani Turel?

— N'em eus clevet embannou ebet.

— Mad, an dao zen braou-ze gouscoude o deus sonch da eureuji diziou kenta.

— N'o deus ket a zonch, credabl, da veza eureujet araok beza embannet.

— Da lavaret eo, n'o deuz sonch da eureuji nemet en ti-kear; dimizi ar mear zo avoualc'h evitho.

— Asa; biscoas n'em oa klevet kement all.

— Biskoas ive n'oa bet great eun hevelep lousdoni er barrez-ma. Evelse ive an Turel coz en deuz clevet he stal ganeme, (Ar mestr scol a zo sécretour ar mear) pa e deut d'an ti kear da gomz euz ar viltans-ze. Cridi a rafac'h-hu petra en deus respontet din? Al lezen, emezhan, ne c'houlen nemet eured an ti kear.

— Al lezen? eme ve; ia lezen an dud. Ha lezen Doue, ha lezen an ilis? Caout a ra d'oc'h-hu e viot christen ep ho mirèt? Caout a ra deoc'h-hu zoken e viot den honest? Evit skuer, bez'ez eus peamanchou hag a dle beza great araog eun amzer merket gant al lezen. Tremenet an amzer-ze al lezen ne deu mui da redia ober ar beamant. Hogen ma tlefac'h arc'hant da unan benag, ha ma c'hortosfe ganeoc'h hirroc'h eget na dlie ober, ha cridi a rafac'h-hu beza den honest ma chomfac'h ep he baea goude-ze?

Araog an dispac'h ne voa hano ebet euz a eured an ti kear; hag eno ne ket eun eured eo a zo; ne rer nemet dis-discleria e tleer beza eureujet.

An ilis epken a c'hell eureuji, abalamour hl epken a c'hell rei ar sacramanchou. An ti kear ne ra nemet caiera ar re a zimez, evel ma caier ar re a c'han hag ar re a varf. Caout a rai deoc'h ive, pa o pezo laket caiera eur bugel nevez ganet en ti kear, e vezo dre eno hadezet ho puge1? Ha neuze ha caout a ra d'eoc'h e cavo ho merc'h goudeze digemer e tiez an dud honest evel eur c'hreg eureujet en ilis? Evidonme a lavar deoc'h abred, va dor-me coulz ha dor an oll dud a zoare euz ar barres-ma a vezo seuret outhi. Gouzout a rit evit petra e kemerer ha penaoz ec'h hanven merc'hed a ia da veva gant goazed evelse?

— Hag an Turel coz n'en deus great van evit ho prezegen?

— An Turel en deus lavaret evit he zigarez e cave eun atant vad d'he verc'h, hag ar C'hoc'houren he c'hemere ep argoulou.

— Eno ema an dalc'h; al ladre coz-ze a versfe he vugale ma cafe eur pez arc'hant bennag evitho. Hag ar verc'h ive ne deus ket a vez o rei eun hevelep goal skuer?

— Ar verc'h, dioc'h ma leverer, a garfe beza eureujet en iliz evel ar gristenien; gouela ra, displijadur e deuz; hogen plac'hed scanv-benn evelse a gaser e leac'h ma carer o tiskuez dezho eur pennad ruban pe eur pacad dantelcz; an dra-ze zo avoalc'h evit sec'ha ho daelou.

— Hag ar C'hoc'houren-zé petra eo dezhan cassaat kementse an ilizou hag an dour beniget?

Ah! ne ouzoc'h ket? Gouzout a rit ar goaz-ze ne ket ginnidig euz ar vro-ma. Euz an Auvergn eo, hag e teuas dre ama da verza ha da benseillat passinou. Hogen en he vro, evit doare, ne dea nemeur vardro an ilizou. Gouscoude eun dervez ez eaz en eun iliz, e Clermont, da vare an oferen bred. Azeza a reaz er genta cador a gavas, pe kentoc'h, en hini a gave muia dioc'h ne zoare. Hogen e scabel ar Mear oa en em laket, hag ar c'hloc'her a deuas d'he bidi da vont da glask eur gador all, rag ar Mear a iéa da zigouezout. Coc'houren en devoa eun tamik mez, rak guelet a rea an oll o vusc'hoarzin dre ma zea ac'hano. Mont a reaz, counnar enhan, en eur doui ne lacaje biken he dreid en iliz ebet. Evit derc'hel mad d'al le-ze ema brema o touélli eur plac'hik c'houezek vlas.

— Piou en divije sonjet en divije eun ali, roet gant eur c'hloc'her, kement a c'halloud?

— Piou da viana en devije credet e cavjet tud ken diotze? hag e vije cavet re all evit he veuli abalamour ma zeo eun den diskiant? Caout a ra gouscoude tud evit lavaret dezhan ez eo eun den hag en deus penn.

— Lavaret e c'helfent zoken penn fall. Hogen var an douar n'e deus den ken diskiant na gaf eun all bennak ken diskiant hag hen evit caout mad ar pez a ra; hag ar re en em zao a enep gourc'hemennou Doue ha re an Iliz a gavo ato an dud difeiz, an dud digalon, evit mont a du gantho, ha meuli ar goasa diotachoua raint. GRANCH.

An Daou denner-frank.

XI.

Daou euz an tri ofiser ma on eus comzet anezho, a ieaz eta da ober eur pennad bale varzu kær Munster, hag e tistagent matvaillou dre ma zeant. Unan a gonte d'egile oa bet o coania, eun dervez bennak kentoc'h, en eun hostaliri vraz en unan euz ar c'herioù a dost eno. Eur vanden ofiserien oant, hag eur c'holonel en ho fenn. Goude m'o doa debret hag éfet ho goalc'h, ar c'holonel a c'houlennaz eur voutaillad petrol, a dorraz he gouzouk gant eun taol sabren, hag evit paea ho scoden, e lakeaz an tan en douzier hag en ti oll, ha ne jom euz an ti-ze brema nemet eur bern ludu.

An daou ofiser a reaz eun abaden c'hoarzin o sonjal en eun taol ker caer. Hogen edont neuze e troad eun duchen a zo goloet a goad, ha var he c'horre eur c'hastel coz antergoezet en he boull. Ac'hano e veler kear hag ar c'harter tro var dro.

— Ma zaremp, eme unan anezho, da velet petra a zo duhont en neiz caouennet-hont?

En em lacat a rejont e tail da gripat da veg an dorgen, n'oant ket eat a bell avad na glefchont tennou er blenen dirazho,

— Ar fransizien! ar fransizien! emezho, hag hi ac'hano, evel gedon scodaillet varzu al leac'h ma teuent anezhan.

— Tenn-ta! Courad, eme Villou. Rag an daou-ma a

ioa cuzet eno etouez ar c'heuneut, ha Guillou en em gavas strobet gant ar strouez ha ne c'hellas ket tenna. Conrad a dennas; mes ne dizas ken nebeut nicun anezho, hag an daou ofiser a rede goasoc'h goas!

— Boden milliget! a lavare Guillou; deut d'am stroba pa voa ken eas din discar an daou ganfard-zé! Biscoas n'em oa great taol ker fall er mare roued.

— Ha me, eme Conrad; skei ebiou dezho!

— Petra a fell dit, ne c'heller ket ober taoliou caer ato; deomp da velet ha ni or bezo muioc'h a chans du-ze en traon. An daou ofiser, caer o devoue redek, ne c'heljont ket mont bete penn. Discaret e vouent ho daou gant an dernierien frank laket gant Bonardel e kelc'h dre eno tro var dro.

Pa zigouezaz an daou denner frank er chapel ma on eus comzet anezhi, eleac'h ma zoa eur vanden allmaned, hag a beleag'h oa dblaset an daou ofiser da ober ho baleaden; an allmaned a ioa great couez-rins varhezho gant soudardet Bonardel, hag e cafchont eno an doctor Marc'tom d'he benn o louzaoui, o troc'ha divrec'h ha divesker.

— Digou'zout mad a rit, eme an doctor, evit va sicour.

— Oh! eme Villou, ni zo guelloc'h ganeomp en em ganna.

— Aina gouscoude ez eus tamou labour a zoare da ober; souezet oun ne c'h cantafac'h ket guelet ober tamou labour evelse.

— Ho trugarecat, doctor, ni gaf guelloc'h sicour hor c'hamaraded a zo beac'h varnezho, me voar vad.

— Nag hen a zo nebeut a dud hag o deus c'hoant deski! eme an doctor, galvit da viana person ar barrez.

— An dra-ze a raimp avad, ma ne ket great he dro gant an allmaned.

Person ar barrez a voue cavet, hag a deuas raktal. Mes hema ive a lakeas an doctor da c'hrosmolat, rag eleac'h chom da velet pe ger brao e troc'he eur vreac'h pe eur c'har, e cave gnell entent oc'h ar re a vele eno gouliet, dare da yervel, hag o doa izom euz ar belek.

Etre daou Bonardel hag he dennerien-frang o doa distrujet calz allmaned. Ar re-ma a ioa oll euz ar Bavier. Caout a reca dezho o doa great eun taol caer oc'h en em skigna dre ar c'heriadennou divar dro, hag oc'h aloubi kement a blije dezho. Desturnet o doa er c'harter-ze kement o doa cavet a ejennet hag a chatal corn all mad evit bevans an arme, hag e teuent varzu Munster o poulza ar vanden koenet-ze en ho raok, pa goezaz an dennerien frank varnezho, ler mare ma claskent treuzi eur c'hoad gant an drepel. Sammet evel ma zoant gant ho laeronsiou, an allmaned n'edont nemeur e tro d'en em zifen. An ejennet, strafuillet gant an tennou kenta, a benfollaz, a dec'has tuma tu-hont, hag a vresas dindan ho zreid eun niver braz euz ar re o doa ho laeret. An dennerien frang o devoue en dervez-ze eur gounit ha ne goustas nemeur dezho.

Pa zigouezas Guillou ha Conrad, oa kempennet an allmaned. Evel kent e cafchont oc'h en em guzet er c'hoad daou allmand hag a ioa sam vad var ho c'hein.

— Ar re-ma, eme Conrad, a baeo deomp ar pez on eus collet egintaou.

— Ia, eme Villou. ne vezimp ket strobet ato gant al liam-frouez, credabl.

Kerkent an daou allmand a ioa discaret, hag en ho zier e cafchont montrchou, tamou seiz, arc'hantini, ha calz a draou all.

— Ne c'hellomp ket cas an traou-ze oll ganeomp, eme Villou; deomp adarre, ha mar distroomp dre ama, ni ho c'haso d'ar c'habiten.

— Setu ama da viana hag a rai vad deomp dioc'h-tu.

— Petra oc'h eus cavet?

— Eur pacad segalennou, hag eun dervez bennak zo n'em eus tam butun.

Var gementse an daou gamarad a entanas pep a segalen hag a ieaz adarre da glask eur preiz all bennak.

Hogen an allmaned a ioa kement anezho, ma veze guelet, pa veze distrujet eur strollad anezho, eur strollad all teir guech brasoc'h o tont en ho leac'h, hag evelse an dennerien frank, goude beza goun ezet eun dervez, a ioa red dezho en em guzet adarre an tronoz. Bandennou uhlanet ha prusianed a zigoueze da sicour potred ar Bavier, ha da zistruja ar pez a ioa chomet e dilerc'h ar re-ma. Aliez zoken, pa eu em gavent evelse varlerc'h ec'h aloubentdivar goust ar re-ma ar pez o doa laeret divar goust ar fransizien.

— Mar greomp derveziou evelen aliez, eme Villou, al lamponed-ze o devezo ep dale treuzet ar meneziou.

— Brema marteze zoken, eme Conrad, ema ar brini du-ze o yoacal vardro Landser; ha Doue a voar petra o devezo great dre eno.

— An drouk n'o devezo ket great, e c'hellas lavaret n'o devezo ket gallet hen ober, al lamponed!

Conrad ne lavaras ger, mes clevet a reat he zent o stracal, hag en em lakeaz da velet gant he viziet, ha lem oa he vouc'hal.

E guirionez, eur rejimant allmaned a ioa er mare-ze e bourk Landser. Potred ar Bavier a glaske mont araog ar brusianed, rak gouzout a reant ervad, pa en em gavent varlerc'h ne chome nemeur a dra gantho.

G. M.

Eur pennad all.

Divarbenn ar gwiriou koz.

« Bennoz d'ar bloaz binnighet mil seiz kant nao ha
« pevar ughent! Hennez eun deuz lamet ac'hanomp a
« zindan treit aun noblans, hag ar veleyen. Diaraog ann
» dud dister, kouer kouls ha marc'hadour, a ioa evel
» chatal etre daouarn ar re se. Ar beac'h a ioa var hor
» choug-ni ha netra var ho hini. »

Evelse e komz a leiz a dud; darn anezho tud diskiant, darn all tud fallagr.

Ann abeg brassa o d'euz taolet var drem ann amzer goz eo ar gwiriou. Beleyen ha noblans, var ho meno,

ne c'houzanvent ann disterra gwir. Ar gwiriou a same ebken ar re zisterra. Hoghen kement-se a soghier, evel m'her gvelot, ama oc'h unan.

Kalz a gomz euz ar gwiriou koz eb gouzout tam petra oant.

Ar gwirion n'o deuz great nemet tréki hano. Netra nevez dindan ann heol, evel a lavar Salomon ; ar gwirion brema a ioa neuze anavezet dindan hanion ell.

Ar c'henta gwir, ann hini a so bet muia droug prezeghet eo ann taillou. Hennez oe ar gwir diazezet var-ann danvez, tiez pe zouar hag a c'halver hirio e galleh *contribution fonciere*. Hoghen ar gwir-se ne veac'hie ket ann noblans var darn euz he danvez. Enn Eskemm hennez e tigweze varnhi eun all da nebeuta ker ponner.

Enn amzer vrezel, peb den chentil a ioa dleet dezhan mont araog, hag estreghet hen ; kass a ranke c'hoaz ganta eun niver brassoc'h pe viaunoc'h a dud bevet ha gwisket enn e vizou epad ar brezel. Dr'enn abeg-se ann noblans a ioa dleubet euz ann taillou. Piou a gavo da lavaret e kement-se ?

Ia, a lavaro hinieunou, ann dra-se a ioa mad pa zea ann noblans d'ar brezel eb gwenneg digant ar roue, mes p'e d'euz bet ann noblans arc'hant evit mont d'ar brezel.

Pa n'eo bet mui ann noblans er brezel enn aner, ar roue a oue fur aoual'h evit non paz lakat he vro e tu da gweza er brezel pe enn tourni, o lavaret d'ann dud chentil : « Bete vrema n'oc'h euz ket paet ann taillou, hiviziken ho gouzanvot evel ann oll. »

En em ghemeret enn d'euz e c'hiz all. Tud a vrezel enn d'oa ezom hag arc'hant evitho. Biannaat a reaz ann taillou hag evit karga he ialc'h e tiazezas gwiriou nevez pere n'oant ket kevatal evit ann noblans hag ann dud disterroc'h.

En amzer-se oue lakeat e Bro-c'hall ur gwir *dre zen* a c'halvet e galleg *capitation* hag hirio *côte personnelle*. Ar gwir-se a boueze var ann oll ; chetu ama pennoz.

Ann dud a oue rannet e pemp loden var n'ughent, hervez renk ha ouen peb unan.

Darn euz ann noblans, ar re huella o d'oa da baea daou vil skoët beb bloaz e diou veach. Ar re zisterra cuz ann noblans a bae evit ar gwir *dre zen* anter kant skoet beb bloaz e diou veach, ar re n'oant ket euz ann noblans daoust dezho da veza mondianet ar re vrassa ne baeent nemet c'hweac'h real ar bloaz ive e diou veach.

Dre ghement-se e velit splamm an noblans a baee gwiriou guech all. N'em aomp ket e penn ann abaden.

Gweach all evel brema pa vat vel pen eun tleghez, eun den a zanvez bennak, e oa dlet paca eur gwib d'an roue. Ar gwir-se a so c'hoaz hanvet ganeoc'h, an c'hanvet diner, daoust dezhan da veza aliez pouneroc'h. Ar c'hanvet diner enn amzer goz n'oa nemet eun diner dre gant, evel ma lavar ar gueriou. Ann noblans ne baee ket an c'hanvet diner, pa deue ar maro da eun den chentil n'e ket eun diner dre gant a ioa da baea, var he zauvez, mes ar hempet euz an daloudeghez pe ar pez a c'halvet e galleg *Le Quint* hag ouspenn e meur a leac'h ann anter pempet ar pez a c'halvet *le requint*. Evel-se.

Var gant skoet, kouer a baëe eur skoët.
Var gant skoët eun den chentil a baëe tregont skoët.

Aoualc'h am euz lavaret evit diskwez daou dra : da ghenta, ar gwiriou koz n'oant dishenvel diouz hor re-nimet dre ho hano, d'ann eil, ar gwiriou a ioa neuze a veze paët gant ann noblans evel gant ar re all.

BARZ-BRO-BAGAN.

Eur prizon er Japon. — E miz Eost diweza, en amzer ma voa crea an domder, Consul Brozaoz, e Osaca, er Japon, a gondaonas da seis devez prizon unan euz ar re a zo dindanlan hag en doa market dezhan. Evel ar zaozon n'o deus ket a brizon evitho hô unan e Osaca, an den condaonet hanvet Nobel, a voue laket en eur prizon d'ar Japonis. Hogen evel ma vez hano aliez e liziri breuriezaù feiz, euz a gristenien, missionerien, laket d'ar marti er Japon, a gristenien prizoniet eno, ha dalc'het da vreina keit ha keit all er prizoniou, e ve mad gouzout petra eo eur prizon er vro-ze.

Ar prizon ma voue laket Nobel enhan en deus diou gamprik pe daou gombot izel, vardro daouugent troatad hed pephini anezho, hag an digor anezho e kichen eur pont. Unan euz an diou gamprig a zervich da varchosiA.

En hini a zervich da brizon ez eus diou gaouet coat, brasoc'h calz an eil eget eben. Er vihana e voue laket Nobel. Ar gaouet-ze a c'hell caout c'huec'h troatad carre hag a hueldet e sao ken huel hag ar gambr. An nor da vont ebars n'e deus ket ouspen daou droatad carre. Ar barrimer o deus tri meutad ledander, ha tri meutad a zo ive etre pep barren. En eur c'horn ez eus eul laouerik dour enhi, hag en eur c'hora all eun toul evit izomou ar prizonier. Ar gaoued a c'heller ober an dro dezhi, hag ar prizonier ne c'hell touch oc'h netra ac'hano ; dindan ne deus nemet an douar noas. Evel a veler an den reuzeudik laket er gaouet-ze ne c'hell nuval nemeur he izili.

Nobel a voue laket er prizon-ze d'an trizeg a viz Eost hag a varvas d'an trivac'h. Ar medesin a zisclerias oa maro gant eun taol goad. Ar pez a c'houzeur mad do, e voa iac'h pa voa laket eno, ha n'en deus ket gallet gouzanv seis devez an diezamant euz ar gaoued-ze.

Pa gleyomp, eta, hano euz a vissionerien, a gristenien vad, dalc'het e prizoniou ar vro-ze, e tleomp sonjal pebez merzerinti o deus da c'houzanv. Cridi a dleomp ne c'hellont chom keit an amzer-se en toullou bac'h-ze, nemet dre ma voant aziaraok boas d'ioc'h ar boan, na ma o devoa gras Doue hag an esperans euz ar baradoz o c'hrei ders dezho. Kementse ne vir ket gouscoug pa deo scuiz ar pachiou a c'houzanv an gristenien geiz en vro-ze pa vezont dalc'het er prizoniou evit ar feiz.

Ar sacramant santez savetaet gant eur breur.

Lenn a reomp en eur gazeten c'halleg hanvet *Le Clocher* :

D'an 9 a viz Ebrel da zeg heur dioc'h an noz, an dispac'herien en em zestum en dro da ilis Sant-Ian-Sant-Fransez ; en em renta a reont mistri euz an ilis-ze hag e lakeont ar siel var an oll doriou.

Antronos vintin ar frer A.. o vont dan ti scol, a zo souezet o velet gardou en dro d'an iliz. O velet daoulagad skeurr ar gardou-ze hag o clevet ho leou-douet, e vel evad evit petra emaint eno. Gouscoude e kichen an ti scol, var unan a zoriou an iliz, ec'h anavez an hini zo oc'h ober gard, hag e c'hoar avoalc'h ne d'eo ket eur goal den, ne deo ket eun dispac'her, mes eun den great dezhan credabl dont di gant an dispac'herien. Mont a ra d'he gaout hag e lovar :

— Petra a rit aze-ta, va mignon? petra, c'hui oc'h ober eur vicher evelse?

— Oh ! voir peoc'h, va breur, an dra-ma a zo scrijus.

— Me am euz eun dra da c'houlen diganeoc'h, va den mad.

— Ar pez a gerot, gant ma c'hellin he rei deoc'h.

— Va lezel da vont en ilis ; me'm befe eun dra benhak da gemeret aze en tabernacl.

— Oh ! ne c'hellan ket ! fuzillet e venn ma lesfen unan bennak da vont en ilis.

— Neuze, penaus da ober ?

— Chom ep mont en ilis, pe beza fuzillet.

— Me bezafuzillet ; me ne ran ket calz a fors gant ma c'helfen, lenna alesse ar pez am eus c'hoant.

— N'oc'h eus ket a aoun, va breur ?

— N'em eus ket a aoun da viana evidon va unan. Mad, me a zo christen ive, me voar envad eo an Aotrou Doue oc'h eus c'hoant da denna euz an tabernacl. Ia, hag gat buan ; mar bezit guelet e viot fuzillet ha me ive ; mes it buan ; n'eus ket a amzer da goll ; abenn eur minuten bennag ama e teuor d'am chench.

— Ho trugarecat, eme ar breur, hag e nebeutoc'h a amzer eget a zo red da gaout evit hen lavaret, en doa digoret an tabernacl, caset ganthan ar sacramant a ioa etouez eur c'horporal hag he zouget d'he gouent. Ar gard a ieas var he zaoulin, a zavaz he fuzil evit henori he Zalver, hag a ieas da gas ar breur beteg an nor a sco var ar ru Charlot. Eal ar zacramant a viras na vouent guelet gant lagad difeiz ebet.

An iliz a voue laeret, an tabernacl couls hag an aoter a voue discaret ha saotret, mes a drugare Doue corf hor Zalver, maulet da vezo, ne c'hejjont ket he brofani.

An Aotrou Boleat, person Plonevezel, zo hanvet person Kemevel.

An Aotrou Tanneau, professor e Pont-Croaz, zo hanvet person Plonevezel.

Setu ama hanoiou ar glouer iaouang o deus resevet an urzion sacr, e Kemper, da Nedelek.

Beleien.

An Aotrounez Ian-Eozen-Mari Penhamen, euz a C'houlien.
Eozen-Mari Le Roy, euz a Vontroulez.
Guillou Hingant, euz a Vannalec.
Renan Leal, euz a Vipavas.
Lois-Mari-Armand Lochouarn, euz a Gemperle.
Fransez-Mari Masson, euz a Dreflaouenan.
Philip-Joseph Moal, euz a Sibiril.

Avielerien.

Ernest-Eozen-Mari Guillet, euz a Voelan.
Ian-Vari Argouac'h, euz a Blouenan.
Jakez Bechu, euz a Blouzevede.
Fransez-Herve-Mari Boucher, euz a Gommanna.
Ian-Vari Boulic, euz a Blouider.
Fransez-Mari Brochec, euz a S. Vougay.
Ian-Lois-Mari Buanec, euz a Volazec,
Maze-Eozen Carval, euz a Brimelin.
Alfons-Per-Mari Colin, euz a Locronan Leon.
Jan-Fransez-Mari Corvez, euz a Vontroulez.
Visant-Hippolyt Courtois, euz a Grozon.
Eozen-Lois Crenn, euz a Blouvorn.
August-Per-Guillou Dourver, euz a Blougasnou.
Renan Guillou, euz a Blouhinec.
Eozen Guyonvarc'h, euz a C'hilligomarc'h.
Olier-Mari Hamon, euz a S. Derrien.
Julian Kergoat, euz a Viclan.
Joseph-Mari Kerlidou, euz a Landerne.
Joseph-Lois-Mari Queau, euz a Locronan.
Olier-Ian-Vari ar Rouz, euz a Gleder.
Paul Miniou, euz a Eussa.
Joseph Morvan, euz a Blouider.
Ian-Lois Normant, euz a Viclan,
Ernest-Mari Ollivier, euz a Landerne.
Cecilian Peron, euz a Gastel.
Ian-Lois-Mari Pouliquen, euz a Landerne.
Herve Queynec, euz a Blouigneau.
Fransez Rolland, euz a Blouneventer.
Herri-Mikeal Rouzot, euz a Lennon.
Per-Mari Souetr, euz a Lanmeur.
Per-Mari Stefan, euz a Bont 'n-Abad.
Pen-Mari Terrom, euz a Bloudalmeze.

Abostolerien.

Ian-Fransez-Mari Perrot, euz a Lesneven.
Paul-Mari Auffret, euz a Blougoulm.
Ian-Vari Bizien, euz a Landerne.
Constant Castel, euz a Visseny,
Ian-Vari Coathuel, euz a Vriec.
Fransez Cocagn, euz a Blougoulm.
Ian-Vari Cour, euz a Blougastel-Daoulas.
Fransez-Mari Laot, euz a Blabennec.
Andre ar Gall, euz a Blougastel-Daoulas.
Alfred Le Roy, euz a Gemper.

Charles Miorcec, euz a Dregarantec.
Jakez Rognant, euz a Blomodiern.
Ian Tanneau, euz a Blomeur.

Ouspen ar glaoeier braz hag an doureier-beuz a zo abaoue eur pennad amzer, ez euz ive bet aléiz a varrou avel vraz hag o deus great drouk. Ar mor a veze fuloret, ha cals listri o deus great pense. E tu ar c'hreisdeiz d'ar Finister ez euz eat evelse cals listri da goll, listri euz a Frans, euz a Vro-zaoz hag euz a vroiou all. E Doelan, e Loctudy, e Kerity pe Benmarc'h, er Guilvinec, var dro Brest ive, ez eus deut evelse listri da bensea var ar c'herrek. Cavet ez eus corfou maro, tamou listri, tamou bagou torret, hag aleiz a draou all distaolet gant an houliou mor var an aodchou. Cridi a c'heller ez ens bet meur a bense all ouspen ar re zo anavezet.

Evit doare en Manch n'eus ket nebeutoc'h a benseou. Eur gazeten euz a Rouan a zouk da dremen pevar c'hant an niver euz ar vartolodet hag euz ar veachourien a zo bet beuzet epad an daouzek dervez kenta euz a vis kerzu.

Gouzout a rer calz euz a dud an Alsas hag al Loren coezet dindan gouarnamant an Allmaned, ar Prusianed, a c'houlen kendelc'her da veza Fransizien. Da dri c'hant mil pe var dro e za an niver euz ar re o deus great ar goulenze.

Brema ez euz aleiz a dud coezet en dienez, distrujet ho danvez cals pe nebeut gant an doureier beuz.

Ar gristenien vad, evel m'int boaz, a zo deut a brez da zicour an dud izomek-ze. E Pariz ive an dour beuz en deus great droug, ha christenien vad ar gear-ze o deuz ive savet peadra evit ho zicour. Hogen, eme eur gazeten, lavaret a rafac'h petra o deus roet an dispac'herien, ar re a lavar ez int republicaned? — Netra! — Eo, daou epken o deus roet ugent real etrezho ho daou! — An dud difeis, nemet da dorfetourien pe da zispac'herien evedho e rofent, ne gavont morse netra da rei.

G. M.

All hag a rafe vad he lenn gant evesdet.

Gouzout a rer, abaoue eur pennad, pa rer eur baeamaut bennag hag a zao da ouspen dek lur, e tleer lacat eun *timbr* a zaou vennek var ar guitans, hag an hini a reseo an arc'hant a dle lacat he zinatur a dreuz an timbrze evit he c'holo ha miret na vezo mad mui. Mes ne ket avoalc'h lacat an hano epken, red eo ive lacat an dat, an deis ma zeo bet goloet evelse an timbr gant ar sinatur. Red eo eta lacat, a dreuz am timbr, sinatur an hini a reseo an arc'hant hag an *dat* pe an devez ma ro ar guitans. Anez ez afet a enep al lezen, hag e c'helfet beza condaonet da eis scoet amand.

Merca a rân an ali-ma, abalamour ma zeus calz hag a vank var ar poent-ze, hag e vé mad lacat evez evit miret da veza laket en amand.

PRIZ AN ED.

KEMPER. — 28 *Kerzu.*		PONT-N'ABAT. — 4 GENVER	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis	28 lur, 75 c.	Guinis	27 lur, 99 c.
Segal	19 lur, 58 c.	Ségal	20 lur, 50 c.
Eiz	18 lur, 75 c.	Eiz	15 lur, 90 c.
Ed-du	16 lur, 82 c.	Ed-du	18 lur, 10 c.
Kerc'h	16 lur, 50 c.	Kerc'h	13 lur, 44 c.
Avalou douar	8 lur, 50 c.	Avalou douar	9 lur, «« c.

Buez an Aotrou SERJANT,
ESCOP A GEMPER HAG A-LEON,
Gant an Aotrou TEPHANY,
Chaloni ha Secretour Escopti Kemper.

Pris: Pevarzek real,

E ti an Aotrou DE KERANGAL, mouller an Escopti, ru ar Gigèrez, n° 18, e Kemper; e ti an Aotrou SALAUN, e Kemper; e ti an Aotrou LEDAN, e Montroulez; e ti an Itron NORMAND, e Brest; e ti an Aotrou DESMOULINS, e Landerne.

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,
HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,
Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo ess bras da lenn, gant paper cre ha lizérennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h ho c'houlen.

CAVET E VÉZO:

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiés ma vérzes levriou enho.

G. M.

Buez hor Zalver Jésus-Christ ha Scol ar Maro Mad a ro ho daou laket e brezonek, gant an Aotrou G. M., belek.

HISTOR BREIZ
Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gavel levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant: AR. DE KERANGAL.

Kempèr, moullet gand AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo gonde ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 18 Genver 1873.

Brema, a lavare en dez all an Aotrou X... da eun den divar ar meaz, eur micherour, eúr c'here kezek boas da vont bemdez eun an eil ti d'egile da labourat var he vicher, brema, epad an nosveziou hir-ma euz ar goanv e tleit caout plijadur o vont d'an tiegeziou. Pa vezer destumet gonde coan en dro d'an tan, e tleer clevet eno brema marvaillou, historiou, conchennou coz dioc'h an druil.

— Sioaz, Aotrou, hirio ar marvaillou hag an historiou coz n'eus nemeur a hano anezho var ar meaz. Ia, guechall, evel a livirit pa edoa-me den iaouang, ez oa plijadur, d'ar mare-mà euz ar bloaz, o vont d'an tiegeziou. Bemnoz e clevac'h eun histor nevez bennak, histor *Meudik, Croc'hennig-Azen, Paotr he vaz houarn, ar C'horf ep ene*, hag eur bern rimadellou all, troiou potred ar zabat, an duzed, ar gannerez noz, ar c'heler noz, etc. Hogen brema, evel a lavaran deoc'h, eo dlezet an oll marvaillou-ze. Brema an dieien a zo re ger ho douarou, re bonner an taillou varnezho, hag a zo red dezho labourat nos deiz, couls lavaret, evit gallout paea.

— Pe seurt labourou a c'hellont-hi da ober eur vech deut an noz?

— Aleiz a labourou hag a reat guechall oc'h sclerijen an deis; pilat lann, boeta al loened laket da larda, kempen meur a dra var dro karr hag alar, braeat e lec'hiennou, kement a c'heller da ober var dro an ti hag er granchou, a rer brema goude coan oc'h sclerijen eur pennad goulou rousin, ha n'euz ean ebet bete ma zer da gousket, ha ne der ket aliez abred.

— Hag e labourer evelse brema en noz en oll diegeziou?

— Caout a rer c'hoaz eun tiegez bennag eleac'h ma tistager marvaillou en nosveziou hir euz ar goanv; ne ket avad ar marvaillou hag an historiou coz eo. Eno ez eus tud iaouang o deus bet eun tam descadurez, a voar eun tam galleg, hag a lenn deoc'h en eun levr gallek pe e lost eur gazeten bennag, eun tam histor hag a droont deoc'h e bresonek fall pe vad. Mes an historiou-ze ne reont nemeur a blijadur din-me ha d'am c'hendere.

— Ha perak ne ket an historiou-ze dioc'h ho toare?

— Perag? eno n'eus ken hano peurvuia nemet a amourousdet, traou gadal, traou brein, traou mezuz aliez. Eno e roer ato ar gounit d'ar gaou ha d'an drouk var ar mad hag ar virionez. Ar brasa torfetourien, ar ganfarded, al lamponed voasa a zo meulet, a zo roet deoc'h evit skuer, hag an den mad, a glask ober he zever didrouz ha gant honestiz. a zo goapeat, disprijet, tremenet evit diot; ar pec'het hag an dizurz a ziskuezer deoc'h evit traou caer, hag ar vertuz a doler dismegans varnezhi. An historiou-ze, a gaf din-me, ne dint mad nemet da zeski pec'hi. Ar iaouankizou a c'hoarz hag a gemer ebat oc'h ho lenn hag o clevet ho lenn, hogen ruzia eo an dlijent, rag a dra zur gant historiou evelse ho speret hag ho c'halon ne oufent ket mancout da veza lec'hiet ha contamet.

— Guir eo, ar marvaillou hag an historiou coz a ioa disclabesoc'h, iac'hoc'h traou eget an historiou nevez-ze.

— Disclabesoc'h, Aotrou? Ia, lavaret mad a c'hellit. Eno ne glefchac'h morse eur ger a enep ar feiz nag ar relijion; morse eur ger goest da rei eur zonch fall da zen ebet. Clevet a reac'h marvaillou, taoliou burzuduz hag a ioa red caout feiz cre evit ho c'hridi; morse avad ne veljac'h ar gaou nag an droug o c'hounit var ar virionez ha var ar mad; ato an den fallagr a goeze punision var he gein euz a du pe du; ato an den mad ha leal a gave recompans abred pe zivezad.

— C'hui da viana, boaz evel ma zoc'h da zarempred an tiegeziou evelse, c'hui a dlefe distaga euz an historiou coz-ze pa zigouezit en tiez eleac'h ma ve lennet pe distaget eur marvail bennak goude coan.

— Distaga, Aotrou? ober avoalc'h a ran pa gavan

tro, hag historiou ha marvaillou coz avoalc'h am eus clevet em buez evit caout da gonta, eleac'h ma zan. Ia, mes piou a chom d'am silaou? eun den coz bennag ha bugaligou.

Ar re iaouang a zo guelloc'h gantho mont a gostez da lenn unan bennag euz ar c'hos levriou gallek-ze, hag eno ho c'levit o c'hristillat, o c'hoarzin, o kemeret ho ebat epad ma lezont ac'hanoc'h e kichen an tan da zistaga marvaillou d'ar vugale vihan a zigor frang ho discouarn evit ho silaou, ha da re goz antergousket da nebeuta.

Nan, hon historiou coz ne dint ket hirio dioc'h doare ar iaouankizou; ne gavont ket a vlas nag a saour avoalc'h gantho; n'int ket sall avoac'h evitho. Eur vech en em roet d'an historiou gadal, ne blich netra ken dezho.

— Caout a ra deoc'h-ta e ra droug al levriou-ze?

— Penaus ne rafent ket a zrouk p'eo guir ne zesker enho nemet pec'hi? Ne gaver enho nemet kenteliou roet evit dougen d'an impureté, evit deski d'an dud iaouank penaus trompla tad ha mam. hag ober goab anezho, penauz aloubi tra an nessa ha tremen gouscoude evit den honest, penauz en em rei d'an oll visou, ha zoken d'ar re vezusa, ha beza gouscoude meulet ha savet dreist ar re all?

— Ha petra a livirit-hu var gementse?

Lavaret a ran an tadou hag ar mamou, ar mistri hag ar vestrezed a les coz levriou evelse en ho zi, ha n'ho zaolont ket en tan, a zo diot, ouspen ma pec'hont.

Diotoc'h int c'hoas ma lakeont ho arc'hant e cazetennou fall hag e levriou difeiz evelse; rag ouspen ma lakeont evelse bugale ha servicherien da gontami ho speret hag ho c'halon, e roont c'hoas baz evit ho bazata ho unan.

Rak dibaot e ve, goude lenn traou fall evelse e chomfe ho bugale fur hag e kendalc'hfe ho zervicherien da veza sentuz ha fidel.

Rom. — D'an 23 a vis Kerzu, pa voue preconizet an Aotrou de Leseleuc es'op a Autun, e voue goulennet evithan ar *Pallium*. D'an 29 a vis kerzu eo bet roet ar visca mant presius-ze da Arc'hescop Otran ha d'ar prela Bianchi evit an Aotrou de Leseleuc.

An Aotrou Bianchi zo bet galvet da vont da gerc'hat ar viscamant-ze en hano Escop Autun. Ar C'hardinal kenta Avieler en deuz her guisket dezhan, goude beza laket he rei dezhan da boket, en eur lavaret :

« En heuor da Zoue oll galloudek, d'ar Verc'hez glorius Vari, d'an Ebestel Sant Per ha Sant Paul, d'hon Tad santel ar Pap, d'an ilis Santel a Rom, hag ive da iliz Autun, e roomp deoc'h ar Pallium kemeret var gorf Sant Per, hag a ziskuez al leunder euz ar garg a escop hag ive an hano a escop; heu rei a roomp en hano hag evit an Aotrou Leopold-Renan a Autun, evit ma hen dougo e diabarz he ilis, derveziou a vezo, derveziou hag a zo merket er privilachou roet gant cador S. Per. En hano an tad, hag ar map, hag ar speret-Santel. »

An Aotrou Bianchi en deus dioc'htu divisket ar Pallium, hag ar c'henta-noter en deus caieret ar pez a ioa great.

Abaoue Sant Gregor ar braz, er c'huec'hvet cantvet, escop Autun en deuz evelse ar Pallium evel eun Arc'hescop. An escop Syagrius en devoue ar c'henta an henorze en escopti Autun.

Er memes dervez, 29 a vis kerzu, ar Pap a rea lenn a vouez huel, dirag an oll, eur scrit evit diskuez oa guir daou vurzud great dre scoazel an den eürus Beneat Labr. An daou vurzud-ze a zigouezaz en iliz ar Vatican en dervez zoken ma voue Beneat Joseph discleriet eürus.

1° Thereza Manet a voue pareet en eun taol euz ar c'hrign-beo e devoa. en tu cleiz, e poul he c'halou.

2° Ar c'hoar Mari Loiza euz ar gonsepsion didach, euz a gouent ar garantez-divin. a voue pareet ive neat hag en eun taol eur ar c'hrign-beo e devoa en he stomok

Ar servicher Doue a reas neuze meur a vurzud all, mes an daou ma a zo bet great enclask divar ho fenn, ha discleriet ne voa ket da zoneti anezho, gant ar varnerien carget a gementse.

Evelse Doue en em blich ato o sevel ar re humbl hag o tiscar ar re orgouillus. Ober a ra renta heuor d'an den eürus-ma n'en deus morse clasket meuleudi an dud, hag a zo zoken c'hoas disprijet gant an dud difeiz pere her galf mignon an astu. Bez'ez euz eno gouscoude eur gentel evit an hini a garo tenna frouez anezhi.

An tad santel o respont d'ar Gardinaled ha d'an Eskeb a zo e carg e Rom, a lavare dezho :

« Hirio e c'hellomp lavaret evel pobl Doue brema ez eus meur a gant vloas : Var ribl steriou Babilon omp bet azezet, hag on eus gouelet o sonjal e Sion. Ia, niivez, var ribl an Tibr a azez hag a vouel, o sonjal en amzeriou tremenet, hag o velet e pe stad ema ar bed hirio.

Ia, ar bobl-ze a ioa en harlu, e creiz an trubuillou; hogen en he douez ez-oa eun den hanvet Tobi hag a iea da rei sicour da gement a ioa reuzeudik. Ha pa zeo guir e livirit e ra ar Pap vad d'an oll, va list d'en em lacat e kem gant an den Santel-ze Tobi, a iea da glask kement a ioa en dienez evit ober vad dezho.

Marteze ar sicouron am eus da rei a zo re nebeut a dra; pedi a ran da gaout sonch emaomp ive en dienez hag en harlu. Red eo kemeret evit skuer an den Santel Job a ioa en eur stad ken truezus laket dre gasoni an drouk-speret. Hogen he basianted her saveteas, rak goude beza collet he vadou hag he vugale e vouent rentet dezhan e brasoc'h niver eget diaraok. Ha ni, esperomp ive ar peoc'h goude ar goal varrou amzer-ma....

Greomp hor gallout, dre hor skuer, dre hor c'homzou, dre hor prezegennou evit digas ar sclerijen er sperejou eleac'h m'ema an denvalijen.

E guirionez, ne oufet ket skigna muioc'h a c'heier eget a rer brema. Eur pors ne ve ket frang avoalc'h evit ho digemeret oll, geier divez, geier milliget. Pe a dao ar Pap pe hen a gomz, e clasker ato skigna geier e pep giz evit heulla mennoz an drouk sperot pehini a gaf varlaez calz a harp, ha seul goasa tra zo en hon amzer...

Eun dervez all ar Pab a lavare d'an noblans a Rom : « Soñch am eus da veza anavezet em iaouankiz eur prins a Rom, eur c'hristen mad a ioa coz neuze hag a zo maro eur pennad mad zo. Ar prins-ze a lavare din en devoa an tron daou harp, an dud a'liz hag an noblans, hag an daou harp-ze, emezhan, co a zalc'h an tron en hoza. »

Ma'n oc'h eus ket gallet delc'her an tron-ma; ne d'eo ket ho taol, hag an oll her goar couls ha me; hogen esperout a reomp n'en deus ket Doue hon dilezet evit ato.

Jesus-Christ he unan en deus caret an noblans, rak divezet eo dezhan genel euz a ligneż David, ha caout a reomp he ligneż merket bete Joseph, bete Mari.

An noblans a zo eun donezon a Zoue. Dalc'hit mad dezhi dre eur vuez christen. dre an oberou a drugarez...

Lavaret a ran an troniou ne dint harpet nemet gant ar bobl difeiz, gant ar re o deus casoni oc'h Doue hag oc'h an iliz, a zo prest da goeza... An amzer dremenet a ro deomp kentelion hag a c'heller tenna frouez anezho.

Eur zonch all a den din en derveziou santel-ma : Ar mabik Jesus a voue caset d'an den coz Simeon, hag hema a lavar d'he vam ez eo deut ar bugel evit savetei calz hag evit discar cals re all. Setu aze e daou c'her histor ilis Jesus-Chist. An daou rum dud-ze a zo bet abaoue m'eo savet an iliz, hag a zo ato, ha Jesus-Christ a zo deut evit bennigen eur rum ha cas eur rum all da goll. Ne lavaran ket hirroc'h ha ne banvan den, hogen glouzout a ran e varfaleiz ep distrei oc'h Doue, beteg en hospitaliou...

Sant-Briec. Ervez ar *Sizun Cristen* a Zant Briec, an Aotrou'n Escop David, o veza n'en deus ket gallet dont da bardona da Zantez-Anna-Vened pa zeo deut an escopti vu a la Greiz-Izel, en deus sonch da zont d'he dro, gant tud he escopti, d'ar meurs fask, 15 a Ebrel. Brema an hent honarn a c'heller beachi varnezhan penn da benn euz a Zant Briec da Alre. An Aotrou'n Escop Becel en deus prometet e vije ive e Santez Anna en deiz-ze gant he venediz, evit digemeret pardonerien Sant-Briec hag iñani ho fedennou gant ho re.

Breuriez ar gonsepsion didach, savet e Chapel Lourd. — Ar vreuriez-ze a zo savet en ilis caer savet eleac'h ma zeo en em ziskuezet ar Verc'hez trivac'h guech da Vernadeta Soubirous, hag eleac'h ma e deus lavaret d'ar verc'hik-ze : « *Me eo ar gonsepsion didach.* Ar vreuriez-ze a zo savet gant otre Escop Tarb evit :

1° Henori consepsion didach ar Verc'hez Santel.

2° Lacat dele'her soñch, evit bepred, euz an dervez ma zeo bet discleriet ar virionez-ze artiel a feiz. 8 kerzu 1854.

3° Trugarecat mam Doue euz ar vadelez e deus bet d'en em ziskuez e Lourd hag euz ar madoberou e deus skoillet var ar c'hanteliou-ze.

4° Pidi evel ma e deus Mari gouc'hemennet hen ober pa e deus comzet oc'h Bernadeta.

Ar re en em lacaer vreuriez a bromet (n'her greont ket gounsonde ilintan boan ar bec'hed) da heuilla ar c'henteliou roet gant mam Doue pa zeo en em ziskuezet.

1° Dougen a raint varnezhó medalen Lourd, pe kentoc'h ar scapular glaz a zo staget em iver braz a induljansou outhan gant bou Tad Santel ar Pap.

2° Evez a lacaint bemdez da ober drvad sin ar groaz, ervez ar skuer roet gant Mam Doue, hag e livirint bemdez da nebeuta eun dizenez euz ar chapeled. Ar Verc'hez pa en em ziskueze da Vernadeta, a veze ato ar Rozera en he dorn, hag e lakea ar verc'hik d'hen lavaret goude beza great sin ar groaz evel ma her grer en Env. Ar re a lavar bemdez meur a zizenez euz ar chapeled, unan euz an dizenezou-ze a c'hell servichout evit ar Vreuriez.

3° Miret a raint ep mank an derveziou ma tifen an ilis dibri kik : *bemdez* e pokint d'an douar gant humiiite hag e speret a binijen, evel ma tiskueze ar Verc'hez da Vernadeta hen ober ; *bep sizun* e tiouerint eun dra bennak, d'ar merc'her pe d'ar Sadorn ; *bep bloaz* e raint eun dervez iun, d'ar 7 a vis kerzu, derc'hent ar gouel bra, evit senti oc'h an ali-ma a roe mam Doue el leac'h-ze : pinijen ! pinijen ! pinijen !

G. M.

Setu ama eur c'houblat benmik zen el euz eun Norvel c'hallek great gant eur barz hanvet breur Idelphus, hag on eus clasket da drei e brezonec. Evit beza ma zeo tremenet Nedelek eun nebeut zo, e credomp e vezo meur a hini hag a lenno gant plijadur ar c'houbladou-ma.

Eur bugel o rei he galanna d'ar mabik Jesus

Daoulinet dirak da graouik
Mabik Jésus, dit me ginnik,
Va feden ar galoneca,
Ha va meunoz al laouena.

Me fell din rei dit kalanna,
Dal! etouez ar braoigou-ma,
Kemer an hini a gari,
A greis calon dit m'hen roi.

Petra blich dit? va madigou?
Va zabren vras? pe va c'hillou?
Va marc'h iell pevar houarnet?
Pe va renkennad soudardet?

Marteze te a gavo guell
Va mein-pal pe va c'hornigel;
Pe va bagig a voar neun flour
Vel eun ouad var ar voas dour?

Bez'e p'o va zrompill skiltrus ?
Va zaboullin, va zok bouch ruz?
Pe va c'hontellik troad melen,
Eur suterezig en he fenn ?

Sell ! cas ganhez va c'houlmik venn
En he c'haouet souchet kempen ;
Neuze, mar kerez, va beufik
A voar cana'vel eun eostik.

N'em c'hlevez ket ? gouela a rez ?
Riou ac'h eus, map bihan kez ?
Ro peoc'h ! ro peoc'h ! ha deus du-ma,
Va mam a rai tan d'astoma.

Petra's pezo d'as kalanna ?
Oh, mabik bihaa, lavar din-ta!
Da boaniou a ra poan din-me,
Mar gouelez, sell, me vouel ive.

Ah ! brema e teu da zonch din,
Va mam hen lare deac'h vintin :
Eur galon venn, eur galon c'hlan,
Eo a blich d'ar mabik bihan.

Neket madigou, braoigou,
Eo a glaskez en da graou,
Mes eur galon voar da garet
Ha pidi dirazout stouet.

Da zaoulagad a bar skedus,
Var ar bugel mad, truezus
A voar lacat gant he zornik
Bara e dorn ar minorik.

Ro-ta, va mam, ha ro fennoz,
D'ar beorien geiz va dillad coz,
D'ar vugalea zo e poan,
Evel m'ema'r mabik bihan.

Va mam, lavar din ar beden
A livirin iviziken :
Mabik Jesus, me ho car ! !
Mabik Jesus am bennigo ! G. M.

An daou denner frank.

XII.

Epad an amzer-ze, an allmanted a iea lacorc'h larca var ar Frans, evel eur vanden vrini eleac'h ma cavont eun dra bennak da blaoufa. Evel a lavare Conrad, eur vanden anezho a ioa en em daolet var Landser, he gær. Ar re-ma a ioa euz ar Bad ; ar jeneral Tipfel a ioa en ho fenn, hag hema en doa lavaret d'he zoudardet : « Deomp araok, mar fell deomp caout eun dra bennak da scrabat ; ar re a vezo varlerc'h ne gavint netra. D'ar re genta kig ho goalc'h ; d'ar re ziveza eskern epken da grignat. »

Goude eur brezegen ker caer, e c'hellit cridi ar baded o devoa mall da vont var araok. Ar jeneral en doa iviziken beac'h o vont d'ho heul, hag hen gouscoude marc'h mad dindanhan.

Gouscoude e kenta kerig à gafchont var ho heul, e voa eur vanden brusianed en ho raok. Ar baron Tipfel a grize he vin o velet edo varlerc'h. Cas a ra eun ofiser da c'houeu oc'h eun uhlan a ioa e gard piou a ioa eno.

— Ar major B... a zo o kestal er vourc'haden-ma.

— Neuze, eme ar Baron, ne dal ket ar boan deomp chom a za. Cabiten Mayer, roit urs da vont dioc'htu bete Landser.

D'ar mare-ze, e Landser, ne voa ken hano nemet euz e Gonrad. Abaoue m'oa eat en hent n'oa ket bet euz he gelou, hag e voat nec'het. An tavarniour pehini en doa souch d'he gaout evit map caer, a zonje enhan dalc'h mad, ha ne veze ken caoz en ti nemet divar he benn.

En dervez-ze an tavarniour a velaz a bell euz he brenest, eur vanden traou du, evel eur prosesion, o tont varzu ar bourg. Ne vouie ket petra oant.

— Thereza, emezhan, te ac'h eus daoulagad mad ; deus da velet-ta petra zo erru du-hont. Lavaret a rafet eur rejimant !

— Conrad marteze, eme ar verc'h iaouank ; Conrad marteze hag an dennerien-frank, hag hi buan da zellet, hag e sell etrezeg an iliz, eleac'h ma e devoa guelet Conrad hag an dennerien-frang o vont en hent.

— Ne velan netra, va zad !

— Ne ket en tu-ze eo emaint, ama eo en tu-ma.

A veac'h e doa Thereza taolet eur zell eleac'h ma tiskueze dezhi he zad, ma viscas liou ar maro :

— Va Doue ! va Doue, emezhi, an enebourien ! ar brusianed !

En eur momet oll dud ar vourc'haden a ioa taolet ar strafuil en ho zouez. Ar mamou a guze ho bugale, ar re vraz en em denne pephini en he di, hag a guze ar pez o doa a vella.

Ne verkin ket ama ar pez a reaz ar badet eno. Ne rejont nemet ar pez a reant e kement leac'h ma vezent mistri. Redia ar bourkis da zevel dezho eur zom vraz a arc'hant, muioc'h calz eget a ioa er bourk oll ; ober cher vad ha scrabat, laerez kement a gavent dioc'h ho doare. Ar jeneral hag he ofiserien a ziskennaz en davarn, hag eno kement a ioa, bouet hag efach, a voue a veac'h peadra anezho da garga ar sier goullou-ze, me fell din lavaret an ofiserien allmand. Ne chomas ket zoken gant an tavarniour an nebeut boutailladou guin en doa laket a gostez abenn eured he verc'h. Ar spier Bernard, an hini ma on eus comzet anezhan c'hoas meur a vech, a ioa brema gant ar baded dindan an hano a gabiten Mayer, hag hema a reas d'an tavarniour kez digas dezho kement en devoa. Goulen a reas zoken ma tenje Thereza he nuan da ziscurga dezho guin he eured ; mes kement a vall o devoa da lamet varnezhan ma na c'houlenjont ket diou vech, ar pez a voue eur chans evit an tavarniour hag he verc'h, rag houma ne divije ket gouzanvet farserez an enebourien, hag e divije douetus, stlapet ho guin dezho oc'h ho ginou.

Ha penauz a reaz ar bourkis kcaz evit sevel muioc'h a arc'hant egel o devoa ? Setu penauz. Oc'h heul al loened a breiz e vez peurvuia loened all disteroc'h evit crignat an eskern ha lonca ar pez a chom en ho dilerc'h. Evelse a c'hoarveze gant an Allmaned. Varlerc'h pep banden anezho e velet o tigouezout eun toullad iuzevien udur ha goloet a druillou evel e'lakerien euz ar re baoura. Mes etouez ho filou e tougent aour hag arc'hant. An allmaned neuze a

laken guers var an arrebeuri braz hag an traou all rebounder evit ho c'has gantho ho unan. Ar iuzevien a brene an traou-ze couls lavaret evit netra, hà tud keiz eur gerig pe eur vourc'haden a chome evelse var an douar noaz, eürus c'hoas pa na laket ket an tan en ho ziez evit peurechui. E Landser ne leschont ket eur billen var ho lerc'h, hag e c'hellit sonjal pebez rekejou a reat dezho pa voant eat ac'hano.

Ar joneral Tipfel n'oa ket gouscoude goal laouen o vont ac'hano ; n'en doa ket cavet eur *piano* da gas d'he c'hreg, hag e lavare d'ar c'habiten Mayer :

— Her cabiten, penauz e cavit ar pennad dervez-ma ?

— Ne ket fall, jeneral, ma rafemp derveziou evelen aliez e zafe mad ar stal.

— Ia, mes n'em eus ket cavet eur piano, hag an itron zo o c'hortoz unan diganhen. Marteze e Thann e cavimp ; eno e tle beza traou evelse aleiz, hag horolachou ive.

— Mar gellomp beza araog ar brusianed !

— Ia, ne vezomp ket aliez ; ar brusianed n'hor c'hasont en ho raok nemet pa vez menek da vont d'an tan. P'eus e tle ar brusianed en em gaout eno ?

— Varc'hoas da greisdeiz ; abouez bale eur pennad euz an noz e c'hellomp beza en ho raok.

— Ha n'eus ket a dennerien-frang e Thann ?

— Dioc'h ma lavar ar spierien e kær n'eus nicun.

— Ia, mes en draonien a dost ez euz eur vanden.

— N'eus nemet eur vataillon.

— Avoalc'h eo ha re diouzomp-ni.

— Na zo teir bataillon, jeneral !

— Teir bataillon, teir bataillon ! Lavaret a rafet oc'h ho clevet, cabiten Mayer, e vemp eun arme a bez ! Penauz e sonch deoc'h-hu e stakfemp-ni d'ar re-ze ma n'omp nemet tri oc'h unan ? Gouzout a rit eleac'h ma on eus gounezet e vezemp da nebeuta seiz oc'h unan ; ma na vijemp bet nemet c'hoec'h on divije collet.

— Mad, neuze e rancomp gortoz ar rejimanl euz ar Pomerani.

— Red mad e veze, ha gouscoude e vezo tano hon lod pa vezo ar prusianed-ze ganeomp.

Etre daou ar spier Bernard en doa cavet tro da vont da gaout cabiten bataillon an dennerien frank, dindan dillad eul labourer douar, eur marc'hadour fromach euz ar c'harter Conzet, en doa ker brao outhan ma en devoa bet diganthan ar gevridi da vont da velet penauz edo ar bed e kær Thann ; hogen eleac'h mont di ar spier na petra-ta, a deuas da gaout ar jeneral Tipfel evit rei dezhan ar c'heleier.

— Abanta ! peleac'h ema an bataillon tennerien-frank ?

— Ato en draonien du-ze, hag e chomint ive bete varc'hoas creisdeiz. Me a zo carget gant ar c'habiten da velet peleac'h ema ar Prusianed, hag a dle mont varc'hoas vintin da rei ditour dezhan euz ar pez am bezo guelet. Neuze e livirin dezhan n'eus danjer ebet, hag e tiblasint evit digouezout e kær Tann e mare ma tigouezo ar prusianed dioc'h an tu all ; c'hui, o tiblas mintin, a vezo araok, hag o pezo amzer da zestum eun dra bennag araok ma couezo an dennerien frang e ginou ar bleiz.

— Mad, mad eo ar stal ; mar bezomp araog ha leze. da ober hor frouden, ne gollimp ket hon amzer.

— Pa deu da zonch din, eur blijadur am befe c'hoant a rafac'h evidon.

— Noc'h eus nemet lavaret petra a c'hoantait.

— Araok ma tigouezot e kær, e tremenot dre droad eun dorgen, ha var an dorgen-ze ez euz eun ti. An ti-ze zo d'an doctor Marc, eur c'henvreur hag eur mignon din evel ma ouzoc'h.

— Da lavaret eo e fell deoc'h e ve espernet an ti-ze ?

— Nan, nan, pell dioc'h eno ; mes en eur dremen e c'helfac'h lacat eur zoudard bennak da vont da vennigen an ti-ze gant eun nebeut petrol, ha da lacat an tan enhar.

— Asa, Wiltz, pe me ne ouzon ket penauz ho kelver, dre ma oc'h eus me n'ouzon ket pet hano, ober avoalc'h a rin ar pez a livirit ; hogen ne ket brao beza mignon deoc'h.

— Nan, da viana evit an doctor Marc ; gouzout a rit eo en em laket da ren an dennerien-frank, hag eo bet tost din-me beza crouget gant he vignoned ! Hogen me hen talvezo dezho.

Etre ma promete evelse ar spier arroutet amzer gaer d'an dennerien-frang, Bonardel he unan a ioa digouezet gant ar vataillon. Clevet a reas gant ar c'habiten oa eat eur spier euz he bers bete Tann, hag en divije euz he gelou antronos vintin.

— Sur oc'h-hu euz ar spier-ze ? a lavaras Bonardel.

— Eul labourer eo, eur marc'hadour fromach ac'hanon divar dro.

— Anaout mad a rit anezhan ?

— Ne ran ket ; mes eun den eün en deus doare da veza.

— Me zo bet tost din beza tumpet gant an dud eün-ze, hag a gaf din eo eun diotach en em fiziout enho. Peur e tle distrei ?

— Varc'hoas vintin.

— Da lavaret eo varc'hoas vintin en devezo destumet an oll allmaned zo a ziou hag a gleis deomp, hag e vezimp kelc'het gantho en hevelep doare ne c'hellimp ket mont ac'hann.

Var gementse Bonardel a ieas da glask Nicolaz ha Guillou a vouie ervad a dlie beza e kær. G. M.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Eun droïad e Jersey.

Jersey ha gwernesey a zo diou enezen tostik d'an Normandy hag a zo d'ar saoz, meur a gant vloaz zo. Ne chom mui ganthan neuet ar re se euz an douarou braz en doa gwech-all e Broc'hall. Paotret Jersey ha Gwernesy ouspense ne c'houlennont morse beza gallaouet, hag hen amzao a renker, n'o deuz ket kalz leac'h d'her goulen na ni d'en em fougheal kalz hoc'h her beza. Araog m'oa kement a vatouterien en hon Arvor, an arvoriz a iea aliez d'an diou enezen-ze gant ho bagou, da gass gwiniz ha lin. Digas a reant gantho en dro mezer ha dreist oll butun. Pa oan c'hoas eur skil-baotr em eus meur a veach goapeat hinienou e Bro Bagan oc'h asten dezho va ialc'h vutun hag o

avaret e oa enhi butun gwenn-sey. Butun Gwenesey hent eun a so brudet a bell, [illegible] euz e kreiz [illegible] zaoz tiez a-ioa skevet varnezho. Ann e vezer butun (Ile Enesy).

Ouspen daou vloas so ann bet e Jersey. Barn euz ar pez am euz gwelet, epadenn eis derveziou ma oan bet eno, a c'hoarvezas dasplega anta.

Ar nep a ghemer ar vag a-dre dall e sant Malo a c'hell kaout e kear sant Helier e Jersey, teir heur divezatoc'h.

Ar gwar-se so enhi var dro 30 mil den, da lavaret eoan anter-eiz an dud a za en eneou, kerriou brasoc'h am euz gwelet, Pariz ha Londres evit benvel diou epken. Koshoc'h hen lavaret a ran n'em eus kavet en nep leac'h kement a zilla kaer gant an oll. Gwir eo e leverer e Jersey peb unan a zong he zanvez var he cho ig. E kear e komzer saozneg ha galleg; epken a gomz an dud divar ar meaz.

Ha droaz Roazet Bro-saoz da brotestantet, Jersey ha Gwenesey a heulias anezho; evel-se an darouvuja euz ar vro a so protestant, euz a relijion ar Romanez. Ar relijionzeiz an oll kerpunnou protestant co an hini a denn muia d'ar relijion katolik. Ar veleyen eno, en iliz, a zoug evel hon beleg-ni ar surpliz hag ar stol. En dervez oc'h en em gavjen en iliz sant Julian p'edor oc'h ober eun demezi. Ar beleg surpliz a ha stoliet daoust dezhan caout eur varo hir a lak euz an dud yaouank ann eil goude eghile da lavaraho *C'hredo*. Ar veleyen Brotestant-se a zo hanvet gant an e, eon-sozoz a Winchester.

Bez ez euz ive e sant Helier kals katoliket; diou iliz de'eat m'em bet o deuz, hini sant Thomas evit ar c'hallaouet hag hini sant Patrik evit ar saozon, ha meur a veleg stag eus pell unan anezho. Ouspen eun ilis kathedral an e.s.gwelet, hoshen n'em euz klevet e nikun er c'hantkendidiez hag en iliz sant Patrik e Jersey da sul bleuniou. Ann dud a ieh var diou rouden beleg traon an aoter da ghemeret bleuniou euz a zorn ar person an aotrou Maocaire. Soqezet e oan o velet kement a saeou ruz en o zoseg, me fell din lavaret a zoudardet saoz. Ar veleyen katolik euz a Jersey a so hanvet gant an aotrou n'eskop a Goutans en Normandy.

P'eur boum var ben ar veleyen e rankan livaret ama eun dra a c'hoarvezaz ganen e sant Helier. Var eun dachen e kear e veljou en eur erruout, eun den eur c'loc'h en e zourn hag o lenneri da c'hoanak. Goude a rejon petra oa kementse hag oe lavaret din oa eh mar ebet eus verzidighez hennag eo a veze hapet Kendelc'her a-reiou va-ben ha pellec'h me gwelet va dén hag he gloc'h. En dro-ma ouen abred nondeb evit he glevet. Gwir oa ar pez a ioa bet lavaret ha. En arvardighez a ziskleriè. Ar sul varlerc'h e c'hoarvezjon gouzout a gwir oa e klevet a beb tra er c'hearn protestanted e pleziegnerien e peb stread. Unan euz ar nuia kruec'hen en Iliz sant Helier a brezeghe var an dachen royal da eiz heur nemet kart. Da seiz heur anter me a ioa eno gant aoun n'her c'hlefjen ket. D'ar mare boazet e oa daou c'hoaz e kreiz an dachen ha tud all en dro dezho ho c'hlevet a rejon o skarza ho gouzog hag o kana eur c'hantik:

O mari ce hanon ag Done. Goude-ze unan anezho a [illegible] gant eur a dao haga skiant. Hoghen o sell [illegible] e hanavezjon an hini an boa gwele diframg dre ar streajou gant he gloc'h. Ar prezegher brudet-ze oa *Iezoutiner* sant Helier.

(*Da vezà kendalc'het eur veac'h all.* Barz Bro Bagan.

Histor eur vleven venn. — Eun itron, ganet e Frans, ha demezet er Prus da eun den a reng huel, a zo o chom e Berlin pennak vloas zo. Evithi da veza hirio eun itron euz ar Prus, ez eo chom t gallaouez a galon. Evel m'ema en eur reng huel, ro red dezhi ket digemer d'ar varoued ha d'an noblanson euz a reng he fried.

Eun dervez ma zoa en he zi ugent prusian bennag evelse, pephini anezho baron cals pe nebeut, e teujot da gomz euz a Bariz, hag oa eun doujer clevet ar prusianez e oc'h ober fae ha disprich euz a gær benn ar Frans-e Pariz, emezho, petra eo Paris? Gréat eo he zro. Abars dek vloas ama Berlin a vezo ar gær genta euz an Europ. »

Eun itron a verve he goad en he goazied oc'h ho c'hlevet, ha goude beza dalc'het eun hebent var he c'hounizar, e tirollaz erfin varnezho. « Caer oc'h euz, emezhi, Pariz a zo Pariz, ha Berlin ne vezo morse en he c'hichen nemet evel eur bourk louz ha divalo e kichen eur gær gaer, pe eur c'hraou moc'h e kichen eur palez. »

Ar brusianed, na petra-ta, en em zave a enep eun hevelep coms.

— Greomp eur glaoustre, eme an itron, evit diskuez petra eo Pariz ha petra eo Berlin.

— Guelomp, pe seurt claoustre.

— Digasit ama din en d'a a gerot, an dra distera ha disprijapla a gavot; me her c'haso da Bariz, hag eno e vezo great anezhan eun dra vrao ha coant, eun dra ha ne ket guest Berlin gant he oll fougeerien da ober. Ar c'hlaouestre a voue laket, bag antronoz an itron a reseve eur voestig a ioa enhi eur vleven venn.

Eur vleven venn! petra a onfet da ober gant eur vleven venn, zoken e Pariz? An itron, red eo hen anzao, en em gavas nec'het avoalc'h. Gousconde, evit na chomje ket dindan rebech ar brusianed, e casaz ar vleven venn da Earis, gant eul lizer eleac'h ma verke ar c'hlaoustre e devoa laket.

Abenn eun nebeut derveziou e tistroaz ar vleven euz a Baris. Micherourien ar gær-ze o devoa laket ar vleven en eun doare metalen aour coant meurbet. E gorre ar vetalen e velet Er du ar Prus, dispag he zionaskel ganthan, bag o telc'her eur penn euz ar vleven etre he skilfou; ar penn all euz a vleven a ziskenne da dia n ar vetalen, hag eno oa stag oc'h eun doare mean piesius, gnenn, an daou c'her-ma vanezhan: *Alsas, Loren.*

— Dindan oa scrifet ar c'hemmadenn-ma:

« N'ho dalc'hit nemet var louez eur vleven! » Ne leverer ket o dele baron ar Prus claske laçat claoustre all ebet oc'h an itron.

An daoulagad hag ar fri. (Fablen.)

Doue en deus laket var drem pep den daou brenest a c'halvomp daoulagad, hag e creiz etrezho ho daou, eun tamik torgen bag a hanvomp fri. N'en deus ket roet avad d'an oll daoulagad ker sclear ha ker sclear, hag ar friou ive a zo aliez cals kem etre ho meut.

Evelse eur c'hantard ha n'em eus ket izom da henvel en doa bet digant Doue eur re zaoulagad disier avoualc'h. Bervet oa; hag e zaou brenest, hiban an digor anezho, a zourenne dalc'h mad, enhevelep doare ma ne vele avechou couls lavaret berad. En eskem en doa bet eur fri ha ne voa souc'h ebet er c'harter hag a vije goest da veza laket e kem ganthan; unan euz ar friou-ze a hanver mouger-goulou, hag a c'hell dishlavi, dizh oll ha goudouri ar re en em gaf en ho c'hichen.

Perc'hen ar fri, evel ma voa fallig avoalc'h he velet, a gemeras abred lunedou, hag ho lakeaz a c'haoliad var an dorgen etre an daou brenest. Ar fri avad, fouge evel a ioa enhan gant he vent, dre ma crede ervad e voa sell an oll varnezhan bag e tlie beza guelet ar c'henta e pep leac'h, a ieas counnar euhan, hag a lavaras:

— Petra, me eo mevel an daoulagad? me vezo red din beza hass evit dougen sam an traou picouzet-ze? Ma n'int ket evit ober ho zreuz ho unan, mar o deuz izomsicour, kemeret mar kerout, ha lakaent-hen eleac'h ma carint, evidon me ne vezin ket ho zervicher, ha braz avoalc'h a gaf din ouu evit ober va stal va unan.

Var gementse ar fri a ra eun hejaden, hag a string al lunedou d'an douar.

Hogen an den keaz en em gavas neuze nec'het avoalc'h; evel ma voa fall he velet, ne vouie nemeur peleac'h e zea. Kenta guech ma zeas da vale, ez eaz eün da steki he benn oc'h ar voger, hag evel ar fri a lakea ato he veg araog, ar fri a voue tognet. Eun derveziou bennak goude en devoue eur stocad all e'hoas goassoc'h; en dro-ma e voue gouliet a zoare; en hevelep doare ma voue tost d'ar c'hrign-beo cregi enhan.

Abaoue eo eat al lorc'h anezhan, ha zoken en deus pedet he berc'hen da gemeret lunedou adarre, hag en em gargo d'ho dougen keit ha ma caro.

Er bed-ma, evel a velomp, o deus dalc'h mad izom an eil euz egile, hag an traou otuz ha faeüz a vez discaret peuzliesa hag azigouez ganthò aliez caout keus re zivezad.

Ar Pour.

Ar pour a zo anavezet gant an oll; e calz lec'hiou e planter anezho er jardinou pe er guerjezou. Hogen ar pour ouspen ma zeo mad da lacad er pod, en deus c'hoas meur a vertuz all. Eur scrifagner coz a verke, en he amzer, e voa mad dour ar blanten-ze da zua ar bleo, da vennad ar c'hroc'hen ha da renta esoc'h treizia ar boued. Hogen abaoue ez eus cavet e voa eul louzaouen ar vella oc'h flem ar loenedigou binimus.

Eur c'hi a lavarer, eo en deus desket al lozou[illegible] dad, ha setu ama penaus.

Eur medesin, o chom var ar meaz, en devoa eur c'hi, hag ar c'hi-ze a voue eun dervez flemet he fri gant eur vespeden. Ar c'hi a lode, hag he fri a goenve. He vestr her gwelaz o vont d'ar jardin, o tenna eur bourren euz an dour gant he hatton, ha goude beza great eun drail bennag enhi, o frotta e fri outhi en dra c'helle. Abenn eur pennad e teuas da gaout he vestr en eur ficha he lost, digoenvet he fri hag eat ar boan ebiou.

Ar medesin, o velet-se, en em lakeaz he unan da amprou louzou ar c'hi; lacat a reas pep seurt loenedigou binimus d'he flemma, guenan, guesped, kellien bras, merrien, etc.. Neaze e kemere eur bourren da frotta eleac'h m'oa bet flemmet, ha kerkent ez ea ar c'hoenv hag ar boan kuit; a benn eur pennadik ne zante mui nemet eun tamik debron.

Setu aze eul louzou hag a zo eas d'an oll da gaout.

Eal ar garantez.

Eun devez Doue a gargaz eal ar garantez da ober eur gevridi. An eal a zispag he zlouaskel, a zisken evel eul lue'heden, hag adreuz an douar var nich. Guelet a ra sevel eur palez caer; eun den pinvidig hag orgouilluz a lakea he zevel; an eal a zistro he zaoulagad ha ne brich ket zoken sellet outhan; ar marbr guenn canu hag an aour a lugerne var ar palez-ze a rea donjer da gannad an Env.

Lavo'h e vel eun denik paour, var droad, o vont gant an hent; doare en doa da veza skuis. Gousconde goude beza eat eur pennad, ar beacher paour a deu en dro.

An eal a c'hom a za. Guelet a ra ar beacher kez o testum eur mean ha oc'h he deleur divar an hent. En eun voud ebiou en doa guelet ar mean-ze; n'oa ket stoket outhan, mes deut oa ar sonch-ma dezhan: Unan bennag a c'helfe steki he droad er mean-ze hag en em c'hlaza; hag oa distroet evit he lamet ac'hano. Neuze e troaz da vont adarre gant he hent.

An eal a ziskennas da zestum ar mean-ze pehini etre he zaouarn a deuas da veza sclear ha lugernuz evel ar c'haera diamant, hag en dougas d'an Env.

Setu pegement e plich da Zoue ar vad a rer d'an nessa; ar zonch, ar c'hoant epken da ober vad a reseo diganthan cant evit unan.

KELEIER.

Eur c'helou am eus da rei er sizun-ma hag a rai plijadur da galz euz a lennerien *Feiz-ha-Breiz*. An Aotrou de Leseleuc, escob Autun, a vezo sacret e catedral Kemper d'ar 16 a vis C'huevrer, da zul ar *Sexagesim*. Sacret e vezo gant an Aotrou cardinal de Bonnechose, ar-

c'hescop Rouan, dirag an Aotrou'n-Escob a Gemper hag Aotrou escop Guenel.

Al lesvarn (*Cour d'assises*) a zigoro e Kemper d'al lun 27 a vis Genver. E penn al lesvro-ze e vezo an Aotrou Perussel, alier e lesvarn Roazon, hag en devezo evit he zilour an Aotrou Turin hag an Aotrou Crassineau, barnerien e lesvarn Kemper.

Ar c'hazetennou a gomz euz a varo Napoleon III, bet impalaer e Frans ha maro en eur vro estreo. Kementse a ro da zonjal. Diskuez a ra ne deus neïra stard na ferm var an douar, da viañ a euz ar pez zo savet gant an dud; deski a ra pe gen huel bennag e vet savet, e c'heller beza discaret, ha ma na vezer ket discaret e c'hiz all, da viana ar maro a deu hag a sco ar re c'halloudusa evel ar re zistera, hag a ra dezho oll mont dirak barnedigez Doue. Eüruz an hini, en eur vont dirag ar barner bras-ze, en deuz etre he zaouarn oberou mad da lacat e kem gant an drong a c'hell da veza great!

Brozaos. — Ar gatoliked a ia bepret var gresk e Brozaos. N'eus ket c'hoas pell n'oa catolig ebet etouez deputeed ar vro-ze; brema ez eus pevar gatolik varnugent en unan euz ar c'hamprou, ha seiz ha tregont en eun all.

Etouez noblans Brozaus, nao baron ha daonugent a zo catoliked. E Brozaoz ez euz eun arc'hescop ha daouzeg escob; e Scos ez euz eun arc'hescob ha daoü escob; en Irland, etre an enezen hag ar c'holoniou, ez eus cant escop.

Er bloas diveza ez eus great e Brozaos pemzek beleg ha triugent, ha brema, en enezen-se e za da zaouzek cant niver an dud a ilis.

Brozaos hag a Scos ar zo enho daouzek cant pemp ha daouugent leac'h hag a zo enho ilizou, chapelou pe vissionou.

En derveziou diveza-ma ez eo maro en escopti Kemper, an Aotrou Dreo, person Bannalec, an Aotrou Tabourdet, belek Sant-Athanase e Kemper, an Aotrou Pouliquen, person Sant-Vougay, hag an Aotrou Roudaut, professar e scolach Lesneven.

E Recouvrans ez eus digor eur mission hag a dle padout peder sizun, an eis dez kenta evit ar Vretoned, hag an teir sizun all evit ar c'hallaouet.

An Aotrou Nedelec (Hyacinthe), vikel e Tregourez zo hanvet belek couent Kernizy, e Kemper.

An Aotrou Pors, vikel e Sant-Vougay, zo hanvet person euz ar memes parrez. G.M.

PRIZ AN ED.

Kemper, — 23 *Kerzu.*		Pont-n'Abat. — 4 Genver.	
Priz an daou c'hant tur.		*Priz an daou c'hant tur.*	
Guinis.....	28 lur, 75 c.	Guinis.....	27 lur, 63 c.
Segal.....	19 lur. 58 c.	Segal.....	20 lur, 50 c.
Eiz.....	18 lur. 75 c.	Eiz.....	15 lur, 90 c.
Ed-du.....	16 lur, 82 c.	Ed-du.....	18 lur, 10 c.
Kerc'h.....	16 lur, 50 c.	Kerc'h.....	13 lur, 14 c.
Avalou douar	8 lur, 59 c.	Avalou douar	9 lur, c

Buez an Aotrou SERJANT,
ESCOP A GEMPER HAG A LEON,

Gant an Aotrou TEPHANY,

Chaloni ha Secretour Escopti Kemper.

Frist Pevarzek real,

E ti an Aotrou de Kerangal, mouller an Escopti, ru ar Gigèrez, n° 18, e Kemper; e ti an Aotrou Salaun, e Kemper; e ti an Aotrou Ledan, e Montroulez; e ti an Itron Normand, e Brest; e ti an Aotrou Desmoulins, e Landerne.

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,
HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,

Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo eus bras da lenn, gant paper cre ha lizerennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h he c'houlen.

CAVET E VEZO:

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulina.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an ties ma verzes levriou enho. G. M.

Buez hor Zalver Jésus-Christ ha Scol ar Maro Mad a ro ho daou laket e brezonek, gant an Aotrou G. M., belek.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gand Ar. de Kerangal, moulder an Escopt

Dissadorn 25 Genver 1873. N° 417 Eisvet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta gazeten a resco goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper

D'an Aotrou de Kerangal epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 25 Genver 1873.

Er sizun dremenet e comzemp euz an historiou ha marvaillou coz-ze a zistaget guechall var ar meas, goude coan, epad an nosveziou hir euz ar goanv, hag a zo dizezet hirio e meur a leac'h evit lenn levriou pe scridou gallegha ne dint mad nemet da deleur contam ha breinadurez er c'halonou, ha da vouga ar feiz o teleur er speredou tenvalijen ha fals credennou. Penaus ne deufe ket a vleiz da doc'horaat en eur speret, o lenn levriou skrivet ha ma ter goab ha disprij euz ar guirionezou brasa, ha ma tiskuezer an dud difeiz evel tud hag a dlefe an oll da gemeret evit skuer? Penaus ne deufe ket eur galon da veza contamet o lenn scridou eleac'h ma roer meulenid'ar brasa dizurziou, d'an traou mezusa, eleac'h ma veuler tud brein gant ar pec'het, hag a ziskuezer, e creiz ho brenadurez, evel tud din da veza caret hag estimet.

Eun dizurz all a gaver, epad an nosvezion hir euz ar mare-ma euz ar bloaz, dizurz hag a zo marteze muioc'h e kær evit var ar meas, mes a gaver ive e lec'hiennou etouez an diekerien; me fell din lavaret an dansou pe an ebatou noz. Eur scol a bec'het eo, hag a denn avechou goaligner an Env var eur gaer pa var eur c'harter a bez.

Piou n'en deus ket clevet hano euz ar gear a Iz, ar gear-ze ker brudet hag o deus gouscoude an dud goueziek kement a boan o clask gouzout e peleac'h edo? Hogen ar pez a gred an oll eo e vone beuzet abalamour d'he dizurziou, ha dreist oll d'he dizurziou ha d'he ebatou noz.

Beuzet e voue pad ma edo merc'h ar roue. ar brinsez Ahez, eur brinsez dreol, oc'h ebatal hed an noz gant he mignoned hag ar re vraz euz a lez he zad. Ar roue Grallon a ioa eun den mad ha Doue a gasas sant Guenole evit he denna euz ar gær gablus-ze ha savetei dezhan he vuez. Ar roue a falvezas dezhan savetei ive he verc'h, mes gourc'hemennet e voue dezhan teleur an diaoul er mor, da lavaret eo, ar brinsez, a ioa unan euz ar re o doa dre ho dizurziou, tennet ar reus-ze var gear. Kear oll a voue beuzet, hag antronoz ar re a dremene a dost a c'houlenne peleac'h edo ar gær a Is ha ne velent nemet mor.

Brema ez euz cant vloaz, e 1873, e tigouezas tost da vad kement all en eur gær euz a Vreiz, e Castelaudren. Ma na voue ket distrujet kær oll, da viana e voue beuzet calz tud enhi, hag abaoue, a leveren kær a zo chomet trist, hag en eun iliz e veler eur goulou a zalc'her ato var elum evit delc'her sonch euz an darvout scrijus-ze.

Ar gær-ze a zo en eun izelen, hag a ziouthi ez euz pe ez oa neuze eul lenn vraz. Ar re a dremene dre gær, pa vezent digouezet var an dachen a zo enhi, a gleve eun trouz evel a ra houilliou ar mor, hag a zante eun ezen fresk o c'hoeza varnezho. An ezen divar al lenn vras-ze oa, trouz a rea he dour hejet gant an avel.

Eun nosvez e zoa ebat, bal, e brasa ti a ioa var an dachen dirag al lenn, ha kement a ioa e kær a iaouankiz a zoare a ioa en em zestumet eno evit tremen eun nosvez a blijadur. Divar greis ma zea an ebat en dro, setu e clefjot eur stracladen spontuz; ar choser a ioa torret, hag an dour a zilamaz a daol hag a gas var an tiez, ha dreist oll var an ti ma voa ar bal enhan. Eur medesin iaouang, hag a ioa bet en ebat er penn kònta an noz, hag a ioa bet galvet da vont a bell da velet eun den clanv, a zistroe a brez o sonjal ober c'hoas marteze eun abaden bennag araok ma vije echu ar bal, a voue mantret pa velas great eul lenn euz a gær, ha beuzet an tiez hag an dud iaouank ma edo eun nebeut a ioa o vragal en ho zouez. Antronoz e voue cavet an danserien maro, ha crok c'hoas lod anezho añ eil e dorn eguile.

Hag evit punisa an danserien noz-ze eo e falvezas da Zoue e torje en nozvez-ze choser al lenn vras? Ne ouzon ket. Ar pez zo credabl da viana eo ar re a voue sebeliet evelse en eun taol dindan an dour beuz, a vije bet guell

gantho beza scoet gant ar maro en eul leac'h all pe en eur mare all, eget eno evelse divar greiz ebatal.

Rom. — An Tad Santel ar Pap, o respont en dez all d'ar markis Cavaletti en em gleme euz a alouberien ar c'houenchou, a lavare :

« Plijet gant Doue e teufe ho comzou da scleraat an dud a ra ar brezel d'an iliz o teleur en traon ar c'houenchou hag o teleur an dizurz er c'hlouerdiou. Eur blijadur vraz a ra deomp guelet ar gatoliked o tihuna evit difen guiriou ar virionez hag al lealdet. Caout a ra din beza en amzeriou-ze a bere e comz an ilis da c'houel an oll zænt, pa vele tud o tont dezhi euz a bep meuriad ; ha goude an dud salvet-ze euz a bep meuriad, e vele eur vanden ha ne c'helle den he niveri.

Trugarekeomp Doue euz ar speret mad a ro deoc'h ; kendalc'homp da c'houren, hag esperomp e Doue ; esperomp ne zigouezo ket goasoc'h, hag e chomo gant vikel Jesus-Christ an restad peoc'h-ma a zo red dezhan da gaout evit gouarn an ilis.

Pedemp ha gortozomp. Lod a gavo marteze ez eo enouüs clevet ato ganhen ar memes coms. Da saat Ian e lavaret ive evelse-se var fin he vuez, ha sant Ian a ioa cosoc'h egedon-me, rak bez'en doa neuze naontek vloaz ha pevarugent. Evel ma lavare bepret ar c'homzouma : « Va bugale, en em garit an eil egile ; unan bennag a lavaras dezhan : « ha n'oc'h eus ken da lavaret deomp ? » « Mar oc'h eus carantez an eil evit eguile, eme sant Ian, oc'h eus kement zo red. »

Ha sant Jerom a lavar var gementse : « Ia, ia, sant Ian a rea eno eur respont din anezhan. » Ha me a lavar deoc'h ive, va bugale, en em garit, kendalc'hit da bidi, ha n'o pezet aoun ebet, rak dreist ar mare Doue a zilaono ho mouez hag a roi deoc'h ho coulen. Neuze e velot he drugarez o ren var an douar, elec'h brema ne velomp nemet he justis. »

D'an 11 a vis Genver, an Tad Santel ar Pab en deus digemeret eun niver braz a Allmaned catholig a zo e Rom, hag en deus lavaret oc'h ho guelet : « Setu ama eur boket bleun euz ann Allmangn !

Goude eur pennad scrit a zo bet lennet dirazhan, ar Pab en deus respontet, evel ma zeo boas d'hen ober, dre ar c'homzou-ze a voar da gaout hag a zo ato kenteliou caer a ia bete calon ar re ho c'hleo.

Vikel Jesus-Christ en deus savet he vouez evit en em glem euz ar brezel a rer d'an ilis, d'ar c'houenchou a doler en traon, d'ar virionez a zo c'hoant da vouga, d'ar Pab a gaver abeg en he gomzou.

Daoust pe gen indin ha pe gen dister oun, eme ar Pap, daoust pe gen dinerz eo va discoaz evit dougen eur beac'h ker pounner, e talc'han gouscoude leac'h Jesus-Christ ama var an douar.

Mar em eus comzet fall, e ve red diskuez e petra em us faziet ; mes ma n'am eus lavaret nemet ar virionez erak va abegi ?

Jesus-Christ a fell dezhan e ve respetet ar re zo e penn ar broiou, ar re zo ar c'hallout etre ho daouarn, mes n'en deus roet ar c'hallout-ze dezho nemet evit difen ar relijion, hag ober mad hag eurusdet ar bobliou.

Mes Jesus-Christ n'en deus roet nemet d'he iliz epken ar gark da gelen ha da scolia an oll : D'he iliz epken, ha ne ket d'ar re vraz euz ar bed eo en deuz lavaret, *It, ha deskit an oll broiadou tud* ; deskit-hi ha roit dezho ar zacramanchou, oc'h ho maga evelse euz a gomzou Doue hag euz ar c'hras. Ia, hen lavaret a ran c'hoas, kelen eo carg ha guir an ilis.

Ne lavaran ken var gementse ; hogen brema e zam da rei deoc'h bennoz ar Pab. Ho lacat a ran dindan scoazel Mari consevet ep pec'het, didan scoazel sant Bonifas, ha dindan scoazel oc'h ælez mad.

Ra deui ar Verc'hez Santel, sant Bonifas hag hoc'h ælez mad da rei ners deoc'h da c'houren oc'h an drouk. Ra roint ners deoc'h da gendelc'her stard er feiz, e feiz Jesus-Christ, ha da rei zoken, ma ve red, ho puez evithi.

Ia, va bugale, hennez eo va brasa ioul, ha cridi a ran ez eo ive ho c'hoant. Marteze lod ac'hanoc'h a lavaro : hor c'hoant, hor bolontez a zo dinerz, a zo nebeut a dra ; mes ne dleont ket caout aoun ; n'o deus nemet kendelc'her da c'houlen sicour Done, ha Doue a roi dezho ar grasou o devezo izom, pa deui ar mare. » G. M.

Petra da lavaret euz a ziouganou e prophesiou spontuz Anna-Maria Taïgi ha Palma ?

Pep-hini a lavar he c'her var diouganou Anna-Maria Taïgi ha Palma.

« Ha kridi a rit-hu, a c'houllenn Fanch, e c'hoar« vezo an oll draou spontuz ma komz d'eom anezho « Anna-Maria Taïgi ha Palma ? »

Ne lavarin deoc'h na *ia* na *nan* var ar poent-ze. An amzer da zont a zicido.

Ar pez a ouzon eo, mar distroom oll oc'h Doue erfad hag abred avoalc'h ne c'hoarvezint ket, me fel din lavaret ne gouezo ket war-n-om ar goalennou a bere ezom c'hoaz gourdrouzet ; mar distroom eun tam, ne gouuezo war-n-om nemed eun darn anezho ; ma ne zistroom tam ebed, e kouezint oll war-n-om.

Diouganou Anna-Maria Taïgi ha Palma a zo, eul loden vad anezho, diouganou a c'hourdrouz. Hogen an diouganou a c'hourdrouz, mar gellont c'hoarvezout, a ell ivez chom eb c'hoarvezout. Lammom ar penn-abeg, ar penn-kaoz euz ar gourdrouzou a ra Doue d'eom dre c'hinou he zent, d. l. e. Silaouom gant respet ar gourdrouzou-ze, hen hem hastom da zistroi euz or c'hrouer, da lacaat urz vad en or buez, ha na gouezo ket war-n-om, ar goalennou a bere e teu hen d'or gourdrouz. Er c'hontrol leun a fizyans e ma pell diouz-om an tolyou euz a vuhanegez Doue, leunyom or c'halon muioc'h mui euz a zantimanchou ar pharizian ourgouilluz, hen hem galedom en droug, er pec'hed, ha ni a welo o

koueza war-n-om ar goalennou a zalc'h Doue savet a zioc'h or penn hag ouz pere e kri deomp sellet dre c'hinou he propheted santel mar raim kement a zo en hor galloud ewid ho fellaad diouz-om.

Distro ar pec'her out-ha, ewid ma vezo espernet er bed-ma ha dreist oll saveteet er bed all, setu aze epken ar pez a glask Doue, o roi deom anaoudegez, dre c'hinou he zent, euz ar goalennou a deu or pec'hejou da denna war-n-om.

Er Scritur-Sakr e kavom daou skouer braz dreist ar re-all a ziouganou a c'hourdrouz, a bere ennan a zo c'hoarvezed- hag eguile chomet eb c'hoarvezout. Me a fel d'in komz euz al livaden vraz pe dour diluj hag euz ar gær a Niniv.

An dud a voa deuet, e amzer Noe, da veza fall, fall braz. N'ho devoa mui doujans Doue en ho c'hreiz, n'ho devoa mui respet ebet ewid he lezennou santel, respet ebet evid henor ar merc'hed, ewid buez an den, ewid tra-an nessa ; leun a voant a bec'hejou, a zizurzou, a fallagriez, brein beteg mel an esken ; beva a reent evel anevaled gouez.

Ha Doue a lavaras da Noe tost-da-vad evel-hen : « Keuz am beuz da veza krouet an dud : n'ho deuz en « en ho c'hreiz nemed santimanchou an aneval ; ne « zonjont nemed en droug, ne glaskont nemed ober « an droug. C'houec'h-ugent vloaz a roan d'ezho c'hoas « evid chench buhez, ewid distroi ouz-in. Da benn ar « c'houec'h ugent vloaz-se ma ne vent ket chenchet, « ha distroet ouz-in, me ho distrujo oll dre an dour, « hî hag an oll anevaled em beuz krouet, nemed ar re « a vezo ret evid miret ar vouenn. Ia, greet em beuz « va zonj da zistruja an oll dud a zo var an douar, « nemed-oc'h-hu hag ho tiad : rag saotret ho deuz an « douar dre ho dizurzou. Disklerjit se dezho euz va « ferz. »

Noe a reaz evel ma hen doa Doue gourc'hemmennet d'hezha. Roi a eure anaoudegez d'an dud euz a c'hourdrouzou ar C'hrouer hag e prezegaz d'ezho ar binijen. Ouspenn-ze, hen hem lakaat a reaz, war urz Doue, da zevel, da vatissa eun arc'h braz ewid hen hem zavetei enn-ha gan he diad tud hag eun darn euz an anevaled, pa deuze an dour braz da veuzi an douar. War-dro c'houec'h-ugent vloaz a lakeaz da vatissa anezha, hag epâd ar c'houec'h-ugent vloaz-se na heaneaz da zigass sonj d'an dud euz a c'hourdrouzou Doue ha da brezeg d'ezho ar binijen.

Ha petra a ree hag a lavare an dud, oc'h e glevout hag o welet anezha o vatissa he arc'h braz ?

Ober goab euz anezha ha kendelc'her da rena ar « memez buhezfall. « Petra a lavar an huvreer koz-se, » « eme hemma ? « Hag o tiodi e ma, » eme eun all, « oc'h ober eur pikol arc'h da loja kevnid ha kaouen« ned, an azen koz anezha. » — « Hag he huvreou « da heul, » eme eun drede.....

Peb-hini evelse a lavare he vegad, ha den ne zonje da ober pinijenn ha da zistroi oc'h Doue. Setu perag, d'an heur merket gan ar C'hrouer, e teuaz all livaden vraz, pehini a c'holoaz an douar oll, e zavaz beteg pemzeg goured uhelloc'h eged an uhella menezyou hag a veuzaz an oll dud a voa war an douar, oll nemed Noe hag he diad, d. l. c. he c'hreg, he dri vab hag he deir verc'h-kaer.

An eil skouer eo Niniv.

Tud Niniv a voa deuet da veza fall braz. Ho fec'hejou, ho dizurzou, ho falagriezou ho devoa skouizet passianted Doue. Doue a lavaraz da Jonaz, he brophet : « Ke da « Niniv ; lavar d'an Ninvited penaoz, da benn daou« ugent devez ac'hann, e vezo distrujet kear. Ne don « mui ewid gouzanv pelloc'h ho buez fall. »

Jonaz a c'hinaz ; ne felle ket d'ezha beza karget euz ar gevridi-ze ; lavaret a ree enn-ha he-unan : « tud Niniv « martreze a gredo, a gemero aon, a zistrojo oc'h Doue, « ha c'houlenno pardon, ha Doue, pehini a zo ker mad, « a bardonno dezho, na zistrujo ket kear, ha me neuze « a dremeno evid eur fals prophet. » Hag he sonjaz mont a bell da guzet oc'h Doue ewid ne vize ket kasset da Niniv. Mes Doue her c'havaz hag a reaz dezha mont.

O veza antreet e Niniv, pehini a voa eur gear vraz meurbed, Jonaz en em lakeaz da grial a bouez penn : « Daou-ugent devez c'hoaz, ha Niniv a vezo distrujet ! « Daou-ugent devez c'hoaz, ha Niniv a vezo distrujet ! »

Tud Niniv, o klevont Jonaz, o c'houzout e voa-hèn prophet Doue, a gemmeraz aon hag hen hem lakaz da skoi war boull ho c'halon.

Ar c'helou a ya beteg ar roue, pehini a gemer aon evel he bobl.

Sevel a ra divar he dron, gelver a ra ar pennou euz ar rouantelez hag hen hem glev gan-t-ho ewid dougenn an urz-ma : « Ra deuyo oll dud kear, braz ha bian, « beteg ar vugaligou, hag ive an oll anevaled, kezeg, « oc'hen ha denved, ra deuint oll da ober eur yun braz « ha publik. Ra zavo noz deiz etrezeg an Nenv mouez « glac'haret an dud ha klemnou hirvouduz an anevaled « da c'houlenn gras ha trugarez. Ra deuio an oll da zi« lezel ho dizurzon ha da zistroi a wir galon oc'h an « Aotrou Doue ; martreze, piou a voar ? Doue a gemero « truez ouz-om, a bardono d'eom ha n'orskoyo ket evel « ma or gourdrouz dre c'hinou he brophet. »

Ar pez a ordrene pe a c'houlenne ar roue a voe greet penn da benn. Niniv, tud ha loened a, a reaz cur yun braz ; an oll dud a bedaz a griaz etrezeg an Nev, a zistroaz erfâd oc'h Doue, ha Doue a a bardonnaz ha Niniv ne voe ket distrujet. AN ERMIT.

An daou denner frank.

XIII.

Bonardel, goude beza cozeet gant cabiten an dennerien frang, a ieas da glask Nicolas. Lavaret oue dezhan oa eat d'ar presbital. Mont a reaz he unan beteg eno. An aotrou person a iea da goania gant Nicolas, Guillou ha Conrad.

— Me gred, eme ar c'habiten, e c'bellan fiziout en hoc'h; mes izom am euz unan ac'hanoc'h da vont bete Cernay. Eur gevridi diez avoalc'h eo; hogen n'em eus fizians ebet er pez zo lavaret din ama abaoue m'oun digouezet, hag em euz izom da c'houzout pe varzu ema ar brusianed.

— Setu-ni ama, eme an dennerien-frang, o sevel ho zri en ho za.

— N'em euz izom nemet unan, eme ar c'habiten.

— Neuze e tennimp plous ber, eme Nicolas.

An aotrou person a lavaras neuze en doa eur gos karriolen, hag e zaje d'ho c'has. Mont a rejont eta ho zri, an aotrou person, Nicolaz ha Guillou.

En eur vont en em glefchont e teuje an daou genta en dro, ma ne voa ket a brusianed e Tann, ha Guillou epken a iaje bete Cernay.

Digouezet e Tann, ne voa ket a enebourien eno. An aotrou person ha nicolaz a zistroaz eta ac'hano, ha Guillou, goude beza en em dic'hizet ha kemeret dillad ha stal eur marc'hadour chapeledou, a ieas da Cernay.

Ar Jeneral Tipfel hag he ofiserien Mayer ha Mantenffel a ioa neuze o coania, brao ar bed gantho. Ar zoudardet a ioa er meaz oc'h ober gard a ioa tristoc'h ho doare, hag a c'hrosmole o clask toma dezho. E kichen dor kear e clefjont trouz o tont. Eur c'houeriad bennag, eur boutou coad ganthan hag eur bale pounner dezhan.

— Alo, a lavaraz unan euz ar gardou, setu aze unan hag a ia ep mar da dremen an noz er bac'h.

— Goudouroc'h e vezo dezhan eno eget na d'eo deomp-ni ama, eme eun all.

— Piou zo aze? a lavaras neuze ar goard tosta.

— Ar c'houeriad a respontas var an ton lenva: va list da dremen, va zud vad, me eo Mathias Casper, euz a Vittelshein, marc'hadour chapeledou, metalennou..... dre otre ar polis.

Eur serjant a deuas gant daou zoudard da velet piou oa.

Ar marc'hadour en doa roet d'he vizach an ear euz eun diot, hag a lavare ato: Me eo Mathias Casper....

— Bale, eme ar serjant.

— Marc'hadour chapeledou, matelennou,

— Bremaig e verzi da varc'hadourez d'an ofiserien.

— Gant otre ar polis.

— Brema, azen zo ac'hanout, n'eus polis ebet?

— Guell a-ze, va zud keiz, ni a ve esoc'h deomp caout hor bara.

Caset dirag an ofiserien, ar marc'hadour a lavare ato: Me eo Mathias Casper.

— Deuz ama, eme eun ofiser, ma velin piou out.

An ofiser iaouang a lakeaz he zivrec'h e croas var he beultrin evel eur barner braz o vont da zougen eur setans a enep eun torfetour bras. Hogen, o velet min ar marc'hadour keaz hag an truillou a ioa en dro dezhan, en doa mil boan ó viret da c'hoarzin.

— Tosta ama-ta, a lavaran dit; a beleac'h e teuez?

— Me eo Mathias Casper.

— Ne ket an dra-ze a c'houlennan ouzit; euz a beleac'h e teuez?

— Euz ar menez-ta!

— Ha da beleac'h e zez?

— E kear-ta.

— Ha da ober petra?

— Da verza imachou, chapeledou.. aotronez, prenit diganhen eun dra bennak.

— Gorto, gorto, te zo eur jeneral marteze; lavaret a ve great da viana dioc'h da-vin. Guelomp, petra zo ganez aze en da voest?

Mathias a zigoraz he voest eleac'h ma zoa, e creiz, eur skeuden euz a sant Hubert var he zaoulin dirag eur c'haro a ioa eur grusifi var he benn, neuze a bep tu d'an daolen-ze ez oa druilladou chapeledou ha metalennou oc'h an istribil. Ar marc'hadour en em lakeas neuze da zistaga eur ribustennad evit explica he daolen, ha lavaret pegement a dalie pep hini euz an traou benniget ha da vennigen a ioa en he voest.

Al letanant Schmidt, soun he benn gauthan, a zilaoue Mathias, gouscoude, evel ma cave re hir he brezegen he zrouc'haz en eur lavaret:

— Avoalc'h! abers piou e verzez ar varc'hadourez-ze?

— Ar re-ma zo din-me, jeneral.

— Ha piou en deus roet otre dit d'ho guerza?

— Ar polis. Jeneral.

— Diskuez din an otre-ze.

— Setu-hen aze, Jeneral, hag e tiskueze eun tam paper louz, eun donjer sellet outhan.

Al letanant Schmidt, fouge enhan da veza galvet Jeneral, ne zellas ket oc'h ar paper, a lavaras dezhan mont eleac'h ma carje ac'hano.

— Ma ve unan bennag hag a garfe prena eur chapeled e eun imach e rafe plijadur da eur paour kez.

— Divezatoc'h; n'on eus ket a amzer brema.

— Var gementse Matias Casper a voue bountet er meaz, hag a ieas gant he voest d'an davarn e kichen. Eno e voa carget an ti a zoudarded hag a ioa oll eus Bad. An tavarniour a ioa prez varnezhan oc'h aoza coan, hag a lezaz ar marc'hadour kez da vont e kichen an tan, gant ma troje ar ber. Matiaz eta a azezas var he voest e corn an oalet, hag a dennaz he voutou coat evit toma he dreid.

Eno e clevaz ar soudardet o lavaret kement en doa c'hoant da c'houzout. N'em eus ket izom da lavaret ar marc'hadour chapeledou ne voa ken nemet Guillou, eat di evit spia an Allmaned, hag en doa guelet ha clevet ar pez a glaske.

N'em eus ket izom da lavaret ken nebeut unan euz an daou a ioa gant ar c'holonel Tipfel oa ar spier trubard Bernard. Hema hag ar c'habiten Mayer a deuas d'an davarn ha goude beza lavaret eur ger bennak d'ar zoudardet, ar c'habiten hag ar spier a ieas d'ober ho zro rond.

— Pelloc'h, eme unan euz ar soudarddet, brema e vezimp lezet e peoc'h da zibri hor c'hoan.

— N'o devezo ket a amzer gaer d'ober ho zro, eme eun all.

— Petra? glao a ra? eme Vathias pehini n'en doa lavaret ger bete neuze, hag a boanie o c'hoeza an tan.

— Ia, ma carfez lacat da fri er meaz e velfez, eme ar zoudardet, aze e kichen an tan ne zantez ket ar goal amser.

Matiaz a zavaz hag a ieas da gichen an or a ioa gorzigor hag en em lakeas da zellet oc'h an amzer.

— Ser an nor aze-ta, à voue criet outhan.

Mathias a ieaz er meaz hag a zerraz an nor var he lerc'h. Den ne reaz van evit kementse, uemet an tavarniou a gleve c'huez an deo gant he gik oc'h ar ber, hag en em lakeas da c'hrosmolat a enep ar c'hlasker bara didalvez-ze.

Ep dale an nor a zigoraz a rafoll hag eur c'haporal, pevar zoudard oc'h he heul a deuaz a lam en ti.

— Peleac'h ema ar marc'hadour truillog a ioa deut ama?

— Eat eo er meaz eur pennad zo; pa zeo eat ar c'habiten Mayer da ober he rond.

— Ha ne ouzoc'h ket pe varzu eo eat?

— Oh! ne ket eat a bell, he voest marc'hadourez hag he voutou coad a zo ama.

— Hennez zo eur spier d'an dennenien-frank; setu ama an urs da gregi enhann Ar zoudardet a voue red dezho lezel ho c'hoan ha redek da glask Mathias.

Etre daou e tigouezas ar c'habiten Mayer, hag ar spier Bernard. Hema a ioa en eur gounnar ar vrasa.

— Pa lavaran deoc'h, cabiten Maye, dioc'h m'en deus lavaret al letanant Schmidt, ar ginaouek-ze, ar paour truillok-ze a rank beza Guillou, an hini a rer Louarn an Arden anezhan. Ha brema peleac'h e vo cavet enhez?

— Ne c'hell ket beza eat er meaz a gear, rak goardou zo tro var dro.

— Gardou? cabiten, hennez a ra fors sur euz ho coardou!

Ma n'en deus ket lazet eun dousen anezho e vezo brao.

Ne ouzoc'h ket petra eo an den-ze; easoc'h eo delc'her eur silien veo etre an daouarn eget delc'her hennez.

Neuze ar spier Bernard a droaz he gounnar oc'h an tavarniour; tost e voue dezhan lacat he fuzilla dioc'htu hen hag he vugale. Ober a reaz ho delc'her prizonierien, ha ma na vije ket cavet ar marc'hadour, ne vije nemet ar maro evitho.

Ar zoudardet gouscoude a rede gant ho leterniou, hag a furche e pep leac'h. Unan a deuas da lavaret en doa cavet he roudou en eur ru.

Ar spier Bernard a ieas buan digant tri pe bevar zoudard. Caout a rejont roudou beteg eur voger, hag oa anat avoalc'h e voa eat dreist ar voger-ze. En tu all, en eul liorz, e cafchont truillou ha cos tok Mathias. N'oa douet ebet ua doa eat dre eno. Mes e kichen eno e voa eur ster hanvei an Thur, ha larcoc'h, caer o devoue, ne galfchont roud ebet.

Eun dra gouscoude o doa desket, a gave dezho; n'oa ket eat, emezho, varzu Thann. hag e guirionez ar roudou o doa cavet ne deant ket varzu eno. Hogen hounnez a ioa c'hoaz eun dro en doa c'hoariet ar marc'hadour chapeledou dezho. Evel ma c'houie ervad e safche clask dezhan, hag e vije guelet he roudou, e voa eat varzu ar ster o trei he gein d'al leac'h m'en doa c'hoant da vont Neuze oa savet eur pennad gant ar ster pehini ne voa, ket don, han epad ma edo ar spier Bernard hag he zoudardet o sellet oc'h he roudou hag o loskel malloziou var he lerc'h, Guillou a c'haloupe varzu Tann var gein eur marc'h a isa oc'h he c'hortos var an hent-ze.

Eur pennad all.. G. M.

En droiad e Jersey.

II

Pa zigwez en den katolig en eur ghear brotestant e vez doaniet he speret ha mantret he galoun dr'n abeg ar c'hredennou a so en dro dezhan. An doan-se a dremen pa vel peghement a respect a so evit ar sul. An dervez-se den ne ra netra. Stal ebet ne deo digor ha ma n'oc'h euz ket an dervez araog dastumet ar pez o poa ezom em aouc'h en angest da c'houzaon naoun, nemet dizeleï a rafac'h en eur c'hougn tro bennag er marc'hadour kristen laosk aoualc'h da deuler deoc'h dre ar prenest evit oc'h arc'hant en tam bara pe en tam kig.

Da sul vintin eta beteg krezdeiz ne veler er ruiou nemet strolladou tud o vont d'an ilizou, d'an abardaez e vez baleet en dro da ghear, dibaot braz al lounker a ve kavet. An nep a so he ghenta gweach da veza e Bro-Saoz ne c'hell beza nemet souezet o velet peghement a garantez a so etouez ar gatholiket. Ezom a gavont o d'euz d'en em unani dr'en abeg ma zint an darn disterra. Eur sulvez e Londres em oa c'hoant da gaout an oferen. Ne c'houien hent ebet. Gwelet a rean tud o vont d'an ilizou ha ne greden ket o heul, gant aoun na vijent protestantet. Epad va nec'hamant e tremenaz en Itroun oaget ha me tostaat ha goulen outhi e Saozmeg peleac'h oa en iliz katholig. Ha c'houi so katolig emezhi? Ia a lavarjon. Aoutrou, emezhi, Done ra vezo meulet, lezit ac'hanon da ghemer ho tourn, me so katolig va unan hag a ia d'an oferen, denit ganen. Bleuia a reaz ac'hanon da iliz kaër an tadou Jesuistet.

Ni gallaouet, ni Bretonet n'ellomp ket bale e Jersey eb kaout roudou an dud kalouneg-se euz a Vreiz hag euz oll Vro c'hall pere o d'euz gouzanvet evit ar feiz en amzer an dispac'h vraz. An oll a oar ec'h en em denne eno da ghenta kement a deue a benn da dec'het ar

bac'h pe ar maro, beleyen, tud chentil ha tud disterroc'h, mes anavezet evit beza stag mad oc'h ar gwir lezen. Gant ar frankiz ar vrassa e lavaran ama, va c'haloun breizad en deuz lamet em c'hreiz ha eun tam foughe am euz bet o velet armoriou diou ouen euz ar re ghenta euz hor bro var beziou e gweret sant Ian. Chetu ama petra'm euz lennet eno :

Ama e lakeat er bez, an huel ha galloudeg Itron Mari Jan-Mathurina du Chalonge, pried d'an Aoutrou Huel ha Galloudeg Yan Vadezour Annibal Duparc Kount a Vur, Barner e Lez-Vraz Breiz, maro e Sant Helier d'an eiz a viz du 1793, oaget a c'huec'h vloaz ha tri-ughent.

E kichen e kaver c'hoaz :

Ama e lakeat er bez :

An Itron Huel ha Galloudeg Charlotta-Francesa Marie Reine Coëtlogon, pried d'an Aoutrou Huel ha galloudus Jakez Bahuno, Marquis a Liscoët, maro e Sant Helier d'ar bevare a viz Gwengolo 1791.

Va c'henvroiz, a lavarjon en eur lamet va zok, Doue r'hen devezo ho tighemeret en e varadoz.

N'ellan ket komz euz an oll beziou Gallaouet ha Bretonet am euz gwelet e Sant Helier, n'ellan ket tremen goulskoude unan am euz kavet er veret koz. C'hetu petra lenner varnhezi :

An Aoutrou Toussaint-Adrien Ar Guèdois, beleg emigret er bloaz 1792 dr'en abeg an dispac'h e Franz, maro d'ar seiz var n'ughent a viz du mil eiz kant chweac'h ha tregont.

An Aoutrou Guédois hag ar veleyen harluet euz Bro C'hall en amzer an dispac'h a so bet ebestel nevez evit Jersey. Araog ne gavet eno nemet daou pe dri c'hant den katolig. Brema ez euz ouspen c'hweac'h mil var an oll Enezen.

O velet ken e Jersey ken e Bro-Saoz penaoz e tremener ar sul e lavaren din va unan : An eol ne zilez er vro nemet evit mont da sklerijenna en all. Bete vrema Bro-c'hall a so bet ar ghenta en iliz katolig ; al leac'h huel-se a ne vezo ket roet gant Doue d'ar Saoz ker stag oc'h e greden daoust d'ar greden-se beza faoz? Gwelloc'h eo er greden faoz evit hor ienien e kenver ar feiz hag ar relijion. BARZ BRO-BAGAN.

(*Da veza kendalc'het er veach all.*)

Servicherez ar beorien glanv. — Eur beacher, eat da Fontevrault da velet ar pez a chom eno euz an abati ker brudet guechall, a voue caset da eun ti eleac'h ma zoa christenien vad meurbet. Ar vam goz, ar vugalé hag ar vugale vihan a ioa oll tud a zoujans Doue euz ar re genta. Beva a reant dizispign en eun ti dister, rag ar vam goz e devoa great eun hospital euz eun ti braz e devoa e kær. Eno e devoa lojet dek pe zaouzek maouez coz ha paour, ha pemp pe c'hoec'h goas paour ne voant mui e stad da c'hounit ho bouet ; unan euz ar vugale a bedaz he vam da ziskuez he falez d'ar beacher. (Palez a reant euz an ti-ze roet d'ar beorien.)

Eno ar beacher a gavaz eur vatez iaouang, cre ha laouen evel an heol, o servicha ar beorien goz.

— C'hui, eme ar beacher dezhi, eo a zervich ar re goz en ti-ma?

— Ia, emezhi, an dud keis-ma zo red mad dezho caout unan bennak d'ho zervicha.

— Hag en em blijit oc'h ober ar vicher-ze?

— Great em euz al le d'ho zervicha, ha pa n'am bije ket, morse ne vijen bet guelloc'h e leac'h all.

Var gementse ar vatez iaouang a ia adarre d'he labour.

Mes an itron goz a lavaras d'ar beacher penauz en em gave ar vatez-ze eno.

Ar plac'h-ze a ioa bet kemeret en ti-ze etouez ar merc'hed coz, rag evithi n'e devoa nemet ugent vloaz, e voa er stad an trista a oufet da velet. Seizet oa he oll izili, ha ne devoa den da gemeret soursi anezhi. An itron goz, he bugale hag he bugale vihan a entente oc'h ar re baour ha clanv en ti-ze ; hogen evel ma en devoa pephini anezho he labour e leac'h all, ne c'hellent ket beza eno ato pa veze izom anezho. Ar plac'h iaouank seizet a vele kementse, ha setu ar pez a reas dezhi prometi da Zoue, ma plije ganthan rei dazhi ar iec'het, en em voestlje evit he buez da zervicha ar re goz ha clanv en ti-ze.

Eun dervez eta e lavaras d'an itron goz :

— Ha n'eus ket e Tour eur zant hag a rent ar iec'het d'ar re glanv?

— Eo, sant Martin a ra avechou burzudou evit ar re en em erbed outhan.

— Ma'm bije bet peadra da ober ar veach, em bije laket va dougen di.

An itron a ieas ganthi, da Dour, da bidi var bez sant Martin. Eur belek coz ha santel a voa eno a frotaz oleo sacr oc'h izili ar glanvourez. Ar vech kenta nag an eil ne reas kementse vad ebet dezhi ; an trede guech avad en em gavas pare en eun taol.

Ar verc'h iaouang a zalc'has mad d'he ger. Abaoue ema en ti-ze o servicha ar re glanv, faouen evel an heol, ha dre he ear laouen hag he c'homzou mad ez eo eur brovidans evit an oll dud padur a zo lojet en ti-ze.

An Aotrou Monfort, vikel e Garlan, zo hanvet vike e Plougonven.

An Aotrou Bodilis, nevez beleget, zo hanvet vikel e Garlan.

An Aotrou Leal, mestr studi e scolach Lesneven, zo hanvet vikel e Lanriec.

An Aotrou Rolland, person Lanneuffret, zo hanvet person Sant Eutrop.

An Aotrou Pouliquen, person ar Ponthou, zo hanvet person Lanneuffret.

An Aotrou Hervet, vikel e Sant Hernin, zo hanvet vikel e Sant Vougay.

An Aotrou Moal, mestr studi e scolach Castel, zo hanvet vikel e Tregourez.

TAOLEN FEIZ HA BREIZ EVIT 1872.

Nº 366. — *3 C'huevrer.*

Digor an eisvet bloavez. — Eur ger divar benn an amzer brema. — Kraou Bethlehem. — Brettik. — Promesaou Yann. — Divarbenn hiniennou..... 1

Nº 367. — *10 C'huevrer.*

Ali. — An Doctor-Morvan. — Scoliou laïk difeiz. — Eur ger divarbenn an amzer vrema — Missionou. — Ar Zacramant. — Brettik. — Keleier..... 9

Nº 368. — *17 C'huevrer.*

Ali. — Sacr an Aotrou'n Escop Nouvel. — Missionou. — Ar Zacramant. — Eur pare burzudus. — Historiou. — Menoziou va contr Thomas..... 17

Nº 369. — *24 C'huevrer.*

Lizer an Aotrou'n Escop. — Respount an Aotrou Morvan. — Dislavar respount an Aotrou Morvan..... 25

Nº 370. — *2 Meurs.*

Ne zilezer ar relijion nemet dre n'he anavezer ket. — Keleier. — Respont an Aotrou Morvan. — Dislavar respont an Aotrou Morvan. — Keleier..... 33

Nº 371. — *9 Meurs.*

Tholen stad ar broiou. — Merc'hed reuzeudik eleac'h n'eus ket a relijion. — Prezegen an Tad Santel. — Palma. — Ar Sacramant. — Brettik. Merc'hed Breiz-izel. — Menoziou Thomas. — Keleier..... 41

Nº 372. — *16 Meurs.*

Respont an Aotrou Morvan. — Hor respont da respon-chou an Aotrou Morvan..... 49

Nº 373. — *23 Meurs.*

Divarben an tabùd diaraok. — Petra eo eun dispac'her. — Comzou ar Pap. — Ar Sacramant. — Brettik. — Paotik ar Sann. — Keleier..... 57

Nº 374. — *30 Meurs.*

Lizer an Aotrou'n Escop. — Tro an Aotrou'n Escop. — Ar Sacramant. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — Brettik. — Merc'hed kristen. — Ar chase tud. — Keleier..... 65

Nº 375. — *6 Ebrel.*

Ali. — Amzer a dristidigez. — Missionou. — C'hoar ar c'hinivelez. — Ar Sacramant. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — Colibri. — Keleier..... 73

Nº 376. — *13 Ebrel.*

Lentegez etouez ar re vad. — Pec'herez distroet. — C'hoar ar c'hinivelez. — Ar Sacramant. — Colibri — Evit *Petra da ober?* — Keleier..... 81

Nº 377. — *20 Ebrel.*

Ne c'hounezer ket o chom ep senti oc'h Doue. — Keleier. — Ar Sacramant. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — Colibri. — Merc'hed Kristen. — Evit *petra da ober?* — Keleier..... 89

Nº 373. — *27 Ebrel.*

Poan gollet clask digristena ar bed. — Keleier. — Ar Sacramant. — Petra a c'hoarvezo? — Disput. — Merc'hed Kristen. — Trompler trompletet. — Keleier..... 97

Nº 379. — *4 Mae.*

Lobourou da zul. — Comzou an Tad Santel. — Eun Agoni. — Prezegen Mikeal ar Balc'h. — Colibri. — Keleier..... 105

Nº 380. — *11 Mae.*

O lacat Doue er meaz, e laker ive ar vuez. — Keleier. — Ar veleien. — Brettik. — Disput. — Marvaillou. 113

Nº 381. — *18 Mae.*

Pa ne vo mui a relijion ne vezo ket heget outhi. — Ar veleien. — Brettik. — Colibri. — Kegin ar c'haledonienevez. — Eur menez tan. — Keleier..... 121

Nº 382. — *25 Mae.*

Ar Vezuv hag an dispac'h. — Keleier. — Ar veleien. — Pardon ar peder groas. — Kentel roet gant eun arab. — Cren douar. — Pardon Rumengol..... 129

Nº 383. — *1ª Even.*

Penaus cas eun azen. — Keleier. — Ar veleien. — pardon ar peder c'hroas. — Colibri..... 137

Nº 384. — *8 Even.*

Daou rùm enebourien. — Prezegen an Tad Santel. — Pardon Rumengol. — Ar veleien. — Eur profet. — Keleier..... 145

Nº 385. — *15 Even.*

Dallentez an dud difeiz. — Stadou unanet. — Ar veleien. — Brettik. — Colibri. — Skeuden d'ar Verc'hez. — An tenner-Frank. — Laeron ha torfetourien.

Nº 386. — *22 Even.*

Perak ne dleer ket ober prosesion ar Sacramant. — Pius Navet. — Ar veleien. — Maro an Dug a Verry. — Colibri. — Keleier..... 161

Nº 387. — *29 Even.*

Ali. — Enep ar scridou fall. — Ar veleien. — Eur c'hristen euz ar vouenn goz. — Colibri. — Eur serjant. — Keleier..... 169

Nº 388. — *6 Gouere.*

An Ankou o tont ep he c'hedal. — Keleier. — Ar veleien. — Ginivelez an Dug a Vourdel. — Colibri. — Keleier..... 177

Nº 389. — *13 Gouere,*

Doctor Gallican. — Keleier. — Ar veleien. — Ian an dilavar. — Trubuillou eur c'here. — Sinalou. — Keleier. — Chenchamanchou. — Eun doctor ar c'hiz. — Marvail..... 185

Nº 390. — *20 Gouere.*

Unvaniez hag emgleo. — Keleier. — Lizer eur c'horead. — Ar veleien. — An Dug a Vourdel. — Soudardet en hospital. — Eun dineizier bleizi. — An Eost. 193

Nº 391. — *27 Gouere.*

Piou a vezo Pap? — Keleier. — Ar brovidans. — Ar veleien. — Trubuillou eur c'here. — Ar vuez hag ar rozen. — Eur saoz tizet. — Keleier..... 201

Nº 392. — *3 Eost.*

Ar priziou. — Keleier. — Ar veleien. An Dug a Vourdel. — Soudarded mac'haniet. — Ar c'hontam. — Trubuillou eur c'here. — Keleier..... 209

Nº 393. — *10 Eost.*

Ar vreudeur. — Pare burzudus. — Lourd. — Ar veleien. — Eur missioner. — Pennad lizer. — Barnedigez dispar. — Niveri an dud..... 217

Nº 394. — *17 Eost.*

Feiz ar Republik. — Ar C'habiled. — Ar veleien. — Aluzennou Franseza Amboas. — Eul lestr-Chapel. — Penaus caout mouezion. — Eur gall. — Keleier.... 225

Nº 395. — *24 Eost.*

Robespier Roue. — Keleier. — Pelerinach Luzivily. — Ar veleien. — Redadegou Kezek. — Daou louzaouer. — Prus. — Marvaillou..... 233

Nº 396. — *31 Eost.*

Priziou. — Keleier. — Ar veleien. — Aluzennou Franseza Amboas. — Eur farizianez. — Kenteliou. — Keleier..... 241

Nº 397. — *7 Guengolo.*

Devosion d'ar Verc'hez. — Keleier. — Ar veleien. — An Dug a Vourdel. — Aluzennou Franseza. — Barnedigez. — Keleier..... 249

Nº 398. — *14 Guengolo,*

Ar bed e gouezeuri. — Keleier. — Ar veleien. — Aluzennou Franseza Amboas. — Eur missiouer nevez. — Escop nevez Autun. — Buez an Aotrou'n Escop Serjant. — Keleier..... 207

Nº 399. — *21 Guengolo.*

Izom a vianoc'h egedomp. — Keleier. — Dispac'herien 1830. — Aluzennou Franseza. — Eur Missioner. — Keleier..... 256

Nº 400. — *28 Guengolo.*

Doue er meaz. — Lourd. — Keleier. — Aluzennou Franseza. — Eur missioner. — Guillou ha Bismark. — Keleier ha marvaillou..... 273

Nº 401. — *3 Here.*

Pardonerien Lourd. — Keleier. — Goueliou braz ar Republicaned. — Aluzennou Franseza. — Eur missioner. — Guechall ha brema — Keleier..... 284

Nº 402. — *12 Here.*

Lamponed. — Keleier. — C'hoar Arc'hescop Paris. — Glazentez ar Zaozon. — Aluzennou Franseza. — Eur missioner. — Delien zero ha delien Elo. — Eun tok roz. Keleier..... 289

Nº 403. — *19 Here.*

Red eo caout relijion. — Rumengol. — Keleier. — Lizerou arabet bihan. — An Dug a Vourdel. — Aluzennou Franseza. — Eur prezeger bihan. — Daou c'haribaldian..... 297

Nº 404. — *26 Here.*

Penn fall ha calon vad. — Pardon Lourd. — Liziri arabed bihan. — Maro eur breizad. — Daou denner frank. — Marvaillou..... 305

Nº 405. — *2 Du.*

Drouk prezegerez. — Keleier. — *Dies iræ.* — Arabed bihan. — Seizen ar Verc'hez. — Daou denner frank. — Mission an Haor nevez. — Keleier..... 313

Nº 405. — *9 Du.*

Nec'hamont tud difeiz. — Keleier. — Lizerou arabed bihan. — Seizen ar Verc'hez. — Daou denner-frank. — Kanaouen. — An azen rus. — Eul laer tizet. — Keleier..... 329

Nº 407. — *16 Du.*

Pebez gras eo beza tost d'an ilis. — Pedennou evit an Deputeed. — Missionou. — Seizen ar verc'hez. — Daou denner-frank. — Maro ar Bars. — Ar c'houeriad. — Chase bleizi. — Marvaillou. — Keleier..... 329

Nº 408. — *28 Du.*

Fraternité. — Keleier. — Pelerinach. — Peden ar Frans o pidi. — An dug a Vourdel. — Daou denner-frank. — Santez Jertrud. — Missionou. — Testamant. Keleier..... 337

Nº 409. — *50 Du.*

Al labour. — Keleier. — Ar Frans o pidi. — Daou denner-frank. — Milinou avel. — Keleier. — Eur vam vad..... 345

Nº 410. — *7 Kerzu.*

Leziregez. — Keleier. — Pelerinach Lambader. — Daou denner-frank. — Milinou avel. — Boulogn-var-vor. — Cantik Santez Anna. — Pelerinach..... 343

Nº 411. — *14 Kerzu.*

Pelerinach Santez Anna Vened. — Tours. — Boulogn-var-vor. — Daou denner-frank. — Missionou. — Milinou avel. — Eun doctor..... 361

Nº 412. — *21 Kerzu.*

Daou dra hag a ra plijadur. — Pelerinach Santez Anna. — Diougan Palma. — Eur veach. — An daou denner-frank. — Milinou avel. — C'hoarezet bihan. — Oferen Santez Barba. — Deputeed..... 369

Nº 413. — *28 Kerzu.*

Maro an Ao. Evrard. — Peden ha prezegen. — Keleier. — Pelerinach Santez Anna. — Diougan Anna-Maria Taigi. — An daou denner-frank. — Metz. — S. Thomas. — Keleier..... 377

Nº 414. — *4 Genver.*

Ar bloas nevez. — Keleier. — Mission Haïti. — An diveza manac'h. — Eur vorianez. — An daou denner-frank. — *Malo mori.* — Hanoiou ar veleien. — Retrejou. — Lavariou..... 385

Nº 415. — *11 Genver.*

Speret satan. — Keleier. — Eur zoudard. — Lizer eun tiok. — An daou denner-frank. — Guiriou coz. — Ar zacramant santel. — Keleier..... 392

Nº 416 — *18 Genver.*

Nosveziou hir. — Keleier. — Kalanna d'ar mabik Jesus. — An daou denner-frank. — Eun droiad e Jersey. — An daoulagad hag ar fri. — Keleier..... 401

Nº 417. — *25 Genver.*

Ebatou noz. — Keleier. — An daou denner-frank. — Eun droiad e Jersey. — Keleier. — Taolen.... 409

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzet Levriou enho.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand Ar. de Kerangal, mouller an Escopti

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a resco goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moutler an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 1ª C'huevrer 1873.

O velet an niver braz a levriou, cazetennou ha scridou difeiz a skigner hirio e pep leac'h, ar prez a zo d'ho c'hemeret ha d'ho lenn ; o velet er c'hontral ar boan a zo o skigna eur scrit mad bennag, an nebeut a brez a gemerer d'ho frena ha d'ho lenn, eur gazeten gristen a lavare en dez-all :

Pa laker e guerz eul levr, eur gazeten, pe eur scrit nevez bennag, euz ar scridou-ze a skigner bemdez etouez an dud evit mouga ar feiz er sperejou ha contami an oll galonou, e clevit dioc'htu eur gozeaden bennag evelen :

— N'oc'h eus-hu ket lennet al levr nevez great gant an Aotrou X.... ?

— Nan, clevet em euz hano anezhan, n'em eus ket he lennet avad.

— Ne rolen ket ali deoc'h d'he brena, rak biscoas falloc'h scrit n'em eus lennet.

— Petra, ne ket scrifet a zoare ?

— Oh ! ne ket an dra-ze eo ; c'hoarzin a rafet bete gouela oc'h he lenn ma c'helfe eun den honest c'hoarzin na kemeret plijadur o lenn traou evelse ; mes ober a ra goab euz ar relijion, euz an iliz, euz a Zoue ; deski a ra ar pec'het ken divez ma zoun souezet e lesfet guerza traou ken difeiz ha ken udur. Ne ve ket brao lacat scridou evelse etre daouarn tud iaouank, rag ho c'holl a ve great.

— Lavaret mad a c'hellit, ar iaouankiz a zo collet brema gant al levriou fall-ze. Hag e peleac'h e verzer al levr nevez-ma ?

— E ti al levrier M... her c'haver.

— Red mad eo da eun den gouzout petra o deus savet adarre a enep ar feiz hag ar relijion,

Dioc'h eun tu all, pa vez laket e guerz eul levr, eur scrit mad, scrifet a zoare hag a zevri evit difen ar virionez hag ar relijion, e clevot eur gozeaden all evelen tost da vad :

— Evit doare al levr nevez scrifet gant an Aotrou D... a zo eur scrit euz ar re vella, hag a ziskuez sclear ha splam geier an dud difeiz.

— Lennet oc'h eus-hn anezhan ?

— N'em eus ket ; em c'hazeten epken em eus guelet eur ger divar he benn ; ober a rer eur veulendi vraz anezhan, hag e leverer eo eur scrit euz ar re vella. Evidonme n'em eus nemeur a amzer da lenn levriou evelse. Ar scridou-ze great a zevri a c'houlen beza lennet gant eun evesdet vraz, ha me ar pez a lennan eo evit tremen amzer.

— Ia, ha neuze ar scridou mad-ze a zo ive ker. Me a c'hoarvez ganhen eveldoc'h ; nebeut a amzer am eus da lenn levriou scrifet a zevri ; pa'm bezo lennet em c'hazeten eur ger divar benn al levr ma comzit anezhan, em bezo ive avoalc'h.

Ha setu penauz al levriou, ar scridou mad ne gaver nag arc'hant d'ho frena nag amzer d'ho lenn ; al levriou fall avad, ar re zoken a vez mez o comz anezho, a gaver arc'hant ar pez a garer evit ho frena, hag amzer aleiz evit ho lenn. Setu penauz e caver kement a dud hag a red gant prez varlerc'h ar gaou, hag o deuz evel donjer oc'h ar virionez.

Ha pebez digarez a gaver evit lenn ar scridou fall ?

Ez eo red ho anaout ; evel pa ve red evit beva anaout ar pez a zo contam, ar pez a lam he vuez digant an den!

Ar pez a lavar ar gazeten-ze ne dremen nemeur var ar meaz eleac'h ne vez ket calz a haro a scridou na fall na mad. Ar re gouscoude a lenn hag a bren eur scrit bennag, a vez ive touellet alies da gemeret cazetennou pe scridou ha levriou fall, abalamour ma zint guelloc'h marc'had. Ha setu dres ar pez a ra ma chom ato ker al levriou mad ; n'eus ket avoalc'h a dud oc'h ho goulen, hag ar mouller a zo red ato dezhan caout he zigoll pe n'en defe ket a vara. Ma ve kement a dud o lacat arc'hant

e scridou mad evel a laker e scridou fall, al levrierien a c'helfe ive rei al levriou mad couls marc'had ha ma roer al levriou difeiz. Hogen n'eus ket, ha setu perag ar voullerien hag al levrierien gristen a chom ato dindan ho beac'h, caer o deuz ar scrifagnerien vad rei ho labour hag ho foan evit netra, pe couls lavaret netra.

Evit *Feiz-ha-Breiz* e tigor hirio an navet bloavez. Ne velan ket em befe netra da lavaret e penn ar bloasma nemet eun ali am eus roet c'hoaz ouspenn eur vech. Bep en amzer e tigaser din pennadou scrit da lacat er gazeten ep rei din da anaout a beleac'h na digant piou e teuont, ep sinatur ebet na var ar pennad scrid na var al lizer a vez avechou oc'h be heul. Discleriet em eus meur a vech ha discleria a ran c'hoaz ar re a zigas pennadou scrit evelse a goll ho foau, rag ho scrit ne vezo ket laket er gazeten. Ar re a zigas eur pennad scrit bennag a c'hell goulen ne ve ket laket ho hano var ar gazeten e traon ho scrit ; hogen neuze ar rener a respont eüz ar pennadou scrit-ze ; hag eo dlet ha red dezhan gouzout a beleac'h ha digant piou e teu ar pez a gemer en he gark.

Rom. — O toulla dindan an Aoter vraz, en ilis an ebestel santel, eo bet dizoloet corfou Sant Philip ha Sant Jakez ar *minor*, an daou abostol a rer ho gouel da gala-Mae.

Gouzout a rer mad ez eo ar re-ze corfou an daou abostol santel a ioa bét laket eno er pempet cantvet. Eun niver braz a gristenien a ia da bidi dirag er relegou-ze.

An Tad Santel er Pab en deus diskuezet eul levenez vras po zeo bet cavet corfou an daou abostol.

Breiz. — Eur scrit a zo en derveziou-ma er c'hazetennou christen, eleac'h ma rer eur galf da verc'hed Breiz da vont da bardona da itron-Varia-Lourd da vis Mae. Bet omp o pardona e Santez Anna, eme ar scritze, mes n'omp ket bet c'hoaz o lacat hor paniel e Lourd etouez kement all a banielou laket eno e treid ar Verc'hez Vari. Ouspen-ze gouzout a reomp ec'houlen Doue pedennou diganeomp, mes ne ouzomp ket peur on devezo great avoalc'h evit he lacat da gaout truez oc'h hor bro ger.

Mar da ar pelerinach-ze da benn, e vezo comzet c'hoaz anezhan meur a vech, credabl, araok mis Mae.

En unan a ilizou Rom, Santez Mari ar meneziou, e rer tri dervez pedennou evit trugarecat Doue euz eur burzud great o touch oc'h eun den clanv eun tam euz a relegou an den eurus Joseph Beneat Labr. Corf an den eüruz a zo en ilis-ze.

Eun dispac'her euz ar re voasa, en doa lennet en eur gazeten difeiz a bep séurt traou divalo ha dismegansus a enep ar servicher Doue brema pa zeus deut menek d'he ganoniza, ha pa en deuz ar Pap discleriet e voa guir daou vurzud great ganthan.

Hogen an dispac'her-ze en doa eur map dare da vervel, dilezet gant ar vedesinet. Caret a rea calz ar map-ze, hag edo e kichen he vele, en dizesper, o c'hortoz anezhan da denna he huanad diveza. Eur beleg a deu en ti, hag an tad reuzeudig a lavar dezhan :

—Sellit, me rofe deoc'h kement am euz evit savetei ar bugel-ze, mes n'euz esperans ebet mui.

—Perag, eme ar belek, ne bedit ket Doue, ar Verc'hez, ar zænt euz ar barados ?

— Me ne gredan e netra, evel a ouzoc'h. Gouscoude lennet em euz em c'hazeten é ra, a leverer, al *laouok* Labr-ze burzudou. M'o pije gallet digas din eur releg euz ar zant-ze ? *Piou a voar* ?

— Bez'o pezo, eme ar beleg ; hag hen d'ar red da gerc'hat eun tam euz a relegou an den santel. An tad a lakeaz ar releg-ze var beultrin he vap, ha pe ger souezet e voue pa velaz hema dioc'htu o tigeri he zaoulagad hag o sevel en eur lavaret : *pare oun* !

An tad difeiz en deus laket ober tri dervez pedennou; hogen ha digeri a rai he unan he zaoulagad d'a virionez ?

G. M.

« P'eo guir emaoc'h en eur vreuriez d'ar Verc'hez, a lavare Pii nao da Itronezed Mam Doue, ne onfen ket ober guelloc'h eget digas da zonch deoc'h euz an ali a roe Mari da dud eured Cana. Jesus-Christ o falvezout dezhan sevel ar briedelez hag ober eur zacramaut anezhan, a ioa bet pedet hag a ioa eat d'an eured-ze.

« Petra zigouezaz ? E creiz ar banked setu ar guin o vancout, ha ne voat ket evit caout hini all. Jesus-Christ, ato leun a vadelez, a falvezas dezhan ober eur burzud oc'h ober guin euz a zour.

« Mes var peden piou e reaz ar burzud-ze? Var beden he Vam santel. Hi a c'houlennaz ar c'hras-ze oc'h he Map divin, hi eo a c'hourc'hemennas d'ar zervicherien ober ar pez a lavarje Jesus-Christ.

« Ama e tleer lacat evez oc'h eun dra, ha c'hoant am euz ec'h evesafac'h mad outhan ; me fell din lavaret e carfen e tolfac'h pled oc'h ar c'homzou a lavaras neuze ar Verc'hez. Petra a lavaras Mari da dud an ti : *Quæcumque dixerit vobis facite*. Kement a lavaro deoc'h Jesus, grithen ; grithen deoc'htu ; hag evel ma voa great ar pez a lavaras, Jesus-Christ a chenchas dioc'htu an dour e guin.

« Mad, va bugale, Mari a lavar d'eomp hirio, ha din-me ha deoc'h, ha d'an oll ! Grit kement a lavaro Jesus deoc'h. Jesus-Christ en deus lavaret deomp aleiz a draou caer, ha mac'h evessafemp ervad outho, e cafemp ato kenteliou nevez da heuilla evit mad hor c'horf ha mad hon ene.

« Clask a dleomp eta heuilla Jesus-Christ tosta ma c'hellimp, ha kendelc'her da vale ato var he roudou; anez en em lacafemp var var da goll ar guel anezhan, ha ne oufemp mui petra a c'houlen diganeomp. He heuilla

a dleomp en drubuil evel el levenez, rag enhan epken eo e tleomp lacat hor fizians ; hen hepken a ro ners deomp, hen eo a roi deomp ar c'hras da velet adare an heol skedusoc'h, ar c'hreniou douar eanet, hag ar peoc'h digasset er bed hag er sperejou.

« Rei a ran deoc'h va bennos.....

Evel a velomp e comzou ar Pab, e Rom hag en Itali ez eus bet cren douar d'an 18 euz ar mis. E Rom ar c'hren douar en deus laket ar c'hleier da zini anezho ho unan. E lod euz ar c'heriou all ez eus santet teir grenaden.

Var gementse eur gazeten difeiz a c'hoapee hag a lavare : Daoust hag an tad Secchi a velo Doue er c'hrendouar-ze? Daoust perak ne velfe ket ; ne ket da viana dorn an dud difeiz, daoust d'an dispac'h a reont, eo a lacai an douar da grena evelse.

G. M.

Eur brosesion e Guimaëc.

Ann naontek a viz Genver euz bet e Guimaëc eur prosesion gaer, rag ma voa græt gant feiz. Benniget zo bet dion skeuden : skeuden ar galon sacr a Jesus ha skeuden ar galon santel a Vari. Ho diou int marellet en aour hag o deuz pevar droatad a huelder. Skeuden ar galon sacr zo bet roet gant eun den anavezet gant an oll e Montroulez evit he galon vad, hag a zo euz an dud-ze a bere an oberou eo ar guella meuleudi. Hini ar galon santel a Vari zo bet prenet gant guenneien parrosioniz Guimaëc. Bennoz Doue var benn an dud a volonté vad ! Pep hini euz ar skeudennou a goust 300 lur. An diou skeuden ze a zo bet benniget ha douget e prosesion d'an naontek a viz Genver, gouel an hano santel a Jesus. An amzer, pehini a voa troet d'ar glao en deiz-ze, a zo bet savet eur pennad var dro div-heur, heur merket evit ar seremoni. D'ann heur ze, ar banielou, ar c'hroajou zo deuet euz an iliz da borz ar presbital, e peleac'h e voa an diou skeuden laket var daou vrankart kempennet espres evitse ; brankart ar galon sacr guisket e ruz, gant delliennou alaouret, tro var dro, hag hini ar galon santel a Vari guisket e guen gant eur seizen c'hlaz tro var dro, hag ama hag aout bokejou guen gant bordou glaz, hanvet bokejou ar Rouanez.

« Abalamour d'ar bouez anezho ar skeudennou ne voant ket en o za ploum ; mes en o c'houanvez. An dud hanvet da zougen ar skeudennou a zouge bep a vedalen, var pehini e voa deuz eun tu ar galon sacr ha deuz an tu all ar galon dinam a Vari. Var dro div-heur ha kart an Aotrou person Canton en deus benniget ar skeudennou hag ar prosesion zo en em laket en hent evit mont d'ann iliz, n'en devoa ket ouspen dek minuten bale da ober. Epad ar prosesion zo bet canet cantik ar galon sacr hag eur c'hantik all en henor d'ar Verc'hez : Ni ho salud, o leun a c'hras. Ar veleien a gane ar c'houpladou hag ar bobl an diskan. Gant plijadur éc'h ellan lavaret e kane ann oll a galon vad ha gant eur speret a feiz. Epad ar prosesion n'eus ket kouezet eur berad glao ; mes a veac'h en iliz eus dirollet eur barrad amzer gant diou pe deir dalm gurun. Neuze araog gousperou eus græt eur brezegen. Diez e ve lavaret ha dreist oll rei da santout ar pez en deuz lavaret ar belek pedet da ober ar brezegen. Pa gomzer deuz an diou galon karantezusa zo bet biskoas, ne heller ket selaou gant muioc'h a zevosion den all ebet evel ann hini a gomz e unan a galon hag her ro da zantout d'ar re er selaou. Klask eta lavaret traou sonjet ha lavaret kerkouls e ve rei d'ann arc'hant liou ar ploum. — Trugarekaat an Aotrou en deuz roet ar galon sacr, trugarekaat parrosioniz Guimaëc o deuz prened eben gant ho bolonte vad, goulen, en eur dremen, digant ar re ne garont ket rei evit orni ho ilizou, ha ne ket eun digarez o deus da lavaret evel Judas : *ut quid perditio hæc*? — Perak coll an arc'hant ze, ha ne ve ket guelloc'h er rei d'ar paour ; evel ma ne ve ket mad d'ar paour an hini zo mad e kenver Doue? Lavaret gant comzou entanet ar merkou a garantez deuz kalon Jesus, en e c'hinivelez, ene he vuez oll, en he bassion, e sacramant an aoter, displika pegen tener eo kalon Mari evit an den zoken ne gred ket sellet ouz e Zalver abalamour de bec'hejou, lavaret ne deo ann diou skeuden nemet diou bazen evit mont da Jesus en he dabernacl ; kementze oll ne heller ket da scriva ; mes a vez selaouet gant ar brassa evez, evel ma o deuz græt guimegis hag an dud deuz ar parreziou all deuet da Wimaëc en despet d'an amzer.

Goude ar brezegen, eus bet benniget medalennou, trivac'h cant bennak, evit ma talc'ho an oll sonj euz an devez-ze. Evit echui eo bet roet benedicsion ar sacramant ha Jesus n'en deuz ket manket da vennigen an dud a galon vad deuet d'en em voestla de galon he unan ha da hini he vam benniget. J.-M P.

Pebez nerz e deuz ar Feiz. An aviel a lavar : an hini en deus feiz a c'hell pep tra. Eur skuer a gementse a zo roet deomp e buez eur gristenez vad, hanvet an demezel Lamorou. Houma e deus savet, e Bourdel, eur menic'hi evit savetei ar merc'hed iaouang var var d'en em goll dre an dizurs. Lacat a reaz he zi da rei digemer d'ar grouadurezed reuzeudik-ze n'o deus mui a gerent da rei digemer dezho. Hogen he zi n'oa ket braz, hag evel ne felle dezhi serra an nor oc'h nicun, abalamour, emezhi, calon Jesus ne deo morse serret d'an drugarez, an ti en em gavas re vihan ep dale.

Neuze ar gristenez vad-ma a reaz ar beden-ma : « va Doue, evidoc'h e labouran ha ne ket evidon va unan nag evit va flijadur ; en em laket oun ama da glask savetei eneou deoc'h. Mont a ran da greski an ti, mes mar gran dle, c'hui en em gargo d'ho faea. »

Comz a rea evelse oc'h Doue evel ma c'hoar ober epken ar c'halonou leun a feiz. Lacat a reaz ober labourou ; dont a reas dezhi sicouron a ziou hag a gleis. Gouscoude pa voa echu al labour, e vanke dezhi mil scoet evit paea an hini en doa ar marc'had euz al labourou.

Hema a lavaras dezhi. » va mam vad, bezit dinec'h, me a c'hortoi. »

« Nan, emezhi, ne c'hortozot nemet tri mis. Great em eus marc'had oc'h an aotrou Doue, ha ne gredan ket e vankfe da ober ar pez am eus goulennet. Esper am euz, abenn an tri miz ama, da unneg heur dioc'h ar mintin, e viot paet.

Dont a reaz an tri miz, ha goude beza guelet petra a ioa en he armel, e c'helle lavaret evel santez Tereza :

« N'em eus ket pemp guenneg evit paea mil scoet. »

En dervez-ze zoken n'oa ket a vara avoalc'h da rei da zijuni da gant antercaut bugel a ioa en ti. Da zaouzek marteze ez oa avoalc'h. Ar vam a ia neuze da gaout he merc'hed hag a lavar dezho oll : « va bugale, me am euz eur c'hras vras da c'houlen digant Doue, hag ar c'hras-ze zo ive eun neubeut evidoc'h. Ar re ac'hanoc'h a ve contant da iun, savet en ho sa. »

An oll a zavas ; ne vouient ket avad n'oa ket a vara. Gouscoude evel ma zoa bara evit eun dousen abouez rei nebeut da bephini, ar vam a lavaras da unan bennak : « c'hui u'oc'h ket cre avoalc'h ; c'hui ne iunot ket. » Ne deuaz e sonch nicun anezho e vanke bara en ti.

Sonet oa nav heur, hag en deiz-ze da unneg heur an hini en doa bet ar marc'had euz al labourou a dlie dont da glask he arc'hant. Ar vam vad ne goll ket a esperans. Mont a ra d'ar chapel, hag ec'h alc'hoez an nor varnezhi ; c'hoant e devoa ne vije eno nemet Doue hag hi. Hogen Doue a falvezas dezhan e vije eno diou euz he c'hompagnunezet a ioa bet clanv en noz. O clevet alc'hoeza an nor a enep ar reglen, hag o velet ar vam strafuillet, e veljont ervad e voa eun dra bennag a vraz a nevez.

Guelet a reont ar vam ger o stouet e creiz ar chapel, he zal touch oc'h an douar, he c'hlevet a reont o coms cre, rak sonjaf a rea dezhi ne voa nemethi, hag e lavare : « va Done, hirio eo e tleit paea ervez ho ker ; digemeret em euz ama ho pugale, ha rei a reot-hu din va goulen ? »

Cridi a rea beza silaout, hag e c'hortoze clevet o sini cloc'h ar gouent ; hogen ar chloc'h ne zone ket.

Neuze e sao hag e za bete taol ar gommunion ; eno e stou adarre bete'n douar en eur vonela, hag o sellet oc'h an tabernacl e lavar : « Jesus, va Doue ha va zalver, ne glevot-hu ket va feden ? Gouzout a ran e rit avechou ar scouarn vouzar evit amprou ho servicherien. Me a gred ne vancot ket d'ho ker. Mil scoet a dleit a benn unneg heur, ha n'em lezot ker er boan hag er vez. »

Hogen ar c'hloc'h ne zone ket c'hoas.

Neuse e sao, hag e za, lent evit guir, bete dor an tabernacl, hag e sco en eur lavaret : « va Doue, guelet a rit va hardiziegez ; hogen c'hui oc'h eus lavaret ; scoit hag e vezo digoret deoc'h ; me a scoio ken n'o pezo paet ar mil scoet ; me a vouelo kement ma em silaouot. »

Kerkent e clev ar c'hloc'h o sini evit he gelver.

« Ho trugaret, emezhi, va Doue ! mont a ran d'an or, mes goude me deui d'ho trugarecat hirroc'h »

Dont a ra d'an nor, hag eno e zoa eun den estren oc'h e gortoz. Euz a Bariz e teue.

« Va mam vad emezhan, eur vignonez deoc'h hag a zo maro pevar mis zo, e devoa va c'harget da zigas deoc'h euz he fers eur zomig arc'hant evit ho couent, ma vije pedet evithi ama. Brema ez eus tri miz e zean d'ho digas deoc'h pa voue red din mont da ober eur veach, ha setu e teuan tri mis divezatoc'h eget na dlien dont.

— Brema ez eus tri mis n'em boa ket a izom, eme ar vam outhi he unan, mes brema !

— Marteze, eme an den estren, neus ket kement hag a zonch deoc'h.

— Oh, me voar ervad, aotrou, Doue en deus digaset din ar pez am eus goulennet.

Ar beacher a denn mil scoet euz he ialc'h.

— Ho trugarecat, o va Doue, eme ar vam.

— Gortozit-ta, eme ar beacher, mil scoet all a zo.

— Mad, va Doue, eme ar vam, p'eo guir e roit din an anter muioc'h eget a c'houlennan, eur vech all pa'm bezo izom euz eun dra bennak, ne c'houlennin nemet an anter euz ar pez am bezo izom.

(Tennet euz a Sizun gristen Roazon.)

G. M.

Eun den gouezieg ep gouzout lenn.

Brema ez euz eun nebeut amzer, eme an hini a scrif an dra-ma, en em gavis da veachi en dilijans ; rak petra bennak ma zeus hirio aleiz a hentchou houarn, n'eus ket anezho c'hoaz etre an oll gæriou, hag e caver gras avechou caout eur c'har bennak d'ho tougen eleac'h ne gavit ket a girri tan. Em c'hichen ez oa eun den coz, guenn he vleo, eun ear dereat dezhan, eun tieg evit doare, mes eun tiek pinvidik, dioc'h guelet he viscamant. En tu all, dirag an den coz-ze ez oa eun den iaouang, eur min faëus dezhan, eur marc'hadour galouper bro dioc'h ar c'houbari anezhan.

O veza digouezet deomp tremen ebiou da eur groaz a ioa var bord an hent, an tiek coz a zavaz he dog hag a reas sin ar groaz evit he zaludi. An oll beacherien all a reaz eveldhan nemet ar marc'hadour baleant. Hema a reaz eur zao d'he ziscoaz hag eun asten d'he vourrennou evit ober goab.

Goudeze e tremenjomp ebiou d'eur chapel d'ar Verc'hez ; ama an tiek coz a reaz adarre sin ar groaz, hag a dennaz he chapeled evit he lavaret. Ar marc'hadour baleant ne c'hellas ket neuze miret da gas he deod en dro.

— Asa, tad coz, emezhan, cals debron oc'h eus-ta en ho tiscoaz, en ho stomok, ma scrabit anezho ken aliez ?

— Petra, c'hui am anavez-me, Aotrou ?

— Ne ran ket avad.

— Me zonje din e reac'h o veza ma em galvac'h

tad coz. Mes it atao ; n'oc'h ket en em dromplet, tad cos oun pell zo.

— Droug a ia enhoc'h abalamour d'ar ger-ze ?

— Ne da ket, ne da ket ; eun den seven o cavan, rak me gred ma o pije lavaret ar pez a zonjit, ne ket tad coz mes diot coz eo o pije great ac'hanon.

— N'em eus ket sonjet a draou evelse.

— Oh, ne ket red deoc'h en em zieza evit eun tiek coz, eul labourer douar eveldonme. E peb oad e c'heller deski, ha me a garfe clevet ganeoc'h ha fall a ran o saludi ar groaz hag ar Verc'hez, hag o lavaret va chapeled.

— N'oc'h eus-hu ket lennet, va den mad ?...

— Siouaz, Aotrou, ne ouzon ket lenn. N'em eus ken levr nemet hema, ha cals traou gouscoude am eus desket ganthan.

— Gant pe seurt levr ?

— Gant va chapeled, gant va chapeled epken.

— Oh ! evit brema, tad coz, emaoc'h oc'h uvreal.

— Neuze ne gredit netra euz an traou-ze ?

— Cridi a ran ez eo eur reus braz an nebeut a vouezieger o deuz hirio calz a fransizien. An dud a iliz a zo dre eno eas dezho skigna e pep leac'h ho fals credennou, hag ar fals credennou-ze a zo eur c'hrign-beo hag a laz ac'hanomp oll.

— Hag ar fals credennou-ze, evidoc'h-hu me voar vad, eo ar relijion.

— Evel a livirit, ha keit ha ma vezo ar saeou du oc'h hor c'helen, ne dai ket mad an traou. Ah, ma c'houesje an oll lenn, ar fals credennou-ze a ve tolet abred a gostez, ar re ho skign etouez an dud a ve caset da beuri, an oll o dele descadurez hag a vefe cals guelloc'h.

— Da lavaret eo, ervez a livirit, evit ma zafe mad ar bed ne ve ken da ober nemet redia an oll da vont d'ar scol, ha neuze kemeret eur scourjez ha cas d'ar menezion pe d'ar c'hoajou ar re a brezeg ar relijion ?

— Emaoc'h ganthi avad, tad coz ; n'eus nemet ober an dra-ze hag ema saveteet ar Frans.

— Hag oc'h sur euz an dra-ze, Aotrou ?

— Ker sur evel ma zoun ema an heol o para.

— Evidonme am eus poan o cridi an dra-ze.

— Petra ra-ze ? Ep mancout a respet deoc'h, tad coz, va list da lavaret eun den eveldoc'h ha ne voar ket lenn, i en deus nemeur a dra da velet er pez ma comzomp anezhan.

— Den iaouank, guir eo ne d'oun nemet eun azen ; guir eo ive oun deut d'an oad-ze ne rer nemet ravodi, ervez a livirit, c'hui hag ho kendere, rag emaoun crog em femp bloaz ha pevarugent. Guelet em euz gouscoude meur a dra hag o deus roet din skiant prena, hag evidon da veza eun azen coz, petra a lavarfac'h-hu ma tiskuessen deoc'h aze, sclear, mar deuz unan ama hag a zo azen, ne ket me eo, mar deuz unan ama he ne ra nemet ravodi, ne ket me eo ?

— Ah ! tad coz, ma rafac'h eun dra evelse, me iafe dioc'htu da Rom d'hen lavaret *d'ho* tad santel ar Pab.

— Eur veach goal hir o pefe da ober, ha marteze ne zalfac'b ket mad d'ho ker. Asa, guelomp, n'oc'h eus-hu ket lavaret bremaik en em renta gouezieg a ioa ive deski beva.

— A dra sur, hag hen lavaret a ran c'hoas.

— Var evelse ar re zesketa eo ive ar re vella ?

— An dra-ze zo sur.

— Mad, mar kirit sellet oc'h ar pez zo tremenet, pe ho deski ma n'ho gouzoc'h ket, ne gomzot mui evelse. Me a c'hell diskuez deoc'h dre ar pez am eus guelet va unan, hag ar pez o deus guelet an oll, ne ket avoalc'h beza desket evit ren eur vuez vad, hag eo zoken ar re zesketa eo aliez ar re voasa.

— Guelomp-ta, tad coz, me garfe ec'h elfalc'h diskuez an dra-ze din.

— Ne vezo ket dies evit beza n'em eus ket a zescadurez ha ne c'hellan evelse coms nemet euz ar pez am euz guelet va unan, nemet coms a rafen da viana euz ar pez am eus clevet gant re all. Hogen, ep an dra-ze, hir avoalc'h em eus bevet evit beza guelet, dirak va daoulagad, dek guech ha cant guech muioc'h a draou eget a zo red evit prouvi eo guir ar pez a lavaran.

— Marteze ive, tad coz, calz euz an traou oc'h eus guelet, ne deuent ket euz al leac'h ma sonje deoc'h e tenent : marteze e tamallc'h tud divlam, ha kementse dre n'o poa ket a zescadurez nag a sclerijen avoalc'h evit dizelei ar virionez.

— Va list, den iaouank, da lavaret deoc'h eul lodennig euz ar pez am eus guelet, ha goudeze c'hui a zougo ho parnedigez.

— Comzit, tad coz, me ho silaou. G. M.

(Eur pennad all eur vech all).

An daou denner frank.

XIV.

Guillou ne voue ket pell evit distrei da brespital Sant-Amarin.

— Ahanta, great ec'h eus da grevidi ? eme ar c'habiten Bonardel. Eun dra bennag ac'h eus disoloet ?

— Cals traou, cabiten. 1° Ar zoudardet zo e Cernay zo eus ar Bad ; n'eus nemet rejimant ar c'holonel Tipfel. 2° Varc'hoas da greisdeiz e tle digouezout eur rejimant all euz ar Pomerani ; 3° An doctor Bernard zo gantho, ha brema e rer Ian Witz anezhan ; 4° Varc'hoas e zaint da Thann da eiz heur dioc'h ar mintin, evit beza eno araog ar brussianed.

— Gant piou oc'h eus clevet ar c'heleier-ze oll ?

— Gant al letanant Schmidt, gant ar c'holonel Tipfel, gant ar spier Bernard.

— Ha penaus n'ho deus ket oc'h anavezet ?

— Va dillad marc'hadour • deus va c'huzet mad ; gouscoude o deus douetet eun dra bennag, rag deut int var va lerc'h ; mes va marc'h a drugare Doue zo lijer.

Antronoz ar c'habiten Bonardel gant he dennerien frang a ica varzu Thann. Araok mont en hent avad o doa sonjet lacat ho ene e stad vad, bete zoken an doctor Marc pehini, emezhan, n'oa ket devot, mes muioc'h a galon en dèvije goude evit entent oc'h an dud mac'haniet.

An amzer a ioa tenval, ha glao braz a rea ; an henchou a ioa caniet gant an dour ha ne c'hellet bale nemet gant poan. Bonardel a lakeaz he zoudarded eul loden en eur c'hoad tost da gær hag eul loden all var eun huelen eleac'h ma edo ti an doctor Marc. Ep dale e tiblasaz ive euz a gær ar c'holonel Tipfel gant he rejimant. Hogen ken teval oa ma na c'hellet ket en em velet euz a bell.

Eno e voue eur stourmad hag a voue discaret enhan eun niver braz euz a regimant Bad, mes ne badas ket eun anter heur. Ar c'holonel Tipfel a voue ker strafuillet pa velaz an dennerien frang o tont dioc'h an daou du, ma ne vouie mui petra da ober, ha ma na voa mui goest da rei eun urz a zoare.

Ervez ar goulen en doa great an doctor Bernard da lacat an tan e ti an doctor Marc en eur dremen, en doa carget euz ar gevridi-ze eur c'haporal ha pemp pe c'houec'h soudard. Ar re-ma a voue great ho affer da genta. Goudeze e teuas tro ar re all. Biscoas n'oa bet guelet eur rejimant o tec'het gant kement a brez evel ma tec'he ar re-ma. An dennerien frang a ioa var an huel dioc'h an daou du, hag ho diskare evel lapined paket etre daou rum chasseourien. E Thann e voa mall gantho en em renta prisonierien. Hogen nebeut euz an ofiserien vraz a ieas beteg eno.

Nicolaz ha Guillou ne dennent ket, evel ma lavarent, var ar filipet, hag o doa diskaret meur a hini anezho. Guillou en doa diskaret ar c'holonel Tipfel, ha Nicolaz en doa great me ne ouzon ket pet coch e cros he fuzil.

Etre daou an doctor Marc a rede o clask unan euz he vignoned. Digouezout a reaz gant Conrad.

— Deut du-ma, emezhan, eun nebeut ganhen.

— Petra a zo? a lavaras Conrad.

— Na velez ket du-hont, en eur c'harhent, eun den var varc'h?

— Eo, he velet mad a ran.

— Piou eo an den-ze, a zonch dit?

— Eun den divar ar meas.

— Ia, eun den divar ar meaz hag a rer an doctor pe ar spier Bernard anezhan.

— Sur oc'h ez eo hennez an trubard Bernard?

— Oh ia, sur avoalc'h.

— Mad, ne rai nemeur a drubarderez mui, pe me gollo cals poan.

Adreuz an tergin hag ar rec'hil Conrad a iea en dra c'helle varzu an doctor Bernard. Hema ive en doa guelet an doctor Marc e kichen he di ; n'en doa ket guelet avad Conrad. Edo o vont da gas eur voulet d'he genvreur medesin pa gonezas he varc'h dindanhan, hag eur momet goude edo Conrad crog enhan hag oc'h hen teleur var he benn en eun islong a ioa e kichen eleac'h na voue flastret he izili o coeza.

Setu aze penauz ec'h achuaz he vuez ar spier Bernard-ze en doa great ha clasket ober kement a zrouk d'ar fransizien. Ar rejimant Badet a gollaz er stourmadze tost da zaou c'hant den etre lazet ha gouliet, hag an dennerien frank ne goljont nemet daou.

An doctor Marc en devoue labour eno da droc'ha divrec'h ha divesker. Eun doare bez a zavaz eno ive gant taonalc'h, ha neuze eur peul e penn ar bez gant ar c'homzou-ma var eur planken,

Ama eo bet beziet ar c'habiten laeron Tipfel, lazet hen hag eul loden vad euz he vanden gant ar c'habiten Bonardel hag he dennerien frank, e douar an doctor Marc a ioa bet laket an tan en he di gantho.

An dra-ma zo eun ali evit ar forbaned.

An doctor, evel a veler, a zonje dezan e voa trec'het, evit mad, ar brussianed. Siouaz en em drompla a rea, rag an allmaned, pa veze trec'het eur vanden anezho, a deue ato peder pe bemp banden all en he leac'h, hag an dennerien frank, goude beza bet ar gounit eun dervez, a ioa red dezho en em guzet adare da c'hortos caout tro vad, pe beza flastret gant an armeou ep niver a zigaset en ho enep.

Ouspen-ze ar vandennïk tennerien frank-ze ne vouieut ket petra a dremene e leac'h all. Laza a reant eun uhlan bennak d'ar prussianed, paca reant eur spier bennag, distruja a reant pontchhou, pennadou hent eleac'h ma c'houient ervad e tlie an allmaned tremen ; hogen epad an amzer-ze ar prussianet a gemere Keriou, a gave henchou, creou ha ne voa den oc'h ho difen, hag a iea ato larco'ch larca varzu calon ar Frans. Ar zoudardet discaret gant hon tennerien frang a ioa enz ar Bad, rag ar prussianed a gase ar re-ma araog eleac'h ma zoa danjer, hag a dremene goudeze eleac'h ne voa den o stanca an hent outho.

Eur pennad all.. G. M.

Ar blijadur da chom ep ober netra. — An alvocad ker brudet Berryer, ervez a lenner en he vuez scrifet gant Alfred Nettemen, a ioa en he genta iaouankis dieguz ha lezirek. Er scolach he vistri o doa poan oc'h he lacat da studia na da ober netra. Al levriou ne blijent ket dezhan, hag evithan da gaout speret hag eur memor dreist, ne felle dezhan poania e giz ebet. Lod euz ar brofessored a lavaraz ouspen eur vech d'ar superiol ne vije great morse netra vad euz ar bugel-ze.

Ar superiol a ioa eun den a benn, hag a zonjaz en em gemeret evelen gant ar bugel lezirek. He c'helver a reas d'he gambr, hag e lavaras dezhan :

— Va bugel, al labour a zisplich deoc'h ; sonjal a rit oar eüruz o chom ep ober netra. Mad, chomit aze da zellet ouzin o labourat ; an dra-ze ne vezo ket skuizuz evidoc'h ; ha ne reot netra, netra ebed, clevit mad.

Setu fouge er bugel ; n'en devoa netra da ober, levr ebet da zigeri, n'en doa ket izom zoken da zilaou he brofessor ; rag ar superiol a rea he labour ha ne zelle ket zoken outhan.

Epad eun heur bennag ez eas brao ar bed ganthan, neuze avad e comansaz enoui, hag ec'h astennaz he zorn da gemeret eul levr :

— Hola, eme ar superiol, ne dleit ober netra ; en doare-ze eo ar marc'had ganeomp. Lenn a zo ober eun dra bennag, hag evelse list al levr-ze.

Ar bugel ne gave mui kement a blijadur o veza dibreder. Ober a reaz eur goulen bennag oc'h ar superiol, mes hema ne responte ket. Barz ar fin gouscoude e lavaras :

— Ger ebet, va bugel ; cozeal zo ober eun dra bennag, hag an dra-ze a ve mont a enep hor marc'had. C'hui a blich deoc'h chom ep ober netra, me a blich din al labour ; va list da labourat, me ho les da eana.

Ar bugel a dennaz eun huanad hir. Etre daou oa echu ar c'hlas, hag ar vugale a gemere eun tamig ebat. Ar superiol a gemeraz he vrevial, hag a ia er meas d'he lavaret. Ar bugel a ia var he lerc'h, fouge enhan, o sonjal mont da c'hoari etouez he gamaradet.

— Hola, hola, eme ar superiol, c'hoari ha redeg a zo ober eun dra bennak. Chomit aze em c'huchen, hag azezit da zellet ouzin, ma na fell ket deoc'h mont ha dont eveldhon epad ma livirin va ofis.

Berryer ne bade mui. Goulen a reas pardon oc'h ar superiol, oc'h he hidi d'he lezel da vont da c'hoari gant ar vugale all, hag e labourje ive pa vije deut ar mare.

An superiol a roas dezhan he c'houlen, hag ar bugel a voue evelse pareet en eur vech dioc'h ar c'hoant da chom ep ober netra.

Kerhaes. — Eun nebeut itronezed euz a Gerhaes ha divar dro a zo en em glevet evit ober ar brezel... oh, n'o pet ket aoun, lenner, ne ket da dud ho c'harter eo na zoken d'ar relijion, mes da eun enebour a ve lavaret en defe great marc'had da chom dre eno ha da ober muia ma c'hello a zrouk. Me fell din comz euz an derzien spanaüs, pe an derzien-ze a deu bep en amzer, beb eil devez, bep tri devez... hag ep beza eur c'hlenvet a zamfe trum an dud, a ra gouscoude distruch o tinerza an den a nebeudou. An derzien-ze a zo stank stank vardro Kerhaes.

Eveseat ez euz ha contet, ha var 1245 den ez eus cavet 126 a ioa an derzien gantho ; da lavaret eo unan dre zek.

Euz ar 126 den-ze a zo an derzien crog enho, 77 a zo tud paour, ha 49 euz a douez an diekerien en ho eas. Eveseet ez euz ive, var ar 126 den clanv-ze ez oa 66 bugel izeloc'h eget dek vloaz hag ar vugale-ze a zo 46 anezho da dud paour, ha 30 da dud en ho eas.

Tamal a rer ar c'hlenvet-ze d'an nebeut a zoursi a gemerer euz ar iec'hed, d'ar bevans fall, hag etouez ar re baour, d'ar re nebeut a vagadurez. Bez'ez eus tud vad hag a ro, evit netra, louzou oc'h an derzien-ze. Bez'ez eus zoken sicourou evit kementse aberz ar c'houarnamant. Hogen cals a chom gouscoude ep beza louzaouet dre ne da ket al louzou beteg enho pe ne c'houzont ket he implija. Evit eta entent oc'h an dud clanv-ze paour ha dilezet, eo o deuz itronezed Kerhaes sonjet en em rei d'an ober-ze a drugarez.

An niver a dud a zo hirio e Frans,

E Frans ez euz hirio.	87	departamant.
— —	362	arrondissamant.
— —	2,865	canton.
— —	35,989	commun.

An niver euz an dud a zo 36,102,921 den.

Ep conta ar re zo distaget euz ar Frans gant ar Prus, niver an dud, abaoue 1866 a zo bihaneet euz a 366,936 den. E pevarzek Departamant an niver euz an dud zo cresket ; e trizek Departamant ha triugent eo bihaneet.

Ar penn abek d'an niver euz an dud da veza bihaneet eo ar c'hlenvejou a zo bet er bloaveziou 1870 ha 1871, an nebeut a zimiziou a zo bet er bloaveziou-ze e pere eo bet trec'h ar maro d'ar beo, hag ive, ep mar, an dizurziou.

E Breiz eo cresket an niver en eun Departamant, ha bihaneet er pevar all.

El Loer-Izela eo cresket euz a.....	3,608.
E. Finister eo bihaneet euz a.....	19,322.
E. Costez-an-Nord euz a	18,915.
En Il-ha-Vilen euz a.....	4,127.
Er Morbihan euz a.....	10,732.

Labour douar.

Eur *c'honcours* evit chatal iaouang, benviachou labour ha frouezíou an douar a vezo e Sant-Briec, e 1873, d'an 12 a vis Mae. Ar c'honcours-ze, hanvet *rejonal*, da lavaret eo evit eur c'harteriat bro, a zo evit Departamanchou ar c'huz-heol, Costez-an-Nord, ar Finister, Il-ha-Vilen, al Loer-Izela, Men-ha-Loer, Mayen ha Morbihan. Ar re a fell dezho kemeret perz fer c'honcours, a dle en em gemeret ha rei ho mennoz da anaout araog an deg a viz Ebrel. Tremenet ar mare-ze ne vent ket resevet.

Kezeg evit ar arme. — Ar re a bren kezeg evit ar c'houarnamant, evit marchosi Guengamp, a ra ho zro er Finister er sizun-ma. Bez'e vezint d'ar 4 a vis C'huevrer, e Montroulez ; d'ar 5, e Castel ; d'ar 6, et Plouescat ; d'ar 7, e Lesneven ; d'an 8, e Lannilis ; d'an 10, e Brest : d'an 11, e Landerne ; d'an 12, er Faou ; d'an 13, e Landiviziau.

Prena a raint a bep seurt kezeg evit dougen, ne brenint ket avad a gezeg evit sacha.

Eur pense e Brest. — Pa vez goal amzer, avelou foll, e vez clevet hano aliez enz a listri great pense gantho,

hag abaoue eun nebeut zo ne deus digouezet nemet re, siouaz, euz ar penseou-ze ; hogen ne glever nemeur hano euz a garrosiou great pense gantho. Mad e Brest, ervez cazetennou ar gær-ze, eur c'harroz a zo eat da bensea disul eus bet eis dez. An oll a voar pebez taoliou avel a scoe en dervez-ze. Vardro peder heur dioc'h ar pardaez, eur c'harroz, euz ar re a rer *omnibus* anezho, a ioa nevez distaget ar c'hezek diouthan pa voue sammet gant eur sourrad avel ha stlapet en unan euz ar basinou. Clasket e voue he besketa ac'hano, mes ne c'heljot ket hen ober ; ne voue gallet he denna euz ar vasin nemet da zeg heur antronoz, ha c'hoaz e pebez stus !

Nizon. Dillun eus bet eis deiz, vardro unueg heur noz, eo coezet ar gurun e Nizon, var an tour he var an iliz. An tour a zo discaret, hag ar penn izella euz an iliz a zo flastret. Vardro ugent mil lur, a leverer, a zroug en deus great ar gurun eno.

Kemper. Dissadorn, 28 euz ar miz, eur plac'h iaonank o voalc'hi dillad var bord ar ster Odet, dirak an escopti, a zo risclet en dour gant ar c'haset a ioa ganthi dindan he daoulin, An dour a zo brema cre braz ha cas varnezhan. Ar verc'h paour a voue douget e ber amzer pell ac'hano. Daouzen caloneg, hanvet Poulmarc'h ha Laurans en em daolaz er ster evit he zavetei. Poulmarc'h, eat d'he zicour da genta, a voue tost dezhan beza beuzet he unan. Laurans, en em gavet gondeze, a c'hellaz he zenna euz an dour ; hogen eat oa neuze tost da anter ar c'hae, ha tremenet é devoa dindan daou bont. Dalc'hét e doa mad d'he c'haset coad ; hogen collet e doa he anaoudegez pa voue gallet cregi enhi ; gouscoude ne ket maro hag ec'h esperer e teui da vad.

Merca a ran kement-ma evit meuli an daou zen courachus o deus saveteet he buez dezhi.

Gant an taoliou avel a zo bet, ne glever hano nemet a benseou var an aodchou. E Morgat, pevar martolod, pesketourien, o deuz ive laket ho buez var var evit mont gant ho bak, dre eur mor fuloret ba scrich guelet he darziou, da gas sicour da vartolodet euz a cul lestr penseet, ha ne c'hellent ket dont d'an donar.

An alc'hoezier hag an alc'hoez nevez.

(Fablen.)

Eun alc'hoezier a ioa eun dervez oc'h ober eun alc'hoez, hag en doa c'hoant da ober eun tam labour a zoare. Goude beza kémeret eun tam houarn, he bleget gaut he vorzol, ha roet dezhan furm eun alc'hoez, mes c'hoas gros meurbet, e kemeraz he lim evit he gempen.

An alc'hoez pa zantas dent al lim, en em lakeas da glem ha da c'houlen ma vije paouezet outhan.

— Eanit, eanit, emezhan, eur boan scrijuz a rit din oc'h va c'hrignat evelse ; va c'has a reat da netra.

— Evel a gerot, eme an alc'hoezier. Me ho lezo evelen, mar kirit, teo ha gros ; hogen neuze avad e viot laket en eur potail coat pe eur potail houarn divalo da brenna eun nor bors pe eun nor vraz all bennag, hag ep dale e vezo eur guiscad mergl varnoc'h. Mar kirit gouzanv ho lima ken na viot dent flour ha mistr avoalc'h, c'hui a ielo en eur potaillik coant da brenna eun armel pe eur c'haset eleac'h ma vezo traou a dalvoudegez ; c'hui a vezo douget er c'hodel hag a chomo ken divergl hag eur pez arc'hant.

— Mad, a lavaras neuze an alc'hoez, grit poan din mar deo red gouzanv evit beza talvoudusoc'h, ha limit ac'hanon ken na vezin e stad da vont e pep leac'h.

— Hag o pezo, eme an alc'hoezier, me ia da ober ac'hanoch eun alc'hoez da vont e pep potail ha da zigeri pep dor.

N'eus netra ep poan.

Hirroc'h a dal ijin eget ners. — Eur pintig en doa sec'het, hag a ioa eur voutaillad zour en he gichen. Mes ar voutail n'oa ket leun, hag al labous n'oa ket hir avoalc'h he veg evit tizout beteg an dour. C'hoant en doa da ziscar ar voutail, mes n'en doa ket a nerz avoalc'h evit kementse. Neuze e clascas toulla ar voutail, mes he vek ken nebeut n'oa ket calet avoalc'h.

Petra o pije-hu great, lenner ?

Setu ama petra a reaz ar pintig. En em lakat a reas da zestum grouan ha d'ho zeleur er voutail ; evelse an dour a huelea e gouzong ar voutail, hag abenn eur pennad al labous a c'hellas esa en he blijadur. G. M.

PRIZ AN ED.

KEMPER. — 18 GENVER.		PONT-N'ABAT. — 25 GENVER.	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 80 c.	Guinis.....	30 lur, 41 c.
Segal.....	20 lur. 02 c.	Segal.....	19 lur, 38 c.
Eiz.....	17 lur. 38 c.	Eiz.....	16 lur, 30 c.
Ed-du.....	17 lur, 54 c.	Ed-du.....	19 lur, 38 c.
Kerc'h.....	16 lur, 04 c.	Kerc'h.....	16 lur, 26 c.
Avalou douar	9 lur, «« c.	Avalou douar	8 lur, 30 c.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an tredé guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti

DISSADORN 8 C'HUEVRER 1873. — N° 419 — NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 8 C'huevrer 1873.

Er sizunveziou all e comzet euz eur pelerinach a reat e Paris da vez santez Jenovefa, patronez ar gær vras. Eun navet a zo bet eno, hag epad an navet-ze ez eus bet n'ous pet mil gristen o pardonna var ar menez-ze a zoug hano ar zantez. Diou iliz a zo eno, iliz Sant Stefan, eleac'h ma voa bet beziet ar vesaerez santel, hag eun iliz all savet divezatoc'h dindan hano santez Jenovefa. Hogen ho diou e voant re vihan, epad an dervezioù-ze evit digemeret ar bardonerien a iea di da bidi ho latrouez santel, da glevet comzou Doue ha da dostaat oc'h ar sacramantchou.

Var gementse eur scrifagner christen a lavare : Var menez santez Jenovefa ez eus tri bez hag ho zri int goullou. E daou euz ar beziou-ze ez oa, er penn kenta euz ar c'hanvet-ma, corfou daou zen a zo bét hag a zo ato zoken brudet bras, daou zen hag o deus great scol da dud ho amzer, ha lezet aleiz a levriou evit ober scol d'ar re a denje var ho lerc'h, daou zen hag o deus cavet aleiz a ziskibien a gemere ho c'henteliou evit eun aviel nevez.

Ar bez all a zo cals cosoc'h eget beziou an daou-ze. Pevarzec cant vloaz benak zo ema var ar menez. Enha oa bét laket sort eur plac'h dister, eur vesaerez paour ganet e Nantez er bloaz 424, eur plac'h ep descadurez ha ne deus scrifet netra na clasket deski creden nevez ebet da zen.

Hogen penauz e tigouez ma veler kement a dud vardro bez ar plac'h dister-ma, ha ne veler den vardro beziou an daou zoctor-ze? E veler tud a villerou stouet e kichen bez ar vesaerez paour, ha beziou an daou zen brudet, a zo bet great couls lavaret daou zoue anezho, a zo ditezet, ha ne deuz en dro dezho nemet sioulans ar maro?

N'em eus ket izom da lavaret ar plac'h dister-ze eo santez Jenovefa, hag an daou scrifagner braz eo Volter ha Rousseau. An daou-ma, Volter dreist oll, eo tadou ha doctored hon oll dud difeiz a hirio, tadou hon dispac'herien, ar re eo o deus desket d'ho deskibien beva ep Doue na lezen. Ha perag an diskibien-ze ne zavont-hi ket ive var ar menez evit henori ho mistri, ar re o deus, dioc'h ma leveront, roet dezho kement a sclerijen? Hag e guirionez, euz a vez Volter e veler o tont eun doare breac'h, e gis cantolor, evit delc'her eur c'houlaouen, evel evit diskuez e tle sclerijenna ar bed ; hogen ar c'houlaouen-ze a dro e petrol evit entani.

Hogen pe seurt henor a oufe da renta da eur bez, d'ar re varo, ar re o deus taolet en traon ar beden, ar relijion, Doue he unan, ha ne velont netra en tu all d'ar vuez-ma? Petra a oufent da ober? Eur skeuden? Eur vols caer a zioc'h eun toull leun a vreinadurez? Setu oll ; rak n'eus netra da c'houlen, netra da ober vad d'ar pez ne d'eo mui netra. An enoriou a c'helfe tud difeiz da ober d'ho mignoned ne dint ket dishenvel dioc'h ar re a renter da loened dispar a valzamer avechou evit ho miret eur pennad, pe a laker plouz en ho c'hroc'hen evit ho delc'her evelse eun nebeut amzer evel pa vent beo gant ho dent discrognet.

Setu eno ar c'hem a zo etre ar zantelez hag ar fallagriez.

Ar santelez a les var he lerc'h eur c'houez ker mad ma tenn an oll davet-hi ; ar fallagriez avad a daol eur flear ker pounner ma pella zoken ar re zo en em roet d'ar vreinadurez, ar re ne blich dezho nemet ar vreinadurez. Bez ez eus clenvejou, gouliou hag a daol eur c'hoez ker fall, ker pounner, ma ra poan d'an den clanv he unan. Euz an niver-ze eo clenvet an dud dizoue.

Bez santez Jenovefa a zo bet meur a vil den, ha zoken meur a gant mil den o pidi en he gichen epad an navet ma comzomp anezhi. Gouscoude ar bez-ze zo ive goullou. Epad an dispac'h vras, tud dizoue an amzer-ze a zevaz ar relegou santel hag ho zolaz en avel. Ar gristenien vad a c'hellaz epken savetei eun tam bennag anezho. An tamou-ze a virer hirio en ilis Sant Stefan hag en ilis Santez Jenovefa, hag eo ar re-ze a zo rentet

henor dezo en diou ilis-ze, hag ar bez eleac'h ma zint bet epad meur a gant vloaz en deuz ato ar vertuz roet dezhan gant ar relegou santel, hag a bep seurt grasou a reseo ato ar gristenien vad, an dud a feiz a ia di da bidi patronez ar gær-benn.

Hogen er bloa-ma, epad an navet, e creder ez euz bet vardro triugent mil den bemdez o pardona en ilis Sant Stefan. E Santez Jenoveva ez eus contet pemp ha daougent mil bemdez. Daou veleg, epad an deiz hag ep ean, o devoa avoalc'h da ober o touch oc'h ar relegou chapeledou, metalennou ar bardonnerien, hag ar var-c'hadourien croaziou, chapeledou, imachou ha traou-all a zevotion a ra aour ar bloa-ma.

Evel a veler ez eus c'hoas christenien er gær benn euz ar Frans hag er c'harterion divardro.

Rom. — An den eurus Beneat Labr a gendalc'h da ober burzudou. Er zizun all e comzemp euz eur pare burzudus gerat en eun taol o lacat relegou an den santel var beultrin an hini clanv pehini a velet goudeze en tri dervez pedennou gourc'hemennet gant he gerent.

Er sizun-ma e comzer euz eur micherour iaouang, euz a ganfarted Garibaldi pareet ive en eun taol. An den iaouank-ze, skoet gant ar c'hras, en doa gouleunet mont da ober eur retred e ti an tadou Lazaristed euz ar mission. Ober a rea he retred c'hoegha calonek. Falvezet oa dezhan lenn var he zaoulin buez sant-Fransez a Baul, hag en em erbede oc'h ar zant-ze evit caout ar pare d'he zorn deou. He alzorn a ioa bet gouliet hag a ioa chomet seizet, ne c'helle ket he finval.

Pa zeuas da gommunia an tosta dezhan a ginnigas dezhan ar bladen dioc'h tu an dorn seizet. Eno e ma ar c'his ma laca pehini eun doare pladen dindan he elgez pa vez o communia. An den iaouank-ma pa voue kinniget dezhan ar bladen, a zantaz he zorn pare hag a c'hellas cregi enhi gant an dorn-ze. Ar beleg her c'hommuniaz, ha neuze an den iaouang a chomaz evel pa vije sebezet; goude e voue douget d'he gambr eleac'h ma voue eur pennad mad ep gallout na coms na finval, ker sonezet ha ken estlamet oa gant ar burzud-ze great gant Doue en he genver.

G. M.

Ar groaz arc'hant. E Brozaoz, e Londrez dreist oll, e veler, ervez ar veachourien, bugale, tud iaouank, savet ne ouzeur ket peleac'h, n'o deus bet biscoaz an distera kelennadurez, ne anavezont na Doue na kerent, a vef den ne voar penauz, en dienez ar brasa hag evit ar c'horf hag evit an ene. Ne ve ket red marteze mont da vrozaoz evit guelet kementse, en hor c'heriou braz, e Frans, e caver ive euz ar vugale ha tud iaonank dilezet-ze. Hogen setu ama penauz e voue saveteet varlene, e Londrez, eur grouadurez evelse.

Eun nosvez eur plac'hik iaouang, hanvet Janned, a ia dre ruiou ar ger vraz, ep gouzout peleac'h mont, rak ne devoa na ti nag oz. Ar goanv a ioa neuze, ha ien braz oa; eur vrumen deo ha ien a c'holoe kær. Ar plac'hig n'oa nemet truillou var he zro, hag ar vrumen ien-ze a ia adreuz he fillou da scorni ar goad en he izili. Riou e devoa-ta, ha crena a rea ken na stracle he dent en he fenn. Naoun e devoa ive, rak pell a ioa ne devoa bet tam. He zad a ioa eur basiner a veze o redek bro, hag a ioa maro var an hent braz. He mam a ioa bet destumet en eun hospital hag a ioa maro eno ive.

Evelse ne devoa den, ha ne vonie peleac'h mont. O vont dre ruiou Londrez e vele paleziou sclerijennet caer, tavarniou hag a ioa ebat ha canaouen enho. Mes hi ne devoa netra, ha ne zerviche ket dezhi mont da skei var dor an tiez-ze.

Epad ma zea evelse, en eur zonjal, setu hi o velet eun dra bennag o lugerni var eur bern scubachou tolet euz a eun ti var ar ru. Ar pez a ioa o lugerni a ioa eun tamik crucifi arc'hant labouret caer. « Mont a ran, eme Janned, d'he verza, hag em bezo eur guennek bennak da gaout bara ha lojeiz.

Mont a ra da glask ti eun orfevrer; caout a ra unan hag en doa goubari da veza dister avoalc'h. Jannet a ia en ti. Eur vaouez a ioa er stal, gnisket e canv, eur vaouez vad ha devot dioc'h an doare anezhi.

— Petra a fell deoc'h, emezhi da Janned?

— Prena a rafac'h an dra-ma diganhen?

Ar vaouez a reaz eur sell oc'h ar plac'h paour, hag o velet e pe stus edo, e lavaras, goude cregi gant respet er grusifi.

— Gouzout a rit-hu petra eo an dra-ma.?

— Arc'hant eo, eme Janned, me voar avoalc'h.

— Ne ket an dra-ze eo a c'houlennan diganeoc'h. Gouzout a rit-hu piou eo an hini zo aze astennet var ar groaz?

— Me a voar, me?

— Penaus, bugel paour, ne ouzoc'h ket eo hennez map Doue, a zo maro var ar groaz evit hor savetei?

— Evit hor savetei dioc'h petra?

— Dioc'h an ifern, ha digeri deomp dor ar barados.

— Biscoaz n'em oa clevet comz euz an traou-zè.

— Penaus, morse n'eus comzet deoc'h euz a Jesus-Christ?

— Biscoas! Oh! me, sellit, me zo eur vere'h daonet!

— Doue ra viro! eme an itron vad.

Neuze e chomaz eur pennad da zellet oc'h ar plac'h paour, hag e voue mantret he ene o velet e pe stad edo, hag he c'horf hag he ene. Goudeze e lavaras da Janned.

— Noc'h eus-hu na tad na mam? n'oc'h eus ket a di?

— Va zad zo maro var an hent; va mam zo maro en hospital, ha me n'em eus brema den ebet, ti ebet.

— Ha penauz oc'h deut da Londrez?

— Ne ouzon dare?

— Ha penauz oc'h eus-hu bevet abaoue?

— Ne ouzon ket ken nebeut; ar pez a c'houzon eo e carfen beza du-ze e gouelet ar ster, rak neuze n'em befe mui na riou na naoun.

— Va merc'h, eme an itron vad gant eur vouez ker carantezus ma lakeas Janned da vouela, va merc'h mar kirit me ho caso da eun ti eleac'h n'o pezo na riou na naoun, hag eleac'h ma tescot servicha mad an aotrou Doue.

— Na riou na naoun? eme Janned, neuze-ta eo ar barados?

— Ne ket ar baradoz eo, mes an hent da vont d'ar barados.

Neuze an itron vad he c'hasas diabarz he zi, hag a reas rei dezhi da goania. Goudeze e lamas diganthi he zruillou hag e roaz dezhi dillad dereat. Biscoas Janned ne doa bet eur pred kef couls: biscoas n'oa bet en dro dezhi dillad ken a zoare. Evel mez e devoa, ha sebezet oll oa oc'h en em velet kempennet evelse. A benn eun heur goude ar plac'h paour a gouske c'hoeg en eur guele blod, en ti christen-ze eleac'h me devoa providans Doue he c'haset.

An itron vad a reaz he reseo e ti ar pastor mad e Londrez. Da vis Mae diveza e voue badezet hag e devoue evit maeronez an itron garantezuz e devoa he zennet euz ar stad reuzeudik ma edo enhan.

Den ne oufe lavaret pe ger braz oa levenez ar plac'hik kez hag estlami a rea an oll o velet he devosion hag an anaoudegez vad a ziskueze.

Nag a vugale a zo en eur stad ken trist ha ma voa ar plac'h paour-ma, ha no deus ket oll ar chans da gaout eun dorn madelezuz evit ho zenna ac'hano!

Euruz ar vugale o deuz eun tad hag eur vam gristen d'ho zevel ha d'ho c'helen!

G. M.

Credo an den poaniet ha glac'haret.

Me a gred, ô va Doue, dre ar boan a c'houzanvan, oc'h echuan enhon passion Jesus-Christ! Me gred ema er bed-ma kement tra crouet a zo, oc'h huanadi, poaniet evel eur c'hreg dare da vouilloudi... o c'hortoz an deis ma teui map Doue d'en em ziskuez.

« Cridi a ran n'emaomp ket ama evit chom, n'emaomp ama nemet en eur dremen, hag e clascomp eul leac'h all evit an amzer da zont. Cridi a ran e tro pep tra da vad evit ar re a gar Doue. Cridi a ran ar re a had en daclou a eosto el levenez, hag ez eo euruz ar re a varf e Doue.

« Cridi a ran hon trubuillou a zavo evidomp eur beac'h a c'hloar evit ar vuez a bado ato, mar disprijomp an traou a velomp evit clask an traou ne velomp ket, rag an traou a velomp a dremeno, an traou ne velomp ket avad a bado da viken.

« Me a gred e tle hor c'horf a zo brema leun a vreinadurez sevel en hevelep doare ne c'hello breina mui, hor c'horf brema red dezhan mervel a vezo guisket euz a eur vuez ha n'e devezo ket a dermen, hag e vezo evelse lonket ar maro gant ar vuez.

« Cridi a ran e sec'ho Doue daelou an dud just; ha ne vezo mui evitho na maro, na canv, na goelvan, na glac'har, na poan ebet, rag ar bed kenta a vezo eat ebiou.

« Credi a ran e velimp Doue drem oc'h drem. »

Eun hent ar groas daou-anteret. — Brema ez euz eun nebeut bloaveziou, dindan ren Lois Philip, eun depute euz a Zepartamant X. en doa aoun ne vije ket hanvet eun eil guech. Ar vech kenta, evit caout mouezioù, en doa great aleiz a bromessaou da hema ha da bennont, d'ar barrez-ma ha d'ar barrez-hont, hag evel n'en doa ket dalc'het mad d'ar promessaou-ze oll, calz a vanke, ez oa brema danjer evithan na vije roet ar mouezioù da eun all.

En he nec'hamant, setu hen o scrifa d'ar barrez eleac'h ma cave dezhan ez oa muia tud en he enep, evit goulen petra o divije muia izom evit ho ilis. Respontet oue dezhan e vauke en ilis-ze eun *hent ar groaz*. Dioc'htu an depute a bren eun *hent ar groaz* a goust mil lur dezhan.

Mont a rea da gas ar pevarzek taolen da barrez B... pa resevaz eul lizer hag a lavare dezhan e voa goarisi ha casoni etre parrez C... ha parrez B...; penaus ma roe eur prezant da barrez B... ep rei da barrez C... houma a iaje a dra sur en he enep.

Hogen penaus da ober? N'en doa ket a c'hoant da zispign mil lur all. Eur zonch a deu dezhan: Ma casfen an anter da bephini! Kerkent great evel sonjet. Cas a ra seis taolen da barrez B... ha seis taolen all da barrez C...

Evelse, lenner, ma safe c'hoant ganeoc'h da ober hent ar groaz en unan euz an diou barrez-ze, pa o pezo great an anter e parrez B... n'o pezo nemet mont, eul leo anter ac'hano, da barrez C... hag e cavot eno ar seis taolen diveza evit echui hoc'h *hent-ar-groas*. G. M.

Scrifa a rer deomp euz a Blouhinec:

Eur penze e Plouhinec.

D'an drivec'h a viz Kenver, eur c'helaou truezus en eus lakeet an dristidigez e parres Plouhinec hag ar c'haon ispicial e c'huec'h ty. Evel eun tenn, ar vrud a ye eus an eil gear d'he ben ac a lavare: Eur vag aso collet ha c'huec'h den aso beuet. Ar c'heloou trist-ze ne oa, siouas, nemet re vir. Louis Pezennec ar mestroner, hag ar martolodet a oa gantan en he vag, da lavaret eo Guillou Larour, he vreur caer, ho daou dimeet, Noël Autret, Herri Bourhis, Noël Cabilic eus ar barrès-ma ac ar mous ous a Blozévet, o doa collet ho buez. Ret eo bea var ar plas evit compren strafuil ar famillou var bere a gouez ar malheur-se, ar glac'har nevez o deus an tadou hag ar mamou pere o deus aroc collet bugale er memes feson, hag anken ar re all evit ho friejou hag

ho breudeur aso exposet d'ar memes dangerou var listri ar gouarnamant pe var ar batimanchou converz.

Evit mervel coz pe youang, en ty, var eur guele, goude bea recevet sourci ar guerent hag ar sacramanchou diveza, den n'eo souezet; rag Doue eo ar mestr; ar maro a ya da gement lec'h ma ve casset gant dorn Doue; scoi a ra didruez a bep tu; ne ra van evit guelet daelou an den youang, evit cleout peden an den coz; mes mervel hep c'hlenvet, e creis an nerz, hep sicour ar guerent pe eur c'hristen benag, hep sacramanchou an Ilis, o chourin betec ar moment diveza enep tarzou eur mor tuloret, o cleout marteze eun tad eur vam, eur pried o crial a bouez penn var an od, o velet scler ar maro dirazomp, o conta kement minuten hon eus c'hoas da veva, an drase aso trist meurbet ha gouest da lacat ar goad da scorna en hor goazied, ma ne zeuffe ket Doue da gaout truez hag ar Verc'hez Vari da asten eun dorn carantezus d'an dud paour o deus eur maro ker criz.

D'an devez eta emeus lavaret, an amser e oa brao dioc'h ar mintin; martolodet Plouhinec a oa abred en ho bagou evit mont d'ar beskerez grillet. Keit a oa an amser a oa bet fall; Lot o doa ezom da c'houit enn dra benag; collet o devoa ken alies ho roejou hag ho fanerou. Louis Pezennec hag he gompagnunez a sortie eus pors Goayen var dro c'huec'h heur; mont a reont var dro teir leo er mor evit lacaat ho fanerou nevez e plaç ar re o doa collet.

Gouscoude abaoue enn neubeudic amser, ar martolodet-ma a oa trist; ne ouient ket cals ne petra a reent, na da belec'h a ient. Unan aneo n'en doa debret tam aroc mont er mor. Lavaret a vije o devoa neuze eun donetans benag var an drouc a c'hoarveje gato. Var dro dec heur, an amser a deuas pouneroc'h hag ar mor rustoc'h. Da greis de e oant c'hoas cals goassoc'h.

Neuze darn eus ar martolodet a zistroas buan d'ar pors, olesel ho graon var ho lerc'h; darn all a ieas buan da sevel ho fanerou evit ho savetei ha guelet ha paket o doa eun dra benac. Rag er goan-ma no deus bet nemet collou; neus fors, carout a reont ato ho bag, kemond evel ma car eur labourer douar he alar, enn den gouiec he blenen, eur micherour ar benveg a servij dezan evit gonit he vara.

[1] Epad an amzer-se ar mor e oa dichadennet; an tarsou, a lavare din eur martolod a save huelloc'h evit ho ty. Eun nebeut deveziou aroc, eur c'habiten e oa dent gant enn avel spountus en ur pen devez eus Naonet bete Goyen, pa en em gavas er brassa danger dirac ar pors. Distroi en dro n'elle ket; mont aroc ne ouie penos. Enfin en em lesas da volonte Doue. Clask a ra mont er pors. Ractal enn taul mor a savas he vatimant huelloc'h evit an Dik; credi a re a vije bruzunet e mil tam var an dik pe eus ar voguer; nan, he vatimant a gouezas daou droatad e kichen ha neuze e oa er mez a zanger.

En devez-ma ar mor e oa ker bras, ma n'elle caer ar bagou en em velet. Bag Louis Pezennec e oa et ar pella. Pa oa ret distroi d'ar pors, an ael a oa cre, ar mor dirollet.

Kement tars a dole cals dour ei vag. D'ar fin eur fizigen vor a goneas varneo. O velet neuze e oant collet, an dud gez-ma o deus ractal gret ur sign benag, savet ho roaniou evit goulen sicour ha leset ur griaden gouest da ranna eur galou ker caled evel an dir.

Diou vag pere o oa ounan er brassa danger a remerkas ho c'hamaradet o vont da goll; goudese na veljont netra mui. Neuze, a dra sûr o deus lavaret an eil d'eguile, collet int, collet int. Tost e oant d'ar pors. Petra ober? mont da sicour anezo! Neuze e vijent collet ounan, rag an tarsou mor o dize buan ho lonket. Ouspen an noz a dostee ha sicour ebet ne doa da c'hortoz.

Cuntunui a reont eta da vont aroc ho c'halon mantret gant ar glac'har, abalamour n'ellent roi sicour d'ho bredeur. Lavaret a so din penaus mestr an telegraf (semaphore) en eus guelet gant eur longvu eur vag o tisparissa ac ar mortolodet a oa enni o clask savetei ho buez var ar rooniou ha var ar planch a oa savet var an dour, goude ma oa eet ar vag d'ar strad. Neuze e savas daou bavillon evit annonç ar malheur. An drase a erruas vardro teir heur. Ar mous pehini ne ouie ket neo, a so bet beuset ractal; mes ar pemp mortolod a onie neo caer; be oant eus ar guella martolodet a so e Breiz-Izel; an tri genta o doa eis vloas varnugent, ar bevare daou vloas ha daou ugent, ar pempet trivec'h bloas. Comprenet o doa an danger e pehini en em gavent; o velet an dour o carga ato ho bag, o doa tennet an darn vrassa eus ho dillad evit gallout neo essoc'h. Mes penos trec'hi tarson ar mor counaret? Ur vag, ur vatimant, eur lestr brezel a vije bet ruillet evel eur graonen; penos en dize allet eun den en em savetei? Gand ho rooniou a ellont en em zelc'her var ar mor? En em savetei ha gonit an od n'ellont ket hep sicour. Pegeit a amzer int bet evelse euc'h an abimou? Doue hepken a oar. Credi a reer int bet pell hag int bet deut tost d'an od. An oll martolodet a lavare n'int ket, a dra sur, chomet er menes plaç. Mes an tarsou mor a stlape aneso du-ma du-hont. Bep enn tamic ho nerz a ranke coueza, ho memprou a oa sezyet gant ar ienijen; an taoliou mor a darze euc'h ho fen, o deus goneet ar victor diveza. Epad an amzer-se ar mortolodet keisma o deus sonjet en Autrou-Doue hag er Verc'hez-Vari, rag tud a feiz a oant; goulennet o deus calonec pardon eus ho fec'hejou pa n'ellent ket receo ho sacramanchou diveza. Gret o deus meur a vech ar sacrifiz eus ho buez, rag o anaoudegez vad a oa bepret chomet gato. Ar soudardet christen aso scoet er brezel, ar re aso attaket gant eur c'hlenvet bras, evel gant ar c'holera, o deus peurvuia ar brassa glac'har. Ar rema ive no doa mui esperans nemet e Doue, ha Doue en deus bet ive truez ous ho ene. Cetu ar gonsolation a lesont gant ar famillou aso brema e caon d'an dud o deus collet.

Epad an amzer-se, e pelec'h a oa ar vag savetaj? Be oar disoursi en he fales, azeet var e fedir rod. Gouscoude da greis-de ar mor a oa bras; vardro eun heur va mignoned ha me va unan hor beus guelet ar gambr-vor o tarza, o eonenni en ur feçon spontus. Neuze eta e oa danger evit ar bagou ne oa ket c'hoas deut er pors. Perag ar vag savetaj n'en deus ket gouet an drase? Rag ne c'houlen guelloc'h evit conservi he henor ha renta an oll servij aso en he galloud. Na garfe ket tremen evit eur ven difrouez mad da veza troc'het a damou ha tolet en tan. Marteze bagou Goyen pere aso bianoc'h ha ne yaont ket pell er mor, a oa oll en assurans. Mes re Blouhinec pere aso brassoc'h hag a ya pelloc'h er mor evit an beskesez grillet, ne doa ket bet amzer c'hoas da zistroi. Ar vag savetaj aso evit ar pors oll, ha nan evit eur rhum hepken, rag an oll mortolodet a so e servij ar gouarnamant, ha pa soujont an neubeuta a ellout bea savet evit sicour ho bro. Marteze an dud divar ar meaz ne dalont ket kemend evel re ar c'heriou. Lavaret a so bet, a gredan da viana, penos e Poulgoazek, da lavaret eo en darn vrassa eus parres Plouhinec, ne oa nemet pemp pe c'huec'h lochen savet ha maguet michanz gant ar gear vras aso e kichen. Cetu perac Goyen pehini en deus a boan daou vil den, en deus eur c'hai ar c'haera pen da ben d'ar pors, elec'h Plouhinec pehini en deus da viana pevar mil den, en deus ar c'herrek lakeet gant Doue abaoue commançamant ar bed, ac eur men gros benac lakeet gand eun dorn carantezus evit sicour ar martoloded da bigna en ho bag ha da ziskenn en od. Meuleudi gouscoude d'an dud vad o deus bet truez ouzomp, ha d'hor. C'houseil General pehini en deus votet eur c'hall evit na vo ket beuet ar vortolodet a sicour ac'hanomp da veva, en eur gonit o boutet dregement a boan hag a zanger.

Ya, plaç ar vag savetaj a gle bea etouez ar bagou pa ve goal amzer. Lavaret a eller: An ekipaj ne ve ket prest, ar mortolodet a zo c'hoaz er mor. Respont a ran, pa vo sonet an drompil, a coz a yaouang a zi-redo; morse n'o deus refuset sicour ho bredeur, pa esperent en em savetei ohunan. Guir eo evit caout ar garantez-se evit hon nessa, a ranker caout feiz hag esperanz da veza eurussoc'h er bed-all.

Lavaret a eller c'hoas: ar re aso er vag savetaj a ell eit em goll ive; rag ruillet ha diruiller a ell bea gand an tarzou mor hag ar martolodet benet, o clasq sicour ar re all. Ya, guir eo, mes muioc'h a esperanz a so ato da renta sicour. Rag ar vag-ma goude bea ruillet ha troet, a sav ato var he zres, pe var he zreid abalamour d'an c'haissou gollo aso enni; ar martolodet gant ho guiscamant spoue a chom ato var an dour. Ha dre ar c'herden, a ellont pignat er vag evit en em ziskuiza. Ma ne ya ar vag savetaj er mez nemet pa ve c'hoarveet ar malheur; nemet pa ve collet ur vag benag, neuze peurvuia avo re ziveat. Ouspen er moment-se an ael hag ar mor a ell beza control, ha nello ket mont er mez eus ar pors, ar pez so c'hoarveet en dro-ma.

D'an nosvez varlec'h ar malheur emeus contet, e oa guelet ar sclerijen var ar mor; eur goëletennen e oa en danger ar brassa. Ar c'habiten ne ouie ket marteze e peleac'h e oa, ne anaveze ket an antre euz ar pors. An oll dud a oa cousket mic, nemet martolodet Poulgoazec. Pevar aneo en despet d'ar pez e oa c'hoarveet en devez-ze, a bign en eur c'hoket bian, a ya beteg ar goeletten hag a zigas anei mad tre er pors mor e pelec'h e oant recompanset evit ho foan. Henor d'an dud a galon!

Ya, ar vag savetaj a gle bea etouez ar martolodet, pa ve goal amser, pe ne dall ket a boan pea tud evit caout sourci outi bemdez c'honlou. Setu ar pez a c'houlen ar mortolodet pere a virit bea sicouret gant ho bro, pa dremenout kemend a amser en he servij.

Ar pemp martolot hac ar mons o doa collet ho buez. Credi a rer ezint chomet assamblez evit gallout en em sicour an eil eguile. Ho c'horfou aso bet cavet quasimant assamblez e aod ar gorret e Plozevet. Tri aneo aso bet anterret d'ar yaou varlerc'h, ha daou d'ar guener. Ouspen pemp cant den aso bet e pep interramant. Be oa cals muioc'h a voazed. Rag pa varv eur martolod benag, he gamaradet coz ha yaouang, o deus ato sourci da gas d'an ilis ha d'ar veret an hini zo maro en ho zoues. Da viana ar famillou o deus collet ho zud ar vech-ma var ar mor, o do ar gonsolation bian evit guir, da bedi avechou ha da scuilla eur berad daelou var an douar benigget e pelec'h ema ho relegou.

Martolodet, profitet ous ar malheur ma evit beza ato tud a feiz ha tud a zonjans Doue. An abimou aso bemdez didan ho treid, a tle digas sonj deoc'h eus an abimou a dan a c'hortoz er bed all an dud a varv e stud a bec'het. Ne yet ket d'ar mor d'ar zul evit mankout d'an oferen; rag ma zifiet eus an Autrou Doue. ma vanket d'ar relijion, n'o pezo ket a vonheur. Na rit ket goal dispignon, grit ato uzach vad eus ar pez a c'honeet, rag dont a rai ar goal amser, ar c'hlenvet a nelloc'h gonit netra. Ne lavaret ket din: yun pave, ha yun pa ne ve ket, an draze aso re. Ar chomzou-se n'int ket re enn den fur. Doue a lavar deomp: en em sicouret oc'h-unan ha me ho sicouro. Bezit ato tud a urs vad en ty, a skuer vad en ho pro. Ma silaouet kentelliou eur mignon, n'o pezo ket a geun ma erru ganoc'h un drouc benag.

R. D.

An daou dennerien frank.

XV.

Guillou, leshanvet Louarn an Arden, a ioa abaoue eun nebeut deveziou, o pourchas c'hoari eur goal dro bennak d'ar brusianed. Epad daou pe dri devez e voa bet, Nicolas, Conrad hag hen, o redek dre ar prajeier o clask obuzou pe bouliji cleus tennet gant canoliou an allmaned, ha sanclet doun er prad. A bouez clask avoalc'h o doa cavet eur pemp pe c'huec'h, hag en doa sonch mad d'ho c'has en dro d'ar re o devoa ho zennet.

Epad an amzer-ze e voa a bep tu d'an dennerien-frang Allmaned n'ous pet bataillon, prusianed, baded ha re

all, hag an dennerien-frang, o veza n'oa nemet eur vozad anezho, a ioa red dezho en em guzet er c'hoajou hag e kement leac'h ma cavent golo. Guillou en doa cavet, e beg eun dorgen, eur c'havarn, hag eno en doa laket he obuzou, hag eno oa en em dennet gant Nicolaz ha Conrad. Goulennet en doa digant ar c'habiten Bonardel eun daounugent pe antercant den evit he zicour mar bije izom. E troad an huelen-ze ez oa eun hent, ha Guillou a grede mad e tremenje dre eno eur rejimant bennag euz an allmaned.

— C'hui, emezhan da Nicolaz, cre evel ma zoc'h, pa dremeno ar brusianed, a stlapo an obuzou-ze pere a grevo en ho zouez, hag a gempenno ep mar, eun nebeut anezho ; ni, Conrad ha me, gant hor fuzillou, a ziscaro ive unan bennag, ha dreist oll a scoio var an ofiserien. Dischans hor bezo ma na lakeomp ket ar botred vraoze da zansal. Hogen caeroc'h taol o devoue c'hoas da ober eget o doa sonch.

Goude beza great eur pennad cousk e goueled ar c'havarn, edo an deiz o tont pa glefchont allmaned o comz e traon an dorgen. Uhlanet oant, goardou bet oc'h ober ho rond. An ofiser a c'houlenne digant he zoudarded :

— Ahanta, guelet oc'h euz eun dra bennak ?

— Netra ; tri dervez zo n'o deus ket diskuezet ho fri.

— Guell aze ; ma vijent deut hirio o divije laket ac'hanomp nec'het avoalc'h.

— Perak nec'hetoc'h hirio eget eun devez all ?

— Abalamour hirio da eiz heur e tleer mont en hent gant ar poultr, hag e tremenint dre ama vardro creis-deis.

— Mad eo, eme Nicolas, pa en doa clevet kementse, ni a c'hortoio creis-deiz ive avoalc'h araok digeri an dans.

— Ia, a lavare Conrad, ha neuze ni on euz ive izom poultr.

— Ne ouzon ket, eme Nicolas, mar lakeomp an tan en unan euz ho c'harradou poultr, an tan-ze ha ne dai ket da gregi er c'harradou all.

— Deomp atao, eme Villou, mar chom ganeomp e chomo, ma na chom ket, setu petra vezo ; evit eur frigousen a raimp pe or bezo dischans.

An tri denner-frang a reas neuze-ta ho zonch da chom didrouz en ho c'havarn ken na veljent ar c'hirri carget a boultr o tremen dindanho. Hogen kementse a voue tost da lacat an taol da vancout. Rak pell araok ma tigouezaz ar poultr, e tremenaz eur vanden uhlaned evit evesaat ha ne voa netra var an hent. An antercant den cuzet gant Bonardel etouez ar brouscoad o devoa c'hoant da ober eur c'hrogad oc'h an uhlaned-ze. An dennerien-frank, souchet eno epad ar mintin, o devoa riou, rag an amzer aioa ien. Ar c'habiten en devoue poan o viret outho da denna. Hogen evel ma en doa en em glevet gaut Nicolaz ha Guillou da lezel ar re-ma da zigeri an tan, ha da chom cuzet ken na vijent galvet, e tifennas grons oc'h he dud na zispakje nicun anezho.

Goudeze e tremenaz eur vataillon Baded, hag a dremene ken dizoursi evel pa vijent o vont d'an eured. An uhlaned n'o doa guelet netra, hag evelse ar re-ma var ho lerc'h a iea dinec'h. Ama Bonardel en devoue c'hoas mui a boan o viret oc'h he zoudardad da staga d'ar baded-ze. Lod anezho zoken a c'hrosmole, ha red oue d'ar c'habiten kemeret he vouez c'hroz evit ober dezho chom el leac'h ma edont.

Etre daou gouscoude an dervez a iea ebiou. Tremenet oa creisdeiz : deut oa eun heur, div heur, ha tam poultr ebet ne zigoueze. Bonardel he unan a chorme hag a c'houlenne hag hen n'en doa ket great eun diotach o lezel an tri denner-frank da ober ho fenn. Ha n'en divije ket great guelloc'h o lezel he zoudarded da ober eur c'hrogad oc'h ar baded pe oc'h an uhlaned a ioa tremenet ebiou dezho, « Ar voazed-ze a glevo ho *Fater* ganeme, emezhan outhan he unan. »

Epad ma edo er sonch-ze e cleo eur sutaden. Ar sin oa a dlie an tri denner-frank da rei d'ar c'habiten.

— Evez, a lavaras Bonardel, bremaik e vezo tan.

— Cabiten, a lavaras unan, me vel eur rencad kirri o tont, goloet gant lian coaret ; daouzek zo anezho, ha soudardet prusian lod en ho raok, lod var lerc'h, lod all a bep tu dezho, eur rum var droad hag eur rum var varc'h.

— Cargou poultr int, ha ni ive on euz izom poultr.

— Scoit var ar c'hezeg, evit ma chomo eur c'harrad poultr bennak ganeomp mar gellomp dont abenn euz ar prusianed-ze.

Ar c'hirri a ioa deut neuze dirag ar c'havarn eleac'h ma edo an tri denner-frank. Nicolaz a grog en eun obuz hag he stlap evel eur mean pe eur voul varzu ar c'hirri. An obuz a ruil a bik lamou hag a gemer tis dre ma tisken ; hogen araok ma voa eat beteg an hent e voa crevet hag an tamou anezhi a ia da falc'hat prusianed a bep tu d'ar c'hirri.

Me ho les da zonjal pebez strafuil a voue etouez ar brusianed ! Oll e chomjont a za, hag ar re a ioa varlerc'h ar c'hirri kenta a rejont oa mont en dro. Ar re all ive a zonje mont var ho c'hiz ; hogen n'o devoue ket a amzer. Nicolaz a stlape he obuzou an eil varlerc'h eben, hag ar bedervet pe ar bempet anezho a ieas beteg an hent braz araok crevi. Eno o coeza var ar c'halet etouez ar c'hirri, e crevaz ; ar skillou anezhi a rogaz al lian var eur c'har; a lakeaz an tan enhan, hag hema o strinca a beziou a lakeaz an tan er c'hirri all, hag en eur momet e voa draillet kement a ioa a dost, kirri, tud ha kezeg. Ar brusianed a ioa araog ar c'hirri a dec'haz ive guella ma c'hellent, ha soudarded Bonardel o devoue c'hoaz amzer da ziscar eun ofiser bennag en ho zouez. Hogen biscoaz an dennerien frank n'o doa great eun taol ker caer ; evelse Bonardel pa voa diskennet Nicolaz hag he zaou gamarad euz ho c'havarn, a lamas da boket da Villou en doa pourchaset an taol caer-ze.

— Asa, eun den out, eme ar c'habiten, te c'heus desket deomp penauz cas d'ar brusianed ho obuzou d'ar gær.

— Oh ! ne ket me, eme Villou, eo am eus ruillet an obuzou ; n'eus nemet Nicolaz hag a ve goest da c'hoari ganto boulou evelse.

— N'eus fors, an eil hag egile oc'h eus kempennet e c'hoaz ar brusianed, ha nicun ac'hanoc'h n'en devezo ibun gouenn divar ho zaout.

— Ne glascomp ket caout ken nebeut.

Var gementse Bonardel a ieas gant he dennerien frank varzu. Thann da zibri eun tam bennag ha da zisklriza eun nebeut.

Hirio, emezhan, e tijunimp hag e coagnimp var eun dro rak n'en eus bet tam var an deiz, hag ema an noz o tont.

Eur pennad all.. G. M.

Penaoun o comz a dennerien Frank, e livirin e voue eur zoudart prusian lazet gantho e miz here 1870, e Richen Vaux, en Arden. Hogen setu ama hag a zizkuez crisdeu ar brusianed. Eur rejimant anezho a ioa eno a dost. Dont a rejont d'ar bourk, cregi a rejont er Mear, o c'hourc'hemen dezhan lacat etre ho daouarn ar re o doa tennet varnezho. Ar Mear a lavaras ne ket hini euz a adud ar barrez eo en devoa tennet varnezho, ha ne hanvje den, rak ne voa den cablus. Neuze e voue crogget kement a voue cavet. Eis den varnugent a voue croget enho, ha caset d'an iliz eleac'h ma vouent prizoniet, en eur lavaret dezho e voa red e vije fuzillet tri anezho.

Neuze ar brusianed a ieas d'ar presbital, hag eno, goude beza en em glevet etrezho, e tisclerijont e ranke tri beza fuzillet hag e lavarent d'ar person rei dezho tri hano.

Ar person a lavaras ne anaie den cabluz etouez he barrosioniz ha ne roje hano ebet ; mar d'oa red lacat tri d'ar maro, en em ginnige evit beza unan anezho.

Ar brusianed, counnar enho, a zistro d'an iliz, hag a lavar d'ar brizonerien geiz n'o deus nemet ugent munud da ober ho choaz, hag abenn an amzer-ze e rancont caout tri da fuzilla. Ar person a c'hellas dont ive gouscoude ha cofez ar re a ioa coezet ar zort varnezho ; rak dre ar moeziou eo o devoa great ar choaz, ha me ho les da zonjal pebez rann galon e tlie beza evit an oll !

Da benn an ugent munuten ar prusianed a groge en tri den kez hag ho fuzille didruez. — Petra da lavaret euz ar brusianed cris-ze ?

Hogen evit doare ar mouezion n'oant ket bet roet gant lealdet avoalc'h. Intanvez unan euz ar re zo bet fuzillet e deus douget clem a enep c'hoec'h euz an 28 ma voant en ilis, ha dreist oll a enep unan anezho a zo tamallet da veza laket henvel an tri-ze dre zislealdet. An intanvez a c'houl ma rai ar re o deus laket laza he fried eur bansion a 700 lur dezhi, ha cridi a rer e devezo he goulen.

Eur grisdori all aberz ar brusianed. — Pemp leo dioc'h Reims ez euz eur barrezig hanvet Cuchery. Ar barrez-ze a zo paour, ha n'euz enhi nemet labourerien douar dister. N'ema tost da gær ebet, hag evelse tud ar barrez-ze n'edont ket o c'hedal ar brusianed da vont da sevel arc'hant en ho zouez. Gouscoude d'ar 6 a vis c'huevrer 1871, eur vanden prusianed a deuas dre eno da zevel taillou ar vrezel. Eur vataillon a ioa anezho ; chom a rejont da dremen an noz e tinellou var eun huelen. Epad an noz eul labourer bennag a dennas varnezho.

Ar brusianed en em laca var zao hag a ia varzu ar bourk. Ar re o doa tennet varnezho a ioa eat d'en em guzet er c'hoajou a dost.

Digouezet er bourk, cabiten ar prusianed, hanvet Zimermann, a c'houlen ma vezo laket etre he zaouarn an hini en deus laket tenna var he zoudardet, pe o lakai an tan er bourg hag er barrez oll. Caer a zo lavaret dezhan ne ouzeur ket piou en deus tennet pe laket tenna varnezho, ar prusian a rank caout he breiz, hag a ro urs da lacat an tan en oll diez.

Neuze an Aotrou Miroy person Cuchery, en em ginnig evel pa ve cabluz, evit habascaat counnar ar brusianed. Cregi a rer enhan, he chadenna a rer, hag hier, c'haser evelse da Reims evel eun torfetour. Hogen ar barrez a ioa saveteet, hag an tan ne voue ket laket en tiez.

Eis dez goude an Aotrou Miroy a voue barnet ha condaonet d'ar maro. Clevet a reaz he zetans ep beza strafuillet ; he barresioniz en doa saveteet. An dervez-ze, da bardaez, e voue caset var eun dachen er meaz a gær, ha fuzillet gant ar zoudardet a ioa bet o Cuchery.

Araok tenna varnezhan, an ofiser a dlie rei an urs da denna, a deuas da gregi en he zorn, en eur lavaret :

« Pardonit din, Aotrou person, an torfet e zan da ober ; va dever eo ; ne c'hellan ket lavaret nan. »

« Grit ho tever, eme an Aotrou Miroy, pardonet oc'h. »

Ar re-ze e voue diveza comzou ar merzer. Tenna a reas divar he zaoulagad ar vanden a ioa laket varnezho, ha kel laouen hag an heol e troaz he benn varzu ar re a dlie tenna varnezhan, hag e coezas, draillet gant ar bouliji. G. M.

En droiad e Jersey.

III

E Jersey ez euz eur ouen saout talvoudeg braz, bian iut hag oll euz el liou, du hag er rouden du velen hed a het ho c'hein. Evit ma vezo kendalc'het ar ouense dighemesk diouc'h ar chatal all eo gourc'hemennet da gigherien e Jersey mar prenont e Bro-c'hall saout, ounniry, pe dirvi, kass anezho e sant Helier da el leac'h distro, ha laza anezho dindan peder heur varnughent. Goude m'eo lazet ar chatal-se ar c'higher a rank mont da ziskwez ar c'hroghen d'ar polis.

Epad m'edon e Jersey e tigwezaz ar pez a c'halver e Saozmeg er show, da lavaret eo en diskuez pe e galleg

er c'homis evit tirvi. Souezet ouen o velet pe guen dister oa ar chatal ha n'eljon ket miret da lavaret d'an hini a ioa e pen an diskwez ne gaven ket an anevalet-se ker brao.

Ne gavit ket, aotrou Marc'heg emezhan, sellit, ar c'hoz-taro se a dal pevar c'hant skoet ha mar en d'euz eur priz hirio e talvezo mil skoet.

Ar gher marc'heg e galleg *écuyer* a zo eun titr roet e Jersey d'an dud a c'hoat huel ha da zarn euz an dud a lezen. Hoghen an Aotrou-se a c'houie e oan unan euz ar re-ma.

Mes a lavaro unan bennag, paotret Jersey a laka kalz a evez evit delc'her o zaout dighemesk, nebeutoc'h a lakeont evit na vent ket namet o unan p'eo gwir e reont dighemer da ghement a ganfartet fall euz hor Bro-ni.

Hent eün e Jersey ez euz Gallaouet a n'int ket dien ar vro. Var deg e c'heller lakat nao o d'euz eur pec'het bennag dirag lezen Bro-c'hal. Hoghen daoust an niver euz an dud-se da veza braz ne saotront ket paotret Jersey.

Er broiou tom ez euz en tam aneval bian henvel mad oc'h el leghestr hag a gaver dindan ar vein el leac'hiou gleb. He flemm a c'hell laza, kredet eo bet pell amzer an aneval a zoughe en he lost al louzou oc'h he flemm ha n'oa nemet flastra he lost var ar gouli evit beza pare. Ar pez a veze lavaret euz ar scorpion a so gwir euz a ganfartet Bro-c'hall a ia da Jersey ha da Vro-saoz. Kass a reont gantho all louzou evit an droug a c'hellout d'ober, me fell din lavaret ar vuez a heuliont a vir n'a ve c'hoant d'ober eveldho. Eb gwelet ne c'hell den kredi peghen udur e vev eno an dud-se.

Jersey eta daoust dezhi dighemer tud an dispac'h a chom stag oc'h he ghiziou koz, ker stag m'e deuz kendalc'het all lezennou normant great meur a gant vloaz so. Kaont a reer eno gwiriou an noblans hag an dud a iliz oc'h pere en em saver kement ama. Gant kementse-ne gredont ket e ve leac'h da gaout truez outho. Ama, a lavare din en Aotrou braz euz an enezen, ne anavezomp nemet ar gwir da baëa, ar *rat* da lavaret eo ar pez a c'halvit e galleg ar prestation pe ar gwir evit an hentchou braz. Sevel a ra da var-dro ughent real ar bloaz.

Ar *rat* e Jersey a ro peadra da gaout hentchou braz a so ker kompez a baliou chardinou. P'edon e Jersey edot a laz korf oc'h ober en hent houarn d'ober tro an enezen. E gwirionez n'ouzon ket hag ezom a ioa euz an hent houarn-se. An enezen n'eo ket braz; evit deg real e reat e kar an dro dez-hi hag e c'hellet chom da velet bep en amzer al leac'hiou a zo enho en dra bennag a dalvez beza guelet.

C'hoant kaout en hent o d'oa tud Jersey, en hent houarn o d'euz. Ar c'hoant-se da viana ma en d'euz skuillet arc'hant n'en d'euz ket skuillet a c'hoat. Hoghen kement-se a so en dra.

Barz Bro Bagan.

Ar barrou avel ha goal amzer a gendalc'h, hag ar penseou a zigouez a c'hruzuil var aodchou Breiz hag ive er broiou all, e Brozaos dreist oll.

Pleyber-Christ. — Dissul 19 a vis Genver, eur barr amzer a zo dirollet var Bleyber-Christ. Ar gurun e deus lazet eun den iaouang hanvet Lazou, oajet a 24 bloas; heuze eo coezet var an tour. Cadran an horolach hag eur prenest a ziouthan a zo bet draillet ha strinket tam ama tam ahont; deleziou an tour a zo freuzet eul loden anezho, hag ar *paratonner* a zo distaget, nezet ha torret e meur a leac'h.

Nizon. — Abaoue eur pennad zo nizoniz en em gleme euz an distruch great en ho douarou gant ar moc'h gouez en em guze er c'hoajou dre eno. Eun hu pe eür chase braz a zo bet great er sizunveziou-ma evit distruja, mar galjet, al loenet gouez. Chaseourien Kemperlé, Loriant hag ar parresiou divar dro a zo deut a vanden, hag o deus great dervez mad. Eun torrad moc'h a bez a zo bet discaret e ber amzer, eur vam viz ha tri borc'hel iaouang. Ar vam viz a bouez dek lur hag eiz ugent, hag an tri borc'hel dek lur ha triugent pephini anezho.

E Pleyben ar gurun a zo coezet ive var an tour; hogen eno ne leverer ket e defe great drouk.

Pont-Mean. — Comzet on euz ar bourkik bian-ze, hanvet Pont-Mean eleac'h ma voa en em ziskuezet ar Verc'hez da vugale. Abaoue ar gristenien a ia di da bardona, dreist oll d'an deis-ha-bloaz abaoue ma zeo en em ziskuezet mam Doue eno.

D'ar 17 a vis Genver, eun trein o vont gant an hent houarn da gas pardonerien da Bont-Mean a voe tost dezhan digouezout ganthan eur goal reuz etre Fouger ha Vitre. Tost da c'har Gerard, en eul leac'h ma zeus tro gant an hent, ar *mecanisian* a velaz, eur pennadig en he rog, eun dra bennag a dreuz var ar raillou. N'en devoe nemet an amzer da ober eur sutaden d'an hini zo carget da starda var ar rodou ha da chench penn d'an ezen. Ne c'hellas ket delc'her an trein a za; bihanaat an tiz avad a reas. Ar c'hasprenn en doa taolet a gostez eur picol treust pounner taolet var ar raillou. Nevez taolet e tlie beza eno, rac n'oa ket marteze eur c'hardheur oat bet o velet ha dieub oa an hent.

Ne zigouezas droug ebet, a drugare Doue; an trein epken en devoue eun tamlk dale. Hogen pebez reus a vije bet eno ma vije eat an trein a gas var an treust-ze ha stlapet divar ar raillou!

Hogen ar Verc'hez a veilfe var he fardonnerien, ha daoust da fallagriez an dud difeiz, pere a ia en hegar pa velont eur merk bennag a relijion, e deus miret na zigouesche droug gant ar re a iea en hent evit he henori.

G. M.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand Ar. de Kerangal, moulter an Escopti.

Dissadorn 15 C'huevrer 1873. N° 420 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 15 hevrer 1873.

Etouez an dud ep feiz, na relijion, na Doue ez eus daou rum. Eul loden zo hag a zo enebourien touet da Jesus-Christ ha d'he iliz, a ra muia ma ellont, dre ho c'homzou, ho scridou, ho oberou, evit distruja ar relijion. Da heul ar re-ma e za bandennou all a dud ha ne ouzont ket petra a reont, mes a gaf essoc'h heuilla ar re ho fouls da veva dioc'h ho frouden, ep miret lezen ebet, da re-zho goalc'h d'ho oll dechou hag oulou fall, hag ho laca zoken da ober goasoc'h eget ó divije credet ober anezho ho unan.

Bez ez euz eul loden all hag a zo tud honest, tud a zoare crvez ar bed; na reont ket ar brezel a benn herr d'ar relijion, mes ive ar relijion ne deo netra evitho. Lezel a reont, emezho, ar re a garo d'he heuilla, evitho avad n'o deuz izom ebet anezhi, ne brijont ket sellet outhi.

Hogen nicun euz ar rumou tud-ze ne anavez ar relijion. Ar re a anavez ar Relijion, he c'har, hag ar re a ra ar brezel dezhi n'he anavezont ket. Ar re a gaf dezho e c'hellont tremen ep-d-hi n'he anavezont ket muioc'h. Gouscoude etouez an dud-ze e c'hell beza hiniennou e carg, ha zoken er c'hargou huela, a c'hell beza red dezho avechou barn meur a dra hag a zell oc'h ar feiz hag oc'h ar relijion, ha sonjit neuze pebez barnedigez a c'hell tud evelse da renta divar benn traou ha n'o deuz anaoudegez ebet anezho! Ep clask ober droug, e roint ho assant d'ar brassa dizurzou hag e condaonint aliez ar pez zo gourc'hemennet gant Doue ha gant he iliz. Geier enebourien ar feiz a vezo guirionezou evitho, hag ar guirionezou desket deomp gant an iliz abers Jesus-Christ a vezo ravoderez evitho.

Evit diskuez pegen azen eo an dud-ze a vev ep re-relijion, ar c'hazetennou christen a verke neus ket pell an tamig histor-ma :

Daou zen hag a zo er c'hargou huela a ia da eun ilis catolig evit eur seremoni pe eul lit bennag. Ho c'harg a c'houlenne ma zajent. Eno ema ar c'his, pa za tud a reng huel evelse d'an iliz, e za eur beleg d'an nor d'ho digemeret, ganthan eur sparf soubet en dour benniget, ha neuze ar re vras-ze, eleac'h souba ho bez er pinsin evel ma reomp-ni, a c'hlib ho bez dioc'h ar sparf-ze evit ober sin ar groas.

Hogen an daou zen ma comzan anezho ne voant boas ne da vont d'an ilizou, na da gemeret dour benniget, na da ober sin ar groas. Ar c'henta eus an daou-ma, an huela e carg, o vont da genta en iliz, a voue laket nec'het bras pa vone kinniget ar sparf dezhan; ne vouie ket petra da ober gant an dra-ze. En he nec'hamant setu-hen, eleac'h glibia he vez, hag o kemeret ar sparf, hag o tistrei oc'h ar re a ioa var he lerc'h, en em laca da ober *Asperges*, da stleper dour benniget oc'h an oll, a ziou hag a gleiz, a groaz hag a zigroaz. evel eur beleg o rei an dour benniget araog an oferen bred, pe o teleur dour benniget var ar c'heler pe var eur c'horf maro araog he gas d'an douar.

Pa gave dezan en doa great avoalc'h, ero ar sparf d'he gamarad. Hema ne anaie ket guelloc'h ar giziou christen, hag en em gavas c'hoas nec'hetoc'h eget ar c'henta. Evel ma cave dezhan en doa he gamarad roet dour benniget avoalc'h d'an dud, ne gredas ket en em lacat da ober an *asperges*, ha ne gavas ken da ober nemet lacat ar sparf dindan he gazel hag he gas ganthan en ilis. Digouezet en e blas, hen taolas var ar pave dindan he gador, hag e voue cavet enodivezatoc'h gant ar c'hloc'her pa zavas clask anezhan.

Hogen petra da c'hortos digant tud evelse pa ve izom ha pa ve dlet dezho difen ar relijion, ar tad santel ar Pab, guiriou an ilis santel? Penaus difen ar pez ne anavezer ket: ar pez ne brijer ket sellet outhan mui eget traou ha n'o defe talvoudegez ebet? Ha souezet e tleer beza ma teu enebourien ar feiz, ar re o deus casoni oc'h ar relijion, da c'hounit tud evelse, d'ho lacat da vont a du gantho ha da ober cals muioc'h a zrouk da ilis Doue eget no dije c'hoant da ober ho unan? Ha penauz

an dispac'herien counnaret ne rafent ket ho oll gallout evit poulza enep ar relijion ar re ne vent ket douget anezo ho nnan da noazout dezhi? Rag han dispac'herien-ze a ve lavaret a ve clanv gant an arrach a enep iliz Doue. Ar guel euz eun iliz, euz eur merk bennag a feiz, euz eur zae zu, ho laca de gounnari.

En dez-all tri zispac'her touet evelse a zigouezaz eun den a ilis gantho var an hent. O velet ar zae zu e scrigne ho dent en ho fenn, hag en eur vont ebiou dezhan e leverjont:

— P'eur e vezo caset ar galoten-ze divar hon tro?

— P'am bezo caset ac'hanoc'h ho tri d'ar bez, eme ar beleg pehini en doa ho c'hlevet.

Abaoue, e lavarer, ez euz maro daou anezho, hag an trede a gomans sonjal; hag e guirionez peadra en deus d'hen ober, rak Doue avechou a ziskuez he zorn hag a ro kenteliou d'an dud difeiz.

Rom. — Ar zouaved a ioa bet euz ar C'hanada e servich ar Pab ne ancounac'heont ket vikel Jesus-Christ. An Aotrou Laflech, escob an teir-ster, er C'hanada, a zo deut da Rom ar zizunvezion-ma. Ar zouavet coz euz ar vro bell-ze o deus he bedet da ober ho gourc'hemennou d'ar Pab, ha da ginnigen dezhan eun tamig ofrans euz ho fers, ha kementse evit sicour kempen iliz Itron-Varia-ar-verzerien, dre ma c'houzont pegement a zoursi a gemer Pii nao euz an ilizou.

Roet o deuz ive d'ho escob eur pennad scrit eleac'h ma roont da anaout mennoziou ho c'halon. Ar pennad scrit-ze a zo caer meurbet hag a zo bet lennet d'ar Pab pehini a zo deut ouspen eur vech an daelou en he zaoulagad o clevet he lenn.

Lavaret a reont pegement e talc'hont sonch euz a Rom hag euz a vikel Jesus-Christ. Comz a reont euz nr ranngalon o devoue, en derveziou diveza, pa voa red dezho lezel ho armou dirak pevarugent mil den euz ar Piemont a ioa o c'hrounna kær, ha dreist oll pa zejont euz a Rom, ha pa veljont ar Pab en he brenest, an daelou en he zaoulagad o rei dezho he vennos.

Echui a reant en eur zigas sonch euz ar c'homzou-ma lavaret gant Pii nao: « Tron sant Pêr a vezo marteze saveteet gant an Amerik. » Ar c'homzou-zé, emezo, a o chomet scrifet don en hor c'halonou-ni.

Madelez Pii nao. — Ar scrifagnerien difeiz a zo ato o c'houlen petra a rer gant kement a arc'hant evel a gaser d'ar Pab a bep corn euz ar bed christen. Hogen ar goulen-ze, e giuou an aloubourien o deus lamet pe laket lamet digant vikel Jesus-Christ he stadou hag he beadra a zo eur gomz goapaüs din euz a satan, ho mestr bras. Goude beza lamet diganthan kement en devoa, e c'houlennont perag e caser dezhan eun dra bennag evit beva!

Gouzout a reont gouscoude ar Pab a implich nebeut evithan he unan euz an nluzennou a gaser dezhan. Ar re vras a gas dezan avechou prezanchou caer ha talvoudus; ar Pab ho laca dioc'htu da zicour ar re izomek, da zevel tiez evit loja ar beorien, pe da rei bara da dud eur c'harter bennag eleac'h ma vank. E kement bro ma c'hoar ez eus dienez braz, ema dioc'htu o cas di muia ma c'hell a aluzennou. An irlanted a c'helfe rei kelou a gementse. Brema ez euz eun nebeut bloaveziou e vije maro calz anezho gant an naoun panefe Pii nao.

En Itali ez eus brema tremen cant escob a zo lamet digantho kement o devoa gant an alouberien, pe kentoc'h an alouberien a zalc'h gantho ho unan ar pez a dlient da rei dezho. Ar Pab eo a bourvez da ezomou an eskibien-ze. Kementse ne vir ket c'hoaz oc'h Pii nao da rei sicour da gement hini ha da gement tiad tud a voar a zo en dienez.

Eun dispac'her a deuas da Rom, brema ez euz eur pennad, digasset gant he vignoned dizoue evit lamet he vuez digant ar Pab. An den-ze a zo maro, ha dilezet zoken araok mervel gant ar re o doa he zigaset. Hirio mar o deuz he intanvez hag he vugale toen azioc'h ho fenn ha bara var ho zaol, eo da Bii nao eo e tleont kementse.

N'eus ket pell e varvas eun intanvez paour dre eur goal darvout, hag a leze tri bugel var ar pave. Pii nao her gouezaz, hag a reas cas, divar he goust, an tri bugel-ze d'an tiez christen eleac'h ma saver bugale. Eur gazeten dizoue a gomze eus a varo an intanvez paour-ze, hag a lavare: « Ni a velo petra a voar ar veleien da ober gant ho danvez! » Ar Pab n'en doa ket gortozet ali ar gazeten difeiz-ze evit kemeret truez oc'h ar vinored kez, mes ar gazeten difeiz-ze, o comz euz a varo ar vam, ne ket bet dare dezhi lavaret petra en doa great ar Pab evit ar vugale. G. M.

Petra da lavaret euz diouganou pe prophesiou spontuz Anna-Maria Taïgi ha Palma.

TREDE PENNAD.

Hen lavaret or beuz, ar goalennou ma komz d'eom euz anezho Anna-Maria Taïgi ha Palma, a ell koueza warn-om, evel ma ellont ivez chom eb koueza. Ouz-om e sell o fellaat diouz-om. Mar kerom, ho fellaim. Gouzout a reom mad petra or beuz da ober ewid se.

Petra?

Ober ec'hiz an Ninivited, ha neket ec'hiz kenvoadeyen Noe, tud al livadenn vraz, d. l. e. distroi oll erfâd oc'h Doue.

Ia, distroom oll a wir galon oc'h Doue, ha buhan, hag e pellaim diouz-om an oll goalennou-ze, pe da vihana, mar renkont koueza ewid peur-achui d'or c'honvertissa, e lakaim an Aotrou Doue, dre on distro outha, d'ho dousaat d'eom.

Lavaret a ran, *ha buhan*: rag, ervez Palma ha diouganeryen santel all, e maint tost, e maint a zioc'h or pennou ha prest da goueza. Evelse, mar daleom c'hoaz eun tam e kouezint war-n-om beteg an hini diveza.

Kenvoadeyen Noe gwechall, pa gomze an ozac'h meur d'ezho a binijenn, o zistro oc'h Doue, a c'hoarze, a ree goab, pe d'an neubeuta a ree ar skouarn vouzar.

Mes pa gommansaz ar glao koueza ha koueza puill, evel pa vize digoret oll lennou braz an nenv, pa welzont ar mor o c'houeza hag o tont dreist he aochou, an oll stervou hag avennou o tic'hlanya, an oll mamennou o tigori hag o losker dour, pa velzont ar stankennou, an tronyennou oc'h hen hem leunya, ar plenennou oc'h hen hem c'holoi, en eveleb doare ma ne welet mui nemed dour a bep tu, pa voe ret d'ezho mont da glask ar menezyou uhel, sevel war ho c'hern ewid tec'het araog an dour; ha c'hoaz an dour a zave, a zave d'ho heul, a bigne dâo, a c'houneze war-n-ezho, ho zize, kaer ho devoa mont buhan; neuze e teuaz sonj d'ezho euz a gomzou Noe, euz a c'hourdrouzou an den santel; neuze e kommansezont kaout keuz (kridi a reent neuze) da na pas beza her zilaouet; neuze, lenn a spont hag a enkrez hen hem lakezont da grial etrezeg an Nenv: « Pardon. « Aotrou Doue! Pardon, gras trugarez! Espernit « ac'hanom, Aotrou, ha ni a zistroyo ouz-oc'h; ni a « jancho buhez, ni a rayo pinnijenn. »

Mes Doue d'ar c'houlz a voa deuet da veza bouzar glez ha ne gleve ket anezho.

Koulskoude an dour didruez a bigne, a bigne atao, a bakaz kern ar ar menezyou, a c'holoaz anezho, hag a zavaz beleg penzeg goured uheloc'h eged an uhela menezyou, ec'hiz ma hen lavar d'eom ar Scritur Zakr. Neuze e voe klevet kri, goelvan, huanadou, hag e voe gwelet dispac'hadenn war al lenn vraz-se. Mouezyou spouronet an dud ha kriadennou foll an anevalad hen hem gemmeskent hag a ree eur jolori euz ar re goelvanusa. Aneil a c'houlenne sikour digan egile hag hen hem flamme ouc'ha, ha setu e yeent kentoc'h a ze d'ar gueled a zo.

« Klevit, kamaraded! c'houi ivez, pere a c'hoarz brema dac'hoh drouzou Anna-Maria, Palma ha kant all (Kant all a lavar ar pez a lavar Anna-Maria ha Palma), divoallit ne reot, abarz nemeur, eur c'hoarz all! divoallit, ne ranket ober, ec'hiz kenvoadeyen Noe, pa deuaz an dour beuz war-n-ezho, divoallit ne rankot anzaó ez-oc'h faziet! *Ergo erravimus!* Neuze c'houi a gro hag a bedo ivez evel-d-ho, mes Doue ivez neuze a vezo bouzar glez.

« Gwall oc'h eo kemmeret aon a-bred, distroi oc'h Doue prest hag ober pinijenn. A hend-all, ar binijenn ne vay ket a-zroug d'eoc'h, an distro oc'h Doue ne noazo tamm na d'ho yec'hed, na d'oc'h afferyou temporel, na dreist-oll d'an affer vraz hag unik euz ho selvidigez eternel.

« Ma na gavit ket mad ar resonyou-ze, mar kavit guelloc'h ro ar Republicaned ruz, pere a lavar d'eoc'h, ha dre ho c'homzou ha dre ho oberou, ober goab oc'h a Zoue hag oc'h he c'hourdrouzou, silaouit-ho ha grit diouti-ho; mes neuze ivez e tleit hen hem brepari da lonka hag eb heuzi, al louzou c'houero hen deuz Doue mesket ewid-oc'h, ewid ho parea dioc'h ho klenved. Hag ar pez a vezo an douanyusa ewid-oc'h, al louzou-ze en eur ober vad d'oc'h ene, a lazo ho korf, risk a zo.

Evelse a c'hoarvezaz gwechall gan tud al livadenn vraz, Doue a reaz d'ezho kemmeret eur gibellad vad, eunan dreist bord; meur a viz e padaz. Mes pa zeaz mevelyen Doue, me fell d'in lavaret [Eled Doue, da denna an dud er meaz euz ar gibel, e kavzont anezho oll beuzet, dihalanet pell-a-voa. Kalz anezho zoken ne jome mui euz ho c'horf memes an eskern; ar c'hig a voa et gan ar pesked da ober ho leinou hag ho c'hoanyou. Abaoue kalz euz ar pesked, a leverer, ar mor-vleizi perinkined ispisial, o veza tanveet neuze, a gav mad kig tud. Divoallit diout-ho, neuveryen dievez!

Doue eta, ewid ober eur welc'hadenn d'ar bed, a veuzaz an oll dud a edo d'an ampoent war an douar, oll nemed Noe hag he diad. Oc'h ho beuzi oll, e saveteaz eneou eun niver braz anezho, kemment a c'houllennaz pardon out-ha a greiz kalon, abarz ober al lonkadenn diveza. Ar re-all oll, ar re a varvaz eb keuz euz ho fec'hejou, a yeaz gan satan d'an ifern.

Ar gentel, hen amzavit, a voe tear. Ha c'hoant oz peuz-hu da receo eur gentel evelse?

An Ermit.

Tabut etre eur c'hristen mad ha daou zispac'her:

En eur gerik vihan, eun den iaouank flam, c'huezek pe zeitek vloaz, a ieas da Bariz da zeski micher, pe da viana, d'en em amparaat en he vicher, evel m'ema ar c'his gant calz a vicherourien iaouank. Calz euz ar iaouankizou a ia d'ar gær benn a goll eno ar feiz; unan bennak gouscoude o deuz ar chans da zelc'her mad d'ho relijion, ar re o deuz an heur vad da goeza etre daouarn eur mestr e guirionez christen. Hema en devoe an heur vad-ze. Horolacher oa, hag ar mestr en doa roet labour dezhan a ioa eur c'hristen euz ar re vella; evelse an den iaouang a viraz en ti-ze he feiz hag he vuez c'hlan.

Goude beza tremenet dek vloaz e Paris, e savas c'hoant ganthan da velet he gerent, hag e teuas d'ober eur bale d'ar gear.

Distro ar parizien (rag an hano-ze a reat anezhan goude he zistro), a voue eta hano calz enezhi e kerik X.... Jakez ha Cola, daou vignon bugaleach dezhan o doa eur vall ar vrasa da glevet ganthan kelou euz a Bariz. Abaoue m'oa eat an den iaouang en hent, e kerik X... oa deut chenchament vras. Ar iaouankiz, evit en em zevel ken huel ha tud ar c'heriou braz, a rea brema fae var ar relijion, hag a rea ho fouge da veza ken difeiz ha n'eus fors piou. Jakez ha Cola a ioa ive daou ganfard euz ar renk kenta. Evelse, kerkent ha ma caſjont ho migonn ar parizien, her c'hasjont gantho d'an davarn da ober eur gozeaden en eur zevel eur picherad bennak.

— Asa, eme Jakez, guelet ec'h eus, parizien, pege-

ment eo eat ar gear-ma var araog er bloaveziou divezama?

— N'em eus ket bet a amzer da velet an dra-ze c'hoas.

— Penauz, a lavaras Cola, n'ec'h ens ket clevet o doa deac'h hon tud e carg douget eul lezen evit cas da beuri breudeur ha c'hoarezed, hag evit m'or bezo laïked da ober scol d'ar vugale ; hag ar scol-ze a vezo great d'an oll mont dezhi, ha ne gousto netra.

— Clevet em euz eun hano bennag a gementse ; hogen ne ouzon ket mad avoalc'h petra zo sonch da ober.

— Guelomp, eme Jakez, efomp da iec'hed hon tud e carg o deus savet ac'hanomp e reset tud ar c'heriou bras. Ne ket saeou du, calotennou, bigoded ha bigodezed eo a rai iviziken lezen er gear-ma. Chom a c'hellint, mar keront, en ho ilizou da chaocat pedennou ; ni iviziken n'on euz izom ebet anezho.

— Da iec'het hon tud e carg, eme Cola !

Ar parizien ne zavas ket he veren. Clevit, emezhan, me ne maoun ama nemet en eur dremen ha ne ouzon ket cals penauz ema an aferiou ganeoc'h, rak ne zellont nemeur onzin. Ne onzon ket ha c'hui oc'h eus leac'h da veza fouge enhoc'h gant al lezennou-ze ?

— Penauz, eur parizien ne zonchfe ket var gementse eveldomp-ni ?

— Nan, ne zonjan ket tre eveldoc'h, rak deac'h, kerkent ha m'oan digouezet, kenta tra a riz oa mont da velet an Aotrou Person, ha goudeze da di ar vreudeur.

— Asa, hag out chomet ken diot-ze e Paris ?

— Clevit, an Aotron Person en deus va laket da ober va fask kenta, va c'helennet en deus, roet en deus din aliou ha n'em eus ket heuillet ato, siouas din, mes mad am bije great ho heuilla. Gant ar vreudeur em eus desdesket lenn, scrifa hag ar pezig a c'bouzon. Hogen c'hui ive ho taou oc'h eus great ho pask kenta pa rean-me va hini ; c'hui ive ho taou a zo bet scoliet gant ar vreudeur.

— Han ia, eme Jakez, ma ve red deomp caout anaoudegez vad d'an dud-ze evit ar pez o deus desket deomp, neuze e ve eur c'hoari all. Ar re-ze a rea ho micher, ha netra ken, hag a ioa paet evit kementse.

— Paet gant piou ?

— Ne ket ganeme, rag diganeme na digant va zud n'o deus bet morse enn diner toull ; hogen gouzout avoalc'h a ran ne reant ket kementse evit netra.

— Da gerent-te marteze, Cola, eo a baee evidout hag evit Jakez ?

— Oh ! avoalc'h o doa da ober o paea c'huec'h real er miz evidon-me e ti ar vreudeur, hag evit an Aotrou Person n'em eus biscoaz ho guelet o rei netra dezhan.

— Neuze-ta ne c'hounezot ket al lod-ze gant ho scol evit netra ?

— Ar re da viana, eme Jakez, a baee c'huec'h real er miz evel kerent Cola, a chomo ar c'huec'h realet-ze gantho.

— Ho tud e carg, ar vourc'hizien pinvidig, ar re o deus douget al lezen eo a rai iviziken scol d'ar vugale ?

— Oh ! ne zonch ket din, mistri scol eo a vezo laket, mistri scol laïk avad ha ne ket leaned na leanezed.

— Hag ho pourc'hizien vraz eo a baeo ar re-ze euz ho ialc'h ho unan ?

— Oh, ne raint ket ! Ar re-ze a vezo paet gant ar c'houarnamant, an Departamant, pe gant kær, me voar, me ?

— Da lavaret eo, dioc'h ma livirit din, ar paour eo a baeo evit ar pinvidig, hag ar re n'o deus ket a vugale evit ar re o deus.

— Asa, ober goab ac'hanomp a fell dit, parizien ?

— Ne ran tam goab. Ar vistri scol-ze ne c'hellint ket beva gant ear an amzer ; red e vezo bo faea e c'his bennak. C'hui a lavar e vezint paet gant ar c'houarnamant, an Departamant, pe gant kær ; hogen nag ar c'houarnamant, nag an Departamant, na kær ne c'hellont paea nemet tenna a rafent arc'hant euz eun tu bennag. Hag a beleac'h e tennint an dra-ze nemet dre an taillou? An taillou eta a vezo red da greski, hag evel ma vezo laket ar c'hreskze var gein an oll, c'hui pere n'oc'h eus ket a vugale hag oc'h eus poan avoalc'h o c'hounit ho para var bouezlabour ho tivrec'h a zicouro paea scol evit bugale ar vondianed hoc'h amezeien, bugale ar vourc'hizien pinvidik ne ouzont ket petra da ober gant ho danvez. Rak me gaf din e livirit e vezo ar scol evit netra evit an oll ?

— Ia, ia, evit an oll.

— Mad evel a velit, an oll eo a baeo. Kent ar re o doa peadra a roe eur guennek bennag evit ober scol d'ho bugale, hag ar vreudeur ha c'hoarezed, var bouez beva dizispign, a gave moien gant an dra-ze da scolia evit netra bugale ar re baour. Hogen hirio p'eo guir e fell deoc'h chench penn d'ar vaz, lacat ar re baour da baea evit ar re binvidik, n'em eus netra da lavaret ; pephini en deuz he frouden, ha c'hui var a velan, oc'h euz hoc'h hini.

(*Eur pennad all eur vech all.*) **G. M.**

Eun den gouezieg ep gouzout henn..

II.

— Ahanta, tad coz, eme ar marc'hadour baleant, gortoz a ran ma tiskuesot din ar pez a c'halvit ar virionez.

— Ia, ar virionez, den iaouang, ha ne ket red beva keit ha m'am eus-me great evit guelet ar virionez-ze gant he zaoulagad. Piou bennag a daolo evez oc'h ar pez zo tremenet, a anzavo, ep mar, bevech ma zeus bet dispac'h en hor bro, an dorfetourien vrasa a voa ato tud desket. Ne gomzan ket euz hor c'hommunarded euz ar bloaveziou tremenet, rag ar re-ze a zo eun donjer comz anezho. O clask ober evel ho zadou coz euz a 93, o deus diskuezet e c'houient beza criz, mes n'o devoa calon ebet ; ha ne voant ket goest da ziskuez eun tam speret bennag en ho c'hrisderi ; ha gousconde ar re ze ive o devoa descadurez, a vouie scrifa ha lenn.

Hogen guelomp 93. Me a ioa iaouankik neuze ; n'em eus ket ancounac'het avad ar pez a dremenas. Anzao a reot, credabl, e voue great neuze torfejou euz ar re scrijnsa, lazerez ha kigerez euz ar re grisa, hag e voue ruziet douar Frans gant goad an dud honest.

— Gouzout avoalc'h a ran e voue distrujet cals tud er mare-ze.

— Mad livirit din hag an dorfetourien, ar *gigerien* vras-ze, ar re a lakeaz ober kement a lazerez, ha n'o devoa-hi descadurez ebet, ha ne vouient-hi ket lenn ha scrifa ?

Livirit din hag an alvocad Robespier, an tigr-ze en deus laket scuilla kement a c'hoad, ha ne voa hen ket desket ? Livirit din ha Marat, al loen-ze a zo c'hoas scrich comz anezhan, Collot-d'herbois, Carrier, ar beuzer tud euz an Naoned, a felle dezhan ober euz ar Frans oll eur vered, ha na vouient-hi na scrifa na lenn ?

Ha Lebon, ha Foulquier-Tainvil, ha ken aliez a hini all, ha n'o devoa-hi tam descadurez ebet ? Livirit din-ta den iaouank, pe kentoc'h diskuezit din, etouez ar re zo bet e penn al lazerez hag ar muntrou-ze, unan bennag ha n'en divije begad descadurez, ha ne vouesje da nebeuta scrifa ha lenn.

— Var evelse, eme ar marc'hadour baleant, evit lacat ar Frans da ren eur vuez vad, ne deus nemet eun dra da ober ; lezel an oll ep descadurez ebet, hag e teuimp oll da veza sœnt !

— Ne ket an dra-ze eo a lavaran, den iaouank ; mes an iliz eo e deus bet ar gark da zeski an oll, hag an descadurez a dle dont diganthi. Ne ket an iliz eo a glask miret oc'h an descadurez d'en ém skigna, hi eo he skign muia ma c'hell, ha panefe an iliz e voamp c'hoaz e tenvalijen ar baganiach. Pa glasker avad descadurez o lacat er meaz an iliz, Doue, ar relijion, neuze an descadurez a rent an den goasoc'h ha crisoc'h eget ar re ne ouzont netra. Hen diskuezet em eus deoc'h o comz euz a unan bennag euz a gigerien 93. M'am bije bet descadurez va unan, em bije gallet sevel hueloc'h, ha diskuez deoc'h ez eo bet ato evelse, mes o comz epken euz ar pez zo tremenet abaoue 93, euz ar pez oc'h eus guelet oc'h unan, livirit din hag anavezet oc'h euz, ha clevet oc'h euz hano euz eun torfetour bras bennak ha n'en divije tam descadurez? O lezel a gostez ar gommunarded, rag, evel am eus lavaret deoc'h, donjer am euz o comz euz ar re-ze ; dalc'h mad e clevit hano euz eur muntrer, euz eur c'hontamer, euz eul laer bras bennag, hag ato ive int tud hag a voar da nebeuta scrifa ha lenn, ha zoken alies tud hag o deus great ho studi. Livirit din ha Tropman, a zo ker brudet, hag hen en divije gallet, panefe ma c'houie scrifa, destum en eul leac'h ar re en doa sonch da laza? Bemdez e clevit lavaret ez eo tec'het unan bannag euz ar ganfarted-ze a zo o vania arc'hant, hag a dec'h kuit o cas gantho ar ialc'h, danvez ar paour hag ar minor, arc'hant an dud honest bet laket etre ho daouarn, ha livirit din an dud-ze ha ne dint-hi ket desket ? Hag an dud-ze a veler o sevel en eun taol pinvidik mor divar goust ho c'henvroiz, hag a voar mania an aferiou evitho unan oc'h aloubi ar pez n'oa ket dlet de zho, livirit din ha descadurez a vank d'ar re-ze ? Ah ! den iaouank, ne ve termen ebet ma ve red conta oll an droug a ra eun descadurez ep feiz na relijion. Rak cae o pezo, red e vezo anzao n'o divije ket gallet an dud-ze ober ho zorfejou ma n'o divije ket bet a zescadurez.

— Hogen, tad coz, goude kement oc'h eus lavaret, e velan ato ez eo guell ganeoc'h eun azen eget eun den desket.

— Nan, hen lavaret a ran c'hoaz ; an iliz eo a skign hag a dle skigna an descadurez, hag an descadurez ep feiz na relijion a voasa an dud eleac'h ho guellaat. An descadurez a zo eun arm, lakeomp mar kirit eur fuzil chassepot. Lakit ar fuzil-ze etre daouarn eul laer, ha n'hen lakeot-hu ket e stad da ober cals muioc'h a zrouk ? Mes lakit ar fuzil-ze etre daouarn eur zoudard, eun den honest, hag e tifenno ganthi he vro, tud he garter, hag e pellai an enebourien a glask aloubi tra ar re all.

Evelse a c'hoarvez gant an descadurez. Ar vro, o lacat armou etre daouarn he difennourien, a ro dezho lezennou evit deski dezho penaus ha p'eur en em zervichout euz an armou-ze ha punissa a ra ar re a iafe a enep ar pez e deus gourc'hemennet. An iliz ive, o rei descadurez, a ziskuez petra da ober gant an descadurez-ze ha deski a ra ez euz ar brasa punitionou evit an hini ne rafe ket a uzach vad euz an descadurez en deus bet. Deski a ra dezhan ez euz eun Doue her guel, hag a vezo eun deiz he varner, hag a c'houlenno seulvui digantha, seulvui ma en devezo resevet. Pa lakeot ar greden-ze e speret eun den, roit dezhan descadurez kement ha ma kerot ; seulvui en devezo bet, seulvui a vad a rai. Ma roit dezhan avad descadurez ep feiz na creden, e vezo ato eun arm a lakeot etre daouarn eun den gouez pe eur c'habiten laeron.

(Tennet euz ar *c'hontre-poison*)

An daou denner frank.

XVI.

Brema e zaimp gant hon tennerien frank var hent Belfort, rak varzu eno en doa sonjet Bonardel mont goude beza great eun ean e Thann. An doctor Marc, dre ma zeant, a gave tro da ziskuez he c'houeziegez.

— Sellit, emezhan, pa voant eat eur pennad dioc'h kear, guelet a rit-hu ar vilin-vras-zedu-ze en traou ?

Aze e voa eur c'hastel guechall, ha brema ez euz unan euz ar milinou neza euz ar re gaera zo er vro.

— Ia, a lavaras Guillou, hounnez eo, m'oar vad, ar vilin vraz a lavare an doctor Bernard en doa eul loden anezhi.

— An doctor, ar spier Bernard ?

— Ia, an hini zo bet stlapet duze gant Conrad, hag

en deus great eno eul lam ker brao, ma en deus torret he bevar ivin !

— Guir eo, eme an doctor Marc, me laca en deus bet eur gark bennag ama; rag eun tamik descadurez en devoa.

— Descadurez? oh ia, descadurez en doa evel o deuz an allmaned, descadurez da ober trubarderez ha crisderi. Hogen lezomp-hen e peoc'h, ema eat dirag eur barner brasoc'h egedomp-ni.

— Ama, eme an doctor Marc, e voa eur c'hastel all...

— Lezomp ar c'hestel-ze, eme Nicolaz, ha deomp bete Belfort. Goudeze, mar gellomp trec'hi an allmaned, ni'a velo ar pez zo a gaer da velet er vro-ma. Ahann di, evidon-me n'em eus nemeur a blijadur o clevet historiou.

— Evel a gerot; gouscoude ma carfac'h sellet, ama ez euz eun taol lagad euz ar re vrava a oufet da gaout.

— Setu ama avad, a lavare Guillou, hag a rafe eur pez canol !

Ma ve ar prusianed o tont aze, ne ve nemet, pa vent dindan an tunnel, toler en ho zouez eun obus bennag evel en deus tolet Nicolas du-ze etouez ar c'harradou poultr.

— Ia, pe ar pez a ve c'hoas marteze guelloc'h, ma ve laket enhan berniou mein, ha poultr aleiz, ha laket an tan er poultr pa ve eur rejimant allmaned o vont en tunnel; ar rejimant a bez a ve draillet. An dra-ze a rafe eun tenn ar seurt n'eus ket clevet alies.

— Hola, a lavaraz an doctor Marc, n'emaoc'h ket ganthi; evit ober euz an tunnel-ma eur c'hanol braz evel ma livirit, e ve red stanca eur penn anezhi, hag he stanca mad. Anez ar poultr a gasfe ar vein kement var adren evel var araog, ha ne strinkfe netra ebet a bell. Ha penauz e souch deoc'h e ve gallet stanca eur penn euz an dunnel-ma ?

— Gant eur roc'hel, ha ne ket rec'hil eo a vanc ama.

— Ia, hag ar roc'hel-ze a ve strinket kuit gant nerz ar poultr.

— Oh ! eme Villou, lakit Nicolas da harpa ar roc'hel-ze gant he scoaz, ha me'n asur deoc'h ne dec'ho ket ar roc'hel euz a c'hinou an dunnel. Mes petra a velan-me du-hont var an duchen huel-hont ? Lavaret e ve eur gedour o sellet oc'h ar vro evit guelet a belec'h e teui eun enebour bennak !

— Lavaret mad a rit, eur gedour eo, mes eur gedour hag a dal-hirroc'h eget gedourien ar prusianed. Ha ne ouzoc'h-ha ket eo skeuden ar Verc'hez a zo savet aze var an dorgen huel-ze a zo evel eur mean harz etre tri Departamant ?

— Clevet em euz hano euz ar skeuden gaer-ze; morse avad n'em euz he guelet.

— Ha c'hui, Nicolaz, eme an doctor Marc, n'oc'h bet morse ken nebeut var gorre an dorgen-ze ?

— Oh eo, meur a vech.

— N'oc'h eus-hu ket eveséat pebez taol lagad dudiuz a veler ac'hano ?

— Caera tra am eus guelet eno eo skeuden mam Doue digor he divrec'h ganthi evit bennigen ar vro.

— Guir a livirit. Brema ez euz eur pennad amzer em bije c'hoarzet oc'h ho clevet; hogen hirio e velan ervad eo ar relijion catolik caera tra zo var an douar, rag ar virionez a zo ganthi.

Evelse e trabelle an dennerien frang o vont varzu Belfort.

Ne ket poan gouscoude eo a vanke dezho. Bez' o doa da dreuzi meneziou, stankennou, coajou. Ien oa, eur guiscad mad a erc'h a ioa var an douar, ha dindan an erc'h ez oa eur guiscad teo a scorn. En eun draonien e tremenjont eul loc'h var ar scorn evit berraat ho hent.

Mar deomp evelen, a lavare an Doctor Marc, em euz aoun na vemp re abred e Belfort.

— Me'm euz aoun na vemp re zivezad er c'hontrol, eme ar c'habitén Bonardel.

— Penaus re zivezad, p'eo guir emaomp er penn araog euz an dennerien frank ?

— Er penn araok kement ha ma kerot; hogen aoun am eus na ve an allmaned en hon raog e Belfort.

— Ia da, a lavaras Guillou; me gred zoken o deus digoret an dans ep gortoz ac'hanomp-ni da zigouezout.

— An dans ? petra a livirit-hu ?

— Ia, an dans; ne glevit-hu ket ar biniou o sini ?

E guirionez clevet a reat neuze ar c'hanoliou o crozal vardro Belfort. Kelc'het oa kear gant ar brusianed. Bonardel en devoue urs da chom gant he vandennig e Giromagny, da c'hortos ma c'hen em gafche sicour avoalc'h da c'hellout troc'ha ar c'helc'h-ze laket var dro ka-r Belfort.

Eno an dennerien frang a chomaz eur pennad mad o c'hortos sicour; mes ne deue ket. Ne gollent ket gouscoude ho amzer. Caret o divije en em deleur e kær e gis pe c'hiz; mes re nebeut oant, ha kement a c'hellent da ober oa discar eun uhlan pe eur zoudard prusian bennag en em bellea dioc'h ho banden evit mont da laerez var ar meaz ha da aloubi ar pez a gavent dioc'h ho doare. Rag ar brusianed, pa vezent zoken muia a zevri oc'h ober eur c'hrogad bennak. ne ancounac'heant morse an izom scrabat-ze a iea ato d'ho heul, ha pa c'hellent en eur c'his bennag en em denna euz ho reng, en em daole var ar c'harter tro var dro evel sparfelled o clask eur preis bennak. Hon tennerien-frang a ziscaras meur a hini euz ar scraberien-ze.

Guillou dreist oll, gant he gi Sultan, a vouie caout an tres euz al laboused noz-ze, ha biscoas, pa voa guella ar mare roued, n'en doa discaret kement a laboused evel a ziscare ama a brusianed. Evelse ive e lavare eun dervez da Nicolas :

— Mad, eur c'hi dispar eo hema evel kent !

— Ia, fri mad en deuz, evit doare.

— Fri mad ? ia, me respont. Ne ket fall var ar gedon; ne ket fall ken nebeut var al laboused; mes var ar prusianed n'eus ket dezhan. Euz eun anter leo e sant anez-

ho, ha n'em eus nemet mont var he lerc'h. Peleac'h bennag e vent cuzet, Sultan ho c'haf, a chom a za, ha me n'em eus ken da ober nemet cas va frunen d'ar c'hanfard. Asa nag a bet scraber am euz astennet var gouenn he groc'hen diskuezet diu ganthan !

— Ia, ia, ober a ra mad he vicher.

— Me gaf din. Sonch oc'h eus-hu euz an nosvez-ze ma reas deomp dizelei pevar lampon eleac'h ma sonje deomp ne voa den ?

— Oh, sonch avoalc'h am eus.

Guillou a gomz ama euz eun taoliad o doa great an tri denner-frang eun nosvez bennag diaraok. Eat oant da ober eun dro var ar meziou dre eno, hag o veza digouezet gant eun tiegez, e falvezas dezho gouzout ha ne voa prusian ebet en ti. Chom a rejont eur pennad da zilaou e tal an nor, ha ne glevent trouz ebet. Mont a reant da vont kuit; ar c'hi avad ne felle ket dezhan mont dioc'h an nor, hag a zave he fri en ear.

— Tud zo aze, eme Villou, ar c'hi hen lavar.

— Ne glevomp nemet tud cousket o roc'hat.

— Da lavaret eo ez euz aze prusianed hag o deus great re gofat; ne ket tud an ti eo a roc'h evelse.

— Petra a raimp neuze ? eme Nicolas.

— Gortozit, eme Villou, me ia da entani eun alumetezen. C'hui, Nicolas, gant eun taol scoaz a daolo an nor en ti, ha te, Conrad, dispak da vouc'hal, ha mar deuz uhlaned aze, evel ma credan ez eus, laca da venvek da c'hoari.

Ar pez en doa lavaret Guillou a voue great. Gant eun taol scoas Nicolaz a zivarc'haz an nor, hag oc'h sklerijen eun alumetezen entanet e veljont oc'h an daol pevar brusian mezo, anter gousket, ha strafuillet o clevet an trouz a rea ar re-ma o vont en ti. Ho strafuil ne badas ket pell. Conrad gant he vouc'hal en doa discaret tri anczho. Nicolaz a ioa croget er pevare, ha croget ker stard ma en doa torret he vreac'h dezhan. Hogen, evel ma c'houlenne he vuez, Nicolaz, ato madelezuz, a lezaz anezhan beo.

— C'hui, eme Villou, a zo ato re vad; ne dlefac'h ket lezel al lampon-ze beo.

— Avoalc'h eo laza pa vez red ober; hogen hema ne rai ket a zrouk deomp.

— M'en divije gallet ober da viana, ne ket hennez en divije bet truez ouzoc'h. Guelit !

Hag e tiskueze da Nicolas Mestr ha mestrez an ti, astennet eno var an douar. An ozac'h a ioa draillet a beziou; ar c'hreg a ioa c'hoas beo, mes liamet oa, eur mouchouer a ioa laket da stanca he ginou, he discouarn a ioa roget evit tenna ar rillennou dioutho. ar brusianed o devoa great eno ar pez o doa great e meur a leac'h all; ha goude distruja tud an ti, oant en em laket da gorfata gant kement a gavent.

— Guir eo, eme Nicolaz, ar re-ma ne ket tud int; loened gouez ne rafent ket goasoc'h; gouscoude pa'm eus lavaret lezel he vuez gant an den-ma, n'hen lazin ket.

G. M.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Garrik-hir ha Kovik-voan. (1)

Garrik-hir etouez ar bruk,
(Me gred oa e Telgruk)
E doa kanet, kanet ha kanet
Kement lepad ann hanv,
N'e doa garrik sod netra dastumet
Evit tremen ar goanv;
Na prenvik louz na tam keillenen,
Garrik baour ne doa ket eun esken,
Ha Garrik gez
Da grial naounegez
Ha da ouela
Na petra 'ta !
Da di Kovik he amezegez
Ann dosta.
Petra raje ken Garrik dreut
Nemet suna raje he meud ?
Digouet e tal ann or
E sao Garrik he gâr da c'houl digor.
« En han Doue, emez-hi,
M'ho ped da druezi
Ouz eur baourez gez ne deuz tamm,
Ouspenn ma'z eo kamm. »
Hogen edo Covik-voan
Oc'h ober he c'hoan
Evel ma oa gant-hi ar c'hustum
Bemdez goude destum;
Souben al lez gant aman rouz,
Pa glevaz ann trouz.
« Piou a zo aze, emez-hi
Ha droug enn-hi ? »
— Me eo,
Garrik hir ma hano.
Hag e teuan d'ho pedi,
Mar d-e ho madeles,
Da rei d'in eun tammik kest
E prest.
— E prest ! ia da ! presta zo ez ?
— En han Doue, me ho ped
Da bresta d'in eur guchen ed
Evit beva
Beteg ann eost kenta.
Ia da ! ia da ! m'ho kleo, ma c'hoar,
Ia da ! m'ho kleo;
N'oun ket bouzar, c'houi oar.
— En han Doue me ho ped,
A-barz an eost, ma c'hredit mad,
E mouniz mad,
Pe ne ket Garrik ma hano
Diouz hano ma zad.

(1) La Cigale et la Fourmi.

'Kovik-voan a gar basta
Diouc'h he labour ;
Hogen ne gar nemeur presta
Da laeron pour ;
Ken nebeut na d'ar garriged sec'h.
Hag he rezon a hell da gaout
Vel pevar droat d'ar maout.
— Petra 'ta ! mez-hi, petra rec'h
Pa oa tom ann heol, pa oa leun an douar ?
— Fei avad !
M'hen laro d'ehoc'h a galon vad
Noz-dez, 'pad ann amzer c'hlouar,
P'ouzon kana, me gane.
— Ia da ! ia da ! Garrik gez,
E ouiac'h kana enn ho ez ?
Ma kent aze,
Dansit 'ta brema m'hen ousoc'h ivez !

A c'harriged-hir eo leun ar bed-man,
Ne ket hepken e Telgruk
Ho gueler etouez ar bruk.
Hogen hag e Torc'h hag e Lababan,
Hag e Sant Koulitz, hag e Sant segal
Koulz hag e Landudal ;
Hag e Kast hag e Edern
Zo ken e Plodiern.
E kement bro ma'z euz tud o vasta
Divar goust ann nesa.
Ne lavaran ket ar gwir ezomek
Zo bepred d'in adruez enn abek ;
Hogen al louzenned, ann didalvezidi,
Ar re gouestl-mad da vedi,
Ha gouestl-mad da zourna,
Paneved ar boan-gein
A grog enn-ho raog ho lein.
Goude ho c'hefec'h o kana,
D'ar re-ma me lavar e tlefent holl,
A strol,
Mont bemdez da glask ho c'hoan
Da di Govik-moan.

Poulaouec,
Barz Sant Gwenole.

KELEIER.

An Aotrou de Marc'hallac'h a zo hanvet vikel vraz a Gemper eleac'h an Aotrou Evrard.

Er mare, eme an *Imparsial*, ma teue d'an Aotrou'n Escob ar c'helou e roe ar c'houarnamant he otre d'an hini en devoa choazet, an Aotrou de Marc'hallac'h a ioa c'hoaz en enezi Glenan o pidi hag o consoli e creiz ar goal amzeriou a zo bet, an nebeudik tud paour a zo en enezi-ze. Neuze, evel n'eus calvez ebet eno, e voa en em laket he unan da ober c'huec'h arched evit corfou c'hoec'h martolod digaset d'an aod gant ar mor euz a eul lestr grek en deus great pense eno.

An Aotrou Postec, vikel e Plouzane, zo hanvet person ar Ponthou.

An Aotrou Dreau, vikel e Lanriec, zo hanvet vikel e sant Hernin.

An Aotrou Siou, vikel e Botsorhel, zo hanvet vikel e Plouzane.

An Aotrou Rouz, vikel e sant Eutrop, zo hanvet vikel e Botsorhel.

An Aotrou Bail, vikel e Tregunc, zo hanvet professor e scolach Lesneven.

An Aotrou Hingant, nevez beleget, zo hanvet vikel e Tregunc.

An Aotrou Mauduit a zo hanvet person Coat-meal.

Epad an amzer arneuog a zo bet eur pennad zo, ar gurun, ervez ar c'heleier, e deus great droug e meur a leac'h, hag ive troiou froudennuz evel ma c'hoar ober avechou. Setu ama unan :

En eur bourg hanvet Noirfond, ez oa loar, ha cals chatal var an dachen, pa zirollas, var dro creis deiz, eur bar arneu scrijus. Eun tan hag eur gurun a deuaz hag a lakea da grena, ne ket epken al loened, mes c'hoaz ar re o dalc'he. Dont a ra eun dalm dreist an talmou all, hag ar guruna goez var eun tiegez eur c'hart leo dioc'h an dachen loar. Eur voul dan a zisken en ti dre ar chiminal ep ober drouk da eur c'hreg ha da eur bugel a ioa var an oaled o toma. Neuze e za euz an eil penn d'egile euz an ti, hag e za er meas dre an doen. Larcoc'h e za en eur c'halatez, e laca eun armel a damou, e toul plench ar zolier hag e tistag eun tam euz an nor. Diskennet en traon, e tremen ebiou d'an ozac'h a ioa eno o labourat e kichen an nor, e tenn he dok divar he benn hag hen taol var ar ru. Dioc'h ar voger e tistag eun nebeut grouan hag a stlap dezhan oc'h he vizach.

An ozac'h-ze a ioa bonzar glez. Ne vouie ket ez oa arneu, ha n'en doa clevet trous curun ebet. Ne vouie ket petra ioa bet o rei eur javedad dezhan. Pa voue lavaret dezhan oa ar gurun e devoa he ziscabellet, ha strinket grouan oc'h he vizach ; oh ! mad emezhan, couls e divije great ive mont gant he hent ep dont da rei eur grabanad din-me !

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — 18 Genver.		Pont-n'Abat. — 25 Genver.	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 18 c.	Guinis.....	30 lur, 83 c.
Segal.....	20 lur. 18 c.	Segal.....	19 lur, 58 c.
Eiz.....	17 lur, 64 c.	Eiz.....	17 lur, 00 c.
Ed-du.....	17 lur, 80 c.	Ed-du.....	18 lur, 95 c.
Kerc'h.....	19 lur, 10 c.	Kerc'h.....	17 lur, 00c.
Avalou douar	8 lur, «« c.	Avalou douar	8 lur, 00 c.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gand Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

Dissadorn 22 C'huevrer 1873. N° 421 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morrihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec rea

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gi[illegible] n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 22 hevrer 1873.

An Aoutrou de Leseleuc, sacret Escob a Autun e Catedral Kemper d'ar 16 a vis c'huevrer 1873.

Catedral Kemper e deus guelet, Dissul tremenet, eul lit pe eur seremoni a ne deo ket guelet aliez enhi. Credabl eo, euz a gement a eskibien a zo bet e Kemper adalek sant Corintin bete vrema, ez eus bet unan bennag ha marteze meur a hini sacret e Kemper. Hogen ar scrifagnerien o deus lezet ganeomp histor an eskopti, ne leveront nemeur peleac'h eo bet sacret pep escob ; ne vercont kementse nemet evit an eskibien zo bet en daou pe dri ganvet diveza.

An Aotrou'n abad Tresvaux a lavar e caf dezhan e voue an Aotrou Coetlogon sacret e catedral Kemper e 1666 ; hogen n'hen asur ket. Asuri a ra avad e voue an Aotrou Flammarens sacret en ilis sant Vaze, e Montroulez, e 1772. Setu kement am eus cavet evit an Eskibien sacret en escopti-ma.

An Aotrou de Lezeleuc, evel ma on doa hen lavaret kentoc'h, a zo bet sacret ganet an Aotrou De Bonnechose Cardinal hag Arc'hescop Rouan. Ar C'hardinal zo digouezet e Kemper d'ar guener goude creis-deiz. Aotrou Escop Guened a zo digouezet dre ar memes trein. Cleier braz ar Gatedral a zo bet sonet evit ho digemeret.

Ar sacr a zo commanset da eiz heur anter : ar seremoni, pe al lit-ze a zo hir ; padout a ra teir heur da nebeuta. Evelse e voa tost da greis-deiz araok ma voa echuet.

Eun niver braz a veleien a ioa deut da Gemper evit guelet sacri an Aotrou Leseleuc. Evel ma voa ar zul, meur a hini n'o devezo ket gallet dont, dre ma voa red dezho chom en ho fareziou evit servich ar bobl. Cridi a ran gouscoude e voa vardro daou c'hant beleg e Catedral Kemper deut evit al lit-ze. Eveseat em euz e voa eno couls lavaret oll ar re o deus bet he genteliou epad ma voa professor er c'hlouerdi bras, epad ma teske deomp histor an ilis. Guelet em euz ive tud all, christenien vad, deut di euz a bep corn euz an Escopti. Ar Gatedral a ioa leun evel ma ve d'ar goueliou brasa. En dro d'ar Gatedral ez eus daou bondalez, pe diou venoden a ra an dro d'an iliz ; eno e voa aleiz a dud, beleien ha re all ; rag ac'hano e c'hellent guelet mad kement a reat en ilis, guelloc'h zoken eget ar re a ioa er c'hœur.

Laveromp eur ger euz ar pez a zo great o sacri an escop nevez.

Diou aoter a voa er c'hœur ; unan evit ar C'hardinal a dlie sacri, ha var behini e tliet lavaret an oferen ; eben evit an escop nevez, eleac'h ma en em viske ha ma lavare lod euz ar pez en devoa da lavaret.

Kenta a rejor eo ar C'hardinal a ieas da azeza var eur gador, e troad an aoter, distro oc'h an dud. Neuze an daou escop a asiste, ar vintr var ho fenn, a gasaz dirazhan an escop nevez pehini n'oa ganthan nemet eur varreten. Pedi a rejont ar C'hardinal da rei d'ar beleg a gasent dirazhan ar garg a escop.

— Ha beza oc'h eus-hu eur gourc'hemen abers an tad santel ? eme ar C'hardinal ?

— Ia, bez on euz.

— Ra vezo lennet.

Neuze eur secretour a lennaz a vouez huel ar gourc'hemen-ze deut euz a Rom.

Goudeze an escop nevez a reaz al le. Ober a reas le da veza fidel da Zant Per, d'an ilis santel a Rom, d'ar Pab. Ober a reas le da viret ha da lacat miret lezennou santel an iliz ha da stonrm oc'h an hereziou.

Nerz an iliz a zo en unvaniez-ze etre ar re a zo en he fenn, er zentidigez-ze euz ar re o deuz an huella cargou oc'h ar c'henta penn, vikel Jesus-Christ. Ar veleien a ra al le da zenti oc'h ho escob, hag an escob a ra al le da zenti oc'h an tad santel ar Pab, ha dreizhan oc'h Jesus-Christ he unan, hag e roont evelse d'ar gristenien fidel ar skuer euz ar zentidigez a dleont d'ar re a zo carget gant Doue d'ho ren.

Goude al le e teu an examin. Ar c'hardinal a c'houlen digant an escop nevez hag hen a fell dezhan reizia he vuez ervez ar reglennou roet gant ar scritur sacr, gant an tadou santel eus an ilis, gant ar Pabet, hag hen a fell dezhan senti ha deski d'ar re all senti oc'h sant Per, beza glan, didamal he unan, ha deski d'ar re all beza glan, reizet e pep tra, humbl, gouzanvuz ha madelezus. — Da bephini eus ar goulennou-ze an escop nevez a respont :

— Ia, faflont a ra din hen ober !

Ar C'hardinal a lavar : Doue ra roi deoc'h an oll grasou-ze, ra ho miro, ha ra roi ners deoc'h en he vadelez.

Hogen an examin ne ket echu; ar C'hardinal a ra goulennou all. Goulenn a ra oc'h an escop nevez ha hen a gred en Drindet santel, e Map Doue en em c'hreat den, en deus gouzanvet evidomp hag a dle distrei d'hor barn, er Speret-Santel, en ilis n'eus nemethi, a zo guirion, santel ha catolik.

An escop nevez a respont : Ia, cridi a ran !

Doue ra gresco ar feiz enhoc'h, eme ar C'hardinal.

Ama e velomp eur merk sclear hag anat ema ar virionez gant an ilis catolik. Ar virionez a zo unan ha ne chench morse. Ar guirionezou a zo gourc'hemennet gant an ilis pehini ne c'hell ket fazia, ne chenchont morse. Evelse e velomp an eskibien ha zoken ar Pab oc'h ober al le da gridi ho unan ar guirionezou a zesker da bep christen fidel. Cridi a reont ho unan ar guirionezou-ze araog ho deski d'ar re all. Eno ema ar c'hem braz a zo etre ar guir iliz hag ar falz ilizou eleac'h m'ema ar c'hredennou dalc'h mad chench dijench. Eno ema ar guir merk evit anaout peleac'h ema ar virionez.

Varlerc'h an examin e comanser an oferen, hag ez ear hete fin an abostol ; neuze, etre an abostol hag an Aviel e sacrer an escop nevez. Da genta e lavarer Litaniou an oll zænt :

Epad al litaniou, an escop nevez a zo stouet, da lavaret eo, astennet var he c'hinou var an douar. Araok fin al litaniou, ar c'hardinal da genta, hag an daou escob all goude, a zao evit her binnigen teir guech pephini. Goulen a reont ma vezo benniget, santeleet, sacret. Goudeze ar c'hardinal hag an daou escop a laca ho zri ho daouarn var he benn en eur lavaret : *accipe Spiritum sanctum* ; resevit ar Speret-Santel en he leunder.

Neuze e laker eur vanden ledan a lian guenn dezhan en dro d'he benn. Cana a rer ar *Veni creator*, hag epad ma her c'haner, ar c'hardinal a frot gant oleo sacr penn an Escop nevez, ha goudeze he zaouarn. Bennigen a ra ar gamel a escop pe ar c'hros, hag hen laca dezhan etre he zaouarn ; bennigen a ra ar bizaou hag hen laca dezhan var he vez. Epad ma rer al lidou-ze, e talc'her levr an Aviel digor var chouk an escop nevez.

N'em eus ket izom da lavaret an Aviel-ze digor var choug an escop a ro da anaout eo diganthan e tle ar gristenien fidel goulen kelennadurez, eo hen dreist oll a zo carget da brezeg an Aviel ha da zeski dezho guirionezou ar feiz ha lezen Doue ; evel ar c'hros a ziskuez eo hen ar pastor carget da gas an denved d'ar peuri, hag en deus resevet ar c'hallout d'ho gouarn ; evel ar bizaou a ziskuez e tle delc'her dinam ilis Doue, a ziskuez ar fidelite a dle beza etrezhan hag an ilis fiziet enhan, an iliz a zo roet dezhan da bried.

Echu al lidou-ze, ar C'hardinal a denn an Aviel divar choug an escop nevez hag hen laca etre he zaouarn, o lavaret dezhan mont da brezek d'ar bobl a zo fiziet enhan. Neuze e ro dezhan ar pok a beoc'h, hag an daou escob all a bok dezhan ive.

Goudeze ez ear gant an oferen beteg an *Ofertor*.

Neuze an escop nevez a ia da ginnigen he ofrans. Kinnigen a ra daou bilet var elum, daou vara, unan alaouret hag unan arc'hantet, ha diou varillik vihan, unan alaouret hag unan arc'hantet ive, ha varnezho armou ar C'hardinal hag he armou he unan.

Adalek neuze an escop nevez a zao oc'h ar memez aoter gant ar C'hardinal, hag e leveront an oferen ho daou var eun dro. Ne gonsacront ho daou nemet eun hosti, hag ar c'halir. D'ar gommunion e rannont etrezho an hosti hag ar c'halir-ze ; ar pez a ziskuez sclear an unvaniez a feiz hag a garantez a zo etrezho. An oferen a leveront evel ma zoar boas, nemet ar Chardinal a lavar ere ar pez a leverer goustadig e mare all.

Da fin an oferen, ar C'hardinal a vennig ar Vintr hag he laca d'an escop nevez var he benn. Neuze e comans an *Te Deum*, hag epad ma her c'haner, an Escop nevez, an daou escop all unan a bep tu dezhan, a ia da ober tro'n iliz evit bennigen an dud.

Ar re a anavez an Aotrou Lezeleuc, ar re a voar gant pebez ners, gant pebez fermder en deuz ato difennet guirionezou ar feiz, a dle gouzout peger caloneg e responte d'an oll goulennou great outhan gant ar C'hardinal a ioa oc'h her sacri. Mar doa ker ferm diagent, sonjit petra voa brema pa laket var he ziscoaz unan euz ar brasa escoptiou euz ar Frans ! brema pa zea, dirak Doue, d'en em garga euz eun niver ker braz a eneou ! Evelse em c'l ichen em eus clevet lavaret : « mad, red eo anzao gouscoude ne ket dilezet c'hoaz hor bro gant an Aotrou Doue, p'eo guir, pegen nebeut bennag a feiz o deuz ar re a zo hirio oc'h hor gouarn, e choazont evit eskibien tud evelse ! » E guirionez ar vouez-ze seac'h ha distagel, ar c'homzou-ze tennet euz a greiz ar galon, a scoe en oll galonou, hag a ioa goest da zihuna ar feiz eleac'h ma voa toc'hor, pe anter gousket. O clevet an escop nevez oc'h ober he act a feiz ker calonek-ze, e teue an daelou euz a zaoulagad meur a hini. Sonjal a reant me voar vad, en amzer-ma ma zeus kement a dud hag o deuz aoun, evel mez oc'h anzao ezint christenien, ez eo eun dra gaer guelet eun den, eun doctor euz ar re voueizeca, oc'h ober he act a feiz dirag an oll, hag oc'h hen ober gant kement a ners calon !

An Aotrou Lezeleuc ne voa ket iac'h en derveziouma. Ar beac'h a lakeat dezhan var he ziscoaz a vije lavaret her flastre. He galon ker birvidig, a ioa evel teuzet

dre an nerz euz ar santimanchou a ioa en he ene ; beac'h en doa o vale o vont, goude an oferen, da vennigen ar gristenien fidel en dro d'ar Gatedral. Kenta en deus benniget eo he vam, a zo c'hoas beo a drugare Doue, hag e deuz hirio var dro dek vloaz ha pevarugent. Digaset oa da gichen dor ar c'heur en eur gador-zougen, hag he map zo eat d'he bennigen, hag hi credabl, e deus lavaret neuze : *Nunc dimittis*... Brema, o va Doue, e lezot ho servicherez da vont ac'hann e peoc'h, pa em eus guelet va map azezet etouez prinsed an ilis.

Goude ar Gousperou, an Aotrou Cardinal Arc'hescop Rouan a bignaz er gador hag a reaz eur brezegen. Ober a reas meuleudi ar vretoned a zo ker brudet dre ho feiz. Breiz a zo unan euz ar broiou a ra muia evit skigna ar feiz dre'r bed, a ra muia evit Breuriez ar Feiz, a ro muia Eskibien ha missionerien evit prezeg ar feiz en oll broiou. Great en deuz ive meuleudi Autun. Comzet en deuz a veur a hini euz an dud brudet euz ar gær hag euz an escopti-ze, hag a zo anavezet dre ho vertuziou hag ar vad o deus great.

Goudeze ar pevar escop o veza eat d'an escopti, ar re a zo e Breuriez Sant Visant a Baol hag e breuriezou catolig all, a zo eat di da gimiada dioc'h an Aotrou de Leseleuc. Unan euz ar brezidantet en deus comzet outhan en hano an oll, hag hen en deus respontet. Ama Aotrou Escop Autun a velas pegement e voa caret en escopti-ma dre an daelou a deue euz a zaoulagad an oll. Ar re a anavez actou an ebestel ne c'hellent ket miret da zonjal e sant Paul o kimiada dioc'h christenien he amzer.

Evelse eo echuet an dervez-ze a vezo sonch anezhan e Kemper hag en escopti oll. Dimeurs, dre an trein a zeg heur anter ez eo eat en hent an Aotrou Cardinal Arc'hescop Rouan hag Aotrou Escop Guened.

Aotron Escop Autun a ziblaso diziou, ha beleien Kemper a dle kimiada diouthan dimerc'her da bardaez. Ne c'hellan ket comz a gementse, rak ar pez a scrifan ama a vezo moullet araok neuze. G. M.

Petra da lavaret euz diouganou pe prophesiou spontuz Anna-Maria Taïgi ha Palma ?

Pevare pennad

« Anna-Maria Taïgi ha Palma, » eme Fanch, « a gomz euz ar veleyen, euz al leaned ha leanezed, hag a lavar e vezint lazet, ma ne vent ket oll, da vihana eur galz anezho. Koulskoude ar yeleyen, al leaned hag al leanezed eo c'hoaz ar pez or beuz a wella war an douar. »

Ne lavaran ket *nan* d'eoc'h. Evel-kent, mar kouez war-n-om ar goalennou a bere ez-om gourdrouzet, ar veleyen, al leaned hag al leanezed ho devezo ho lod, hag al lodenn vrasa.

Eun dra remerket eo penaôz, pa gouez goalennou war ar boblou, an dud a iliz ho deuz ato ho lod enn-ho, hag al loden vrasa.

Gouzout a rit petra a c'hoarvezaz e Franç, brema ez euz eur pevar-ugent vloaz bennâg, epâd an dispac'h pe ar Révolusion vraz. Nag a dud a voe distrujet e Franç, epâd ar bloaveziou trubuilluz-se, gan ha dre urz ar Republikaned koant, Robespier, Marat, Danton ha fallakred all, pere a rea neuze ho mistri er vro! Hogen euz a biou e voe bet distrujet ar muia ? Ha ne d'eo ket euz an dud a iliz ? Nag a Iskibyen, a veleyen, a leaned a voe lazet neuze dre zaouarn pe dre urz an tiranted fall-ze ! Neubeud euz an dud a iliz a jomas er vro (me lavar ar re vad) a zaveteaz ho buhez euz ar maro ; ne zalc'haz nemeur ho fenn war ho diouskoaz mened ar re a dec'haz da Vro-Zaoz, d'ar spagn.... koulskoude, ha beza e voant-hi Iskibyen, beleyen, leaned ha leanezed fall an oll dud a iliz-se, lakeet neuze d'ar maro dre urz ar fallakred a rene d'an ampoent ?

Nan. Ar re fall a voa e touez an dud a iliz hen hem hastaz, ewid savetei ho buez, da ober al le d'ar Gouarnamant dispac'her, a eneb bolontez ar Pab, d'hen hem zistaga evelse euz an iliz katolik, hag a zaveteaz dre enno, eun darn anezho, ho buhez, mes ne zavetezont ket ho henor nag ho c'houstians. Ar re a refuzaz al le hag a gollaz ho fennou, a voa, eur galz anezho, tud santel bràz hag ar re-all oll tud a feiz; tud a vuhez hag a relijion vad, koulz e peb doare hag an dud a iliz a zo brema.

« Perâg eta ne voent-hi ket espernet ? »

Hen lavaret a ran d'eoc'h : pa deu goalennou Doue da goueza war ar boblou, e skoont, peurvuia, koulz war ar re vad evel war ar re fall. An dud a iliz dreist-oll na vent morse espernet; er c'hontrol an tolyou pounera a vez ewit-ho.

« Perâg an dra-ze ? se ne zeblant ket beza leal, just. »

Doue a fall dezha se, hag hen deuz nezonyou mad ewit hen permeti.

Da genta, Doue, pa zigass goalennou hag a laz an dud, klenvejou distrujuz evel ar c'holera, ar vosenn ha klenvejou all, brezelyou, dipac'hadegou ha traou all evelse, a fall d'ezha kaout he lod e touez ar viktimou greet gan ar goalennou-ze. Hogen, ma ne vez lazet nemet tud fall, pec'heryen kaledet, an diaoul epken hen deffe preizon da gass gan-t-ha d'an ifern, ha Doue, ene mad ebed da vont gan-t-ha d'ar baradoz. An diaoul neuze, c'houi a gompren, a c'hoarsffe goab da Zoue hag a vez ne fier.

Eun eil rezon. Ar re vad, ar re wella, ha beza ez-int-hi dibec'h avoalc'h dirâg Doue ? Ha ne d'int-hi ket ivez kalz pe nebeud ar penn abeg, ar penn kaôz euz a bec'hejou hag a zizurzou ar re fall ?

« Penaôz ? »

Dre ho leziregez da bidi ewit-ho, dre ho dic'hoantegez ho-unan da zervicha Doue, o roi evelse goall-skouer d'an dud a neubeud a feiz, dre ho mank a oaz kristen da gelenn, da guzulya, da hencha ar re a zo dindan-ho, pe dispozet da zilaou ho mouez.... ? Ezom ho deuz eta ivez da ober penijenn ha da veza kastizet.

Mar d-eo gwir kemment-ma euz an oll re vad, ha ne d-eo ket c'hoaz muioc'h gwir euz an dud a iliz ? An dud a iliz a zo ar penn euz ar bobl. Mar ya ar c'horfa dreuz

mar kouez er poull, en douvez, piou a zo kaôz, ma ne d-ɔo ar penn? Er penn e ma an daoulagad, ha d'ar re-mə eo da rena ar c'horf. Mar kouez eta ar c'horf er foz, an daoulagad eo a zo kaôz; n'ho deuz ket sellet mad, pe ez-int tevaleet.

Pa deu Doue eta da skoi eur bobl euz he voalennou, da skoi ar c'horf, penaôz ec'h espernffe-hen ar penn, pehini hen ren? Mar hen deuz c'hoant ar penn da veza espernet, n'hen deuz nemed digass ar c'horf en hent mad Se a zo he garg hag he zever; se a zo en he c'halloud. Ma n'hen hem gav ket gouest euz a ze, perâg chom da benn? e tle hen hem denn ha lezel he blas gan eun all.

AN ERMIT.

Tabut etre eur c'hristen mad ha daou zispac'her.

II.

Jakez ha Cola a scrabe ho fenn. Guelet a reant ne c'hellent ket lavaret nan d'ar parizien. Re anat oa, mar bez savet divar goust an oll arc'hant da baea ar vistri scol, ar paour a baeo evel ar pinvidik, ar re n'o deus ket a vugale evel ar re o deus.

— Da viana, a lavaras Jakez, neuze o devezo an oll descadurez, p'eo guir e vezo great d'an oll vugale mont d'ar scol.

— Me zonje din, eme ar parizien, eo ar frankiz eo a glascac'h, e voa zoken fouge ennoc'h dre ma c'hesperac'h ober iviziken ar pez a garjac'h?

— Hag on euz ive, hag e raimp eo zoken.

— Hogen petra eo neuze-ta ar scol red?

— Da lavaret eo e vezo great d'an oll cas ho bugale d'ar scol.

— Neuze-ta ar gerent ne vezint mui mistri d'ho bugale, ne c'hellint mui ho delc'her gantho pa o devezo izom anezho, eur vech ma vezint deut en oad da vont d'ar scol bete ma vezint cavet desket avoalc'h. Sonch oc'h eus couls ha me pa edomp-nier scol, an tad a gase avechou he vap da ober eur gevridi bennag, ar vam a zalc'he he merc'h er gær da luscat eur breur pe eur c'hoar vihan; da lavaret eo hon tadou hag hor mamou-ni hor c'hase d'ar scol pe hon dalc'he gantho ervez ma plije dezho.

— Oh, a lavaras Cola, den emichans ne viro oc'h an tad hag oc'h ar vam da gas ha da zigas ho bugale dioc'h ma c'hoantaint; ne ket bianaat hor frankiz eo a fell deomp, he c'hreski eo.

— Mad, neuze e c'houlennan diganeoc'h eun eil guech; petra eo-ta ar scol red? Mar bez lezet gant an tad hag ar vam frankis da gas ho bugale d'ar scol pa garint, ha d'ho delc'her gantho pa o devezo izom anezho, livirit din petra o pezo gounezet?

— Gounit a raimp da viana, eme Jakez, ma vezo desketoc'h hor bugale, rag an amzer a gollet oc'h ober katekis dezho, o coms dezho a relijion, a vezo laket da zeski dezho traou all talvoudusoc'h, ha neuze o devezo mistri ha mestrezed scol gouezieg, ha ne ket azenned evel ar vreudeur hag ar c'hoarezed....

Ah! an dra-ze ac'h eus lennet ive, pe clevet lenn er c'hazetennou dizoue? Cridi a rez, Jakez, e c'hell eur vezen fall dougen frouez mad?

— Ne zonch ket din.

— Cridi a rez-te e c'hell azenned rei descadurez vad da re all?

— Diez e ve dezho, a gaf din.

— Mad, silaou: (hag ar parizien o tenna eul levr euz he c'hodel.) E Pariz hag er c'heriou braz ez eus scolıou huel hag a vez digemeret enho bep bloaz eun nebeut scolaerien, evit netra, hag ar scolaerien-ze eo an dibab tennet euz ar scoliou dalc'het ken gant ar vistri scol laïk ken gant ar vreudeur. Ar vugale-ze a vez laket da *gomposi*, hag ar re a vez cavet desketa eo a vez resevet: Hogen pe gant bugale ar vistri scol laïk pe gant bugale ar vreudeur eo e za ar gounit eno bep bloas? Tud a zo hag o deus kemeret ar boan da verca bep bloas pet bugel a zo bet resevet, ha gant piou oa bet scoliet pephini anezho. Setu ama eun tamik levr hag a zo merket enhan ar pez zo tremenet er pemp bloas varnugent diveza, adalek 1848 bete 1871; hag ar c'hontchou zo ama zo bet great ne ket epken gant mignoned ar vreudeur, mes ive gant ho enebourien.

Epad ar pemp bloas varnugent-ze ez eus bet resevet daouugent bugel bep bloas, nemet en tri bloas kenta e voue resevet unan bennak nebeutoc'h. Hogen var an daou-ugent-ze dibabet bep bloas, hirra zo bet dibabet etouez ar vugale scoliet gant laïket eo daouzek; alies n'eus resevet digantho nemet daou pe ¦dri; eur bloavez n'eus bet resevet digantho nemet unan, ar re all oll a ioa bugale scoliet gant ar vreudeur. Da lavaret eo ar vistri scol laïk n'ho deus gallet lacat reseo nemet unan dre nao pe zek d'ar vreudeur. Hag evesait mad c'hoas ar vistri scol laïk o deus e Paris eiz scol ha triugent, hag ar vreudeur n'o deus nemet peder hag antercant, hag evelse ar vistri scol laïk a dle caout ive ar muia scolerien. Hag ar pez a zo guir evit Pariz, a zo guir ive, hag a dremen er memes tra e kement kær a zo *concours* evelse enhi. Livirit din-ta, goudeze, pere a zo azenned, pe ar re a oar rei deskadurez d'ar vugale, pe ar re na ouzont ket?

— Da viana, a lavar Cola, ha pa o defe ar vugale nebeutoc'h a vouezigez en eur c'hiz, en eur c'hiz all e c'hounezint. Rag ar vistri scol faïk a voar deski dezho beva guelloc'h, gouzout en em ren ho unan, ha beza tud abred, ne ket bigoderez evel.....

— Han ia, aucounac'hat a rean eo ar frankiz a felle deoc'h! ha dre-ze frankis ive evit ho pugale! oh, bez dinec'h, pa ne vezo comzet dezho morse nag a Zoue nag a relijion, pa na vezo lavaret ¦dezho ¦morse eo eun dever evitho senti oc'h tad hag oc'h mam, pa vezo desket dezho en em ren ho unan, evel ma leverez, oh ia, bez dizoursi, frankis avoalc'h a gemerint.

— An descadurez, credabl, eme Jakez, ho lacai avoalc'h da zenti oc'h ho zud evel m'eo dlet!

— Penauz, eun descadurezep ep Doue na relijion? ha ne velez-te ket eo dres ar relijion eo a zesk an deveriouze d'an den? ha mar fell dit ive deski an traou-ze d'ar vugale eo eun descadures christen a c'houlennez evitho, ha mar fell dit eun descadurez christen, piou a dle beza muia e tro d'he rei nemet ar re a heuil guella al lezen gristen; ha piou a heuil guelloc'h al lezen gristen eget ar vreudeur hag ar c'hoarezed oc'h eus c'hoant da gas da beuri evel a livirit?

— Caout a c'heller bugale vad ha sentuz ep kenteliou breudeur na c'hoarezed, eme Jakez.

— A gaf did? hogen lavar din, pa edomp-ni ama bugale er scol, ha te ha me, ha n'on eus-ni ket avechou manket da zenti oc'h tad ha mam? Mes ha n'on divije ket manket aliesoc'h panefe an aliou, ar gourdrouzou zoken a reat deomp er c'hatekiz, ar c'henteliou a reat d'eomp en ti scol? Ha ne ket guir pa gavemp diarben en ti scol hag en iliz e voa esoc'h hon lacat da zuja er gaer?

— Ne lavaran ket nan, eme Jakez.

Eur pennad all.. G. M.

ALSAS. — En eur gazeten euz ar vro-ze e cavomp al lizer-ma scrifet gant eun den din da veza credet.

« Ar gristenien a voar e teuaz ar Verc'hez santel er bloas 1846, var meneziou ar Salet, hag e 1858, e Lourd d'en em ziskuez da vugale dinam ha da ziscleria dezho penauz e tlie ar Frans beza castizet ma na deue ket da chench he giziou dizoue, mar kendalc'he da derri lezen Doue o profani deiz ar zul, oc'h en em rei d'al leoudouet hag o terri oll lezennou an ilis.

Ar scrifagnerien dizoue ne rejont nemet c'hoarzin euz ar gourdrouzou-ze hag a ieas goasoc'h goas var ho c'hement all.

Ar c'hastizamanchou a deuas, goustadik da genta, mes en amzeriou diveza-ma, ar Frans o veza savet eur skeuden d'an den gadal Volter, a voue flastret, hag a velas petra a zigouez gant eur bobl hag ha nac'h Doue he dadou. Doue gouscoude, pa sco ha pa c'hloaz, a voar ive parea ha pardoni.

Evelse n'en deus ket ancounac'het an Alsas, unan euz ar provinsou o deus bet muia da c'houzanv, abalamour ma he guel o vouela hag o pidi ha ma e deuz esperans. Burzudou en deus great evit he c'honsoli.

Varlene e voue guelet croaziou hag imachou var guer an tiez. An dud difeiz ne c'hellent ket hen nac'h. Clask a rejont avad a bep seurt digareziou, a bep seurt geier evit rei da gridi ne voa ket a vurzud eno. Caout a rea dezho e lakeant evelse ar burzud en douar.

Hogen setu ama eur burzud all diesoc'h c'hoas da nac'h. Ar Verc'hez a deu d'en em ziskuez, ha zoken meur a vech, ha morse n'oa bet guelet gant muioc'h a dud eget da eisvet gouel ar Rouanez.

Eun niver braz a dud a ioa eat var an dorgen santel eleac'h ma en em ziskuez mam Doue.

Setu en eun taol ar Verc'hez oc'h en em ziskuez, hag oc'h ober sin da eun demezel euz a Golmar da dostaa outhi. Houma strafuillet oll, a lavar:

— Va mam vad, petra a c'houlennit-hu diganhen?

— Pedit, pedit, kendalc'hit da bidi; silaouet e viot, eme ar Verc'hez, hag hi neuze kuit.

Eur pennadik goude, Mari en em ziskuezaz adarre, hag a lavaras: « Ep dale e viot delivret, me eo ar vam a drugarez. » Abenn eur pennadig all en em ziskuezaz adarre. Neuze e devoa eur vizach doujus. Eur c'hleze a ioa ganthi en he dorn, hag hen toalas varzu an Allmagn.

Erfin en em ziskuezaz eur vech all c'hoas. Neuze oa a bep tu dezhi daou æl hag a daole sclerijen tro var dro. Lacat a rejont eur gurunen venn var he fenn. Oc'h he gouzoug e zoa a istribil eur groas vraz en aour, hag e voue guelet an Tad Santel Pii Nao o tostaat hag o poket d'ar groas-ze.

Eur vech all e voue guelet, e kichen ar Verc'hez, eun iliz, hag hon enebourien o fringal gant ho c'hezeg en dro dezhi, pa zonjet nebeuta setu ho c'habiten o poulza he varc'h varzu an aoter, hogen dioc'htu e voue guelet o terri he benn hag o coeza.

Setu aze, ep mar, peadra c'hoas da lacat an dud difeiz da c'hoarzin ha da ober goap.

(Tennet euz ar gazeten c'hallek *Chronique religieuse*).

CONLI. — Disul eus bet eis dez e voue benniget e Conli eur vols savet eno evit delc'her sonch euz ar mobiled a zo maro eno, dre glenvet, dre zienez, dre nerz ar goal amzer a ioa scrijuz er mare-ze. Ar Vretoned dreist oll a zo bet goal laket¦e Conli; nao ugent breton a gonter zo beziet eno. Breiz oll e deus sicouret sevel ar vols-ze a zo bet benniget gant vikel vraz an escopti.

Tud ar c'harter a ioa deut a vanden da Gonli en deis-ze, hag a bede caloneg evit an dud keiz-ze o deus guelet dre eno o c'houzanv kement a boaniou.

« Guechall, eme ar beleg en deus prezeget evit ar venediction-ze, pa en devoa pobl Doue tremenet ster Jourden a ioa chomet a za hag en em zizec'het evit lezel an israelited da dremen, Josue a lakeas tenna daouzek mean braz euz a vouelet ar ster, ha lacat an daouzek mean-ze eno e kichen en eur bern. » Divezatoc'h, emezhan, pa c'houlenno ho pugale diganeoc'h petra eo ar bern mein-ze, e tiscleriot dezho ar burzudou en deus great Doue evit he bobl oc'h he zigas euz an Ejipt evit bezaperc'hen da zouarou ar vro-ma. Ama, eme ar prezege re c'hellor lavaret kement all. Pa deui ho pugale hag ho pugale vian da c'houlen diganeoc'h petra eo ar vols-ma, petra eo an hanoiou a lenner var ar vein-ze ha ne ket hanoiou tud ar c'harter eo ez int, e leverot dezho pebez reuziou a zo coezet varnhi abalamour ma e devoa dre he fec'hejou lakeat ¦Doue da vanecaat outhi. Lavaret a reot dezho ez eo euz ar c'harteriou, eleac'h ma zeo chomet c'hoas iac'h al lezen gristen, eo ez euz diredet tud evit difen hor bro. Lavaret a reot dezho pebez ners calon a zo bet red d'an dud-ze da

gaout, hag o deus bet dre ma voant c'hristenien ; rak ne gaver ar gourach-ze da zifen he vro nemet en eur galon gristen a zo renet gant ar groaz eleac'h ma velomp Jesus o vervel evit ho breudeur, hag he vam oo'h asanti gnelet he map o vervel. Lavaret a reot dezho c'hoas ne deus nemet eur galon gristen hag a oufe senti, gouscoude ep sentidigez ne deuz esperans ebet da drec'hi he enebourien, hag ar sentidigez n'he c'haver morse en dud difeiz ne glaskont nemet ho eurusdet ho unan var an douar.

Azioc'h ar bez, great e marbr a Vreiz, liou tenval, ez euz eur groaz huel, troad ha christ euz ar memes mean, great gant eur eur breton ijinuz, Eozen Hernot euz a Lannion.

N'euz croaz ebet dre eno, dioc'h ma leverer, ker caer hag hi. Lenn a c'heller var ar bez hanoiou 131 euz ar mobiled breton ; an 49 all n'eus ket gallet gouzout ho hanoiou nag a be 'parrez e voant. Hogen ar re o deus roet ho buez evit difen ho bro, a virit a dra zur ma ve dalc'het sonch anezho ha ma ve pedet evitho, ha pa na ve ket anavezet ho hanoiou. Ar vols savet e Conli a vezo ato eur merk a anaoudegez vad abers tud ar c'harter hag abers ar Vretoned e kenver ho difennourien.

An daou denner frank.

XVI.

Epad ma edo Bonardel gant he dennerien-frank e Giromagny, gouarner Betfort a c'helcas dezhan eur billet evit rei dezhan da c'houzout e vouie an enebourien peleac'h edo, e voa antercant mil a allmaned bet urs dezho d'he zistruja eno pe er meneziou eun tu bennak. An antercant mil den-se a dlie stanca an oll guenodennou outho.

— Antercant mil den ! a lavaras Bonardel ; ha ni a zo daou vil etre tennerien-frang ha re all. Pemp varnugent da bephini ac'hanomp, ne ket fall ! Gouscoude n'omp ket plaoufet gantho c'hoaz, ha ker marteze a gousto hon ler ni-dezho.

Antronoz eta, araok an deiz Bonardel gant he damig arme a guitea Giromagny hag a iea er menez a ioa neuze goloet a erc'h. Pa deuaz ar sclerijen e c'hallet a bell ho guelet, evel eur zarpant hir ha du, o vont cam digam var an erc'h e troad ar menez. Eno ez oa c'hoas coad hag o devoa eun tam golo bennak. Varlerc'h ar vanden edo Bonardel he unan, Nicolaz hag an doctor Marc unan a bep tu dezhan. Neuze ez oa eur marc'h gantho renet dre he gabest.

— Sell, a lavaras Conrad da Villou, pebez sonch a zo deut d'an doctor adarre-ta? He varc'h ganthan var bouez be gabest ; hogen bremaig, eleac'h m'eo soun ar menez he varc'h ne c'hello ket pignat.

— Ia, mes ne velez ket ez eus manikinou var ar marc'h?

— Ia da, red eo ma casfe eur zam ostillou d'he heul.

— Me grette kentoc'h eo ar c'habiten en deus digaset ganthan, var gein ar marc'h, eur prezant bennag evit ar prusianed.

E guirionez, pa voant digouezet er penn huela euz ar c'hoad, eleac'h ma teu ar menez da veza sounn, hag eleac'h ne deus mui nemet rec'hil ha kinvi, ar c'habiten a lavaras chom a za. Eno e zoa berniou mein torret da lacat var an hent, hag eno e reaz ober daou doul, unan a bep tu d'ar venoden. Neuze Nicolaz hag hen a zizamaz ar marc'h, hag a lakeaz ar zam en daou doull-ze, hag e taoljont eur bern mein torret da stanca ha da c'holo an daou doull.

N'em eus ket izom da lavaret ar pez a ioa laket en toullou-ze a ioa daou zam poultr, gant eur gapsulen a dlie lacat an tan enho var bouez eul las, a vije sachet varnezhan euz a bell. Daou vloue fisel a zervichaz evit an taol-ze, ha Nicolaz, cuzet eur pennad ac'hano e doug eur roc'hel, a dlie sacha var an diou fisellen ha lacat an tan er minou.

— Pa glevot eur sutaden, eme Bonardel, en em lakit var evez: ha pa glevot an eil sutaden, sachit dioc'h-tu var ho tiou fiselen.

Neuze ar c'habiten a zavaz hueloc'h gant he zoudarded, hag hen he unan en em lakeas var eur roc'hel huel eleac'h ma c'helle guelet piou a dostaje ep beza guelet he unan gant an enebourien. Gouzout avoalc'h a rea e tlie beza eur rejimant Allmaned bennak var ho lerc'h.

An antercant mil den ma on eus comzet anezho a ioa en em laket en hent mintin mad, hag evel ma voa ar c'his gant ar prusianed, ar rejimanchou badet eo a gaset ato er penn kenta. Eun arme badet eta eo a deue varlerc'h hon tennerien-frank. Gouzout a reant pe ger bihan oa an niver anezho, hag evelse an Allmaned a valee dinec'h ha dizoursi evel pa vijent o vont d'an ebat. Dillad tom a ioa en dro dezho, manegou var ho daouarn, ha botinezou ler mad en ho zreid. Fouge a ioa enho dre ma cavent an erc'h breset hag ar venoden great gant soudardet Bonardel. Cridi mad a reant pe vije nemet eur c'hoari evitho ober prizonierien euz ar vandennik fransizien-ze a ioa stanket pep guenoden outho tro var dro d'ar menez hag a ioa red dezho en em renta pe vervel etouez an erc'h gant ar riou hag an naoun.

Evelse pa voant digouezet tost d'ar c'hoad ma voa an dennerien-frang er penn huela anezhan, daou ofiser Allmaned, teo evel diou varriken, hag a gave douetus tenn ar zao, a lavare an eil d'egile :

— Me n'ouzon ket perag e rer deomp pignat ama, eme unan anezho ; n'on doa nemet chom du-ze en traon, hag ar re-ma a vije red dezho disken d'hor c'haout, pe da gaout unan bennag euz ar rejimanchou all ; rak gouzout a ran n'eus pourvizion ebet gantho, ha n'o deus netra d'ho goudori.

— Credabl, eme egile, ar c'holonel en deus c'hoant da doma dezhan oc'h ober ar pennad bale-ma, pe da velet he unan peleac'h e ra al laboused-ze ho neiziou.

— Ha ma tiskenfe al laboused-ze divar ho zorgen, e vent goest c'hoas marteze da rei eun taol bek pe enn taol skilf bennak deomp !

— Oh ! bezit dinec'h, ne nijint ket eleac'h ma velint tud, ha nebeut e chomint aze, ne nijint e nep leac'h, rak scornet e vezo ho diou askel.

Er momet-ze e voue clevet eur sutaden.

An Allmaned a chomaz oll a za, strafuillet oll. Pep soudard a glaske he fuzil, pep ofiser a denne he gleze, hag a zelle a ziou hag a gleiz ; hogen ar sutaden a ziscoeze n'edo ket an enebour pell diontho.

An ofiserien a grias neuze : araok! a raok! rag edont neuze dirag ar c'hoad, hag eno ep mar edo an dennerien-frank.

Eun eil sutaden a voue skiltrusoc'h eget ar genta ; kerkent Nicolaz a zachas var he ziou fisellen. Guelet e voue moget, tan, ha daou denn min a grozas. Den ne oufe lavaret pebez tousmac'h a voue eno, pet euz ar badet a voue lazet, draillet, torret eun ezel bennak dezho gant ar mindrail strinket a bep tu euz an daou doull min ze. Er memez amzer Bonardel hag he dennerien-frank, divar ar rec'hil e douk pere e voant en em guzet, a denne mar gouient, hag a ziscare Allmaned a steiou. Ar re ma a ioa ker spontet ha ker strafuillet ma ne voant mui e tro d'en em zifen. Tec'het a rejont ac'hano pephini evel ma c'helle ep sonjal zoken da asten dorn d'ar re euz ho c'hamaraded ne voant nemet mac'haniet, hag a grie fors o c'houlen sicour. Soudardet Bonardel a ieas var ho lerc'h hag a dennas varnezho ken na c'hourc'hemennaz ho c'habiten dezho eana.

Goude an taol caer-ze, an dennerien-frang en em lakeas da bignat adarre varzu kern ar menez. Pa voant savet eur pennad, e velent an ered hag al laboused preiz all o tont a brez a bep tu da grignat corfou ar badet, ha Conrad a lavare da Villou :

— Hirio al laboused-ze a ra fest gant corfou an Allmaned, ha varc'hoas marteze e raint gant hon re-ni.

— Piou a vear? hogen deomp ato, evidon-me am eus fizians !

— Me n'em eus ket cals ; poan or bezo a gredan oc'h en em denna euz ar meneziou-ma.

Poan o devoue e guirionez o clask mont var araok er menez, ken teo oa an erc'h. Mont a reant an eil rum varlerc'h egile er penn araog evit digeri hent.

Hogen gant kementse e teuaz an noz varnezho araok m'o doa gallet sevel da gern ar menez, hag e voue red dezho disken var ho c'his da gaout ar c'hoad da dremen an noz. Eno e cafjont kenneud da ober tan ; anez e vijent bet scornet gant ar ienien araog antronoz vintin.

An deis varlerc'h, abouez poania avoalc'h, e pignjont var gern ar menez. Meur a hini anezho a ioa scornet eun dorn, eun troad pe eun ezel all bennak dezhan, hag an doctor Marc en devoue labour da frota gant erc'h izili scornet evit digas buez enho. Mes bouet a vanke dezho ive, hag e voant e danjer da vervel gant an naoun.

Dre chans, en tu all d'an dorgen e cafjont, dindan an erc'h, unan euz ar c'haoiou-ze o deus tud ar c'harter er meneziou, eleac'h ma reout ho fourmach ; hag eleac'h ma hen lezont ken na ve deut ar mare d'he verza, rag eno en em vir guelloc'h. Eno e cafjont eun nebent mad a dorziou fourmach, hag e c'heljont terri ho naoun. Eno e tremenjont eun nosvez all, pephini destumet closa ma c'helle evit delc'her tom dezhan.

Ar bourcou en tu all d'ar menez a ioa leun a Brusianed. Nicolaz, Guillou ha Conrad, daoust d'an erc'h, a ioa eat da velet, hag a zistroas da rei ar c'helou ankenius-ze. Hogen digaset o doa gantho eun den euz ho anaoudegez hag a anaio mad an oll guenodennou dre ar menez ha dre ar c'hoajou a ioa en he droad.

Neuze Bonardel, goude beza en em glevet gant he ofiserien, a ziscleriaz ez ajent antronoz, renet gant an den-ze, da glask, gant he zoudardet hag he dennerien frank, eur ribin bennag evit en em denna ac'hano. Eun nebeudig epken a chomje var ar menez hag en em ziskuesche ac'hano evit rei da gridi d'an Allmaned e voant oll prizoniet eno etouez an erc'h. G. M.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Prezegen d'al laeron. — Brema ez euz eur pennad amzer, eur belek coz a goezaz etre daouarn eur vanden laeron. N'oue ket diez dezho he c'huilla ha lamet diganthan ar pez a gafchont ganthan. Hogen evel ne gafchont nemeur a dra, e sonchjont he zelc'her gant ho prizonier ken na deuje tud he barrez da baea eur zom evit lacat ho ferson e frankis. Gouscoude, o veza great eur zonch, setu hi o lavaret evelen d'ar belek coz!

— Sell, ni ne vezomp ket alies var dro ilizou na beleien, hag evelse ne glevomp nemeur a brezegennou; mar kerez ober azc deomp eur brezegen dioc'h hon doare, eur brezegen da blijout deomp, e vezi lezet da vont kuit ep paea netra !

Ar person coz a reas dezho ar brezegen-ma :

« Va mignoned, n'eus den var an douar hag hen defe muioc'h a druez ouzoc'h eget am eus-me, rak ma velan calz a henvefidigez etre hor Zalver ha c'hui. Eveldan calz ac'hanoc'h a zo ganet er baourentez ; ma n'oc'h ket deut er bed-ma en eur c'hraou, da viana ez oc'h deut en eur c'hos lochen pe marteze zoken e corn eur c'hoad bennag, hag oc'h eus bet dienez a gals traou en ho kenta bloaveziou. Eveldhan oc'h euz epad ho puez mil boan o caout ho para, mil drubuil, mil diezamant da c'houzanv, n'emaoc'h dizoursi e nep leac'h. Eveldan e rer ar brezel deoc'h, e clasker en em zizober ac'hanoc'h, e caser archerien var ho lerc'h evit ho paca hag ho treina d'ar prizoniou ha dirag al leziou-barn. Eveldhan pa c'heller cregi enhoc'h ho caser dirag ar varnerien, ho condaoner alies da eur maro mezus. Eveldhan zoken, goude ho maro e tiskennit d'an ifern iou : hogen eno ez eus kem pe disheveledigez etre hor Zalver ha c'hui. Hor Zalver ne chomas ket en ifernou ; c'hui avad, eur vech eat di, a chom eno evit ato. »

N'em eus ket clevet petra reaz al laeron oc'h ar person coz. Ar penn kenta euz he brezegen a blijas dezho, credabl; ar penn diveza avad a dlejont caout dies da dreizia.

Evel ma talc'h ato ar goal amzer, e talc'h ive ar penseou da zigouezout dalc'h mad. Ar c'hazetennou, o comz euz ar goal varrou amzer a zo bet d'an 2, *3* ha *4* a vis c'huevrer, a ro hanoiou ugent Jestr eat da goll en tri dervez-ze var aodchou Breiz. An dud divar al listri-ze a zo saveteet lod anezho, lod all ive a zo beuzet.

D'an 31 a vis Genver, diou c'hoar, c'huezek vloas pephini anezho, rag eur c'houblad int, a ioa o testum brinnig ha begou bran var an aod e kichen Pont'n-Abad. Unan anezho a ieas re hir var al lec'hit tano, hag a zanclas ken don ma na c'helle ket en em denna kuit.

He c'hoar a red d'he zicour, ha gant poan avoalc'h he zenn ac'hano; mes o sacha he c'hoar e voa sanclet he unan, ha brema eben ne doa ket a nerz avoalc'h d'he zicour da zont ac'hano. Ar mor a ioa o tont hag a iea ep dale d'he golo. Pesketerezed a ioa a dost hag a deuas, mes ken tano oa al lec'hit en dro dezhi, en hevelep doare ma ne c'hellent ket he zenna. Dre chans eur martolod a dremen en eur vag hag a gleo ar c'hri. Evithan da veza pell e sach var he rouenv hag e teu buan. Pa zigouezaz oa goloet ar verc'h paour ha marteze maro. Plonji a reaz hag he zennaz abouez sacha avoalc'h. Hema pe gen tano bennak ma voa al lec'hit a deuaz a benn d'he digas var ar seac'h. A drugare Doue n'oa ket maro, hag e devezo gallet trugarecat he madoberour.

Marvaillou. — Hon tad santel ar Pap a zigemere en dez all eur vanden dud etouez pere ez oa saozoned hag americaned. An tad santel, evel ma ra peurliesa, a lavaraz eur ger mad bennak da bephini anezho. Oc'h eur zaozez iaouang e c'houlennaz a be vro e voa. Houma, evel ne gomprene ket comzou ar Pap a zonjaz e c'houlenne diganthi pe oad e devoa, hag a respontas :

— Pevar bloas varnugent, tad santel.

— Ne ket anidra-ze a c'houlennan, eme ar Pab, me c'houlen diganeoc'h peleac'h oc'h ganet?

Ar zaozez a gredaz e rebeche ar Pap dezhi ne lavare ket ar virionez. Ruziâ a reaz, hag e lavaras :

— Pardon, tad santel; geier am eus lavaret deoc'h; nao bloas varnugent echu oun.

Ar merc'hed, calz anezho, o deus poan o vont da heul ho oad.

Eur si all rebechet d'ar merc'hed, eo o deuz eun teod hag a ia en dro evel eur vilin. Eur medisin a ioa bet galvet da velet eur c'hreg clanv. An glanvourez n'oa ket toc'hor. En em lacat a ra da drabellat d'an doctor kement ma skuizaz hema abenn eur pennad ha ma lavaras :

— Diskuezit din ho teod !

— Ne ket em zeod em eus poan, doctor !

— Diskuezit din ato; me zo guelloc'h ganhen guelet ho teod evit he glevet.

Eur vam a roe he c'henteliou d'he merc'h e doa pevar pe bemp bloas. Ar verc'hik-ze a ioa eun drabel goest da vouzara an oll. (An dra-ma a ioa e Paris·)

He mam o clask he lacat da devel a lavare dezhi :

— Ha ne c'heus-te ket a vez o trabellat evelse, ne ean ket da deod?

— Mes? perak, va mam?

— Sellit, va merc'h, mar kendalc'hit da drabellat evelse, c'hui ne greskot ket; c'hui a chomo bihan evel ma zoc'h brema. Sellit, ne velit ket an aotrou Thiers?

D'an deis kenla a vis Meurz e tigor eur retred brezoneg evit ar voazed e Lesneven hag e Kemper.

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *1 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *6C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	34 lur, 25 c.	Guinis.....	34 lur, 25 c.
Segal.....	20 lur. 83 c.	Segal.....	20 lur, 83 c.
Eiz.....	17 lur, 50 c.	Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	19 lur, 16 c.	Ed-du.....	19 lur, 16 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.	Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	8 lur, «« c.	Avalou douar	9 lur, 00 c.

HENT HOUARN.

Da be heur e tiblas hag e tigouez ar c'hirri tân.

O VONT A LANDERNE VARZU NAONET.

	kenta trein.	eil trein.	trede trein.	pevare trein.
Landerne.....	« «	8 35m	1h ««	8 20
Dirinon.....	« «	8 53	1 26	8 42
Daoulas.....	« «	9 04	1 40	8 56
Hanvec.....	« «	9 19	2 ««	9 14
Quimerc'h.....	« «	9 34	2 21	9 34
Castellin.....	« «	9 57	2 54	9 59
Quemeneven.....	« «	10 18	3 20	10 22
Kemper.....	6 30	10 53	4 46	10 48
Rosporden.....	7 04	11 32	5 24	« ««
Bannalec.....	7 21	11 48	5 41	« ««
Kemperle.....	7 46	12 11	6 06	« ««
Loriant.....	8 19	12 30	7 05	« ««
Naonet.....	« «	6 52	» ««	« ««

O TONT EUZ AN NAONET VARZU LANDERNE.

Naonet.....	« «	« «	6 10m	« «
Loriant.....	« «	8 20	12 10	6 05a
Kemperle.....	« «	9 02	12 49	6 49
Bannalec.....	« «	9 26	1 11	7 13
Rosporden.....	« «	9 44	1 28	7 31
Kemper.....	5 30	10 12	2 02	8 10
Quemeneven.....	6 «	« «	2 27	8 37
Castellin.....	6 30	« «	2 53	9 06
Quimerc'h.....	6 58	« «	3 15	9 33
Hanvec.....	7 21	« «	3 33	9 52
Daoulas.....	7 38	« «	3 48	10 08
Dirinon.....	7 58	« «	4 04	10 26
Landerne.....	8 17	« «	4 20	10 43

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand Ar. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

DISSADORN 1a MEURS 1873. N° 422 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz*, pevarzec r e

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a resee goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat èr Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 1a Meurs 1873.

MANDAMANT

Aoutrou Escop Kemper ha Leon evit Coraiz 1873.

Dom Anselm Nouvel, euz a Sant Beneat, euz a venac'h menez Cassin etouez pere e virer ar genta reglen, Dre c'hras Doue hag hon Tad Santel ar Pap, Escop a Gemper hag a Leon, D'an dud a iliz ha d'ar gristenien fidel euz hon escopti, salud ha bennoz en hor Zalver J. C.

HOR BREUDEUR KER,

Hon Tad Santel ar Pap, en dervez ma choazaz en hon escopti unan euz hor beleien ar re muia caret ha muia respetet, evit he lacat da Escob e Autun, a zave cre he vouez e guirionez abostolig, evit disculia d'ar bed christen pebez brezel a rer hirio, etouez an oll bobliou, da Jesus-Christ ha d'he ilis. Pii nao a ziskueze penauz ar pez a glaske an dud dizoue, o lamet diganthan he c'hallout evel Roue, e voa miret outhan da ren an oneou evel Pab, ha distruja, mar galjet ober, an ilis catolig ha zoken an hano a Jesus-Christ a zo o veva hag o ren enhi.

E creiz he oll boaniou ker c'hoero, ene ar Pap n'en em nec'h ket; santout a rer, ervez comzou ar scritur sacr, ez eo an ene-ze stak ferm oc'h Doue, ha ne c'hell netra he discar : *Deus in medio ejus, non commovebitur.*

Sened santel ar Vatican en deus pelleat pep aoun diouzomp o tigas deomp da zonch en deus map Doue, abaoue ma zeo pignet en Env da gaout he Dad, dalc'het mad d'ar ger en doa roet d'he ilis da veza gant-hi bemdez bete fin ar bed. N'en deuz eanet morse da veza ato e kichen he bried muia caret, evit he scleraat pa ro deomp he c'henteliou, he bennigen en he oberou, hag he zicour er brezeliou hag en danjerou a stourm outhi. Ne dleomp ket, H. B. K., en amzeriou tenn on eus da dreuzi, beza strafuillet evel ar re n'o deus ket a feiz e promesaou Doue, na beza trist evel ar re n'o deus ket a esperans.

Eun dever avad eo evidomp en em staga startoc'h starta oc'h Jesus-Christ, digemeret en he oll leunder he ren var hor speret, var hor c'halon ha var hor buez oll. Encanti a rer hirio e tle pephini euz ar fransizien gouzout mania an armou, evit difen he vro ha miret na goezo etre daouarn an estren. Pep christen a dle ive en em bourchas da stourm oc'h enebourien Jesus-Christ hag he ilis. O sonjal a zevri en deveriou euz he garg, oc'h en em rei d'ar beden ha d'ar binijen, evel ma c'houlen an iliz outhan epad an amzer santel euz ar C'horaiz, eo e teu ar c'hristen da rei ners d'he ene ha da zeski beza eur guir zoudard euz a arme Jesus-Christ.

Biscoaz, H. B. K., n'o poa bet muioc'h a ezom da startaat en hoc'h eneou buez ar feiz, d'en em ziskuez, oc'h heuilla ep mang al lezen gristen dirag an oll, din euz ho tadou pere, goude beza digemeret an Aviel prezeget dezho gant ebestel santel Breiz-Izel, a zalc'has bepred mad dezhan, ha ne rojont morse, en bo bro, dor zigor da herezi ebet. Epad ma zeo bet hor Breiz gant he brezoneg hag he giziou coz, a ioa evel eur c'hae he dispartie couls lavaret dioc'h ar rest euz ar bed, hag a vire oc'h speret ar bed da c'hounit varnezhi, ez eo chomet ganthi he c'haracter nobl, he devosion dic'hrimaz, he vertuziou calet, hag he buez glan evel hini ar batriarched. Petra a zo red dezhi hirio evit ma kendalc'ho da veva evel ma e deus great, hirio pa zeo deut ar foulgas a zo var an douar, ar c'henvers, al labourou ijinuz, an hentchou a ier ker buan dreizho, ar c'hemesk en armeou, pa zeo deut an traou-ze oll da gontragn tud ar vro-ma d'en em gemeski gant tud ar broiou all, ha da zarempred tud ha n'o deus ket a zoare da gaout ho c'hredennou nag ho esperansou, tud ha ne glascont nemet beza eürus var an douar, ne zavont ket ho daoulagad varzu an Env, ha n'o deus nemet disprich evit ar relijion hag ar re he heuil?

Laket evel eur gedour eveziant evit miret na deui an enebour er vro, e livirimp deoc'h petra a dleit da ober evit en em zifen oc'h ar re a deu dindan ren an hini zo

hanvet gant hor Zalver prins ar bed-ma, da ober ar brezel d'ho credennou santel, ha da glask ho lacat da nac'h ho feiz evit ho prasa goaleur hag er bed-ma hag er bed-all. Diskuez a raimp deoc'h an danjerou zo oc'h ho courdrouz, hag e lavarimp deoc'h petra da ober evit en em zioual outho.

An den enebour a glasc var eun dro teleur contam en ho speret ha breinadurez en ho calon, lamet diganeoc'h ho feiz hag ho vertus.

Ho feiz a zo laket var var dre ar skueriou roet gant an dud-ze a gavit var hoc'h hent h g a ra fae var ar relijion, ha dre ar gounnar-ze c'hoezet gant satan, a laca an dud dizoue da skigna kenteliou difeiz a enep kement a zell oc'h ar relijion hag oc'h ar vuez christen, ha da douella an eneou, o prometi dezho dre ho geier, madou ha plijadurezou an douar, hag o lamet digantho an esperans euz an Env.

Guelet a rit en ho touez euz an dud-ze, tud estren muioc'h c'hoas dre an doare ma zint bet savet ha dre ho boazamanchou eget dre al leac'h ma zint ganet, tud hag a zo merket gant an abostol Sant Paul dre an daou c'her seac'h-ma : *ignorant et errant*. Ne ouzont netra ; ne anavezont ket ar c'henta kenteliou euz ar relijion, ha setu perag e roont digemer d'an oll fals credennou, d'ar fals credennou ar re diskianta, hag e taolont alies dismegans var ar pez ne ouzont ket. An ioul da veva ama en ho ez ha da zestum eun nebeut arc'hant bennak setu kement a ra nec'h dezho dalc'h mad. A hent all int dizoursi, ec'h ancounac'haont Doue hag ho zilvidigez, ne gavont amzer ebet da rei d'ar beden ; al labour eb ean a grign ho buez er staliou pe el lec'hiou-ze savet hirio evit al labourou ijinus, ne les ket gantho a amzer da zantifia deiz an Aotrou, na da lezel da eana ar c'horf torret gant ar skuisder, evit rei d'an ene ar vagadurez e defe izom da gaout.

Ar goal skueriou-ze euz a eur vuez tremenet pell 'dioc'h Doue ha dioc'h an iliz, ho lakeas souezet ar guechou kenta ma ho gueljoc'h, c'hui pere oc'h eus feiz ha relijion ; ober a rejont poan d'ho calonou christen ; hogen aoun a c'heller da gaout, H. B. K., ne veac'h mui hirio ker souezet oc'h ho guelet. Lod ac'hanoc'h a c'hell beza poulzet ha zoken touellet da chom ep lacat kem etre an deis santel euz ar zul hag an deiziou all euz ar sizun, d'en em bellaat dioc'h ar beden a rer en ilis, dioc'h ar gador brezek, dioc'h ar gador gofez, dioc'h taol ar gommunion, evit en em rei da labourou dre bere e c'hallint gounit eun nebeut arc'hant. mes dre bere e collint madou cals talvoudusoc'h, madou eun ene caret gant Doue ha pinvidiket dre he vennoziou. Pa vezer en em laket eur vech da zilezel he ilis parrez, e zer buan varzu an islonk ; ancounac'hat a rer kenteliou ar feiz ; ne zaouliner mui mintin ha noz da lavaret ar beden gant tud he di ; dont a rer da veza sclaf euz eul labour a lam var eun dro ho ners digant ar c'horf ha digant an ene, hag ar vuez, croumet varzu an douar, deut da veza henvel oc'h hini al loened mud, a dremen trist evelse beteg ar momet, hastet alies dre eur goal darvoud bennak, ma teu an ene pehini ne anavez mui Doue, da velet he sclerijen en dro dezhi en heur ma zeo red dezhi mont dirag ar barner doujet.

Hirio ne ket epken goal skuer an dud-ze a ra fae var ar relijion eo a c'hell ober drouk deoc'h. Ma na veillit ket varnoc'h hoc'h unan ha var dud ho ti, an den enebour a deuio hag a daolo ivre e park an eneouze a zo roet ar garg anezho deoc'h gant Doue ; clask a rai mouga ar greun mad, an had christen a dlie dougen frouez a zantelez, evit distruja pe da viana semplaat ar feiz en ho sperejou.

Enebourien Jesus-Christ hag he iliz a implich a bep seurt ardou. Lod en em zalc'h a gus da doulia dindan ar relijion ; clask a reont dre ho c'homzou troidelluz ha dre ho geier ho lacat da gaout disfizians euz ho peleien, miret ouzoc'h da gaout fizians en ho gallout, er c'henteliou, en aliou a resevit digantho, er prez a lakeont da renta servich deoc'h. Clask a reont abeg er Pap, en eskibien, er c'houenchou ; teleur a reont dismegans varnezho. En ho scridou milliget hag en ho c'hazetennou e skignont ar fals credennou ar re scrijusa hag ar geier ar re vrasa hag ar re voasa.

Re all a zidamall an torfejou brasa, a ro menleudi d'an dud difeisa, a voar dic'hiza ar guirionezou divin ha lezennou ar vuez christen evit gallout en em gemeret outho, hag a glask evelse distruja, ken en iliz, ken er broiadou tud, ar respet hag ar sentidigez a zo dlet d'ar re zo ar c'halloud etre ho daouarn. Ar re-ma a ra ar brezel d'hor c'hredennou santel muioc'h a vel eget ar re all. Scridou moullet ha difeiz divez, o skigna ep niver ar geier ha kement zo control d'ar vertuz, a glask mont e pep leac'h evit teleur ho c'hontam hag ho breinadurez e sperejou tud hor bro. Bemdez e comzer deomp euz an droug a c'hell da ober ar brezel-ze a rer ep ean da gement a zo caer, da gement a zo santel, da gement a virit muia hor respet hag hor meuleudi ; ha neuze on euz aoun na deufe ar re zo dinerz ha ne ouzont ket petra a dremen, da veza strafuillet ha laket nec'het gant tud a zo fallagr ep ma sonchfet e vent, ha ne deufent dreze da rei scouarn da c'heier a leverer dezho dalc'h mad, hag a laca ar speret da chom da zonjal e traou hag a c'hell beza noazus bras dezho.

Evit dont suroc'h aze abenn da doc'horraat en hoc'h eneou ar zantimanchou a feiz hag a relijion laket enho dre eur gelennadurez christen, ebestel nevez ar bed ho pouls da glask hoc'h eurusdet e madou hag e plijadurezou ar vuez-ma. Hogen er memez amzer e lamont diganeoc'h ar pez a gonsol calon eur c'hristen, lamet a reont diganeoc'h an esperans da vont d'an Env, oc'h ho lacat da c'hoantaat epben rei he voalc'h d'ho corf, rag hi ho unan n'o deus ken ioul nemet evit kementse, ne labourout nemet evit kementse.

Gelver a reont mad ar pez a ioa kemeret evit eun drouk gant hon tadou coz ; rei a reont ar brasa meuleudi d'ar pez a gave d'hon tadou coz a ioa eun dishenor.

Bez'ez eus diabarz enhomp techou fall deut euz ar pec'het orijinel, bez'on eus goal ioulou, ha ma na vez ket eveséat outho ha great ar brezel dezho, e sachint ac'hanomp, dinerz evel ma zomp, en dizurziou ar re voasa hag ar re vezusa. Hogen hor scrifagnerien a hirio, el lezennou a roont evit regli ar vuez, en historiou geier a zavont, ne gavont netra da damal d'an ioulou fall-ze ; an dorfetourien vrasa zo great tud vad anezho pe da viana ne rer dezho rebech ebet. Ervez a leveront an aviel a zesk d'an den eo red beilla ha pidi evit miret da veza trec'het gant an dentasion, an aviel a c'hourc'hemen deomp gouzanv poan hag ober pinijen, iun hag ober *abstinans*, evit parea clenvejou an ene, an aviel-ze a ioa mad evit eun amzer all, ne ket a zoare avad evit hon amzer-ni. Lavaret a reont e tle an den clask he eürusdet var an douar ama, ha cas var araog ar moienou a laca hirio ar voueziegez etre he zaouarn evit creski he blijadurezou. En eur ger, o vont var adren etrezeg ar penn kenta euz ar bed, e kemerer evit eur virionez al lavarma euz ar baianed coz: *Quod placet sanctum est* ; ar pez a ra plijadur a zo mad, a zo santel. Rei a rer evel traou mad kement a zoug an den da ren eur vuez direol ha dizuch ; ar vis a chencher hano dezhan, ha n'hen diskuezer mui evel eun dra divalo ; ha vertuziou an aviel, oberou ar zænt a rer goab anezho, a zo taolet dismegans varnho gant tud hag a vef evel chatal, evel ma lavar Sant Paul gant calz a nerz, tud ha ne c'hellont ket compren pe gen huel santimanchou a laca speret Doue en eun ene, nag euz a be ger caer, euz a be ger santel oberou e c'hell an ene-ze dont abenn dre ar c'hras hag an nerz a ro Doue dezhi.

Ar c'henteliou dizeur-ze, H. B. K., goude beza taolet an dizurz e sonjezonou ar speret hag ar vreinadurez er c'halonou, o deuz, en hon amzer, diskuezet d'ar bed strafuillet bete pegeit e c'hell mont an den fallagr pa ne vez mui cabestet gant ar relijion santel. Ha fureat eo tud ar vro abaoue ma zint bet sclereat gant ar sclerijen doaniuz euz an tan goall ? Ne c'hellomp ket hen asuri. Keit ha ne veza ket distroet oc'h Doue a vanden ar bobliou en em belleet dioc'h feiz ho zadou coz, on devezo ato leac'h da gaout aoun na ve guelet o tistrei an derveziou-ze ken trist en histor ar broiou, e pere e vije lavaret e tileze Doue e creiz ar brasa tenvalijen, ar re ne fell ket dezho evesaat na zoken sellet oc'h an daolen a laca dirag ho daoulagad, eleac'h ma zeo eas guelet pe ger mad, pe gen truezuz ha pe gen trugarezuz eo.

Plijadur on euz o renta deoc'h testeni oc'h euz horrol o velet pe gen divez eo an dud dizoue ha pe gen digoustians int o poulza an dud d'ar vreinadurez, da heuilla ho goal ioulou, d'en em staga oc'h madou an douar, ha d'en em rei d'ar visou ar re vezusa, ar pez a zo penn abek da gement a dorfejou hag a laca discar kement a draou. Gouscoude hon list da c'houlen ouzoc'h hag hen zo feiz ker beo, ho puez ker glan, ho kiziou renet kement gant ar speret christen evel ma zoa feiz, buezegez ha giziou ar re zo bet en ho rak var douar ar zænt a zo dindan ho treid, ar re a c'hellit caout sonch anezho gant louge dre ma zint bet ker fidel da heuillia lezennou an aviel ? Ha bez'ez euz ato, en ho speret hag en ho calon, kement a respet, kement a fizians, kement a zentidigez evit ar re en deus Jesus-Christ, oc'h ho zevel d'ar velegiach, carget d'ho ren en hent an Env ? Ha cas a rit-hu pell diouzoc'h, ha grons, ar geier, ar c'homzou troidelluz a implijer evit clask ho lacat da gaout nebeutoc'h a fizians enho, nebeutoc'h a zentidigez oc'h ar c'hallout o deus varnoc'h ? Ha ners-calon avoalc'h oc'h eus-hu ato evit renta, evel ma tleit, dre ho comzou hag hoc'h oberou, testeni d'ho feiz, pa deu tud dizoue da ober dirazoc'h goab euz ar feiz-ze, da deleur dismegans varnezhi ? Ha sonch a deu deoc'h-hu neuze eo red anzao Jesus-Christ dirag an dud evit beza anzavet ganthan deiz ar varn dirag he Dad a zo en Env ? Ha beilla a rithu piz, ep ean, dalc'h mad, evit pellaat dioc'h tud ho ti ha dioc'h kement hini ma zoc'h carget d'ho ren en hent an Env, an danjerou zo oc'h hó gourdrouz, evit miret na gomzint a draou fall ha na lennint scridou a c'helfe noazout d'ho zilvidigez ? Ar c'hoant da zont pinvidig ha ne ra-hen ket deoc'h avechou ancounac'hat ar c'homzou-ma euz hor Zalver : *Claskit da genta Rouantelez Doue hag he justis, hag an traou all oll a vezo roet deoc'h var ar marc'had.*

Ha beza oc'h eus-hu, evel ho tadou coz, fizians e providans Doue ? Hi en em fizie gant carantez er brovidanz-ze, rak gouzout mad a reant, mar greant ho deveriou e kenver Doue, Doue a gemerje soursi anezho gant eur vadelez a dad. Distaolit deomp, H. B. K., ar c'henteliou-ze a roomp deoc'h abalamour ma emadalc'h mad hoc'h eneou dirag hon daoulagad, hag o velet pe ger pounner eo ar garg a zo laket var hon discoaz, on euz aoun da lezel eun ali talvoudeg ep he rei deoc'h. An iliz a lavar deomp bemdez gant an abostol Sant Per : Dioualliit da zibri pe da esa re, ha beillit ; rag an drouk-speret hoc'h enebour a zo o trei en dro deoc'h evel eul leon o iudal, o clask ho lonca. Arabat eo terri al lezennou a dleer da viret en dibri hag en esa ; dibri pe esa re a laca ar zoudard ne c'hell mui mania he armou, hag e coez evelse etre daouarn he enebourien ar re grisa.

Ne livirimp ket hiroc'h, H. B. M., var an danjerou a zo a bep tu en dro deoc'h. Comz a reomp oc'h eur vouenn dud hag a zo cre ha calonek ; n'o deus ket aoun rak crogadou. Pa deui an dud dizoue da stourm outho, e cavint ato, hen esperout mad a reomp, evit en em zifen oc'h an enebourien-ze, eur galon ken dizaoun evel pa vije c'hoas red lacat he vuez var var evit difen ar vro, pe evit diskuez, var ar mor, pe ger caloneg ha pe ger carantezuz eo ar Frans. Lavaret a raimp deoc'h avad petra a dleit da ober evit lacat er goudor ho feiz hag ho vertuz a zo gourdrouzet gant an avel euz ar freuziou a zo brema etouez an dud ; discleria a raimp deoc'h pere eo ho teveriou er goal amzeriou ma emaomp o veva enho. Ar zoudarded epad ar vrezel, hag

ar martolod epad eur goal var amzer o deuz izom da gaout muioc'h a ners-calon, a dle ren eur vuez caletoc'h eget er mare ma vez ar vro e peoc'h, pe ma vez al lestr o verdea dre eun amzer vrao ha sioul.

An abostol sant Ian a scrife d'ar gristenien er penn kenta euz an ilis : *Hæc est victoria quæ vincit mundum fides nostra.* Hor feiz eo ar victôr a drec'h ar bed.

Pa deuas sclerijen an aviel da vont a dreus tenvalijennou ar baganiach , e tigasaz eur vuez nevez d'ar bobliou azezet e skeud ar maro. Prezegennou an ebestel, harpet gant burzudou ha ne c'helle den ho nac'h , a zouge eur merk a virionez ha ne c'helle ene eün ebet miret da rei dezhi he asant. Deski a reant d'an dud anaout Doue hag en em anaout ho unan ; rei a reant dezho eur reglen evit barn evel m'eo dlet kement a dremen var an douar. Rei a reant da anaout splam d'an oll guirionezou ken huel ma n'en doa biscoas skiant an den gallet sevel beteg eno, ha gourc'hemennou ker parfet ma ne c'helle den sonjal e c'helje ar vertus sevel hueloc'h ; ha gouscoude kementse oll a ioa kement dioc'h doare an dud, dioc'h doare ar broiadou tud, ma teue ar gristenien genta da gridi a greis calon ar guirionezou a brezeget dezho, ha da henilla ar vertuziou dreist gallout an den a c'houlennet digantho. Santout a reant e voa diskennet Doue varzu an dud, hag ervez comzou sant Paul, gras hor Zalver a ioa en em ziskuezet evit ho c'helen gant eur vadelez hag a c'houlenne euz ho fers carantez hag anaoudegez vad. Diskibien an Aviel o devoa eur feiz ker beo ha ker cre ma n'o devoa aoun ebet na rak goueziegez ar baianed, na rag an tourmanchou a reat dezho da c'houzanv o clask ho lacat da nac'h ho c'hreden. Kendelc'her a reant fidel d'ar c'henteliou o doa bet digant an ebestel, hag ato e voant prest da renta testeni d'ho feiz, ato e talc'hent mad d'an esperans sana roe ar feiz-ze dezho. Evelse ho feiz a drec'haz ar bed, ha ren Jesus-Christ en em skignas var an oll broiou.

Setu aze, H. B. K. eur skuer dudiuz hag a dleit da heuilla. Pa velit er bed ober brezel d'ho feiz, teleur dismegans varnezhi, e tleit creaat ar feiz-ze en oc'h eneou, he difen caloneg hag he skigna gant carantez. Evit ober an dever-ze e tleit beza prest da renta cont euz ho credennou santel. Rei da anaout sclear ha piz ar guirionezou christen, setu ar guella respont a oufet da ober da gement a lavar en ho enep an dud difeiz pere n'ho anavezont ket. Ar re a damal kelennadurez an Aviel ne anavezont ket anezhi; ar re en em zao enep an ilis catolik n'ho deus morse studiet nag he c'helennadurez nag he histor. Bemdez e resevont diganthi madoberou ep anaout digant piou e teuont. Bugale dianaoudeg int en em zao a enep ar vella eus ar mamou. Guir eo, ma na ouzont ket, ar pen abeg a gementse eo alies n'int ket bet en em gavet e tro da c'houzout. N'o deus ket bet, eveldoc'h , ar c'hras da gaout eur gelennadurez christen; n'ho deus ket bet eur vam devod a lacaje he foan da furmi ho speret hag ho c'halon da eur guir devosion, da veilla var ho bugaleach ha var ho iaoankiz evit pellaat dioutho an danjerou a dlie en em gaout var ho hent hed ar vuez. Goude ma e deus madelez Doue great kement evidoc'h, roet deoc'h gant gement a largentez, e veac'h cablusoc'h egetho ma rafac'h eveldho fae var ar relijion, ha ma teufac'h da ancounac'hat ar relijion-ze o coeza evelse en dizurz a zo penn abek dezho da veza difeiz.

Ar grasou a zo bet roet deoc'h bete vrema gant kement a largentez hag o prasa mad hoc'h unan a ra deoc'h eun dever da boania gant mui a evez da zeski ho relijion, da zeski anaout Jesus-Christ hag he ilis. Ar gelennadurez oc'h eus bet divar benn guirionezou ar feiz e deuz izom da veza starteat, digoret, o studia pisoc'h guirionezou kenta ar feiz ha lezennou ar vuez christen. Kenteliou Jesus-Christ a zo enho eun tenzor ar presiusa, hag an tenzor-ze a dennot davedoc'h o lacat ho speret da bleustri ar c'henteliou-ze. A hent all caout a reot eur blijadur hag eul levenez ar vrasa oc'h en em rei d'an descadurez-ze ; rag dreizhi e tescot petra e dleit deoc'h hoc'h unan ha d'ar re all ; hi a sclerra, a ren hag a gonsol an den e pep mare euz he vuez ; an descadurez ze ken huel, pa ve pleustret mad, a c'hell delc'her leac'h euz an oll skianchou all, euz ar skianchou-ze pere ne vezint anavezet morse nemet gant nebeut a dud. Ne deus netra souezusoc'h da velet eget ar pez e deus great ar brovidans trugarezus, abaoue ma zeo crouet ar bed, evit eurusdet ha silvidigez an den. Dreist oll pa zonjer a zevri er gelennadurez, roet deomp gant hor Zalver, er vadelez dispar a gavomp enhan hag en he foberou, er mister-ze dre behini en deus unanet en he bersonach divin ar pez zo a c'halloudusa hag ar pez zo a zistera, ar pez zo huela hag ar pez zo izela, pa zilaouer he genteliou ken eün ha ken dudiuz, he gomzou ker freaz, ken hegarad ha gouscoude ken huel, ar c'homzou-ze pere a ro deomp ar reglen eus hon oll deveriou ; pa evesaer ive pegement a garantez, a drugarez, a vadelez a gaver er misteriou eus e vuez hag euz he varo, e santer eun ners dreist nerz an den, eun ners hag a ro calon d'eur c'hristen. Soudard an Aviel a gaf e comzou Jesus-Christ armou gallouduz evit difen he feiz oc'h stocadou an dud dizoue.

Eun dra all zo c'hoaz, H. B. K. hag e tleomp alia ac'hanoc'h d'her studia. An ilis santel catolig a gendalc'h var an douar buez ha mission Jesus-Christ. Histor an ilis he diskuez o vale dre greiz ar bed, oc'h he scleraat dre he sclerijen, oc'h he zantelaat dre c'hrasou Doue a zo etre he daouarn hag e deuz cark da skuilla. E creiz an dispac'hiou a veler etouez an dud, hag ar gouarnamanchou o coeza en traon, hi ne c'hell morse beza discaret, rak Doue en deus prometet dezhi e teuje ato oll nerz an ifern d'en em vruzuna oc'h ar mean ma zeo diazezet varnezhan. E pep rum dud a zo bet var an douar e tiskuez deomp skueriou dispar da heuilla. Lavaret a ra d'eomp gant sant Paul ez omp kenvroiz ar Zænt, ez omp eveldho euz a di Zoue, hag evelse, pa vezo great ar brezel d'eomp, or bezo eveldho sicour d'en em zifen, sclerijen evit en em viret oc'h ar lals credennou a skignet en dro dezho evit ho distrei dioc'h an eürusdet

eternel o doa esper da gaout en Env. Ne deus netra talvoudusoc'h evidoc'h, H. B. K., eget kendelc'her giziou mad ho tadou coz ; ar re-ma da noz en dro d'an oaled, a lenne buez ar zant, hag ar skueriou caer a gavent er vuez-ze, a roe nerz dezho da vale en hent' ar vertus var roudou ar zænt. Liziri breuriez ar feiz a garit da lenn ; guelet a rit enho eur pennad eus a histor an ilis ; deski a reont deoc'h e deus bet ato da c'houzanv, ez eus bet great ato ar brezel dezhi, o deus bet âto he ebestel ners calon, avoalc'h da scuilla ho goad evit lacat anaout ha caret an Aviel.

Dre ma teuot da anaout guelloc'h ho relijion, e teui ho feiz da veza beoc'h hag ho sentidigez evit Jesus-Christ hag he ilis da veza brassoc'h. Kementse ne ket avoalc'h. Ar speret christen o toc'horaat en hon touez, hag o tostaat ac'hanomp oc'h giziou ha visou an amzeriou paien, en deus digaset deomp breinadurez ar bobliou eat da netra, ha guelet a reomp hemdez pegement e poannier evit lamet diganeoc'h ho puezegez c'hlan, evit lamet diganeoc'h ho caracter cre ha nerzus.

Ar pez a ra aoun deomp, pa velomp pegement oc'h eus da vrezelecat a enep ar c'henteliou dizoue dre bere e clasker teleur ar c'hontam en ho sperejou, hag enep ar goal skueriou oc'h eus re aliez dirag ho taoulagad, eo ma c'houzomp ez eo, evel ma lavar hor Zalver. pep den toc'hor ha dinerz, ez eo an den techet da drei divar an hent mad, ez eo eas caout levezon varnezhan oc'h he zougen da heulia he voal ioulou, hag e tle dreze caout ato aoun na ve trec'het gant ar goal ioulou-ze. Ne ket red studia calz ar bed evit deski ema an hini ne anavez ket pegen dinerz ha pegen edro eo, var var da veza tumpet ha da vont, abred pe zivezad, da steki oc'h kerreg a zo kiriek da gement a benseou.

Gouscoude, H. B. K., hor Zalver Jesus-Christ a veil varnoc'h dre he drugarez hag he vadelez, hag er gourenou, er stourmadou a zigouez ganeoc'h er vuez e c'hellit ato caout ar zicour oc'h euz izom. Doue zo en ho kichen, ha mar savit ho mouez varzu enhan dre eur beden c'hoek ha caloneg, e vezo ho skoazel hag ho tifennour. Morse ne viot tentet en tu all d'ho ners, hag e kement a zigouezo ganeoc'h er bed-ma e vezo eno ato ar c'hras evit ho scour d'en em zantelaat dre ar pez a zigouezo ganeoc'h. Pa vez fall an amzer, pa vez ar barrou avel o stracal en dro deoc'h, ez eo red, evit lacat ho vertuz er goasked, en em denna e kichen hor Zalver evel ar bugel a veler, pa vez e danjer, oc'h en em deleur etre divrec'h he vam. Evit ma teui ho calonou da veza creoc'h ha buezusoc'h, tostait-hi oc'h calon sacr hor Zalver dre ar beden ha dre ar sacramanchou. Histor an iliz a zesk deoc'h e teue ar verzerien d'en em vaga euz ar sacramant santel araok mont dirag al lezvarn da zifen ho feiz hag ho chastete oc'h ar re a glaske ho lamet digantho dre ners ha dre finesse. Heuillit ar skueriou bras-ze.

Pa gavo deoc'h e viot dinerz ha gouliet, it da zaoulina er gador gofez. Eno e vezo scuillet varnoc'h goad ar C'halvar , hag ar goad-ze a netai hoc'h eneou, a bareo ho c'lenvejou, hag ho digaso adarre cre ha iac'h.

Pa o pezo aoun rak ners an tentationou, pa o pezo aoun da goueza dindan beac'h ho trubuillou, it da receo er gommunion corf Jesus-Christ pehini, ervez coms dudiuz an iliz, a vir an eneou, a ro dezho eun ners en tu all da nerz an den, hag a laca enho an had a dle diouan evit ar vuez gloriuz, ar vuez a bado ato.

O tostaat oc'h ar zacramanchou e teui deoc'h an nerz hag ar fermder-ze a gas an dud da zænt. Ar zacramanchou zo evit an eneou ho darempred armou gallouduz gant pere e c'hell eur c'hristen en em zifen oc'h he enebourien counnaret. An armou-ze great evit difen hoc'h ene, n'ho lezit ket da goeza euz a dre ho taouarn. Kemerit-hi aliez evit en em voaza, en eur ho mania, da vrezelecaat ha da c'hounit ar victor.

Kement speret eün ha lem a zo hirio a vel ervad eo red kemeret adarre Doue evit mean diazez d'ar broiadou tud a zo distamet a bep tu dre genteliou an dud dizoue ha dizuch o deus laket an nec'hamant hag an dizurz e pep leac'h. Jesus-Christ eo ar mean corn hag ar mean diazez euz ar guir sevenidigez. Gant fizians e teuomp d'ho kelver, H. B. K., da nevezi ho pro. Red eo e tigasfac'h oll peb a vean evit sevel a nevez hor bro en he za. Red eo e tigemerfac'h ren Jesus-Christ, var ho speret ha var ho calon, hag e claskfac'h ive, o rei skuer vad hag o lacat ho poan, lacat an Doue salverze da ren var dud ho ti ha var dud ho pro. Evit digouezout eno, digemerit caloneg an amzer-ma a binijen a zigor an iliz dirazoc'h. En em lakit dindan goard ar galon sacr ha trugarezuz a Jesus, dindan scoazel Itron-Varia Rumengoll, Itron-Varia ar Folgoat, santez Anna, patronez Breiz-izel. Eun testeni beo e viot euz ar virionez euz ar c'homzou-ma a lennomp er scritur sacr : *Beatus populus cujus Dominus Deus ejus.* Eüruz ar bobl a zo an Aotrou he Zoue.

RAK-SE,

Goude beza goulennet sicour oc'h an hano santel a Zoue, ha kemeret ali hor breudeur ar Chalonied euz an ilis catedral a Gemper :

On eus gourc'hemennet hag e c'hourc'hemennomp ar pez zo ama varlerc'h :

ART. I. — Dre ar c'hallout roet deomp dre eun indult bet digant hon Tad santel ar Pap d'ar 17 a vis Genver 1872, ec'h otreomp ma vezo debret kig adaleg ar c'henta sul euz ar C'horais beteg ar meurz euz ar Sizun Santel, hag ive d'ar meurs-ze. Gallet e vezo dibri kik d'ar zul, d'al lun, d'ar meurz ha d'ar iaou ; d'ar zul da veur a bred, hag en deveziou all, da eur pred epken. Ne dleer ket rei kig ha pesked d'ar memes pred.

Ar re n'int ket oblijet da iun, pe a zo dispanset euz ar iun, a c'hell dibri kig ouspen eur vech bemdez.

ART. II. — Gallet e vezo dibri amann, leaz ha fourmach epad ar C'horaiz oll ; ha viou beteg ar meurz euz ar Sizun Santel, hag ive d'ar meurs-ze.

Art. III. — Ar gonfessoret, personed hag *aumonierien* a c'hello ouspenn, gant n'her graint ket en eur feson jeneral, discleria ez eo dispanset, hag euz ar iun, hag euz ar vijel, n'eus fors pe zeiz, ar re o deuz eur rezon vad bennak da c'houlen an dispans-ze.

Art. IV. — Ervez ar pez a c'honlen an Tad Santel ar Pap, ec'h aliomp hag e pedomp ar gristenien fidel da ober oberou mad hag aluzennou en eskem ar pez ma tousaer al lezen evitho. Sonch o devezo e c'hell an ilis, dre ma zeo hi a varn petra zo red d'he bugale, chench eur binijen en eur binijen all, ne c'hell ket avad teleur ar binijen a gostez.

Art. V. — Ar gristenien a c'hello rei d'ho fersoned, pe teleur en eur c'hef a vezo laket evit se en oll ilizon, an aluzennou a roint evit oberou mad an escopti.

Art. VI. — Ar bastored a c'hello digeri Pask eun nebeut kentoc'h eget an amzer merket gant an iliz, hag he asten eun nebeut goude; ne dleint ket gouscoude, e penn ebet, mont pell dioc'h an amzer merket gant an ilis.

Hag e vezo ar vandamant-ma lennet e pron an oferen bred, en oll ilizou euz hon escopti, d'ar zul goude ma vezo resevet.

Roet e Kemper, dindan hor sin ha sin hon armou, ha sin secretour an Escopti, dar zul 2 a vis c'huevrer 1873, deis gouel ar Chandelour.

† D. ANSELM.

O. S. B.

Escop a Gemper hag a Leon.

DRE AN AOTROU'N ESCOP.:

Jh. TEPHANY, Chaloni *Secretour an Escopti.*

Scrifa a rer deomp euz a Vannalec:

Servich eisdez an Aotrou Dreau, Person Bannalec.

Dilun, 20 a viz genveur 1873, e kanet e Bannalec servich eistez an Aotrou Dreau, person ar barrez, marvet nevez so, d'an 10 euz ar memez miz. Lavarom e *Feiz ha Breiz* eur gerig war ar beleg mad-ze.

Ne gomzin nemeur nemed war-lerc'h hag ervez an Aotrou Hingant, person Elliant, pehini, euz a lein ar gador-brezeg, hen deuz roet d'om buhez hatgreet meuleudi an decedet.

An hini ma komzom euz anezha ama, a zeuaz er bed er bloavez 1805, e Goulien, parrez euz ar C'hap, karter pehini hen deuz roet hag a ro bepred kement a veleyen d'an Iliz. En he vadizyant e voe roet roet d'ezha an ano a Ber-Yann.

He gerent, laboureryen douar en ho eaz, a voa euz ar c'henta famillou euz ar C'hap. He dad, anvet Yann an Dreau, a voa anavezet gan an oll ewid beza ar gwella den, an eonna hag an didrousa kristen a ouffet da gavout. Biskoaz en he vuhez n'hen deuz lavaret eur goall gomz na greet, gan gouiyegez, an distera poan da nikun. Lakeet e voe da vear en he barrez: biskoaz mear lealloc'h na chentiloc'h n'ez euz bet gwelet.

He vam a voa eur vaouez a benn, eunan euz ar groagez-se a bere e teu ar spered-santel da ober ar meuleudi er Skritur zakr, en eur lavaret: « *Mutierem fortem quis inveniet* ?... Eur vaouez kre, piou he c'havo ? » Da lavaret eo, eur vaouez kre a eneb an oll dentasionou ewid ho zrec'hi, a eneb an oll oll enebiezou, an oll harzou ewid mont dreist-ho ha chom beppred fidel d'he dever, piou benâg a gavo eun eveleb maouez, hen devezo kavet eur berlezenn ar brisiusa. Doue a reaz ar c'hras da Yann an Dreau da gavout en he bried eur vaouez evelse.

Doue a vinnigaz an daou bried mad-ma, o roi d'ezho eun toullad bugale. Ar vam ho zavaz oll gan ar brasa evez, a reaz euz anezho oll tud a zoare, tud renket, kristenyen vad. Komzom epken euz a eunan anezho, euz Per-Yannig.

Per-Yannig, c'hoaz bugel, a leze divinout e vize eun dra benâg, eun deiz. Beza e voa eur paotrig beo, seder, koant, speredog, fur ha devod, karantezuz ha karet gan an oll.

Ar paotr-ma, » eme an tad, eun deiz, « me am beuz aon ez euz enn-ha danvez eur beleg. »

« O! na me a vez evuruz, » eme ar Vam, « mar gwelfenn anezha, eun deiz, o lavaret an oferenn ! goude e varfenn laouen. »

« Mad ! » eme an tad, « ret eo esaat ober eun dra benâg diout-ha »

Hag o troi oc'h ar bugel : « Per-Yannig, va faotr, ha kontant out da vont da veleg ? »

« A greiz va c'halon, va zad, » eme ar bugel.

Ha setu e voe kasset Per-Yannig d'ar skol. Ar paotr a boanye hag a zeske mad, ar pez a roe kourach d'he dud.

Epâd he studi er skolach hag er c'hlouerdi pe seminer braz, Per-Yann an Dreau hen hem zalc'haz beppred e renk ar skolidi hag ar c'hloer gwella dre he aked d'ar studi, dre he furnez hag he zevosion.

D'an oad a dri bloaz war-n-ugent, dre zispans, e voe greet beleg. Kasset e voe da gure pe vikel da Lambezellec, parrez vraz e harz Brest. En amzer-ze e voa person e Sant-Louiz e Brest an Aotrou Graveran, pehini a zeuaz divezatoc'h da veza Eskop a Gemper. An Aotrou Graveran, gan he lagad lemm, a welaz e kure yaouank Lambezellec eur beleg euz ar re genta, hen istimaz, hen karaz, ha n'hen ankounac'heaz ket, pa voe divezatoc'h Eskop a Gemper.

Da benn c'houec'h vloaz a vikeliach a Lambezellec, an Aotrou Dreau a voe kasset da berson da Bloneour, parrez vraz (3,300 den war-an-dro a zo enn-hi) euz a ganton Plougastel Sant-Germen. N'hen devoa d'an ampoent nemed eun tregont vloaz benâg.

Ploneour he devoa ezom euz eur person, neket epken mad, mes dispar.

Ploneour a voa goall devaleet ar feiz enn-hi. Epâd an dispac'h pe ar Revolusion vraz, ha zoken goude, Ploneour he devoa gwelet kalz a zizurzou, kalz a voall skoueryou, deuet euz a uhel evel euz a izel, pere ho devoa glazet, anter-lazet ar feiz enn-hi ha pelleet an dud euz an ilizou hag euz ar zakramanchou. D'an ampoent ma teuaz an Aotrou Dreau di da berson, ne voa ket eun anter euz a voazed ar barrez hag a ree ho fask. Ha c'hoaz kemment a ree ho fask, ne vouient ket mad petra a reent.

Ploneour eta he devoa ezom euz eur person dispar, dibabet e touez ar re vad, ewit dihuna, pe gentoc'h ewid lakaat ar feiz e kalon he bugale, ewit ho digass da heulya ar relijion ec'hiz ma eo dleet. Ezom he devoa euz eur pastor kre he-unan en he feiz, en he relijion, devod eb beza skrupuluz, leun a oaz ewid selvidigez an eneou, spered digor, prim da gompren, gouest da ober kalz, buhan ha mad, leun a yec'hed hag a nerz ewid herzel oc'h ar skouizder, dizamant oc'h he gorf, leun a vuhez, prest atao da vont on dro, seder, laouen oc'h he barresioniz ewid ho zenna davet-ha, war evez atao oc'h ar bleizi ewid hopal war-n-ezho hag ho fellaat.

Hogen, en Aotrou Dreau e kavet an oll galiteou-ze. Greet e voa ewid tenna Ploneour euz al lagenn, hag he zennet hen deuz.

An Aotroun Eskop, o roi d'ezha ar barrez-se, a lavaraz : « Va mab ker, eur park braz, mes eun tam abando-« net, goall c'hounezet gan an drez, ar spern hag an « droug louzou, a roan d'eoc'h da labourat, pe gentoc'h « da zifrosta. Fizyans em beuz e reot diout-ha eur park « mad, eur park hag a zougo eost mad, abarz nemeur, « ewid an tad a famill, *ewid an Aotrou Doue*. Va ben-« noz ar brasa a roan d'eoc'h. It, pedit ha labourit ; « leunyit a levenez va c'halon a Eskop, o konvertissa « ho parrez. »

Hag ar beleg yaouank, oc'h hen hem doler d'he zaoulin, da dreid he Escop, a lavaraz : « Va oll galloud a « rin, Aotrou'n Eskop ; roit d'in ho pennoz. »

An Eskop santel hen binnig gan teneridigez, hag an Aotrou Dreau a zao ac'hanno kreveet, kennerzet, frealzet, hag a barti ewid mont d'he barrez.

Labourat a ra e Ploneour, epâd ar pemzeg vloaz ma chom enno, en dra c'hell, eu noz hag en deiz. Na espern nag he boan, nag he yec'hed, na dispignou, netra, ewid konvertissa he barrez, ewid gounid da Zoue an eneou fiziet enn-ha hag ho zavetei oll. Lakaat a ra eun aked, eur zoursi ar brasa da gatekiza mad ar vugale. Ken aketuz all eo da gelenn ar re vraz euz a lein ar gador, dreizlia he-unan pe dre he gureed, da zul ha da vouel ; a-wechou e sermon d'ezho, aliesoc'h e katekiz anezho gan ar memez simplicite hag ar memez sklerder evel ar vugale. A-hend-all, an dud vraz e Ploneour, da vihana d'an ampoent, ne voant, eur galz anezho, e feat a zeskadurez kristen, nemed bugale vraz.

A beb marp e ro retrejou d'he barrez ewid dihuna ar feiz e kalonou ar bec'heryen, ewid toma ar c'halonou klouar ha kriski devosion ar re vad.

Beza ez euz hag a zo pe re lent, pe re c'houez, pe re lezireg ewid tostaat oc'h an iliz ha dreist-oll oc'h ar gador-goves : an Aotrou Dreau a ya d'ho c'hlask d'ho c'hœryou, a gomz d'ezho ar yez a ententont, hag a deu peurvuia a benn d'ho decida da zont.

An enebiezou, an harzou, an hiskinou ne vankont ket d'ezha (ret mad eo ho c'haout : er bed-ma ne ouffer ober vad ebed eb-d-ho); mes an Aotrou Dreau n'eo ket arretet dre draou evelse. Gouzanv a ra ar re-ma eb krial, eb ober zoken nemeur a van ; lemmer a ra dreist ar re-zé pe e tremen e biou d'ezho, hag e kerz gan he hent, eb sellet war he lerc'h.

Eun iliz nevez a zo ret ivez da zevel : rag an iliz koz, an oll her goar, a zo re vihan, re zistruj, ha dreist-oll prophanet re eo bet, epâd an dispac'h braz, dre an dizurzou hag ar zakrilachou ; evel eur malloz a bouez war-n-ezhi abaoue. A fors da boanya ha da stourma, e teu a benn da gaout da Bloneour eun iliz nevez, pehini, ma n'eo ket euz ar re gaerra, a zo da vihana braz avoal'ch ewid ar barrez ha propoc'h eged an hini goz.

Da benn pemzeg vloaz tremenet e Ploneour, an Aotrou Dreau hen deuz chanchet ar barrez evel eun all en he flas. Ar feiz a zo kresket, an dud muioc'h desket war ho relijion, an ofison gwelloc'h heulyet, ar zakramanchou muioc'h darempredet : ne jom mui nemeur a voazed, ha neubeutoc'h c'hoaz a verc'hed eb ober ho fask.

Neuze an Aotroun Eskop a zonj hen tenna euz Ploneour ha roi dezha eur barrez calz brassoc'h. Anvet eo person a Vannalec, person kanton. Bannalec zo unan euz ar c'haera parreziou a escopti Kemper. Vardro pemp mil den zo enni; seiteg leo dro ha tremen pemzec mil devez arad he deuz. D'ar mare-ze, er bloas 1850, oa e Bannalec person an ao. Canevet, unan euz ar sperejou caera euz he amzer, tad an oll missionou en escopti Kemper, abostol ar vro oll. He labourou ag he oad ho doa discaret he nerz, falvezout a reaz dezan en em ziscarga euz he barrez, a garie kement. Klevet en doa comz euz an ao. Dreau, euz ar pez en doa great e Ploneour. Gouzout a rea ennez a voa goestl da gontinui ar vad en doa commancet e Bannalec. En eur c'houlen eta he ziscarg digant an Aotrou Graveran, e c'houlennas ive ma vije hanvet an Aotrou Dreau person Bannalec en he blaz. An Aotron' Escop a aotreas a greiz calon he c'houlen gant an Aotrou Canevet, ag an Aotrou Dreau a erruas e Bannalec d'an 23 a vis mae 1850.

Na deue ket en eur vro diguenvez. Araok ar revolution vras eun eontr d'an Aotrou Dreau a oa kure pe vikel e Bannalec ha person e treo Trebalc, e leac'h ma veler c'hoas he grampic. E ty an eontr deuet goude ar revolution vras da veza person e Melgven eo en doa an Aotrou Dreau tremenet he vloaveziou kenta. An dud coz a Vannalec ho devoa anavezet a kuzet a enep an dispac'herien an eontr coz, ho doe eur joa vras o velet

digasset dezo da bersôn niz an hini a hanvent *ar zant, ar merzer.*

E Bannalec an Aotrou Dreau a gontinuas da labourat evel e Ploneour evit gloar Doue ha silvidiguez an eneou; na esperne ket e boan, rag-ze e ber amzer en doa gounezet kalonnou he oll barressionis.

Seiz chapel a ioa er barrez, ag oll oant dirapar bras. Ar revolution en doa laeret danvez an ilis ha n'oa mui peadra da zerc'hel renket tiez an Aotrou Doue. Mes leun a fizianz e bolontez vad ag e feiz he barrissionis, an Aotrou Dreau en em laka da renqua ar chapelou-ze an eil goude eben. Ar gristenien a silaou mouez ho fastor; peb treo a fournis evit kempen ho japel coat, mein, arc'hant, netra ne vanq. Unan euz ar chapelou-ze zo red sevel oll a nevez. Ar barrez a bez zo var zao, tud, kirri, loenet : ar japel nevez zo savet en enor d'an Itron Varia an Erc'h.

Ar presbytal zo prest da goueza; renket mad eo oll diez ar mestr, just eo sevel eun ty deread d'ar zervicher, ag hirio e Bannalec e zeuz eur presbytal euz ar re gaerra zo en escopti.

Eun dra rea glac'har pell a voa d'an Aotrou Dreau : E Bannalec n'oa ty scol ebet evit ar merc'hedigou bian; netra caerroc'h gouscoude evit an descadurez kristen, netra necesserroc'h en amzer hirio. Mes evit sevel eun ti-scol eo red caout arc'hant bras ha person Bannalec zo paour ! n'euz forz; guervel a ra d'he zikour an oll galonou kristen; he vouez zo selaouet, ha d'ar c'huec'h a vis guenver 1866 en doe an Aotrou Dreau ar joa da ziguemer, enn ty nevez prenet gant-han, pemp leanez a urz sant Joseph Cluny, carget da ober scol d'ar merc'hed bihan euz he barrez.

An Aotrou Dreau zo bet hed daouzec vloas tad ar retrejou e Quimperle; diez e ve lavaret ar vad en deuz great eno da eun infinite a eneou euz an oll barreziou tro var dro. Eun dra ebken am euz er c'hlevet aliez o lavaret er bloaveziou diveza euz he vuez : « fizianz am euz e madelez Doue, rag va iec'het am euz collet o labourat er missionou ag er retrejou »

Ar gozni a deue, ha da heul ar gozni ar miseriou, an infirmiteou. Eur c'hraz gouscoude en doa c'hoas an Aotrou Dreau da rei d'he barrissionis : eur mission. Ne felle ket dezan disken er bez araok beza guelet eur mission braz en he barrez. E fin mis even, 1870, eta e c'halvas 30 beleg da zont, hed pemzec devez da rei eur mission e Bannalec.

Lennerien *Feiz ha Breiz* ho deuz lenned eur pennad skrid var ar frouez burzuduz a zougas ar missionou-ze e Bannalec ag er parreziou tro var dro. An Aotrou Dreau, en eur guimniada dious an Aotrou Messager, person ar C'hastel-nevez, tad ar mission, a lavare en enr vonela : *num dimittis servum tuum domine* » (brema, va Doue, kemerit pa blijo ganeoc'h ho servicher en ho trugarez).

Doue a zeblantas beza selaouet peden he servicher fidel. Goude mission Bannalec an Aotrou Dreau na reas mui nemet en em stleja etrezec ar bez. Maro eo, eb beza c'hoas koz braz, war-dro 67 vloazepken hen devoa, mes great en devoa he lod euz al labourou abostolik, marvet eo e touez he zenved, goude beza ho renet epad tri-bloaz-war-n-ugent hag ouspenn, marvet eo leun a veritou, leun a feiz, a fizyans e Doue, gant an esperans dous en he galon e yee da welet Doue d'he varadoz, esperans, fizians pehini en deuz lezet var he zrem, war he vizach, goude he varo, eun ear a laouenedigez, remerket gan an oll. Marvet eo paour, marvet eo gant keuz an oll, keuzyet gan an aotronez he gureed, gan oll dud he barrez, gan he genvreudeur beleyen euz ar parrezyou tro-var-dro. An Aotrou Dreau a voa eun den mad, Karantezuz, laouen oc'h an oll, ha seul vui hen anavezet, seul vui hen karet. Beza e voa istimet ha respetet, memez gan ar re dibouel hag amzevod. Eur galon ar wella, eur spered an eonna, eur volontez troet oll war zu ar mad, eur fidelded ferm d'he zever, eur gourach dispar hag er memez amzer didrouz da drec'hi an oll enebiezou, an oll harzou a gave war he hent, hag a glaske miret out-ha da ober ar mad, da ober he zever, setu, e ber komzou, petra a voa an Aotrou Dreau.

Bezyet eo, evel ma en devoa goulennet, e bered he barrez, etouez he zenved, pere hen devoa karet kement. He zenved ho deuz ivez diskouezet dezha hen karent. Deuet int a foul d'he interramant ha d'he zervich eistez da bidi ewit-ha, hag e vouelent d'ezha, o klevout an Aotrou Hingant o tanevel he vuhez hag oc'h ober he veuleudi euz a lein ar gador. An Aotronez, he gureed, evel he genvreudeur beleyen a dro-war-dro, ho deuz ive diskouezet e karent anezha. Interramant ha servich eistez an Aotrou Dreau hen lavare sclear d'an oll.

Resquiescat in pace. An Ermit.

Laket em euz ar pennad scrit-ze hed-ha-hed, petra bennak ma zeo hir ha ma vir na c'hellan lacat nemeur a draou all er vech-ma. Hogen ne voa ket eaz he dro-c'ha, ha neuze evel ma c'houlenner eun nebeut feuillennou da skigna etouez ar re ne resevont ket ar gazeten, e roi tro din ive da skigna Mandamant an Aotrou'n Escob a rafe vad d'an oll he lenn hag he bleustri.

Kemper. — Euz a Autun e voa deut ama evit sacr an Aotrou'n Escop Leseleuc, daou chaloni digaset gant chabistr ar gær-ze, ha neuze, Person parrez Sant Romen. Evit heuilla an Escop nevez d'he escopti eo eat an Aotrou Thaeron, professor er C'hlouerdi braz hag an Aotrou Robic, person Daoulas. An Aotrou Saout, beleg an dud a vor, a dle ive beza eu em gavet gantho en hent, hag eat gantho da Autun. Daou vreur d'an Aotrou'n Escop Leseleuc zo eat ive ganthan.

Pa ziblase an Escop nevez da vont varzu he escopti, gar Kemper a ioa leun a dud deut d'he ziambroug, ha den ne lavare dezhan kenavezo evit mad ; an oll a lavare kenavezo ar c'henta guelet ; rak keit ha ma vezo beo mam an Escop nevez, da nebeuta, e c'heller esperout he velet c'hoaz er c'harter-ma. G. M.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 8 MEURS 1873. N° 423 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou seouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e lleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 8 Meurs 1873.

Mareou zo e veler aleiz a brofeted, da lavaret eo tud hag a lavar deomp petra a dle digouezout en amzer da zont. Brema ez euz eur pennadig amzer ez eus bet skignet en hon touez meur a lavar abers tud hag a grede anaout ar pez a dlie errnout. Ep clask goúzout pe vir pe c'haou oa ar pez a zisclerient, e c'hellomp, ep beza profeted, cridi e tigouezo an dra-ma pe an dra-hont, ervez ar pez e velomp dirag hon daoulagad. Pa velomp tud aleiz, eur vroad tud oc'h en em zevel a enep Doue, e c'heller lavaret ar vro-ze ne bado kei pell evelse, rak caer a vezo, an oll, fall ha mad a zo etre daonarn Doue, hag ar re en em zao en he enep, Doue a c'hell ato ho bruzuna, pa gar, evel ma vruzun eun den eur veren pe eur pod pri. Caer en deuz an den difeiz ober freuz ha dispac'h, ne c'hell ket en em guzet oc'h lagad Doue.

Ha pa lavarfe en he gounnar : me ne gredan ket e Doue, me ne gredan e netra, an dra-ze ne viro ket oc'h Doue da veza ar pez ma zeo, ha da ren ar bed evel ma plich ganthan. Caer en defe eun den dall lavaret n'euz heol ebet, n'eus sclerijen ebet, kementse ne vir ket oc'h an heol da bara, da sclerijenna an douar ha da doma zoken ar re a lavar n'eus ket anezhan.

A beleac'h e teuomp-ni ? Piou en deuz hon laket-ni ama var an douar ? Ar feiz a respont : Doue.

Da beleac'h e zeomp-ni ? Ar feiz a lavar : da eur vuez all goude houma, da eur vuez hag a bado ato.

Lavarit, tud difeiz, kement ha ma kerot, ne ouzoc'h ket a belec'h e teuit, ne ouzoc'h ket evit petra emaoc'h var an douar, ne ouzoc'h ket pe var zu e zit, na petra zo oc'h ho cortos goude ar vuez-ma, petra dal kement a oufac'h da lavaret ? Ho comzou diskiant hag hi ho tenno euz a dre daouarn Doue ? hag hi a lamo diganthan he c'hallout ? Caer o pefe clask trompla ar re all hag en em drompla hoc'h unan, n'en em dromplot ket gouscoude bete cridi oc'h en em c'hreat hoc'h unan, hag oc'h eus great ouspen an env hag an douar ha kement a velomp. Ma ve goulennet diganeoc'h piou en deus great an oll draou caer a zo a zioc'h hor penn hag a bep tu deomp, e ve red deoc'h respont : ne ket me eo ! ha ma zafac'h da ober tro ar bed da c'houlen digant pephini piou en deus great an traou-ze, pephini a lavarfe ive : ne ket me eo ! Ha ma na ouzoc'h ket hano an hini en deuz ho great, ni entrezomp christenien hen lavaro deoc'h. He c'helver a reomp Doue ; he c'helver a reomp zoken Doue hon tad, abalamour ouspen he oll c'halloud, ec'h anavezomp ive he vadelez hag he drugarez. Anaout a reomp ive he justis hag he lealdet, hag e c'houzomp ez eo red beza mad ha leal evit plijout dezhan.

Ma carfe an oll beva er greden-ze, ar vuez-ma ne ve ket ken tenn ha ma zeo brema, ha ne ve ket a leac'h da gaout kement a aoun rag an amzer da zont. Ma teu avad an den da ancounac'hat Doue, da drei divar an hent merket dezhan, penaus ne ve ket leun a nec'hamant ? ha mar teu d'en em blijout ha da veza dizoursi var an hent fall, ha ne deo ket c'hoas goasoc'h ? ha ne deo ket neuze henvel oc'h eun den clanv, toc'hor, en deuz alter, hag a gaf dezhan e za pep tra mad ganthan epad m'ema ar maro o vont d'he skei ?

Ia, an dud dizoue-ze, a fell dezho nac'h pep tra, a zo henvel mad oc'h tud clanv gant an derzien dom. Alter o deuz, hag epad ma c'halteront, e reont uvreou euz ar re vrava. Ar pez o deus caret en ho buez, ar pez a rea ho foul, e caf dezho ema coezet etre ho daouarn. Danvez a felle dezho, hag e caf dezho ema carget ho zi, ne ouzont peleac'h bernia ho aour hag ho arc'hant. Clask a reant plijadurezou ar vuez-ma, hag e souch dezho guelet o tont d'ho c'haout, d'en em ginnik dezho, kement plijadur hag ebat a c'hoanteant. Enoriou o doa c'hoant da gaout, hag e caf dezho emaint savet d'ar rencou huela, ema an oll o stouet dirazho, o rei dezho fouge ha meuleudi, oc'h ho c'hemeret couls lavaret evit doueou.

Hogen epad an amzer -ze ar c'hlen va c'hounit ato

an nerz a ia kuit, hag an den clanv, par dor he alter, ne vel nemet eun dra, e za da zisken er bez.

Evelse a c'hoarvez gant an dud dizoue. Sonjal a ra dezho ezeont da ziscar ilis Jesus-Christ hag ar relijion ; hag ilis Jesus-Christ a chom ato stard ha sounn en he za, hag ar relijion catolig a gendalc'h d'en em skigua dre ar bed christen. Eun dra epken zo da lavaret ; en em denna a ra digant ar re a ra fae ha disprich varnezhi, ha kementse evit ho brasa goaleur, hag en em ro da anaout da re all dinoc'h ha ne vezint ket ken dianaoudeg euz ar c'hras a ra Doue dezho o cas dezho sclerijen ar virionez.

Lavaret a ra an dud dizoue ne gredont e netra ; hogen d'ar mare diveza e veler calz anezho oc'h anzao ho errol ; hag e guirionez, scrijus eo mont euz ar vuez-ma gant an esperans epken da vont da netra, pe da goeza etre daouarn eun Doue beo goude heza great ar brezel dezhan hirra ma zeus gallet.

An Tad Santel ar Pab, o coms d'ar veleien a dle prezeg er bloa-ma e Rom evit ar C'horaiz, a lavar dezho difen Jesus-Christ a zo great ar brezel dezhan gant an oll dud difeiz.

Pa deuaz hor Zalver var an douar, ar bed n'hen anavezas ket, eme sant Ian ; goasoc'h zo, eur rum all hag hen anaie cals pe nebeut ne felle ket dezho e renje varnho. Hirio ive ez euz eur rum ha ne anavez ket an Doue Salver, hag eur rum all a ra c'hoas goasoc'h, a ra ar brezel dezhan, a fell dezho distruja he ren var an douar. Red eo eta ober hon oll gallout evit rei Jesus-Christ da anaout d'ar re n'hen anavezont ket, hag he lacat da ren var ar c'halonou.

En iliz, er sacramanchou eo e cavimp hon ners. En templ a Jeruzalem eo e cavas Mari he map dianket. Jesus a lavaras dezhi e tlie beza eleac'h ma en em gave ar pez a zelle oc'h he dad. Ni ive a dle beza eno evit difen ar pez a zell oc'h Doue, hag a zo taolet en traon gant an dud. Bez' e tleomp beza evel soudardet var an dachen vrezel evit difen guiriou Doue ha distrei an eneou davethan, evit savetei anezho ar muia ma vezo gallet. Gouzout a ran ne vanco na dismegans na goaperez deoc'h. Hogen ha n'ò deus ket great ive kement all d'hor Zalver? Hen he unan a lavar deomp : « Mar o deus great ar bezel din-me, e raint deoc'h-hu ive.

Eun dra a gavan e buez hor Zalver hag a dle hon lacat souezet : lezel a reaz an drouk-speret d'he denti.

« Me roi deoc'h an oll draou-ze, emezhan ; mar carit stouet dirazhon ha va adori ! »

Mes Jesus a lavaras da Zatan : kea adren ! ha neuze e teuaz an Ælez d'he zervicha. Ha perak n'or befe-ni ket ive a esperans ? Ne lavaran ket e teui an Ælez d'hor servicha; mes ne c'hellomp-ni ket sevel hor speret varzu Doue ? Ia, esperout a dleomp, rak Jesus a lavar : Deut oll davedonme, c'hui pere zo poaniet ha sammet, ha me ho tiboanio hag ho tizammo.

Stourmomp eta caloneg, ha n'or bet ket a aoun, rak Doue a vezo ganeomp. Livirit d'ar re zo er c'houenchou : Savit ho speret varzu Doue ; ne lavaran ket dezho en em bourchas d'ar verzerenti ; mad eo dezho avad studia buez a re o deus roet dezho ar skuer euz an ners-calon. Livirit d'ar bobl respeti lezen Doue ; lakit dirag he zaoulagad ar skuer euz a gement a dud vad a zo ama hag en em ro d'an oberou a drugarez. Livirit dezho ema Doue o sellet outho; livirit dezho ez eo red caout pasianted, beza gouvanvuz, ha ma na deu ket an Ælez d'hor sicour, da viana Doue a zello ouzomp en he drugarez hag a deui d'hor bennigen. Livirit e ped ar Pab evitho, ha ma ne deo ket din evel den, pa zao he vouez evel vikel Jesus-Christ, Doue a brij avechou lier selaou.

D'an trede varnugent a vis c'huevrer, Pii nao a roe digemer da eur vanden itronezed a Rom a ioa falvezet dezho ive rei dezhan eur merk euz ho fidelite hag ho zentidigez evit vikel Jesus-Christ. Eur seis cant bennag a ioa euz an itronezed-ze. Ar Pab a reas dezho eur brezegen evel ma zeo boas da ober, leun a furnez hag a aliou mad ervez ho stad.

Lavaret a reas dezho pegement a vad a c'hell ar merc'hed da ober pa o deus feiz ha relijion, pa en em roont a greis calon d'ar vertuz, evel ive pegement a zroug a ra ar re anezho o deus nebeut a relijion, ar re en em ro d'ar bed ha d'he c'hiziou milliget. Eur vaouez en em roet da follenteziou ar bed a ra muioc'h a zroug eget eun den difeiz, rak kirieg eo da gals d'en em goll.

Lod ar vaouez, eme ar Pap, eo beza carantezus, truezus, rei sicour d'ar re izomek, d'ar re zo er boan, sec'ha daelou ar re zo o veva en drubuil hag er goelvan. Setu ar skuer a velomp roet ato gant ar merc'hed a zoujans Doue, gant ar re a gar Doue hag ar relijion. Her guelet on euz e peb amzer, hag her guelet a reomp c'hoaz hirio.

Var gementse ar Pab en deus contet dezho pa edo c'hoaz escop, an dispac'herien o vezo en em laket da hegal outhan, e voue red dezhan tec'het, hag e voue repuet gant diou vaouez, diou gristenez vad, pere, evitho da gaout nebeut a beadra, a reaz ho oll gallout evit na vanje netra dezhan.

Unan euz he veleien o veza bet red dezhan tec'het ive, a voue repuet ive gant diou vaouez all, diou c'hoar, diou baourez, hag ar re-ma, daoust d'ho faourentez, a guzaz hag a vevaz ar belek-ze keit ha ma voue red dezhan chom dindan guz. An diou baourez-ze, eme ar Pap, a zo c'hoas beo, hag evit ho zicour da veva, e roan dezho bep bloaz eul lodennig eus va aluzennou.

Hogen, eme an tad santel, an dra-ma a voa er bloas mil eis cant daou ha daouugent. Evel a velomp Pii nao zo boas pell zo da velet an dispac'herien o tont d'hen hiskina ha da ober ar brezel dezhan.

Da zul ar Septuagesim, hon Tad santel ar Pap a rea ar brezegen-ma :

« Doue, burzuduz e kement a ra, a zo dreist oll burzuduz en doare ma en deus savet he ilis ; n'en deus morse eanet d'he difen e pep amzer, e pep mare, e kement brezel a zo deut da stourm outhi. Evel ma lennomp en Aviel hirio, he difennet en deus mintin mad, d'an drede heur, d'ar c'huec'hvet, d'an navet heur ; he -difennet en deus beteg an unnecvet heur e pehini mar teze emaomp brema. He difennet en deuz er penn kenta o rei ners d'ar verzerien a enep an tiranted. Ar verzerien o telc'her penn da grisderi ar vourrevien a roe calon d'ar re n'o devoa ket hag a greske niver ar gristenien.

« Doue a zifenne he iliz a enep an heretiked divez, o tigas sænt ha doctored leun a furnez evit ho zrec'hi, dizelei ho geier, ha rei da anaout d'ar gristenien peleac'h ema ar virionez hag al lealdet.

« En hon amzer, petra ra Doue en he ilis ? Pehini eo ar goasa enebour a ra ar brezel dezhi ? An defot a feiz. Pehini eo an arm a laca Doue da enebi oc'h ar re a stourm outhi poulzet gant an ifern ? Ar speret a feiz euz an darnvuia euz hor pobliou christen. Enebi a reont outho o vont da bardona d'al lec'hiou santel, o tarempred an ilizou, o cana meuleudiou Doue, o viret hag o lacat miret an deziou santel euz ar zul hag euz ar goueliou, oc'h en em rei e pep gis d'an oberon a drugarez.

« Hogen piou na vel ez eo unan euz an armou ma en em zervich Doue anezho evit difen he iliz, al liziri roet gant ar Babet evit discleria eürus pe canoniza sænt ? E guirionez ar zænt zo discleriet eurus pe canonizet ganeomp, a zo en em skignet dre an Europ oll. Ne deus ket a rouantelez na zoken a Brovins ha n'e defe he zænt. Ar gristenien vad o deus lennet buez ar zænt-ze, hag o deus cavet eno peadra da greski ho feiz, ha skueriou da heuilla.

« Guelet on euz daou zervicher Doue, nevez laket e reng ar zænt, ho guelet on euz o vrezelecat. Hag oc'h petra ? Oc'h ar pez a ra hirio an dizurs zo er bed, oc'h an ourgouil, an avaristed, al luxur ; oc'h an ourgouil ne anavez ken Doue nemethan he unan, oc'h an avarisdet, ne anavez ken Doue nemet madou an douar, oc'h al luxur ne anavez nemet ar pri hag ar vouillen. Ar fallagriez a hirio a zo great euz an tri dizurs-ze ; henvel eo oc'h eur vezen ; an ourgouil eo ar c'hrizien, an avarisdet eo an dronjen, hag al luxur eo ar scourrou. E skeud ar vezen-ze en em laca al loened lousa a zo var an douar, var ar scourrou e teu da c'hluja al laboused noz hag an oll laboused a breiz.

« An daou zervicher Doue ma comzan anezho a zo deut da stourm oc'h an ourgouil dre ho humilite, o clask beza disprijet kentoc'h eget henoret ; oc'h an avarisdet dre ho faourentez hag ho disprich evit madou an douar ; oc'h al luxur dre ho buez glan ha dre ho finijen. Setu eta daou vrezeler calonek muioc'h d'an ilis. Setu an ilis buezekeet gantho. An ilis a zo aloubet he zra, hag e vale scanv en hent ar vertuz ; blasfemi a rer an iliz, hag hi a bed evit ar re a deu d'he blasfemi ; Cassaat a rer an iliz, hag hi a lavar : Pardonit-hi, va Doue, rak ne c'houzont ket petra a reont. Gouscoude, gant sicour Doue, an iliz, evithi da bardoni ha da bidi, ne blek ket he fenn pa ve menek da zifen guiriou ar zantelez hag al lealdet, ha ma ve red dezhi plega he fenn, ne ve nemet dindan bouc'hal ar bourreo.

« Pedomp evit an ilis ; pedomp evit na vezimp ket dilezet. A dra sur Doue ne zilezo ket he ilis ; he difen, he c'haeraat, he zantelaat a rai ato. Gouscoude pedomp evit ma scuillo varnezhi he vennoziou ar re vrasa, ar re builla.

« Hag evel ma zeuz, euz an daou zant ma comzan anezho, unan euz ar Frans hag eun all euz an Itali, pedomp dreist pep tra evit an diou vro-ze. »

Eur gazeten euz an Itali, euz a Florans, a lavar :

Justis Doue a gaf ato he mare abred pe zivezad, hag ar gristenien ne dlefent morse ancounac'hat ar virionezze. Doue en deuz amzer, hag ar pez ne ra ket en eur bloaz, a ra en eur bloaz all. Ar pez e c'houzomp sur eo oll gounnar an dispac'herien ne virint ket outhan da ober he volontez pa blijo ganthan.

Marteze ar pez a dremen a c'hell servichout da gentel d'ar re a voar sonjal, ha zoken d'ar re a ra ar brezel da Zoue ha d'he ilis. D'an nao a vis Genver e varve Napoleon trede ; d'an nao a vis C'huevrer Amedee a goes divar dron Spagn ; d'an nao a vis Meurs, petra vezo ? Guelet e vezo ep dale. Doue a gas ato an traou var he bouez, hag evit coms mad euz he oberou, eo red gortos ma vent great.

An dispac'herien a rea goab ac'hanomp, hag a c'houlenne diganeomp liez a vech peleac'h ema hor providans. « Mar deuz eur brovidans, emezho, ezeo evidompni, rak setu Victor-Emmanuel e Rom, daou dron dezhan, hag unan da rei d'he vap er Spagn. » Hogen he vap ne ket chomet pell e Spagn, hag ar re zo e Rom, a lavar evit guir e chomint eno ato ; hogen ar ger ato ne zere tam oc'h dispac'herien ; re vuhan e za an traou gantho en dro. Anezho e vezo ato guir ar pez a lavar ar roue profet : « Guelet em euz an den dizoue savet hueloc'h eget ar guez Sedr euz al Liban ; ne ris nemet tremen, ha setu n'edo mui, ha ne vouiet ket zoken peleac'h oa bet. »

G. M.

Digemer great d'an Aotrou'n escop de Leseleuc en he Escopti nevez e Autun.

An aotrou'n Escop de Leseleuc a zigouezaz e Autun d'ar sadorn 22 a vis C'huevrer, dre an trein a zeg heur noz. Calz a dud a ioa eat a ziarben dezhan ; hogen ne felle ket dezhan en em ziskuez neuze, hag e zeas var eün d'ar c'hlouerdi bihan gant he zaou vreur hag ar veleien a Autun a ioa bet e Kemper oc'h he gerc'hat.

Antronoz, da deir heur, e tlie beza an digemer d'an

Escop nevez. An arc'herien, ar bomperien, an dud e carg, hag eun niver braz a dud ker, a ioa eat, daoust d'ar goal amzer da gichen ar c'hlouerdi bihan evit an digemer-ze.

Da deir heur, e voue guelet an escop nevez o tont a ziarben d'ar re a deue d'he zigemeret. (Ama ar gazeten a Autun am eus dirak va daoulagad, a ra *portret* an Aotrou de Leseleuc, hag her gra henvel avoalc'h.)

Aotrou Mear Autun, he gonseillerien en dro dezhan. a ra da genta eur brezegen eleac'h ma tiskuez ez eo eun den hag eu deus feiz, hag e c'hoar petra eo eun escop.

An aotrou de Leseleuc a respont, evel ma c'hoar ober calonek. Digas a ra da zonch ez eo ar Vretoned, tud ar vro en deus kuiteat, hag an Eduaned, tud ar vro ma za brema da chom enhi, diskennet euz ar memes gouenn. Ober a ra meneg a draou caer tremenet e Autun hag e lavar goudeze : « esper am euz e roi Doue din ar c'hras da veza din euz ar gark a zo laket var va discoaz, din euz a Vreiz ha din ac'hanoc'h.»

Neuze e za ar prosesion varzu ar Gatedral. E dor ar Gatedral, doyen ar chaloniet a ra ive eur brezegen eleac'h ma cavan, etouez calz a draou all, e trugareca an escop nevez da veza dilezet he vro, ha zoken he vam dija ker coz, evit heuilla mouez an aotrou Doue her galve e leac'h all.

« O tilezel va bro, eme an aotrou'n Escop, ha zoken va mam ger, evit heuilla mouez an aotrou Doue, n'em eus great nemet va dever. Comzet en deus neuze euz a unan bennag euz an Eskibien vraz a zo bet e Autun, hag ep esperout sevel ken huel hag hi, en devoa c'hoant da ober he c'halloui evit bale var ho roudou, hag e cafje sicour evit kemeutse etouez ar chalonied hag an dud a iliz euz he escopti. He oll soursi a vezo diskuez d'an oll hent ar zilvidigez.

Eur c'hantik bennag a zo bet canet neuze. Ar veleien a zo eat da boket da vizaou ho escop nevez pehini goudeze a zo savet er gador eleac'h ma en deus lavaret eur ger bennak d'an dud fidel deut evit ar seremoni. Carg eun Escop, emezhan, eo bennigen, ha Doue eo a ro he vennos dre zorn an Escop. — Goudeze ar venediction solanel roet gant an escop, hag an Te Deum.

Neuze an aotrou'n Escop a voue caset d'he balez, hag araok mont enhan, e cavaz eno ar Sous-prefet oc'h he c'hortos. Hema a reaz ive eur brezegen tennet a vouelet ar galon. An escop nevez a voue tenereet, hag a gavaz evit respont comzou ker c'hoeg ha ker calonek, ma teuaz ar Sous-prefet da gemeret ar gomz eun eil guech evit he drugarecat euz ar c'homzou dudiuz en doa clevet ganthan, hag euz an dro en doa roet dezho.

Ar pez am eus lavaret, eme an aotrou de Leseleuc, a zo deut euz ar galon, me a voar piou oc'h.

Ar Sous-prefet-ze zo eur c'hristen mad, a leverer, eun den a feiz.

Goudeze eo deut tro ar barner bras, pe *Presidant* al lezvarn. Hema en deuz ive lavaret eur ger bennak din euz eur guir gristen. Etouez traou all e lavar justis ar bed ne deo diazezet var netra ma ne deo ket diazezet var gredennou ar feiz.

An aotrou'n Escop a gemer tro ac'hano da ziskuez e tle ar justis hag ar relijion rei an dorn an eil d'eben, hag en deus comzet gant calz a ners var gementse.

O tigemeret cabiten an archerien, en deus lavaret e tlie an dud a iliz hag an dud a arme rei an dorn an eil d'egile, rag oll ez int tud hag a voar petra eo suja, petra eo ober he zever.

Pa e deut tro ar scolach, en deus meulet an hini zo en he benn, hag en deus diskuezet ec'h anaie ar vad a rea evit ar iaouankis.

Meulet en deuz ive daou zen e carg a zo eno, deut euz al Loren, hag o deus cavet digemer e Autun.

D'ar re zo e breuriez sant Visant a Baol en deus lavaret : d'eoc'h-hu, dreist-oll, aotronez, e lavarau : labourat a raimp kevret.

Ne roan ama nemet eun diverradur ber euz ar pez zo merket er gazeten c'halleg hanvet : *Echo de Saone-et-Loire* ; hogen setu aze, e ber, gomzou, ar pez a zo tremenet e Autun evit digemer an aotrou'n Escop de Leseleuc. G. M.

Breuriez ar gommunion genta. — Eur belek mad ha vertuzus meurbet en deus savet eun doare Breuriez, e Pariz, evit rei digemer d'ar vugale adalek unnek pe zaouzek vloas bete pemzek pe c'hoezek vloas, bugale dilezet ha n'o deus den d'ho c'helen na da gemeret soursi anezho, ha n'o defe morse anaoudegez ebet euz ar relijion panefe ma laca Doue eun ene mad ha carantezuz bennak da zonjal enho. Eur vantr-calon eo clevet e pe stat truezuz en em gaf aleiz a vugale en oajou-ze er c'heriou bras. Euruz ar vugale baour a c'han var ar meas, rag eno da viana eo rouez caout eur bugel a ne gafe car pe estren da evesaat outhan eun dra bennak. E guirionez ne ket er c'hoajou eo e caver an dud gouesa, er c'heriou braz eo, etouez ar foul hag an tregas a zo enho bemdez. Eno e cavit euz ar vugale-ze ne ouzont netra nemet an droug, en em ganna, lavaret a bep seurt goal gomzou. Kinnigit eur bugel evelse da eur mestr micherour, ha ne vezo ket resevet; ar bugel ken nebeut ne fell ket dezhan labourat. Mar klaskit he gas d'ar c'hatekis pe d'ar scol, penauz e vevo pa n'en deus den da rei na bara na lojeis dezhan ?

Hogon ar Vreuriez ma comzomp anezhi a zo savet evit rei repu d'ar vugale dilezet-ze. An Aotrou Roussel, an hini en deus savet ar Vreuriez a lavar kemeret dreist oll ar vugale-ze a ve red dezho mervel gant an naon pe en em rei d'ar laeronsi. Dalc'het e vezont eno eun nebeut amzer, kelennet e vezont, laket e stad da ober ho fask kenta, hag ar re a gemer soursi anezho o deus peurvuia ar gonsolation d'ho guelet o tont da veza fur hag e tro da veza digemeret eun tu bennag evit deski micher.

Guelet ez eus mamou hag o devoa beac'h oc'h anout ho bugale goude ma vezent bet eno daou pe dri mis,

kement a chenchamant a ioa deut enho, o velet bugale dizent ha goal draou deut da veza fur, sentus hag hegarad.

Ar vugale-ze, ouspenma zint bet bilezet euit ho c'horf, o zo bet dilezet muioc'h c'hoas evit ho ene. Hiniennou n'int ket bet badezet. — Enn dervez, eme an Aotrou Roussel, eun intanvez paour hag e devoa pevar bugel a zigasas deomp ar c'hosa anezo. Goulen a rejomp eur paper evit diskuez oa bet badezet. Ar vam a ieas da glask, mes ne gavet hano ar bugel var gaier ebet. An intanvez gouscoude e devoa sonch e voa eat an tad gant eur paeron hag eur vaeronez d'ar barrez da lacat badezi ar bugel. Nec'het evel ma zoa, setu hi o vont da di ar vaeronez a zo c'hoas beo. Ar vaeronez a anzavas n'oa ket bet ar bugel en ilis. Pa voant, an tad, ar paeron hag hi, eat en hent o sonjal mont d'ar barrez, e zijont en eun davarn, e chomjont eno keit ha keit, en hevelep doare ma voa noz ha serret an ilis pa deujont ac'hano. Neuze e tistrojont da di ar bugel hag en em gleſjont da lavaret d'ar vam e voa badezet hag a voa hanvet Paul. Hag ar bugel a ioa chomet evelse abaoue ! Ha setu aze petra eo oberiou tud difeiz. G. M.

Procession Santez-Anna hag ar galon sacr a Jesus e Guicar.

Adarre eun devez caer evit guicaris hag ar parresiou tro var dro, unan eus an devesiou aour-se a laca da dridal gat joa ar zent hag an elez e palez an dreinded, ha da iudal gat ho arrach an drouk sperejou a zo liammet evit eur james e puns an ifern. An abeg eus ar gouel caer-se eo an digemer mad hag ar venediction a oue roet da zul al lard diveza e Guicar da imach Santez Anna ha da hini ar galon sacr a Jesus.

D'am distro eus ar pelerinach brudet a santez Anna Venet pa gleſjon gat pebes mall e tirede an oll evit caout kelou eus ho beach digat ar re eus va farisionis, a ioa bet ganen e santez Anna, hag a ioa dizroet em raoc, e teujen da zonjal e vije joa gat an oll clevet ganen, er zul varlerc'h ar pes em boa clevet ha guelet em pelerinach. En ober a ris ha dre ma tisplegen dirazo an daolen dudius eus a gement a vurzudou a bere oan bet test hag em boa saouret e gueled va c'halon, e seblante din len var drem pep hini anezo penaus ho divije c'hoanteat oll beza bet ganen er pelerinach caer-se.

Evit terri ho c'hoant ha ranna gatho oll ar joa dispar en doa Doue lakeat en c'halon, dre intercession santez Anna, e lavarjon dezo en eur achui : en ho calloud e ma caout da vihana eur skeud eus ar gouel caer-se a zantez Anna Venet, Bez'e zeus c'hoas eun aoter en ilis ha ne deus imach ebet varnizi, ma car an Annaou hag ar Mariannaou en em glevet ne kret eur goustament vras da bep hini anezo sevel peadra evit prena imach ho maerounnez a elfe beza douget gato e procession araoc beza lakeat var an auter.

Va c'hinnic a oue selaouet, hag a benn eun nebeut devesion o velet an offransou o tigouezont puill e c'houlenjon an imach santel-se, hag unan caer soken ; n'em boa ket c'hoas clozet va liser pa deuas unan eus va farissionis, ne deo anavezet nemet gat Doue ha gane-me, da lavaret penaus en devoa cant scoet lakeat a gostez evit prena imach ar galon sacr a Jesus a c'hoantea a vije goulennet var ar memes tro gat imach santez Anna. Essoc'h eo compren evit na deo lavaret ar joa a reas din eun hevelep coms.

An daou imach eta a voue goulennet var ar memes tro, hag ar c'helou e tigouesjent da zul al lard a reas eur joa vras dan oll. Ar pevar ugent Anna eus ar barrez, paour ha pinvidic, bras ha bihan a oue cavet implich dezo oll er brocession. Evit dougen ar galon sacr e voue ivez hanvet pevar goas var n'ugent. An darn vrassa eus ar goaset hag ar merc'het-ma evit gellout henori guelloc'h a ze ar zent a bere ho devoa da zougen an imachou a dosteas oc'h ar zacramanchou.

Doue en he vadelez en deus dibabet deomp enn devez ar c'haerra, na glao nag avel na re a heol, bennos deza, bennos ivez d'ar pemp belec diaveas a deuas evit caerrat hor procession. D'ar zadorn an daou imach santel a oue kempennet ha lakeat da c'hourves var pep a vele a henor ; eur pallen kinvi glas, kun ha flour evel ar voulous ar c'haerra, a doues pere e tibouche ama hag aont ar ros hag ar fourdilis a lakea an imachou da vaza skedussoc'h c'hoas. Santez Anna ra baeo he diou fillorez ho deus lakeat kement a boan hag a isign evit kempen ker caer an imachou santel.

Racdal goude ar gousperou unan eus ar veleien-se a ioa bet e pelerinach santez Anna Venet a bignas er gador evit bennigen an daou imach ; goude-se e commansas eur brezegen a oue saouret gat an oll bobl christen-se ne voa diredet da Vicar nemet evit henori ar zent neves-se. E comsou sclear ha nerzus e roas deomp da anaout ar galloud hag ar vadelez eus ar zent patron a bella diouzomp pep drouc ken evit ar c'horf ken evit an ene. Coms a reas eus ar c'hlemmou ankenius a galon sacr Jesus d'he zervicherez devot Mac'harit Mari abalamour da ingrateri ar gristenien eus a bere cals ne baeont nemet dre ho yenien ar garantez tener eus he galon sacr. Goude beza great meuleudi santez Anna patronez Breiz ha comset eus ar pelerinach caer en doa guelet e tigassas da zonch eus ar brezegen a reas Autrou-n'Escop an Naonet dirag an daou ugent mil pelerin a ioa heno, pa lavaras penaus an oll belerinet-se a bromettas derc'hel mad d'ar religion catholic *atao atao*, ar c'homsou-se a yeas doun e calon pep bini ac'hanomp hag a lakeas ar goad da virvi en hor goasied ; neuse e paouezas ha pep hini, o saouri e gueled he galon an traou caer en doa clevet, en em lakejomp e procession. En eur vont e voue canet cantik santez Anna, hag en eur zistrei hini ar galon sacr.

Morse ne voue guelet er barrez ker caer procession, morse ken nebeut ne aoue guelet eun devotion ker bras, etouez an oll, ra desket oa dezo penaus ar gouel hag ar brocession-se ne voa great nemet evit derc'hel evitho leac'h

a belerinach Santez Anna Venet dre behini kercouls ha dre an hini ho devoa great e Lambader e c'houlennet diou c'hras : delivrans hon Tad Santel ar Pab ha silvidigez ar Frans. Eun intantion all hor boa c'hoas : repari ervez hor galloud ar boan hag an disprich a reat dar galon sacr, er c'heriou ispicial, epad an devesiou ened.

Ho ia ar guel eus an imachou santel-se a zigasso da zonch deomp eus ar pelerinach dudius a santez Anna Venet hag eus ar brocession devot a zo bet great evit ho digemeret en hon ilis parrez. Pehini eus ar niver bras-se a gristenien a zo bet er brocession-ma a drocfe ar joa an dousder e pere oa beuzet neuse he galon oc'h an divertissamanchou divoder ha tregernus eus ar c'heriou bras? Hini ebet a ellan da lavaret gat guirionez.

Ra zeuio an henor hor beus rentet dar galon sacr a Jesus en devez caer-ma da greski bemdez muioc'h mui hor c'harantez evit-ta; esperout a ellomp ivez penaus an digemer mad hag an henor hor beus rentét da batronez Breiz hon delivro a zanger hag he lakeio da veza hon alvocadez dirag Jesus har Zalver.

P. Person Guicar.

An daou denner frank.

XVII.

Ar Brusianed, baded hag Allmaned all a ioa en em zestumet en dro d'ar menez var gorre pehini edo an dennerien frank. Cridi a reant ne aljent mui tec'het. Eno e varjent gant an naoun pe gant ar riou, pe ma claskent disken ac'hano, e coesjent etre daouarn unan bennag euz an armeou a zioualle troad ar menez. Prometet oa ar groaz a henor d'an hini a c'helje paca ar c'habiten Bonardel, hag ive eur recompans d'an hini a c'helje teleur he zorn var Nicolas. Rag an daou-ze a ree ato aoun d'an Allmaned.

Ar c'holonel Pousifman, euz ar Bad, a ioa fouge enhan; caout a rea dezhan e voa sur da baca an daou denner frank-ze hag ar re a ioa gantho; hag e lavare d'he zoudardet :

— Pell e chom ar re-hont ep disken da zont d'hor c'haout; hogen, gortozomp. An naoun a ra d'ar bleiz dont er meaz euz he goad, hag ar re-hont pa ho devezo iunet pell avoalc'h a gavo gras dont da c'houlen eun tam bennak diganeomp. — Cabiten Miller, pa zigouezint, e lakeot fuzilla dioc'htu Bonardel ha Nicolas.

— Evel ma plijo ganeoc'h, colonel.

E creiz an noz ar c'habiten Miller a deu da skei var dor ar c'holonel.

— Petra, en em rentet int dija? dizarmet int?

— Ne ket en em renta eo a reont, colonel, tec'het kuit eo.

— Tec'het? Red eo mont var ho lerc'h; arabat eo ho lesfemp da veza paket gant soudardet Vurtemberg.

— Diou vataillon zo eat var ho lerc'h.

— Ne ket avoalc'h; red eo d'ar rejimant mont oll ha me a ia ive va unan.

Hogen er memez amzer e voa meur a rejimant all o vont, pephini en he venoden, da zrailla an nebeut Fransizien-ze. Bez'e voa diou vanden euz ar Bavier, eun all pe ziou euz a Vurtemberg, ha varlerc'h ive enr rejimant Prusianed.

Soudardet Vurtemberg eo a zavas da gern ar menez da zonjal grounna an dennerien-frank, ha gounit ar priz prometet evit dont d'ho dineizia ac'hano. Hogen ne voa chomet var gern ar menez nemet Nicolas, Guillou ha Conrad. Ar c'habiten Bonardel a ioa en em deunet gant he zoudardet dre voask ar c'hoajou evit savetei he dud ha mont er meaz euz ar c'helc'h-ze eb beza guelet gant nicun euz ar rejimanchou Allmaned a rea ar chase dezho.

An tri denner frank chomet var gern ar menez en em ziskueze muia ma c'hellent. Mont ha dont a reant evit rei da gridi e voa calz anezho. Ouspen-ze e labourent da ober eur c'hre euz an dorgen-ze o sevel berniou erc'h tro var dro, evit gallout dre voask ar mogeriou pe ar boulou erc'h-ze tenna var an Allmaned hag en em zifen hirra ma c'haljent.

Colonel Vurtemberg a lavare d'he zoudardet hasta disken al laboused-ze euz ho neiz; rag emaint oll aze, emezhan, goude beza sellet pis gant eul luneden da velet a bell.

Grounnet oa eta an dorgen oll, ha ne voa mui da ober nemet pignat d'ar bek, rak red e voa ho dineizia araok ma tigouesche ar Brusianed pe ar recompans a iaje gant ar re-ma.

Hogen n'oa ket eas sevel buan var eun dorgen ker sounn ha goloet gant eun hevelep guiscad erc'h; hag an dennerien-frank, divar ho c'hre, evit beza n'oant nemet tri, o devoue amzer da ziscar meur a Allmand, ha dreist oll an ofiserien.

Evelse an tri denner-frang a gave c'hoas tro da gaketal.

— Setu ahont unan teo avad, eme Villou, mont a ran da gas dezhan eur brunen. Hogen epad ma comze Guillou, ar c'habiten Allmand, rag eur c'habiten oa, a ioa eat var goenn-he-groc'hen.

— Piou en deus tennet var ar varriken-hont, eme Villou?

— Me, eme Nicolaz; aoun am boa na vije c'hoas re hir diouzomp ha n'am bije collet va zenn.

— N'eus ket a zoare, rag an c'habiten en deuz avoalc'h ganthan. Neuze Guillou a dennaz ha ne reas nemet discar tok begok eun ofiser.

— Mad, emezhan, n'em eus chans ebet hirio.

— Ganeme eo ema'r c'huil, eme Nicolas; n'em eus great c'hoas tenn guenn ebet, hag e rea cochou e coat he fuzil.

— Tenn-ta, Conrad, a lavaras Guillou, ar c'holonel var eün dit!

Conrad a dennaz hag a ziscaraz ar c'holonel; mes evit tenna guelloc'h e voa en em zizoloet re e goask diou voul erch, hag e voue tizet he unan gant eur voulet en he beulrin. Dont a reaz eun nebeut var adren hag ec'h algostezaz oc'h Guillou.

— Dioual-ta, a lavaraz hema, pe e viri ouzin da denna.

— Me zo great va zaol, a lavaras Conrad, beac'h dezhan o coms.

— Nicolas, deut d'am zicour, Conrad zo o vont da vervel! Dougen a rejont Conrad e creiz ho c'hre.

— Asa, eme Nicolas, ma vije bet an doctor ama evit tenna ar voulet!

— Nan, nan, eme Conrad, o cas he zorn d'he galon; echu eo, hag e velet ar goad o tifuca ac'hano.

— Va Doue, petra a raimp-ni?

— Roit din ho chapeled, Nicolas, ma pedin keit ha ma c'hellin, hag it adarre d'en em zifen. Goloit va zreid, rak riou am eus.

Guillou a lakeaz he gi da c'hourvez var dreid ha divesker Conrad evit ho zoma, hag ar c'hi en em lakeas dioc'htu da ober golo-treid evel pa en divije gouezet pebez servich a c'houlennet diganthan.

— Bennos Doue deoc'h, eme Conrad. Casit ganeoc'h ar poutr hag ar bouliji zo em godellou.

Nicolaz ha Guillou a ieas adarre, en eur vouela, da entent oc'h an Allmaned. G. M.

Suis. — An dispac'herien, enebourien Doue hag he iliz a zispag ho skilfou eleac'h ma c'hellont. Er Suis o deuz harluet eun Escop, caset etre daou archer er meaz euz ar vro, ha kementse abalamour an Escop-ze a ioa guelloc'h ganthan senti oc'h ar Pab eget oc'han doctored difeiz, ha ne felle ket dezhan ober eul le sacrilach henvel oc'h an hini ac'houlennet ama digant an dud a iliz enamzer an dispac'h braz hag a ioa bet great gant eur belek touer bennak. A dru gare Doue an escop-ze en deus cavet repu en dosta parrez d'he escopti, e Fraus, hag eno he zenved fidel a c'hell mont d'he zarempret. Eun henor eo kementse evit hor bro, rei digemer da dud harluet evit Jesus-Christ.

Eun Escob all a zo eno c'hoaz hag a zo lamet pep frankis diganthan, ha ne lezer mui da ober an deveriou euz he gark.

Ouspen tri mil gatolig, a leverer, a zo eat, en derveziou varlerc'h ma voa harluet ho Escop mad, d'he velet ha da ziskuez e talc'hont eveldhan d'ar relijion ha d'an ilis catolig daoust d'an oll dispac'herien. Ar mercou-ze a garantez hag a fidelité o devezo, ep mar, great vad da galon ar postor ker goal gaset.

Eun aluzen o tistrei eun den oc'h Doue. Eur pec'her a ioa dare da vervel, ha ne felle ket dezhan clevet hano a Zoue nag a relijion. Eun dispac'her oa, en doa bevet ep feiz, ha ne c'houzanve ket coms dezhan euz a virionezou ar feiz en he amzer diveza. He c'hreg a ioa eur gristenez vad; pidi a rea evithan, hag e lakea pidi evithan e meur, a ilis. Clask a rea he zistrei oc'h Doue, mes an den clanv, pa gomze dezhan a gemense a loske malloziou hag a doue evel eun drouk speret. Er fin e toc'horea, hag ez ea da vont en he agoni. Ar c'hreg paour zo ker strafuillet ma na voar mui petra a ra. Mont a ra er meaz, ep gouzout peleac'h e za. Eur paour a zigouez ganthi. Neuze e teu eur zonch dezhi: laket e dens pedi evit he fried, mes n'e deus roet aluzen ebet evit goulen he zistro oc'h Doue.

Mont a ra d'he godel, hag e ro d'ar paour-ma ar pez a ioa a arc'hant ganthi, en eur lavaret : sellit, kemerit an dra-ze, mes pedit evit va fried zo o vont da vervel.

Goude rei an aluzen-ze e teuaz eun nebeut enhi unan, hag e tistroas d'he zi. Souezet e voue o velet, e kichen an den toc'hor, eur beleg hag a rea sin dezhi d'en em denna kuit gant ar vugale. An den clanv a gofeseaz hag a resevas he zoue, hag e varvas goudeze sioul ha leun a fizians.

Er mare ma roe ar c'hreg he aluzen, ar c'hras e devoa scoet e calon ar pec'her paour, hag hema en doa neuze, gant anaoudegez vad, roet digemer d'ar c'hras.

KELEIER.

Autun. — Dillun 17 a vis C'huevrer, eme eur gazeten hanvet *Echo de Saône-et-Loire*, e Catedral Autun, e kemeret *posesion* euz an escopti en hano an Aotrou'n Escop de Leseleuc. An Aotrou Lelong, vikel vráz a ioa bet carget da zelc'her leac'h an Escop nevez er seremoni-ze. Eun niver braz euz an dud e carg hag euz ar re genta a gær a ioa oc'h heul ar vikel vraz hag a dlie sina var ar c'haier.

An Aotrou Lelong a zo bet digemeret gant Person ar Gatedral a ioa en dro dezhan ar chalouiet ha calz a veleien all. Ar vikel vraz ha Person ar Gatedral o deus great pep a brezegen, ha goudeze eo bet lavaret ar pedennou merket gant an iliz evit ar seremoni-ze.

Bep bloaz e za eur vanden belerinet euz ar Frans da bardona da Jeruzalem, da bidi var bez hor Zalver epad ar sizun Santel.

Er bloa-ma eo laket an dervez da ziblas enz a Varseil d'an 13 a vis Meurs.

Kemper. — E Kemper ez eus savet ar pez a c'halver eur *C'homite catolik*, da lavaret eo, eun unvaniez, eun emgleo etre ar gristenien vad evit difen ar relijion a enep ar re a ra ar brezel dezhi. An hini a zo e penn an emgleo-ze, an Aotrou Joseph de Calan, a scrif d'an Aotrou'n Escop, da c'houlen he otre evit ar pez o deus comanset hag a dle en em skigna dre an oll escopti.

Ar pez a fell dezho da ober eo diarben, muia ma c'hellint, an drougza ra enebourien ar relijion o vouga ar feiz etouez ar bobl, hag o rei dor zigor d'an oll dizurziou. Neuze e fell dezho ive difen guiriou an Tad Santel

ar Pab, ha rei dezhan he frankiz evit ma c'ballo ren ar bed christen.

An Aotrou'n Escop en deus respontet e roe gant plijadur he otre d'an emgleo-ze. En em glevet a rer, emezhan, evit an drouk, red eo eta en em glevet, en em zicour evit ar mad. Ne oufet ket ober guelloc'h eget en em glevet evelse, ha sevel enn arme evit difen an ilis.

Rei a ran eta, eme an Aotrou'n Escop, va bennoz d'an ober mad-ze, hag e vezin ato ar c'henta oc'h ho sicour da gas ho mennoz da benn.

An Aotrou'n Escop en deuz hanvet Chaloni euz he Gatedral an Aotrou Vicont, Chaloni â henor ha missioner Abostolik.

An Aotrou Jaouen, vikel e Lampaul Guimillau, zo hanvet person ar Forest-Fouesnant.

An Aotrou Le Roy, nevez beleget, zo hanvet vikel e Lampaul-Guimilliau.

An Aotrou Thomas, bet person e Sant-Eutrop ; an Aotrou Balc'h, bet vikel e Plougonven, hag an Aotrou Gall, bet vikel e Plouzane, a zo maro er sizunveziou-ma.

D'ar 15 a vis Meurs, Retred brezoneg evit ar voazed, e Kemper.

An tad Etienne, euz a urs Sant Beneat, a brezeg er Gatedral evit ar C'horais.

Epad ar bloas 1872 ez euz collet, ervez ar c'heleier, dre ar bed oll anavezet

2,682 lestr, euz ar re a ia dre voueliou ;
244 lestr, euz ar re a ia dre dan.

ouspen-ze 1288 lestr dre dan a zo digouezet eun darvout bennak gantho.

Etre an oll eta ez eus bet 4,194 lestr collet pe vroustet.

Epad an dek vloas diveza ez eus tremenet dre an hentchou houarn, e Frans, eis cant pemp ha triugent milion, nao c'hant pemzeg ha pevar ugent mil, nao c'hant pemp ha daougent beacher. (865, 995, 945.) Ver an niver-ze ez eus bet lazet 65, ha gloazet 1825 ; da lavaret eo ez eus lazet unan dre drizek milion, ha gloazet unan dre c'huec'h cant mil.

Landerne. — E Landerne, ervez ar c'heleier, ez eus bet eur *C'honcours* evit chatal lard hag ive evit chatal iaouank dalc'het evit sevel re all.

Hogen ervez ar gazeten zo dirak va daoulagad, ar prizion a henor n'eus chomet nicun anezho en arrondisamant Brest. Landerne, me voar vad, e deuz esper da gaout muioc'h a chans eur vech all. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *1 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *6C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	31 lur, 25 c.	Guinis.....	31 lur, 25 c.
Segal.....	20 lur. 83 c.	Segal.....	20 lur, 83
Eiz.....	17 lur, 50 c.	Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	19 lur, 16 c.	Ed-du.....	19 lur, 16 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.	Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	8 lur, «« c.	Avalou douar	9 lur, 00 c

HENT HOUARN.

Da be heur e tiblas hag e tigouez ar c'hirri tân.

O VONT A LANDERNE VARZU NAONET.

	kenta trein.		eil trein.		trede trein.		pevare trein.	
Landerne.....	«	«	8	35m	1h	««m	8	20
Dirinon.....	«	«	8	53	1	26	8	42
Daoulas.....	«	«	9	04	1	40	8	56
Hanvec.....	«	«	9	19	2	««	9	14
Quimerc'h.....	«	«	9	34	2	21	9	34
Castellin.....	«	«	9	57	2	54	9	59
Quemeneven.....	«	«	10	18	3	20	10	2
Kemper.....	6	30	10	53	4	46	10	48
Rosporden.....	7	04	11	32	5	24	«	««
Bannalec.....	7	21	11	48	5	41	«	««
Kemperle.....	7	46	12	11	6	06	«	««
Loriant.....	8	19	12	30	7	05	«	««
Naonet.....	«	«	6	52	»	««	«	««

O TONT EUZ AN NAONET VARZU LANDERNE.

Naonet.....	«	«	«	«	6	10m	«	«
Loriant.....	«	«	8	20	12	10	6	05m
Kemperle.....	«	«	9	02	12	49	6	49
Bannalec.....	«	«	9	26	1	11	7	13
Rosporden.....	«	«	9	44	1	28	7	31
Kemper.....	5	30	10	12	2	02	8	10
Quemeneven.....	6	«	«	«	2	27	8	37
Castellin.....	6	30	«	«	2	53	9	06
Quimerc'h.....	6	58	«	«	3	15	9	33
Hanvec.....	7	21	«	«	3	33	9	52
Daoulas.....	7	38	«	«	3	48	10	08
Dirinon.....	7	58	«	«	4	04	10	26
Landerne.....	8	17	«	«	4	20	10	43

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,

HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,

Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo eus bras da lenn, gant paper cre ha lizerennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h he c'houlen.

CAVET E VEZO :

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulina.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an ties ma verzes levriou enho. G. M.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand Ar. DE KERANGAL, moullet an Escopti.

DISSADORN 15 MEURS 1873. N° 424 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORRIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN.

KEMPER, 15 Meurs 1873.

N'eus ket pell em eus guelet eun daolen ha var an daolen-ze oa peintet daou archer var varc'h. Eun pennad dioutho e velet tri pe pevar lampon, lod azezet, lod anter c'hourvezet e corn eur c'hoad. Dioc'h guelet truillou ar re-ma hag an oll c'houbari anezho oa anat avoalc'h e voant potred ar c'hed, potred an troc'h-ialc'h. O velet an archerien o tostaat e savont var ho c'hopeledou, e scrignont ho dent, hag unan a lavar d'ar re all : sell, sell, archerien ! Caret a rit-hu an traou discrognet-ze ?

— Ho c'haret ? eme unan, ne fell ket din zoken tenna va zok dezho !

— Me garfe e ve great eun tantad tan gantho oll, eme eun all.

— Me garfe, eme eun trede, guelet an diveza anezho crouget ha stlejet oc'h lost he varc'h !

Setu aze eur skeuden euz an dud difeiz pa velont eun dra bennag hag a zigas da zonch dezho euz ar relijion. Al laeron ne garont ket an archerien, rag ar re ma zo carget da lacat miret al lezen, ha da gregi e collierou ar re n'he miront ket, hag hi ne vevont nemet en eur derri an oll lezennou. Evelse ive an dud difeiz ne c'hellont ket, ep scrija ha counnari, guelet dirag ho daoulagad tud a ilis, breudeur, c'hoarezed, nicun euz a re a zigas dezho en eun doare bennak sonch a Zoue, euz an iliz, euz ar relijion.

Ar guel euz an dud-ze a zo ato eur rebech evitho. Perak ? Evel ne heuillont ket lezen Doue, ne fell ket dezho gouzanv netra hag a zigasfe da zonch dezho euz al lezen-ze. Beva a reont ep relijion hag evelse e carfent distruja ar relijion-ze hag en em zizober euz a gement hini he difen.

Ar guel euz ar re a heuil ar relijion a zo morc'heduz evitho, a laca ho nervennou da griza, evel ma laca ar guel euz an archerien re potred ar c'hed. Caout a ra dezho emaint o vonf da lacat ho dorn var ho scoaz, ha da lavaret dezho : « Gortozit ; c'hui a vres an oll lezennou dindan ho treid ; c'hui a laca an dizurz e pep leac'h, e kear ha var ar meaz, er broiadou tud evel en tiegeziou, c'hui a ro goal skuer d'ar vugale ha dar iaouankis ; miret a rit outho da zenti oc'h tad ha mam, hag oc'h kement o deus guir da rei kelennadurez dezho ; miret a rit outho da zeski ar pez a dlijent da c'houzout, hag he teskit dezho ar pez ne dlivijent morse beza clevet hano anezhan. C'hui a grok divorc'het e tra ar re all pa c'hellit, pa vez pell an archerien diouzoc'h. »

— Hola, a lavaro unan bennak, peleac'h oc'h eus-hu guelet ac'hanomp-ni o kemeret tra ar re all, oc'h ober gaou oc'h den ebet ? Ma n'on eus na feiz na relijion, an dra-ze ne vir ket ouzomp da veza tud honest, ken honest ha pephini, honestoc'h marteze eget ar re hon tamal.

— Ma ne rit gaou oc'h den dreizoc'h hoc'h unan, da viana e rit dre ar re a silaou ho kenteliou. C'hui marteze oc'h eus danvez, peadra, oc'h eus kement a c'houl ho calon ep ma ve red deoc'h aloubi tra ho nessa, hag evelse e renit eur vuez honest, dioc'h ma livirit. Ha c'hoas, ma ve sonjet mad, nag a bet a gafet euz hon tud difeiz hag a ra dislealdet a vraz, hag a vije er c'hlos panefe m'emaint re huel evit ma c'helfe justis ar bed lacat an dorn varnezho.

Mes ar re baour, ar re n'o deus netra nemet ar pez a c'hounezont dioc'h c'hoezen ho zal, pa o pezo lamet digantho ho feiz hag ho relijion, ha chom a raint-hi tud honest ? Ha ne glaskint-hi ket caout e gis pe c'hiz, ho ezamant var an douar, pa o pezo desket dezho n'o deus netra da c'hortos varlerc'h ar vuez-ma ?

Evit respont d'ar goulen-ze ne ve nemet mont d'ar prizoniou ha d'ar galeou. Eno ne gaver nemeur a dud honest, evel ive ne gaver nemeur hag o divije feiz ha relijion araok mont di. Caout a rer avad stank diskibien an doctored ma comzomp anezho, hag an doctored-ma, mar dint tud honest ho unan, a zo guelloc'h eget ho

c'henteliou, rag an nep a heuil ar c'henteliou-ze ne zaleont ket da goll ho honestis.

Rom. — E Rom, epad an derveziou ened, an dispac'herien o deus great goasa ma c'hellent. Fringal hag ebatal o deus great bete beza skuiz, hag ato, na petrata, ho oll ebatou ne voant nemet grimasou mezuz, evit ober goab euz a Zoue hag euz an iliz, o clask teleur dismegans var ar Pab ha var ar relijion. Eur manac'h, a urs Sant-Fransez, o veza en em gavet da dremen eleac'h ma voa eur vanden euz al lamponed-ze, unan anezho a ziscargaz eun taol bas var he benn, hag hen discaras d'an douar. Ar polis ne lavaras ger evit kementse.

Evit diskuez pegement a gounnar hag a arrach o deuz an dispac'herien dizoue-ze oc'h ar relijion, setu ama eun dra hag a zo tremenet eun nebeut zo, hag a ro da anaout ho menoziou milliget.

Christenien vad ha catholig o velet an danjer zo evit feiz an dud iaouang e scolachou zo, o doa sonjet sevel e Pis eun ti evit an dud iaouank dibab eleac'h ma peurc'hrajent ho studi ha ma cafjent mistri euz ar re vella da ober scol dezho. Eno e c'heljent deski ar skianchou ha creaat ho feiz eleac'h he c'holl.

An Tad Curci, euz a gompagnunez Jesus, a oa e penn an afer-ze, ha sicouret oa gant tud a reng huel ha prinsed euz ar vro. An ti a ioa savet ; ar c'houarnamant hag ar vistri vraz euz ar scolachou ne enebent ket ; ne c'hellent ket zoken ober. Var dro cant den iaouang a c'hellet da gemeret en ti, ha cant den iaouang, euz an dibab, euz ar guella famillou euz an Itali, o doa roet ho hano da zont dezhan.

Hogen an dra-ze n'eo ket dioc'h doare enebourien ar feiz, franmansoned ha re all. Cant ene tennet a dre ho daouarn ! cant euz an eneou dibab o deus touet da gas da goll ! Roet e voue urs d'al lamponed galouperien ruiou da zioual oc'h kementse.

An Tad Curci a dlie mont da gær Pis. Ne ket d'an tize eo e zea ; galvet oa da ober eur brezegen deis gouel ar Verc'hez. Gouezet e voue peur e tlie dont. E Rom zoken e c'houiet e voa danjer evithan, hag unan bennag euz ar polis hen lavaras dezhan. « Va buez, eme an Tad, a zo etre daouarn Doue. Ne ket evit va flijadur e zan da Bis, mes evit renta servich. Ma ne fell ket d'ar polis difen eul lean paour ha ne glask ober drouk da zen, Doue marteze am difenno. »

Gouscoude pa voa o vont en hent, e tigouezaz eun dra bennag hag a viraz outhan da bignat en trein ma en devoa sonch da vont ganthan. Red e voue dezhan gortoz eun trein all.

Lamponed Pis a ioa oc'h he c'hortoz. Pa zigouezaz an trein e pehini e sonje dezho edo, e crient : « ema deomp ! ema deomp ! ne dec'ho ket diganeomp ! » Al lamponed a ioa en em lakeat var ziou reng, hag ar veachourien a ioa red dezho tremen dre ho c'hreis. Mes ne velet ket an Tad Curci. Erfin e voue guelet eur beleg o tont euz eur wagon. Kerkent e savaz ar c'hri-ma : « *d'ar maro ! d'ar maro ! las ! las !* An den kez a voue discaret a daoliou dorn, a daoliou treid, a daoliou baz. Prest oa da vervel dindan an taoliou pa deuas unan euz ar re a ioa e penn al lamponed da lavaret d'ar vuntrerien eana, rak ne ket an hini a glaskent eo a ioa gantho. Ar belegze a ioa eur manac'h a urs Sant-Fransez, hag a varvas daou zervez goude.

Eno ez oa archerien ha soudardet ; hogen ne gredent ket pe ne felle ket dezho difen eur manac'h paour oc'h al lamponed-ze. Ha setu penauz ema oll dud honest eur gar en aoun hag o crena dirag eul vanden lamponed, bet calz anezho er galeou, hag eo brema ar vistri, frankis gantho da ober ar pez a garint. Gourdrouz a reat da lacat an tan en ti, ma en em zestume an dud iaouang enhan evel ma o doa sonch, ha setu n'eus ket gallet digeri ar scol gristen-ze, da viana neuze.

Relegou eur breton euz a zoudardet ar Pap. Ar re a zo bet e renk soudardet ar Pap, a zo maro o tifen vikel Jésus-Christ meur a hini anezho, hag a zo bet beziet eleac'h ma c'hallet ho lacat en douar. Abaoue meur a hini anezho a zo bet caset ho c'horfou d'ho bro, pe digaset da enr vered bennag en douar benniget. Setu ama eur zoudard euz a Vreiz-Izel hag a zo bet digaset ar pez a chome anezhan da Rom, da vered sant Laurans e diaveas kear.

Ar zoudard-ma a zo he hano Achil Cudennec, ginnidig euz ar Faouet, er Morbihan. Bet oa da genta en arme Frans, hag o velét ar brezel a reat d'hon tad santel e falvezas dezhan mont d'he zifen. Ne zaleas ket da gaout istim he ofiserien ; great e voue serjant, hag ep mar ep dale e vije bet great ofiser.

Ar serjant breton ne c'houlenne ket guel evit scuilla he c'hoad o tifen an ilis santel hag he guiriou, hag he scuillet en deuz e guirionez.

An 22 a viz here 1867, en dervez ma voue flastret eun ugent bennag euz he gamaraded dindan ar c'hazern Serristori, e tremene var dro seiz heur dioc'h an noz e troad ar c'hapitol. Eur vanden dispac'herien en em zestumaz en dro dezhan, hag a felle dezho he gontragn da grial : *bevet garibaldi !* Ar serjant breton, christen ha soudard da Jesus-Christ, a dennaz he zabren, a zaillas var al lamponed-ze en eur grial : *bevet ar Pop !*

Hogen al lamponed a ioa eur vanden anezho, ha gant ho ez oa fuzillou ha goafou hir, hag ar zoudard n'en doa nemet he zabren. Tennet e voue varnezhan ha treuzet gant ar goafou. Ne loscas het eur glemaden ; lavaret a reaz epken : *bevet Pii nao !*

Caset e voue d'an hospital, hag eno e varvas, goude beza resevet he zacramanchon, devot evel eun eal, goude beza galvet meur a vech Jesus, Mari ha Joseph d'he zicour. Eur breur beleg en deuz er Martinik, hag hema eo en deus laket rei eur bez dezhan e bered sant Laurans. Eur beleg all, euz a Fransen deus laket, e latin, var he vez, comzou evit delc'her sonch euz ar serjant breton calonek, ha lavaret e servich piou eo maro.

Autun. — Etouez taoliou caer Garibaldi, scrifet gant eur Saoz, e cavomp hema. An oll a voar, epad ma voa ar Prusianed oc'h ober distruch e Frans, Garibaldi hag he lamponed a deuaz er vro-ma, ne ket evit difen ar Frans oc'h he enebourien, mes evit scrabat hag aloubi ive muia ma c'haljent araog ar Brusianed.

Etouez ar c'heriou-all, Autun e devoue ive an dismegans da velet enhi al lamponed-ze euz an Itali, galvet gant ho mignoned an dispac'herien hag al lamponed euz ar vro-ma.

Eun nosvez eur vanden Garibaldianed a ia da di an escop. Eun ofiser en em laca da skei var an nor gant dorn he gleze.

— Piou zo aze o skei d'ar mare-ma, eme eur vouez euz an diabars ?

— Digorit ! eme an ofiser, digorit !... ama eul leoudouet euz ar re scrijusa.

— Petra a fell deoc'h ?

— Digorit, en hano al lezen, en hano ar bobl souveren, en hano ar vro breset gant an enebour ! Digorit... pe ni ia da zivarc'ha an nor. Ama adarre eur rencatleoudouet goest da lacat an nor da scarnila.

An nor a voue gourzigoret ; al lamponet ne vouent ket pell evit he feurdigeri hag en em deleur var an escopti evel eur vanden chas var eur preiz.

Ep gortos netra, e redont da gambr an escop a ioa cousket neuze hag en devoue strafuil, e c'hellit cridi. Dioc'htu en em lakeont da furchal evel chas o clask an tres.

An escop a lavaras dezho : Ma na respetit ket ac'hanon evel escop, e tlefac'h da viana va respeti evel sitoian. Piou en deus roet guir deoc'h da zont da furchal va zi ?

— Tamal a rer deoc'h e cuzit armou, ha zoken Prusiaud, ar *Republica* zo e danjer, hag eo red deomp he difen, eme an ofiser.

Etre daou ofiser ha soudardet a furche e kement corn a ioa. Gant begou ho zabrinier hag ho baionetezou e toullent ar c'hadoriou hag an arrebeuri all, ha pa voant skuiz o furchal en em denjont.

Antronoz an Aotrou Eskob ne gavas nag ar groaz a zouge var he beultrin, nag he vontr, nag nicun euz an traou a briz a ioa er gambr ; ne gavas ket zoken a vin da oferenna, rag he gaf a ioa dizec'het tre. N'em eus ket izom da lavaret gant piou e voant eat.

Ha setu aze unan euz an taoliou caer a rea Garibaldi gant he lamponed, unan euz ar servichou o deus rentet d'ar Frans ! G. M.

Or bezom fizyans, kemmerom kouravh : an Iliz hag ar Franç kristen ne zaleint ket da gaout ho zriomph.

Eun dra a remerkar en oll brezegennou a ra an Tad Santel ar Pab, eur pennad so, d'ar bandennadou tud a ya d'he welet.

An oll her goar, bemdez pe koulz lavaret bemdez an Tad Santel a zigemmer en he balez euz ar Vatikan, deuet da veza he brizon, bandennadou tud, tud a Iliz, tud euz ar bed, euz a Rom, euz an Itali, euz a Franç, euz an oll garteryou euz ar bed, pere a ya d'he welet ewid he gonsoli, hen hem gonsoli gan-t-ha he klevout euz he c'hinou sakr eur gomz vad benâg. Piuz IX a ro d'ezho beppred eun tam prezegenn c'houek, tennet euz he galon a-dad ar bobl kristen. Hogen, eur pennad so, ar Pab Santel ne vank morse, e fin he brezegenn, da lavaret d'an dud vad-ze e tleom esperout gwelet, *eb dale*, triomph an Iliz.

Komz a ra ivez a-wechou euz ar Franç, hag é lavar ec'h esper mad e savo ar Franç, e teuyo ar mad enn-hi, abarz ar fin, da c'hounid war an droug, hag e triompho neuze.

Mad ! setu ama eun dra hag a lavar d'eom c'hoaz c'hoaz sklerroc'h petra a zonj an Tad Santel war ar poenchou-ze.

N'euz ket pell, war-dro daou viz anter a zo, eun Eskop a Franç, Eskop Agen, edo e Rom. Arang kuitaat Rom ewid distroi d'he eskopti, e yeaz da lavaret kenavezo da Biuz IX. Ar Pab, oc'h he welet trist, a lavaraz d'ezha : « Autroun Eskop, va mab ker, me a gav ac'hanoc'h goall drist. Perâg an dristidigez-se war ho trem? »

— A ! Tad Santel, ar penn abeg euz va zristidigez eo n'em beuz ket an esper d'ho kwelet mui war an douar. C'houi a voar, an amzeryou a zo fall....

— O ! c'houi hen hem drompl, Autroun Eskop : ni hen hem welo c'hoaz, hag abarz nemeur. Klevit ama : me ho ped a-vrema da zonet da Rom abarz fin ar bloavez 1873 da gemmeret perz em levenenez hag e levenez or breudeur euz a driomph an Iliz, da gana assamblez ganeom an *Te Deum* a joa hag a anaoudegez vad ewid ar burzud kaer a rayo Doue en or c'henver, e kenver an Iliz, er bloavez 1873.

— O plijet gan Doue, Tad Santel, e teuffe da wir ar pez a lavarit.

— Mad ! Kemmentse hen hem gavo gwir, kredit ac'hanon. »

Eskop Agen, distro e Franç, a gonte se da gemment a gare her zilaou. E miz kenveur diveza e konte se, eun deiz, e Versail, dirâg eun neubeud euz or c'hannaded pe depnteed, hag ar re-ma ho deuz her scrifet d'ho famillou. Guelet em beuz va-unan eul lizer, deuet euz a Versail, pehini a lavare an dra.

Setu ama eun dra all, henvel oc'h ar c'henta, hag eun tam c'hoaz guelloc'h ewidom-ni Galloued.

N'euz ket pell, war-dro eur miz a zo abaoue, an Autrou de Costa de Beauregard, eunan euz a gannadet ar Franç e Versail, a yeaz da Rom da welet he c'hreg. Houmma, klanv eur pennad so, a zo et di da jom, en esper cavout eno ar yec'hed.

O veza et da Rom, an Autrou de Costa ne fallaz ket

d'ezha kuitaat, eb beza guelet ar Pab. Monet a ra eta d'ar Vatikan hag eo digemmeret mad gan an Tad santel.

Abarz hen hem zispartia, Piuz IX a lavaras d'ezhan : « Va mab ker, distro e Franç, lavarit d'hor mignoned, d'an oll dud a feiz euz ho pro vad, pehini a garan kemment, lavarit d'ezho kemeret kourach. Abarz fin ar bloaz-ma 1873 an Iliz a driompho hag ar Franç kristen ivez a driompho. »

« O! Tad santel, » eme an Autrou de Costa, pebez komz vad a lavarit-hu aze! Esper em beuz e silaouo Doue ho mouez hag e rayo ervez ho ker. »

« Lavarit d'hor mignoded, » eme Piuz IX, o poueza war he gomzou, « hen deuz ar Pab lavaret se d'eoc'h. »

Hag an Autrou de Costa de Beauregard, distro da Versail, a gont se da gement her zilaou.

Pedomp eta ha pedomp caloneg, hag e welimp, abarz pell, daou vurzud kaer, triomph an Iliz ha triomph ar Franç kristen,

Mes araug se e vezo greet war-n-om eun tam kouez. Se a zo ret : a-nez ne zigemmerfem ket c'hoanteg avoalc'h, a galon vad avoac'h ar zilvidigez a vezo kinniget d'eomp gant Doue, nag evelse gant profit avoalc'h ewidom.

Ar Verc'hez Vari eo or zaveteo. Kalz a eneou mad he fed a bell-zo hag a gendalc'h d'he fidi. An oll n'he fedont ket c'hoaz; mes pa gouezo ar barr-amzer braz war ho c'hein, neuze an oll dud ho deuz eun tam feiz berrâg, a droyo ho daoulagad leun a zaerou war zu Rouanez an Nenv, he fedo kaloneg, a grio etrezeg ennhi, ha Mari, pehini a zo atao trugarezuz, atao prest da ankounac'haat toryou he buhale, a droyo oc'h he Mab, a bedo, a vouelo hag a deuyo a benn da lakaat anezha da bardoni d'eom ha da renta a-nevez he c'hrasou mad.

An Ermit.

Evel ma ez euz bet hano euz a Jonaz, nevez-so, e *Feiz ha Breiz*, lennerien ar c'hazeten a gavo mad marteze kavout enn-hi histor ar Profet ec'hiz m'ema er Skritur sakr.

DIOUGAN JONAZ

PENNAD KENTA.

Komz ann Aotrou-Doue en em roaz da glevet da Jonaz, mab Amathi, o lavarout :

Sav ha kea da Niniv ar gear vraz, he prezeg enn-hi *evit ma raï pinijen* ; rak mouez he fallagriez a zo pignet beteg en-oun.

Ha Jonaz a zavaz, mes evit mont da Darsis, da dec'het a zirag drem ann Aotrou. Hag e tiskennaz da Joppe, *eur porzik-mor*, hag e kavaz eul lestr a iea da Darsis, ha eroaz he bae, hag e pignaz el lestr da vont gant ar re-all da Darsis a zirag drem ann Aotrou.

Hogen ann Aotrou Doue a gasaz eun avel vraz var ar mor, hag e savaz eur bar-amzer spontuz var ar mor ; hag al lestr a oa e riskl da veza brevet.

Hag ar verdeïdi ho devoe aoun, ha pep hini a griaz etrezeg he Zoue ; hag e taoljont er mor ann arabeuri a ioa ebarz al lestr evit he skanvaat ; ha Jonaz a ziskennaz e goueled al lestr hag a gouske eno druz ha kaled.

Hag al levier, (rener al lestr) a dostaaz out-han, hag a lavaraz d'ezhan : Perak-tra en em roes-te d'ar c'housked? Sav, ha galv da Zoue, marteze en devezo sonch ac'hanomp ha nad-aimp ket da goll.

Hag e leverjont ann eil d'eghile : Deuit, ha taolomp d'ar sort evit ma ouezimp én abeg da betra eo kouezet a reuz-ma var-n-omp. Hag e taoljont d'ar sort ; hag ar sort a gouezaz var Jonaz.

Hag e leverjont d'ezhan : Diskleri d'eomp a be abeg eo deuet ar goualleur-ma var-n-omp ; pes buez eo da hini? pehini eo da vro? da beleac'h ez ez? pe a be bobl oud-te.

Hag hen a lavaraz d'ezho: Hebread oun, ha douja a ran Aotrou Doue ann env, pehini en deuz great ar mor hag ann douar.

Hag ann dud-se ho devoe aoun vraz meurbed, hag a lavaraz d'ezhan : Perag ec'h eus-te great kement-ze? Rak anavezet ho devoa e tec'he a zirag Doue, dre ma en devoa hen diskleriet d'ezho.

Hag e leverjont d'ezhan : petra a raïmp-ni ac'hanoud, evit ma ehano ann taol-mor-ma d'eomp? rag ar mor a goueve hag a lamme goasoc'h-goaz.

Hag e lavaraz d'ezho : Krogit enn-oun ha taolit ac'hanoun er mor, hag ar mor a zioulo evid-hoc'h ; rak gouzout a ran ervad eo dre'n abeg d'in eo deuet var-n-hoc'h ar goualL var-amzer-ma.

Koulskoude, ar vartoloded a rouenvie da zistrei varzu ann douar, ha na hellent ket dont, rak ar mor a gounnare muioc'h-vui hag a zave a zioucʼh ho fenn.

Hag e krijont etrezeg ann Aotrou Doue, hag e leverjont : Ni ho ped, Aotrou, ra na d-aimp ket da goll dre'n abeg da varo ann den-ma! ha na lakit ket da gouezа var-n-omp eur gouad dinam ; rak c'houi, Aotrou, hoc'h euz great ar pez a zo bet falvezet d'ehoc'h.

Hag e krogjont e Jonaz, hag hen taoljont er mor ; hag kounnar ar mor a ehanaz.

Hag ann dud-se enn ho aoun vraz a zoujaz ann Aotrou Doue, sakrifisou a gennigjont d'ezhan, ha gouestlou all a rejont.

EIL BENNAD.

Jonaz e kof eur pesk braz,

Hag ann Aotrou a reaz ma en em gavaz eno eur pesk braz da lounka Jonaz ; hag e oe Jonaz tri devez ha teir nozvez e kof ar pesk.

Ha Jonaz a bedaz ann Aotrou he Zoue euz a gof ar pesk.

Hag e lavaraz : kriet am euz etrezeg ann Aotrou e kreiz va anken, hag en deuz klevet ouz-in ; kriet am euz euz a voueled ar bez, hag hoc'h eus klevet va mouez.

Va zaolet hoc'h euz enn douna lounk e kaloun ar mor, hag ann doureier ho deuz va goloet a bep tu, hag hoc'h holl douriou-doun hag hoc'h holl houlennou a zo tremenet dreist-oun.

Hag am euz lavaret : Stlapet oun bet a zirag ho taoulagad ; koulskoude gwelout a rin c'hoaz ho templ santel.

Ann doureier ho deuz va c'helc'hiet, beteg riskl va buez, ann islounk en deuz great eur vogher endro d'in, ar mor en deuz goloet va fenn.

Diskennet oun beteg diazez ar menesiou, rec'heier ann douar ho deuz klozet var-n-oun evit mad, hag hoc'h euz difennet va buez diouc'h ar vreinadurez, Aotrou va Doue.

Pa oe enkrezet va ene em c'hreiz, em euz bet sonjeuz ann Aotrou, evit ma zaje va feden beteg en-hoc'h enn ho templ santel?

An nep a zalc'h d'ar fougheriziou didalvez a bella diout-ho ann drugarez.

Evid oun-me a raio sakrifisou d'ehoc'h en eur gana ho meuleudiou. Kement am euz gouestlet a roin d'ann Aotrou evit va zilvidigez.

Hag ann Aotrou a gomzaz ouz ar pesk, hag ar pesk a ziloukaz Jonaz var ann aod. H.

An dilerc'h er sizun a zeu.

Tabud etre eur christen ha daou zispac'her.

III.

Asa, a lavaras Jakez, anzao a ri da viana, parizian, ez eo great he amzer gant ar relijion katolig ; an dud hirio ne fell dezho mui euz ar relijion-ze ; an darn vuia zoken a ra ar brezel dezhi. Ama he zaolomp en traon ; er c'heriou all, dioc'h ma clevan, e rer ive evelse, ha ne ket e Frans epken, mes e kement bro zo en Europ e rer evelse, en em zisc'hreer dioc'h ar relijion goz-ze.

— Aze avad, Jakez, e tibunez eur rencad traou. Ar relijion katolik great he amzer ganthi? Va mignon, cridi a rez-te c'hoaz e Jesus-Christ?

— Eo, cridi a ran ; da viana, ne ouzon kel calz.

— De lavaret eo, ne ouzont ket cals neuze petra a rez o c'houlen teleur ar relijion katolig en traon. Mad, cleo, Jesus-Christ a zo Doue, hag en deus lavaret e padje he ilis keit hag ar bed, ha ne vije discaret morse.

— Ma na ouzomp ket cals petra a reomp, a lavaras Cola neuze, da viana e c'houzomp e reomp evel an darnvuia oc'h ober evel a reomp hag etouez ar re a ro skuer deomp, ez eus, credabl, hag a voar petra a reont.

— Han ia, dioc'h ma livirit an darnvuia euz an dud ne fell dezho mui euz ar relijion katolik. Gouscoude ez eus c'hoaz eun nebeut mad hag he heuil, ha ne garfent ket he guelet o vont en traon. Ma ve zoken contet mad e ve cavet eo al loden vrasa, a drugare Doue, eo a gar c'hoaz ar relijion.

— Ia, ma ve contet ar merc'hed, hogen ar merc'hed ne dleont ket beza contet pa ve meneg a draou evelse.

— Bez'o deus gouscoude eun ene ive evel ar voazed ; bez'o deuz ive ho lod euz ar mad hag euz an drouk var an douar. Hogen lezomp-hi a gostez. Comzomp epken euz a voazed ar ger-ma, rag ar pez a dremen ama a dremen ive cals pe nebeut e leac'h all. Var a livirit n'eus ket calz anezho hag a heuille al lezen gristen?

— Nan, ne ket pounner an niver anezho.

— Bez'ez eus gouscoude unan bennak?

— Oh ia, ha zoken meur a hini.

— Hogen livirit din pe ar re vella pe ar re falia euz a dud kær eo a heuil ar relijion?

— Ne ket cas respont da gementse.

— Ne ket eas? Ne ket diez ive, mar kirit evesaat. Me a anavez couls ha c'hui tud ar gær-ma, hag e c'halfemp ho henvel ma or be c'hoant.

Bez'oc'h euz eur Mear hag eul loden euz an dud e carg hag a zo tud difeiz, hogen ha cals a fizians oc'h eus-hu enho? ha ne ket guir ez int tud deut da veza pinvidik Doue a voar penaus? Hag an doare ma zint en em zavet d'ar c'hargou epad ma zeus re all, christenien vad tud estimet, ha n'emaint e carg ebet? Ha ne ket guir int en em zavet oc'h ober stad euz al lamponed a zo ama couls hag er c'heriou all, tud didalvez, ne fell dezho ober micher ebet, hag a zo prest da rei mouezioù da falla tud a zo var an douar gant ma roint arc'hant dezho eb ober netra?

Bez'oc'h euz ama pemp pe c'hoec'h noter. Lod anezho zo christenien vad, lod all a glask discar ar relijion ne d'eo netra evitho. Hogen, Cola, da dud-te o deus peadra, o deus zoken iar-goz, evel ma lavarer var ar meaz, ha me zo sur o deuz ho feadra etre daouarn eun noter hag a c'houlen cas da beuri tud a iliz ha leanezed?

— Oh! an noter ma ema ganthan an emel euz a zanvez va zud a zo eun den lonest mar deus nicun.

— Ia, mes hag heuilla a ra hen ar relijion?

Ama Cola a scrabaz he benn ep lavaret ger. Jakez avad a lavaras :

— Eo, eo, an noter-ze a zo eur c'hristen catolig euz ar re genta. Laveret a c'heller zoken eo grac'h gant ar relijion.

— Me'n douete. Hogen perak, ma na fell ket deoc'h a relijion, e lakit ho fizians er re he heuil, ha ne lakit ket er re a ro skuer ha kenteliou deoc'h? Penaus, ne fell ket deoc'h fiziout ho tanvez nag hoc'h aferiou en doctored-ze a ra scol deoc'h, hag e fizit enho hoc'h amzer da zont, ar vuez da zout, da lavaret eo hoc'h eternite?

Ama an daou zispac'her a chomaz adarre ber. Neuze ar parizianja lavaraz c'hoas :

— Bez-oc'h euz ive pemp pe c'hueb'h medesin, hag evel an notered, lod anezho a heuil al lezen gristen, a zarempredjan ilizou, ha lod all ne reont ket. Te, Jakez a zo bet clanv n'eus ket pell. Paour out, ha nec'h eus ket a beadra da'baea eur medesin. Gouscoude epad da glenvet ec'h ouzon ez eus bet eur medesin var da dro. Lavar din ha christen eo ar medesin-ze? Lavar din hag hen zo unan euz ar re a glask en em zizober euz ar relijion?

— Ar medesin-ze zo eur zant. Oh ! ma vije an oll gatoliked evel hennez, ne c'houlenjemp ket en em zizober anezho.

— Da lavaret eo e cavit esoc'h heuilla ar re a lavar deoc'h beva ep relijion eget ar re he mir. Doue me voar vad ne c'houlen ket digancoc'h ober kement hag ar medesin mad-ze ; mes c'hui a gaf didorroc'h chom ep ober netra. Hag ar varc'hadourien zo er gær-ma, hag oll int hi tud difeiz ?

— Oh ! bez'ez eus christenien vad lod anezho.

— Ha digant pere anezho e kemerit-hu marc'hadourez.

— Diganl ar re a gavomp a ra muia lealdet.

— Ha pere eo ar re-ze ? ar re a c'houlen teleur ar relijion en traon?

An daou zispac'her a chomas mud adarre ama.

Evelse, eme ar parizian, on euz er gær-ma, a du gant al lezen gristen ar re vella euz an dud e carg, an notered, ar vedesined, ar varc'hadourien leal, ar vicherourien a laca ho foan. Da lavaret eo ne chom ganeoc'h nemet an dud-ze a aloub dan vez hag henoriou n'eus fors penauz, ha neuze al lamponed a fell dezho caout ho bara ep he c'hounit, ha peadra da gemeret ho flijadur ep an distera poan.

G. M.

An daou denner frank.

XVIII.

Nicolaz h Guillou, goude beza ententet oc'h Conrad scoet d'ar maro evel ma on euz hen lavaret, a zistroas d'ar stourmad. Epad ma voant bet vardro ho mignon, oa deut chenchamant etouez ho enebourien. Soudardet Wurtemberg, o velet ho c'holonel lazet, a ioa chomet a za, hag a iea zoken var ho c'hiz etrezeg ar c'hoad a ioa izeloc'h oc'h costez ar menez.

Mes ar brusianed a ioa tosteet. Eur c'hablten a roas urs da eur bataillon a botred Wurtemberg da bignat var gern ar menez coustje pe coustche, hag hen gant he gompagnunez a bignje scoaz oc'h scoas gantho.

Nicolaz ha Guillou a velaz eta oa great gantho. Loskel a rejont c'hoas gouscoude meur a denn, hag e tisgarjont meur a ofiser. Hogen pa oa deut an allmaned re dost, Nicolaz a griaz oc'h e vevel :

— Deuz ama buan d'am zicour !

— Petra a raimp-ni? eme Villou.

— Ruillomp ar bouliji erc'h-ma varnezho !

Ruilla a rejont diou pe deir boul erc'h a ioa a ziribis oc'h beg an dorgen. Ar boulou-ze, eur vech loc'het, a flastre, en eur vont a gas d'an traon, kement a ioa var ho hent. An Allmaned a voue discaret, flastret gent an erc'h. Eur c'hemesk a voue euz ar scrijusa,

Araog ma o doa gallet en em denna euz an dolzennadou erc'h-ze, Nicolaz ha Guillou o doa gallet tec'het dioc'h an tu-all. Ho mignon Conrad a ioa maro pa zistrojont d'he gaout. Staga a rejon he gorf var eur planken hir, hag hen loskjont da vont a ruz a veg an dorgen d'an traon. Hi ho unan a gemeras pep a blanken all, a azezas varnezho, hag en em lezaz ive da riscla bete traon ar menez buanoc'h eget an avel. An daou denner frang a ioa bet boaz, en ho iaouankis, da zisken evelse divar ar meneziou, hag hirio c'hoaz ar vesaerien a ra evelse pa fell dezho berrat ho hent.

Pa zigouezaz eta er fin an allmaned var gern ar menez, ne gafchont den. Guelet a rejont epken an daou denner-frang e traon ar menez mes re bell dioutho evit ma c'heljent tenna varnezho. Guelet a rejont c'hoas, gant eul luneden hir velet, Bonardel gant he zoudardet var eur menez all diou pe deir leo dioutho.

Me ho les da zonjal pebez min a reaz ar prusianed ha pebez counnar a ieaz enho pa veljont oa daou pe dri denner-frang epken o devoa great dezho kement a zroug, ha c'hoaz oant tec'het digantho ! Daou rejimant ha n'o doa ket gallet dont aben euz a zaou zen ! Ar c'habiten prusian en divije tennet bleo he benu ma vije bet crog enho; hogen pen touz en devoa ha ne c'hellaz ober nemet flastra he dok ler bervet. Soudardet Wurtemberg a ioa couls lavaret fouge enho euz an taol, rak ma vije bet ar fransizien eno, ar prusianed a vije bet paet evit ober prizonierien anezho, hag hi goude beza bet ar boan n'o divije bet netra nemet rebechou ha marteze goassoc'h.

Gouscoude Nicolaz ha Guillou, evitho da veza gallet en em sila euz a dre daouarn ar prusianed, ne voant ket c'hoas e saveté. Red e voa dezho sevel var eur menez all ken huel hag an hini ma voant diskennet divarnezhan, pe treuzi eur ster var neun, ha dare oant gant an naon. Ne fellas ket dezho avad clask tam da zibri nag en em lacat e savete ken n'o devoa laket corf ho mignon en douar. An allmaned a c'hellaz ho guele o scrabat an erc'h gant ho daouarn, o toulla goudeze an douar scornet gant eur voc'hal, hag erfin o taoulina da bidi var vez Conrad pa o doa gallet golo he gorf. Gant unan euz ar plench o doa o sicouret d'en em zavetei e rejont eur groaz, hag he flantjont e penn ar bez evit, pa vije teuzet an erc'h, ma vije gallet caout da gass d'an douar benniget corf ar c'hristen a ioa beziet eno.

An noz a deue, hag an daou denner-frank ne vouient nemeur petra da ober. Daoust d'ho naoun, ne gredjont ket mont pell ae'hano en nosvez-ze. Toulla a rejont an erc'h e troad eur vezen, hag e tremenjont an noz en doare fourn o doa cleuzet.

Antronoz pa deuaz an deiz, e treusjont ar ster, mes gant poan avoalc'h. Ar ster a ioa scornet. Guillou hag he gi a ieas dre ar scorn ep he derri. Nicolaz avad a ioa re bounner hag a dorraz ar scorn ganthan, hag e vije bet beuzet ma vije bet don avoalc'h an dour er ster evit he c'holo. Hogen goude beza bet glibiet beteg e c'houzoug, e voa red beza eun den cre evel ma zoa Nicolaz evit chom iac'h dindan eun amzer ien evel ma rea ha gant dillad scornet en dro dezhan.

Epad ma en em heje Nicolas guella ma c'helle goude dont euz an dour, Guillou a ioa eu em belleat diouthan, hag ep dale e loscaz eun tenn. Eur c'had en doa paket, cavet ganthan souchet etouez an erc'h.

— Setu ama, eme Villou peadra da da derri hon naoun.

— Izom avoalc'h on euz, eme Nicolas, rag evidonme en em gaf diners. Hogen kik eris ne deo nemeur dioc'h va doare.

— Oh, ne ket kik criz or bezo, ni lacai ar c'had-ma oc'h ar ben.

— la? kea da glask eur ber da gær Belfort!

— Ep mont keit-se ni rai hor c'heusteuren. Sellit, disc'hroc'hennit al loen-ze e keit a ma vezin oc'h ober eun oalet.

Guillou a doullaz an erc'h, a glascas mein hag a reas eun doare fourn. Neuze e testumas nadoziou pin a ioa avoalc'h anezho, hag a lakeas an tan enho; eur scour keuneud a zervichas da ver, hag ar c'had a vone poazet a zoare

Pa vezer bet daou zervez dioc'htu ep tam da zibri, ne vezer ket figuz. An daou denner-frank n'o doa cavet pell a ioa tam bouet ebet ker c'houek; hag ar c'hi, pehini en doa iunet keit hag he vistri, a zraillas ep chipotal kement ascorn ha kement tam all a chome e dilerc'h he vistri, en hevelep doare ne chomas ket eur vruzunen euz ar c'had. Nicnlaz ive a ziscornaz he zillad oc'h an tan c'hoezet evit poazat ho fred.

Goude beza torret ho naon, an daou denner-frank a ias varzu Plombier; da viana di o devoa c'hoant da vont; hogen n'oa ket eas gouzout pe varzu ez eat dre eun amzer ker ien, an erc'h o coeza, hag eur guiscad erc'h var an douar ken teo ma zeant aliez enhan beteg ho diou gazel.

Goasa a ioa, an avel a ioa deut da veza cre, hag a lakea an erc'h da nijal ha da droidellat, ha dont a rea sourradou hag a venne ho dalla. Neuze ne velent mui peleac'h ez eant, hag e voant dalc'h mad e danjer da goeza en eun toul bennak.

Red eo beza bet er meneziou-ze, er goanv, dre avel hag erc'h, evit gouzout pegement a boan hag a skuisder o devoue an daou zen caloneg o treuzi ar menez-ze dioc'h ar pardaez hag epad eul loden vad euz an noz. Er meneziou-ze e coll bep bloas meur a zen he vuez, ha ne ket hepken divroidi, mes tud ar c'harter hag hi oc'h anaout mad ar guenodennou, mes zoken chasseourien arroutet, boas dioc'h skuisder ha dioc'h pep amzer fall. Guelet ez eus bet zoken strolladou soudarded o chom er meneziou-ze, beziet dindan an erc'h. Rag ar meneziou-ze zo pell da veza compez; bez ez euz enho toullou hag isloncou, hag an nep a gouez enho, a zo great he dro peurvuia.

An daou denner frang a iea eta guella ma c'hellent, Nicolaz araog, ha Guillou varlerc'h. Inkiniou a ioa savet oc'h ho barviou hir, hag a zone evel cleier. Gant ho fuzillou e velent peleac'h teleur ho zreid; ha pa na gavent ket a zont d'an erc'h, e teuent adren hag e claskent eur venoden all. Hogen n'oa ger gantho rak re ien oa ha re skuiz oant evit sonjal marvaillat.

Eur pennad all eur vech all. G. M.

KELEIER.

An Aotrou Chalandon, Arc'hescop Aix, a zo maro er sizunveziou-ma. E 1850 e voue hanvet escop evit sicour Aotrou Escop Belley, ha pa vancaz an Escop coz, e voue laket en he leac'h e 1852. Laket e voue da Arc'hescop a Aix e 1857.

Scrifa a rer euz a Londrez ez eus clenvet var ar c'hezeg e Brozaoz. Ar c'hlenvet zo deut di, credabl, euz ar Stadou-Unaned euz an Amerik, eleac'h ma ra ar c'hlenvet-ze distruch pell a zo.

Al Lez-varn evit an eil abaden e 1873, a zigoro e Kemper d'ar c'henta a viz Ebrel. E penn al lezvarn e vezo an Aotrou Jumelais, alier e lezvarn Roazon, hag en devezo evit he zicour, an Aotronez Claret ha Sionnet, barnerien e Lezvarn Kemper. Setu ama hanoiou ar jureed :

An Aotronez

Emil-August Vot-Becot, euz a Blougonvelen.
Hyppolit ar Maitre, euz a Landivisiau.
Anton Miorcec de Kerdanet, euz a Lesneven.
Fransez Colin, euz a Voueznou.
Lois Cathelineau, euz a Velgven.
Lois Ian-Vari Denoelle, euz a Vrest.
Ian-Vari Jego, euz a Arzano.
Ferdinand Barjou, euz a Grozon.
Desire Fransez Mari Alliot, euz a Gerhaez.
Herri Guermeur, euz a Gastellin.
Charles Daniel Beaupre, euz a Laz.
Fransez-Lois Kerguelen, euz a Vrasparts.
Armand Gassis, euz a Gastellin.
Per Mari Glemarec, euz a Gemper.
Fransez ar Rouz, euz a Dregourez.
Debeaudre, euz a Zouarnenez.
Paul Chauvin, euz a Gastel-Paol.
De Kergrist, euz a Sant Ian ar biz.
Lois Croguennec, euz a Blabennec.
Frederic Ian-Vari Hautin, euz a Lambezellec.
Guyotou de Kerever, euz a Blougonven.
Hyppolit Guillou Penanros, euz a Gonkerne.
De Lamoneraie, euz a Blomodiern.
Julien Honore Garrec, euz a Glohars-Carnoet.
Ian-Vari Fransez Moyot, euz a Lannilis.
Fortune Herri Halna Dufretay, euz a Bont-'n-Abad.
Ian Lois Barre, euz a Laugolen.
Alan Jaouen, euz a Santoz.
Corintin Bourdon, euz a Gastellin.
Armand Desire Pennors, euz a Gerber.

Basil Taro, euz a Huelgoat.
Lois Breton, euz a Gastel-Paol.
Jan-Vari Nedelec, euz a Ergue-Gaberic.
Ian-Guillou Quinquis, euz a Zouarnenez.
Eozen Mari Quintric, euz a Blouvorn.
Edouard Charles Marinier, euz a Bont-Croas.
Evit delc'her leac'h ar re a vancfe :

An Aotronez Fransez Mari ar Bris, Anton Creac'hcadic, Julian Poullain, hag Alexandr Charuel, ho fevar euz a Gemper.

Eur gristenez figus. — Brema, epad ar C'horaiz, e prezeger en oll parreziou, ha dreist oll er c'heriou, e prezeger teir. peder guech er sizun. Hogen en dez all eur vatez a ioa bet er brezegen, dioc'h ar pardaez, ha pa voa distroet e voa tenval he fenn. He mestrez o veletse a c'houlennaz outhi :

— Petra laca ac'hanoc'h da veza ken trist-ze-ta ? ne ket plijet ar brezegen deoc'h ?

— Plijet avoalc'h eo sur ; n'oa ket izom da zigas beleien ama euz a bell da brezeg evelse !

— Petra, ne ket helavar avoalc'h ar prezeger dioc'h ho toare ?

— Helavar, han ia, ma carfemp ober ar pez a lavar enhez deomp sur ni rafe christenien vad !

— Petra en deus lavaret deoc'h da ober-ta ?

— Lavaret en deus deomp drouk prezek !

— Oh ! n'en deus ket lavaret an dra-ze deoc'h ; c'hui n'oc'h eus ket comprenet mad.

— Comprenet mad avoalc'h ; ne ket eur vech epken en deus lavaret an dra-ze deomp ; ouspen dek, ouspen ugent guech eo.

Ar brezegen-ma a ioa bet great e galleg, hag e galleg ar ger *medire*, drouk-prezeg, en deuz eun tamig henvelidigez oc'h ar ger *méditer*, ober orezon a galon. Hogen ar prezeger en doa comzet euz an orezon a galon, hag aliet d'he ober ar re o devoa amzer evit kementse. Ar vatez-ma e devoa credet ec'h alie anezho da zrouk prezek.

Ar vestrez a deuas da zantout penaoz oa en em dromplet he matez, hag a lavaras :

— Me zo sur eo orezon a galon (*méditer*) en deus lavaret deoc'h da ober, ha ne ket drouk prezek, (*médtre.*)

— Em euz aoun sur, pa livirit, eo an dra-ze en deus lavaret deomp. Me zonje din an daou c'her-ze a ioa henvel.

— Guelet a rit da viana ez euz cals kem etrezho, hag e voac'h o vont da ober eur sae vrao d'ar prezeger o rei da gridi en doa hoc'h aliet da ober an drouk.

— Mad, eur vech all me c'hortoi m'am bezo comprenet mad araok comz euz ar pez am bezo clevet.

Meur a hini euz ar re a gleo prezegennou, ken gallek ken brezoneg, a zigouez gantho evel ar vatez o ma, a geme an du evit ar guenn, hag a rafe vad dezho ive gortos ma c'houezint mad petra o deus clevet araok comz anezhan.

An aotrou Dall, person Sibiril, zo maro er sizun dremenet.

An Aotrou Cocagn, person Sant Marc, zo maro ive er sizun-ma.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *6 Meurs.*		Pont-n'Abat. — *6 Meurs.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 08 c.	Guinis.....	31 lur, 66 c.
Segal.....	19 lur. 82 c.	Segal.....	20 lur, 41 c.
Eiz.....	17 lur, 90 c.	Eiz.....	19 lur, 50 c.
Ed-du.....	16 lur, 88 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	15 lur, 82 c.	Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	10 lur, «« c.	Avalou douar	9 lur, 00 c.

HENT HOUARN.

Da be heur e tiblas hag e tigouez ar c'hirri tán.

O VONT A LANDERNE VARZU NAONET.

	kenta trein.		oil trein.		trede trein.		pevare trein.	
Landerne.....	«	«	8	35m	1h	««n	8	20
Dirinon.....	«	«	8	53	1	26	8	42
Daoulas.....	«	«	9	04	1	40	8	56
Hanvec.....	«	«	9	19	2	««	9	14
Quimerc'h.....	«	«	9	34	2	21	9	34
Castellin.....	«	«	9	57	2	54	9	59
Quemeneven.....	«	«	10	18	3	20	10	2
Kemper.....	6	30	10	53	4	46	10	48
Rosporden.....	7	04	11	32	5	24	«	««
Bannalec.....	7	21	11	48	5	41	«	««
Kemperle.....	7	46	12	11	6	06	«	««
Loriant.....	8	19	12	30	7	05	«	««
Naonet.....	«	«	6	52	»	««	«	««

O TONT EUZ AN NAONET VARZU LANDERNE.

Naonet.....	«	«	«	«	6	10m	«	«
Loriant.....	«	«	8	20	12	10	6	05m
Kemperle.....	«	«	9	02	12	49	6	49
Bannalec.....	«	«	9	26	1	11	7	13
Rosporden.....	«	«	9	44	1	28	7	31
Kemper.....	5	30	10	12	2	02	8	10
Quemeneven.....	6	«	«	«	2	27	8	37
Castellin.....	6	30	«	«	2	53	9	06
Quimerc'h.....	6	58	«	«	3	15	9	33
Hanvec.....	7	21	«	«	3	33	9	52
Daoulas.....	7	38	«	«	3	48	10	08
Dirinon.....	7	58	«	«	4	04	10	26
Landerne.....	8	17	«	«	4	20	10	43

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand AR. DE KERANGAL, moulleur an Escopti.

DISSADORN 22 MEURS 1873. N° 425 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec rea

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 22 Meurs 1873.

Lizer an Aotrou'n Escop a Gemper hag a Leon o rei da anaout p'eur hag e pe barreziou e roi ar gouzemen er bloa-ma.

Aotronez ha kenoberourien ker,

Varlene, araok mont da ober tro hon escopti, e lavaremp deoc'h ec'h esperemp beza consolet o velet feiz hon tud divar ar meas, o velet ho c'harantez evit an tad santel ar Pab hag evit an ilis santel, hag ho fizians en aliou hag e bennoz ho Escop. N'omp ket en em dromplet oc'h esperout kementse; cavet hon eus e pep leac'h sperejou sentus, calonou hag a voar caret, bugale hag a voar dougen respet. Evelse ive en em gavimp eürus da vont adare, goude Pask, da ober hon tro, hor beach abostolik. Brasa ioul en deuz hor c'halon, eo anaout, kenta ma c'hellimp, pep loden euz hon escopti. Esoc'h e vezo deomp goudeze ober eun dra bennag a vad, ha rei da bep parrez ar c'henteliou hag an aliou a gavo deomp a vezo talvoudeg evitho.

Conta a reomp, H. B. K., var ar boan a gemerot evit prepari ar gristenien fidel da reseo e sacramant ar gonfirmasion, ar grasou-ze a sclerijen, a zevosion hag a nerz a zo red dezho da gaout evit ho scleraat hag ho c'hreaat er stourmajou euz ar vuez, e creiz an danjerou a c'hourdrouz ho feiz hag ho vertus. En hor Mandamant evit amzer santel ar c'horaiz on eus poezet var an dever hag an izom o deus da c'houzout guelloc'h ha sclerroc'h ho relijion. Red eo lacat startoc'h en ene an anaoudegez a Zoue. Eun dever eo euz ar re strisa ne ket epken evit ar veleien, mes c'hoaz evit ar gristenien fidel. N'on eusdouet ebet na zantit eveldomp ez eo eun dever labourat evit kementse.

Evel ma zeo dreizoc'h, ha gant guir, e teu ar bobl devot da rei da anaout ar pez en deus c'hoant, ha ma o poa cavet caer varlene ar mercou a relijion hag a feiz en doa roet, oc'h eus goulennet hon otre evit ober pelerinachou en ilizou santel a Itron-Varia ar Folgoat hag a Itron-Varia Rumengol, evit scuilla eno pedennou evit an iliz hag evit ar Frans. Ho trugarecaat a reomp euz ar goulennou-ze pere a ziskuez e sant ar sperejou eün hag ar c'halonou e guirionez christen an izom da bidi a vanden ha da repari dirag an oll an droug a zo bet great. Eüruz en em gavimp oc'h en em lacat e penn ar pelerinachou-ze. Pelerinach Itron-Varia Folgoat a vezo d'ar 25 a vis Mae; hag hini Itron-Varia Rumengol, da zul an Dreinded, d'ar 8 a vis Even.

Pedomp oll var eun dro, ha rediomp Doue, ar pez a blich meurbet dezhau, da rei d'hon escopti muia caret ar frouez a c'hras hag a vennoz a scuil ar Speret-Santel var an eneou preparet mad evit reseo ar mercou euz he garantez.

Bezit sur, hor breudeur hag hor c'henoberourien ker, ho caromp hag e zomp douget evidoc'h en hor Zalver J.-C.

† D. ANSELM,

O. S. B.

Escop a Gemper hag a Leon.

Taolen euz a dro an Aotrou'n Escop evit rei ar Gouzemen e 1873.

MIS.	DERVEZIOU ar miz.	PARREZIOU ELEAC'H ma vezo COUZEMENNET	PARREZIOU a dle mont e leac'h all.
EBREL.	23	Conkerne.....	
	25	Lesneven.....	Kernouez-Folgoat-Scolach
	26	Plougerne.....	
	27	Guisseny.....	Sant Fregan.
	28	Kerlouan.....	
	26	Plouneour-Trez....	
	30	Plouider.....	Goulc'hen.
MAE.	1	Kernilis.....	Lanarvily-Locbre-Valer.
	2	Lannilis.....	Treglonou.
	3	Landeda.....	
	4	Plouguin.....	Sant Pabu.
	5	Ploudalmeze.....	Lampaul-Ploudalmeze.
	6	Plourin	Landunvez.
	7	Porspoder.....	Lanildut-Breles.
	8	Locronan-Leon....	Lanrivoare.
	9	Plouarzel.....	Lampaul-Plouarzel.
	10	Ploumoger.....	Lambert.
	11	Conk Leon.....	Trebabu-Plougonvelen.
	12	Plouzane.....	Locmaria-Plouzane.
	13	Sant Per Guilbignon	
	14	Lambezellec.....	
	15	Guilers.....	Bohars.
	16	Milizac.....	Guipronvel. —Treouergat.
	17	Bourc'h-Venn.....	Coatmeal.
	18	Plouvian	
	19	Plabennec	Kersent-Plabennec-Dren-
	20	Gouesnou.....	[nec.
	24	Guipavas	Relec.
	22	Landerne.....	Calver.
	23	Plouedern.....	Tremaouezan-Lanneuffret.
	24	Plouzeniel	Sant-Neven.—Tregarantec
	25	*Pardon ar Folgoat..*	
	26	Brest. S. Lois.	Retred ha Mam Doue.
	27	Brest.Itron-V.Garmez	Scolach-Jesuisted.
	28	Brest. S. Martin....	Adorasion.
	29	Brest. S. Salver....	Bugale a Vor.
	30	Sant Marc.....	
	31	Ar Forest.....	S. Divy. — S. Thonan.
EVEN.	1	Ar Merzer.....	Penc'hrann-Trefflevenez.
	2	Plouziry.....	Ar Roc'h. — Loc-Eguiner.
	3	Dirinon.....	Loperhet .....
	4	Plougastel-Daoulas .	
	5	Daoulas.....	Logonna-Daoulas.
	8	*Pardon Rumengoll.*	
	9	Hanvec.....	S.Alar-Hospital-Camfrout
	10	Irvillac	Lannurvan-Trehou.
	12	Briec.....	Landrevarzec.
	13	Langolen.....	Landudal.
	16	Clohars-Fouesnant..	Gouesnac'h-Perguet,
	17	Fouesnant.....	Pleuven. — Ar Forest.
	18	Tregunc.	Lanriec.
	19	Beuzec-Conk	S. Evarzec.
	20	Rosporden.....	S. Yvi.
	21	Elliant.....	Tourc'h.
	22	Ergue-Gaberic	
GOUERE.		Enez Eussa hag. Enez Molenez.	

D'ar 7 a vis Meurs, an Tad santel ar Pap a zigemere eur vanden gatoliked, seiz ha seiz ugent a ioa anezho, euz a bep bro euz ar bed christen, hag oll tud a reng huel. Unan anezho en deus lennet eur pennad scrit, euz ar re gaera zo bet lennet er Vatican, eleac'h ma en em glem euz a alouberez an dispac'herien a zalc'h etre ho daouarn stadou ha frankis vikel Jesus-Christ.

Ar Pab en deus respontet :

« Anaoudeg oun, emezhan, euz ar pez a livirit din dre ar scrit-ze. Guirionezou calet a zo enhan; hogen guirionezou int.

Evit respont e kemerin comzou kenta vikel Jesus-Christ, comzou Sant Per. O scrifa d'ar gristenien euz a veur a garter e lavare dezho : *Gratia vobis et pax multiplicetur.* Ra deui grasou Doue da gaeraat hoc'h eneou, ha peoc'h Jesus-Christ da laouenaat ho calonou. — Gouzout a ran, emezhan, ar peoc'h-ze ne c'hell ket padout ato, hag e vezo ive bepret red gouren ha brezelecat evel ma en deus great hor Mestr divin, evit gallout digouezout er c'hloar goudeze. Hag evelse ive, ha c'hui ha me, a c'hell esperout, goude beza gouzanvet poan ha trubuil, gallout cana trugarez an Aotrou Doue ha gloar ilis Jesus-Christ.

Sant Per hen desk din gant eur feis gre, hag evel a ouzoc'h ar feiz e voue caera vertus sant Per. Ar feiz eo a reas dezhan lavaret da Jesus-Christ e voa mab an Doue beo, hag a veritas dezhan beza discleriet eüruz, abalamour ne ket ar c'hik nag ar goad,mes hon tad pehini zo en Env eo en doa roet kementse dezhan da anaout.

Evelse Sant Per a voue gourc'hemennet dezhan beza mean diazez an ilis. Guir eo, Jesus-Christ he unan eo ato ar mean corn ma zeo diazezet an ilis varnezhan,mes Jesus-Christ a zo falvezet dezhan lakat he vikel kenver ha kenver ganthan,ha rei da Zant Per lod en he hueldet.

Var ar mean-ze ta eo savet ilis Jesus-Christ, hag an ilis-ze a zao beteg an Env, eleac'h ma cleo ato lavaret : Kement o pezo liamet var an douar a vezo liamet en Env, ha kement o pezo diliamet var an douar, a vezo diliamet en Env.

Setu ar c'homzou a laca an ifern da gounnari, ha bugale an ifern da ober freuz ha tousmac'h. Bugale an ifern, oc'h heul hentchou an douar, ne c'hellont ket, ep scrignal ho dent, guelet eur c'hallout ker bras roet gant Doue d'he vikel. Ha setu perag e zint en em daolet da glask distruja ar mean diazez-ze euz an ilis,

An tirantet o deus great ar brezel d'an ilis gant ar vouc'hal hag ar rod, an heretiked gant ar gaou hag ar fals credennou, an dud difeiz ha dizoue, gant an oll armou var eun dro. Siouas catoliked zo ive hag en em gemer oc'h an iliz, o sonjal distrei hon enebourien o tiscregi evitho euz a viriou an iliz. Ancounac'hat a reont comzou J.-C. : *Den ne c'hell servicha daou vestr.*

Bez'ez euz hag a fell dezho sevel an dud a ilis dioc'h ho giz, ho dispartia dioc'h an Eskibien, hag an Eskibien dioc'h ar Pab, hag ho lacat oll dindan treid ar re zo o c'houarn ar bed....

Petra en deus sonch Doue da ober, ne ouzou ket. Mes ar pez zo tremenet a ro ners-calon din hag esperans evit an amzer da zont....

Mis sant Joseph. Abaoue ma en deuz ar Pap laket sant Joseph da batron d'an iliz oll, an devosion evit ar patriarch santel ze a ia var gresk dre an oll bed christen. Ne onfemp ket lezel da dremen mis Meurs, mis sant Joseph, ep lavaret eur ger bennag euz an devosion-ze. *E Cannad calon Jesus* e cavomp eul lizer scrifet gant eun tad Jesuist divarbenn ar fizians o deuz e tad mager horzalver ar re goz a zo renet gant an tad-ze en eun hospital e kær L... dalc'het gant c'hoarezed vihan ar beorien.

« Epad miz Sant Joseph, eme an tad-ze, en em lakis da bourchaz ar re gos ma zoun carget anezho, da ober eun naved en henor d'ar zant bras-ze, hag em boue tro da velet pegement e carient Sant Joseph, hag ive pegement e voant douget evit hon tad santel ar Pap. Eun dervez, en eur brezegen, en em lakis da gom's dezho euz ar Pab, euz he drubuillou, euz ar poaniou eu deus da c'houzanv. Setu va zud coz o tiroll da vouela, hag ive c'hoarezed vihan ar beorien, ha zoken eur zouav hag eur breur dezhan a ioa oc'h va silaou. Ma vouen gounezet gantho, ha ma en em lakis da vouela va unan.

An navet a voue digoret ha great gant ar brasa devosion. Goudeze pa gomzen outho, er chapel pe e leac'h all, e voa red din ato lavaret eur ger bennag euz an tad santel. Me zonje din e calonou evelse, sec'het gant an oad hag ar boan, ne voa mui nemeur a deneridigez, hogen guelet a riz o devoa ar garantez an tenera evit vikel Jesus-Christ.

— Tad, a lavare din eur vaouez coz, ma'm bije bet eur ialc'h leun a aour, em bije he c'haset dioc'htu d'an tad santel !

— Ha guir eo, a lavare eun all, en deuz ar pap kement da c'houzanv ?

— Oh, eme eun all c'hoaz, abaoue ma oc'h eus comzet deomp euz ar Pap, e sonjan enhan nos deiz, ha pa zihunan en noz, en em lacan da bidi evithan.

Da c'houel Sant Joseph, an oll a gommuniaz evit an tad santel. N'oa ket avoalc'h an dra-ze evitho. Goulen a rejont mont antronoz da bardona da Sant-Joseph-ar-Meziou evit goulen, dre scoazel patron santel an ilis, m'en devezo ar Pab he frankis.

Souezet ouen o clevet ar goulen-ze. En em lacat a ris da ziskuez dezho pe ger poaniuz e vize ar veach. Eul leo anter da ober var droad, ha calz anezho zo coz, cabac'h, cam, mac'haniet, beac'h dezho o chom var ho zreid. N'eus fors, red e voue mont. Ar vam a reglas pep tra evit ar pelerinach. An oferen a dliè beza lavaret vardro pemp heur antèr pe c'hnec'h heur, da viana mar gelle ar re goz digouezout abenn an heur-ze. An tad a dlie lavaret an oferen, ha daou vreur oc'h he heul, a ziblasas da beder heur anter, hag e sonje dezho e vijent da genta, mes ar re goz a ioa eat en hent pell a ioa, hag a zigouezaz ive ar re genta. Mont a reant guella ma c'hellent, traou cam, strobet, mac'haniet, en eur zruilla ho chapeled. Ar re grea a scoazelle ar re o doa beac'h o vale.

Unan epken a vancaz he halan dezhan, hag a voue red dezhan dont en dro. An tad her c'havas var an hent.

— Ah ! tad, emezhan,ne c'hellan ket mont larcoc'h ; pebez coll evidonme !

— Sant Joseph, eme an tad, en devezo guelet ho polontez vad, hag a roi deoc'h evelato ho lod euz he c'hrasou.

— Esper am eus ; mes gouscoude poaniuz eo din.

Digouezet e sant Joseph, ar chapel a ioa re vian evit ar vanden. Ar merc'hed a voue laket e corf ar chapel, hag a c'hellaz oll azeza nemet ar c'hoarezed. Ar voazed a voue laket er c'hœur, adren an aoter, er sacristiri, e kement leac'h ma cavet eun tam plas benak. Biscoaz oferen ne voue clevet gant muioc'h a zevosion. Oll e tostajont oc'h an daol santel, o kinnigen ho c'hommunion evit hon tad santel ar Pap. Goude an oferen e voue great eur brezegen hag e voue canet eur c'hantik bennak. Gondèze e voue debret eun tam bouet, hag e tistrojot d'ar gœr adarre en eur bedi.

Ac'houdevez pa gomzer dezho euz eun naved pe euz eun devosion bennag, ho c'hlever o c'houlen :

— Hag hon tad santel ar Pap n'en devezo ket he lod ?

— Eo, eo, a leverer dezho, an tad santel en devezo he lod !

Hag e guirionez an tad santel en deuz he lod e kement vad a rer e ti c'hoarezed vihan ar beorien, e kement poan a c'houzanver ; bez'ez eus zoken hag a ia bete kinnigen ho buez evithan.

Hon tud coz o deuz ar brasa fizians e Sant Joseph. He gemeret a reont evel eun tad, evel eur mignon, hag e comzont outhan evel pa ve o veva en ho zouez.

Eun den coz en doa ar voazamant fall d'en em vesvi. Eur galon vad a zen pa veze var iun ; pa veze avad he vanne ganthan en doa eur goal benn. E ti ar c'hoarezed vihan ne c'helle efa nemet en derveziou ma vezont lezet da vont er meaz euz an ti, hag ar potr coz ne vanke tro. Gousconde ar c'hras a scoas var dor he galon, hag eun dervez e prometas da Zant Joseph, evit terri he dech fall, ne daje mui er meaz euz ar gouent. Tri bloas zo abaoue, hag ar potr coz en deus dalc'het mad d'he c'her.

« O va zad, a lavare hen din eur pennad gonde m'en doa great ar bromesa-ze, ma c'houfac'h pegement am eus bet da c'houzanv er penn kenta ; ne oufen ket hen lavaret deoc'h ; mes skeudennik Sant Joseph a zo ama ganhen em godel, ha Sant Joseph en deus roet din an nerz am oa izom. Brema n'eus ket eürusoc'h den egedonme.

G. M.

JONAS.
II.

Trede Pennad

Jonaz a brezeg e Niniv.

Ha komz ann Aotrou en em roaz da glevet eun eil gweach da Jonaz, o lavarout :

Sao, ha kea da Niniv ar gear vraz ha prezeg enn-hi ar gefridi a roan d'id.

Ha Jonaz a zavaz, hag a ieaz da Nini hervez ger ann Aotrou : hogen Niniv a oa eur gear vraz trì devez kerzed evit he gwelet a-dreuz hag a-hed.

Ha Jonaz a gerzaz dre gear epad eun devez o krial hag o lavarout : Daou-ugent devez c'hoaz ha Niniv a vezo distrujet.

Ha tud Niniv a gredaz e Doue ; a embannaz eur iun hag a viskaz seier ar binijen, adaleg ar brasa beteg ar bihana.

Hag ar vrud a ieaz bete roue Niniv, hag e savaz divar he dron hag e taolaz pell diout-han he zillad roue, hag e viskaz ar zac'h, hag ec'h azezaz el ludu.

Hag e oe kriet hag embannet dre Niniv a-berz ar roue hag he brinsed ann urz-ma : Ann dud, ar c'hezek, ar zaoud, ann deved, ra na zebrint netra, ra na d'aint da beurri, ra na evint berad dour.

Ra vezo ann dud hag al loened goloet a zeier! ra griint a vouez huel etrezeg ann Aotrou ! ra zistroio pep den divar he hent fall, ha diouc'h kement fallagriez a ve etre he zaouarn.

Piou a oar ma na zistroio ket Doue, ha ma na bardono ket d'eomp, ma na zistroio ket euz he gaouad buanegez ha ne d'aimp ket da goll?

Ha Doue a welaz ho oberiou, rak distroet a oent divar ho hent fall, hag en devoe truez out-ho, o sonjal enn drouk braz en doa lavaret a raje d'ezho, ha n'her greaz ket.

Pevare Pennad

Jonaz eat droug enn-han dre n'eo ket sevenet he ziougan.

Neuze Jonaz en em lezaz da vont en eun dristidigez vraz, hag ez eaz droug enn-han.

Hag o kas he beden d'ann Aotrou e lavaraz : Mad, Aotrou, ha ne ket ann dra-ze a lavarenn me pa oan c'hoaz ebarz em bro ? Abalamour da ze eo e likiiz em spered tec'het da Darsis ; rak gouzout a ran ez oc'h eun Doue he garad ha trugarezuz, habask ha leun a druez, hag e pardounit bepred drougiez ann dud, *pa int keuziet.*

Mad, brema, Aotrou, lamit, meho ped, va ene diganen, rag guelloc'h eo d'in mervel eget beva hiviziken, *pa vinn kemeret evit eur falz profed.*

Hag ann Aotrou a lavaraz : Ha kredi a res-te e rez mad kemeret drouk evel-se.

Ha Jonaz az eaz er meaz euz ar gear, hag a azezaz dira-z-hi etu ar zao-heol, hag a zavaz eno eur goudor d'ezhan, hag ec'h azeze enn disheol dindan-han, da c'hortoz gwelet petra a c'hoarvezje gant ar gear.

Hag ann Aotrou-Doue a lekeaz da zevel eno eun iliaven hag a bignaz a ziouc'h penn Jonaz, da rei disheol d'he benn, ha d'hen difenn ouc'h ann amzer, rak gouall skuiz e oa ; ha Jonaz a oe laouneet meurbed gant ann iliaven-ze.

Hag antronoz kerkent ha goulou-deiz, Doue a gasaz eur prenv hag a bikaz ann iliaven, hag hou-ma a zizec'haz.

Ha pa oe savet ann heol, ann Aotrou a lekeaz da zevel eun avel tom-bero, hag ann heol a skoaz a-blomm var benn Jonaz, hag e fate gant ar c'hrouez, hag e c'houleunaz d'he ene mervel, hag e lavaraz : Gwell eo d'in mervel eget beva.

Hag ann Aotrou a lavaraz da Jonaz : Ha kredi a res-te e rez mad buanekaat enn abek d'ann iliaven ? Ha Jonaz a respontaz : gwir abeg am euz da vuanekaat bete goulenn mervel.

Hag ann Aotrou a lavaraz : garv eo gan-ez eo maro ann iliaven n'hoc'h euz bet poan ebed gant hi, n'hoc'h eus ket lekeat da greski, a zo savet enn eun nozvez ha maro enn nozvez alll ;

Ha me na espernin ket Niniv ar gear vraz ez euz ennhi oc'h penn c'houec'h-ugent mil krouadur ha na ouzout ket anaout ho dourn deou diouc'h ho dourn kleiz, hag eun niver braz a loened-*krouet hn maget gan-en ha n'ho deuz morse va offanset ?* H.

Pedcn d'ar zænt o deus savet urziou Leaned pe menac'h.

E Rom, evel ma c'hoar calz euz hon lennerien, ema ar gouent-penn, pe ar gouent-mam a bephini euz an urziou leaned. Calz couenchou euz ar gear-ze a zo aloubet gant an dispac'herien. Hogen ar c'houenchoumam a ioa bet espernet beteg henn. Brema avad ez euz hano d'ho aloubi evel ar re all. Brozaoz a leverer, e deus difennet ar re ma e devoa da velet vernezho, hag ar re-ze a chomo. Mes ar re all?... Ar c'houenchou-ze ne ket Rom nag an Itali eo o deus ho zavet, mes ar gristenien gatolik euz ar bed oll, ha dreist oll ar fransizien.

E Rom-ta ez eus great tri dervez pedennou evit en em erbedi oc'h ar zænt o deus savet an urziou leaned a zo eno, evit ma plijo gantho goulen oc'h Doue miret na vezo aloubet ar c'houenchou-ze. Setu ama ar beden a reat epad an tri dervez-ze :

O sænt braz oc'h eus savet urziou leaned, ar gatoliked devot euz ar bed oll christen, o sevel an ilis-ma da zant Per, a zo falvezet dezho e rajach eur gurunen gaer en dro da gador ha da vez prins an ebestel. An Env eo a zigasas dezho ar sonch-ze hag her griziennas don en ho c'halonou.

Bet oc'h ar re genta oc'h heuilla, a vel d'an oll, gant solanite hag e meur a c'hiz, aliou santel an Aviel; desket oc'h eus d'ar re all ho heuilla; ar vuez oc'h ens renet a zo bet skedus dre ar zantelez, caereat dre ar c'hras hag

ar burzudou, curunet dre ar c'hloar o deus gounezet, e peb amzer, ar zænt a zo deut da vale var ho roudou; ar pez a ro hag a roio ato splam da velet ema speret Doue o rei buez d'an ilis catolig epken, oc'h he dispartia dioc'h an oll gredennou all a chom brec'hagn hà difrouez abalamour ma zint disparti dioc'h sant Per. Eun testeni a zo eno, ha na oufe den mont en he enep, ema en ilis catolig an aviel beo hag o rei frouez iac'h, ha glan evel er penn kenta. Rak ne oufet ket ancounac'hat gourc'hemennou Jesus-Christ eleac'h ma poanier kement da heuilla he aliou ar re diesa da heuilla. Buez ar venac'h a zo eur mestr helavar pehini, en eur rei ar skuer, a zesk d'an dud dall a heuil ar bed petra eo lezen Jesus-Christ, hag a zigas da zonch dezho ne gaver ket ar guir beoc'h euz ar galon er festou nag er vesventi, nag oc'h en em rei d'ar plijadurezou mezuz euz ar c'hig, nag o caout cassoni ha goarisi oc'h an nessa, mes o tisprijout a grenn touellerez ar bed, oc'h en em renta dister ervez ar skuer roet deomp gant eun Doue crusifiet.

Ne dleer ket eta beza souezet ma teu enebourien an ilis da ober ato e pep leac'h ar brezel d'ar re a gemer evit reglen heuilla dirag an oll aliou an Aviel. Kementse a gavont eur c'hloar re gaer; re splam e veler dre eno peleac'h ema guir bried Jesus-Christ, he bried dinam ha n'eus nemethi.

Hogen, c'houi, sænt vraz oc'h eus savet an urziou-ze, ha lezel a reot-hu distruja evelse ar pez oc'h eus great? Ha guelet a reot-hu, ep ober van, ober eun hevelep dismegans da ilis Doue? Ha c'hui, prins an ebestel, c'hui en dro da behini eo renket kement e deus savet an ilis catolik, ha gouzanv a reot-hu e ve great eun hevelep torfet a enep ar vanden denved fiziet enhoc'h gant Jesus-Christ, hag e velfent dirag ho daoulagad eun hevelep goal skuer? Oh glac'har c'huero ! oh tra scrijus! Ar pec'het, e Rom zoken, en devezo he diez digor d'an oll, pinvidig ha kempennet kaer evit daoni an eneou, hag ar re a ra le da heuilla aliou an Aviel, da ren eur vuez glan, guerc'h, da labourat evel ebestel, d'en em rei e pep gis d'an oberou mad, da rei ho buez evit ho nessa, a vezo harluet ha taolet er meaz euz an tiez santel eleac'h ma servichent Doue a bep amzer! Hag eleac'h ma roer pep frankis d'an nep a gar da bec'hi ha d'en em goll, an aviel ne vezo lezet frankis gant den da heuilla he gaera hag he huela kenteliou !

Ah! list er fin da zihuna ho coler a ve lavaret a ve cousket, ha dre ho scoazel galloudus, pellait dioc'h denved Jesus-Christ eun arvest, eun daolen ker skrijus. Mar deo hor pec'hejou eo o deus tennet varnomp ar reuziou-ze, oh ! pedit hor Zalver, dre he drugarez n'eus termen ebet dezhi, ma plijo ganthan boncaat hor c'halonou calet, oc'h ho zrei da ober ar binijen a c'helf hor savetei, evit ma teuimp da veza din euz ar pardon hag euz ar c'hras a c'houlennomp. G. M.

Maouez, setu aze ho map !

Eun itron a veze clevet aliez o vouela dirag eur grusifi olifant e devoa en he c'hambr, hag oc'h ober ar bedenma : « O va Zalver, c'hui pehini, var ar groaz, oc'h eus lavaret ar c'homzou-ze d'ho mam benniget, oh ! livirit anezho din-me ive ! »

An itron ze e devoa eur map hag en devoa he dilezet evit mont, evel ar map prodik, da ren he iaouankis pell dioc'h ti he dud. Ar vam-ze a ioa intanvez hag a vouele bemdez var he map collet evithi, ha coezet, ep mar, er brasa dizurziou.

Gouscoude caer e devoa pidi ha gouela, he map ne zistroe ket. He nec'hamant a greske bepret, hag he glac'har a ioa ker bras ma colle avechou he skiant vad. Eun dervez ma voa evelse he feun eat diganthi, e crog er grusifi olifant, he distak dioc'h ar voger eleac'h ma edo, hag he c'has ac'hano en eur lavaret pa na felle ket d'hor Zalver rei dezhi he goulen, hi ive ne felle mui dezhi guelet he skeuden dirazhi.

Pa zistroaz he skiant vad dezhi, an itron e devoue keuz ha morc'hed d'ar pez e devoa great. Ar grusifi avad a ioa collet, rak ne c'hellas morse caout sonch petra e devoa great ganthi na da biou e devoa he roet. Evelse en em gavas c'hoas cals reuzeudicoc'h eget diagent ; ne devoa mui ar groaz a vianee he foan o sonjal e poaniou hor Zalver.

Hag e pelec'h eta edo ar map-ze a vouelet kement dezhan. Ar map-ze a ioa eat da redek bro. Caset en doa ganthan danvez he dad, hag evelse e c'helle ren eur vuez a blijadur ervez he frouden. Eun den ijinuz oa, pe kentoc'h caret a rea al labourou ijinus great gant re all. Kemeret en doa eun ti en eur gær vraz, hag evel ma en devoa amzer ha peadra, en devoa carget he gamprou a skeudennou hag a daolennou euz ar re estimeta ; ha pa gave eur skeuden pe eun daolen bennak da blijout dezhan, ne vanke nemeur d'ho frena.

Eun dervez o tremen ebiou ti eur marc'hadour, traou coz, e velaz eur grusifi olifant laket da ziskuez tost d'ar prenest. Ar guel euz ar grusifi-ze a scoaz he galon. Caout a rea dezhan en doa guelet ar grusifi-ze eun tu bennak, ne vouie ket avad peleac'h. Chom a reaz a za, hag he galon a ioa ken tenereet, ma teue an dour en he zaoulagad. Gouscoude ne gredas ket mont e ti ar marc'hadour. Mont a reas d'he gambr ; mes en nosvez-ze ne gouscas berad ; ar zonch euz ar grusifi-ze ne dea ket euz he speret, hag e cave dezhan he guelet oc'h ober eur rebech bennak dezhan.

Antronoz, mintin mad, an den iaouang a ia adarre da velet ha chomet oa ar grusifi eleac'h m'en doa he guelet. Edo eno ato, hag ar map prodig o sellet outhi, a gave dezhan guelet daoulagad hor Zalver troet varzu enhan evel evit lavaret : « Va map, edon oc'h ho cortos ! »

Neuze ne varc'hatas mui, hag e zeaz e ti ar marc'hadour.

— Digant piou, emezhan, oc'h eus-hu bet ar grasifi olifant-ze ?

— Digant eur iuzev coz. Gouzont a rit, ar iuzevien o

deus guerzet hor Zalver guech all, hag her guerz ato brema pa gavont arc'hant evithan.

— Gouzout a rit-hu digant piou en doa bet ar iuzev coz ar grusiñ ?

— Digant eur vaouez troet he speret, hag evit doare zoken en doa bet anezhi evit netra.

— Pell zo oc'h euz-hi prenet ?

— Ia zur, eur pennad mad zo ema aze, ha n'em eus gallet morse he guerza. D'an oll e plich ; an oll a lavar eo eun tam labour burzuduz ; an oll o deus c'hoant d'he c'haout, ha gouscoude pa ve hano da ober priz, den ne c'hemer.

— Marteze ive e fell deoc'h he guerza re ger ?

— Ne ket sur ;ne c'houlennan ket anezhi an anter euz ar pez a dal. Hogen eur vad eo evidon ma ema ar grusiñ-ze em stal, rag ar re a deu da zellet outhi a bren eun dra bennag all, ha c'hui me voar vad a rai ive evelhdho.

An den iaouank a lavare outhan he unan : ne rin ket; hag o veza goulennet oc'h ar marc'hadour pegement a c'houlenne euz ar grusiñ, e roaz, ep marc'hata, ar priz a c'houlennet outhan, hag e casas d'he di ar grusiñ oliphant.

O veza eat d'he di e claske eul leac'h evit he lacat etouez ar skeudennou all a ioa eno. Hogen ne gave nicun da blijout dezhan. En eul leac'h ne dea ket a sclerijen avoalc'h d'he c'haout ; en eul leac'h all e pare re an heol varnezhi. Goude beza clasket he staga e meur a leac'h, setu hen oc'h en em lacat da denna eun tam poultren bennag a vele outhi er goascou, hag evit he diboultrenna guelloc'h, he divisaz a damou. Hogen pe ger souezet e voue pa velas scrifet, var an troad, en diabarz,hano he dad, hano he vam,he hano he unan hag an deis ma zoa ganet !

Neuze an den iaouang a gomansas da grena ; neuze e santas perag ar grusiñ-ze e doa scoet kement he galon. Neuze e teuas da zonch dezhan euz he vam, hag e taolaz eur sell var he vuez tremenet.

— Ah, emezhan, ar grusiñ-ma ne c'hell beza mad nemet el leac'h ma edo pa voan bugel.

Eun derveziou bennak goude en em lakeaz en hent evit mont d'ar gær, he cas he c'hrusiñ d'he vam. N'em eus ket izom da lavaret pe ger braz e voue laouenidigez ar vam-ze o velet he map distroet.

— Va mam, eme an den iaounk, ar grusiñ-ma ne c'hell beza mad nemet eleac'h ma edo. Trugarekeomp Doue, rak ne ket me eo a zigas deoc'h ho crusiñ, ho crusiñ eo a zigas deoc'h ho map prodik.

Evelse ar vam-ze, bet glac'haret keit all, ne zelle morse oc'h ar grusiñ, na gave dezhi he c'hlevet o lavaret dezhi : Maouez; setu aze ho map !

An daou denner frank.

XIX.

Lezet on doa, er sizun all, an daou denner-frank Nicolaz ha Guillou etouez an erc'h, o clask eur venoden bennak d'en em denna euz ar meneziou-ze eleac'h ne voa anat mui hent ebet. Nicolaz a iea araog, ha Guillou a deue var he lerc'h o vale guella ma c'helle dre he roudou. Ker cre oa an avel, ha kement a erc'h nij a ioa ma ne c'hellent ket en em velet, evitho da veza tost an eil d'egile. O veza diskennet divar eun huelen, Nicolaz a velas sclerijen. Eun ti a ioa dirazho, hag e velet sclerijen ar goulou dre zaou brenest.

— Eun ti ! eun ti tost deomp, eme Nicolas ; Guillou, emaomp saveteet !

Hogen den ne respontas.

Nicolaz a deuas var he giz, hag a grie : Guillou ! Guillou ! neuze e c'halve ar c'hi.

Mes na Guillou nag he gi ne voa hano ebet anezho.

Nicolaz a deuas da zonch dezhan neuze e voant treme net dre vord eun toul mengleuz, hag e teuas var he gis beteg euo, hogen caer en devoue gelver, n'en devoue respont ebet.

Neuze e redas varzu an ti eleac'h m'en doa guelet sclerijen, hag eb sonjal pe e voa prusianed enhan pe ne voa ket, ez eaz en ti en eul lam, en eur lavaret.

— Eur gorden, mar plich, enhan Doue, evit tenna eun den zo coezet aze etouez an erc'h en toul mengleuz!

Hogen evit oll respont, e clevas sabrinier o stirlincat, hag eur vanden dud anter vezo o c'hoarzin hag oc'h ober jolori.

— En han Doue, eme Nicolas, deut unan bennag ac'hanoc'h d'am sicour, pe an den-ze a vezo mouget en toul mengleus dindan an erc'h!

Neuze eul lampon, eur roched rus ganthan hag eun tok gant stribillennou alaouret evel eur c'holonel, a zavaz hag a c'houlennas :

— Eh, da genta piou out-te ?

— Ni zo tennerien-frank collet aze er menez.

— Pet oc'h !

— Tri oamp, mes unan zo maro, hag eun all a ia da vervel ma na deuit ket d'am zicour.

— Hag e peleac'h ?

— Aze tost, en eun toul mengleus.

— Han ia, brao eo mont brema er meas dindan an amzer-ze ! les da gamarad d'en em denna ec'his macaro, hag ef eur banne ganeomp da iec'hed ar republig hag he Jeneral Garibaldi.

— Ia, ia, eme al lamponed all, da iec'hed Garibaldi !

Nicolaz a daolaz eur sell treus var ar vanden lamponed-ze, forbaned en em laket e servich Garibaldi evit mont da laerez e kement leac'b ma cavent crok. Dont a reas dezhan ar c'hoant da ober lis gant he fuzil ha da ziscar an oll forbaned-ze, mes ar zonch euz a Villou hen dalc'has.

— En han Doue, emezhan adarre, deut buhan d'am zicour.

— Ni ne anavezomp Doue ebet !

— Deut neuze da viana en hano eun den !

— Alo, eme ar c'holonel lakez, an daou a garo ac'hanoc'h d'he zicour. — Den ne finvas.

— Penaoz, eme Nicolas, n'eus ket daou ac'hanoc'h goest da ober eur vad ?

— Cas ganhez an tavarniour hag he c'hreg ; ni n'on eus mui izom anezho.

— Ne d'oc'h oll nemet tud digalon !

Neuze e savas tousmac'h, ar c'holonel lakez a loscaz eun douaden euz ar re scrijusa, hag a deuas gant he gontelda zonjal skei gant Nicolas, en eur lavaret : dismegans a rez deomp !

Hogen n'en doue ket amzer da skei. Dorn Nicolaz a ioa croget en he alzorn hag hen dalc'he. Neuze e lavaras dezhan : ne ket epken out eun den digalou, mes guelet a ran ez out eur muntrer. Sell hag o tiscregi eun nebeut euz he fuzil, gant he zorn all e ro dezhan diou javedad.

Al lamponed all o velet ners hag hardiziegez Nicolaz a ioa chomet souezet; aoun o devoa; neuze gouscoude e leverjont : les hor c'holonel ; discrog anezhan.

Nicolaz a ziscrogaz', hag ar c'holonel forban a goezaz evel eur sac'hat loiou. Ascorn he alzorn a ioa bruzunet dindan biziet Nicolaz. Neuze al lamponed, daoust pe gen digalon bennag oant, a zonje en em deleur ho dek (rak deg oant) var an tenner-frank, pa voue clevet an davarniourez o crial : ar prusianed ! ar prusianed ! Clevet e voue ive eun tenn er meas.

Avoalc'h ha re e voa an dra-ze evit forbaned Garibaldi. Pep hini anezho a dec'haz ac'hano buana ma c'helle, ep clask zoken ho armou, na guelet hag hen a elje ho c'holonel sevel en he za. Rag ar c'haribaldianet-ze ne ket den em zifen oc'h prusianed na fransizien eo e tougent armou, mes evit scrabat ha laerez eleac'h ma cavent crog ep danjer ebet. Diou vinuten goude ne voa en ti nemet Nicolas.

Neuze an tavarniour a deuaz et ti, eur pacad kerdin ganthan hag lavaras : Alo deomp ! hag o trei oc'h he c'hreg :

Deuz ive, emezhan, ha digas al letern ganez.

— Hag ar brusianed ? eme Nicolas.

— N'eus prusian ebet aze a dost, eme an davarniourez ; eun anter leo ac'han emaint er bourk. Me eo am eus criet : ar brusianed ! ha va goaz en deus losket eun tenn evit rei da gridi e voant tost ; ha kementse evit cas al lamponed-ze ac'hann. Rak petra bennag ar brusianed ma teuont ama, hag e teuint credabl, ne lezint ken nebeut calz a dra var ho lerc'h, guell eo ganhen c'hoaz ho guelet em zi eget ar c'haribaldianet milliget-ma ; rag ar re-ma zo drouk sperejou.

Pa edont o vont er meaz, e cafchont e toul an nor ar c'hi Sultan tog he vestr ganthan en he c'hinou. Ar c'hi pa anavezas Nicolaz, a lamas da ober lit dezhan, hag e sache var he zae evit he gas varzu an toul mengleuz. Ar c'hi ho bleinias beteg al leac'h ma edo Guillou ; anez n'o divije ket he gavet douetus bras.

An den keaz a ioa beziet dindan an erc'h ; collet en doa he anaoudegez ; scornet reud oa he izili, ha ne vouiet mui pe varo pe veo oa. An davarniourez e devoa caset ganthi eur pallen guele. Etouez ar pallen-ze e voue destumet, ha Nicolaz hen dougas d'an ti, etre he zivrec'h, evel eur bugel.

Eno e voue tomet, frotet da genta gant erc'h, goudeze gant gloan glibiet er guin ardant. Goude ma voa bet frotet epad eun heur bennag, ep ma teue buez enhan, e voue laket en eur guele etouez dillad tom da scaota. Eno gouscoude e voue guelet abars nebeut ne voa ket maro. He zaoulagad a zigoras da genta ; neuze he izili, an eil varlerc'h egile, a deue ive buez enho ; erfin e c'hellas coms :

— Peleac'h emaoun-me, emezhan ?

— E ti eur mignon.

Neuze o veza anavezet Nicolaz, e c'hastennaz he zorn dezhan ; he zaoulagad a ioa leun a zaelou.

— Ha poan vraz ac'h euz, eme Nicolas ?

— N'em eus ket, va gar avad e gaf din zo torret e kichen va zroad.

Ar c'har n'oa ket torret; divarc'het oa avad. Ascorn an ufern a ioa chenchet tu dezhan, ha Guillou a bede Nicolas da vont ato da Blombier eleac'h ma o devoa sonch da vont ; hogen Nicolas ne felle ket dezhan lezel he gamarad var he lerc'h. O veza clevet pe gen tost edont d'ar prusianed Guillou a lavaras :

— Red eo deoc'h mont em raok da Blombier, rak ma chomit ama, omp collet hon daou ?

— Penaus collet hon daou.

— Ia, ar brusianed ne vankint ket da zont ama ; c'hui a zo anavezet gantho, ha gouzout a rit pebez casoni o deuz ouzoc'h ; mar ho cavont ama, e viot fuzillet, ha me, evel ma vezin oc'h hoc'h heul, a vezo fuzillet ive. Me ne gredan ket venn anavezet gantho, ha n'o deus ket a aoun razhon. Pa ne gavint nemedhon, ha me mac'haniet, me vezo kuit gant eun taol bennag, hag a vezo lezet e buez. Neuze, ma na deuont ket hirio o pezo amzer marteze da zigas din ar medesin. An doctor Marc, mar ema e Plombier, o vezo eur blijadur evithan caout eun tam labour a zoare da ober var va gar me.

Nicolaz a ieaz eta en hent goude beza pedet an tavarniour hag an davarniourez da gemeret soursi euz he gamarad, en eur lavaret dezho e cafje tro d'ho faea.

Paea ? emezho ; ni eo a zo dleourien deoc'h. Rak panefe ma zoc'h en em gavet ama, ni a ioa laket brema var an douar noas. Al lamponed a ioa ama, goude beza lonket epad an noz o divije ep mank, laket an tan en ti araok mont kuit, evit hon trugarecat !

Nicolaz a gavaz an doctor Marc ; hag hema a deuas da glask Guillou en davarn eleac'h m'oa chomet.

Mes re zivezad oa digouezet. Ar brusianed a ioa bet en he raog, hag o doa caset gantho an tenner-frank prizonier. Caset e voue an den kez d'an Allmagn, eleac'h ma voue eur pennad mad o frita mizer er prizoniou.

G. M.

KELEIER.

LAVAL. — Eur gazeten c'halleg euz ar Mans a verk ec'h esper e teuio ep dale an Tad Santel ar Pap da ziscleria, dre he vouez ha ne c'hell ket fazia, ez eo guir verzerien da Jesus-Christ ar pervazek beleg euz ar Mayen laket d'ar maro, dre gasoni oc'h ar feiz catolik, var dachen Laval d'an 21 a vis genver 1794. Esperout a ra e c'hello ar gristenien iviziken, ne ket ebken meuli, evel ma reant diagent, courach an dud calonek-ze, mes ouspen ho enori hag ho fidi evel merzerien.

Aotrou escop Laval en deus carget an Aotrou Sauve, eat da Rom da brezeg evit ar C'horais, da gas d'ar Pab an oll paperiou red evit ar prosez a dle beza great evit canoniza ar pevarzek belek-ze.

MONTROULEZ. — Ar mareou braz a zo bet an dervezіou kenta euz ar mis-ma, poulzet gant an avel a c'hoeze dioc'h an izel ha dioc'h ar c'hournaouog-izel, o devoa digaset eur guiscat bili var alleo dreaz etre Locquirec ha Sant-Mikeal, en hevel ep doare ma voa dies bras tremen dre eno. Eun teir leo bennag a ioa evelse goloet gant ar bili-ze. Labouret a rer abaoue da zieubi an hent-ze a zo ken daremprédet.

LOCRONAN-LEON. — Beleien Locronan-Leon, evel ma zint boas bep bloas d'he ober, o deus digaset d'an Aotrou'n Escob a Gemper pemp cant tregont lur evit hon Tad Santel ar Pap.

An tenna d'ar sort, e Departamant Finister, a zigor d'ar pevar varnugent a vis meurs.

An Aotrou Andre, person Lampaul-Plouarzel, zo hanvet person Bannalec.

An Aotrou Bergot, vikel e Milizac, zo hanvet person Lampaul-Plouarzel.

An Aotrou Rohel, person Goulc'hen, zo hanvet person Sibiril.

An Aotrou Madec, vikel e Laudiviziau, zo hanvet person Goulc'hen.

An Aotrou Danielou, person Penc'hrann, zo hanvet person Sant-Marc.

An Aotrou Stricot, vikel e Plougasnou, zo hanvet person Sant-Ian-ar-Biz.

An Aotrou Marziou, person Sant-Ian-ar-Biz, zo hanvet belek guered Brest.

An Aotrou Leon, vikel e Plouigneau, zo hanvet vikel e Landiviziau.

An Aotrou Masson, nevez beleget, zo hanvet vikel e Treflaouenan.

An Aotrou Poullaouec, vikel e Rosnoen, zo hanvet vikel e Plougasnou.

An Aotrou Kerveillant, vikel e Plomelin, zo hanvet vikel e Rosnoen.

An Aotrou Cuillandr, vikel e Sibiril, zo hanvet vikel e Plonevez-ar-Faou.

An Aotrou Fagot, vikel e Plonevez-ar-Faou, zo hanvet vikel e Sibiril.

EUL LEVR GALLEK,
HANVET
L'EXPLICATION DU CATÉCHISME
FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,
HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,
Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo eus bras da lenn, gant paper cre ha lizerennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h he c'houlen.

CAVET E VEZO :

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulina.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an ties ma verzer levriou enho.
G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *6 Meurs.*		Pont-n'Abat. — *6 Meurs.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 70 c.	Guinis.....	31 lur, 66 c.
Segal.....	19 lur. 68 c.	Segal.....	19 lur, 58 c.
Eiz.....	18 lur, 48 c.	Eiz.....	19 lur, 50 c.
Ed-du.....	17 lur, 76 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	15 lur, 36 c.	Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	10 lur, «« c.	Avalou douar	9 lur, 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gand Ar. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

DISSADORN 29 MEURS 1873. N° 426 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 29 Meurs 1873.

Gant hon doctored difeiz n'eus ken hano nemet mont araok. Ha petra eo mont araok? Ama an doctored a vez nec'het avoalc'h o clask rei da c'houzout petra a fell dezho; hag ar pez a ziskuez ne ouzont nemeur petra a leveront, eo n'eus ket daou anezho hag a lavarfe ar memes tra. Hogen ma carfent studia an Aviel, e velfent merket eno gant hor Zalver he unan petra eo e guirionez mont var araog. Jesus-Christ a lavar : *bezit parfet evel ma zeo parfet ho tad a zo en Env.*

Livirit goudeze, tud dizoue, eo an iliz, ar relijion catolig eo a vir oc'h an dud da vont var araok, da vont var vell, goude ma lavar deomp hor Zalver poania da vont var vellaat bete beza henvel oc'h Doue he unan! Cridi a ran eo red anzaó ne c'heller ket mont hirroc'h var araog; rag goude oll an den ne c'hell ket sevel huelloc'h eget Doue, ne c'hell ket zoken sevel ken huel hag hen; kement a oufe da ober eo tostat outhan euz a bell, heuilla, hervez an nebeudik nerz en deuz, ar skuer roet dezhan gant eun Doue en em c'hreat den. Pa lavar deomp eta Jesus-Christ beza parfet evel hon tad euz an Env, e lavar deomp e c'hellomp hag e tleomp mont var vellat beteg ar maro.

Hag e guirionez ar re a gar Doue, ha ne c'hell ket ar garantez-ze mont var gresk en ho c'halon beteg he entani tre? Ha ne deus ket guelet hiniennou, evel santez Tereza, sant Filip Neri ha re all, clanv gant carantez Doue bete ma vennent mervel? Ha neus ket guelet a re all o poulza ho c'harantez evit an nessa betec rei evithan, ne ket epken ho danvez, mes ive ho buez, ha kementse ne ket epken evit ar re a garient, evit ho mignoned, mes zoken evit ho enebourien, evit ar re a rea drouk dezo? Ha n'eus ket bet guelet re all o poulza an ioul da ober pinijen bete dioueret pep tra, lacat ho c'horf da veza ker seac'h hag eur geuneuden, ha lacat ho fijadur da c'houzanv muia ma c'hellent a boan? Ha ne deus ket bet guelet unan bennag, evit trec'hi an orgouil, oc'h ober an diskianted evit lacat an oll d'ho dispripijout? En eur ger pep vertuz a c'hell beza caset evelse var gresk bete beza savet ken huel ma na c'hell den sellet outhi ep beza souezet. Ha setu eno, ep mar, peadra d'an hini a garo da boania ha da ober he oll c'hallout evit cas var araok, rag abars m'en devezo poulzet eur vertus bennak keit ha ma zeo bet poulzet gant re all, e vezo deut douetus tost an termen euz he vuez, ha c'hoaz e c'hello lavaret n'en devezo ket collet he boan mar bez deut a benn a gementse araog mervel.

Evit an dud difeiz, mont var araok, ne ket an dra-ze eo. Ar pez a leveromp ama a zell kement ha muioc'h oc'h an ene eget oc'h ar c'horf, hag evitho ar pez a zell oc'h an ene ne deo netra. Evit lod anezho mont var araog eo discar kement tron a zo, lacat ar republig e pep leac'h, da lavaret eo, an oll cavatal, mestr ebet mui, pe kentoc'h, an oll mistri, ha servicher ebet mui. Hogen lacat an oll da ober lezen, ep den ebet da zenti, an draze zo ep douetans ebet cas an dud d'ar gouezeri, ha zoken mont izeloc'h eget an dud gouez, rag ar re-ma a anavez ato eur mestr bennak.

Evit lod all mont araog eo ranna, lamet digant ar re o deus re evit rei d'ar re o deus re nebeut, evit ma c'hello an oll evelse beva en ho eaz ha dizoursi. Goasa zo eo ar re a ro ar c'hentelion-ze n'eus ket a brez varnezho o rei ar skuer d'ar re-all, ha nicun anezho ne gaf dezhan en defe re na zoken avoalc'h. Hogen pell zo an Aviel a lavar, a ra eun dever d'ar re binvidig da ranna gant ar paour, pell zo e c'hourc'hemen dezho sicour ar re izomeg, ha rei d'ar paour ar pez a chom gantho goude ma o deus kemeret euz ho feadra ar pez a zo red evit ho izomou ho unan ; ha pell zo ive e veler ar guir gristenien oc'h heuilla ar gourc'hemen-ze.

Evit eul loden all mont var araog eo contragn an oll da vont d'ar scol, ha pa vezo scoliet an oll, neuze e vezo euruz ar bed. Hogen ama c'hoaz emaint eun trivac'h pe naontek cant vloas var lerc'h an Aviel, rak bez'ez euz eun naontek cant vloas bennag abaoue ma lavare Jesus-

Christ d'he Ebestel : « It, ha deskit an oll bobliou, kement gouenn dud a zo var an douar; *Ite, docete omnes gentes*; » hag e guirionez an Ebestel hag ar re a zalc'h leac'h deho abaoue, n'o deus ket eanet da scolia, da gelen, da zeski ar virionez d'ar re n'he anavezont ket, ha kementse ne ket en eur rouantelez epken evel ar Frans, pe en eur vro seven-all bennak, mes e kement lec'h ma zeus tud o chom, o deus caset missionerien evit ho scolia hag ho c'helen, kercoulz an dud gouez evel ar re o deuz eun tam sevenidigez bennak.

Bez'ez eus lod all c'hoaz hag a c'houlen mont var araok ken na vezint eat beté n'en devezo pep hini da ober nemet eul labour dioc'h he zoare, scanv, didor, ervez he frouden, ha gant kementse, na petra-ta, oll ezamanchou ar vuez. Siouas, ma ve roet ama ho goulen d'an doctored a ro ar c'henteliou-ze, a ra an uvreou-ze, ma na rafe den muioc'h a labour eget a reont-hi, eleac'h caout ezamanchou ar vuez, e ve guelet ep dale an oll o c'hlaouri gant an naoun, ha mar dafet var araog eun dra bennak, ne ve nemet varzu ar bez.

Kenteliou an Aviel, pa vezint heuillet, a lacai atao eur vroad tud da vont var araok, da vont var vell e pep gis; kenteliou an doctored difeiz ne vezint morse mad nemed da lacat tud eur vro da goueza e gouezeuri pe da vont da netra.

Rom. — An tad santel en deus scrifet eul lizer da gatoliked an Allmagn evit rei ners calon dezho ha kemeret perz en trubuillou o deuz da c'houzanv aberz ar re zo oc'h ho hiskina.

« Joa vraz am euz, emezhan, o velet, eleac'h fallgaloni er vrezel a ra deoc'h an enebour, oc'h euz savet eun unvaniez catolig evit destum oc'h oll ners hag ober penn da enebourien ar feiz.

« Hoc'h unvaniez ne oufe ket difen an iliz, nag ar gelennadurez christen, nag ar guir da hueilla ar relijion, nemet enebi a rafe oc'h an all lezennou disleal a zouger a enep an iliz, ma n'eus mui a frankis da heuilla ar relijion, ma serrer ho ginou d'an dud a iliz. Ar bobl christen en deus guir da zifen he relijion, ha da enebi oc'h ar re a glask lamet diganthan he feiz.

Eur stad ken trist a ve avoalc'h evit diskuez ne deo nemet eun uvre hag eur gaou abers tud fallacr lavaret e teu pep guir digant ar re a c'houarn ar bed hag ema an ilis dindan ho gourc'hemen. Ra vouezo eta an oll gristenien en deus Jesus-Christ, a zo fiziet enhan pep gallout en Env ha var an douar, roet ar c'halloud-ze d'he iliz, en deus gourc'hemennet dezhi scolia an oll bobliou e kement carter a zo var an douar, ha kementse ep otre ha zoken a enep difen ar brinsed, hag en deus condaonet an oll, ma na zilaouont ket an iliz ha ma na zentont ket outhi.

Gant glac'har braz eta on eus gouezet ez eo desket ar fals creden-ze gant tud hag a zo er meaz euz an iliz, hag ez eus zoken catoliked hag he digemer.

Rak-ze c'hui pere, e creiz ar freuz a zo brema, a zo galvet da zifen an iliz hag ar relijion catolig o sicour an dud a ilis tennet euz ho flasou, n'oc'h eus great nemet ho tever o tont d'ho zicour.

Ne ket epken ar frankis evit ar relijion ha guiriou an iliz eo a zifennit, mes ive ho pro hag ho kenvrois pere a ia ep mar da veza distrujet mar bez lamet digantho ho feiz hag ho relijion.

Trugarecat a reomp Doue euz a gementse oll, dre ma ro dreizoc'h ha dre ar gristenien fidel euz ar bed oll, sicour d'he iliz, d'he bried a rer hirio eur brezel ker scrijus dezhi. Pidi a reomp a greiz calon evit hoc'h unvaniez, hag e prometomp dezhi scoazel gallouduz an Env, hag ar sicour euz ar c''hras, evit na droio ket divar an hent mad, evit ma vezo sentuz oc'h an iliz evel ma tle beza, ha na deui ket da fallgaloni er brezel paduz a stourm outhi.

Rei a reomp deoc'h ha d'oc'h unvaniez, gant ar brasa carantez, hor bennoz abostolik.....

Araok ma o devoa dispac'herien an Itali aloubet Rom ne voa ken hano gantho nemet euz ar stad trist ma edo ar gær-ze dindan gouarnamant ar Pap. Ne voa, emezho, na sklerijen, na descadurez, ne voa nemet peorien, claskerien bara, sclavet. Eun truez oa guelet penauz edo tud ar gær reuzeudik-ze. Eleac'h, emezho, er c'heriou all sevenet ganeomp-ni, ez eus descadurez, ema an dud en ho eaz hag e frankiz, e vevont en ho flijadur.

Hogen eur protestant, bet e Rom o velet petra a dremene eno, hag en deuz eveseat mad oc'h pep tra, a gomz en eur c'hiz all goude beza guelet mad gant he zaoulagad he unan. Goude beza tremenet pevar miz o redek bemdez dre ruiou Rom, e lavare :

Redeg a ran epad meur a heur bemdez, dre ar ruiou hag ar c'horniou a ger ar re nebeuta darempredet. Guelet em euz ha studiet piz ouspen daou c'hant deg ha triugent etre ilizou ha chapelou, etouez pere ez eus cant tregont couent. Anaout a ran brema ilizou Rom dindan envor, guelloc'h marteze eget nicun euz ar re a gomz anezho.

Hogen red eo guelet evit cridi pegement a labourou en deus laket Pii nao da ober, pegement a draou en deus great ha savet evit renta servich d'ar bobl. Tachennou digoret, jardinou digor d'an oll, hospitaliou evit ar re glanv pe diners, paleziou evit ar re zo troet ho speret, tiez eleac'h ma rer butun, tiez eleac'h ma caf ar merc'hed iaouank paour repu, ha ma c'hellont gounit ho bara, berejou kempennet a zoare, plomennou evit rei dour da gær, poullou canna er c'harteriou paour. Re hir e ve comz euz he oll labourou, rak ne veler nemet an dra-ze dre ma zer. Ha gouscoude Pii nao ne ve ket lavaret e kemerfe prez; mes ep eana morse ema ato oc'h ober eun dra bennag evit ar bobl.

Ha piou a c'hello lavaret pegement a ilizou en deus savet a nevez, pe laket da gempen? Bez'ez eus pemp pe c'huec'h Pab hag a zo brudet dre ar zoursi o deus kemeret euz an ilizou. Evelse, etouez ar re all, ar Pab

bras Adrian kenta, mignon Charlemagn, a lakeas kempen an ilizou braz a Rom ; hogen me gred eo eat Pii nao c'hoaz en tu all da Adrien kenta.

Great en deus sevel pe lacat a nevez ouspen ugent iliz, ha kementse er c'harteriou paoura, hag ato a dost d'an ilizou-ze candiou evit ar bobl, tiez evit ar vinored, evit ar merc'hed iaouang, evit ar re goz... Great en deuz ouspen dek guech muioc'h eget a zo red da ober evit renta brudet ren eur Pap.

Hirio eo kerse guelet Rom dindan gallout an dispac'herien n'o deus ket gallet c'hoas distruja kement en doa great Pii nao, mes eleac'h ar c'houenchou, an hospitalou, eleac'h leaned ha leanezed carget da gaout soursi euz a gement a ioa paour, poaniet, dilezet, e cavit tiez fall, tavarniou, tiez a ebat. An dud honest n'o deus nemet daou dra da ober, huanadaha paea taillou ker pounner ma zint flastret dindanho. Ho bugale a zo lammet digantho evit servicha an alouberien, ar pez n'oa bet great morse dindan ar Babet.

Setu aze penauz e comz eur protestant euz a Rom.

Autun, Eur gazeten euz a zepartamant Saon-ha-loer a gomz euz an digemer great d'an aotrou'n Escop de Leseleuc e Chalon, kear benn he eil escopti ; rag an Aotrou de Leseleuc en deuz eno tri escopti, Autun, Chalon ha Macon.

E Chalon an aotrou'n Escop nevez a zo bet digemeret gant solanite. Ar ru vras, dre behini e tlié tremen ar brosesion, a ioa savet enhi goaregou, garlanteziou staget euz an eil tu d'egile oc'h ar prenecher, hag a zistribil outho armou an escop gant he c'her : *A Deo robur*, Digant Doue ners.

Di gichen ar gar e voa deut hag en em renket an trizecvet rejimant a linen, ar muzik er penn araok. Neuze an dud a iliz, pep parrez a gær gant ho breuriezou, an dud e carg, hag eur bobl tud ep niver.

Pa zigouezaz an trein, an Aotrou'n escob a ziskennaz, a viscaz he ornamanchou a escop, hag a ieas varzu ar Gatedral dindan an De, dre greiz eur bobl tud sioul ha leun a respet.

N'em eus ket guelet aliez, eme an hini a scrif an dra-ma, kement all a dud. Lavaret e vije e voa Chalon eno a bez. Ar rejimant a iea araok, hag ar vuzisianed a zistage ho c'haera toniou. An amzer a ioa brao hag ar brosesion a joa dudius.

E kichen ar gar, ar Sous-prefet a lavaraz eur goms bennag evit reketi an *deut-mad* d'an Aotrou'n Escop, hag he dor ar Gatedral, person ar barrez a gomzaz outhan d'he dro.

An Aotron'n Escop, o trugarecat ar Sous-prefet, a ziskuezas pegement a c'hallout en deuz ar zantimant euz ar relijion, ha peger cre eo buez ar feiz pehini, diazezet var goms Doue ne oufe morse beza discaret gant he enebourien.

Da berson ar Gatedral, en doa lavaret eur ger euz he garantez evit he vam, hag euz ar prez a lakea tud Chalon da zont d'he zigemeret, en deus respontet e voa eun dra dous ha naturel deveriou tud eun ti an eil e kenver egile, ha ne c'helle morse an deveriou-ze beza scrifet re zon er c'halonou. — Evit, emezhan, an digemer a rer din hirio hag a douch meurbet va c'halon, ne ket ouzin-me eo e sell, mes oc'h ar c'haracter a zougan.

An Escop zo bet neuze caset d'ar c'hœur eleac'h ma zeo bet nevezet promesaou an dud a iliz. Goudeze ez eo pignet er gador eleac'h ma en deus trugareket an oll euz an digemer a reant dezhan, hag en deus galvet bennoz an Env var escopti Chalon, var gear ha var bep tiad tud.

Petra bennak ma zeo bras Catedral Chalon, er brosesion ez oa eun kevelep pobl tud, ma voue red da gals chom er meaz ha mont kuit ep gallout mont en ilis.

G. M.

ZOROBABEL

Pe menosiou ann tri zoudard.

Ar roue Darius a reaz eur goan vraz da holl officerien he di, ha d'ann holl dud huel e karg enn he ziou rouantelez Pers ha Media, hag ivez d'ann holl binvidien gwisket e mouk, e pourpre, pretorianed, konsuled ha prefeted dindan-han, adaleg ann Indez beteg ann Ethiopia, enn holl, seiz ran-vro ha c'houec'h-ughent.

Ha pa ho devoa debret hag evet ar pez a garjont, hag eat peb-unan enn he roud, ar roue Darius a bignaz enn he gampr, hag en em daolaz da gousket.

Neuze ann tri den iaouank, he c'hoardou, ar re a oa karghet da ziouall ar roue e pebleac'h, a lavaraz ann eil d'eghile :

Skrivomp pep hini ac'hanomp eul *lavar*, da welout pehini a vezo ar gwella ; hag ann hini a vezo kavet he lavar furoc'h eghet hini ann daou all, ar roue Darius a roio d'ezhan donezounou kaer. Gwisket e vezo gant dillad mouk ; eva a rai enn eun tas aour, kousket a rai enn eur gwele alaounet ; bez'en devezo eur c'harons, hernach aour d'he ghezek ; eun turban seiz da lakaat war he benn hag ar c'holier a enor enn he gherc'hen ; hag ec'h azezo ann eil goude Darius dre'n abek d'he skiant, ha galvet e vezo kenderf Darius.

Hag e leverjont pep hini he *lavar* ; hag ho zieljont. hag ho lekejont dindan penvele ar roue Darius. Hage leverjont : Pa vezo savet ar roue, ni roi d'ezhan hor skridou, ha daoust pehini anezho ho zri a vezo kavet ar gwella gant ar roue, hag a vezo he lavar diskleriet ar furra gant ann dud huel e karg e rouantelez Pers, ar gounid a vezo d'ezhan hag ann traou ec'hiz ma z int skrivet.

Unan a skrivaz : *Ar gwin a zo kré.*

Eun all a skrivaz : *Ar roue a zo krevoc'h.*

Ann trede a skrivaz : *Ar merc'hed a zo krevoc'h c'hoaz ; hoghen ar wirionez a dreac'h war ann traou-ze holl.*

Ha pa oe savet ar roue, e kemerjont ho skridou, hag e rojont anezho d'ezhan ; hag ar roue ho lennaz.

Hag e kasaz raktal da c'hervel ann holl dud huel e karg e touez ar Bersianed ; hag ivez ar Medianed, ar binvidien gwisket e mouk, ar bretorianed hag ar brefeted. Hag ec'h azejont da zerc'hel kuzul. Hag e oe lennet ar skridou diraz-ho.

Hag ar roue a lavaraz : Galvit aun tri den iaouank, hag e tispleghint d'eomp ho-unan ho lavarou. Hag e voent galvet, hage teujont d'ar c'huzul. Hag ar roue a lavaraz d'ezho : Roit d'eomp sklerijen divarbenn ann traou hoc'h euz skrivet. Hag ar c'henta, ann hini en doa komzet euz nerz ar gwin, a ghemeraz ar gomz, hag a lavaraz :

« Tud enoruz, na trec'h eo ar gwin da ghement den a ev anezhan ! Trei a ra ar spered ; rei ara eur spered fougheer kerkoulz d'ar roue ha d'ar bughel emzivad, d'ar sklav kerkoulz ha d'ann den libr, d'ar paour kerkoulz ha d'ar pinvidik. Gant-han pep den a zo dizoursi ha laouen, ha n'euz mui evit-han na tristidighez na dlé. Gant-han pep hini en em gav eun den a zoare, ne zonj mui nag e roue nag e mestr ; ha war bep skiant eo deut helavar ha trabellok.

« Ann dud, pa ho deuz evet, n'ho deuz sonj nag a vignoun nag a vreur, enn eun taol e krogont enn ho c'hleze. Ha pa'z int divorfilet divar ho gwin, ha savet enn ho za, n'ho deuz sonj ebed euz ann traou ho deuz great.

O tud enoruz, ha ue ket ar gwin eo ar c'hreva ? piou a lakafe enn he benn e ve goestl da ober kemend-all ? »

Hag e tavaz, o veza komzet evelse.

Hag ann eil enn he c'houde, ann hini en doa komzet euz nerz ar roue, a zigoraz he blede.

« O tud enoruz, emez-han, ha ne d-int-hi ket ar re ghenta, ann dud-se da bere eo ann douar, ar mor, hag ann holl draou a zo enn-ho ? Ar roue eta azo dreist kement mad a zo. Ren a ra war-n-ezho zoll, ha kement tra a lavar d'he zujidi, her greont.

Ma ho c'has da stourmi ouc'h brezelourien, ez eont, hag e tispennont ha menesiou, ha mogheriou, ha touriou.

Lazet int, ha laza a reont ; ha ne dremenont ket en tuall da urzou ar roue. Rak, mar gounezont, e tigasont d'ar rone ann holl draou ho deuz preizet.

Hevelep tra euz ann dud all ; ar re n'int ket soudarded, ha n'emaint ket o vrezelekaat, mes o labourad ann douar, d'ho zro, pa ho deuz great ho eost, e kassont gwiriou d'ar roue.

Hag hen, hen hepken, ma lavar : Lazit ! e lazont. Ma lavar grit trugarez ; trugarez a reont. Ma lavar : darc'hoit ! e tarc'hoont. Ma lavar : Distrujit ! e tistrujont. Ma lavar savit a nevez ! e savont. Ma lavar disc'hrisiennit ! e tisc'hrisiennont. Ma lavar plantit ê plantont.

Hag ar bobl munud hag ar re vraz, holl e sentont out-han. Ha war ghement-se, hen en em laka ouz taol, a ev hag a gousk. He zujidi a ra goard endro d'ezhan. Ha nikun na hell mont kuit pa gar, na mont da ober he labourou ; mes war eur gomz euz he berz e sentont outhan raktal.

Tud enoruz, penaoz ne veket ar roue dreist ann holl, brudet evel ma'z eo ? » Hag e tavaz. H.

EUR PRIZONIER ER PRUS

I.

Lod a lennerien Feiz-ha-Breiz o dele c'hoant marteze da c'houzout petra eo deut da veza Nicolaz ha Guillou, an daou denner-frang-ze ma comzan anezho bep sizun eur pennad mad a zo. Lavaret em euz, em pennad diveza, e voa eat Nicolas da Blombier, e voa Guillou divar-c'het ascorn braz he ufern, ha chomet en hostaliri eleac'h ma voa caset goude beza bet tennet euz an toul mengleuz, e voa deut ar prusianed di araok ma c'hellaz ar medesin dont beteg enhan, hag o doa he gaset gantho prizonier en Allmagn.

Nicolaz a ioa eat da gaout ar c'habiten Bonardel, hag her c'havas trist evel ar maro. Pa velaz an tenner-frank caloneg, e reas gouscoude eur musc'hoarz, hag e teuas da gregi en he zorn en eur lavaret :

— Nicolas ! ema great gant hor bro !

— Perak-ta, cabiten ?

— Deut eo an urs deomp d'en em lacat dindan gour-c'hemen Garibaldi a zo laket da Jeneral var an oll dennerien-frank !

— Hag en em lakeot dindanhan ?

— Ne rin biken ; me dorro va c'hleze. Ha c'hui ?

— Me am oa c'hoant avoalc'h da zifen va bro ; mes dindan al lampon-ze ne ket sicour he difen eo a rafen, sicour he distruja eo ; me ive a ia d'en em denna.

Nicolaz eta a ioa eat d'he garter ; hogen evel ma voa tremenet ar brusianed dre eno, hag ive an drubardet a drahisse ar Frans evit plijout d'ar prusianed, Nicolaz a ioa bet devet he di, hag he vugale a ioa eat ama hag ahont.

Eur map dezhan a ioa bet lazet o stourm oc'h an All maned. Eur maball hag eur verc'h dezhan a ioa e Pariz. Eur verc'h all en devoa demezet da eur bourc'biz a gær Metz, hag eur verc'h all c'hoaz, ar iouanca euz he vugale a ioa eat da heul he c'hoar demezet.

Pa deuas beac'h var gær Metz, map caer Nicolaz a voue great prizonier ; he c'hreg a ieas neuze da gærLion gant he c'hoar iaouang hag eur bugel tri bloaz e devoa. Nicolaz, abenn eun nebent miziou, e ieaz ive da Lion da gaout he vugale. Eno ho c'havomp adarre, eur pardaesvez.

Nicolaz a ioa eat e kær ; he verc'h iaouanca hag ar vatez a rea pephini he labour ; ar verc'h demezet a ioa gant he map e kichen ar prenest, o sellet entani ar begou

gaz. Ar potrig, hanvet Fritz, a c'hoarze hag a stracle he zaouarn bep bek gaz a vele da elumi.

— Petra ra-ta kementse a blijadur da Fritz ? a c'hou lennaz ar verc'h iaouang hanvet Mari.

Ar vam hanvet Loiza, a respontas :

— O sellet elumi ar begou gaz ema.

— Brao int-ta, Fritz, a c'houlennas Mari ?

— Oh ia, tintin, sellit, steredennou ruz, steredennou melen, steredennou glaz, steredennou guenn ! sellit ! sellit ! unan coezet er ster ! sell, sell ! eun all c'hoaz ! pa deui va zad d'ar gær, ha ne ket ta va mam, e teui da zellet oc'h ar stered-ma ive !

— Ia, va map.

An diou c'hoar en em lakeas da goms neuze euz ar brizonierien. Goas Loiza, hanvet Vurter, a ioa e Cologn ; hogen pemzek dez a ioa n'oa ket bet euz he gelou ; petra oa deut da veza ? Clevet ez oa hano euz eun emgleo bennag etre ar brizonierien o clask tec'het ; piou a voar ha ne voant-hi ket brema goal gaset c'hoas muioc'h, pe laket en eun toul prizon bennak c'hoas crisoc'h ? Ho breur hag ho c'hoar euz a Baris ne roent ket euz ho c'helou ken nebeut. Kementse a lakea nec'het braz an diou c'hoar, ha dreist oll ar vam iaouank.

Epad ma caozee evelse an diou c'hoar, ha ma teue an daelou enz ho daoulagad ; ar bugel a zistro oc'h he vam en eur lavaret :

— Va mam, peur e teui va zad d'ar gær-ta ?

— Pa vezi fur, ha pa ez pezo lavaret mad da bedennou, neuze e teui da eal mad d'he zigas d'ar gær.

— Lavar va fedennou din dioc'htu-ta, evit ma teuio va zad en dro !

Ar vam a lakeaz he bugel var he zaoulin, a groachaz he zaouarn dezhan, hag hen lakeas da lavaret ar bedennik-ma :

Mabik Jesus, a gar kement ar vugale fur, ha c'hui, Itron-Varia Fourvier, mam da Jesus ha mam din-me ive, o pet truez oc'h ar Frans, ha lakit da zistrei buan tad Fritzig, a zo du-ze prizonier er Prus. En hano an Tad, hag ar Map...

— Gortos, gortoz, a lavaraz ar vam ; ha da donton Jord ha da dintin Mac'harit a zo du-ze e Pariz, ha da vignon Guillou a zo prizonier ive, ne fell ket dit pidi evitho ?

— Eo, eo ! penauz a rencan da lavaret, va mam ?

— Va Doue, difennit va zonton Jord, va zintin Mar-c'harit, va mignon Guillou, ha grit dezhan dont ive en dro.

— Ia, ha dont dioc'htu, a lavaraz ar potrig he unan. Neuze o velet he vam trist, e pocas dezhi en eur lavaret :

— Na vouel ket, va mam, emahint erru !

Kerkent e voue clevet daou daol scoet var an nor. Ar vatez a ieas da zigeri hag a zistroas ganthi en he dorn eur gazeten ha daou lizer digaset gant potr al liziri. Unan euz an daou lizer ne voa nemet eur garten eat euz a Baris dre eur ballon ha coezet e Beljig a beleac'h oa digaset a nebeudou da Lyon. Ar verc'h iaonang a grogaz enhan hag hen lennas buhan. Merca a rea e voa Jord ha Mac'harit iac'h, hag ec'h esperent n'o divije ket re da c'houzanv gant ar gernez. Mes ar garten-ze a ioa scrifet eur pennad brao a ioa, hag abaoue e c'helle beza deut chenchamant e Pariz a ioa ato neuze grounnet gant ar brusianed.

Al lizer all a ioa eur paper braz, hag a deue euz an Allmagn. Loiza a ioa croget enhan ive buhan, hogen crena a rea, trei ha distrei al lizer ep credi he zigeri. Mall e doa da velet petra a ioa varnezhan, hag aoun rag eur goal gelou. Nec'hamant ar c'hreg iaouank ne lacai souezet nicun ebet euz ar re o deus bet tro da reseo kelou evelse euz ho c'herent nez, pa o deveze leac'h da gaout aoun ne daje ket mad ar bed gantho.

Lennet oa he lizer gant he c'hoar Mari, ha Loiza a jome ato da zellet oc'h he hini. Erfin e reas sin ar groaz, hag hen digoraz en eun taol. Goude beza lennet eul linen bennag, e lezaz ar paper da goeza, ha e vriateaz he mab en eur lavaret :

— Ar mabik Jesus en deus clevet da beden, erru eo da dad e Frans !

He c'hoar hag ar vatez a lavaraz ho diou : oh ! Doue ra vezo meulet ! hag e straclent ho daouarn.

— Petra zo ama ? ac'houlennas Nicolaz a ioa neuze dres o tont en ti.

— Vurter en em gavo er gear abenn eun nebeut derveziou ; losket eo gant ar prusianed.

— Ha guir eo an dra-ze ?

— Setu ama he lizer, eme Loiza, ha neuze en em lakeas da lenn al lizer penn da benn. Vurter ne lavare nemeur a dra nemet ez ea da veza laket e frankis. N'en doa ket kemeret perz er vrezel ; great oa bet prizonier, hen ha cals bourc'hizien all, evel cred, ha goude beza bet dalc'het eur miziou bennag er prizoniou, e zeat d'ho loskel da vont d'ho bro. Ne lavare ger euz ar zoudardet great prizonierien var an dachen vrezel, nag euz a grisderi ar brusianed en ho c'henver. Gouzout a rea e vije lennet he lizer gant meur a hini araok ma zaje euz ar Prus. Ne gomze nag euz he dad caer re anavezet gant ar brusianed, nag euz a nicun a dud he di. Ne rea nemet lavaret e voa iac'h hag ec'h espere caout he dud iac'h pa erruje. Pa scrifet euz ar Prus ez oa da lacat evez petra a lacajet var ar paper.

Daoust da ze, an daou lizer-ze a reas vad da galon Nicolaz hag he ziou verc'h ha pell a ioa n'o doa tremenet eur pennad nosvez kel laouen. Nicolaz a veze peurliesa tenval he benn, ha ne c'hoarze nemeur abaoue ma voa distroet euz a veneziou ar Vosj ; hogen ar c'heleierze a reas kement a blijadur dezhan, ma kemeraz he vap bihan ha ma hen lakeas da fringal ha da zansal var he varlen. Neuze eleac'h mont da gousket da nav heur eyel ma voa boas bemnoz, e chomas pell da zafarat gant he ziou verc'h, da goms dezho euz ar poaniou a dlie ar brizonierien da c'houzanv en Allmagn, hag ive euz a drubuillou ar re a ioa neuze e Paris, kelc'het gant ar brusianed.

Dre chans ar gazeten,en dervez-ze, ne roe ken nebeut goal gelou ebet, evel ma voa boas da rei bemdez. Ne lavaret ket o divije ar brusianed great crogad ebet , na bet gounit ebet en derveziou araok.

Evelse Nicolaz a ioa laouen meurbet,hag an nosvez-ze a ioa evithan hag evit he vugale eun nosvez vad. An amzer a ioa ien, erc'h a ioa var an douar hag an erc'h a goeze, hogen e kichen eun tantad mad a dan ne zantent ket ar ienien nag an amzer o vont ebiou dezho, ha neuze keit a ioa n'o doa ket bet eur c'helou mad nag eun tam laouenidigez !

Eur pennad all eur vech all. G M

Mahalon. Ar gurun, evel a ouzeur, a ra alies troiou burzuduz, ha ne c'hell den compren penauz ez int digouezet. Da lavaret eo , dorn Doue epken her c'has eleac'h ma car.

D'ar zul da noz, nao euz ar mis-ma, ez eus digouezet unan euz an taoliou curun-ze a laca an oll souezet hag estlamet.An dra-ma zo erruet e parrez Mahalon,e kichen Pont-Croaz, en eun tiegez tost d'ar Bourg.

Ar gurun a zo coezet er geriaden-ze var daou di, e deus discaret eur pignon e pephini anezho, a zo eatdiabarz en tiez, e deus faoutet, brevet armeliou hag arrebeuri all, e deus laket a damou gueleou hag a ioa tud cousket enho, ha kementse ep ober droug da zen. Pemp guele zo bet draillet evelse en eun ti, ha daou en eun all. En unan euz ar gueleou ez oa eur vransel hag eur bugel enhan. Ar gurun e deus devet ar c'herdin a stage ar vransel pehini zo coezet er guele, mes ar bugel ken nebeut hag an dud all, n'en deus bet nemet aoun. Lavarit din ha ne voa ket dorn Doue eno oc'h ober d'ar gurun respeti sin ar c'hristen var dal pephini euz an dud-ze ?

Sant Briec. Ar pelerinach a dle escopti Sant Briec da ober e Santez Anna Vened d'al lun ha d'ar meurs fask , a vezo, evit doare, euz ar re gaera.

Tremen dek mil den o deuz a vrema roet ho hano, ha credabl eo ar re zo e penn an hentchou houarn n'o devezo ket a blasou avoalc'h da rei d'ar re a c'houlen mont.

Comzet on eus meur a vech euz a eur c'hoad, pe eur menez, en Allmagn, eleac'h ma en em ziskueze ar Verc'hez, hag eleac'h ma voa bet guelet gant n'ous pegement a dud. Polis ar prusianed e deus meur a vech difennet oc'h ar gatoliked mont di da bedi, ha goudrouzet ar re a zo pennog avoalc'h evit mont daoust d'an difen. Hogen ar gristenien a zalc'h da vont ato. Mes evit troc'ha ber, ha stanca an hent oc'h ar bardonerien, eun doare gouarner a zo eno en deus douget eul lezen hag a zifen oc'h an oll dud estren treuzi ar barrez-ze , hanvet Neubois, nemet epken dre an hentchou bras. Dre an hentchou bihan hag a dreus carter ne vezo lezet da vont nemet tud ar barrez evit ho labourou, hag ar re zo red dezho mont var ar meaz evit eur vicher bennak.

Daoust ive hag hi a c'hello difen oc'h mam Doue d'en em ziskuez d'ar gristenien vad mar sao c'hoant ganthi c'hoas d'hen ober ?

Bep en amzer e caver ato unan bennag euz ar c'halonou cris-ze a zo eur scrij comz anezho, hag a ra dismegans da eur vro gristen: Caout a rer eun tad hag eur vam bennak dinatur avoalc'h evit merzeria eur bugel n'e blich ket dezho, ha kementse evit creski loden danvez ar vugale all.

Ervez eur gazeten euz a Vened, ez eus cavet er sizunveziou-ma, eun den iaouank prizoniet gant he dud en eur marchosi eleac'h n'en doa nemeur ken magadurez nemet an hini a roet d'al loened a ioa en he gichen. An den iaouank-ze en deus var dro tregont vloas. Credabl eo n'en devoa nemeur a skiant, hag he gerent a gave e voa eun dishenor evit an ti. Tri bloaz a ioa edo er marchosi ze, en eun toul, stak gant chadennou houarn. Eur c'hoar dezhan, nevez demezet, e deus disculiet crisderi he zad hag he mam, brema pa e devoa ho c'huiteet ; ar pez n'e devoa ket credet ober keit ha ma edo en ho zi.

An tad hag ar vam a zo brema etre daouarn ar justis, hag ive ar gof en doa great ar chadennou ha staget an den iaouank kez ; ar gof-ze en doa bet cant lur evit he labour hag evit tevel.

An den iaouank, pa voue tennet euz ar marchosi-ze, en devoa a veac'h an henvelidigez euz a eun den. He varo, he vleo, he ivinou, n'oant ket bet troc'het abaoue hag a ioa eur scrich ho guelet. Eur c'har dezhan a ioa troc'het ha troet gant ar c'helc'h houarn a ioa varnezhi ha gant ar bec'h en doa kemeret o sacha var he chaden. Daoust e pe stad edo he speret pa voue laket eno, brema ne ziskueze caout skiant ebet. Dare oa gant an naoun, ha red e voue lacat evez pe en divije debret dioc'htu n'ous pet lur vara. Ne rea nemet grognal pa gomzet outhan, ha ne lavare ger freaz ebet.

Gouscoude, abenn ma zeo bet ar c'hoarezed a charite pevar dervez o kemeret soursi anezhan, ez eus deut cals chenchamant ha cals guellaen enhan. He varo , he vleo hag he ivinou a zo troc'het ; ar gouli euz he c'har a zo serret, ne ziskuez mui beza dare gant an naoun. Cridi a c'heller hirio e vezo digaset da vad an den iaouank kez-ze.

An tad Stub, eur missioner euz an Norvej, euz a gær Bergen, a zo brema e Kemper. E kær Bergen n'eus couls lavaret nemet protestanted ; n'eus nemet eun nebeudik catoliked. Tri c'hant vloas zo ne c'houzanver ket ar guir relijion eno. An tad Stub a zo bet ive protestant, mes deut eo d'ar guir ilis. Lakeat en deuz ar pez en devoa a beadra da zevel eun iliz e kær Bergen evit he genvreudeur euz ar guir relijion, hag eun ti scol evit rei eun descadurez kristen d'ho bugale. Evel n'en deus ket bet avoalc'h euz he beadra evit dont abenn euz he venoz, ez eo deut e Frans,gant otre an tad santel, da ober eur gest evit gallout peur ober ar pez en deus comanset. E kær

Bergen e vez aliez martolodet euz a Frans ha euz a Vreiz, ha beteg henn ne gavent ket eno, ken nebeut ha catoliked ar c'harter, eun ilis nag eur chapel da vont enhi da drugarecat Doue nag ar Verc'hez pa vezent bet tennet euz eun danjer bennak, na da seveni ar goestlou a c'hellent da veza great var vor.

Asuri a rer eo an Aotrou Forcad, escop Nevers, a zo hanvet Arc'hescop Aix.

An Aotrou Turinaz, chaloni, hanvet escop a Darantes, a ia da Rom. Sacret e vezo, a leverer, gant ar c'hardinal Billiet, Arc'hescop Chambery. Ar c'hardinal a zo bet clanv ; hogen guelleet eo dezhan, hag ec'h esperer e c'hello sacri an escop nevez.

Lavaret a rer ive e vezo hanvet an tad Perraut euz an Orator, da unan euz an escaptiou a zo brema ep Eskibien.

An tad Combalot, anavezet mad dre ar Frans oll evel missioner ha prezeger , hag ive en escopti Kemper eleac'h m'en deus prezeget meur a vech , a zo nevez maro. Edo e parrez Sant Roch e Pariz, o prezeg evit ar c'horaiz, pa zeo deut ar maro d'her skei, goude beza bet clanv daou pe dri dervez epken. Evelse e c'heller lavaret eo maro, evel eur zoudard calonek, var an dachen vrezel.

Ar roue Olifant o clask eur mab caer.

(Fablen).

E bro an olifanted, ervez ar fablenner, ar roue en devoa eur verc'h da zimizi. Ne livirin ket deoc'h, lenner, peleac'h ema ar vro-ze, ha setu ama perak : ne ouzon ket va unan. Hogen daoust da-ze , ar prins Olifant a lakeaz encanti e felle dezhan caout eur map caer, hag evit ma vije ar map caer-ze roue var he ferc'h, e lavare ne roje he verc'h nemet d'ar c'hrea.

Kerkent, evit plijout d'ar roue, cannadet ha tud a lez a ia en hent da glask eur map caer dezhan. Clevet a rejont hano euz eun Olifant dispar, n'en doa cavet biscoas nicun da veza trec'h dezhan ; hag hi d'he gaout :

— C'hui, emezho, a dle beza map caer ar roue, rak c'hui eo ar c'hrea, an nerzusa, ar galloudusa a anavezomp.

— Me ar c'hrea ? eme an Olifant ; oh noun ket. An heol zo eun tam mad creoc'h egedon-me, rak brema zouden edon aze dindan he vannou, hag em dêve, ha ne baden ket dindanhan , hag eo bet red din dont da glask an disheol. Claskit an heol da vap caer d'ar roue.

Ar C'hannaded a ia da gaout an heol ; deut ganeomp, emezho, c'hui eo ar c'hrea.

— Me ar c'hrea ? eme'n heol ; oh, n'oun ket ; guelet a rit-hu an tam coumoul a zo du-ze, guelet a-rit-hu ar goabren hont ? Setu aze hag a guz an douar ouzin ; va hannou ne c'hellont ket he zreuzi ; hag e vir ouzin da gas sclerijen ha tomder d'an douar ; ar goabren-ze zo treac'h din.

Ar Gannaded a bed ar goabren da zont gantho p'eo guir e tlie beza ar c'hrea, dioc'h ma lavare an beol.

— Ar c'hrea, me? eme ar goabren, oh n'oun ket. Guelit, an avel am c'has eleac'h ma car ; gant eur c'hoezaden em foulz euz an eil bro d'eben, em freuz, em laca a damou, ep rei amzer din avechou zoken da scuilla var an douar na glao na glis. Claskit eun all.

— Deus ganeomp-ta, avel, eme ar Gannadet, rak te ep mar eo ar c'hrea.

— Ar c'hrea? oh, n'oun ket ; ne velit-hu ket ar menez zo du hont, savet he gein ganthan evel eur c'hre o tioual ar vro? Hennez a stang an hent ouzin, ha ne c'hellan ket he dreuzi. Caer am eus c'hoeza, sourral, boudal, ober dispac'h, epad ma lacan ienien ar goanv en eun tu, en eun tu all ez eus stankennou goudor, a ra fae varnhon, hag a zo enho clouarien an nevez amzer. Ar menez-ze zo cals creoc'h egedon-me.

— Mad, neuze, menez, c'hui vezo map caer ar roue Olifant!

— Me? oh ne vezin ket. Me zo creoc'h eget an avel, mes sellit oc'h va zreid, hag e velot aze broc'het, couniclet, ha bete razed hag a doull ac'hanon. N'oun ket evitho, hag evelse ne ket me eo ar c'hrea.

Ar Gannadet a ieas neuze da velet hag hi a gafche unan bennag euz ar broc'het, couniclet pe razet da vont gantho, p'eo guir oant trec'h d'ar menez. Ar re-ma oll a lavaras ne voant ker ar re grea, o devoa oll aoun rag ar chaseour, eun den epken a ioa trec'h dezho oll, ho laze, ha zoken, euz a bell; o foaze hag ho debre, hag en em viske gant ho c'hroc'hen.

Neuze hor C'hannadet a ieas da renta cont d'ar roue Olifant euz ho c'hevridi. Pa o devoa discleriet dezhan kement o doa clevet gant ar re ma o devoa comzet outho, ha pa zigoueschont gant an den, ar roue, goude beza sonjet eur pennad, a lavaras :

« Guir eo, clevet em eus lavaret en devoa an hini en deuz hor great, laket an den da roue var an oll grouadurien all, ha gourc'hemennet dezho oll he zouja ha suja dezhan. An den en deus bet eur speret hag enn ijin hag a zo trec'h da oll nerz ha da oll gallout al loened hag ar grouadurien all, hag evelse dezhan ephen eo dlet ar gurunen. »

Eul louzou dispar oc'h ar boan benn. Eur gazeten euz a Bariz a lavar e voa en dez all eun itron he unan en he zi, pa velaz eun den o tont en he c'hambr ep beza scoet var an nor na netra. An den-ze a ioa discabel, skeulf he zaoulagad, ha guisket e bourc'hiz. Ep lavaret ger e kemer eur gador hag e teu du azeza dirag an itron pehini, e c'hellit cridi, a ioa souezet ha nec'het avoalc'h.

Itron, emez han, me zo eur medesin braz, ha va micher eo parea ar boan benn ; ne vancan var nicun. Clevet em euz o peze alies poan benn hag oun deut evit ho louzaoui.

An itron a velaz ervad neuze e voa eno eun den troet he speret, hag e voa red dezhi tremen diouthan.

— Ha pe seurt louzou a implijit, emezhi, evit parea ar boan benn ?

— Oh ! n'eus netra esoc'h da implija eget va louzou. Sellit, setu ama penauz a ran : (hag e tenne eun noten euz he c'hodel.) Trouc'ha a ran ar penn, neuze her goalc'han, hag her c'hempennan ken na vez neat a zoare ; goudeze hen lacan adarre var an discoaz, ha pelloc'h ne vez tam poan benn ebet.

En eur lavaret ar c'homzou-ze al louzaouer a zave evit louzaoui an itron. Houma daoust d'he strafuil ne gollas ket he fenn hag a lavaras :

— Gortozit, ma zin da gerc'hat eur serviet da lacat var va barlen, ne ket caillaret e ve va zavancher pe va zae, rak me ne garan ket an traou lous.

— Han ia, eme al louzaouer en eur frota he zaouarn, it-ta ! it-ta ! me ne garan ket an traou lous ken nebeut.

An itron ne devoa ket gortozet lavaret dezhi diou vech, a ioa eat er meaz euz ar gambr, hag alc'hoezet var ar paour kez den ; Neuze oa redet da glask sicour.

Tud a deuaz ; ar polis a deuaz ive ; hogen re zivezad e tigoueschont. Al louzaouer reuzeudig en doa clasket en em louzaoui he unan. Eun troc'h en doa great en he c'houzoug, ha ne ouzon ket hag hen a zo gallet he barea.

Enclask a voue great, hag e voue anavezet e voa e guirionez al louzaouer-ze eun den troet he speret, tec'het euz a unan an tiez eleac'h ma talc'her an dud-ze, hag edot tost eur miz a ioa oc'h he glask ep gallout caout he roudou.

Eur iuzev goal dapet. — E kær B.... e voa o chom er memes ru, an eil dirag egile, eur iuzev, eun uzulier evel ma zeo peurliesa ar iuzevien, hag eur marc'hadour pe eun tenner dent. Ar iuzev, gant he aour hag he arc'hant, a zache ganthan, muia ma c'helle, aour hag arc'hant ar re all. Ar marc'hadour dent, dioc'h an tu all, a rea ive he vicher guella ma c'helle.

Ar iuzev, evithan da veza avanset en oad, en doa dent euz ar re vrava, eur rastel ha ne vanke dant ebet enhi. Ar marc'hadour dent a ia eun dervez d'he di, hag a c'houlen outhan he zent da brena, o lavaret ho faeje dioc'htu, ha ne c'houlenne ho c'haout, na petra-ta, nemet goude ma vije maro ho ferc'hen.

Ar iuzev a gredas da genta e reat goab anezhan, mes o velet egile o telc'her mad d'he c'houlen, hag o sonjal n'en divije izom ebet euz he zent goude he varo, ha da c'hortos, gant an arc'hant a vije roet dezhan dioc'htu evitho e c'helje gounit calz a arc'hant all, ec'h asantaz ho guerza.

Mil scoet e voue great pris rastel dent ar iuzev, ha paet var an heur.

Hogen antronoz ar iuzev a voue souezet o velet eur scritel oc'h dor ar marc'hadour dent, hag ar c'homzouma varnezhan e lizerennou bras :

N.... Marc'hadour dent.
Eur rum dent euz ar re gaera
Da verza goude maro ar perc'hen.
Evit ho guelet, mont en ti dirag, e ti ar iuzev.

Kerkent e tenas tud da c'houlen ar rastel-zent-ze da brena, hag ar marc'hadour o c'hase da di ar iuzev da zellet outho. An iuzev a ioa red dezhan digeri he c'hinou da gement a iea da zellet oc'h he zent, ha zoken ho lezel da douch outho gant ho daouarn, rag ar re a bren eur vac'hadourez, a gar guelet mad petra a brenont. Mont a rea-ta tud da di ar iuzev, an eil varlerc'h egile, hag ar iuzev a red, counnar enhan, da di ar marc'hadour dent.

— Petra ? emezhan, me n'em eus ket great a varc'had da lezel kement hini a garo da veudicat va dent ha va javedou !

— Ho tent a zo din-me, eme ar marc'hadour, ho faet em euz ; ha ne nac'hot ket, credabl, em eus guir da ziskuez va marc'hadourez d'ar re a c'houlen ho frena ?

— An dra-ma zo eun dra disleal ! sellit, setu aze ho mil scoet ; roit din ar paper am eus sinet deoc'h.

— Ne c'hellan ket hen ober. Abaoue, m'em eus guerzet ho tent da eur marc'hadour all. Anzao a reot em oa guir d'hen ober. It da gaout ar marc'hadour-ze, hag en em glevit ganthan mar kirit. M'em euz ho guerzet daou vil scoet.

Ar iuzev a ia da di ar marc'hadour all. Hema abouez rei ive mil scoet gounit dezhan, a asantas lezel ar iuzev da veza adarre mestr d'he zent ha d'he c'hinou. G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

DISSADORN 5 EBREL 1873. N° 427 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec r e

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper ;*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 5 Ebrel 1873.

Buez an den, eme eun den gouezieg, a zo eur chaden a zonjou, a gredennou ha ne dint, pa vezo eveseet mad outho, nemet uvreou. Dreist oll ma n'en deus ket a feiz, ma na deu ket ar relijion d'hen difazia, ha da lacat ar virionez dirag he zaoulagad, e c'heller lavaret ne velo nemet skeud ha gaou, ha ne rai nemet uvreal epad he vuez.

Petra ne uvreer ket epad ar vugaleach hag ar iaouankis ?

« Ar re iaouang, eme hon tadou coz, a gaf dezho ema an aour e beg ar guez, ha pa dal eo an deliou coz e vez.» Eun den iaouang a gaf dezhan e teuio dezhan gant ar bloaveziou plijadur hag eurusdet, iec'hed ha ners, e valeo en eun doare bennak dre greiz ar roz hag ar bleuniou a bep seurt. Deut d'an oad vad e cred en devezo ep dale danvez, pinvidigez, enoriou, e lacai pep tra da vont en dro ervez he frouden hag he faltazi. Pa deu ar gosni, e sonch dezhan e za neuze da veza dileber ha dibreder, ne vezo mui netra oc'h he nec'hi nag oc'h hegal outhan, e vevo didrouz ha didrevel, dieubet dioc'h oll drubuillou an douar.

Siouas ! an uvreou-ze a zo caer, mes ne dint nemet uvreou. An disconi a vez da ober a zo bras meurbet, ha peurliesa e tigouez gant an den ar c'hontrol beo d'ar pez en deus sonjet. An dud iaouak, dre ma teu oad dezho, eleac'h caout plijadur hag eurusdet, a gaf nec'hamanchou ha trubuillou, a vel poan gorf ha poan speret o tont da stourm outho, eleac'h ners ha iec'het, e teu eur c'hlenvet pe eun darvout bennag d'ho mac'hania ; danvez ha madou a gredent o divije, hag e velont ar pez o devoa o teuzi etre ho daouarn hag o vont da netra ; eleac'h henoriou e velont disprijans ha casoni o coeza var ho c'hein. Eun tiek iaouang a grede, pa en divije an emel euz he diegez, e lacaje pep tra da dalvout en hevelep doare ma safje en enn taol da veza eur mondian, ha pa dal ne voar cas netra en dro, hag e vel he diegez o vont da diegezik. Eun bourc'hiz iaouank pinvidik, a gred mad pa en devezo an emel euz he zanvez, euz he leveou, euz he varc'hadourez, e savo eur bern madou, é vezo ep dale eur milioner, ha pa dal e vel ar c'hant o vont da bevarugent etre he zouarn, hag ar pevarugent da netra.

An den deut var an oad a espere eana en he gosni, ren neuze eur vuez diboagn ha dibreder, ha pa dal ne gaf nemet clenvejou, poaniou a bep seurt ; eleac'h respet ne gaf nemet disprich ha casoni, ha marteze evit caout he vara eo red dezhan labourat muioc'h eget na rea pa edo en oad vad.

Setu aze penauz ema an den var an douar o paca dalc'h mad eur souezen bennag, o velet dalc'h mad he uvreou o vont e moged. Setu perag e tle beza reuzeudik meurbed ar re n'o deus ket a feiz, dre ma velont o tigouezont gantho dalc'h mad ar c'hontrol beo d'ar pez a c'hoanteant.

Ar re o deus feiz n'int ket souezet gant an trubuillouze ; e gortoz emaint dezho. Abred eo bet desket dezho ez eo an den ama var an douar eun harluet, eur pec'her en eul leac'h a binijen. Gouzout a reont en deus pep oad ha pep stad he boaniou hag he ziezamanchou hag e ve poan gollet evitho clask ho eurusdet er vuez-ma, p'eo guir oll vadou hag oll blijadurezou ar bed ne oufent ket leunia calon an den ; an eürusdet a esperont er vuez all.

Mes evit ar re ne esperont netra goude ar vuez-ma, guelet ho uvreou o vont da netra, guelet enebi outho dalc'h mad, dioueret ar pez o deus muia ioul da gaout, gouzanv ar pez a garfent da zistruja, kementse a dle beza eur boan c'haro meurbet evitho, ha ne dleer ket beza souezet mar ho gueler aliez an arrach en ho c'halon hag ar malloz en ho ginou.

ROM. — Hon Tad Santel ar Pap, o scrifa d'ar c'helc'h catolik savet e Milan evit destum an oll dud iaouank christen euz ar gær-ze, a veule ar gatoliked a zante evelse, en amzer-ma a vrezel evit ar relijion, an izom

da ziskuez splamoc'h ho feiz, da labourat muioc'h evit silvidigez ho breudeur, d'en em rei calonecoc'h d'an oberou a drugarez, ha d'en em renta sentusoc'h oc'h kenteliou an ilis santel. Hennez, emezhan, eo ep mar ebet, ar sin a anavezer diouthan guir vugale an ilis. An unvaniez euz an dud calonek-ze eo a c'hell epken trec'hi oll gounnar an enebourien. En em starda a dleer en dro da gador Sant Per, rag ar pez a glask an enebour dreist oll eo distaga ar gatoliked vad diouthi, hag e clask skei ar pastor, evit ma zai neuze an denved lod ama lod ahont.

Ar Pab en em glem goudeze euz ar gatoliked lent ha digalon a asten ho dorn d'an enebourien o clask ober gantho eun doare unvaniez, evel pa c'helfe morse beza unvaniez etre ar sclerijen hag an denvalijen, etre al lealdet hag an dislealdet. C'hoant o defe, dre fals rezoniou, e ve lezet aloubi guiriou an iliz, hag e ve digemeret lezennou disleal, evel pa na ve ket scrifet *ne c'hell den servicha daou vestr*.

Hogen ar re-ma, emezhan, a zo danjerusoc'h, hag a ra muioc'h a zroug eget enebourien touet, abalamour, epad ma en em zalc'hont evelse etre daou, ar re n'o deus ket a sclerijen avoalc'h a c'hell ho heuilla, mont a du gantho, hag en em goll o sonjal mont gant an hent mad.

Gousconde ne vezo ket dies deoc'h ho anaout ha tec'het dioutho, mar kirit delc'her sonch euz ar gomsma euz an Aviel : *Dioc'h ar frouez a zougont ho anavesot*. N'oc'h eus nemet evesaat hag ho guelot o c'hina bevech ma c'houlenner outho senti dioc'htu hag ep argila oc'h eul lezen bennak douget gant an ilis santel, ne gomzont euz al lezennou-ze nemet gant lae ; ne gavont ket e vent e mare, rei a reont leshaniou d'ar re zo sentuz, hag en ho orgouil en em gredont cals furoc'h eget an ilis renet gouscoude gant Jesus-Christ he unan.

Evidoc'h-hu, hor bugale ger, o pet sonch ato eo oc'h vikel Jesus-Christ e sell discleria petra zo red da gridi, da ober ; eo hen a dle gouarn an iliz, ervez ar c'homzouma euz hor Zalver : *An hini ne zestum ket ganeoc'h a fouillez*. Lakit ho furnez da zenti dioc'htu hag a galon vad oc'h cador Sant Per. Rag o telc'her mad d'ar memes sonch, d'ar memes menoz, e chomo etrezoc'h an unvaniez a zo red da gaout evit en em zifen oc'h enebourien an ilis santel.

Pelerinach d'ar gær a Assis. — Ar gatoliked euz an Itali a ra ho zonch da vont da bardona da Assis, evit goulen dre scoazel Sant Fransez ha Santez Clara, ma vezo dieubet Rom dioc'h he alouberien. Ar Pap en deus roet he otre hag he vennos d'ar pelerinach-ze.

Ne voar nemeur a dud pegement a dud santel a zo brema er gerik vihan-ze. Eno ez eus leanezed a veur a urs, a urs Sant Beneat, a urs Sant Fransez, a urs Santez Clera, harluet gant an dispac'herien a bep corn euz an Itali. Ne oufe den lavaret pe ger paour int ha pegement a binijen a reont, o c'houlen nos deis trugarezoc'h Doue. Ar venac'h, tolet er meaz euz ho c'houenchou, a zo red dezho loja e lochennou var ar meaz, hag a lavar an oferen cleac'h ma c'hellont. Euz ar gærik-ze e sao, eb ean, eur beden glac'haruz ha carantezus varzu an Env.

Paris. — *Ean dioc'h al labourou da zul*. Etouez eul loden euz hon deputeed ez eus bet hano da zevel eul lezen evit difen al labourou da zul. Eun depute, an aotrou Chaurand, en deus comzet evit goulen al lezen-ze.

Fallout a ra dezhan ne ve lezet ober tam labour, da zul ha da c'houel, eus ar re a laca ar c'houarnamant da ober, euz ar re ma ro ar garg anezho da eur gompagnunez bennak, en eur ger, euz an oll labourou ma en deuz ar c'houarnamant da velet varnezho. Goulen a ra ma vezo merket, var ar c'haierou cleac'h ma rer marc'had oc'h micherourien, an dever zo evitho da baouez da zul. Ma ve red ober eun tam labour bennag en deis-ze, ar re o deuz da velet epken var al labourou eo a rofe an otre, hag a vercfe, var eur scritel, cleac'h ma labourer, perag eo red en dervez-ze mont a enep al lezen.

Goulen a ra c'hoas ma ve serret, da zul ha da c'houel, ar staliou marc'hadourez en hentchou houarn, ha ne vent ket caset en hent en derveziou-ze. Otreet e ve epken ma ve izom, cas chatal.

Ar scluziou var ar steriou ne vent ket digoret azaleg eiz heur dioc'h ar mintin bete creisdeiz da zul ha da c'houel. Bureou ar post ne vent digoret nemet adaleg unneg heur dioc'h ar mintin bete teir heur goude creisdeiz. Erfin ar re a labour en telegrafiou a ve ive roet amzer dezho da ober ho deveriou a gristen en derveziou-ze.

A dra sur eul lezen evelse a rafe plijadur d'an oll gristenien vad, hag a zicourfe, e c'hellomp cridi, pellaat goaligner an Env dioc'h hor bro.

Lourd. — Ar bardonerien bet e Lourd er bloas tremenet, a velet o tont ac'hano, gantho eur chapeled bras, gant greun kement ha boulou, hag a lakeant en dro dezho, pe a zougent a zistribil oc'h ho gouzouk. Ar chapeledou-ze a ia da veza brudet. Unan euz ar veleien a voa bet e penn ar bardonerien eno varlene, a zo bet e Rom, hag en deus roet eur chapeled braz evelse d'an Tad Santel ar Pap. Pii Nao en deus digemeret ar chapeled gant anaoudegez vad, ha lavaret e velje gant plijadur pardonerien o vont adarre da Lourd er bloa-ma evel a ioa bet varlene.

Lenn a rer er *sizun gristen* euz ar Mans :

E meur a escopti euz a Frans e talc'her da c'hiziou hag a zigas da zonch deomp euz a feiz gre hon tadou coz. Vardro Autun, er parreziou divar ar meaz, ema ar c'his d'an diekerien da vont d'an oferen d'an trede dervez a vis Mae, deiz e pehini e voue cavet ar groas santel. Pep tieg a gas ganthan eur strollad croaziou ; ken aliez a groaz evel a bark en deus. Peur liesa ar c'hroaziou-ze a zo great gant bouillastr kelvez, hag anter discroc'hennet evit ho marelli. Pa vez benniget ar c'hroaziou-ze,

pep tieg a ia da ober tro he barkeier, hag a laca eur groaz e pep park. Kementse evit tenna bennoz an Env var an douarou. Eur groaz a vez benniget ive evit an ti; he miret a rer gant calz o zoursi, ha mar deu var ar bloaz unan bennag a dud an ti da vervel, e vezo laket ar groas-ze var he arched.

Er brolou a zo feiz enho e veler giziou christen evelse. E Breiz ive e veler, d'ar zul bleuniou, pep tieg o planta eur bod pin pe beus benniget e pephini euz he barkeier, hag ive en tiez hag er c'hreier. E lec'hiennou, e Treger da viana, e veler croaziou, henvel oc'h ar re a gaver vardro Autun, plantet e penn ar parkeier zo gounidegez *enfin*, dreist oll e penn ar parcadou lin. E calz a lec'hiou all pa ve hadet eur park, e rer eur groaz e penn eun ero, ha lod a laca eur groas dindan an douar e penn unan euz an irvi.

Meur a c'his pe a voazamant all, deut deomp digant hon tadou coz, a gaver etouez an dud divar ar meaz hag a ve dlet delc'her mad dezho. Aleiz euz an doctored on euz hirio ne velont eno nemet fals credennou, hag a ra fae var giziou a gavont diot. Hogen eur c'hristen hag a a anavez he relijion a voar ervad ne ket ar groaz a ra gant kil he var, pe an diou vrochen a laca a groaz dindan an douar e penn he bark eo a lacai an ed pe ar c'hounidegez all da zevel drusoc'h er park-ze ; mes gouzout a ra ive e ra eno eun act a feiz, o tiskuez ema, hag evit ar bed-ma hag evit ar bed all, he fizians e croaz hor Zalver. Diskuez a ra ez eo christen, diskibl d'an hini a zo maro evidomp var ar groas ; hag evel ar re a zo e servich eur prins euz an douar, a gar dougen, e kement leac'h ma zeont, asagn ho mestr, evelse ive eur guir gristen a gar guelet ha dougen, beteg en he bark hag e penn eun ero en deus labouret, asagn he Zalver en deus teurvezet he brena o vervel var ar groas.

Ar giziou dudius-ze a rafet mad ho c'hendelc'her ; eur merk int ez eus feiz en tigeziou ma talc'her mad dezho, evel ma zeo ive eur merk e toc'hora ar feiz eleac'h ma ho dilezer. Peur liesa ar re a ra fae var ar giziou-ze a gemer giziou all hag a ve muioc'h a leac'h da gaout abeg enho.

G. M.

ZOROBABEL

Pe menosiou ann tri zoudard.

II.

Ann trede, ann hini en doa komzet divarbenn ar merc'hed hag ar Wirionez, hag hennez eo Zorobabel, a brezègaz d'he dro.

« Tud enoruz, emez-han, ar roue ne ket eun dra vraz ; kalz a dud a zo rouaned ; ar gwin ken nebeut ne zalc'h ket ar renk kenta ; piou a zo krevoc'h eghet-ho ? Ha ne ket ar merc'hed eo a goncev ar roue hag ar bobl holl, mistri ar mor hag an douar ? Ha ne ket gant-ho eo bet ganet, ha savet ar re ho deuz plantet ar gwinienn ou gant pere e vé great ar gwin ? Hi eo a ra dillad ar c'hoazed, oc'hpenn ma'zint ho gloar ; ha na hell ket ar c'hoazed tremen hep ar merc'hed.

Ha dastumet ho deuz ar c'hoazed aour, arc'hant, ha kement a zo a brizusa er bed ? Mar gwelont eur vaouez a neuz vad, ha brao e pep fesoun, e lezont a gostez an traou-ze holl, evit teurel evez war 'nezhi, hag, ho ghenou digor, e chomont da zellet out-hi ; hag ho deuz brasoc'h c'hoant d'he c'haout eghet da gaout aour, arc'hant, ha kement ez euz a brizusa er bed.

Ann den a lez he dad pehini en deuz he vaghet, he vro, hag a ia da heul ar vaouez. He spered holl a zo enn he vaouez, ha n'en deuz mui sonj nag a dad, nag a vamm, nag a vro.

Ac'hano eo ret d'ehoc'h deski eo ar merc'hed ho mistri. Ha poan a ra kement-se d'ehoc'h ?

Ann den a ghemer he gleze, a ia e beach da ober laeronsiou hag muntrou ; merdei a ra war vor ha war steriou ; eul leon a wel, ha ne ra van ; mont a ra e kreiz ann devalijen ; ha goude beza great he laeronsi, he floderez, he skraberez, e tigas anezho d'he hini muiakaret. Eur veach c'hoaz, ann den a gar he bried mui eghet he dad hag he vamm. Eleiz ho deuz kollet ho skiant vad dre'n abek d'ho graghez ; hag eleiz a zo deuet da veza sklaved abalamour d'ezho. Eleiz ho deuz kavet ar maro, a zo bet dibennet, hag ho deuz pec'het en abek da verc'hed.

O tud a zoare, perag ne ve ket ar merc'hed ar re greva ? Ann douar a zo braz, ann env a zo huel, piou a ra traou evel ma ra ar merc'hed ? »

Neuze ar roue, hag ann dud guisket e mouk a zelle ann eil ouz eghile. Hag ann den laouank da goms war ar *Wirionez*.

O tud a zoare, ha ne ket gwir eo kre ar merc'hed ? Ann douar a zo braz, ann env a zo huel, hag ann hcol enn he veach herruz a dro ann env evel eur rod, hag hen digas enn eun devez enn he leac'h kenta. Hà ne ket braz meurbed ann Hini a ra ann traou-ze ? Ar wirionez eta a zo braz, ha krevoc'h egket ann holl draou all. (1) Ann douar holl a bed ar wirionez, ann env he bennig ivez. Ha kement tra a zo a finv drez-hi hag he douj ; ha n'ez euz en dro d'ezhi dislealded ebed. Ar gwin a zo disleal, disleal eo ar roue, disleal ar merc'hed ; disleal eo koll vipien ann dud ; ka disleal eo ho oberiou ; ar wirionez n'ema ket gant-ho, hag enn ho dislealded e finvezint. Ar wirionez avad a choum, a ia war gresk da viken ; bividig eo, ha d'ezhi eo kantvedjou ar c'hantvedjou. N'ema ket enn he doare sellet ouz renk ann dud nag ouz ann dishenveledighez a zo etre ho stadou, mes ar pez a zo leal, ar wirionez her gra d'ann holl, d'ann disleal koulz ha d'ann kini a zo doughet d'ann droug ; hag ann holl a zo madelezet enn he oberiou. Ha n'euz dislealded ebed enn he barnedighez, mes nerz, ren-vad, galloud ha meurded enn holl amzeriou. Rennighet ra vezo Doue ar wirionez ! »

(1) Zorobabel a lavar : ar wirionez, eleach lavarout ar gwir Doue, gant aoun n'en divije displijet d'ann dud-ze pere a oa payaned.

Hag ec'h ehanaz da brezeg. Hag ann holl boblou da grial ha da lavarout : Ar wirionez eo a zo braz, ha d'ezhi eo ar gounid !

Neuze ar roue a lavaraz d'ann den iaouank : goulenn, mar ec'h euz c'hoant da gaout eun dra bennag oc'h penn ann traou a zo bet skrivet, hag her roinn d'id, pa'z eo gwir out bet kavet furoc'h eghet da ghenseurted; hag ec'k azezi ann tosta d'in, hag e vezi galvet va c'kenderf.

Neuze ann den iaouank a lavaraz d'ar roue : Ho pet sonj euz ar goestl a rejoc'h enn deiz ma teujoc'h da veza roue. Goestla a rejoc'h sevel Jeruzalem a nevez, ha seveni ar pez en doa lavaret ar roue Cyrus. Ann dra-ze a c'houlennann digan-ehoc'h brema, Aotrou, houn-nez eo ar c'hras vraz ho pedann da rei d'in.

Neuze ar roue a zavaz enn he za, a bokaz d'ann den iaouank, hag a roaz urz da ober ar pez a c'houlenne.

H.

Ar Verc'hez oc'h en em zisbuez e Neubois, (coat-nevez) en Alsas.

Lavaret em euz kentoc'h eur ger bennag divarbenn ar brud a zo en em ziskuez ar Verc'hez e Neubois, hag ez eo bet guelet eno gant n'ous pegement a dud. Evel n'o deus nag an ilis na nicun euz an eskibien divar dro lavaret ger var gementse, da viana a gement a c'houfen, ne ellan comz euz an dra-ze nemet evel euz a eur brud a zo er vro-ze. Gouscoude evel ma cavan er gazeten l'*Impartial* pennadou caer a scrit divar benn ar re a lavar o deus guelet Mam Doue eno, e credan e rin plijadur da lennerien Feiz-ha-Breiz o lacat ama eun diverradur euz ar pennadou scrit-ze.

D'ar sul da bardaez 7 a vis gouere 1873, goude ar Gousperou, peder merc'hik vihan euz a Neubois a ieas varzu ar c'hoad. Ar gosa euz ar merc'hedigou-ze e devoa unnek vloaz, hag ar iaouanca, seis.

Ar vugale-ze o devoa clevet hano euz ar vrezel scrijuz a ioa bet etre ar Frans hag ar Prus, hag euz ar brezel a reat d'an ilis. Comz a reant euz ar poaniou o devoa ar gristenien vad da c'houzanv, hag e lavarent etrezho : « Kentoc'h mervel eget coll hon relijion santel ! » Unan a lavaras d'ar re re all : « pedomp ar Verc'hez santel d'hon difen. » bag en eur vont en em lekejout da lavaret ar *Memorare*.

Setu en eun taol unan anezho o plega he fenn hag o velet eun itron venn, ganthi var he fenn eur gurunen velen, hag eur groas var gorre. Var he feultrin ive ez oa eur groas, mes houma a ioa du. Ar verc'hig a reas sin d'ar re all, hag ho feder e veljont ad *Itron*. An diou iaouanca a voue strafuillet, hag a dec'has kuit. An diou gosa a chomaz hag a velaz an itron venn o vania eur c'hleze a zioc'h soudarded a ioa en dro dezhi. Neuze an diou ma o devoue aoun ive hag a redas d'ar gær.

Pa voant digouezet er gær, ar merc'hedigou o devoa prez da lavaret ar pez o devoa guelet. Ne voue nemeur credet ar pez a lavarent; zoken ar c'hoar a ra scol dezho ne grede netra.

D'an 11 a vis Gouere, eur vanden vugale a ieas d'ar menez hag a velaz adarre an itron. Pa voant distro e zejont dioc'htu da lavaret d'ar c'hoar dont gantho da velet ar Verc'hez. (An hano-ze a roent d'an itron.) Ar c'hoar a respontaz e lavarent geier, ha ne vouient ket petra o devoa guelet. Gouscoude e rejont kement varnezhi ma lavaraz e zaje gantho antronoz.

Antronoz eta ar c'hoar a ieas gant ar vugale o doa guelet an itron. Bugale all a ieas c'hoaz, hag oll he gueljont, nemet ar c'hoar n'e devoue ket neuze an heur vad d'he guelet. Hogen o velet pebez liou a iea var ar vugale, ne allent ket distrei ho daoulagad dioc'h eul leac'h, e voue anat avoalc'h dezhi e velent eun dra bennak. An itron a reas sin d'ar vugale da dostaat. D'ar 14 en em ziskuezaz adarre, hag araok mont kuit, ar vugale a glevas mouez dudiuz an itron o lavaret dezho mont d'he heul, hag ez eas larcoc'h er c'hoad.

D'ar 15, ar vugale a glevas cleier o sini araok ma en em ziskuezaz an itron. Lavaret a reont ive, pa en em ziskueze, e veze clevet da genta eun avel gre o c'hoeza, neuze e velet eur sclerijen gaer, hag e creiz ar sclerijen-ze e save skedus skeuden mam Doue. Meur a hini o deus divezatoc'h guelet ar sclerijen-ze ep guelet ar Verc'hez. Pa zea kuit, ar skeuden eo a iea da genta ha goudeze ar sclerder.

D'ar 17 a vis Gouere, ar vugale a ieas var eün d'al leac'h ma zeo bet guelet aliesa ar Verc'hez enhan abaoue. Teir anezho a velas dioc'htu ar Verc'hez, en ear, etre diou vezen, astennet he divrec'h ganthi hag ælez en dro dezhi. Abenn eur pennadig ez eaz ac'hano da gichen eur vezen sapin goz a ioa bet guechall laket enhi eur skeuden da Itron-Varia Einsiedlen. Eno ar Verc'hez en em ziskuezaz en he oll gened. Ar vugale oll he guele hag a chome estlamet. « Oh ! setu aze zo caer avad ! emezho.

Eur plac'h iaouang he guelaz eno ive divezatoc'h, hag a lavare : « hag a vefen cant vloas, ne ancounac'hain ket an heur-ma. » Unan euz ar merc'hedigou bihan e devoa abaoue pell amzer poan en he daoulagad. Pa velas mam Done ker caer, ker skeduz, e teuaz ar souch dezhi da c'houlen ar pare, hag e reaz ar bedenma : « ô mam santel da zoue, rentit din va daoulagad !» Evit kementse ar verc'hik-ze a lavaras teir *ave* bemdez epad nao dervez, hag he foan daoulagad a ieas kuit.

Adalec neuze an niver euz ar belerined a ieas bemdez var gresk. Ar brud euz ar pez a dremene eno en em skignas dre an Alsas, ar Frans hag an Allmagn. Dont a rea di tud a bell hag a vandennou. Pignat a reant var ar menez, hag e choment eno meur a heur da bidi, ha zoken da gana dirag ar vezen sapin goz. Meur a hini a dremene an noz er beden, daoust ma rea eur glao dourbil. Bep en amzer skeuden ar Verc'hez en em ziskueze da unan bennag anezho. Ar re he guele a deue drouklivet, ho daoulagad a lugerne, ha ne c'hellent ket

distrei ho zell dioc'h al leac'h ma edo ar pez a velent. Goulen a reat digantho : —petra a c'hoarvez ganeoc'h ? « oh ! he guelet em eus : oh ! nag hi zo caer ! »

Diskennet divar ar menez ar belerined a gonte ar pez o devoa guelet, ha morse ne c'hellent hen ober ep na deuje an daelou en ho daoulagad, ker scoet oa bet ho c'halon.

An oll ne velent ket ar Verc'hez er memes doare ; lod ne velent nemet ar sclerijen ; lod all a vele mam Doue guisket e guenn gant eur seizen c'hlaz en dro dezhi, evel ar gonsepsion didach. Lod he guele evel pa vije beo, lod all ne velent nemet he skeuden.

E treid ar Verc'hez e velet avechou eur beleg eur stol ganthan, pe skeuden an tad santel ar Pap. Avechou all e veze eun niver braz a ælez en dro dezhi.

D'ar 16 a vis Gouere e voue guelet Mari guisket e guenn, gant eur seizen c'hlaz, en dro dezhi eur vanden ælez. Etouez ar re he guelas neuze e voa daou vugel, map ha merc'h eur protestant.

Hiniennou a lavar o deus guelet, eleac'h ma en em ziskuez ar Verc'hez, eun Aoter, ar zacramant, eur gurunen skedus, skeuden hor zalver, etc.

Muia zo bet guelet eo eun dervez e veljot eun Aoter pilerou alumet varnezhi, eun Tabernacl, ar zacramant santel, hag azioc'h, Mari var eur voul skeuden ar bed, ar mabik Jesus ganthi etre he divrec'h ; e troad an aoter, ez eus cals tud oc'h adori ; ne veler nemet ho fenn hag ho discoas.

Seul galonecoc'h e peder, seul hirroc'h e veler ar Verc'hez. D'an 31 a vis Gouere ez oa vardro 2000 den var ar menez hag a bede c'hoek. Setu lod anezho o velet ar vam a c'hras hag o crial : « Mam santel da Zoue !... Nag hi zo caer ! »

Eveseet ez eus, pa na veze ket ker c'hoeg ar beden, ne velet ket mam Doue pe n'he guelet nemet a bell.

D'an deiziou kenta a eost tri archer a bignas var ar menez hag a gomzas divalo eno. Goudeze unan anezho a gemeraz eur marc'h hag a ieaz eun eil guech. An den reuzeudik-ze a goezas divar he varc'h pehini a zistroaz ep-d-han da Neubois. An archer a c'hellas distrei ive gouscoude hag a reas d'ar Mear eur gonchen ha ne voa ket enhi eur ger guir.

Ar gouarner pe ar c'hreisdirector a ieaz ive d'ar menez gant he zecretour, ar Mear hag ar Mestr Scol. Eno ar beden hag ar ganaouen ne eanent na noz na deiz. Ar c'hreisdirector a fellas dezhan rei da gridi da vab ar goard euz ar c'hoad n'en doa guelet netra nemet deliou guenn. Hema a lentas ganthan. Ober a reaz ive goulennou oc'h ar c'hoar pehini e devoa neuze ive guelet ar Verc'hez. Houma a respontas cre e devoa guelet Mam Doue.

— N'oc'h eus guelet nemet deliou guenn ive evel mab ar gard !

— Ne ouzon ket petra en deus guelet map ar goard ; ne gomzan nemet euz ar pez am eus guelet va unan.

D'ar 5 ha d'ar 6 a viz eost e voue guelet adarre. Ouspen cant den he guelas neuze var eun dro. Ato pa bedet caloneca, he guelet. Neuze e teuas ken tost d'ar re he guele, ma leverjont ; Plas ! plas ! ema erru d'hor c'haout ! Oh nag hi zo dudius !

D'ar 15 a viz eost e voue tud aleiz er menez. Lod a velaz ar Verc'hez guisket e guenn, eur gurunen aour var he fenn hag eur groaz aziouthi. Lod all he guelaz lugernus meurbet hag ælez en dro dezhi. He bizach a ioa du. « Oh nag hi zo caer ! a lavarent divar greiz ho feden.

Eur goaz euz eur barrez a dost a deuas d'ar menez, hag a lavare : « Me ne gredan ket an diotachou-ze. » Setuhen en eun taol o chench liou, o chom sebezet. Guelet en doa mam Doue hag e lavare ; brema e credan.

Eun itron euz ar Suis hag eun itron all euz a Lion he guelaz ive en derveziou-ze.

Eur pennad all eur vech all. G M

Ar brudeta euz ar vissionerien. Eur gazeten c'halleg, hanvet *Revue de la presse*, a gomz evelen euz a sant Fransez Xavier, ar brudeta euz ar vissionerien, an hini en deus marteze, abaoue an Ebestel, gounezet muia eneou da Zoue.

Ilis Doue a zo catolik, da lavaret eo, skignet e pep leac'h ; great eo evit an douar oll hag evit an oll amzeriou. Labourat a ra da sclerijenna an oll broiou, ne ket en eun taol, mes a nebeudou ep eana morse. Daouzeg abostol zo bet da genta o prezeg an Aviel ; ebestel all zo deut var ho lerc'h, ha ne eanint ken no devezo caset sclerijen ar virionez d'ar c'horniou pella euz ar bed.

Ar fals relijonou n'o deus ket a Ebestel d'ho skigna e leac'h all ; chom a reont da vervel er vro ma zint savet. An hereziou o deuz avechou eun abostol bennag a glask ober evel ar vissionerien catolik ; mes ar re ma a glask muioc'h ho mad ho unan eget hini ho relijion ; ne veler ket a verzerien en ho zouez.

Ne ket evelse e za ar bed en ilis catolik. Kerkent ha ma vez dizoloet eur vro nevez, e veler missionerien o redek di evit sevel eno ar groaz en he za, hag he zrempa, mar bez red, gant ho goad, evit ma crogo guelloc'h he griziou en douar. Dija bugale sant Fransez ha bugale sant Dominik o doa caset an anaoudegez a Jesus-Christ da dud ep niver, en Asi hag en Amerik, pa deuas compagnunez Jesus da zevel missionerien nevez pere a ieas, d'ho zro, da gas ar c'helou mad dre bevar c'horn ar bed.

Etouez ar re genta a heuillas sant Ignas, e voa e Pariz eun den iaouang euz ar Spagn hanvet Fransez Xavier. Leun oa a speret ha c'hoant bras dezhan d'en em boulza ; ne vouie ket avad pe seurt gloar a dlie rei brud d'he hano.

Professor oa, hag an oll a rea he veuleudi. Ignas en doa calz a vadelez evithan, her meule ive evit tremen diouthan, mes dalc'h mad e lavare dezhan ar c'homzou-

ma euz an Aviel : « Petra dal d'an den gounit ar bed oll ma teu da goll he ne ? » Ar professor iaouang a eveseaz oc'h ar c'homzou-ze , a voue scoet he galon gant ar c'hras, hag a reaz he zonch da veva iviziken evit gloar Doue epken ha silvidigez an eneou.

Neuze en em lakeaz en hospitaliou da zervicha ar re glanv, hag e tremene an noz e tal guele ar re a ioa donjerusa ho c'hlenvet, o renta dezho ar servichou ar re boaniusa. Ep mar ne rea nemet ar pez o doa great calz a zænt all en he raog, rak n'eus bet guelet morse nemet catoliked santel oc'h entent oc'h tud lor hag o poket d'ho gouliou.

Er memez amzer an den-ze, gouezieg evel sant Thomaz, en em blije oc'h ober catekis da vugale truillog er c'heriadennou paoura ; hag epad an amzer-ze ez ea, a zor e zor da glask an tam bara a ioa red dezhan da gaout evit beva.

O veza bet beleget en Itali , an tad santel ar Pab hag an tad Ignas her c'hasas da brezeg an Aviel d'an Indez. Neuze epad daouzek vloaz e reas burzudou hag e c'hounezas muioc'h cals a eneou da Zoue, eget n'en deus biscoas brezelour bras trec'het dre nerz he armou.

Er mare ma edo an iliz hejet gant ar stocadou scrijuz a roe dezhi ar brotestanted o clask he discar , Doue he lakea da lugerni mui eget biscoas dre labourou ar missioner-ma a c'houneze dezhan bugale ep niver e broiou dianavezet. Guelit var lestr ar Bez-roue Alfons Sofa, ar belek-ze eur zoudanen baour en dro dezhan, o vont hag o tont var dro ar re glanv ; hennez eo map Ignas, cannad ar Pab e bro sao-heol. Digouezout a ra e Goa, hag evit he daol kenta e ro kement a sked d'ar relijion gristen eno, ma voa estlamet an oll ha ma voue roet dezhan an hano a *Abostol*.

Neuze e prezegaz an Aviel var aod ar beskerez. Ne vouie nemet balbouzat iez tud an aodchou-ze ; he skuer avad hag he vurzudou a rea ar peza vanke d'he gomzou. Ne gouske nemet teir heur ; eun nebeut riz hag eur banne dour a rea he oll bevans; cousket a rea var an douar calet ; dre sin ar groaz e pareas meur a gant den clanv, hag e tistroaz e buez pevar den maro.

Er bloas varlerc'h, e rouantelez Travancor, Xavier a reseve, evel ar c'henta ebestel, donezon ar iezou ; da lavaret eo ar re ma comze outho , her c'hleve pephini anezho o comz en he iez. Meur a zek mil christen nevez en doa gounezet pa zavaz ar genta persecusion en he enep, hag e voue great en taol kenta c'huec'h cant merzer en enez Manar.

Ar roue en doa laket laza beteg he vap hena. Var bez ar merzer-ze e voue guelet eur groas skeduz, ha morse an dud divadez ne c'heljont he c'has kuit. Ar burzudze a lakeaz eun niver bras da veza christenien, mes ne c'hounezas ket an tirant pehini a gollaz ep dale, ar reuzeudig, he vuez hag ar rouantelez en doa aloubet divar goust he vreur.

Ar zant a reas neuze beach Meliapour , ar gær a voue merzeriet sant Thomaz enhi ; eno en devoue sclerijen ha grasou nevez. E Amboan e caf eur vanden listri a spagn, hag ar vartolodet taget gant ar vosen. Ep marc'hata e laca mil guech he vuez var var o servicha an dud clanvze. Ha setu petra eo eur c'hristen, eur missioner calonek ; rei a ra dioc'htu evit sicour he nessa kement ma zeo ha kement en deus.

Al leac'h ma labouras Xavier muia, e voue ar Japon. Digouezout a reaz eno da vouel anter-eost 1549. Ar Japon ne voa ket eur vro c'houez tre ; n'e doa ket ken nebeut eur sevenidigez vad. Relijion Brahma a rene eno. Hounnez zo eur fals relijion a ra Doue euz a bep tra , hag a gemer pehini ac'hanomp evit eun tam euz an Doue ze great a beziou. Piou a gretfe e vije cavet en Europ tud diot avoalc'h evit rei digemer da eur fals creden ken diskiant ? Cavet ez eus gouscoude, en Allmagn ha zoken en hor bro, e Frans. Hon tud difeiz, lod anezho, evit miret da anaout eun Doue pe eur Mestr, a zo guelloc'h gantho lavaret ez int ho unan tamou euz ar mestr bras-ze.

Ar *bonsed*, (evelse e c'halver ar re zo e penn ar relijion-ze,) o doa, na petra-ta, roet dezho ho unan al loden vella. Deski a reant e voa pevar rum euz an dud ,pe mar kirit, pevar guisk, evit comz evel ma ra lod euz hon tud dizoue. Hi e voa ar rum kenta, hag o doa guir da lacat ar re all oll da zenti outho, da blega dezho.

Hogen ar zant a vouie dizelei ho finesaou, ha dibuna ho oll gomzou troidellus. Ho oll ardou a iea da netra dirag ar burzudou a rea. Ren a rea ato eur vuez humbl ha calet meurbet. En em lacat a rea var he zaoulin evit scrifa d'he dad sant Ignas. Beachi a rea var droad.

Mar kemere dillat kempennoc'h, e voa evit mont da lez ar rouaned da brezeg an Aviel, da zifen ar guir relijion ha da c'hounit eneou da Zoue. Ato e voa ar memes, pa rentet henor dezhan evel da eur c'hannad euz an Env, evel pa her goal gaset e pep giz.

Gouscoude an Indez hag ar Japon ne voant ket avoalc'h evit an den Done. D'ar iaou Gambr lit 1852 e savas var eur lestr evit mont d'ar Chin. Hogen dare oa evit an Env, ha gounezet en doa da Zoue, e nebeutoc'h eget pevar bloas, muioc'h a eneou eget a rafe re all e cant vloas. Mervel a reaz, a vel d'ar Chin, en enezennik Sancian, hag eno ar vissionerien euz hon amzer o deus savet eur chapel en he henor.

Ar burzudou a gendalc'has goude maro an abostol. Bete seis varnugent a zo anavezet gant Rom digaset ganthan a varo da veo. En he hano ema Breuriez ar feiz a zieour kement cas sclerijeu an aviel d'ar broiou pell.

E 1834, e crogaz an tan goall e ti ar Jesuited e Macao ; ar gouent hag an iliz a voue devet. Ar brotestanted saoz a ioa eno hag o doa great eur c'hazern euz ar scolach, a voue souezet meurbet o velet n'en doa great an tan droug ebet da skeudennou pevar zant a gompagnunez Jesus, epad ma en devoa great ludu euz a bep tra en dro dezho. Ar peder skeuden-ze oa skeudennou sant Ignas, sant Fransez Xavier, sant Fransez Borgia ha sant Lois Gonzag.

Christenien ar Japon, hirio eat toc'hor, o deus gouscoude roet calz a zænt d'an Env. Pii nao en deus laket c'huec'h varnugent anezo e reng ar Zænt.

E Rom e saver ato missionerien evit kendelc'her da ober ar pez en deus great sant Fransez Zavier. Bez'ez euz eur scolach evit deski ar iezou euz ar broiou pell, ha kendelc'her evelse en eun doare bennak donezon ar iezou.

Eun protestand, o velet se, a lavare : « Rom brema evel ato, ne glask nemet renta gloar da Zoue, pellaat euz a bep bro ar visou zo oc'h ho c'houtami, ha prezeg e pep leac'h al lezen a beoc'h hag a rarantez. »

Perag an hini a vel ker sclear ar vad a ra an ilis catolik, ne zistrofe-hen ket etre divrec'h ar vam vad en deus kuiteat ?

G. M.

Eur Prizonier er Prus.

II.

Nicolaz, evel ma on eus lavaret, a ioa chomed divezad da gozeal gant he ziou verc'h en nosvez ma en doa bet daou gelou mad var eun dro. Contet en doa dezho calz euz ar pez a ioa digouezet ganthan epad m'oa bet tenner-frang, hag oa digouezet gant an abaden eleac'h ma voa coezet Guillou en toul mengleuz hag a beleac'h en doa gallet he denna dre ar sicour o doa roet dezhan an tavernour hag an davernlourez vad a ioa en em gavet ho zi var he hent. Ama e savaz eun tamik tabut etre an tad hag he ziou verc'h. Nicolaz en doa keuz ato da veza lezet Guillou en davarn-ze. « Ne dlien ket beza sentet outhan, emezhan; dlet e vije bet din chom ganthan; n'em bije ket bet goasoc'h evithan; ha me zo sur kenta tra o devezo great ar brusianed eo he fuzilla.

Ama an diou verc'h a zave a enep ho zad, hag a lavare ne voa ket lazet Guillou, e voa caset marteze prizonier d'an Allmagn, mes ec'h ellent esperout he velet c'hoas.

— Ta, ta, eme Nicolaz, ar prusianed zo re griz. Sellit ma c'houfac'h pet guech en deus saveteet va buez din-me ! Ma c'houfac'h pegement a droiou en deus c'houriet d'ar brusianed ep ma c'hellent morse lacat an dorn varnezhan, caer o doa connnari !

— Claoustre, a lavaraz ar verc'h iaouanca, en davarn Guillou en devezo tennet c'hoaz eun toliad bennak dezho hag en em silet euz a dre ho daouarn ?

— Evit tec'het e voa red dezhan caout divesker mad, ha ne c'helle ket bale !

— Oh eun dro bennag en devezo cavet da ober, hag en devezo guerzet pik dezho eleac'h bran !

— Peoc'h, eme Nicolas, ne gaketomp ket var draou evelse, ha leveromp ar pedennou.

Nicolaz a lavaras neuze caloneg ar beden dioc'h an noz. Pa voat oc'h echui, ha pephini o kemeret he c'houlou evit mont da gousket, setu eun taol o skei var an or. Ar vatez a iea da zonjal digeri pa lavaras Nicolas dezhi : gortozit; me zo o vont va unan ; kement a lamponed zo brema dre gær, ma zeo danjerus da eur vaouez digeri dor var ru en noz evelen.

Nicolaz a ziskennaz eta, hag ar merc'hed a c'houlenne an eil oc'h eben :

— Petra a oufe beza aze d'ar mare nos-ma ?

— Va Doue, mar deo erru al lamponed rus da furchal dre ama ?

— Marteze avoalc'h; o clask beleien emaint evit ho frizonia.

— Ia, pe var digarez clask armou.

— Evit armou ne gavint ket ama.

— Ma ne gavont ket armou e cavint traou all.

— Clevit-ta ! clevit-ta ! nag a drous ! Va Doue, mar deuz eul lampon hennag aze da ober drouk d'am zad !

E guirionez caos cre a ioa etre Nicolaz hag an den a ioa en nor. Hogen ne voent ket pell evit sevel d'ar gampr, ha Nicolaz a deuaz a herr en eur lavaret :

— Ema ama ! ema ama !

Eur pez ki a deuaz er gambr, hag an diou verc'h hag ar plac'h pa veljont an hini a deue varlerc'h Nicolaz, a lavaraz ho zeir var eun dro : Guillou !

— Me va unan, eme Villou, evel a velit, penauz a rit ? itron Vurter ? ha c'hui Mari ? ha c'hui Catell ?

Evidomme, evel a velit, zo great eur bourc'hiz ac'hanon gant ar brusianed. Ar re-ze zo potret chentil. Ha Fritzik ? Paouez-ta, Sultan ! Guelet a rit ? Ar c'hi paouc ze en deus kement a joa ha me ive oc'h en em gaout ama. Asa, mad eo pa oc'h iac'h oll.

Eno neuze e savas prez da c'houlen mil dra oc'h Guillou, peleac'h oa bet, petra ioa digouezet ganthan, penauz oa en em dennet... ar merc'hed a gomze ho zeir var eun dro. Hag en divije bet Guillou tri deod, n'en divije ket gallet c'hoaz respont oc'h an oll goulennou a reat outhan.

Etre daou ar c'hi a iea euz an eil d'egile evit ober lit, hag ive evit ma vije great lit dezhan. Setu pa zonjet nebeuta , eclefjot ar bugel o crial en dra c'helle. Ar c'hi eo en doa cavet digor dor ar gambr, hag a ioa en em laket d'he lipat en he gavel. Ar bugel a voue strafullet oll, ha poan a voue oc'h he lacat da devel, hag o rei dezhan da gridi e voa eno he vignon Guillou hag he gi. Ne anaie ket Guillou, rak kentoc'h en doa ato he velet guisket evel eul labourer, ha brema o tistrei euz ar Prus oa guisket e bourc'his. Erfin e voue great ar peoc'h ; ar bugel a gouscaz adare, hag ar re all ive a voue didrousoc'h goudeze. Clasket e voue eur guele evit Guillou, goude ma o devoa great an emgleo e conche dezho en nosveziou varlerc'h kement a ioa digouezet ganthan.

— Gouscoude, eme Nicolaz, araok ma zi da gousket, lavar din ha torret oa da c'har ?

— Oh, n'oa ket ; n'oa nemet divarc'het.

— Mad, chans ac'h eus bet c'hoas.

— Ia, chans vrao, daou vis prison en Allmagn !

me gaf din em eus paet ker avoalc'h parea va gar.

— Ha piou en deus dreset da c'har? eun doctor prusian bennak?

— Eun doctor prusian ? han ia, it da glask. Piou en deus pareet va gar nemet unan euz an ælez-ze euz an douar a c'halver c'hoarezedja charite? An hini e deus va louzaouet a zo e guirionez ginnidig euz an All-magn, hogen va fareet e deuz ep goulen a belec'h e voan.

— Na caera tra eo ar relijion catolig, eme Nicolas, rag hi epken a voar lacat tud evelse e pep bro da dremen ho buez en oberou a drugarez. Ha lavaret e ve kement a dud fallagr, a dud digoustians avoalc'h evit ober ar brezel d'ar relijion-ze ha clask he discar pe he distruja!

— An dud-ze, eme Villou, a ve red ho c'has eur pennad da brizoniou ar Prus. Neuze e teskfent divar ho c'houst ar c'hem a zo etre ar guir relijion hag ar re all.

G. M.

KELEIER.

Euz a Escopti Roazon ez euz hano da zont adarre da bardona da Santez Anna Vened d'an deiziou kenta a vis Mae.

An Aotrou Blanger, vikel vraz euz a Sant-Per ha Fort-de-France, (enez ar Martinik,) a zo hanvet da veza Escop euz an Douar-izel, (enez Guadeloup,) eleac'h an Aotrou'n Escop Reyne, maro eun nebeut zo.

An Aotrou Grand, person Beuzek-Conk, zo maro er sizun dremenet.

An Aotrou Balcon, person Riec, hag an Aotrou Naour, avieler, profesor coz e scolach Castel, zo ive maro er sizun-all.

An Aotrou Jezequel, vikel e Kerber, zo hanvet person Beuzek-Conk.

An Aotrou Marchand, vikel e Melgven zo hanvet person Penne'hrann.

An Aotrou Nogret, escop Sant Clauda, a leverer zo goal glanv. An Aotrou'n escop Nogret a zo ginnidig euz a Vreiz.

Lavaret a rer e za an Deputeed da gemeret eur pennad ean hag a dle padout var dro eur miz. Ar pez a c'halver *Vacansou Pask*.

Mad e ve d'an dud divar ar meas gouzout ez eo difennet tenna euz an douar eskern chatal maro evit ober gantho tempr pe draou all. Kementse a c'helfe digas clenvet etouez al loened. Ar re a denfe evelse euz an douar eskern chatal maro, a c'helfe, ervez al lezen, beza condaonet da baea cant scoet amand, ha zoken beza prizoniet.

O tremen eur ster vraz hag a veze avechou cas gant an dour enhi, hag a zave he ouliou bete goal heja ar vag, eun tremeniat eun dervez a lavare d'ar bageer :

— Ha ne gollit ket avechou a dremenidi en treis-ma?

— Nan, pell zo da viana n'em eus collet nicun.

— Ne dro morse ar vak gant an ouliou-ze a zo kement a gas varnezo?

— Oh, meur a vech ; mes pa vez strinket eun tremeniat bennag en dour, ma n'her c'havan ket en dervez-ze, her c'havan peurvuia antronoz.

Eun tad ne lelle ket dezhan e vije laket ar vreac'h d'he vugale, hag evit he zigarez e lavare :

— An amezeg ahont en doa eur potrig euz ar re goanta ; varlene e voue laket ar vreac'h dezhan, hag e varvas daou zervez goude!

— Penaus, daou zervez goude?

— Ia, ar fistoulig a zavaz en eur vezen, a goezaz ac'hano d'an douar, hag a dorras neat he c'houzouk... it goudeze da lacat ar vreac'h d'ho pugale!

Eur bugel, caset d'ar scol red ha laïk, a voue goulennet outhan :

— N'ec'h eus-te ket eur breur cosoc'h evidout?

— Eo, bez' em eus.

— Pe oad en deus da vreur?

— Ne ouzon ket, mes comans a ra da jarneal.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek rea!

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 12 Ebrel 1873.

Louzou gortos, louzou distana.

Ar c'hiz eo gant ar vedesined, pa na anavezont ket mad avoalc'h clenved ar re ma vezont galvet var ho zro, implija ar pez a c'halver louzou gortos, louzou distana, ken n'o devezo anavezet mad ar c'hlenved evit ma c'hellint neuze implija al louzeier o deuz an ners da enebi oc'h ar c'hlenvet-se ha d'he drec'hi. Ar c'his-ze, ep mar, a zo mad ha fur ; hogen ma na rofe ar medesin d'an dud clanv nemet al louzeier gortos-ze, ne barefent den ; hirra a rafent eo souplaat, bianaat poaniou an den clanv hag he zicour da vont euz ar bed-ma ep ma santfe kement ar maro o tont.

Brema e c'heller lavaret ema amzer al louzeier distana. Ho implija a rer evit ar sperejou, evit an eneou, evel ma ho implich ar vedesined evit ar c'horf. Ma rafet da viana evel ar vedesinet pere ne implijont al louzeier-ze nemet evit caout amzer da studia ar c'hlenved hag he anaout, hag a glask neuze al louzeier crea ha guella a anavezont evit he drec'hi ! Siouas, nan, evit ar sperejou, an eneou, e caver ez eo avoalc'h al louzeier gortoz. Ar gouliou a anavezer, eleac'h ho rinsa ha tenna al c'hontron anezho, e caver ez eo avoalc'h ho golo, teleur varnezho eur palastr evit ho zouplaat ha bianaat ar boan ; ar goriou eleac'h ho zoulla ha tenna al lin brein anezho, e caver esoc'h lacat varnezho dioc'h an diaveaz eun tam louzou didana bennak.

Guelet a rer euz hirio aleiz a sperejou hag a zo carget a denvalijen, hag a zo eat ar feiz anezho, hag emaint er vuez-ma o vale evel tud dall o kerzet varzu an Islong. Ar pez a ve red evit scleraat ar sperejou-ze eo lacat ar virionez a bez da bara dirag ho daoulagad, rei dezho an anaoudegez euz a Jesus-Christ.

Hogen ne ket eno ar pez a fell da galz a zoctored hag a zo gouscoude christenien vad var ho meno. Nan, eun tamik louzou gortoz, louzou distana ; eun ali bennag a honestiz ervez ar bed, unan bennag euz an anter guirionezou-ze a c'heller da gridi pe da chom ep cridi, a c'heller da drei ha da zistrei en tu ma carer, setu eno, ervez an hevelep doctored, avoalc'h evit rei d'ar sperejou-ze sclerijen aleiz evit en em ren ho unan ho zoken evit ren ar re all.

Guelet á rer calonou brein gant ar pec'het, tud oc'h en em rei d'an dizurziou, hag o vont a zizurs e dizurs bete gouelet ar vreinadurez. Evit ho delc'her a za, evit ho distrei, evit parea ar c'halonou-ze e ve red rei dezho ar feiz, deski dezho ho c'hatekis, lacat dirag ho daoulagad guirionezou spontuz ar relijion, ar maro, ar varn, an ifern, an eternite. Oh nan, eme doctored a zo ; goustadig, arabat eo strafuilla tud evelse. Eun tamik louzou didana, eur banne dourlouzou laket sucr ha mel enhan a zoare, da lavaret eo, eun ali dous bennag, ar blijadur o defe o veza fur hag ar blijadur a rafent d'ho c'herent oc'h ober henor dezho, setu kement a ranker evit parea ar c'halonou-ze ha distrei an dud-ze dioc'h an drouk.

Eun tad a vel he vab o vont da dec'het diganthan evit en em ren he unan ervez he frouden ; red e ve-ta delc'her startoc'h varnezhan ha berraat ar c'habest. Hogen ne ket evelse a dle da ober ervez ar c'hredennou a hirio, mes implija louzou didana, asten cabest dezhan nebeut ha nebeut, eun troatad hirio, hag eun troatad var-c'hoas, bete ma vezo eat oll ar c'habest a dre daouarn an tad, ha ma vezo re zivezad dezhan redek varlerc'h he vap.

Eun tad a famill a vel an dizurz o tont en he di ; ar vugale ne zentont nemeur ; ar servicherien a ia pephini en he avel, ervez he frouden ; ar pez en defe ar mestr-ze da ober eo lacat buezegez gristen en he di, heuilla mad he relijion hag ober d'ar re all he heuilla ; lacat ober ar beden, respeti ar sul, tostat oc'h ar sacramanchou. — An dra-ze zo goulen re, a leverer brema ; red eo d'an oll, d'ar re iaouang evel d'ar re all caout eun tamik frankiz ; eun ali bep er mare, eun tam gourdrous bennag

avechou, a zo avoalc'h evit miret oc'h an dizurs da zont en eun tiegez. Ato al louzou distana, ha netra ken.

Ha mar doar douget da implija louzeier gortos, louzeier distana evit clask parea ar re all, ez oar dougetoc'h c'hoas d'ho implija pa ve menek d'en em barea he unan. Santout avoalc'h a rer e ve izom da drec'hi eun tech fall, d'en em zizober euz eun défot bennag, hag ez eus calz hag a gemerfe a volonte vad eun tam louzou didana evit bihanaat an drouk, miret na ve santet kement ; troc'ha avad an droug en he c'hrizien, kemeret al louzou cre her parefe crenn ha neat, ez eus nebeut a dud hag a asantfe hen ober.

Ha gouscoude gant an oll louzeier gortos ne bareer morse na clenvejou ar c'horf na re an ene.

Rom. — An tad santel, o comz oc'h itronezed kelc'h santez Martha, deut da lavaret dezhan e kemerent perz en he drubuillou, hag e pedent evithan, a veule ar zonch a lavarent o devoa da rei eun derveziou bennak d'ar retred ha d'ar beden.

« Pa zea, emezhan, an Ebestel da brezeg an Aviel, ha pa zistroent da gaout Jesus-Christ, skuiz o labourat da c'hounit eneou, hor Zalver a lavare dezho tremen eur pennadig amzer er retred evit diskuiza. Setu ar pez a zigouez c'hoaz hirio pa deu Eskibien ha missionerien da Rom da gaout vikel Jesus-Christ. El leac'h distro-ma e cavont eun tamig ean evit diskuiza euz ho labourou. »

Ar Pab a goms goudeze euz ar bara a lakeas Jesus-Christ da greski evit maga ar bobl eat d'he heul. Lavaret a ra ive eur ger euz an dispac'herien pere, eleac'h caout truez oc'h ar bobl evel en doa hor Zalver, eleac'h he vaga, *a long ar bobl evel bara,* evel ma lavare ar profet David. Hag ar pez zo goasa, ne ket he gorf epken eo a loncont oc'h aloubi he dra, mes he ene a loncont ive o lamet diganthan he feiz. Petra a glasker ken dre an tiez fall a zaver, dre ar geier, ar blasfemou a losker a enep ar relijion, a enep Jesus-Christ hag he vam santel ? Petra a glasker ken dre ar freuz a rer, avechou zoken en ilizou, dre an dismegans a glasker da deleur var an dud a ilis ? Perag e choazer an amzer-ma a binijen evit ober festou hag ebatou goasoc'h eget ar baianed guechall ?

An oll bechou-ze euz an ifern ha ne dint-hi ket evit ober tud dizoue euz a eur bobl catolik, (ia catolik mar deus.) Hogen an dra-ze ne zigouezo ket, m'hen lavar abers Doue. C'hui a bedo hag a c'hell esperout e lacai Doue eun termen d'an dizurziou-ze. Dreist oll beillit muioc'h var dud ho ti, ne ket mont a rafe ar c'hontam bete calon ho pugale. Lavaret a rer : *poania ha gouzanv, setu petra a voar eur romen da ober ;* me a gaf guelloc'h lavaret: *poania ha gouzanv, setu petra voar da ober eur c'hristen.* Bezit eta fidel da Zoue, ha prest da c'bouzanv pep poan ha da zougen pep croas.

Ama, eme ar Pap, va list da zigas da zonch deoc'h euz a eun dra hag a rafet mad evesaat outhan. Pa edo hor Zalver o tougen he groas da venez Calvar, ar vourrevien hag ar re vraz o devoa aonn na varfche en hent, kement oa dispennet he ziscoas gant ar scourjezou, kement oa toullet he benn gant ar gurunen spern ; kement a c'hoez hag a c'hoad a zivere dioc'h he gorf dinerzet. He enebourien eta o devoa aoun na zigouesche ket beo var gern ar menez dindan eur groas ker pounner. Contragn a rejont eun den estren a gafchont var an hent da zicour Jesus da zougen he groas.

Hogen gourc'hemennet eo gant Doue, kement christen a fell dezhan heuilla Jesus-Christ, a dle dougen he groas. Evesait ne falvezas ket d'hor Zalver eo eur iuzev a deuje d'he zicour. Ar bobl-ze a ioa a neuze condaonet, ha kendelc'her a ra dindan ar gondaonasion-ze evel ma her guelomp gant hon daoulagad. Ha mar d'ema ar bobl-ze c'hoas var an douar, eo evit ober he zoue euz an ar-c'hant, ha calz anezho evit sevel geier ha scrifa goasa gellont a enep ar relijion catolik e kement carter zo en Europ couls lavaret. Guelloc'h e voue gant Jesus-Christ beza sicouret gant eur paien, o tiskuez evelse e voa guir ar pez a ioa bet lavaret kentoc'h, e vije laket, eleac'h ar iuzevien, broiadou tud all da anaout ha da heuilla Jesus-Christ. Hag evel ma zeo red dougen ar groaz evit heuilla Jesus-Christ, eo eur paien, ar cireneen, a zo laket d'he dougen, evit diskuez evelse e voa galvet ar baianed d'an anaoudegez a Zoue.

Caromp eta ar groaz a zo eur merk a binijen, mes ive eur merk euz ar gounit a esperomp dre sicour Doue. Lezomp an dud dall hag ar re en em gark da ren tud dall, lezomp-hi da grial evel tud diskiant e ranker dibri hag efa, ober cher vad er c'horais, lezomp ar re a ro goal skuer d'ar re vad, a ra goab euz hor goueliou, a zistruch ar c'houenchou, a daol var ar pave guerc'hezet santel, priejou Jesus-Christ, hag a ra mez d'an oll dud honest. Ne eanont da slancat: *debromp hag efomp!* Hogen dont a rai an dervez ma lavaro Jesus-Christ d'he dro ar goms scrijus-ma lavaret guechall euz ar fals-pinvidig : *Ar pinvipig a varvaz hag a voue sebeliet en ifern.*

Evidoc'h-hu, o pet fizians, ha sellit, gant an daoulagad euz ar feiz, oc'h breac'h Doue a deu d'ho pennigen....

G. M.

Kear Versail, d'ar 6 a vis Ebrel 1875.

Va mignon ker, pa hon eat, an deveziou kenta a viz meurs, da gimniada ouz-hoc'h, araog en em lacaat en hent evit dont ama, ho poa va fedet da ziskriva d'e-hoc'h evit rei d'e-hoc'h da anaout petra oa ar retrejou da bere hon Eskop am c'hasse da labourat. C'hoand ho poa da goms euz ar retrejou-ze da lennerien ho kazetten *Feiz-ha-Breiz.*

Skrivagner ar gazetten c'hallek, hanvet an *Imparsial,* en devoa great d'in ar mêmes goulen. Skrivet em euz tri lizer d'ez-han. En em lekeomp hirio da rei d'e-hoc'h ho koulen ; her promettet em boa ; eun den a enor a dle derc'hel d'he bromessa.

Tri velek santel a gongregasion an Tad Eud, goude beza heuillet hon arme epad ar brezel diveza, ho deuz digoret e Versail eun ti dindan an hano a *Gelc'h ar Zou-*

darded. En ti-ze ez euz eur chapel consacret da Itron Varia ar zoudarded, camprou da ober skol, leoriou da lenn, paper ha liou da skriva, a bep seurt jeuiou, ha daou gourd da vale ha da ebati, hag an traou-ze holl evit netra.

Dor an ti a zo digor, bemdez, da bemp heur euz an abardaez, betek nav heur anter euz an noz d'ar zoudarded.

Da 7 heur e vez great ar pedennou euz an noz, canet eun c'hantic bennak, great eur brezegennik ver ha roet benedicsion ar Zacramant. Kement-se holl ne bad nemed eun anter heur. Goude betek nav heur e commans a nevez ar skoliou bag ar jeuiou, hep gaou ebed daou, tri, hag avechou pevar c'hant zoudard a dremen dre an ti biniget-se. Ne oa ket possubl ivanti netra goestoc'h da breservi ar zoudarded euz an danjeriou a redont er c'heriou braz. Evel-se ive calz tud pinvidik a zo en em glevet evit souten eun hevelep ti. An tadou hag ar mamou ho deuz bugale en arme a dle pedi evit ma plijo gant Doue skullia he venoziou var di ar zoudarded e Kear Versail, hag ober ma vezo savet tiez evel-se er c'heriou braz da vihana.

Bep sul an tri belek-se, epad ar bloaz, a ia e 6 leac'h da lavarout pephini diou oferen, evit lacaat muia m'eo possubl a zoudarded da hellout assista er sacrifiz santel.

Nekedchepken en ti a behini he comzomp he reont prezeguennou bemdez ; daou a nez-ho a ia da gamp Satory pe d'eur c'hazern bennak da vizita ar zoudarded en ho c'hamprou hag en ho lochennou, da barlant gant-ho, da rei dez-ho medalennou, leorigou santel, ha da lavarout eur bedennik.

An darn vrassa euz ar zoudarded ho digemer mad ; beza ez euz, siouaz ! hiniennou hag a ra ive min fall dez-ho. Ar Ganfarted-ma eo a zo ar penn caoz m'en em goll calz a gonskrived iaouank. Calz muioc'h en em golle c'hoaz, ma ne vez beleg ebed e touez ar zoudarded. Pedomp eta evit ma vezo grat eul lezen hervez pehini peb Eskop a vezo karget da rei eun aumonier d'ar rijimanchou a ziguezo en he Eskopti ; ha ma vezo, en amzer vrezel, eur belek mad hoc'h eul peb rejimant.

Setu aze petra eo æuvr ar zoudarded e Versail.

Setu ama brema petra eo æuvr ar Retrejou.

E Versail ez euz daou Gamp ha pemp cazern vraz, da c'houzout eo : 1° Camp Satory, 2° camp lenn ar Suissed, 3° cazern Noail, 4° cazern marchossiou bihan ar Palez, 5° cazern an oranjeri, 6° cazern marchossiou hraz ar Palez, 7° cazern bali Sceaux. Ouspenn ar pez a reont e pad ar bloaz evid ar zoudarded, an tri velek santel Eudisted a zo en em glevet evit rei er c'hampou hag er C'hazernou-ze retrejou evit doarea zoudarded da ober ho fask. O veza m'en em gav calz bretonned ha calz alzasianed e arme Versail, ha n'oa beleg ebet a c'huie ar brezonneg hag an allamand, an dri Dad Eudisted ho deuz goulennet sikour daou veleg, eur breton hag eun alzasien.

Evit caout eur belek breton, ho deuz skrivet d'an Aotrou du Marc'hallac'h a anavezent, rak labouret ho devoa gant-han epad brezel Paris. An aotrou du Marc'hallac'h zoken eo en deuz lavaret an oferen genta e camp satory. En eur reseo lizer an tadou Eudisted, hor vikel vraz en deuz pedet hon Eskop santel ha venerabl da gass sikour d'he viguonned, ha me eo em euz bed an enor hag an heur-vad da veza digaset ama da labourat da eun æuvr euz ar re gaera. An tri dad Eudisted gant pere e vevan ama, a zo tri veleg euz ar re zantella hag euz ar re amiapla. Leun ind a vadelez evidhon ha va espern a reont muia ma hellont. Euz va c'hostez he labouran guella ma hellan, ha ne brezegan ked hep ken e brezonneg, na ne govessean ked hep ken ar vretonned, calz aliessoc'h zoken he prezegan e galleg ha calz muioc'h a c'hallaoued a govessean eged a vretonned, rag e arme Versail ez euz da vihana cant gall var eur breton.

O veza n'en em gav ked ar vretoned en eur memes leac'h an tadou Eudisted am c'hass tu-ma tu-hont d'ho guelet. Pa arruan en eur c'hamp pe en eur c'hazern ez an a gampr da gampr, a varaken da varaken hag e c'houlennan ar Vretoned. M'ar deuz unan bennag, e ma dioc'h-tu he benn en ear, hag en em lekeomp da goms e brezonnek. Dioc'h-tu ive ar c'hallaoued en em voden en dro d'eomp d'hor zelaou, hag e vez c'hoarz. Ne zalean ket da zispaka va medalennou ha da ginnik d'am c'hamaraded. Nebeud ho revus. En deiz-al zoken eur protestant a c'houlennaz unan digan-hen. He rei a ris dez-han en eur bidi em c'halen Itron varia ar zoudarded da obten evit-han digand he mab Jesus ar sklerijen evid anaout ar relijion guirion. Hag evel-se a leac'h da leac'h. Ne guitean morse a neb leac'h heb pedi ar zoudarded da zont d'am c'houféranson ; ha ne achuan na conferanz na prezegen ebed eb pedi va oditored da zont da govez. Arabad eo d'e-hoc'h credi e teuont holl da goves, siouaz ! ne deuont ket ; mez ive ma teuffent neket c'hoeac'h covessour e ve ret da gaout. E arme Versail ez euz da vihana anter cant mil den. Anter cant covessour ne vez ked eta re da gaout.

Hor Zalver Jesus-Christ, he-unan, pa edo var an douar n'en deuz ket gounezet an holl d'he relijion, pephini a leze libr, hen heullia an neb a gare. Ni a ra ive evel-se ; prezeg a reomp, rei a reomp medalennou, Skapulerou, ha goude, deut an eb a gar, ni a ra hon dever, d'ar zoudard da ober he hini.

Ma ne ra ket muioc'h a zoudarded ho Fask e arme Versail, er bloa-ma, ne ked an tadou Eudisted a vezo caoz. Abaoue commansamant ar C'horaiz ho deuz roet eur retred da gamp Lenn ar Suissed ha d'ar pemp cazern. Brema he roont ar retred da gamp Satory, e pehini ez euz vardro 13 pe 14 mil soudard. Ar retred-ma n'hell ked padout nebeutoc'h eged pemzec-de. An diveza retred a vezo roet goude en hon ti. Ar retred ma ne vezo ked an hini a roio an nebeuta a labour, rak da ouman e teuio ar re n'ho deuz ket gallet dont d'ar re genta. Ous-

pen, en arme evel er parresiou en em gav meur a Jakez ha meur a Ian an divezadou.

Goude beza comzet d'e-hoc'h euz a œuvr ar zoudarded hag euz ar retrejou, comzomp brema euz ar gouel kaer a zisul ar bassion.

En deiz-se, Eskop Versail a zo deuet da visita ti itron Varia ar zoudarded gant enn darn euz he chalonied hag he veleien. Ar marichal Mac-Mahon, jeneral braz arme Versail a ro deuet ive gand 6 jeneral, 15 colonel, meur a gomandant hag a offiserien. Eun aoter a oa savet er c'hourd braz gand a bep seurt armou. Aomonier ar vretoned en deuz bed an enor da lavarout an oferen dirag an Eskop, ar marechal duc Majenta, hag eun niver braz a itronezed euz ar re genta a gear. Enn ugent bennag a zeputeed a oa ive deut d'an oferen. E touez ar jeneraled em euz guelet daou vreizad, ar jeneral Halna Dufretay a Zouarnenez, hag ar jeneral de Lajaill a Voutroulez, hag etouez an deputeed an Aotrou Kermenguy hag an Aotrou Kerjegu. Hervez ar gont great 15 pe 16 cant soudard en em gave unanet e ti itron Varia ar zoudarded en deiz-se.

An oferen a zo bet lavaret da greis-te-anter. Goude an oferen, eur serjant iaouang en deuz trugarekeat an Aotrou'n Escop hag ar marichal Mac-Mahon da veza great d'ar zoudarded an enor d'ho bizita, ha da veza deuet da zistribui d'ez-ho ar prissiou roet gand an tadou Eudisted d'ar re anez-ho a zo bed ar re aketussa da zont d'ar c'helc'h ha da brofita euz ho c'huzuliou mad. An Aotrou n'escop en deuz respontet d'ar serjant iaouank, e oa deuet gand plijadur d'ho guelet ha pronvet, dre he gomzou pegen talvoudec e oa ti itron Varia ar zoudarded evit ho spered, ho c'halon hag ho ene. Unan a dadou an ti en deveuz trugarekeat, d'he dro, an Aotrou'n Escop, ar marechal, ar jeneraled hag an holl offiserien ho devoa enoret ar gouel dre ho frezanz.

Goude ar gerik diveza-ze ar prission a zo bet distribuet d'ar re ho devoa ho meritet, gand an Eskop, ar marichal, ar jeneraled hag an offiserien. Eun dudi e oa guelet eur jeneral, eur c'holonel o rei eur pok ken toum d'eur serjant pe zoken d'eur zoudard simpl.

Ar prissiou roet a oa levriou a bris darn an-ezho, darn-al simploc'h ha zoken, beteg ialc'hou butun. Evit ne iaje soudard ebet de gazern en deiz-se, tud vad ho devoa digasset d'an tadou Eudisted 12 cant sigaren-vutun evit rei d'ar zoudarded n'ho devoa bet pris ebed.

Mar gueller dont a benn da lacaat ar relijion en enor e touez ar zoudarded, ez eo, a dra zur, en eur zigueri, e peb kear vraz, eun ti henvel oud ti itron Varia ar zoudard, e Versail. An tadou hag ar mamou, ar c'herend ho deuz unan bennag euz ho bugale pe euz ho c'herent en arme, a dlefe en em glevet evit lavarout bemdez eur *bater* hag eun *ave* evit goulen digant Doue ar c'hraz-se.

An abad ALEXANDR, *Chaloni*.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Cannad calon Jesus, o comz euz a abostolach ar beden, da lavaret eo, an doare da c'hounit eneou da Zoue dre ar beden hag an devosion da galon Jesus, a verk pareou burzuduz ha grasou all dispar roet d'ar re a zo en em erbedet caloneg ha gant fizians oc'h ar galon sacr. An devosion da galon Jesus hag abostolach ar beden a zo brema skignet dre ar bed christen oll.

Eur beleg euz an Itali a scrif da rener *Calon Jesus* en deus bet ar pare evit eur breur hag eur c'hoar dezhan, a ioa goal glanv ho daou, oc'h ho erbedi oc'h ar galon sacr, hag o lacat ho hano var gaier breuriez calon Jesus.

Eun den iaouang euz ar Frans hag a ioa bet kelennet mad, trec'het gant he voal ioulou a gomansas lezel a gostez he zeveriou a gristen. Dont a ra eun dra bennak da stourm outhan, ha setu eur pennad o sevel enhan, hag hen o tec'het hag o vont da zoudard, o c'hlac'hari evelse he oll gerent.

A veac'h oa digouezet er rejimant, o velet penauz e ranket suja eno, an den iaouang a deu da da zonch dezhan euz he dad hag euz he vam vad, hag a sao keus ganthan.

Neuze dre eur goal bennad all, e tec'h ive euz ar rejimant. Kerkent e voue digaset ar c'helou d'he dud e voa dizertet ho map. Hogen al lezen a enep an dizertourien a zo garo, ma na zistroont ket anezho ho unan abenn eun nebeut derveziou. He gerent en em lakeas d'he glask ha da bidi. Eur voereb dezhan, eul leanez, a vouele nos deiz e troad an aoter. Erfin e sonjaz lacat he erbedi e Cannad Calon Jesus. Ar map prodig a zistroas d'he rejimant tri dervez araok ma tlie beza dishenoret, hen hag he dud.

En Autrich eur bugel a ioa e danjer a varo. He gerent a bed calon Jesus evithan, a laca lavaret oferennou evithan, a ra eun naved, hag a bromet disculia d'an oll ar pare euz ho bugel evit lacat renta gloar d'ar galon sacr. Abenn eun nebeut deveziou ar bugel en em gavas pare.

Eun den iouang a lignez huel euz an Tirol a goezas clanv; poan vraz en doa, hagje cave hir scrijuz an amzer. Siouas, dilezet en doa couls lavaret ar relijion. Eur c'hoar en doa, eur gristenez devot, hag a deuas da entent outhan en he glenvet, hag a boanias d'he c'hounit da Zoue. Pidi a rea evithan, he erbedi a rea oc'h calon Jesus, oc'h calon Mari. Evit ma cafje berroc'h an amzer e tigasas dezhan da lenn *Cannad Calon Jesus* scrifet en allmand. Oc'h he lenn an den iaouang a gomansas sonjal ha pidi. Eun derveziou bennak goude a lavaras d'he c'hoar clask eur belek dezhan, hag e reaz eur gonfesion jeneral. Iec'het ar c'horf ha iec'het an ene a deuas dezhan var eun dro.

Eun den iaouang all euz an Autrich a ioa clanv meur a vloaz a ioa; ar vedesined o doa great kement a c'hellent o clask he barea, collet o doa avad ho foan hag ho louzeier. Erfin e tisclerjont n'en devoa ar c'hlanvour nemet eun nebeudik derveziou da veva. Caset e voue he hano da abostolach ar beden, hag an derveziou varlerc'h an oll a voue souezet oc'h he velet pare hag o labourat epad an deis.

Setu aze pareou hag a c'helfet lavaret ne ket burzudou int; bez' ez int gouscoude grasou dispar; ha pa zeo guir e ro Doue grasou dre scoazel ar Zænt, penaus ne rofe hen ket d'ar re en em erbed oc'h calon Jesus, ar galon-ze e deus caret hag a gar ato kement an dud?

P'emaoun gant ar pareou burzuduz hag ar grasou dispar, setu ama c'hoas daou zen pareet gant ar Verc'hez e creis Paris, dirag daoulagad hon doctored difeiz, ha kementse ep goulen ho otre.

E parrez Santez-Mari Batignol daou vugel a zo bet pareet en eun doare burzuduz. Unan anezho, hanvet Armand Wallet, en deus trizek vloas. Tri bloas zo en deveze bep goanv, eur boan vras gant ar rem. Er bloama da vis genver, e crogaz ar boan-ze enhan adarre cals goasoc'h. Dont a rea dezhan goascadou hag ker c'hase bete'r mouc'h; sonjal a reat e zea da vervel.

D'an 18 a vis c'huevrer en devoue eur voascaden dreist. He vam a redas da glask sicour; pa zistroaz e cavaz he map o vouela gant joa: « Va mam, emezhan, me a vel ar Verc'hez aze var ar prenest! « Ar vam strafuillet, a lavar: « Mar teze eo deut d'as parea; » hag a za adarre da lavaret petra a zigoueze en he zi. Pa deuaz en dro, he map a ioa pare, pareet en eun taol; n'en doa poan ebet mui. Ar medesin a deuaz antronoz hag a zisclerias ne ket he louzeier eo o devoa pareet ar bugel.

Armand a velaz ar Verc'hez epad c'huec'h devez, couls pa veze tenval evel pa veze sclear. Beo e doa doare da veza; ne veza ket ato guisket er memes tra; avechou e veza ganthi ar mabik Jesus var he breac'h; avechou all e veze evel ma skeudenner ar Gonsepsion Didach. Epad an derveziou-ze e teuaz aleiz a dud d'an ti-ze, ha meur a hini anezho, ha dreist oll bugale, o deus bet ar c'hras da velet ar Verc'hez santel.

Epad ma tremene kementma, eur bugel all a unnek vloaz anter, hanvet Alfred Fontes, a goezas goal glanv. He heü a ioa taget. Er scolach edo hag e voue digaset d'ar gær. Mont a rea falloc'h falla; ne c'helle delc'her tam euz ar pez a gemere, hag ar medesin n'en doa mui esper ebet d'he barea.

Mont a reaz evelse beteg ar 17 a vis meurs. En dervez-ze, var dro unneg heur, he vam a glaske he lacat da zibri eun tam bouet bennag; mes evel ma rea bemdez, dre ma kemere e voa red dezhan he deleur. Neuze e lavaras d'he vam: « Ma car ar Verc'hez e c'hell parea ac'hanonme ive evel ma e deus great Armand Wallet. » Var gementse ar vam a ia d'a eur gambr all e kichen. Abenn eur pennadig, Alfred he galf: « *va mam*, emezhan, *me zo pare, guelet em euz ar Verc'hez.* » Guelet en doa ar Verc'hez didach, guisket guenn ha glaz, e creiz eur sclerijen gaer; guelet en doa he bizach, he daoulagad avad n'en doa ket gallet ho guelet. N'en deuz he guelet nemet eur vech, mes pare tre eo. An dervez-ze ar medesin a asure e voa eno eur burzud; oll goueziegez ar medesin n'e devoa netra da velet eno.

Ar bugel a zo eat en dro d'ar scolach eleac'h ne c'hortozet nemet ar c'helou euz he varo.

Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez e Neubois, (cont-nevez.)

II.

D'an 23 a viz Eost, diou blac'h iaouang a lavaraz o doa guelet Mari guisket en aour, gant eur vizach du, he divrec'h e croaz hag eur c'hleze aziouthi. En deis varlerc'h eur plac'h ha ne devoa ket a vrud mad a ieas d'ar menez; ar skeuden a dosteaz outhi savet ganthi he c'hleze, ar plac'h a dec'haz en eur grena da gaout ar c'hoar; neuze Mari a chenchas doare hag en em ziskuezas mam a drugarez.

Eur c'hloareg, hag a ioa raoulet pell a ioa, a voue pareet en eun taol, hag en em lakeas da gana a bouez penn ar *Salve Regina*.

Eun tamik chapel a voue savet dindan ar vezen sapin. Di e tigase ar bardonerien bleuniou hag ofransou. Neuze ar c'houarnamant azigasas soudardet da viret na dajet di. Ar chapelig a voue discaret. Ar c'hoar a rea scol a voue caset en he zro, abalamour ma lavaraz unan bennag e voa hi ar penn abeg euz an oll darempred-ze.

Kementse ne viras ket oc'h ar Verc'hez d'en em ziskuez c'hoas. En dervez-ze zoken, diou vaouez a velaz, unan eur voden roz hag eur rozen venn digor enhi, eben a velaz ar Verc'hez, da genta evel ar Verc'hez didach, ha goudeze evel Itron varia a druez.

Ar soudardet digaset da viret na dajet d'ar c'hoad ne reant nemet en despet dezho ar pez a ioa goure'hemennet dezho; meur a hini anezho o devoue ive an heur vad da velet mam Doue.

Daoust d'ar c'hoard, meur a hini a iea gouscoude d'ar menez. Eur vaouez a velaz eun dervez eur groas zu gant eur gurunen c'hlaz ha bleuniou melen ha demrus.

D'an 23 a vis Guengolo ar zoudardet a voue tennet euz ar c'hoad; an difen avad da vont di a voue dalc'het, eun amand a voue laket evit an hini a iaje, ha meur a hini a baeaz an amand-ze; gouscoude e vianeaz an niver euz ar re a iea d'ar menez.

Eun dervez goazed, merc'hed ha bugale a ioa er vered o sellet sevel eur groaz. Unan bennag o veza sellet varzu ar menez, a grias: Sellit-ta! sellit-ta! an oll a droaz da zellet, hag e veljont, vardo eun anter leo dioutho, skeuden ar Verc'hez, guisket e guenn, astennet he divrec'h. Guelet a reant Mari eleac'h ma voa boas d'en em ziskuez. Abaoue en em ziskuez peurvuia e troad ar menez, e penn ar c'hoad.

Eun itron divar harzou ar Prus ja ioa var ar menez d'ar 7 a vengolo, o pidi evit eur bugel clanv e devoa. O vont kuit e lavare: Ne ellan ket dale, rak va merc'h zo marteze maro brema. Pa zigouezaz er gær e cavas

pare he merc'h. Da viz here e tistroaz, he merc'h hag hi da drugarecat ar Verc'hez.

E Neubois, an anter euz an dud, ha zoken couls lavaret oll, a lavar o deus guelet eun dra bennak. Meur a hini ha n'o devoa ket a feiz, a gred brema, o clevet kement all a destou, en emz ziskuez mam Doue eno. Esperout a c'heller ne chomint ket eno, hag e teuint da heuilla ar Relijion.

Eun demezel euz a Sennheim e devoa eur vreac'h sounnet gant ar rem. Ne c'helle ket labourat, ha gouscoude ne devoa nemet he labour evit beva. Dont a reas da Neubois ; teir guech e velas mam Doue, hag e voue pareet.

Meur a hini o deus discleriet beza bet pareet evelse o vont da bardona da Neubois. Setu ama unan ha ne c'helle bale meur a vloaz a ioa, nemet dre boan abouez eur vaz ; he c'har a ioa seizet ha couls lavaret dizec'het. « Eun dervez, emezhan, e teuaz em sonch e teuje marteze rouanez an Env d'am sicour. Prometi a ris mont diou vech er bloas d'ar menez ha staga va baz eleac'h ma en em ziskueze ar Verc'hez. An dra-ma a ioa da zadorn ; antronoz, d'ar sul, e c'hellis mont d'an oferen, sounn evel eur pilet, hag en derveziou varlerc'h, ober va labour evel kent. Tud diot, gouezieg emezho, o deus clasket diskuez din penauz oa bet pareet va gar evelse en eun taol. Hogen ar pez a c'houzon-me eo mam Doue e deus va fareet. Bet oun er menez o cas va baz hag o trugarecat va madoberourez, ha mont a rin c'hoas meur a vech. »

D'ar 26 a vis Du, eur vaouez a velas mam Doue guisket e guenn, eur vantel c'hlas ganthi hag eur gurunen aour.

D'ar 4 a vis kerzu ar memes hini he guelaz adarre ; neuze edo ar mabik Jesus ganthi var he breac'h, hag eur gouel du a ziskenne divar he fenn var he breac'h hag a c'holoe he map. Da noz, er memes dervez, he guelaz eur vech c'hoaz, ha neuze Mari a ioa guisket e guenn hag e glaz, eur gurunen roz var he fenn hag eur vetalen en he dorn. Mam Doue a vennige ar vro hag a lavare : « pedit, na eanit ket da bidi... pedit ; silaouet e viot ! »

Eur vaouez all c'hoaz a glevaz ar c'homzou-ze.

D'ar 6 a vis kerzu, eur verc'hig a velaz ar Verc'hez gant eur gurunen great gant deliou glaz ha roz guenn.

D'an 8 a vis kerzu e teuas meur a gant pardoner da bidi var ar menez. Daoust ma rea glao braz, an dud-ze a chome var ho daoulin, discabel, lod anezho ho divrec'h e croas. Oll e pedent calonek meurbet. Eur plac'h iaouang a velaz ar Verc'hez guisket en aour ; en tu deou dezhi e voa eun tour, hag ar mabik Jesus dirag an tour-ze ; en tu cleis dezhi e voa daou veleg, hag ar bihana anezho a bede en eul levr a ioa stered en diabarz hag en diaveaz anezhan. Antronoz ar memes plac'h iaouang a velas Mari o sevel er menez, eur beleg oc'h he heul, an tad santel oa, emezhi, ganthan eur vareten venn, eur vantellik venn hag he zaouarn astennet, nenze beleien all, daou ha daou, baretennou du gantho, guisket en aour, ha varlerc'h merc'hed evel en eur prosesion.

D'ar 16 ha d'ar 17 eun nebeut merc'hed a velas mam Doue gant eur vizach du, hag hi guisket e guenn ; he c'hurunen a ioa aour hag he divrec'h a zalc'he astennet. En tu deou dezhi e velet eun oan guenn.

En dervez-ze eur bugel a velaz ar Verc'hez gant eun habit aour, eur gouel glaz, ar mabik Jesus ganthi var he breac'h. Ar bugel o veza en em laket da lavaret : « O Mari, consevet ep pec'het, » ar mabik Jesus a zavaz, a astennaz he zivrec'h etrezeg ar bugel, evel evit diskuez pegement e plije dezhan ar beden-ze.

Creski ato a ra an niver euz ar re o deuz an heur vad da velet mam Doue. Oll int carget euz al levenez ar brasa, hag e leveront o tisken divar ar menez : oh ! nag hi zo dudius !

Eur bugel mud, ha ne vouie ket petra a dremene var ar menez, a voue caset di gant he vam. Eun dra bennag a gaer a velas, rak guelet e voue ne droe ket he zaoulagad divar eul leac'h, hag e tride gant laouenidigez, hag oa evel pa vije eat er meaz anezhan he unan, ha ne felle ket dezhan dont ac'hano, hag e rea sin d'he vam da vont kuit ha d'he lezel eno.

D'an 10 a vis Genver eur plac'h iaouang, hag a ioa eur vanden vad a bardouerien en dro dezhi, a velaz ar Verc'hez abenn c'huec'h guech.

Ar vech kenta e velas Mari evel ar gonsepsion didach, hag e c'houlennaz outhi : « En hano Jesus, lavarit din piou oc'h ? » — « Me eo ar vam a drugarez, » a voue lavaret dezhi teir guech.

En eil guech, Mari a zouge ar mabik Jesus var he breac'h deou hag eur vetalen en he dorn cleiz. Bez'ez oa ganthi eur zae venn, eur vantel c'hlaz hag eur gurunen aour.

En trede guech, Mari a ioa he divrec'h a groas var he feultrin. Ar plac'h iaouang a c'houlennas : « Mari, hor mam, petra a c'houlennit-hu diganeomp ? » — Respontet oue dezhi : « Pedit, ha pedit ep ean, ho coulennou a vezo silaouet. »

D'ar bedervet guech Mari a ziskenne euz an heol. Guisket oa e guenn, he bizach seder, hag ælez en dro dezhi. En he dorn deou ez oa eur c'hleze hag a daolas varzu ster ar Rhin ; eur gurunen aour a lugerne var he fenn. Ælez a dosteaz, a dennaz ar gurunen aour diganthi hag a lakeaz eur gurunen roz en he leac'h. Neuze ar Verc'hez en em dennaz hag a voue resevet gant an Dreinded santel epad ma cane an ælez.

Er bempet guech Mari a ziskenne adarre euz an heol a ioa neuze ruz he vannou. Ar Verc'hez a velet evel pa vije oc'h ober an dro d'ar menez. Ar plac'h iaouang a lavaras dezhi : « Mari, ô va mam, petra a c'houlennit-hu ? » — « Pedit, pedit, ha grit pinijen, ep dale e viot dilivret. » — Neuze ez eas kuit en eur rei he bennoz.

D'ar c'huec'hvet guech, Mari a ziskennaz euz an heol, guisket en aour, eur groaz aour var he feutlrin.

An tad santel a ioa en he c'hichen, ha Mari a roaz he c'hroas dezhan da boket ; neuze ar Pab a ieas kuit. Ar Verc'hez o veza troet neuze da vont adarre varzu an Env, ar plac'h iaouang a lavaras dezhi calonek : « N'hor c'huitait ket, o va mam vad, ep rei deomp ho pennos ! » — Mari a zistroaz hag a lavaras : « Pedit evit ma vezo peoc'h Doue ganeoc'h. » Neuze e roaz he bennoz hag e zeas kuit.

Goude kement a dud o deus guelet ar Verc'hez eno, ne oufet mui caout douetans ; penauz e c'halfe kement all a dud beza tromplet pe clask trompla ? Mar en em ziskuez mam Doue guech en eun doare, guech en eun doare all, an dra-ze a ro deomp daou drada velet : Gloar ha glac'har, laouenidigez ha tristidigez, esperans hag aoun. Setu ar stad ma e bet calon Mari er bed-ma, hag ar pez a zantomp hon unan.

Ar Pab a veler aliez e kichen ar Verc'hez pa en em ziskuez. Ar Pab e treid Mari a ro deomp da anaout an ilis santel o pidi ar Verc'hez didach da rei deomp sicour ha scoazel en izomou ma emaomp brema enho.

Eur pennad all eur vech all. G M

Va Doue n'hon dilezet ket!

Gurun a groz azioue'h hor pen,
All luc'het a rog ar goabren,
Ar bed oll a so truc'huillet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Bep tu ez euz tenvalijen
A rouez meubet ar sclerijen
Gant aoun na vemp strobinellet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

« Me c'hourc'hemen a iouc'h hema
« Dr'en abeg ma zoun ar c'hrenfa. »
Gant aoun na vemp gant-han mantret,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Darn all a glevan o iouc'hal ;
« An dud a so oll kevatal. »
Gant aoun na vemp oll diframmet,
Va Doue n'hon dilezet ket!

An den ne gar ket mui plega
Na dirag gourc'hemen soubla.
Daoust d'ho lezen beza torret,
Va Doue n'hon dilezit ket!

C'houi a so an oll c'halloudeg,
Dalc'hit mennoz euz ar goareg
Goude an dourbill diskwezet,
Va Doue n'hor peur-gollit ket!

Trec'hit, trec'hit ar c'houmoullou
A guz ouzomp gwel an envou,
P'eo gwir o peuz hon asprenet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Eb mar ebet en oc'h Iliz
E'ma mammen ar gwir frankiz,
E'ma mammen an eurusdet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Hor gwall so bet distrei hor pen ;
Hah ober faë var ho lezen,
Gant eun doan vraz oump pistighet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Grit ma velimp ar goulou-deiz
Euz ar gounid braz d'ar gwir feiz,
Pellaït stignou an droug speret,
Va Doue n'hon dilezit ket!

Ar Pap evel eur stereden
Ra kendalc'ho d'hon diorren,
Etra vezimp gant-han bleniet,
Va Zoue n'hon dilezot ket.

Kement her chelaou, ho chelaou,
He c'hinou ne gomz ket a c'haou ;
Grit ma vimp gant-han diouallet,
Va Doue n'hon dilezit ket!

(J. Tare) : Barz Bro Bagan.

Brest. — En dez all e Brest, var al lestr a binijen an *Hercul*, ez eus bet badezet eur *muzulman*, da lavaret eo, eur martolod euz a fals relijion Mahomet. An denze a c'houlenne pell a ioa beza resevet en ilis katolik.

Badezet eo bet gant Aotrou person Itron Varia Garmez. An Aotrou Lichou ha beleg al lestr a binijen a ioa var al leac'h. Chapel al lestr a ioa bet kempennet a zoare evit kementse. Tro vardro e voa garlanteziou ; ha var dro an aoter e voa plant roet dezho ar c'houbarr a vez palmez, evit ma c'helje ar c'hristen nevez oc'h ho guelet, cridi en em gave er vro ma voa ganet enhi.

Goude ar vadiziant eo bet lavaret dioc'htu an oferen e pehini ar c'hristen nevez a gommuniaz ; he baeron hag he vaeronez, unan a bep tu dezhan, a gommuniaz ive, ha meur a hini euz ar re zo e pinijen var al lestr-ze, a dosteaz oc'h an daol santel. Tri anezho a rea ho c'hommunion genta.

Pleyben. — Hano zo da lacat eul linen telegraf etre Pleyben ha Castel nevez, hag etre Castel nevez ha Kerhaes.

Castel-Paol. — Lavaret a rer ez eus menek da gas, euz a ganton Castel, eur vanden kezeg, trizek zo anezho, d'ar c'honcours a dle beza e Paris. Etouez ar c'hezek-ze ez eus, dioc'h ma leverer eur bidet dispar ; daougent leo en he zervez ne deo netra evithan. Setu ar pez a lenner en eur gazeten c'halleg, hanvet *Moniteur de l'élevage*, hag a ziskuez beza souezet meurbet e ve cavet e Breiz kezek goest da denna ho zaol oc'h kezeg ar broiou all.

Chambery. — An Aotrou Cardinal Billiet, Arc'hescop Chambery, zo maro d'ar 15 a vis Meurs, d'an oad a zek vloaz ha pevarugent. Ar c'hosa oa euz a Eskibien Frans.

Pont-Mean. — Digoret eo al labourou evit sevel eun ilis da Itron-Varia-an-Esperans, e Pont-Mean, eleac'h ma zeo en em ziskuezet mam Done da eun nebeut bugale.

Chartr. — Meneg a zo euz eur pelerinach braz a dle beza great da Itron-Varia Chartr, hag euz eun all a dle beza great e Paray-Monial, en escopti Autun. An Aotrou'n Escop de Leseleuc en deus scrifet evit emban ar pelerinach diveza-ma.

Ar gristenien vad a zant e pep leac'h an izom d'en em unani, d'en em zestum a vanden evit diskuez ho feiz ha pidi evit ho bro.

Haïti. — Euz a Haïti e scrifer de Gemper divarbenn eur seremoni zo bet great eno, e parrez Leogan, d'an eil a vis c'huevrer. An Aotrou Poullaouec, beleg a escopti Kemper, a voue laket da berson er barrez-ze, hag a varvaz eno brema cz euz eis vloaz, e mis Gouere 1865.

He gerent o veza c'hoanteat ma vije digaset he relegou d'he vro da lacat e kichen re he dud eo bet roet ho goulen dezho, ha da c'houel ar chandelour oll dud ar barrez a ioa en em zestumet er vered evit guelet tenna euz an douar ar pez a chome euz ar pastor o doa collet eun nebeut bloavezlou a ioa.

An oll galonou a laine pa voue tennet an arched euz an douar ha pa voue digoret, o rei da velet ar pez a chome euz an Aotrou Poullaouec, he eskern chomet en ho reng ha goloet gant an ornamanchou sacr a ioa eat ganthan er bez; an oll a bede c'hoeg hag a vouele puil.

Ar relegou-ze a voue laket en eun arched nevez ha douget d'an iliz. An Aotrou Gaillot, brema person Leogan a ganaz ofis an anaoun, hag antronos vintin, oferen ar *Requiem*. D'ar pevare eo e tiblasaz ar relegouze evit dont da Vreiz, ha tud Leogan a ioa deut adarre a vanden evit kimiada dioutho ha mont d'ho ambrouk beteg ar penn pella euz ar barrez.

Droug an douar. — Eur martolod, nevez dilestret, a iea en dez all gant ar ru en eur denna bordeadou a zeou kag a gleiz. Eur serjant polis a zigouez, hag a livar :

— Penaus, camarad, ne anavezomp ket al lezen douget a enep ar vesvierien ?

— Pardon, Serjant, eo, ni a istim al lezen-ze kement hag ar vern vras.

— Em euz aoun gouscoude oc'h eus great eur senclennad ; mont a rit cam digam ; beac'h oc'h euz o chom en ho sa !

— Clevit, va serjant, eur ger ; evelen ema'r bed. Daou zervez zo oun diskennet eus va lestr, hag ema croget enhon..... droug an douar !

Guener ar groaz, an dervez-ze choazet eun nebeut zo gant tud dizoue evit ober cher ha dibri kig, evit ober goab euz ar relijion hag euz a varo hor Zalver Jesus-Christ, a zigas da zonch deomp, eme eur gazeten a Lyon euz ar pez a zigouezas brema ez eus daou vloas.

C'huec'h den difeiz ha digoustians en em glevaz en deis-ze evit ober fest an oc'h, ervez ar skuer roet dezho er bloaveziou araok gant lamponed all eveldho. Fest a rejont ; comz a rejont a enep hor Zalver, bete profani eur grusifi. Hogen dorn Doue zo deut da boeza varnezho. Tri anezho o deus ranket lacat an alc'hoez dindan an nor, eat ho stal da netra, ar pevare zo er prizon, ar pempet zo en em lazet evit miret oc'h dishenor, hag ar c'huec'hvet a zo hano dezhan da vont dre ar memes hent gant ar re all.

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *5 Ebrel.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	29 lur, 92 c.
Segal.....	20 lur. «« c.
Eiz.....	18 lur, 76 c.
Ed-du.....	17 lur, 78 c.
Kerc'h.....	15 lur, 76 c.
Avalou douar	10 lur, «« c.

Pont-n'Abat. — *5 Ebrel.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	30 lur, 41 c.
Segal.....	20 lur, 41 c.
Eiz.....	19 lur, «« c.
Ed-du.....	18 lur, 75 c.
Kerc'h.....	16 lur, 50 c.
Avalou douar	9 lur, «« c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 19 EBREL 1873. N° 429 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORRIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec, nea

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 19 Ebrel 1873.

O velet an doctored difeiz o tistaga ato ar memes geler, o nac'h ato ar memes guirionezou, caer zo diskuez ha prouvi dezho cant ha mil guech ez eo gaou ar pez a leveront, ez eo guir ar pez a nac'hont, e ve lavaret ne ouzont nemet lavaret ato ar memes tra, ne c'hell ho zeod distaga nag ho fluen merca nemet eun nebeut comzou a zo evel kizellet en ho speret. Digas a reont da zonch din euz eur fablen am eus lennet eun tu bennak.

Ar fablenner a lavar ez oa eur bourc'his pinvidig a ioa deut da veza intanv ha n'en doa ket a vugale. Oc'h en em gaout evelse he unan, ec'h en em enoue, e cave hir meurbet an amzer ; n'en devoa den da lavaret eur ger outhan.

Ma sonjas prena eur perroket, pe eul labous all bennag hag a vouesche caozeal, evit ma clefje eur ger bennag avechou ha n'en divije ket kement a enouamant.

Setu eta hor bourc'his hag o vont da di al labousetaer, pe mar kirit eur marc'hadour laboused, eun den hag a rea micher da zeski laboused da sutal, da gana ha zoken da goms pa o devoa beg ha teod avoalc'h evit kementse. Eno ez oa eun dibab a laboused, beuted, pabored, driscli,, mouilc'hi, ha meur a berroked ; pephini a sute, a gane he zoun, pe a lavare eur goms bennak. Eur perroked eo a felle d'hor bourc'hiz, hag evelse eo oc'h ar re-ma eo edo he zell. Ar re-ma a zistage pephini ar pez a vouie, unan a c'houlenne he zijuni, a felle dezhan caout kuign ; eun all a grie, craon, alamandez da Jako ; eun trede a c'houlenne louela Margo ; eun all c'hoas a zevreze al loened all, a harze evel eur c'hi, a viaone evel eur c'haz, a c'houriche evel eur marc'h. Adren ar re all, en eur c'horn tro, hor bourc'hiz a vel eur perroked tenval he benn, ha ne gomze, na ne gane, na ne sute.

— Sell, emezhan, petra a rez-te aze, te, en da hart da unan evel eul labous noz, ne leveres ger ?

— Ne zonjan ket nebeutoc'h, eme ar perroked ?

— Sell-ta, eme ar bouc'his, setu ama eul labous fur avad ; hema en deus muioc'h a skiant eget an oll laboused all !

Marc'hadour, pegement ar perroked-ma !

— Kement-ma.

— Alo, marc'had great, ar perroked zo din, hag e cas al labous ganthan d'he di. Sonjal a rea dezhan en divije ebat iviziken o clevet comzou fur he berroked. Hogen al labous, daoust petra a lavare he vestr dezhan, ne roe morse ken respont nemet : ne zonjan ket nebeutoc'h ! Ar perroked ne vouie nemet ar geriou-ze. O velet-se, ar bourc'hiz a lavare :

— Petra, ne ouzout nemet an dra-ze ? Mad, n'out nemet eun diot, ha me a zo diotoc'h c'hoaz da veza credet e poa furnez ha skiant o clevet ac'hanout o lavaret eur ger.

Evel ar perroked-ma, an dud difeiz a ve lavaret ive o defe desket eun nebeut comzou, ha ne ouzont nemet ar c'homzou-ze. Diskuezit dezho ar virionez, ha n'he guelint ket, ne brijint ket zoken sellet outhi ; savit ho mouez ha n'ho clevint ket, ne brijint ket ho silaou, rag, evel a leverer, ne deus ket goasoc'h dall eget an hini a zer he zaoulagad, na goasoc'h eur bouzar eget an hini a stang he zisouarn.

Ne ket ma na c'houfe ket an doctored dizoue ema ar gaou gantho, mes ar virionez eo a fell dezho da vouga ha da zistruja ; o skigna ar gaou en em gavont en ho eaz hag e cavout zoken ho gounit, ha setu perag, evel a lavar ar scritur ; ne fell ket dezho compren, rak neuze e ve red dezho ive chench buez. *Noluit intelligere ut bene ageret.*

Ma carfe da viana ar re a ro scouarn dezho ober evel hor bourc'his ! Goude beza clevet gantho cant ha mil guech ar memes sorc'hen ep ma c'helfent morse caout eur ger evit diskuez eo guir ar pez a leveront, ma carfent lavaret ive : An hini a lavar ato ar memes tra, ep

gallout morse caout rezon vad ebet a enep ar re hen dislavar, a zo eun diot, ha me a zo diotoc'h c'hoaz oc'h en em lezer da veza renet ganthan.

Rom. — Da c'houel ar Verc'hez e mis meurs, tud parrez Santez Mari Major a gasas d'an Tad Santel eun daolen eleac'h ma voa skeudennet ho ilis caer ; ar Pap a scrifas dezho eul lizer eleac'h ma lavare :

« Gouzout a rit penauz eo bet savet an ilis-ze, skeduz evel ar verelaouen etouez oll ilizou Rom. Ar Verc'hez santel he unan e deus merket al leac'h ma tlie beza savet o lacat erc'h da goeza eno eun nosvez a viz eost. Gouzout a rit eo unan euz ar re vraz a Rom a roaz he zanvez evit he zevel er pevare cantvet.

Ac'houdevez ar babet, ar gardinalet, ar brinsed a Rom o deus paravia sicouret renta caer an ilis-ze. Hogen hirio ar re zo ar c'hallout etre ho daouarn ne ket evelse e sonjont. Siouas, menoziou all o deus. Sonch o deuz, a leverer, da doulla eur ru tost d'an ilis-ze, ha ne ket evit ma vezo esoc'h d'ar gristenien mont d'an iliz co her greont ; marteze zoken e c'halfent toulla dindan ar pez ma zeo diazezet an iliz varnezhan. Plijet gant Doue n'he lacafent ket da zont en traon. Hogen ar Verc'hez e deus great burzudou evit lacat sevel an ilis-ze, a c'hell ober c'hoaz evit he delc'her en he za.

Ilis Santez-Mari an erc'h a vezo trec'h d'he enebourien mar fell da Zoue. Bez' ez euz avad eun dra all savet ha ne oufe ket chom en he za. Eun doare burzudou a zo great evit he zevel ; ar burzudou-ze avad ne deuont ket euz an Env. Savet eo var an alouberez, ar geier, ar blasfem, an oll visou, hag ar pez a zo savet var eun diazez evelse ne oufe ket mancout da goeza en he boull. »

An Tad Santel en deus scrifet ive da gristenien Jenev evit ho meuli euz ar fidelite a ziskuezont evit ho escob harluet gant an dispac'herien.

« Laket oc'h en amprou evel an aour er fourniez, eme ar Pap, mes ho feiz a c'hounezo, rak creaat a rai feiz calz a re all. Doue en deuz he zonch e kementse, ha ne c'hellit ket doueti na deo evit ho mad.

Dalc'hit eta mad d'hoc'h escob, ha dre hoc'h escop da gador sant Per. Difennit cre guiriou an ilis santel, hag o pet fizians e Doue, rak ne oufe ket dale da zont d'ho sicour ha da ziskuez ne ziles ket ar re a chom fidel dezhan.

Pii nao hag an den difeiz. — Brema ez euz eur pennad amzer, daou zen a zoare euz a Frans a voue digemeret gant an Tad santel. En ti ma lojent ez oa eun den all euz a Frans, mes eun den ep feiz na relijion. An daou gristen hen alias da vont ive gantho da velet ar Pap. An den iaouank difeiz a reas neuziou ; daoulina dirag ar Pab a gave dezhan a ioa re stard evithan. Gouscoude an daou all a reas kement ma zeas gantho.

Digemeret e vouent, ha meur a hini all var eun dro gantho. Ar Pap, goude beza lavaret eur ger bennak dezho evel ma zeo boaz, a c'houlennaz ha n'o devoa netra da c'houlen outhan. Neuze lod a lakeas bennigen chapeledou, metalennou ; lod all a c'houlenne eun dra bennag evit delc'her sonch euz an digemer o doa bet.

An den iaouank difeiz a chome ep lavaret ger, reud en he za.

Ar Pab o velet-se, a reaz eur gamed varzu enhan hag a lavaras :

— Ha c'hui, va map, n'oc'h eus netra da c'houlen ouzin ?

— Netra, Tad santel.

— Sur, n'oc'h eus netra da c'houlen ?

— Netra.

— Va map, ha beo eo ho tad ?

— Ia, Tad santel.

— Hag ho mam ?

— Va mam zo maro.

— Mad, va map, ma n'oc'h eus netra da c'houlen diganhen, me am euz eun dra da c'houlen ouzoc'h.

An den iaouang a ieas sebezet oll.

— Va map, ar c'hras am eus da c'houlen ouzoc'h, eo lavaret ganhen eur *Bater* hag eun *Ave* evit ene ho mam. Ne brichot-hu ket en em lacat d'an daoulin eveldon ?

Ar Pab a zaoulinaz hag an den iaouang a zaoulinaz ive.

Hema pa zavaz a ioa an daelou o redek var he zivoc'h, hag a ieaz ac'hano en eur vouela puil.

Pii nao hag al laeron ier. — An Tad santel, o cozeal n'eus ket pell gant tud he balez, a lavaras dezho en devoa sonch mad euz ar c'henta guech ma en devoa clevet hano a laeronsi, pe kentoc'h euz ar c'henta laeronsi en doa guelet en he vugaleach.

« N'em oa, emezhan, nemet pemp pe c'huec'h vloas pa gleviz eun dervez, euz ar jardin eleac'h ma voan o c'hoari, tud o crial en hent e kichen. Mont a ris da velet petra a ioa eno, hag e velis serjanted polis crog e chupen daou laer a gasent gantho d'ar prizon. An daou zen-ze o doa laeret ier ha laket e sier a ioa gantho oc'h ho discoas. Goudeze e vouen eur pennad mad, pa gleven hano a laeron, e sonje din ato eo ier o devoa laeret. En eur ger ne zonje ket din e vije var an douar ken laeron nemet laeron ier. Hogen, eme ar Pab en eur vusc'hoarzin, abaoue em eus desket ez eus var an douar tud hag a voar laerez traou all.

Hag e guirionez, divar he goust he unan ez eus aloubet ouspen ier.

Chartr. — Comz a reamp en dez all euz eur pelerinach a zo hano da ober e Chartr da iliz an Itron-Varia. Al leac'h-ze, dioc'h ma leverer, eo ar c'hosa zo e Frans ha zoken er bed catolig hag a ve bet henoret mam Doue enhan. Rag araog al lezen gristen, an Drouized, pere oa beleien ar baganiach e Bro-c'hall evel e Breiz a henore el leac'h-ze *ar Verc'hez a dlie lacat eur map er bed.*

Savet o doa eno dezhi eur skeuden, ha kizellet e

trosa ar skeuden-ze ar c'homzou brudet-ma : Virgini paritvræ. *D'ar Verc'hez a dle genel eur bugel.* Evelse ar baianed-ze o devoa eur skleuren euz ar virionez diwarbenn ar Messi a ioa bet discleriet a dlie dont hag a ioa gortozet dre ar bed oll. Ar skeuden pe an imach-ze a zo brema eno en eur chapel, dindan an iliz, hag a zo unan euz ar re gaera hag ar vrasa zo e Frans. Bez' ez eus c'huec'h cant triugent troatad da ober an dro dezhi, hag ur ledander e deuz etre pemzeg ha trivac'h troatad. Var he gorre eo savet ar Catedral, unan euz ar c'haera ilizou a oufet da velet.

Er Catedral-ze ec'h henorer eur skeuden vurzuduz all hanvet *Guerc'hez zu ar pilier*. Savet eo var eur pilier a velet guechall, eme unan euz ar re o deus scrifet an histor, cleuzet gant pocou ar bardonerien a ieа di ep niver.

Eno e vifer c'hoaz ar voesil prisiuz a zo enki Gouel ar Verc'hez santel, roet gant Charles-ar-Moal, e 876, da ilis Chartr, dre ma voa eno al leac'h ma voa Mari muia henoret ha caret dre ar Frans oll. Evelse e peb amzer Chartr e deus guelet pelerined o tont di a vanden da bidi mam Doue evit ar Pab, evit an iliz hag evit ar Frans.

Meur a Bab, ar rouaned a Frans couls lavaret oll, tud a reng huel ep niver, a zo bet guelet o tont di, hag an histor a verk e deuz ar o Mari teurvezet silaou mouez ar re a gred d'he fidi d'al leac'h-ze choazet ganthi, ha ne gollo morse he boan an hini en em erbed oc'h Itron-Varia Chartr.

Setu ar pez a lennomp e *Sizun gristen* Roazon.

G. M.

Sal ar verzerien.

I.

E klouerdi ar missionou diaveas bro, e Pariz, ez euz eur zal, hanvet sal ar verzerien, eleac'h ma veler taolennou a ziskuez pebez merzerinti o deus gouzanvet hiniennou euz ar vissionerien eat euz an tize da brezeg ar feiz er broiou gouez. Eno eo destumet ar pez zo gallet da gaout euz an traou a zo bet servichet dezho euz ar benviachou o deus servichet d'ho bourrevi. An traou-ze a zo eno evel relegou prizius meurbet, ha dirazo e teu ar vissionerien iaouank da bidi ha da zonjal araok mont en hent etouez an dud divadez eleac'h ma c'hell beza ar memes merzerinti oc'h ho gortos.

An taolennou a zo eno ne dint ket marteze euz ar re gaera ; ne blichfent ket marteze d'an dud a vicher. Dirak daoulagad eur c'hristen avad ez int talvoudus, rak guelet a rer splam enho penauz eo bet bourrevet ar vissionerien calonek-ze o deus roet ho buez evit ar feiz.

Pa zer er zal-ze, ar c'henta taolen, a gleiz, a ziskuez penauz e voue merzeriet an Aotrou Marchand er Chonchinchin er bloas 1835. Scrij eo guelet penauz oue bourrevet ar missioner calonek.

An Aotrou Marchand, beleg a escopti Bezanson, goude beza studiet eur pennad e clouerdi ar missionou, a ieaz, e 1830, d'ar C'honchinchin huela, eleac'h ma prezegaz epad tri bloaz. Mes er bloas 1833 ar roue Minh-minh a zoug eul lezen evit difen na vije heuillet ar relijion gristen, hag e tirollaz eur bersecusion euz ar re grisa.

Eul loden euz ar bobl en em zavaz a enep ar roue. An hini a ioa e penn an dispac'herien a reaz he c'hallout evit lacat an Aotrou Marchand da vont a du ganthan, ha dre eno ar gristenien. Ar missioner ne fallas dezhan morse asanti gant an dispac'her, fidel d'ar relijion gristen a c'hourc'hemen senti oc'h ar re zo ar c'hallout etre ho daouarn, ha pa vent zoken criz. Lezet e voue eur pennad da vont da gaout he gristenien nevez. Mes an dispac'her o veza bet dilezet gant an darn vuia euz ar re a ioa a du ganthan, en em dennaz en eur c'hre, a lakeas cregi er missioner, hag hen dalc'haz eno ganthan daou vloas prizonier. Ar c'hre a voue kemeret, hag an Aotrou Marchand a voue laket en eur gaouet houarn, petra bennak ma c'houiet n'en doa kemeret perz ebet en dispac'h. An doare ma voue hourrevet a ziskuez eo abalamour d'ar relijion eo o devoa counnar outhan, ha ne ket ma her c'hemerjent evit eun dispac'her.

Ar missioner a voue condaonet d'an tourmant euz ar *c'hant gouli*. Bourrevien gant turkeziou a zispen ar c'hig euz he ziou vorzed hag euz he zivesker, ha neuze e ruzient an turkeziou evit devi eleac'h m'o doa diframet ar c'hig hag evit stanca ar goad. An tourmant-ze zo scrijuz, hag an Aotrou Marchand her gouzanvas teir guech e pemzek dez. Epad an tourmant ker garo, ne loske nemet eun huanaden bennag, he zaou lagad savet ganthan varzu an Env, o pidi evit he vourrevien.

Erfin e teuaz an dervez dezhan da veza curunet. Anter varo oa pa voue caset d'al leac'h ma tlie beza peur vourrevet. Staget e voue dre greiz he gorf oc'h eur peul plantet en douar. Neuze daou vourreo gant pep a lanvenlem, en em lakeas da droc'ha he gik dija dispennet oll, hag e taolent ar pastellou goadek var an douar a voa ruziet gantho. Ar merzer, collet ganthan he nerz, a reas eur sell carantezus varzu an Env, a blegaz he benn, ha goudeze ar vourrevien ne zraillent mui nemet eur c'horf maro. Ar c'horf a voue palefarzet, hag ar c'hik draillet munud, ha goudeze laket etre daouarn eur mandarin evit ho zeleur larg er mor. Evelse ar gristenien ne c'heljont caout tam euz a relegou ar merzer, ha sal ar missionou n'e deus nemet an daolen ma comzomp anezhi evit delc'her sonch anezhan.

Goudeze e teu an Aotrou Gagelin, beleg a escopti Bezanson evel an Aotrou Marchand, hag eveldhan laket d'ar maro evit ar feiz ive er C'honchinchin. Pa voue douget da genta al lezen a enep ar gristenien, an Aotrou Gagelin en em guzaz eur pennad. Mes gant aoun na vije goal gaset ar gristenien her c'huze, ez eaz anezhan he unan d'en em lacat etre daouarn dic enebourien, goude beza bet otre ar vikel abostolik pelhini a zonje dezhan ive ne vije great nemet he brizonia pe he harlui. Mont a reaz eta da gaout ar Mandarin. Mes an tru-

bard-ma a gasaz ar missioner d'ar gouarner, o lavaret en doa gallet he baca abouez poania avoalc'h. An Aotrou Gagelin a voue caset da Hue, kær benn ar rouantelez, evel eun torfetour hag eun dispac'her. Eno er prizon en devoue var eun dro al laouenidigez hag ar c'hlac'har da gaout daou euz he vignoned, an aotronez Odorico ha Jaccard. Hogen ne voue ket pell na voue dispartiet dioutho. An daou-ma gouscoude a c'hellas gouzout oa condaonet an Aotrou Gagelin d'ar maro, hag a c'hellas cas ar c'helou-ze dezhan dre eur billet. Setu ama petra a respontas d'he vignoned : « Ar c'helou a zigasit din a laca va c'halon da zridal gant levenez. Nan, n'em eus ket a aoun evit he lavaret : biscoas kelou n'en doa great kement a blijadur din. Pe gen indin bennak ma zoun euz a c'hras ar verzerinti, em eus bet ar brasa ioul dezhi abaoue va c'henta bugaleach ; he goulennet em eus bevech ma lavareu an oferen santel. »

Ar merzer a ioa kel laouen o vont d'ar maro, ma lavare an oll oc'h he velet : « Piou en deus guelet biscoaz eun den o vont kel laouen-ze d'ar maro ? » an dud keiz-ze n'o doa guelet bisoaz eur c'hristeu caloneg o vervel.

An Aotrou Gagelin a voue mouget. Ar gristenien a c'hellas caout he gorf hag he lacat en douar a belec'h e voue tennet evit he zigas e Frans. En tamig arched a zo e sal ar verzerien e veler he benn, an darnvuia euz he eskern hag he vleo.

E kichen ar relegou-ze ema ar paperiou a ziskuez splam piou zo eno ha penauz eo bet merzeriet ar missioner, da lavaret, eo, Actou he verzerinti.

Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez e Neubois, en Alsas.

III.

Setu ama eul lizer scrifet d'he c'hoar gant eur pardoner euz an Alsas a zo bet var al leac'h o velet petra a dremene eno.

Va c'hoar, emezhan, araok scrifa dit, em oa c'hoant da vont da Neubois evit gallout lavaret dit petra am bije guelet var an tam douar-ze eleac'h ma tremen kement a draou burzuduz hag a dle beza ker brudet iviziken. Arabat eo gortoz clevet ganhen em be bet an heur vad da velet ar Verc'hez ; gouzout a ran avoalc'h n'oun ket din, hag eo red beza vertuzusoc'h eget na doun evit caout ar c'hras-ze.

Al leac'h ma en em ziskuez mam Doue a zo eur bod coat dudiuz, hag ar pez a c'halfet marteze evesaat outhan, e creiz an Alsas eman. Deis gouel ar chandelour e voamp eno var dro pevar mil bardoner ; eur vanden vrao oamp ; hogen antronoz e vouen souezet o velet oc'h en em gaout renkennadou tud ha ne voa termen ebet dezho ; bez'e c'helle beza dek mil anezho etre braz ha bihan. A bep stad hag a bep reng e voa tud eno. Sonjal a rajet e tlije beza dizurz eleac'h ma voa kement all a dud ; mes ne voue ket an distera freuz, hag en iliz ebet ne vez ket siouloc'h an dud.

Morse ne ancounac'hain ar pez a veliz eno. Ama pardonerien daoulinet en erc'h, ahont tud glac'haret o pidi ar Verc'hez gant eur vouez goest da vantri ar galon ; larcoc'h bandennou o cana ar *Magnificat*, ar *Salve*, *Regina*, an *Ave*, *Maris stella*, pe Litaniou ar Verc'hez. E peb banden ez oa meur a gant, hag oll e canent calonek. O velet kementse va c'halon a lame, hag abarz ar fin e tirollis da vouela.

Epad ma pedet evelse, e clefchot eur griaden. An oll a droas da zellet, hag e veljot unan eat er meaz anezhan he unan ; Ar Verc'hez a vele. Neuze ar c'han hag ar pedennou a zavaz c'hoas c'huecoc'h ; oll var hon daoulin e c'hortozemp beza benniget gant an hini a deurveze en em ziskuez er menez. Tra burzuduz, epad ma velet ar Verc'hez, e santemp c'hoez an ezans, mes creoc'h ha guelloc'h eget an hini a zanter en ilizou. Teir guech em eus clevet ar c'hoez-ze d'ar zul, hag eur vech d'al lun.

Pevar am eus guelet hag a vele ar Verc'hez, diou vouez ha daou vugel seis pe eis vloas. Guenn oant deut da veza evel paper, hag unan anezho a grene c'hoas pell goude. Comzet em euz oc'h unan anezho, eur plac'h iaouank pevar bloas varnugent. Gouela puil a rea o respont din. Lavaret a reas din e devoa guelet mam Doue, ælez en dro dezhi o kinnigen dezhi ezanz.

Ar Verc'hez, emezhi, a ioa chomet eur pennad da zellet oc'h an dud a ioa eno, hag e doa roet he bennoz araok mont kuit, goude beza great sin d'an oll da vont var ho daoulin. Bevech ma en em ziskueze, an oll a lavare gant estlam : oh ! pebez c'hoez euz ar baradoz a chom var he lerc'h !

Ne gomzan ket did euz ar guechou all ma zeo en em ziskuezet Mari e Neubois. Re am befe da lavaret. Gouzout a rez pe ger criz oa an amzer d'an eil a vis c'huevrer. Mad an oll bardonerien couls ha me a ioa eno discabel dindan an amzer-ze, ha nicun ne deo bet clanv. D'al lun e teuiz ac'hano ; mes poan a rea din kuitaat ar menez-ze. N'ouzon ket pet guech oun bet troet en dro evit lavaret kenavezo d'ar Verc'hez santel, hag araok ma kuitain hor bro ger an Alsas, ez in c'hoas di gant va zud.

Testeni rentet gant an demezel Loiza K..., oajet a bemp bloas varnugent.

D'ar guener 10 a vis Genver, e zis da Neubois, an demezel M... ha me. Digouezet var dro deg heur e zejomp da gichen eur vezen a velemp traou a zevosion staget outhi gant an dud, hag en em lakejomp da bidi.

Etouez pedennou all, e leverjomp ofis ar gonseption didach.

Efin an ofis pa edon gant ar c'homzou-ma : « Stouet d'ho treid, o Mari ! an demezel M... a loscaz eur griaden, hag he gueliz o coeza fatet, semplet. Buan e zis d'he zicour, hag e lavaren dezhi : kemer courach, Mari! Kerkent e veliz ar Verc'hez santel diou gamed diouzin, eur zae venn ganthi hag eur gouel glaz e liou an Env ; var he fenn e zoa eur gurunen skeduz ha tri c'hornek.

Mont eun yaouez ordinal e devoa. A veac'h em oa great eur sell outhi ma coezis semplet d'am zro. Ne ouzon ket petra a dremenas neuze ; hogen evit doare e c'houlennis beza caset da gaout ar vezen eleac'h ma em boa guelet ar Verc'hez. Pa deuiz enhon va unan he guelet c'hoaz, hag ar re am dalc'he dre va diou gazel o veza goulennet diganhen ha guelet a rean c'hoas mam Doue: « Ema-hi aze dirazoc'h, eme ve, petra n'he guelit-hu ket? »

Unan bennag a lavaras din neuze : « Mar guelit ar Verc'hez, livirit dezhi-ta : En hano Jesus, piou oc'h-hu ? Oben a riz ar pez a lavaret din, ha kerkent e cleviz eur vouez dous o respont : « Me eo ar vam a drugarez ! »

Evit senti oc'h ar re a ioa var va zro, e ris diou vech all ar memes goulen, ha bevech e reseven freaz ar memes respont. Hogen n'oa nemedon hag her c'hlefje.

Neuze ar Verc'hez a zavas dioc'h an douar, hor bennigas gant he dorn deou, hag a ieas kuit. Me a ioa ker straſuillet ma sempliz eun eil guech.

Pa zizempliz e veliz adarre ar Verc'hez, guisket evel araok, mes brema edo ar mabik Jesus ganthi var he breac'h deou. Ar mabik Jesus a ioa ganthan eur sae venn hag a ioa goloet eul loden anezhan gant mantel c'hlaz he vam. Mari a ioa ganthi eur vetalen en he dorn cleiz. Abenn eur pennadik n'he guelen mui. Dont a ris neuze d'al leac'h ma edon da genta, eleac'h ma edo va miguonez semplet ha cals tud oc'h entent outhi. Neuze e vodaz eur bobl tud en dro deomp.

Eur pennadik goude he gueliz eun trede guech. Brema edo ganthi he divrec'h a groas var he feultrin. Eun teir pe beder goured edo diouzin, a us pennou an dud. Oc'h he guelet e zis var adren. Cregi a rejot enhon, hag e c'houlennet ouzin :

— He guelet a rit-hu adarre ?

— Ia, ema aze azioc'h ho pennou.

— Comzit outhi adarre-ta !

Evit senti outho, e liviris : « O Mari, hor mam, petra a c'houlennit-hu digant oh pugale? »

Clevet a riz adarre ar vouez dudiuz o lavaret din :

« Pedit ep ean, ho mouez a vezo souden selaouet. »

Goude ar goms-ze n'he guelis mui eur pennad.

Da benn eun nebeut e veliz eur skleuren skeduz etouez an dud. « Sellit oc'h an heol ! » a lavaret :

Sevel a ris va daoulagad, hag e veliz o tont euz an heol eur bodad bannou sclerijen, hag euz a greiz an astr e teue eur skeuden ha ne vouien ket da genta petra oa. Mes ep dale ec'h anaveziz oa Mari a velen en ear. Ne velen nemet aour en dro dezhi. En he dorn deou, troet varzu ar sao-heol ez oa eur c'hleze melen ha skeduz, ha cam ar beg anezhan. Ar Verc'hez e devoa eun drem tenval ; he c'hleze a daolas varzu ar sao-heol — Neuze he gueliz evel ar gonsepsion didach ; c'huec'h eal a ioa en dro d'he fenn. Daou euz an ælez a zelle ouzomp ; ar pevar all a zelle oc'h ar Verc'hez. An daou dosta dezhi a zalc'he he c'hurunen, unan gant he zorn deou, hag egile gant he zorn cleiz...

Ar plac'h iaouank-ma a velas meur a vech ar Verc'hez en deiz-ze. Hi eo a gredan a lavaremp en dez-all e devoa he guelet c'huec'h guech en eun dervez. Poulzet gant an dud a ioa en dro dezhi e comzas meur a vech oc'h mam Doue. Ar Verc'hez a responte bevech.

Dreist oll e c'houlennas teir pe beder guech an drama :

O mam zantel, petra a c'houlennit-hu digant ho pugale? hag ar Verc'hez a responte : « Pedit ep ean ; pedit ha grit pinijen ; » ar vech diveza e lavaras : « Canit *Levavi oculos meos*. Savet em eus va daoulagad varzu ar meneziou. Erfin ar vech diveza ma en em ziskuezas d'ar plac'h iaouank-ze e lavaraz araok en em denna : Ar peoc'h ra vezo ganeoc'h ! » Neuze e roaz he bennoz hag e zeas kuit.

G. M.

Eur pennad all eur vech all.

Eur Prizonier er Prus.

III.

En nosveziou varlerc'h, Guillou a gontaz evelen ar pez a ioa digouezet ganthan :

N'oa ket marteze eun anter heur, emezhan da Nicolaz, abaoue ma voac'h eat en hent, pa zigouezaz eun dousen uhlaned en davarn eleac'h ma edon. Deut oant ker goustad ma n'en devoa ket va c'hi zoken ho c'hlevet.

Sophi, an davarniourez, o velet edo va dillad a damou, rak gouzout a rit oa ranket ho regi evit ho lamet divar va zro, e doa laket var va guele bragou ha sae eun dezertour euz an 103 rejimant a linen a ioa bet eno an derc'hent etouez al lamponed all, hag en doa laeret guella habit en doa an tavarnier, o lezel eno he zillad soudard gant pere e vije bet anavezet. Bennos Doue d'an davarniourez vad, rak hi e deus savetet va buez din. D'al lampon en doa laeret an tavarniour ne lavaran ket a vennos Doue, rak me zo sur ma en divije gouezet o divije he zillad great vad da eun den honest en divije ho devet araok mont kuit. N'eus fors, gouzout a ran e vijen bet fuzillet ma vijen bet anavezet evit tennerfrank, ha ne vouen lezet e buez nemet dre ma vouen kemeret evit eur zoudard, euz ar re a reat prizonierien.

— N'em oa-me ket lavaret deoc'h, va zad, a lavaras neuze Mari, ar iaouanca a verc'hed Nicolas, n'em oa me ket lavaret deoc'h Guillou a gafche an tu, e gis pe c'his, da denna eun taoliad bennak d'ar brusianed-ze?

— Ia, eme Villou, mes ne ket me co a dennas taoliat dezho. Sonjou avoalc'h a deue em penn, hogen va gar ne zente ket ouzin, hag oa red mad din chom eno. Ama n'em eus da drugarecat nemet Doue ha Sophi, an davarniourez madelezus.

N'on doa clevet trouz ebet eta ken na voue en eun taol stlapet an nor en ti, hag an uhlaned o tont a lam en ti, en ho fenn eur picol ofiser prusian, he zabren en eun dorn, eur bistolen-dro en eun dorn all, hag a rea dispac'h evel eun diaoul en dour benniget.

— Peleac'h ema ar fransizien ? emezhan.

M'am bije bet va fuzil, em bije bet poan o viret da respont dezhan gant eur voulet ; mes n'em boa netra. Sultan a zonjas sailla ; miret a riz outhan ; n'em boa ket a c'hoant e vije lazet. Hogen souezet oan ne veljent ket ac'hanon. Souezetoc'h oan c'hoaz o velet pe gen dizaoun oa an davarniourez. O kignat avalou douar edo e corn an oalet. Pa voue divarc'het an nor, e reaz eur scrijaden, mes neuze en em lakeaz adarre da ober he labour evel pa na vije deut den en ti.

— Peleac'h ema ar fransizien ? eme au ofiser eun eil guech.

— Mar d'eo va goaz eo a glaskit, ema eat da glask bonet d'he loened, hag e tistroi ep dale.

— Peleac'h ema ar soudarded eo a c'houlennan. Deac'h ez oa soudarded ama, hag hirio e tle beza ive.

— Ne ket soudardet eo a ioa ama deac'h ; lamponed oant, dizertourien o deus lonket ha laeret kement a ioa en ti. Evit ho c'has kuit, ni on eus lavaret dezho e voac'h-hu erru, hag int eat alese evel eun toullad brini pa ve losket eun tenn varnezho.

— Ha n'eus nicun ama ?

— N'eus nemet unan, mes hennez zo eur guir soudard a zo bet gouliet er menez hag a zo digaset ama.

— Peleac'h ema ? peleac'h ema ?

— Ema en ho kichen. (Sophi a vouie avoalc'h e vijen cavet.)

— Em c'hichen ? Ama, uhlaned ! ama !

Neuze an ofiser a droaz ouzin hag am guelas. Trei a reaz he bistolen varzu enhon en eur lavaret :

— En em rent, pe emaout maro !

— N'eus ket izom kementse a drouz, eme ve ; c'hui a zo daouzeg ha me n'eus nemedhon, ha c'hoas ne c'hellan ket en em zifen. Sultan a ziskueze he zent ; mes ober a ris dezhan tevel.

— Pa zeuz unan, eme an ofiser, ez eus c'hoas re all ; furchit traon ha creac'h.

Furchet e voue an ti oll ne voue ket pell, hag epad an amzer-ze an ofiser a iea hag a zeue var al leur zi, prennet he vourrou ganthan hag o lezel he zabren da dreina ha da ober eun trouz evel a rafe eur c'hi a ve staget eur gastoloren dezhan oc'h he lost.

An ofiser-ze a ioa euz ar vro, hag an davarniourez a gredan hen anaie. Eat oa da uhlan epad ar vrezel evit gallout scrabat hag aloubi peadra ; hogen eno ne grede ober nemeur abalamour pa zistroje e vije marteze dalc'het sonch euz he droiou.

Guelet a rean e voa counnar enhan o velet ne grene ket an davarniourez dirazhan ha ne ziskueze caout aoun ebet. Aoun en devoa na vije great goab anezhan gant he zoudardet.

An uhlaned o furchal ne gafchont netra nemet eur bonet polis ha daou dok begok lezet eno an derc'hent gant al lamponed. An ofiser a loscaz eur bomad leoudouet. Neuze o trei oc'h an davarniourez.

— Digasit deomp dioc'htu dek boutaillad guin ardant, bara, kik moc'h, kement zo en ti !

— Ne viot ket lardet gant ar pez a roin-me deoc'h.

— Penaus, ne root ket deomp ?

— Me roi deoc'h ar pez zo en ti ; hogen ne ket bras. N'em eus-me ket lavaret deoc'h oa bet lamponed ama deac'h ?

Ne ket din-me eo deoc'h tamal mar emaoc'h var ho lerc'h.

— Ato varlerc'h ! eme an ofiser en eur steki he zabren ken na voue dare dezhan he zerri.

Sophi a gavas gouscoude eun tam bara, pemp pe c'hoec'h boutaillad guin ha guin ardant ha teir pe beder silzigen vraz evel a rer en Allmagn. Eun troc'had kik moc'h a ioa a zistribil oc'h an treust a voue distaget ive gant an uhlanet ha lonket er c'hriz evel an traou all. A benn pemp munud ne chome ket eur vruzunen na bara na kik, nag eur veraden er boutaillou. Evit lonca ha laerez, ar brusianed n'o deus ket ho far var an douar. Peadra a ioa da veza mantret o velet pebez ginaou a zigorent ha pebez torchadou bara ha kik criz a vourrent enho. Eur vanden vleizi digouezet var eun danvad maro n'o divije ket laket guelloc'h ho javedou da c'hoari.

Ar baron, da lavaret eo, an ofiser, rag oll ofiserien ar Prus a laca ho henvel *von* pe *varon*, n'oa ket an diveza o sacha d'he lod ; ki ebet n'en divije lonket buanoc'h evithan.

Me epad an amzer-ze a scoulme en eur mouchouer ar peziou aour en doa roet Nicolas din, hag a lakea ar mouchouer en dro d'am c'horf.

P'o doa great couez-rins var gement a ioa var an daol ; me zonch din ar gorden a ioa o staga ar c'hik moc'h oc'h an treust a ieaz ive da heul an nemorant, an ofiser a lavaras din-me :

— Er meaz euz ar guele-ze, ki gall, ha guisk buan da zillad, pe e teui ganeomp en da roched.

— Ne c'hell ket, a lavaras Sophi : lavaret em eus deoc'h eo torret he c'har.

An ofiser a ziroll da c'hoarzin :

— Guelomp, emezan, tolit ar gall-ze var al leur-zi.

Daou uhlan a grogaz enhon, hag am stlapas var an douar. Va gar a stocaz hag e riz eur griaden. An uhlaned a reaz eun abaden c'hoarzin. Me a glaske sevel ; c'huizi a rean petra bennak ma voa ien. Cregi a rean er guele o clask sevel jem za, mes ker criz oa va foan ma coezis semplet.

Pa zizempliz edo an davarniourez vad o frota gant dour ien e kichen va discouarn, hag ar c'hi o lipat va bizach. Ne ouzon ket penaus n'o doa ket va feurachuet evit beza kuit d'am c'has gantho ; an davarniourez eo a viraz outho me voar vad.

Daoust petra zo, daou uhlan am guiscas ; neuze e voue roet urs d'am zevel var eur marc'h, hag an hini ma voa ar marc'h dezhan a dlie va bleinia. Va zroad a ioa

ker coenxet ma na dea e botez ebet, hag e tlien beachi evelse va znoad a zistribil ha dizolo.

Neuze ez ejomp en hent. Me a zistroaz evit trugarecat an hostizez euz ar vadelez e doa bet evidon.

An ofiser, oc'h va c'hlevet, a ziredaz, ha gant he zabren var he flad, e tistag eun taol ganhen a dreus va c'hein. Peoc'h, emezhan, eur prizonier n'en deus guir da lavaret ger ebet ; ma tigorez ken da c'hinou da gomz, me dorro da benn ouzit.

Pell a loa oa great he dro, ma vije bet din-me, eme na uhlan am bleinie. Hema a gave dezhan en doa re a boan o vale dre an erc'h evit ren he varc'h ha me varnezhan.

He gomz a goustas ker dezhan ; eun taol sabren a lacaz ive a dreuz he gorf ha pevar devez prizon evit deski dezhan peur cozeal. Etouez soudardet ar Prus eo striz an urs.

Mad, lavaret a reot mar kirit oun didruez, mes an taol sabren-ze roet d'am bleinier a reas pljadur din, hag a reas din ancounac'hat ar boan am boa em gar. Rak pa voa lalvezet da Zoue e coesjen etre daouarn an dud cris-ze, e voa en eun doare bennag eur vad evidon ne c'hellen ket bale ; m'am bije gallet ober, eleac'h beza douget var varc'h, e vijen bet staget gant eur gorden oc'h lailler unan euz ar c'hezeg, ha great din mont ker buan hag hi ; hag e velen pegement a boan en doa va bleinier oc'h en em denna euz an erc'h. N'en em gleme kat gouscoude, rak gouzout a rea ervad n'o divije great he glemmou nemet lacat rei dezhan c'hoas taoliou sabren, da greski an niver euz he zerveziou prizon.

Digouezout a rejomp evelse, gant calz a boan, e Faucogney. Eno ez oa n'ous pegement a brusianed dindan ar major Grosbek. An tavarniou, an tiez oll, ha beteg an iliz a ioa leun gantho. G. M.

(*Eur pennad all eur veach all.*)

AR BOC'H-RUZ HAG AR GOUCOU.

(FABLEN).

Ar boc'h-ruzig en doa great he neiz. Epad eun neheut dek veziou ar par hag ar barez o doa labouret ha poaniet en dra c'hellent. Eur blijadur oa guelet ar prez a ioa varnezho, o vont hag o tont, o nijal hag o tinijal evit destum geot seac'h, kinvi, reun, gloan, plun, griziou geot da ober eur c'havel a zoare ha soupl da zigemeret ho laboused bihan. Drant ha laouen e labourent, ha pa rezent skuiz, e claskent enn tamik buzug, hag e tistagent eur bomik can evit discuiza.

Peur-c'hreat oa an tam labour. Ar barez e doa dofet pemp vi. En em laket oa varnezho d'ho gori ha sevel a rea tomder enho pa zigouezaz ar Gougou berr varnezhi.

— Sao alesse buan, emezhi, ma tofin-me eur vi en neiz-ze !

— List ac'hanon, eme ar boc'h-rus, va viou zo tom dija hag a golfe ho gor ma zafen kuit. List ac'hanon, hag it da glask eun neiz all.

— Eun neiz-all ? sonjal a ra did em eus-me kementse a amzer da goll ? Aze ema an oll oc'h va gortos-me da gana.

— Perak ne rit-hu ket eun neiz evel al laboused all, ha ne c'horit ket ho viou oc'h unan ?

— Han ia, me a ve brao ha kempen va flun da vont e touez ar ganerien all goude ma ven bet oc'h ho flega, oc'h ho zerri, oc'h ho c'haillara en eun neiz evelen, ha neuze petra a lavarfe an dud hag al laboused all ma chomfen teir sizun pe eur miz ep cana dezho, var digarez gori viou ha sevel laboused bihan ! Alo ! sao alesse buan, ha na chom ket da glask digareziou.

— Ne c'hellan ket, dofet em eus pemp vi ha n'eus ket a blas en neiz.

— Taol eur vi er meas da ober plas d'am hini-me. Ma na rez ket me a raio, ha te da unan a daolin ive ma na zavez ket dioc'htu.

Kerkent great ha lavaret ; ar goucou a stlap ar boc'h ruzig er meas ; neuze e taol kuit ar vi a ioa er c'hreiz hag e tof eun all en he leac'h. Neuze e za ac'hano adarre gant prez en eur lavaret :

— Alo, gor mad ar vi-ze, sao mad va labous, ha pa es pezo he ziorroet mad, hen a drugarecai ac'hanout euz ar boan as pezo bet ganthan ; rag evidonme zo mall din mont ac'hann, n'em eus ket amzer da chom da drabellat.

— Ia, eme ar boc'h-rus, va zrugarecat a rai ! P'am bezo goret ar vi-ma, pa vezo digloset al labous, p'am bezo he vaget, he ziorroet, pa vezo savet plun dezhan, me vezo eürus ma na gann ket va laboused va unan ha ma n'ho zaol ket er meaz evel ma c'heus-te va zaolet me hirio. — Guir eo, emezhan, oun diot o c'hortoz e ve eur vam vad eul labous ha ne voar ket scrabat d'he vèg he unan, eul labous hag zo red dezhan caout eul labous all, eur servicher evit pasca bouet dezhan. Alo, greomp vad pa c'hellomp ober ; rak siouas ! ar re vihan a vezo red dezho ato gouvanv gant re ar vras.

Var gementse ar boc'h-ruzig en em laca adarre da c'hori he viou.

A veac'h oa eat ar Goucou en he zro, ma tigouezaz ar par boc'h-rus. Pa glevas petra a ioa c'hoarvezet, ez eaz drong enhan ken a voa ruz he vruched. Fallout a rea dezhan toulla vi ar goucou, pe he deleur er meaz euz an neiz. Mes ar barez a viraz, hag a lavaraz oa guelloc'h ganthi caout eul labous estren etouez he zorrad, eget ober eun droug evelse.

— N'eus fors, eme ar par, al labous-ze a zigloso, ha ne vezo ket pounner ar begadou bouet en devezo diganeme !

Ha ne gaf ket deoc'h, lenner, e ve ar Goucou-ze skeudden ha skuer ar mamou a laca bugale er bed ha ne fell ket dezho kemeret ar boan d'ho maga na d'ho diorren ? Penauz e rafent ? n'o deus ket a amzer. Penauz, oc'h

entent oc'h bugale, e talc'hfent kempen ho flun, me lavar ho dillad caer a zo red gouscoude da ziskuez d'an oll? Penauz e tremenfe eun ebat, eur blijadur bennag er bed ep m'o defe ho lod anezho? Eur boc'h-ruzig bennak, me lavar, eur vam estren bennag a vezo cavet hag a vago, hag a zavo ar bugel e c'his pe c'hiz. Mar bez diorroet fall ar bugel, mar teu zoken da vervel dre ma zeo dilezet gant he vam, goaz a-ze; ar vam avad ne c'hell ket beva ep ebatou ha plijadurezou ar bed. T. R.

KELEIER.

Amiens. — An Aotrou Boudinet, escop Amiens, a zo maro er sizunveziou-ma. Seitek vloaz a ioa edo escob er gær-ze.

Autun. — An Aotrou de Leseleuc, escob Autun, ne voa ket iac'h avoalc'h er sizunveziou tremenet, hag a zo bet red dezhan lezel a gostez lod euz ar beachou en doa sonch da ober evit guelet he escopti.

Kementse ne ket souez goude an oll skuisder en deus bet er mare ma zeo eat di, hag hen ne voa ket neuze zoken avoalc'h var he du. Hogen hirio, a drugare Doue, e za adarre mad ar bed ganthan.

Castellin. — E Castellin, dioc'h ma leverer, e clasker an dro da ober eun hent houarn euz ar gær-ze da Gamaret ha zoken bete Roscanvel dre Dregarvan ha Crozon. An Aotrou Le Roy de Keraniou en deus great e Castellin, d'ar 4 a viz ebrel, eur brezegen evit diskuez pe gen talvoudeg e ve ar pennad hent-ze, ha tud ar gærze ne c'houlenfent ket guell eget he velet great.

Lesneven. — An Aotrou Roull, professor ar Rhetorig e scolach Lesneven, zo hanvet *principal*, da lavaret eo zo laket e penn ar scolach-ze eleac'h an Aotrou Follioley laket e penn scolach (Lycée) Laval.

Rom. — Ar Pab, ervez ar c'heleier a Rom, a zo bet dalc'het eun nebeut gant ar rem en deveziou tremenet. Var gementse ar c'hazetennou difeiz da grial evel ma zint boas da ober ez eo clanv braz ar Pab, ema ar strafuil er Vatican. Ar pez a zo guir eo an Tad santel, den evel ar re all, en deuz ive meur a boan da c'houzanv.

Hogen he rem ne vire ket outhan da zigemeret tud en derveziou-ze evel e mare all.

Setu ama eun nebeut comzou a lavare ar Pap, nevez-zo da eur prins euz an Allmagn eat d'he velet.

Gouzout a ra an oll e rer eno ar brezel d'ar gatoliked, hag ez euz er Prus eur ministr braz hag eo brasa enebour ar guir relijion. O comz euz ar ministr bras-ze ar Pab a lavare d'ar prins Allmand:

« Lavaret a c'hellit dezhan eus va ferz n'en devezo ket a chans oc'h ober d'ar gatoliked evel ma ra. Lavarit dezhan ne bad ket pell ar gounit pa na c'houezer ket en em zelc'her ganthan. Livirit dezhan ez eo eun dra mezuz hag indin persecuti ar gatoliked evel ma ra, ep abeg ebet. Mes ra deui da zonjal e devezo he c'hallout eun termen ep dale, hag an traou evel ma zint laket ganthan, ne oufent ket padout pell. »

An Aoutrou'n Escop a Gemper en deus roet an urziou dissadorn fask, ha great pemp belek nevez.

En Allmagn, dioc'h ma leverer, e rer ar brezel ar c'hrisa d'ar relijion catolig. E Prus e laker cregi er bardonerien a ia da glask mont da Neubois, ar c'hoad pe ar menez eleac'h ma en em ziskuez ar Verc'kez.

D'an 30 a vis meurz e c'hourc'hemennet mont, dindan eis dez, er meaz euz ar vro, d'al leaned ha d'al leanezed, da itronezed ar galon sacr, d'ar redemptoristed, da vugale sant Ligory ha da veleien ar goad prisius. Al leaned hag al leanezed-ze o deus meur a di er vro-ze hag a dlie beza goulonderet dindan eis dez.

Er Suis, e canton Soleur, an oll veleien catolig a zo lamet digantho ho c'harg hag ho fae, abalamour ne fell ket dezho trei kein d'ho escop harluet gant an dud difeiz.

Dioc'h eun tu all, er Japon, a leverer, eo torret al lezen douget a enep ar relijion gatolig, hag ar gristenien a ioa er prizon abalamour d'ar feiz a zo laket e frankis.

Evelse er broiou paien hag anter c'houez e rer guelloc'h d'ar relijion eget er broiou seven euz an Europ.

D'ar 26 a viz Ebrel, retred brezoneg evit ar merc'hed e Kemper, e Kemperle hag e Lesneven. G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant: AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulleur an Escopti.

DISSADORN 26 EBREL 1873. — N° 430 — NAVET BLOAVE

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulleur an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 26 Ebrel 1873.

O clevet hon doctored difeiz o comz euz ar relijion, pe evit lavaret mad a enep ar relijion, a enep guirionezion ar feiz, e ve lavaret o defe eur voueziegez dreist, o defe studiet ha pleustret bete'r beo ar pez ma comzont anezhan. Hogen ne deus nemet evesaat mad oc'h ar pez a leveront, delc'her penn dezho eun tamig, hag e veler souden ne ouzont netra, ne anavezont ket an distera tam al lezen gristen a fell dezho da voapaat ha da zistruja. Ne ket red enebi pell outho evit ho lacat d'en em drouc'ha ha da ziskuez begou an discouarn azen a zo dindan ho bonet. Setu petra a zigouezas n'eus ket pell gant eun doctor evelse a ioa en em laket da gentelia pemp pe c'huec'h den divar ar meas, tud a zoare, a ioa en em gavet var he hent.

Goude beza comzet dezho a dreuz hag a hed euz ar relijion hag euz a ziotach ar re he heuille, evel ma c'henebent oc'h calz euz ar pez a lavare, setu hen o kemeret he don braz a zoctor hag o lavaret:

— Clevit, va zud vad, n'oc'h eus ket a zescadurez avoalc'h evit compren ar pez a lavaran. An traou-ze, evit ho anaout mad, evit gouzout peleac'h ema ar virionez dioc'h n'ema ket, a c'houlen beza studiet a zevri; eur studi a bemzek pe ugent vloas ne ket re evit comz evel m'eo dlet a draou evelse.

Unan euz ar goueriaded, deut eun tamik var an oad, en em laca da zellet piz oc'h an doctor, hag a lavar dezhan:

— Eur goulen am befe da ober ouzoc'h, Aotrou!

— Petra a fell deoc'h da c'houlen ouzin-me?

— Va goulen marteze, Aotrou, n'her c'havot ket a zoare. N'her grafen ket oc'h eur plac'h iaouank, rak ne ve ket dereat. Ouzoc'h-hu gouscoude e credan e c'hellan he ober.

— Lavarit-ta buan petra a fell deoc'h.

— Pe oad oc'h eus-hu?

— Petra ra-ze deoc'h pe oad am eus-me?

— Eo, calz a ra din an dra-ze. Hogen ha pa na lavarfac'h ket din, dioc'h ho kuelet e credan ervad n'oc'h eus ket ouspen eur bloas varnugent pe zaou.

— Lakeomp, mar kirit, em eus tri bloas varnugent.

— Lakeomp-ta, hogen bremaig e lavarac'h deomp, evit coms mad euz an traou a ioa meneg anezho etrezomp, e voa red beza studiet da nebeuta epad pemzek vloas, pe zoken epad ugent vloas. Pa gomzit anezho evel ma rit da dri bloas varnugent, livirit din, Aotrou, pelec'h oc'h eus great ho studi? e ti ho magerez?

Hor c'hanfard a voue red dezhan serra he veg ha montac'hano da glask re all da gentelia. Hogen kementse douetus n'en devezo ket miret outhan, pa en devezo cavet adarre he du, da scolia c'hoas re all. Ha setu penauz ema an doctored-ze gant ho c'homzou braz ha troidellus. Ma ve enebet outho, ma ve great dezho diskuez ive eun dra bennag ar virionez euz ar pez a leveront, en em gafent alies ber, hag e vent laket alies dien em zislavaret ho unan, rak n'eus ket dizescoc'h egetho var al lezen gristen.

Evel ma lavare an doctor-ma ep he zonjal, pe da viana ep sonjal e roe baz d'he vazata, red eo beza studiet a zevri hag eur pennad evit gallout beza e tro da scolia re all var ar relijion ha beza goest d'he difen oc'h ar re a ra ar brezel dezhi.

Hon doctored difeiz avad n'o deus biscoas studiet al lezen gristen; ne anavezont anezhi nemet dre ar geier o deus lennet er skridou difeiz pe clevet gant ho mignoned dizoue, ha gant kementse e credont beza gouezieg avoalc'h da ober scol d'ar bed oll guelloc'h eget doctored euz an ilis.

Rom. — Ar gaouadik rem en deus bet an Tad Santel a zo tremenet, hag hirio eo ker gren ha ken discoubl ha biscoas. Kementse a dle ober displijadur d'ar c'hazetennou dizoue, hi pere a gave kement a ebat o comz euz a glenvet ar Pab, o lavaret oa goal glanv, ha credabl ne daje ket a bell.

Mont a reant bete merca penauz en em zalc'he ar Pab en he gambr evel pa vijent bet o sellet outhan. Gouzout a reont ho lennerien n'int ket figuz, rak boaz int da lonca geier braz avoalc'h. Hogen Doue a vir he vikel, ha ne ro ket dezho ar blijadur da velet ar Pab o vervel kerkent ha m'o defe c'hoant. An oll gristenien vad a dle trugarecat Doue euz an nerz hag euz ar iec'hed a ro d'an Tad Santel.

Autun. — Petra a vank d'ar Frans evit en em gaout adarre var he zu? Eun nebeut goad christen en he goazied. Hag e pelec'h ec'h oufe caout guelloc'h ar goad christen-ze eget e calon Jesus? Setu petra a lavar Aotrou Escop Autun en he lizer evit emban eur pelerinach a zo hano dezhan en escopti-ze hag a dle beza great e mis Mae. Lavaret on eus c'hoaz eur ger euz ar pelerinach-ze e Paray-Monial, hag a dle beza great dreist oll evit henori ha pedi calon sacr Jesus. Eno ema ar c'hreis pe ar penn enz an devosion da galon Jesus, pe da viana ac'hano eo deut da greski ha d'en em skigna dre ar bed oll christen dre voien eur servicherez fidel da Zoue hanvet Mari-Mac'harit. Epad ma ema an ilis great ar brezel dezhi evel ma zeo, ar Pap prizonier en he di, ar Frans ken trist he stad, oc'h piou ec'h ellomp-ni en em drei gant muioc'h a fizians eget oc'h calon sacr hor Zalver oc'h he bidi d'hor savetei eun eil guech?

A dra sur, eme an Aotron'n escop de Leseleuc, ne ket ebestel eo a zo manket deomp triugent vloaz a zo. Tud helavar o deus prezeget deomp an Aviel, ha caset on euz hor bugale da zougen ar c'helou mad er Chin hag er C'horee. Bet on euz hor zænt, hag epad ma lakea an Tad Santel Beneat Labr ha Jermana Cousin e reng sænt an Env, e voa re all hag a veve eveldho en hon touez, e bourk Ars hag e lec'hiou all brudetoc'h. Ne ket merzerien a zo manket deomp ken nebeut, hag en naontecvet cantvet ar Frans e deus bugale hag o deus rentet testeni d'ar feiz ker coulz hag ar re o deus rentet testeni dezhi er c'hantvejou a ra gloar an ilis.

Petra a vanc eta d'ar Frans ker caloneg ato, evit dont da veza ar pez ma zeo bet? Eun nebeut goad christen en he goazied.

Calon Jesus. — Eun den avanset en oad, n'oa ket tosteet oc'h ar sacramanchou ouspen tregont vloaz a ioa. Ouspen ma leze a gostez al lezen gristen, en devoa eun doare casoni oc'h an dud a ilis. Ne glaske nemet an tu d'ho goapaat ha da lavaret droug anezho. Abaoue meur a vloaz he gerent mad a bede evit ma tistroje ous Doue. Er penn kenta a viz here, eur garez dezhan, devot braz, a falvezas dezhi ober eun taol diveza evit he c'hounit. Ober a reas bennigen eur skeuden euz ar galon sacr, hag e cuz ar skeuden-ze e touez dillad an den difeiz. Neuze e laca ober meur a navet evithan en henor da galon Jesus.

Pa gave dezhi e devoa great avoalc'h evit he c'hounit, e voue caset eur belek d'he gaout. Calon Jesus oa bet ar mestr. Ar pec'her-ze pehini abaoue keit all ne c'helle ket guelet eur beleg ep counnari, a zigemeraz hema evel pa vije oc'h he c'houlen pell a ioa. Cofez a reas gant feiz hag eur c'hlac'har vras d'he bec'hejou. Abaoue eo red delc'her varnezhan pe e rafe re a binijen; ne eante ket da bidi. Eun derveziou bennak goude ma voa distroet oc'h Doue, unan bennag o veza en em laket dirazhan da zrouk-prezeg a enep an dud a iliz, a voue great dezhan tevel, ha n'en deus ket bet a c'hoant ac'houdevez da goms var ar poent-ze.

Ar galon sacr, pa ra eun dra, her gra a zoare, ha ne ket ober neus d'hen ober eo a ra. G. M.

Pardon braz ar Folgoat.

Petra vezo eta a nevez er Folgoat, petra eo an abeg-ma peder an oll barreziou d'en em gaoud er Folgoat da gever ar zul diveza a viz mae?

C'hoant azo da denna trugarez Doue var ar vro, var an iliz catholik, var ar Pab santel a c'houarn a bell-zo an iliz catholik, hag en deuz, daoust d'he oad, daoust d'he vadelez, kement da c'houzaon a berz eul loden gaer euz he vugale.

Er Folgoat e zeuz eun iliz hag a gont dija kalz a vloa-veziou, a zo bet savet dreist oll gant arc'hant an Duked koz a Vreiz, gant an Duked a c'houarne guechall Breiz-Izel. Er Folgoat ec'h enorer ar Verc'hez Vari, e deuz bet ar Verc'hez Vari diskouezet meur a veach, abaoue amzer *Saleün ar foll*, he galloud hag he c'harantez d'ar re en em er bede outhi, a c'houlenne diganthi sicour en ho ezommou.

En hon amzer a boan hag a dristidigez, oc'h ar Ver-c'hez Vari eo en em droer e pe leac'h, var ar Verc'hez Vari eo e konter muia evit mond betek kalon an Aotrou Doue, evit beza deuet mad da Jezuz. Piou n'en deuz klevet hano a Verc'hez ar Salett, a Verc'hez Lourd? Piou eo ar Breizad na voar e zeuz bet, d'an eiz a viz ker-zu diveza, eur maread, eur maread a dud e santez Anna Vened, o pedi eno mam ar Verc'hez Vari da zelled a dru-ez oc'h hor bro, da c'houlenn digant he merc'h ker gal-louduz ha ken tener sikour, kaerroc'h amzer evit hor bro? Tud Leon, kristenien Leon hag hi a hell en em zerc'hel bepred e peoc'h, var ho azez en hoc'hear, en ho ziez, hepober eur gammed, evel ar re all, evit klask mad ar vro evel ar re all? Pe guir ho deuz en ho c'hi-chen eun iliz kaer evel ma zeo hini ar Folgoat, eun iliz hag a zo bet enn-hi, en amzeriou tremenet, kement a dud re vraz ha re vihan, Aotrouien koulz ha labourerien, o pedi ar Verc'hez Vari, o taoulina gant feiz ha respet dirak mam Jezuz, Leoniz hag hen a goust dezho diskouez da heul ar re all n'eo ket maro c'hoaz ar feiz en ho bro, eo karet c'hoaz ar Verc'hez santel en ho bro?

Da boaniuz ma zeo hen anzao, ar Frans hirio an deiz a zo evel eur vro oll dishevelebet. Ar Frans; bet keit all e penn an oll rouanteleziou, a vel brema o vond en he raok broiou hag a zeue var he lerc'h n'euz ket nemeur c'hoaz, hag a zouje he galloud, he zoudarded, he fu-

zillou. Ar Frans, bet keit all var an tron, var eun tron a c'hloar hag a enor, a zo kouezet, a zo ruillet evel e stärn an daol, hag ar pez a zo voasa, ankenioza, ar Frans eilleuz evel c'hoant da lavared e ma kempen aoualc'h e stärn an daol, mad aoualc'h el leac'h ma vez ar c'haz o klask, o c'hedal he Zoue? Ar Fransisien, taolet d'an douar gant ar Prussianed, hag hi etre treid ar Prussia-ned, n'ho deuz poan ebed, mez ebed lod anezho, a ge-mer ho flijadur evel pa na ve c'hoarvezet droug ebed gant ho bro, a zo eun nebeud brao anezho o klask an tud da boulza an tan dre bevar c'born ho bro, e leac'h rei an dorn an eil d'egile evit en em zevel, evit en em zizober euz ho enebourien? E nep amzer n'euz bet er Franz kement a dud o kared ken nebeud ho bro, oc'h ioul ker c'houek peurober droug ho bro!

Hag e pe c'hiz eo deuet eul loden euz ar Fransisien da gemered eun hevelep kaz oc'h ho bro? Dre n'eo mui troet ho c'halon oc'h an Aotrou Doue. Ho c'haran-tez evit ar vro a zo eat kuit da heul ho c'harantez evit Doue. Da betra konta var eun den, var eur c'hristen, ne ma ket e poan gant Doue, ne ra netra evit Doue, ne vel Doue e nepleac'h? Bezet ar Fransisien a hirio tud a feiz, a furnez evel ho zud kæz, hag ar vro a hello fizioud enn ho, ne zaleo ket da veza lakeat ane-vez var he zu gantho. Setu perak ar re en hon touez a zalc'h c'hoaz da lezennou Doue ha da lezennou an iliz, en em dro oc'h ar beden, a ia da bardona a beptu, a c'hoanta Jaoulina mui oc'h-mui dirak Doue hag ec'harz treid ar Verc'hez, o c'houlenn ma teuio sklerijen e daou-lagad ar bec'herien, keuz ha glac'har e kalonou ar be-c'herien er guel euz ho dizurziou evit ma vezo nevezet ar vro dre ma stankaio enn-hi ar guir gristenien.

Jezuz en deuz lavaret evit an oll dud hag evit an oll amzeriou; pedit, goulennit, hag e vezo roet deoc'h ho koulennon, *petite et accipietis*. O vervel var he groaz e vit silvidigez ar bed, Jesuz en deuz bet roet ar Verc'hez evit Mam d'ar Gristenien, *ecce mater tua*. Eur vam evel ar Verc'hez, hag a bed eur mab evel Jezuz, a dle beza selaouet ahred pe zivezad. Ar Gristenien her goar, her c'hred, hag en em zestum dre-ze en dro da Vari, a bed Mari da gaoud sonj anezho, euz an oll bec'herien dirak he mab oll c'hallouduz. Ha Mari, euz he c'hostez, ne ra ket ar skouarn vouzar oc'h pedennou ar gristenien, a ra stank ha stank, abaoue eun nebeud bloaveziou, bur-zudou a bep tu evit sikour ar gristenien.

En eur glask mad ho bro, ar guir Gristenien e Frans a bed ivez evit hon Tad Santel ar Pab, a zo ken trist, ker glac'haruz he zoare. En hon amzer n'euz gouarnamant ebed mui var an douar hag a ve a unan gant ar Pab, hag a rofe an dorn d'ar Pab. Mez a bet ar gouarnamant a ra brezel dezhan, a stourm outhan e peb giz, a c'houlenn ma ve maro, ne ve mui Pab e bed e penn an iliz! Eur Roue dall ha diskiantet en deuz divisket ar Pab pisa ma hell; en deuz en em lojet e tiez ar Pab; en deuz dis-karet eul loden euz a ilizou Rom; a zalc'h ar Pab evel en eur prizon; a c'hoantafe lammed diganthan he ven-nek diveza... Ar Gristenien vad, glac'haret o veled pe-tra rear d'ar Pab, ho zad, hag o c'houzoud eo Doue mestr an oll, e ra Doue al lezen, pa gar, d'ar brasa, d'ar galloudusa Rouaned hag Impalaered; ar Gristenien a bed, a ro an aluzen, a dosta oc'h ar zakramanchou, a ia da bardona da ilizou, da chapelou ar Verc'hez, evit ma plijo gant Doue rei skor d'han Tad santel, lammed ar groaz divar he gein, ha dizoania he galou divar ar mare. Jezuz, distroet euz a varo da veo, a ioa nevez en em za-vet en Env. An Ebestel en em gave c'hoaz e Jeruzalem ha vardro Jeruzalem. Eur Roue, hanvet Herodez, a c'hoanteaz ober brezel d'an iliz katholik. Lammed a reaz he vuez digant Sant Jakez, breur an abostol Sant Ian. Goudeze e taolaz sant Per er prizon, en ioul he gondao-ni ive d'ar maro. Sant Per, ar c'henta Pab, a ioa eta en he brizon, hag en dro dezhan, oc'h he ziouall, e zoa pe var zoudard! Mez ar Gristenien a bede, hag hep paouez, evit penn an iliz. An noz araok an deiz matlie beza mer-zeriet, Sant Per, staget en he brizon gant diou chaden, en doa en em roet da gousked. Kousked a heller, hag eaz aoualc'h, bezet en amezegez an ankou, pa vezer mad gant Doue. Hogen, kousket ma zoa Per, setu eun Eal hag hen o toud er prizon, hag oc'h he heul eur skle-rijen gaer. Hag an Eal, o skei eun taolik gant Per, a la-var dezhan: savit, ha buhan. Ha Per n'eo mui chaden-net. Guiskit ho tillad, stardit ho kouriz en dro d'ho korf, eme an Eal, lakit ho poutou en ho treid, ha deuit d'am heul. Ha Per a zao, a ia var lerc'h an Eal, hep gouzoud nemeur nag e pe leac'h e ma, na da be leac'h e za. Per hag an Eal a ia gant ar ruiou betek eun nor vraz, en em zigar heunan evit ho lezel da dremen. Per o veza salo, an Eal a dec'h kuit evel pa ve teuzet en eun taol. Evelse oue ar Pab kenta tennet a brez hag a zanjer, d'ar mare ma kavet n'en doa ken da ober nemet mervel.

Var bouez ma pedo mad ar Gristenien euz hon am-zer, perak ne zeufe ket an Aotrou Doue da ober c'hoaz evit Pii nao evel en deuz great evit sant Per? Doue n'eo ket bihanneat he c'halloud, nag eat da netra he vadelez. Var zao eta, va Bretoned, var zao, Leoniz, kement ha ma zeuz ac'hanoc'h. En em gavomp oll, mnia ma hel-limp, en iliz ar Folgoat; en em vodomp oll en dro d'hor mam vad, ar Verc'hez, en iliz ar Folgoat; pedomp eno oll a eur vouez hag euz hon oll galon; diskouezomp eno hor c'harantez evit Doue, evit Mari, evit ar Pab, hag evit hor bro; na reomp van evit gueled, evit kleved goaperez eun darn dud difeiz, a ve ho c'hoant ober ac'hanomp cha-tal; amzavomp hor feiz, ha gant joa, e daou lagad ar falla lamponed, mar fell dezho dond da storlokad en hon diskouarn; dispakomp hon dillajou kaer; en em lakeomp en hor brao, peb unan ervez he c'halloud, hag greomp eur gouel evel ne vezo ket bet c'hoaz en hor Breiz.

Da zul ar pardon e vezo oferennou en iliz ar Folgoat euz a bedeur heur da zek heur dioc'h ar mintin; da zek-heur an oferen bred a vezo kanet var ar blasen foar; an Aotrou'n Eskop a brezego varlerc'h an Aviel. — Da ziou heur anter ar gousperou, hag eur brezegen e bre-

zonek ; hà bennoz ar zakramant en iliz evit kloza ar gouel.

LAN AN DALL.

Sal ar verzerien.

II.

Goude arched an Aotrou Gagelin e teu hini an Aotrou'n Escop Borie ; he oll eskern a zo enhan. E 1840, daou vloas goude he varo, pa voue gallet caout an otre da zigas he relegou d'he vro, e voue cavet he gorf en he bez, ep breinadurez, tra burzudus meurbet en eur vro ken tom. Gouscoude ar gristenien, gant aoun n'en em virje ket ar c'horf er veach en devoa da ober, a lakeas ras da zevi ar c'hik, ha ne chomas nemet an eskern da zigas e Frans.

Crogen ar penn a zo goad varnezhan a dachadou, ar pez a ziskuez e voa bet gouliet penn ar merzer. E kichen an arched e veler ive eur grusifi vian, a ioa gant an Aotrou Borie etre he zaouarn hag a starde var he vuzellou epad ma her merzeriet. Ar grusifi zo goloet a c'hoad. Azioc'h an arched ez euz eun daolen hag a ziskuez penauz e voue bourrevet.

Ganet en escopti Tull an Aotrou Borie a voue beleget e Bayeux d'an 21 a vis Du 1830, ha d'ar c'henta a vis kerzu, er bloavez-ze, e savas var eul lestr en Haornevez evit mont d'ar missionou. Azaleg he vugaleach e voa eun den caloneg ha calet oc'h ar boan. En eur c'hlenved a reaz er c'hlouerdi, e voue red dezhan gouzanv eul louzaoui poanius meurbet, hag ar medesin a ioa souezet o velet pe gen diglem ha pe gel laouen e c'houzanve kementse. « Bah ! bah ! a lavare an Aotrou Borie, red eo din deski va micher hag en em voaza ; goasoc'h eget evelse am bezo da c'houzanv du-ze etouez an dud divadez, mar sao en ho fenn ar frouden d'am c'hignat. »

Pa zigouezaz er C'hochinchin e reat eur brezel garo d'ar gristenien ; evit kementse ne lentas ket. Goude beza studiet eun nebeut iez ar vro, en em lakeas da brezeg, hag he gomzou a zongas frouez. Epad c'huec'h vloaz e prezegaz evelse evel eun abostol, daoust ma voa red dezhan en em zelc'her ato var evez evit miret da goeza etre daouarn he enebourien. Guelet a rea ervad gouscoude e cafchent crog enhan abred pe zivezad, hag evel ma zoa huel a vent, e lavare avechou : « Re vraz oun, va c'hrenna a raint. »

D'an 31 a vis Gouere 1838 e voue disculiet gant eun trubard. Soudardet a voue digaset da gregi enhan hà d'he gas da gœr-benn Quang-Binh. En he brizon e cavas daou veleg all euz an Tonkin a ioa eno en he raok, Per Khoa ha Visant Diem. Goude ma voa bet great meur a vech goulennou outho, ar Vandarined a falvezas dezho ho lacat da nac'h ho leiz. Laket e voue dirazho eur grusifi ha lavaret dezho he bresa gant ho zreid. « Kentoc'h mervel mil guech ! » eme an Aotrou Borie ; hag an daou veleg all a lavaraz eveldhan.

Goude ma en devoa an Aotrou Borie douget ar skeulc'houzoug epad pevar miz, ha bet taoliou rotin ken na doa blonset ha kignet oll he ziscoaz, e voue condaonet d'ar maro, an daou vissioner all hag hen.

Ar c'helou-ze ho c'hargaz a laouenidigez ho zri ; en em gaout a reant evel tri den harluet galvet d'ho guir vro. Guelet e vouent o vont d'al leac'h ma tlient beza dibennet, laouen evel an heol ha prez varnezho. Pennou an daou velek Khoa ha Diem a goezaz an taol kenta ; mes ne voue ket evelse evit an Aotrou'n escop Borie. Hema a ioa ker mad, ken hegarad, a vouie tremen dioc'h an oll en bevelep doare ma en doa gounezet an oll galonou. Ar baianed zoken ne c'hellent ket miret d'he garet ha da gaout respet evithan. Oll e truezent o velet he gas d'ar maro, hag ar zoudard carget d'he zibenna n'her grea nemet en despet dezhan. Evit beza hardisoc'h, en doa bet ar zonch diskiant d'en em vesvi. Evelse e crene he zorn hag e scoe fall. Seis taol a voue red dezhan da rei araok ma coezaz ar penn gouliet ha draillet ganthan dre an taoliou kenta.

Epad ar gigerez scrijus-ze, an oll a vantre hag a vouele ; ar mandarin he unan a voue red dezhan trei he benn. An Aotrou Borie epken ne reas ket eur glemaden. Epad an agoni hir ha poanius-ze e voa croaziet he zaouarn, hag e selle beb eil oc'h an Env hag oc'h ar grusifi.

E sal ar Verzerien, ouspen eskern ar merzer ema he stol hag he skeul-c'houzoug, ha neuze eul lizer scrifet ganthan d'he vam. N'eus ket pell ez eus resevet he galir a vezo laket e kichen ar relegou all.

An Aotrou Jaccard, merzeriet er memes bloas, ne ziskuezas ket nebeutoc'h a ners-calon. Ma na voue ket ker criz he agoni, e voue hirroc'h er prizon, hag en devoue muioc'h a boan da c'houzanv eno. Epad daou vis dreist oll e voue flastret dindan eur pez skeul c'houzoug en doa beac'h o tougen, hag a ranke gouscoude da stleja en eur prizon brein ha fleriuz eleac'h ne roet dezhan bemdez nemet eun dornadik riz ha n'oa ket anter anezhan evit terri he naoun. Maro e vije gant an dienez panefe eur gristenez vad a gave an tu, daoust d'ar gardou , da gas dezhan eun tam bouet bennak. Caset e voue dirag al lezvarn, hag ar Mandarin a c'hourc'hemen dezhan nac'h he relijion. Ar merzer a ziskuez an heuz en deuz oc'h eun dra evelse, hag a reseo taoliou rotin ken na deo roget he gorf ha laket leun c'hoad. Caset e voue en dro d'ar prizon, hag eun nebeut goude, laket d'ar maro, eur c'hristen iaouang euz ar vro hag hen. An den iaouank-ze n'en doa nemet trivac'h vloas. Bourrevet e voue e pep giz o clask gouzout diganthan pelec'h edo ar vissionerien ; mes ne c'heljot ket he lacat da zisculia netra. Condaonet e voue d'ar maro evel an Aotrou Jaccard, hag ho daou e valejont laouen beteg al leac'h euz ho merzerinti. Dibennet e tlient beza, mes ar Roue a reaz ho mouga, tourmant hag a zo da nebeuta ker criz hag ar c'henta.

Ho eskern a zo e sal ar verzerien e daou archedig an eil e kichen egile ; neuze dindan eur veren, e veler eur billen bennag euz a zillad an Aotrou Jaccard, he chaden collier hag all, eul levrik bihan evit lavaret he ofis, eun tam bennag euz he skeul-c'houzoug, hag erfin al gorden gant pebini e voue crouget.

G. M.

Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez e Neubois, en Alsas.

IV.

Eul leanez, pe eur c'hoar e devoa guelet aliez ar Verc'hez ; daou relijiuz a reas goulennou outhi diou pe deir guech, ha setu ama ar goulennou-ze scrifet gantho d'ho zad superiol.

— C'hui eo ar c'hoar X... ?

— Ia, va zad.

— Ar Verc'hez oc'h eus guelet ?

— Guelet em euz eun dra bennag hag a ioa henvel oc'h ar Verc'hez evel ma he guelomp peintet ha skeudennet en ilizou.

— E pe seurt doare eo en em ziskuezet ar Verc'hez deoc'h ?

— E meur a zoare. Eun dervez e touge ar mabik Jesus var he breac'h ; eur vech all oa henvel oc'h ar Gonsepsion Didach ; eur vech all oc'h Itron-Varia-ar-Gounidou.

— Penauz oa guisket ?

— Ne c'hellan ket hen lavaret ; skeduz oa, alaouret oll.

— Pe seurt ear e devoa ar Verc'hez ?

— Eun ear dous meurbet, dudius da velet.

— N'oc'h eus-hu ket bet a aoun oc'h he guelet ?

— Strafuillet oun bet ; ne ket aoun avad eo am oa ; pa ve guelet eur vech an dra-ze, e ve c'hoant da chom eno evit he velet ato.

— Evelse n'oc'h eus ket bet a aoun ?

— Oh nan, va zad, re a blijadur am boa.

— Aliez oc'h eus-hu he guelet ?

— Epad eun dervez varnugent oun bet ep he guelet. Pa voue guelet gant diou verc'hig e traon ar menez, ha pa lavaras dezho « Deut, » pa e devoa ho c'haset var ar menez da gichen eur chapelik, tud ar c'harter a ieas di a vanden antronoz, ha me a ieaz ive gantho. Ne velis netra neuze avad, na ken nebeut en derveziou varlerc'h. Gouscoude e casen bemdez ar vugale var ar menez da bidi. Erfin em boue an heur vad va unan d'he guelet. Oh ! nag hi a ioa caer. Caout a ra din he guelet c'hoas.

— Abaoue oc'h eus he guelet alies ?

— Bemdez ; rak pa ve bet guelet eur vech, he gueler ato, ha zoken pa zerren va daoulagad, he guelen na mui na meas.

— Penauz en em ziskueze-hi deoc'h ? Euz ar c'hoad e teue ? pe disken a rea euz an Env ?

— Pa zigouezen, e veze el leac'h ma he guelen.

— Braz oa-hi ?

— Ment eur vaouez ordinal e devoa.

— Penauz e voa-hi coefet ?

— Ne ouien ket hen lavaret.

— Hag he guelet oc'h eus-hu oll var eun dro ?

— Ia, mes adaleg he c'horf bras ne velen nemet eur viscamant aour hag a ziskenne bete'n douar.

— He guelet oc'h eus-hu er c'hoad ?

— Ia, mes neuze ne velen tra all ebet mui ; ne velen nag ar guez nag an dud a ioa en dro din ; ne velen nemet ar Verc'hez santel, eur sclerijen vraz en dro dezhi, hag ar sclerijen-ze en em skigne var ar bed oll.

— Guelet oc'h eus-hu daoulagad ar Verc'hez santel ?

— N'em eus ket, ne allet ket delc'her an daoulagad da zellet outho ; evel an heol oant.

— Huel dioc'h an douar edo ar pez a velac'h ?

— He guelet em euz avechou var an douar, avechou all tri pe pevar zroatad dioc'h an douar.

— Ha n'oc'h-hu ket eat morse da velet ha breset oa ar geot eleac'h m'o poa he guelet ?

— Nan ; ouspen zo, n'eus ket a c'heot eno.

— Guelet oc'h eus ive ar mabik Jesus ?

— Ia, var breac'h he vam, mez ne velen ket he vizach, evel cuzet oa etouez guiscamanchou aour ar Verc'hez.

— Ha n'oc'h eus-hu bet guelet re all en dro d'ar Verc'hez ?

— Guelet em euz eun dervez eur belek coz, eur stol ganthan, hag eur vizach ledan dezhan ; doare en doa da veza ankeniet hag en em harpe var scoaz ar Verc'hez santel. Eur vech all e veliz en dro dezhi eun toullad tud seder, din a respet, lavaret e vije e voant an Ebestel.

— Comzet e deuz ar Verc'hez ouzoc'h ?

— Ne deus ket ; d'ar vugale epken e deus lavaret « deut ».

— Ha deoc'h-hu ne deus lavaret netra ?

— Nan ; eun dra avad am eus goulennet outhi em c'halon, hag em eus bet va goulen. « Guerc'hez santel, eme ve a galon epken, ma na dle ket ar Prusianed hon teleur en traon, mar tle an Alsas beza staget adarre oc'h ar Frans, o pet ar vadelez d'en em ziskuez din gant eur c'harlantez c'hlaz en dro deoc'h. » Lavaret a rean ouzin va unan e voa ar glas liou an esperans. Antronoz e veliz ar Verc'hez eur c'harlantez great gant traou glaz ha doare bleuniou en dro dezhi. Ar c'harlantez a rea an dro dezhi penn ha treid. Re all he guelaz abaoue hag he guelaz ive gant ar c'harlantez c'hlas-ze.

— Ha n'oc'h eus-hu ket aoun na ve bannou an heol, o para oc'h ar guez, eo o defe diskuezet deoc'h ar skeudennou-ze, ha n'o pefe laket da graza eun nebeut ar pez oc'h eus guelet ?

— Nan, va zad ; ne ouzon ket hag hen a c'hell bannou an heol ober skeudennou, mes ober skeudennou henvel oc'h ar Verc'hez, n'em eus ket clevet c'hoas e rafent.

— Ha guelet oc'h-hu ar Verc'hez pa na veze ket an heol o para er c'hoad?

— Oh! eo; he guelet em eus da vintin araok saoheol, da greis-deiz, da beder heur, ha zoken en noz; he guelet em eus pa veze tenval an amzer, p'eo guir em euz he guelet bemdez epad daou vis.

— Petra a zonjac'h pa he guelac'h?

— Oh! c'hoant a ve da zont da veza guelloc'h, d'en em zizober euz he zefotou. Me'm eus prometet mad d'ar Verc'hez e vijen guellec'h iviziken.

— Tud all o deus guelet ar pez a velac'h-hu?

— Ho ia, eun niver bras.

— Ha bugale all o deuz he guelet c'hoas?

— Ia, me gaf din! Var bemzek bugel ha tringent a ioa ganhen er scol, n'eus nemet pavarzeg ha n'o defe ket he guelet, teir vraz ha pevarzek vihan.

— Ha tud vraz o deuz he guelet ive?

— Ia, cals zoken.

— Guelet a rer bemdez tud hag a lavar cre: « Me vel ar Verc'hez santel! » Map ar gard a leverer en deuz he guelet ive.

— Evelse a leverer, ha mab ar gard a lavar, ha pa ve laket d'ar maro, ne zislavaro ket ar pez en deus lavaret.

— Ha ne ket protestant ar bugel-ze?

— Eo, mes ema o tont da veza catolig, hag he c'hoar vihan zoken a zo brema eur chapeled ganthi.

— Ne ket bet guelet gant nicun eus ar zoudardet?

— Oh eo, gant meur a hini; hag ar re-ze o deus pedet ferm epad m'edont aze. Pa vel unan bennag ar Verc'hez santel, an oll a bed caloneg, hag a gan ar *Magnificat* pe eur c'hantik bennag all.

— Petra ar ra ar Brusianed?

— Laket o deus soudarded var ar menez evit miret oc'h an dud da dostaat; hogen mont a rer evel kent.

— Ha n'o deus ket frezet ar chapel vian?

— Eo, mes epad ma he frezent, eur verc'hik vihan e deus guelet ar Verc'hez. Ar verc'hik-ze ne deus nemet dek vloas.

Ar Brusianed a reas din-me mont kuit divar ar menez, mes clevet a rean ar verc'hig o lavaret: « Me vel ar Verc'hez santel! »

— Pa ziskennas divar ar menez, e c'houlenniz outhi:

— Va bugel, guelet oc'h euz ar Verc'hez?

— Ia, va c'hoar.

— Petra a rea ar Verc'hez epad ma freuzet he chapel?

— C'hoarzin a rea, va c'hoar.

— N'eus ket guelet a draou all?

— Eo, eur vaouez e deus guelet ar Verc'hez eur c'hleze ganthi en he dorn. Evit doare ar vaouez-ze e doa izom da zistrei oc'h Doue, ha distroet eo. Bugale o deus guelet ive ar Verc'hez, en dro dezhi soudardet tokouhouarn melen gantho, hag eun dra bennak du adren ho zocou houarn. Plega a reant ho fenn ha crouma ho c'hein, hag ar Verc'hez a scoe varnezho. Evidonme avad n'em eus guelet netra euz an dra-ze.

— Ha guir eo en deuz ar C'hreis-director great goulennou ouzoc'h?

— Ia, great en deuz, hag em eus lavaret dezhan ar pez a vouien.

— Ha petra en deus lavaret?

— Lavaret en deus: « Setu aze eur plac'h hag a gred mad beza guelet ar pez a lavar.

— Bet ez eus burzudou eno?

— Ia, eur c'hloareg iaouank goal glanv ha collet he vouez, a ieas da bidi var ar menez hag a voue pareet tre.

— N'eus bet ken pare nemet hennez?

— Eo, eur verc'hig a ioa er scol ganhen hag a ioa clanv braz he daoulagad, a lakis da ober eun naved d'ar Verc'hez, hag a vel abaoue couls ha pephini.

— Ne anavezit ken?

— Eo, eur c'hreg chomet goal glanv goude he guillioud, a zo bet pareet ive oc'h ober eun naved evithi var ar menez.

— Ha n'eus ket ive distroet tud oc'h Doue?

— Eo, ar c'hreg am eus comzet anezhi hueloc'h, hag e doa guelet ar Verc'hez eur c'hleze ganthi en he dorn. Neuze eun den divar dro Savern, n'oa ket bet o cofez eis vloaz a ioa, a velaz ar Verc'hez, hag a lavaras: « Mont a ran da gofez. » Hag e zeas.

Eur vech all e liviris da eun den hag en doa guelet ar Verc'hez: « Brema, ep mar, e reot eur gonfession vad! » — Perag? emezhan; — abalamour ar Verc'hez santel e devezo lavaret deoc'h ober. N'e lavaras ger, mes gouzout a riz e voa eat da gofez en dervez-ze zoken.

— Var evelse, va c'hoar, oc'h sur da veza guelet ar Verc'hez santel?

— Ia, va zad, ha pa dlefen mervel, ha pa ven laket a damou, e livirin ato: « Guelet em euz ar Verc'hez santel! »

Bet oun eun dervez varnugent ep he guelet, hag e lavaren: « Ne velan netra. » Hogen abaoue ma em eus guelet, e lavaran. « Guelet em eus! » Ne c'hellan lavaret nemet ar pez a zo. Ouspen-ze, ne ket me va unan, teir c'hoar all o deuz he guelet eveldon. Ma ne vije nemedon, e vije gallet lavaret ne voueschen ket petra am boa guelet; mes meur a gant den o deus guelet eveldonme.

— Ha cridi a rit-hu eo e guirionez ar Verc'hez oc'h eus guelet?

— Lavaret em euz evel ma c'houzon; a hent all ma ne vije ket ar Verc'hez eo a veljemp, ne vije ket bet great a vurzudou ha ne vije ket bet distroet a dud oc'h Doue.

— Ha n'eus ket bet great a c'houlennou ouzoc'h gant ar vikel vras?

— Eo, hag em eus lavaret dezhan ar pez a lavaran deoc'h-hu. Ma teufe ar Pap da obe golennou ouzin, ne oufen lavaret ken dezkan ken nebeut.

— Petra en deus lavaret ar vikel vras deoc'h?

— Lavaret en deuz e voa an dra-ma eun dra a zevri, hag e zea da scrifa d'an Aotrou'n escob ar pez en doa clevet ganhen.

— Plijadur a ra deoc'h eta beza guelet ar Verc'hez?

— Ia, va zad.

— Hag e talc'hot mad d'ar bromessa oc'k eus great dezhi?

— Ia, ia, m'hen asur deoc'h, hag a greis va c'halon.

G. M.

An Dube hag he Vestr. *(fablen.)*

Eur bourc'his pinvidig en devoa eur vanden dubeed. Great en doa evitho, e pignon he vaner, lochouigou euz ar re vrava, hag eur blijadur vraz a gemere o teleur greun dezho, oc'h ho guelet o kempen ho flun hag oc'h ho c'hlevet o roucounellat.

An dubeed ne garont nemeur mont pell dioc'h ti ho ferc'hen. Gant ma vezo taolet dezho eur c'hreunen bennag evit beva, gant ma cavint eur banne dour da efa ha d'en em gempenn, eur vruzunen blous pe foen bennak da ober ho neiziou, e kemeront ho ebat tost d'ar gær, ep clask mont da velet pe e zeo frang ar bed pe ne deo ket. Gouscoude avechou hiniennou anezho a drec'h gouenn, hag a zao c'hoant gantho da veachi.

Evelse unan euz ar re ma eun dervez a droaz eur frouden en he benn. Sonjal a reas mont a bell da velet hag hen a gafje eun dra bennak guelloc'h ha caeroc'h eget ar pez en doa guelet bete neuze.

« Rêd eo din lavaret ive e voa an dube-ma moumon he vestr? Pa deue ar bourc'his da deleur greun d'he labouséd, e talc'he aliez eun nebeut en he zorn. Neuze an dube mignon a nije var he scoaz hag ac'hano var he vrec'h evit dibri e dorn he vestr. Neuze e veze poket dezhan, flouret dezhan he blun, hag al labous, e c'hellit cridi ne voa ket nebeut a fouge enhan oc'h en em velet likaouet evelse gant he vestr. Kementse, credabl, a reas dezhan cridi e voa hueloc'h eget an dubeet all, hag a zigasaz ar sonch dezhan da vont da redeg bro evit gallout goudeze en em fougeal muioc'h dirazho.

Marteze ive ec'h anaie an amzeriou, hag e c'houie e cafje neuze eun dra bennak dioc'h he zoare en douarou, rak pa deuaz ar frouden-ze dezhan edo dres ar mare ma c'hounit al labourerien douar ho ed du.

Daoust petra voa, mont a reaz en hent. N'oa ket eat a bell na zigoezas gant eun dachen vinis du nevez hadet. An douar fresk ha laboused all a vele o clask ho izam eno hen touellas da zisken, ha setu hen o tigouezout etouez eun torrad glujuri a ioa eno o scrabat d'ho bek guella ma c'hellent.

Ar glujuri a zo labouset dizroug hag egarad. Ne rejont van evit guelet ar beacher-ma o tisken en ho zouez. Al laboused-ze o deus calon vad, ha ne c'hinont ket evit ranna gant ar re all, dreist oll pa vez peadra evit an oll evel a ioa eno. Ep lavaret eta eur ger d'an divroad-ma, hen leschont da ober he geusteuren evel ma care. Pa vezer o veva divar ar bern ha pa vez cals muioc'h eget na ve izom, ne vezer morze ker kivioul na ker chich oc'h an estren. Lezel gant ar re all ar pez a vez a re ne deo morse dies.

An dube-ta a gemer he frankiz, en em laça da vont ha da zont, da rei taol beg en tu-ma taol beg en tu-hont, dre ma vel eur c'hreunen bennag, ken diencrez evel pa vije bet o rodal en dro d'he gouldri. Hogen pa sonje nebeuta setu hen o velet he amezegezed strafuillet, o plafa evel pa o divije c'hoant da vont en douar, ha kerkent eur sparfel a gouez a blom var eun c'hlujar he zam abouez he ivinou hag he c'has ganthi o lezel da goeza dre ma zea plun ha beradou goad.

An dube strafuillet oll ne chom ket da c'hortos hirroc'h. Lacat a ra he zionaskel da c'hoari, hag e za da gonta d'he vestr ar pez zo digouezet ganthan. He bidi a ra da zont da zifen al laboused coant ha dizrouk-ze, liou dem-alaouret dezho hag eun ear lent hag aounig, a enep al labous rouz, al labous bek-cam, ar c'higer a deue d'ho laza ep ebeg ebet.

Ar bourc'hiz, o clevet comzou he zube, a anavezas mad oa glujuri hag eur sparfel eo en doa guelet. Kemeret a ra he fuzil hag e za varlerc'h he labous d'an dachen ed-du. Eleac'h avad clask ar sparfel evit he distruja, e clask ar glujuri, hag ho veza ho c'havet, e tenn varnezho, e laz diou, hag ho c'has ganthan d'ar gær, louge meurbed enhan.

An dube en doa c'hoant da lavaret dezhan ne ket var al laboused-ze dizroug ha dinam eo e tlie tenna, eo ho difen eo a dlie a enep al labous rouz, al labous criz, a rea ar brezel dezho; hogen ker sebezet, ker mantret e chomaz o velet fallagriez ha dislealdet he vestr, oc'h he velet o vont a unan gant ar sparfel evit he zicour da zistruja ar glujuri, ma na c'hellas ket lavaret eur ger, hag abaoue, a leverer, an dubeet ne gozeont ket ouz an dud.

Hogen ar bourc'his-ze ha na d'eo-hen ket henvel mad oc'h an dispac'herien-ze a veler, kerkent ha ma clevont ez euz eun tam freuz, eun tam tousmac'h en eur vro bennak, prez varnezho da vont di, ne ket da zifen an dud honest a voal gaser hag a alouber ho zra, mes da zicour an dispac'herien hag an alouberien evit gallout caout ive ho lod euz an traou aloubet. Peadra a ve evit meur a hini da chom dilavar evel an dube, mac'h evesafent mad petra a rer hirio euz al lealdet.

T. R.

Eur guir vreton.

Epad ma voa hor zoudarded prizonierien en Allmagn, eun ofiser braz a ieaz eun devez da gaout eur beleg euz al Luxembourg a gemere soursi euz ar brizonierien a ioa e Stetin. Ar beleg-ze, emezhan, a gomzas cals din euz hor soudarded keiz a varve lod gant ar vreac'h, lod

gant an dienez, lod ive gant ar rann-galon da veza pell dioc'h ho bro. Comz a reas din ive euz ho feiz, euz an devosion a ziskuezent araok mervel. Nicun anezho ne felle dezhan mervel ep he zacramanchou, ha crial a reant o c'houlen ar belek. Diskuez a reas din ive eur vetalen aour hag a dalvoudegez, en devoa bet digant eur soudard breton, ha setu ama penaus :

Eur mobil breton a ioa astennet var eur guele a boan. Ar vreac'h zu a ioa ganthan ha dare oa da vervel. Ar beleg a ia d'he gaout hag a c'houlen outhan ha ne fell ket dezhan ober he beoc'h gant Doue?

— Oh eo, eme ar zoudard; mes c'hui piou oc'h! Mar d'oc'h belek, perak ne zougit ket ar soudanen?

— E Prus eme ar belek, ne c'hell ket eun den dougen soudanen pe e ve great eun dismegans bennak dezhan.

— Neuze, eme an hini clanv! Mad, emezhan, araok cofez, va list da c'houlen daou dra ouzoc'h; ha cridi a rit-hu ne c'hell ket ar Pap fazia? Ha cridi a rit-hu eo bet consevet ar Verc'hez ep pec'het?

— Cridi a ran kementse, eme ar belek; me zo belek catolig, abostolig ha romen.

Neuze ar zoudard a deuas laouen. Coves a reas gant eur feiz cre. Goudeze e tennaz euz he vruched eur vetalen stag oc'h he c'houzouk var bouez eur chadennig aour :

— Sellit, va zad, kemerit ar vetalen-ze, ha casit-hi d'am mam; hi eo e deuz he staget oc'h va gouzoug evit ober din delc'her sonch euz va zud. Lavarit d'am mam em eus cofeseet hag e varvan ep aoun.

Eur pennadik goude, an den kez a rente he ene da Zoue en devezo, e c'heller cridi, he resevet en he varados.

KELEIER.

An Aotrou Pellen, vikel er C'hloastr-Plourin, zo hanvet vikel e Plouigneau.

An Aotrou Poudoulec zo hanvet vikel er C'hloastr-Plourin.

An Aotrou Gueguen, professor e Lesneven zo hanvet vikel e Kerber.

An Aotrou Grall, vikel e Plouneour-Trez, vikel e Tregunc.

An Aotrou Tanne, vikel e Ploudreuzic, vikel e Mi-

An Aotrou Floc'h, vikel e Ploudreuzic.

An Aotrou Picard, nevez beleget, Vikel e Plouneour-

Hano ar c'huec'h belek nevez, beleget d'an 12 a viz Ebrel :

An Aotronez :

Rolland-Tanguy Bozec, euz a Zaoulas.
Lois-Stanislas Jaq, euz a Bloare.
Hippolyt-August-Mari Perón, euz a Recouvrans.
Alan Picard, euz a Daole.
Fransez-Ian-Vari Ridoux, euz a Riec.
Ian-Vari Thepaut, euz a Blogonven.

An tad Keralum, euz a Gemper, missioner en Texas, a zo maro er sizunveziou tremenet.

Dissul diveza, an Aotrou'n Escob a Gemper a zo eat da Zouarnenez da vennigen ar mean kenta euz eun ilis nevez a dle beza savet eno.

E scolach Castel-Paol an Aotrou Jezequel zo hanvet professor evit an eil clas;
An Aotrou Frances, evit an trede clas;
An Aotrou Pondaven, evit ar pevare clas;
An Aotrou Guillerm evit ar seisvet clas.

Epad ma ra an dud difeiz ho gallout evit discar ar relijion ha ma reont dispac'h o clask distruja kement a zo a vad er vro, ar gristenien gatolig a zant an izom o deus da dostaat oc'h Doue ha d'en em starda en ho feiz. Ervez ar c'heleier, er c'heriou braz, ha dreist oll e Paris, n'oa bet guelet morse muioc'h a dud oc'h ober ho fask, ha n'o devoa diskuezet muioc'h a zevosion eget er bloa-ma.

E Kemper ive morse n'oa bet guelet muioc'h a dud, a voazed, o tostaat oc'h ar zacramanchou en amzer fask; morse marteze prezeger ebet n'en doa he gomzou douget muioc'h a frouez eget o deus great er bloa ma re an tad Stefan en deus prezeget evit ar c'horais.

D'ar zul fask dreist oll oa eun dra gaer guelet an niver braz a gommunionou a zo bet great er gatedral en dervez-ze. Lavaret a c'hellet e voa distroet an oll a varo da veo gant Jesus-Christ. Hag ar pez a zo bet guelet e catedral Kemper, a zo bet guelet ive el lec'hiou all.

Guened. — Pelerinach santez Anna, d'al lun ha d'ar meurs fask, a zo bet caer meurbet. Tremen dek mil bardoner euz a escopti Sant-Briec a ioa deut di, hag ho escop en ho fenn. Digaset o doa gantho ha lezet o deuz eno eur baniel euz ar re gaera. Er sizun a zeu or bezo c'hoas marteze keleier hirroc'h divar benn ar pelerinach-ma.

Kemper. — Foar anter-ebrel, e Kemper, dimeurs fask, e deus bet amzer euz ar guella. Evelse ive oa niveruz an dud enhi. Ar c'hezeg a leverer ker, ne zellet ket petra da c'houlen anezho; ne leverer ket e ve bet guerzet cals. — Al loened corn a ia mad; ar moc'h discar varnezho.

Breuriez ar Feiz. Ar re zo e penn Breuriez ar feiz a verk ez eus savet er bloas tremenet evit ar vreuriez-ze 5,602,645 l. 15 c.; 581,747 l. 50 c. muioc'h evit varlene. Morse n'oa bet savet kement all nemet e 1858, da vloavez ar jubile bras, pa lakeaz an Tad santel rei da vreuriez ar feiz an aluzen gourc'hemennet evit gounit ar Jubile.

Escopti Kemper ne ket chomet varlerc'h ar re all. Ervez ar gont rentet gant prezidant ar vreuriez d'an Aotroun'n escob, ez eus savet en escopti-ma, e 1872, cant daou vil, tri c'hant tri hag antercant lur, trivac'h santim ha pevarugent, 102,353 l. 98 c. G. M.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 3 MAE 1873. N° 431 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18,, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 3 Mae 1873.

Epad an amzer Fask ar gristenien gatolig o deus diskuezet adare ar bloa-ma, ha zo ken muioc'h eget biscoaz, e talc'hent mad d'ar relijion, hag e felle dezho hen diskuez o viret gourc'hemennou an iliz a ra eun dever d'he bugale da dostaad en amzer-ma oc'h an daol santel. Ar c'hazetennou zo leun a bennadou scrit eleac'h ma verkent pegement a brez a gemere ar gristenien vad da dostad oc'h ho Zalver, gant pepez devosion e tosteant, hape ger braz oa an niver anezho, ne ket epken var ar meas, mes zoken er c'heriou eleac'h ma zeus kement a dud dizuch ha ma sonchfet e ve maro pe da viana toc'hor ar feiz.

Ar gristenien vad a vel o deuz izom d'en em starda muioc'h mui oc'h ar mean-ze ne c'hell ket beza discaret, me lavar oc'h ilis Jesus-Christ. Guelet o deus seulvui a izom da dostaat oc'h Doue ha da heuilla ar relijion ma rer hirio muioc'h ar brezel dezhi.

Enebourien ar feiz avad ne dleont ket beza laouen o velet kementse a dud var dro an ilizou, o velet eno meur a hini hag a gredent ervad beza distaget dioc'h an ilis dre ho skuer hag ho c'henteliou dizoue. Lavaret goude kement a boan a gemeront e ve c'hoas kement a dud, e ve an darn vuia euz an dud eo a ziskuez beza christen e Frans, kementse a dle beza poaniuz evit tud hag a zo red dezho anzao e collont ho foan.

Ia, a drugare Doue, ar Frans a ziskuez c'hoaz e deuz feiz; diskuez a ra c'hoaz ec'h anavez eo sacramant an aoter tenzor ar vro, ez eo hen a ro ners da bep christen d'en em zifen oc'h an dud dizoue hag an oll enebourien a stourm outhan. Ar *Gredo* canet e catedral Pariz d'ar zul fask gant pevar mil den, goazed oll, hag en o zouez tud a bep renk, adaleg an huela beteg an izela, ar greden-ze discleriet a vouez huel dirag ar bed oll tet d'hor Zalver Jesus-Christ ha d'ar feiz catolig. Hag ar pez a lavaran ama euz a unan epken euz a ilizou Pariz, a c'heller da lavaret euz a bep hini euz an ilizou-all, hag ez euz enhi tremen tri c'hant etre ilizou ha chapelou, evel ma c'hellfet da lavarat iveeuz a bephini euz ar c'heriou hag euz ar parreziou en hor bro ger.

Eur rum dud a vank calz anezho en act a feiz-ze a rer er mare-ma dre ar bed oll christen. Lavaret a ran calz anezho, rak ne vancont ket oll. Ar rum dud-ze eo ar re a ve muia e tro da zifen ar relijion ha da rei harp dezhi. Ar pez a ziskuez o deuz an iliz hag ar relijion eun difennour all ha ne ket an dud ez eo; ar pez a ziskuez sclerroc'h sclerra ar virionez euz a gomzou Jesus-Christ pa lavare e chomje bepret gant he ilis, ne c'helje morse an dud difeiz he discar, ne c'helje morse doriou an ifern caout ar gounit varnhi. Red eo anzao kementse pa velomp an iliz o telc'her ato ar memez hag ar relijion o vont ato var gresk, epad ma veler, euz ar re a c'halje hag a dlije ho harpa hag ho difen, eul loden o sevel en ho enep, hag eul loden all ha ne brijont ket sellet outho.

Tour. — E Tour, ervez ar scridou catolig euz ar gær-ze, ez eus guelet er sizunveziou-ma, daou dra hag a dle ober plijadur d'ar gristenien vad pere a gred ne c'hell ar Frans en em zevel, en em zavetei nemet o tistrei oc'h ar relijion hag o rei eur gelennadurez christen d'ar vugale.

Brema ez eus c'huec'h miz, an tadou Seonited o doa clasket rei digemer d'ar re a garje, euz an diaveas, dont da reseo ho c'henteliou. An dud entre, ar varc'hadouriena blije meurbed an dra-ze d'ezho. Mes an tadou n'ho doa ket eur leac'h dereat, braz avoalc'h da zigemer et ar re a deue. Eur vanden vourc'hizien, a bep reng, a zo en en em glevet, hag o deus savet, e daou zervez, ar pemp cant mil lur a c'houlennet evit eul leac'h dereat, e creis kær, evit an ober-mad-ze.

An eil tra co ez eus savet eun assamble a vicherourien catolik. Eun den iaouang seven hag a zoare, eur c'habiten dragoned, ar C'hont de Mun, a zo deut da

ober prezegennou d'ar vicherourien-ze. Eun dra gaer oa guelet an Aotrou Arc'hescob hag ar veleien zo en huela cargou, ar jeneraled hag an ofiserien vrasa, deut da zilaou ar c'habiten iaouang o comz, helavar ha caloneg, euz ar relijion hag euz a oll deveriou eur c'hristen.

Eur blijadur oa guelet pe gen evesiant e silaoue an oll ar prezeger-ze leun a feiz. Pa veler ar relijion difennet gant ofiserien caloneg evelse, ne dleer ket dizesperi euz a silvidigez hor bro.

Orlean. — An tad Stub, euz a venac'h Sant Barnabaz, a behini on euz comzet n'eus ket pell dre ma voa bet ama e Kemper o kestal evit ober sevel eun ilis d'ar gatoliked e Berghen, en Norwej, a zo bet er sizunveziou-ma e Orlean.

Ervez cazetennou ar gear-ze an tad Stub a voue caset iaouank flam da Jeu, evit deski ar pez zo red da c'houzout evit beza Consul divezatoc'h. Pa voa savet var eul lestr e pors Berghen, ar sturier a lavaras dezhan, evit farsal, credabl :

— Mont a rit d'an Itali? Mad, me hen lavar deoc'h, c'hui en em c'hrai catolik, hag a ielo en eur gouent.

An den iaouang a ieas droug enhan o clevet kementse hag a lavaras :

— Me, Daniel Stub, en em ober catolik? Biken!

E Jeu e tigouezaz en eun ti a ioa enhan christenien vad. En em lacat a reas da evasaat penauz ec'h heuillent ho relijion, ha pe seurt buez a renet en ti. Souezet e voue, rak ne gavas netra ha ne vije a zoare, ha zoken skuerius. Aliez ez ea d'an ilizou, hag eno ive ne c'helle caout abeg e netra. He fals credennou a goeze bemdez an eil varlerc'h eben. Eun dervez ma en doa eun afer hag a roe nec'hamant dezhan, e teuas dezhan ar sonch vad da bidi ar Verc'hez santel. He c'houlen en devoue, hag a neuze en devoue eur c'hoant bras da zistrei oc'h Doue. Studia a reas a zevri, hag e velaz ervad eo an ilis catolig ar guir ilis. He dad pa glevas petra a dremene, ne stourmas ket outhan; lavaret a reas dezhan epken kemeret he amzer araok ober netra; he vam avad a enebas ferm outhan.

Daniel Stub a ieas da Rom; hag eno e troas kein da fals relijion Luther. Souden goude en em lakeaz e reng an tadou Barnabited hag e voue great belek. An Tad santel en deuz he gaset evel missioner d'he vro eleac'h ma en deuz great a vrema eur vad vras.

Prezeg a ra e meur a a iez, rag evel c'hoari e tesk ar iezou. Cridi a c'heller ez eo an den digaset gant Doue evit lacat ar guir feiz da ren adare e Norwej.

Bologn. — Ar iaouankis catolig euz a Bologu, a ra eur galf d'an oll gatoliked euz an Itali; ar pez a c'helfet da ober ive dre ar bed oll christen. Ar galf a reont a zo evit mis Mae, mis ar Verc'hez, hag e fell dezho e ve laket er bloa-ma ar mis-ze da c'houlen oc'h mam Doue ma lacai, dre he scoazel gallouduz, an iliz hag hon tad santel ar Pap da gaout ar gounit.

« Pii nao, emezho, a zo ganet e mis Mae, e miz ar Verc'hez; hen eo en deus discleriet evit mad e voa mam Doue consevet ep pec'het; esperout a c'hellomp e rôi Doue, dre scoazel ar Verc'hez, ar frankis d'he zerviche.

Setu ama ta petra o deus iaouankis catolik Bologn c'hoant da ober epad ar mis Mae-ma. Lezel a gostez pep goulen all, evit sonjal epken e vikel Jesus-Christ.

Bete vrema on eus pedet evit an tad santel, ha bet meur a c'hras evithan. Anat eo dre ma hen les Doue keit all var dron sant Per, ha dre an traou caer great dindan he ren. Mad, brema e fell deomp ma talvezo kement a raimp, kement a c'houzanvimp, kement a c'houlennimp dre hor pedennou epad ar mis caer-ma, evit ma e devezo an ilis santel ar gounit ha ma velimp ar Pab en he frankis.

Pors-Lois. — An tad santel ar Pap en deus scrifet eur ger bennak da eur c'hristen caloneg euz a Bors-Loiz, er Morbihan. An den-ze hanvet Alfons Marquet a zo bet a benn diou vech e servich ar Pab, evithan da gaout nebeut a iec'het. Bet eo rener var ar prizoniou. Alfons Marquet a zo euz eun tiad tvd euz ar re vella zo e Breiz. Daou vreur dezhan a zo e gompagnunez Jesus, hag ar re-all a zo oll christenien dispar. Doue en deus ive roet eur c'hras vras da unan euz an tiad tud-ze.

Eun nizez da Alfons Marquet a ioa goal glanv, hag ar vedesined n'o doa ~~doa~~ mui esper ebet d'he farea. Eur mignon dezho a ioa neuze e Rom, a zigasas dezho eun tam euz a zoudanen an tad santel. Ar relek-ze a zigouezas dres en dervez ma tlie ar glanvourez mervel, ervez ar vedesined. Ar vam leun a feiz, a douch an tam mezer guenn oc'h muzellou he merc'h. Houma a ra eur scrijaden, hag abenn eur pennadik goude en em gaf pare. Kementse, e c'hellit cridi, en deus c'hoas cresket anaoudegez vad tud an ti-ze e kenver vikel Jesus-Christ.

DEVOSION DA GALON JESUS.

Eur plac'h iaouang e devoa, abaoue meur a vloas, troet kein d'ar relijion. Coeza a ra goal glanv; eur c'hlenved a beultrin a ioa crog enhi, hag he c'hase d'ar bez e ber amzer. He zud n'o doa ket a feiz, ha ne glaskent ket he alia da lacat urz en he c'houstians. Mes bez'e devoa kerent all hag a gomzas dezhi euz a Zoue hag euz he ene; ar pez he lakeas da gounnari. Ep dale ne voue lezet den da dostaat outhi, hag eur beleg, o veza deut evit he guelet, a voue caset ive en he dro. Ha gouscoude he c'hlenved a iea ato var voas.

Eur garez dezhi a zonjaz he erbedi oc'h calon Jesus. Lacat a reaz ober eun naved ha devi nao bilet var aoter ar galon sacr. Prometi a reaz ive cas ar c'helou da *Gannad' calon Jesus* mar galle caout he goulen. Div heur goude ar bromesa-ze edo en iliz o pidi pa velaz eun den o tont da glask eur beleg evit an hini glanv. Ar glanvourez he unan eo hen digase. Cofez a reaz ha reseo he zacramanchou all gant ar brasa feiz.

Beva a reas c'hoaz eis dervez goudeze. He foaniou a ioa bras, mes ho gouzanv a rea gant pasianted, hag ec'h alie he mignonezed da veza fur, « rag, emezhi, ne c'heller beza eürus nemet pa vezer mad gant Doue. »

Ne c'heller ket niveri ar grasou a resever brema dre an devosion da galon Jesus. G. M.

Sal ar verzerien.

III.

Erbloas 1837 e voue merzeriet an Aotrou Cornay, unan euz a veleien an Europ o devoe muia da c'houzanv araok beza curunet. Ar missioner-ma a ioa ginnidig a Laudun, en escop Poatie. N'oa nemet abostoler pa deuas da di ar missionou, hag e voue caset d'ar Chin e 1830. Great belek gant vikel abostolig an Tonkin, e chomaz eno daoust d'an oll heskin a reat d'ar gristenien, hag e kendalc'he da brezegar feiz daoust d'he nebeut a iec'hed. Ken diners oa eat ma voue tost dezhan distrei d'an Europ evit guellaat he iec'het en ear he genta bro. C'hoant avoalc'h en doa dioc'h eun tu da ober ar veachze; mes dioc'h eun tu all e cave poanius kuitat he vision ha lezel da vont ebiou dezhan ar gurunen a verzer a ioa marteze oc'h he c'hortos. Ar zonch diveza-ma e devoue ar gounit var he speret, hag e scrifas d'he dud evit lavaret dezho e chome er Chin. Ne voue ket pell na resevaz he recompans. Croget e voue enhan d'an 20 a viz Even 1837, en eur geriadennik christen a damallet da vezn a unan gant an dispac'herien.

Ar Vandarined, evit rei da gridi o doa great eun taol caer, a zisclériaz e voa ar missioner eun dispac'her euz ar ne voasa, ouspen ma teske da dud ar vro eur relijion nevez. An Aotrou Cornay a voue laket dezhan eur skeul c'houzoug ha caset dagær-benn ar rouantelez eleac'h ma voue laket en eur gaouet houarn. Er prizon stris-zé eleac'h ma voa staget gant chadennou pounner, e teue tud aleiz da zellet outhan, hag hen ne zonje nemet da renta glôar da Zoue, o pidi, o cana, o prezek relijion Jesus-Christ d'ar re a deue d'he velet.

Great e voue kement a c'hallet evit he lacat da anzao en doa kemeret perz en dispac'h; he c'hras a brometet dezhan : « Biken, emezhan, ne brenin va buez dre eur gaou. » Bourrevet e voue ive; scourjezet e voue ken na goeze he gig a damou; hogen ne c'heljot gounit netra varnezhan.

Goude an tourmant-ze e scrife d'he gerent :

« Skuillet em euz eul loden eus va goad, ha skuilla a rin c'hoas diou pe deir guech all araok ma vezo troc'het din va fevar ezel ha va fenn. Skuillet em euz ive eur berad daelou bennag o sonjal er boan a rai ar c'helou-ma deoc'h pa her c'hlevot. Mes o sonjal e vezin dirak Doue pa resevot al lizer-ma hag e c'hellin pedi evidoc'h, en em gonsolan ha c'hui a dle en em gonsoli ive. Na druezit ket d'an deiz eus va maro; an eürusa e vezo eus va buez, p'eo guir e vezo an termen eus va foaniou hag e tigoro din an eürusdet. N'en em nec'hit ket eta, ep dale e vezo echu va foan, hag e vezin oc'h ho cortoz en Env. »

Ar merzer a voue dibennet eun derveziou bennak goude. Eun daolen a ziskuez penauz e voue merzeriet. He gorf a veler var eur pallen bras, ruz, he entraillou deut anezhan, hag hen en eur poullad goad.

Eskern an Aotrou Cornay n'emaint ket e sal ar verzerien; guelet a rer eno avad ar pallen pe an tapis ruziet gant he c'hoad, eun tam rotin bet oc'h he scourjeza, ar c'herdin bet oc'h he staga pa voue dibennet, eun tam pennvele brouan bet dindan he benn en he brizon, hag eul lizer scrifet ganthan.

Ouspen an Aotrou Cornay e voue merzeriet eno neuze meur a gristen ha beleien euz ar vro. Ar merzer Per Thuy, pa glevaz he zetans a varo, a lavaras : « Nan, biken n'em bije credet esperout eur c'hras ken dudiuz ha ker prisius. » Guelet a rer tamou euz a skeul-c'houzouk Per Thuy, ar gorden gant pehini e voue mouget, hag eur plankennik a dri c'horn var behini oa scrifet he zetans a varo hag a ioa bet tachet oc'h ar peul eleac'h ma voue staget ar missioner.

E sal ar verzerien e veler c'hoaz aleiz a damou dillad ha traou all bet d'ar gristenien merzeriet er Chin hag euz ar benviachou o deus servichet d'ho bourrevi. Guelet a rer tamou euz a zillad hag a skeul-c'houzouk Nan, beleg annamit, tamou a zillad hag a skeuillou-gouzouk Ly-mi ha Dich, daou gristen laket d'ar maro evit ar feiz. Guelet a rer eun tam tapis pe lien ruziet gant goad Paul Boi-Buonk, cahiten gardou ar roue, he chadennou hag he gorden; — chaden Andre Trong ha chaden Thomas Koân. Hema, goude beza nac'het he feiz, a reparaz, evel Sant Per, he bec'het dre eur maro cris. Eun dra snoezuz ha burzuduz eo guelet tud lent hag aonig evel ma zeo ar re-ze, tud a c'hell ar vandarined ober ar pez a garont gantho a hent all, o tont da veza ken nerzus, pa vez meneg euz ar relijion, ma c'houzanvont beza bourrevet e pep giz ha mervel kentoc'h eget nac'h ho feiz.

Bez'ez eus c'hoas relegou euz a dri zoudard calonek, A. Huy, Nicolas The ha Dominik Dat. Ar mandarin, evit dont abenn anezho, a lakeas rei dezho eun efach hag a dlie ho mesvi ep ma c'houient. Pa voant abafet gant an efach-ze, ko lakeas da nac'h ho feiz, ho lezas da vont e frankiz, hag e roaz eun nebeut arc'hant da bephini anezho. An tri zoudard, pa voa deut ho rezon dezho, ha pa glefchont petra o devoa great, o devoue eur c'hlac'har ar vrasa. Redeg a rejont da gaout ar mandarin da stleper dezhan an arc'hant o doa bet diganthan ha da rebech dezhan he dromplerez. Hema ho c'hasas divar he dro ep ho zilaou. Neuze ez ejont da gaout ar roue gant eur scrit eleac'h ma verkent e voant christenien hag e felle dezho mervel christenien. Ar roue, en he gounnar, a reas ho lacat d'ar maro ho zri. Huy ha Nicolas The voue eskennet ho c'horf dre'n anter, ha Dominik Dat a voue crouget.

Guelet a rer c'hoaz pennadou chaden, hag eun tam

euz ar skeul-c'houzouk douget gant Martin Thô. Ar mandarin a lavaras da hema, ma na nac'he ket he relijion, e zea da lacat d'ar maro, dirag he zaoulagad, he c'hreg hag e eis bugel. « Petra bennak, eme ar c'hristen, ma caran va greg ha va bugale, gouscoude Doue a dlean da lacat da genta. » Dibennet e voue, pemp christen all hag hen. G. M.

An den eürus Bernard hag he zaou scolaer bihan.

An den eürus Bernard a ioa euz a urs Sant Dominic; cloc'her oa e couent Lantarem, er Portugal. An drama a ioa en trizecvet cantvet. Devod oa ha dizrouk meurbet. Kempen a rea a zoare ar chapel hag ar pez a chome ganthan a amzer goudeze hen lakea da ober scol da zaou botrik, bugale da eun aotrou euz an amezegez.

An daou vugel-ma a ioa sentus meurbet, dinam ha glan evel ælez. Mont a reat d'ho c'has d'ar gouent bep mintin; eno e choment epad an deiz, ha da noz e zeat d'ho c'herc'hat en dro. Caset e veze bemdez dezho ho lein euz ar maner.

Ar vugale o deveze ato bep mintin mall da vont d'ar gouent; hag evel ma voue goulennet digantho petra a rea dezho caout kementse a brez da vont di, e leverjont e velent eno ar mabik Jesus a deue avechou da c'hoari gantho, da studia, ha da gemeret he lod euz ho fred, ar pez a garge ho c'halon euz eul laouenidigez ar vrasa.

Hogen den ne gredas d'ar pez a lavare an daou vugel; lavaret a reat e voant diot, ha ne lavarent ar pez a reant nemet evit ma vije caset muioc'h d'ezho d'ho lein.

Ar manac'h Bernard avad ne varnas ket evelse. O velet e teue bemdez an daou vugel vertuzusoc'h, e credaz ervad e c'helle beza guir ar burzud ma comzent anezhan. O veza ho c'hlevet eun dervez o souezi abalamour ar mabik Jesus ne bede ket anezho da vont da zibri ganthan ive, Bernard pehini a zonje dreist oll e silvidigez eternel he zaou scolaer, a aliaz anezho da c'houlen oc'h ar mabik Jesus caout ar vadelez d'ho fidi da vont da zibri ganthan ive da di he Dad.

An ali-ze a blijas meurbet d'an daon vugel, hag hen heuillia a rejont antronoz. Ar Mabik Jesus a reaz eur musc'hoars dudius oc'h ho c'hlevet, hag a lavaras :

— Ar pez a c'houlennit a zo leal; evelse a benn tri dervez ama ho pedan da eur banket a roin deoc'h e ti va zad. »

An daou vugel a ieas gant prez da ziscleria d'al lean mad ar beden en doa great Jesus dezho. Hema a anavezas petra a sinifie comzou ar bugel divin, hag e velaz ervad ez ea he zaou scolaer da vont ar barados. Daelou a zeuaz en he zaoulagad o sonjal ez ea an daou vugel-ze d'an Env da heul ho Zalver; hag hen, manac'h coz, a ioa red dezhan chom c'hoas var an douar, daoust d'an ioul en doa ive da vont d'an Env. Eur zonch a deuas dezhan, hag e lavaras d'he zaou scolaer :

— It adarre d'ar chapel, ha lavarit d'ar Makik Jesus e tifen reglen Sant Dominig oc'h ar scolaerien, oc'h ar re zo o teski eveldoc'h, reseo peden ebet, na mont da di den all nemet ho mestr a ve gantho.

An daou vugel sentuz a ieas ractal da ober ar gevridi.

— « It da gaout ho mestr, eme ar Mabik Jesus, ha livirit dezhan dont ganeoc'h ive d'am banket. Diziou ho tigemerin ho tri e ti va Zad. »

Me ho les da zonjal pegement e tridas calon ar manac'h pa glevaz ar c'helou-ze. An dervez merket gant hor Zalver oa ar iaou bask, hag an dra-ma a ioa d'al lun araok.

Al lean mad en em breparaz a zoare d'ar veach-ze. Deiz ar gouel e lavaraz he offeren diveza; he zaou scolaer he responte, hag e roas dezho ho daou ar gommunion santel, bara ar veachourien. Goude an offeren en em lakeas var he zaoulin dirag an aoter da drugarecat Doue, an daou vugel unan a bep tu dezhan. Hogen eun act a garantez comanset gantho a voue achuet en Env.

Evel ma choment goal bell var ho daoulin, unan euz ar vreudeur a dosteaz outho goustadig, hag a velaz e voant maro; ar maro avad n'en doa ket ho dishevelebet; ar musc'hoars a ioa var ho muzellou.

Beziet e vouent ho zri er chapel, hag evit delc'her sonch euz ar pez a ioa c'hoarvezet e voue great eun daolen eleac'h ma voa peintet an daou scolaer azezet var diri an aoter, ar Mabik Jesus gantho. G. M.

Eur Prizonier er Prus.

IV.

Guillou eta a iea varzu an harlu, savet var marc'h eun uhlan a ranke he vleinia en despet dezhan. He c'har a ioa coenvet hag a chome en noaz a istribil, rag he vragou ne c'helle ket disken d'he c'holo, n'oa ket ledan avoalc'h. He zae ive a ioa re striz ha ne c'helle ket he boutona. Ouspen-ze, mar doa Guillou mad da vale, da vont var varc'h ne Jalie netra; evit miret da goeza e voa red dezhan delc'her crok gant he zaou zorn e corbel an dibr, hag e crene gant ar riou.

An uhlan reuzeudig her bleine n'en doa ket ken nebeut a leac'h da veza fouge enhan. Ruz oa he fri gant ar reo, hag inkignou a zave oc'h he vleo hag he varo. Eur boan ar vrasa en doa o vale dre'n erc'h gant he scasou a zave bete pennou he zaoulin. Ne grede ket gouscoude en em glem gant aoun rag an taoliou sabren.

Pa zigoueschomp e Faucogney, eme Villou, eleac'h ne velet nemet prusianed dindan ar major Grosbek, me a ioa coenvet va gar bete penn va glin; persdu oa gant ar riou, ha skei a rea flemmou enhi evel pa vijet oc'h he zoulla gant nadoziou kere ruziet en tan.

Me zonje din, pa voan great prizonier evel soudard, e vijen caset da eun hospital bennak da c'hortos beza pare araok mont d'an Allmagn; hogen guelet a riz e voa c'hoas crisoc'h ar brusianed eget n'am boa credet bete neuze.

« Ober a rejont din treuzi eun dachen eleac'h ne velet nemet arrebeuri ha sac'hadou traou laeret gantho e Frans. Neuze e vouen stlapet etouez an erc'h e kichen eun ti a ioa eur zoudard oc'h ober gard dirazhan.

En em stleja a ris var va c'hrabanou evit mont da azeza var eur mean a velen dirazhon. Daou zoudard a ioa eno en em lakeas da ober goab ac'hanon. Unan a lavaras:

— Evelse, ki gall, eo e vale ar fransizien ?

Egile a c'houlennas :

— Petra ac'h eus collet, ki gall ?

Hag e c'hoarzent ken na vennent regi ho ginou, hag e stlapent bouliji erc'h ouzin.

An oll gouscoude ne vouent ket her cris na ken digalon.

Eur brigadier coz a zigouezaz, a loscaz eun douaden o velet ar zoudarded oc'h va goapaat, hag ho c'hasaz ac'hano buan da sicour carga ar wagoniou, eleac'h chom eno da gemeret ho ebat divar va c'houst-me.

Meur a hini ive euz ar re a dremene a ziskueze caout truez ouzin; mes ne gredent ket tostaat abalamour d'ar zoudard a ioa oc'h ober gard em c'hichen.

Gouscoude eun itron iaouang e devoue muioc'h a galon eget ar re all. Dont a reas beteg enhon hag e c'houlennas diganhen ha gloazet oan. Me a ziskuezas dezhi va gar coenvet; hag e veliz an daelou o tont en he daoulagad.

— Gortozit, emezhi, bremaik me deui adarre.

Eur pennadik goude e tistroe, eur vatez oc'h he heul, ganthi eur scudellat souben dom, hag eur voutaillad vin. Gant an itron ez oa eur pallen dindan he c'hazel; neuze eur peziad flanel a lakeaz en dro d'am gar hag eur zae c'hloan a reas din da visca dindan va zae zoudard; hag e lavare din :

— Debrit ar zouben-ze dioc'htu en dra ma zeo tom.

Clask a reaz ive rei din eur pez arc'hant bennak. Me ne felle ket din ho c'hemeret, hag evel ma talc'he da glask ho rei din, e liviris :

— Sellit, itron, muia am befe izom brema, eo eur vaz d'am zicour da vale.

— Ah, va Doue, emezhi, penaus n'em bije bet sonjet ! Carlota, kea da c'houlen oc'h va eontr unan euz he vranellou evit an den kez-ma.

Epad ma zea ar vatez da ober he c'hevridi, an itron a lavare din :

— Va eontr zo eur soudard coz, hag a vezo eur blijadur evithan ober vad deoc'h.

Va c'halon a ioa tenereet o velet madelez an itron-ze, hag e c'houlenniz outhi piou oa.

— Me, emezhi, a zo ho c'hoar, rak me zo euz a Frans ha catolikez.

— M'hen douete, eme ve; hogen me a zo catolig ive, hag e carfen gouzout hoc'h hano evit pidi Doue evidoc'h.

— Ne ket red e c'houfac'h va hano; ar pez a ran evidoc'h ne dal ket ar boan e ve anavezet.

Kementse a zigasas da zonch din euz ar pez am oa bet clevet em bugaleach gant an aotrou person :

— Ra na vouezo ket ho torn cleiz ar pez a ro ho torn deou.

Hogen, e c'hellit cridi, petra bennak ne c'hellis ket gouzout hano an itron vad-ze, n'em eus ket manket abaoue da lavaret eur *Bater* evithi bemdez.

Epad an amzer-ze, ar prusianed a ioa prez varnezho o carga ar pez o doa scrabet euz ar Frans. Dioc'h guelet ar pacadou oa anat avoalc'h da biou oant. Pacadou ar zoudardet ne voant ket braz, ha ne voa nemeur a draou a briz enho; pacadou an ofiserien vian o doa muioc'h a vent, ha traou talvoudusoc'h a ioa enho; e lodennou an ofiserien vraz ez oa tiadou arrebeuri a bez hag euz ar re dalvoudusa. Anat oa n'o doa lezet netra var ho lerc'h eleac'h m'oant tremenet.

An uhlan a ioa oc'h ober goard em c'hichen en doa lezet an itron vad da gemeret soursi ac'hanon evel ma care ha da chom da gozeal ganhen. Hogen en eun taol her guelïz o tilamet d'am c'haout hag oc'h ober d'an itron mont kuit, ha neuze e chomaz adren va c'hein en he za, reud evel eur peul.

Doueti a riz e voa eun ofiser bras bennag o tostaat, hag e guirionez kerkent e veliz o tont ar major von Grosbek, eun denik coz, melen ha ridet he vizach evel eun aval grac'het.

Daou ofiser all a ioa unan a bep tu dezhan. O vont ebiou din-me e taolas varnhon eur sell faëuz, ha goudeze eur sell treus var an ofiser en doa va faket, en eur lavaret gant eur vouez treng ha dichek :

— N'eus nemet hennez ?

— Nan, colonel, eme an ofiser.

Neuze e reaz eur sao d'he ziouscoaz hag e lavaras :

— Eur zoudard epken ? peuh ! ne ouzoc'h ket ho micher.

Neuze e zeas da zellet oc'h ar c'hirri. Coueriadet keiz a ioa eno, gant ho c'har hag ho c'hezek, great dezho dont da zigas di ho arrebeuri hag ho danvez ho unan scrabet gant al laeron armet-ze. Tenval oa ho fenn, hogen ne lavarent ger, rak gouzout a reant an distera clem en divije tennet taoliou sabren var ho c'hein.

Guelet a riz ive lacat en eur c'har soudarded prusian gouliet; colo ha golc'hejou a ioa laket dindanho. Ganeme avad ne voue ket kemeret kement a boan.

Eun ofiser am galvaz en eur sutal evel da eur c'hi :

— Ama ! emezhan.

Kemeret a ris va fallen dindan va c'hazel, ha var bouez va branel e treuziz ar blasen.

An ofiser a reaz eur sutaden all : ama, emezhan; hag e tiskueze din eur c'har a ioa enhan eur garg arrebeuri goloet gant lian, rag erc'h a goeze.

Ar charretour a gemeras truez ouzin, am zavaz abouez he zivrec'h var an araog euz he gar, hag a lakeas va fallen en dro din. Neuze e tosteaz ar zuk a zalc'he an arrebeuri, evit ma c'haljen delc'her crog enhi, ha miret da

goeza etre treid ar c'hezek ; rag eleac'h ma edon oa ker stris ma em boa a veac'h frankis da azeza.

Kerkent ez ejomp en hent evit mont da Lur. Ar pennad hent ne ket hir, mes ar c'hirri a iea en erc'h bete'r vendel. Ne velet ket peleac'h ez oa toullou. Ar c'har araog a ruillaz er foz, hag eno e voue eur pennad mad a zale, rak red e voue discarga ar c'har hag he garga a nevez, epad ma tiskarget taoliou sabren a dreus hag a hed var ar c'hezeg ha var ar charretourien.

Ouspen div heur e voemp eno, ha panefe ar pallen am oa bet digant an itron vad e voan maro gant ar riou. Gouscoude va gar, evel ma voa red din he lezel oc'h an istribil, a goenve ato, hag eur boan scrijuz am oa enhi. Ar charretour, ha bennos Doue dezhan, he frotas din goustadik gant erc'h, ar pez a reas din eur vad vras. Noz oa pa zigoueschomp e Lur.

Me zonje din ne c'heljen ket caout muioc'h a boan. Hogen digouezet e Lur, e voemp caset dioc'htu d'an hent houarn eleac'h ma zoa c'hoas prizonierien all euz a Frans. O velet penauz a reat dezho, ec'h anaveziz ervad oa bet c'hoaz ebat va doare bete neuze, ha n'em oa ket great c'hoas va finijen vrasa.

Ar charretourien a voue great dezho discarga ho c'hirri, ha neuze evit ho zrugarecat, evit oll baeamant euz ho foan hag ho beach hir, ho c'haset ac'hano a daoliou sabren.

Me a voue taolet e toul eun nor eleac'h ma c'hoeze varnon ar pevar avel, ha ne voue ket zoken roet din eun tam bara. Guir eo ne zonjis ket zoken goulen ; muia mall am oa e voa da c'hellout asten va gar. Va c'hi en doa gallet va heuilla, hag a deuas neuze d'he lipat.

Epad ma edon eno azezet var eur mean gleb, e velis soudardet o cas pemp pe c'huec'h prizonier all ne vouien ket peleac'h. Eun uhlan a deuas d'am c'haout hag am bountas gant he droad evel eur c'hi. Me a reaz euz zell outhan hag a lavaras dezhan en allmand :

— Petra a fell deoc'h ?

O clevet comz e iez he vro ec'h abaskeas dezhan, hag e lavaras din :

— Savit, hag it da heul ar re hont.

Ar zoudarded hor poulzaz evel eur vanden denved var an aod eleac'h ma voa c'hoaz ienoc'h eget e toul an nor eleac'h ma voan bet taolet da genta.

Ar brizonierien all ne rejont van evit va guelet. Re a boan o devoa evit ma c'haljent evesaat oc'h netra. A veac'h ez oa eur billen bennag en dro dezho, ha c'hoaz ar pillou-ze a ioa lous ; liou an douar a ioa varnezho ; treud oant da ober aoun ; ho divoc'h a ioa ruz hag ho daoulagad skeulf gant an derzien. Ar re anezho o doa sier, a ioa azezet varnezho, harp ho c'hein oc'h ar voger ; ar re n'o doa ket a ioa puchet hag en em damolode guella ma c'hellent evit miret oc'h ar ienien ; me, evel ne c'hellen ket chom em za, a c'hourvezaz e doug ar voger etouez va fallen. G. M.

Eur pennad all eur vech all.

Eun aluzen gaer. — Aluzen ar pinvidig a zo caer hag e deus talvoudegez dirak Doue, rak tenna a ra trugarez var an hini he ra ; aluzen ar paour a zo gouscoude caeroc'h, rag hor Salver, en Aviel, a veul muioc'h diner an intanvez eget aluzennou braz ar re binvidik. E guirionez ar pinvidig a ro euz ar pez en deuz a re, hag ar paour a ro ar pez en defe izom he unan.

Setu ar pez a lavare eun doctor medesin, en dez-all, eat da velet eun devezour paour clanv, Biscoaz n'en doa guelet muioc'h a baourentez eget en ti-ze. N'oa nemet an tad o c'hounit, ha c'hoaz e c'houneze nebeut, hag en doa da vaga he c'hreg ha tri bugel. Brema pa voa chomet clanv n'o devoa mui netra da veva..

— Penauz eta, emezan d'an den clanv, e c'hellit-hu beva, c'hui hag ho pugale ?

— Doue a voar, eme an devezour ; he brovidans gouscoude n'e deus morse hon dilezet ; ato e deus sonch euz ar paour a c'houzanv naoun.

Kerkent setu eul labourer, eun devezour all o tont en ti hag o lacat eun tam paper etre daouarn an hini clanv, en eur lavaret :

— Aberz an demezel P... eo an dra-ze.

— Petra eo, eme ar medesin ?

An devezour a zispacaz ar paper, hag oa enhan eur pez a ugent real. Hen, he c'hreg hag he vugale a deue an dour en ho daoulagad hag a drugarekea Doue euz ar sicour-ze digaset dezho pa o devoa kement a izom.

An hini a roe an aluzen-ze a ioa eur vicherourez paour, a c'houneze trivac'h guenneg bemdez. Nag a draou ne dlie-hi ket da zioueret evit ober aluzennou evelse ! Mes ar re a zo mad d'ar paour a gaf an tu da ober cals gant nebeut a dra.

An doctor a scoe var he dal hag a lavare :

« Red eo anzao gouscoude e deus gallout ar relijion pa laca ober traou evelse ! Setu ama tud ha n'o deus netra en ho zi, hag a zo gouscoude dinec'h, hag a fich e providans Doue, hag e guirionez Doue a gemer soursi anezho ! Setu aze eur plac'h paour ha ne deus ket he unan a beadra da veva a zoare, hag a ro ar pez a c'hounit ! Me am bije credet ober eun aluzen vad o rei eun nebeut guenneien, hag ar vicherourez paour-ze a ro ugent real !

Oh ! ma ve roet feiz ha relijion d'hor micherourien, e vellemp traou burzudus. Setu aze hag hen diskuez.

Al Louarn, ar Big hag ar Vran. (*Fablen.*)

Ar vicher a Louarn ne ket ato eun ebat ; mareou a vez e tigouez dezhi beza tenn ha poaniuz avoale'h da ober. Caer en deuz Alanik caout e gouelet he zac'h troiou dioc'h an dousen, n'en devez ket ato eur penn ier a istribil oc'h he grok ; ar mouar ne badont nemet eun nebeut, hag ar c'huilet a vez avechou rouez. Coraiz a rang eta da ober aliesoc'h eget n'en defe c'hoant, ha ne ket epken dioueret kik, mes zoken iun a zoare zo red dedezhan. Dreist oll pa deu ar gosni, pa na vez mui ker soubl he izili, e vez avechou nec'het avoale'h o clask beva.

Setu ama unan hag en doa difennet he groc'hen oc'h an oll chaseourien epad meur a vloavez. Great en doa troiou goest da lacat da gounnari kement stlej-botez a ioa eul leo tro var dro ; goab en doa great euz a gement fuzil ha cripet a ioa er c'harter, ha biscoas n'oa bet gallet na cregi enhan na zoken he bistiga. Hogen deut oa an oad dezhan, hag oa red dezhan lezel a gostez an darnvuia euz he droiou coz. Gant kementse e teuaz ive an naounegez d'he grignat.

Ma en em lakeas da furchal e gouelet he zac'h, da velet hag hen a gafche en eur c'horn bennag eun dro, eur finese bennag ha n'en devoa ket implijet c'hoaz ; ha setu ama petra a gavas :

Sonjal a reas cripat en eur voden geuneud ; eno en em laca a istribil oc'h eur scour var bouez he zaou bao adren, he benn anter guzet etouez an deliou seac'h, evel eul loen maro laket oc'h ar scour. Kerkent e tigouez eno laboused a vanden da zellet oc'h ar paour kez crougaden, hag e c'hragachent, hag e trabellent o velet eun dra ker souezus.

Etouez al laboused all e voa en em gavet ive eur big hag eur vran. Ar big a lame euz an eil scour d'egile en eun lavaret : *crag he lagad ! crag he lagad !* Ar vran a dostea en eur lavaret : *maro e ! maro e !* Mes o veza deut re dost, al louarn a zao he benn, ha gant eun taol dant e ra he stal d'ar vran diskiant.

Al laboused bihan a nij ac'hano mar gouzont ; ar big avud eleac'h tec'het, a ioa fouge enhi ; caout a rea dezhi e devoa diskuezet eur skiant dispar o lavaret oa crak lagad al louarn, hag eleac'h en em bellaat, en em laca adarre da bik-lamet a scour e scour en eur grial : *M'em oa laret : crag he lagad ! m'em oa laret : crag he lagad !* O pik-lamet evelse ez eas ive var hed taol d'al louarn, ha plaoufet e voue ive evel ar vran. Evelse al louarn coz en devoue en dervez-ze pig ha bran d'he veren.

Ar bik-ze a gaf din, a zo skuer an doctored a ro kenteliou ha ne heuillont ket ho unan ar c'henteliou a roont ; a voar diskuez an danjer, hag en em daol ho unan ebars var ho fenn. Evit skuer eun tad a zifen oc'h he vugale lenn levriou ha scridou fall, hag epad an amzer-ze e lenn he unan cazetennou ha scridou dizoue, hag e coll he feiz hag he relijion.

Costez-an-Nord. — Cazetennou Montroulez a verk an dra-ma, a zo tremenet, dioc'h ma leveront e Costez-an-Nord.

Jakez-Glaziou, mestr-mevel an Aotrou Troguindy, e Brohet-Beffou, en doa clevet meur a vech he vestr o lavaret : « Pa zai ar Prusianed ea meaz euz a Frans, ni a rai, er Beffou, eur picol tantad tan a laouenidigez. Ma na vezan ket ama pa deui ar c'helou mad-ze, e reot an tantad evelato, hag ez eot oll dud an ti d'he c'hoeza. Goasa zo eo dilostadou goal bounner a chomo varlerc'h ar brezel ; n'eus fors, eun tantad a levenez a raimp, rag an dervez ma zai ar brusianed kuit a vezo ato eun devez braz evit kement calon a gar ar Frans. »

Pa deuaz ar c'helou euz am emgleo etre ar c'houarnamant hag ar brusianed evit ma vije paet dezho ar pez a dleer ha ma tieubjent ar Frans kentoc'h eget na zonjet, Glaziou en doa sonch euz a gomzou he vestr. En em gemeret a rea eun tamik re abred, rak caout a rea dezhan eo dieubi a reat neuze ar Frans, ha pa dal ne voa c'hoas nemet kelou d'he dieubi. N'eus fors, Glaziou a zestum hag a zao eur bern lann var ann huela torgen euz a zouarou he vestr.

Ar brud euz ar pez a dliet da ober er Beffou a ioa en em skignet er c'harter tro var dro, hag a bep tu oa dilredet tud d'ar menez da velet an tantad ha da gemeret perz el laouenidigez. Ar pez a voue a gaera hag a ziskuez guella petra eo ar vretoned, tud ato douget evit ho bro, eo ar pedennou a voue lavaret evit echui.

Pa voa an tantad eat izel hag ar bern lann great ludu anezhan, Glaziou a lavaraz a vouez huel : peoc'h ! ha silaouit mad oll !

« Pa n'ema ket va mestr ama, ez an da ober en he leac'h ar pez en divije great ma vije bet en hon touez. Goude beza great eun tantad a laouenidigez abalamour ma za ar Brusianed da vont kuit euz ar Frans, abars ma tiskennimp ac'hann, ez eomp da lavaret grasou, hag e pedimp evit an dud caloneg a zo maro o vnezelecat oc'h an enebourien, ha neuze evit ma rento adarre d'ar Frans ar c'harteriou a zo aloubet gantho. »

Kerkent an oll en em laca d'an daoulin en dro d'an tantad, ha Glaziou a lavar ar pedennou a vouez huel ; an oll a resp onte outhan caloneg ; ha setu penauz e tiskuez ar vretoned pe ger fidel int d'ho relijion ha d'ho bro.

Setu ar pez a dremene var ar menez-ze d'ar sadorn da hardaez 22 a vis Meurs. An tan-ze a ioa bet guelet a bell, ha meur a hini a ioa nec'het o clask gouzout petra voa. Ar re avad a anaie mad ar vro a lavare : Var ar menez ema, hag eno ne c'hell ket ober droug ; hag e guirionez eun tantad tan dizroug oa mar boue biscoaz, eun tantad a laouenidigez. G. M.

KEBEIER.

Evel a zo bet hano anezhan kentoc'h, e vezo eun tamik chenchamant en hent houarn, etre Brest ha Paris, var linen ar c'huz-heol.

Adaleg an 28 a viz Ebrel e tiblaso eun trein euz a Vrest, da ziv heur goude creisdeiz, evit mont rag eün da Baris ha digouezout eno da bemp heur nemet kart dioc'h ar mintin.

Eun trein all a ziblaso euz a Baris da seiz heur anter dioc'h ar mintin evit dont rag eün da Vrest ha digouezout da unneg heur daouugent munud dioc'h an noz.

En daou drein-ze ne vezo kemeret nemet beachourien euz ar c'henta hag euz an eil clas.

Ar C'honseil jeneral euz ar Finister a ioa e Kemper er sizun dremenet. Echuet eo d'ar 24 a viz Ebrel. Araok dispartia ar gonseillierien o deus roet ho moueziou, ha var daouugent ma zint, pemp varnugent o deus goulennet ma vije roet an tiez ma voa al *Likes* enho kent, da vreudeur an doctrin christen evit delc'her eur scol hanvet *scol normal*, evit scolia tud iaouang hag ho deski da veza mistri scol divezatoc'h.

Quintin. — E Quintin, en escopti Sant Briec, e tle beza eur pelerinach evit henori an Itron-Varia-a-Zilivrans. Er gerik-ze e virer eur zeizen d'ar Verc'hez, hag ar bobl dioc'h eno o doa great ar vœu da rei eur voest prisius da lacat ar seizen-ze, hag eo evit seveni ar vœuze e vezo ar pelerinach-ma d'ar 4 a vis Mae. Aotrou escop Sant Briec a vezo he unan e penn ar bardonerien. Kementse a zo nevezi eur pelerinach d'al leac'h-ze a zevosion a zo bet darempredet guech all gant ar bardonerien.

D'ar sizun fasq, dioc'h ma leverer, an darnvuia euz an dud iaouang a studi e Sant-Cyr evit beza ofiserien, a zo tosteat oc'h an daol santel. N'eus chomet nemet eun nebeudig ep ober ho fasq. Ar belek zo carget anezho zo bet red dezhan clask sicour evit ar sizun-ze.

An dud iaouank-ze a verit a dra sur meuleudi evit beza trec'het evelse ar respet humen ha diskuezet ho feiz dirag an oll. Divezatoc'h pa vezint soudarded ne ket ar re-ze eo o devezo nebeuta calon evit difen ho bro.

Kemper. — Er C'honseil jeneral ez eus bet hano adarre euz ar pennad hent houarn a zo sonch da ober etre Kemper ha Douarnenez, hag euz eur pennad all etre Roscoff ha Montroulez. Kendalc'het o deuz ar pez a ioa bet lavaret varlene divar benn ar pennadou hent-ze.

Ar gazeten c'hallek *le Monde* a lavar o deus christenien vad euz ar Frans sonch da vont da Rom abenn ar pevare a vis Mae evit reketi gouel mad d'an Tad Santel en em gaf antronoz, deiz gouel S. Pii Pemp, ha da veza eno ive d'an trizeg eus ar mis, deis ha bloas ginivelez Pii Nao.

Santez Anna Vened. — Er pelerinach o deus great christenien Sant-Briec da Zantez Anna Vened da vouelioù Pask, an escoptiou all euz a Vreiz ne yoant ket ancounac'het.

Dougen a reat en deiziou-ze eno eur baniel en hano pephini euz ar pevar escopti all euz a Vreiz. Bez' e voa eno ive baniel an *Unvaniez catolik*. An Unvaniez-ze savet e Breiz a zo skignet er broiou all, hag evelse e c'hallet lavaret edo, ne ket epken Breiz, mes zoken ar Frans hag ar bed catolig oll, stouet ehars treid patronez Breizizel.

Listen evit sicour an dud a ilis persecutet er Suis.

Er Suis, evel a ouzer, e rer eur brezel gris d'ar relijion. Daou escop zo harluet, cals beleien zo taolet er meaz euz ho farreziou ha cals re all a zo gourdrouzet da veza taolet c'hoaz. An dud keis-ze zo laket var netra.

Ar c'hazetennou catolig o deus savet listennou evit digemeret ar sicourou a blichfe d'an dud vad da gas d'an dud keiz-ze. An aotrou de Kerangal en deus digoret ive eul listen, hag en em gark da gas ofransou an dud vad dan dud ezomek-ze euz ar Suis, gant hanoiou ar re o devezo roet eun dra bennak. Dre zaouarn scrifagnerien ar gazeten l'*Univers* eo e caso an ofransou-ze. G. M.

An Aotrou Fave, vikel e Moelan, zo hanvet person Laz.

An Aotrou Jaq, nevez beleget, zo hanvet vikel e Moelan.

An Aotrou Thepaut, nevez beleget, zo hanvet vikel e Gouezec.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *26 Ebrel.*		Pont-n'Abat. — *24 Ebrel.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 42 c.	Guinis.....	31 lur, 25 c.
Segal.....	21 lur. 50 c.	Segal.....	21 lur, 25 c.
Eiz,.....	18 lur, 44 c.	Eiz.....	19 lur, 50c.
Ed-du.....	19 lur, 88 c.	Ed-du.....	20 lur, 42 c.
Kerc'h.....	16 lur, 76 c.	Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	10 lur, «« c.	Avalou douar	10 lur. «« c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moulter an Escopti.

Dissadorn 10 Mae 1873. N° 432 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paèt araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 10 Mae 1873.

E sal ar verzerien, a behini on eus comzet er sizunveziou diveza-ma, ez eus c'hoas relegou merzerien all ouspen ar re ma on eus comzet anezho. Bez 'ez eus meur a dam dillad ha benviachou bet laket d'ho bourrevi ; hogen ar re-ma o veza nebeutoc'h anavezet eget ar re all, ne gomzomp ket anezho hini da hini. Hogen ar guel euz an traou-ze a zigas sonjou d'an den, ha ne ketsouez ma veler tud a vandennou o tont da zellet outho.

Ne ket eas guelet ar relegou-ze ep sonjal pebez nerz a ro ar leiz catolik d'an den. An oll a voar pe gel lent tud eo ar sinais, da viana an dud euz a douez ar bobl. Ar vandarined a ra anezho ar pez a geront. Er mare-all, ha pa ve meneg a draou all, n'eus fors petra a ve great dezho, hirra a raint eo clask en em guzet. Ha pa vez hano euz ho relijion, pa glasker ho lacat da drei kein da Zoue, ho gueler o trec'hi an tourmanchou ar re grisa, o c'houzanv, ep fallgaloni, poaniou a ve goest da ziscar an dud caloneca. Anat eo-ta e teu ners dezho euz eun tu bennak, ha ne ket an doare ma zint bet savet na skuer ho zud eo a ro dezho an ners-ze. Da lavaret eo an ners-ze eo ar guir relijion, eo ar guir Doue hen ro dezho.

Sonjal a c'heller c'hoas ne veler merzerien evelse nemet er guir relijion, er relijion catolig. Enhi epken e veler tud a bep stad hag a beb oad, o vont d'ar maro, ep aoun hag ep fouge, evel da eun dra e voant o c'hortoz hag a ioa dlet dezho, ha kementse kel laouen ha ma zafe re all d'an ebat. Enhi epken e caver an dud-ze, dinerz avechou ha dister ervez ar bed, hag a gaf nerz avoalc'h evit padout da c'houzanv tourmanchou ha ne c'hell ket ar re all padout da zellet outho, tud ha ne reont van evit lamet digantho ho oll vadou, evit gouzanv pep dienez hag ar maro, ha kementse kentoc'h eget nac'h eur poent epken euz ho c'hreden. Ne oufet caout testeni ebet creoc'h eget hennez evit diskuez ez eo guirion ar relijion catolik.

Evelse e veler dalc'h mad protestanted ha dreist oll saozon e sal ar verzerien o chom souezet hag estlamet dirag ar relegou-ze, o sonjal pebez ners-calon a zo bet red d'ar gristenien-ze da gaout evit gouzany beza bourrevet evelse. Ar pez n'int ket boas da velet etouez ho missionerien. Rag hi ive o deus missionerien, mes ar re-ma n'en em lakeont ket alies var var da veza merzeriet, da rei ho buez evit ho c'hreden. Mar deus bet guelet avechou unan bennag anezho o telc'her ferm ha stard pa stourmet outho, kementse zo bet ato rouez da velet. Eleac'h ar guir relijion e deus da gonta, a gantchou hag a vilou, e kement carter a zo er bed, tud a bep oad hag a bep renk, merc'hed ha goazed, ha zoken bugale, hag o deus cavet ners avoalc'h da drec'hi enebourien ar feiz ha da c'houzanv ar maro evit ho relijion.

Ia, Doue epken a c'hell rei d'an den dister eun ners evelse ; hag evel ne deus nemet eur guir iliz, eo enhi epken e caver guir verzerien ; enhi epken ema ar virionez, hag hi epken a c'hell rei d'he bugale ar vagadurez a ra dezho beza treac'h d'an drouk-speret ha da oll nerz an ifern.

Setu ama eur pennad euz eul lizer scrifet gant unan euz hon deputeet, an Aotrou de Belcastel, d'ar gazeten c'hallek l'*Univers* :

« An histor a zesk deomp ne chom morse ep punision ar re a ra ar brezel d'an ilis. Guelet e vezo-ta, ep mar, hag ep dale, justis Doue o kemeret he guir.

« Ha neuze o teleur eur zell var an Europ oll, pa veler penauz eo hiskinet ar gatoliked e pep leac'h, pa veler gouscoude n'e deuz ar brovidans roet da vro all ebet ar garg e devoa roet d'ar Frans, me lavar ar gark da zifen he iliz hag ar relijion catolik, pa veler kementse e teuer da zonjal ; mad, n'en deus ket Doue lamet he heritach digant hor bro ; lavaret a rafet ema oc'h he gortos da ober adarre he c'hark.

« Ia, mil desteni a velomp a gementse. Daoust d'ar pez a c'halver *internasional*, (emgleo etre dispac'herien

an oll broiou evit distruja peb lezen, pep relijion,) abalamour marteze zoken d'an emgleo heuzus-ze, e veler oc'h en em bourchas eun distro braz oc'h ar relijion. An distro-ze a deuio da vad, ha Doue epken en devezo great ar burzud. Hogen pedomp-hen gant an oll nerz euz hor feiz, dre ar beden, dre hon oberou mad, dre hor c'harantez evit hor bro, ma choazo hor bro ger evel ar benveg a dle servichout da ober ar pez a fell dezhan. Ne oufe ket hor bro uvreal caeroc'h tra evit an amzer da zont eget sevel en he za ha dont adarre braz ha gallouduz evit servicha hag henori ilis Jesus-Christ. »

Comzou kel leun a feiz a dle ober plijadur da bep calon gristen, pa zonjer dreist oll ne ket eun escob eo en deuz ho scrifet, mes eun den a reng huel er bed.

Ar c'homzou-ze a zigas da zonch euz ar pez a lavare n'eus ket pell eur saoz, eun den a reng huel, euz a *barlamant* brozaoz, an Aotrou Montagu. An den-ze o veza e Frans, a gleve ar fransizien o comz euz an distruch o doa great ar brusianed er vro-ma, hag e lavarent e c'helje ar Frans eun dervez bennak marteze tenna he rebech.

— Ia, fransizien, eme ar saoz, tenna a c'helfac'h ho rebech.

— Ha penauz, emezho ?

— O tont da veza guelloc'h christenien eget hoc'h enebourien.

Hag evel ma tiskueze ar fransizien beza souezet :

— Ia, ia, eme ar saos, guelloc'h christenien. Ha pa lavaran guelloc'h christenien, ne gomzan ket a dud hag a iafe d'an oferen, hag a rofe eur merk bennag a relijion a ziaveas. Lavaret a ran tud hag a heuilfe ar relijion e kement a c'hourc'hemen, tud hag a virfe gourc'hemennou Doue evel m'eo dlet. Anez kementse n'eus diazez ferm ebet evit eur vroad tud. Ha perag ? abalamour ep ar relijion ne deus ket a zentidigez, hag ep ar sentidigez ne deus nag unvaniez na ners. Lezen Doue epken, pa vez miret, a ra d'an dud trec'hi ho goal ioulou, ho laca da ober ho dever hag a zalc'h an unvaniez etrezho.

Sellit, eme ar saoz, brema ez euz eur pennad mad, e creiz ar seitecved cantved, pa gemeraz ar fransizien Dunkerk var ar saozon, pa voa ar fransizien o vont ebarz hag ar saozon o tont er meaz, eun ofiser saoz a lavaras :

— Ni a zistroio ne vezo ket pell.

— Ia, eme eun ofiser a Frans en doa he glevet, distrei a reot eun dervez mar bez brasoc'h hor pec'hejouni eget ho re.

Kementse a ziskuez e teu an dud difeiz, an doctored dizoue, ar re a labour da zistruja ar feiz hag ar relijion, da ober drouk, ne ket epken d'an eneou a lazont o lamet digantho ho Doue pehini eo ho buez, mes ive d'ho bro a zinerzont hag a zistrujont o lamet diganthi ar pez a ra he nerz hag he gallout.

Evelse eur scrifagner christen, o comz euz an dud-ze ne fell dezho mui na Doue, nag ilis, na feiz, na relijion, a lavare e voant henvel oc'h an uzulier-ze a felle dezhan boaza he varc'h da veva ep bouet. Bihanaat a rea bemdez an dornadik bouet a daole d'al loen kez, hag e crede ervad e voa deut a benn euz he daol, pa varvaz ar marc'h dres d'an dervez ma sonje d'he vestr e zea da veva ep tam. An uzulier a voue souezet, hag an dud difeiz, ma c'helfent dont a benn euz ar pez a glascont da ober, a ve souezet ive o velet ne gafent mui nemet tud ep ners na buez, tud ha ne zonchfent nemet enho ho unan, tud digalon ne rafent mui fors nag euz ar re all nag euz ho bro ; ha kementse ne c'houfe ket mancout da zigouezout pa ve lamet digant an den ar zantimant-ze a ra dezhan trec'hi ar boan o sonjal eo red senti, eo red ober he zever, hag ar zantimant-ze ne deus nemet ar relijion hag a c'helfe he lacat er c'halonou.

Chin. — Gazeten ar missionou catolig a ro keleier glac'harus divarbenn christenien ar Chin. Er vro-ze e verzer tud ; ar Vandarined her goar, hag eleac'h miret oc'h ar c'henvers mezus-ze, e serront ho daoulagad ha zoken e clascont ive creski ho danvez dreizhan. Ar sclavet a verzer evelse a zo annamited, ha lod anezho zo christenien, hag en em gat evelse e danjer da goll ho relijion hag ho ene.

Penaus delc'her mad d'ho relijion pa ziut guerzet da eur perc'hen a ra gantho ar pez a gar evel ma rafe euz a loened ? Sonjit ta pe gen trist eo stad an dud keiz-ze, dreist oll ar merc'hed, etre daouarn eur mestr paien ! Ar voazed a zo trist ho doare, eme eur missioner, mes euz a stad ar merc'hed ne gredan ket coms.

Christenien ar Chin o deus truez oc'h ho breudeur ha c'hoarezed annamit, mes ar sinais christen a zo nebeut anezho ha paour bras couls lavaret oll.

« Prenet on euz unan bennag euz an dud keiz-ze, eme ar vissionerieu ; mes siouas, ar peadra a vank deomp, hag on euz ar c'hlac'har da velet guerza aleiz ep gallout ho frena. N'ho guerzer ket ker evit guir, mes re ger int c'hoas dioc'h hor ialc'h ni, rak daoust da aluzennou breuriez ar feiz n'on eus nemet eun nebeudig arc'hant da implija. »

Setu aze hag a ziskuez pegement a vad a ra arc'hant Breuriez ar feiz, pegement a eneou a c'hounezer hag a gendalc'her er feiz dre ar guenneien-ze a ziouer an dud vad evit sicour savetei ho breudeur.

Ar Pelerinachou.

Etouez oberou a zevosion ar gristenien, ne deus ket marteze hag a rafe muioc'h a vad d'ho ene eget ar pelerinachou. Pa blich gant an Aotrou Doue diskuez en eul leac'h bennak ar c'hallout euz he vreac'h, netra ne c'hell miret outhan d'hen ober, ha n'her gra morse nemet evit mad an eneou.

A dra sur an eneou a gaf e pep leac'h ar sicourou hag al louzou a ro dezho ar feiz : rak Doue zo e pep leac'h, hag an iliz ive a zo e pep leac'h evit ho scleraat dre he c'henteliou, ho c'hreaat dre he zacramanchou, ho zicour dre skuer ha skoazel ar Zænt. Gouscoude pa ziskuez Doue he c'hallout en eul leac'h muioc'h eget e leac'h all, pe deu an ilis da staga induljansou ha grasou dispar oc'h eul leac'h, ha ne deo ket alia a reont an dud da vont da efa d'an eienien a c'hrasou a zo plijet gantho da lacat da vedek el leac'h-ze ?

Ar pelerinachou a c'hell beza laket e kemm gant ar benhou a ra avechou tud clanv dalc'het gant clenvejou zo ober a reont evit an ene ar pez a ra ar beachou-ze evit ar c'horf. Pa vel eun den clanv evelse e za he ners diganthan, pa vel ne deo ket iac'huz evithan, ez eo re bounner evithan an ear eleac'h m'ema, ez a da eul leac'h all, avechou a bell, da glask eun ear scanvoc'h ha iac'husoc'h. Mont a ra da glask doureier goest da rei dezhan frescadurez ha ners, eur vagadurez c'hoekoc'h, kement en deuz eur vertus bennag evit digas adarre buez en he izili ; ha pa en deuz en em nevezet evelse, pa vez deut he ners dezhan, e tistro d'ar gær goest adarre da zougen ar bouez euz a ear he garter.

Setu petra ra eur pardoner christen ; pa vel eur c'hlenvet bennak crog en he ene, ha ne gaf ket ar pare en dro dezhan, e za da glask ar iec'het da unan bennag euz al lec'hiou-ze a zevosion, eleac'h ma en em gaf en eun ear a vertuz hag a zantelez. Eno, o tenna he halan, e sach ganthan eun dra bennag hag a ro buez d'he ene ; clevet a ra c'hoez mad Jesus-Christ skuillet gant an dud vad a vel en dro dezhan. Ar guel epken anezho a gresk he feiz, he galon a zigor dre ma c'hoez ar c'hras varnezhi ; eur pinsin santel a gaf digor evit goalc'hi he ene ; he sperét a gaf ar peoc'h ; ha goude beza en em c'hreat en eun doare bennag a nevez ha cresket ar vuez enhan e tistro ac'hano guelloc'h christen ha creoc'h d'en em zifen oc'h kement a glask he goll.

Er beachou-ze an tan euz an devosion a red euz an eneou euz an eil en eben. Setu perak Doue en deus choazet, ama hag ahont, euz al lec'hiou santel-ze eleac'h ma tihun ar feiz ha ma ra he c'hras muioc'h a vurzudou.

Guir eo an dud difeiz a ra goab euz ar pelerinachouze, pe kentoc'h, mont a reont e counnar oc'h ho guelet. An dud ep relijion ne oufent ket compren ar pez a zell oc'h ar feiz. Mes ar bardonerien gristen a c'hoar petra a reont, hag a ziskuez dre eno ec'h anzavont huel ez int christenien, ober a reont dre eno eun act a feiz hag a ra honor d'ho c'halon.

(Tennet euz a eur scrit d an Aotrou Freppel, escob Angers).

Eur vi poas-calet. — Brema ez euz eur pennad e voue digaset eur soudard coz da hospital K.... An den kez-ze a ioa mac'haniet oll, hag he boan a ioa cris meurbet. Kementse ne rea ket dezhan trei varzu Doue ; pell dioc'h eno, eur scrij oa clevet al leoudouet hag ar blasfemou a loske ; ne c'hellet tostaat outhan nemet en eur grena. Caer en doa beleg an hospital coms brao outhan, he hidi da zonjal en he ene, bevech e veze lavaret dezhan mont gant ar gounnar pe gant an diaoul.

Eur c'hoar iaouang e doa bet ar gark da entent oc'h an den counnaret-ze. Houma ive a falveze dezhi avechou coms dezhan a Zoue ; neuze e cleve gand ar zoudard coz ar leshaniou ar re bounnera a zo e Litaniou an arme.

Eur mintinvez ar c'hlanvour a lavaras dezhi :

— Me rank caout eur vi poas-calet !

— Hag o pezo, eme ar c'hoar ; me ia da gerc'hat deoc'h.

Hogen en dervez-ze ar soudard n'edo tam var he du ; ar vi n'oa ket poaz avoalc'h, emezhan, hag en em lakeas da douet, ha neuse o chench frouden, e lavar :

— Me rank caout eur vi poas-tano !

Ar c'hoar a ia da gerc'hat eur vi all, ha pa voa deut, ar zoudard her c'have re boaz, ha gant he gounnar e stlap anezhan oc'h penn ar c'hoar. Ar c'hoar, ep ober eur van, a lavar :

— Sellit, c'hui gavo guelloc'h eur vi pa vezo poazet ganeoc'h hoc'h unan dioc'h ho kis. Me ia da gerc'hat ama kement zo red evit an dra-ze ; ha neuze e tigasin deoc'h bara da zouba enhan.

Ar zoudard, o velet pasianted ar c'hoar, a voue ker scoet he galon, ma teuaz an daelou en he zaoulagad, ar pez n'oa ket digouezet ganthan pell a ioa. Gervel a reaz ar c'hoar, hag e lavaras dezhi :

— Nan, va c'hoar, n'em euz izom na vi na bara ; n'em eus ket a naoun. En han Doue, va fardonit, ha lavarit d'ar belek dont d'am c'haout.

Ar c'hoar a redas da c'helver ar beleg, hag ar zoudard coz a lavare outhan he unan : « Red eo sur e ve eur barados pa gaver Ælez evelse var an douar ; gouzanv kement all ganhen ep ober eur rebech din na lavaret zoken eur ger !

Ar zoudard coz a vevas daou vis c'hoaz, hag epad an amzer-ze e voue eur skuer evit ar re glanv all. Gouzanv a rea he boan ep en em glem, pidi a rea, ha dalc'h mad e c'houlenne pardon oc'h ar c'hoar e devoa bet er penn kenta kement da c'houzanv ganthan. G. M.

Eur Prizonier er Prus.

V.

Guillou, destumet, tamolodet he ballen en dro dezhan, a dremenaz eul loden vraz, euz an noz e tal ar voger-ze eleac'h ma c'hoeze eun avel ar bisa varnezhan. Ar brizonierien all ne voue ket great guelloc'h dezho. Ar zoudardet en em dennaz en eur zal eleac'h ma zoa tan mad, nemet pevar a chome da zioual ar brizonierien hag a chenchet bep anter heur.

Cridi a ran, eme Villou, o doa c'hoant d'hon lezel da vervel gant ar riou evit en em zizober ac'hanomp ; nebeutoc'h o divije da entent outho. Me c'hoaz a ioa brao va doare gant va fallen ; ha va dillad n'oant ket fall ; ar re all n'oa nemet truillou var ho zro.

Bez'ez oa dreist oll eur potrik pemzek pe c'hoezek vloaz hag a ioa eun truez he velet. N'en doa nemet eur gos Chupen roget oll hag eur bragou lian. O clask toma

dezhan oa puchet var he zeuillou hag en em damolodet evel eur velfeden grogennog, hag her c'hleven o vouela. Gant truez outhan her galvis. Mes da genta ne reas van; evel diot oa eat gant he boan. Gouscoude abouez he c'helver e clevaz hag e teuas d'am c'haout.

— Gourvezit aze, eme ve, e kichen va gar vad. Ar pallen-ma zo ledan avoalc'h evit hor golo hon daou, hag e tomo deoc'h.

Ep lavaret ger e c'hourvezaz em c'hichen, ha me a gave din oa eun tam scorn eo a douche ouzin. Abenn eur pennadig her c'hleviz o lavaret :

— O va Doue ! nag hen a zo gras beza tom !

— Han ! eme ve, guelloc'h emaoc'h ama eget du-hont ?

— Oh ia, ha bennos Doue deoc'h. Ma c'houfe va mam n'e defe ket kement a nec'h ganhen henoz.

— C'hui zo divardro ama eun tu bennak ?

— Vardro diou leo ac'hann.

— Hag oac'h eat d'an arme ?

— Oh ! n'oan ket ; er gær eo o deuz ar prusianed croget enhon ha va digaset gantho.

— Petra oa d'ar prusianed ho tigas gantho prizonier ?

— Evel cred, emezho ; eur iudaz, eur spier en doa lavaret dezho oa eat va breur da denner-frank.

— Ah ! eur breur oc'h eus tenner-frank ?

— Ia, va breur cosa ; neuze ar brusianed o deus lavaret d'am mam ez eant d'am c'has-me gantho ma na roe ket daou vil lur dezho.

— Ha n'e deus ket gallet rei ?

— Va mam zo intanvez, ha ne deo nemet eur gouesierez paour. Gouscoude e deus destumet pemp cant lur, eur zac'hat arc'hant ha n'em oa guelet morse kement hag hen, hag e deus ho c'haset d'ar c'habiten.

— Hag ar c'habiten n'en deus ket ho c'hemeret abalamour n'oa ket avoalc'h ?

— Ho c'hemeret en deuz eo hag ho c'haset ganthan, ha me en deus digaset ive abalamour ne devoa ket va mam ar zom a c'houlenne. Ah ! al lamponet ! ma c'helfen caout va zro eur vech bennak !

— Ma na vez nemedout ne ri ket calz a zrouk dezho.

— Oh, ne vezin ket va unan ; meur a vil a zo eveldon-me, ha ne c'houlennont ket guell eget caout ho zro. Ah ! va mam baour ! setu aze tri dervez zo n'em eus ket he guelet !

— Peleac'h edos-ta ?

— Er prizon-ta, ha ne ket pouuner ar pez am eus bet da zibri. N'em eus bet hirio nemet eur c'hinaouad vara.

Ama e voue troc'het hor c'haos deomp, eme Villou, gant eur prizonier a dostea ouzomp hag a glaske dour da efa. Me a lavaras dezhan oa scornet an dour, hag e colle he boan.

— Ha pa ve ker scornet all, emezhan, me rang efa eun dra bennak, rag an tan zo em gouzoug hag em c'horf oll.

Hema a ioa eur zouav, hag oa anat dioc'h he velet en doa eun derzien varc'h. Pa ne c'helle caout ken, e kemeraz erc'h hag en em lakeas da chaocat varnezhan.

— En em laza a reot, eme ve.

— Guell a-ze, emezhan, ne varver nemet eur vech, hag e frote gant erc'h he beultrin noas. Neuze e lavaras din penauz oa coezet etre daouarn ar brusianed.

Eun dervez ma edo e gard e velaz eun ofiser allmand o tremen d'an daou lam gant he varc'h. Mont a rea, evel ma voa he zever, da denna var an ofiser-ze pa velaz eur vanden soudardet en dro dezhan, deut dre guz ep m'en divije gallet ho guelet ; rag en eur c'hoad edont, hag ar re-ma a ioa deut dioc'h an adren dre douez ar bodennou. Red mad oue dezhan en em renta, hag abaoue an naoun hag ar riou o devoa digaset dezhan an derzien-ze a zeve brema he gorf.

Goude beza lavaret kementse, ez eas diouzin, ha pa zistrois da zellet oc'h va c'hamarad iaouang, e voa cousket. Petra eo ar iaouankis ! En oad-ze e cousker daoust e pe stad bennag ec'h alfet en em gaout !

Vardro eun heur dioc'h ar mintin e tigouezaz an trein. Euz a Vezoul e teue, hag e tlie hor c'has-ni d'an harlu ne vouiemp ket e peleac'h.

Dihuna a ris va c'hamarad, hag e liviris e zeat da ober deomp sevel en trein.

En eur frota he zaoulagad e lavaras din :

— Va lezit da vont er memes wagon ganeoc'h !

— Ne c'houlennan ket guell, eme ve, mar bezomp lezet, hogen ama ne ket eas gouzout petra a vezo great ouzomp.

Va c'hi a ioa ganhen, hag em oa c'hoant d'he zelc'her; hogen penaus da ober ? Va c'hamarad a deuas d'am zicour hag a lavaras :

— Me n'em eus sac'h ebet, hag ar brizonierien o deuz couls lavaret oll pephini he zac'hadik. Destumit ho ki etouez ho pallen, ha casit-hen ganeoc'h evel eur pacad, ha neuze reit ho pacadig all din-me.

Evelse a rejomp ; va c'hi a chomas ganhen, ha mont a heljomp hon daou er memes wagon. Mes pebez wagoniou, va Doue ! Kirri dizolo, ep eur scaon da azeza, na zoken eun tam colo dindanhomp ! Red oa deomp chom eno en hor za evel eun toullad denved craouiet, an erc'h o coeza varnomp. Ar re a ioa er c'hreiz a ioa stard varnezho hag a vanke ear dezho; ar re a ioa en dro a grene gant eun avel but ho deve. Caer o devoa en em starda oc'h ar c'hlouedennou, ne c'hellent ket toma dezho.

Pa zigouezaz an trein, e voa var ar c'har tan daou vourc'his digaset gant ar prusianed evel cred. Goloet oant a erc'h, hag inkignou scorn a stribillene outho. An daou-ma a voue lezet da zisken, ha daou all a voue great dezho sevel en ho leac'h.

Lod euz ar brizonierien a azeze var glouedennou ar wagon, hag a lakea er meaz a istribil ho divesker sounnet ha scornet gant ar riou ; lod all en em astenne ; n'o devoa mui a nerz avoalc'h d'en em zelc'her en ho za. Bez'ez oa ha n'o devoa mui a boan, ho izili a ioa

seizeroll. Ar re-ze ne goustent nemeur d'ar brusianed ; ho zenna euz ar wagon hag ho zeleur en eur toul etouez an erc'h ; setu kement a reat dezho.

Lod c'hoaz a varve gant an naoun ; me ive n'em oa bet tam abaoue ar banne souben am oa bet digant an itron vad ; mes bez'ez oa eno prizonierien ha n'o doa bet esken daou pe dri dervez a ioa.

Ei wagon ma c'heljomp pignat, ar potrig iaouang ha me, ne gafchomp ken plas nemet oc'h ar glouedeu. En em zestum a rejomp adarre hon daou etouez ar pallen. Eun prizonier all a deuas da c'hourvez touch ouzomp o clask en em doma. An den kez n'en doa na boutou na roched ; he voutou hag he roched a ioa bet laeret divar he dro gant eur prusian ; ha meur a hini all a ioa c'hoas diarc'hen ha divisk, eat ive ho dillad gant al laer.

Den ne lavare ger ; clevet a reat epken clemmou ha tud o vouela.

Ma n'on doa-ni nemet kirri dizolo, ha mar doamp dare gant an naoun, an ofiserien carget d'hor c'has a gemere ho ebat. Da c'hortoz diblas ho guelemp o tibri hag oc'h efa er gar dirazomp ; ho c'hlevet a reamp o c'hoarzin hag o caketal ; hag evitho ez oa eur wagon euz ar c'henta clas laket enhi kement a ioa red evit delc'her tom d'ar ganfarded.

Erfin e zejomp en hent ; ne vouiemp ket da beleac'h hor c'haset ; gouzouta reamp epken ez eamp da eur vro estren, d'an harlu, e bro hon enebourien.

Eur pennad all eur vech all. G. M.

TRUBUILLOU EUR SCRIFAGNER DIZOUE.

Er c'heriou braz, ha dreist oll er gær-benn, ouspen ar scrifagnerien brudet a zo e penn eur gazeten vras bennag, hag a zo anavezet gant eun niver braz a lennerien, ez eus scrifagnerien all disteroc'h hag a dremen couls lavaret dianavez. Micher ar scrifagnerien dister-ma eo ober pennadou scrit hag ho c'hasd'ar re a zo e penn ar c'hazetennou. Pa blich ar pennad scrit e vez kemeret digantho ha paet dezo cals pe nebeut ervez an dalvoudegez hag an tamik brud a c'hell da gaout ar scrifagner. Hag evel ma zeus cals muioc'h a gazetennou lall eget a re vad, an darn vuia euz ar scrifagnerien dister-ma en em laca da ober pennadou scrit a enep ar feiz, an iliz, ar relijion. Ar scridou difeiz-ze a gal fret er falla gazetennou, hag ar re ho gra a denn ac'hano peadra da gaout eun tamik lojeiz ha da veva. Euz an niver-ze oa Bertrom, an hini ma zeomp da gomz anezhan ama. Triugent vloaz en deuz hirio, ha tremen tregont vloas zo ema oc'h ober ar vicher.

Er penn kenta ma zeas da ober ar vicher-ze e voa c'hoas christen eun dra bennag, hag he bennadou scrit ne vezent ket dizoue tre. Evelse ive pa zea da ginnigen ar scridou-ze, e cleve alies lavaret dezhan :

— Ar pennad scrit-ze n'eus blaz ebet ganthan !

— Penaus, me gave din gouscoude em oa he zallet mad avoalc'h.

— Mar fell deoc'h e ve kemeret ho pennad scrit, lamit an anter euz ar pez zo enhan, lakit an anter muioc'h a bepr hag a c'hoalen gant ar pez a chomo, ha neuze e vezo guelet !

— Me gave din em oa scoet ere a enep ar relijion.

— Avoalc'h a gomzou ; ne ouzoc'h ket hon lennerien-ni a zo caiet ho staon, ha ne c'hellont ket treizia traou goular ?

Neuze Bertrom a iea adarre gant he bennad scrit, her meze hag her salle ken na veze evel ili, ha neuze e veze kemeret diganthan.

Hogen o veza lennet eun dervez eur scrit bennag divar benn ar c'halloud en deus skiant an den, pavez laket da dalvout, e credaz en doa cavet eno ar pez a vanke dezhan. Ia, a lavare Bertrom, skiant an den a dle beza avoalc'h evithan, ha n'en deuz izom ken. N'en deuz izom na Doue nag ilis, na netra da ober lezen dezhan na d'he ren. Hen a dle en em ren he unan, ober pep tra evithan he unan, ha lezel ar re all da ober evel a garint. Ac'houdevez kement a scrife a ioa evit diskuez pe ger brao ez aje ar bed en dro, ha pe gen euruz e vije an oll pa en em renje pephini ervez he skiant, pa n'en divije ken relijion nemet an dra-ze.

Evel a velit, ar pez a gemere Bertrom evit eun dra nevez a zo coz bras, rag a beb amzer an dud dizoue o deus laket ar pez a c'halvont ho skiant ho unan araok kelennadurez an iliz hag hini Doue. N'eus fors eun nebeut scridou great ganthan var ar viaden c'hros-ze, a blijas d'ar scrifagnerien difeiz, hag a voue paet mad dezhan. En eur miz en doa bet pevar pe bemp cant scoet, ha biscoas n'oa bet ker pinvidik. Hogen neuze ive e comansaz an trubuillou da goeza varnezhan taol var daol.

Ar penn abeg d'an trubuillou-ze, (n'em c'hredot ket marteze, lenner, ken n'o pezo lennet va scrit beteg ar penn diveza), ar penn abeg euz a drubuillou Bertrom a voue eur c'hos guele houarn merglet ha torret. Setu ama penaus.

Bertrom pa zeas da ober ar vicher a scrifagner a ioa moan he ialc'h. Chomet oa potr iaouank, mes evit-se en doa poan avoalc'h o paea lojeiz hag o veva. Fermet en doa diou gamprig, unan evithan he unan, eleac'h ma laboure, ma couske ha ma tebre he dam bouet, eben evit servichout da Gegin ha da lojeis d'he vatez coz hanvet Bella. Evit sevel he damig annez, en doa prenet arrebeuri euz ar re zistera, euz ar re vella marc'had, hag evithan he unan en doa kemeret eur c'hos guele houarn a gouste dezhan ugent lur.

Hogen brema o veza tennet, evel ma em eus lavaret, arc'hant braz euz he bennadou scrit var skiant an den, e sonjaz ne voa ket re abred dezhan kemeret eur guele coat, eur guele a zoare. Dont a rea da veza coz, hag er goanv e cave goal ien he vele houarn. Ouspen-ze ar guele houarn-ze a ioa torret eur varren bennag enhan, hag a ioa ranket he benseillat pe he stellenna e daou pe dri leac'h.

Prenet e voue eta eur guele coat, ha dizavet ar guele houarn. Hogen peleac'h lacat brema ar guele houarn-ze? Ar gamprig a ioa re striz, ha bete re garget gant ar pez a ioa enhi. E cambr ar vatez e voa beac'h o trei. Red oa eta en em zizober euz ar guele honarn.

Bella a aliaz he mestr d'hen rei, evit ar pez a dalie, da eur paour bennak.

Rei? a lavaras Bertrom; mar o pije gouezet lenn va scridou o pije guelet ne ket an dra-ze eo hor c'hredennou-ni. Me'm eus diskuezet sclear avoalc'h e tle pep den ober he dreuz he unan, ne dle na rei, na reseo evit netra. Va guele zo coustet din-me ugent lur, hag evit an anter a gementse a dal atao c'hoas brema.

— Mar hen rofac'h, a lavaras c'hoas Bella, da c'hoarezed vihan ar beorien!

— Oh! ne roan ket! ar re ze n'int ket euz va scolme. N'o deus nemet he brena, ha ma her paeont ker avoalc'h, me hen roi dezho. Va guele a dal dek lur.

— Oh! n'o pezo ket keit-ze anezhan, me voar vad, eme ar plac'h coz, hag hi neuze d'he c'hegin.

— Guelit, a lavare neuze Bertrom outhan he unan, en eur zellet oc'h he vele houarn, guelit pebez frouez a zoug ar relijion catolik! Setu aze hag a zo dougetoc'h evit ar beorien ha c'hoarezed vihan ar beorien eget evit he Mestr! Setu penauz e coll ar relijion catolik speret ha calon ar re he heuil ha n'o deus ket a zescadurez. N'eus fors, me a ro va labour evit sclerijenna an dud; va arrebeuri avad ne roin ket evit netra.

Evel ne voa ket a blas evit ar guele houarn e nicun euz an diou gambr, e voue red he zigas var ar pondalé hag he lacat en he za, mistra ma c'hellet, etre an diou zor. Ne chomot ket pell aze, a lavare Bertrom; varc'hoas me gavo fret deoc'h.

M'en divije gallet ar guele comz, en divije respontet d'he berc'hen: n'oc'h ket prest d'en em zizober ac'hanonme!

Ar guele a ioa laket-ta var ar pont-ale sounna ma c'hellet oc'h ar speuren; daoust da ze e stanke eun nebeut an hent, hag e rea dies d'ar re o devoa da dremen dre eno. Unan euz an amezeien, o vont ebiou, a stocaz enhan, hag ar guele a goezas var he gein oc'h ober eun trouz evel pa vije bet discarget eno eur c'harrad coz houarn. An amezek, blonset ha bronduet en em lakeas da ober eur safar evel pa en divije bet d'en em zifen oc'h eur vanden diaoulou. Bertrom a ioa neuze o scrifa en dra c'helle. Edo o tiskuez pegement a skiant en deuz an den, pa gleo he vele houarn o stirlincat hag an amezeg o crial hag o toui evel eun drouk-speret, o c'houlen piou oa an den diot, an den diaviz ha fallagr en doa laket ar gaouet coz houarn-ze da stanca an hent, ha da vac'hania ar re o devoa da dremen dre ar pont-ale.

Bertrom a deuas, strafuillet oll, da velet petra a ioa, hag a falvezas dezhan rei da c'houzout d'an amezek perag en doa laket ar guele houarn eno, hag e tlie he verza antronoz.

— Ne ket varc'hoaz, eme an amezeg, e casot ar stalze alese, dioc'htu eo; ha da c'hortos me ia da gerc'hat ar polis. Neuze, me zo gloazet va divesker, va c'hein ha va c'hostou, ba c'hui a baeo an dra-ze ker din-me.

Bertrom a ancounac'heas neuze oll skiant an den, hag a gomze brao o clask caout peoc'h diganthe amezeg. Hogen ne c'houneze netra. Bella goz a deuas neuze ive, hag houma a deuaz a benn da lacat eun termen d'an abaden. An amezeg a asantas chom ep mont da glask ar polis; ar guele avad a voue red da lacat er gambr, evit dieubi ar pont ale, hag evel ne voa plas all ebet d'he lacat, Bertrom hen taolas var he vele coat, hag a gouscaz en nosvez-ze e creiz etre he zaou vele, unan dindanhan hag eun all var he c'horre.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Cloc'h an eürusdet.

Aleiz a dud zo o clask ho eürusdet var an douar, o clask gouzout peleac'h en em denna evit beva eürus. Calz o deus clevet comz euz ar prins-ze a felle dezhan beza eürus coustje pe goustje, e gis pe c'his; lavaret oue dezhan e vije eüruz he unan pa en divije guisket roched eun den e guirionez eürus. Setu hen o vont da ober tro he stadou da glask eun den eürus. Caer en doa ober goulennou oc'h hema hag oc'h hennont, oc'h ar re vraz, ar re binvidik, ar re etre an diou c'hiz, ar re baour, netra; oll en em glement euz eun dra bennag, oll e voa eun dra bennag oc'h ober dies dezho. Erfin gouscoude e cavaz eur c'hlasker bara ha n'en em gleme euz a netra, ne c'houlenne ket guelloc'h eget en devoa.

— Setu ama eun den eüruz, eme ar prins; va den mad, roit din ho roched!

— Va roched? eme ar paour, n'em eus roched ebet!

Red voue d'ar prins distrei d'he balez ep beza cavet eun den eürus.

Hogen setu ama eur prins iaouang euz an Allmagn hag a grede e tlie an eürusdet dont dezhan ep mont d'he c'hlask.

Ar prins iaouank-ma a ioa map da eur roue. Neuze oa ker stang ar rouaned var an douar, ha dreist oll er vroze, evel ma zeo brema ar Vaeret e Frans. Pep toull kear e devoa he roue, hag an oll rouaned-ze, ha pa ne vije ket muioc'h a vro dindan ho stadou evit a zo dindan douarou eun ozac'h mad, a gave dezho gouscoude e voant prinsed vraz, hag e voa nebeut var an douar da vont keit ha keit gantho.

Ar prins iaouang a dlie sevel var an tron varlerc'h he dad, hag ar roue coz o veza deut da glenvel, hag o velet n'en doa mui pell da veva, a c'halvas he vap evit rei dezhan he genteliou hag he aliou diveza.

« Va map, emezhan, pa viot roue em leac'h, na dit ket da gridi e viot eüruz abalamour ma viot azezet var eun tron. An tron-ze zo calz broudou dindanhan; drez ha spern a deui alies d'ho toulla dre ma zeot; trubuillou, nec'hamanchou a gavot dalc'h mad a bep tu.

Eun dra epken a c'hello ho renta eürus, poannia da ober plijadur hag eürusdet ho sujidi. »

Var gementse e varvas ar roue coz.

Ar prins iaouang keit ha ma comze he dad, ne lavaras ger; ne ziskuezas ket koken e tisprije an aliou a roet dezhan. Nioa ket eat c'hoas avoalc'h var araog evit ober goab euz he dad dirazhan; outhan he unan avad e lavarn: sell petra lavar an diot coz! petra, ne vezin ket eürus pa vezin roue? Petra viro ouzin-ta? Ha pa voa eat dioc'h he dad, an dud a lez iaouang eveldhan, a reas ganthan eun abaden c'hoarzin da aliou ar ravoder coz.

— Ia, a lavare unan, mar bevit evel ho tad, sur, ne viot ket re eürus!

— Oh! a lavare eun all, hor prins en deus re a speret evit kementse!

— Hor roue coz a ioa eur prins bihan; hon roue nevez avad a zo eur prins braz, a lavaraz eun trede.

Var a velomp ama hon doctored a hirio pere a gaf dezho o deus great eur gavaden o teski e tle ar vugale ober lae var genteliou hag aliou tad ha mam, o teski e tleont en em ren ho unan ep ober van euz ar pez a c'houfe da lavarat ho c'herent, an doctored-ze a zo pell varlerc'h. Ar pez a vercomp ama a dremene brema ez eus meur a gant vloaz, ha setu an dud iaouang a neuze a ouie mad ar pez a zesk hirio hon doctored dizoue evel eun dra nevez, evel eun dra cavet gantho evit cas ar bed en dro a zoare, evit ober eürusdet an oll. Ar prins iaouang-ma, ken nebeut ha tud he lez, n'o doa ket lennet levriou hon doctored difeiz, ha gouscoude e c'houient brao bras, lacat da dalvout ar c'henteliou a ve c'hoant da rei hirio evel traou burzudus.

Daoust petra zo, ar prins iaouang a voue anavezet evit roue goude he dad, hag a azezas var an tron. An oll a deuas neuze da ober al lez dezhan. He c'helver a reont prinz bras, roue bras, roue galloudus, roue dispar, roue fur, galloudusoc'h eget David, furoc'h eget Salomon. Den ebet gouscoude n'en hanvas roue eürus. Hen avad n'en devoa douet ebet na voa azezet an eürusdet ganthan var an tron, hag evit rei pers d'he zujidi en he eürusdet e lakeas sevel eur c'hloc'h arc'hant var lein he balez. Corden ar c'hloc'h-ze a ziskenne en he gambr, hag e reaz encanti e sonnje ar c'hloc'h-ze da bardaez bevech m'en divije trémenet eun devez eüruz, evit ma kemerje he bobl ho lod euz he levenez. Cridi mad a rea e vije red dezhan sini he gloc'h bep pardaez.

An devez kenta en devoue kement a dud da zigemeret, rag an oll a felle dezho guelet ho roue nevez hag ober al lez dezhan, ma voa eat ar prins skuis maro araog an noz. A veac'h e c'hellas dibri eun tam bennak araog mont da gousket, hag ar c'hloc'h ne voue ket sonet. Antronoz hag epad meur a zervez goude e voa ato prez var he dro. Bemnoz e veze eat ker feas, ma n'en deveze ket a ners avoalc'h da vont da zini he gloc'h.

— Mar caran-me, emezhan eun dervez, me a chomo ama da vervel gant ar skuisder hag an enouamant o reseo tud ha ne anavezan ket, ha n'em boa clevet biscoaz hano anezho! Varc'hoaz e zin da chaseal. Ma c'hourc'hemennas d'he vinistred ha da dud he lez pourchas pep tra abenn antronoz evit eur chasse a zoare.

Great oue he lavar outhan. Antronoz ez oa eur marc'h, friantiz enhan, eun dibr alaouret var he gein, eur vrid arc'hantet en he benn, oc'h he c'hortos da zevel. An oll dud a lez a ioa ive var varc'h, ar chas ha chaseourien var droad oc'h ho ren, a ioa oc'h he c'hedal. Ar chase a zigoras kerkent ha ma en em ziskuezaz ar prins, hag a ieas dispar en dro. Discaret e voue n'ous pet preiz, hag etouez ar reall eur c'haro hag eur pemoc'h gouez. Ar roue iaouang a ioa fouge enhan, hag en doa mall da zistrei d'he balez evit sini he gloc'h. Hogen o tont en em lakeas da zellet oc'h he chas, hag e velaz e vanke unan bennag anezho, ha dreist oll he gi mignon, eur c'hi hag a garie cals. Ma c'houlennas peleac'h edo ar chas a vanke. Lavaret oue dezhan en devoa an ouc'h gouez, araok mervel, divouzellet a daoliou dant, he gi mignon ha meur a hini euz ar chas all. O clevet kementse ar prins a voue glac'haret; mennout gouela a reaz, hag ar c'hloc'h ne voue ket sonet adare en dervez-ze.

Neuze e tigouezas cannadet euz ar rouanteleziou divar dro. Pep roue, pep prins a gase dezhan eur c'hannad evit ober mignoniach ganthan, ha beva, emezho, evel amezeien vad, evel breudeur. Hag evel ma zoa ar prins-ma c'hoas den iaouang, ar re euz ar brinsed-ze o devoa eur verc'h bennag e tro da zimizi, he c'hinnige dezhan evit dont evelse da veza kerent nez. Ar roue nevez a voue kement a fouge enhan o reseo ar c'hannadetze, hag a gavaz an dervez-ze ken dudius ma voue o sonjal mont da sini cloc'h an eürusdet araog an noz. Gouscoude o veza great eur sonch, e c'hortozas bete goude coan. Hogen epad ma kemere he bred e voue digaset dezhan eul lizer eleac'h ma verket e voa daou pe dri euz ar brinsed o doa digaset cannad dezhan var an deiz oc'h en em glevet, e cuz, evit lamet diganthan he stadou hag ho ranna etrezho, ha kementse dre ma voa c'hoas iaouang ha ne vouie ket petra e voa ren na gouarn eur Rouantelez. Antronoz e teuas dezhan eur c'helou all; etouez ar brinsezed kinniget-dezhan, unan a blije dezhan dreist ar re all. Hogen houma, ervez ar c'helou a rea fae varnezhan, hag ar c'hinnig a ioa great dezhan anezhi ne voa nemet evit he c'hoapat. Cridi a c'hellit e chomaz adarre didrouz ar c'hloc'h en derveziou-ze.

Gouscoude daoust da c'hoaperez ar brinsez faëuz, ar roue nevez a gavaz eur brinsez all dioc'h he zoare, hag e voue eun eured euz ar re gaera en he balez. Ar banket a ioa dispar, ha laouenidigez ne vanke ket. Ar prins a zonje da viana en dervez-ze en divije gallet sini he gloc'h. Hogen da noz, e creiz an ebat, ar plac'h nevez, ar rouanez iaouang, o veza marteze danset eun tamik re, a fatas. Red e voue he dougen d'he c'hambr, ha ne

vouiet nemeur pe veo pe varo oa ; tost e voue d'al levenez trei e canv. Tremenet oa eul loden vad euz an noz araok ma teuaz ar brinsez enhi he unan, hag euz a gloc'h an eürusdet ne voue ger ebet.

Ar prins a dremenaz he vuez evelse ; ato bemdez eun drubuil bennak. Eun dervez unan euz ar rouaned he vignoned a droe kein dezhan hag en em zave en he enep; eur vech all unan euz he vinistred hen trahise ; eun dervez all unan euz a dud al lez a dec'he goude beza laeret muia na c'halle divar he goust. Gnechou all oa he zujidi a deue da c'houlen justis a enep ar re a ioa carget d'ho gouarn. Guechou all c'hoaz oa he bried pe he vugale a ioa clanv pe a roe displijadur dezhan e c'hiz all. Erfin e voue scoet he unan gant eur c'hlenvet marvel. Divar he vele a boan o veza clevet tud o vouela er c'hamprou a dost d'he hini, e c'houlennas petra voa kementse. Lavaret oue dezhan eo he vugale hag he zujidi eo a vouele dezhan.

— Penauz, emezhan, hag o deus kementse a-geus din ?

— Ia, prins, rak c'hui a zo bet eun tad mad evit ho pugale, hag eur roue leal e kenver ho sujidi.

Neuze o trei oc'h he vevel a gambr, e lavaras : laca din em dorn corden cloc'h an eürusdet. Hag o veza he zonet, e tennas prestik goude he huanad diveza.

G. M.

Eleac'h ma c'hell an dud difeiz, an dispac'herien beza mistri, pe eleac'h n'eus gallout ebet evit enebi outho, eo scrij clevet hano euz ar pez a reont. Setu ar pez a veler hirio e Spagn eleac'h m'ema kær e goarem gant an oll. Crena ha ruzia a rer pa zonjer er pez a ra an dispac'herien eno, dindan an hano a republicaned, rag al lamponed a gemer an hano-ze e pep bro. Oc'h an ilizou, oc'h an dud a iliz oc'h ar gristenien vad ha didrouz eo en em gemeront e Spagn evel ma reont e pep leac'h.

E Barcelon o deus laeret an ilizou ; neuze great cazerniou anezho ; guelet ez eus bet lamponed, ne lavaran ket soudardet, oc'h ober gard, dillad oferenna var ho c'hein. En ilis sant Joseph o deus digaset eun imach d'ar Verc'hez da greiz an iliz, hag ar pez o deus great neuze en dro d'an imach-ze ne c'heller ket da lavaret.

Var dro eno ne oufet ket lavaret gant pebez crisderi e voalgasont an dud a iliz. Bemdez e caver unan bennak crouget gantho oc'h ar guez. Eur beleg a gavont o vont da gas he Zoue da eun den clanv. Caer en devoa hema difen ar zacramant santel, hen lamjont diganthan hag her breschont gant ho zreid. Neuze e lavarjont dezhan :

— Cri, bevet ar republik ! pe emaout maro. — An dra-ze a c'hellan da ober avoalc'h, eme ar belek.

— Ne két avoalc'h, cri c'hoas : maro da Zoue ! maro d'ar relijion, maro d'an ilis ! — Biken ! eme ar belek. N'oa ket echu he goms na doa discaret ha lazet.

Ha ne deo ket scrijus kementse ?

En Itali ar bed ne da ket guelloc'h ; difen a rer mont e pelerinach. Evelse pelerinach Assis, pelerinach Itron Varia ar meneziou a zo difennet mont dezho. Caout a ra d'an dispac'herien ez eo avoalc'h lezel ar gristenien catolik da bidi en ho ziez hag en eun ilis bennak. Lavaret a ran eun ilis bennak, rak meur a hini zo lamet digantho hag abars nemeur, credabl, e vezo lamet ar re all.

Er Suis e velomp kement all ; ha setu kement a c'heller da c'hortos digant an dispac'herien difeiz ha dizoue e kement leac'h n'eus ket eur c'hallout cre avoalc'h evit ho c'habesta.

E scridou arc'h-breuriez *Itron Varia ar gounidou* e lenner :

Pidi a reomp bep sul evit ma vezo reparet an drouk great dre ar brezel, hag evit ma tistroi oc'h Doue ar re o deus great distruch en ilizou; rag an ilizou a zo bet profanet, laeret an traou prisiuz a ioa enho hag ar relegeier a viret eno gant respet. Brema gant an amzer fask ez eus guelet meur a hini euz ar relegeier-ze o tistrei d'an ilizou a beleac'h oant bet tennet ; lod collet eun darn anezho, lod all ive en ho fez hag evel ma edont pa vouent laeret.

Lavaret a c'hello c'hoaz an dud dizoue ne deo mad ar gonfession da netra ; ama e veler da viana ez eo mad da lacat disteleur ar pez a ve bet laeret.

An Aotrou Gag, person ar Fouillez, zo maro er sizun dremenet.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

PRIZ AN EB.

Kemper. — *2 Mae.*		Pont-n'Abat. — *1a Mae.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 45 c.	Guinis.....	31 lur, 25 c.
Segal.....	22 lur. 00 c.	Segal.....	24 lur, 67 c.
Eiz.....	18 lur, 94 c.	Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.....	19 lur, 36 c.	Ed-du.....	24 lur, 67 c.
Kerc'h.....	16 lur, 44 c.	Kerc'h.....	17 lur, 00 c.
Avalou douar	12 lur, «« c.	Avalou douar	10 lur. 50 c.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 17 MAE 1873. N° 433 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dléer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 17 Mae 1873.

Euz a Rom e scrifet en derveziou diveza a viz Ebrel :

Eürus oun da c'hellout rei deoc'h da c'houzout ema an tad santel ar Pap ker iac'h ha biscoas. Ar chans am eus bet d'he velet er mintin-ma, hag evelse ne ket clevet gantre all eo am eus great ar pez a vercan. Tri dervez zo, petra bennak ma zeus glao bemdez, ar Pab a zao, hag a ro digemer d'ar re a deu d'he velet ha d'ar re o deus da goms dezhan euz a aferiou an ilis.

Er mintin-ma eo savet abred, ha goude beza clevet an oferen santel en he chapel, en deus resevet eur prins saoz, an Dug a Edimbourg, ha comzet eur pennad mad outhan. Goudeze en deus resevet cardinaled ha meur a hini all. Roet en deus deomp he zorn da boket, ha goudeze en deus lavaret deomp oll azeza.

Neuze eo en em laket da gomz ouzomp evel eun tad oc'h he vugale. Lavaret en deus deomp c[illegible]eat he rem ebiou, nemet en he vorzet en doa c'hoa[illegible]n tamik poan avechou.

An tad santel a ioa laouen evel ma zeo boas da veza ato. He vizach a ioa fresk ha livet mad, ha ne ziskueze caout na poan na skuisder.

Kement hini o deus bet an eur vad da velet an tad santel a dost a ziskueze pe gen eürus oant oc'h he velet ker seder. « Piou a grette, eme an Aotrou Nardi, e ve ar Pab eun den coz, eur bloaz ha pe var ugent dezhan ? Ha ne lavarfet ket kentoc'h, o velet pe ger fresk eo he vizach ha pe ger soubl eo he izili, e ve eun den iaouang a ugent vloas pe a bemp bloas varnugent ? »

An oll a drugarekea Doue euz ar iec'hed hag euz an nerz a ro d'he vikel, o tislavaret evelse an dud dizoue a glask strafuilla ar gristenien vad o rei da gridi e ve ar Pab e danjer da vervel.

Hogen, evel a lavare en dez all eur scrifagner christen, an dud difeiz a ra kement a drous divar benn ie-c'hed ha clenved ar Pap, ne c'hounezint netra hag e teufe ar maro dezhan. Ar pab a varvo, ep mar, mes cador sant Per ne dai ket ganthan en douar ; ilis Jesus-Christ ne vezo ket discaret evit-se.

Pa varvo Pii nao e vezo eur Pab braz hag eun den santel muioc'h da verca el listen hir-ze a Babet o deus gouarnet an iliz, hag a zo bet calz anezho tud dispar ha sænt. Mes cador sant Per a velo eun all oc'h azeza varnezhi ; hag ilis Jesus-Christ a gendalc'ho da veza renet gant ar Speret-Santel.

Pii nao eta a varvo pa vezo deut an heur merket gant Doue evit rei dezhan he recompans, mes eun all a deuio en he leac'h hag en devezo ive, ervez an amzeriou, kement a vezo red evit ren ilis Doue.

An tad santel a scrife, en derveziou tremenet, eul lizer d'an Aotrou Segur a zo e penn an dud vad a ra hirio ho gallout evit kendelc'her ar feiz e calon al labourerien pe ar vicherourien. Setu ama eur pennad euz he lizer.

« Petra bennak ma on eus sonjet ato e voa red bale var roudou hor mestr divin a dremene he vuez peurvuia etouez ar bobl, etouez ar re vian, hag a gase he ziskibien d'ar c'heriadennou var ar meas, brema e santomp mui evit biscoaz an izom da gemeret soursi euz al labourerien, euz ar vicherourien, rag an dud difeiz a ra ho gallout evit teleur ar c'hontam en ho eneou.

« Evelse, e creiz hon nec'hamant, e zeo evidomp eur gonsolasion gaer clevet ez euz eun niver braz a veleien hag a dud all euz ar re vella, hag a laca ho foan da bellaat ar vicherourien iaouank dioc'h ar pechou a skigner dezho e pep gis. Destum a reont an dud iaouank-ze, deski a reont dezho guirionezou ar feiz, ho zicour a reont da ober ar vad ha da heul al lezen gristen. Eno en em voazont dioc'h ar vertuz, e tescont ar pez a dleont da c'houzout, e vez cavet micherourien vad da rei labour dezho, hag e c'hellont kemeret ho ean da sul ha da c'houel en eun doare christen ep dizurz ebet.

« An ober-ze a zilvidigez a rai vad ne ket epken d'an

dud iaouang en em zestum evelse, delc'her a rai ive en he za ar bed a venn beza discaret ; miret a rai oc'h an drouk d'en em skigna ; ober a rai zoken vad da eun niver braz a diadou tud o deuz ancounac'het Doue, hag a zistroi marteze oc'h ar relijion o velet ho bugale o veza guir gristenien.

« Rak-se ta e roomp hor bennos da gement a zo en em glevet evit caout an tu da greski ha da skigna muioc'h mui an ober mad-ze. Rei a reomp hor bennos deoc'h-hu ive, hor map ker, c'hui pehini, ouspen ma emaoc'h e penn an ober mad-ze, ha ma poagnit en dra c'hellit d'her skigna, oc'h eus great kement a scridou gouezieg ha devot, scridou hag a zo kement dioc'h doare an dud iaouank-ze, hag a zo evelse bepret en-ho c'hichen dreizoc'h hoc'h unan pe dre ho levriou.

« Hoc'h alia a reomp oll, kement ma zoc'h, da zelc'her mad d'an ober-ze savet evit gloar Doue ha silvidigez an eneou. Grit hoc'h oll gallout evit difeu oc'h counnar ar bleizi al loden-ze ker caret euz a vanden denved Jesus-Christ. Grit ma chomint fidel dezhan. Labourit da renta an ober-ze talvouduz d'ai labourerien ha d'ar vicherourien, ha dre eno d'ar relijion ha d'ar vro.

« Evit kementse e pedomp an Env da rei deoc'h, e mare, an oll sicourou, an oll grasou o vezo izom anezho, hag e roomp hor bennoz abostolik deoc'h ha d'an oll dud iaouang a renit. »

Calz catoliked a zo o c'houlen ma vezo savet, e Pariz, eun iliz en henor d'ar galon sacr evit goestli ar Frans oll da galon Jesus. An tad santel en deus scrifet eul lizer da unan bennag euz ar gristenien a c'houlen ma vezo savet an ilis-ze.

Lavaret a ra e tle an oll gatoliked caout guelet ar Frans oc'h en em denna euz an denvalijen hag an dispac'h taolet enhi epad ar c'hanvet-ma, hag o tont adarre da zifen ar relijion ha cador Sant Per, henor bet roet dezhi gant Doue evel merc'h hena an ilis. Evel ma e deuz ar Frans, er c'hantvet diveza tremenet, en em gollet, ha collet ar broiou all oc'h en em rei d'ar fals credennou, o skigna ar gaou, e c'houlennomp a greis calon ma tistroi da rei skuer vad oc'h en em drei varzu ar virionez. Ar pez a rafe ma teufe, evel ma c'houlennit, da gonsacri ar vro da galon Jesus, o sevel e Pariz eun iliz evit repari an dizurziou hag an erroliou ma zeo en em roet dezho. Rak-se e tleer kemeret evel din a veuleudi ar zonch a zo deut deoc'h da zevel an ilis-ze da galon Jesus.

Autun. Ervez cazetennou an escopti-ze an Aotrou'n Escop de Leseleuc, oc'h ober tro he escopti, a zo bet digemeret e Macon evel ma voa bet kentoc'h e Chalon, hag evel ma voa bet da genta e Autun, da lavaret eo, gant ar brasa solanite, an oll e prez da velet ho escop nevez ha da ober dezhan ar c'haera digemer. Macon ha Chalon, brema stag oc'h escopti Autun, a zo bet eskibien enho guechall evel a zo bet ama e Castel.

Tull. — Ar pelerinachou da Lourd a zo digoret gant mis Mae. An tad santel, dioc'h ma leverer, en devoa c'hoant da velet kement a bardonerien o vont di er bloa-ma evel a ioa bet varlene. Dioc'h ar brud a ioa etouez an dud, e credet e zaje c'hoas muioc'h a dud di er bloa-ma da bidi evit ar Frans hag evit an ilis santel. Ne ouzon ket hag an hentchou houarn a roio plasou guelloc'h marc'had d'ar bardonerien ; ha ma na roont ket, a dra zur meur a bardoner a vezo red dezho chom er gær. Daoust petra zo, setu ar bardonerien comanset da vont adalec an deziou kenta euz ar mis. Daouzek cant pardoner zo eat euz a Dull, e daou drein, hag o deus great ho zro didrouz, ep freus na tousmac'h ebet.

Kemper. — Lavaret on eus n'eus ket pell pegement a ioa savet er bloa-ma en escopti Kemper evit Breuriez ar feiz. Lavaromp c'hoaz eur ger evit diskuez pe reng a zalc'h an escopti-ma etouez an escoptiou-all euz a Frans. Setu ama hanoiou an escoptiou zo eat da gant mil lur pe ouspenn :

Lyon.....	419,411	l.	11 c.
Paris.....	207,882		96
Cambre.....	168,192		80
Sant-Briec.....	112,059		00
Kemper.....	100,000		05

Evelse Kemper a zalc'h ar pempet renk, rag escopti all ebet ne deo eat da gant mil lur. G. M.

Maro an Aotrou Simon, person sant Eustach.

An aotrou Simon, person sant Eustach, e Pariz, a zo maro er sizunveziou-ma. Hema a voue tost dezhan beza fuzillet gant ar gommunardet e 1871. Croget e voue enhan evel en arc'hescop hag e meur a velega voue laket d'ar maro evel *cred*. Ar pez a ra din comz anezhan ama, eo an doare ma voue tennet a dre daouarn he vourrevien.

An Aotrou Simon a ioa caret, red ha ma vije, gant tud he barrez. Pa glevaz itronezed ar c'hoc'hi oa prizoniet ho ferson, ez eas counnar enho. Ar voazed ive, ha zoken ar gigerien, a c'hrosmole. An itronezed ne chomjont ket da varc'hata. Scrifa a rejont eul lizer hag e carkjont unan bennag anezo da gas an dra-ze da di ar prefet. Ne ket eur beden eo a reant, eun urz eo a roent.

Unan euz ar re a ioa carget da gas al lizer, an hini a ioa guella teodet anezho, a reaz an alvocadez evit he ferson, dirag ar ganfardet a rea neuze ho mistri. Ar varnerien diboel-ze a ioa calz anezho ; hogen houma n'oa ket lent. Pa voue guelet o tont, itronezed all euz ar c'hoc'hi var he lerc'h, unan euz ar ganfardet barnerien a c'houlennaz outhi :

— Sitoianez, petra a fell deoc'h ?

— Petra a fell din ? va ferson, an Aotrou Simon, person sant Eustach.

— Guelet e vezo hag hen a vezo gallet rei deoc'h ho coulen.

— Va goulen ? Ne ket da c'houlen oun-me deut. Clevet a rit-hu ? me renk caout va ferson.

— Ho person a zo.... evel calz a re all.

— N'oun ket deut ama evit re all ; va ferson eo a rencan da gaout. Hogen, livirit din eun nebeut, perag oc'h-hu croget enhan ?

— A'balamour ma voa kementse hor plijadur.

— Han, ho plijadur ? mad brema o pezo ive ar blijadur da ziscregi anezhan.

Epad ma lavare ar geriou diveza-ma e cleo ar varnerien o zomz etrezho, hag ep gouzout mad petra a lavarent, e cleo ar geriou-ma : *Simon... Eustach...* Mazas...

— Mazas ! eme an alvocadez, counnar enhi ken na deue ar c'hlaouren euz he ginou, Mazas ! va ferson ne dai ket da Vazas ! va ferson am bezo pe c'hui a velo petra a zo oc'h ho contoz er c'hoc'hi !

— Ha petra a reot deomp ni er c'hoc'hi ?

— C'hui a vouezo ma na roit ket va ferson din-me. Red eo din lavaret eo Mazaz hano ar prizon eleac'h ma caset ar re a ioa sonch da lacat d'ar maro. An alvocadez a vouie mad kementse, ha setu perag e counnare o elevet hano da gas he ferson da Vazas.

Ar varnerien a abaskeas dezho o velet hag o clevet an alvocadez-ma.

— Alo ! alo ! emezho, maeronez, nà rit ket kement a storlok ; roet e vezo ho person deoc'h !

— Ia ? ha peur ?

— Varc'hoas.

— Varc'hoas ! Ia pa o pezo great he dro. Me hoc'h anavez re vad. Me rank caout va ferson dioc'htu !

— Ne c'hellomp ket he rei deoc'h hirio ; deut varc'hoaz hag e vezo. lezet da vont ganeoc'h.

— Mad, ni a deui varc'hoaz, ha ma n'hen roit ket deomp ni a velo, rag he gaout a rancomp abenn dissul ! (An dra-ma a ioa da vener ar groas.)

An alvocadez a deuaz antronoz, hag a c'hourdrouzas c'hoas muioc'h eget an derc'hent. N'en em dennas nemet gonde ma voue tonet dezhi e vije losket person sant Eustach da vont d'he iliz da ober he ofis antronoz.

Da deiz heur dioc'h ar mintin, dissul fask, ar solier a deu da gerc'hat an Aotrou Simon, ha d'he gas dirak Raoul Rigault, hag he aclepoted en dro dezhan, ha goude ma oi devoa great eur goulen bennag outhan, hag en em asuret e voa hen person sant Eustach, hen leschont da vont d'he ilis. Eun nebeut goude cleier sant Eustach a c'halve ar barressionis d'an iliz, hag an Aotrou Simon, drouklivet meurbet c'hoaz, a lavare an oferon.

Ne voa ket gouscoude echu he drubuillou. En derveziou varlerc'h ilis sant Eustach a voue profanet, hag an Aotrou person en devoue cals da c'houzanv. Panefe itronezed ar c'hoc'hi oa bet craouiet eun eil guech gant ar gommunarded ; hogen an itronezed-ma hen tennaz eun eil guech euz a dre ho daouarn.

Setu ama petra a zigouezas :

Ar gommunarded a lakeas sini cleier sant Eustach evit gelver ho mignoned da ober eun taol scrab bennag evel m'oant boas. Ho zonch oa e vije sonet ar c'hleier evel ma ho zoner pa vez tan goall. Mes ar re a ieas d'ho sini ho lakeaz e bole evel d'ar gouelioù bras. Son ar c'hleier a c'helle beza eur merk o devoa ar re vad ar gounid var ar re fall. Ar re ma a ieas counnar enho hag hi d'ar presbital, hag ober d'an Aotrou Simon dont gantho da host ar gommunarded, discabel, e creiz eun vanden tud discramail a loske varnezhan a bep seurt malloziou.

Aotrou Person sant Eustach a lavaro, evel ma voa guir, ne ket hen en doa laket sini ar c'hleier ; hogen poan en divije bet o veza silaouet panefe merc'hed an c'hoc'hi. Mes ar re-ma a glevas petra a rent, hag a ieas, ne ket teir pe beder en dro-ma, mes a vanden, pephini eur gontel giger pe eur c'hilao all bennak gantho en ho dorn. Pa voue guelet eun hevelep testeni, an Aotrou Simon a voue lezet da vont adarre d'he di ; ha neuze an dud vad, o veza en em hardiseet, a roe mercou a respet dezhan var ar ru dre ma tremene. Setu penauz e voue saveteet diou vech Aotrou Person sant Eustach gant itronezed ar c'hoc'hi. G. M.

Enterramant relegou an Aotrou Felix Poullaouec, e guered Ploumoger, he barrez.

An Aotrou Felix Poullaouec, euz a Bloumoger, a zo maro person e *Leogan*, en Haïti, d'an 28 a vis gouere er bloaz 1865.

Eno ive e oue enterret he gorf. Mes er Bla-ma he relegou a zo bet dienterret ha digasset e Frans an darnvuia anezho ; ha dimeurs diveza, 6 euz ar mis-ma, int bet enterret a nevez, ha gant eur zolanite vras, e guered Ploumoger. En ilis ar barrez-se oa bet badezet an Aotrou Poullaouec ; eno en devoa great he bask kenta ; tost d'an ilis-se ive en devoa c'hoanteat ato e teuje he eskern da repos da c'hortoz ma souno an droumpill evit gelver ar re varo da vont d'ar Varn.

Calz beleien ha tud all a ioa deuet da gemeret perz er ceremoni-ze pehini a ioa er memes amzer eur ceremoni glac'haruz ha consolant evit kerent an Aotrou Poullaouec.

Eur ceremoni glac'haruz, rac dont a rea da zigeri a nevez en ho c'halounou ar gouli ken doun ha ker poaniuz en devoa great ennlio ar brud euz a varo ho breur muia caret. Eur ceremoni consolant ive coulsgoude ; rac brema e c'hellint en em gonsoli o sonjal ema da vihana eskern ho breur e guered ho farrez, e kichen ne ho zad hag ho mam ; hag el leac'h m'o deuz esper e repozo ive ho re. Ar veleien a ioa eun tregont bennac anezho ; euz an dud all ez oa kement ma oa coulz lavaret leun an ilis evel d'ar zuliou ha d'ar gouelioù braz. Hag

an dud all-ze, kercoulz hag ar veleien, n'e ket ebken euz a Bloumoger hag euz ar parreziou divar dro e oant deuet di. Deuet oant, a c'hellan da lavaret, euz a gement corn zo en escopti : deuet oant euz a Vrest, euz a Landevennec, euz a ganton Lanmeur, euz a gostez Caraëz, euz a Gemperle. Diredet oant evelse a bep tu, lod evit renta testeni d'ar vad great dezho gant an Aotrou Poullaouec keit ha m'eo bet chomet en he vro, ha lod all evit diskouez pegement oa bet caret gantho kerkent ha m'o devoa hen anavezet.

Ar relegou a erruas e Ploumoger d'al lun var dro teir heur goude cresteiz. Ar veleien hag eur maread tud all a ieas d'ho diambroug var an hent varned eur c'hart heur bale dioc'h ar bourg. Ac'hano e ouent dizouget d'ar bourg gant solanite, ha casset da genta d'an ti el leac'h m'oa ganet an Aotrou Poullaouec. Eno ez oa pourchasset eur zal evit ho receo. Mogeriou ar zal-ze a ioa steignet-oll e caon ; e creiz ar zal ez oa eun daol, ha var an daol-ze e oue lakeat an arched m'edo ar relegou ennhan. Ar re-ma a jomas eno da dremen an noz, goloët gant al linser zu, gant eur renkennad goulou braz a bep tu, ha tud o veilla tro var dro evel pa vez eur c'horf maro var ar varvscaoun.

Antronoz da zec heur e oue savet ar relegou ac'hano, ha goudeze e oue canet en ilis offis an enterramant. Da fin an offis, au Aotrou Rolland, persoun Lanmeur, a bignas er gador hag a reas eur brezegen var ar c'homzou-ma cuz ar Scritur Sacr : *et erit sepulchrum ejus gloriosum*, he vez a vezo gloriuz. Bez an Aotrou Poullaouec, emezhan, a vezo gloriuz evithan he unan, gloriuz evit he dud, gloriuz evit an Ilis, gloriuz evit he barrez, evit parrez Ploumoger. He vez a vezo gloriuz evithan he unan da genta ; rac digass a raï da zonch dalc'hmad euz he garantez evit he nessa, euz he galoun ker brocuz, euz an ioul en devoa da c'hounit eneou da Zoue.

Gouzout a rit, eme an Aotrou Rolland, pegement en deuz labouret epad m'edo en escopti-ma da skigna e peb leac'h en dro dezhan Breuriez ar Feiz, ar Vreuriez-se eb he far a zo bet savet evit sicour cass ar sclerijen euz ar Feiz d'ar broiou ne anavezont ket c'hoaz ar guir Doue, na anavezont ket c'hoaz hor Zalver Jesus-Krist. Goude beza implijet evit ar vreuriez gaër-ze he boan, he amzer, he arc'hant, eo falvezet dezhan en em rei he unan, hag eo eat kuit, eo eat d'al leac'h m'en deuz siouas ! cavet ar maro, mes eur maro meurbet presiuz dirac Doue. He vez a vezo ive gloriuz evit he dud ; rac mar d'eo henorabl evit eun tad hag eur vam kaout eur mab, hag evit breudeur ha c'hoarezet kaout eur breur hag a erru en eur garg vraz er bed-ma, pegement henoraploc'h n'eo ket evitho kaout eur mab pe eur breur *Missioner* ? Erfin, he vez a vezo gloriuz evit an Ilis hag evit he barrez, evit an Ilis pehini a denn he brassa gloar euz an ebestel, euz ar vissionerien, euz ar re a gonzacr ho buez da zavetei an eneou, hag evit he barrez evit pehini e vezo eun henor euz ar re vrassa da c'hellout counta anezhan etouez ar vugale e deuz guelet o c'henel, o sevel, hag o tont er bed. En eur achui, an Aotrou Rolland en deuz lavaret c'hoaz eur ger bennac divar benn breuriez ar Feiz, petra bennac, evel en deuz her remerket he unan, parrissionis Ploumoger n'euz ket a ezom d'ho foursu calz e kenver ar poent-se : ar seiz cant lur o deuz roet epad ar bloaz tremenet a ziscouez aoualc'h pegen douget int evit an œuvr benniget-se. Setu perac Aotrou persoun Lanmeur n'en deuz pouezet mui var gement-se. Lavaret en deuz ebken da barrissionis Ploumoger : ar relegou a zo ama dirazomp a brezego deoc'h guelloc'h eget na c'houffen hen ober va unan. Kendalc'hit eta da veza mad evit breuriez ar Feiz, ha ra zeui da greski c'hoaz en ho touez mar d'eo posubl.

Dre ma comze an Aotrou Rolland, oa anad, dioc'h an ton zoken euz he vouez, oa tenereat he galoun, ha setu perac ive calonnou an oll a deue da deneraat oc'h he glevet. Goudeze e oue canet al *Libera*, hag e oue casset ar relegou d'ar bez a ioa toullet er vered evit ho receo hag ho miret betec an deiz braz euz ar Varn jeneral.

Henor da barrisionis Ploumoger evit ar prez o deuz discouezet da zont, da gemeret perz er ceremoni-ze a gaon ! Edont eno oll, couls lavaret, goazet ha merc'hed, paour ha pinvidic. Remerket em euz an tadou hag ar mammou euz ar c'henta famillou euz ar barrez, euz ar maneriou evel euz an tiez all. Ar vugale a ioa eno ive ; rac justamant d'an derc'hent oa bet digoret ar retret evitho. Henor eta dezho oll, ha bennoz Doue ra gouezo puill varnezho oll !

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

Eur Prizonier er Prus.

VI.

Setu ni ta en hent, eme Villou; ne deamp ket buan, rag an erc'h a ioa teo hag a vire oc'h an trein da vale. Evel ma edomp e kirri dizolo, e counnaren, hag e lavaren ouzin va unan : Ma vije va breac'h-me a vije bet glazet eleac'h va gar, me'm bije lavaret kenavezo d'ar prusianed hag a ioa diskennet euz ar c'har-ma. E gis pe c'hiz em bije en em dennet. Hogen va gar ne c'hellen ket da finval; red mad oa din chom. Ar potrig iaouank, va c'hamarad, a gouske; petra raje guelloc'h eget cousket ?

An noz a ioa tenval; an erc'h gouscoude a velemp var an hent. An trein a iea gouscoude goustadik goustadik. Setu en eun ha taol me guelet eun dra zu o finval etouez an erc'h; goudeze eun toulboutad all, goude eun trede, hag evelse bete seiz. Lavaret e vije edot o tiscarga unan euz ar wagouiou a ioa en hou raok. Neuze e clefjomp tennou fuzil losket euz a wagon an ofiserien. Unan euz an toulboutadou du a chomaz, ar re all avad a c'hellas tec'het, rak prizonerien oant a ioa en em daolet var an hent euz ho wagon, hag a c'hellaz en em savetei er c'hoajou a ioa a dost deomp.

Ne ouzon ket petra int deut da veza; hogen avi am oa outho, hag e carjen beza bet en ho zouez. Gouscoude e lavaren din va unan evit en em gonsoli : Va gar ne vezo ket mahaniet ato; dont a rai ma vezo buez enhi adare; ha pa c'hell re all tenna ho bez euz ar voask evelen, me a c'hello ober ive, credabl, eur mare bennak.

Treuzi a rejomp evelse ar c'horn douar euz ar Frans a zo hirio d'an allmaned. Ne vije manket netra deomp ma o divije gallet hor brois ker tostat ouzomp. Er gariou dre ma tremenemp, ho guelemp gant boued ha dillad a zigasent evidomp-ni. Mes ar brusianed n'ho lezent ket da zont beteg enhomp, ha meur a hini a laere evitho ho unan ar pez a ioa c'hoant da rei deomp-ni.

Ar brizonerien geiz a goeze an eil varlerc'h egile trec'het gant an naoun hag ar skuisder. Ar brusianed o doa laket daou zoudard e pep wagon evit miret ne c'helje den tec'het mui. Hogen kemeret poan eb izom a rea ar zoudarded-ze, rak ne voa mui couls lavaret prizonier goest da dec'het kuit. Lod a ioa anter dizolo ho c'hroc'hen, laeret dezho beteg ho rochet gand ar brusianed. Pa deuaz an deiz e voa daou maro, hag eun all a velis scornet oll ha ne velet mui nemet he zaoulagad o finval. Guelet em euz eno soudardet coz o vouela evel bugale, hag o chocat ho daouarn gant ar gounnar a ioa enho.

Digouezet e Strasbourg e voue great deomp disken. Meur a hini ne c'hellent mui en em dreina. Me a c'hellaz en em denna, bennos Doue da Vauris, ar potrig iaouank pehini am zicouras. Eno e vouemp poulzet en eun doare craou loenet, var blous brein. Eno ive e voue lezet ar fransizien da zigas deomp eun tam bouet hag eun tam dillad bennak. Ne ouien ket lavaret gant pebez madelez hor sicourent ar vreudeur-ze euz a Frans daoust da gement o doa da c'houzanv ho unan. Ne c'heller ket ep gouéla sellet oc'h ar gær-ze o velet e pe stad eo laket. Ar brusianed a c'hrosmole ; re a vad a gave dezho a reat deomp. Tud ar gær-ze a c'heller da lavaret a zo oll merzérien, hag a ancounac'hea ho oll boaniou ho unan evit bihanat hon re-ni.

Ar pez a rea dezho ive beza ker mad ouzomp, eo ma zoa en hon touez unan bennag euz a vugale Strasbourg. Em c'hichen en em gavas unan hag a ioa ac'hano. Eur c'hanolier oa, eun den a bevar pe bemp bloas varnugent, Clanv oa, ha gouliet oa bet, ha treud, distronket oll oa deut da veza gant ar poaniou en doa bet da c'houzanv. Gant an dra-ze en devoa an ear euz eun den a zoare. Epad ma edomp o c'hortos ma teujet beteg enhomp evit caout ive eun tam bennag, her gueliz o chench liou, o tont guenn evel paper, hag o trei he gein evel pa n'en divije ket a c'hoant da veza anavezet.

Eun itron guisket e bourc'hizez pinvidig, hag eur verc'h iaouang, a dostea. Ho diou oant guisket e canv, evel ma zoa an oll e guirionez eno. Evithan da veza troet he gein, an itron hen anavezaz, ha biscoas n'em eus clevet eur griaden a c'hlac'har hag a laoueni ligez var eun dro evel an hini a loscas.

O clevet ar griaden-ze, ar c'hanolier a zistroaz hag en em daolaz oc'h ar c'hril, en eur lavaret :

— Va mam ! va mam !

Hag evel ne c'helle ket he briata, e poke c'hoek d'he daouarn. Ar vam a grene.

— Va map ! va map ker, emezhi, me zonje din oas maro ; perak-ta e claskez-te en em guzet ?

— Sonch am oa da scrifa deoc'h pa vijen digouezet du-ze, va mam, mes n'em oa ket a c'hoant o pije va guelet er stad ma emaoun.

— Oh ! beo out ! beo out ! na me zo eürus !

Ia, beo oa, an den kez, mes e pebez stus ! Treud evel an ancou; beac'h d'ezhan o chom var he zivesker, anter c'holoet epken gant eun nebeut truillou, ha roudennet he vizach gant an taoliou sabren.

N'euz fors beo oa, hag ar vam en em gave eürus, rak sonjal a rea dezhi oa maro. He c'hoar ne c'helle ket coms kement e vouele, ha red oa dezhi delc'her crog er c'hril evit miret da goeza, ker seziet oa o velet he breur.

— Adren ! a lavaraz eun uhlan o tont da gregi er verc'h iaouang hag oc'h ober dezhi discregi euz ar c'hril.

Ar vam a dennaz eun huanad, ne gredaz ket avad en em glem; aoun e devoa na vijet en em gemeret oc'h he mab. Mes ar verc'h a ioa eat ac'hano d'ar red, credabl da c'houlen otre eun den e cark bennak evit beza lezet da dostaat oc'h he breur. Pemp minut goude e tigoueze adarre, eur paper ganthi, an otre da vont tre er gar, he mam hag hi. Nag hi a voa laouen evit an tamik gras-ze !

Ne ket an diou-ze epken a ioa eno o clask eur map, bez'ez oa aleiz a re all. Ho guelet a reamp o vont, ne-c'het meurbet, a reng e renk, o sellet oc'h an oll, an eil goude egile, da velet hag hi a gaiche ar re a glaskent.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Trubuillou eur scrifagner dizoue.

II.

Antronoz Bertrom e zavas mintin mad, hag a ieas da glask fred d'he vele houarn. Caout a ra eur marc'hadour hag e lavar dezhan en deuz eur guele houarn da verza, unan mad, ma car dont da zellet outhan.

— Da zellet outhan ? eme ar marc'hadour ; n'em eus ket kementse a amzer da goll. Mar oc'h eus c'hoant da verza, digasit ho tra da ziskuez.

Ar scrifagner ne vouie petra da respont. Mont a reas da gaout daou pe dri varc'hadour all, hag oll e lavarent ar memes tra ; nicun ne felle dezhan kuitaat he stal evit mont da zellet oc'h eun tam coz houarn.

Setu Bertrom red dezhan distrei d'he di, tenval he benn. He vatez kentre ma her guelaz a c'houlennas :

— Ahanta, guerzet mad oc'h euz ho kuele ?

— N'em eus ket c'hoaz; ar varc'hadourien-ze zo re otus; ne fell ket dezho dont da zellet oc'h ar varc'hadourez; hag eo red he c'has dezho.

— Hag ez it da baea tud evit cas ar guele-ze da ziskuez ?

— Ne rin ket, Bella ; c'hui ha me hen dougo ; me fell din rei eur gentel d'an dud-ze, ha diskuez dezho n'em eus ket a vez evit tostaat oc'h ar bobl.

— Mes ar guele-ze zo torret e meur a leac'h ; penauz hen dougimp-ni ?

— Ni lacai lasou da zelc'her an tamou torret ; ha neuze e crogimp unan e pep penn.

— O va Doue, c'hoant oc'h eus da lacat an oll vugale a zo dre ar ruiou aze da zont da iouc'hal ha da ober hu var hol lerc'h ?

— Ta, ta, me n'oun ket aounig, ha neuze, evel a lavaran deoc'h, rei skuer d'ar bobl a fell din.

Abouez eta pennadou las, pennadou ruban, e voue stellennet ha stalamardet ar guele. Bertrom a grog er penn araog, hag ar vatez ér penn varlerc'h, hag hi da zisken var ar ru.

Kerkent, evel ma e devoa lavaret Bella, setu bugale a vandennou o tont da zellet, hag ar re vraz ive o tont en doriou hag er prenecher da velet petra a ioa a nevez.

— Sell-ta ! sell-ta ! eur c'hravaz euz ar c'his nevez !

— Ne ket ! ne ket ! eur c'hril da rosta pesked !

— He ! Aotrou, da glask ar priz e zit evit ho stalikez?

Bertrom a lakeas abenn diou vech he vele var ar pave, evit ober eur brezegen d'ar goal botred-ze ha deski dezho beva eun dra bennag ; hogen coll he boan a rea ; ar vugale a grie goasoc'h goaz, hag ar vatez coz he unan ne c'helle ket miret da c'hoarzin, ar pez a lakea he mestr da jala c'hoas muioc'h.

Erfin e tigoueschont e ti unan ar varc'hadourien n'oa ket falvezet dezho mont da di Vertrom da zellet oc'h he vele houarn.

— Sellit, amezek, setu ama ar guele ma comzen deoc'h anezhan. Guelit ha ne ket dioc'h ho toare.

— Stellennet mad eo da viana ; eur vozad lasou ha rubanou zo en dro dezhan ; gouzout a rit var a velan, kempen ho marc'hadourez.

— Pegement a dal deoc'h va guele ?

— Guelomp petra a bouez ; tregont lur. An houarn coz-ze a dal daou liard al lur, guelit. Abalamour d'ar rubanou e lakin pevar real deoc'h enhan.

— Va guele a dal dek lur.

— Dalc'hit-hen neuze dek vloas da c'hortoz eur marc'hadour d'he brena.

— Evit eis lur hen lezin ganeoc'h.

— Mad neuze e vezo abenn eiz vloaz ama.

Bertrom a ieas da gaout marc'hadourien all ; ne gleve gantho oll nemet ar memes son. Red e voue dezhan distrei d'ar gær, hag etre daou e creske ato ar vugale en dro dezhan evel ive ar c'hoarz hag an hu. Ar re viana a grie, ar re vrasa a rea goab ; ar vatez o vont varlerc'h a c'hoarze ken n'e devoa beac'h o vale, ha Bertrom a c'hrosmole hag a bromete amzer gaer. Eur prosesion a ioa savet araog ar fin, ep conta c'hoaz ar re a deue en doriou hag er prenecher da zellet.

Eur c'hrenn baotr a zigouez hag a lavar da Vertrom ez eus marc'hadourien gueleou houarn en eur ru all e kichen. Bertrom a ia d'al leac'h a verker dezhan, eleac'h avad eur marc'hadour e caf eur zoudard oc'h ober gard dirag an n° a ioa lavaret dezhan.

— N'eus ket eur marc'hadour ama, va zoudard ?

— Marc'hadour ? ne anavezan ket.

— Ama gouscoude ema an n° 38, hag eno euz lavaret deomp oa eur marc'hadour hernach.

— An 38 n'ema ket er gær-ma ; ni zo ar 54 ; an 38 zo e Perpignan.

Larcoc'h gouscoude e cafchont eur stal hag a ioa enhi gueleou houarn o verza. En nor ez oa eur vourc'hizez oc'h ober stam.

— Itron, prena a rafac'h ar guele-ma.

— Nan, n'em eus ket izom.

— Me hen roi deoc'h marc'had mad.

— Nan, bete re am euz euz ar c'hos traou-ze.

— Petra a lacafac'h din enhan ?

— Asa, mont a reot da vale ? pa lavaran deoc'h n'em euz izom ebet euz ho coz houarn.

Red e voue mont ac'hano adarre ep caout prener ebet. Unan euz ar goal botred a ioa oc'h heul ar guele a lavaras neuze ec'h anaie c'hoaz eur marc'hadour all hag a brene traou-evelse.

— Hag e peleac'h ema ar marc'hadour-ze ?

— Du-ze er penn all a gær, eun tamig en tu all d'an hent houarn.

Bertrom o velet e reat c'hoas goab anezhan, a ieas neuze kement a gounnar enhan, ma lezaz he vele houarn var ar ru evit redek varlerc'h ar vugale-ze a gemere kement a ebat divar he goust. Hogen n'en devoa chans ebet en dervez-ze, rak n'en devoa ket great dek camed na goezas, var benn he gein, guella pez a ioa evithan ; mes ebat ar vugale a grescas c'hoas. Hag evel pa vije pep tra oc'h hegal outhan, eur c'harroz a zigouezas da dremen, hag ar rener en em lakeas da iouc'hal ive o velet ar guele houarn laket da stanca ar ru. Hogen Bella, crog en eur penn euz ar guele, ne devoa ket a nerz avoalc'h evit he zacha divar an hent ; Bertrom, he garavellou ganthan en ear, hag he dok ruillet en tu all d'ar ru, ne c'helle ket ken nebeut dont d'he zicour. An oll a grie, hag eun tousmac'h a zavaz evel pa vije digouezet eur goaleur bennak.

Ar c'harros gouscoude a c'hellas tremen ep ober drouk na d'ar guele na d'an dud. Mes eur serjant polis a zigouezas da lacat ar peoc'h ha da ober dieubi ar ru. Red e

voue da Ventrom cregi adarre ; hogen skuiz oa, hag eur micherour en em ginnigas da zougen ar guele.

— Pegement a gousto din-me ?

— Evel ma oc'h eus bet dischans, her c'hasin deoc'h evit dek guennek.

— Dek guenneg, ha n'em eus cavet nemet pevar real anezhan ?

— Mad evel a gerot, casit-hen hoc'h unan.

Red e voue-ta d'ar filozof rei dek guennek, ha gras ganthan c'hoas, rag ar serjant polis a c'hourdrouze destum ar guele hag ober mizou d'he vestr.

N'oa ket echu an abaden c'hoas gouscoude. Digouezet e dor an ti, an douger a daol ar guele eno.

— D'ar pevare astach, eme Vertrom, e tleit cas va guele, er pevare astach emaoun o chom.

— N'em eus ket great a varc'had da bignat deleziou; neuze e root din eun dra bennak c'hoas.

— Sellit, setu aze daou vennek.

— Daou venneg ? evit sevel d'ar pevare astach ? sao anezhan da unan mar kerez ; hag an douger kuit o lezel ar filozof da c'hrosmolat ha da brezeg a enep dianaoudegez an dud.

Bertrom hag he vatez coz o devoue eur c'hrogat tenn da ober o cas ar c'hos guele-ze d'al leac'h ma edo eun nebeut amzer diaraog. Abouez poania avoalc'h gouscoude e teujont abenn euz ho zaol.

Bertrom a ioa ker feas ma na zebras couls lavaret tam d'he bred. Ne rea nemet sonjal penauz e c'helje en em zizober euz ar c'hos tam arrebeuri-ze. Abenn eur pennad e voue guelet oc'h en em laouenaat. Cavet en doa, da viana a zonje, an tu da gaout perc'hen d'he vele coz, ha kementse ep kemeret kement a boan hag a dreveil evel en doa kemeret en dervez-ze. Ni velo divezatoc'h penauz ez eaz ar bed ganthan. G. M.

Pardoun Folgoat. — *Maë 1875.*

Dre ann arvor, dre ar menez
E vez skignet brema bemdez
Er c'helou mad evit hor feiz
Er c'helou kaër evit Bro-Vreiz.

D'ar pemp varn n'ughent a viz Maë
Breiz unanet c'hoaz dirag Doue
En iliz Folgoat a douo
Beza kristen bet' ar maro.

En dra dudiuz e vo gwelet
Ar bardounerien dastumet,
Bloc'hig kerkoulz ha tregheriad,
Kerne kerkoulz ha Leonard.

Ar manac'h santel hon Eskop
Evel Aaron e penn he bobl
He zivreac'h d'an env a zavo
Hag ar Verc'hez her chelaouo.

Gant hon Eskop, hor beleyen,
N'euz leac'h ebet da gaout anken,
Dre an hent mad hi hor blenio
Da zor an Env hi hor c'hasso.

Heuliomp ho mouez ta, bretonet
Greomp faë var gomz falz doktoret,
Gand levenez deomp d'ar Folgoet,
Diskwezomp n'oump ket divroet.

Dirag an oll ha dirag Doue
Dirag mari hor Rouanez,
Dirag hor mam ni a douo,
Beza kristen bet' ar maro.

Ho pennoz neuze gwir vam Doue
A gwezo puill braz euz an env
Var ar vretoned daonlinet,
Var er vro ganeoc'h ker karet.

Peb unan d'he di a gasso
Eun dra talvoudeg ac'hano,
Bennoz he vam vad ar Verc'hez
Mil gweach gwelloc'h eghet danvez.

Barz Bro Bagan.

Fave, medisin.

KELEIER.

Ar reo. — Ervez ar c'heleier, ar reo zo bet en derveziou diveza a viz ebrel en deus great eun drouk braz e calz a garteriou. Madou an douar, an ed, ar guiniennou, ar guez frouez, a so bet suillet ha devet e cals lec'hiou.

E Breiz an avalou douar abred eo o deus bet muia drouk, dioc'h ma leverer ; credabl eo gouscoude ar frouez hag an ed a vezo bet suillet ive cals pe nebeut.

Ervez eul lizer scrifet euz a Gleder d'an *Impartial* a Gemper divar benn ar c'hezeg zo bet caset euz a Leon da Baris n'eus ket pell, e voa en ho zouez eur marc'h ganet e Sant-Martin-Montroulez. Ar marc'h-ze a voue guerzet da genta c'huec'h cant tregont lur ; goudeze, da eun all, pemzek cant lur ; neuze da eun trede pevar pe bemp mil lur ; erfin eo bet prenet evit an duk a Nemours *eis mil lur !*

Setu aze eur marc'h hag a zo eat var araog e ber amzer.

Montroulez. — Ar gristenien a Vontroulez ha divar dro pere n'o doa ket gallet mont da bardona da Zantez-Anna d'an eiz a vis kerzu, a ra ho zonch da vont di d'ar sul 29 a viz even, deis gouel Sant-Per.

Ar pelerinach-ze, great gant otre eskibien Kemper ha Guened, a zo evit tenna bennos Doue ha scoazel santez Anna, patronez Breiz, var an iliz ha var ar Frans.

Ar bardonerien a ielo euz a Vontroulez, dre Sant-Briec ha dre Bontivy d'en em gaout en Alre. Daou dreih a vezo laket e servich ar bardonerien, hag e c'hello mont

eis cant e pephini anezho. Ar re o defe c'hoant da ober ar pelerinach-ze, a dle rei ho hano, ar c'henta'r guella, da veleien ho farreziou, pe d'ar re zo en em garget euz ar pelerinach e Montroulez. Tremenet ar 25 a vis mae e vior re zivezad da rei he hano. Divezatoc'h e vezo lavaret da bet heur e tiblaso an daou drein-ze.

Ar plasou a gousto, evit mont ha dont : en eil clas 22 lur 10 c., en trede clas 12 lur 10 c.

Missionou. — Er sizun all ez eus diblaset adarre, euz a di ar missionou Diaveas Bro, eun escob ha seis missioner evit mont d'ar C'haledoni-Nevez. An Aotrou Bertillon, escop nevez Noumea, a lavare he oferen a gimiad araok mont en hent. Etouez ar seis missioner a ia d'he heul, en em gaf an tad Sosthen Duval, unan euz ar veleien a voue kemeret evit cred gant ar Gommun. Mont a reat d'he fuzilla pa zigouezas soudardet Versail hag hen tennaz a dre daouarn he vourrevien. Brema marteze e cavo du-ze unan bennag euz ar vourrevien-ze etouez ar re ma za da brezek dezho. Ha setu penauz e teu d'en em venji ar re o deuz ar garantez christen en ho c'halon.

Rom. — Ar re a zo carget e Rom da examina oberou ha vertuziou ar re a zo hano da ganoniza, a dle labourat evit guelet hag en deuz an den *venerabl* La Sal, an hini en deus savet ar scoliou christen, bet en he vuez ar vertuziou a feiz, a esperans, a garantez evit Doue hag an nessa, hag ar vertuziou all euz ar vuez christen, evit guelet hag en deuz poulzet ar vertuziou-ze huel avoalc'h evit he lacat e reng ar zænt. Goude ma o devezo great an examin ha ma en devezo alvocad an diaoul lavaret ar pez en devezo cavet a enep, an Tad Santel a zougo he zetans.

Laval. — An Aotrou Sebaux, escop nevez Angoulem, a zo bet sacret dissul eus bet eis dez gant escop Laval. An Aotrou Freppel, escop Anjer, a ioa eno hag en deus great eur brezegen gaer eleac'h ma en deus diskuezet ez eo an eskibien eo o deus great ar Frans catholik. Diskuezet en deuz o devoa he laket da veza ar genta euz ar broiou catolig, hag o devoa ouspen-ze he difennet aliez oc'h he enebourien a ziaveas.

Folgoat. — En dez all Lan-an-Dall a lakea eur pennad scrit a zoare e Feiz-ha-Breiz divar benn ar pardon braz a dle beza er Folgoat d'ar pemp varnugent euz ar miz. Hirio e lakeomp c'hoaz eur ger evit ar re o devezo c'hoant da dostaat eno oc'h an daol santel en dervez-ze.

Ar gommunion a vezo roet epad ar mintin oc'h teir aoter, oc'h an aoter vraz, oc'h an aoter goat, hag oc'h an aoter a zo dirak porched an daouzek abostol.

Merca a reomp kement-ma abalamour, eun ingroez tud evel a vezo eno, ne c'hello ket pephini, goude zoken beza eat en ilis, mont da gaout an aoter en defe c'hoant, hag e c'helfet beza o rei ar gommunion en he gichen, ep ma c'houfe, hag epad ma ve o clask tostaat oc'h eun aoter all.

Hent houarn. — Eur chenchamant a zo var an hent houarn, e linen Orlean, etre Landerne ha Savenay, var ar pennad a ia euz a Gemper bete Redon dre Gemperle, Loriant, Guened....

Daou drein *express* a zo savet, unan da vont varzu Paris, hag eun all da zont varzu ama.

An trein *express* a ia varzu Pariz a zaver e Kemper, hag a ia en hent da greisdeiz 20 m. ervez heur ar gar, hag a zigouez e Redon da 4 heur 51 m. dioc'h an noz.

An trein *express* o tont euz a Baris varzu ama a ziblas euz a Redon da 6 heur 50 m. dioc'h ar mintin, hag a zigouez e Kemper da 10 heur 52 m. Ne da ket larcoc'h evit Kemper. Dre an trein-ze e teu ar paperiou euz a Bariz, hag en em gavont ama teir heur kentoc'h eget diaraok.

Bez' ez eus c'hoaz eur chenchamant all bennag hag a verkin divezatoc'h.

An Aotrou Thaeron, professor er c'hlouerdi braz ha chaloni a henor, zo hanvet person Riec:

An Aotrou Guena, vikel e Plouider, zo hanvet perso Lothey.

Kemper. — *10 Mae.*		Pont-n'Abat. — *8 Mae.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	34 lur, 28 c.	Guinis.....	34 lur, 25 c.
Segal.....	24 lur. 68 c.	Segal.....	24 lur, 67 c.
Eiz.....	19 lur, 30 c.	Eiz.....	24 lur, 50 c.
Ed-du.....	19 lur, 78 c.	Ed-du.....	24 lur, 83 c.
Kerc'h.....	16 lur, 44 c.	Kerc'h.....	17 lur, 20 c.
Avalou douar	11 lur, 00 c.	Avalou douar	10 lur. 50 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema dindan voull, hag a vezo cavet abenn eun nebeut sizunveziou ama.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 24 MAE 1873. N° 434 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 24 Mae 1873.

D'illun, pemp a vis Mae, an ilis catolig a rea gouel sant Pii pemp, patron ar pab bras Pii nao.

Sant Pii pemp a voue ive eur pab bras. Hen eo a zaveteaz, er c'hoezecvet cantved, an europ oll a vije coezet e gouezeuri pe kentoc'h distrujet gant an Turked. Hen, dre he aliou a lakeaz ar brinsed christen da gemered an armou ha d'en em zifen oc'h an dud criz hag anterc'houez-ze. Hen dre ar boan a gemeraz ha dre he bedennou a lakeas gounit ar victor gaer a Lepant eleac'h ma voue trec'het an enebourien-ze euz an hano christen, an alouberien-ze ne lezent var ho lerc'h nemet tan ha goad.

Ma o divije gallet an durked en em renta mistri euz ar broiou-ma, petra vije deut da veza ar sevenidigez a ro kement a fouge hirio da galz a dud ? Deut e vijemp da veza sclavet, hag ar merc'hed dreist oll a vije bet truez ho doare, rag ep mar n'o divije ket great guelloc'h da dud ar broiou-ma eget a reont d'ho c'henvrois. Evel ma on eus bet ato ar c'hras beteg henn da veva en eur vro gristen, ne ouzomp ket petra eo beva dindan tud criz hag anterc'houez evelse.

Ar pez en deus great sant Pii pemp a enep an durked, ar pabed a zo bet en he raog ha var he lerc'h n'o deus ket eanet d'hen ober evit difen ar broiou christen oc'h ho enebourien. E pe c'his bennag e ve deut an enebourien-ze d'en em ziskuez, o deus bepret stourmet outho, ha difennet al lealdet hag ar frankiz a felle dezho da zistruja.

An oll a voar gant pebez ners calon e tifen Pii nao an iliz hag ar gristenach oc'h an durked a hirio. He scridou, he lizerou couls hag he oberou a sclerra ar bed catolig, hag a zifen ar virionez e pep leac'h ; rag an durked a hirio eo an dud dizoue, difeiz, ar re a ra micher da skigna ar gaou, ha da ziscar ar relijion ha Doue he unan mar gelfent.

Eun arme gouezidi nevez en em daole var ar gristenach evit her c'hontami dre ho fals credennou ha fals kenteliou. Pii nao en deus savet he vouez galloudus, roet en deus da anaout an danjerou a ioa o c'hourdrouz ar bed, ha diskuezet petra a ioa da ober evit en em zioual outho.

En doare-ze en deus dispartiet crenn ar greun mad dioc'h ar greun fall, ha laket an oll gatoliked d'en em zestum da stourm evit ar mad, ha da great ar gristenien fidel er feiz. Evelse eur scrifagner a c'helle lavaret anezhan pa voa nevez savet var gador sant Per. « *Tad santel, c'hui a vezo brasoc'h eget sant Pii pemp, rag c'hui a zieubo an itali euz eun enebour goasoc'h eget an durked.* »

E guirionez ne deus douet ebet na deui an unvaniez-ze evit ar mad, savet var ger Pii nao, hag en em skign, ato dindan he vennos, da zont abenn euz an dispac'h a ra kement a zrouk d'an itali ha d'an Europ oll. Ar memes scrifagner a vele eun dra bennag euz ar gounit-ze pa scrife : « Ar c'hloar a dle an Env da rei da Bii nao a zo dispar, rag ar broadou tud hag an iliz a dle da zilivra.

Evit ober muioc'h a blijadur da Bii nao deis gouel he zant patron, cals catoliked euz ar broiou all a zo eat da Rom da stouet ehars treid an tad santel, da reseo he vennoz ha da rei dezhan da anaout pegement a vall o deus da velet eun termen d'he nec'hamanchou.

En dervez-ze ive, ar gristenien vad a Rom, pere n'eus netra goest d'ho distaga dioc'h ar Pap, a ioa en em zestumet en ilis santez Mari major evit pidi Doue, dre scoazel sant Pii pemp, da lacat eun termen da drubuillou an ilis.

An dud dizoue a ra goab euz an oll bedennou-ze ; mes ni catoliked on euz an histor euz an amzer dremenet evit deski deomp e teui Doue abarz ar fin d'ho zilaou, abalamour d'he iliz ha d'an hini zo en he fenn, *an hini*, eme eur protestant, *a zao gant eun dorn ferm, dirag an oll, asaign ar groaz, hag en em zifen oc'h he enebourien gant ar grusifi.*

Ar gatoliked a Frans, eat da Rom evit ar gouel-ze, a zo bet digemeret gant ar Pap d'ar pemp euz ar mis. Goude ma o devoa lavaret dezhan eur ger bennag, an tad santel, gant eur vouez cre, en deus great meuleudi ar Frans catolik. Goude beza lavaret petra a c'hell rei esperans deomp, en deus benniget ar Frans, ha zoken al loden-ze euz ar Frans ne fell ket dezhi beza benniget ganthan.

Kement a ioa eno a vouele. Ar Pab en deus lavaret e teuje an daelou a scuillemp da drei evidomp en eul laonenidigez eternel.

Neuze en deus roet metalennou, ha bleuniou da gas d'an itronezed o doa great beach Rom ha n'en doa ket gallet c'hoaz ho digemeret.

En itali e rer ive pelerinachou. D'ar 4 a vis Mae ez eus bet unan e itrom-varia Carravaj hag a ioa caer meurbet. An dud diteiz, na petra-ta, o deus clasket miret oc'h ar bardonerien da vont di, evel ma clascont ober e leac'h all. Skignet o deus goal vrud ama hag ahont, o lavaret e vije freuz eno, e voa eun danjer mont di. Clasket o deus cas di lamponed, etouez ar guir bardonerien, evit ober dispac'h pa vijent erruet. Kementse oll evit ober aoun d'ar gatoliked ; mes ar re-ma n'int ket ken aounik, hag a zo eat na mui na meas.

Pa o deus guelet n'o doa ket gallet distrei ar guir gristenien dioc'h ho mennoz, ez int en em laket neuze da skigna ar c'helou ne voa bet nemet eun nebeut tud er pelerinach-ze, eur pemp pe c'huec'h mil marteze. Ar pez zo guir avad, ervez ar c'hazetennou christen, eo e zoa eno vardro pemzek mil bardoner, e zoa eno n'eus pet escob euz an itali, hag ez eus bet epad ar mintin communionou ep niver, ha kementse daoust ma zoa glao epad ar mintinvez.

Brema e velomp ar Frans catolig oc'h en em drei oc'h ar Verc'hez santel. Guelet a ra e deuz izom euz a scoazel Mam Doue, hag e za, a vanden, d'en em deleur d'he zreid el lec'hiou santel choazet ganthi. Ouspen an devosion euz ar mis Mari a rer, ep mar, caloneg e pep leac'h, ne gomzer a bep tu nemet a pelerinachou a rer pe a zo sonch da ober er mis-ma ha divezatoc'h.

Ar pelerinach da ilis Itron-Varia Chartr a dle beza caer meurbet. An darnvuia a eskibien Frans o deus roet da anaout ez aje pardonerien euz ho escoptiou da gemeret perz er gouel bras-ze. Eskibien zoken euz ar meaz a Frans o deus discleriet caout c'hoant da gemeret pers enhan, ha ma na c'hellent ket beza enhan a gorf, e vijent da viana a speret hag a galon. Evelse tud ar gær-ze a zo oll prez varnezho o pourchas en oll diez ar c'hamprou a c'heller da zioueret ha da rei evit loja ar bardonerien.

E Clermont-Ferrand emaer a zevri o labourat da zigas en dro ar pelerinach a zo bet eno guechall en henor da Itron-Varia-an-diztro. An imach-ze d'ar Verc'hez a ioa var lein an iliz hag a ioa evelse savet a zioc'h kær oll. Ar bardonerien o devoa resevet kement a c'hrasou eno, o devoa hanvet ar Verc'hez-ze Itron-Varia-a-bepmad. Hogen, epad an dispac'h braz ar skeuden-ze da Vam Doue a voue, evel calz a re all, torret ha discaret, hag ar pelerinach a ioa abaoue chomet en ancounac'h. Hogen ar pelerinach-ze a ia brema da veza nevezet. An devosion d'ar verc'hez a ioa chomet er c'halonou, ha ne c'houlenne nemet en em ziskuez.

Guechall pa edo ar skeuden var an iliz, he guelet euz a bell, hag ar bardonerien, euz a hirra ma c'hellent he guelet, en em lakea var ho daoulin dá lavaret an *Ave, Maria* evit saludi mam Doue. Al lec'hiou-ze a c'halvet *Sinalou,* hag o deus dalc'het ato an hano-ze a vezo brema adare evitho eun hano guirion.

Evel a velomp, ar bardonerien, ar gristenien vad, o deuz ar memez giziou e leac'h all evel e Breiz.

Er gær a Agd ez eus digoret eur pelerinach nevez all en henor da Itron-Varia-Graf. Eur gouel hag eur pelerinach ar c'haera zo bet eno d'an deis kenta a vis Mae. Tud an escopti, an escop en ho fenn, a ioa eno a vanden en dervez-ze evel en escopti Kemper d'ar 25 euz ar miz e Folgoat, ha d'an eis a viz Even e Rumengol.

Ne gomzan ket ama euz ar pelerinachou brasa, a zo muia hano anezho, euz ar Salet, euz a Lourd. An oll pelerinachou-ze ha calz a re all ha na gomzer ket anezho, a ziskuez pegen troet eo, en hor bro, an oll gristenien vad oc'h ar Verc'hez santel, ha pegement a fizians o deuz enhi.

Kementse ne deo ket souez pa zonjer pegement a vurzudou a ra bemdez ar vam a c'hras evit ar re a deu d'en em erbedi outhi. Ne c'hellan ket miret, araok fin ar mis-ma, da verca unan etouez calz a re all a glever hano anezho dalc'h mad.

Brema ez euz eur pennad amzer, eur pesketaer a iea var ar mor da besketa, gant he vap ha daou zen all. Ar map-ze n'en doa nemet pavarzek pe bemzek vloas, mes boas oa dija dioc'h ar mor. An dra-ma a ioa d'ar 25 a viz ebrel, ha d'ar mare-ze ez euz aliez da zioual oc'h an avel. Pa voa eat ar vak pesketa-ma lark var ar mor, e teu eun taol avel a zao ar vak var he c'hostez hag a string er mor ar potrik iaouank. He dad hag an daou vartolod all a reas kement a c'heljont evit he savetei. Meur a vech oue tost dezho mont beteg enhan, hag e taolent eur gorden dezhan. Hogen coll a reant ho foan.

Ar martolod iaouang a ouie neun mad, hag a c'hourenas pell amzer oc'h ar mor fuloret. Gouscoude he ners a iea da vancout dezhan. En he nec'hamant e taol he zell var eur chapel d'ar Verc'hez a zo en eun huelen tost d'ar mor dirak al leac'h ma edont, hag e lavar : « Va mam vad, n'am lezit ket da veza beuzet. »

Ar potrik-ma a zouge oc'h he c'houzouk metalen ar Verc'hez hag he scapuler. Ep dale an hini ma voa en em erbedet outhi a deuas d'he zicour. Collet en doa oll he ners, hag ez ea da voueledi. Gouzout a rea, evel ma lavare goude, e zea d'ar gouelet, hag oa eat zoken

don pa zantaz eun dra bennag oc'h he zevel hag oc'h he zigas d'ar gorre. Ar vag a voue en eun taol caset eleac'h ma edo; tolet e voue adarre eur gorden dezhan, mes he zaouarn a ioa eat reud, ne c'helle ket cregi enhi. Neuze ar gorden a deuaz evel anezhi he unan beteg he c'hinou, hag e crogaz enhi gant he zent, ha gant an dra-ze e voue digaset a nebeudou d'ar vak, daoust na voa taolet ha distolet gant an tarziou ha ma tlije beza discroget cant guech.

Kerkent ha ma voa deut eun tam ners dzhan, ar martolod iaouang a fellas dezhan mont gant he dud d'ar chapel da drugarecat mam Doue, hag e lavare d'ar Verc'hez : « Petra am oa me great evidoc'h ta, ô Guerc'hez santel, ma zoc'h deut evelse d'am savetei? »

An tad hag ar vam ne gomzont morse euz an taol burzudus-ze na deu an daelou en ho daoulagad, hag an oll a anzao eo da stereden ar mor eo e dleour ar potrig iaouank-ze euz he vuez.

Mar silaou Mari peden he zervicherien pa c'houlennont eun dra bennag evit ar vuez-ma, ho zilaou c'hoaz aliesoc'h pa c'houlennont ar pez a zell oc'h silvidigez ho ene.

Clermont. — Ar Verc'hez santel e devoa e Clermont eur skeuden vurzuduz anavezet dindan an hano a Itron-Varia-ar-Pors.

Ar skeuden-ze a voue laeret, brema ez eus nao bloaz hag eun miziou bennag, hag a zo digaset en dro d'ar gær n'eus ket pell. Vikel vras Clermont eo a scrif, gant otre an hini en devoa he laeret, penauz eo bet digaset en dro.

Eun dervez ma edo al laer o sellet oc'h he laeraden a ioa cuzet gantha en eul leac'h distro, e voue sabatuet oll hag e savaz eur c'hoezen ien var he oll izili.

Guelet en doa, emezhan, daelou o tiruilla euz a zaoulagad ar skeuden santel. Evesaat mad a c'hellaz oc'h an daelou-ze, mont a reas ken tost ha ma caraz, hag e velas gleb divoc'h ar skeuden gant an daelou e devoa skuillet.

Strafuillet oll e stouas d'an douar da c'houlen pardon.

Ar vikel vraz a lavaras d'ar vaouez-ze : marteze an nec'h hag ar morc'hed o poa da veza great eul laeronsi sacrilach, a rea deoc'h guelet ar pez ne voa ket guir ?

— N'em boa na nec'h na morc'hed, emezhan ; ne zonjen e netra pa veliz ar pez a lavaran deoc'h ; mar em eus bet nec'h ha morc'hed eo goudeze.

— Ha perag, a gave deoc'h, e skuille daelou ar skeuden-ze ?

— Oh ! n'em boa douet ebet na voa abalamour ma voa bet tennet euz al leac'h ma edo ha digaset el leac'h ma em boa he laket.

O sonjal en daelou-ze an den-ma a ioa strafuillet oll, hag a lavare aliez : scrijuz eo, evel kent, ar pez am eus great !

Kerkent ha m'en devoa guelet ar skeuden o vouela, en devoa great he zonch d'he digas d'he flas, d'al leac'h ma edo pa voue laeret. Mes penaus hen ober ? penauz hen ober ep beza anavezet ?

Dont a reas da zonch dezha ez euz eul leac'h hag oar sur da gaout ar secret enhan ep ma ve izom d'he c'houlen.

Dont a reas d'hor c'haout, eme ar vikel vras. An emgleo a rejomp eo e lacaje ar skeuden venniget en eul leac'h a hanvas din hag ez ajen va unan di en noz d'he c'herc'hat.

Mont a riz, hag e caviz eno imach ar Verc'hez hag an oll draou presiuz a ioa en dro dezhi pa voue laeret. Seis tam a ioa anezho ; diou gurunen, eur groaz hag eur galonen mein presiuz en dro dezho, eur chaden, eur bizou hag eur chadennik-vreac'h en aour.

Setu aze, eme ar vikel vras, petra am oa da lavaret divar benn an distro cuz a skeuden Itron-Varia-ar-Pors.

Ne livirin ket hirroc'h. Den ne vouezo piou en doa great al laeraden-ze, na zoken pe c'hoas pe vaouez eo. Den ne vouezo perag oa bet laeret, na perag eo bet digaset ar skeuden-ze din. Ar re a glaskfe gouzout piou, penauz, e peleac'h, hag a lavarfe eun drà bennak var gementse, ne dint ket da veza credet. Ne lavaran petra ken nebeut euz an daelou burzudus skuillet gant ar skeuden ; ne d'oun ket carget a gementse. Discleriet em euz ar pez e voan carget da zisclería, ha setu great va c'hevridi.

Pelerinagh da Ilis Paray-le-Monial, en Escopti Autun.

Ar brud euz ar pelerinach braz a dle beza eno er bloama a ia ato var gresk. Ac'hano eo en em skignet an devosion da galon sacr Jesus ; Eno ema, evel pa lavarfen, cavel an devosionma. Calz Eskibien euz a Frans hag euz ar Beljik o deus discleriet e kemerjent perz er pelerinach-ze. Cals keriou a ra ho fourchas evit cas pardonerien di. Esperout a c'heller e vezo eun act a feiz hag a blijo da Zoue, hag a denno var hor bro eur sell a drugarez.

Eno, ervez eul lizer scrifet gant unan euz ar re a zo en em garget euz ar pelerinach-ze, e rai ar Frans amand henorabl d'ar galon sacr ; eno e vezo goestlet dezhan hor bro el leac'h ma zeo en em ziskuezet d'al leanez eürus Mac'harit Mari. Eno ar bardonerien a c'hello, evel en douar santel, henori al lec'hiou ma zeo en em ziskuezet hor Zalver Jesus-Christ enho.

Ar vro-ma a dle en em gaout eurus da veza bet ar c'hras hag an henor great dezhi gant hor zalver, ha dreist oll da veza clevet ar promessaou dudiuz en deus great d'al leanez eürus.

« Ar Frans, eme salver ar bed, a vezo consacret d'am c'halon, hag ar bed oll a danvaïo ar madoberou a scuillin varnezhan. Ar feiz hag ar Relijion a deui adarre da vleunia e Frans dre an devosion d'am c'halon sacr. »

E Pariz ez eus sonch da zevel eur chapel da galon Jesus ; da c'hortos, greomp eun act a feiz a zoare ; ha savomp hor mouez varzu an Env da c'houlen trugarez.

G. M.

Eur Prizonier er Frus.

VI.

Euz ar re a ioa eno o clask ho zud, nebeut ho c'have. Neuze pa velent eur zoudard euz a rejimant an hini a glaskent, e reant goulennou outhan evelen :

— Ne anavezit-hu ket an hen ma'n hen? Gouzout a rit-hu petra eo deut da veza ?

Aliez ar re a reat goulennou outho evelse ne anaient ket ar re ma comzet anezho ; peurliesa ne vouient ket petra a ioa digouezet gantho.

Avechou ar prizonier a c'houlennet an traou-ze outhan en doa guelet maro an hini a glasket ; mes ne felle ket dezhan ranna calon eur vam pe eur c'hoar ; guelloc'h oa ganthan lezel gantho eun tamig esperans, ha ne asurent netra. Hag ar gerent paour-ze, bevech ma tremene eun trein dre eno, a deue bep tro da glask kelou evel ma voant deut neuze. Hogen eur goal gelou a zigouez ato abred avoalc'h.

Ar c'hanolier-ze a ioa plijet din meurbet, ha pa voamp eat adarre en hent, e claskiz ober anaoudegez ganthan ; ar pez a voue great buan, rak kenvroiz oamp. Conta a reas din he histor ha me a gontas dezhan va hini.

Eun den desket mad oa, hag e teske ar vicher a beinter e Paris pa zirollaz ar vrezel. Neuze e zeas d'an arme, hag e voue laket en eur rejimant canolierien. E Sedan oa bet great prizonier. Ep dale e voamp mignoned hag e c'houlenniz outhan :

— Gouzout a rit-hu peleac'h e zeomp ?

— Ne ouzon ket guelloc'h peleac'h e zeomp eget na ouzoc'h-hu peur e teuimp en dro.

Ma a grogaz en he zorn kag a lavaras dezhan :

— Me a deuio en dro kerkent ha ma vezo pare ar c'har-ma.

— Great oc'h eus mad ho sonch ?

— Ia, great eo.

— Ne ouzoc'h-hu ket e fuzillont ar re a glask tec'het ?

— Me a esperno ar boan-ze dezho, rag esperans vad am eus ne lacaint ket ho c'braban varnhon eur vech ma'm bezo troet va c'hein dezho.

— Mar fell deoc'h dont abenn euz ho taol, n'en em fichit ket e re a dud ; evit daou venneg e veac'h guerzet.

— Nevez great em euz hoc'h anaoudegez, ha gouscoude oun sur c'hui n'em guerzot ket.

— Ha perag, a zonch deoch ?

— Ne ouzon ket ; mes an dra-ze a gredan mad.

— Ho trugarecat euz ar fizians oc'h euz enhon ; mar bezomp er memes leac'h e vezimp mignoned.

— Hag e tec'himp hon daou?

— Oh, ia da ; daou pe dri zo suroc'h d'en em denna eget unan epken. Gouzont a rit-hu an allmand?

— Ia, me zo euz an Alsas.

— Me zo ive.

— Ia her guelet em eus bremaik.

— Pareit buan ; me'm eus mall d'en em denna a dre skilfou ar brusianed.

— N'oc'h eus ket muioc'h evidonme, me hen tou deoc'h.

Pe hano oc'h eus?

— Charles Vurtz ; ha c'hui?

— Guillou Tourmen.

Abenn eun nebeut goude, eme Villou, e treuzemp ar ster vraz hag edomp var douar an harlu. Hor c'halon a vantre. Va mignon Charles Vurtz a vouele.

— Courach, a lavaren dezhan, ni a zistroio.

— Ni a zistroio marteze, emezhan, mes ar pavillon milliget-hont a vezo c'hoaz e beg tour ar Gatedral. Oh! m'am bije gallet pignet ahont d'he ziscar!

— Ep dale marteze ; Doue ne lezo ket an Alsas da zont da veza allmand.

— Oh nan, biken an Alsas ne vezo allmand. Neuze oc'h asten he zivrec'h varzu Strasbourg, ar prizonier a grias :

— Bevet ar Frans !

— Bevet ar Frans ! a griaz an oll brizonierien all ; ha setu penauz ec'h antrejomp en Allmagn.

Digouezout a rejomp e Kehl, eur gear anter distrujet ; ne velemp nemet tiez discaret, pennadou mogeriou duet ha koezet. Tud ar gær-ze a scrigne ho dent oc'h hor guelet, a ziskueze deomp ho dorn serret, hag a rea ac'hanomp a bep seurt goal leshaniou. Ar re gounnareta anezho a stlape mein ouzomp, hag eur mean a ieas da derri eur veren var wagon an ofiserien prusian.

An ofiserien prusian o doa eur blijadur vraz o velet hag o clevet ober hu varnomp-ni ; mes pa voue tizet ho wagon e chenchont son ; en em lacat a rejont dioc'htu da denna var ar badois-ze evit deski dezho, ma na vouient ket, ne voant evit ar brusianed nemet benviachou a doler a gostez pa vez great gantho ar pez a vez da ober. Eur vaouez a velis discaret gant eur voulet etouez an erc'h. Setu penauz e tiskuezer anaoudegez vad d'ar broadou tud-ze o deus great kement a zrouk d'ar Frans evit plijadur ar brusianed. Tennou ha taoliou baz. Hogen ne ket me eo a vouelo dezho.

Goudeze e velemp meneziou dirazomp, ha Vurtz a ieas trist o sellet outho.

— Ha ne lavarfet ket, emezhan, o velet ar blocadou du a velomp aze oc'h costez ar meneziou, e ve eun toullad euz a verc'hed an droc'herien coad o vont varlerc'h corf unan euz ho goazed maro o coeza en eun toul bennag, hag emaint ahont e canv, o vouela?

— Eo, henvel int, mes morse n'eus bet kementse a verc'hed e canv varlerc'h corf eun troc'her coat.

— Biscoaz ive n'oa bet canv ker braz hag hema. Ne ket eur c'horf maro epken eo a gaser d'ar vered da gousket e doug ar groas. Eur c'hoad abez ne ve ket avoalc'h da ober croaziou da lacat var beziou ar re a zo lazet er vrezel-ma. Oh, ar meneziou a c'hell gouela, rag ar pura goad euz ho bugale a zo scuillet, hag an traoniennou n'o deus ket a leton avoalc'h evit golo eskern ar re a zo coezet var an dachen vrezel.

Souezet e vouen oc'h he glevet o comz evelse, hag e c'houlennen ouzin va unan ha n'oa ket eun tamik trevariet he speret.

Santout a reas petra a zonjen, hag e lavaras din :

— Me zo eun tamik barz ; evit beza peinter eo red caout sonjou huel, hag ar vrezel garo ma zoun bet enhi a zo goest da lacat ho speret da zonjal e n'oun ket petra; bale er goad ha var gorfou maro ; guelet laza ha laza ato, a laca eun den da vont er meaz anezhan he unan. Neuze me a lavaras dezhan oan bet ive e meur a stourmad vraz, hag e comzis dezhan euz a grogad Sant Privat hag euz a veur abaden all ma voan bet enho. Va lezel a reas da goms, mes goude e lavaras :

— Chenchet oc'h eus rejimant abaoue-ta ?

N'em oa sonch ebet mui eus va dillad soudard, hag en em gavis nec'het. Hen a velas va nec'hamant hag a lavaras : stourmajou braz avoalc'h a zo bet evit an oll, ha n'eus ket manket a boan da zen.

— Guir avoalc'h a livirit, eme unan euz ar re a ioa tost deomp hag hor silaoue, ni n'omp ket bet espernet kennebeut.

— Hag an dennerien-frank-ta ! eme eun all hag en doa an ear euz eul lampon ; p'edon-me cabiten Oursien ar Republik ni on eus tennet taoliou ! ha c'hoas ma vijemp bet sicouret gant Jeneraled goas Sedan !

— Ia, ha ma carjent, eme eun all, beza sicouret ac'hanomp-ni ta, pa edo Garibaldi salver ar Frans ganeomp !

Va c'hamarad a reaz eun hej d'he scoaz o clevet kementse.

Mes eur c'havalier a ioa larcoc'h, pa glevas fougeal Garibaldi, a ieas counnar enhan hag a lavaras :

— Eh! cabiten Oursed, ne voal goms ket euz an arme, pe bremaik me daolo ac'hanout aze var an hent !

— Peoc'h d'an tec'her, eme botred Garibaldi.

Ar soudard a zavaz : lamponed ma zoc'h, emezhan, ma ne vije ket bet torret va breac'h-me e Reichoffen, me am bije diskuezet deoc'h pe du e sao an heol ! forbaned, laeron, lonkerien, n'oc'h eus biscoas great nemet pilla ar re ne c'hellont ket en em zifen ; merc'hed gant ho c'hegillou ho lacafe da dec'bet !

— Deuz ama-ta, soudard Bonapart, eme ar c'habiten Oursien, deuz ama ma flastrin ac'hanout evel eun toussek !

Arzoudard a ioa he vreac'h deou torret, ha dalc'het var he beultrin var bouez eur pennad luren, mes he zorn cleiz a ioa mad. Lamet a ra dreist daou pe dri brizonier, cregi a ra e choug ar c'habiten, he asten a ra evel eul leue, eur c'hlin a laca var he stomak, hag e ra eul larda a zoare d'he gostou ep ma credas nicun euz he vignoned potred vad dont d'he zicour.

Ep dale e tigoueschomp hag e chomjomp eur pennad brao a za en eur gar all. Oos a gaf din a reat euz al leac'h-ze ; hogen ar brusianed o deus geriou ha ne oufe morse eur gall nag ho lavaret nag ho scrifa. Eno e veliz eun abaden hag a lakeas va c'halon da vantri. Guelet em euz an dra-ze c'hoaz e leac'h all, mes e nep leac'h n'en doa va scoet evel ma reaz eno.

Evel am eus lavaret, en trein ma edomp ez oa eur wagoniad bennag a allmaned clanv pe mac'haniet, hag eul loden anezho a voue diskennet eno. Bez' ez oa tud aleiz tro var dro d'ar gar o c'hortoz an trein. Me a zonje din e voa an dud-ze deut di evit digemeret unan bennag euz ho c'herent pe ho anaoudeien a c'helle beza etouez an dud clanv ha mac'hagnet-ze. Her c'hridi a rean c'hoas pa ho gueliz oc'h en em voda en dro d'an dud keis mac'hagnet dre ma tiskennent euz ar wagoniou. Hogen distromplet e vouen.

Ne ket an dra-ze eo a glaske ar brusianed digalon-ze. Deut oant di evel eur vandeo vrini da eun dachen nevez hadet, pe evel bleizi eleac'h ma c'houzont ez euz eur preis bennak da lonca. Deut oant da velet hag hi a c'helje caout marc'had mad pe evit netra eun tam bennag euz an traou laeret divar goust ar fransizien. Rak pephini euz ar re glanv-ze a ioa ganthan eur sac'had marc'hadourez laeret ; dillad soudardet, dillad all, liseriou, pallennou, ha dreist oll dillad bugale.

Ho lakat a reant en encant, pe ho rei evit ar pez a ginniget dezho.

Etouez ar fraoed deut eno etouez ar re all evit sachia eun dra bennag divar goust ar zoudardet a verze ho zac'hadou, e veliz eun den coz hag a vije kemeret evit eun den a zoare, bleo guenn dezhan hag hen guisket mad evel eur bourc'his pinvidik. Edo o varc'hata dillad bugale, saeou ha creziou euz ar re goanta.

— Eh ! tad Cornelius, a lavaras dezhan unan euz ar re a ioa en he gichen, petra, sonch oc'h eus da visca ar c'hreziou brao-ze ?

— Ne ket evidon em eus c'hoant d'ho c'haout, evit va bugale vihan eo. Ar c'hreziou-ma zo dioc'h ho ment, ha n'int ket dizoare ; goasa zo eo ez eus goad outho.

— Oh ! a lavaraz eur c'hreg iaouang a ioa eur verc'hik ganthi var he breac'h, gant eun tam saoun hag eur banne dour ar goad-ze a ielo kuit. Sellit setu ama eur c'hrez hag eur zae gant va bugel hag a ioa saotred ive gant ar goad, ha brema a velit a zo ker fresk ha ker splam ha tra. Coant int zoken al lienach-ma d'ar fransizien vihan.

— N'eus fors, hor soudarded a dlije lamet ho dillad digant ar vugale araog ho laza. Kempennoc'h e vijent hag esoc'h da verza.

— Va c'hamarad Duppel a zo penn-abek ma zeo saotret an dillad, ha zoken ma zeo chomet e buez ar vugale ma edont var ho zro, eme ar zoudard a verze ar zac'hadma. Setu ama petra zo c'hoarvezet. En eur geriaden var ar meaz edomp, hag ez ejomp da eun ti da fuzilla eur c'houeriad a ioa eat he vap a du gant ar fransizien,

ha da gemeret eun dra bennag evit delc'her sonch euz hor beach. Pemp bugel a ioa eno en eur c'horn tro ô vouela, o crial fors.

Eur verc'hig, ar vrasa anezho, a ioa ganthi etre he divrec'h eur c'hi hag a c'hrogne ouzomp. Duppel a droc'haz he c'houzouk-dezhan, mes ar goad a strincaz hag a saotras dillad ar vugale araok m'on doa ho divisket.

O clevet ar gaozeaden-ze, eme Villou, e scoaz eun taol em c'halon ken na voue tost din miga. Coms an alouber coz-ze dreist oll « Divisca ar vugale araog ho laza » a lakea va goad da scorna. Ma'm bije gallet lamet euz ar wagon em bije mouget an tigr coz-ze etre va c'hrabanou. Ha cavet e ve netra ebet crisoc'h etouez ar gouezidi er broiou dianavezet?

Guelet a riz ar min-louarn o vont kuit gant he bacad dillad en doa bet evit couls lavaret netra, hag e sonjen er pemp bugel lazet ho zad, ha pere, ma na voant ket lazet, a voa maro goudeze gant ar strafuil, ar riou hag an dienez. G. M.

Cantik en henor da hano Jesus.

Ton : Ni ho salud, ô leun a c'hras.

1

E peb amzer hag e pep bro
Ra vo benniget hoc'h hano,
Jesus !
Ra vo benniget hoc'h hano.

2

Euz eur penn d'ar penn all ar bed,
'Tle gant an oll beza meulet
Jesus !
'Tle gant an oll beza meulet.

3

D'hoc'h hano pep glin 'dle plega,
Hag er bed all hag er bed-ma,
Jesus !
Hag er bed all hag er bed-ma.

4

Dindan an Env 'vit bea salo,
N'eus roet ken nemet hoc'h hano,
Jesus !
N'eus roet ken nemet hoc'h hano.

5

Gant fizians nep en em erbed
Ouz hoc'h hano, 'vezo salvet,
Jesus !
Ouz hoc'h hano, 'vezo salvet.

6

Eun eol dous eo hag eul louzou,
A bare an oll glenvejou
Jesus !
A bare an oll glenvejou.

7

D'ar galon e ro levenez
Ha d'an ene magadurez,
Jesus !
Ha d'an ene magadurez.

8

Sclerijen a ro d'ar speret,
Ha strafuil bras d'an drouk-speret,
Jesus !
Ha strafuil bras d'an drouk-spcret.

9

Nep en deuz eur vech tanveet
Dousder hoc'h hano benniget
Jesus !
Dousder hoc'h hano benniget ;

10

Ne gaf mui netra dudius
Nemet hoc'h hano burzudus,
Jesus !
Nemet hoc'h hano va Jesus.

Trabuillou eur scrifagner dizoue.

III.

Setu ama al louzou en doa cavet Bertrom evit en em zizober euz he vele houarn.

— Na diot oan-me, emezhan, o vont da zougen va guele dre gær, d'en em skuiza, ha da lacat c'hoarzin din, ha n'em boa nemet eul lizeren bennak da scrifa evit lacat tud da zont d'he brena ama !

Bertrom eta a ra eur scritel da staga oc'h dor an ti var ar ru :

Guele houarn da verza dioc'htu. (*Goulen oc'h ar porcher.*)

Ar porcher a ioa kemennet dezhan cas da gambr Bertrom ar re a deuje da c'houlen ar guele da brena.

Antronoz, araok creisdeiz, daou vicherour a deu da c'houl oc'h ar porcher :

— Peleac'h ema ar guele houarn da verza?

— Er pevare astach, e ti an Ao. Bertrom ; he hano zo var an nor.

An daou gamarad a zao lijer, hag a vel var eun nor : *Ian Bertrom, scrifagner evit ar skianchou.*

— Sell, sell ! eme unan anezho goustadik d'egile, eur potr coz eo ; unan iaouank ne lacaje ket he hano evelse.

— Coz ha diot ! scrifagner evit ar skianchou ! claoustre ne ket teo he skiaut he unan !

— Ma c'houeschemp evit pe seurt skianchou e scrif !

— Oh ! hen he unan hen lavaro deomp. Crog er gorden-ze ha son, hogen deomp goustadik.

— Sell, petra a zo aze azioc'h an nor?

— Eur bed ; eur voul a zo peintet ar broiou varnezhi.

— Aze marteze ema skianchou ar scrifagner?

— Son, ha deomp atao.

Sini a rejont, hag ar vatez a deu da zigeri, ha goude beza clevet gantho petra a glaskent e za da lavaret d'he mestr.

— Ah, ah !... ha petra int?

— Micherourien, a gredan. Emaint aze o c'hortos.

— Goubari vad o deus?

— Ah ! clevit, micherourien, ne ket eas gouzout.

— Ia, tud dister, oc'h eus c'hoant da lavaret ; mad, ar re-ze eo ar re vella. Gortozit eun tamik bihan ; mont a ran d'ho c'haout.

Pa zigouez Bertrom edo an daou vicherour o trei ar voul-ze a ioa var eur planken azioc'h an nor.

— Ah ! o trei ar bed emaoc'h, em euz aoun?

— Ar bed eo an dra-ze? Eun dra vrao eo, evel kent.

— Ia, brao pa her gueler var eur voul evelse ; mes divalo avoalc'h pa zonjer nag a zislealdet a rer enhan, nag a dorfejou a rer varnezhan.

— Ah, Aotrou, c'hui zo eun den gouezick ; c'hui a anavez an traou-ze. Ni ne domp nemet daou vicherour paour ha dizesk, daou galvez...

— Oh ! eur vicher vad, ha n'eus ket izom da gaout mez ganthi.

— Ia, Aotrou, ni vel ervad c'hui a gar ar bobl, a scrifevit ar bobl, mes an oll ne reont ket eveldoc'h.

— Penauz e c'houzoc'h-hu e scrifan evit ar bobl?

— Clevet em euz hano ac'hanoc'h er stal du-ma. Me gaf din zoken em eus lennet eur pennad scrit bennak deoc'h er gazeten a zigaser deomp.

— E pe seurt cazeten? er *Siècle*?

— Ia, dres, an hano-ze a rer anezhi. Ni a voar a veac'h lenn, mes gouscoude pa vez eur pennad scrit bennag evel ho re-hu, ho lennomp gant plijadur.

Ah ia, ma vije calz hag a scrifje eveldoc'h-hu !

— Sonjet oc'h eus-hu en eur pennad bennag am eus scrifet evit diskuez eo rezon an den a dle gouarn pep tra.

— Eno eo dres ; an oll vicherourien er stal du-ma zo a unan ganeoc'h, hag a zo o c'houlen ma teui ar rezon-ze da veza ar vestrez.

— Guelet oc'h eus va guele houarn? Setu-hen ama; da dud eveldoc'h-hu hen roin marc'had mad.

— Pegement a c'houlennit anezhan?

— Dek lur.

— Re ger eo ; ne dal ket keit-ze ; neuze dioc'h ma velomp ne garfac'h ket sacha divar goust labourerien eveldomp.

— Nan, nan ; casit-hen ganeoc'h evit eis lur.

— Tennit deomp pevar real all. Sellit, an dra-ma zo evit loja daou botrik din n'em eus guele ebet d'ho lacat.

C'hui a voar pegement a boan on eus-ni o sevel hor bugale, rak me zonch din, ouspen ar pez a scrifit er c'hazetennou, c'hui oc'h eus great levriou eleac'h ma verkit an traou-ze.

— Ah ! c'hui oc'h eus lennet va levriou?

— N'on eus ket ; mes er stal du-ma ez eus re all desketoc'h egedomp-ni hag a vez hano gantho euz a levriou an Aotrou Bertrom.

— Alo, mad, evit seis lur e roin deoc'h va guele ; ha neuz e zoken var ar marc'had e roin deoc'h pep a levr. Great em eus n'eus ket pell, eul levr evit diskuez pe gen eüruz e ve ar bed ma carfe an dud lacat da dalvout ho rezon hag ho skiant, ep silaou kelennadurez all ebet. Sellit, c'hui o pezo plijadur o lenn al levr-ze, hag a c'hello zoken he lenn d'hô camaradet, pe he rei dezho da lenn. An oll o deuz izom da veza sclerijennet var an traou-ze. Lavarit din hoc'h hano evit ma hen lakin var ar c'henta eneben euz al levriou a roan deoc'h.

— Me zo va hano Per Dienez, eme unan.

— Ha me, eme egile, zo hanvet Bertel Trichard.

Sellit, setu aze deoc'h pep a levr, ha varnezhan hoc'h hano, ha va hini-me, evit ma talc'hot sonch em euz he root deoc'h a galon vad.

— Ho trugarecat mil guech, Aotrou ; er stal du-ma e vezo aliez hano ac'hanoc'h.

Var gementse Trichard a dro oc'h Dienez hag a lavar dezhan :

— Me zo o vont da baea ; kea buan da lavaret d'ar goff zo aze e kichen kempen deomp ar guele dioc'h-tu araok m'her c'hasimp ganeomp, rak guelet a rez ez euz eun tor pe zaou enhan. En eur momet an dra-ze zo great. Kea buan.

— Gorto, a lavaraz Dienez, ma lakin va levr ama var ar planken e kichen ar bed. E daou vunud me zo ama adarre...

Pa voa cat Dienez kuit, Trichard a roas seis lur d'an Aotrou Bertrom, hag ez ea ive d'en em denna. Digouezet e kichen an nor, an Aotrou Bertrom a iea d'he ambroug hag a lavaras dezhan :

— Va mignon, gortozit, Dienez ne dle ket dale.

— Oh nan ; mes ar voul-ma em oa c'hoant da glevet ganeoc'h eun dra bennak divar he fenn. Hennez eo ar bed eleac'h m'ema an dud hag al loened oc'h en em zistrouilla guella ma c'hellont, eur c'huec'h mil bloas bennak zo, dioc'h ma leverer?

— C'huec'h mil bloaz, ia a leverer, mes ni gant hon rezon hag hor skiant ne gredomp ket ato ar pez a gred ar re all. Ama ar filosoph Bertrom en em lakeas da ober eur brezegen evit diskuez euz a beleac'h e teue an den, ep Doue na petra-ta, pegeit a ioa, ervez he skiant, oa savet ar bed, ne ket crouet, mes ma voa plijet ganthan en em lacat er stad ma her guelomp. Comzet en divije daou zervez dioc'htu, mes Trichard a enouaz hag a lavaras :

— Ne enouan ket oc'h ho clevet, Aotrou ; mes ni zo red deomp mont adarre d'hon labour, hag e caf din e tale goal bell Dienez.

— Marteze ne gaf ket ar goff !

— N'eus fors, mont a ran da lacat va levr ama e ki-

chen he hini, hag e zan da lavaret dezhan dont dioc'htu d'am sicour da gas ar guele. Ma na vez ket dreset brema e vezo dreset divezatoc'h.

Ha trichard o lacat he levr e kichen hini Dienez, hag o tisken scanv var ar ru.

Bertrom, o c'hortoz he zaou varc'hadour, a ia da gomz oc'h Bella, o lacat da sini en he zorn ar seis lur en doa bet digant Trichard :

— Han, guelet a rit, setu aze seis lur bet evit va guele. C'hui a lavare n'her guerschen ket. Guelet a rit, micherourien evelse a douez ar bobl a zo ato tud vad hag honest.

— Ia, mes daou levr oc'h eus roet ive var ar marc'had.

— Oh, an daou levr-ze n'int coustet netra ebet dinme, ha neuze, red mad eo kelen ar bobl, hag evit an dra-ze e labouran-me tregont vloas zo. Nag a blijadur zo oc'h ober vad da dud evelse !

— M'em eus clevet ac'hanoc'h o lavaret meur a vech : netra evit netra !

— Bella, n'oc'h eus ket a zescadurez avoalc'h evit gallout barn peur e c'heller ober eur vad. Ne ket rei evit netra eo sicour micherourien evelse da gemeret descadurez.

— Hum ! me gaf din an hini teo, an hini diveza, a rea goab ac'hanoc'h pa edo o vont kuit.

— Goab evit petra ? daou zen a zoare eo ar re-ze.

— Ia, ma n'o deus ket great eur c'hoari bennak deoc'h !

— Guelet a rit o deus paet din ar guele !

— Ia, mes ar guele ne ket eat gantho !

— Emaoun o c'hortoz anezho da zont d'he gerc'hat, ha p'eo guir e comzit en ho enep, evit ho pinijen e tigasot ama diou veren ma roin pep a vanne guin dezho.

— Ma casont ar guele gantho, e tennint eur beac'h brao divar va c'horf-me, ha va finijen n'he c'havin ket garo. Dioc'h-tu e teuot d'ho lein ?

— Nan, pa vezo bet an daou vicherour o kerc'hat ar guele. Mont a ran, da c'hortos, da asten va fennad scrit, o lacat eur ger bennag evit diskuez pe ger couls tud eo ar vicherourien.

Bella eta a zigasas diou veren evit an daou vicherour eat kuit an eil varlerc'h egile. Grosmolat a rea avad, hag e lavare outhi he unan : ar c'hos guele-ze ne ket eat alesse c'hoas ! hag an daou-ze n'em eus fizians ebet enho ; ne c'houlennan ken nemet n'o devezo great tro gam ebet d'an Aotrou Bertrom !

Eur pennad all eur vech all. G. M.

Allmagn. — En Allmagn, evel ma c'houzer, e rer ar brezel d'ar gatoliked ; hogen ar brezel-ze a zihun ar feiz e calonou ar gristenien. Cant vloas peoc'h, eme eun escob, n'o divije ket stardet ar feiz kement ha ma o deus great an daou vloas-ma zo abaoue ma c'heger ouzomp. Lavaret a reat ne zonjet en em gemeret nemet oc'h an tadou a gompagnunez Jesus ; mes guelet a reomp ervad brema e clasker en em zizober euz an oll gatoliked ha zoken euz ar brotestanted honest.

Evelse ar gatoliked a deu d'en em unani, d'en em starda muioc'h oc'h ho eskibien hag oc'h hon tad santel ar Pap. En em gourachi a reont da zelc'her mad ha da zifen ho relijion. Biscoas n'oa bet kement a brez o tostaat oc'h ar zacramanchou d'an amzer fask. A dreuz ar reuziou a zigonez, ar gatoliked a gleo mouez Doue o comz outho, hag a chom ferm ha dinec'h.

Brozaoz. — E Brozaoz e tle beza, e mis Gouere, eur Sened dalc'het gant eskibien ar vro-ze evit en em glevet var ar pez a zo da ober evit mad ar gristenien catolik. Unan euz ar poenchou a vezo hano anezho da genta, eo, dioc'h ma leverer, ar moienou da gemeret evit rei eun descadurez vad ha christen d'ar vugale.

Napl. — D'ar seiz a vis Mae, eo bet guelet adarre e Napl ar burzud a veler eno bep bloas. Goad sant Janvier a zo eno en eur vured, ha da c'houel ar zant, pa deu ar gristenien di da bidi, ar goad-ze deut calet hag evel bruzun, a deu da deuzi ha da virvi evel eur goad beo. Er kloa-ma, eo bet great ar burzud goude ma voat bet daou vinut varnugent o pidi.

An dud difeis, pere ne gredont ket d'ar burzudou, a dlefe diskuez deomp penauz e c'hell digouezout eun dra evelse.

Rumengol. — Scrifa a rer deomp euz a Rumengol oc'h hor pidi da rei da anaout da lennerien *Feiz-ha-Breiz* e vezo roet adarre er bloa-ma, evel er bloaveziou tremenet, var linen Orlean, da bardonerien Rumengol, billejou mont ha dont, daou dre bemp guelloc'h marc'had eget a baer peurliesa.

N'oa ket deut c'hoaz an asurans a gementse pa zeus scrifet deomp ; brema avad e tle beza deut.

D'ar seiz a viz Even, retred brezoneg evit ar voazed e Lesneven, hag evit ar merc'hed e Kemperle. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *10 Mae.*		Pont-n'Abat. — *8 Mae.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	34 lur, 28 c.	Guinis.....	34 lur, 25 c.
Segal.....	24 lur. 68 c.	Segal.....	24 lur, 67 c.
Eiz.....	19 lur. 30 c.	Eiz.....	24 lur, 50 c.
Ed-du.....	19 lur, 78 c.	Ed-du.....	24 lur, 83 c.
Kerc'h.....	16 lur, 44 c.	Kerc'h.....	17 lur, 20 c.
Avalou douar	11 lur, 00 c.	Avalou douar	10 lur. 50 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 31 MAE 1873. N° 435 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec rea !

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 31 Mae 1873.

Caout a rer tud hag a zo ker kizidig ho daoulagad, ker glan, ken dinam ho c'halon ma na gavont couls lavaret netra modest na dereat avoalc'h evit ma c'hellent teleur ho zell varnezhan. Ar guel zoken euz a imachou pe a skeudennou ar zænt, euz hor Zalver he unan stag oc'h ar groaz, a gavont dizoare, a ra poan dezho, ho laca da zistrei ho daoulagad ; kement o deuz aoun na ve saotred, na ve laket da voenvi en ho ene ar rozen gaer euz ar glandet !

Hag an dud-ze ker kizidik, ker jurdik, piou int-hi ?

Piou nemet an dud difeiz ha dizoue ; rag e peleac'h nemet en ho zouez, e ve cavet calonou ker glan ? Rag evidomp-ni ctrezomp christenien catolik n'omp ket dinam avoalc'h evit caout dizereat na dizoare imachou ar zænt nag ar grusifi. Pell dioc'h eno, ar guel a imachou ar zænt hag euz ar grusifi a gresk pep santimant vad eu hor c'halon. Dreist oll ar guel euz hor zalver stag oc'h ar groaz a gresk en hon ene ar feiz, ar garantez hag an anaoudegez vad e kenver Doue, hag ive an esperans da veza salvet dre verit goad Jesus-Christ scuillet evidomp var ar groas. Mar on euz eur vertus bennak, ne ket aoun d'he c'holl eo on euz o sellet oc'h ar grusifi ; ners eo a dennomp ac'hano evit he miret.

Mad, hon tud difeiz a gaf dizoare, divodest imach hor Zalver oc'h ar groas. Setu an digarez o deus cavet evit difen na vije savet eur groas varlerc'h ar mission en eur barrez euz a Frans. Goude eur mission ar gristenien catolig a zo ar c'hiz bepret gantho da zevel eur groaz evit ma teui ar guel euz ar groas-ze da zigas da zonch dezho euz ar grasou o deus bet hag euz ar promesaou o deus great da Zoue epad ar mission. Ama-ta ar gatoliked o devoa c'hoant ive da zevel eur groas goude ar mission, hag a felle dezho he zevel e creiz al leur-gear. Hogen eno an dud difeiz eo ar vistri, ha ne leschont ket sevel eur groas var al leur-gear-ze. Neuze ar gatoliked a zonjas sevel ho c'hreaz en eun tam douar hag a ioa da eur perc'hen contant d'he rei. Ama ive e voue difennet outho sevel ho c'hroaz, abalamour ar c'hrist a stager oc'h ar groas ne deo ket dereat da lacat dirak daoulagad an oll ! — Guelet a rit-hu ? Setu aze petra eo caout daoulagad ker kizidig, hag eur goustians ker stris ma kemer aoun rag an distera tra !

Hogen, a leverot-hu, an dud-ze ha ne dint-hi ket, da viana eun darn anezho, euz ar re a zarempred an tiez a ebat, ar pez a c'halver theatrou ? Ha ne velont-hi ket eno, ne ket epken skeudennou mean pe goad, mes taolennou mezuz, tud veo ha ne dint na modest, nag a zoare, na dereat ? ha ne velont-hi ket eno, o lamet hag o fringal, plac'hed divez, anter noaz, anter visket ? Guir eo kementse, mes petra a fell deoc'h, an traou discramailze ne reont droug ebet da zaoulagad an dud dizoue, ne deus nemet ar guel euz a skeudennou ar zænt hag euz a imach hor Zalver var ar groaz hag a deufe d'ho fistiga. Da lavaret eo, da Jesus-Christ ha d'he iliz o deus discleriet ar brezel ; ar relijion eo a fell dezho da zistruja, ha kement a zigas da zonch dezho a Zoue hag euz ar relijion, a zo eur rebech evitho, a zihun ar prenv zo oc'h ho c'hrignat, hag evit en em zizober euz ar prenv-ze en em gemeront ato, pa c'hellont, oc'h an ilizou, oc'h imachou ar zænt, oc'h ar c'hroaziou. Setu ar pez zo bet guelet meur a vech, hag ar pez a vezo guelet bepred pa o devezo ar c'hallout etre ho daouarn.

Ma vije hi da viana a gafche eun digarez nevez bennag, eun digarez cavet gantho ho unan ! Mes nan, euz a gement a gavont da lavaret a enep ar relijion, ne gavont ato nemet traou coz, geier, digareziou coz, tolet a gostez pell zo, bet meur a gant vloaz o loueda hag o vreina e toul an ancounac'h.

Pa deuas guechall an heretiked hanvet *iconoclasted* pe torrerien-skeudennou da ober ar brezel d'ar c'hroaziou ha da imachou ar zænt, unan euz an digareziou a gavent evit lacat ho c'hounnar da c'hoari a enep ar c'hroaziou hag imachou henoret gant ar gristenien vad, e voa ive ne voant ket dereat. Ne ra ket eta hon tud difeiz calz a

henor d'ho speret na d'ho ijin o tenna euz an douar eun digarez eat eno e ludu pell zo.

Rom. — Iec'hed hon tad santel a zalc'h mad ato daoust da gement a lavar an dud difeiz evit rei da gridi e ve goal glanv. Ar gristenien vad a zo eat da Rom er penn kenta euz ar mis-ma o deus scrifet ac'hano o doa he velet, e voant bet digemeret ganthan calz anezho, ha lod anezho zo chomet e Rom evit gallout he velet c'hoas.

En eur gazeten euz a Rom e cavomp great eur veuleudi vraz euz a Vreiz, euz a feiz he bugale, hag euz ar merk-ze a zevosion o deus roet kement anezho o vont da bardona da zantez Anna Vened. Merca a ra ar gouach o devoa o vont di, antercant mil anezho, d'an eiz a vis kerzu, e creiz ar goanv. Comz a ra goudeze euz a bardonerien Sant Briec, eat di da voueliou pask, hag euz ar vretoned all a zo bet eno d'ho zro o pidi patronez Breiz-izel evit an iliz hag evit ar Frans.

Goulen a ra oc'h ar gatoliked euz ar bed oll beza anaoudeg e kenver an Eskibien a Vreiz hag e kenver calz a dud all a volontez vad o deus great ho gallout evit rei solanite d'ar goueliou-ze a vezo sonch anezho pell amzer en hor bro.

Ar pennad scrit ma comzomp anezhan a zo hir, hag hag ar pez a ra plijadur oc'h he lenn, eo ma tle beza bet diodan daoulagad hon Tad Santel Pii nao a vezo bet laouen ep mar o lenn an testeni-ze roet da feiz coz ar vretoned.

Pell zo ez euz hano da ziscleria eüruz an den venerabl La Sal, an hini en deus savet Breuriez ar Vreudeur euz ar scoliou christen. Er mis-ma e tle beza barnet an aferze, ervez ar c'heleier euz a Rom. Brema ez euz eur pennad, an Tad Santel a scrife eul lizer d'ar breur Filip, an hini zo e penn ar vreudeur euz ar scoliou christen. Setu ama eur ger bennag euz ar pez a verke dezhan:

« Hor map ker, salut ha bennoz abostolik.

« Laouen braz omp o velet e kendalc'hit da veza douget evidomp evel ma zoc'h. Ouspen-ze, ervez ho tiveza lizer e credomp ez eo c'hoas cresket, da viana ma c'halje creski, ho respet hag ho carantez evidomp, o velet an trubuillou a blich gant Doue da lezel da boeza varnomp oberz an dud fallagr. Evelse on eur resevet ho rekejou gant plijadur vras. Ar pez a verkit deomp en deus seulvui a dalvoudegez, ma zeo bet caer ar pez o deus great ho preudeur epad ar reuziou a zo coezet var ar Frans. Meur a vech o deus roet eno ar skuer euz ar garantez christen poulzet hirra ma c'hell mont, o tiskuez evelse e c'houzont heuilla ho unan ar c'henteliou mad a roont d'ar vugale.

Goulen a reomp evidoc'h hag evit ho preudeur, ma zaï ato var gresk ar grasou a deu deoc'h euz an Env, hag e roomp deoc'h ha d'hoc'h oll vreudeur, hor bennoz abostolik.

Pii nao, Pap.

Ervez cazetennou Rom, an tad santel en deus lavaret da unan euz ar belerined a zo bet eno evit ar pemp hag an trizeg a vis Mae, e raje plijadur dezhan guelet ar gatoliked, pa zeont da bardona eun tu bennak, d'ar Salet, da Lourd, pe e leac'h all, o tougen var ho feultrim eur groaz evit beza anavezet dre eno, evel ar groazourien guechall. An tad santel en deus zoken, dioc'h ma leverer, lavaret e pe liou e tlie ar groas-ze beza, guenn ha ruz, o lezel gouscoude ar re en em garg euz ar pelerinachou-ze da ober evel ma carint.

Kementse a dle ober plijadur d'an dud dizoue, rak dre eno e ve eas dezho anaout ar bardonerien hag ober hu varnezho kement ha ma carfent. Hogen kementse a zo nebeut a dra. Eun tam dismegans tolet gant an dud difeiz var eur guir gristen ne ra nemeur a aoun da hema.

Ar bardonerien, araok kuitat Rom, a zo bet e ti ar c'hardinal Borromee, hag hema en deus comzet dezho ive euz ar merk-ze evit ar bardonerien a behini en doa comzet dezho ar Pap, hag en deus lavaret e voa ar groaz ar c'haera merk a c'hell eur pardoner catolik da gemeret.

Ar bardonerien a zo plijet meurbet ar c'homzou-ze dezho, ha gant ar brasa plijadur o deus kemeret, euz a zorn ar c'hardinal, pep a groas great gant mezer guenn ha ruz a stagint oc'h ho bruched bevech ma zaint da enl leac'h santel bennak da bidi evit an iliz hag evit ar Frans.

Pelerinach Paray-le-Monial. — A otrou Escop Autun en deus resevet digant an Tad Santel ar Pap al lizerma :

Breur venerabl, salut ha bennoz abostolik.

Plijadur a ra deomp, hor breur venerabl, guelet oc'h en em skigna muioc'h mui bemdez e Frans an devosion d'ar galon sacr a Jesus. Evelse ive eo gant calz a laouenidigez on eus resevet ar c'helou euz ar pelerinach braz a zo menek da ober, euz a bep carter tro var dro, da gær Paray-le-Monial, a beleac'h eo comanset an devosion-ze d'en em skigna e leac'h all.

Rakse o c'hoantaat diskuez e plij deomp ar mennozze, ne ket epken e vennigomp ar bardonerien a ielo di, mes ouspen e roomp dezho eun induljans leun a c'hallo beza laket da dalvout evit eneou ar purgator. An induljans-ze a c'hounezint gant ma confessaint, ma communiint ha ma pedint gant devosion, evit brasa mad hor mam santel an iliz hag evit ma vezo disc'hriziennet an hereziou.

Plijet gant Doue silaou ar pedennou-ze, ha renta erfin d'an iliz ar frankiz, d'ar bed ar peoc'h ha d'ho pro ar c'hras da zont var he zu. Ra deui da veza eun herrez euz ar grasou-ze ar bennoz a roomp deoc'h, hor breur venerabl, d'hoc'h oll escopti, ha da gement a gemero perz er pelerinach devot-ze.

Roet e Rom, etc....

Pii Nao, Pap.

Goasa ma vezer trahiset eo gant he dud; setu eul lavar hag a veler bemdez pe ger guir eo. Brema e velomp kementse scleroc'h evit biscoaz. Ar re a veler hirio o c'houlen cas da netra urz an, tadou a gompagnunez Jesus; ha teleur an oll gouenchou en traon, a zo bet calz anezho savet, maget ha scoliet er c'houenchou, ha kementse evit bennos Doue, ha c'hoas ma lavarjent bennos Doue!

Cazetennou an Itali a goms dreist oll euz a eun deputé a Rom, hanvet Ruspoli. Ar goas-ze eo an hini a ra maia trouz o clask discar ar c'houenchou-mam euz a Rom, da lavaret eo, ar c'houenchou a zo anavezet evit ar penn a bep urz, hag a dlie beza dalc'het goude ma vije taolet ar c'houenchou all en traon.

Hogen an deputé Ruspoli-zé a vije maro gant an naoun pa nefe Pii Nao hag ar c'houenchou. Pa edo en oad a bevarzek pe bemzek vloaz e vanke aliez ar bara en he di. Mont a rea da gouent an tadou a Sant-Philip-Neri da glask he lod euz ar zouben a roet eno d'ar beorien. An tadou, dre druez outhan, a zouere eul loden euz ho fred da rei dezhan, ha goude ma en deveze debret ar pez a rea vad dezhan, e carge he c'hodellou evit cas d'ar gær d'he vreudeur ha c'hoarezed bianoc'h evithan. Mar d'eo chomet beo, ha mar goar hirio eun dra benuag, e tle kementse d'an tadou mad-ze. Ha setu perag e c'houlen hirio ma vezo taolet an oll gouenchou en traon. An dud difeiz o deuz ho gis da ziskuez ho anaoudegez vad!

Ar Pab hag ar c'hloarek bet zouav.

An Tad Santel a zigemeraz en dez all eur c'hloarec iaouank a zo brema e Rom. Ar c'hloarek-ze n'en deuz resevet c'hoas nemet an urziou bihan, hag a zo bet zouav.

Ar Pap, oc'h he zigemeret, a lavaras :

— Ah! c'hui zo bet zouav. Me a gar kement va zouaved caloneg, hag hi ive am c'har kement all. Doue en en deuz ho beniiget, rag e pep leac'h o deuz rentet henor dezho ho unan ha d'an ilis santel o deus servichet. Mad, va mab, petra a c'hellan da ober evidoc'h? Setu c'hui soudanen var ho tro; marteze oc'h euz izom eun dispans bennak; dre ma veac'h en em laket diodan beac'h al lezennou douget evit au dud a ilis. Pet garibaldian oc'h eus-hu lazet?

— Ne ouzon ket, Tad Santel, mes pa edon etouez ar zouaved, e carjen beza ho lazet oll.

Ar Pab en em lakeas da c'hoarzin o clevet ar c'hloarek.

Neuze e lavaras :

— Iviziken ne lazot mui, ha pa viot belek, va map, e redot varlerc'h enebourien an Aotrou Doue, ne ket evit ho laza, mes evit ho distrei hag ho absolvi.

— Ar c'hloareg a zispacas neuze eur paper eleac'h m'en doa merket eur goulen bennak. Ar Pap a ioa en he za, hag a lavaras dezhan :

— Dalc'hit va c'hanen.

An den iaouang a grogaz er ganen, hag en em lakeas da boket dezhi en eur vouela puil.

— Alo, zouav, eme an Tad Santel, setu c'hui o vouela; fallout a ra deoc'h-ta e vouelfen ive?

Hag ar Pap, an daeldu ive o tont en he zaoulagad, a grok gant he zaou zorn e penn ar c'hloareg iaouang, hag her stard var he galon. Neuze en deus leunet ar paper eleac'h ma rea ar zouav meur a c'houlen Rei a reas dezhan ar pez a c'houlenne, o scrifa gant eun dorn fenn von ar paper e roe dezhan e c'houlennou.

G. M.

AR PAOUR COZ.

En derveziou tremenet, eme an hini a scrif an drama, o vont da obér eur pennad bale, e tigoezas ganhen eur paour coz, eur c'hlasker bara. Azezet oa var eur mean e bord an hent bras. Ar potr coz en doa laket he vaz en he gichen, hag euz he visac'h, guenn gant ar bleud en doa bet en tiegeziou var ar meaz, e tenne tamou bara en devoa bet ive da heul. Goude beza sellet outho hag ho c'hontet, en doa doare da veza contant euz he zervez, hag en em lakeas da ober he bred gant eun tamcreunn seac'h.

Dre ma tebre, e coeze bruzun d'an douar euz he zorn a grene eun nebeut, hag al laboused a deue da zibri an bruzun-ze. Ar c'hlasker ho leze da dostaat, hag a ranne evelse he aluzen gant paouroc'h egethan.

Kementse a reas plijadur din, hag e tostaiz oc'h an den coz. Dioc'h guelet he zrem, he zell hag he vleguenn, en doa goubari da veza eun den lionest ha dic'hrimas. Neuze, he velet em boa ive oc'h ober sin ar groaz araok staga d'he dam creunn, an pez a ziskueze din e voa christen.

— Ahanta, va den mad, eme ve, em euz aoun on eus great eun dervez mad hirio?

— Ia, bennos Doue d'an dud vad, eun droik vrao am eus great; emaoun adarre dinec'h evit eun dervez bennak.

— Ha ne ket difennet mont da glask er c'harter-ma?

— N'oa ket difennet da viana bete vrema. Hogen hirio ez eus lavaret din ne vezo roet iviziken an aluzen d'ar beorien nemet pephini en he barrez, ha setu perag petra bennak m'am eus great eun dervez mad hirio, em eus nec'h; rag ar barrez m'emaoun-me enhi o chom a zo bihan, ha ma n'am bez mui an aluzen nemet en tiez eus va farrez a zo boas da rei din, n'em bezo ket a beadra da veva, hag e vezo red din glaouri gant an naoun.

— Ne vezo ket red deoc'h zoken mont da glask digant tud ho parrez, da viana mar bez great enhi evel a rer c'hmeur a leac'h. Ar re binvidig euz ar barrez a lacai he aluzennou e boutin; neuze unan bennag a vezo carget da ranna an aluzennou-ze etre ar beorien, ha da rei da bephini, bep sizun, ar pez zo red dezhan evit beva. Hag evelse e vevot evel eur mondian, ep ma ve red deoc'h mont da redeg hent ha d'en em skuiza o clask ho pevar.

— Ah ia, Aotrou, mes evel am eus lavaret deoc'h, ar barrez ma choman enhi a zo bihan; pa na vezo da

ranna etrezomp nemet an aluzennou a roer er barréz, ne vezo ket bras lod pephini, hag evidonme ne c'helfen ket beva gant ar pez a resevan er barrez.

— Ne velit-hu ket e chomo neuze ganeoc'h oll aluzennou ar barrez, eleac'h brema credabl, mar dit-hu da glask d'ar parreziou-all, peorien ar parreziou-all a deu da glask d'ho parrez-c'hui ive, ha ne ket guir ?

— Eo, dont a ra meur a hini.

— Kent aze, ar pez a roer er barrez da beorien estren, a chomo ganeoc'h.

— Ia, mes evelen ema'r bed. Bez' ez eus tud vad, a ro an aluzen a greis calon ; bez' ez eus lod all ive ha ne roont nemeur a volontez vad, a zo red ho fidi hag ho aspidi, hag ar re-ma, pa na dai ket ar paour he unan da dal ho dor, ne roint netra pe a roi nebeut.

— Me gred ar c'hontrol, va den mad ; rak ep mar eo ar re genta euz ar barrez eo a vezo carget, pe en em gargo da zestum an aluzennou-ze ha d'ho ranna etre ar beorien. Hogen meur a zen pinvidig a vezo hag a c'helfe chom ep rei an aluzen d'ar paour, ha ne gredint ket chom ep rei d'ar re-ze.

— Guir a livirit ; mad, va dinec'ha a rit gant ar pez a livirit ; n'em oa ket sonjet beteg henn e kementse.

— Marteze n'oc'h eus ket sonjet ken nebeut en eun dra all ; hag eo ar pez a zo c'hoant da ober, ne ket miret oc'h ar guir beorien da vont da glask an aluzen, mes miret oc'h ar fals peorien, an dud didalvez, ar vacabanted ne fell dezho ober netra hag hi en oad ha cre da labourat, da vont da lamponad dre an henchou ha da laerez ar guir beorien, da laerez an tam bara a dlient da c'hounit. C'hoant a zo d'ho redia da chom eleac'h ma zint anavezet, ha da lacat ho c'horf da ober eun dra bennak. Hag evel ar re vad a vez ato voaz euz ar re fall, ama ive eo red d'ar beorien vad hag honest lezel eur vicher hag a blije dezho marteze, evit ma vezo gallet he difen ive oc'h al lamponed n'he greant nemet evit tec'het dioc'h al labour ha laerez aluzen ar re n'int ket goest da c'hounit.

— Eo, eo, Aotrou, gouzout a rean an dra-ze, ha siouaz, eno ema an dalc'h. Ia, ia, lamponed zo o redeg an hentchou, hag a ia hardisoc'h da c'houlen eget na deomp-ni. Gouscoude ar re binvidig a anavez avoalc'h ar guir beorien, ar re o deuz izom e guirionez dioc'h ar re n'o deus ket, hag a c'helfe chom ep rei d'ar re-ma.

— A gaf deoc'h ? Ne ouzoc'h-hu ket ez eus muioc'h ato da ober gant ar re fall eget gant ar re vad ? Ar guir beorien ma na roer ket dezho, pe ma roer nebeut, n'en em glemint nemeur, al lamponed avad ma na roer ket dezho, ha ne vent hi ket goest da gregi ho unan pe da ober c'hoas goasoc'h ? rag an diegi hag al leziregez a zo mam an oll siou fall.

— Guir a livirit, ha digouezet eo bet din clevet lamponed evelse o c'hrosmolat hag o c'hourdrous pa ne blije ket dezho ar pez o devoa bet, pe pa gave dezho ne gomzet ket brao avoalc'h outho.

— Evel a velit-ta, an hevelep tud, ma na roer ket dezho dre garantez, a zo red rei dezho dre aoun razhon. Hogen an difen da rei d'an estren a zo eun arm a laker etre daouarn ar re a ro an aluzen ; hag an dud didalvez a ia da redeg hentchou ne oufet ober guelloc'h dezho evit ho brasa mad, eget ho c'hontragn da chom en ho c'harter, etouez ar re ho anavez, hag a c'hell gouzout pe hi zo goest da c'hounit ho bara pe n'int ket.

— Mad, Aotrou, eur vad vraz a rit din, ha brema e zin cals laouenoc'h d'ar gær, ha bennos Doue deoc'h. Eun tamik kerse e cavin gouscoude chom ep mont da vale ha da gozeal gant an dud vad a roe din an aluzen. Aoun am eus rag an enouamant.

— An hini a ra eun dra bennak ne vez enouet morse.

— Me ne c'hellan ober nemeur a dra, gouscoude dibreder ne choman ket.

Var gementse, eme ar scrifagner, e teuis kuit dioc'h ar paour coz. G. M.

O clask guerza re all, en em verzer avechon he unan.

Ar pennad scrit-ma a zo tennet euz a histor Rom, en amzer ma voa sant Per ha sant Paul o prezeg er gær-ze. Neuze e voa Néron Impalaer e Rom, ha kement hini o deus lennet pe clevet lenn buez ar zænt a voar e voue hen ar c'henta tirant, ar c'henta a reaz ar brezel d'ar relijion hag a lakeaz ar gristenien d'ar maro. Scrija a rer c'hoaz hirio o sonjal pe ger criz e voa an den-ze, ha pe ger spontuz oa an tourmanchou o devoue ar verzerien da c'houzanv dindan he ren.

Etouez an tourmanchou all scrijuz a gavaz evit distruja ar gristenien, en doa laket planta peuliou en douar en he liorziou pe he jardinou ; neuze e staget eur c'hristen oc'h pep peul, goude beza guisket dezhan dillad peg ha rousin hag e laket an tan er peg hag er rousin-ze, hag ar merzer a zerviche da c'houlou d'an tirant a gemere he ebat oc'h ho guelet o tevi.

An daou abostol gouscoude, me lavar sant Per ha sant Paul, o doa gounezet da Zoue eun niver braz a dud e Rom, ha zoken euz ar rencou huela ; beteg e lez an Impalaer ez oa christenien ; rag evel zo bet lavaret meur a vech, goad ar verzerien a deue da veza eun had christenien.

Etouez ar Romaned a reng huel deut da veza christenien dre brezegennou an daou abostol, e voa unan hanvet Labeon, ofiser braz en arme, hag unan euz ar re binvidica a Rom. An den-ze, bet er brezeliou adaleg he genta iaouankiz, boas dioc'h eur vuez calet, n'oa ket coezet er vreinadurez evel calz a re all a chome e Rom hag a zaremprede lez an Impalaer. Evelse e voue unan euz ar re genta o silaou mouez an ebestel hag oc'h heuilla ho c'henteliou.

Marteze gouscoude ar c'hras en devoue da zigeri he zaoulagad d'ar virionez, e voue dleour anezhi da bedennou eur map seis pe eis vloaz en devoa, hag a ioa christen ep gouzout dezhan.

Labeon hag he c'hreg, tud vad evit paianed, pa c'hanaz ar map-ze dezho, a gemeras da vagerez dezhan eur c'hreg iaouang anavezet evit he furnez. Ar vagerez-ze a ioa christénez, a zavaz ar bugel gant ar brasa soursi, ha dre ma teue skiant dezhan, e teske dezhan anaout ar giir Doue, hag hen lakea bemdez da bidi evit he dad hag he vam. Ar bugel, er mare ma tremenaz ar pez a vercan ama, a ioa badezet, hag en devoa eur skiant hag eur furnez dreist he oad.

En amzer-ze ar re vraz a Rom o devoa bandennou sclavet. Labeon, unan euz ar re vrasa ha pinvidica, en devoa meur a vil sclaf. Evit ren ar bandennou sclavetze, hag ho lacat da labourat, ar vistri a zibabe ar re a blije muia dezho, a roe dezho ho frankiz pa gave dezho o devoa he c'hounezet, pe ho dalc'he gantho evel mistri mevel evit ren ar re all.

Labeon en devoa daou dreist ar re all, carget ganthan evel daou c'houarner pe daou gabiten da ren he rejimant sclavet. Unan euz an daou-ma a ioa euz ar Gres hag a reat Hegion anezhan ; egile a ioa eur iuzev hanvet Isaac. An daou zen-ze ne c'hellent ket en em c'houzanv; eur gasoni ar vrasa a ioa etrezho.

Isaac a garie he vestr, hag a ioa douget meurbet evithan ; he frankiz a ioa bet kinniget dezhan, ha n'oa ket falvezet dezhan he c'hemeret ; guelloc'h e cave chom da zervicha Labeon er stad ma edo. Hegion avad a ioa eun trubard ; carget oa euz a zanvez he vestr evel reseour, hag en doa cavet an dro da denna en tu diouthan eul loden vad euz a leveou Labeon. Ouspen-ze oa eur paien froudennuz, hag en doa ar brasa casoni oc'h ar gristenien. Gallet en doa ober mignoniach gant unan a vinistred an Impalaer, eun den fallagr ha brein dre bep seurt dizurziou, hanvet Tigellin. Ar ministr-ze eo a boulze Neron da zistruja ar gristenien, dre ma cave an droda aloubi evithan he unan eul loden euz ho danvez.

Alies, pa gave eur c'hristen bennag, e lakea ho c'has, ep barnedigez ebet, ha dindan hano an Impalaer, d'ar jardinou on eus comzet anezho, gant urs dar c'habiten a zioualle ar jardinou-ze gant eur gompagnunez soudarded, d'ho staga oc'h ar peul ha d'ho devi dioc'htu. Paea a rea trubarded, iudazed, evit discuilla dezhan ar gristenien a anavezent. N'oa iudaz ebet hag a raje ar vicherze muioc'h eget Hegion. Abaoue ma en doa gallet planta he gorn e lez an Impalaer evel mignon Tigellin, en doa laket ober eun habit evel an dud a lez, hag he zea di dalc'h mad.

Hogen Isaac a zalc'he he zaoulagad digor var Hegion, a evesee mad oc'h he oll droidellerez. Bez'ez oa etouez ar sclavet eur breton digaset di euz an enezen a c'halver hirio Brozaoz. Euz ar breton-ze en em zerviche Isaac evit he gevridiou, ha brema en doa roet urs dezhan da evesaat oc'h Hegion, da vont var he lerc'h, var digarez eur gevridi bennak, bevech m'her guelje o vont e kær, evit gouzout peleac'h e zea, ha zoken, pa c'halje, petra a rea.

Ar breton-ma a ioa eun den cre dispar. Caret a rea calz he vestr Labeon, ha muioc'h c'hoaz he vap, rak Labeon en doa he laket he servich e vap. Ar potrik christen a ioa mad oc'h he sclaf breton, a zeske dezhan anaout ar guir Doue, hag ar breton anaoudeg a vije eat en tan evit eur bugel ker mad. Dre-ze ive e carie eun nebeut Isaac, abalamour ma vele e voa douget hema evit he vistri, hag e rea he gevridiou gant ar brasa fidelite.

Hegion ive a vouie ervad edo sell Isaac varnezhan. Kementse a greske he gounnar ; mes guelet a rea e voa red dezhan en em zelc'her var evez, ha ne grede ket ober an oll droug en divije great anez. Dont a reas da zonjal e voa red dezhan en em zizober euz a Isaac e gis pe c'his.

Mont a ra eun dervez d'al lez, hag e teu ac'hano gant eur paper sinet gant ar ministr Tigellin, ha siel an Impalaer varnezhan. Ar scrit a c'hourc'hemenne da gabiten ar zoudardet a zionalle jardinou Neron, staga dioc'htu oc'h ar peul ha devi eun den hanvet Isaac, iuzev, mes christen cals pe nebeut, pe da viana mignon ar gristenien. Ar paper a verke c'hoas d'ar c'habiten e tlie an den-ze beza caset dezhan gant Hegion, den a lez ha mignon Tigellin.

Hegion a deue-ta euz al lez laouen bras ; mont a rea d'en em zizober euz he enebour touet. C'hoarziu a rea outhan he unan o sonjal pebez plijadur en divije o velet Isaac gant he habit rousin hag o tevi evel eur c'houlaouen. Chom a reas zoken eun nebeut a za evit sonjal petra vije guella dezhan da ober, pe mont dioc'htu da di Labeon ha kemeret sclavet evit he zicour da gas Isaac da jardinou Neron, pe mont da genta da gaout cabiten ar gardou ha kemeret ac'hano soudardet da vont da gerc'hat ar iuzev. Ama en en em gavaz eun all evit troc'ha an neuden.

Ar breton a ioa eat varlerc'h Hegion pa zeas d'al lez ; neuze oa chomet da gourzi vardro eno evit guelet peur e tistroje ha peleac'h e zaje. Oc'h he velet eta kel laouen, o c'hoarzin, ar breton a lavaraz outhan he unan: sur avoalc'h hema zo ganthan adarre an urs da gregi en eur c'hristen bennag, hag ema o sonjal pe ger caer loden en devezo euz ho danvez ; mar her c'hasfen da Isaac evit guelet petra a zo ganthan ! Kerkent great ha sonjet. Lamet a ra var Hegion, lacat a ra dezhan eun torchad traou en he c'hinou evit miret outhan da goms na da grial, he zamma a ra var he chouk evel eul leue, hag hen ganthan da gaout Isaac.

Isaac pa en devoa lennet an urs-ze sinet gant Tigellin d'he gas da jardinou Neron ne chomas ket da varc'hata. Dioc'htu en em laca da drecli habit oc'h Hegion, ha goude beza stardet ar pez a ioa en he c'hinou en hevelep doare ne voa danjer ebet e c'helje lavaret eur ger, e lavaras d'ar breton ha da zaou pe dri sclaf all dont da zigas an den-ze da jardinou an impalaer.

Hen he unan, gant an habit a lez, ha dindan hano Hegion, a gasaz ar paper d'ar c'habiten. Hema, boas dioc'h traou evelse, a lakeas soudardet da ober an afer dioc'htu.

Me ho les da zonjal pebez spont en devoa ar guir He-

gion, oc'h en em velet caset d'ar maro dindan an hano a Isaac ! Crena a rea, neza a rea he gorf, hag ar zoudarded a lavare : Mad, n'on eus guelet morse christen ken digalon hag hema; peurliesa ar gristenien a zo leun a gourach, ha zoken laouen e vezont, hag hema a ve lavaret ne ve ket eun tam calon en he greis ! Setu an oll meuleudi en devoue.

Isaac a ioa iuzev, ha ne voa ket tener. Dridal a rea he galon o velet he enebour o tevi, o velet an dispac'h a rea pe a glaske da ober, ha pa voa laket Hegion e ludu, ez eaz ac'hano eo eur c'hrosmolat ; dant evit dant, lagad evit lagad.....

Mes evit ar gristenien, ha ne c'hellont-hi ket guelet eno dorn Doue a laca avechou an dud fallakr da goeza er pechou o deus stignet d'ar re all ? G. M.

An den lor eus kear Aost.

KENTA PENNAD.

O Breiz izel, o caerra bro!
Coat en he c'hreiz mor tro var dro !!!

Peger bras trugarez ne dleomp-ni ket da Zoue, va c'henvrois ker, da veza ganet er c'horn distro-ma eus ar bed ! N'or beus ket evit guir an eur vad ho deus an dud eus an Egypt, da gaout daou eost ar bloas, na da velet eveldo en hor guez, frouez dare, mad da zribi, ha var ar memes skour bleun a zarevo adarre ho frouez a ben ma vezo peur achu ar rum kenta. Epad m'ho deus tud ar vro-se eur ster vras, hanvet an Nil, a deu da c'helei bep bloas ar vro oll ha da drempa an douar gat al li a jom var he lerc'h, ni gat hor c'hezec hag hon oen a renk cass hon teil dar parkeier ; n'hor beus ket, var hor c'hleusiou, evel tud an Itali, ar guez oranjez nac ar guinniennou a zouk purvuia bep bloas blocajou eus ar rezin ar c'haerra.

Guir eo kemense, mæs n'hor beus ket ivez en hor steriou an anevaled bras hag euzus-se, hanvet crocodi, a lounk eun den en eur c'hinaouad, ker buhan ha ken dizamant evel ma lounk ar guinili eur c'huibuen pe eur gellienen; n'hor beus ket ken nebeut en hor c'hoajou al leonet hag an tigret-se ne lesont peurliessa, eus ar beajour paour a dagont, nemet eun askorn benac ; n'hor beus ket en hor bro ar zerpantet divent-se ken teo hag eur vezen, pa gavont eur beajour dievez avoualc'h evit en em rei da gousket tost d'ho ribouliou, a deu d'en em gorvigella ker start en dro d'he gorf ma teuont d'er mouga, ha goude beza er goloet oll gat ho yonen pe ho glaouren, d'en eva pen kil ha troad.

— Mar deo du ha noas Menez Are ne deu ket da vihana da zislounka an tan hag ar soufr, evel menesiou an Itali ho deus beuzet meur a veach a zindan al ludu hag ar soufr-se an douarou hag ar c'heriou tro var dro. — Ne deus mui en hor bro ar c'hlenvet eusus-se hanvet al lornez, ker stank er broiou tom eus ar c'hreiz deiz hag ar zao heol. Eb avia tam ebet eta burzudou ar broiou-se lavaromp oll a greiz calon :

Ni zo bepret Bretonet
Bretonet tud kalet !

Gouscoude hor bro e deus bet an tanva eus ar c'hlenved euzus-se hanvet al lornez a zigassas d'ho heul ar gristenien calonec-se a ioa bet brema e zeus c'huec'h pe zeiz cant vloas o vrezellekat a enep an Turked evit dilivra an douar santel-se a ioa bet test eus a oll vurzudou hor Zalver. E meur a leac'h e zeus en hor bro keriou distro, tergin, parkeier hag a zo deut ho hanoiou dezo eus ar c'hlenved euzus-se ; *creac'h al lor*, *parc al lor*, *coat al lor* a lavar sclear avoualc'h e zeus bet destumet ennho, pell dioc'h an nemorant eus an dud, unan benac taget gant ar c'hlenved spontus-se.

Evel a lennomp soken er scridou coz, an nor vihan a zo brema distanket e kichen an nor dal ilis cathedral castel Paol, n'oa great nemet evit ar gakousien pe an dud lor, a renke mont ha dont atao dre an nor-ze a chom eno a zindan corden ar c'hloc'h evit clevet an ofern ha pedennou all an ilis. Castellis a lavar, hag ho c'hredi a ran, n'ho deus mui a izom eus an nor-ze, da vihana evit an dud lor, rac a drugarez Doue ar c'hlenvet-se ne deo mui anavezet en ho zouez ; mes goude beza en em zizammet ho unan, n'ouzoun ket a vad perag e zaffent da essa louza bugale tokic pont ar c'hastel ; evidomme a zo tremenet meur a veach dre Bont ar c'hastel ha morse n'em beus guelet heno den lor ebet. Ar pez em beus da lavaret deoc'h divarben an den lor eus kear Aost a dle hon lakat da drugarekat Doue da veza pelleat dious hor bro eun evelep clenved, stagus meurbet.

Setu ama eun divis en devoue gat eun den lor eun offiser eus a arme ar Frans er bloas 1787 ; he unan eo en deus-hi lezet dre scrid. Kear Aost e peleac'h e c'hoarvezas a zo en Itali peur dost dar menesiou huel, hanvet Alp, a zo anv c'hoan goloet a erc'h hag a zisparti an Itali dious ar Frans. Tu an hanter nos eus ar gearma ne deus nemeur a dud o chom ennha ; douar labour ha jardinou, cetu ar pez a zo en tu-ze. Ama hag aont e veler c'hoas gouscoude pennadou eus ar mogeriou coz-se great gat ar romanisdet, ouspen daou vil bloas-so.

Heno e zeus ivez eur c'hastel coz kuezet oll en he boull, ne jom en he za nemet eun douribel, hanvet er vro touribel an ankou ; rac, eme ar re goz, meur a a veach e zeus bet guelet, pa veze du an amser, d'an taol a hanter noz, eur pikol itroun guisket e guen eur c'hleuzer en he dourn, o tisken eus an douribel se ; evit spounta ar vugale n'eus nemet coms dezo eus an douribel-se.

IAN AR GERNEVEZ.

Pardon Rumengol 1873.

1.

O Guerc'hez Rumengol,
Pedit evidomp ol ;
Rouanez an envou,
Dousait horpoanniou.

2.

Bras ezeo hon encrez,
Brassoc'h ho madelez ;
C'hui so mam da Zoue,
Ha ni ho pugale.

3.

En hoc'h ilis karet,
Cetu ni daoulinet.
Dirag hoc'h auteriou
Evit goulen grasou.

4.

O Mam ken dous, ker mad !
Hon sicourit dalc'hmad ;
Guir vam a esperans,
Pedit evit ar Frans.

5.

Enhi kouls hag e Breiz,
Kendalc'hit ar guir feiz,
Da ren da c'hloar Doue
Ni oll ho pugale.

6.

Mari, mam galloudus,
Gat ho prec'h cre, nerzus,
D'an Ilis roit scoazel
A eneb ar brezel.

7.

Pi nao, vel Gabriel,
Gat ar Speret-santel,
En deus deomp discleriet :
Mari oa glan bepret.

8.

Hor guir advocadez,
Miret gat madelez,
Hon Tad santel ar Pap,
Vikel Jesus, ho map.

9.

Miret hon Eskibien,
Nerzit hor beleien,
Evidomp goulennet
Peoc'h hag evurusdet.

10.

Grit ma kerzimp dalc'hmad
Divlam var an hent mad,
Ken a vimp gat Jesus
En Envou evurus.

X.

Personed ar parreziou divardro a ra ho c'hont da Zont da Rumengol, deiz ar pelerinach, da lavaret eo da zul an Dreindet, e prosesion e peun ho furesions.!!

KELEIER.

Ar C'honseil a revision, evit an dud iaouank o deus tennet d'ar zort er bloa-ma e departamant Finister, a dle digeri d'an eil a viz even ha serra, d'an daouzeg a vis gouere.

En ilis Loc-Maria Kemper ez euz lavaret, dinguelfer diveza, hag e vezo lavaret iviziken, bep guener kenta ar miz, da eiz heur dioc'h ar mintin, eun ofern evit ar Frans.

Pedi a rer calz, a drugare Doue, evit an iliz hag evit ar Frans. Hirio, er mare ma scrifan kementma, pemp varnugent a vis mae, ez eus tud ep niver o pidi er Folgoat. Ervez ar c'heleier e c'hellomp oridi e silaou mam Doue, mouez ar re en em erbed outhi, hag e comans rei dezho ho goulen, pe da viana da rei dezho eur merk bennag euz he scoazel. Peden Sant Bernard *Memonare*, o *pezet sonch Guerc'hez Vari*, a vezo ato eur bedengaer ha guir pa lavar ne deus morse Mari dilezet ar re en em erbed outhi a galon.

En dez all e comzemp euz an enterramant great e Ploumoger gant relegou an Aotrou Poullaouec, maro person Leogan, e Haiti, ha digaset da gichen eskern he dud er barrez ma voa ginnidig anezhi. Ar c'hazetennou galleg o deus comzet ive a gementse, ha setu ama un dra a gavan merket gantho, ha ne voa ket er pennad scrit laket e Feiz-ha-Breiz.

Enterramant relegou an Aotrou Poullaouec a voue great en derveziou ma roet eur retred diar vugale evit ober ho fask hag evit beza conzemennet. Etouez ar vugale a heuille ar retred-ze e zoa eun nizez d'an Aotrou Poullaouec, a ioa re vihan pa zeaz he eontr da Haiti evit evit me divije gallet delc'her sonch anezhan. Guelet a rea gouscoude o devoa he zud, var eun dro, canv, ha laouenedigez deiz an enterramant-ze, hag e devoa evel nec'hamant. He c'herent a zonje dezho eo, evel ma edo er retred, an dra-ze he lakea da zonjal a zevri.

Da noz da goan, eleac'h na voa nemethi gant he zad, he mam hag he moereb, ne c'helle mui delc'her ar pez a ioa var he speret, ha setu-hi o lavaret :

— M'em eus guelit hirio avad eun dra ha n'em oa ket guelet aliez c'hoas !

— Petra ac'h-eus guelet ? a c'houlenner outhi ?

Ar verc'h a ia ruz, a zell oc'h he zad, a bleg he fenn evel pa e divije mez, ha ne lavar ger.

— Lavar-ta petra ac'h eus guelet ?

— Me'm eus guelet va zad o lenva !

An tad, o clevet kementse a ziroll adarre da vouela ; rag ep mar en devoa keus d'he vreur, ha laouenidigez,

o velet brema he relegou deut euz an douar estren da gichen eskern he dud.

Hogen kement-ma a vercan evit an tadou ha mamou; grit mad, grit fall, ho pugale a evesaio ouzoc'h, ha kentoc'h zoken ec'h evesaont ouzoc'h eget na zonjit. G. M.

CONCOURS SANT-BRIEC.

Ar pez a c'halver *concours regional*, hag a ioa digoret er bloa-ma e Sant-Briec evit an Departamanchou euz ar bek douar-ma, a zo bet serret d'an naonteg a vis Mae. Departamant Finister en deus bet he lod euz ar priziou roet eno. Evit ar saout a vouenn chatal Breiz eo deut an darn vuia euz ar priziou d'ar Finister; daou varnugent var seiz-ha tregont a zo roet d'ar rum chatal-ze. Etouez ar re o deus bet ar priziou ze e velan hanoiou, Herve ar Rouz, euz a Ergue-Gaberik; Eozen Feunteun, euz a Benhars; Poulhazan, euz a Gerfeunteun; Herve Feunteun, euz a Ergue-Armel; Sebastien Cornic, euz a Gerfeunteun; Alan Feunteun euz a Ergue-Gaberic; Ch. Belbeoc'h, euz a Bouldergat, F. Ollivier, euz a Gerfeunteun.

Etouez ar re o deus bet priziou evit chatal, euz a wenn saos pe euz eur wenn all bennag, e velomp hanoiou ar Bras, euz a Sizun; Queinnec, euz a Sant-Thegonnec; Ar Bourg, euz a Sizun; Renan Cuzon, euz a Gerfeunteun; an Aotrou Champagny; Bizien du Lézard, euz a Bleyben; Cail, euz a Blouzevede.

— Ar re o deus bet kenta priziou, o deus bet ive da heul eur vetalen aour; ar re o deus bet eil priziou, o deus bet eur vetalen arc'hant; ar re o deus bet priziou izeloc'h, o deus bet eur vetalen brons.

Bethlehem. — Ar pez a zell oc'h al leac'h ma voue ganet hor Zalver enhan a dle ato beza c'hoek da eur galon gristen. Hogen eur sacrilach scrijuz a zo bet cometet eno er penn diveza a viz ebrel. Ar gresianed, var dro daou c'hant anezho, gantho sabrinier, pistolennou, fuzillou, a zo deut evel laeron da ilis Santez Helena, a zo en em daolet var an tadou latin a ioa o pidi, o deus distrujet oll ar c'hraou eleac'h m'oa bet ganet Jesus, o deus discaret an aoter, ha caset gantho kement a zerviche evit an ofis divin, bete tapisou deut di euz a Frans n'oa ket marteze c'hoaz eur mis. An tadou a Sant Fransez, mar dint chomet e buez, e c'heller lavaret eo dre vurzud. Eiz anezho gouscoude zo bet gouliet, ha daou zo goal laket.

An durked, evit doare, a ioa a unan gant al lamponed; an oll a zo mantret eno.

Consul Frans en deus diskuezet calz a gourach.

Laket en deuz an urs vad, ha great dioc'htu kement zo red evit ma zaje an ofis divin adarre en dro.

Ar re a zo eno en hano ar broiou all a zo en em zavet ive oll a enep an torfet-ze.

Pelerinach Chartr. — Pelerinach Chartr a zo eur pelerinach evit ar vro oll, hag a dle beza d'ar 27 ha d'an 28 a vis Mae. Eno ez euz eur zae pe eur gouel d'ar Verc'hez roet gant ar roue Charles-ar-Moal e 876. An Aotrou Dupanloup, escob Orlean, an aotrou Pi, escop Poatier, hag Aotrou escop Tul a dle prezeg eno evit ar pelerinach-ze. Eur prosesion braz a dle beza en dro da gær; oll barreziou escopti Chartr a vezo eno. Eun niver braz a eskibien, ouspen cant euz an deputeet, daouzek parrez a Bariz, o deus discleriet o doa sonch da vont di. Bras meurbet eta e vezo niver ar bardonerien.

Epad ar pelerinach oll, e vezo laket da ziskuez relek santel ar Verc'hez Vari.

An tad Santel ar Pab en deus roet eun induljans leun d'an oll gristenien a vizito ar c'hript, da lavaret eo, an iliz a zo eno en douar dindan an ilis catedral. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *17 Mae.*		Pont-n'Abat. — *21 Mae*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	31 lur, 48 c.	Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	22 lur. 76 c.	Segal.....	24 lur, 17 c.
Eiz.....	19 lur, 80 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 86 c.	Ed-du.....	21 lur, 67 c.
Kerc'h.....	17 lur, 98 c.	Kerc'h.....	19 lur, 05 c.
Avalou douar	11 lur, 00 c.	Avalou douar	11 lur. 50 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 7 EVEN 1873. N° 135 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza pact araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e lleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 7 Even 1873.

N'em eus ket a amzer! Setu eul lavar hag a glever alies; eun digarez eo hag a gaver ato pa na gaver ket a re all, ha pa've aoun da veza tamallet, pa ve meritet eur rebech bennag, pa vanker d'he c'her, pa chomer eb ober ar pez a dliet beza great.

Goulennit digant eur servicher lezirek perak n'en deus ket great he zever, perak n'en deus ket great al labourou a c'hortozet diganthan, hag e lavaro deoc'h dioc'htu : n'em eus ket a amzer.

Goulennit digant eur micherour lezirek n'en deus ket great eun tam labour o poa gourc'hemennet dezhan hag en doa touet a raje abenn an deis m'an deiz, hag e lavaro deoc'h ker buan : n'en eus ket bet a amzer.

Goulennit digant eur scolaer diegus perak n'en deus ket great he zeveriou, perak n'en deus ket desket ar pez a ioa roet dezhan da zeski, hag evithan da veza c'hoas iaouank, evithan da gaout nebeut a zescadurez, e c'hoar gouscoude avoalc'h evit caout an digarez : n'em eus ket bet a amzer.

Goulennit digant al labourer, an tiek didalvez perag eo diskempen he diegez, eo loran he zouarou, ema al louzeier fall o sevel en he barkeier hueloc'h eget an ed, perak ne gemer ket ar bal hag ar fals evit stanca var he zouarou, ar vignet evit tenna, dic'hrizienna al louzeier fall euz he barkeier, ha credabl e lavaro ive : n'em eus ket a amzer!

An digarez-ma a vez cavet dreist oll pa vez meneg euz a zeveriou ar relijion, euz a afer ar silvidigez. Pet a zo hag a vije, emezho, ho flijadur pidi, a dostaje alies oc'h ar sacramanchou panefe eun dra a vank dezho : n'o deus ket a amzer! pet zoken n'o deus ket a amzer da rei da Zoue an deis santel euz ar sul; marteze zoken da glevet an oferen!

Caout a rer tadou ha mamou hag a les ho bugale da zevel evel ma keront, ep deski dezho anaout Doue hag he garet, ep deski dezho ho C'hatekis na zoken marteze ho c'hreansou, hag e velit ar vugale-ze, deut en oad da ober fask kenta, ha ne c'houzont ger euz ho relijion, ne anavezont nicun euz ar guirionezou kenta euz ar feiz, nicun euz ho deveriou; goulennit digant an tadou ha mamou-ze perak n'o deus ket kemeret muioc'h a zoursi euz ho bugale, perak n'o deus ket ho c'helennet guelloc'h, hag e levirint deoc'h ive : n'on eus ket a amzer!

Gouscoude an dud-ze a gaf amzer avoalc'h evit aferiou ar bed-ma. Ar re, emezho, ne gavont ket a amzer evit ho deveriou a gristen, a gaf amzer avoalc'h da vont da glask ho flijadur ama hag ahont; ar re n'o deus ket a amzer da zeski ho c'hreansou d'ho bugale na da gempen ho ziegez, a gaf amzer avoalc'h da vont d'ar foariou ha d'ar marc'hajou, avechou ep m'o defe izom ebet da vont, ep m'o defe netra na da brena na da verza; ar re a les ho dever da ober var digarez n'o deus ket a amzer, o deus cavet aliez amzer da ober ar pez a ioa difennet outho.

An digarez-ma ne d'eo nemeur digemeret mad gant an dud; nebeutoc'h e tle c'hoas beza digemeret gant Doue, rak n'en deus roet deomp an amzer euz ar vuez-ma nemet evit ober hor silvidigez, hag evit kementse ne c'houlen diganeomp nemet eul lodennik vihan euz an amzer-ze, o lezel ganeomp al loden vraz evidomp hon unan.

Ar c'houenchou, ous pere o deuz an dud difeiz kement a gounnar hirio ma clasconf ho distruja oll, a zo bet ato eur Brovidans evit ar broiou ma zoa anezho.

Al leaned, ar venac'h en em denne euz ar bed evit servicha Doue, a rea ouspen pidi eleac'h ar re ne reont ket, ouspen ober piuijen eleac'h ar re a glask ho barados var an douar. Ho finijen a lakeant da dalvout evitho ho unan hag evit ar re all, ne ket epken evit ar bed all, mes zoken evit ar bed-ma. Calz euz al leaned pe ar venac'h-ze a laboure c'hoek, a zifonte douarou difrost, douarou ha ne brije ket ar re all ho labourat, a lakea, dre ho skuisder hag ho c'hoezen, an douarou-ze da rei cost ha frouez mad, hag e rannent an ed hag oll frouez ho douar gant kement o devoa izom.

Cals tud zo ha ne c'houzont ket ez eus calz euz hor c'heriou hag a zo bet savet en dro da eur gouent. Tud hag a felle dezho ren eur vuez paour hag a binijen en em denne en eul leac'h gouez bennag. Eno, evit beva, evit caout eur c'hinaouat vara, eur c'hrisien bennak da zibri, e labourent cos douarou dilezet gant ho ferc'hen. Nebeut ha nebeut an douarou-ze a deue da veza douar mad hag a zouge frouez aleiz. Ar beorien, an oll dud zomeg a deue di, hag euz a bell, da glask ho bevans ; rag ar venac'h a veve ho unan gant nebeut a dra, hag a roe d'ar beorien kement a c'hellent da zioueret. Ar gouent a greske, hag ive'an niver a beorien a gave sicour eno. Ar re-ma a zave lochennou a dost d'ar gouent evit gallout esoc'h caout ho lod euz an aluzennou a roet enhi. Gouscoude, tud pinvidik zoken, mes pere en em gave er verrentez dre eun darvout bennag, a dostea ive oc'h ar c'houenchou-ze pere a deue da veza grignol ar c'harter tro var dro.

Setu penauz ez eus bet savet meur a gær ha meur a vourk. Setu penauz eo bet laket da dalvout calz euz an douarou-ze a zo eun dudi sellet outho hag a ro kement a ed hag a frouez d'ho ferc'hen. Daouarn ar venac'h eo o deuz ho c'hompezet hag ho zempret, hag ho laket er stad ma ho guelomp brema. Hag aliez eo tud ar c'heriou ze savet gant leaned, perc'hen an douarou-ze difontet gantho eo a c'houlen ma vezo taolet an oll gouenchou en traon !

Ar pez a rea ar venac'h guechall, her greont c'hoaz kirio. An tadou Trappisted, e kement leac'h ma zeont da chom, e Breiz, e Frans, en Itali, en Afrik, ho gueler oc'h ober douar mad euz a zouarou ha ne ze zonje den ho labourat, foenneier glaz ha druz euz a c'heuniou hag a laginier. Ober a reont evelse mad ar c'harteriou ma en em gavont enho o rei talvoudegez da zouarou ha ne deue netra enho, hag o iac'husaat an ear deut da veza fall ha da zigas clenvejou er vro dre an doureier sac'h a chome da vreina varnezho. Ha pa na zelfet eta nemet oc'h ar vad-ze a ra ar c'houenchou, e tlefet ho bennigen. G.M.

Pardon Folgoat.

Ervez ar pez am eus clevet, pardon Folgoat zo bet euz ar re gaera, dre an niver a bardonerien a ioa eat di, ha muioc'h c'hoas dre an devosion a ziskuezent.

Cals parreziou a ioa eat couls lavaret abez, e prosesion, mont ha dont ; ha ne ket epken euz a dost, mes euz eur pennad mad, evel Landerne, Plougerne, Plougar, hag aleiz a barreziou all.

Var gementse e scrifer deomp euz a Blougar :

Unan eus ar parressiou e deus diskuezet muia devosion, hag ispicial muia ners calon eo hini Guicar. Procession Guicar a zo eat var zao da ben, *done mone,* hag en eur gana canticou eb paoues, petra benac m'he devoa da ober var dro peder leo hanter. Ar baniel, unan eus ar re goanta a zo bet e Folgoat, ar Verc'hez en eun tu hag ar galon sacr en tu all, a ioa douget gat teir blac'h yaouanc ; en dro dezo e zoa daouzec plac'h yaouanc-all, pep a c'hiton gantho. Ar pemzek plac'h iaouank-ma, ho doa en em voestlet da vont da Folgoat; gat ho dillad guen, a lakeant evit ar veach kenta, evit ober amand henorabl dar galon pur a Vari, abalamour da eun dra ankennius nevez diguezet er barrez.

Setu ama ive

Mennoz er pardonner var bardoun Folgoat.

En dra dudiuz oa gwelet eno dissul divezha kement a vil pardouner dastumet euz a beb tu euz a vreiz : anavezet am euz d'euz ho gwiskamant pemp pe c'hweac'h divardro Hennebont, meur a tregheriad hag en ho zouez greg eur banker euz Lannion. Leonarded ha kerneviz a ioa ep niver. Oll, me gred, or beuz goulennet ouz ar Verc'hez ma teufe adarre hon tad santel ar Pab da veza silaouet gant ar re a so o vlenia ar bobl ; gant er barner evel enhez pini ne ankounac'h morse eo ive tad ar gristenien ec'h elleur ghedal er peoc'h paduz. Pedet or beuz an itron Varia à Folgoat da lakat tremen trubuillou an den santel bloaz a so evel er bac'h en he balez e Rom. Araog ma varvo ma c'helfemp c'hoaz diskwez dezhan dirag ar bed oll her respet hag hor c'harantez ha pa deui dezhan leskel ar bed-ma ma lavarimp etouez hon daëlou: Doue ra vezo meulet, en dioualler galloudeg or beuz en env.

Truez braz a so da gaout ouz ann hini a so deuet ez a Folgoat eb m'en dee bervet he galon en eur c'hiz ne c'heller ket displegha o velet kement a brocesionou hag a dud o pedi, o klevet kement a *Ora pro nobis* o tont euz a galon hag euz a c'hinou peb unan, ar beden gaër ar magnificat kanet gant kement a nerz hag a ene ; kement-se a so traou kaer meurbet ; an nep en deuz o gwelet er veach n'ho ankounac'ha ket hed e vuez.

J. FAVÉ.

Kement am eus clevet o comz euz ar pardon-ze a lavar evel ar pardoner-ma.

Divezatoc'h e comzimp c'hoaz euz ar pardon-ze.

An den lor eus kear Aost.

EIL PENNAD.

En despet da ze brema zeus pemzec vloas, dre urs roue ar Piemont e voue kempennet an douribel-se evit digemeret eun den lor, killet e voue gat eur voger huel evit hen dispartia dious an nemorant an dud ; c'hoant a ioa gouscoude da vihannat muia ma c'hellet he stat ankennius. He voued a veze casset deza eus eun hospital a gear, hanvet hospital sant Moris, ouspen eur reiz kegin hag eun arrebeuri dereat e voue roet deza benviajou evit labourat he jardin.

Edo heno destumet etre ar peder moger-se pell amzer a ioa, eb morse guelet den nemet ar belec a yea a amser da amser da gass deza he zacramanchou, hag ar breur a gasse bep sizun he voued eus an hospital.

Epad ar brezel a rea ar Frans d'an Itali eun offiser eus hon arme o tremen dre gear Aost a jommas ennhi da ober eun diskuiza. O vont hag o tont guech dre n'hent ma guech dre n'hent all e tiguezas deza tremen dre gichen jardin an den lor-ma ; o veza cavet an hor gouz digor hag o velet ar bokedou skedus a lugerne ennhi e zeas er jardin dre guriosite. Caout a reas enho eun den guisket dister, mes kempen, harpet ous eur vezen, he speret a zeblante beza beuzet e Doue en eur zonjal er guirionezou eternel.

Pa glevas an trous eus an offiser, an ermit-ma, eb distrei he ben na sevel he zaoulagad a lavaras gat eur vouez glac'haret : *Piou a zo azehapetra glasker diganen?* — Eun tremeniad oun, eme an offiser, ar guel eus ar bokedou dudius hag an doare vrao eus ho jardin a zo bet ar pen abec eus va ardizegez ; ma tisplijan deoc'h, me zistroio racdal var va c'his, glac'haret e ven da zont d'hoc'h encrezi. — *Ne dostait ket,* eme an den-ma en eur ziskuez d'an offiser gat he zourn pellat diounta, *ne dostait ket rac beza emaoc'h e kichen eun den lor.* — Pegen bras benac eo ho tizeur, eme ar beachour, ne bellain ket, morse n'em beus dilezet eun den reuseudic, gouscoude ma ran poan deoc'h o chom ama, racdal m'en em denno kuit. — *Bezit deut mad,* eme neuse an den lor o trei etrezec an offiser, *ha chomit ama m'ho peus an ardizegez, goude beza great eur zell varnoun.* — An offiser, den a galon gouscoude, a oue sebezet oll gat ar spount pa zellas oc'h an den reuseudic se a ioa dishenvelebet oll ha peurzrebet gat al lornez. Chom a rin a galon vad, emeza, ma plich ganeoc'h digemer eun den a zo deuet ama dre chans hag a jomo dre an drugarez vras en deus evidoc'h.

An den lor. — Trugarez.... siouas morse den n'en deus bet truez ouzin.

An offiser. — Eurus en em gaffen ma c'helfen lakat eun nebeut frealzidigez en ho c'hene.

An den lor. — Eur joa vras eo evidoun guelet an dud, clevet ho mouez, mæs, siouas, an oll a dec'h diouzin.

An offiser. — Va lezit eta da goms ouzoc'h eun nebeut ha da ober eur bale dre ho tiegez.

An den lor. — A galon vad, ma c'hell kemense ober plijadur deoc'h. (En eur lavaret ar c'homsou-ma, an den lor a daolas var he ben eun tok kel ledan hag a ziskenne ken izel ma peurc'holoe he zrem oll.) — Deuit dre an hent ma, emeza, da du ar c'hreiz deiz. Ama el liorzic-ma ne labouran nemet bokedou hag a blijo deoc'h marteze. Bez' e zeus meur a hini en ho zoues, ha ne veloc'h re henvel outho e nebleac'h ; lakeat em boa destum evidoun ad an oll bokedou a deu ho unan var menez Alp ; ho adet em beus em jardin mesk ha mesk, ho zrempa mad a ran hag ho doura ; dibaba a ran ar re vravoa da rei ad evit ar bloas var lerc'h, caerroc'h caerra e teuont da veza bep bloas : grit, me ho ped, eur zell ous ar bokedou-se.

An offiser. — Guir a livirit, morse n'em beus guelet bokedou henvel outho, morse va daoulagad n'ho deus paret var hini ker caer ha ker skedus hag hi.

An den lor. — Sellit ous an toulladic ros-ma, ounnez eo ar rosen dizrein, ne vélor e nebleac'h nemet var lein menez Alp. Mæs dre ma labouran en dro dizi, dre m'he adan ha m'he greffan e sao a nebeudou drein oc'h he scourrou.

An offiser. — Ret e ve eta he c'hemeret evel merk an ingrateri.

IAN AR GERNEVEZ.

Eur prizonier er Prus.

VII.

Vurtz ha me, eme Villou, a ioa deut da veza mignoned vras. Pa zejomp adarre en hent euz ar gar-ze eleac'h ma em boa bet kement a boan o velet guerza dillad bugale euz a Frans, e caozejomp eur pennad. Hogen ar riou, ar skuisder, an izom da gousket a grogaz enhon, rak n'em oa ket cousket pell a ioa, hag e riz eur voreden. Pa zihunis ne vouien ket peleac'h edon. Vurtz a c'houlennaz ouzin :

— Ahanta, diskuizet oc'h eun dra bennak ?

— Ia ; pell oun bet cousket ?

— Eun diou pe deir heur. N'oc'h eus ket a boan en ho kar ?

— Nan, ne zantan ket va gar zoken.

— Me'n douete... neuze eo mall he dihuna ive.

— He dihuna ? ha perak ?

— Me gred ervad ez eo scornet, ha ma na zigaser ket a vuez enhi ep dale, e vezo red he zroc'ha. Guelomp. Vurtz a dennaz ar c'hos tamour lien a ioa en dro d'am ufern ha d'am gar, hag a lavaras : Sellit, guelet a rit-hu ?

Va gar a ioa digouenvet ; eleac'h avad beza perse evel ma voa kent, e voa deut da veza guenn divalo. Moustra a reas varnezhi, ne zanten netra ; mes dont a reas ruz eleac'h m'en doa moustret.

— Alo, enezhan, ne ket re zivezad c'hoaz, hag o trei oc'h Mauris, ar c'hrenn baotr a ioa en hor c'hichen digas erc'h din, emezhan, ha sicour ac'hanon da frota.

Abenn eur pennadig e teuas buez em gar, mes poan a deuaz ive ; me zonje din e saclet enhi spillou pe nadoziou ruziet en tan.

— Brema, eme Vurtz, ema ho car e savete adarre evit eur pennad. He golo a riz adarre ; an tan a ioa enhi ; mes ar boan hag an danijen-ze a vougas nebeut ha nebeut.

Eun dra a velis neuze, hon trein a ioa bihaneet calz epad ma voan bet cousket. Eul loden anezhan a ioa bet distaget evit cas ar brizonierien da geriou all larcoc'h en douar ; ni a iea ato gant al linen a zo a dost da ster ar Rhin. Kementse a blije deomp avoalc'h, rak gouzout a reamp e chomemp evelse tostoc'h d'ar Frans, hag e vije esoc'h deomp tec'het mar gellemp eun devez bennak dont a benn euz ar pez a zonjemp.

Guelet a reamp ive e voa chomet an douarou ep hobourat, an dud o veza bet savet a vrás da vont d'ar vrezel ; mar deuz eta dre eno aleiz a draou laerez, e

c'helfe beza ber ar bara gantho. Hogen ar bara a roent deomp-ni ne dlie ket bianaat calz ho hini.

En eur gar e chomjomp eur pennad mad, hag eno, evel e leac'h all, ez oa deut tud aleis da zellet ouzomp. Va c'hamarad Vurtz a ioa en em laket da zesina var eun tam paper gant eun tam glaou ; ha kementse evit caout berroc'h an amzer. Eur bonrc'hiz a ioa o sellet ouzomp a dre hor c'hein, ha ne droe ket he zaoulagad divar ar paper dre ma laboure va mignon gant he c'hlaouen.

Ar bourc'hiz en em lakeas neuze da zistaga deomp gallek fall, galleg evel ma c'hoar distaga an allmanted. Vurtz a rea neus da ober ar scouarn vouzar evel pa ne gomprenje ket ; hogen gouzout avoalc'h a reamp en doa c'hoant da brena an tam paper-ze var behini en doa Vurtz desinet eun doare castel a ioa dirazomp.

Pa vele ne c'halle ket rei da c'houzout deomp ar pez a felle dezhan, setu hen o vont kuit a brez, hag o tistrei ep dale gant eun demezel iaouank oc'h he heul. He verc'h oa a ioa bet savet e Paris. Houma, na petra-ta, a gomze mad ar gallek, hag a lavaras da Vurtz :

— Va zad en deus c'hoant da brena diganeoc'h an desin oc'h eus great dirazhan.

— Me ne verzan ket a draou evelse ; mes evit netra e rofen va desin d'an hini am eus guelet bremaig o rei eun tam bara da eur prizonier paour.

— Oh nan, guell eo ganeomp he brena.

— Ato-ta hor c'hemerit evit enebourien ?

— Oh nan, n'ho kemeromp ket evit enebourien p'eo guir emaoc'h er boan.

— Setu aze, demezel, kenta coms vad am eus clevet abaoue ma zoun prizonier. Sellit, setu aze an desin ; Doue r'ho pennigo, c'hui hag ho tad.

An tad a glascas neuze ive hon trugarecat en he c'hallek trefouet. Mes Vurtz en em lakeas da gomz allmand outhan, ar pez a reas dezhan eur blijadur vras.

Lavaret a reas deomp, petra bennak ne gomze ket ar gallek goal freaz, e voa gouscoude profesor carget da zeski ar galleg er gær-ze.

Etre daou ar verc'h a ioa eat ac'hano, hag a zistroas gant eur baner a ioa enhi eun nebeut bara bian da rei deomp, ha neuze eun nebeut creionou ha foliennou paper desina evit Vurtz ; ar pez a reaz ive plijadur vras da hema. Deut oamp da veza mignoned e ber amzer ; pa vezer reuzeudig e caver gras clevet unan bennag'o kemeret truez ouzoc'h.

Ep dale e tiblaschomp oc'hano, ha neuze kenta ma chomjomp a za e voue e Manheim. Eno e teuaz eun toullad aotronez da sellet ouzomp. Ar re-ma a ioa euz ar Beljik dioc'h a voue lavaret deomp, hag a deue da velet penauz a reat ouzomp.

Bep wagon ma zeant da zellet outhan, ho c'hlevemp o truezi ; guelet a reant eno fransizien reuzeudig en ho za en erc'h, ep bouteier, na dillad couls lavaret. An dra-ma zo scrijuz ! an dra-ma zo scrijuz ! a lavarent-hi dre ma zeant.

Daou ofiser prusian a iea d'ho heul, en eur c'hoarzin hag en eur ober goap.

— Asa, a lavaras dezho an otronez euz ar Beljik, en em glem a rit dre ma lavar ar c'heleier ez oc'h criz, hogen lavarit din penauz e c'helfac'h beza crisoc'h ?

— Clevit, eme unan euz ar brusianed, ne c'hellomp ket ober guelloc'h. Kement a brizonierien on eus ma ne ouzomp na peleac'h ho lacat na penauz ho beva.

— Mes, guelit-ta, ar re-ma, an dud keiz, a zo aze en erc'h beteg ho anter.

— Alo, en hent, eme ar prusian, ma tigouezint kentoc'h.

E Mayans e voue roet urs deomp da zisken euz ar wagoniou, hag e vouemp destumet eno, evel e Strasbourg, evel eur c'hraouiat denved, ne ket var ar c'holo, mes var an teil. Guir eo an teil-ze ne flerie ket, rak re scornet oa. Eno e voue digaset deomp hor pred, eun tam riz brein etouez avalou douar. Ni, bennos Doue d'ar bourc'his mad euz a Vanheim, on doa eun tam bara mad da zibri, ha ne douchomp ket oc'h ar frico a ioa digaset hag a rea donjer deomp. Hogen an naoun zo criz, ha meur a hini euz hor c'hamaraded hen debre chasun.

Eno ive e veljomp eur vanden soudardet o sevel en eun trein evit mont e Frans, ha tud ar re-ze, deut d'ho ambrouk d'an hent houarn, en em lakeaz ive da ober hu varnomp-ni evel pa vijemp-ni kiriek d'ar vrezel etre ar Frans hag ar Prus.

Ac'hano e zejomp da Gologn ; hogen ne ket eno c'hoaz e tliemp chom. Vurtz em em lakeas neuze da gonta historiou deomp dre ma zea, evit digas eun tam laouenidigez bennag e calon ar re her silaoue.

Cologn e deuz eur Gatedral hag a dal ar boan sellet outhi. Petra bennak ma n'em eus ket a zescadurez ha ma em oa neuze poan em gar, ec'h anconnac'hais va foan o velet eun iliz euz ar vent-ze, ha c'hoas ne deo ket echuet. Dre greis ma edomp o sellet oc'h ar Gatedral e voue criet ouzomp : An oll d'an traon !

Va mignon Vurtz a iea da zesina ar Gatedral ; red e voue dezhan destum he baper ha disken evel ar re all. Hogen an oll brizonierien ne ziskenjont ket ho unan. Daou a ioa maro, ha tri pe bevar all ne dalient nemeur hirroch, a ioa scornet oll ha ne zantent mui ho foan. Caset e vouent ha laket a reng e kichen ar voger.

— Ar re-ze zo euruz, a lavaraz em c'hichen eur mobil iaouang, a basea ken na venne mouga, hag a daole ar goad ; da viana, emezhan, n'o deus mui a boan !

— Ro peoc'h, eme eur soudard coz ; guelloc'h eo c'hoas caout poan eget mervel. Marteze divezatoc'h ni or bezo hon tro !

— Evidon-me, eme egile, a voar ervad eo great va zro, ha n'em eus ket a esper da barea ; ar pas-ma ami lazo ep mar ebet.

— Pjou a voar ; ar pez a laz lod, a zavete lod all. Ar paour kez clanvour a hejaz he benn, hag a deuaz adarre eun abaden baz dezhan. Ne lavaras ger mui.

Neuze e clefjomp crial : d'ar c'hafe !

Pevar Zoudard a deuaz o tougen eur pez caoter leun a gafe tom. Ni a voue laket var beder renk. Tasou houarn guenn a voue roet d'an daou genta euz a bep reng, ha neuze an tasou-ze a iea cuz an eil d'egile, ha pephini a efe eun tasad dre ma tremene ar gaoter ebiou dezhan. N'on doa ket a zonjer oc'h efa an eil varlerc'h egile ; prizonierien ne c'hellont ket beza figus.

Ar c'hafe-ze a ioa lall, c'huero, ep tam sucr ebet ; n'eus fors, ober a reas vad deomp, rak digas a reaz eun tamik tomder enhomp.

Eur pennad all eur vech all. G. M.

Trubuillou eur scrifagner dizoue.

Matez an Aotrou Bertrom, caer en doa hema ober meuleudi an daou vicherour a ioa deut da brena ar guele houarn, ne blije tam an daou zen-ze dezhi.

— Guelet a rit gouscoude o deus paet dioc'htu ?

— Guelet avoalc'h ; n'eus fors, n'o deuz ear vad ebet.

— Alo, brema, pa na gavit netra da rebech dezho. e fell deoc'h caout abeg en ho goubari.

— Em euz aoun ne deuint ket en dro !

— Oh ! p'eo guir o deus paet, ne lezint ket ar guele aze.

— Mad, mall eo deoc'h merenna, setu aze an *Angelus*.

— Roit peoc'h din gant hoc'h *Angelus*, ha guelit dioc'h va montr zo aze var ar chiminal ha creis-deiz eo.

Bella a ia da zellet var ar chiminal eleac'h ma voa boaz he mestr da lacat he ventr, hag a lavar :

— N'ema ket ho montr ama !

— Penaus ? penaus !... ha Bertrom da velet he unan.

— Ah va Doue, va montr zo laeret !

— Ne ket, emichans !

— Eur montr a gouste din antercant scoet, hag a zo ganhen daouzek vloas zo ! An daou vicherour-ze ! piou en divije sonjet ?

— Ma zafemp da velet hag hi zo bet e ti ar goff ?

— Ia, it-ta, ha me zo o vont da gaout ar c'homiser-polis. Cas a reas ganthan ive an daou levr en doa roet d'an daou vicherour hag o doa lezet eno.

Ho hanoiou am eus scrifet ama, emezhan, hag an dra-ma a zervicho evit caout an daou laer.

Bella ne gavas micherour ebet e ti ar goff ; n'oa bet hini anezho eno ; ar pez a zo eas da gridi.

Ar c'homiser-polis, pa en doa clevet gant Bertrom penauz oa savet he ventr dezhan, a lavaras :

— Me a velo hag hen a c'hellin caout eun ditour bennag euz ho montr ; hogen ne esperan nemeur.

— Ho hanoiou zo ama scrifet ganhen ; an dra-ma ho sicouro d'ho c'haout.

— Ho hanoiou ? ia, falz hanoiou ; ne ket ar re-ze guir hanoiou an daou lampon zo bet en ho ti ; ha ne velit-hu ket penauz o deus great ho zro ? An hini zo en em donnet kuit da genta eo en deus samet ho montr ; egile neuze zo chomet varlerc'h da varvaillat ganeoc'h var digarez ho paea, hag evit en em zila ive goudeze pa n'o pije mui disfizans anezhan. En aour ema ho montr ?

— Ia, hag antercant scoet a gouste din brema ez eus daouzek vloas.

— Mad, p'eo guir oc'h eus bet seis lur da viana ne gollot ket oll.

Bertrom a c'hrosmole en eur vont ac'hano ar c'homiser polis ive en deus c'hoant da ober goab ac'hanon ! Hogen n'oa ket echu c'hoaz ar goaperez a dliet da ober anezhan araok zoken ma c'herruje en he di. Bella a ioa bet e ti ar goff, hag e c'hellit cridi, an oll amezeien o doa gouezet pebez tro a ioa great dar filozoph. Evelse e voant oll oc'h he c'hortos da zistrei euz a di ar c'homiser. Oll, en eur vusc'hoarziu e teuent da druezi dezhan, da c'houlen outhan e pe seurt prizon oa caset an daou laer, ha deut oa he vontr d'ar gær, ha n'o doa da viana great droug ebet dezhan, ha cant tra all hag o divije laket Bertrom da vont er meaz anezhan, he unan panefe ma c'houie ervad n'en divije morse ar gounit gant ar vanden goapaerien-ze, hag ar guella tra en doa da ober oa tevel.

Div heur oa pa en devoue Bertrom he veren en dervez-ze. N'oa ket laouen, ha n'en doa ket a leac'h da veza. Evelse ne rea nemet gourdrouz he vatez evel pa vije-hi kiriek d'an oll droug a ioa digouezet. Ar pez a greske c'hoaz he boan oa guelet dirazhan ar guele-ze ne vouie petra da ober evit en em zizober anezhan. Evel ar re n'o deus ket a feiz a zo ato prest da gridi an diota sorc'hennou, e voa tost da gridi en devoa ar guele-ze speret, hag e felle dezhan ober he oll c'hallout evit enebi oc'h he vestr.

Gouscoude, emezhan, ni a velo c'hoas, gant pehini ac'hanomp e zai ar gounit. P'eo guir ne c'hellan ket da verza, ha ne fell ket din ken nebeut da rei evit netra da zen ebet, me da daolo aze var ar ru var ar berniou scubachou a daoler aze bemnoz hag e zi gant ar pillaouaer evel coz houarn, pe gant ar c'har a deu bep mintin da zestum an teil divar ar ruiou.

Da noz eta, etre deg hag unneg heur, pa voa mouget ar goulou er scalierou, Bertrom a deuaz evel dre laer, da gas he vele var ar ru. Tom e voa d'he benn araok m'en doa gallet disken ar beac'h traou-ze euz ar pevare astach ; dreist oll evit he zisken goustadik, didrouz, ep beza clevet gant an amezeien. Gant poan avoalc'h gouscoude e teuaz a benn euz he daol. Berr oa varnezhan pa zigouezaz adarre en he gambr goude an tam labour denn-ze.

Goude beza diskuizet eur pennad, e tigoraz he brenest :

Ema ar mare, emezhan, ma teu ar billaouerien da ober ho zro, red eo din guelet pe seurt min a raint oc'h va c'hos guele houarn.

Abenn eur pennad e vel unan o tostaat ; dont a ra beteg ar guele, sellet a ra outhan, he deleur hag he zis-

teleur a ra, mes goude beza furchet ha cavet eun tam pillou bennag etouez an teil e za kuit, o lezel eno ar c'hoz houarn.

— Petra, a lavaras neuze Bertrom outhan he unan, ar pillaouer ive a ra fae varnezhan! Red eo ma ve deut ar billaouerien-ze da veza bourc'hizien, ha bourc'hizien figus zoken, ma ne ket mad an dra-ze dezho!

Epad ma c'hrosmole evelse en he brenest, an ear a ioa fresk hag e teuaz ar strefiat dezhan; mont a rea da baca sifellat. Red e voue dezhan serra he brenest ha mont d'he vele. Treveil avoalc'h en doa bet en dervez-ze evit gallout cousket c'hoek; hogen he gousk ne voue ket hir.

N'oa ket c'hoas deis pa voue dihunet gant ar safar a reat er ru dindan he brenest. Ne vouie ket petra c'helle beza kementse. Asten a reaz he zorn da gemeret he vontr evit guelet ped heur e voa; hogen neuze e teuas da zonch dezhan n'en doa mui a vontr, hag he nec'hamant a grescas c'hoas.

Souden e teuer da skei var he zor, hag ez eo red dezhan sevel. Eur serjant polis eo a deu da c'houlen digor en hano al lezen.

— Ne ket c'hui eo an Aotrou Bertrom, scrifagner?

— Eo, me eo.

— Perag oc'h eus tolet eur c'hos guele houarn aze da stanca ar ru, en denvalijen?

— Evit en em zizober anezhan; evit ma zaje gant ar billaouerien pe gant car an teil.

— Hag hen taolit e creiz ar ru da c'hlaza an dud?

— Me'm oa he laket e kichen ar voger var scubachou a ioa aze, mes eur pillaouaer en deuz he daolet larcoc'h.

— Mad, eun den a zo stoket enhan hag a zo goal laket.

An den-ze a zo red he gas d'an hospital, ha c'hui eo a baeo evithan.

E guirionez, eur micherour o vont mintin mad hag a brez d'he labour, en doa goal c'hlazet he zivesker o steki oc'h ar barrennou houarn. Leun c'hoad oa, ha ne c'helle ket bale. En em laket oa da grial ha da ober safar; an amezeien a ioa deut da velet petra a ioa, ha dioc'htu o doa anavezet guele houarn an Aotrou Bertrom, ha setu penauz oa deut ar serjant polis da zihuna hema, ha da ober dezhan disken var ar ru.

An den gloazet gouscoude n'en doa bet nemeur a zrouk. Bertrom a voue kitez evit paea tud d'he zicour da vont d'he di nemed gouscoude chom a rankse ep labourat; red e voue dezhan avad sevel adarre he vele houarn d'he gambr.

Pa zigouezaz er pevare astach, teurc'huezet oll, e taolaz eno he zam en eur lavaret:

— Mad, me garje gouscoude beza bet relijion, rak clevet em euz ez eo mad ar relijion da zeski d'an den ar basianted; hogen gant eur c'hos guele evelse eo red mad d'an den caout pasianted, ha va rezon a zo eat hirra ma c'hell. Neuze ez eaz adarre d'he vele; hogen ne gouscas nemeur; re a gas a ioa var he c'hoad, ha prest avoalc'h e vije coezet clanv.

Hogen ar guele houarn a ioa deut da veza brudet er c'harter. An daou lampon o doa laeret he vontr o doa en em glevet gant ho c'hamaradet ha dreist oll gant an hini a ioa bet gloazet var ar ru hag a ioa euz ho banden, evit tenna c'hoaz eun dra bennak divar goust Bertrom. Lacat a rejont hema da zougen clem a enep ar filozof dirak ar c'homiser polis, o rei da gridi e voa bet red dezhan chom cals derveziou ep gounit, dre ma voa bet cals pelloc'h o parea eget na zonje.

Red e voue adarre-ta d'ar paour kez den mont da di ar c'homiser, hag ar micherour a c'houlenne cant lur evit an derveziou en doa collet.

— Cant lur, eme Vertrom? me iafe dirak kement tribunal zo e kær kentoc'h eget rei cant lur goude kement a goll am eus bet dioc'h ar guele-ze. Ar guele a roin deoc'h mar kirit dont d'he gerc'hat.

Ar c'homiser a reaz ar peoc'h o lavaret e roje Bertrom ar seis lur en doa bet kentoc'h evit ar guele, ha neuze ar guele var ar marc'had.

Ar micherour a gemeraz ar seis lur; ne deuas ket avad da gerc'hat ar guele. G. M.

Ar ialc'h vurzudus.

Jerom a ioa jardiner, ha red e vije bet mont pell evit caout eun all honestoc'h evithan. Divezad ez ea da gousket, abred e veze var zao, dizamant e laboure, ha beva a rea gant nebeut a dra. Evithan da veza paour ne vije ket bet reuzeudik panefe eur frouden a ioa lojet en he benn ha ne c'helle ket da gas ac'hano. Pe hen a vije o planta caol, pe o tenna carrotez, pe o toura he vleuniou, pe o cas frouez ha louzeier e kear var gein he azen, ato e zoa eur zonch o rei nec'hamant d'he speret.

Petra ra kement a dud pinvidik gant berniou danvez evel o deuz? eme Jerom outhan he unan; oh m'am bije me bet danvez evelse, me voar petra am bije great. Bez'ez euz aze kement a dud paour, en dienez, n'o deus ket a vara da zibri, n'eus nemet truillou var ho zro ha var dro ho bugale; hag ez eus gouscoude kement a noblans hag a vourc'hizien hag a implij ho danvez Doue, a voar penauz, ha n'o deus morse avoale'h, hag hi o tispign teir guech muioc'h eget na ve dlet. Setu aze eun amezeg ha n'en deus ket a venviachou da labourat; setu aze eun all hag en deus kar hag alar, mes n'en deus na marc'h nag ejen da staga outho; setu aze eur c'here ha n'en deus ket a ler da ober eur re voutou, eur c'halvez ha n'en deus ket a goat, eur gol ha n'eus ket daou lur houarn en he c'hofel. Ha Jerom a gonte var he viziet ar re euz he amezeien hag euz he anaoudeien a ioa ber ar peuri gantho, hag en divije laket, emezhan, en ho æz ma en divije bet danvez evel o devoa hema hag hennont o divije great guelloc'h gant ho madou o sicour an dud izomek-ze eget oc'h ober goal zispignou evel a reant.

Eun dervez edo o tistrei euz ar marc'had var gein he azen, hag ervez he gustum edo adarre o ruilla ar sonchze en he speret. An noz a ioa o tont, hag edot, evel ma leverer, etre ki ha bleiz. Setu, en eun hent don, e tigouez ganthan eun itron gaer, hag hen, mar gouie da zisken divar he azen ha da lacat he vonet en he zorn.

— Jerom, eme an itron, gouzout a rez-te piou oun-me?

— Ne ouzon ket, itron, biscoaz n'em euz ho kuelet.

— Me eo ar c'hrac'h Organd, hag a voar petra a dremen en da speret. C'hoant caout danvez ac'h euz, ha ne ket guir?

— Ia da, itron, avechou zur e carfen caout danvez, mes evit ober vad gantho eo avad. C'hui pa ouzoc'h petra a dremen er sperejou a voar an dra-ze avoalc'h.

— Ia, her gouzout a ran, ha setu perag e roan dit da reket. Dalc'h da vonet: me ia da ober anezhan eur ialc'h vurzudus. N'e pezo nemet lacat da zorn enhan, hag e cavi kement a arc'hant hag a gari. Deus d'am c'haout ama adarre abenn peder heur varnugent. Tremenet ar peder heur varnugent-ze, da ialc'h a deui adarre da veza bonet.

Jerom a zonjaz en em deleur d'an daoulin evit trugarecat an itron gaer; hogen eat oa en he zro, ha ne guelas mui.

Ar jardiner a deuas d'he di, en nosvez-ze avad ne gouscas nemeur; mall en doa da velet an deiz o tont.

Jerom a zavas mintin mad antronoz. Eun all en he leac'h n'en divije ket gortozet antronoz evit guélet ha bez'ez oa eun dra bennag er ialc'h vurzuduz; mes Jerom a gave dezhan en doa amzer.

Kenta a zigouezas ganthan p'edo o vont er meaz euz he lochen e voue eur zoudard iaouank torret gant ar skuisder, ha beac'h dezhan o vale var bouez eur vaz.

Jerom a denn he vonet, a laca he zorn enhan, hag a denn eur grabanat aour hag arc'hant hag ho ro ep conta d'ar zoudart paour. Neuze e za d'he liors da denna ar c'huilet glaz divar he gaol, hag e sonje pe seurt vad a c'helje da ober c'hoas gant he ialc'h vurzudus.

En amezegez ez oa eur fagoder iaouank hag a rea al lez da eun amezogez; mes tad ar plac'h iaouang ne felle ket dezhan rei he verc'h d'ar fagoder ken n'en divije cant scoet destumet ganthan. « Evit delc'her atant, a lavare ar potr coz, eo red caout eun dra bennak. »

Jerom a denn cant scoet euz he ialc'h, hag ho c'has d'ar fagoder iaouang, hag an dimizi a voue great.

Jerom en doa c'hoaz en he amezegez, meur a jardiner all ker paour hag hen. Muia diezamant o doa eo o clask caout dour. An douar a ioa seac'h, hag en doa izom da veza douret. Mes an dour a vanke; n'oa ket eun eienen na zoken eur puns a dost. Eur ster vraz a dremene eur pennad ac'hano, mes eur c'hardeur bale edo, ha poaniuz oa mont da gerc'hat dour di.

Ma ve great eur c'han ama, eme Jerom, da gemeret dour euz ar ster eur pennad ac'hann, ha d'he zigas ama hueloc'h eget hor jardinou, me hag ar jardinerien all or befe dour ar pez a garfemp, hag a ve oll iviziken en hon æz hag en hor plijadur.

Setu hen o vont da gaout eun ijiner euz ar c'harter, da c'houlen hag hen a garje en em garga euz an tam labourze.

— Hen ober avoalc'h a rin, eme an ijiner; mes an dra-ze a gousto, rag ouspen al labour a vezo da doulla ar c'han-ze e vezo red ive digoll ar re ma zai ar c'han dre ho donarou.

— Pegement a c'houlennit evit en em garga euz an afer?

— Dek mil scoet.

— Hag o pezo. Ha Jerom da denna aour euz he vonet ken na doa eno dek mil scoet en eur blocad.

Alo, eme Jerom, setu c'hui paet araok digeri al labour; crogit en tam labour-ze dioc'htu.

Etre daou gouscoude oa eat au dervez ebiou, hag e tostea ar peder heur varnugent. Jerom a zired d'ar gær, a zao var he azen, hag a ia buana ma c'hell d'an hent don da gaout an itron gaer. En eur vont e sonje e tlie ober plijadur d'ar c'hrac'h pa glefche pebez implich en doa great euz he ialc'h vurzudus. Gouscoude araok digouezout el leac'h ma en doa guelet ar c'hrac'h e teuaz eur zonch dezhan: Sell, n'em eus tennet guenneg evidon va unan; hag hen o lacat he zorn en he vonet; ne deuas ket avad eun diner ganthan. Tremenet oa ar peder heur varnugent.

Ar c'hrac'h Organd a ioa oc'h he c'hortos. Jerom a lavaras tam ha tam kement en doa great en dervez-ze. Cridi a reaz ez ea da veza meulet. Hogen balc'h ez eaz he benn pa glevaz ar c'hrac'h o lavaret dezhan:

— Han ia, labour vrao ac'h eus great gant da ialc'h vurzuduz epad da beder heur varnugeut! ia, enhot-te e c'heller fiziout danvez!

— Penauz, eme Jerom en eur scrabat he benn, ha n'em eus-me ket great a vad gantho?

— Ia, vad! roet ec'h euz eur grabanad aour da eur zoudard, ha brema ez ai euz an eil davarn d'eben; ne zigouezo ket en he rejimant d'an dervez merket dezhan, ha neuze e zai euz an eil prizon d'égile, da c'hortos ma zai d'ar galeou pe d'ar grouk.

— Jesus! me ne glasken nemet ober vad dezhan!

— Gouzout a ran, ha setu perak ne lavaran netra ken var gementse.

— D'ar fagoder diana em eus great vad?

— Ia, vad ac'h eus great! Laket ec'h euz an den-ze da zimizi re iaouang, araog ma voa dieub dioc'h an armez. Galvet e vezo, kuitat a ranco he c'hreg hag e vezo lazet, hag an intanvez e devezo keus d'an dimizi-ze ar rest euz he buez.

— Peleac'h em bije-me sonjet e kementse? Ar c'han da viana a vezo talvoudus d'am oll amezeien?

— Da gan eo diota tra ac'h eus great; ma teufet abenn anezhan e lacafe ac'hanout ha da amezeien da vervel

gant an naoun. Nec'h eus ket sonjet e vez reversi er sterze bep bloaz, hag e teu he doureier bras da veuzi an douarou? Hogen kenta dour braz a vezo, da gan a vezo freuzet hag ar fardellou a vezo douget ha stlapet var ar jardinou. Eur guiscat mein, gronan, douar, livach a bep seurt a vezo taolet varnezho, hag e viot tri bloas da nebeuta araok caout netra enho goudeze.

— Oh, va Doue! araok an tri bloas-ze ne vezo nicun beo ac'hanomp!

— Bez dinec'h, ar c'han-ze ne vezo ket great. M'em eus laket an aour ac'h eus roet d'an ijiner da drei e mesper hag e craon kelvez, hag ec'h ellez cridi, ne lakai ket labourat gant an dra-ze. Hogen ne c'heus bet netra evidout da unan. Goulen hag e pezo.

Jerom a scrab he benn adarre, ha goude beza sonjet eun nebeut, e lavar:

— Pa ne c'hellan ket caout eur c'han da zigas dour deomp, m'am bije bet em liorz eur puns ha dour cre enhan hanv c'hoanv!

— Hag e pezo. Gra c'hoaz eur goulen all.

— Va azen a zo coz; cam eo, born eo ive; ep dale ez ai d'ar bern. M'am bije bet peadra da gaout eun azen iaouancoc'h ha creoc'h.

— Eleac'h rei dit aour pe arc'hant, rak ne c'houzout ket he implija, ez an da iaouancaat hema. Hag hi gant eun taol guialen oc'h ober euz an azen coz eun azen coant, sounn var he garniou, friantiz enhan, discouarn dezhan kement ha kerniel eun ejen bras. Me a gred zoken eo abaoue eo deut ar c'his da lavaret *azen gornek*.

Jerom ne velas mui ar c'hrac'h, hag he azen nevez her c'hasas d'ar gær kel lijer hag eun inkane. G. M.

Comz nebeut (Fablen).

Guechall goz e voa eur gær hanvet Spart, brudet bras dre ar bed oll. Tud ar gær-ze hag ar c'harter a ioa dindan ho gourc'hemen tro var dro a gomze nebeut, ne c'hellent ket gouzanv ar re a zo techet da drabellat; ne felle dezho e vije lavaret nemet ar pez a ioa red; mar doa avoalc'h eur ger, ne felle ket dezho e vije lavaret daou; mar gellet zoken rei da anaout ar pez a ioa c'hoant ep lavaret ger, setu ar pez a blije muia dezho.

Eur bloavez e vancaz an eost en eur c'harter etouez ho amezeien, ha setu dienez ha naounegez er c'harter-ze. Mont a rejont da c'houlen sicour oc'h Spart eleac'h ma zoa bet eost mad. Cas a rejont canuadet, hag unan anezho a reaz eur brezegen evit diskuez pe ger braz oa ho dienez ha pegement a izom sicour o devoa digant ho amezeien vad.

Evel ma c'hanaie ar C'hannad frouden bourc'hizien Spart, ne lavaras nemet eun nebeut comzou; gouscoude he brezegen a voue cavet re hir. Bourc'hizien Spart a respontas n'o doa ket comprenet ar penn diveza euz he brezegen, hag epad ma silaouent ar penn diveza-ze, o devoa ancounac'het ar pez en doa lavaret er penn kenta. Ar Gannaded a voue caset en ho zro ep netra.

Dont a rejont eun eil guech. En dro-ma e tigaschont gantho sier goullou, ha pa voant deut dirak barnerien Spart, e taoljont ar sier-ze dirazho, hag an alvocad ne lavaras nemet an daou c'her-ma: *sier goullou; cargit-hi!*

Ar c'henta euz ar varnerien a respontas:

« N'o poa ket izom da lavaret deomp oa goullou ho sier, her guelet a reomp; n'o poa ket izom da c'houlen ouzomp ho c'harga, guelet avoalc'h a reomp eo an draze a glaskit. Ho sier a vezo carget; eur vech all avad na livirit ket kement a gomzou en aner, pe e c'hellot mont da glask sicour e leac'h all. »

Ma ne lavarjet ger a re ebet; ger ebet nemet epken ar pez zo red da lavaret, nag hen a vije bihan an niver a gomzou en divije pep teod da lavaret! Ha var gementse pegement a dud a ve cavet ha n'o defe ket a izom da vont d'ar scol da Spart?

Deski comz a zoare a zo tenn; deski tevel a zo tennoc'h c'hoas; deski coms pa ve izom, ha lavaret epken ar pez zo red, nebeut a dud zo hag a iafe ho skiant hag ho descadurez beteg eno. G. M.

Eun doare d'en em zizober euz ar c'huilet tann. — Eun tieg, eul labourer douar, a verk penauz en em gemer evit en em zizober euz ar c'huilet tann. Ar c'huilet tann a ra drouk d'ar glasvez, d'an deliou a grignont; muioc'h a zroug a reont c'hoaz o tofi viou a deu da veza ar prenved guenn-ze a gaver en douar hag a grign, a zistruch an oll griziou.

Setu ama, eme an tieg, penauz a ran-me evit paca c'huilet tann ep coll va amzer o redek var ho lerc'h. Lacat a ran en he za, em liors, pe en eul leac'h all eur gos barriken fonset pe difons. Oc'h tufet ar varriken-ze, en diabarz, e lacan eur guiscadik goudron, hag er fons, e lacan eur c'hleuzer var elum. N'eus ken da ober.

Ar c'huilet tann, couls ha c'huilet all, o velet ar sclerijen, a ia er varriken da c'hournijal en dro d'ar c'houlaouen. Touch a reont ho diouaskel oc'h ar goudron, hag e coezont er fin. Bevech ma lacan va barriken e cavan antronoz vintin c'huilet da zistruja a grouiadou. Gant c'huec'h guennegad goudron ez eus peadra da zistruja an oll c'huilet tann en eun tiegez.

Setu ali an tiek. Meur a hini marteze a rafe vad dezho he heuilla.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant: Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moulter an Escopti.

Dissadorn 14 Even 1873. N° 437 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo considcret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 14 Even 1873.

Pardon Folgoat.

Setu ama, ervez ar gazeten l'*Ocean* euz a Vrest, ar brezegen great gant an Aotrou'n escob a Gemper er Folgoat.

Va breudeur ker,

Me a garfe gallout sevel huel va mouez ha va c'halon, evit ho trugarecat euz an testeni caer-ma a roit euz ho feiz hag euz ho tevosion. Pa zeo deut ho peleien, a anavez mad ho santimanchou, da ziscleria din o poa c'hoant da zont da bardona d'ar Folgoat, em euz a greis calon roet va otre d'ar pelerinach-ma. Ar pez a velan hirio dirak va daoulagad a ziskuez din ec'h anaient mad petra a felle deoc'h. Emaomp ama hirio, en ilis santel-ma euz ar Folgoat, eleac'h ma santomp oll an izom da bidi evit an iliz hag evit ar Frans. Hor bet oll carantez evit an iliz hag evit ar Frans.

Nag hen zo eun dra vras guelet eur bobl evel a zo ama ha n'en deus nemet eur galon bag eun ene! Nag hen a zo caer guelet ar feiz coz o para var ho trem! Nag hen a zo caer ar pez a c'hell da esperout evit an amzer da zont ar re ho kuel ama hirio!

Ho calon a zo poaniet abalamour an ilis zo en drubuil hag en dristidigez, abalamour ar vro a zo en daelou. Mantret eo o sonjal e poaniou an Tad santel. Bugale Breiz a rofe ho goad evit ar penn euz an ilis.

Ho calon a gar he bro; caret a ra ar Relijion catolik, douget eo evit Pii nao; rak fransizien oc'h, hag ar Frans hag an iliz a zo cred an eil evit eben; an iliz a zalc'h ar Frans a za, hag ar Frans a dle difen an iliz. Ah! pa en devezo ar Pab he frankis, nag hen a drugarecai calonek mam ar gristenien; an Itron-Varia sicour ar gristenien! ar Frans ive neuze a vezo eürus; neuze an anaoudegez vad evit mam Doue a zavo sklintin varzu an Env.

Da c'hortoz e teu da zonch deomp, en derveziou-ma a drubuil, ez omp euz a vouenn gre an arvoriz, hag e tiredomp d'an ilis santel-ma var roudou hon tadou; rak bez' on euz ho feiz hag e fell deomp ober eveldho.

Ho trugarecat a ran euz ar pedennou a gasit varzu an Env evit an iliz hag evit ar Frans; pedit evit an Tad santel ar Pap; goulen a ra diganeoc'h eur speret a feis beo hag a zevosion evit ho consoli ha miret ouz oc'h eneou da fallgaloni. Evelse eo e tennot bennos Doue var ho tiegeziou ha var ar vro. Pebez gloar evit hor bro guelet ar merk-ma euz ho tevosion!

Ar relijion hag ar Frans o deuz aleiz a enebourien; hag enebourien ar relijion eo ive re ar Frans. Doue ho les da c'hounit evit eur pennad; ar beden avad a vezo trec'h dezho. Pedi ha beza devot d'ar Verc'hez, setu ar pez a c'hellomp da ober evit ar vro-ma pehini ne c'houzanvo morse fals credennou en he c'hreiz, hag a vezo ato fidel d'al lavar-ma euz hon tadou coz!

Potius mori quàm fœdari.

Kentoc'h mervel eget beza saotret gant fals credennou pe eun herezi bennak.

Bezomp ato eta christenien fidel; or bezet ato dirag hon daoulagad mad hor bro, ha Doue hor bennigo, hag e vezimp evelse soudarded d'an ilis, soudarded da Jesus-Christ, hag ho kenta pastor a vezo fouge enhan o kerzet en ho penn.

O Itron-Varia Folgoat, taolit, me ho ped, eur zell varnomp; bennigit ar re a zo deut ama d'ho caout. O mam vad, bennigit calonou an oll vretoned! Taolit eur zell madelezus var oll dud va escopti; griziennit don en ho c'halon carantez Doue; creait-hi er feiz, ha kizellit don en hon eneou ar zonch euz an dervez dispar, euz ar pelerinach caer-ma. Setu ar c'hras a c'houlennan hag a reketan deoc'h...

Eur c'hantig a zo bet canet eno ive, savet abenn an dervez-ze, gant an ao. Guillou, hag a blije meurbet d'ar bardonerien, dioc'h ma'm eus clevet. Setu-hen ama:

KANTIK
PELERINET AR FOLGOAT,

Var ton kantik *Breuriez ar Feiz.*

Euz an Arvôr, ar gourre,
Ni deu d'ho saludi ;
Oll e zoump ho pugale,
Oll ho karomp, Mari.
Tud ar gourre, Arvoriz,
Diredet oump hirio
Da bedi 'vit an Iliz,
Da bedi 'vit hor bro.

DISKAN

Patronez dous ar Folgoat,
Hor Mam hak hon Itroun,
An dour en hon daoulagat,
Ni ho ped a galoun ;
Harpit an Iliz santel !
Avel diroll a ra...
Tenn hak hir eo ar brezel !
Ar peoc'h ! O... Maria.

E Roum hak e kals broïou
Eo goasket an Iliz ;
Peur-laeret eo he madou
Gant enebourien kriz.
Hirra ma c'heller guelet,
Êr môr euz tarziou guen,
Bagik sant Per zo strinket,
Euz eur garrek d'eben.
Patronez dous, etc.

Perak e lezit ker pell
Pi nao var an donar,
Ma na vel nemet brezel
Ha reusiou eb ho far ?
Eun dra c'huero eo koza
Pa vever en anken,
Hak ar maro ar c'hrissa
A ve eun aluzen.
Patronez dous, etc.

Mar doc'h mam ar Gristenien,
Ma karit an Iliz,
Eb dale deuit da zifen
Ho pugaligou geiz.
Araok e za ho labour,
Gant bugale Satan...
Mall eo deoc'h dont d'hor sikour
Ha d'hon tenna a boan.
Patronez dous, etc.

Diouallit na lavarfe
An dud fall zo er bed ;
« Guechall ez oa Mam Doue
Dous hak eaz da garet ;
He diskouarn a ioa tano,
Klevet a rea raktal ;
Hirio ez eo pounner-gleo,
Outhi eo ret krial. »
Patronez dous, etc.

Nann, nann... Oh ! tavit pelloc'h,
Rag Mari, tud difeiz,
Morse na deo bet tomoc'h
He c'haloun en he c'hreiz ;
Guelet eo bet o lenva
Var gern ar meneziou,
Bemdez emai o paea
Hon dle dre he daelou.
Patronez dous, etc.

Ar Pastor hak an denved
O dezo eun bean ;
An aour pa vez peur-garzet
A denner eus an tan.
Bremaik Jesus a roio
He dra da bep hini :
D'ar re fall poaniou garo,
Ar peoc'h da dud Mari.
Patronez dous, etc.

Araok mont kuit, o Mari,
Ni ra eur goulen all.
Nikun n'elfe niveri
Oll gouliou Bro-C'hall :
Peleac'h ema he gened,
He nerz, he vaillantis ?
Pegen izel eo kouezet
Merc'h hena an Iliz ?

DISKAN

Patronez dous ar Folgoat,
Hor mam hak hou Itroun !
An dour en hon daoulagat
Ni ho ped a galoun.
Ar Frans zo bras he enkrez
Mont a rai da netra...
Outhi sellit a druez...
Truez !! O... Maria !!

Bras eo bet hor pec'hejou,
Dister hor pinijen ;
Rak-se e dourn an Autrou
E chom ar vialen.
Ret eo gounit hor barner
Pe divoada er pri.
Allaz ! n'ellomp hen ober
Nemet dreizoc'h, Mari. ?
Patronez dous, etc.

Pell zo c'hui zo bet choazet
Evit hor Rouanez ;
E neb bro n'ho peus kavet
Teneroc'h karantez.
Tud fidel a vandennou
A deu d'ho kaout bep bloaz

Ha var hent ho chapeliou
Ne jom eur ieoten c'hlaz.
Patronez dous, etc.

O tifen guir an Iliz
Euz bet tud eus hor bro ;
Pell dious lanneier Breiz
E kafjont ar maro.
Ni n'oump ket tud a vrezel,
Mes rei reomp aluzen ;
Hag o vont d'an Tad Santel
Hor guennek zo laouen.
Patronez dous, etc.

Astennit ta ho tivreac'h
Azioc'h ar Frans, ho pro.
Deuit, Guerc'hes, parit enn neac'h
Evel goarek ar glao.
Ar goarek-ze ziskoueze
Ne vije mui dour-beuz,
Hak e tistro grass Doue
D'ar re a ziskouez keuz.
Patronez dous, etc.

Salaun, var skoultr eur vezen
Evit kaout he vara,
Ne lavare ken peden
Nemet : O... Maria !...
Emaomp en Ilis santel
Savet var bez ar foll.
Mari ! ni deu d'ho kervel
Mirit na zaïmp da goll !
Patronez dous, etc. Lan. Willon

Ar re a zo hirio o clask ren ar bed ep Doue a zo, ne ket epken dall, mes cals muioc'h var var da goueza eget tud dall. Eun den dall a voar avechou caout he hent dioc'h he droad, pe dre eun ardremez bennag all, rag o coll ar guelet, he skianchou all a deu da gaout muioc'h a dalvoudegez ; evelse dre eun noz tenval, e cavo peurliesa guelloc'h he hent eget ar re o deus daoulagad mad, henveloc'h eo hon tud difeiz oc'h beachourien a iafe da vale dre eur vro dianavezet dre greiz eun nosvez tenval hag o defe eul letern evit rei sclerijen dezho da velet ho guenoden. Mar teuont da vouga ho goulou, setu hi dalloc'h ha suroc'h d'en em goll eget ma n'o divije ket bet a c'houlou er penn kenta euz ho beach.

Evelse a c'hoarvez gant ar renerien difeiz. Mouga a reont ho goulou, da lavaret eo, teleur a reont Doue er meaz, ha neuze, e creiz an denvalijen, penaus e c'houfent-hi anaout ar venoden vad, penaus ne dafent-hi ket da steki oc'h kement mean en em gaf var ho hent ?

Ar baianet guechall a ioa guelloc'h renerien egetho ; rag ar baianed n'o doa ket mouget ho goulou ; n'o doa bet morse sclerijen ar virionez. Evelse e voant tud dall ; mes e defot sclerijen, e c'hallent lakat da dalvout ar moienou all o devoa d'en em ren, evel ma c'hell lacat he skianchou all an hini n'en deus ket ar guelet.

Ar re avad o deus mouget ho goulou, me lavar ar re a fell dezho lacat Doue er meas goude beza he anavezet, n'o deus ket zoken evit en em ren eur rezon iac'h ; ho rezon a zo contamet ha dinerzet. O pellaat dioc'h Doue, ar mad souveren, ne oufent caout nemet ar gaou. Ca'out a ra dezho e kerzont varzu eur vro dudiuz, goloet a vleuniou, hag e kerzont varzu eur vro devet gant an amzer, eleac'h ne deus na glasvez na netra, hag eleac'h ne deuz oc'h ho gortos nemet an naounegez hag ar maro. Cridi a reont guelet dirazho eur flouren c'hlaz ha compez hag ema an islong eharz ho zreid, hag e zeont d'en em deleur ebars var ho fenn.

Guelet ez eus beachourien ha ne voant ket boas dioc'h ar mor, pa en em gavent da vale a dost d'an aod dre eun nosvez tenval, o clevet trouz an houliou, o velet an tan pe ar scleuren a deu da sclerijenna azioc'h an tarziou oc'h eonenna, o cridi e voa c'hoaz ar mor pell dioutho, evithan da veza eharz ho zreid, hag o vont eün d'en en em strinca enhan epad ma credent pellaat diouthan, hag a vije en em gollet ep mar ebet ma n'o divije ket bet evit ho ren re all hag a anaïe an aod guelloc'h egetho. Hon tud difeiz a zo evelse ; pa na fell ket dezho beza renet gant Doue na gant an ilis, pa vougont ho sclerijen, an islong ho galf, ho zenn, ha zach davethan, ha ne oufent ket mancout da veza lonket ganthan, pa na fell dezho rener ebet evit ho delc'her a za nag ho distrei.

ROM. — Dispac'herien Rom a gendalc'h da ober freuz o clask discar an iliz ha teleur en traon ar pez a chom a gouenchou ep beza c'hoaz aloubet.

Gourc'hemen a reont asambleou evit en em glevet ; dougen a reont lezennou, ha pa na roer ket a zigemer d'ar pez a c'halvont lezennou, e cavont da viana an tu da staga scritellou evit gelver ar bobl d'ho sicour ; o rei dezhan da anaout pe gen eüruz e ve ma carfe senti outho.

Eur vez eo, emezhan, e ve c'hoas couenchou e Rom, epad ma zeus douget lezen en ho enep keit all zo dre an Itali oll. Eun dislealdet a rer outho (dispac'herien) goude beza labouret ha poaniet epad tri bloas, n'o defe ket tennet c'hoaz euz ho foan ar frouez a dlient da c'hortos.

Asa, livirit din, lenner, ha ne d'eo ket eun dislealdet ar vrasa a rer oc'h an alouberien geis-ze ? Petra, bez'ez eus n'ous ket pegeit zo eur vanden laeron en dro d'ho ti ; gouzout a rit emaint eno, eo ho tanvez a fell dezho, ha ne dit ket da gas dezho kement oc'h eus ! ne zigorit ket an nor dezho ! marteze zoken e fell deoc'h en em zifen outho ! ha ne ket anat ez oc'h digalon, hag ne ouzoc'h ket beva ? Hag ez oc'h digar avoalc'h evit lezel tud vad evelse keit all da goll ho amzer hag ho foan ? Tud gousconde ha ne glascont nemet scanvaat ar vuez evidoc'h oc'h ho tizamma euz ho tra ! Dispac'herien Rom ne c'houlennont ket hirroc'h, ha ne ket guir o deus da lavaret oar disleal en ho c'henver keit ha ne roer ket dezho ho c'hoant ?

Hag ar pez a zo da evesaat outhan, an dispac'herienze a gomz ato en hano ar Romaned, en hano ar bobl a

Rom, hag hi ne dint an darnvuia anezho nemet divroidi, lamponed deut di euz a bep bro abaoue ne d'eo mui ar Pap mestr en he stadou, euz al lamponed-ze a ia euz an eil bro d'eben, e kement leac'h mac'h esperont caout eun dra bennak da scrabat ha da aloubi ; ha ma c'halfent dont a benn euz an torfejou a glascont da ober, hementse a ve laket en hano ar Romaned o deus kement da c'houzanv gantho !

Da c'hortos guelloc'h, an dispac'herien en en daol da ober eun tam freus bennak e corn eur ru pe var eun dachen. Ama e torront ar guer var garroz eur c'hardinal ; ahont en em lakeont da rei javedadou da eun den a ilis pe da eul leanez a gavont o tremen hent. Pa ne vez netra a zevri da ober, eo red da viana, evit tremen he amzer, clask eun tam ebat bennag ; anez e teufet d'en em enoui.

An Tad Santel ar Pap a ziskuez dalc'h mad pegement e car ar Frans. Pa en deus clevet ar chenchamant digouezet er vro-ma, en deus great meuleudi an hini a ioa kent e penn ar c'houarnamant. Lavaret en deus en doa an den-ze bolontez-vad, en deus great cals vad d'he vro; mar deo bet dall alies, ma n'en deus ket great ar vad a glaske da ober, eo ar relijion a vanke dezhan.

Pelerinachou. — Evit ar pelerinach a dle beza e Paray-le-Monial, er mis-ma, ez euz hano da galz a bardonerien da vont di euz a escopti Naonet, etre ar pemp varnugent hag an tregont euz ar mis. Cridi a rer e zai ive pardonerien euz an escoptiou all a Vreiz consacret da galon Jesus evel escopti Naoned. Ar pelerinach-ze, evel ma c'houezer, a rer en henor d'ar galon sacr.

Ar re zo e penn ar pelerinachou a rer d'ar Salet ha da Lourd, o deus goulennet ha bet, digant an Tad Santel ar Pab, induljansou leun evit an oll bardonerien a ia di. An Tad Santel a c'houlen dreist pep tra ma pedint evit ma tistroi ar bec'herien oc'h Doue, evit brasa mad an ilis santel, hag evit ar Pap.

Pelerinach Chartr, er sizun dremenet, a zo bet caer meurbet, ervez ar c'heleier. Seiz ugent euz an deputed a ioa deut di etouez ar bardonerien all. En ho zouez e velomp hano tri a zeputeed ar Finister, an Aotrou de Kermenguy, an Aotrou de Forsanz. hag an Aotrou Kerjegu. Bez'ez oa ive cant antercant ofiser euz a bep renk, ofiserien var zouar hag ofiserien var vor. Deg escop a ioa eno, hag en ho zouez daou a eskibien Breiz-Izel, escop Sant-Briec hag escop Guened. Antercant mil bardoner, a leverer a ioa e C'hartr, ep conta keriz ha tud ar c'harter.

Evel a velomp hor pelerinachou-ni ama e Breiz a zo da nebeuta ker caer hag ar re a glever hano anezho e leac'h all. E Folgoat ez oa ive eun niver a bardonerien tost kement hag an dra-ze, hag e Rumengol, en derveziou-ma, ez eus marteze muioc'h.

Ar pez a ra ma zeo dies niveri ar bardonerien ama e Breiz-Izel, eo ma na vez ket ar bardonerien eno morse oll a vanden. E Rumengol e c'houzon mad e vez kement ha marteze muioc'h a bardonerien d'ar sadorn eget d'ar sul. Ar bardonerien-ze, deut an darn vuia dindan noz, a ia ac'hano pa o deus gallet clevet an oferen hag ober ho devosionou. Kemense ne vir ket na vez eno d'ar zul meur a vil den en oferen-bred. Cridi a ran avad ne vez ket neuze eno an anter euz ar re a vez bet o pardona en derveziou-ze e Rumengol. Credabl eo ez eo digouezet ar memes tra e Folgoet. Eun niver braz a bardonerien, goude beza bet an oferen mintin mad ha great ho devosion, a vezo eat en dro d'ar gær ep gortoz ar solanite.

G. M.

Pardon Paray-le-Monial. — Euz a Escopti Kemper ez euz eun nebeut christenien vad hag o deus sonch da vont da bardona da Baray-le-Monial. Eno, en hano an escopti, e tleont kinnigen eur baniel gaer d'ar galon sacr a Jesus. Ar zonch-ze a zo bet caset beteg an Aotrou'n Escop, pehini en deus roet he otre a galon vad. Eul listen a zo digor e Brest evit prena ar baniel, hag eun all e Kemper, e ti an Aotrou Kerangal.

Paray-le-Monial a zo marteze re bell dioc'h ar c'harter-ma evit ma c'halfe cals tud mont di. Bez'ez eo gouscoude eur pelerinach evit ar Frans oll. Hor Zalver he unan, pa zeo en em ziskuezet d'al leanez eürus Mac'harit Mari, en deus goulennet ma vije consacret ar Frans d'he galon carantezus, rak caret a ra ar Frans hag e fell dezhan he zavetei daoust da gement a c'houfe beza.

Rak se cals christenien a ioa e Paris pa zeo bet kelc'het evit an eil guech, a zo deut dezho ar zonch da zevel er gær-ze eun ilis d'ar galon sacr. Ar Frans oll e deus cavet mad kementse, hag araog e fell dezho mont da bidi calon Jesus eleac'h ma en deus teurvezet en em ziskuez da eul leanez paour.

Ar pelerinach-ze zo digor epad ar mis. Christenien Marseil a zo bet a vrema ; parreziou Autun a deu an eil varlerc'h eben ken na vezint bet oll. An darnvuia a geriou hag a escoptiou Frans o deus laket ho dervez. D'an 20 euz ar mis, deis gouel ar galon sacr, e vezo pardonerien Pariz, ha meur a zepute en ho zouez. Zouavet Charet a vezo en dervez-ze ive, a leverer, gant pavillon ar galon sacr.

Pardonerien Brest ha Kemper o deus choazet ive an dervez-ze evit unani ho fedennou gant re ar Frans ha kinnigen da galon Jesus eur baniel a vezo test euz a Feiz ar vretoned dirag escop breton an escopti-ze.

Red eo e teufe Escopti Kemper oll da veza a unan gantho a speret hag a galon.

Red eo eta e rofe leoniz ha kerneviz eun dra bennag evit paea ar baniel-ze, tud divar ar meaz evel keriz. Red eo e c'helfe an oll lavaret : ar baniel a zo eun donezon euz a oll dud an escopti.

An dra-ma a dle beza great en derveziou kenta, rak n'eus ket a amzer da goll. Eleac'h ma ve savet eun dra

bennag e c'helfet hen digas da rener an *Impartial* e Kemper.

Ar re ive o defe c'hoant da ober ar pelerinach, n'o deus nemet digas ho hano dioc'htu.

P'emaoun gant pelerinach Paray-le-Monial, e livirin ar pez a verc ar c'hazetennou christen divar benn ar bardonerien genta a zo bet eno en deis kenta euz ar mis. Marseil eo a ioa deut di e pelerinach. An Aotrou'n Escop de Leseleuc a zo digouezet eno dioc'h ar pardaez. Ar bardonerien a zo eat a ziarben dezhan d'ar gar, pep'a bilet gantho en ho dorn. Hen digemeret o deus gant ar brasa mercou a joa hag a feiz, en eur gana cantik ar galon sacr, hag en eur grial : « *Bevet ar galon sacr ! Bevet ar Frans ! Bevet Pii nao !* »

Tenereet he galon bete'n daelou, an Aotrou'n escop a lavaraz eur-ger bennag evit trugarecat christenien Marseil hag evit lavaret gantho an discan euz ho c'hantik.

Kerkent an oll bardonerien, goazed ha merc'hed, a zo en em laket calonek da gana an discan-ze abouez penn, hag an oll a vouele. Setu ama an discan-ze :

« Doue madelezus,
Doue hon difenner,
Saveteit Rom hag ar Frans,
En hano calon Jesus. »

Neuze, araok ma roaz an Escop he vennoz, vikel vras Marseil a deuas da gonsacri christenien Marseil d'ar galon sacr. Eun daolen a voue neuze hag a dennas daelou a zaoulagad an oll. Bep promesa a rea ar vikel vraz en hano ar bardonerien, ar re-ma a responte en eur gana abenn teir guech :

« Ia, ô calon sacr a Jesus, hen toui a reomp !

Setu penauz eo echuet an dervez kenta. Antronoz edo tro christenien Macon. An oll bardonerien-ze a bede c'hoek calon sacr Jesus da zavetei ar Frans. Ho feiz a ioa beo evel an tan. Eun den dizoue a lavare oc'h ho guelet : « Ma n'am bije guelet nemet catoliked evelse, me'm bije bet feiz ive. » Ar gatoliked evelse a zo stang avoalc'h, mes an den-ze n'en doa ket eveseet outho bete neuze. Da noz, pardonerien Macon en em voestlaz ive d'ar galon sacr. Pardonerien Marseil, da c'hortoz an trein, o deus tremenet an noz en ilis parrez hag e chapel ar vizitasion o pidi, o cana cantikou, hag oc'h ober a nevez ho act a gonsecrasion.

Da anternoz eo comanset an oferennou, Ar gommunion zo bet roet bete goulou deiz. Da beder heur eo eat pardonerien Marseil en hent en eur grial adarre : *Bevet ar galon sacr ! Bevet ar Frans ! Bevet Pii nao !* A veac'h oant diblaset, ma zeo deut ar c'helou e tigoueze pardonerien Lil.

G. M.

MISSIONOU.

Leanezet ar gonseption didach a ra eur vad dispar en Afrik, var aodchou ar c'huz heol. Sicour s reont ar vissionerien, ha kendelc'her ar vad comanset gantho. Setu ama eul lizer scrifet gant unan euz al leanezed-ze dalhet superiolez beg a ziskuez dcomp eun nebeut ar vro-ze gant he fals credennou hag ar boan a zo o planta ar feiz e tud ar vro-ze :

« Kement a labour on euz, eme al leanez, ma n'em eus ket cavet bete vrema a amzer da scrifa deoc'h evel ma em oa her prometet, evit rei deoc'h da anaout hon labourou, ar stad euz hor mission, ar pezig a vad a c'hellomp da ober, hag ive eun nebeut giziou ar vro. Mont a ran hirio da seveni va fromessa.

Evel ma c'houzoc'h, muia ma poaniomp eo da zevel ha da gelen mad ar vugale. Desket on euz, dre ar pez on eus guelet, ne d'eo nemet o kendelc'her pell da gelen ar iaouankis-ze eo e c'heller ober christenien euz an dud-ze, ha distaga ar c'halonou-ze dioc'h traou an douar. Hor bugaligou a zo vardro pevarugent anezho. Deski a reomp dezho, ervez speret hag ijin pephini, lenn, scrifa, griat ha labourat an douar evit caout ar pez zo red evit beva. Ne gollomp ket hor poan gantho, hag ar feiz a ra griziou en ho ene.

Bez'on eus daouugent merc'h iaouang all brasoc'h ; d'ar re-ma e tescomp goalc'hi, griat, ampeza, ober ar gegin. Goude beza great christenezed vad anezho, ho demezomp da dud iaouank kristen euz ar mission. Var ar rema eo e fontomp hon esperans evit an amzer da zont, rag ho bugale a vezo christen adaleg ho c'havel.

Bez'on euz ive eun nebeut tiegeziou christen. Ar re ma a gar en em zelc'her a dost d'ar vissionerien ha d'ar c'hoarezed. Pa zao eun tam dizunvaniez bennag en tiegez, ar pez a zigouez stang avoalc'h, eo an tad superiol pe ar vam superiolez eo a ra ar barner a beoc'h.

Ar merc'hed dimezed ha n'int ket christenezed, n'o deus ket eur barner a beoc'h ker mad evitho. Setu ama petra a vez great dezho.

Pa en deuz an ozac'h gourdrouzet he c'hreg abenn teir guech, ma na ra ket ar pez a c'houlenner diganthi, e clasker ive eun doare barner, a rer Houkouet anezhan ama. An houkouet-ze a leverer a zo eun dra burzuduz, cals goueziecoc'h eget an dud ; mes ne deo e guirionez nemet eun den masket. Eur c'harlantez plun a laca en dro d'he benn, eur mask scrijus da velet var he vizach, eur zae deliou banan, eur sabren vraz oc'h he gostez hag eur vialen a zorser en he zorn. Kempennet evelse, ar furlukin a deu d'an dervez merket ; tud ar geriaden en em zestum oll, hag arabat eo e vanckfe nicun anezho d'en em gaout er varnedigez-ze.

Pa vez deut an noz tenval, ar barner burzuduz a zao en eur vezen e kichen lochen ar c'hreg cablus. Sini a rer an tam-tam ; ar vaouez reuzeudig a zigaser er meaz euz he lochen. En dro dezhi en em gaf grägez all he fried ha neuze oll dud ar geriaden. An den cosa euz ar geriaden a zao he vouez evit discuil d'an Houcouet kement a rebecher d'ar c'hreg tamallet. An Houcouet a goms d'he dro, ha goudeze e toug ar zetans. Ar c'hreg a zo peurvuia condaonet da veza fouetet pe chadennet. Ma ro he ger da zenti oc'h he fried, e vezo bianeet ar bunision. Ar barner a zisken euz ar vezen en eur de-

leur plun var an dud a ioa oc'h he selaou, hag e za kuit epad ma scoer adarre var an tamtam.

Ar gristenien a chom pell dioc'h ar vissionerien a zalc'h ive fals-credennou. Pa o deuz aler oc'h an dud divadez e tec'hont euz ar geriaden gant aoun na ve tolet eur viltans bennak varnezho. E guirionez ar sorserien ne reont nemeur a van evit cometi torfejou, hag aliez e lazont tud dre ar c'hontam.

Etouez ar gristenien ne deus mui a sclavet ; abouez poan avoalc'h eo lamet ar sclavach euz ho zouez.

Etouez ar baianed avad ez eus c'hoas sclavet, hag ar vistri a zo meurbet criz outho. Setu ama hag hen diskuezo deoc'h.

Tost da di ar vissionerien ez oa eur mondian hag a goezas clanv. An den-ze en devoa eun niver braz a sclavet, hag en ho zouez eur vaouez coz a voue tamallet da veza roet ar c'hlenvet d'he mestr. Coudaonet e voue d'ar maro. Araog he laza e tigaset anezhi var al leurgær. Eno eur vanden dud en em zestumaz hag a zanse en dro dezhi, oc'h ober oll dezhi goasa ma c'hellent. An draze a voue great peder guech, ha neuze he c'haset adarre d'ar prizon, he zreid hag he daouarn liamet. Tost oa an deis ma tliet he lacat d'ar maro, pa c'hellas tec'het hag e teuas d'hor c'haout. Ep beza guelet gant den, en em guzaz en eur c'horn euz hor c'hanndi. Den n'en divije gouezet edo eno, panefe ma voue clevet oc'h huanada.

Neuze e tisclerias deomp kement a ioa digouezet ganthi. He delc'her a rejomp hag e rojomp dezhi an hano a Vonica. Eur miz a ioa edo he mestr oc'h he c'hlask pa glevaz edo en hon ti-ni, hag e teuas d'he goulen evel pa on divije he laeret.

Ar vaouez kez pa glevaz mouez he mestr a ieas da guzet. Truez oa guelet pegement a aoun e devoa, pegement e crene. Pidi a rea ar missioner d'he delc'her, hag e lavare dalc'h mad : ma casez ac'hanon kuit, me vezo lazet. He mestr a deuaz abenn teir guech d'he goulen, hag abarz ar fin e voue roet dezhan evithi pemp lur ha triugent, ar priz a gouste pa voa iaouank. Hirio Monica a zo coz hag e deus nebeut a iec'het ; hogen labourat a ra ato pa c'hell hag en em gaf eürus da veza ganeomp. Eun ene atao eo diframmet a dre skilfou an drouk-speret.

Hogen an oll sklavet n'int ket ken euruz ha Monica. En eur ober eur bale dre ar vro em eus guelet eur c'hril hag a ioa bet rostet enn den iaouank varnezhi en dervezïou diaraok. Ar sclaf iaouank-ze n'oa ken da rebech dezhan nemet ne blije ket d'he vestr. He eskern n'oant ket devet oll ; sonjal a reamp oc'h ho guelet pe ger criz eo an dud ep relijion. An dud cris-ze o c'houzout ervad ne blich ket an dra-ze d'ar fransizien, a ia da ober ho zorfejou a guz er c'hoajou.

C'hoaz eur ger, va mam vad, var fals-credennou ha crisderiou an dud divadez-ma. Eat oamp da vale gant ar scolaerezed ; edomp abaoue eun heur o vont gant an aod pa zigoueschomp dirag eur c'hoad euz ar re vrava.

Ar guez a ioa huel ha toupok, hag e sonjemp mont eno da ziskuiza eun nebeut en disheol. Ar merc'hedigou a lavaras : « Va c'hoar, na dit ket aze ! droug a zigouezo ganeoc'h ! » Ep selaou oc'h ar vugale ez ejomp larca ma c'hellemp er c'hoad. Pe gen estlamet e chomjomp pa veljomp en eul leac'h distro an douar goloet a eskern, beziou digor, archedou brein a velet ar c'horfou maro enho dizolo ! scrijuz oa da velet.

Eno edo bered eur geriadeu vraz a zo eno a dost. Unan euz hor scolaerezed, deut ganeomp, a ziskuezas deomp eur penn anter zeved, penn eur sclavez a ioa bet devet en derveziou araok var bez he mestr. Araog he dibenna, ar sclavez paour a ioa bet troc'het dezhi he zeod hag he discouarn, ha great dezhi he unan ho dibri. Scrija a reamp o clevet kement all.

An archedou a lakeont a reset an douar, ha neuze e teu al loened gouez hag a long ar c'horfou maro, hag a gas an eskern ama hag ahont dre ar c'hoad. E kichen pep bez e veler podou torret, choudourennou, kement en deus servichet d'an den maro epad ma voa clanv, rag an traou-ze oll a dle beza distrujet.

Edomp o sellet oc'h eur bez digor hag a dlie beza laket eur c'horf enhan en noz varlerc'h pa gleschomp eun trouz ha ne vouiemp ket a belec'h e teue. Neuze e crogaz aoun enhomp hag e tec'bjomp kuit. Ar vugale a lavaras deomp ! « Han, guelet a rit, ni or boa lavaret deoc'h arabat mont aze, c'hui a glevo trous c'hoas en nos-ma ! » Neuze e chomiz a za hag en em lakis da zellet. Guelet a riz eo eur picol scour guezen eo a ioa torret hag en doa great ar stracladen or boa clevet.

Var an aod, e kichen ar geriaden, e veljomp ar c'horf maro a dlie beza beziet en nos varlerc'h. Pep tra a ioa en dro dezhan evel pa vije beo, peadra da zibri ha da efa, eur benvek da zichoual ar c'hellien hag ar c'huibu, etc. Me a douchaz oc'h an traou-ze oll, daoust da eur vaouez a ioa eno hag a c'hrosmole oc'h va guelet. Clask a ris rei dezhi da gompren ne rea an traou-ze vad ebet d'an hini maro ; ne voa nemet ar beden epken hag a c'helje ober vad. Ne vouen ket silaouet neuze. Plijet gant Doue e defe divezatoc'h sonjet em c'homzou ! G. M.

An den lor eus kear Aost.

Trede pennad.

An den lor. — Ma cavit coant ar bokedou-se, casithi ganeoc'h, eb aoun ebet na grogfe va c'hlenvet ennoc'h ; ho adet em beus, ar blijadur em beus d'ho doura ha d'ho guelet, mes morse ne flouran anezo.

An offiser. — Perac kementse ?

An den lor. — Gat aoun d'ho c'haillara, rac goude ne gredfen mui ho c'hinnic da zen ebet.

An offiser. — Da biou eta e c'hespernit anezo ?

An den lor. An dud vad, a zigas din va boued eus an hospital, n'ho deus aoun ebet evit ho c'has gatho. Avechou sokèn, bugale kear, pa dremenont dirag va jardin, a deu tre ebars. Neuse e pignan racdal em zouribel evit dioual d'ho sponta pe da noasout dezo ; eus va frenest ho guelan o piclamat hag o c'hebata ; ha goude evel dre laer e casont gatho ar bokedou a garont. Pa vez echu ho zro hag ho laeraden, e reont eur zellic a gorn ouzin, hag en eur c'hoarzin e lavaront : *kenavezo, den lor* ! kemense a laouenna ac'hanon eun nebeudic.

An offiser. — Guezet ho peus destum ama cals guez ha meur a vouen anezo. Ama e zeus guiniennou, aont guez avalou, larkoc'h guez per, el liors hont e velan guez pechez, prun ; polotrez, mesper, kerez, avalou oranjez, ne vanc voen ebet.

An den lor. — An oll guez-ma a zo c'hoas yaouanc, va unan em beus ho fourret, kercouls hag ar vinieu-se a velit o crimpat hed ha hed ar voger gos-se, gathi em beus great an diseolen vrao-se. N'em beus enebleac'h kement a blijadur evel dindanni.... Pignit varc'horre, dre an hent-ma, ar scalier-se a zo mansonet ganen : dalc'hit harp oc'h ar voger.

An offiser. — Guir pater a livirit. Dudiussa cornic tro, coanta diseolen ; nac hy a zo doaret mad evit disinoui eun den he unan evel doc'h !

An den lor. — Evelse en distro a bep corn eus va appartanans e teuan ama da ober eun tam heana. Ac'halen e velan an douarou tro var dro, hag al labourerien en ho farkeier, guelet a ran ivez kement a dremen er fouenneier-ma, hag evelato, den ne ell va guelet.

An offiser. — Oh ia ! nac en a zo didrous ha distro an diseolen-ma ; e maor e kear ha gouscoude ne lavarfe den ne vet en eun ermitach, pell dioc'h an dud.

An den lor. — Ar virionez a zo kuezet eus ho muzellou, ar zolitud n'ema ket atao er c'hoajou nac e toues ar c'herrec, an den reuseudic a zo atao he unan e peleac'h benac e za.

An offiser. — Petr'en deus ho tigaset ama ? Ganet oc'hu er vro-ma ?

An den lor. — Ganet oun var ribl ar mor bras, ha ne deus nemet pemzec vloas abaoue m'emaoun ama. An histor eus va buez ne deo nemet eur japeled hir a reusiou a zougan, d'am heul, evel va skeud, abaoue ma zeus ac'hanon.

An offiser.—Petra n'oc'h eus bet biscoas na breur na c'hoar ?

An den lor. — Coll a ris va zud p'edon em bugaleach. Eur c'hoar em boue gouscoude, mes daou vloas-so eo maro. Morse n'em beus bet eur mignoun.

An offiser. — Paour keas den !

An den lor. — Ounnez eo va flaneden ; mes nan, perac en em glem ? ounnez eo bolontez Doue varnoun.

An offiser. — Ho c'hano, mar plich ?

An den lor. — Oh ! eun hano spontus ! va gervel a rear *an den lor*. An dud ne ouzont ket hano va c'herent, nac an hini a roas din ar beleg em badezas. Me eo *an den lor*. Setu ar guir em beus e truez an dud ouzin. Plijet gat Doue ne ouffe den birviken va hano guirion.

An offiser. — Hag ar c'hoar-se deoc'h, a zo neves maro, chom a rea ivez ganeoc'h en douribel-ma ?

An den lor. — Epad pemp bloas hor beus bevet ama hon daou ker reuseudik ha ker reuseudic ; hi a gemere pers em poaniou, ha me guella ma c'hellen a vihannea he re.

An offiser. — Ha brema petra rit-hu eus oc'h amser en eun diles ker bras-ma eus an dud ?

An den lor. — Buezegez eun ermit eveldomme ne elfe nemet inoui eun den eveldoc'h a glask he eurusded e creis trous ha safar ar bed-se ken izinus da rei plijadurezou d'ar re hen heuill.

An offiser. — Paour keas den, guelet a ran ne anavezit nemeur ar bed-se n'en d'eus gellet biscoas va renta eürus. Allies e clascan expres mad ar zolitud ; henvelloc'h marteze, evit na zonjit, eo va buezegez ous ho c'hini. Gouscoude beva nos deiz va unan a gavan eun dra spontus, ne ouzon ket petra raffen ma ve ret din chom evelse ouzin va unan eb gellout coms oc'h den ebet.

An den lor. — *An nep a gar he cellulen pe he lochic a gavo ar peoc'h ennhy* ; levr imitation J. C. eo en desk deomp ; commans a ran tanva ar virionez eus ar c'homsou caer-se.

— Al labour c'hoas a vihanna anken an hini a zo dileset gat an oll ; an neb a labour ne deo ket peur leuniet he zizeur, er gouzout a ran, rac bez e zonn eun testeni a gemense. Epad an anv va jardin ha va liorzouigou bokedou a gas gatho va oll amser. Epad ar goan e ran panerou ha kestennou, n'em beus ken kemener n'emedoun da ober va dillad, n'em beus ezom keginer ebet evit aoza ar boued a zigaser din eus ar c'hlan-dy, an nemorant eus an amzer a les ganen an oll labourouse a roan d'ar beden. Evel-se an amser a ia atao en he dro, ha pa vez echu ar bloas, e cav din eo eat buhen ha buhen abiou.

An offiser. — Petra livirit-hu ? Eur bloas eus ho puez a dleffe beza hirroc'h evit cant,

An den lor. — Dre n'abec d'ar poaniou, dan ankenniou eo e caver hir an amser ; kemense gouscoude ne vir ket outha da vont en dro. Ouspen evit ar reuseudica den zo var an douar e zeus eun eurusded ha ne deo ket anavezet gat ar c'hals vuia eus an dud ; ar mad ker c'huec-se eo ar vuez. Epad an anv e tremenan devesiou hed ha hed eb flach, eb ober ken tra nemet tenna va alan hag asmira ar gaerded eus a gement so en dro din. Petra dremen neuse dre va speret ? A veac'h m'er gouzoun va unan. Va daoulagad a ia divar an drevajou var ar c'herrec, divar ar menez e tiskennont en izelennou, kement cogn tro kement corn pleg a zo diraz on a zo eat ken doun em pen, ma zint, evel pa lavarfen, eul loden ac'hanon ha pep ardremez a zo evidon evel eur mignon a velan bep tro gat eur blijadur nevez.

An offiser. — Kercouls ha c'hui em beus anavezet meur a veach ar virionez a gemense. Pa vezan ankenniet, eb gellout caout etoues an dud an disoan a glaskan, e zan d'er c'hlasc var ar meas ; kemeret a ran neuse va flijadur o sellet ous ar guez, ar bokedou, ar c'herrec hag

e seblant din caout eur mignon roet din gat Doue en oll draou-se crouet ganta. IAN AR GERNEVEZ.

Ar iar a zof viou arc'hant. (FABLEN).

An oll a anavez fablen ar iar a zofe viou aour, hag e voue lazet gant he ferc'hen a grede e cafje eun tenzor en he c'hreiz, ha ne gavas, na petra-ta, nemet ar pez a gavar e diabarz ar ier all.

Fablen ar iar a zof viou arc'hant ne deo ket ken anavezet petra bennak ma zeo goest mad euz eben. Setu hi ama.

En eur c'harter ha ne hanvan ket ez eus douar paour ; ne gaver nemet grouan ha mein, ne zao nemet brug ha raden. Meur a zervez arad a zo red evit maga eur c'havr epken. Eur vro a baourentez mar deuz unan. Guella pez a zo eo e troad eun dorgen ez euz eun eienen gre, hag eur voas vad a zour a red ac'hano. Eun den pinvidig o tremen dre eno en eur chaseal, a eveseaz oc'h ar voas dour-ze hag a lavaras : setu aze peadra da lacat eur rod da drei.

Euz ar rod d'ar vilin n'eus ket pell. Ar bourc'his pinvidig a brenas douar, a zavaz eur vilin eol euz ar re gaera, hag a roas labour da oll dud ar c'harter, goazed ha merc'hed. Ar vilin a deuas da veza ar iar a zofe arc'hant evit an oll. Ar c'horn douar-ze eleac'h n'oa nemet paourentez, eleac'h n'oa ket a vara da zibri ha n'o doa ket an dud enhan a zillad d'en em c'holo, a deuas da veza eur baradoz e scoaz ar pez ma voa bet. Tud ar c'harter a c'hellaz en em veva hag en em visca mad, ha sevel tiez a zoare eleac'h ho lochennou distruch. Labourat ha trempa a c'heljont ive meur a dam douar, hag ar vro a deuas da veza eur blijadur he guelet.

An dud-ze a drugarekea ar voas dour, hag ar chaseour pinvidig en doa ho zennet euz ho faourentez. Siouas ! ancounac'hat a rejont trugarecat Doue, ha setu ar pez ho c'hollas.

Ar c'heriou braz a dlefe delc'her gantho ho dispac'herien. Hogen ne ket evelse a reont. Digas a reont d'ar penn pella euz ar vro unan bennag euz ho lamponed evit touelli al labourerien didrouz hag ober anezho dispac'herien eveldho.

Ama e teuas daou euz a lamponed Paris hag a voue red ho lacat er meaz euz ar vilin dre ma lakent ar freuz etouez al labourerien all. Kementse ne viras ket outho da chom var dro eno, ha prezeg a rejont ker mad ma ho lakejont da gassaat an den pinvidig en doa roet labour ha bara dezho.

« An den-ze, emezho, a zo eun *aristocrat* a zun goad ar bobl. Eur c'hastel en deus ; ha da ober petra ? Eur c'harroz en deus ; daoust ha n'en deus ket diou c'har evel ar re all da vale gantho ? Tregont mil lur er bloas, da nebeuta, a zach divar ho coust, rag an arc'hant a laca en he c'hodel a zo gounezet ganeoc'h-hu dre ho poan ha dre ho c'hoezen. Kement en deuz aze a zo deoc'h-hu ha ne ket dezhan. »

Prezeg a rejont kement ma lakejont an tan e pennou an oll vicherourien-ze. Dre eun nosvez du ha tenval setu hi eun daou c'hant bennag o vont d'ar c'hastel hag oc'h ober couez rins var gement a ioa enhan. Euz ar c'hastel e zejont d'ar vilin ; ama e tistruchont oll, ha ne chomas var ho lerc'h nemet ar peder moger hag ar c'hoatach bras. Mar o divije gallet o doa distrujet ive ar voas dour.

Hogen petra a zigouezas ? Ne ket diez her gouzout. Perc'hen ar c'hastel hag ar vilin ne voue guelet mui he zeuillou vardro eno ; poan avoalc'h en doa bet o sacha he ler ganthan euz a grabanou an dud counnaret-ze. Neuze mui a labour evit tud ar c'harter, ha, na petra-ta, mui a bae. Defot pae e vancaz ar bara, hag an naounegez, ar baourentez a deuaz adarre er vro goaz evit biscoas. An douarou zoken a ioa bet difrostet a voue dilezet ; n'oa mui a beadra da lacat gounidegez enho, hag ep dale e save adarre enho brug ha raden.

Ne velet nemet tud goloet a druillou hag hi oc'h erella var ho zreid dre n'o devoa ket anter vouet. En eur ger ar c'harter a deuas da veza ker reuzeudik pe zoken reuzeudicoc'h eget na voa diaraok.

N'oa ket avoalc'h kementse ; ar freuz a eanaz er gær benn, ha dre-ze ive e leac'h all. Eun tam eoclask a voue great euz an dorfetourien o doa taolet ar strafuil er vro. Ama ive e teuaz eun dervez eur brigadier ha daouzeg archer ganthan evit cregi e collierou ar re o doa distrujet ar vilin hag ar c'hastel. Ne c'houlennent gouscoude nemet ar re gablusa, ar re o doa poulzet ha touellet ar re all. Al labourerien o doa kemeret perz en torfet a voue ar re genta o tisculia ar re a ioa bet en ho fenn, ar re o doa ho foulzet da ober an droug, hag o rei kerdin evit ho liama. Evelse-ta ar re gablusa a voue croget enho ha caset eur pennad d'an disheol, hag evit ar re all, ar brigadier, araok kimiada dioutho, a reas dezho ar brezegennik-ma :

« Tud diot ma zoc'h, en ho touez ez oa deut eur iar hag a zofe viou arc'hant ; he lazet oc'h eus. Brema, it e leac'h ma kerot da glask eur iar all evelse. »

— Guir a livirit, brigadier, eme an archerien all.

E pet leac'h ne zigouez ket evelse, en amzer an dispac'h, gant ar vicherourien hag al labourerien, pa en em lezont da veza touellet gant eul lampon bennak ? G. M.

An Aotrou Berthou, person Botsorhel, zo maro er sizun dremenet.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueeh.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kermep, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 21 EVEN 1873. N° 438 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 21 Even 1873.

Ne ket brao ato ober ar vicher a zen difeiz. Avechou etouez ar roz a gaver oc'h ober ar vicher-ze en em gaf drein lem hag a rog ar c'hroc'hen, hag a doul beteg ar goad. Pa rer micher da gaketal, da voapaat ar re all, e vezer meur a vec'h goapeet he unan. Meur a hini en em gaf gantho beza stlabezet gant an dismegans a fell dezho da deleur var ar re all. « Nep a grach divar fae, a grach var he zae, » a lavare hon tud coz.

Brema ne glever hano nemet a belerinachou. Ar gristenien vad a ia d'al lec'hiou santel da henori ar galon sacr, da henori mam Doue. Hogen an dud difeiz a gas ive en ho zouez unan bennag euz ho doctored evit ober goab anezho ha c'hoarzin divar ho c'houst.

E Chartr, ervez ar c'heleier, ez oa evelse etouez ar bardonerien unan bennag euz a zoctored dizoue ar gær benn. Bez' ez oa unan dreist ar re all ha n'en deus ket gallet miret da zisculia penauz oa eat an dro ganthan eno, ha pebez frouez en doa tennet euz he gannad.

An doctoret dizoue-ze euz ar gær benn a zo canfardet ha ne ket etouez plouis pe ian divar ar meaz en em lakeont. Etouez an dudchentil vrasa eo ; ha kementse ne ket souez, p'eo guir ez int doctored vras var ho meno, hag e fell dezho en em garga da sclerijenna ar ked oll.

Hema-ta, goude m'en doa guelet eun nebeut petra a dremene er pelerinac'h, en em gave er vrasa hostaliri euz a gær, hag eno e rea he zoctor, oc'h en em lacat da gaketal, da voapaat ar bardonerien hag ho devosionou, o lavaret ne voa an traou-ze oll nemet moumounerez, diotachou ; traou ha ne voant ket din a dud hag o deuz eun dra bennak a skiant hag a zescadurez.

Ne ket ar voazed a ioa eno eo a respontas dezhan ; ar merc'hed, an itronezed eo en em gargas da gas he deod dezhan da doull he c'houzoug. Unan anezho a lavaras dezhan : « Mad, Autrou, oc'h ho kuelet e sonje din e voac'h eun den savet mad, eun den seven, eun den hag a c'houie beva ; hoguen guelet a ran ez oun en em dromplet. »

An doctor a dro varzu eur rumad all evit rei he genteliou da dud sentusoc'h a gave dezhan ; hogen ama eun itron all a zistak ganthan an taol scourjez-ma : « Bete vrema, Aotrou, n'em oa clevet o comz evel ma rit nemet lamponed ha galouperien bro ! »

Mont a ra larcoc'h an doctor, rak kement a zebron en doa en he deod ma na c'helle ket c'hoas tevel. Hogen ama e reseo eun trede bazad : « Iviziken, Aotrou, dioc'h ma velan, eme eun itron, pa on devezo c'hoant da gaout tud hag o deuz eun dra bennag a zevenidigez hag a respet evit ar re all, e vezo red deomp mont d'ho c'hlask etouez ar vartolodet hag ar bortefidi. »

Teir bazad dioc'h-tu gouscoude a ioa stard evit hon doctor, ha petra bennak ma voa teo ar c'hroc'hen varnezhan, ho zantaz eun nebeut. O velet e coeze varnezhan he unan an dismegans a felle dezhan da deleur var ar all, en em dennaz ac'hano, ha setu penauz epken e reas plijadur da gement a ioa o preja en ti-ze.

Neuze, evit en em gonsoli, en em laca da ober eur penad scrit evit discleria en doa guelet ar bardonerien a dost, ne voa nemet moumounerez gantho, ne gredent ket ho unan en ho moumounerez, ha ne deant e pelerinach nemet evit ober neus da ziskuez devosion. Guelet a rit-hu hor guella christenien oc'h ober neuz epken da bidi ha da ziskuez relijion, o vont keit all, ha gant kement a boan hag a skuisder, o coll ho amzer hag ho arc'hant evit ober goab a Zoue hag euz ar Verc'hez ? Setu eno gouscoude petra en deus cavet an doctor, e defot guell, da lavaret, ha credabl eo en deus lennerien braz avoalc'h ho ginou evit lonca ar banezen-ze.

Kementse gouscoude ne viro ket oc'h ar bardonerien-ze da gaout mirit oc'h ober eur veach poaniuz ha coustuz evit mont da henori ar galon sacr a Jesus, pe ar Verc'hez Vari, pell dioc'h ho c'harter ; kementse ne viro ket outho da c'hounit an induljans roet gant hon

Tad Santel ar Pap pehini, ep lavaret droug ebet euz a enebourien ar pelerinachou, a anavez cals guell egetho mennoziou ar bardonerien, a ro dezho he vennoz hag a deu d'ho c'hourachi er sonch a zo en ho speret da bedi evit an iliz hag evit ho bro.

Mission Kerfeunteun.

E Kerfeunteun ez euz bet eur mission digoret d'an deis kenta a vis even, disul ar Pantecost, ha serret d'ar bemzek ; da lavaret eo, ar mission a zo padet pemzek dez, evit ma c'helje ar gristenien en em ranna e daou rum, ha dont eur sizunvez pep rum anezho.

En eur mission, evel ma zeus bet lavaret meur a vech, e veler en eun doare bennag ar c'hras oc'h en em scuilla var an eneou. E parrez Kerfeunteun, ne c'hoarvez ket evel er parreziou divar ar meaz, eleac'h n'o deuz ar gristenien tro da ober eur retred nemet roet e ve dezho er barrez, pe nemet mont a rafent e kær, en eun ti a retred, evit hen ober. Ama ar barrez a zo e tal kær, a zo, a c'heller da lavaret, eul loden anezhi e kær Kemper, eleac'h ma caf ar gristenien retrejou, pa garont, peder pe bemp guech er bloaz, e ti ar Retred, ha neuze, bep bloaz, evit digeri ar Pask, eur sizunvez retred evit ar voazed, hag eur sizunvez all evit ar merc'hed e ti Sant-Joseph, e ti an tadou a gompagnunez Jesus. Ha calz euz an dud divar dro a heuil ar retrejou-ze bep bloas.

Gouscoude, evel ne c'hell ket an oll mont d'ar retrejou-ze, Aotrou Person Kerfeunteun a zo falvezet dezhan rei eur mission en he barrez, hag en deus galvet, evit kementse, an dibab euz a veleien ar c'harter ; kementse evit rei tro d'ar re ne c'hellont ket mont d'ar retrejou all, da gaout ama kement a vank dezho evit en em lakat mad gant Doue.

E guirionez, en eur mission evelse, eleac'h ma zeus prezegerien hag a deu, dre ho c'honferansou, da ziskuez da bebhini sclear hag anat ar stad euz e goustians, hag eleac'h ma teu goudeze eur prezeger all, gant an taolennou, da lacat en eun doare bennak, da bebhini, ar bez var ar pec'hejou en deus cometet, e ve dies da eur c'hristen chom ep ober eur gonfesion vad. Setu penauz e toug ar missionou kement a frouez, hag e veler eno o tistrei oc'h Doue tud hag o devoa great meur a retred all, mes eleac'h ma lezet gantho re a frankiz, hag e reant kentoc'h ho bolontez ho unan eget bolontez Doue.

Setu ar pez en doa sonjet Aotrou Person Kerfeunteun o rei eur mission en he barrez, daoust ma zeo eas d'he barresioniz ober retrejou pa geront. Digeri a felle dezhan dezho oll dorojou an Env. Dioc'h m'am eus clevet n'eus manket nemeur da silaou mouez ho fastor, petra bennak ma c'helle al labourerien douar beza dalc'het gant ar mare da hada an ed du.

Divezatoc'h marteze em bezo, digant unan bennag euz an tadou missionerien, eur pennad scrit evit discleria ar frouez e deus douget ar c'hras er barrez-ze.

PARDON RUMENGOLL.

E Rumengoll, ervez ar c'heleier, ar pelerinach a zo bet er bloa-ma caeroc'h eget biscoas. Sonjal a c'hallet, o veza ma voa bet en derveziou araog eur pelerinach braz er Folgoat, e vije bet nebeutoc'h a bardonerien e Rumengoll ha dreist oll nebeutoc'h a leoniz. Hogen deut ez oa tud euz eun tu bennak, rak morse ar bardonerien ne voant ket bet niverusoc'h.

An Aotrou'n Escop, daoust d'he oll skuisder oc'h ober tro he escopti evit couzemenni ar vugale, a ioa eno er penn ar bardonerien. An derveziou diaraok zoken en doa great, bemdez daou zervez en unan, o rei ar gouzemen er parreziou divardro, ha ne dlient caout ar gouzemen nemet en derveziou varlerc'h ar pardon, ha kementse evit ma c'helje beleien ar pareziou-ze mont da gofez pelerinet da Rumengoll e derveziou ar pardon. Hogen eno ne vez morse a veleien avoalc'h evit cofez kement o deus c'hoant da dostaat, dreist oll mareou a vez. Gouscoude e vez eno ato unnek pe zaouzek beleg o cofez dalc'h mad epad an deziou, hag e c'hellan hen lavaret, nos deiz, rak chom a reont er gador gofez beteg unneg heur noz, ha kerkent ha teir pe beder heur emaint enhi adarre. Ar bardonerien a gommuni e Rumengoll ne gofesseont ket gouscoude oll eno ; meur a hini a dosta oc'h sacramant ar binijen er gear araok mont en hent.

Ar c'hommunionou zo bet er bloa-ma ne ve ket eaz ho niveri, ervez ma en deus lavaret din unan euz ar bardonerien. Bez'ez e voa, muioc'h eget biscoaz a dud er brosesion d'ar sadorn da noz, hag o tremen an noz eno var al leton, o pidi hag o cana canticou. Eno ne veler nemeur euz ar belerinet-ze, boas dioc'h ezamanchou ar vuez, hag a ia evelse muioc'h dre guriozite eget dre zevosion. Eno ne veler nemet tud boas dioc'h ar boan, tud hag a bed caloneg, tud hag a zo eat evit goulen eur c'hras pe evit trugarecat Mam Doue euz a eur c'hras resevet.

Da vare an oferen bred, d'ar zul, ar park braz eleac'h ma caner an oferen, ar vered hag an hentchou tro, var dro ne voant nemet eur mor a dud. An Aotrou Joseph Thephany, chaloni a Gemper, en deus canet an oferen bred, hag an Aotrou Joseph Prigent, person Crozon, en deus prezeget.

Lod euz a bardonerien Rumengoll o deus discleriet beza guelet eno eur burzud. Eun den dall, kerkent ha ma zoa digouezet, ha ma en doa gallet mont beteg ar penn huela euz an iliz, en deus resevet ar guelet. Ar c'helou-ma ne ket digaset din gant ar re o deus guir da renta testeni da draou evelse, hag a rai, ep mar, enclask evit gouzout ha guir eo ar pez a lavar ar bardonerien. Divezatoc'h eta em bezo da gomz euz ar burzud, mar bez prouvet ez eo digouezet evel ma leverer.

Pare burzuduz e Lourd. — Eur plac'h iaouang, hanvet Mac'harit Bob, a zo bet pareet, n'eus ket pell, e Lourd, euz eur c'hlenved a ioa crog enhi c'hoec'h vloaz a ioa. Araog e devoa nebeut a iec'hed ; hogen brema ez eus c'huec'h vloaz e voue seizet eul loden euz he c'horf. Roet e voue dezhi neuze he zacramanchou diveza ; esaat a reas dezhi eun dra bennag ; ar c'hlenved avad n'he c'huiteas ket, hag abaoue oa chomet ken diners ne c'helle ket mont er meaz euz he c'hambr.

Ouspen he foaniou a gorf, e devoue ive cals da c'houzanv aberz he c'herent. Devod oa, ha ne felle ket dezho he lezel da heuilla he relijion evel ma c'hoantea. O velet-se, e pedaz he medesin, eun den mad evit ddare, da zont d'he c'herc'hat ha d'he c'has da hospital Lespar. Eno ne velleas ket dezhi, da viana evit he c'hort ; muioc'h zoken oa poaniet pa glevaz hano euz eur pelerinach a dliet da ober da Lourd. Goulen a reas beza caset ive, ha goude ne roe peoc'h defot he c'has di da bardona. Superiolez hospital Lespar a ieas ganthi. Tremen a rejont c'hoezeg heur e beach evit mont di ep ken criz pa zigouezaz eno, ma sonjet ez ea da dremen. Hi gouscoude e devoa ato fizians er Verc'hez santel, ha mad a rea caout fizians. Caset e voue d'ar feunteun eleac'h ma en em voalc'h ar re glanv, hag e teuaz ac'hano ep dale leun a nerz hag a iec'hed.

Ep kemeret amzer d'en em visca tre ez a ac'hano diarc'hen, da gas he brasel d'ar chapel ; neuze e tistro da glask he boutou da gichen ar Gav. Ar bardonerien a ia var he lerc'h hag a ra goulennou outhi, hag hi a respont d'an oll. Er rest euz an deiz, ep den d'he harpa hag ep beza skuiz, e za hag e teu evel ar bardonerien all, euz ar feunteun d'an iliz, hag euz an ilis d'ar feunteun. Distrei a ra da Vourdel, o tremen eun nosvez all ep cousket. Mont a ra var droad d'ar gær, da Lespar, evel eun den ha ne vije bet morse clanv.

Daou viz zo abaoue, hag e ra pep labour ep santout an distera dies dioc'h ar c'hlenvet-ze en doa, epad c'huec'h vloas, lamet diganthi he oll ners.

Ar medesin a velé ar glanvourez en deus rentet testeni d'ar pare burzudus-ma, hag ar pez am eus merket ama a zo scrifet gant Ao. Person he farrez.

Ilis sant Per er c'hoat.

E parrez sant Per er c'hoad ez eus brema eun iliz nevez, eun ilis coant. Setu ama penauz eo bet savet an ilis nevez-ze.

Ar barrez-ze a zo paour, ha brema ez euz ugent vloaz e voa eur beleg iaouank person enhi. An iliz a ioa eat distruch, hag a goeze en he foull. Eun dervez ar person iaouang a bourmene en he jardin eur beleg all, eun den den deut var an oad, hag hen. Hag e lavare d'an hini coz :

— Ne ouzon ket petra a rin evit sevel an ilis-ze, rag eun iliz nevez a fell din da zevel, ha n'em eus ket eur guenneg, ha va farresioniz a zo paour oll.

— Eur follentez a rafac'h, eme ar belek coz ; biken ne deuot abenn euz eun tam labour evelse ; lakit harpou d'oc'h iliz el lec'hiou ma zeo prest da goeza ; grit stanca an toullou zo er mogeriou, hag e chomo en he za antercant vloas e'hoas. O tispign eur pevarzek pe bemzek mil lur e lakeot hoc'h iliz c'hoaz e stad vad.

— M'am bije bet eun ugent mil lur pe bemp mil lur varnugent, ne ket harpa an ilis goz eo am bije great ; sevel eun iliz nevez eo.

— Ne ve ket goal gaer an iliz a zafac'h gant ar zom-ze.

— Nan, mes digeri al labourou a c'heljen, ha neuze gant gras Doue, e cafen eun tu bennak peadra d'he echui.

— Guelet a rit an Aotrou'n escop he unan ne gaf ket a beadra da beur ober al labourou digor var he Gatedral.

— Guir eo ; n'eus fors, Doue ha sant Per a deufe d'am zicour.

Var gementma an daou veleg a guiteaz ar jardin. Hogen ep gouzout dezho e voa oc'h ho zilaou eur mansoner iaouank deut da zevel eur pennad moger a ioa coezet dre gosni. Ar mansoner iaouank-ze a ioa eur minor, en doa collet he dud abred, hag a ioa bet savet ha scoliet gant ar person coz euz ar barrez. O clevet comzou ar person nevez oa deut eur zonch dezhan evel a zigas Doue avechou d'an eneou dispar.

Antronoz e za d'ar presbital hag e lavar d'an Aotrou person ema o vont da Baris.

— Da Bariz ? abaoue p'eur eo croget ar frouden-ze enhout ?

— Abaoue deac'h da noz.

— Goal vuan e fell dit cas an traou en dro ; gortoz eun nebeut amzer.

— Oh ! va zonch a zo great mad.

— Bete vrema out bet christen mad ; hogen ha ne golli-te ket ar feiz er gær vras-ze ?

— Esper am eus ne rin, gant gras Doue.

— C'hoant gounit arc'hant braz ac'h eus-ta, var evelse ?

— Ia, far zonch-ze am euz ive sur eun tamik.

— Hag e tistroi ama neuze da zevel eun ti nevez bennak !

— Marteze avoalc'h. Eun oferen, Aotrou person, am eus c'hoant a lavarfac'h evidon. Sellit, setu aze....

— Dalc'h da arc'hant, me lavaro an oferen evidout evelato. Marteze zokeu n'ec'h eus ket a beadra da ober da veach. Ma na c'heus ket, n'ec'h eus nemet lavaret...

— Eo, eo, Aotrou person, ha bennos Doue deoc'h.

Var gementse Thomaz, ar mansoner iaouang, a ia en hent. N'en doa ket lavaret d'an Aotrou person pe seurt ti en doa sonch da zevel pa vije distro ; hogen al lenner en devezo santet avoalc'h eo eun ti da Zoue eo a felle dezhan da zevel. O clevet person he barrez o keuzial defot na c'helle sevel eun iliz nevez dre ma vanke

peadra dezhan, en doa en em voestlet da labourat evit kementse, hag e zea da Bariz eleac'h ma c'houie e voa paet mad ar vicherourien.

Er c'harter ne voue den souezet o velet Thomaz o vont da Bariz. Er c'harter-ze e za aleiz a dud d'ar gær benn da c'hounit eun dra bennag, rag er gær ne gavont ket a labour, ha dre eno ez eus nebeut a zouar gounit. Guir eo calz anezho en em goll er gær vras ; n'eus fors, lod zo red dezho mont eun tu bennak da c'hounit ho bara, ha lod all a ia evit ober ar c'his.

Thomaz en em lakeas da labourat a zevri. Gant ar c'hoant en doa da zevel he bemp mil lur varnugent, ec'h esperne kement a c'houneze, hag e tispigne a veac'h peadra da veva. Abenn daouzec vloaz en doa savet ar zom, ha person sant Per ar c'hoat a reseve eul lizer carget, a ioa enhan pemp billet varnugent a vil lur, hag an nebeut geriou-ma :

« Aotrou person, clevet em euz e vanke pemp mil lur varnugent deoc'h evit en em lacat da zevel eun ilis nevez. Ho c'has a ran deoc'h dre al lizer-ma. »

EUR C'HRISTEN.

Kerkent e voue digoret al labourou. Tud ar barrez a roaz ar pez a c'hellent, hag eneou mad euz a leac'h all a roaz ive sicour. Abenn bloas goude ez oa eun iliz euz ar re vrava en he za e sant Per ar c'hoat. An Escob a deuas da gonsacri an iliz nevez. O veza savet er gador evit comz oc'h tud ar barrez, e reas meuleudi an den mad en doa, ep en em rei da anaout, digaset peadra da zevel an ilis nevez, hag ho alias da bidi Doue da rei eur plas en he varadas d'an hini en doa savet eun ti kér caer dezhan var an douar.

Epad ma comze an escop, eun den a goezas semplet e traon an iliz, hag a voue red he zougen er meas. Thomaz oa deut ive d'ar gouel caer-ze, hag a ioa bet seziet he galon o clevetober he veuleudi. Hogen den ne vouie e voa hen eo en doa great an ober mad-ze, ha lod anezho zoken a lavaras pa voue guelet o sempla : « Han! guelet a rit-hu ar barizianed-ze ? Ar re-ze, eur vech eat da Baris, ne deont mui d'an oferen, ba goudeze pa en em gavont en eun iliz eleac'h ma zeo eun nebeut stard an dud, e vank ho c'halon dezho ! »

Ar mansoner iaouang, evel a velit, en devoue daou virit, oc'h ober eur mad ken dispar hag o chom ep beza anavezet.

An den lor eus kear Aost.

Pevare pennad.

An den lor. — Va c'hennersi a rit da zisplega dirazoc'h ar pez a dremen em ene. E guirionez e caran an traou-se a zo mignonet va buez hag a velan bemdez ; evelse bemnos araoc mont da joucha em zouribel e teuan da gimmiada dioc'h kern ar menesiou-se goloet a erc'h épad ar bloas, dioc'h ar c'hoajou du ha tenvalse a ziseol menez Sant Bernard, bemnos e lavaran kena vezo d'an tergin noas se a zav ho begou casi bete bols an env, ha d'ar c'hampoullennou goudor-se a vag ar guez huel-se a zo eun asmir da velet. Petra benac ma zeo ken anat ha ker burzudus galloud an Aotrou Doue o croui eur verrienen pe eur c'huibuen evel o croui ar bed oll, gouscoude e cavan caer meurbet ar guel eus ar menesiou huel-se berniet an eil var egile. Bep tro ma sellan oc'h ar menesiou-se goloet a erc'h anv c'hoan, abaoue crouidigez ar bed, ne doun ket evit miret da zevel va speret varzu Doue ha da lavaret deza ; pegen burzudus eo oc'h oberou.

Etoues kement tra a zo en dro din e zeus gouscoude leac'hiou hag a garan dreist ar re all ; evelep eo an ermitach a velit var ar menez hont. E unan caer etoues ar c'hoajou, ha tost d'ar parc bras-se leset dilabour, e velan bep a bardaes an heol o c'hober he zell diveza oc'h an douar araoc mont da guzat. Ne doun bet biscoas o chom ennhan ha gouscoude ar guel ebken aneza a laca va c'halon da drida.

D'an abardaes pa azezan em jardin da zifeza, ne don mui evit distrei va daoulagad na va speret soken divarneza. Caout a ra din e zoun ar perc'hen eus an ermitach caret-se ; va speret a ro din da gredi, ar pez ne deo nemet eun uvre mechans, em beus bet tremenet ennha devesiou a joa, n'ho deus leset em memor nemet eur zonch dister.

— Nac a blijadur n'em beus-me ket o sellet oc'h ar menesiou huel-se a stoc oc'h an oabl ; evel an amser da zont, ar broiou pell-se a laca eun nebeudic esperans em ene, va c'halon ankenniet a ra din kredi e zeus eur vro pell pell a elfe rei din an eurusded varzu pehini ne baouezan da huanadi, eun dra benac a ziabars ennon a lavar atao din e c'hellin guelet o c'houlaoui an devez eürus-se.

An offiser. — Gat ar speret lem en deus Doue roet deoc'h, oc'h eus bet, m'oar vad, cals a boan o plega d'he volontez varnoc'h hag oc'h en em viret dioc'h an disesper ?

An den lor. — Ho ! fasia a raffen o lavaret e zoun atao contant a volontez Doue varnoun ; n'oun ket erruet ken huel-se c'hoas en hent eus ar barados, evel meur a ermit santel eus an desert. Nan, n'em beus ket c'hòas peurechuet an diles eus ar garantez em beus evit an dud. Va buez a zo eur brezel hirbadus, a veac'h soken ma c'hellan caout er feiz em beus bet e devez va badisiant ners avoualc'h evit lacat va speret da zoubla. En despet din, e zoun alies touellet gat an uvreou divoder-se am zrein varzu ar bed-se ne anavezan ket gouscoude, hag evelato ar zonch aneza ne hean d'am c'hrignat.

An offiser. — Mar gelchen rei deoc'h da len em ene ha da anaout ar pez a zantan evit ar bed, ar c'heus hag an youlou-se a redje pell diouzoc'h.

An den lor. — Caer em beus bet len el levriou fallagriez an dud hag an encresiou niverus a zo en ho zoues, ne doun ket evit er c'hredi. Va speret a ziskues din bepret bandennadou mignonet guirion ha leal e creis ho

brud hag an danvez, o neun en eur mor a eürusded ; seblantout a ra din ho guelet o redec eus an eil plijadur d'egile, var vor, var zouar, er c'heriou ha var ar meas, seblantout a da din oc'hlevet o vusc'hoarsin an eil ous egile hag evelse o creski atao an eürusded-se a zo boutin etrezo. Eun evelep sonch a gresc va anken.

E mis maë, pa velan ar bleun e tont er guez, ar bokedou e tigeri em liorsou hag al labouset e cana a zioc'h va fen e carjen ivez caout eur mignon evit ranna ganen ar plijadurezou-se hag evit lavaret din petra dremen en he ene er momenchou dudius-se ; mes siouas caer em beus huanadi Doue ne ro ket din va goulen. Gat ar zonch se o velet an diles a zo va lod er bed-ma e redan eus va zouribel, tec'het a ran dioc'h an dud-se a garfe va c'halon da gaout ; divar an dorgennic-'hont, cuzet er stroues evel eul loen gouez, e sellan etrezec kear Aost.

An avi em c'halon, e velan a ziabel an dud eurus a jom ennhy hag a veac'h ma c'hanavezont ac'hanonn ; daelou puill o tiruilla eus va daoulagad e c'hastennan va divreac'h varzu ennho o c'houlen eun eulfen ebken eus ho eürusded. O velet ho dilez hag ho ancounac'ha, va c'halon fraillet dre ners va ankenniou, ha feas maro gat ar vuez en em stlejan adarre d'am zouribel ; eno e tiskuezan da Zoue va encresiou, en em daoler a ran dan daoulin hag ar beden neuse a laca ar peoc'h da zistrei em ene.

An offiser. — Evelse, paour keas den, ho peus da c'houzaon ankenniou an ene ha poaniou ar c'horf ?

An den lor. — Ia siouas, ha poaniou ar c'horf ne dint ket ar re grissa.

An offiser. — Lezel a reont eta ganeoc'h eun hean benac ?

An den lor. — Bep mis e crescont hag e vihanneont, dioc'h al loar. Var al loar nevez em beus purvuia muioc'h a boan ; var an discar, va c'hlenved a vihanna hag a jench doare soken. Va c'hroc'hen a en em zizec'h, a deu da veza guen kann, neuse n'em beus nemeur a boan. Peger cris benac e zeo n'en em glemjen ket anizi ma c'heljen cousket.

An offiser. — Petra n'oc'h ket soken evit cousket ?

An den lor. — Allas tra, Autrou, allas tra ! N'oc'h ket evit gouzout pegen hir ha pegen trist eo, evit ar paour keas clanvour, eun nosvez tremenet eb closa eul lagad, he speret ankenniet hag eb fizians eus eur vellaen. Nan ! den ne ell er c'hompren. Va zrubuillou a gresc dre ma za an nos en dro, hag araoc ma commans ar sclerijen da darza e zoun ken strafuillet ma ne ouzoun petra e teuin da veza. Va speret a zo trufuet oll, bez'en em gavan en eun doare ne vezan ennha nemet neuse. — Avechou e caf din e maor oc'h va zreina en eun toul doun ha scrijus meurbet, — avechoù e velan picadou du dirag va daoulagad, dre ma sellan outho pis e creskont evel eul luc'heden hag e teuont da veza ker bras ha menesiou huel a ziruill varnoun evit va flastra. — Avechou all e velan bouillou moged o tifoupa eus an douar a bep tu din, creski a reont evel goagou mor, hag en em vernia an eil va egile evit dont da guezatvarnon ha d'am bruzuna. Ma fell din sevel neuse evit pellaat, an evelep teusiou ne gavan ket a ners evit sevel em c'houazez evel pa ve liamet va oll jijili. Marteze e sonch deoc'h eo kemense uvreou ? Nan siouas ! divun caer e vezan. Eb paouez e maint o vont hag o tont dirazon, hag ar spont a lakeont em ene eo va brassa poan.

An offiser. — Marteze an dersien eo a vir ouzoc'h da gousket hag ho laca da alteri en doare-se ?

An den lor. — Credi a rit-hu e ve an dersien ar pen abec a gemense ? Oh plijet gat Doue e vije guir ho lavar! Aoun em boa bete vrema na deuche ar spontaillou eusus-se da lacat va speret da dramsi, ha kemense, en anzao a ran, a rea din eun encrez vras. Plijet gat Doue eta ne vé kemense nemet an dersien.

IAN AR GERNEVEZ.

(Eur pennad all ep date).

AVE MARIA !

Guerz eun enor d'am Itron Varia ar Guiodet E parrez Laruen, escopti Zant-Briek.

Ton : *Zantez Mari, Mamm Doue.....*

1

Me ho ped, oll Bretonet, didosteit da glévet
Penoz e teuas Mari, guir Vamm Zalver ar bed,
Da choaz evit chòmadur e parrez **Laruen,**
Eul lec'h breman meurbet ker d'ar vugale gristen.

2

El lec'h-se guechall distro ar paour kez beajour,
Ar mesaer, al labourer, na mui ar mecherour,
Devet dindan ann domder, glebet gant ann dour braz,
Na gavent 'vit ho diwall nemet beg ar ieod glaz...

3

Na vije guelet eno na parkou na prajou,
An derven na mui ar fô na rent eno griou ;
Ar ieod hepken a zeue harz troad ar radenen,
Hag eur wazig a rede kuzet barz ar zaonen.

4

Tostik zo da zaou-hant vloa eur paour kez kemener
Oe o vonet d'ar vilin 'n'eul laret he Bater ;
Goulen 're nerz ha kouraj evit kerzet bepret
Var roudou he dadou kòz evel-t-han Bretonet....

5

Pa 'n'devoa reit da Zoue karante he galon,
E fellas d'han enori ar Verc'hez « he Itron » :
Eur chapeled enn he zorn, setu han o pedi,
Klevet breman ar burzud, kaeroc'h n'en deuz hini :

6

— Daou hant troatad pe var dro dimeuz lec'h ar Chapel
E rede eur wazik-dour kleuzet barz ann izel,
Euz kichen ar wazik-se eur vouez dous a zavas,
Ha d'ann tremenadour paour evellen a gomzas :

7

« Glaod Alen, ma guir vignon, me fell d'in ve zavet
« Eur Chapel gaer em enor el lec'hman biniget. »

—Ann den kez zouézet bras'c'houlen, mes piou oc'h c'houi?
— Kerkent ar vouez a respont : « Me e'r Verc'hez Vari.»

8

« Evit, eme ar Verc'hez, ma vezit heb anken,
« kredi e komz ouzoc'h Mamm ann oll gristenien,
« It, ha lavaret d'ho kroeu kemer bleud eur skulad,
« En-hi e kavo bevanz evit pell d'ann tiad. »

9

Zenti a ra ouz ar vouez ; eur skulad vleud ozet
Ra eur gaer a biligad, ar gaeran euz ar bed :
Tud ha bugale ann ti, epad kalz a zeiou
A zo bevet ; o gallout Rouanez an Envou !!

10

— Glaod Alen ieas deuz-tu bete **Bourg-Broton** ,
Evel m'hen doa d'han laret ann Itron-Varia ;
Monet a re n'eur bedi, n'he galon levenez,
O sonjal dija zavet Chapel gaer ar Verc'hez.

11

Mes ann Aotrou Gregoar Raoult , Person er barrez-ze,
Elec'h kredi ar burzud ha diskei Karante,
A zonjas oe ar paour kez gant he speret skoet ;
Ha Glaod Alen keuziet braz d'ar ger a oe kaset.

12

Ann de varlec'h e klevas c'hoaz ar memes komzou,
Hag hen o vont adarre da gavet ann Aotrou :
Hag ann Aotrou eunn eil guech reuzas da gredi
Oe klevet e Laruen mouez ar Verc'hez Vari....

13

Rannet oe gant ar glac'har he galon en de-se,
Evel diou feunteun re leun he zaoulagad ouele ;
Ha pa bolze ann douar glebet gant he zaerou,
He beden da Vamm Jezuz a zave d'ann Envou :

14

« Pa-z-e guir, Guerc'hez Vari, oc'h évidon ken mad,
« Me ho ped, ma selaouet. ha reit din eur ménad :
« Plijet genac'h hoc'h unan rei sklerijen dez-han
« Evit ma sento ouzoc'h, o Mamm ann dénéran !

15

Benn eur pennadik goude ar Verc'hez a gomzas,
Ha d'he zervijer karet evellen a laras :
« It, evit ann daeret guech, bete 'n'Aotrou Person,
« Me a bromet vo chanchet, chanchet kalz he galon.»

16

Zenti 'ra ouz mouez Mari, gouélan 'ra gant ar joa,
Hag evit ann daeret guech e red 'da Votoa.
— Meulomp oll aman ar fe, ar garante barfet,
A zisko ann den mad-ze d'ar Verc'hez Viniget ! !

17

— Evel da c'hliz dous miz mae e kaera ar c'hlazen,
E tiwan bokedou koant e mesk ieod ar braden ;
Evelse, enn eur galon pa zeu grasou Doue,
Hep dale lugern enn-hi sklerijen ar guir fe.

18

— Evel enn neve amzer e kan dous ann evnik,
O tiz-heolat gant fianz e kleuz eur vodennik ;
Evelse ann den kristen, skoazellet gant Mari,
A vevo zioul meurbed, hep poan na melkoni...

19

Setu eru Glaod Alen e ti 'n'Aotrou Person,
Heman zo evel mantret ha fraillet he galon ;
Neve gollet en devoa sklerded he zaoulagad,
Stouet d'an daoulin pede Mari Mamm dous ha mad...

20

« O Mari, Mamm da Jezuz, lare-han n'he beden,
« Toui a ran d'ac'h ober herve ho kourc'hemen ;
« Ia, d'ac'h eur gaër a Chapel, o Mamm muia karet,
« Gant zikour ar gristenien hep dale vo zavet !! »

F. ROLLAND, *Kernead.*

(Eur pennad all er sizun a zeu.)

Eur prizonier er Prus.

VII.

N'on doa ket echuet c'hoas da efa hor c'hafe, eme ar prizonier Guillou, pa veljomp o tont, ha trous bras gantho, eur jeneral, daou gabiten, eur medesin braz ha daou zoudard. Unan euz an daou zoudard-ma a ioa ganthan eur picol caier, hag egile eun tam gleiz guenn hag eur palouer.

Ar re-ma ive a deue da ober gueladen varnomp. Mont a reant da zellet oc'h ar brizonerien a hini da hini; mar en doa eur gouli bennag, e sellet outhan ; ma n'en doa ket, e sellet oc'h he deod, oc'h he zaoulagad ; neuze ar medesin a lavare unan an daou c'her-ma : *Gut*, da lavaret eo *mad*, pe *krank*, da lavaret eo, *klanv*.

Pa lavare an medesin *Gut*, ar zoudard a ioa gleiz ganthan a rea eur groas var bruchet ar prizonier, hag hema a chome el leac'h ma edo ; ma lavare avad ar medesin *krank*, e lakeat var he beultrin ar lizeren *K* hag her c'haset da harpa he gein oc'h ar voger.

Biscoas n'em oa bet muioc'h a nec'h eget o velet an ofiserien hag ar medesin-ze o tostaat ouzin. Va gar a ioa anter scornet, ha coenvet oa evel eur ribot. Ep mar e vijen caset d'an hospital. Hogen an dra-ze a rea eur boan vraz din, abalamour ma vijen dispartiet, dioc'h Vurtz a ioa deut da veza va mignon, dioc'h Mauris, ar potrik iaouank-ze a ioa deut da veza va c'hamarad guele, ha neuze dioc'h eur mignon all hag a gouste marteze muioc'h c'hoas din dispartia diouthan, va c'hi am oa gallet da gas ganhen beteg eno. Dont a reaz an dour em daoulagad o sonjal en doa al loen paour-ze saveteet va buez din, hag ez eat, ep mar, d'he ziframa diganhen, ha d'he laza, marteze zoken dirazhon.

Tostaat a rea an ofiserien, ha me en em zalc'he reud em za; roet em bije n'oun ket petra evit beza discleriet goest da vont etouez ar brizonierien iac'h.

Va mignon Vurtz, Mauris hag ar paour kez clanv gant ar c'hlenvet a beultrin a behini em eus comzet, a ioa em raog er renk. Ar c'hanolier en doa lardet ar garibaldianet a ioa ive.

Pa zigoueschont e kichen hema, e seljont oc'h he vreac'h torret, mes o velet dioc'h he habit e voa euz a zoudardet Reischoffen eleac'h m'oa bet discaret kement

a brusianed, e scrignent ho dent ha ne c'hellent ket miret da ziskuez ho c'hounnar.

— *Gut !* mad, a lavaraz ar medesin ; *gut*, *gut*, mad, mad, a lavaraz ar jeneral. Mes ar zoudard a voue laouen o clevet kementse, rak guelloc'h oa ganthan mont d'ar c'hamp eget d'an hospital.

Vurtz ha Mauris a voue discleriet *gut* dioc'htu ; pa voant deut beteg ar mobil dare da vervel gant ar c'hlenvet peultrin, e rejont a veac'h eur sell outhan.

— *Gut*, eme ar medesin.

— Me zo goal glanv, a lavaraz ar paour kez den, sellit ouzin, n'em eus nerz ebet ha ne ran nemet teleur goad dalc'h mad.

Ne brischont ket zoken distrei da zellet outhan. Ar jeneral epken a c'hrosmolaz eur ger bennak ; ne glevis nemet ar ger-ma : mad, mad eo, neuze e teujont dinme.

Me en em gollas va unan o clask en em zavetei ; o velet pe ger reud en em zalc'hen, e santchont n'em oa ket a c'hoant da vont d'an hospital. Ar medesin a lavaras :

— Diskuezit ho troad.

Evel ma na blegen ket buan avoalc'h da zizelei va zroad, unan euz ar zoudardet a lamas da ziframa ar pillou a ioa var he dro, hag ar medesin a reaz a veac'h eur zell outhan, en eur lavaret : *krank !*

Ne voue ket roet a amzer din da lavaret eur ger, na vouen tennet euz ar reng ha caset da gaout ar voger.

Mauris pa em guelaz o vont diouthan en em lakeas da vouela. Vurtz a lavaraz e gallek :

— Courach, ni en em velo c'hoaz, ha ne ancouna-c'hain morse...

— Peoc'h aze, chas gall, eme ar jeneral.

Azeza a riz e doug ar voger, hag en em lakis da lasa adarre an tamou pillou en dro d'am zroad. Neuze en em lakis da ober lit d'am c'hi a ioa ganhen etouez va fallen, hag ar c'hi carantezuz a lipe va dorn. Ne c'hellis ket miret adarre da vouela.

Divar greis ma vouelen, e cleviz eur vouez dudiuz o comz ouzin, mouez an æl goude mouez ar vourrevien.

Ar c'homzou-ma a glevis :

Kemerit courach, va breur, pedit Doue hag o pet fizians enhan !

Sevel a ris buan va fenn, hag e velis dirazhon diou c'hoar a charite ha peder pe bemp itron guisket e du.

Ar re-ma ive a deue da ober ho gueladen ; an æl mad goude an drouk-sperejou.

Unan euz ar c'hoarezed a ioa prusianez, hag a dlie, me voar vad caret he bro ; mes evit ar merc'hed santel-ze ne deus na prusianed na fransizien ; ne velont nemet breudeur ha c'hoarezed er re a velont o c'houzanv poan. Ne c'houlennont nemet ober vad d'an oll dud reuzeudik. An itronezed a ioa oc'h heul ar c'hoarezed a ioa eneou mad a iea anezho ho unan da gas sicour d'ar brizonierien geiz ha da gemeret soursi euz ar re glanv.

Ar c'hoar prusianez a zispacas va gar goustadik, ha goude beza sellet piz oc'h va gouli, e lavaraz, en eur vusc'hoarzin hag e gallek fall :

— N'eus torret netra ; ho couli a bareo ep dale ; abenn eis dez ama e c'hellot bale. Neuze o trei oc'h unan euz an itronezed e lavaraz en Allmand :

— Itron ar Gontez, roit din tamou lian fresk.

Ar gontez a ioa eun itron iaouang, ganthi oc'h he breac'h eur baner carget a lienach da louzaoui an dud mac'haniet. Tenna a reas tamou lian, ha neuze e taoulinaz e kichen ar c'hoar evit he zicour da louzaoui va gar.

Me a vouele ato ; an itron iaouank-ze a lavaras din :

— Na vouelit ket ; evel a lavar deoc'h, an dra-ma ne vezo netra.

— Oh, itron, a liviris dezhi en allmand, ne ket va gouli eo a ra din-me gouela.

— Petra a ra deoc'h-ta gouela ?

— Pa zoc'h deut ama e vouelen d'am c'hi ; brema e vouelan o velet ar vadelez oc'h euz evidon, c'hui, ar c'hoarezed hag an itronezed all-ma.

— Eur c'hi oc'h euz, a livirit ?

— Ia, (hag e tennen ar pallen evit hen diskuez,) eur c'hi chase euz ar re genta, eur c'hi hag en deus saveteet va buez din ; ha setu perag e vouelen dezhan, rak sur ne vezo ket lezet ganhen, hag e vezo lazet.

— Credabl ne vezo ket lezet ganeoc'h. Hogen va fried-me zo eur chaseour bras. Mar d'eo ho ki eur c'hi chase mad, m'her c'haso ganhen mar kirit, ha va fried hen dalc'ho etouez he chas all.

— Oh, na c'hui a zo madelezuz, itron, penauz e c'hellin-me ho trugarecat ? Ne c'hellan nemet pedi evidoc'h, mes bezit sur n'oc'h ancounac'hain ket. Evit ar c'hi zo eur c'hi chase hag a ve dies caout eun all coulz hag hen.

— Me ia da rei deoc'h va c'harten, ha pa zistroot d'ho pro, e kerc'hot ho ki, mar kirit.

Neuze e c'houre'hemennas da eur mevel a ioa var he lerc'h cas ar c'hi d'he zi. Ar mevel a lakeaz eur gorden oc'h he gollier ; ha setu penauz e voue saveteet va c'hi din.

Pa zeaz an itron-ze hag ar c'hoarezed diouzin, ne c'hellis ket miret da vouela adarre ha d'en em lacat d'an daoulin da drugarecat Doue da veza digaset ælez evelse var va zro.

Goudeze en em lakis da zellet oc'h ar garten a ioa lezet ganhen. O sellet outhi e teuas da zonch din em oa guelet eun tu bennag an hano hag an armou a ioa var ar garten. Guelet a riz e voant ar memes re evel am oa guelet eur pennad kentoc'h, pa edon tenner-frank, var eul lizer hag eur bizou a roas din eun ofiser iaouank lazet e coat ar hartz. O veza cavet an ofiser iaouank-ze astennet var an douar, hen dougis da di va mestr eleac'h ma voue kemeret soursi anezhan. Araok mervel, e pedas merc'h va mestr a entente outhan evel eur c'hoar

a charite, da gas al lizer hag ar bizou d'he c'hoar en Allmagn. Ar pez a voue great ervez he c'hoant.

— Itron vad, a lavaren ouzin va unan, ne vouiac'h ket bremaig oc'h ober vad din-me em oa ive great eur vad bennak d'ho preur, ha me pa zougen ho preur da di va mestr, ne zonjen ket ken nebeut e vijen paet eun dervez ganeoc'h diou ha teir guech.

Hogen kement-ma a ziskuez din pe ger guir eo ar pez a lavare deomp alies person santez Mari : « Doue ne les ket ep recompans eur verennad zour epken roet en he hano. »

Etre daou an ofiserien a ioa echu ar veladen gantho, hag e clevis crial : er wagoniou ! er wagoniou !

Euz al leac'h ma edon e kimiadis dioc'h Vurtz ha dioc'h Mauris, ha kerkent an trein a ieaz en hent.

Eur pennad all eur vech all. G. M.

E Naonet e varve n'eus ket pell eun den dizoue, eur medesin scoet gant ar maro trum, ha setu eun tam plijadur evit tud difeiz ha dispac'herien ar gær-ze oc'h ober eun auterramant ep cloc'h na croaz, hag o cas eun den d'an douar evel eur c'hi.

Ar medesin-ze gouscoude n'oa ket marteze ken difeiz ha ma hen diskueze. Eun nebeut bloabeziou diaraog e voa maro eno eur medesin all, eur mignon dezhan ha den dizoue eveldhan. O veza eat da velet he vignon pa voa goal glanv, greg an hini clanv, pa her guelaz, a lavaras dezhan :

— Nag a boan a ra din-me ho kuelet !

— Ha perag ? itron.

— Va fried a ia da vervel evel eur c'hi, ha c'hui eo a zo kirieg euz he valeur.

— Penauz ! n'eus ken ? Oh, gortozit.

Ar medesin a ia da gaout he vignon, a goms dezhan euz he glenved, o lavar dezhan ne c'hell ket mont a bell.

— Oh, eme an hini clanv, va aferiou zo e ratre ; lezel a ran kement am eus gant va greg ha va bugale.

— Ne ket an dra-ze eo a lavaran deoc'h, eme egile ; ma venn en ho leac'h, me a gofessafe.

— Cofez ? eme'r c'hlanvour ; ha n'on eus-ni ket lavaret meur a vech ne voa an traou-ze oll nemet diotachou ?

— Lavaret avoalc'h, mes n'on eus ket prouvet. Ha mar dint guir, evel kent ?

An den clanv a chom da sonjal, ha goudeze e lavar :

— Mad it da glask ar belek din.

Ar beleg a deuaz ; ar medesin clanv a resevaz he zacramanchou hag a varvaz evel eur c'hristen.

Egile n'en deus ket bet ar memes gras en heur diveza. Marteze gouscoude, eme an hini en deus scrifet an drama, Doue, er momet diveza, en devezo dihunet ar feiz en he ene hag he laket dazistrei outhan.

An Aotrou Mengant, professor e scolach Lesneven, a zo hanvet person Botsorhel.

Al lez-varn (Cours d'assises), a zigoro e Kemper d'ar 7 a vis Gouere. E penn al lez-varn e vezo an Aotrou Grolleau-Villeguery, alier e lez-varn Roazon.

Ervez ar c'heleir, an Aotrou Balleidier, sous-prefet e Langr, a zo hanvet sous-prefet e Brest.

D'ar pemp a vis Gouere, retred brezoneg evit ar merc'hed e Lesneven.

Ar redadegou kezeg a vezo e Sant-Briec d'ar pemp ha d'ar c'huec'h a vis gouere. Ar priziou zo da rei eno en derveziou-ze a zaoùda c'huezek mil pevar c'hant antercant lur (16,480). Credabl eo e vezo ar braz euz ar redadegou-ze d'ar pemp, rak d'ar c'huec'h e tigouez ar sul.

E Brest e tigoueze en dez all eur vanden c'hoarezed a charite o vont d'ar C'haledoni-Nevez. En ho zouez ez euz unan, ar c'hoar Gabriela, a zouge er bed an hano a Varkizez a Gravenchon. Houma e deus bet ar groaz a henor gounezet ganthi oc'h entent oc'h ar zoudarded clanv en arme ar Rhin.

Ar redadegou kezeg, e Kemper, a vezo adarre d'ar 16 ha d'ar 17 a viz Eost.

An Aotrou Cloarec, person ra Chloastr-Pleyben, zo maro er sizun dremenet. G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

DISSADORN 28 EVEN 1873. N° 439 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar priziou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 28 Even 1873.

O comz euz ar pelerinachou a rer brema, ar chaz e-tennou christen a lavar ez eo eur blijadur guelet ar Frans oll, ha zoken ar broiou tro var dro dezhi, e kement leac'h ma fell d'an dud kendelc'her da veza catoliked, o vont a vanden, hag evel pa lavarfet, a bez, d'al leac'hiou santel da c'houlen trugarez oc'h Doue, da bidi evit an iliz hag evit ar vro. Var gementse e lavar lod ez eo ive eur blijadur guelet Breiz-Izel, evithi da veza dishenvel dioc'h ar Frans dre he iez ha dre galz euz he giziou, o tiskuez he feiz, couls ha carter all ebet, dre ar pelerinachou.

Ar veuleudi-ze euz a Vreiz-Izel a gavan dister, a gavan goal dreut. Cridi a ran e verit Breiz-Izel muioc'h eget evelse. Me a gaf din eo hor bretoned o deus dalc'het en ho zouez an had euz ar pelerinachou, hag eo diouthо eo e kemer skuer ar c'harteriou all a veler hirio o vont a vandennou da bardona d'al lec'hiou santel. Caout a reomp en histor hano a belerinachou caer a reat gnechall e Frans, e Chartr evit henori mam Doue, e Pariz, evit pidi var bez santez Jenovefa, e Tour evit pidi var bez sant Martin, hag e meur a leac'h all ; hogen kementse a zo coezet en ancounac'h a bell zo, hag abaoue meur a gant vloas ne deus nemeur a hano euz ar bardonerien a ia di.

Ar vretoned avad o deus dalc'het mad ato da zarempred al lec'hiou santel. En escopti Guened, santez Anna, en escopti sant Briec, an Itron Varia-a-wir-sicour ; en escopti Kemper, Rumengoll, santez Anna ar Palud, sant Ian-ar-biz, a zo boas da velet bep bloas, pardonerien a vandennou. Mar deus bet eur pelerinach caer er Folgoat eleac'h ne gomzet mui eun nebeut zo euz ar bardonerien, ne c'heller ket lavaret e vé dihunet, etouez Breiziz-Izel, an izom da ziskuez ho feiz o vont da bardona. Cresket epken e c'hell beza.

E Breiz-Izel ec'h anavezer, hed ar vech, en deuz eur c'hristen izom da bidi en he bart he unan, gant tud he di, gant tud he barrez, hag ive gant oll dud ar c'harter, gant oll dud ar vro pa vez eun izom bennag, eur c'hras bennak da c'houlen hag a zell oc'h an oll. Eur feiz beo a rang en em ziskuez, hag eur galon hag e deuz eun ioul bras da gaout eun dra, a ia bete redia Doue en eun doare bennak d'he rei dezhi. Ne ra goude oll dre gementse nemet heuilla ali, pe gourc'hemen Jesus-Christ he unan pa lavar deomp goulen hag e resevimp, clask hag e cavimp, skei var an nor, hag e vezo digoret deomp ; ha ma na zigorer ket deomp dioc'htu, kendelc'her da skei, hag e teuor abarz ar fin da zigeri ha da rei deomp hor goulen ha pa na ve nemet evit caout peoc'h diouzomp.

Setu ar pez o deuz ato comprenet ar vretoned, ha setu perag o deus kendalc'het da vont d'al lec'hiou santel evit lacat Doue da rei dezho eno ar pez ne roe ket dezho er gær ; hag e kementse e credan o deus servichet da skuer d'ar c'harteriou all.

Rom. — An Tad santel, o respont da superiol jeneral an tadou Jesuisted, a lavare en derveziou tremenet :

« Lavaret a ran eveldoc'h, ez eus leac'h d'en em glem o velet penauz e za ar bed, o velet ar c'hallout lezet gant Doue, evit eur momet, etre daouarn an drouk speret. E guirionez lavaret e vé n'or be brema da velet nemet ar goms-ma : *Brema éma hoc'h heur hag hini prinsed an denvalijen.*

« Rak piou, nemet prins an denvalijen, hag ar re zo poulzet ganthan, a c'helfe caout ar gasoni hag ar gris-deri-ze d'en em gemeret oc'h ar re ne reont droug ebet, a vef didrouz en ho c'houenchou evit pedi, studia ha caeraat an iliz a gaf eno difennourieu evit he harpa ?

« A belec'h e teu ar gasoni a laca an dud-ze da lamet digant an ilis difennourien calonek, digant ar gristenien ministred euz ar re vella da rei dezho ar sacramanchou ha da brezek dezho comzou Doue ; a belec'h e teu nemet digant satan he unan hag he likizien a zo en

em laket en dud fallagr evit dic'hrizienna ar feiz ha distruja ma c'halfent, an ilis hag ar relijion catolik ?

« Daou dra gouscoude a dle hor c'honsoli en trubuillou-ze. Ar c'henta eo an eneou a blij da Zoue eo a vez amprouet er bed-ma : abalamour ma plijac'h da Zoue, eme an æl da Dobi, eo bet red e teuje an dentasion d'hoc'h amprou.

Evelse ive an ilis neteat dre an trubuillou a zavo creoc'h, hag an urziou leaned a vrezelecai ive guelloc'h evit Doue, pa o devezo trec'het an ifern a ra brema he c'hallout evit distruja kement a zell oc'h ar relijion hag oc'h an ilis.

« An eil tra a ro fizians deomp eo ar beden a zibun e pep leac'h. E pep corn euz ar bed e touger hano Jesus-Christ, e peder evit an ilis glac'haret. Ar speret-ze a beden a zo eur sin sclear n'ema ket an drugarez pell diouzomp.

« Ha pa en deus Doue hòr savet, daoust pe gen dister omp, da c'houarn he iliz, e c'hellomp esperout enhan, hag e c'houezo rei deomp an nerz on euz izom, ne ket epken evit stourm, mes c'hoaz evit trec'hi.

« Anaouennou an iliz, destumet var benn an alouberien, a zo c'hoaz eun arm gallouduz etre dacuarn Doue evit discar he enebourien.

Goude an tad santel a gont eun histor digouezet ganthan en amzer ne voa c'hoas nemet beleg. Eun den hag a ioa euz eur famill binvidig, hag euz ar re o doa cresket c'hoaz ho danvez oc'h aloubi madou an ilis, a denas da c'houlen sicour outhan ; hag evel ma tiskueze beza souezet, an den-ze a lavaras dezhan, an daelou en he zaoulagad :

Abaoue an alouberez-ze, hon danvez a zo eat evel e moget ; me o pet da rei din eun dra bennag evit ma c'hellin mont d'al leac'h ma zoun ganet da ober eno pinijen eus va fec'hejou.

Setu penauz e za, e skuil hag e ber, ar madou deut gant an hent fall. G. M.

Er bloa-ma an dispac'herien n'o deus ket, evit doare, en em zavet kement evel a reant kent, a enep prosesion ar sacramant. An Doue cuzet a deurvez chom en hon touez a zo bet lezet frankis d'he gas e prosesion, zoken er c'heriou eleac'h ma voa kement a boan oc'h he velet o vont dre ar ruiou, da viana en darnvuia anezo. An amzer gouscoude ne voa ket euz ar c'haera, hag e meur a leac'h ar glao en deus miret oc'h ar brosesion da vont er meaz euz an ilis. Ama e Kemper an amzer a ioa mad, ar brosesion en deus great he dro ep diez ebet ; gouscoude an amzer drist, an doare glao a ioa dioc'h ar mintin en deus miret na voa ar ruiou kempennet ker brao evel ma vezont pa vez doare vad dioc'h ar mintin da zul ar Zacramant. E meur a lec'h all, ervez ar c'hazetennou, e voa falloc'h an amzer, en dervez-ze, eget na voa ama.

O comz a brosesion ar Sacramant

Eur gazeten a Baris (*ar C'honstitutionnel*) a lavare dissadorn diveza :

« Varc'hoaz ema gouel ar zacramant, ar c'haëra, an dudiussa euz a oll goueliou an Ilis catholic, an hini a blij muia d'ar bobl. Ar gouel-ze a zo bet instituet gant ar pab Urban IV, evit beza great d'ar iaou varlerc'h sul an Dreindet, ha brema, e Frans, e vez casset d'ar zul a deu goude. Evidon-me ne c'hellan ket coumpren perac e vez casset evelse d'ar zul varlerc'h, ha carout a raffen e ve ar gouel-ze eb he bar great ato d'an dervez merket da genta gant an Ilis. Joa ha levenez e peb leac'h en deiz-se, peb labour ha peb marc'had lezet a gostez, hag an oll oc'h henori an Aotrou Doue er zacramant euz he garantez.

« Hag e guirionez perac gouel ar zacramant ne ve ket evit ar Frans gouel braz ar vro, p'e guir ger ar Frans a zo bet a bep amzer : Doue r'am divoallo ! Var betra e c'helfempni guell en em harpa, ni an dud discaret, ni an dud or beuz collet ar Victor, eget var an hosti santel a ro an nerz hag ar vuez ? Ar bara a vuez, ar zoursen a zilvidigez, ha n'e ket varzu eno eo e tleffempni treï hon oll zonjou hag hon oll ioulou, ni pere a zo ar maro o tont varnomp, ni pere a zo o vont da goll?

« Ar Frans gant Doue, setu aze petra dle beza hor ger hiviziken : anez, ne c'hellimp ket sevel euz ar stat a varo. Setu perac, pa glevan lavaret n'en em glev ket prinset ar Frans divar benn peseurt gitoun, peseurt pavilloun rei d'ar vro, em euz c'hoant da grial outho : guir gitoun pe guir pavilloun ar Frans ha ne dleffe ket beza hirio an hini a oue discouezet gueich all d'an impalaër Constantin, an hini a ioa merket varnhan ar c'homzou-ma : *in hoc signo vinces*, gant ar c'hitoun-ma e c'hounezi ar Victor, da lavaret eo croaz Jesus-Krist ?

« Ar zantimanchou a verkan ama eo santimanchou ar vro. E peb leac'h, er c'heariou coulz ha var ar meaz e pourchasser peb tra evit celebri er bla-ma gouel ar zacramant gant muioc'h a zolanite eget biscoaz. E corn peb ru e veler eur repozouer bennac ; an nadoziou a ia en dro tear ha tear evit staga an eil ouz eben ar linseriou ma tleer stigna gantho an tiez var hent ar procession, hag ar jardinou n'o deuz ket a vleun hag a vokedou aoualc'h da deuler dirac ar zacramant, meulet ra vezo.

« Oh ! na caëra gouel ! Ha perac ruiou Paris ne c'hellont-hi caout ho lod anezhan ? Ah ! gueich all ne oa ket evelse : gueich all kear Baris a veze ive foug ennhi o celebri ar gouel braz-se evel m'az eo dleet.

Procession peb ilis a rea an dro d'ar barrez. An tiez a veze steignet gant linseriou guen marellet gant scourrou guez, bokedou, curunennou, euz ar re gaëra hag a bep seurt liou. Ar c'hard national a heulie ar procession gant fuzuillou hag a veze bokedou e beg ho c'hanoliou.

Procession Sant-Eustach a veze remerket dreist ar re all ; merc'hed ar c'hoc'hi ne espernent netra evit ober anezhan ar c'henta euz a oll brocessionou Paris. Reposouer feunteun an Innosantet eo en devoa ar muia brud, eo a ioa muia hano anezhan.

« Ar roue Charles X, ar brincezet, tud al lez hag ar re o devoa ar renkou hag ar c'hargou huela er rouantelez, a heulie var ho zroad procession Sant-Jermen a Auxerr, parrez ar roue. Netra dudiussoc'h da velet eget ar procession-ze, hag arroue a deue da veza seul doujet gant ar bobl ma tiscoueze he unan muioc'h a zoujans evit an Aotrou Doue.

« Dioc'h an noz, pa veze ar roue oc'h taol gant he dud, an oll a c'helle mont ha dont en dro dezho, ha Charles X hag an dukez a Verry o devoa eun ijinn eb he bar evit kinnig frouez ha bonbonou d'ar vugale a dremene dirac ho daoulagad.

« Pegeit n'ema ket dija an amzer-ze diouzomp ? Ha pa deuffe zoken en dro mab bihan Sant Lois, ne c'houzoun ket ha ni a c'helfe guelet adarre eun hevelep amzer. E Bavier hag en Autrich e vez great c'hoaz evelse. Roue ar Bavier hag impalaer an Autrich a heul gant tud ho lez procession ar zacramant dre ruiou Munich pe dre ruiou Vienn, ha roue ar Bavier ne vank morse da gass da eur brinses bennac ar boket roz a vez ganthan en he zourn epad ar ceremoni.

Hirio Paris ne vel mui kement all. E Paris ne vez great gouel ar zacramant nemet e diabarz an ilizou. Mes e Versaill ne vezo ket evelse varc'hoaz. Eno procession Sant Lois ha processionou ar parreziou all a raio tro kear. Calz deputeet ha calz offiserien euz ar renk huela a heulio ar procession-ze, ha, m'hen assur deoc'h, nicun euz a lampounet Paris ne deui da glask trabas outho. Ar re a gar fuzuilla ar veleien ne vezont ket en ho eaz pa vez Mac-Mahon tost dezho. »

MORVAN,
Persoun Sizun.

An den lor eus kear Aost.

PEMPED PENNAD.

An offiser. — Assa, assa, eme an offiser, en eur scrabat he ben, eur blijadur ar vrassa em beus ous ho selaou ; biken va speret n'en divije roet din da anaout eur vuezegez par d'oc'h hini. Caout a ra din gouscoude n'oa ket ken doanius ho puez p'oa beo ho c'hoar ganeoc'h.

An den lor. — Doue ebken a ell gouzout petra em beus collet gat maro va c'hoar. — Taolit evez, n'ho peus-hu ket aoun o tostât kement ouzin ? Azezit aze var ar mean-se ; m'en em lakejo adren an dreil, hag evelse e c'hellimp divis eb en em velet.

An offiser. — Daoust ha perac, oh toto ! n'ho lezin ket da bellat evelse diouzin, azezit ama em c'hichen. O coms evelse an offiser, eb sonjal, a ioa e vont da gregi e dorn an den lor, mes ema oc'h ober eur scrijaden a jassas buhen he zorn ganta.

An den lor. — Petra rit-hu ta, edoc'h o vont da gregi em dorn !

An offiser. — Ha goude ? M'ho pije va lezet em boa er stardet soken var boul va c'halon.

An den lor. — Evit ar veach kenta e vije bet kemense evidoun, morse ne deus bet krog eur c'hristen em dorn.

An offiser. — Petra livirit ? Morse eta, nemet gat ar c'hoar-se a gomsac'h anezi bremaic, n'ho peus great anaoudegez gat den, morse christen n'en deus ho cureï?

An den lor. — A drugarez Doue, ne deus den var an douar henvel onzin.

An offiser. — Scrija a ran ous ho clevet !

An den lor. — Me ho ped d'am pardoni, ibeajour trugarezus, gouzout a rit ar blijadur en deus an den reuseudic o coms eus he boanou garo.

An offiser. — Ia, ia ! kit atao, nac a blijadur a'rit din, va den paour, bar eo va c'halon gat ar joa a lâkit ennhy. Bremaic eta e lavarac'h din ho peus bevet pemp bloas ama gât ar c'hoar-se deoc'h ho scoaselle da zougen ar beac'h pounner-se a ankenniou en deus Doue sammet var ho chouc.

An den lor. — Ne doa nemeti ivez am dalc'hje stag ous an nemorant eus an dud. Faivezet eo gat Doue terri al liam-se ha va lesel va unan caer e creis ar bed ; n'oa nemet ar barados hag a vije eul leac'h deread evit an ene dispar-se, eno emai brema, benzet e Doue. Keit ha ma vevemp hon daouic ama, ar güel anezi em c'hennerse, abaoue he maro e teuan alies da falgaloni. Gouscoude n'oa ket etrezomp ar vignoniach dudius-se a gav din a dle beza etre guir vignonet, hag a dle padout etrezo ispisial pa deu dorn Doue da boueza varnezo.

Ar c'hlenvet en deus Doue roet d'am c'hoar ha din a vire ouzomp da gaout an eil evit egile an deneridigez, an unvaniez-se. Pa deuemp soken da unani hor mouez evit pedi Doue e tiouallemp mad na deuje hon daoulagad da bara an eil var egile gat aoun na deuje ar güel eus ar c'hlenvet scrijus-ma da drei hor speret divar hor peden ; neuse ne zistroemp lagad divar ar barados, er palez dudius-se eus an Dreinded e talc'hemp fisians d'en em velet evit biken hag eb disparti. Goude ar beden va c'hoar geas en em denne peurliessa en he c'hramprik, avechou gouscoude e zea da azeza a zindan ar guez kelvez a zo e traon ar jardin ; evelse e vezemp atao pell an eil dious egile.

An offiser. — Souezet maro oun o sonjal e teujac'h da bellat evelse an eil dious egile.

An den lor. — Pa voue taget va c'hoar baour gat ar c'hlenvet euzus-ma en deus lamet diganeomp an nemorant eus hon tud, e teuas da veva ganeu en ermitach-ma. N'or boa morse en em velet bete neuse, evelse pa baras he daoulagad varnoun evit ar veach kenta e voue trufuet oll. Gat aoun eta d'he glac'hari, gat aoun ispisial da greski he foan en eur dostaat outhi, e fell din chom atao pell dious he daoulagad. Ne voa c'hoas neuse nemet he feult in hag a vije laget gat al lorïez ; rac-se em boa c'hoas eun nebeut fisians d'he guelet pare.

Guelet a rit ar pennad cael-se a zo brema ken dirapar ; keit a ma voa beo va c'hoar oa eur gael eus ar re vraoa a veze touzet diou veach ar bloas, ranna a rea ar jardin e diou loden, a bep tu dar gael-se em boa great eur vinojen, eno e pourmenemp casimant scoas ha scoas eb mont re dost an eil d'egile, eno e comsemp gat ar vrassa plijadur an eil ous egile.

An offiser. — Lavaret a raet eo falvezet gat Doue empoesoni an nebeut plijadur a ro deoc'h.

An den lor. — Neuse da vihana n'edon ket va unan ; va c'hoar a lakea eun tamic buez en ermitach ; he c'hlevet a rean o vale, pa deuen da c'houlou deiz da bedi dindan ar guez-ma, e cleven dor an douribel o tigeri goustadic ha monez va c'hoar o tont da ginnig he feden gat va hini. Dioc'h an abardaez, epad ma vezen o toura va jardin e teue ama, el leac'h m'emaomp brema, evit pourmen ha sellet ous an heol e cuzat, guelet a rean he skeud o vont hag o tont var va bokedon ; ha pa ne gueljen ket e velen e pep leac'h he roudou. Brema ne velan mui, evel neuse, deillou ar bokedou cutuillet gati cuezet eus he daouarn o voenvi var ar guinojennou, nac eur scourrigbenac a veze bet a re evit ober he boked en henor da Vari. Brema emaoun va unan nos deis, netra veo ne loc'h en dro din, bez'e zeus dija iaod da falc'hat var ar vinojen a heulie evit mont d'ar brouscoat-se a garie kement.

Eb ober van da zoursial ac'hanon e claske atao ober plijadur din ; pa zistroen em c'hrampric e vezen souhezet o velet dirag imach Mam Doue eur podadic fresk beo a vokedou a ouie da gempen ker coant, pe eur frouezen dispar benak cutuillet gati he unan. Ne greden ket ober kement all eviti, difen em boa great soken outhi mont tre em c'hrampic, mes coll a rean va amser, rac petra dal essa miret ouz eus c'hoar da ziskuez he c'harantez evit he breur.

Cetu ama marteze eun dra hag a rei compren guelloc'h ar pes a lavaran. Eun nosvez e rean cals cholori o vale dre va c'hramb gat an arrach em boa gat va foan diremed. Feas maro en em daoljon e creiz an nos da c'hourves evit difesa, neuse e clevis eun nebeudic trous e kichen va dor, mont a ris goustadic da zelaou. Peger souhezet ne ouen ket ! va c'hoar geas eo a ioa e pedi calonec evidon var treujou va dor. Clevet e devoa va c'hlemmou, he c'harantez evidon a rea dezi dioual da greski va foan o tont dirazon ; mes tosta ma c'helle e teue din evit va sicour oc'h ret. He c'hlevet a ris o lavaret goustadic ar *Miserere mei*. En em daoler a ris dan daoulin e kichen an nor, hag eb he zroubli e lavaren a speret assambles gati ar psalm caer se eus ar roue David. An dour a ziruille puill eus va daoulagad, piou n'en divije eveldon skuillet daelou o velet eun deneri digez ker calonec ? Pa oue peur achu he feden, e lavarjon dizi goustadic : Kenavezo varc'hoas, va c'hoar ger, kenavezo, distro buhan da kuele, guelloc'hig emaoun ; plijet gat Doue da venniga ha recompansi da zevotion. En em denna reas nense d'he guele ; mes he feden a ioa bet selaouet rac an nemorant eus an nos e couskis c'huec.

JAN AR GERNEVEZ.

AVE MARIA !

GUERS ENN ENOR D'ANN ITRON VARIA AR GUIODET E PARREZ LAUREN, ESCOPTI SANT-BRIEK.

II.

TON : *Zantez Mari, Mam Doue...*

24

Neuze ec'h urzas ober (1) kerkent 'prozision
'Vit monet beteg al lec'h 'n' doa komzet ann Itron ;
Hen he unan diarc'hen, krog enn dorn he gure,
'Gerze n'eur bédi gant fe, fianz ha karante.

22

Na eo ket éru c'hoaz-tre var al lec'h biniget
E pehini mouez Mari taer guech eo bet klévet,
Ha kouskoude ar sklerded a zeu n'he zaoulagad ;
Mil drugare d'ac'h, Mari, Mamm ken dous ha ken mad !

23

Oll e véljont ar burzud, hag oll gant lévénez
E stoujont prim d'an daoulin d'énori ar Verc'hez ;
An Aotrou Dôm Gregor Raoul, deut dall euz Botoa,
Skler brema he zaoulagad, a skuill daërou a joa.

24

A-dreuz d'an daërou dous-ze e vél tost d'ar wazik.
Dimeuz ar Verc'hez Vari eur portret bihannik ;
Prim en deuz han kéméret, stardet var he galon,
Ouz en glébaη gant daërou e lare : O Itron...

25

Meulomp madelez Doue deuz eur burzud ken bras,
Ha guelomp er portret-man kavet var vord eur waz
Eur zin dimeuz ar grasou dre zorn Mari skuillet :
Eur waz-dour c'hell diéc'han, gras Doue na c'hell ket.

26

Ann dud vad p'ho deuz guelet ar portret burzuduz
Na oarent penoz diskei ho joa da Vamm Jezuz ;
Kroazet gant-he ho daou-zorn, digor ho c'halonou,
Gant ho c'harante d'ann Env 'save ho fedennou.

27

Ann Aotrou Person neuze a zougas ar portret,
Hag hen lakas var eur min hirie c'hoaz anavet ;
Var ar min-ze alies on bet o taolinan,
Pèlerinet meur a vech n'euz guelet o ouélan....

28

Prestik goude oe zavet tro-var-dro d'ar min-ze
Eur Chapellik gant plankat 'n'énor da Vamm Doue ;
A bep tu a Vreiz-Izell t'eue di Kristenien
Da c'houlen zicour Mari, skoazel ar béc'herien.

29.

Evit diski pegement e c'hoantae Jezus
Vije enoret éno he Vam garantezuz,
Dre oll e bro Breiz-Izel c'hoarvée burzudou
Great gant Guerc'hez Laruen 'vit ann oll ezomou.

(1) Aotrou Person Botoa.

30

Ann Aotrou Kont a Franchvill pa glèvas kement-se
A guitas he Eskopti 'vit dont e Breiz ive,
Kuitat a reas Perigueux, ha dont da Votoa
Da ziskei he garante d'ann Itron-Varia.

31

Huelloc'h 'vit ar wazik e peleac'h eo cavet
Dimeuz ar Verc'hez Vari ar portret biniget,
Ann Aotrou 'n'Eskob 'roas gant joa ha karante
Eul lec'h kaër 'vit ar Chapel 'n énor da Vamm Doue.

32

Ar burzudou a greske bemde e Breiz-Izell ;
Bemde ive madou braz gouéze el lec'h zantel ;
Ann oll brofé 'vit zével eur Chapel ar gaëran,
Testeni ho c'harante d'ar Vamm ann déneran.

33

E ber amzer oe zavet dre aluzen ar fe
Ar Chapel véler breman ekreiz douar Kerne,
O sével etreze n' Env, eün evel ar beden
Eunn Tourik euz ar braoan meurbet kér d'ar c'hristen.

34

E diabarz ar Chapel, hag uz-d'ann Aoter Vraz,
Zellet, ha lagad ho fe 'velo eur mister bras :
Mari gant-hi n'he diouvrec'h he Mab neve ganet ;
« Salud, Mari, Mamm Jezuz, Itron vad ar Guiodet !!!

35

Ken a zeuas ann dispac'h (1) da spouronni hon bro,
Da zigas nec'h, hag anken, da skei tol ar maro,
Eur belek bepret vije e Chapel ar Guiodet,
Bemde 'lare ann overn 'vit ar bélerinet.

36

Daou ugent vloas pe var-dro goude ann dispac'h vraz,
Eur rum-tud dimeuz ar vro éneb guir a zonjas
Ho devoa oll domani var al lec'h-ze santel,
Ho c'hrabannou oe digor 'vit dastum ar Chapel.

37

Mes Doue al léaldet dimeuz kroec'h an Envou
A vél skler peb tra kuzet e pleg ar c'halonou ;
Eur zin hepken euz he zorn, ha setu displéget ;
Setu laket skler d'ann oll ar pez a oe kuzet.

38

Aotrou Person Laruen, den zantel ha gwiek,
'Vit dispakan an traou-ze a béde kalonnek,
Pédi re Mari he Vamm da rei de-z-han skoazel,
Zur mad neuze da gavet testou 'vit ar Chapel.

39

Ar Verc'hez krog enn he zorn hen henchas da vonet
Bete ti eunn denjentil euz goad Franchvill ganet (2) ;
Eno e kavas skridou, zinet gant daou Naoter,
Hag ar skridou a deste evit Mamm hon Zalver.

40

Paroisianis Laruen pa plevjont ho ferson
Laret d'he ar c'hélou-ze eur zul ebarz n'he brôn,
A stouaz oll d'ann daoulin da veuli ho Doue
En devoa zellet outho gant ken braz karante.

F. ROLLAND, Kernead.

(1) Révolution 93.
(2) Ann Aotron Kont Koat-Berthelot e Kan-huel.

Eur prizonier er Prus.

VIII.

Discleriet e voue-ta, eme Villou, e voan-me *krank*, da lavaret eo fall, hag e tlien chom eno evit beza laket en hospital. Eun hospital ! ia da ; eur c'hraou eleac'h ma voamp taolet var eun nebeut colo brein, eleac'h ma voa destumet pemp pe c'hoec'h cant anter noaz, eun nebeut pillou epken var ho zro, hag hi oll o crena gant ar riou, oll clanv lod gant eur c'hlenved, lod all gant eur c'hlenved all, cals goloet a c'houliou, hag eur flear a ioa eno goest da heugi ar c'halonou ar re grea. Evit magadurez e tigaset deomp eun doare souben ris brein enhi, ha mad da hirra oll evit moc'h, hà c'hoaz e roet deomp a veac'h péadra evit hon delc'her beo ! Ha c'hoas d'hon delc'her beo ! Ne ket an dra-ze eo a glasket, re a ioa ac'hanomp, ha c'hoant a ioa d'en em zizober ac'hanomp buana ma c'heljet. Hag e guirionez ar c'hlenvejou a rene en hon touez, tretet evel ma zoamp, a zamme bemdez meur a hini. Ne ket souez eta e teuje an dud vad da entent ouzomp araok ma voamp taolet en ifern-ze a c'halvet eun hospital, rag eur vech eat eno, ar maro epken a c'helle hon tenna a boan. Ha pa zellemp an eil oc'h egile var ar plous brein pe an teil-ze, couls lavaret en noas, crignet, debret gant an astu, e cavemp eürus ar re a dene ar maro da skei. Ah, ar re o deus guelet hospitaliou Frans, eleac'h ma kemerer kement a zoursi euz eun den clanv evel a ra eur vam euz eur bugel nevez ganet, a vezo souezet o clevet ar pez a lavaran ; hogen evit cridi petra a reat deomp, e pe stuz edomp en hospitaliou an Allmagn, eo red beza guelet.

Bez'ez oa gouscoude diou c'hoar a charite en hospitalze, ha ne ouzon ket penaüz e c'hellent padout nos deis da entent oc'h kement a dud clanv. Hogen daoust d'an oll boan a gemerent, e varve eun toullad mad bemdez, hag ar re-ma, dre ma tennet ho c'horfou divar an teil eleac'h ma edont, e tigaset re all en ho leac'h, hag alies daou, tri eleac'h unan. Unan bennag a vellea dezhan gouscoude evel dre vurzud, ha me a voue euz an niver-ze.

An derzien dom a dorraz abeun eun nebeut derveziou, ha neuze e varve nebeutoc'h a dud. Ar major, o velet ne varve ket avoalc'h evit lacat ar re a deue a nevez, hag o sonjal ne c'helle ket ober he dreuz evelse, a deuas da ober eur bale en hon touez evit cas ac'hano ar re a vije cre avoalc'h da vont etouez ar brizonierien iac'h.

Me, a drugare Doue, a ioa guelleat d'am gar, ha n'oa croget clenvet ebet enhon. Eur c'hras vraz e cavis beza caset ac'hano etouez tregont pe zaouugent prizonier all.

Gouzout a rean e vijen furchet o vont ac'hano ; e guirionez furchet e vouemp e kichen an nor dre ma zeamp er meas. Me a gollaz eno ar pallen am oa bet digant an itron vad e Strasbourg, va c'hontel hag eur re chosonou stam. An nebeut peziou aour a ioa ganen a chomas,

rag laket em oa anezho etouez an truillou a c'holoe ar gouli euz va zroad, ha ne dejont ket da furcha eno. Pep prizonier a voue laeret eun dra bennak divar he goust. Kement hini o devoa eur guennek bennag a voue lamet ar guenneien-ze digantho var digarez e tifenne al lezen oc'h ar brizonnierien dougen arc'hant; ar re o devoa eun tam dillad a zoare bennag, ho lamet digantho, var digarez n'oant ket guisket evel ar brizonierien all. oc'h bon divisca evel ma reant, en em gavemp, evit guir, da veza guisket oll er memes tra, da lavaret eo, da veza oll couls lavaret en noas.

Neuze e voue great deomp treuzi ar ster evit hor c'has d'ar c'hamp eleac'h ma edo ar brizonierien all; ha dre ma zeamp, an allmaned a rea hu varnomp. Caout a rejomp gouscoude eur vandennadik bourc'hizien bennak, lod o vont hag o tont, lod all o pesketa er ster, hag ar re-ma ne lavarent ger, a ziskueze zoken caout truez ouzomp. Hogen gouzout a rejomp e voa ar re-ma ofiserien a Frans a ioa eno prizonierien var ho ger, hag en em viske e bourc'hizien, ar re da viana anezho o doa peadra da gaout eun habit bourc'hiz, evit na vije ket great kement a hu varnezho. Ar re anezho ne c'hellent ket en em visca e bourc'hizien, a ioa guelloc'h gantho en em zelc'her er c'hloz eget guelet teleur dismegans var ho dillad a ofiserien.

Ar zoudardet avad n'ho lezet da vont da vale nemet gant ho brageier ruz. Ho lacat a rer da labourat, da derri ha da charreat scorn, da rinsa pri ha bouillen, hag e roer dezho pevar guenneg evit ho dervez labour! Gouscoude ar re a gar ne labouront ket; neuze avad ive ne resevont pae ebet, hag evel ne roer ket a voued avoalc'h da zen ebet, ez eo red labourat pe vervel gant an naoun. Gant ar pevar guennek-ze e c'hellont caout eun tam bennag hag en em zelc'her e buez.

Ar prusianed a voar tenna arc'hant a bep tra. Araok digouezout er c'hamp e veljomp var an hent eur scritel a ioa merket varnezhan e lizerennou braz e couste pevar guennek mont da zellet oc'h ar brizonierien a Frans. Evit mont da zellet oc'h loened gouez en ho c'haouejou koat pe houarn e coust peurvuia dek guenneg; hogen evit dont da zellet ouzomp-ni ne gemeret nemet pevar, kementse credabl evit ma teuje muioc'h a dud da c'hinaouata ouzomp ha da ober goab ac'hanomp.

Ar c'hamp-ze a ioa evel eun doare kear savet gant lochennou. Eur pemp cant lochen bennag a ioa anezho savet a renkennadou eün ha ruiou etrezho, pe kentoc'h baliou pri bete pennou an daoulin. Al lochennou a ioa great oll gant plench ken disclos ma zea ne ket epken an avel mes an erc'h hag ar glao enho evel ma carent. Er c'hreiz epken ez oa eun nebeut tiez toet mad evit ar zoudardet prus hon dioualle, neuze, eur pennad dioc'h ar re all, unnek lochen eleac'h ma reat ar gegin, ma c'haozet eun tam bouet bennag evidomp.

Soudardet Frans, an turkozet dreist oll, daoust d'ho oll drubuillou, a gave tro da gaketal divar benn ar c'hamp-ze. He hanvet o doa Kerbri, hag al lochennou eleac'h ma reat ar gegin o doa hanvet Kernaoun. Eun tamik park a ioa eno ive evit servichout da vered, hag hanvet gant an turkozed park an toull diveza.

Lezet e vouemp eno eur pennad mad er pri araok ma voue diskuezet deomp e pe seurt lochennou e tliemp beza lojet. Abarz ar fin gouscoude e voue cavet plas deomp eleac'h ma voa goullonderet gant ar maro. N'oa ket dies deomp en em renca en hon lojeis; n'on doa ket zoken a zillad da c'horren; n'on doa nemet hor c'horf da asten var eun dornad plous brein, ha c'hoaz, evit meur a hini, ar c'horf-ze n'edo ket en he bez. Evit en em zifen oc'h ar ienien on doa eur c'hos pallen coton etre pep daou.

Er c'hamp-ze e voamp vardro dek mil prizonier. Ober a reamp eta eun arme. Me en em gavaz er seisvet bataillon. Vurtz a ioa ive er vataillon-ze. Kenta ma her gueliz e voa o tont euz a labourat hag e tilamas d'am briata gant seulvui a blijadur ma sonje dezhan n'em bije gallet morse dont er meaz euz an hospital.

— Ahanta, emezhan, hag ar c'har-ze?

— Pare, ha goest da ober ugent leo en eun dervez.

— Chans ac'h eus bet; brema e c'helli ober evel-donme ive, gounit da bevar guennek bemdez o labourat evit roue Prus.

— Guell e ve ganhen ober eur veach hirroc'h.

— Chut! chut! divezatoc'h; ne anavezez ket c'hoaz Kerbri.

— Ne zonjan ket e ve calz a draou caer da velet enhi.

— Ar pave ne ket calet calet, hag ar paleziou o defe marteze izom da veza kempennet eun draik.

— Mauris n'ema ket ama?

— Eo, en eur palez ema e ru an Turcozed, n° 3.

— Ha petra a ra euz he amzer?

— Evel ar re all a ra ive, gortos.

— Gortos petra?

— Gortoz eul lein vad, mes evel ne deu morse, en deuz eveldomp-ni ive, labour da c'hedal.

— Ne ket coezet clanv da viana er gerbri-ma?

— Nan, mes mar kerez e zaimp d'he velet; rag ama evidomp da veza prinsed euz eur gær vraz, ne al-c'hoezomp ket hor paleziou hag e roomp digemer da bep heur, nemet da viana ar brusianed a gafe dezho e ve an dra-ze noazus d'hor iec'hed.

— Deomp-ta, eme ve; mall am eus da velet ar c'hamarad iaouank-ze.

G. M.

Lizer d'an Aotrou Letern.

Brema ez euz eur pennad on eus comzet e Feiz-ha-Breiz euz eur baleer hent, hanvet Letern, digaset gant an doctored difeiz evit sclerijenna an dud divar ar meaz ha deski dezho e c'hellent beva avoalc'h ep Doue na relijion. Lavaret on eus n'en devoa tennet nemeur a frouez euz he veach, en devoa collet he boan, ne reat digemer mad dezhan e nep leac'h; eun tu bennak gous-

coude, evit doare, n'oa ket bet great digemer re fall dezhan, rak dre anaoudegez vad setu hen hirio o tigas evit netra, da eun ti bennag eleac'h ma c'hoar ez eus bugale hag a voar lenn, levriou dibabet evit ober dreizho ar pez n'en deus ket gallet da ober dre he gomzou.

Setu ama eul lizer a scrif dezhan eun tieg evit he drugarecat euz eur pacat levriou evelse.

Ho trugarecat, Aotrou Letern, euz ar boan oc'h eus kemeret evit lacat digas ama eur pacat levriou gant eur voutaillat liou, credabl evit ma c'hellimp scrifa ar pez a blijo deomp el levriou-ze, hag eun nebeut goulou evit ma c'hellimp ho lenn en noz. Goasa zo eo boutail al liou zo torret hag ar goulou flastret er pacad, hag an anter euz al levriou zo collet. Guir eo ne vije ket bet braz ar c'holl ha pa vijent bet stlabezet oll. Ma'm bije gouezet zoken pe seurt levriou oant, em oa ho zolet en tan pe en teil ep ho dispaca.

Guelet em euz etouez ho levriou unan hag a zesk penauz e vef ar pesked, eun all penauz e sao ar c'hregin, eun trede pe seurt doareou o deuz ar prenved hag ar c'huenn-douar. Hogen al levriou-ze a zo leun a c'heriou estren, grek dioc'h zo lavaret din, ha me hoc'h asur, na me na va bugale ne c'houzomp eur ger euz ar iez-ze. Ouspen zo, re hir emaomp dioc'h ar mor evit ma zafemp da studia giziou ar pesked hag ar c'hregin, hag evit ar c'huenn douar hag ar prenved eo guell ganhen guelet va mipien oc'h ho distruja eget o teski ho doareou.

Goasoc'h eget se oc'h eus digaset deomp. Guelet a ran ama eul Levr hanvet Buez Jesus, eun all buez Mahomet, eun trede penauz eo bet great an douar, eur pevare penauz eo bet savet ar relijion, ha kementse control beo d'ar pez a zesk deomp ar scritur sacr hag an aviel. Asa, Aotrou Letern, hag hor c'hemeret a rit-hu evit turked? Ha guelet oc'h eus-hu, pa zoc'h tremenet dre ama, or boa nac'het hor badiziant, ha ne lakeamp mui a gem etre hor Zalver ha Mahomet? Ne ouzon ket petra oc'h eus sonjet ac'hanomp, mes ar pez a ouzon eo oc'h eus great mez deomp hag ez eo deut ar rusder var hon tal hag hon divoc'h pa on eus guelet pebez marc'hadourez a zigasac'h deomp.

Hag e fell deoc'h e lacafen levriou evelse, traou udur n'euz enho nemet geier ha dizhonestiz, e fell deoc'h e lacafen viltansou evelse etre daouarn va fotred ha zoken etre daouarn va fotrezed? Oh! evit ar re-ma, pa zeont d'ar meziou da zioual al loened, eo guell ganhen ho guelet oc'h ober stam, o c'hriat pe o neza eget o pourmen eul levr gantho en ho dorn, dreist oll pa na vez el levriou-ze nemet ar viltansou a zo er re oc'h eus digaset ama.

Ne ket ma cafen drouk guelet va bugale o lenn, pa o deuz eun tam amzer bennag, evel da zul goude an ofisou, da nos goude coan, ia, levriou mad ha n'eus ket a zanjer evitho, oc'h ho lenn, da goll ho feiz hag ho ene. Prenet em eus zoken ama evitho eun nebeut levriou dibab, hag e c'hellont ho lenn pa garont, pe da viana, pa gavont eun tam amzer. Ar pez a gavont el levriou-ze avad ne zaotro ket ho glandet ha ne daolo ket ar c'hontam en ho c'halonou.

Cridi a c'hellit eta, Aotrou Letern, e colfac'h ho poan o tigas iviziken levriou evelse da dud eveldomp-ni, nemet da viana c'hoant o pefe d'hon lacat da espern hor c'heunneut o tigas deomp peadra da doma epad ar goanv; ha c'hoaz ho levriou ne reont ket a dan mad. Rak setu ama petra zo c'hoarvezet gant ar re oc'h eus digaset deomp.

Goude beza guelet pebez forgnez a ioa enno, me a zonjas cas deoc'h en dro ar re anezho n'oant ket bet stlabezet gant al liou hag ar goulou soa. Va bugale avad a lavaras din e voa guelloc'h ho devi, rak mar ho c'hasen var ho c'hiz, c'hui douetuz ho c'hasche adarre da re all hag o divije ive kement a zonjer outho evel hor boa-ni. Ho pacat levriou a voue eta taolet en tan. Hogen her c'hridi a'rafac'h-hu? An tan a vije lavaret en devoa ive donjer outho. Eleac'h ober deomp eun tantad tan evit hon toma, ne rea nemet mouzat, ho dua hag ho uza kentoc'h eget ho devi. Ne reas deomp tam tan-flam, tam tan sclear. Hag e tigasfac'h deomp cals levriou evel ar re-ze, em euz aoun ne esperfemp ket calz hor c'heuneut.

Esper am euz eta ne gollot mui ho poan o tigas ama levriou difeiz, na ni o clask en em zizober anezho.

Ho servicher, Job an Taok.

Dioc'h ma leverer, ar baniel a zo caset euz a Vrest da Baray-le-Monial, ha kinniget eno da galon Jesus, a zo caer ha pinvidik meurbet. Var eun tu eo skeudennet armon Breiz, ha var eun tu all ar galon sacr. Hogen ar gazeten l'*Ocean*, euz a Vrest, goude beza comzet euz an tu a skeuden Breiz, ha diskuezet pe ger caer eo, a lavar: « An tu all, *neseseramant* nebeutoc'h pinvidik... » Ar c'homzou-ze a gavan dic'hiz, ha cridi mad a ran ez eo en em dromplet ar gazeten, rak ar re a zo en em emellet euz ar baniel-ze, o deuz, ep mar, re a feiz hag a relijion evit lacat calon Jesus varlerc'h Breiz, ar c'hrouer varlerc'h ar grouadurien. Penauz, ar vro a ia da c'houlen gras ha trugarez a vezo pinvidicoc'h eget an hini ma za da c'houlen gras ha trugarez outhan! Ar paour a ia da glask an aluzen pinvidicoc'h eget an hini a dle rei an aluzen dezhan! An difennour a vezo paouroc'h ha disteroc'h eget ar re a c'houlen beza difennet!

Jesus ne dle beza morse en eil tu nag en eil plas, nan zoken var eur baniel. Ar plas kenta pe netra.

Ar gristenien vad o deus roet eun dra bennag evit sicour caout ar baniel-ze, o devoa sonch da henori calon Jesus, ha ne ket da rei louge da Vreiz. Setu perag e credan eo en em dromplet ar gazeten l'*Ocean*, o comz euz ar baniel a gempennet e Brest.

An Aotrou Penel, unan a scrifagnerien an *Impartial* a Gemper, eat da Baray-le-Monial, a zigase kelou ac'hano d'an 20, deiz gouel braz ar Galon sacr. Ar c'helouze zo digaset dre an telegraf, evelen:

— Devez caer.— Digouezet treinou a Baris, a Orlean,

euz a du an anternoz, euz a Vesanson, etc., etre 7 ha 9 heur dioc'h ar mintin.

— Souezen vras. — Hent houarn Lyon a refus, d'ar poent diveza, an treinou prometet. — Paris red mont dre Orlean. — Trein Roazon refuzet. — Pardonerien Brest n'o deus ket gallet dont. — 20,000 pardoner, 1,000 belek. — Ilizou, chapelou, re vihan. — Ruiou chek. — Da 10 heur prosesion. — Baniel gaer escopti Kemper douget gant an Aotrou Prost, cabiten a lestr. — Oferen canet var an dachen gant an Aotrou'n escop Segur. — An eskibien de Leseleuc ha Marguerie a zo ama. — Jeneraled Charet, Sonis, du Fretay. — Zouavet ar Pap hag ho beleg an Aotrou Daniel. — Goude ar venedicsion cri : *Bevet Pii Nao ! bevet ar Frans ! bevet ar Galon sacr !*

E pep leac'h canticou ; devosion birvidik. — Da eun heur prosesion er gouent, prezegen an tad Felix, benedicsion ar Sacramant.

KELEIER.

Setu ama hanoiou ar jureed a dle beza e Kemper evit al lesvarn a zigoro d'ar seiz a vis Gouere.

An Aotronez :
Herri Le Marie, euz a Gonkerne ;
Eujen Halleguen, euz a Gastellin ;
Ian-Louis Queinnec, euz a Sant-Thegonnec ;
August euz ar Roc'h Kerandraon, euz a Vipavas ;
Jerom Jugeau, euz a Gemper ;
Paul-Cesaer-Emmanuel de Saisy, euz a Blouger ;
August Buzare, euz a Fouesnant ;
Ian-Per Rozec, euz a Vespaul ;
Fransez Kervennic, euz a Sant-Marc ;
Raphael-Joseph-Mari Beleguic, euz a Zouarnenez ;
Frederic Allain, euz a Bleyber-Christ ;
Mikeal Margot, euz a Vrest ;
Theophil Huet, euz a Vrest ;
Alphons Le Gac de Lansalut, euz a Bleyber-Christ ;
Ernest de Lecluse, euz a Gerfeunteun ;
Stanislas al Lidec, euz a Blogastel-Sant-Germen ;
Ian-Vari Floc'h, euz a Blonevez-Porzay ;
Lois Sinquin, euz a Scaer ;
Per Gauthier, a Sant-Martin-Montroulez ;
Hippolyt Gousselin, enz a Daule ;
Emil Richard, euz a Gemper ;
Paul du Vergier, euz a Gastel-Paol ;
Charles de la Lande de Calan, euz a Dregunc ;
Herry Le Meme, euz a Gemper ;
Joseph Escande, euz a Sant-Marc ;
Ian-Lois Jezequel, euz a Blomeur ;
Ian-Fransez Pustoc'h, euz a Sant-Thurien ;
Anatol Lallour, euz a Locronan-Leon ;
Hippolyt Miroux, euz a Sant-Goazec ;
Eozen-Mari Lollichon, euz á Vrest ;
Maze-Herry Barrier, euz a Vrest ;
Ceser Poulpiquet, euz a Guemeneven ;
Jeseph-Mari Bergot, euz a Bloneour ;
Ian-Per Ar Bras, euz a Sizun.

Evit delc'her leac'h ar re a vancfe :
An Aotronez Lois Paugam, Fransez Daoulas, Bruno Faty, Alphons Govin ; ho fevar euz a Gemper.

Montroulez. — Christenien catolik Montroulez a dle mont da bardona da Zantez-Anna Vened, d'an 29 euz ar mis, deis gouel Sant-Per, hag a ra eur galf d'ar Vretoned all, dreist oll d'ar re n'o deus ket gallet mont d'ar Folgoat da bidi evit an ilis hag evit ar Frans, da vont ive gantho. « Seul vrasoc'h e vezo an diver euz ar bardonerien, emezho, seul gentoc'h e vezo silaouet hor mouez. »
G. M.

An Aotrou'n Escop a zo eat da Blonevez-Lochrist da gonsacri an ilis nevez. Ar gouel caer-ze a dle beza eno dimerc'her 25 euz ar miz.

An Aotrou Auffret, bet person e Sant Coulitz, a zo maro er sizun dremenet.
G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *14 Even.*		Pont-n'Abat. — *12 Even.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	32 lur, 04 c.	Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	22 lur. 02 c.	Segal.....	23 lur, 75 c.
Eiz.....	22 lur, 00 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	21 lur, 12 c.	Ed-du.....	21 lur, 88 c.
Kerc'h.....	18 lur, 86 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	13 lur, 00 c.	Avalou douar	12 lur. 00 c.

EUL LEVR GALLEK,
HANVET
L'EXPLICATION DU CATÉCHISME
FRANÇAIS DE LÉON,
Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,
Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou eoho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.
Kermep, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 5 GUERE 1873. N° 440 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :
Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real
An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.
An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.
An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moullér an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*
Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 5 Guere 1873.

Lizer an Aotrou'n Escop divarbenn pelerinach ar Folgoat.

HOR C'HENOBEROURIEN KER,

Dindan ar zonch dudiuz en doa lezet en hor speret hag en hor c'halon ar pelerinach caer a zo bet en iliz Itron-Varia Folgoat, on eus scrifet d'an Tad Santel evit lavaret dezhan, e ber gomzou, pegement e voa tenereet hor c'halon o velet feiz beo ha devosion skuerius pobl ar c'harter-ma.

Laouen en em gavomp da c'hallout beza, etouez ar poaniou c'hoero en deus Pii Nao da c'houzanv, consolet eun bra bennag he galon a dad o conta dezhan gant pegement a feiz, gant pegement a brez e voa deut eun hevelep niver a dud da bedi evit an iliz hag evit ar Frans. An Tad Santel ar Pab en deus bet ar vadelez da respont deomp, hag ho pedomp da rei he respont da anaout d'ar gristenien fidel. Oll e silaouint gant respet hag anaoudegez vad coms vikel Jesus-Christ pehini a rent eun testeni solanel da feiz ha da zevosion Breiz, ha Breiz a vezo eüruz a gementse, hag en em ziskuezo ato din euz eun hevelep meuleudi. Hor c'henobourien ker, hor gloar hag ar c'haera recompans euz hon labourou, e vezo kendelc'her divoulc'h an tenzor presiuz o deus lezet hon tadou ganeomp. Bepret e prezegimp d'ar gristenien carantez evit an iliz ha carantez evit hor bro. Seulvui ma vezimp douget evit an Tad Santel, seulvui a berz a gemerimp er pez a zo guella ha talvoudusa evit ar Frans.

Evel guir vugale e tleomp anaoudegez vad da Bii Nao en deuz ar vadelez d'hor c'haret ha d'hor bennigen. Ho pidi a reomp stard, c'hui hag ar gristenien a zo fiziet enhoc'h, da gaout soursi euz a *ziner Sant Per*. An alouberezion diveza great dre al lezennou sacrilach douget en Itali, a ra ma zeo eun dever evidomp creski an aluzennou a roe ar gristenien vad dre garantez evit an iliz catolik. Nep a ro d'an iliz a brest da Zoue, an aluzennou en devezo he feiz laket anezhan da rei, ne chomint ket ep beza recompanset.

Resevit, etc...
† D. ANSELM,
O. S. B.
Escop a Gemper ha Leon.

Setu ama brema lizer hon Tad Santel ar Pap.

PII NAO, PAP,

Hor breur venerabl, salud ha bennoz abostolik.

Consolet braz eo bet hor c'halon o reseo ho lizer scrifet d'an 29 a vis Mae diveza. Dre al lizer-ze e verkit deomp pe ger caer eo bet ha pe gen dudiuz eo tremenet ar pelerinach devot great en iliz Itron-Varia Folgoat, eleac'h ma zoa diredet gant prez ha gant ar brasa mercou a zevosion eur bobl ep niver a gristenien fidel.

Goude ken aliez a vech ma o deuz ar Vretoned diskuezet pe ger stard e voant er feiz, ha pe ger guir e voa ho zantimanchou a relijion, n'omp tam ebet souezet, hor breur venerabl, o clevet hano euz an testeniou caer o deus roet d'ho feiz dirag an dirag oll er pelerinach-ma, brema pa voa oc'h ho foulza da bidi unanet hag a vouéz an oll, diou rezon hag o deuz eur c'hallout vras var ar c'halonou christen, me lavar ar garantez a zouk guir vugale d'ho mam an ilis glac'haret dre gement a reuziou, hag ar c'hoant santel da velet ho bro e savete. Rak-se, hor breur venerabl, ne c'hellomp ket chom ep ho meuli caloneg en hor Zalver Jesus, c'hui hag oll dud fidel hoc'h escopti.

Ouspen-ze, o c'houzout mad pegement a c'hallout o deuz an oberou-ze evit tenua trugarez digant Doue, on euz eur fizians ferm e teui an Doue meurbet madelezus da rei deoc'h, leun hag ep dale, dre scoazel ar Verc'hez, ar pez oc'h eus goulennet outhan gant an oll ners eus ho calonou birvidik. Da c'hortoz ho trugarekaomp, hor breur venerabl, euz ar pez oc'h eus skrifet evit hor c'honsoli. Pedi a reomp an Tad euz an Env da skuilla,

en he vadelez, varnoc'h ha var an oll gristenien a zo fiziet enhoc'h, an tenzoriou euz he vadelez; hag evel herrez euz ar garantez on euz hon unan evidoc'h, e roomp calonek ar venediction abostolik deoc'h ha da gement a zo dindannoc'h.

Roet e Rom, e Sant-Per, d'ar 14 a vis Even euz ar bloas 1873, ar seisvet varnugent bloavez abaoue ma zomp Pap. Pii Nao, Pap.

Varlerc'h ar Pab hag an Escop, ez an brema da lezel ar goms gant unan a bardonerien ar Folgoat. Lavaret em oa ec'h esperen e teuje unan bennag euz ar re a ioa bet eno, da gemeret ar boan da scrifa din a zoare penauz oa tremenet an dervez caer-ze. Hogen Lan an Dall a ioa eno; Lan an Dall en deus guelet oll, hag he galon en deus dridet en dervez-ze, ha cridi a ran meur a galon all a zrido oc'h he lenn. Gallet em bije lacat eul loden euz he skrit er sizun dremenet; hogen guelloc'h eo bet ganhen he lacat hed-ha-hed en eur vech, ha gortoz ar sizunma evit gallout he lacat evel heul da lizer an Tad Santel ha da hini an Aotrou'n Escop. G. M.

Pardon braz ar Folgoat.

Ia da, sellit... kredit dezhan pa hel lavar deoc'h; rak boaz da lavaret geier n'eo ket, na ne deo... Ia, Lan an Dall a zo joa vraz ganthan beza c'hoaz e buez, beza astennet he vuez betek an deiz a hirio. Abaoue ma zeuz anezhan er bed, hag eun tachadik brao dija en deuz bevet, biskoaz n'eo bet he galon laouennoc'h, tommoc'h en he greiz eget o velet, o klevet ar pez en deuz guelet ha klevet er Folgoat d'ar pemp varnugent a viz Mae. Eno e zeuz bet tud, ha tud euz ar mintin d'an noz, hep konta ar re a ioa bet araok, ar re a zo bet divezatoc'h, o pedi an Itron Varia, o sakramanti eu iliz an Itron Varia.

E guirionez, dre c'hras an Aotrou Doue, kaer a zo, n'eo ket maro, na tost, ar feiz hag ar relijion e bro Leon. Leoniz a zo eun dud hag a gemer peurvuia, peurvuia ho amzer abarz loc'h divar ho zorchen, abarz en em lakaat en hent; mez, eur veach dibradet ha savet var ho zreid, Leoniz a ia ha pell ha tear, hep sellet var ho lerc'h, hep dond ker buhan var ho c'hiz, hag e ve fall eun nebeud an hent dirazho, hag e ve an avel o c'houeza kre, ar glao o koueza druz var ho zro.

Hogen, mar ho deuz Leoniz diskouezet kalz a galon da gever pardon braz ar Folgoat, Doue euz he gostez hag ar Verc'hez santel d'he heul ho deuz roet dezho eun dervez euz ar re genta, euz ar re gaerra, evit ober ho gouel... heol koant a dachadou... koumoullennou tano varlerc'h... gorennou heol adarre... hag a hed an deiz eun ezen fresk a rea vad, a dorre ar c'hor, a iac'hea an ear, a zikoure brao ar re a iea d'ar pardon var droad, a zec'he ar c'houezèn var ho zal, a zalc'he souploc'h ho izili ha skanfoc'h ho zreid. Eun dervez dioc'h an dibab eo bet ar pemp varnugent a viz Mae, hag a bell, a bell zo, n'oa ket bet hevelep dervez e Breiz.

— Doue hag ar Verc'hez, eme eun darn dud, a zo a unan ganeomp, a ro an dorn da Leoniz. Ha penaoz ne ve ket Doue hag ar Verc'hez laouen oc'h Leoniz, eme eur c'hroz a re all? Pa ziskouez ar vugale kement a ioul vad evit plijoud d'ho zad ha d'ho mam, an tad hag ar vam hag hi a c'hell beza teval ho fenn dirak ho bugale? Biskoaz ar Verc'hez n'eo bet manket da sellet oc'h ar re he c'har, oc'h ar re a zo douget evit he mab Jezuz. — Oh! an Aotrou person, eme hiniennou all, en doa lavaret deomp-ni disul er gador: bezit dichal, ha guiskit ho tillajou kaer; rak amzer vrao ho pezo evit ober ho tro er Folgoat; an dud eo a ra an amzer peurvuia, ha Doue, Tad tener, n'eo ket he voaz beza ker rust e kever he vugale, pa vel he vugale troet mad, o klask ober mad ho dever... An Aotrou person, evit guir, ne ket Doue eo, ne ma ket an amzer, ar zec'hor hag ar glebor, an heol hag ar glao en he c'halloud, etre he zaouarn... Na mui, na meaz, an Aotrou person a c'hoar peurvuia petra lavar, ha ne ket hen eo a fazi muia en hon touez...

A hent all evel ato, daou, tri dervez araok sul ar pardon e Folgoat, n'oa ket nemeur a leac'h da gonta var eur zulvez evel a zo bet. Kalz a avel a ioa d'ar iaou; avel ha glao a ioa d'ar guener; ar zadorn, er penn kenta, ne vouie ket nemeur petra en doa da ober, pe seurt doare a dlie da gemered... Mez ar zadorn, klevit, a zo dervez ar Verc'hez epad ar bloaz, ha d'ar zadorn araok pardon ar Folgoat, e reat eün gouel ar Verc'hez *sikour ar Gristenien, auxilium christianorum.*) Penaoz e fell deoc'h neuze e vije bet chommet ar zadorn da vouzad keit ha keit all? Mari eta ne deuz ket c'hoanteat tremen evit eur c'haouiadez; Mari e deuz lavaret, e deuz gourc'hemennet d'ar zadorn lezel he zillad kaon a gostez, beza sioulloc'h, chentilloc'h eget ar guener, hag en em gempenn evit ar zul, ober eur c'hoarzin freaz oc'h goazed ha merc'hed Leon. Ha setu penaoz d'ar pemp varnugent a Vae e zeuz bet gouel e peb giz er Folgoat.

Oferennou a zo bet lavaret eno euz a beder da zek heur dioc'h ar mintin. Tud a forz a zo bet eno o kommunia, ha kalz muioc'h a vije bet guelet oc'h taol ar gommunion, ma vije bet kavet muioc'h a veleien e tribunalou ar binijen. Mez evel eur mor a dud a ioa dirollet er Folgoat! Abaoue ma komzer euz ar Folgoat, e nep amzer, me gred ervad, n'euz bet en em gavet eno eun hevelep pobl tud, strolladou ker puill a Gristenien. Da vraz ma zeo iliz ar Folgoat, da frank ma zeo plasen foar ar Folgoat, n'oa ket a dost anter frankiz, anter diere ennho evit an oll dud a iea, a zeue, a zigoueze, a zistroe. Nag a boan dreist oll o kaoud eun tammik korn, eun tammik mean evit daoulina, evit lavaret eur *bater*, eur beden benak en iliz, e ti ar Verc'hez! Ha gouskoude da buill ma zoa an dud, tost da vad e peb leac'h, e nep leac'h n'euz bet guelet an disterra dizurs, n'eus bet klevet an disterra trouz? hag, ar pez a estono muia ar re a c'hoar doare ar Vretoned, e nep leac'h n'euz bet guelet eun den mezo, eun den hag a vije re leun he gof a odevii. Setu eno en hor bro eur burzud guirion, mar

deuz evidomp eur burzud hag a ve da gonta! Gueled kement all a Vretoned destumet en eur bourk en hon amzer, ha kaoud an heur, ar blijadur da lavared n'oa ket unan anezho hag á vije kollet, dianket ganthan he dammik skiant! Oh! Doue ra vezo mil gueach meulet!

Ac'hanta, paotred Breiz: ma vemp-ni ker fur e peb deiz, e peb deiz, e peb affer, daoust a ni a ve ponnerroc'h hor penn, ha tevalloc'h hor spered? En eur zerc'hel kempennoc'h hor guenneien en hor godel, ha ne vemp-ni ket er c'hontrol kalz laouennoc'h, hag eurusoc'h o tistrei d'hor c'hear n'euz forz a beleac'h? Evelse eun den a bouez euz va farrez, unan euz a bennou braz va farrez, en distro euz ar Folgoat, a lavare din-me var an abardaez: Assa! Assa! Nag ar braoa dervez hon deuz-ni great hirio! Na peger fur eo bet an oll! Biskoaz me ne meuz guelet kement all! Den e bed trec'het gant an eva! Den ebed hag a vije anad eur banne varnezhan, nag e touez ar re goz, nag e touez ar re iaouank! Ah! evit guir, kaer oa *procession* hor parrez. En hor penn e zoa teir faniel ha n'oa ket eur vez sellet outho, kerzed var ho lerc'h. Hor baniel vraz, dreist oll, a denne daoulagad an oll dre he ment, dre he braoentez. Tud aoualc'h Aotronien, bourc'hisien, koulz ha labourerien, ho deuz bet eur blijadur vraz, evit doare, o veled hor merc'hed guisket e ruz, o veled an dillajou arc'hantet, alaouret a zouge hor merc'hed... Ar c'haerra tra gouskoude eo ne ve ket bet eun den mezo, eun den hag a vije tom dezhan en eun niver ker braz a Vretoned !!!

Er Folgoat an oll a ioa gae, en em gave en ho eaz; rak an oll a ioa ho spered troet oc'h Doue, hag ho c'halon troet oc'h ar Verc'hez; an oll a zante e tlie, e ranke peb unan, en eun hevelep gouel, beza fur, fur a bep hent, fur dreist oll en debri hag en eva; an oll a zante, á ziskoueze n'oa evit den ar mare d'en em rei da follentesiou, pa glaske peb unan tenna var ar vro bennosiou Doue ha re ar Verc'hez.

A hed ar mintin, dre ma tostea mare an oferen bred, euz bet en em gavet a beptu, er Folgoat, *processionou* kaer ha *processionou* puill... Var dro tri-ugent *procession*, dioc'h a gonter. Hiniennou a zeue a bell... ho doa great ho hent penn-da-benn var zao, en eur gana... hep selled nag oc'h poan, nag oc'h skuisder... Nag hen a ioa eun dra dudiuz, evit ar re a ioa var ar blasen foar er Folgoat, gueled o tond dre an oll henchou eur seurt niver a *brocessionou*, kleved eur seurt kanaouen, kleved kement a dud o kana ama litaniou ar Verc'hez hag *ora pro nobis*, aze an *Ave Maris-Stella*, dioc'h kostez Lesneven

Patronez dous ar Folgoat
Harpit an iliz santel...

var hent Brest

Patronez dous ar Folgoat...
Ar Frans zo braz he enkrez...
Outhi sellit a druez...

Nag hen a ioa eun drugar gueled o tispaka a gleiz, a zeou... kement a groasiou, kement a bannielou, a bep liou, a bep ment, kroasiou, bannielou ker pinvidik a lugerne ker brao dre ma pare varnho an heul, dre ma c'houeze ennho an avel!... O veled, o klevet ar seurt traou, pe seurt den, pe seurt kristen, Aotrou, pe Vourc'hiz, pe Gouer, na zeuje eun nebeud feiz en he ene, eun tam tomder en he galon, ha buhan aoualc'h daelou, daelou a joa en he zaoulagad!

Dre ze, ne ket al labourerien hepken, an dud a boan hepken, eo a roe skouer vad er Folgoat. Eün niver braz a dud chentilou ho deuz bet en em ziskouezet eno koulz kristenien ha peb labourer. Er Folgoat e velet an oll mesk-ha-mesk, Beleien, Aotronien, Micherourien,... an oll o pedi, o kana, o taoulina. Er Folgoat euz bet guelet Aotrouien, hag Aotrouien a bouez, a hano, o tougenn pannielou, kroasiou, evel peb koueriad; euz bet klevet Aotrouien, griz ho fenn hag ho baro, o kana ker c'houek ha peb den divar ar meaz:

Patronez dous ar Folgoat,
Hor mam hag hon itron...
Harpit an iliz santel!
Avel diroll a ra.
Tenn hag hir eo ar brezel!
Ar peoc'h... O Maria.

Er Folgoat n'oa kem ebed etre an dud; an oll a ioa breudeur ha c'hoarezed. Eno n'oa den a re e nep leac'h; eno an oll a bede evit an iliz, evit ar Frans... evit ar Pab burzuduz a c'houarn an iliz... evit an dud a zo e penn ar Frans...

An oferen bred a zo bet kanet var ar blasen foar. Eun aoter a ioa bet savet en he c'hreiz, huel hag huel evit ma c'helje muioc'h a dud hemered perz en oferen. gueled ha klevet easoc'h kement a ioa c'hoant da velet ha da glevet. An Aotrou'n Eskop en em gave e kichen an aoter gant he vikel vraz, an Aotrou Dumarhallac'h, ken anavezet en hor bro, kaer en deuz klask en em guzel.

Da fin an oferen bred an Aotrou'n Eskop, gnisket kaer, ha laouen evel an heol binniget, daoust d'he skuisder; an Aotrou'n Eskop, euruz hag euruz o veled dirak he zaoulagad eun niver ker braz a dud, eul loden ker frank euz ar vugale en deuz e Leon, en deuz bet savet he vouez, evit lavared dirak an oll perak en em gave, perak e zoa diredet kement a dud var douar Folgoat.

An iliz, emezhan, a zo e poan... An iliz e deuz, eun tachad a zo, eur brezel kriz da c'houzaon a berz eul loden euz he bugale... Hon Tad santel ar Pab, daoust d'he vadelez, d'he zousder, a zo evel en eur prizon enk, a zo glac'haret he galon... Ni a zo deuet ama da bedi Doue hag ar Verc'hez ma plijo gantho selled a druez oc'h an iliz hag oc'h ar Pab, he gouarn, dizoania ar Pab hag an iliz, lakaad hep dale, er c'henta amzer, ar Pab hag an iliz e tro da ober mad an eneou, mad ar bed kristen... Ar Frans, hor bro, a zo doaniet, a zo sammet, a zo darc'hoet evel an iliz, da heul an iliz... Pastored an iliz, ar re a c'houarn an iliz e Frans en hano hag a berz ar Pab, a gar ar Frans evel ma karont an iliz, a glask, a c'houlenn gloar, eurusded ar Frans, er memez amzer, gant ar memez kalon ma klaskont mad an iliz. Setu an

abeg m'en em gavan-me ama, hirio an deiz, e penn va beleien, var goulenn eur maread euz va beleien ; hag hoc'h Eskop, da heul ho peleien, ho peleien aman gant hoc'h Eskop, a bed ama an Aotrou Doue, Mestr an oll Rouantelesiou, da denna ar Frans a boan, a anken, da skuilla var ar Frans he c'hrasou gant largentez, da ober a nevez euz ar Frans eur vro a c'hloar hag a enor, eur vro a feiz hag a furnez, eur vro a vouezo adarre rei peb sikour d'an iliz ha d'ar Pab, evel me deuz bet her great ker stank en amzeriou tremenet...

Varlerc'h an oferen bred ha prezegen an Aotrou'n Eskop, tostik ma zoa d'ar gres deiz, an oll en em dennaz, peb unan dioc'h ma c'hoantae, dioc'h ma c'helle, evit kaoud ha debri ho zam, kent ma teuje mare ar gousperou.

An darn vuia euz an dud, en aon na vije re a brez en hostaleriou, ho doa lakeat en ho godel, pe eur baner, ar pez a ioa red evit ober ho fred ; ha meur a gristen, a gristenez, oc'hedal ho distro d'ho c'hear, ho deuz bet great ho c'hont gant eun tam bara zeac'h, pe neubeud a dra oc'hpenn.

Eur blijadur oa gueled a bep tu, en disheol, dindan ar guez, var al letonen, e korn ar parkeier, var bord an henchou, toulladou tud, goazed, merc'hed, bugale, jaouankizou, beleien zoken hag Aotrouien, o preja en ho eaz, kel laouen ha tra, gant eur c'horn bara, du pe venn, gant eun tam kig ién, hag o terri ho zec'hed hiniennou gant eul lom guin, al loden vraz gant banneou dour sklear, ne golle den he benn oc'h ho eva ! An hostisien me gred ervad, n'eo ket bet pouner ho gounidegez, lod anezho, da gever an hevelep gouel ; hogenn eun hostiz dreist oll, mar deo guir ar pez am euz klevet, e leac'h gounnid ha carga he c'hodel, evel ma konte, en deuz kollet, ha kollet brao, kollet fonnuz, a zo bet manet ganthan kig a vern, leou abez, boutailladou traou ruz ha melen, peadra evit ober eur friko koant, goude ma zoa rinset ar blasen. Eur gentel a zoare en deuz bet eno an hostiz keaz ; hag ar binijen a zo deuet evithan trum varlerc'h ar pec'hed. Ar iaou-bask, evel ma c'houzoc'h, en em gave araok sul ar pardon ; hag ar iaou-bask a zo eur gouel da veza berzet. Na mui, na meaz, ar c'hristen paour en doa labouret, ha labouret stard ha c'houek, evit sevel eun hostaleri gaer var ar blasen, evit dresa taoliou hir ha frank, evit renka he ver, he voutaillou, he blajou... Hogen, ar gouel tremenet, me lavar gouel ar zul, an Aotrou en deuz bet labour a nevez evit sevel en dro ha samma kalz euz an traou en doa lakeat a vel hag e guerz.

E gouel, e pardon ar Folgoat, eur veach c'hoaz, hor Bretoned a zo bet tud dispar, kristenien penn-kil-ha troad... Neubeud neubeud ho deuz bet sellet oc'h ho c'hof... Kement a c'hoant ho doa da ober mad ho ene, mad ho bro... ken troet oa ho c'halon oc'h ar Verc'hez, oc'h ar beden !... Dour ha bara, ha bannac'hou bier a zo bet ho oll mollarjez !... Enor ha meuleudi dezho.

Da ziou heur goude kresdeiz eo bet sonet kloc'h braz ar Folgoat, ha neuze eo bet guelet unan euz ar c'haerra traou a dliet da veled gant ar gouel ; eo bet guelet o tond, dioc'h renk, euz an iliz, euz a di an Itron Varia, ar c'hroaziou hag ar bannielou a ioa en em gavet a hed ar mintin da heul ar *processionou*. Eno eo e tispourbelle neuze an daoulagad ! Eno eo e zoa neuze taoliou-ilin ! Eno eo e klevet neuze *oh ! oh ! sell ! sell !* ô ar groaz kaer, ar groaz alaouret ! ô ar banniel goant, ar banniel binvidik !... A be leac'h eta eo honnez, eme unan, ha daou, ha tri... ene eur maread a dud, oll a eur vouez ?... A zuma eo, eme eur vouezik sioul, ha leun a joa... Euz va farrez-me eo ar banniel nevez a velit aze dirazoc'h, a zo kement a zell outhi, hag a zo ken drant, a lugern ker brao en ear !...Ni hon euz roet peb unan he vennek, peb unan he bez evit he faea !...

Da ziou heur anter, pe eun dra benak oc'h penn, ar c'hroaziou hag ar bannielou a rea evel eur gurunen vraz ha skeduz en dro d'an Aoter a ioa var ar blasen ; ha neuze eo bet canet ar gousperou bihan, an *Dixit*, al *Laudate pueri*, an *Ave*, *Maris stella hag ar Magnificat*. Aon a ioa, ma vije bet canet gousperou ar zul hed a hed, na vije bet eun darn dud re zivezad an oll o loc'h euz ar Folgoat evit distrei d'ar gear, na vije bet deuet an noz var ho c'hein.

Da fin ar gousperou, Aotrou Person Kastel-Paol en deuz bet prezeget e brezonek evit lavared c'hoaz perak oa deuet kement a dud d'ar Folgoat ; petra glasket oc'h ober ar gouel a reat ; n'oa ken ioul nemet da denna truegarez Doue ha madelez ar Verc'hez Vari var ar Frans, an iliz katholik, hon Tad Santel ar Pab ; nemet da zihuna, da nevezi, dar greski ar feiz en hor bro... Daoust da volontez vad ar prezeger, neubeud a dud ho deuz bet ententet he gomzou ; he vouez n'oa ket kre aoualc'h vareun hevelep plasen ha dirak eun niver ker braz a gristenien.

Varlerc'h ar brezegen e brezonek, eo bet great tro ar blasen. Neuze, oh! neuze euz bet oc'hpenn sellou ; neuze euz bet daelou, daelou a levenez, pa zeo bet guelet ar c'hroaziou, ar bannielou o sevel en ear hag o vond en hent an eil goude eben ; pa zeo bet klevet a bep tu komzou ar c'hantik kaer en doa tennet euz a voueled he galon, evit ar gouel, eur belek euz ar vro hag a c'hoar he iez, a zo guir Breton daoust d'he zoudanen. Ne lavaran ket deoc'h e vije an oll voueziou ker brao a-unan o cana cantik ar Verc'hez, ne vije ket, el leac'h ma trouze kement a vretoned, muioc'h a zale, muioc'h adrōn gant an eil eget gant egile, nan, mez, mar doa kem etre ar moueziou, mar doa eno eun nebeud moueziou raoulet, eun neubeud korzennou faoutet, ezoa ivez kanaouen ha kanaouen; an oll galonou a ioa tom, ha tom bero ; hag ar Verc'hez a dle, ep mar ebed, beza taolet evez oc'h pedennou a zistaget ker c'houek, ken dichipot. Evidou-me biskoaz em amzer ne meuz guelet, klevet eur seurt tra! Kleved var dro eun tregont mil den, eun tregont mil Breton, goazed ha merc'hed, ha bourc'hisien, hag itronezed, o tenna, o tiframma euz ho c'hreiz komzou evel ar re ma :

.....Mari,
Harpit an iliz santel !
Avel diroll a ra...
Tenn hag hir eo ar brezel!
Ar peoc'h... ô Maria !
.....Mari,
Ar Frans zo braz he en krez!
Mond a rai da netra...
Outhi sellit a druez !
Truez, ô Maria !
Diouallit na lavarfe
An dud fall zo er bed :
« Guechall e zoa Mam Doue
Dous hag eaz da gared ;
he diskouarn a ioa tano,
klevet a rea raktal :
Hirio e zeo pouneigleo,
Outhi eo red krial. »
Braz eo bet hor pec'hejou,
Dister hor pinijen ;
Rak-se e dorn an Aotrou
E chom ar vialen...
.....

Goude beza great tro ar blasen, ha beza selaouet eun tachadik an Aotrou'n Eskop a c'hoanteaz trugarekaad c'hoaz he vugale, kent kimiada dioutho, peb *procession* e deuz kemeret hent he farrez, ha meur a *brocession* a zo bet distroet d'ar gear penn da benn var zao, en eur bedi, en eur gana. Dre an henchou a beptu, betek an abardaez, e klevet ama : *Ora pro nobis*, duze : *Patronez Dous ar ar Folgoat, hor mam hag hon Itron, an dour en hon daoulagat, ni ho ped a galon, harpit an iliz santel... hep dale deuit da zifenn ho pugaligou geiz... Mall eo deoc'h dond d'hor kikour, ha d'hon tenna a boan...*

Dre ma klevet an dud o cana, ar re a ioa chommet er gear a zirede var arhent, a bigne var ar c'hleusiou, hag a vouele ho unan gant ar joa... N'hellan ket lavared pe seurt distro a zo bet el leac'h all ; hogen en hor parrez-ni, pa zigouezaz ar belerined er bourk, e zoa eur maread, eur maread a gristenien oc'h ho gedal... Da heul ar banniel nevez an oll a ieaz d'an iliz, an oll a ganaz c'hoaz eun daou pe dri goublad euz a gantik ar Folgoat, ha goudeze ar *Magnificat* penn da benn, gant eur vouez ken nerzuz, gant eur galon ker bero, ma tregarne an iliz, ha ma lenve druz meur a hini en hon touez. C'houeac'h leo vad hor boa great, etre mond ha dond, en hon dervez, ar groaz atao en hor penn, peurvui a o cana en enor d'ar Verc'hez... ha mouez ebed n'en em gave sempleat, ha den ebed n'en em gave skuiz... Ah ! pa vezer a unan gant Doue ha gant Mari, penaoz ne vet ket laouen, peur e vank da eun den he zivesker ? N'euz ket aboan nemeur evit ar re a gar a galon, *ubi amatur non laboratur*.

Ha brema, kent ma paouezin, va lezit da gonta deoc'h ar pez am eus klevet gant daou zen. Unan anezho a ioa er Folgoat. — Adrugare Doue, eme-zhan, n'eo ket eat c'hoaz ar veleien da netra, kaer a zo dispenn anezho, lavared anezho voaza ma c'heller. Guelit eta petra ho deuz great ama ! Gant eur zutaden hepken nag a dud ho deuz digaset ama! Da be seurt foar eo bet guelet er Folgoat an anter, nag an degved euz ar bopl a zo hirio an deiz a bep tu, dre-ma seller a gleiz, a zeou ? — Eun all, chomet er gear, a ioa var dro kresdeiz e bourk he barrez. — Na drolla tra, eme hen, eo an dra-ma ! Ar zul a zo... kresdeiz eo... ha den ebed aboan er bourk... freuz ebed e nep leac'h... nag en tour, nag en iliz, nag en hostaleriou !!! An dra-ma a zo trist... ha gouskoude setu-aze petra ve bep sul, hep dale, ma ve red d'ar Veleien mond adarre dindan guz evel en amzer ar *Revolution* vraz... Oh ! dalc'homp mad d'hor Beleien ; rak an tu da veva hepdho !!!

LAN AN DALL. *h'Goulc'hars*

SCOLÁCH SANT-CYR (NEVERS).

An oll gristenien vad e Frans a fell dezho ober eur pelerinach da henori calon Jesus. Ar re ne c'hellont ket mont da Baray-le-Monial, a ia da eul leac'h all a zevosion. Setu ama petra a scrifer deomp euz a Nevers :

« Scolaerien scolach Sant-Cyr, en escopti Nevers, o velet ne c'hellent ket mont oll da Baray-le-Monial d'en em voestla d'ar galon sacr, o deus goulennet oc'h ho superiol ho lezel da vont da bardona da Sant-Andelain, da eun ilis devot a zo eno da Itron-Varia ar Salet. Eno ez euz eur pelerinach savet gant an tadou *Oblats de Marie*, pere o deuz eur gouent er barrez-ze eleac'h ma o deuz ive ar brotestanted savet eun Templ brema ez euz pevar pe bemp bloas.

« Ober a rin marteze plijadur da lennerien *Feiz-ha-Breiz*, ha dreist oll d'ar re anezho a zo bet dindan mogeriou Pariz epad ar vrezel, o lavaret dezho ema er gouent-ze an tad Cleac'h, a escopti Kemper, hag e sonch enho alies pa vez oc'h an aoter pe ehars treid Itron-Varia ar Salet.

« Dirguener 20 a viz Even, deis gouel ar galon sacr, eo ez eaz hor scolaerien da bardona. Da beder heur dioc'h ar mintin ez eant, en niver a 250, d'ar gar, evit mont gant an hent houarn bete Pouilly-var-Loer, a belec'h n'o doa nemet tri c'hart leo da ober var droad evit digouezout e Sant-Andelain. Ar scolaerien a ioa ar muzig en ho fenn, hag a iea en eur gana canticou pe abadennou muzig euz ar re gaera.

« Pa voant digouezet tost da sant Andelain, tad superiol an Obladet a deuaz a ziarben dezho evit ho digemeret hag ho bleinia d'an iliz. Eno superiol ar scolach a lavaraz an oferen epad pehini ne eanjont da gana cantig ar galon sacr. Tremen a rejont an dervez eno en devosion. Da bardaez, araok kiminada, ar superiol a reas dezho eur brezegen evit ho alia da zelc'her ato mad d'ho feiz, ha da zioual na deulent morse da veza digalon avoalc'h evit dilezel ho relijion evel lod a veler hag a deu da gaout mez oc'h he heuilla.

« Benediction ar Sacramant a voue roet, ha neuze ar scolaerien a ieaz en hent evit en em renta adarre en hent houarn. Digouezout a rejont er gær vardro eiz heur, skuiz eun nebeut, mes ho c'halon carget a laouenidigez.

« Setu aze, eme an hini en deus scrifet an dra-ma, pegement a garantez o deuz ar scolaerien iaouank-ze evit calon Jesus hag evit he vam santel, ha kementse etouez eur bobl hag a zo couls lavaret maro ar feiz en ho c'halonou.

« Plijet gant Itron-Varia ar Salet kendelc'her ar feiz en eneou ar iaouankis-ze, evit ma vezo dreizho nevezet ar relijion er vro.

« BREUR JERMEN (er bed Guiavarc'h),
« *Professor e scolach Sant-Cyr.* »

An den lor eur kear Aost.

CHUEC'HVED PENNAD.

An offiser. — Pegen ankennius ne oue ket evidoc'h an deveziou varlerc'h maro ho c'hoar muia caret?

An den lor. — Epad pell amser en em rois da ger bras melconi ma vire ouzin soken da anaout ar vrasder eus va diles ankennius. Pa deuis erfin ennoun va unan ha pa ellis barn va stat trubuillus e voue tostic din coll va skiant vad. An devesiou-se a lezo atao eur glac'har vras em c'halon rac digas a reint da zonch din eus va brassa ankenniou hag an torfet a voue tostic din da ober.

An offiser. — Eun torfet? ne doc'h ket den da ober kemense.

An den lor. — Ho siouas ne deo nemet re vir ar pes a lavaran, hag ar pes am beus da lavaret deoc'h a ziscaro an istim ho peus evidoun, mes ne fell ket din en em ober guelloc'h evit na doun, hag o tamal ac'hanon ho pezo marteze gouscoude truez ouzin. Eun dro benac an anken hag ar glac'har a oue tostic dezo va lacat d'en em zizober gat guesiegez eus ar vuez-ma ker reuseudic evidoun; mes doujans Doue em zicouras bepret da drec'hi eun hevelep tentation.

Eun droat all dister dra a voue tost deza va lacat d'en em zaoni evit eur biken. Eun anken nevez a ioa didarzet varnoun. Abaoue eun nebeudic bloavesiou eur c'hi bihan a ioa deut da jom ganeomp en hon ermitach. Va c'hoar er c'harie cals, hag abaoue he maro, en anzao a rin ouzoc'h, al loenic paour-se em disinoue hag a rea din soken eur joa vras. Abalamour ma zoa divalo kenan, eo credabl, ne gave dor zigor e nebleac'h, hag en devoa choazet ac'hanomp-ny evit he berc'hen; deut oa da veza eun tenzor e ty an *den lor*. Dre anaoudegez vad evit an drugarez en doa bet Doue da rei deomp ar mignon-se va c'hoar e doa roet deza an hano caer-ma: *Burzudic*. He hano ken dishenvel eus he zrem, hag ar cher ne baoueze da ober deomp hon daou, ho devoa meur a veach hor lakeat da aucounac'hat hon ankenniou.

Pegen aketus benac e zoan da viret ounta da vont da c'haloupat er meas eus va appartanans, e tec'he avechou gouscoude, mes morse n'em bije credet e c'helje *burzudic* noasout da zen ebet. Gouscoude eur rumad tud a gear a ziscredas e c'helje va c'hi ker lacat va c'hlenvet da staga ennho. En em glem a rejont eta dar c'habiten, an dud didruez-ma a c'hourc'hemennas laza racdal *burzudic*.

Soudardet eta, gat eun toullat lakipotet eus kear, a deuas ama evit laza va c'hi; lacat a rejont deza eur gorden ous he c'houzouc evit he stleja var ho lerc'h. Pa ziguesjont e kichen dor va jardin, ne eljon ket miret da ober c'hoas eur zell a druez ous va mignonic. Guelet a ris neuse *burzudic* oc'h ober ouzin eur zell truezus evit goulen diganen ar zicour n'oa ket em galloud rei deza. C'hoant o devoa d'he veusi er ster, mes canaillez kear ho gortoze er meas eus va jardin er lazas a daoliou mein; er c'hlevet a ris o iudal; neuse hanter varo e tistrois d'am zouribel, erellat a rean var va zreid, ne ellen mui chom em za; en em daol a ris var va guele eb gouzout pe veo pe varo oan. Pegen leal benac ma elje beza an urs didruez-se, va glac'har ne lezas ganen da velet ennan nemet eur grisdoni ker bras ha ma zoa didalvez. Rusia a ran c'hoas hirio an deiz pa zoujan er pes a dremene neuse em speret, ha gouscoude bep tro ma teu sonch din euz va c'hi ker *burzudic* e santan va goad o virvi, e tremenan nemorant an deis en eur grena gat va youl. Dre ar muntr euzus-se e lamjont diganen al loenic carantezus-se, hag an darvoud-se a zigoras an oll gouliou ho doa great em c'halon maro va c'hoar.

Cetu ar stat eus va ene, pa deuis ama vardro cuz eol da azeza var ar mean a zervich deoc'h da scabel. Bourrevet oan gat ar soujou-ze pa velis e kichen an diou vezen bezo a zo e pen ar vali-se daou bried yaouanc flam, dout a reant ed ha ed ar vinojen-se a dreus ar fouennoc. Bale a reant goustadic cazel oc'h cazel. O velet ar joa, an eurusded, al laouenedigez a lugerue var ho drem, en anzao a ran en eur rusia, evit ar veac'h kenta abaoue m'emaoun var an douar, e santjon an avi em c'halon, rac morse n'em boa guelet eun daolen ker guirion eus an eurusded. Keit a ma ellis ho guelet o vont dre ar fouennoc ne ellen tenna lagad divarnezo. Ar guez bras ont a ioa o vont d'ho c'huzet ouzin pa glevis iouadennou a joa hag a levenez; ho zud oant a deue d'ho diarben; tud coz, gragez, bugale en em gillas oll en dro dezo; a dreus ar guez e velen lugerni an aour, an arc'hant, ar strink var an dillad eured; oll oant beuzet en eur mor a joa hag a eürusded.

Ne ellis mui chom da zellet ous ar bagad tud-se ken eürus; an ifern gat he grissa poaniou a ioa em ene, distrei a ris va daoulagad hag e redis d'en em guzat em c'hrampic. Pegen ankenniet, pegen diamezec ha dilezet en em gavis ennhi goude ar pes em boa guelet. — Ama, a liviris ennon va unan, ama eo e renkin chom evit eur james, ama eta e creis ar poaniou ar re grissa eo e renkim-me chom da c'hedal an ankou da zont d'am c'her-c'hat. Doue en deus skignet an eürusded, eur mor soken a eürusded var he oll grouadurien; me, me ebken a jom ama eb sicour, eb mignon, eb amezec..... Na trista doare!

Va speret leun gat an hevelep sonjou e ancounac'hais e zeus eun Doue a bep consolation, en em ancounac'hat a ris va unan. — Perac, eme-ve, perac em beus-me bet ar vuez? Perac va mam ne deus-hy ket va mouget racdal ma zoan ganet? Perac Doue n'effen dinatur ha lestad nemet evidon-me? Perac e vevan-me evel eur c'hrouadur dirannet, en dro din ne deus nemet joa, contantamant, eürusded, ha me ebken a zo ankenniet! Nan, nan, a liviris neuse, en eur scrigna va dent gat va arrach, ne deus eürusded ebet evidon var an douar! Paoues eta da veva, den reuseudic, paoues da veva! Pell avoualc'h

so e caillaret an douar ganes, ra zeuio d'as lounka e beo, evit na vano merc ebet a ac'hanout var da lerc'h!

Evel eun den diskiantet, va arrach a greske bep moment hag ar c'hoant d'en em zistruja a ieas doun em c'halon. Neuse e sonjis devi va zouribel ha chom da zevi eunhi gat kement vad em boa. — Er meas ac'hanon va unan, evel eun den penfollet, e redis var ar meas: mont a dont a rean en dro d'am appartanans; en despet din eus va feultrin ankenniet e tistagen iouadennou scrijus, em sponte va unan soken e sioulded an nos. — Distrei a ris d'am frison en eur scrignal va dent hag en eur grial a boues va fen: *Malheur did, den lor, malheur did.* Hag evel ma vije bet an oll draou en em unanet hag en en em glevet evit va c'holl, e clevis an ecleo o respont, eus a vogeriou kuezet maner eoz Bramafan, hag o lavaret sclear: *Malheur did.*

Neuze e kemeris eur c'hleuzer var allum, ha gat c'hoant da lacat an tan em zouribel e tiskennis er gramb an izella, o cas ganen eur gazelliad scourrou ha brechin seac'h corn. Ounnez oa cramb va c'hoar, ha n'oan ket diskennet ennhi gueach ebet abaoue he maro. He c'hador a ioa eno c'hoas el leac'h m'he lezis goude m'am boa tennet va c'hoar anizi evit ar veach diveza. Eur scrijaden a spont a redas dre va oll izili en eur velet he dillad tam ama tam aout var al leurzi. Dont a reas da zonch din ivez eus ar c'homsou diveza a lavaras din eno: *ne zilezin ket ac'hanout 'goude va maro, goude va maro,* emezi, *dalc'h sonch mad e vezin en da gichen e creis da vrassa trubuillou.* O lacat va c'hleuzer var an daol e velis ar zeizen a stage ar groas a zalc'he atao en he c'herc'hen, hag e devoa lakeat he unan e creis etre diou feuillen eus an aviel.

Pa velis kemense en em dennis adren gat eur spont santel em ene. Neuse o tont ennoun va unan e velis, digor a zindan va zreid puns an ifern e zean gat va guezieguez d'en em daoler enna. Cregi a ris gat respet e levr an aviel, hag e liviris: cetu ama ar zicour a destamantas din va c'hoar; ia, ia eb mar ebet, ema eo. Pa dennis ar groas eus a levr an aviel e teuas d'he heul eul lizeric cachedet scrivet evidon gat va c'hoar mnia caret.

Bete neuse va anken a ioa ker bras ne ellen ket vouela; o velet al lizer-se an daelou a ziruillas eus va daoulagad evel eus a ziou stivel. Racdal ar sonchou fall a ieas eus va c'halon. Cant ha cant gueach e stardis al lizeric keas-ze var boul va c'halon araoc ma c'hellis he len. En em daoler a ris dan daoulin evit pedi Doue d'am zicour; neuse e tigoris aneza hag a dreus va daelou ha va huanadou e lennis ar c'homsou-ma a jommo evit biken moullet em c'halon: *Va breur eb dale e zin diganes, mes ne zilezin ket ac'hanout, eus a hueldet an envou e peleac'h em beus fisians da vont va daoulagad ne heanint da bara varnout; pedi a rin va Doue da rei did ners calon evit gouzaon ar vuez gat sentidigez, betec ma plijo ganta hon unani er béd all; neuse ebken, e barados an Aotrou hon Doue, eo e c'hellin rei did da anaout an deneridigez eus va c'halon evidout; eno netra na viro ouzin da dostaat ouzit, netra neuse ne ello hon dispartia; lezet a ran ganes ar groas-se am beus douget epad va buez, alies he deus va c'honsolet em poaniou. Hy ebken a zo bet test euz va daelou. En eur zellet outhi hag en eur boket dezi dalc'h sonch mad ar beden diveza a ris dirazi eo goulen ma c'heljes beva ha mervel e guir gristen.* Oh lizer aour! morse ne deio divarnoun, lakeat e vezo em bez ganen hag en eo a zigoro din dor ar baradoz e zean da zerri ouzin evit biken dre va zorfet.

An offiser. — Cetu ivez an implich em bije great eus eun hevelep lizer. IAN AR GERNEVEZ.

Eur bugel glanv pareet o resco ar vadiziant.

En eul lizer scrifet gant an tad Breger, a gompagnunez Jesus, missioner e Madagascar, e lenner an dra-ma:

« Eur pardaesvez, vardro peder heur, eun den divar ar meas, bet guechall beleg ar fals Doueou, ha deut brema da veza christen mad, a denas d'am c'haout hag a lavaras din:

— Doue r'ho pennigo! c'hui eo bon tad hag hor mam, ha n'on eus nemedoc'h; rakse setu ar pez am eus da lavaret deoc'h. Tud Fieferana, va c'herent, a zo digouezet aze gant eur verc'hik vian goal glanv.

— Ha perak n'int ket deut ama ganthi?

— Me am euz ho dizaliet, kercoulz ha kement hini o deus guelet ar bugel. An tad, eme-ve, a voar rei louzou d'ar re glanv hag ho farea, ne voar ket avad digas beo ar re zo maro, hag ar verc'hik-ze a c'haller lavaret zo maro, pe da viana ema o vont da vervel. Gouscoude evel ma felle dezho dont, oun deut d'ho caout da genta.

— Lavarit dezho digas ar bugel ato; guelet e vezo.

Eur pennadig goude oa digaset ar bugel din gant eun dousen euz he c'herent hag eur vanden dud oc'h ho heul. Eur scrij oa sellet outhi; lavaret e vije eur c'horf maro sounnet he izili hag he daoulagad.

Crog oa dija ar vreinadurez enhi, ha ne voa nemet he zamig halan fleriuz hag a ziskueze e voa c'hoas buez enhi. Dre ma teuent, e sonjent bep en amzer he guelet maro tre. Evel ne anaien netra en he c'hlenvet, e sonjis savetei he ene.

« Setu ho pugel goal glanv, eme ve, he digaset oc'h eus din evit ma rojen louzou dezhi; ho trugarecat a ran. Hogen, hen lavaret a rancan deoc'h; er stus m'ema n'eus louzou ebet evit he c'horf. Mont a ra da vervel, hag e c'heller savetei he ene. Mar em lezit, me ia d'he badezi. »

Ar gerent a ioa protestanted. Nicun ne lavaras ger; en èm lacat a rejont da zellet an eil oc'h egile. Me a lavaras dezho eun eil guech e c'hellen savetei an ene.

Daou gristen catolig a ioa en ho zouez hag a savas ganhen. Neuze en em denjont evit en em glevet etrezho var ar pez a dlient da ober. Ahenn eur pennad, unan euz an daou gristen a denas d'am c'haout:

— Tad, emezhan, poaniuz eo lavaret deoc'h; mes va c'herent zo tud diot; ne fell ket dezho, ar vam dreist

oll ne fell ket dezhi e ve badezet ar bugel. C'hoant o deuz epken e rofez louzou dezhi.

Ar re all o veza dent neuze ive, e liviris; pa na fell ket deoc'h e ve badezet ho merc'h, casit he c'horf maro ganeoc'h d'ar gær; n'em eus louzou ebet evit he c'horf.

— Badezit-hi, eme an tad.

Sellet a riz oc'h ar vam; houma ne lavare ger.

Neuze e liviriz adarre :

— Coll a reot corf hag ene ho pugel; gouezit gouscoude eo c'hui, tad ha mam, eo a responto anezhi dirak Doue, hag e viot barnet ganthan gant rigol. Gouezit ive ar vadiziant ne ro ar maro da zen, avechou zoken e ro ar iec'hed d'ar re glanv.

Ar goms diveza-ma a voue silaouet mad, hag oll e leverjont neuze : Badezit-hi !

Ne c'hortozis ken, dioc'htu e kerc'his dour hag e vadeziz ar bugel.

Tra souezus ! kerkent ar verc'hik dare da vervel a zivorfil evel pa ve o tihuna euz eur c'housket don, a dro varzu enhon he daoulagad ne finvent ket diaraog, hag en em laca da zellet ouzin ha da evesaat oc'h kement a rean. Asten a reaz he breac'h hag he dorn a grogaz em bini. Lavaret a ris dezhi eur ger bennag, hag e clascaz ive va respont; hogen he zeod n'elle ket c'hoas mont en dro. Ar vuez avad a deue enhi nebeut ha nebeut; pareet oa dre ar vadiziant, hag an oll her guele mad.

Ar gerent ne c'houient ket penaus diskuez din ho anaoudegez vad. Neuze e zejont da glask eul lojeis da dremen an nos gant ho bugel. Ar c'hristen mad en doa ho digaset d'am c'haout, ho c'hasas ganthan d'he lochen, hag ho dalc'haz eno eun derveziou bennak. Da noz e teujot da lavaret din e chome ar plac'hig en he za, e comze freaz, hag e c'houlenne bouet; n'e devoa debret tam meur a zeiz a ioa.

Antronos vintin e zis d'he guelet; n'oa ket anat e vije bet clanv nemet ma voa diuerz eun tamik. D'ar sul varlerc'h e teuas d'an oferen gant he c'herent en em gave meurbet eüruz ha laouen.

Ar brud euz ar pare-ze en em skignas buan, hag oll, christenien ha protestanted, ne c'hellent ket miret da drugarecat Doue ha da anzao pe ger gallouduz eo badiziant ar gatoliked.

Euz ar c'hras dispar-ze e kemeris tro, en derveziou varlerc'h, o velet pegement en doa souezet ar brotestanted, evit kinnigen badezi unan anezho a ioa dare da vervel. Lezet e vouen d'he vadezi dioc'htu.

Setu aze petra en deus great Doue ama evit creaat ar gatoliked er feiz, ha sclerijenna ar brotestanted. Ar rema a anavez avoalc'h ar virionez euz ar relijion gatolig; hogen ha distrei a rai eun niver brasoc'h anezho d'ar guir feiz? Siouas, re a liamou ho dalc'h stag oc'h an errol, hag euz an darn vuia anezho e c'heller lavaret : guelet a reont ar mad, hag e talc'hont d'an drouk. G.M.

KELEIER.

Aotrou Escop Guened a zo bet deis gouel Per e santez Anna, e penn pardonerien Montroulez.

Unan euz hon deputeed, an aotrou Treveneuc, a zo maro. He gorf zo digaset da enterri da Voelan. Eur c'hristen mad a leverer oa, ha mad tre evit ar beorien. Er gambr en em zalc'he ato e tu ar re vella. Ar Finister hag ar vro oll a goll eno eun depute mad.

An aotrou Cor, person Landunvez, zo hanvet person ar C'hloastr-Pleyben.

An aotrou Roudot, vikel e Eussa, zo hanvet person Landunvez.

An aotrou Rossi, vikel e Loctudy, zo hanvet professor *(eil prinsipal)*, e scolach Lesneven.

An aotrou Burel, vikel e Riec, zo hanvet vikel e Loctudy.

An aotrou Guillou, beleg ar vreudeur e Landerne, zo hanvet beleg hospital Lesneven.

An aotrou Rous, vikel en Trehou, zo hanvet vikel e Eussa.

An aotrou Bozec, nevez beleget, zo hanvet vikel en Trehou.

Ar chapel devot da Itron-Varia Fourvier, e kichen Lyon a zo bet an tan goall enhi er sizunveziou-ma. Cridi a rer eo an dispac'herien, enebourien Doue hag ar feiz, eo o deus laket an tan enhi. A drugare Doue ar chapel ne deo ket distrujet. Christenien Lyon a c'houlen mont di gant solanite evit ober amand henorabl da Vam Doue evit an darvout-ze pehini a c'hell beza eun torfet.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *28 Even.*		Pont-n'Abat. — *26 Even.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	32 lur, 16 c.	Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	20 lur. 84 c.	Segal.....	22 lur, 92 c.
Eiz.....	20 lur, 00 c.	Eiz.....	22 lur, 00 c.
Ed-du.....	20 lur, 26 c.	Ed-du.....	21 lur, 67 c.
Kerc'h.....	18 lur, 10 c.	Kerc'h.....	22 lur, 00 c.
Avalou douar	12 lur, 00 c.	Avalou douar	«« lur. «« c.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kermep, moullet gant Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

Dissadorn 12 Gouere 1873. N° 441 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzek real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 12 Guere 1873.

Petra da ober? — Eur gazeten gristen a Lyon a rea en dez-all ar goulen-ze o velet pegement a zroug a ra an dud difeiz dre ho scrijou dizoue ha dre galz a ardou all.

An dud difeiz, eme ar gazeten-ze, a zo, a drugare Doue, bihan an niver anezho en hor bro e scoas niver ar re vad, ar re o deus c'hoas feiz, mes euz a bere calz en em les da veza touellet ha gounezet gant eun nebeut tud ep Doue na relijion. Petra da ober-ta evit miret oc'h an drouk d'en em skigna? Setu ama, emezhi, eun ali bennak :

Chom ep kemeret, ep lacat arc'hant e cazetennou, levriou ha scridou difeiz. Chom ep ho frena e gariou an hentchou houarn hag el lec'hiou-all ma teuer d'ho c'hinigen. Ar gristenien, an dud o deus c'hoaz eun dra bennag a feiz, a zo tud vad a gaf dezho, hag a ve e guirionez ma carfent beza eun nebeut evesiantoc'h, eo a zo kiriek d'an dud dizoue-ze da ober ar vicher a reont.

Prena a reont ho scridou, dre guriozite, pe var digarez ar marc'had mad, pe var eun digarez bennag all, hag evelse e lakeont etre daouarn ar scrifagnerien difeiz baz evit ho bazata, peadra evit teleur contam en ho speret hag en ho c'halon, e roont dezho peadra evit gallout, en ho æz hag en ho fijadur, ober ar brezel da Zoue, d'an iliz ha d'ar relijion, ha distruja ar feiz etouez an dud. Ma na vije o prena scridou an dud dizoue nemet ar re a zo dizoue eveldho, e zaje buan ber ar peuri gantho, ha calz anezho a vije red dezho ober eur vicher all honestoc'h ha dibec'hoc'h evit gounit ho bouet. Gant kementse an oll a c'hounesfe; ar c'hontam ne ve ket skignet evel ma zeo brema; calz a goll brema ar feiz ha ne rafent ket neuze; meur a hini euz ar scrifagnerien difeiz, pa na gafent mui a c'hounidegez oc'h ober ar vicher milliget a reont, a eanfe ive da veza enebourien d'an iliz ha da virionez, hag a zistrofe oc'h ar relijion da behini ne reont ar brezel nemet abalamour ma zint paet mad evit hen ober.

Chom ep prena netra digant ar varc'hadourien n'o deus na feiz na relijion. Evel a lavaremp hueloc'h, ar re-ma ma ne deufe d'ho zi da brena marc'hadourez nemet tud difeiz eveldho, en em gafe ber, ha guelet e ve calz a staliou serret. Perak mont da brena marc'hadourez da zul? Perak cas labour da zul d'ar vicherourien, evel ma zeo, evit skuer, var ar meaz, cas kezek da houarna?

Ha ne deo ket evelse eo e teu ar gristenien vad, pe da viana ar re a gred beza christenien vad, da zamma var ho c'hein ar pec'het a ra ar varc'hadourien hag ar vicherourien o tont, a enep difen an ilis, da verza marc'hadourez ha da labourat da zul? Crial a rer a enep ar varc'hadourien hag ar vicherourien-ze, hag er memez amzer ho redier, en eun deare bennak, da zigeri ho staliou ha da labourat var ho micher. Ar gristenien vad a dlefe gouzout gouscoude ez euz aleiz a varc'hadourien hag a vicherourien ha ne ket cre avoalc'h ar feiz en ho ene evit miret gourc'hemen an ilis mar credont gounit eun dra bennag oc'h hen terri; evel ma zeuz ive calz euz ar vichourerien-ze hag a virfe mad lezen ar zul, ma n'o defe ket a aoun, oc'h hen ober, da lezel eun tam gounidegez bennak da vont ebiou dezho.

Ne ve eta da ober nemet chom ep mont var ho zro, ha calz anezho a ve guelet oc'h heuilla ho relijion guelloc'h eget na reont brema, hag ar re n'her grafent ket, e ve gouezet petra da zonjal anezho. Mar dear da brena digantho o sonjal e roont guelloc'h marc'had, eo red caout sonch e tleont en em denna e gis pe c'hiz, hag ar re n'o deus ket a vorc'hed evit terri lezenn Doue hag hini an ilis, n'o devezo nemeur a vorc'hed ken nebeut o trompla ho nessa pa gavint an dro d'hen ober.

Setu aze an aliou a ro ar gazeten gristen, e tu ar c'hreisdeiz, da dud ar c'harter-ze; hogen an aliou-ze a gredomp a ve mad da heuilla e pep leac'h.

Rom. — Setu brema an eïs vloas varnugent abaoue ma zeo Pii IX Pap. An oll gristenien vad a dle trucarecat

Doue dre ma talc'h keit all, var gador Sant Per, eun den ker santel, eun den hag a voar ren an ilis gant kement a furnez hag a fermder en amzeriou trubuillus-ma.

An Tad Santel, o respont d'ar rekejou kinniget dezhan gant ar gardinalet evit he eisvet bloas varnugent a ren, en deus lavaret : « Seulvui e pad va ren, seulvui e velan o creski ho carantez hag ho fidelite d'an ilis santel. Her guelet a ran muioc'h c'hoas dre hoc'h oberou eget dre ho comzou. Rak dre ma cresk ar brezel a rer d'an iliz ha d'he guiriou, e cresk ive ho labourou hag ho treveil evit ho difen. Ar skuer a roit ne chom ket ep dougen frouez. An noblans a Rom hag euz a Napl, an dibab a iaouankiz an Itali a ra ho oll gallout evit ober ar vad. Ne gomzan ket euz ar broiou all ; hogen e pep leac'h ar re vad a zo paravia o clask gouzout piou a raio guella.

« Siouas, dioc'h eun tu all ez euz traou poanius da velet. Hon enebourien ne fell ket dezho e comsfemp euz ar goallou a velomp dirag hon daoulagad. Daoust da ze e nevezomp ar barnedigezou douget a enep alouberien stadou ar Pap, madou an iliz hag ar c'houenchou.

Ama ar Pap a gomz euz eun den difeiz nevez maro, hag en em glem euz an henoriou rentet da gorf an denze maro goude beza great ar brezel da Zoue ha d'an iliz, hag ep m'en defe clasket distrei oc'h Doue araok mont euz ar bed-ma.

Evidomp-ni, eme ar Pap, savomp ato hon daoulagad varzu an Doue a bep trugarez, ha pedomp. Pedomp evit ma teui an dud dallet-ze davedomp, p'eo guir ne c'hellomp ket mont davetho.

An Tad Santel ar Pab en em glem adarre, evel ma ra meur a vech, euz ar gristenien-ze a zo, emezho, *catoliked liberal*, da lavaret eo, a heuil ho frondennou kentoc'h eget lezennou an iliz, kentoc'h eget ar guirionezou desket deomp gant an iliz catholik. Ne ket ma nac'hent nicun euz ar guirionezou-ze, mes ho zrei hag ho c'horvigella a fell dezho ervez ho gis.

« Guir eo, eme ar Pap, e tiskuezont caret an ilis santel hag he respeti ; lavaret e ve e labourfent hag e poagnfent d'he difen ; ha gouscoude e reont ho gallout evit contami he speret hag he c'helennadurez, ha pephini anezho, ervez he benn hag he frouden, a fell dezhan he flega dindan me ne ouzon ket pe seurt sorc'hennou hag a c'halvont frankis. Digarezi a reont ez eo red mont dre an hent-ze evit caout an unvaniez etre ar sperejou ha mont da heul ar pez a dremen brema var an douar. Evel pa c'helfe ar sclerijen mont scoaz ha scoas gant an denvalijen, hag ar virionez scoaz ha scoas gant ar gaou. Ha ne velont ket eo dres ar froudennou-ze eo a zistruch an unvaniez a dle beza etouez an oll gristenien.

« Hag ar re o deuz ar falz creden-ze a c'hell ober muioc'h a zrouk d'ar guir relijion eget ar re a zao da enebi outhi, abalamour ar fals creden-ze a zo cuzet dindan ar skeud euz ar garantez hag euz eur volontez vad. Red eo eta brezelecat oc'h an errol-ze evit disc'hrizienna an dizunvaniez euz ar c'halonou, ha lacat an eneou da veza a unan evel ma tlefent beza. G. M.

D'ar 16 a vis even, Noblans Rom, da lavaret eo an dud a renk huela euz a gear, a zo eat da velet hon Tad Santel ar Pab. Unan anezho, ar markis Antici Mattei, o veza comzet en hano ar re all evit rei da anaout d'an Tad Santel ar zantimanchou a respet, a garantez hag a fidelite o devoa oll evithan e goueled ho c'haloun, ar Pab en deuz respontet evel-hen :

« Joa eo ganen clevet ac'hanoc'h o comz evelse, ha c'hoant am euz da responnt deoc'h eur ger bennag araoc scuil varnoc'h ar vennoz a c'hortozit euz va ferz.

« A dra zur, peb hini ac'hanoc'h a anavez ar pez a zo merket er Scritur Sacr divar benn eur prins euz a gostez ar zao-heol, a ioa he zanvez par d'he c'halloud. Eun dervez, ar prins-se a zonjas dispaca dirac he zujidi an traou caër, an traou a briz, ar madou braz a ioa en he balez. Evit kement-se e verkas, ec'h assinas eun dervez da bep rumm anezho evit dont da leina ouz he daol : an noblans hag an dud a renk huela a oue pedet da genta. Ar re-ma a oue mall gantho mont, ha setu hi oc'h erruont ar joa hag al laouenedigez o para var ho zal. Braz meurbet e oue ho estlamm pa veljont an dalvoudegez hag ar sked euz an traou a ioa renket var an daol, ha pa deujont da zaouri ar bouet ha da danva ar guin a oue servichet dezho gant eul largentez eb he far.

« C'houi, er c'hountrol, noblans ha tud a renk huela a Rom, c'houi a zo deuet d'ar palez-ma, nan evit azeza ous taoliou goloet a draou euz ar re gaera hag euz ar re vella, mes evit kemeret perz e tristidigez ho Tad, hag e kement-se oc'h calz noploc'h eget ar re ma comzen anezho bremaïc. Sur oun oc'h deuet ama ive a galoun vad ha gant joa, ha dre ar vizit-se o peuz c'hoanteat ober dinn, o peuz heuliet a boent da boent ali ar Speret-Santel pa lavar deomp er Scritur Sacr *eo guelloc'h mont d'al leac'h ma'z euz caon ha glac'har eget d'al leac'h m'az euz fest ha jolori*.

« Ia, guelloc'h eo dont di vikel Jesus-Christ eget mont da diez ar bec'herien. Guelloc'h eo sevel he vouez, hag he zevel adarre, hag he zevel ato a unan gant ar Pab, evit condaoni an dislealdet gant pehini e laerer madou an Ilis hag e virer ouz an dud da vont da jom er c'houenchou evit servicha Doue assamblez, epad ma lezer pep frankis ha pep liberte gant kement tra a zo control d'ar relijion, gant kement tra a zo control d'an honestiz ha d'an urs vad, gant kement tra a zo control da Ilis Jesus-Krist ; oh ! ia, guelloc'h eo sevel he vouez hag he zevel aliez evit condaoni an dislealdet-se eget kemeret perz er plijadurion faoz a garfe an dud disleal e ve c'hoaz muioc'h anezho evit mouga en eneou, mar gelfent, (mes ne c'hellint ket), ar zantimant euz an drouc a reont.

« Doue r'ho pennigo eta, o c'hui a zo deuet ama evit rei nerz d'he vikel, petra bennac ma'z eo an indinna euz ar garg-se ! C'hoant o peuz da veza a unan ganthan, da vihana a galoun, evit coundaoni an drouc braz a reer en dro deomp. Ar pez or beuz guella da ober evit enebi ouz an drouc-se, evit he ziarbenn, eo pedi, ha setu perac epad an deiziou-ma an Ilis a lavar d'an dud fidel en em zastum hag en em voda evit ober compagnunez d'hor Zalver a vez douget gant henor, er broiou catholic, dre greiz ar ruiou hag an tachennou.

« Mes siouas ! Epad ma roer da Jesus-Krist an henor-ze a zo dleet dezhan en oll broiou catholic, ha zoken er broiou m'az eo ar gristenien catholic gouarnet gant tud divadez, ama, e Rom, piou her c'hredfe ? e Rom pehini eo ar galoun euz ar relijion catholic, an dra-ze n'ema ket en hor galloud. Nan, ama, an dud fidel ne c'hellont ket en em zastum hag en em voda evit heul dre ar ruiou ar zacramant meulet ra vezo, eb rei tro da bep seurt goaperez euzuz, hag abalamour da ze eo bet red ober ar processionou-ze e diabarz an ilizou.

« Evelse, gueich all, an arc'h a afrans ne c'hellas ket beza douget dioc'htu e triomph dre ruion Jeriko ; red e oue da genta ober an dro da gear dioc'h an dianveaz epad c'houec'h dervez. Mes d'ar seisvet dervez mogeriou Jeriko a gouezas, hag an Israelited a ieas oll e kear varlerc'h an arc'h. Eveldho e tleomp ive pedi hag heul da vihana hor Zalver er processionou a vez great en ilis. Evit ar rest lezomp anezhan da ober, ha countomp varnhan.

« Ma ne deu ket va tec'hejon da viret (*O clevet ar c'homzou-ze, ar re a ioa o selaou a skoas eun taol ker pounner en ho c'haloun mac'h en em lakejont oll da grial a vouez huel : nan, nan, Tad Santel*), em eus esper e c'hellimp lavaret d'hon tro ar pez a zo merket e levr ar psalmou : *Ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum lætitia* ; dioc'h an abardaëz eo deuet varnomp an anken, mes abenn ar mintin e vezimp adarre er joa. Bet or beuz bet da c'houzan» en amzer dremenet ; trubuillet oump bet e peb feson ; mes dont a rai erfin ar goulou-deiz a zigaso deomp al levenez hag ar peoc'h.

« Ra vezo an errez euz al levenez hag euz ar peoc'hse ar vennoz a dleomp brema da c'houlen digant madelez hon Tad pehini zo en env. Mes evit he meritout hag he obten, en em strinkomp d'an daoulin dirazhan, evel a reas gueich all Jacob dirac he dad Isaac. Hema, o veza clevet ar c'houez-vad a deue dioc'h dillad he yab, a zavas he zaouarn, hag a scuillas varnhan he vennoz gant ar brassa largentez. Hogen, ni ive a dle beza c'houezvad hor Zalver Jesus-Krist. *Christi bonus odor*.

« Hag evit ma scuillo varnomp eur vennoz da badout ato, en em stagomp outhan evel bugaligou humbl, hag evel soudardet stard ha calounec. Goulennomp diganthan an nerz-caloun a zo red deomp da gaout evit cassaut ha coundaoni an oll drouc a reer en draonien-ma a vizer, ha dreist oll er gear geaz-ma.

« Ra jomo ar vennoz a roan deoc'h en hano Doue, ra jomo ar vennoz-se ganeoc'h ha gant ho pugale, epad ho puëz hag en heur ho maro, evit ma c'helloc'h oll beza salvet ha mont da vennigen ha da veuli Doue d'ar barzdoz epad an oll et-mite !

« Benedictio Dei omnipotentis etc. »

GABRIEL MORVAN,
Person Sizun.

Breiz e Paray.

Ar seis varnugent a viz Even eo bet dervez braz pardonerien Breiz e Paray-le-Monial, o c'houlen gras ha trugarez oc'h ar galon sacr, evit ho bro. Abaoue an devezioù kenta euz ar miz e velet eno bemdez bandennou pardonerien a bep corn euz ar Frans. Breiz ne c'hellet ket chom varlerc'h ar re all, Breiz bet goestlet da galoni Jesus adaleg ar penn kenta euz ar vrezel oc'h ar prusianed.

D'ar pemp varnugent e tigoezaz e Paray eun treinkenta a Vretoned euz an Naoned, euz a Gemper hag euz a Vened ; en ho zouez e zoa ive eun nebeut Vandeaned.

Ar re-ma a ia dioc'htu d'an iliz parrez da zaoulina dirag ar galon sacr. Eun digemer a rer dezho hag a ziskuez ez eo eat di en ho raog ar baud euz a feiz ar vretoned hag euz ho ger ken anavezet. *Kentoc'h mervel eget beza saotret !*

Ac'hano pephini a ia da iliz ar vizitasion, beleien ha tud fidel, evit gallout communia. Nag hen a zo dudius reseo hor Zalver el leac'h ma zeo en em ziskuezet d'ar zervicherez fidel, d'al leanez eurus Mae Iuliat Mavilie.

Bez'ez oa eno neuze aleiz a belerined all ; guelet a rer bandennou ha n'eus termen ebet dezho, euz a Clermont, euz a Langr, Sant Stefan, Montpellier.

Da noz, pardonerien Anjer a ieà kuit, ha re Troa a zigoueze. Pep pardoner a chom eur pried, hag e saver eur prosesion nivenus meurbet, renet gant an Aotrou Morel vikel vras Naoned. Ar prosesion a ia d'an chapel a zo var hent Charol, hag an oll biledou-ze var chomm ai ioa dudius meurbet da velet. Er chapel an Aotrou Morel a ra eur brezegen d'ar bardonerien. Diskuez a ra e tle hirio ar gristenien vad, evit ober ho dever bep fall galoni, beza prest d'en em sacrifia. Hag e pelec'h e cavint an ners-ze nemet e calon Jesus, an eneou a bep carantez hag a bep sacrifis ?

Neuze e sao ar c'hri : *Bevet ar galon sacr ! bevet Pii nao ! bevet ar Frans ! Bevet an Alsas hag al Loren !* hag o lavaret ar c'homzou diveza-ma e troet varzu Daniel Metz a ioa eno e creiz ar zouavet ho jeneral caloneg en ho fenn.

Daoust pe ger skuis ma voa ar bardonerien, meur a hini anezho a falvezas dezho chom da ober eun nosvez gard en dro d'ar galon sacr.

Antronoz araok c'huec'h heur, ar belerined, ho fanelou en ho raog, a iea en eur gana, a ziarben da eun trein bretoned all a zigoueze. Ar zell a ioa var Daniel pinvidik Naoned, ar galon sacr brodet varnezhi, ha var eur banel all disteroc'h, roet gant ar vilizien.

Da c'huec'h heur e tigouez pardonerien Roazon, Brest, sant-Briec, hag ive eun nebeut euz a Laval. Au eil rum bardonerien a ro an dorn d'egile, ha neuze e zeont olla vanden d'an ilis ; rak neuze edo an heur euz ar gommunion jeneral. Oh ! nag a bedennou birvidik a zo savet ac'hano varzu an Env evit an iliz hag evit ar Frans !

Neuze e tigouez an Aotrou'n Escop de Leseleuc, e prosesion ; en he raok baniel Kemper douget gant bretoned guisket e giz ho bro. Pebez henor evit Breiz guelet unan euz he bugale henorusa, brema Escob e douar ar galon sacr !

An Aotrou de Lezeleuc a falle dezhan lavaret d'he genvroiz e voant deut mad, hag a zo pignet er gador. En eur brezegen c'hoeg ha caloneg, evel ma c'hoar ober, en deuz, etouez meur a dra all, discleriet kement-ma : « Ar pez a dremen brema, ar zao dudiuz a veler etouez ar gristenien evit diskuez ho feiz, ne deo ket, evel a lavar lod, an amzer greiz o tont en dro, (da lavaret eo ar pez zo bet guelet brema ez euz eun nebeut cant vloaziou ;) ne deo ket epken ar *pardon* evel ma rer e Breiz, ne d'eo ket epken eur pelerinach evel hini her brudet ha ken darempredet Santez Anna ; bez'ez euz eun dra bennag ouspen, AR FEIZ EO O RESUSITA.

Ar feiz evelse o sevel ne ket avoalc'h dezhi en em ziskuez goustadig, a nebeudou ; izom e deus d'en em ziskuez en eun taol dirag an oll, splam evel an heol, ha da renta testeni dirag ar bed oll ez eus buez enhi hag e zeo galloudusoc'h eget biscoas. » Goudeze, gant comzou ar re galoneca, en deus pedet he vretoned a gar kement, dreist oll ar vretoned divar ar meas da bere e carie kement prezek, da gendelc'her ato d'ho giziou dic'hloar ha christen, da zelc'her ato mad d'ho feiz, rag eno ema ar guir eürusdet, er vuez-ma zoken. »

Comzou ker calonek ne c'hellent ket mancout da vont ive bete gouelet ar c'halonou. Evelse eur pardoner zo en em laket da stracal he zaouarn ; mes an escop humbl, hag a ioa neuze o vont da zisken euz ar gador, a zo distroet evit pidi he genvrois ne stracljent ho daouarn na dezhan, na da zen, rag emezhan, ama an oll henor a zo dlet d'ar galon sacr.

Goude ar brezegen, an Aotrou'n Escop de Leseleuc a lavaraz an oferen evit pelerinet he vro, ha calz anezho a gommunias.

Amzer o doa bet, epad eur vech ken hir, great en eur bidi, d'en em brepari da reseo ho Zalver. Calz anezho zoken ne gave ket dezho e rajent pinijen avoalc'h gant skuisder ho beach. Bez'ez oa tud pinvidik, zoken re goz hag itronezed, hag a ioa en em laket er wagoniou a drede clas evit caout muioc'h a verit. An dud difeiz a c'helfe c'hoarzin o clevet kementse, mes calon Jesus a voar unaout ar pez a rer evithan pe gen dister bennag e ve.

Divezatoc'h e voue great, evel en derveziou all, eur prosesion da jardin ar gouent. Ne skuizer ket o vont dre an aleziou-ze eleac'h ma zeo en em ziskuezet Jesus d'he zervicherez. An Aotrou Charret a ioa eno ive gant he zouaved, ha mont a rejont ac'hano da vez al leanez eürus evit lavaret eno adarre ar c'homzou dudius dre bere e voa en em voestlet, e Roazon, da galon Jesus.

Da deir heur en em gave ar bardonerien en ilis parrez. Eno e voue eur brezegen great gant an tad Dore, superiol an Eudistet. Neuze canticou, ha goudeze ar c'hri : *Bevet ar galon sacr ! bevet ar Franz ! bevet Pii nao, Pap ha roue !*

Ar c'homzou-ze teir guech pephini anezho, hag ato hueloc'h huela, hag an drede guech an daouarn savet en ear evel evit ober eul le.

Hogen ar pardaez a deue hag oa red mont en hent. Pardonerien Naoned a ziblas da genta. Saludi a reont c'hoaz eur vech, dre ho c'hanaouennou caloneg, chapel ar pelerinach ha bez al leanez eurus. Eat oant p ell, hag e clevet c'hoaz o tregarni gantho kær dre ar c'han-ma euz ho bro :

Catolig ha breton bepred.
Pe e c'hiz all :
Ni so bepret bretoned,
Bepred catoliked.

Goudeze, var dro eiz heur ez eaz ive en hent pardonerien Roazon, Brest, sant-Briec, Laval, etc.

Ar pez am eus merket ama a zo tennet euz ar gazeten c'hallek *L'Univers*. Ar gazeten-ze a verk c'hoaz e devoa eveseet oc'h daou pe dri dra hag a rea henor d'ar vretoned.

Pardonerien escopti Kemper o devoa cutuillet ha caset gantho eur banerad sivi a Blougastel evit diskuez d'an Aotrou'n Escop de Leseleuc ne d'eo ket ancounac'het er c'harter-ma.

Pa zea pardonerien Roazon, Brest, etc. da vont en hent, pa dremenjont dirak chapel ar vizitasion, en em daoljont oll d'an daoulin e creiz ar ru, ho fanielou pleget gantho beteg an douar hag ho daoulagad troet varzu dor ar Chapel a ioa neuze digor frang, evit lavaret kenavezo d'ar galon sacr ha d'he zervicherez fidel. Guelet on euz, eme an hini a scrif an dra-ma, tud hag o deus nebeut a feiz, souezet o velet feiz beo ar vretoned, o chom a za, hag oc'h en em deleur ive d'an daoulin, ar pez n'o devoa ket great marteze pell a ioa.

Ar vretoned, goude beza pedet eur pennad sioul, en em laca da gana teir guech ar beden-ma : *Cor Jesu misericordissimum, miserere nobis. Calon Jesus, calon an trugarezusa, o pet truez ouzomp.* Neuze e zeont goustadik hag evel en despet dezho, d'an hent houarn.

Kenavezo, bugale a Vreiz, eme an hini a scrif an drama, kenavezo ha beach vad ! Deut alies da rei deomp ar skuer euz ho kiziou ker kristen hag euz ar vertuziou ma zoc'h boazet dioutho a goz !

Lavaret on euz ez oa ive en dervez-ze pardonerien, vardro tri c'hant anezho, euz a Droa. Ar re-ma a ioa ken devot hag ar re all, mes ne evesseat ket outho ; ar sell a ioa oll evit ar vretoned.

Erfin e livirin, ervez ar gazeten c'hallek ma em eus lennet kement-ma anezhi, pardonerien Roazon, Brest, etc. a ioa nao c'hant anezho ; mar doa kement an niver a bardonerien Naonet, Guened, etc. Breiz a c'helle caout en dervez-ze vardro trivac'h cant cannad e kenver ar galon sacr e Paray-le-Monial, o pidi evit an iliz hag evit ho bro.

Ervez ar c'heleier, goude Breiz, ez eus bet c'hoaz e Paray-le-Monial eun dra bennah caeroc'h, da viana mar galler caout eun dra bennak caeroc'h varlerc'h Breiz. Me fell din comz euz an deputeed catolig a zo bet eno en derveziou varlerc'h. Eur baniel gaer o doa caset di en hano cant antercant anezo, goudeze an nivez-ze zo eat en tu all da zaou c'hant, ha da nebeuta antercant anezho a ioa eat da ginnigen ho faniel. Unan anezho en deus lennet, en hano an oll, eun amand henorabl, pe eun act a gonsecrasion da galon Jesus.

An Aotrou'n Escop de Leseleuc en deus respontet dezho ha kemeret act euz ar pez a reant eno evit ho bro. Er sizun a zeu e verkin ar pez a zo tremenet, rag er sizun-ma e vank ar plas din. G. M.

An den lor eus kear Aost.

SEISVET PENNAD.

An den lor. — Dre ma tistroe va anaoudegez e santis em ene eur peoc'h dispar, kement a ioa diguezet ganen en abardaevez-se a ioa evidon evel eun uvre. Kenta tra a ris eo sevel va c'halon varzu Doue da veza distroet divarnoun ar brassa eus an oll malheuriou. Morse n'em boa guelet an oabl ker caer na ker skedus.

Dirag va frenest e lugerne eur stereden, chom a ris pell da zellet outhi gat eur joa vras hag en eur drugarecat Doue da veza c'hoas va dalc'het e buez evit he guelet ; en em gonsoli a ris ivez en eur zonjal en doa bet Doue ar vadelez da groui ar stereden lugernus-se evit sclerijenna lochic an *den lor*.

Pignat a ris neuse em c'hramb ; da c'hortos goulou deiz, e lennis levr an den santel Job ; ar joa birvidic en devoa bet oc'h he scriva a dremenas em ene hag a belleas diouzin an oll sonjou fall ho doa he bourrevet. Keit a ma vevas va c'hoar, morse n'em boa bet em ene eun evelep strafuill, evit caout ar peoc'h oa avoualc'h din gouzout edo em c'hichen, hag evit caout ners ha contantamant n'em boa nemet sonjal en he c'harantez tener evidon.

An offiser. — Pe oad e devoa ho c'hoar pa varvaz ?

An den lor. — Ne doa ket a bemp bloas varnugent peur achu, mes he foaniou hir ha cris ho devoa he diformet kement, ma vije roet muioc'h dezi. En despet d'ar c'hlenvet en deus he zammet diganen, hag en devoa croummet oll anizi, e vije bet c'hoas eur vaouez vrao pa n'effe he liou, rac drouclivet oa en eun doare scrijus, oc'h he guelet e vije sonjet guelet imach ar maro e pourmen, ne ellen ket para va daoulagad varnizi eb scrijal.

An offiser. — Yaouanc flam eo maro.

An den lor. — Ker sempl ha ken displet oa ne ellas ket arpa ous kement a reusiq a guezas varniz evel eur bar grisil ; eur pennad a ioa e velen he maro o tostat na ken ankennius oa he doare ma c'huanaden soken varlerc'h an heur eus he maro.

Oc'h he guelet o cheina hag o tisperissa eus an eil devez d'egile e velen gat eur joa trubuillus an heur eus he maro o tostat bemdes. Eur mis a ioa ispisial he zempladurez a greske, ar fallaennou stanc stanc a deue dizi a c'hourdrouze heur hag heur tenna digatkan eulfen diveza a vuez a jomme gati.

Eun abardaevez, en devesiou kenta a vis eost, he c'havis ken toc'hor, ma ne gredis ket pellat diouti, azezet oa en he c'hador a zivrec'h, rac abaoue eun nebeut devesion ne elle mui chom en he guele ; azeza a ris en he c'hichen, eb goulou na tan, en eun denvalijen ar vrassa hon devoue hon diveza caoseaden. An daelou ne baouezent da ziruilla eus va daoulagad, rac n'oan ket evit pellat diouzin ar zonch ankennius eus he zremenvan : « Perac e lenves, emezi, perac outhe ker glac'haret ? Goude va maro ne zilezin ket ac'hanout, pa vizi ankenniet ha trubuillet, bes sonch mad eus an dra-ma : me a vezo atao en da gichen. »

Eur pennad goude e c'hoanteas beza casset er meas eus an douribel evit mont da lavaret he fedennou dar bruscoat a zindan he diseolen kelvez ; eno eo e tremene an darn vrassa eus he amser epad tomder an anv. « *c'hoant em beus*, emezi, da *vervel en eur zellet ous an Env.* » Gouscoude ne gave ket din e vije ken tost he zremenvan ; en em lacat a ris a zoare d'he dougen etre va divreac'h evit he c'has d'he diseolen. « *Ro da gazel din ebken*, emezi, *evit en em arpa, marteze e vezin c'hoas cre avoualc'h evit bale va unan.* En em ruza a eljomp goustadic betec ar guez kelvez ; gat an deliou seac'h he devoa he unan destumet eno e ris dezi eun dorchen da c'hourves ; golo a ris neuse he bizach gat he voal dentelez evit miret na vije leizet gat glis ar mintin ; azeza a ris en he c'hichen ; mes c'hoantat a reas beza he unan evit ober he fedèn diveza.

Pellat a ris eta eb coll gouscoude ar guel anezi. A amser da amser e velen he voal dentelez o ficha hag he daouarnigou guen can o sevel varzu an Env.

P'am guelas e tostat ous he diseolen e c'houlennas eur banne dour, digas a ris dezi, ne reas nemet souba he muzellou ennha eb gellout eva eur berad. « *Santout a ran ar maro o tostat*, emezi en eur zistrei he fen, *eb dale va zec'het a vezo torret evit biken, arp ac'hanoun, va breur, sicour da c'hoar geas da ober ar gamed trubuillus-se a c'halvan gouscoude dre va huanadou. Arp ac'hanon, lavar pedennou an dud en ho angoni.* » Cetu he c'homsou diveza.

Arpa a ris he fen var va feultrin, hag en em lakis da lavaret pedennou an angoni. « *Kea dar barados, va c'hoar baour*, a lavaren dezi, *kea dar barados, ten da huanaden diveza, les da gorf etre va divrech.* » He angoni a badas teir heur, chom a ris d'he zicour en disparti eus he c'horf hag he ene ; a ben teir heur, eb eur

glemaden, he ene a zispartias dious he c'horf hag a bignas er barados.

Neuse an den lor a c'holoas he vizach gat he zaouarn. An daelou truezus a scuille an offiser a vire ounta ivez da lavaret eur goms ebken.

A ben eur pennad mad gouscoude an den lor a zavas en he za : « *Tremeniad*, emeza, *pa deuoc'h da falgaloni gat ar glac'har, an encrez, sonjit en den lor eus kær Aost, hag ar gaoseaden ho peus great ganta ne vezo ket collet evidoc'h.*

Mont a rejont ho daou scoas ha scoas etrezec dor ar jardin. Abars taol he droad var an treujou, an offiser a lakeas he vanec var he zorn deou :

Morse, emeza dan *den lor*, morse ho touru n'en deus croget e dourn christen ebet, roet din ar c'hras da voasca var va hini-me, dourn eur mignon eo en deus ar brassa truez ouzoc'h, hag ho car a greis calon.

— An den lor mantret oll oc'h he glevet, a deuas diou pe deir gamed var he gis hag o sevel he zaoulagad hag he zaouarn varzu an env : *Doue madelezus*, emeza, *scuill gat largentez da c'hrason ha da vadoberou var an den trugarezus-ma.*

Pa ne fell ket deoc'h cregi em dourn, eme an offiser, roit din da vihana eur c'hras all. Kimiada a renkan diouzoc'h, rac va dever em galv el leac'h all, hag araoc pell amser ama n'en em velimp ken. En eur daol evez, evit miret oc'h malheur, ha ne elfemp-ni ket scriva an eil d'egile eur veach dre n'amser ? Va liziri a deuffe d'ho tizinoui en oc'h ermitach, hag ho re-hu a raffe din-me ar blijadur ar vrassa. — An den lor a jomas eun nebeut da zonjal. *Perac*, emeza erfin, *perac e claskfem-me en em intourdia*, ne dlean *caout ken compagnunez nemedoun va unan*, ken *mignonn nemet Doue*, *ennha en em velimp eun deiz a zeuio. ken avezo*, *divroad carantezus*, *bezit eürus... ken avezo evit biken !* An offiser a deuas er meas, an den lor a vuntas var he zor hag he frennas.

IAN AR GERNEVEZ.

AVE MARIA !

GUERS ENN ENOR D'ANN ITRON VARIA AR GUIODET E PARREZ LARUEN, ESCOPTI SANT-BRIEK.

III.

TON : *Zantez Mari*, *Mam Doue...*

41

Adalek neuze, ho fe e kenver ar *Guiodet*,
Pehini boe ann dispac'h a zeblante goanet,
Bemde zeuas da greski barz ann oll galonou,
Nan hepken e Laruen, mes enn oll baréziou....

42

Eüruz, nerzet he galon, pa vél karet Mari,
Ann Aotrou Daniel, Person, rei oll 'vit he meuli :
Hadnéveat he Chapel hag he c'haërat bemde,
Zével eur prozision, test euz he garante....

43

Kroaziou arc'hant ha kroaz aour, baniélou lugernuz,
Ha drapoiou kaër-livet, ha pilétou joauz,
Douget gant tud kalonek, pélerinet kristen ;
Setu prozision kaër ar Guiodet-Laruen.

44

Dre zikour ar Pastor mad de-ha-de ar madou
Gouéze e ti ar Verc'hez, ti leun a bep grasou ;
Hag ar madou réseve Chapel gaër ar Guiodet,
Oe zikour vraz d'ar barez : Eil Iliz e hanvet. (1)

45

Piou a lavaro breman gant pegen mad-kalon
E sell ouzimp, Bretonet, Mari hon guir Itron ?
Ilizou, Chapellou kaër, kalz de-z-hi zo zavet,
Neb lec'h n'hell karout guelloc'h 'vit na ra er Guiodet.

46

— Mar digoret ar c'haïer a vir ar burzudou,
O galloud ! o madelez Rouanez ann Envou !!
Lenn a riet skler enn-han hanoiou hep niver,
Hanoiou tud zikouret gant dorn Mamm hon Zalver.

47

« Ha tud vraz ha bugale, kouézet e daon ann dour,
« A zo dare da vervel, na zeu den d'ho zikour ;
« Itron Varia ar Guiodet, pédet gant eur guir fe,
« E deuz klèvet ho féden, ha setu he pare.

48

« Pelloc'h 'vélan eur bugel lézet enn he gavel
« E kreiz eunn tân-gwall spontuz krenvet gant ann avel ;
« Gwestlet e bet d'ar Verc'hez e Chapel ar Guiodet,
« 'Vel bugale Babylon hen a zo diwallet....

49

« Tud dall en deuz bet ive sklerded ho daoulagad,
« Tud kam, jastret ha naotet paréet ho daou droad ;
« Kalz a dud bouzar ha mud, gwestlet gant fe de-z-hi
« Zo deud da glèvet, da gomz kerkoulz ha peb-hini.

50

« Ar merdéad, o vale a-dreuz d'ar mor treitour,
« Meur a vech en deuz guélet ar maro daon ann dour ;
« Mes enn he béden 'lare : Salud, stéréden-vor !
« Ha Guerc'hez vad ar Guiodet ! lake zioul ar mor.

51

— Ha ni a dreuz mor ar bed, 'vel ar merdéad kez,
Vemp beuzet e daon ar mor, néz ho sikour, Guerc'hez,
E daon eur mor a béc'het etre skilfou Satan,
Ha taolet evit biken da liskin kreiz ann tân.

52

— Na c'houi zoudardet ma brò, zoudardet kalonek,
Pa oe 'r ganol o krozall, pa oe 'r goad o rédek,
Pelec'h troec'h ho lagad da c'houlen nerz kalon ?
— Treze Guerc'hez ar Guiodet, ho Mamm hag ho Itron.

53

— Itron Varia ar Guiodet a selaou ar groage
A gas de-z-hi ho féden, e poan a vugale ;
Alies Mamm ha bugel d'ar maro oe barnet,
Mes dre garante Mari en deuz ho daou bévet.

(1) Er bloa 1858 ann Aotrou Person a resevas digant ar ministr he unan eur skrid, dre behini ar gouarnamant a zelle ar Chapel evel eil Iliz parrez....

54

Ha kouskoude ar c'haëran etouez ar burzudou
Eo drei tu d'ar spérejou, chanj liou d'ar c'halonou,
Ober deuz eur péc'her kri, deuz eunn den konaraz
Eur bugellik fur, divlamm, eunn oanik da Jezuz....

55

Mar c'heuz c'hoant vraz da c'honit inéou da Zoue,
Da Itron vad ar Guiodet erbédet-he bemde ;
Biskoaz n'en deuz bet péc'her gwestlet-mad da Vari,
Hag a vije dilézet, biken na vo hini.

PEDEN

56

« Itron Varia ar Guiodet, selaouet, ni ho ped,
« Pedennou ho pugale, gen-ac'h pell-zo karet !
« Zonj mad e c'heuz, o Guerc'hez, pa oemp c'hoaz bihannik,
« Hemp d'ho pédi n'ho Chapel, joentet hon dézé zornik.

57

« Aboe hon deuz ho karet e gueled hon c'halon,
« Hò karout a rimp bepret, c'houi hon Mamm, hon Itron ;
« Astennet d'ho pugale ho torn madelezuz,
« Harpet hon zempladurez, hon zennet da Jezuz !!

58

« Lusifer hon énebour, 'vel 'léon o iudal
« Noz-ha-de ra d'imp ann dro klask hon gonit d'ar fall ;
« Hon c'huzet enn ho kalon, o Itron ar Guiodet,
« Neuze daoust d'he oll ardou, krenv ni vezo bepret.

59

« Bep bloa, o ma Mamm déner, da ze kaër ho pardon,
« Ar zul kentan a viz mae ni ielo gant kalon,
« Gant eur galon leun a fe, da bédi n'ho Chapel
« Zur da gavet hon Ménad, dre-z-oc'h Guerc'hez Zantel ;

60

« Reit zikour d'imp, o Guerc'hez, da c'hédan hon bue
« E zervij ho Mab Jezuz, enn ho servij ive ;
« Ha pa vo deut ar maro da falc'han hon deiou,
« Itron Varia ar Guiodet, hon galvet d'ann Envou !!!

F. ROLLAND, Kernead.
Recteur de Lanrivain.

Eur prizonier er Prus.

IX.

Mont a rejomp eta, Vurtz ha me, da velet Mauris e ru an turkozed. Hogen kement a bri a ioa er ru ma em boa beac'h o sacha va zreid euz ar gouelet.

Gortoz, gortoz, a lavaraz Vurtz, red eo deomp caout carroziou.

Ne vouien ket petra a felle dezhan da lavaret.

Setu-hen o c'helver ar brizonierien euz eul lochen :

— Pehini ac'hanoc'h, emezhan, a fermo he garroziou d'an den-ma evit eun heur pe ziou ?

— Me ! me ! a lavaras tri pe bevar.

Eur boutou coad eo a glaske Vurtz evidon. Me a roas daou vennek da eur prizonier hag a gemeraz he voutou da ober va fourmenaden. Hema a ieas d'en em deleur var he vele, ken na vijen distro, hag a ioa laouen braz oc'h va daou vennek. — Eber, emezhan, em bezo eun tamik butun ; daou zervez zo n'em eus tam.

— Me zonje din e poa labouret deac'h hag e poa bet da bae ?

— Ia, mes va bara am oa da baea.

Lacat a riz eta va zreid er boutou coat-ze, ha gras avoalc'h e cavis caout va zreid var ar c'holo zeac'h ha tom. En eur vont e lavaris da Vurtz :

— Peur e tec'himp-ni ?

— Divezatoc'h ; evit brema ne dal ket sonjal en dra-ze.

— Ha perak ne c'heller ket sonjal en dra-ze brema ?

— Ne ouzout ket pebez taol o deus sonch ar brizonierien da ober ?

— Ne ouzon netra ; eme ve.

Neuze Vurtz en em lakeas da gonta din en doa clevet e tlie ar brizonierien en em zevel oll a vanden, kemeret armou, ha tec'het oll, en eun arme, d'ho bro, rak ne c'helje ket ar brusianed miret outho.

— Ha penauz, eme ve, e c'hello ar brizonierien en em glevet hag en em zestum, euz a oll geriou an Allmagn, evit sevel eun arme evel a livirit, hag hi dioallet evel ma zint ?

— Oh, er memes dervez en em zavint oll, e kemerint armou hag ez aint d'al leac'h a vezo bet choazet.

— Hag e peleac'h e kemerint armou ?

— Digaset e vezo deomp.

— Hag e sonch deoc'h e lezo ar Brusianed digas armou deomp, hag hi ne lezont ket zoken da zont beteg enhomp eul lizer var zeg euz ar re a scrifer deomp ?

Vurtz a chomas da zonjal.

— Ha ne velit-hu ket, eme ve, ez eo ar Brusianed eo a skign ho unan ar brud-ze evit gallout ober goasa hag a c'hellint deomp, ha rei da gridi da dud ar broiou all ez omp-ni tud dizuch ha ne d'eo ket ep abeg ez int criz ouzomp.

— Guir a livirit, tec'het a vanden ne c'heller ket sonjal hen oben ; araok n'on defe gallet en em glevet hag en em zestum, o defe gallet hon distruja. — Ha var gementse Vurtz a deuas trist, rak credet en doa er brud faos-ze skignet gant hon enebourien, ep credi e voa eur follentez sonjal epken dont a benn euz a eun dra evelse.

Digouezont a rejomp e ru an turkozed. Bez'ez oa anezho pemp cant er ru-ze. Ho guelet a reamp eno, a vandennadou, dindan eun avel scorn, o clask en em c'houdouri an eil egile hag en em doma eun dra bennak.

Bez'ez oa eur c'harros bennag, tud vag enho, o tont da zellet oc'h ar brizonerien, ha dreist oll oc'h ar botred-ze euz an Aljeri. Ho guelet a reamp o lacat ho lunedou da zellet oc'h an dud keiz-ze hag o c'hoarzin divar ho c'houst.

Eun demezel a gleviz o lavaret da eun ofiser iaouank a ioa var varc'h :

— Me a garje beza guelet anezho o kemeret ho tred, evit guelet penauz e tebront.

— Evit an dra-ze eo red dont da greisdeiz, eme an ofiser.

— Guelloc'h e vije da viana dont er mare ma fuziller unan bennak ; muioc'h a blijadur o pije, demezel, eme Vurtz en Allmand.

An demezel a ruziaz hag a brennaz he min ; eun itron avad a ioa en he c'hichen, he mam marteze, a lavaras d'an ofiser :

— Ha perag e chomont-hi aze ep finval, an traou gouez ha didalvez-ze ? Ha ne c'helfac'h-hu ket ober dezho redek ha lamet, Aotrou baron ?

N'em eus ket ar guir da ober an dra-ze, itron.

— Gouscoude pa zint prizonierien, e tlefet gallout ho lacat da ober ar pez a garer.

— Gortozit, itron, eme an ofiser, me a ia da deleur eur guennek dezho, hag ho guelot ho finval hag o scrabat, marteze zoken oc'h en em ganna.

— Ah, ia vad, eur zonch dispar oc'h euz aze !

An ofiser a ia d'he c'hodel, ha goude beza he furchet, e teu ganthan eur guenneg, hag hen taol e kichen ar vanden prizonierien, etre treid an turcos coz a ioa destumet closa ma c'helle etouez eun doare mantellik ver.

Ar guenneg a goezaz er pri ; nag an turcos coz na nicun ne finvaz evit he glask.

— Han ! ne ket bet guelet, eme an demezel.

An ofiser en doa c'hoant da dremen dioc'h an itron, evit doare, rak mont a reaz adarre d'he c'hodel, ha goude beza he furchet bete'r guelet, e teuaz ganthan eur guenneg all, hag hen taolas da eun turcoz iaouang a ioa o sellet outho.

An turcoz, eleac'h he zestum, a c'hrosmolaz eur ger bennag a c'helfet da lacat e brezonek dre ar ger C...., hag e crachas varnezhan.

An itron a deuas da veza persdu, kement a gounnar a ioa eat enhi. — Guelet oc'h eus biscoas, emezhi, tud evel se ? N'em eus-me ket lavaret meur a vech e voat ato an anter re vad e kenver chatal gouez evel ar re-ze ? Deomp ac'hann !

Mont a rejont kuit, ha ni, eme Villou, a ieaz ive.

Ne gafchont ket Mauris en he balez ; ne chome eno nemet nebeuta ma c'helle ; ha setu ama perak. Ar riou eo a laze ar brizonierien eno ; hogen er paleziou ne reat tam tan. B'ez'e voa avad eul lochen hag a zalc'het tan enhi nos deiz, hag al lochen-ze, e c'hellit cridi, a veze ato leun a dud, ha Mauris ne denne penn ac'hano.

Hogen ne ket evit ober vad d'ar brizonierien eo e talc'he ar brusianed tan el lochen-ze ; ne ket evit rei tro da doma d'ar re a ioa scornet ho izili gant ar ienien eo e reant an dra-ze. Eur zonch all o devoa.

Di e tigaset bemdez eur gazeten da lenn, evit dizenoui ar brizonierien, emezho, ha rei dezho da anaout eun dra bennag ar c'heleier hag ar pez a dremene.

Ar gazeten-ze, na petra-ta, ne voa nemet geier enhi. Ober a rea eur veuleudi vraz euz ar Prus, euz he gouarnamant, euz he arme, euz he roue ; lavaret a rea pegement e carie Guillou ar brizonierien a Frans, pegement en doa a vadelez evitho, pegement a c'hoant en doa da ober guelloc'h dezho, ha ma na c'helle ket hen ober, eo ma zoa re vraz an niver anezho.

Goudeze e comze a enep ar Frans, a enep an dizurz a rene enhi. Lavaret a rea e devoa soudardet mad, mes n'e devoa da lacat en ho fenn nemet ofiserien didalvez, tud digalon ha ne vouient ket ho micher. En eur ger, lavaret a rea kement a c'helle evit lacat ar re he lenne hag a gleve he lenn, da gaout istim evit ar Prus ha da zisprijout ar Frans.

Ar gazeten-ze a rea cals drouk d'ar brizonierien dre ma touelle ho sperejou ; rak petra bennak ma c'houient, divar ho c'houst ho unan zoken, e voa geier ar pez a glevent eno, cals gouscoude en em leze da veza tromplet, hag a deue da gridi da viana eul loden euz ar pez a glevent ; hag ho c'hlevet aliez o c'hrosmolat a enep ar Frans, hag oc'h en em glem euz ho c'henvroiz, o tamal dezho ar boan o devoa da c'houzanv var an douar harlu-ze.

Ar Brusianed ne lezent ket an ofiserien a Frans, a ioa eno prizonierien, da dostat oc'h ar c'hamp na da gaout darempred ebed gant ar zoudarded. Aoun o devoa na vije ar zoudarded difaziet gantho, ha na deujent da zislavaret ha da zisknez ne voa nemet geier ar pez a glasket da rei dezho da gridi ha dre gomzou ha dre ar gazeten-ze. Onspen-ze an ofiserien ken nebeut ne lezet nemeur ar c'heleier guirion da vont etre ho daouarn.

Eur pennad all eur vech all. G. M.

Mont a rer brema a zevri da studia ar pez a zell oc'h an hent houarn a zo sonch da ober etre Kemper ha Douarnenez.

Dissul 29 a viz Even ez eus digoret e Kemper ar pez a c'halver eur *c'helc'h catolig*. Ar re zo e penn ar c'helc'h catolik-ze o deus scrifet d'hon Tad Santel ar Pab evit rei dezhan da anaout ho zantimanchou a respet hag a zentidigez, ha goulen diganthan he vennos. 67, hag an Aotrou'n Escob en ho fenn, o deus sinet var al lizer-ze.

D'ar 17 a viz Even eo bet laket, gant calz a solanite, ar c'henta mean en douar evit sevel eun ilis nevez d'ar Verc'hez didach, Mam an Esperans santel, e Pontmean, eleac'h ma zoa bet en em ziskuezet Mam Doue da vugale.

Meneg a zo da zevel eun ilis nevez en henor da galon Jesus var menez ar Merzer (Montmartre), e kichen Paris. Rei a dler da Aotrou Arc'hescop Paris an otre da brena an oll douarou ha da ober an oll dispignou a vezo red evit an tam labour caer-ze.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 19 GOUERE 1873. N° 442 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA.

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paët arnog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 19 Guere 1873.

O comz euz an act a gonsecrasion d'ar Galon Sacr great gant hon deputeet catolig e Paray-le-Monial, an hini anezho en doa great an act-ze en he hano hag en hano ar re all, a lavare : Kementse, emezhan, a gemerot, mar kirit, evit eun dra diskiant, evit eun dra ha ne rer ket pa vezer var iun. Hag e guirionez ni a ioa neuze *mesvet gant ar banket sacr*. O comzou caer, comzou hag a vezo comprenet mad gant ar re zo boas da dostat oc'h sacramant an aoter gant eur galon birvidig, eur galon entanet gant carantez Doue ! Pa e deus bet eun ene glan an heur vad da reseo Jesus he muia caret, petra ne rafe hi ket evithan ? petra a gafe dies da ober ? Ne deo ket avoalc'h dezhi en em rei he unan, c'hoant e defe da rei ar re all, da lacat ar re all da gemeret perz en he eürusdet. Eürusdet hag a zo red da danva evit gallout he gompren, eürusdet hag a dremen evit eur follentez dirak daoulagad tud ar bed, rak, sionas dezho, n'o deuz he danveet morse.

Ar memes depute, evit rei da anaout ar pez a ioa tremenet en he speret hag en he galon epad ar pelerinachze, ar pez en devoa santet ehars ar galon sacr, a lavare : « Guelet em euz, ha ne gredan ket d'am daoulagad ; clevet em euz, ha ne gredan ket d'am dionscouarn ; lennet em euz ar pez a zo tremenet, hag em eus beac'h o cridi d'ar bluen e deuz ho merket ; santet em euz avad, hag e credan d'am c'halon. »

E guirionez, penaus compren eun dra bennag e calon Jesus nemet gant ar galon ? ha penaus tostaat gant eur feis cre oc'h ar galon-ze e deus caret kement an dud, oc'h ar galon-ze deut var an douar evit digas tan ar garantez, ep beza tomet hag entanet gant ar garantez divin ? Calon Jesus eo a laca er c'halonou an ioul-ze d'en em zacrifia evit an nessa ; an ioul-ze da ober vad d'he garteriz ha d'he genvrois, da c'houzanv evit lacat an oll da veza eürus.

Ar zantimanchou-ze tennet a galon Jesus a zo ar c'hontrol beo d'ar pez a dremen er bed. Ar bed a ia da fall dre n'o deus tud ar bed a garantez nemet evitho ho unan, ne glaskont nemetho ho unan, hag ar garantez-se evithan he unan a voug ar bed, a ro dezhan ar maro. Hag ar vro eleac'h ma tro evelse an dud outho ho unan, a veler o tinerza, o vont falloc'h talla, evel eun den clanv a ve scoet er galon, a ve striseet he galon, hag a ia dre langis nebeut ha neubeut d'ar bez.

Calon Jesus avad o tougen an dud d'en em rei evit mad ho hentez, a ro buez ha bers dezho, ho zao hueloc'h eget an ear pounner-ze euz ar bed eleac'h ma vennont mouga ha mervel ; hag a ra dezho caout ar guir sclerijen, ar guir skiant, ar guir vuez.

Lavaromp eur ger c'hoas divarbenn pardonerien Paray-le-Monial. D'an 29 a viz even e tigoueze vardro antercant euz hon deputeet, eur baniel gaer en ho fenn, evit en em gonsacri da galon Jesus. Ar baniel-ze a zouge merket e voa bet roet gant cant antercant euz an deputeed, hag ouspen antercant all a zisclerias goudeze e felle dezho en em lacat e reng ar re o devoa he roet.

An deputeed a ioa pardonerien all oc'h ho heul, ep conta tud ar parreziou divar dro Paray a ioa diredet en devez-ze. An oll, goazed ha merc'hed, a zouge var ho bruched skeuden ar galon sacr gant croas ruz ar belerined. Oll e canent cantik calon Jesus, ha kementse gant eun devosion ker birvidik ma teue an daelou euz an oll daoulagad.

Aotrou Escop Autun a c'hortoze an deputeed e chapel ar Vizitation. Ar chapel a ioa goulaouet caer, hag ar panielou zo enhi lezet gant ar belerined, a ro eun taol lagad dudius meurbet. An deputeed a lakeaz eno ive ho faniel, he neuze an escob a lavaraz an oferen. Goude m'o devoa an deputeed communiet ha great ho action a c'hras, unan anezho, an Aotrou Belcastel, a reaz a vouez huel an act a gonsecrasion-ma :

« En hano an Tad, hag ar Mab, hag ar Speret-Santel.

Eveise bezet great.

« Calon Sacr a Jesus, dont a reomp d'en em gonsacri d'eoc'h, ni hag ar re euz hor c'henvreudeur o deuz ar memes santimanchou ganeomp.

« Goulen a reomp pardon ouzoc'h euz an oll droug on eus great ; ho pidi a reomp da bardoni ive d'ar re a vef disparti diouzoc'h.

« E kement ha ma on eus perz enhi, e kement ha ma sell ouzomp, e consacromp deoc'h ive euz hon oll nerz hag hon oll ioul, ar Frans, hor bro muia caret, gant he oll oberou a feiz hag a garantez. Goulen a reomp ma renot varnezhi dre an oll c'hallout euz ho cras hag euz ho carantez santel. Ha ni hon unan, pelerinet ho Calon Sacr, ni pere hoc'h ador hag ho reseo en ho sacramant bras, ni diskibien fidel d'ar gador ha ne c'hell ket fazia euz a Sant Per, a behini e zomp eurus da ober hirio ar gouel, ni en em gonsacr d'ho servic'h, ô Doue ha Salver Jesus-Christ, o c'houlen diganeoch, gant humilite, ar c'hras da veza oll deoc'h, er bed-ma, hag en eternite. Evelse bezet great.

« En hano an Tad, hag ar Mab, hag ar Speret-Santel. Evelse bezet great. »

Kement a gleve an act a gonsecration-ze a ioa teneret ho c'halonou.

An Aotrou'n escop de Leseleuc en deus comzet evelen oc'h an deputeed.

« Evit senti oc'h Aotrou Arc'hescop Tour, oc'h santimanchou va c'halon, hag evit ive ober va dever a escob, e livirin deoc'h eur ger bennak. Ne drugarecain ket ac'hanoc'h ; ne drugareker ket calonou christen evel ho re-hu, oc'h ober ho dever ; n'ho meulin ket ken nebeut, rak gouzout a rit ez eo ar c'hras e deuz ho tigaset ama, hag oc'h heuilla he mouez e lakit ho cloar o tiskuez dirag an oll ne d'oc'h nemet servicherien dister da Zoue ha d'ar virionez.

Ar pez a rin, ar pez a dlean da ober, eo kemeret act, en hano ar Relijion, euz ar pez a rit en hano ar Frans, dirag an Env hag an douar. Ia, ma n'oc'h ket ama an *Asamble national* ; hon deputeed catolig eo gousconde ar penn hag ar galon anezhi ; ha digouezout a ra, daoust da gement ma e deuz hor bro nac'het Doue, daoust d'hon dispac'hiou, daoust d'hon oll reuziou, an asamble e guirionez a Frans, ne c'hell beza, goude oll, nemet christen ha catolik. Benniget ra viot o sevel a nevez evelse baniel feiz coz hon tadou...

Meur a vech, abaoue m'emaoc'h e Versail, oc'h eus goulennet pardon oc'h Doue euz a dorfejou ar Frans ; meur a vech oc'h eus great amand henorabl d'ar Galon Sacr a Jesus, evit an doare ma zomp en em ziskuezet dianaoudeg epad keit all a amzer, dreist oll abaoue pevarugent vloas zo. Meur a vech ive oc'h en em droet varzu enhan da c'houlen scoazel evithor bro mac'haniet ha ru-ziet gand he goad. Kementse oll a rit hirio en eun doare skedusoc'h ha gant muioc'h a fizians....

Setu aze eun nebeut euz a gomzou Aotrou Escop Autun, comzou hag a zo eat ive bete calonou an oll.

Lavaret on euz e voa eat eur vanden bardonerien euz a Laval gant pardonerien Naonet ha Sant-Briec. En dro e teujont adarre er memes treinou.

Hogen araok digouezout e Laval, pardonerien ar Mayen pere a dlie disken eno, o doa savet eur c'houblat guers pe zaou evit kimiada dioc'h ar Vretoned. Kerkent ha ma voant diskennet eta en em lakejont da gana evit lavaret kenavezo, ha pidi calon Jesus da vont gant ar Vretoned d'ho ren beteg ar gear.

Unan bennag euz ar Vretoned o doa gouezet petra o doa sonch pardonerien Laval da ober, hag an Tad Dore en doa savet ive eur c'houblat guerz ; evelse ar Vretoned a c'hellas respont ive e guers d'ho c'henpardonerien a Laval.

Goudeze, o tiblas, Lavaliz ha Bretoned a gane c'hoek cantig ar Galon Sacr.

Destumet e calon Jesus, en em gaver e guirionez breudeur.

Ar c'hazetennou zo leun ato euz a belerinach Paray-le-Monial. Moullet o deuz aleiz a liziri scrifet gant pardonerien a zo bet eno, pephini o verca ar pez en doa scoet muia he galon.

Unan a zo bet souezet braz o velet feiz ar bardonerien. Dre ma tigouezent, daoust pe ger skuiz e vijent, ne ket da glask bouet na lojeiz eo e zeant ; ne zonjent ket e kementse. Ho frez oa mont da velet chapel ar galon sacr, da bidi, da reseo Jesus-Christ er sacramant euz he garantez.

Eun all a zo bet sebezet o velet ar jeneral Charet o vont da gommunia hag o tont goudeze, an daelou en he zaoulagad, da boket d'he baniel ha d'he briata. Daou c'hant antercant zouav a iao oc'h heul Charet, hag a ra oll evel ho Jeneral ; mont a reont a renk da reseo ho Doue, ha goudeze e teuont ive an eil varlerc'h egile, da boked d'ar baniel-ze, baniel ar galon sacr, bet gantho var an dachen a vrezel, ruziet ha livet gant goad ho c'hamaradet. Hag an oll zouaved calonek-ze a vouele puil, ha kement a ioa var al leac'h a zirede ive an daelou euz ho daoulagad. Nag a zaelou a zevosion ne deus ket scuillet eno ! Nag hen a voa eno birvidig an oll galonou ! Leanezed Paray eo o devoa brodet baniel ar zouaved, hag epad ma tremene ar pez a vercan ama, ho c'hlevet, adren ho grill, o lenva fors.

Eur pardoner all a gont pegement eo bet touchet he galon o sellet oc'h ar panielou deut di a bep carter, hag o lenn ar geriou scrifet pe nadozet varnezho. An oll bardonerien a bede c'hoek calon Jesus, a galon hag a c'hinou. Mes ar panielou-ze a vije lavaret a raje ive ho feden en hano ar c'harter en doa ho digaset, ha zoken ar panielou-ze, o chom eno, a vezo eur beden peurbaduz e kenver ar galon sacr.

Calon Jesus, saveteit ar Frans ! Ar c'homzou-ze a lennet var baniel ar zouaved ha var galz a banielou-all.

Calon Jesus, o pet truez ! pardon !, pe eur ger all bennag evelse a velet var galz a re all. Daelou a deue en

oll daoulagad o velet baniel an Alsas, goloet e du, hag ar c'homzou truezus-ma : « *pardon, va Doue, pardon !* » ha neuze baniel Metz, chadennou outhi, hag ar c'homzou merket varnhi a scoe e calonou an oll : « *Jesus, hon rentit d'ar Frans !* Baniel ar Pologn a velet ive, ha neuze baniel Spagn, ar broiou zo muia mac'haniet hag a zo truezusa ho stad. O ama e veler o tont da gaout calon Jesus kement zo e poan, en anken, ervez comz hor Zalver : *Venite ad me omnes qui laboratis...*

Baniel Orlean a veler gant skeuden Jannet Darc, ar plac'h iaouank santel-ze a voue digaset gant Doue evit trec'hi ar saozon, enebourien ar Frans, ha cas an estrenze er meaz euz ar vro. Baniel Tour a veler ive, gant skeuden sant Martin, skoazeller braz ar Frans, an hini zo bet he vez ker gloriuz, hag a vezo c'hoaz ep mar, abars nebeut ama.

E Frans, eme c'hoaz eur padoner all, pa zigouez eun dra bennag ha n'omp ket boas da velet, ec'h hejomp hor penn hag e lavaromp divar tae : Bah ! eur c'hiz adarre hag a ielo kuit abenn eur pennad ! Hag o lavaret kementse e caf deomp diskuez calz a speret hag a skiant. O velet ar pez a dremen brema en hon touez, lod a lavar : Sell, giz ar pelerinachou o tont adarre en dro. Ia, mes perag ha penaus e teu an distro-ze ? An Aotrou'n escop de Lezeleuc en deus lavaret ar ger guirion var gementse : *Ar feiz eo o resusita !* Hag ar re ne velont eno nemet eur c'hiz o tont en dro goude beza bet taolet eur pennad a gostez, ne velont ket petra a dremen, ha ne anavezont netra en oberou Doue. Ha n'en deus ket zoken an tad santel, brema ez euz eur sizunvezion bennak great menek da lakat e reng ar zent ar pelerin paour Joseph Beneat Labr, skuer ar belerined, an hini a ioa brema ez eus cant vloaz, o redeg euz an eil leac'h santel d'egile, evel pa vije falvezet da Zoue he zigas araog evit diskuez petra a dlie da zigouezout en hor bro ?

Eun tamig histor skueriuz evit echui ar pennad scritma :

Pardonerien Tour, an derc'hent m'en em lakejont en hent, da lavaret eo, d'an eis varnugent a viz Even, a ieas d'an oferen da chapel sant Martin. An Aotrou Arc'hescop he unan a lavaraz an oferen evitho, hag ho bennigaz, hi hag ar panielou a dlie mont gantho.

En oferen-ze, etouez ar re all, e voa eur vaouez paour ha ne rea nemet gouela, ha pa voue goulennet outhi perag e vouele, e respontas ne voa netra oc'h ober poan dezhi nemet ma e devoa eur c'hoant bras da vont ive da Baray, mes ker paour e voa ma n'e devoa ket eur guennek var he hano. An tad Rey a ioa e niver ar bardonerien, en em lakeas da ober eun tamik kest, hag en eun taol e voue savet dezhi peadra da baea he flas ha pemp real ouspen ; ha setu hi er wagon gant ar bardonerien all.

Ar baourez kez, pa zigouezaz e Paray, kenta tra a reaz oa prena eur chapeled a goustas dezhi pevar real, neuze e lakeas daou venneg e souben, hag an tri guenneg all a deuas ganthi d'ar gær. An noz a dremenaz er Chapel. Evelse ar vaouez-ze a dremenaz daou zervez hag eun nosvez, hag a reas var dro daou c'hant leo touts lavaret ep dibri tam na cousket. Ken na voa deut d'ar gær ne lavaras ket pe seurt implich e doa great gant he femp real ; rag aoun e devoa da ober dies da zen, ha c'hoant e devoa da gaout eur chapeled, evel ar re all, evit delc'her sonch euz he felerinach. G. M.

Pardonerien Montroulez

E SANTÉZ ANNA VENED.

D'ar zul, 29 a viz Even, epad ma voa kement a dud e Paray-le-Monial o pidi ar galon sacr, ar gristenien a Vontroulez hag euz ar parreziou divardro, a neveze, e Santez Anna Vened, pedennou ha goestlou escopti Kemper.

Diblaset euz a Vontroulez, da nav heur dioc'h an noz, d'ar sadorn, e tigoueschont e Santez Anna da bemp heur dioc'h ar mintin d'ar zul. 840 e voant ha bez'ez oa pardonerien euz a deir barrez ha tregont.

Groaziou ha banielou a ioa eat gantho, etouez pere e verker croas Plouigneau, hini Pleyber-Christ, hini Plourin, hini Sant-Thégonnec, hini Plouneour-Menez ; bannielou Montroulez, ha dreist oll bannielou Castel, lezet en ofrans e santez Anna. Var ar baniel-ze e veler nadozet, en eun tu, skeuden sant Paol o stolia ar zarpant, hag en tu all, skeuden Itron-Varia Kreisker gant he zour dantelezet.

Aotrou Escop Guened ho gortoze, a lavaraz an oferen evitho, ha calz anezho a gommunias. Aotrou person Castel a reas neuze eur brezegen vrezonek dezho. Divezatoc'h e voue an oferen bred canet gant an Aotrou Sevezen, person Sant-Melani, hag eur brezegen c'hallek great gant an Aotrou Gueguennou person Sant-Martin.

Ar brosesion a voue great d'ar *Scala Sancta*, hag eno Aotrou escop Guened a gomzaz ive oc'h ar bardonerien pere a dlie beza fouge enho o clevet ar veuleudi a rea anezho. Goude m'o devoa criet : Bevet an iliz, an tad santel Pii nao, ar Frans ha Breiz, an Aotrou'n escop a roas dezho ar venediction en hano ar Pap.

Da ziv heur e tiblaschont ac'hano evit dont d'an hent honarn ha distrei da Vontroulez. Pa zigoueschont, var dro unneg heur ha cart, e caljont iliz, tour ha tachen sant Martin goulaouet evit ober digemer mad ha fest dezho en ho dizro.

Castel, evel m'on eus lavaret, en deus lezet eur baniel gaer ha pinvidig e Santez Anna. Montroulez en deus great ive he ofrans ; lezet en deus mil lur e chapel patronez Breiz-Izel evit lacat guer caer var eur prenest.

G. M.

Pelerinach Santez Anna ar Palud.

Er gazeten l'*Impartial* a Gemper, e cavomp eur pennad scrit divar benn pelerinach santez Anna ar Palud.

An hini en deus great ar pennad scrit-ze a glask diskuez pe ger coz eo an devosion da vam ar Verc'hez el leac'h santel-ze. Goasa zo eo ne deus na scrit na netra hag a c'helfe rei da anaout gant assurans peur eus bet savet eno, evit ar vech kenta, eur chapel da zantez Anna na peur eo deut da veza eul leac'h a belerinach, da lavaret eo, ma zeo en em laket ar gristenien a bell da zarempred al leac'h-ze. An dispac'herien, evel ma lavar ar scrifagner, o tistruja, brema ez eus pevarugent vloaz, ar paperiou a dalvoudegez a viret gant calz a zoursi e couent Landevennec, o deus distrujet ive ar re a zelle oc'h chapel santez Anna ar Palud, pe santez Anna ar Porzik evel ma he galf tud ar c'harter. Distrujet o deus, ne ket epken ar paperiou a ziskueze peur oa bet savet ar chapel-ze ha petra a ioa tremenet enhi, mes c'hoaz, ar pez a zo presiusoc'h, ar re a verke ar grasou hag an induljansou staget outhi gant ar Babet ha gant Eskeb Kemper.

Ne chom eta nemet ar pez a c'halver *tradision*, da lavaret eo ar greden skignet etouez tud ar c'harter. Ervez ar greden-ze, ar Palud a voue roet da Zant Guennole gant ar roue Grallon, evit sevel eno eur chapel dirak mor Douarnenez en doa neuze nevez lonket ar ger a Is. Evelse-ta ervez ar greden-ze, ar genta chapel a voue savet eno, en henor da zantez Anna, en amzer sant Corintin kenta escop Kemper. Ervez ar memes creden, ar chapel genta-ze a voue, gant an amzer, lonket ha goloet gant an trez-nij a zo eno berniet gant an avel. Divezatoc'h e voue savet eur chapel all e leac'h ar genta-ze.

Ar pez a ouzer mad eo, pa voue savet ar chapel gaer a zo eno brema, pa ziscarjot an tour coz, e voue cavet varnezhan ar chifr euz ar pevarzecvet cantvet, ha lod a vogeriou ar chapel goz, dioc'h an doare anezho, evel ive dioc'h doare ar prenecher, a ziskueze ez oant cals casoc'h eget an tour.

Setu aze evit ar chapel. Cridi a c'heller ar genta chapel zo bet savet gant kenta missionerien Breiz. Pa zeo deut an trez-nij da c'hounit varnezhi, ez eus bet savet eur chapell, credabl pelloc'h dioc'h an aod. Houma, er pevarzecvet cantvet, a zo bet nevezet lod anezhi ha savet eun tour varnezhi, hag abaoue eo bet dreset ha kempennet dre ma veze izom, beteg ar bloaveziou diveza-ma ma zeo bet discaret evit sevel en he leac'h eur chapel all cals brasoc'h ha caeroc'h.

Ar pelerinach hag hen a zo ive ker coz hag ar chapel? pe digouezet e vezo bet eno divezatoc'h eun dra dispar, eur burzud bras bennag, pe ar vro a vezo en em gavet en eun izom bennag hag en devezo laket, ne ket epken ar c'harteris, mes c'hoas tud a bell da zont di da bidi santez Anna ha da zigeri evelse ar pelerinach?

Ne ouzer ket d'ar sur. Ar pez a ouzer mad eo ez eus meur a gant vloaz abaoue ma zeo boaz ar bardonerien da zarempred al leac'h santel-ze. Bep bloaz e vez eno meur a vil den, a bep corn a Vreiz, dreist oll a Gerne, deiz ar pardon braz, ep conta ar re a vez en derveziou all epad ar mis ma pad ar pardon.

Ma ne anavezer ket ar grasou roet, en amzer goz, gant ar Babet da chapel santez Anna ar Palud, ec'h anavezer ar re a zo roet gant ar Pabet diveza. Gregor XVI en deus roet, e 1841, an otre da zevel enhi Breuriez santez Anna, ha staget calz induljansou oc'h ar vreuriezze, ouspen ma en deus roet calz induljansou all a c'hell pephini da c'hounit er chapel d'an deiziou a zevosion. Pii oao en deus roet eun induljans leun, epad an eisvet varlerc'h gouel santez Anna, d'ar re a deui di da bardona, o cofez hag o communia er chapel.

An Aotrou'n Escop a Gemper a dle mont er bloa-ma d'ar pardon-ze a vezo d'ar seis varnugent a vis Gouere, antronos gouel ar Zantez. G. M.

Setu ama petra en deuz respountet hon Tad Santel ar Pab da eur vanden dud iaouank euz an Itali a zo eat, e fin ar miz diveza, d'he zaludi en hano ho mignounet ha da reï dezhan merkou euz ho respet hag euz ho c'harantez :

« Eun dervez, eun den iaouank hag en devoa c'hoant d'en em zaveteï a deuas da gaout hor Zalver hag a c'houlennas outhan : petra renkan da ober, Mestr, evit en em zavetei ha kaout ar vuez a bado da viken ? Ar goulen-ze a zo mad da ober e peb amzer, hag an oll a dle hen ober da Zoue euz a greiz ho c'haloun, hag a c'hinou, d'ar re a zo carget gant Doue d'ho ren en hent euz ar zilvidigez.

« Ho cuelet a ran en dro dinn, va bugale ger, hag er mare-ma ez oc'h va joa ha va c'hurunen. C'houi a zo treac'h d'an den iaouank ma comz anezhan an Aviel ; rac e leac'h dont da c'houlen diganen petra renker da ober evit mont d'ar baradoz, e teuit, er c'hountrol, da renta count dinn euz ar pez o peuz great dija evit gounit ar vuez eternel, ha da lavaret dinn o peuz sonch da gendelc'her da labourat a zevri, ne ket ebken d'en em zaveteï oc'h unan, mes c'hoaz da zaveteï an nessa.

« Seul-vui ma poulzer an den varzu an drouc, seul-vui ma'z eo stank ar skoueriou fall ha ma'z eo braz an niver anezho, seul-vui ma'z euz counnar en ifern o clask dougen an dud d'ar pec'het, seul-vui ive ar pez a rit a zo din a veuleudi, ha setu perac e pedan Doue da reï deoc'h ar c'hras a behini o peuz ezom evit delc'her mad d'ar pez o peuz lakeat en ho speret. Livirit hardis penaoz kement hini a zisprich an traou Santel, kement hini a denn var an Ilis evel ma tenner var eun enebour er vrezel, kement hini a zao he vouez evel eun doctor a enep ar gisiou fall a zo en em zilet en Ilis var he veno, hag a ali ac'hanoc'h da dreï a du ganthan ha da grial eveldhan, livirit hardis penaoz an dud-se oll a zo tud ar bed ne c'hell ket beza ganeomp.

« Ra jomo ar virionez-se, o va bugale, scrivet doun en ho calonnou ! N'euz fors petra a laka an dud-se da gomz evel ma reont, pe hi a gred e guirionez ar pez a leveront, pe hi a gomz evelse abalamour m'o deuz aoun, pe abalamour m'o deuz c'hoant da veza deuet mad gant ar bobl, gant al loden-ze euz ar bobl a gar an denvalijen, eun dra a vezo ato guir, da lavaret eo, guir e vezo ato eo ar bed he unan a gomz dre ho ginou, hag ar pab braz Sant Leon en deffe leac'h da lavaret dezho hirio c'hoaz ar c'homzou-ma a lavare gueich all : n'euz nemet ar re a gar ar bed hag a c'helfe kaout ar peoc'h gant ar bed ; mes an drouc hag ar mad, ar gaou hag ar virionez, an denvalijen hag ar sclerijen ne c'hellont morse en em unani e feson ebet.

« Ar gouel or beuz celebret hirio en henor d'ar galoun zacr a Jesus a ro deoc'h armou evit en em grenvaat er vrezel o peuz da zouten. Euz a c'houliou ar galounze, digor-frank, e teu an Ilis, leun a sked hag a c'hloar. Seiz pilier a zo oc'h he harpa, hag euz ar pilierou-ze e tilamm seis soursen a zour pur pere a verk ar zacramanchou. Unan euz ar zacramanchou-ze en deuz ar vertuz da ober kristenien euz an dud ; eun all da reï nerz dezho ha da ober anezho soudardet calonnec ; eun all d'ho maga gant eur bouet diskennet euz an env ; eun all da reï dezho adarre gras Doue, pa o deuz he c'hollet dre ar pec'het marvel, ha da lamet kement caillar a c'helfe beza staget ouz ho ene ; eun all da zibaba etouez ar bobl ar re a zo carget gant Doue da gelen an dud fidel, d'ho maga ha d'ho c'brenvaat dre ar zacramanchou. Eun all erfin, galvet ar zacramant braz, a verk an union a zo etre Jesus-Krist hag he Ilis. Mes siouas ! deuet eo an amzer e pehini ar re a zo oc'h ober lezennou a zonch e c'heller bressa ar zacramant-se a zindan an treid, hag evit kement-se e clasker reï da greldi e c'heller lakaat en he blas eur c'hountret bennac great en ti-kear : ar pez a zo ar memes tra evel lavaret e c'heller lezel ar zacramant a gostez ha beva en eur feson mezuz oc'h en em bara evel al loanet.

« Evidomp-ni, deomp aliez da glask nerz er zacramanchou-ze en deuz lezet caloun Jesus ganeomp evit hor zicour d'en em zaveteï, ha ne dostaomp ket zoken ouz ar re ne gredont ket ar pez a zo bet discleriet gant Jesus-Krist, ouz ar re a zisprich an Ilis hag an traou santel hag a glask lakaat ar re all d'ho disprijout. Ne zaludit ket zoken an den-ze, a lavare gueich all an abostol Sant Ian en eur gomz euz a eun heretic.

« Coulsgoude, va bugale ger, me garfe ho startaat c'hoaz er zonch e pehini emaoc'h da labourat calounec evit gloar Doue ha silvidigez an eneou. A dra zur, an oberou mad a zo eleiz anezho en Itali. A bep tu ec'h en em zicourer evit ober ar mad e peb feson. Lod euz ar breuriezou-ze, euz an dud-se en em laka oll a unan evit ober ar mad, a labour da skigna dre ar vro al levriou hag ar c'hazetennou a zifen an Ilis hag ar relijion ; lod all da gelen ar vugale hag an dud iaouank ; lod all erfin da lakaat an dud da zantifia ar gouelioù. Hag er meaz euz an Itali e poanier ive, a drugare Doue, hag e poanier dalc'h mad evit clask saveteï ar bed keaz, a zo evel troet var an tu var eneb gant an dud fallacr.

« Kendalc'hit da enebi ouz an drouc, ha labourit muioc'h-mui bemdez evit kement-se evel ma labour hon enebourien evit diarbenn ha distruja ar mad. Pedomp dreist oll an Aotrou Doue evit ma plijo ganthan, en he drugarez, lakaat fin d'ar vrezel counnaret a ra kement a c'hlac'har deomp, ha reï erfin d'an Ilis ar peoc'h e deuz kement a vall da velet : pedomp evit ma plijo ganthan digeri he scouarn d'hor zelaou ha rei deomp ar pez a c'houlennomp.

« Pedomp evit an oll. Pedomp evit an Itali evit m'or bezo an eur d'he guelet dieubet euz he enebourien, ha deuet adarre da veza sioul ha didrouz evel gueich all. Pedomp evit ar Spagn evit ma c'hello ar vaouez-ma ken din a respet guelet ar fin euz a valheuriou he bro. (*Ar rouanez Izabel, bet rouanez ar Spagn, a ioa eno, ha ne c'hellas ket miret da vouela o clevet ar Pab o comz evelse !*)

« Pedomp muioc'h c'hoaz evit an Allemagn, evit ma teui an dud difeiz a zo eno da zigeri ho speret d'ar sclerijen ha da velet, abred aoualc'h evit na deuint ket da goueza ennhan, an abim a doullont a zindan ho zreid oc'h ober brezel da Ilis Jesus-Krist.

« Gant ar zantimanchou-ze em c'haloun, me ro deoc'h ar vennoz santel a c'houlennan evidoc'h digant Jesus-Krist. Ra vennigo ac'hanoc'h en ho corf, ha ra rojo deoc'h ar iec'hed hag an nerz m'o peuz ezom anezho evit ma c'helloc'h brezelekaat eb dont d'en em skuiza ; ra vennigo ac'hanoc'h en oc'h ene, ha ra scleraio ho sperejou evit ma c'helloc'h ho zrei muioc'h-mui da labourat evit gloar Doue ha silvidigez an eneou ! Ho pennigen a ran evit peb deiz euz ho puez, abalamour, va bugale ger, bep deiz e renker brezelekaat, ha rac-se or beuz ezom e teuffe Doue d'hor ziconr ha d'hon harpa dalc'h-mad. Ho pennigen a ran erfin evit an heur euz ar vuez ankenniuz-ma, obten digant Doue ar vennoz a ro d'ar fin d'he zervicherien, ha mont goudeze d'he veuli ha d'he drugarekaat en env epad an oll eternite.

« Benedictio Dei, etc. »

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

An Tad Santel hag an Israelited.

An dud difeiz, an dispac'herien en em zervich, e Rom dreist oll, evit ober ar brezel d'an Iliz ha d'ar Pab, euz an israelited pe ar iuzevien. Ar re-ma a zo paet evit scrifa ar c'hazetennou ar re falla, ha sevel ar brasa geier a enep cador Sant Per bag an hini zo azezet varnezhi. Gousconde ez euz bet nebeut a Babet hag a ve bet ker mad evitho evel ma zeo bet ha ma zeo bepret Pii nao. Kementse gouscoude ne dle ket souezi ; ar re o deus dalc'het ato casoni oc'h hor Zalver Jesus-Christ, a dle casaat ive an hini a zalc'h leac'h dezhan var an douar.

Hogen daou iuzev euz a Frans, daou vreur a zo en em c'hreat catoliked hag a zo brema beleien, a voue digemeret gant an Tad Santel deis gouel ar galon sacr. Pa velaz an daou vreur, ar Pab a lavaras :

— Ah ! va bugale, deut ha comzomp euz an israelited.

— Tad Santel, emezho oc'h en em lacat d'an daoulin,

c'hui a zeske n'eus ket pell, en eur brezegen dudiuz, e voa red stouet dirak Doue evel ma stoue Jacob dirag Isaac. Ha ni, bugale Jacob, a deu da stoui dirag an hini a gendalc'h Isaac var an douar, dirak vikel Jesus-Christ.

— Ah, guir eo, eme an Tad Santel, bennigen a ran evel Isaac. Hogen, a drugare Doue, ar Pap ne ket dall evel Isaac, hag ar Pap ne d'eo mui clanv. O tont d'am guelet e rit plijadur din, va bugale, rag en amzeriou diveza-ma an israelited a Rom o deus great din poan ha nec'hamant. Trei a reont em enep hag a enep an iliz an oll gazetennou fall a Rom.

— Ia, Tad Santel, eme an daou vreur, calz a israelited, mesket etouez an dispac'herien, a zo henvel brema oc'h sant Paul o redek gant counnar var hent Damas o vont da ober brezel d'ar gristenien genta.

— Coeza a raint divar varc'h ! eme ar Pap gant eur vouez cre.

Goudeze e lavaras gant eur vouez dousoc'h :

— Pedomp evit an israelited keiz, evit m'o devezo perz e triomf an Ilis.

Neuze en em lakeas da lavaret caloneg ar beden a ra an ilis da vener ar Groaz evit ar iuzevien.

An daour vreur o veza neuze kinniget dezhan meuleudi Jannet Darc great gant unan anezho er bloa-ma e Orlean, ar Pap en deus comzet euz an distro a veler e Frans varzu ar mad dre ar pelerinachou a rer e Lourd, er Salet, e Chartr evit henori ar Verc'hez, e Paray-le-Monial evit henori ar galon sacr, eleac'h ma veler etouez ar bobl ofiserien ha deputeed.

— Red eo, emezhau, caret calz ar pelerinachou-ze, o caout souch e zomp oll pelerined var an douar.

G. M.

Adarre eur pare burzuduz e Lourd.

Eur pardoner bet e Lourd, a scrif ac'hano d'an 3 a vis gouere :

Deac'h e zoa pemp mil bardoner e Lourd, hag oll e crient : burzud ! burzud ! Petra a ioa digouezet-ta ?

Vardro eiz heur dioc'h ar mintin oa bet guelet eur rencad vad a bardonerien, euz a Niort, o vont varzu chapel ar Verc'hez, eur baniel venn en ho fenn. Var ho lerc'h e velet eur c'harrig, eur baourez kez infirm enhan. Houma a ioa bet er bloavezion diaraog e doureier Barej, ha n'oa guelleat tam dezhi. Er bloa-ma e doa c'hoant da vont adarre.

Hogen ar re a c'houarn hospital Niort ne felle ket dezho he lezel da vont, p'eo guir ne rea an dour-ze vad ebet dezhi. Ar glanvourez ken nebeut ne devoa fizians ebet en dour-ze ; mesşar veach a roe tro dezhi da vont da Lourd, hag e devoa fizians e dour feunteun ar Verc'hez didach. Deut oa eta en hent.

Tennet oue euz ar c'har ha douget d'ar feunteun burzuduz. A veac'h oa diskennet enhi ma he c'hlever o crial : « pare oun ! » hag e guirionez pare oa, ha pare tre. He divesker pleget dindanhi ha sanclet en he c'hig, a ioa en em astennet, he izili seizet ha sounnet a ioa en em zic'hourdet ; ne vele couls lavaret banne, ha brema e vel mad ; he c'horf a ioa goloet a c'houliou, ha ne veler roud ebet anezho.

Ar brud euz ar pare-ze digouezet en eun taol, a ra d'an oll bardonerien diredet. An oll a fell dezho he guelet ha touch outhi. Caer e devoa sevel he divrec'h ha crial : ne ket d'am c'haout-me e tleit dont, da gaout ar Verc'hez didach eo, an hini e deus va fareet ! An dud en em starde muioc'h mui en dro dezhi. Panefe daou gabiten dragoned a ioa eno etouez ar bardonerien hag a reas d'an ingroez tud-ze en em bellaat, ar baourez kez, nevez pareet, a vije bet e danjer da veza mouget.

Fallout a reas dezhi, araok mont kuit, scrifa he hano gant eun dorn ha n'en doa ket gallet delc'her ar bluen pell a ioa ; hag e scrifas : « Carolin Essertaux, tri bloaz ha tregont, euz a Niort. Infirm dek vloas zo. »

Tud difeiz Niort a lavare, dioc'h ma conter, pa veljont Carolin Essertaux o vont da Lourd : mar distro houma pare, ni a gredo ! Ha delc'her a raint-hi mad d'ho ger ?

Lavaret a rer c'hoaz e voué lavaret da Garolin, araok m'oa eat en hent, gant ar medesin a veze var he zro : « Eur burzud epken a c'hell ho parea ; evidonme avad ne gredan ket d'ar burzudou. »

Petra a lavaro brema ?

Kement-ma zo scrifet gant unan euz ar bardonerien a ioa e Lourd, unan euz ar pemp mil o deus guelet Carolin Essertaux pareet.

G. M.

Var an deskadurez.

Me oar ervad meur a lenner *Feiz-ha-Breiz* a chom e bourc'hiou pe tieghesiou divar ar meaz ; nikun anezho nó vev er c'hoajou hag oll en emp gavont bep en amzer etouez ar bed e peleac'h e kreiz kalz a draou all e klevont ober meuleudi braz ez an deskadurez.

An deskadurez a so, hent eün, eun dra vad meurbet ; me so marc'hadour deskadurez ha n'eo ket me a raïo faë var en henvelep marc'hadourez. Evelato, mar d'eo gwir abaoue an dispac'h c'hoarvezet en hor bro brema ez euz tremen pevar ughent vloaz an deskadurez a zo muioc'h stignet hag e kaver kalz muioc'h a dud gwisieg eghet diaghent, eo dleet anzáo an deskadurez n'eo ket atao eun dra ker mad-ze. An dud ne deont ket var well sulvui ma int desket, evit doare.

Arabat e ve koulzkoude tamal an deskadurez enhi he unan euz an turubaillou a sao e Broc'hall hep pemzeg pe drivec'h vloaz. An deskadurez a so en dra vad mes an deskadurez roet gant dallentez eo ar falla tra a ouffet da velet. Reï deskadurez d'ar bughel eb reï deza kerkent boasiou mad ha reolennou harpet var ar roc'h, me fell din lavaret var doujans Doue hag ar relijion, n'eo nemet lakat er c'hleze e dourn unan eat divar he speret, lakat er goal benveg e dourn en den diskiant.

Eb doujans Doue, eb relijion, an den nebeuta desket a vezo atao diboëllad. Bepret e c'houlenno pignat huelloc'h, morse n'en em gavo en he leac'h hag evit en em sevel ne ghiso ket dirag torfejou mar bez ezom. Ac'hano kement a varrou amzer pere n'o deuz ken orin nemet tud anter desket ha ioulet da vac'homi var ar re all.

Piou a so da veza tamallet euz ar stuz m'ema ar vro abaoue pevar ughent vloaz ?

Koulz lavaret peb unan en deuz he dam en tamal-se, da ghenta an tadou hag ar mammou, hen anzao a ran gant mez o veza tad va unan. An tadou hag ar mammou doughet d'ho fijadur pe touellet da rastellat danvez a ra dismegans ez ar gaëra, an talvoudeka kevren ez he gwiriou; ho bugale a so evitho evel tud estren. A veac'h int eat ez ho c'hlossen ma vezont kasset ez ar ghear da skoliou a bell. Ne veler mui anezho gant ho zad nemet var dro daou viz ar bloaz. Deg miz o deuz tremenet er bac'h, me lavar er skol, epad an daou viz-se int evel chatal yaouank dishualet n'euz en ho fen nemet c'hoari ha redeg epad m'int diübet ez ho mistri. Nebeut a nebeut liamou ar gherentiach a so laoskeat da c'hedal ma vezint torret evit mad.

Ar c'henta tra da ober evit parea klenvet an amzer ma eo eta d'an tadou ha dar mammou beza doujet ha karet gant ho bugale, lakaat anezho d'en em garet an eil eghile hag evit kement-se delc'her anezho pella ma c'hellint dindan ho diou askel. Ar reolen da veza heuliet peurvuia eo er bughel ne dlefe ket beza pellaat d'oc'h he gherent araog daouzeg pe trizeg vloaz.

D'ar mare-se e renker peurliessa kass anezha a bell. Da beleac'h kouzkoude ?

Her lakaat a dleer etre daouarn tud goest da ghempen he galon ha da sklerijenna he speret, da reï dezha skiantchou ha da greski an doujans Doue en deuz digasset ez ar ghear. Dioc'h ar frouez ec'h anavezer ar vezen, a lavar an aviel. Kalz skoliou brudet a so en hor bro, darn anezho a ra tud gwisieg epken, darn all tud gouezieg hag a feiz. Ar re-ma, a drugare Doue n'int ket rouez, mes den n'am dislavaro pa lakin en ho fen ar skoliou dalc'het gant an tadou Jesuistet pere a so etouez diouallerien ar feiz ar pez m'eo ar zouavet etouez diouallerien ar vro.

J. FAVÉ.

AR RANED : (Fablen).

Tôn : *Ar benn-herez a Geroulaz.....*

1

Eun devez oen et da bourmen
Var eun hent braz ; prim e kerzen :
Var ribl eul lenn pa dremeniz,
Doue, gwasa kân a gleviz ! ! !

2

Eur c'hân garo, eur c'han raoullet,
Allaz, na oent nemed ranet !
Enn ho Rouantelez morfond
Oent eur miller, o iá, gwall rond.

3

Ma diouskoarn, hep bean guerzet
Da dad ar vuzisianet,
A gavas kri klevet eur c'hân
O vestcha enn eur vro dindan.

4

Eun tâmik min bihan dapiz,
Hag e daon al lenn hé sklapiz.
Setu laket zioul ar vro,
Ar Raned zo evel maro...

5

— Ha me gant ma zamik speret
Da vale, d'ober tro ar bed ;
Hag e véliz, nan tud, diaoulou,
'Lakad ar bed var he genou.

6

'Lakad ar bed var he genou
Gant eur c'hân diaoulek : blasphemou.
« Malloz d'ar Pab, d'ann Iskibien,
« Malloz-ru, d'ach-hu, beleien ! ! ! »

7

Setu kân ar falz doktoret,
Furluskinet, mastokinet ;
Dre oll ho c'hlèver he kana
Bemde var ann tôn huella...

8

Lod dimeuz ar vlijérien-ze
E kêr, ha var ar mêz ive,
Gant bara 'n'Iliz zo maget ;
Pell-zo hep han vijent reudet...

8

Ma ve zentet ouz ho c'homzou
Abred e tanvfémp gwaleurou,
Abred ve kempennet, zaotret,
Kontammet vertuiou ar bed ! ! !

10

Spôntuz... ar c'hurun o strakall ;
Spôntuz... ar mor braz o krozall ;
Spontusoc'h kalz ar c'hentelliou
Prezeget bemde er skridou.

11

Pa ve var ann tânn bervaden
E teu var c'horre éon guenn,
Ann éon er mêz mar tollet
E chom er besel ar glandet...

12

Ar falz dostoret zo éon
A zav eveuz daon eur galon,
Eur galon hanvet Vranz, ma bro ;
Skubet-he, ha Vranz iac'h a vo.

13

Ar re ze mar int eur miller,
C'houi, tud kristen, zo hep niver,
Bugale hena ann Iliz,
Perak chom zioul da ziskuiz ?

44

Perag e lezet-hu ho pro
Da ridek gant méz d'ar maro?
Doktoret hep iez na kreden
A glask mouga ar fe gristen!

45

— Pa'z'eo er c'halonou mouget
Ar fe, ar vertuiou zaotret,
Horellat na ra ken ar vro,
Buhan skô he zol, ar maro.

46

— Ann distera min a deulfet
Er morfond ar falz doktoret,
'Sarront klôz ho beg, ar c'hatall,
Koulz ha Raned lenn milin-zall.

47

Hanval int ouz eur c'houezigell
Karget gant dour pe gant avel;
Eun tol pik roet, ha timad
Ar c'houézigell zo kleuz, zo plad...

48

Ann tol pik e c'hell diskarga
Dour ar c'houezigell ar gaëra,
Ez eo, evit peb guir gristen,
Anzav he fe, heuil he lezen.

49

O ma Doue, na posubl've
E riskfle Vranz ebarz ar be,
Ebarz eur be dôn-dôn kleuzet
Gant kentelliou ann doktoret?

20

Nan, ann dra-ze zo re eston,
Pa he zonjan, fraill ma c'halon,
O Mari skoazellerez Vranz,
C'houi eo hon nerz, c'houi hon fianz!

24

— Eun ali dac'h, guir Vransizien,
Ken evit skoura ma zelen:
« Savit ho mouez hag e c'helfet
« Troc'ha kân garo ar Raned.

F. Rolland, *Kerneat.*

An Aotrou'n Escop en deus scrifet evit lavaret e vije er bloa-ma en Escopti daou retred evit ar veleien. Ar c'henta a zigoro er c'hlouerdi braz, e Kemper, d'ar zul 24 eost; an eil a vezo e Lesneven hag a gomanso d'ar 7 a vis guengolo. An tad Massias, euz a gompagnunez Jesus, eo a dle prezek.

Ar re zo e penn an hent houarn var linen Orlean a ro da c'houzout e vezo roet bemdez, ac'hann d'an 30 a vis guengolo, billejou mont ha dont, daou var bemp guelloc'h marc'had, d'ar bardonerien a ielo da Zantez Anna Vened. Ar billejou-ze a vezo roet e pep gar, adalek Landerne bete Gestel, hag a vezo mad evit daou zervez, da lavaret eo, an dervez ma vezint bet roet hag antronoz.

E Pariz e labourer da zevel eur pelerinach a dle dont da Zant-Briec da bardona da chapel Itron-Varia a esperans d'ar 7 ha d'an 8 a vis guengolo.

Ne gomzer mui nemet a belerinachou. e Lourd, el leac'h ma zeo ganet an den eürus Joseph Beneat Labr, en Itron-Varia Sedz, hag e calz a lec'hiou all. Ar zaozon zoken a fell dezho mont da bardona, hag ouspen ar re zo deut ac'hano da Bara-le-Monial, e fell dezho ive sevel eur pelerinach en ho bro.

An Aotrou Mercier, person Sant-Lois-Brest, a zo maro er sizun dremenet.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

HIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *5 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *5 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	31 lur, 80 c.	Guinis.....	32 lur, 72 c.
Segal.....	20 lur. 92 c.	Segal.....	21 lur, 67 c.
Eiz.....	19 lur, 80 c.	Eiz.....	22 lur, 00 c.
Ed-du.....	20 lur, 18 c.	Ed-du.....	21 lur, 67 c.
Kerc'h.....	17 lur, 60 c.	Kerc'h.....	20 lur, 76 c.
Avalou douar	12 lur, 00 c.	Avalou douar	11 lur. 50 c.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moullér an Escopti.

Dissadorn 26 Gouere 1873. N° 443 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moulier an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 26 Gouere 1873.

Nag a boan n'en deus ket eun den o tistrei var an hent mad pa roer dezhan da anaout ez eo troet gant an hent fall! Nag a boan n'en deus-hen ket oc'h anzao ez eo faziet! Dreist oll pa zeo coz ar fazi-ze, pa vezer bet maget epad pell amzer gant eur bonet hag a zo enhan eun tamik contam! pa vez bet sunet epad pell amzer eur gelennadurez ha ne d'eo ket tre guirion! Lavaret a rafet ez eo troet goad ha speret an dud-ze en hevelep doare ne c'hellont mui guelet na saouri ar virionez. Lavaret e ve ne ve mui mad nicun euz ho skianchou, en hevelep doare ne velont, ne glevont, ne lavaront na ne reont netra evel ma tlefent ober. Lavaret e ve e ve picouzet ho daoulagad, stanket ho discouarn, stagellet ho zeod, cropet ho izili, hag ar pez zo goasa, coumoullet ho speret en hevelep doare ne c'hellont mui dispartia ar sclerijen dioc'h an denvalijen. Ar virionez a zo anter guzet outho; ne velont nemet eun tu anezhi.

Me a gaf truezus stad an dud-ze, ha truezus bras meurbet. Cridi a reont mont gant an hent eün, hag e zeont gant eun hent treuz. Cridi a reont ema ar virionez gantho, ha ma n'emaint ket tre er meaz euz ar virionez emaint da viana a gostez dezhi, ne resevont ket leun he sclerijen.

Evelse hon tad santel ar Pab a zo dalc'h mad o sevel he vouez evit kentelia ar gatoliked a fell dezho lacat unan bennag euz ho froudennou e mesk kelennadurez an ilis. Ne nac'hint guirionez ebet, mes ne fell ket dezho reseo ar guirionezou-ze ep ho zrei cals pe nebeut ervez ho giz hag ho doare, ep lacat eun dra bennag enho euz ho fenn ho unan. Caer en devezo ar Pap lavaret dezho e faziont, ne raint van, clask a raint avad eun digarez bennag evit lavaret ne ket hi a zo tamallet gant vikel Jesus-Christ. En em ranna a raint etre daou rum, ha pep rum a lavaro eo euz ar rum ali en em glem an tad santel, ne ket anezho avad eo, rag hi a zo ar virionez gantho, p'eo guir eo parfetoc'h ho c'helennadurez eget hini ar Pap. Sonjit mad eo hi epken eo a gomz evelse, ha ma lavarit dezho e tleont credi ne c'hell ket ar pap lazia pa zesk ar pez a dleer da gridi ha da ober evit beza salvet, e respontint e credont mad kementse, e resevont kelennadurez ar Pap, kelennadurez an iliz, mes kelennadurez ar Pap hag an iliz a dlije beza troet evel ma o deuz-hi laket en ho frouden.

Da lavaret eo kentoc'h eget anzao ho fazi, ha digemeret kelennadurez an iliz gant humilite ha sentidigez, an hevelep catholiked o defe c'hoant da lacat an ilis da zenti outho. C'hoant o defe da scolia, eleac'h en em lezel da veza scoliet. Ato an orgouit en deus collet hon tadou kenta o kendelc'her da goll ho bugale. Ato an diegi da anzao he fazi o poulza an den da enebi oc'h ar virionez hag o rei digemer d'ar gaou; o trei kein d'ar sclerijen evit en em deleur en denvalijen.

Rom. — Mont a ran da verca ama unan euz an taoliou caer a ra an dispac'herien deut da Rom da heul an alouberien. Ober a rencont eun dra bennag euz ho amzer, hag evelse e kemeront ho ebat pa gavont tro.

E Rom ez euz eur vreuriez, hag ar re a zo er vreuriez-ze a zo hanvet *Sacconi*, da lavaret eo sier. Ar Pab, ar Gardinaled, an Eskibien, ar re vraz a gær en em laca er vreuriez-ze. Dougen a reont eur zac'h lien groz, eur c'habuchon, eur gorden deo oc'h ober gouriz, ho zreid noas var soliou epken, setu aze ho guiscamant. Ho micher pe ho reglen eo mont dre gær da c'houlen an aluzen evit ar beorien, ervez ar c'homzou-ma euz a Jesus-Christ: ato o pezo peorien en ho touez. Hogen ha ne d'eo ket eun dra gaer guelet evelse ar re vraz, ar re binvidig, o vont da c'houlen an aluzen evit an dud izomek? En amzer ma voa ar Pap mestr e Rom, e velet ar *Sacconi-ze* o vont a zor e zor da gestal evit ar beorien. Hirio ar bed en deus mez o velet ar paour, ha ne fell ket dezhan ec'h astenfe he zorn. Hogen ma na da ket ar *Sacconi* da gestal da viana o deuz eun iliz hag en em zestumont enhi evit pidi. Red eo din lavaret deoc'h ar

vreuriez-ze a zoug an hano euz ar galon sacr, hag ar vreu deur a ia da bidi en ilis sant Theodor, e troad ar menez Palatin.

Evit mont da bidi en ho iliz, a leverot-hu, ne reant da viana dies da zen. — A gaf deoc'h? mad ne ket evelse a zonch lamponed Rom.

Eun dervez ma edo ar *Sacconi* o pidi en ho iliz, an dispac'herien en em lakeas da gemeret ho ebat divar ho c'houst. Fallout a rea dezho, emezho, *dineizia al laboused-ze*. En em lacat a rejont eta da deleur mein var doen an iliz hag oc'h ar prenecher. En eun taol e voue torret oll ar guer var ar prenecher, hag ar vein a iea da goeza var an aoteriou ha var an dud a ioa en ilis. Daou euz ar *Sacconi* a daolaz ho zaeou, hag a ieas da eur c'hazern eno e kichen da glask gardou. Ar re-ma a deuaz, hag a glaskas lakat an urs vad, mes eur senateur a ioa etouez al lamponed a daole mein, hag en doa, credabl, plijadur oc'h ober pe o lacat ober ar vicher-ze, a rebarbaz oc'h ar gardou hag ho c'hasaz en ho zro.

Etre daou ez oa en em zestumet cals tud eno, hag unan euz ar *Sacconi* en em lakeas da gomz outho. A drugare Doue he gomzou o devoue nerz avoalc'h evit lacat ar bobl da vont a unan ganthan, hag al lamponed a baouezaz. Hogen evel n'eus lazet nicun euz ar vreudeur, hag evel ma zoa eur senateur e penn an dispac'herien, ar re-ma ne vezo great enclask ebet anezho, evel pa n'o defe great droug ebet. Ha setu penauz ema ar frankiz eno; frankis d'ar re fall da ober droug, hag ar re vad n'o deus ket zoken a frankis da bidi.

Metz. — Er gær-ze, evel el Loren hag en Alsas oll, ar re a zo brema dindan an Allmaned, a hirvoud o c'houlen beza adarre staget oc'h ar Frans. Ar pez a ra dezho hirvoudi, ne deo ket epken ma zint distaget dioc'h ar Frans, ho mam bro, mes c'hoas ma zint hiskinet evel catoliked, ha ma rer an heg outho e pep giz evit miret outho da heuilla ho relijion. An oll a voar e rer en Allmagn, hag er Prus dreist oll, ar brezel d'ar relijion catolik; hag ar vrezel-ze a ia ato var gresk, var voasaat.

Evelse, er bloa-ma c'hoaz ez eo bet lezet ar gatoliked da ober prosesion ar sacramant, mes er bloaz a zeu, dioc'h ma teverer, n'o devezo mui an otre d'hen ober. An Allmaned, dent di chom ha da ober ho mistri, ne blich ket an dra-ze dezho.

Var gementse, eme an hini a scrif an dra-ma, va list da gonta deoc'h eun dra a zo tremenet ama, hag a zo bet comzet calz anezhan ac'houdevez.

Ama ema ar c'hiz evit prosesion ar Zacramant, ma teu tud pep ru d'en em glevet etrezho evit sevel peadra da zevel eur *repouzouer* ha da gempen ar ru eleac'h ma tle tremen ar Zacramant meulet ra vezo. Eun nebeut itronezed en em garg a gementse hag a ia da diez ho amezeien evit goulen ha sevel ar pez zo red.

Unan euz an itronezed-ze a ieas da c'houl sicour oc'h eur famill hag a ioa dent di euz an Allmagn. Ar gesterezma ne vouie ket e voa an dud-ze allmanted. Hogen diskuezet e voue dezhi dioc'h an doare ma voue digemeret. Ar vestrez euz an ti, eur brusianez, a respontas gant eur vouez dichek ha c'hoero:

— Me ne roan netra evit diotachou evelse. Ouspenzo, emezhi, me ben lavar deoc'h, itron, er bloa-ma c'hoaz eo brao deoc'h, ho lezer da ober, er bloaz a zeu avad ne vezo ket hano euz ar prosesionou-ze a goust ker ker.

— Ne vezo mui a brosesionou! eme ar gesterez an tan o sevel d'he bizach; ne vezo mui a brosesionou! C'hui eo, itron, hag ho kouenn, ne viot mui ama er bloaz a zeu!

Ar brusianez a voue ker sebezet o clevet ar respont-ze, ma na gavas mui eur ger da lavaret.

Kementse a ziskuez pegement ec'h hirvoud an dud keiz-ze dindan ieo pounner an Allmaned, ha pe ger braz eo ho fizians da zistrei adarre ep dale d'ar Frans ho bro muia caret. Evelse ive pe ger caloneg e c'houlennont-hi ar c'hras-ze, dreist oll pa zeont da bardona d'al lec'hiou santel. Ac'hano ar c'hri-ma a deue euz a vouelet ho c'halon e Paray-le-Monial: « Calon Jesus, hor stagit adarre oc'h ar Frans! »

An tad santel, ervez eur gazeten euz an Itali, en deus digemeret an Aotrou David, escop Sant-Briec, ha great eur veuleudi vraz a Vreiz hag a feiz ar vretoned. Meulet en deus Breiz ato ker fidel d'ar feiz catolig, he frez da rei he bugale d'an iliz evit difen tron Sant Per, hag he arc'hant evit sicour an tad santel. Diskuezet en deuz ec'hanaie pegement a berz a gemere Escop Sant-Briec e diner Sant Per. Roet en deus goudeze d'an Aotrou'n Escop ha d'he zecretour a ioa ganthan peb a vetalen ar-c'hant.

« Pa voa, eme ar gazeten a behini e tennomp kement-ma, pa voa an Aotrou'n Escop David o sonjal mont kuit, ar Pap en deuz he bedet da vont ganthan da ober he bourmenaden, hag ez eo eat, e c'hellit cridi, gant plijadur.

Goudeze ar Pab a zo azezet en unan euz he gamprou, hag en deus laket an Aotrou'n escop David da azeza en he gichen. Neuze en deus comzet adarre euz a Vreiz, euz a feiz hag euz a garacter-dizaoun ar vretoned.

Great en deuz ive eur goulen bennag outhan divar benn ar brezoneg, ar iez a gomzer e Breiz.

— Tad santel, eme an Aotrou'n Escop, den ne oufe ho respont guelloc'h eget va zecretour a zo aze, rag hen en deus desket ar brezonek var barlen he vam.

An Aotrou'n Escop David a ra neuze sin d'an Aotrou Dubourg, he zecretour, da dostaat. An tad santel her ped da lavaret dirazhan eur ger bennag euz ar iez-ze, a zo iez ken aliez a hini euz a zifennourien an ilis.

An Aotrou Dubourg zo en em laket da goms brezoneg, en deus lavaret *Hon Tad pehini zo en Env* hed-ha-hed, ha meur a bos brezoneg all. Dre ma comze, an Escop a droe he gomzou e gallek d'ar Pap.

An tad santel en deus lavaret neuze: « Ar iez-ze a zo enhan eun dra bennag a stard, ferm, didroel; anad mad eo ez eo iez ar fidelite. »

Ar gozeaden dudius-ze ha ne ziskuez-hi ket splam pegement a garantez en deus Pii nao evit Breiz?

G. M.

Pelerinachou. — Pelerinach Paray-le-Monial ne ket prest da echui c'hoas. Daouugent dervez zo ez eus pardonerien eno bemdez a vanden, ha ne ket bet c'hoas kement o deus sonch da vont di. En derveziou-ma, ema eno pardonerien Sant-Stefàn, an eil rum belerined. Valans ha Montmeliard a dle dont d'an daou varnugent, hag ar Puy d'ar c'huec'h a viz eost.

Ar zaozon o deus lavaret pell-zo e teujent; hogen ar zaozon a gar kemeret ho amzer ha mont var ho fouez. Pa lakeont ho zonch da ober eun dra, e vezont alies pell o sonjal hag oc'h ober ho fourchas, mes goudeze her greont mad. Pelerinach ar zaozon a vezo douetuz e mis Guengolo. Evelse pelerinach Paray a vezo padet epad an anv oll. Epad an anv e vezo bet ar gatoliked stouet ehars calon Jesus oc'h he henori hag o c'houlen outhan gras ha trugarez.

Aotrou Escop Grenobl a scrif evit rei da anaout e vezo digor ar pelerinach, var menez ar Salet, epad eur mis dioc'htu, adaleg an daou varnugent a vis Gouere beteg an daou varnugent a viz Eost. Eno ive, epad ar mis-ze, e vezo pedet mam Doue evit an iliz hag evit ar Frans, hag an Tad Santel a ro grasou hag indulgenson bras d'ar bardonerien.

Ar re en em emel euz ar pelerinachou, o deus laket eur mis pelerinach evit ar Salet, abalamour eo ne ket ken eas mont di a vandennou braz evel e leac'h all. An hentchou houarn ne deont ket tost di, hag ar menez zo tenn sevel varnezhan, mes o vont a nebeudou, epad eur miz, an oll belerined a c'hoantai mont di a c'hello contanti ho devosion.

E Pont-Mean e vezo ive eur pelerinach bras epad an eisvet varlerc'h gouel Maria anter eost. Aotrou Escop Laval a scrif da gristenien he escopti evit ho alia da ober ar pelerinach-ze epad an eisvet, evit trugarecat ar Verc'hez Santel da veza prijet en em ziskuez eno, hag ouspen evit pidi ivez, evel a rer er pelerinachou all, evit an ilis santel hag evit ar Frans. Ranna a ra he escopti etre tri garteriad, evit ma c'hello pep carteriad tud dont esòc'h d'he dro.

Pardonerien Pariz, o vont da Lourd, a dle tremen eun dervez e Bugloz (Pouy), e kichen al leac'h ma zeo ganet sant Visant a Baul, ar zant-ze pehini en deus great kement a vad d'ar Frans. An tiik ma e bet ar zant o chom enhan a zo c'hoaz en he za; tadou ar missionou o deus great brema eur chapel anezhan. Pep tra eno a zigas sonch enz a vugàleach ar zant bras-ze; guelet a rer ar vezen zero, hanvet guezen Visantig a Baul, ar mean font var behini eò bet badezet, an aoter eleac'h ma responte an oferen, eun imach d'ar Verc'hez dirak pehini e pede alies.

Caout a rer eno he lignez hag ar breuriezou en deus savet, leanezed, missionerien, clouerdi bihan, ti evit ar vinoredigou, ti evit ar vinorezedigou, ti evit ar re goz, hospital evit ar re glanv, etc. Ar bardonerien a gommunio eno d'an 22.

Adarre eur burzud. — Bernadeta Soubirous, ar verc'hig a zo en em ziskuezet mam Doue dezhi e Lourd, a zo brema leanez en eur gouent e Nevers. Hogen n'eus ket pell eur vaouez divar ar meaz a deuas d'ar gouent-ze, eur bugel ganthi var he breac'h, da c'houlen comz oc'h ar superiorez. Ar bugel a ioa gant ar vaouez-ze a zo eur verc'hik pemp bloaz, a ioa seizet he divesker, ha ne deus gallet morse bale. Ar vam-ze a felle dezhi lacat he bugel da douch oc'h al leanez Mari Bernadeta; caout a rea dezhi e voa avoalc'h kementse evit he farea.

Ar vam superiorez a reaz he oll gallout evit rei da gompren da vam ar bugel ne c'helle ket ober eun dra evelse, e tlie Bernadeta beza ancounac'het, hag hi he unan ne felle ket dezhi beza anavezet, rak c'hoant e devoa da zervicha Doue gant ar brasa humilite.

Mam ar bugel avad a zalc'he mad; sur oa, emezhi, e vije pare he bugel mar gelle touch oc'h Bernadeta; hag e vouele, hag e tiskueze e pe stuz edo ar verc'hig, o pidi ar superiorez da gaout truez outhi.

Neuze ar superiorez a zonjas gelver Bernadeta, ha rei ar bugel dezhi da zelc'her e keit ha ma vije o vont en eur gambr all da gomz oc'h ar vam. Bernadeta eta a gemeraz ar bugel, hag a ieas da vale ganthi; ne vouie ket avad evit petra e roet ar bugel dezhi da zioual. N'oa ket bet pemp minut na voue guelet ar c'hrouadur o tont he unan d'ar red, da gaout he mam. Bernadeta a deue varlerc'h; ne vouie ket avad en doa Doue great eur burzud dreizhi.

Ar burzud-ze n'eus ket bet comzet anezhan, eme an hini a scrif an dra-ma; hogen ne deo ket nebeutoc'h guir. Al leanez humbl Bernadeta a vezo credabl an diveza o c'houzout hag o sonjal eo dreizhi en deus Doue pareet ar bugel-ze.

LITANIOU SANT PER.

EVIT PII IX.

(Ar penn kenta evel pep Litaniou: Aotrou Doue, etc)

Santez Mari, rouanez an Ebestel, pedit evit Pii Nao.

Sant Per, a guiteaz ho pag hag ho rouejou evit heuilla Jesus, pedit evit Pii Nao.

Sant Per a voue choazet he vag etouez ar bagou all gant Jesus evit prezeg anezhi, pedit...

Sant Per a voue roet dezhan ato gant Jesus ar c'henta renk,

Sant Per, a valeas var ar mor dre c'hourc'hemen Jesus,

Pedit evit Pii Nao.

Sant Per a voue ar c'henta oc'h anzao ez eo Jesus-Christ Doue,

Sant Per a zo laket gant Jesus etre ho taouarn al-c'hoeziou Rouantelez an Env,

Sant Per var behini en deus Jesus savet he ilis,

Sant Per ne c'hello morse doriou an ifern ho trec'hi,

Sant Per a voue ar c'henta test a Dransfiguration hor Zalver,

Sant Per, a felle deoc'h chom ato var an Thabor gant Jesus,

Sant Per, c'hui pehini, kement e cariac'h Jesus, a felle deoc'h miret outhan da c'houzanv,

Sant Per a voue carget gant Jesus da baea an taillou evithan hag evidoc'h gant eur pez arc'hant burzudus,

Sant Per a voue carget gant Jesus da brepari ar goan diveza,

Sant Per, a ioa ken humbl, ma na felle ket deoc'h lezel Jesus da voalc'hi deoc'h ho treid,

Sant Per, a zentas goude, dre humilite, evit caout ho lod gant Jesus-Christ,

Sant Per a zisclerie e voac'h prest da vervel gant Jesus-Christ,

Sant Per, a dennaz ar c'hleze evit difen Jesus,

Sant Per, a ioa e kichen Jesus pa edo en he agoni,

Sant Per, evit pehini e pedas Jesus evit na vancje morse ho feiz,

Sant Per a resevas digant Jesus ar gark da greaat ho preudeur er feiz,

Sant Per oc'h eus caret Jesus muioc'h eget ar re all,

Sant Per a zo bet laket da bastor var an denved ha var an oaned,

Sant Per, a voue ar c'henta, deiz ar Pantecost, o prezek Jesus e Jeruzalem,

Sant Per, a zo bet guelloc'h ganeoc'h senti oc'h Doue eget oc'h an dud,

Sant Per, en em denne laouen da veza gouzanvet evit Jesus-Christ,

Sant Per, a deuaz æl Doue da lamet divar ho tro chadennou Herodez,

Sant Per a behini ar skeud epken a rea burzudou,

Sant Per oc'h eus fontet evit ato ho cador e Rom,

Sant Per a voue crusifiet, ho penn d'an traon,

Sant Per ato beo hag ep gallout fazia, er re a zalc'h ho leac'h,

Kendalc'hit ac'hanomp stard er feiz, ni ho ped, hor silaouit,

Grit deomp beza sentuz oc'h vikel Jesus-Christ, ni ho ped hor silaouit,

Difennet ar Pap oc'h he oll enebourien, ni ho ped, hor silaouit.

Oan Doue, etc.

Prins euruz an Ebestel, pedit evidomp, ma teuimp da veza din a bromessaou Jesus-Christ.

Peden. — O Doue, oc'h eus dilivret an abostol sant Per hag he dennet iac'h ha gren euz he brizon, torrit, ni ho ped, ar chadennou zo o hama hon tad muia caret : kemerit ac'hanomp evel victimou evit Pii Nao, ha pellait dioc'h an ilis santel catolig ar goallou zo oc'h he gourdrous. Evelse hezet great.

(40 devez induljansou a c'hounezer o lavaret al litaniou-ma.)

Pedit evit Pii Nao.

Pedit evit Pii Nao.

Pedit evit Pii Nao.

Tabut etre ar c'horf hag an Ene.

(Tennet a scridou santez Catell a Jen.)

Guelet a riz, eme zantez Catell a Jen, eun ene hag eur c'horf tabud etrezho ha setu ama petra a lavarent an eil d'egile :

An ene. Va c'horf, Doue en deus va c'brouet evit caret ha beza eürus, hag e carfen en em drei eun tu bennag eleac'h ma c'hellen caout ar pez a c'hoantaan, hag e teufez didrous d'am heul, rak da vad da unan a gafez eno ive. Mont a raimp dre ar bed ; ma cavan eun dra bennak da blijout din, her c'hemerin ; te mar cavez eun dra bennak da blijout dit, her c'hemero ive ; an hini a gavo guella dioc'h he zoare, a rai he vad ganthan.

Ar c'horf. Petra bennak ma zeo red din ober ar pez a blich dit, e velan ervad gouscoude ne c'hellez ket epdoun ober ar pez a gerez. Mar fell did gouscoude e zafemp kevret, eo red deomp en em glevet da genta, ne ket sevel a rafe etrezomp pa vezimp en hent. Plijout avoalc'h a ra din ar pez ac'h eus lavaret ; red e vezo avad d'an eil ha d'egile ac'hanomp caout pasianted, ha lesel he gompagnon en he habaster da ober he vad gant ar pez a gavo dioc'h he zoare, hag evelse, o c'houzanv an eil gant egile, hag oc'h en em c'hedal, e kendalc'himp da veva e peoc'h. An dra-ma a lavaran, abalamour, p'am bezo cavet eun dra bennak da blijout din, ne garfen ket e teufez aze dioc'h-tu, prez varnout, da lavaret din : Deomp ac'hann, ne fell ket din e chomfez aze keit-ze, rak me am euz urs da lacat em aferiou e leac'h all ; rak ma ve red din, evit senti ouzit, dilezel ar pez am befe cavet dioc'h va doare ; neuze e lavaran dit e varfen hag e ve torret an emgleo etrezomp. Rak-ze e caf din e ve mad deomp kemeret eun tredeok, unan bennak leal, ha ne ve ket troet muioc'h gant an eil eget gant egile ac'hanomp, eur barner hag a varno kement a oufe sevel etrezomp.

An ene. Mad avoalc'h a leverez ; mes piou e vezo an tredeok-ze a gemerimp da varner ?

Ar c'horf. Ar meiz (l'amour-propre) a zo o veva gant an eil ha gant egile ac'hanomp. Rei a rai din ar pez a vezo dlet, hag hen en devezo he lod ; dide ive e roi kement a vezo dlet ; hag evelse pephini ac'hanomp en devezo ar pez a c'hontai ervez ma tere outhan.

Goude beza divizet evelse eur pennad, ar c'horf hag an ene en em glevas da ober pephini he zizunvez, unan o c'hourc'hemen, hag egile o senti ; arabad e vije avad morse ofansi Doue. Neuze ar meiz o veza digouezet, an ene a lavar dezhan :

— Dont a rafez da dredeok ganeomp en hor beach, evit barn kement a zello ouzomp ?

Ar meiz. Mont avoalc'h a rin ; guelet a ran sclear e vezin em plijadur ganeoc'h, ha rei a rin da bephini ac'hanoc'h ar pez a vezo dlet dezhan, rag an dra-ze ne ra ket a c'haou ouzio-me ; ha pa vankfe zoken unan da rei bouet din, e cavin dioc'h-tu digant egile ; rak va bevans avad a rancan da gaout, n'eus ket da lavaret nan eno.

Ar c'horf. Evidon-me n'hes tilezin morse.

An ene. Na me ken nebeut, dreist oll gant ma en em glevimp ha ma lakaimp ato evez na ve ofanset Doue, ha ma teufe unan ac'hanomp da bec'hi, an daou all a zavo ato en he enep. Hogen brema, en hano Doue, deomp ! ha me, evel ma zoun an nopla, a rai ar zizun genta.

An ene a lavar neuze outhi he unan : Evel ma zoun glan ha n'eus pec'het ebet oc'h va saotri, en em lakin da genta da dremen dre va speret penauz oun bet cronet, ha goudeze da zonjal pegement a vadoberou am eus resevet digant Doue. Anaout a ran ez oun bet crouet evit eun eürusdet ker braz, evit eur renk ken buel, ma zoun savet en eun doare bennak dreist an ælez. E guirionez ne c'heller ket va guelet, ha rak-ze e fell din e ve va oll magadurez ha va oll blijadur en traou ha ne c'heller ket da velet, rag evit an dra-ze oun bet crouet. Ama e cavan va repoz, ha n'em euz ezom a dra all ebet, nemet en em startaat ama dreist an envou, o vresa an traou all oll dindan va zreid. Epad ar sizun-ma ne fell din sonjal nemet e kementse, ep ober fors a dra all ebet. An hini a c'hell en em vaga gant traou all, en em vaget, mar car, an hini ne c'hell ket a c'hortoio. — Gouscoude va daou gompagnon n'o deus ket a c'houbari da veza laouen ; clevomp gantho :

— Clevit, va mignoned, setu echu va sizun ; te va c'horf, a pezo da hini brema, hag epad da sizun, e ri din evel ma cari. Abars mont larcoc'h avad, lavarit din ha plijet eo va sizun deoc'h.

Ar meiz. Paour eo bet ar stal ganeomp, rak nag ar Meis nag ar c'horf a dle mervel ne c'hellont pignat el leac'h ma zoc'h bet. N'on eus bet tam, n'on eus ket bet eur vruzunen. Er c'hontrol, chomet omp evel pa vijemp maro : hogen esper on euz eo deut brema hon tro.

— *Ar c'horf.* Setu va sizun. Deus, va ene, ma tiskuezin dit pegement a draou en deus great Doue evi-d'hon. Sell, ha guel an Env hag an douar hag an traou caer a zo enho, ar mor gant he besked, an ear gant he laboused ; ha neuze, kement all a vroiou, a rouantelezïou, a vezïou, kement a denzoriou, a gan hag a vuzik, kement a vevans a bep seurt evit va delc'her e buez, ha ne vankint morse din keit ha ma vezin er bed, ha kement a blijadurezou all ; hag an traou-ze oll e c'hellan ho c'haout ep ofansi Doue, p'eo guir int bet crouet evidon.

Nec'h eus ket diskuezet da vro din evel ma tiskuezan dit va hini. Hogen evel na c'hellan ket caout ar pez a c'hoantaan, ma n'em lakes ket da gaout plijadur enho, es pe sonch ez out dleour din, ha ne da ket da glask mont d'as pro oc'h va lezel-me ama ep magadurez.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Eur prizonier er Prus.

X.

Mont e rejomp, eme Villou, Vurtz ha me, da glask Mauris el lochen ma lennet ar gazeten. Al lochen-ze, a ioa henvel oc'h al lochennou all, nemet er c'hreiz ez oa eun oalet, ha var al lochen eur zouav en doa scrilet azioc'h an nor, gant eun tam cleis guenn ar ger-man : *Trompl-an-naoun.* Me zonje din em bije cavet eno eur vanden vad a dud, hogen neuze n'oa ket ouspen eun dousen, a ioa o c'hoari lod anezho, ha lod all en em astennet da gousket en dro a dro d'al lochen. Neuze n'oa ket a dan en oalet ; anat oa avad ez oa nevez bet, rak clouaroc'h oa calz eno eget el lochennou all.

Ar c'havalier am oa great anaoudegez ganthan er wagon, a ioa o c'hoari *dam* oc'h eun all. Me a zonjas cregi en he zorn ; hogen diarbennet e vouen gant ar sellerien, en eur lavaret : « Ama n'euz ali ebet da rei da zen ! »

— Ne ket aliou, eme ve, a fell din da rei, ne glascan nemet diskuez d'an den-ma hen anavezan. Hogen ne vouen ket silaouet. Eno e c'hoariet a zevri, eur guenneg ar *barti*, hag eur guenneg a zo eur binvidigez evit ar prizonier paour.

Vurtz a lavaras din neuze e voa evelse ar reglen great gant ar c'hoarien ho unan, hag ar reglen a ranke beza miret pis. Va c'has a reas da eur c'horn euz al lochen, hag eno edo ar reglen fur-ze staget oc'h eur planken. Setu ama eur pennad anezhi.

Art. I. Difennet eo oc'h ar c'hoarierien dibri an *damou* ha c'hoeza ho fri en douzier.

Art. II. Difennet eo fumi er zal, abalamour d'an alaourach.

Art. III. Ar re ne gavint ket a gadoriou da azeza, a c'hello sellet er mellezouriou ha friza ho baro.

Art. IV. Otre a roer gouscoude da azeza var ar re a vezo en em astennet evit cousket.

Art. V. An hini n'en deus ket a voutou coat, a c'hello lacat boutou ler, pe chom diac'hen, evel ma caro.

Art. VI. Difennet eo c'hoari c'hillou el lochen, abalamour d'an divesker.

Bez' ez oa eur c'hant articl bennag evelse, anter a zevri hag anter goapaüs. Soudardet bro c'hall, casit anezho e leac'h ma kerot, a gavo tro ato da gaketal.

Hogen evit compren ar reglen-ze eo red gouzout e voa great an *damou*, gant tamou bara. Ar c'hoarierien a veze alies dare gant an naoun, ha petra bennak ma voa laket eur guiscat soa brein outho evit miret na vijent debret, e looket gouscoude meur a hini ; an naoun a zo criz ! An douzier ne voa nemet eur follien baper

venn great carreou du enhi gant eur c'hlaouen. E kichen al lochen e zoa eun alez evit ar c'hoari c'hillou, hag ar voul a zilame avechou el lochen dre an nor pe dre eun toul bennag er plench, ar pez a ziskuez ne voa ket re gloz ar mogeriou.

Ar mellezouriou ne voant nemet scorn, inkignou a zave en diabars couls hag en diaveas pa deuze an erc'h.

Ar major Poufman o veza deut eun dervez d'al lochen, en em lakeas da lenn ar reglen-ze. Goude beza sellet outhi eur pennad mad ep compren ger, ez eas kuit en eur lavaret : ar re-ma ar Vransizien-ma so eur vobl tiskiant !

Pa voa eat kuit, eun turcoz, eur mestr c'hoarier c'hillou, a lavare :

— Setu aze avad a rafe eur voul deomp eleac'h hon hini ne ket anter rond ! E guirionez ar major a ioa henvel oc'h eur voul, kel lard ha ken teo oa.

— Ne ket, a lavaraz eur c'heginer ; m'on divije gallet souba anezhan epken en dour louz a laker da ober goueillen deomp, on divije bet souben vad ha druz eur vech.

Var gementse, eme Villou, ar c'havalier a eanas da c'hoari hag a deuas da gomz ouzin. Goulen a ris diganthan ha ne vouie ket peleac'h edo Mauris.

— Potrig an Alsas ? emezhan ; eo, gouzout a ran, va mevel eo, hag eo eat da gerc'hat butun din.

Kerkeut Mauris a zigouezaz ive, hag a zilamas da boket din. Azeza a rejomp en eur c'horn, Mauris ha me da gozeal. Diarc'hen edo, hag e c'houlennis diganthan perak n'en doa ket laket he voutou coat.

— N'em eus bet, emezhan, boutou coat ebet abaoue m'emaoun ama.

— Ha da voutou ler ?

— Ho laket em oa da zec'ha er gegin, hag an dra-ze zo difennet ; enr serjant prusian a zigouezaz, hag evel n'oa ket mad avoalc'h va boutou evit ho c'has ganthan, ho foulzaz en tan.

— Hag e reaz eur farserez evelse ?

— Oh ne ket farsal eo a rea ; a zevri edo, ha chom a reas d'am gedal.

— Evit da scandalat ?

— Evit va bazata.

— Hag e scoas ganez ?

— Ia, a zoare ; ema anat avoalc'h c'hoaz he daoliou.

Mauris a ziskuezas din neuze he zivesker duet ha bronduet gant an taoliou en doa bet digant ar serjant.

— Ha pegeit zo abaoue ?

— Pemp dervez.

— Hag abaoue e zez diarc'hen ?

— Ia, mes en derveziou-all oa seac'h an amzer, ha va zreid a jome seac'h ive, n'em oa ket a riou ; hirio avad ez eus discorn, va zreid zo gleb hag e cavan ien.

— Ne verzer ket a vouteier prenn ama ?

— Eo, er *c'hantin* ; an anter keroc'h int avad evit e kær.

— Pell ema an dra-ze ac'hann ?

— Oh ! n'ema ket, aze e kichen ema.

— Deomp ac'hann d'ar c'hantin ma prenin eur boutou dit ; bez' em eus c'hoaz eur guennek bennak.

Pa voamp eat er meaz euz al lochen, eleac'h ma velemp sclerroc'h, e chomis souezet oc'h evesaat oc'h Mauris. Ar bugel kez a ioa deut treud evel eur vaz ; n'oa anezhan nemet ar c'hroc'hen hag an eskern. Anat avoalc'h oa oc'h he velet, n'en doa ket anter vouet da zibri.

— Em euz aoun, a liviris dezhan, eo huel ar rastel ganeoc'h ama ?

— Ia, huel avoalc'h eo zur ; glaouri avoalc'h a ran ama gant an naoun.

— Petra ar gamaradet a ra loden vihan dit var digarez ma zint creoc'h evidout ?

— Oh, ne ket, an turkozed zo mad ouzin ; eleac'h cas va lod gantho, e roont din zoken meur a vech euz ho hini.

— Hag e c'hlaourez evelato gant an naoun ?

— Ia, ar major Poufman en deus gourc'hemennet ne vije roet nemet eun anter loden d'ar re euz ar brizonierien n'o deus ket c'hoas c'huezec vloaz echu.

Evelse ar major teo-ze a lakea, anezhan he unan, hag evit gounit eur guennek bennag, da vervel a nebeudou eun niver brao a grenn botred a ioa etouez ar brizonierien.

An anter lodennou-ze a chome ganthan ; hag evel ma zoa eul loden abez a veac'h avoalc'h evit delc'her beo eun den, ar vugale geiz-ze, gant ho anter loden epken, ne c'hellent ket mancout da zizec'ha, da goll ho nerz ha da vervel ep dale.

Var gementse e tisgoueschomp er c'hantin. Ar c'hantin-ze a ioa dalc'het gant eur serjant prusian, eur iuzev, a ioa bet guechall en arme, mes a ioa brema coz, born ha tort, louz evel ar seis pec'het, eur fri hag ivinou cam dezhan evel eur sparfel. Evithan n'en doa nemet eul lagad, e vele mad, hag evithan da veza coz ha tort, e zoa finv enhan, hag e zea, hag e teue, euz an eil penn d'egile euz he stal, evel eur gaerel.

Eur iuzev oa euz ar re genta ; biscoas n'em eus guelet laer en tu all dezhan ; goest oa da verza deoc'h stoub evit lin ha sapin evit dero. Er stal-ze ez oa a bep seurt marc'hadourez, mesk e mesk, ha cridi a ran calz euz an dillajou ha traou all a ioa eno o verza, hag a verzet deomp dek guech hirroc'h eget a dalent, a ioa pacadou digaset deomp euz a Frans gant hor c'herent hag an dud vad, hag a veze aloubet gant ar brusianed.

Me a vouie em oa afer oc'h eur iuzev, eur prusian, hag evelse en em zalc'hen var evez. Kenta a riz oa goulen pegement eur zae flanel a velen oc'h an istribil. N'em oa ket a zonch d'he frena, mes gouzout a rean o tiskuez

caout c'hoant da brema cals traou, e vije esoc'h din caout ar pez a felle din e guirionez.

Ne c'houlennaz euz ar sae nemet vardro ugent guech he zalvoudegez, hag e rea, na petra-ta, eur veuleudi ar vrasa anezhi. Me ne ziskuezis ket he c'hafchen re ger ; mes sellet a rean oc'h marc'hadourez all, hag o veza guelet bouteier coat e liviris :

— Sell, bouteier prenn a zo ama ive ?

— Oh ia, re vad, sellit. Setu aze a zo e coat craon ?

Coat guenn oant hag a dor evel irvin.

— C'hui zonch deoc'h, eme ve, e zan da brena traou ker caer-ze d'ar bugel-ma ? M'o pije bet re fao marteze em bije prenet eur re dezhan kement ha ma cavan tro.

Ar iuzev a zigasas re fao deomp da velet.

Choaz a ris daou re, eur re evidon hag eur re all evit Mauris, hag abouez chipotal ha diskuez ne rean ket a fors pe me am bije anezho pe me n'em bije ket, em boue an daou re-ze evit tri scoet. N'em boue ket anezho evit netra, evel ma velit ; hogen biken n'em bije bet anezho couls marc'had panefe ma sonje d'ar iuzev e tlien prena c'hoas cals traou all. G. M.

Eur pennad all eur vech all.

AN ABOSTOLACH DA BEP KRISTEN.

BARZAZ.

I.

An oll a oar ar bobll kristen
A so rannet e diou ghevren
Ar veleyen evit blenia
Hag ar re all evit heulia.
An diou ghevren n'int ket estren ;
Pa vez unan e goal anken
E ben ne c'hell beza iac'h pesk
Eben a so diners ha bresk.
Mar deo ar bobl kren ha nerzus
Ma ne ra morse tra euzuz
Ni lavaro gand grvirionez
Ni lavaro gand leveuez:
Ar re a vleii so fur meurbet
Doujet int gant ar re vleniet
Ar re-ont a zesk ar gwir lezen
Ar re ma heul ho reolen.
En eun amzer so tremenet
Eun dra dudiuz oa gwelet
Ar beleg gwir galou ar bobl
Hag ar re-all ezel ar bobl.
Pa c'hourc'hemenne an iliz
Ar vro eb sellet var he c'hiz
A bez gant mall en em save
Hag he c'hreden a zioualle.
An dud a ioa strobinellet
Gant Mahomet ar falz prophet
A velchot neuze o plega
Ha dirag ar groaz o koeza
An dud kriz hag an dud difeiz
A gaver hirio en hor c'hreiz
Mall braz e dont da stourm out-ho
Va Doue, piou hon diouallo ?
Piou ar c'hleze a ghemero ?
Piou a gavo ijin ha ners
Da stanka ghinou tud penverz ?
Ar beleg ganeoc'h dibabet
Da ziorren tud badezet
A so taolet ha distaolet
Kalz ez he nerz en deuz kollet.
Ar beleg n'en deus ken galloud
Ar beleg ne c'hell mui talvoud
Nemet da brezeg deomp ar feiz
Ha da skuill skouer vad en hor c'hreiz.
Tec'het a rank douz an tabud
A so bemdez etouez an dud
Ne ket boaset de ghement-se
Ne c'hell nemet koll en dra-se.
Aliez eno trouz a c'hoarvez
Dibaot e kaver karantez
Mes komzou lik, komzou mezuz
Komzou difeiz, komzou spontuz.
Eno er beleg ma tigwez
Ne c'hell nemet dastum kalz mez
Anezha eo gwir lavaret :
Er vertuz kaër en deuz kollet.
Me lavar me ar gwir gristen
A dle dourn ar beleg asten
Bep tu e tlefet he velet
O klask an danvad dianket,
Gant karantez oc'h he zomma
Gant skiant oc'h he sklerijenna
Oc'h he digass sioul ha goustad
Adarre var ar rouden vad.
Ia peb gwir gristen a dlefe
Beza evel er c'hi chasse
O klask he vreudeur faziet
Do blenia da dreid ar beleg.
Daou dra talvoudeg a rafe :
Da genta diskwez e kar Doue,
D'an eil paëa an oll skouer fall
En d'euz gallet rei d'ar re all.

Da veza kendalc'het er veach all.

J. Favé.

Ar re a zo carget, o Rom, da examina buez ar re zo hano da ganoniza pe da zisclerla eüruz, a zo en em asamblet, dirag ar Pap, d'an deg a vis gouere, hag o deus discleriet e voant ali e ve disleriet eüruz an den venerabl La Sall, an hini en deus savet urs breudeur ar scoliou christen. Evit an afer ar Pap en deus laket exposi ar zacramant epad an dervez-ze en ilis Sant-Lois-ar-Fransizien.

Ar c'heleier a goms calz euz ar veach a ra brema roue Perz dre an Europ, hag euz an digemer caer great dezhan e Frans, e Paris. En derveziou-ma e tle kuitaat

ar Frans evit guelet eur c'harter all bennak c'hoaz araok mont d'he vro.

Mont a rer, dioc'h ma leverer, da lacat parrez ar Forest-Fouesnant da *gommun*. Ar barrez-ze ne voa, beteg henn, nemet eur gordennad euz a *gommun* Fouesnant, hag an oll a voar pe gen diez en em gaf ar re a chom e parreziou evelse.

Eun darvout zo digouezet e treiz Rosnoën d'an unneg euz ar mis-ma. Eur vag, o treizia tud, a ieas dour enhi, hag a iea da vont d'ar gouelet pa edont e creiz ar vrec'h vor. Ar re a ioa er vag, o velet kementse, en em daolaz en dour o sonjal mont d'an douar var neun. Hogen pell edont dioc'h an aod, ha var eis ma voant, pemp a zo bet beuzet. Ar re-ma a ioa kignerien dero euz a Leon.

Comz a rer adarre euz a veur a hini beuzet o vont da neun goude ho fred. Arabat eo ancounac'hat ne oufet ket ober fallioc'h eget mont d'en em deleur en dour pa vez nevez debret bouet.

Ti an tadou a gompagnunez Jesus, e Brest, e vezo eur retred evit ar veleien, a zigoro d'ar meurs, 5 a viz eost, hag a zerro d'ar zadorn 9.

Ar c'holera a zo brema e meur a vro, ervez ar c'heleier. En Itali ema ive; hag evit doare, e ma deut bete Rom. Meur a gren-douar a zo bet ive er vro-ze.

Araok gouel Sant Per er chadennou, pehini a zo d'an deis kenta a vis eost, e rer e Rom dek dervez pedennou evit an iliz hag hon Tad Santel ar Pap.

An Aotrou Floc'h (Laurans), person Cleden-Poher, zo hanvet person Kerhaes.

Ar gristenien o defe c'hoant da vont er bloa-ma e pelerinach da Jeruzalem evit pedi var bez hor Zalver, a zo dent ar mare dezho da gas ho hano d'ar re zo carget euz ar pelerinach-ze. Al lestr a dle cas ar bardonerien a ziblaso euz a Varseil d'an 28 a viz eost, hag a vezo e Jaffa, d'an 11 a vis guengolo, evit ma c'hello ar belerined beza e Jeruzalem a benn ar 14, gouel Exaltasion ar Groas santel.— N'eus nemet scrifa d'an Aotrou Salleze, ru Fustemberg, n° 6, e Paris.

Brema ez euz o verza, e ti an Aotrou Salaun, e Kemper, hag e ti an Aotrou Lefournier, e Brest, eul levr galleg hanvet :

Le R. P. Le Gall, de la Compagnie de Jésus, d'après sa correspondance et les témoignages de ses amis.

An Aotrou Evrard, vikel vraz eo en devoa roet an otre da voulla al levr-ze, hag a gomze evelen anezhan :

« Kement o deus bet an heur vad da anaout an tad Ar Gall, her c'havo en he bez en he liziri. Skuillet en deuz el liziri-ze, gant he speret a ioa ken hegarad, he laouenidigez dous, he zoare ken dic'hloar, he zevosiou ker beo ha ken tener, ar pez a c'houneze dezhan calonou an oll, hag a roe dezhan kement a c'hallout var an eneou. O lenn al liziri-ze ken dudiuz ha ker skuerius, ne oufe nemet creski ar c'hlac'har on eus bet o velet ar maro o tont da skei ker iaouang an Tad Ar Gall. »

G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *19 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *17 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	31 lur, 50 c.	Guinis.....	32 lur, 08 c.
Segal.....	21 lur. 40 c.	Segal.....	19 lur, 58 c.
Eiz.....	21 lur. 50 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	18 lur, 42 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	18 lur, 32 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	9 lur, 00 c.	Avalou douar	7 lur. 50 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moullerr an Escopti.

DISSADORN 2 EOST 1873. N° 444 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 26 Eost 1873.

Divarbenn ar Pelerinnchou.

Ar pelerinachou, dreist oll ar pelerinach dispar great epad eur miz hag ouspen, e Paray-le-Monial evit henori ar galon sacr, a laca an dud difeiz hag an dispac'herien da egari.

Ar c'hazetennou dizoue, zoken ar re anezho ne veze ket calz a drous gantho kent, a venn en em raouli o crial a enep *dispac'h ar glouer*. Lakit evez, emezho, fransizien; lakit evez, bourc'hizien, ho frankiz, ho madou, ho puez, pep tra a zo laket var var.

Petra, menek zo da zevel eun ilis var gein menez ar Merzer, eleac'h ma en em zestúme n'eus ket pell ar *gommunardet*, an dud-ze ker caloneg ha ker chentil; hag e vezo savet eno eun ilis d'ar galon sacr? Guelet oc'h eus-hu biscoaz eun hevelep hardiziegez! Sevel ar groaz azioc'h Paris! ha petra deui da veza neuze an dispac'h glorius dre behini e zomp ar pez ma zomp ha da behini ez omp dleour da vont var araog evel ma zeomp?

Ma n'eus ket eno a beadra da goll he skiant? ha lavaret c'hoaz ez euz en emgleo-ze deputeed, tud euz ar rencou huela ken euz an arme ken a leac'h all! ha sonjal e saver killou catolig, bandennou tud hag en em gleo evit kelen al labourerien, evit deski dezho ez euz eun Doue hag o deuz eun ene ha ne varvo ket!

Ah! eme hon doctored difeiz, c'hoant o deus da viret oc'h ar bobl da gaout descadurez, evit gallout he gas neuze e leac'h ma carint. An noblans hag ar veleien *eo a zo kiriek ma zeo ker pep tra*. la, ar *gloueriez* (clericalisme) eo ar c'hrign-beo zo hirio oc'h hor c'holl, eo ar brasa danjer zo brema evit an dud.

Setu aze penauz e comz an doctored dizoue, an dispac'herien vras. Lod all zo ha ne zavont ket ken huel ho mouez; comzou an doctored vraz a gavont divalo ha scrijuz; ar gristenien ive avad a gavout din à abeg, a gavont diot ha diskiant o tiskuez ho feiz evel ma reont.

« Oll omp diskiant, a lavar unan anezho. Lod o deuz ar follentez ruz, lod ar follentez venn; darn all o deuz ar follentez zu, ep conta ar re o deuz eur follentez ep liou ebet; oll avad, e guirionez omp diskiantet. Hag ar re nebeuta diskiant ne deo ket ar re zo o redek d'ar pelerinachou, nag ar re a laca var baper comzou ar bardonerien, comzou ha ne dlivijent ket beza clevet er meaz euz an ilizou.

« An dud-ze, ep he c'houzout, a vang a respet d'ar relijion o clask he henori. »

Guelet a rit hon tud difeiz? Ato eur rum ha ne fell dezho e ve na relijion na Doue ebet; eur rum all ha ne fell ket dezho e tiskuesfe den he relijion, mar en deuz, ha ne dlefe da viana he diskuez nemet en ti pe en ilis!

Ha petra eo ar c'homzou-ze a ra poan d'an dud difeiz? Credabl ar c'hri-ma euz ar bardonerien :

Saveteit Rom hag ar Frans dre ho calon sacr!

Ha ne deus ket eno e guirionez peadra da ober aoun d'an dud dizoue? Ha neuze comz euz ar burzudou a ra Doue dre he zænt, hag hen a zo an dra-ze eun dra din euz eun amzer a sclerijen evel an hini m'emaomp enhan?

Nan, an dud kizidik-ze a scrigno ato ho dent pa velint eur merk bennag a relijion; ar guel euz a eur groaz ho laca da drei ho daoulagad; son ar c'hleier a ra poan dezho en ho diouscouarn; guelet eur zoudanen zo avoalc'h evit ho lacat da vlasfemi, ha ma c'helfent cas divar an douar kement tra a zigas da zonch dezho euz eur vuez all goude houma, her grafent ep mar ebet evit gallout goudeze beva dizoursioc'h ha divorc'hetoc'h.

« Collet ho skiant gantho! a lavar an dud difeiz ha dispac'herien o comz euz ar belerined. — Nan, tud dizoue, n'o deus ket collet ho skiant, christenien int avad, ha christenien evel ma tleer beza, dirag an oll, ep mez euz ho relijion, ep aoun rag ho coaperez, evel ma zeuz ive en ho touez-hu tud ha n'o deus mez ebet,

hag a ra ho fouge gant an dizurziou hag an torfejou brasa. »

Gouzout a reont eo red beza christen hag en em ziskuez christen. Jesus-Christ ne gar ket ar gristenien aounîg, ar re a gaf dezho beza fur ervez ar bed. Scrifet eo :

« Me a gollo furnez ar re fur, hag a zistrujo finesaou ar re fin.

« Ar pez a lavaran deoc'h en denvalijen, lavarit-hen er sclerijen, hag ar pez a leverer deoc'h e pleg ho scouarn, prezegit-hen var an toennou.

« An hini en devezo va anzavet dirag an dud, me ive hen anzavo dirak va zad a zo en Env ; hag an hini en devezo va nac'het dirag an dud, me ive hen nac'ho dirak va zad.

Evelse ne ket avoalc'h beza christen en he bart he unan, red eo beza dirag an oll. Ha neuze, penauz, an dud dizoue a c'hello ober dirag an oll ar brezel da Zoue, he vlasfemi, ober ho gallout evit distruja he relijion hag he ilis, hag ar gristenien ne c'hellint ket diskuez e zint he zervicherien, a vezo red dezho en em guzet evit he zervicha ! Ne c'hellint ket ober sin ar groas var an hent pe var eun dachen ep ma ve criet varnezho? Ne c'hellint ket mont da bidi da eul leac'h santel ep na ve lavaret e zint tud diskiant pe enebourien d'ho bro ! Ah ma vije eun arme ha ne vije enhi nemet pardonerien, nemet euz ar gristenien-ze n'o deus ket a aoun o tiskuez ho feiz dirag an oll, an enebourien a ziaveas ne deufent ket buan da glask afer oc'h eun arme evelse, rak gouzout avoalc'h a rafent n'o defe ket ar gounit varnezhi !

Rom. — Setu ama hag a ziskuez pebez frankiz a lezer e Rom gant ar gatoliked. An tad Picard, an hini en deuz an emel euz ar pelerinachou, en doa lavaret d'an Tad santel ar Pap en doa sonch da zevel eur pelerinach euz ar Frans evit mont da bidi var beziou an ebestel.

Ar Pab a scrifas dezhan eul lizer eleac'h ma roe he vennos d'ar zonch-ze en devoa bet, ha d'an eneou mad o devoa c'hoant da ober ar pelerinach-ze ; mes hen alia a rea da chom ep ober brema ar pelerinach-ze da Rom, rag an alouberien a enebje outho.

Hag e guirionez, n'eus ket pell, pelerined euz ar Rusi o veza deut da vizita Rom, pa voant digouezet e gar an hent houarn, a voue difennet outho mont e kær. Divezatoc'h gouscoude e vouent lezet da vont, ia pa voue gouezet ne ket catoliked e voant, mes schismatiked euz ar relijion a c'halver ar *schism grec.*

Evelse Rom, ar c'hre hag ar c'hreiz euz an ilis catolig, a zo digor d'an oll nemet d'ar gatoliked !

Lourd. — Eur pardoner, bet e Lourd a scrif e voa eno d'an trede euz ar mis-ma, hag o veza var an dachen e teuaz eur vaouez d'he gaout ha da ziskuez dezhan levriou e devoa bet digant eun den a ioa er penn all euz an dachen-ze o rei levriou d'an nep a gare kemeret diganthan, hag e c'houlenne oc'h ar pardoner ha mad oa al levriou-ze.

O veza sellet oc'h unan euz al levriou-ze, eme ar pelerin, e velis var ar golo e lizerennou bras : *Ar feiz e Jesus-Christ epken a zo avoalc'h. — Ne c'heller beza salvet nemet dre Jesus-Christ.* N'em oa ket izom da velet ken evit gouzout oant levriou protestanted, hag e liviris d'ar vaouez :

— Eul levr protestand eo, scrifet a enep ar Verc'hez.

— Neuze, emezhi, ne c'heller ket he lenn ?

— Nan, ne dleer ket hen ober.

— Mont a ran d'he stleper dezhan oc'h he c'hinou. Hag en eur penn red e za ac'hano en eur regi al levr e mil dam, hag her stlap oc'h an Aotrou en doa he roet dezhi.

— Lampon, emezhi, dont a rez da Lourd da ober ar brezel d'ar Verc'hez, te protestand, ha me a zo spagnolez, da lavaret eo catolikez. Me ra fae var brotestanted Frans.

— C'hui zo eur pez divalo, eme an Aotrou.

Unan bennag a lavaras d'ar spagnolez n'oa ket an den-ze euz a Frans, mes euz ar Suis.

— Mad emezhi, guell aze ; n'en deus nemet dont, me zo spagnolez.

Aleiz a dud a ioa en em zestumet eno, hag an Aotrou o velet ez oa counnar er spagnolez, a ieaz ac'hano lostok gant he garrad levriou. Abarz eun heur goude, an oll levriou en doa skignet eno a ioa roget ha dispennet oll en henor da Itron-Varia Lourd.

Paray-le-Monial. — Pa fell da Zoue sevel eun ene bennak da eur santelez vraz, ha rei d'an ene-ze grasou dispar, e laca ive en he c'hichen eur rener dibab da behini e ro ar sclerijen red evit cas an ene-ze dre an hent ma fell dezhan e zafe. Evelse en deus great evit al leanez eürus Mac'harit Mari choazet ganthan evit lacat da skigna an devosion d'ar galon sacr.

Pa deuas hor Zalver d'en em ziskuez d'he zervicherez dister ha da gomz outhi, pa deuaz houma da ziscleria ar pez e devoa clevet gant Jesus-Christ he unan, ec'h erruaz ar pez a zigouez peurvuia pa en em gaf traou burzuduz evelse. Oberou Doue a vez ato enebet outho er penn kenta. Ar re a ioa carget euz a ene al leanez vad a gredas ne rea nemet uvreal hag e voa eun nebeut scanveet he fenn dre he iunou, he finijennou, he fedennou hir ; alia a rejont rei dezhi eul labour aketuz evit ne c'helje ket he speret sonjal e traou evelse, ha neuze he lacat da gemeret eur vagadurez creoc'h. Al leanezed all ive o devoa ar memes sonch, ha ne gredent ket ken nebeut d'ar burzudou a rea Doue e kenver ho c'hoar.

Neuze Doue a zigasas da Baray an tad Colombier, hag hor Zalver he unan a ziscleria da Vac'harit Mari e voa hennez he zervicher, hag eo ganthan e tlie beza renet hag hentchet. A dra sur eo henorabl ha gloriuz evit an tad Colombier beza bet galvet *he zervicher* gant an hini a zo ar virionez memes. Dioc'h he gostez, an tad, kerkent ha ma velaz al leanez vad, a anavezas dioc'htu e voa eno eur vaouez euz eur santelez dispar. Petra bennak ne voa ket eun den da gridi re vuan en traou burzuduz ec'h anavezas dioc'htu ne voa ama tromplerez ebet aberz an drouk-speret. A neuze hen eo a aliaz hag a hentchas servicherez Doue, hag houma a heuillas piz he aliou hag he genteliou.

An tad Colombier a zicouras Mac'harit Mari da lacat henori calon Jesus. Kenta a reaz oa en em gonsacri he unan d'ar galon carantezus-ze, o kinnigen dezhan kement a c'helje da ober evit he c'hloar hag evit plijout dezhan. Ac'houdevez e poulze an eneou ma voa carget anezho d'an devosion d'ar galon sacr ha da gommunia en he henor d'ar guener varlerc'h eisvet ar sacramant. En em lacat a reas da brezeg an devosion da galon Jesus, ha pa en deveze da scrifa da eur gouent bennag, ec'h alie al leanezed d'en em rei d'an devosion-ze.

Evit he recompansi Doue hen digasas da vervel da gær ar galon sacr. Goude beza bet e brozaoz, e tenas da Baray, hag e souje mont ac'hano adarre, pa resevaz eur billet digant Mac'harit Mari hag a lavare dezhan : « Lavaret En deus din e felle dezhan e rajac'h ama ar sacrifiz euz ho puez. »

Eno e varvaz e guirionez, evel ma varv ar zænt, ha Mac'harit Mari, goude beza goulennet pedennou evithan, a lavaras ne voa mui ezom da bidi evithan, mes e c'hallet goulen sicour outhan.

G. M.

Tabut etre ar c'horf hag an Ene.

II.

Ar c'horf. — Ma em lesfez ep tam, e varfen ha te a ofansfe Doue ; rakse ne c'hellez ket ober eun dra evelse. Me am euz ar gounit varnout en eun dra ; rak me a c'hell caout ma'dou va bro, er vuez-ma, ha goudeze caout va lod a blijadurezou da vro-te, er vuez all, oc'h en em zavetei ganhez, evel ma zeo va c'hoant. Hogen gouez ervad em euz eun ioul braz e vez salvet, abalamour ma vezin ato ganhez, hag evelse ne da ket da gridi e carfen clask na goulen netra a eneb ar rezon nag a enep Doue. Goulen digant hon tredeog ha ne lavaran ket ar virionez.

Ne c'houlennan netra disleal. Me a zigemer ar varnedigez a zougo, ha sur oun e lavaro ne c'houlennan ket re diganez.

Ar meiz. — Clevet em euz ho comzou ; ha guelet a ran petra a fell deoc'h. Ho comzou a vije plijet din panefe, e kenver an urz vad hag ar garantez, ez oc'h eat ho taon dreist ar rouden. Doue a lavar : « Car da nessa eveldout da unan. » Da genta, te, ene, ac'h eus great fae varnomp-ni hon daou, ha tost avoalc'h eo bet deomp mervel. Dioc'h eun tu all, te, corf, ac'h eus diskuezet cals re a draou d'an ene, hag an traou-ze ne ket red ho c'haout oll. Rak-se, ene, eo red dit kemeret eun nebeut pasianted, ha caout eun dra bennag a vadelez evit da nessa, da lavaret eo, evit da gorf, hag evidonme ive, p'eo guir oun deut evit beva ganeoc'h. N'em eus cavet en da vro netra ebet evidon, rak n'oun ket great evit beva en eur vro evelse. Ha te, corf, ne dleez goulen nemet ar pez zo red, rag ar pez a zo a re a ve noazus dit, ha d'an ene ive, mar hen rofe dit. Ha te, ene, red eo dit rei d'as corf ar pez zo red ; anez ne rai nemet grosmolat. Mar roez dezhan avad ar pez zo dlet, e chomo didrouz hag e ri ganthanar pezgari. Hag evelse e vevot e peoc'h, ha me a c'hello beva ganeoc'h ive. Ma na rez ket e vezo red din mont kuit, rak ne c'hellin ket beva ganeoc'h.

Setu aze va mennoz.

An ene. — Ma roan d'ar c'horf ar pez a c'houlen, em euz aoun na deufen da veza douarek va unan, ha ne gafen mui blaz ebet e traou an Env.

Ar c'horf. — Nec'h eus ket izom da gaout aoun evit ober ar pez a lavar ar Meiz, rag ar vestrez e vezi ato, ha me ne c'houlennin nemet ar pez a zo red.

An ene. Ha petra a gaf dit a zo red dit da gaout ?

Ar c'horf. — izom am eus da veza guisket ; dibri, efa, cousket a rencan, beza servichet ha caout plijadur en eun dra bennag evit ma c'hellin renta servich p'as pezo izom ac'hanon. Ha mar fell dit e c'helfen sevel beteg an traou a zell ouzit, na ra ket din labourat re, rak nebeut e venn dinerzet, ne c'helfen ket mont d'as heul.

Ma roez din avad ar pez zo red, e c'helli lacat da speret da zonjal, mar en deus Doue great traou ker caer evit eur c'horf hag a dle mervel, pegement caeroc'h ne deo ket c'hoaz ar pez en deus great evidot-te, evit eun ene ha ne dle ket beza preiz ar maro ? Hag evelse Doue a vezo meulet, ha pephini ac'hanomp a vezo maget ervez he ziviz ; ha mar sao eun tam strif bennag etrezomp, ar Meiz a zo aze hag hor barno, hag e c'hello beva e peoc'h ganeomp, ha ni ganthan.

An ene o veza roet he otre da gementse, en em lakeaz adarre da ober he zizun ; mes sachet dalc'h mad d'an traon gant ar c'horf hag ar Meiz, ne c'hellas ket mont da benn. Ar c'horf en devoue evelse an anter euz a sizun an ene hag he sizun he unan hed ha hed.

An ene tromplet evelse, a ziscleria ne rajent mui evelse pephini he zizun, mes pephini a vefje evel ma carje. Neuze e tigouezas c'hoas goasoc'h. An ene en em lezas da veza sachet gant ar c'horf hag ar Meiz d'ho flijadurezou, bete ma sonje dezhi caout he eurusdet enho. Ne gavaz avad nemet pec'het, poan spered ha morc'hed. Eur sclerijen a deuaz abers Doue hag a reas dezhi guelet, dioc'h eun tu he fec'hejou hag ar stad ankenius ma voa coezet enhan, ha dioc'h eun tu all madelez, carantez ha trugarez infinit an Aotrou Doue en he c'henver ; ar pez he c'hargaz a vez, a c'hlac'har hag ive a esperans. Neuze e tisclerias d'ar c'horf ha d'ar Meiz e raje dezho ar pez a ioa falvezet dezho da ober dezhi ; e raje he mestrez dezho evel ma o doa clasket ober ho mistri dezhi.

Evel ma roe Doue muioc'h mui a sclerijen d'an ene-

ze, ha ma lakea he garantez da greski enhi bemdez, an ene en em lakeas d'en em zisprijout he unan, ha da lamet digant an den, ne ket epken an traou a re, mes zoken ar pez a gave dezhan a ioa red dezhan. Lacat a reaz ar c'horf da ober pinijen, oc'h ober dezhan dioueret ar pez a blije muia dezhan en dibri, en efa, er c'housket. Goulen a reas zoken ma vije lamet diganthi he unan ar blijadur a gave oc'h ober ar vad, evit caout caeroc'h recompans er bed all.

Evel a veler santez Catell a verk ama ar vrezel a rank ene ar c'hristen da ober d'he gorf, ar vrezel-ze ep ean a rang an den da ober dezhan he unan, d'he dechou ha d'he ioulou fall, mar fell dezhan en em zelc'her e gras Doue hag en em savetei. G. M.

Eur pardoner euz an amzer goz.

Aotrou Escop Limoj a lavare en dez'all en eur brezegen divar benn ar pelerinachou :

Ne ket brema ema an dud o comans mont da bardona. Setu ama unan a zo hano anezhan er scritur sacr, hag a zo bet great nao c'hant vloaz araok m'oa deut hor Zalver var an douar.

Lenn a reomp er *pevare levr euz ar Rouaned* e voa eur prins, hanvet Naaman, e penn armeou roue Syri. Naaman a deuas da veza goloet a lorgnez, he gig en em zebre, ha kement a ioa var he dro o doa heuz ha donjer outhan. Var ali eur vatez paour a ioa euz a vro Israel, ez eas da Samari da gaout ar profet Elizee, en esper caout ar pare oc'h he glenvet. En he raog ha var he lerc'h e valee servicherien hag ofiserien oc'h ober heul dezhan, ha carroziou carget a draou caer ha pinvidik da ginnigen d'ar profet. Eur guir belerinach. O veza digouezet gant he vanden dirak ti Elizee, e chom a za, hag e ra he beden. Profet an Aotrou Doue a laca lavaret dezhan mont d'en em voalc'hi seis guech er ster Jourden hag e vezo pare.

Ar prins otuz a ieas droug enhan o clevet an ali-ze. Sonjal a rea dezhan beza pareet en eun doare gloriusoc'h.

— Ha n'on eus-ni ket, emezhan, e Damas, steriou hag a zo guelloc'h an dour anezho eget steriou Israel?

Mont a rea en dro, counnar enhan, pa deuaz he zervicherien (ar re vian a gompren peurvuia oberou Doue guelloc'h eget ar re vras), da lavaret dezhan :

— Aotrou, mar en divije ar profet goulennet diganeoc'h eun dra vraz ha dies da ober, a dra sur o pije her great. Perag eta ne rit-hu ket ar pez a lavar deoc'h brema, hag a zo ken eas da ober? N'oc'h eus nemet mont d'en em voalc'hi hag e viot pare.

Naaman a zentaz oc'h an ali fur-ze; mont a reas seis guech d'en em voalc'hi er Jourden, hag he gig a deuas da veza ker lac'h, ker rusvenn ha ker fresk hag hini eur bugel.

Setu aze hag a ziskuez pe ger coz eo ar pelerinachou ha pe gen talvoudeg int bet hed ar vech.

Hogen ha ne velit-hu ket ama ive eun nebeut santimanchou hon doctored difeiz a hirio? Re vraz ha re vouezieg en em gavont evit cridi en defe dour feunteun ar Salet, pe dour feunteun Lourd ar vertus da barea tud clanv. Guelet a raint tud clanv pareet, hag e livirint c'hoaz evel Naaman : ha guelloc'h eo an dour-ze eget doureier ar steriou pe an eienennou all? Hag e raint fae var ar pelerinachou ha var gement hini a ia da zarempred al lec'hiou santel, ha n'o deus ket, evel ar prins a Syri, a humilite avoalc'h evit heuilla ali an dud vad a lavar dezho mont ho unan da velet evit deski dreizho ho unan ez eo ato Doue ar mestr da staga, pa gar, he vertuz oc'h an traou a zo muia disprijet gant ar sperejou faëus.

Distro euz eur Pelerinach. — Setu ama penauz eo bet digemeret pardonerien Nim, en distro euz a Lourd, ervez eul lizer scrifet euz ar gær-ze.

Pardonerien Nim a ioa 2600 anezho. Ho escob a ioa en ho fenn, hag hen en doa roet dezho *croaz ar belerined*. Pa ziskenjont er gar, en distro, an aotrou'n Escop en em lakeaz en ho fenn, var droad, teir baniel an tri arrondissamant en he raok. An ingroez tud deut d'ho digemeret a ioa ep niver. Ar bardonerien a valee, laouen ha skedus, varlerc'h ho escop, a ioa eur vanden vad a veleien en dro dezhan. Ar bobl a stracle ho daouarn; euz ar prenecher ec'h hejet mouchouerou. Pep pardoner a zouge eur groas ruz hag eur chapeled greun bras deut ganthan euz a Lourd. Eun triomf e voue. An escop a voue douget d'an iliz evit cana an *Te Deum*.

Ar bardonerien a gonte o doa guelet pevar burzud. Lavaret a reant pe ger caloneg o doa canet ar *Magnificat* varlerc'h pephini euz ar burzudou-ze. Guelet o doa eun den seizet pareet, eur gamez hag e doa lezet he branellou e Lourd, eur vaouez bouzar ha mud, hag e doa resevet ar gomz hag ar c'hlevet, eun den dall en doa bet ar guelet epad ar prosesion a ioa enhi pemp mil bardoner, rag ouspen pardonerien Nim, ez oa eno ive en dervez-ze pemzek cant euz ar Rochel. Lavaret a reant pebez digémer a ioa bet great eno d'ho escop, pe ger souezet oa oc'h ho guelet tud ar c'harteriou o devoa treuzet, hag ar zantimanchou a garantez hag a feiz a ioa en oll galonou hag a rea dezho dridal ha lavaret : — peur e vezo adarre eur pelerinach all? — hag e lavarent d'ar re ne voant ket bet : Asa, penaus ne vijac'h ket deut ive!

Ar Gatedral a zo leun chek. Nag hen zo caer an drama! a lavar an dud. O va Doue, saveteet eo ar Frans, eme lod all.

Eur vikel vraz a zao er gador evit trugarecat ar bobl en hano an Escob, ha neuze e sao ar c'hri : *Bevet Itron-Varia Lourd! bevet Pii nao!*

Goude benediction ar Sacramant ar bobl en em denn

goustadik. Ar belerined a ia dre gær, ho chapeledou en dro dezho, hag ho c'hroas rus var ho c'halon. Fouge a ioa enho ha bez'e c'helle beza. An oll a ia en dro dezho da ober goulennou outho divar benn ar burzudou o deus guelet, an oll o deuz avi outho. Lavaret e ve e ve deut gantho ar c'hoez vad euz a Lourd, hag an oll, dre ma zeont dioutho, a lavar an eil d'egile : « Nan, ar Frans ne ket maro, p'eo guir ne c'heller ket laza he feiz! »

An dud difeiz ama a zo mantret; ar re vad a zo er brasa laouenidigez, hag a lavar an eil d'egile : « N'oc'h eus-hu ket guelet ar bardonerien o tistrei? Pebez triomf! Gouzout a rit-hu peur e vezo eur pelerinach all? » A dra sur ar pelerinach-ma n'en deus great nemet comans. G. M.

Eur prizonier er Prus.

XI.

Var bouez chipotal, eme Villou, em boue digant ar iuzev daou re voutou prenn evit tri scoet. Rei a ris dezhan eur pez a zek lur, hag e kemeris butun ha bara evit ar pevar real a chome.

— Hag ar sae c'hloan? emezhan.

— Oh, ar sae c'hloan, n'em euz ezom ebet anezhi, n'em euz goulennet ar priz anezhi nemet evit gouzout pegement a dal va re va unan; rak me am eus diou, hag a c'hello guerza unan anezho da eur prizonier bennak.

Ama ar iuzev en em lakeas da doui ha da lavaret din goasa a c'helle. Ne voan nemet eul laer, eun trompler; ma en divije gouezet n'em bije ket bet ar bouteier-ze ker marc'had-ze.

C'hoant en doa da lamet gantho; mes etre daou me am oa laket dindan va c'hazel va daou re voutou, va bara ha va butun, hag a deuaz ac'hano o lavaret kenavezo d'ar marc'hadour. Kerkent ha ma voan eat er meaz, ar iuzev a deuas var va lerc'h dre greiz ar pri, hag a lavare din :

— Pa oc'h euz eur sae c'hloan da verza, guerzit-hi din; me he faeo deoc'h keit hag eun all.

— Nan, eme ve, va zae c'hloan-me ne dai ket etre ho taouarn; me a vouezo coulz ha c'hui ober vad ganthi da eur prizonier bennak.

Ar iuzev a deuas eur pennad var va lerc'h, ha ne roe peoc'h din; me am boa c'hoant d'he blanta etouez ar pri en doa ouspen daou droatad donder eleac'h ma edomp. Hogen, o veza great eur zell var he lerc'h e velas tud o vont d'he stal, hag e zeaz en dro en eur c'hrosmolat.

Neuze e rois da Voris eur boutou prenn hag eun tam bara; me ho les da zonjal pegement a fouge a ioa enhan. Pa voamp digouezet e ru an turcozed, pephini ac'hanomp a ieas d'he lochen. Ne velis ket Vurtz er pardaesvezze; va c'hamaraded avad a gavis nec'het bras. Clevet a ris gantho e voa paket daou ofiser o doa clasket tec'het, hag a ioa digaset d'ar c'hamp chadennet da c'hortos beza barnet.

Da c'hortoz e voue laket pephini anezho en eun doare toull pe gaouet eleac'h ne c'helle na chom en he za, na gourvez, nag azeza. Red oa dezhan chom daou bleget en toul-ze eleac'h n'en doa tam ear, ha ne roet dezhan, evit he zelc'her beo, nemet bara ha dour. Bemdez evit rei ear dezhan, e veze tennet euz an toul flerius-ze ha staget, epad divheur, divrec'h ha divesker, oc'h eur peul, dindan an erc'h hag ar scorn. An den keas ne c'helle ket finval, ha pa her c'haset en dro d'he gaouet, e veze sounnet he izili evel eur c'horf maro. Nebeut e chome eun den evelse da c'hortoz he varnedigez, e vezet kuit d'he varn, rak maro e veze, ha bevans eun den muioc'h a chome gant ar major.

Ar ienien a iea var gresk pa deuaz hon tro-ni da labourat. Caset e vouemp da gichen ar Rhin eleac'h ma o deuz, evit doare, ar prusianed souch da zevel eur c'hre nevez. Rak biskoas n'o deus bet muioc'h a aoun rag ar fransizien eget abaoue ma o deus gounezet varnezho; gouzout a reont ez int bet triugent vloaz o pourchas ar vrezel-ze, hag e credont ervad ar fransizien n'o deus ket izom a geit all evit beza adarre treac'h dezho.

Roet e voue deomp paliou, karrigellou ha benviachou all, ha neuse e vouemp laket da derri ha da charreat douar. Abars m'oan bet eun anter heur o labourat, edo ar c'hoez varnon, hag em boa beac'h o velet sclerijen. Biken n'em bije credet e voan ken diners-ze; eur bugel en divije great muioc'h a labour egedon. Va c'hamaradet ne voant ket nerzusoc'h; an defot bouet hag an diezamanchou all o devoa hor c'haset bete'r mouch. Ne c'hellemp ket eana gousconde pe e pakemp taoliou grons fuzil; ha neuze kerkent ha ma paouezemp, hor c'hoezen a droe e scorn hag e voa danjer evidomp da zestum clenved a beultrin. Hag e guirionez nag a bet n'o deus ket destumet ho maro eno!

Lavaret e vije, oc'h hor guelet eno, e voamp tud varo o toulla hor bez. N'en em glememp ket, ne voa ger ganeomp. Pa zellen oc'h ar re all ho guelen o skei goustadig hag o sec'ha ar c'hoezen dioc'h ho zal, o chom a za harpet var ho lal, pe oc'h eana dek guech o cas eur garrigellad douar antercant camet diouzomp.

Hon labour hag hon doare da labourat a ioa benvel oc'h hini ar forsaled er galeou; ha c'hoas petra n'or bije-ni ket roet evit beza bevet ha guisket evel ar c'haleourien, evel al laeron vraz hag ar vuntrerien!

Calz a varve en hon touez, seitek pe drivac'h bemdez en hor c'hamp; hag ho c'haset d'an toull ep belek na croas.

Da greisdeiz or boue eun heur ean, hag e voue taolet deomp eun tam bara du da zibri; evit efach or boa dour ar fezier. Ne voue ket roet deomp a avalou douar, ar major a zalc'he evithan an tri c'hant loden a dlie beza roet deomp.

Da eun heur e crokjomp adarre el labour. Da beder heur e zejomp adarre d'ar c'hamp. Echu oa hon-dervez

hag hor pevar guennek gounezet. A dra sur ne voant ket laeret ar pevar guennek-ze.

Comzet em euz euz a zaou ofiser a ioa laket er gaouet da c'hortos beza barnet. Pemp dervez a ioa edont eno, ha ne zonjemp mui enho, pa gleſjomp eur pardaesvez oa bet eur belek catolig oc'h ho c'haout en ho frizon. N'oa ket dies gouzout petra a ioa sonch da ober dezho. Evelse antronos ne voemp tam ebet souezet pa voue lavaret deomp, eleac'h mont d'al labour, e zeamp var an dachen. Daou rejimant prusianed a ioa eno en hon raog ha daouzec pez canol, troet ho ginou varzu enhomp.

Den ne lavare ger, na fransizien na prusianed. Ouspen ar zoudardet var droad, ez oa ive bandennou uhlanet var varc'h, ho zabrinier gantho en noaz. Ar ganolierien a ioa gantho en ho dorn ho mouchennou var elum, ha credabl ne c'houlennent ket guell eget tenna varnompni ; hogen n'o devoue ket a leac'h d'heu ober, rak nicun ac'hanomp ne finvas, petra bennak ma voa counnar en hor c'halon ha ma or boa mez o velet laza dirazomp daou zen ha n'o doa great droug ebet.

Da eiz heur e tigouezaz an daou zen kez, gant an ofiserien ho rene hag ar vourrevien a dlie ho fuzilla. An daou ofiser a ziskuezas calon gre ; ep crena tam ez ejont d'en em lacat en ho za e kichen an daou beul a ioa plantet en douar evitho. Neuze e rejont eur bedennik, rak n'oa ket lezet eur belek da zont var ho zro. Ne leschont ket ho moucha ; delc'her a rejont ho daoulagad da bara var ar re a dlie tenna varnezho, ha pa edo ar rema o vont da loskel ho zennou,e crijont ho daou :

— Bevet ar Frans !

Kerkent e vouent treuzet gant ar bouliji. Unan a gouezaz ; egile a voue echuet gant eur voulet tennet en he scouarn hag a frigasaz he benn.

Ni a ioa eno dek mil prizonier, hag a voue great deomp tremen a reng dirag an daou gorf-ze a ioa eur scrij ho guelet. N'on doa ket izom da velet ar c'horfouze dizhevelebet hag ar goad poulladet var an douar en ho c'hichen evit lacat hor c'halonou da vantri ; hogen red e voue deomp tremen dre eno.

Ne voue lezet da vont da heul an daou gorf pa vouent caset d'an douar nemet ar re a voue hanvet evit ho dougen. Vurtz ha me en em gavaz da veza euz an dougerien.

En eur zistrei ac'hano e c'heljomp lavaret eur ger bennag an eil oc'h egile.

— Dalc'h sonch mad, eme Vurtz, da Nedelek !

— Evidonme a zo prest ha pa ve varc'hoaz e ve.

— Nan, nan, da Nedelek ; ugent mil e vezimp. Kemer pasianted ha dalc'h fizians !

— Pasianted, red mad eo caout ; evit fizians avad n'em eus nemeur. Morse ne gredin e c'helfemp tec'het a vanden evelse. Ne raimp nemet lacat fuzilla eun nebeut ac'hanomp, ha rei tro d'hor bourrevien da veza c'hoas crisoc'h oc'h ar re all.

— Deomp atao, ha na goll ket a fizians.

Var gementse e vouc red deomp dispartia evit mont pephini d'he lochen.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Suis. — Er Suis ar vrezel a rer d'ar relijion catolig a ia caer en dro. An oll a voar ez euz eno daou escob harluet gant an dispac'herien, an Aotrou Mermillod, escop Jenev, hag an Aotrou Lachat, escop Bal. Hogen d'an 8 a vis Gouere, al lestr tan, o tistrei euz a Lucern, a resevaz, etouez ar veachourien, an Aotrou'n Escop Lachat, ha tri beleg oc'h he heul. A veac'h oa savet el lestr, ma teuas daou ganer d'en em lacat en he gichen. Red eo din lavaret deoc'h oa bet en deiz-ze gouel ar ganerien e Lucern, hag oa el lestr tan tri c'hant bennag a ganerien o tistrei ac'hano.

An daou ganer-ma-ta a dosteaz oc'h an Aotrou Escop, hag en em lakeas da lavaret dezhan comzou euz ar re zivalaoa. An Escop ne lavare ger. Neuze ar ganerien all a dosteaz ive, hag evel ma plije ar farserez dezho, en em lakejont da ober d'an Aotrou Lachat ar pez a reas guechall ar zoudardet hag ar vourrevien d'hor Zalver e ti Caiphas.

An darnvuia euz al lamponed-ze a ioa gantho boutailladou efach, hag en em lakejont da efa evit beza divesoc'h aze. Unan anezho a ginnigaz, gant calz a sevenidigez, eur verennad vin d'an escop, pehini evit caout peoc'h dioutho, a iea da gemeret, ervez giz ar Suis, petra bennak ma c'houie ne ginniget an dra-ze dezhan nemet evit he voapaat. Mes an den iaouank a zachaz ar veren ganthan en eur disconca ar c'homzou ar re dismegansusa.

An abaden a iea goasoc'h goaz. An escop, o sonjal lacat eun termen dezhi, a ziskennaz e sal ar veachourien. Mes al lamponed a ieas var he lerc'h, hag a gendalc'has da ober jolori.

Neuze an escop a guiteaz al lestr kenta ma chomaz a za. Kementse n'oa ket dioc'h doare an tri c'hant lampon. N'o doa ket c'hoas c'hoariet avoalc'h ho c'hi. O velet an escop o vont kuit en em lakejont da grial ha da gounnari evel diaoulou, ha da deleur boutaillou goullou var he lerc'h. Lavaret e vije e voant eur vanden loened gouez oc'h ho c'hlevet o crial, o iouc'hal hag o sutal.

Setu aze traou ha ne gretfet ket en eur vro eleac'h ma voa tud seven. Hogen an dra-ze ne deo nemet re vir. Hag epad ma rea al lamponed-ze a bep seurt dismegansou d'an Aotrou escop Lachat, nicun euz ar veachourien all, na cabiten al lestr ken nebeut, ne zonjas difen an hini a voal gasent en eun doare ken euzus na clask ho lacat da devel. Kementse a zo tremenet var loc'h ar pevar ganton, var eul lestr a gemer, evit paea, a bep seurt beachourien, hag eleac'h m'en deus pep beachour guir da veza respetet. Setu petra o deuz an dud vad ha didrous da c'hortoz digant an dispac'herien dizoue, pa c'hell ar re-ma caout hed ho c'habest.

E Rom e zer da labourat evit lacat canoniza pe discleria eüruz al leanez Tereza a sant Augustin, euz a urs Carmez. Ar c'hoar Tereza a sant Augustin a zonge er bed an hano a Loiza-Mari Bourbon. Merc'h oa da Lois XV, ha mervel a reaz en he c'houent daou vloaz araog an dispac'h. En em rentet oa leanez ha great e devoa da Zoue ar sacrifis anezhi he unan evit silvidigez he zad hag hini ar Frans, hag ep dale e voue guelet eur sacrifis all, hini he nis Lois XVI.

Pardonerien dre zour. — Daou c'hant den divar ar meaz euz a Chambilly o doa c'hoant da vont da bardona da Baray. Mes n'o doa ket a hent houarn ; eur pennad mad a hent gouscoude o devoa da ober, hag en ho zouez e zoa re goz ha merc'hed ha ne voant ket ere avoalc'h da ober ar veach var droad. Petra a rejont ? Eur ster a zo, ha setu hi o termi eur vag a dlie beza sachet gant kezek. Mes pa voa deut ar mare da ziblas, ar vageerien a ieaz enep ho ger, ha ne gafchont nemet eur penn kezeg, eur c'hagn goz, evit sacha var ho bak. Ar marc'h kez a zizalanas buan. Ar bardonerien ne fallgalonjont ket evit kementse. Ar re grea anezho en em lakeas da ober labour ar c'hezeg, hag a iea, an eil rum varlerc'h egile, da zacha var ar vag, hag ar re all, er vag, a bede hag a gane canticou. Ar veach a badaz evelse epad an noz. Pa zigoueschont mintin mad e Paray, ne ket varnezho e voa an nebeuta sell, ha pa o devoa great ho devosion, e tistrojont adarre hag e teujont d'ar gær, o pidi hag o cana hed an hent.

Petra zonch eun escop euz a Spagn euz a belerinachou ar Frans.

E Spagn, evel a ouzeur, ez euz freuz ha dispac'h, ha meur a escop zo harluet gant an dispac'herien. Aotrou Escop Urgel, unan euz an eskibien a ra sclerijen ha glōar ilis Spagn, a zo bet red dezhan kuitaat he escopti hag he vro. Brema ema e Lourd, hag o velet an niver braz a bardonerien a ia di ep eau ebet, o velet ho feiz hag ho devosion, e lavare :

« Mad, mar deo ar Frans pa en em laca da ober dispac'h, eo a zach an oll rouanteleziou all ganthi en hent fall e deus kemeret, ar Frans ive eo ho laca da zont en dro ha da zistrei var ar guir hent o deus kuiteet. »

An deputeet o deus roet da Aotrou Arc'hescop Pariz an otre da zevel, ervez goulen ar gatoliked, eun ilis d'ar galon sacr var Menez-ar-Merzer. (Montmartre.)

AN ABOSTOLACH DA BEP KRISTEN.

BARZAZ.

II.

N'eus ket pell c'hoaz e c'houlennen
Ma vije gwelet peb kristen
O klask he vreudeur laziet
O klask an danvad dianket.
Hirio va hent a ghendalc'han
Hag ep tam spount e lavaran :
An den pinvidig da ghenta
A dlefe chelaou kement-ma.
Me oar vad kalz a vez roët
Kalz arc'hant a vez dispignet
Evit ar paour ; mes, va Doue
An traou n'int var vell koulskoude.
Perak ta daoust d'al larghentez
Ne gresk ket tam ar garantez ?
Perak kounnar tud ezoumeg
Enep an dud so galloudeg ?
Roël e vez kalz me hen anzao
Mes roët mad ne vez ket atao,
Aliez e vez roët gant foughe
Eb tam vad evit an ene.
Ar persoun pe an Aoutrou mear
A dremen dre bevar c'horn kear
Da c'houlen arc'hant da harpa
En den diskaret da netra.
Var er paper e vo lakeet
Hano kement o dezo roët.
Er mondian mad, var he veno,
Gant arc'hant a ro he hano.
Arc'hant braz, hent eün en deuz roët
Hag a c'hell oll beza kollet
Dre'n abeg Jesus a damall
Ar foughe evel en dra fall.
Kit sioul d'he dy da c'houlen
Arc'hant he vuez da asten
D'en den kwezet en dienez
D'en tad mad karghet a enkrez.
Ma ne vezet dialbennet
O po deg pe zaouzeg gwenneg.
Evit he gaout mad ha lirzin,
Casit ganeoc'h an daboulin.
Roet fall e vez en er c'hiz all
Pa roer evit kass pell raktal
Kement a veler pistighet
Gant an naoun pegant ar c'hlenvet.
Ar gwel-se n'eo ket dudiuz
D'an den pinvidig hag eüruz
Mall braz en d'euz ta da bellaat,
Kement-se dioc'h he zaoulagad.
Bara pe arc'hant a ghemer
Da deuler d'ar paour keaz klasker :
« Buan var da ghiz ha stou izel,
« Ni so euz a bri dishenvel. »
Ar paour a gren o tighemer
Oc'h aluzen krenv pe zister,
Krena a ra en eur douï
Deoc'h c'houi ar brassa kassoni.
He a vije bet anaoudeg,
N'eo ket falloc'h an ezoumeg
Eghet an den en d'euz danvez,

Me gred eo gwelloc'h aliez.
Mar fell deoc'h kaout kalon ar paour
N'her prenot ket gant er sam aour
Prenit he gant ho karantez
O pet er c'hiz-ze larghentez.
Karantez a deuz kassoni
An nep a gar ne gassa mui.
Karit hag e vezoc'h karet
Karit a vad, ne zaleït ket.
E meur a c'hiz e tleit diskwez
D'an ezoumeg ho karantez
Komzit out-ha he guzuliet
Ha d'ar mare mad he skoaziit.
Pa vezoc'h karet oc'h unan
Neuze c'hellot bale buan,
D'he gass d'ar beleg da Zoue
Ma vo bleniet da zor an env.

(*Da veza kendalc'het er veac'h all*).

J. FAVE.

Concours Lesneven, evit ar c'hezeg, a dle beza, e Gouesnou, d'an 10 a vis guengolo. An dra-ma zo evit arrondissamant Brest, hag evit ar c'hezekenned epken. Ar primou a zao da 9,150 lur.

Ar priziou, e ti-scol Santez-Mari, e Kemper, a zo bet roet er sizun dremenet, diziou 24 euz ar mis. Evel ma veler bep bloaz, e voa eno calz euz an dud e carg e Kemper, ar préfet, ar mear.... hag ive calz a dud a ilis. Kementse ne ket souez pa sonjer pebez handen scolaerien a zo eno ha pe ger mad kelennadurez, pe ger mad descadurez a roer dezho.

Unan euz ar poenchou a evesaer muia outhan, eo ar c'henteliou a roer d'ar vugale var al labour douar; rag an darnvuia euz ar vugale a zo eno, a zo ho zonch, goude beza resevet eun descadurez dereat, mont da di ho c'herent evit beza tieien. Evelse ar zell a vez var an eler hag ar benviachou labour all a roer e priziou d'ar re o deus diskuezet muia ijin el labour douar.

Ne ket ma ve lezet a gostez ar skianchou all. Bep bloaz e za ac'hano meur a hini d'ar scoliou huel, ha bep bloas scolaerien Santez-Mari a vez gant ar re genta. Varlene e caset deg anezho da *gompozi*, hag ho deg e e voant resevet. Bep bloaz ive e resever anezho evit ar micherou a c'houlen descadurez, evel ma zeo reseo an taillou, teleur evez oc'h an hentchou a dle beza dalc'het e ratre, etc.

AL LABOURERIN DA ZUL. — Deis gouel ar Iaou Bask e voa daou labourer o labourat var an hent houarn eur pennadik bihan dioc'h Givors. Eun all euz a botred an hent houarn-ze a dremen dre eno hag a lavar dezho :

— Petra, hag e labourit hirio? ha n'oc'h eus-hu het a aoun da veza daonet?

— Bah! eme unan euz an daou labourer, ni zo daonet pell zo.

Abenn eur pennad goude, an daou-ma a ioa crog en ho labour. Edont tost da eun *tunnel*, hag an hent a zo tro ganthan eno. Digouezout a ra eun trein marc'hadourez. Evit rei plas dezhan, eleac'h mont da gaout ar c'hae, en em dennont var an hent all, rak var an kentze ez eus daou rum barrinier houarn. Kerkent e tigouez eun trein beachourien hag a iea evel anavel. An daou zen reuzeudik n'o doa ket bet a amzer d'he velet, hag a voue flastret ha draillet ganthan. Unan anezho dreist oll a ioa dispennet he gorf a damou. Antronoz e voue caset ho c'horf d'an douar e parrez Echalas.

(Tennet euz ar gazeten c'hallek *Le Clochér*).

PRIZ AN ED.

Kemper. — *26 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *24 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	29 lur, 78 c.	Guinis.....	32 lur, 08 c.
Segal.....	20 lur. 20 c.	Segal.....	19 lur, 58 c.
Eiz.....	20 lur, 74 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 08 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	19 lur, 40 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	7 lur. 50 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

DISSADORN 9 EOST 1873. N° 445 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 9 Eost 1873.

Lizer aberz an Aotrou'n Escop, o c'hourc'hemen d'an oll tri dervez pedennou evit an iliz hag evit ar Frans.

DOM AMSELM NOUVEL.....

En hon amzer, hor breudeur ker, ar bed a ziskuez deomp daou rum sonjou hag oberou control an eil d'egile ; ar pez a c'houlen ma souchfemp enho a zevri, hag a ra deomp deveriou ha ne c'hellomp ket da lezel a gostez. Dioc'h eun tu an dud difeiz, oc'h en em hardisaat muioc'h muni, a glask discar ar broiadou tud en islonk ; dioc'h eun tu all ar feiz gristen a boagn da barea ho c'hlenvejou ha da rei dezho eur vuez nevez.

An dud dizoue a ra muioc'h mui ho gallout evit diframma an eneou digant Jesus-Christ, distruja an ilis catolig, ha miret oc'h ar Pap santel a zo en he fenn na rai ar vad a fell dezhan da ober. Var gorre ar blasfemou hag an torfejou a enep Doue a zo bet kirieg d'ar reuziou zo coezet varnomp, e lakeont a bep seurt dismegansou a daolont var gement zo santel, var gement a verit muia hon respet hag hor c'harantez. Evit comz evel ar scritur sacr, h. b. k., bez'ez euz en ho touez *leoned hag a iud, bleizi marlong* o clask ho lonca hag ho coll. Ar re-ze eo an dud a zizurz a glask miret na deui ar vuez christen hag ar relijion d'en em nevezi e Frans, ar pez gouscoude zo red evit pellaat diouthi goaleuriou nevez. En ho dallentez direiz ne fell ket dezho compren ne c'hell ar broiadou tud beza eurus nemet fidel e vent d'ho c'hredennou ha da heuilla ho relijion.

An eneou avad a zo eün ha christen, selereet gant selerijen an env, a vel dorn Doue er pez a zigouez gant ar broiadou tud, hag a zant an izom da bidi ha da repari an drouk great. Guelet on eus var eun dro ar feiz hag ar garantez evit ar vro o poulza pobladou tud varzu al lec'hiou santel-ze eleac'h ma c'houient e zea ho zadou coz da bidi. Entanet gant ar memes carantez evit an iliz hag evit ar Fras, ne zellent nag oc'h ar skuisder nag oc'h an hirnez euz ar pelerinachou-ze a bell. Fallout a rea dezho cas di ho fedennou calonek d'ar galon sacr a Jesus, d'ar Verc'hez didach, d'ar zœnt a c'hell, dre ho scoazel galloudus, tenna varnezho sicour an Env. Er pelerinachou catholik-ze, Breiz e deus diskuezet he devosion evel ma zeo boas d'hen ober. Roet on eus do galon Pii nao, eur gonsolasion bennag o renta cont dezhan euz ho feiz hag euz ar pez a esperac'h. En he vadelez en deus scrifet deomp evit ho meuli, ar péz en deus great vad d'hor c'halon ho roet fouge deomp.

Dre ar c'hoant braz en deus da denna varnoc'h gant puillentez trugarez an Aotrou Doue, vikel Jesus-Christ a c'houlen diganeoc'h, H. B. K., pedennou a nevez. Destument on euz eul loden euz ar c'homzou lavaret ganthan, n'eus ket pell, dirag ar Gardinalet euz a ilis Rom. Caout a rer er c'homzou-ze devosion ha fizians ; rei a reont deomp da esperout guelloc'h amzeriou, ma teuomp da veza tud a beden.

« Greomp hor gallout, eme an tad santel, evit ma teuio kentoc'h an heur a drugarez Doue on eus kement a vall da velet. Oll a unan, euz an eil penn d'egile euz ar bed, greomp hor gallout evit redia Doue da rei deomp hor goulen. Ra deui an oll Eskibien da boulza ar bersoned da gementse, hag ar bersoned da boulza an eneou zo en ho c'harg. En em daolomp oll d'an daoulin dirag an aoteriou, ha stouet dirak Doue criomp oll a eur vouez : « Deut, Aotrou, deut, ha na zaleit ket ; pardonit d'ho pobl ; pardonit dezhan he bec'hejou ; guelit penauz omp mantret ; ne ket var hor meritou eo en em harpomp, mes var ho trugarez infinit evit scuilla dirazoc'h hor pedennou ; lakit ho callout da dalvout, ha deut ; diskuezit deomp ho pizach hag e vezimp saveteet.

« Evidomp da c'houzout ervad n'omp ket din, eme c'hoaz an tad santel, ne dleomp ket caout aoun o tostaat gant fizians oc'h tron ar c'hras. Goulennomp ar c'hras-

ze dre scoazel an oll re eüruz euz an Env, dreist oll dre scoazel an ebestel santel ha pried meurbet glan mam Doue. Goulennomp-hi dreist oll dre scoazel ar Verc'hez didach ; he fedennou e kenver he Map divin o deuz, evel pa lavarfen, nerz eur gouc'hemen. Hogen araok greomp hor gallout evit rinsa piz euz hor c'houstians an oberou a varo. Rak Doue a daol he zellou var an dud just, hag a zigor he ziscouarn da glevet ho fedennou. » Evit ober deomp tizout suroc'h ha leunoc'h ar stad-ze a zantelez e pehini e plich muioc'h hor pedennou da zoue, ar Pab a zigor tenzor an induljansou. Rei a ra da bep christen fidel, d'an deis merket gant pep Escob evit he escopti, ervez ma zeo carget d'hen ober, eun induljans leun, a c'heller da lacat da dalvout evit eneou ar purgator, gant ma cofesai, ma communio ha ma pedo gant devosion evit izomou an ilis.

Bez'on euz, H. B. K., ar fizians dous e teui ho puez vad, ho carantez birvidig evit an iliz hag evit ar Frans, d'ho tougen da denna frouez euz ar c'hras-ze ; esper on euz e teui ho calon anaoudeg e kenver vikel Jesus-Christ da scuilla pedennou c'hoeg evit ma teui Doue da verraat he zerveziou a anken ha da rei dezhan ar pez a c'hoanta he ene ker santel ha ker carantezus.

Rak-se....

Art. 1. Merca a reomp deis gouel assompsion ar Verc'hez glorius Vari evit an deis ma c'hello enhan an oll gristenien euz hon escopti gounit an induljans leun roet gant hon tad santel ar Pap en he brezegen euz ar 25 a vis gouere 1873.

Art. 11. Tri dervez pedennou publig evit an iliz hag evit ar Frans, a vezo great en ilizou ha chapelou euz hon escopti d'an 12, 13 ha 14 a viz Eost.

Art. III. Rei a reomp otre, e pephini euz an tri dervez-ze, da rei salud ar sacramant dioc'h ar mintin goude an oferen, pe dioc'h an noz. Araog an *Tantum ergò* e vezo canet pe lavaret litaniou an oll zænt. — En ilizou pe chapelou eleac'h ne gafe ket d'ar belek dleout rei salud ar sacramant, abalamour ma o defe an dud pell da zont, e lavaro e publik Litaniou an oll zænt da vintin goude an oferen.

Art. IV. Ar veleien a lavaro epad an tri deis-ze, en oferen, ar pedennou evit ar Pap. *(Collect, secret, Post-Communion).*

Art. V. Alia a reomp ar re a zo er c'houenchou da ober, epad an tri devez-ze eur gommunion, pe ouspen, ervez intansionou an tad santel ar Pap.

Hag e vezo lennet.... Roet d'an 20 Eost 1873.

† DOM ANSELM,
O. S B.
Escob a Gemper hag a Leon.

En dez all, hon Tad santel ar Pab, o respont d'ar re a zo e penn ar breuriezou catolig a Rom, hag o doa lavaret eur goms bennak dezhan, a lavare evelen :

« Guir eo ha sur eo dichadennet an ifern en hon enep ; hogen daoust da ze e trec'hio. Trec'hi a rio, ne ket dre va gallout va unan, mes dre c'hallout Doue, dre scoazel ar Verc'hez santel, ha dre ar sicour a roit din, c'hui pere zo bet, a zo hag a vezo ato va laouenidigez ha va c'hurunen, evit comz evel an Abostol.

« Evelse stourmomp ep aoun oc'h an enebourien galloudus pere ne oufent ket iviziken chom pell amzer dindan an armou, p'eo guir e reont ar brezel evit ar gaou hag an dislealdet, ha ni a stourm evit al lealdet hag ar virionez.

« Doue ne ziskuez ket c'hoaz e silaoufe hor pedennou, guir eo ! mes o pet sonch ma roas dioc'htu he c'houlen d'ar c'hantener, e reaz ive ar scouarn vouzar oc'h mouez ar c'hreg a c'houlenne outhan ar iec'hed evit he merc'h.

« Hogen ar c'hreg humbl-ze a gendalc'he da bidi, hag o veza clevet Jesus-Christ o lavaret dezhi ne voa ket dereat rei bara ar vugale d'ar chas', a lavaras dioc'htu : « Aotrou, ar chas a vez lezet, dindan taol ho mestr, da zestum ar bruzun a gouez euz a zaouarn ar vugale. Hor Zalver o clevet ar c'homzou-ze leun a feiz, a lavaras : O maouez, braz eo ho feiz, hag e roas dezhi he goulen.

« Or bet ive-ta fizians ; bezomp leun a feiz, euz ar feiz-ze ne deu morse da lenta hag a zo henvel oc'h ar pesk a vef ep aoun e crèiz ar mor epad ma vez muia counnaret he c'houagou... »

Setu aze petra a lavar ar Pab, ha setu aze petra a lavare derc'hent an dervez ma tisclerie ne c'hell ket fazia. Ha pa voue discleriet ar virionez-ze, an drouk speret a voue ar c'henta o counnari hag o sevel a enep. Rag hen ep mar eo a zigasaz ar barr arneu spontus-ze a scoas var Rom er mare ma voue discleriet ar virionez-ma. Ar barr amzer a ioa ker fuloret ma torre ar guer, ma velet an toennou o vont tam ha tam gant an avel, ma c'heje ar mogeriou evel pa vije cren-douar, ha ma teuas tenval evel pa vije noz.

Daoust da ze ar Pab a gendalc'h da lavaret e trec'ho, hag e vel brema, dre ar pelerinachou a rer, ar feiz o tont buez enhi hag oc'h en em ziskuez.

Evelse ive ne oufet ket lavaret pegement ec'h egar an dud difeiz, enebourien an iliz, o velet ar pelerinachou-ze. Eleac'h ma ema ar gounit gantho e tifennont ar pelerinachou var an digareziou ar re diskianta. E Assiz, e Loret o deuz-hi difennet gant aoun, emezho, na deufe clenvet er vro gant bandennou tud evelse oc'h en em zestum en eul leac'h. Perak ne zifennont-hi ket ive ar foariou hag ar marc'hajou ? ha ne deus ket kement a zanjer na deufe clenvet da heul ar bandennou tud ha loened en em zestum er foariou hag er marc'hajou, evel a zo d'he velet o tont da heul ar bardonerien ? Mes nan, ne ket diarben clenvejou eo a glascont, mes ober ar brezel da Zoue ha d'ar relijion catolik.

Hag ato an dud difeiz-ze ne dint hardis nemet a enep Doue hag an dud vad ne c'hellont ket en em zifen. Mar digouez unan bennag hag en deus gallout etre he

zaouarn, nebeut e savo he vouez, ar ganfardet ma a zouch en ho c'hrogen, hag a deu da veza ken humbl ha tra. Eur goms distugel a laca ar c'hren-izili da gregi enho. C'huec'h pardoner euz ar Pologn o veza dent da Rom, a voue croget enho, ha gant aoun na vije ar cu'olera cuzet gantho en eur plek bennag euz ho dillad, e voue great dezho mont da Napl, ha losket var ho lerc'h al lamponed ar re falla evit ober hu varnezho hag ober dezho a bep seurt dismegans.

Hogen ar re-ma a c'hellas rei da c'houzout da Gonsul ar Russi petra a ioa great dezho. Hema a zougas clem, hag a lavaras grous e ranket rei pemp mil lur ha tregont d'ar belerined evit ho dic'haoui euz an dismegans a ioa great dezho. Ar botred vad ne gredjont ket lavaret nan, hag a baeas. N'oc'h eus nemet guelet dre eno petra eo an dispac'herien counnaret-ze.

Paris. — Roue Pers, araok kuitaat Pariz, a zo falvezet dezhan guélet unan euz an tiez-ze a zo dalc'het gant ar c'hoarezet a charite ; dreist oll e felle dezhan guelet eun ti eleac'h ma saver hugale. Caset e voue da ru Reuilly, n° 77. Digemeret e voue gant ar vam superiorez hag an tad Bore ; hema a zo bet missioner e Pers, hag a c'helle comz oc'h ar roue e iez he vro.

Ar prins en deus diskuezet e kemere eur hlijadur ar vrasa, hag e voa sebezet o velet ar vugaligou er *sal d'azyle* oc'h ober ho oll orbidou ; goudeze eo eat euz an eil clas d'egile, hag ez eus dek clas eno hueloc'h an eil evit egile. Er c'hlas huela eur verc'hig e deus great dezhan eun tam prezegen, ha neuze ez eus canet eur c'houblat guers bennag en he henor. Ober a reas goulennou outho, ha sellet oc'h ho labourou nadoz ha penturach, hag en deus caset ganthan eun daolen peintet hag eur boket great eno dirazhan.

Ne bade ket gant he souez, ha pa voue lavaret dezhan e voant bugale micherourien ha minored evit an darnvuia, e lavare : hag ar vicherourien n'int ket contant ? Goudeze e c'houlenne oc'h an Aotrou Bore ha demezet oa ar c'hoarezed, ha pa voue lavaret dezhan ne voant ket, ha ne allent ket beza, rak neuze n'o divije ket gallet en em rei evelse da zevel ha da gelen ar vugale baour, e lavare : « Ia, ia, cals guelloc'h evelse, evit Doue eo. »

Oberou a garantez ar gatoliked a laca ato souezet ar re n'o deus ket an heur vad da veza er guir relijion.

Pelerinach ar Salet. — Ar re zo e penn ar mis pelerinachou digoret d'an daou varnugent a viz Gouere hag a dle padout beteg an daou varnugent a viz Eost, o deus choazet ar Salet evit consacri eno ar Frans da Vam Doue da zeiz anter-eost ; ha kementse abalamour eno eo en em ziskuezet da genta ar Verc'hez en amzeriou-ma, eno e deus skuillet daelou, hag ep mar, he daelou a ioa eur beden evit ar Frans.

Eur pardoner, bet er sizun all er Salet, a gomz evelen : (merca a ran he gomzou abalamour ma zeus meneg enho euz a Vreiz).

« Chapel ar pelerinach a zo pemp cart leo dioc'h bourg ar Salet. Ar pennad hent-ze a zo var zao ha tenn meurbet ; red eo beza cré evit hen ober var droad. Ar re n'int ket cre avoalc'h a dle hen ober var gein muleet, rak n'eus nemet eun hentik moan taillet e costez ar menez. Chapel ar pelerinach a zo pemp mil pevarc'hant troatad hueloc'h eget ribl ar mor.

« An hent houarn ne da ket tost di. Ar gar dosta a zo e Grenobl, trivac'h leo ha cart ac'hano. Ar pennad hent-ze, an oll her c'haf hir nemet pardonerien Breiz pa vezont deut var ho zroad euz ho bro beteg eno.

« Brema ez euz eun nebeut derveziou, eur mignon din, eur beleg, a zigouezas ganthan, e kichenik Grenobl, diou vaouez guisket dister. Ar re-ma a c'houlennaz outhan :

— Ha pell ema c'hoaz ac'hann chapel ar Salet ?

— Oh, merc'hed kez, ac'hann oc'h eus c'hoas vardro trivac'h leo da ober bete chapel ar pelerinach !

— O va Doue, ma n'eus ken ! neuze avad emaomp digouezet.

Ar beleg a zonjas dezhan n'o doa ket he gomprenet, hag a lavaraz eun eil guech o doa trivac'h leo c'hoas da ober.

— Ia, ia, entent a reomp ; hogen an dra-ze ne deo netra !

— Euz a beleach e teuit-hu-ta ?

— Euz a Vreiz.

— Hag oc'h deut var droad ?

— Hed-ha-hed ; hag evelse gonde ar pennad hent on eus great, trivac'h leo zo nebeut a dra.

Ar belek a ioa estlamet, ha ne c'hellas ket miret da chom eur pennad da zellet och an diou vretonez-ze o vont adarre en hent ; diou vaouez dinerz hag a doue var droad, euz a geit all, ha gant kement a skuisder, da vizita chapel ar Salet, evit guelet al leac'h-ze ma zeo en em ziskuezet ar Verc'hez santel enhan.

Santez-Anna Vened. — An oll gonferansou a sant Visant a Baol euz a Vreiz a ioa en em zestumet e Santez-Anna d'ar sul 27 a vis gouere. Aotrou Escop Guened eo en doa ho galvet di en deiz-ze, evel ma zint custum bep bloaz evit en em lacat dindan scoazel patronez Breiz. Pevar c'hant euz ar ne zo er c'honferansou, a ioa deut di euz a bep corn euz ar vro, ha d'ho heul e zoa deut c'hoas calz a belerined all.

Da eiz heur oar eat d'en em lacat e prosesion evit digemeret pelerined Naoned en em gave ar re ziveza. Ar panielou roet gant peb escopti a valee e penn ar prosesion, ha panielou peb escopti a ioa douget gant pardonerien an escopti-ze. Baniel deputeed Breiz a ioa er penn kenta. An Aotrou'n escop Becel, ar groaz en he raog hag eun niver braz a dud a iliz en dro dezhan, a zerre ar prosesion pehini a zo eat dre ar *Scala-Sancta* evit mont d'ar chapel.

An Aotrou'n Escop en deus neuze lavaret an oferen. Superiol Eudisted Redon en deus prezeget. Arre zoama, emezhan, euz a gonferans Sant Visant a Baul, ne dint ket deut epken evit diskuez ho feiz hag ho c'harantez ; deut int var ar galf a ra an ilis d'ar gristenien vad da bidi evit an Iliz hag evit ar Frans. Evit ar pelerinachou a rer brema, Breiz e deuz ato kemeret perz enho muioc'h eget bro all ebet. Ar pelerinachou-ze a rer evit tenna trugarez digant Doue pehini a sco ac'hanomp evit hor savetei. Pardon ha trugarez a dleomp da c'houlen ous Doue, abalamour ar Frans e deus pec'het o tilezel an iliz a dlie da zifen, hag o terri lezennou Doue laket ganthi er meaz euz he aferiou.

Eur reflexion a zo bet great eno hag a zo eat don er c'halonou : Guechall pa veze dilezet Doue gant eur bobl, hen lakea da zistrei dre vouez ar brofeted ; avechou dre vouez eur vaouez calonek bennag, evel Esther, Judith... Hirio e ra d'ar Frans an henor ar brasa o tigas dezhi he vam santel. Er Salet, e Lourd, e Pont-Méan, eo ar Verc'hez santel he unan a deu da gomz outhi evit he lacat da zont adarre da viret lezennou he map. Ar Frans ne deus great nemeur a van da genta ; red eo bet ar reuziou zo digouezet evit digeri dezhi he daoulagad ; mes hirio e vel eo ar beden epken a c'hell he zavetei, hag eo en em laket da bidi ha da ober pelerinachou.

Aotrou Escop Guened en deus pouezet var ar zonchze, goude beza roet ar gommunion d'ar bardonerien, sicouret gant tri euz he chaloniet.

Goude an oferen, o deus kemeret eun tamik pred, ha neuze o deus dalc'het ar gonferans eleac'h ma rentont cont euz ar vad a ra ar c'honferansou-ze dre Vreiz oll, ha ma en em gourachont an eil egile evit creski c'hoaz ar vad-ze en amzer da zont. En eun asamble evelse eo e tiskuez ar gristenien vad e zint e guirionez oll breudeur. Bez' ez oa eno kenvreudeur euz a Bariz ha beteg euz a Nis, euz ar penn pella euz ar Frans, ar pez a ziskuez muioc'h mui an unvaniez a ren etre oll vugale an ilis.

Evit echui ho dervez, ar bardonerien zo eat d'an ilis da gana ar *Magnificat*, hag an Aotrou'n Escop en deus roet dezho benediction ar sacramant.

Derveziou evelse a deu da nevezi ar santimanchou a a feiz hag a garantez christen er c'halonou.

Diner an intanvez.

Boleslas Gorwin a ioa roue e Pologn. Tud ar vro-ze a ioa calonek, birvidik, mad da rei ; paianed oant avad. Ar roue he-unan, evithan da veza eun den mad, ne anaie ket ar goir Doue, pa zigouezaz en he lez eur missioner santel deut euz ar vro gaer bro-c'hall. Ar manac'h-ze, hanvet Adalbert, a ioa bet guech all eur brezelour brudet etouez ar c'hallaouet. Brema ne zouge ken cleze nemet ar groas, ken scoet nemet an Aviel ; kuiteat en doa he vro evit prezeg ar virionez ha gounit da Jesus-Christ an eneou-ze ken din d'he anaout. He gomzou, sicouret gant gras Doue, a rea burzudou, hag ep dale plouiz hag aotronez, brezelourien ha labourerien, a anavezaz ar guir Doue hag a resevaz ar vadiziant.

Boleslas, souezet o velet eur chenchamant great ker buan, a falvezas dezhan guelet an den dispar-ze a c'houneze evelse he bobl ; mont a reas d'he silaou. Ar galon leal-ze a ioa great evit compren kenteliou guirion ha didroel Adalbert. En em lâcat a reas, gant oll dud he di, da zeski ar guir relijion. An deis ma voue badezet ar roue, a voue eun dervez a laouenidigez hag a eürusdet evit ar Pologn oll. Adalbert, eüruz o velet ar frouez en doa cutuillet, ne eane da lavaret da Zoue : « Va Doue, brema n'em eus ken da ober nemet mervel, pa em eus bet ar c'hras da c'hounit deoc'h ar bobl-ma ker caret ; kemerit va buez e sacrifis, evit ma chomo ato fidel deoc'h a dreuz an oll amzeriou hag an oll drubuillou. » Doue a zilaouaz he vouez.

Adalbert en doa clevet alies comz euz eur gær pinvidig hag a reat cals kenvers enhi. Ar gær-ze, var bord ar mor, a ioa enhi paianed criz ha froudennuz, a laze tud evit ober sacrifisou d'an drouk-speret cuzet dindan skeudennou an idolou. Lacat a reaz en he zonch mont da brezeg an Aviel d'ar bopl-ze ha da scuilla he c'hoad evit he c'hounit da Zoue. Mont a reaz en hent ep gouzout d'ar roue en doa c'hoant d'he zelc'her ganthan, hag he unan, harpet var eur vaz, ep arc'hant na bouet, e treuzaz eur vro c'houez, eleac'h ne gave evit terri he naoun, nemet griziou louzou pa eur frouezen egras bennak chomet e dilerc'h al laboused, hag evit terri he zec'het nemet dour ar steriou a gave var he hent.

Ne ket poan a vancas dezhan o clask treuzi steriou don, hag o tremen an noz oll avechou oc'h en em zifen oc'h al loened gouez.

Hogen dre zicour gras Doue e tigouezaz e Dantzick, al leac'h ma en doa c'hoant da vont. En em laket a reas da genta da brezek dre an tiez a zo tro var dro da gær. Eno e rea catekis d'ar besketerien ha d'ar vartolodet pere a ioa tud vad ha didroel, hag a voue æs da c'hounit. An abostol a baree ar re glanv, a laboure gant ar re baour, a vouele gant ar re a ioa glac'haret, en eur ger diskuez a rea carantez Doue hag e lakea caret ar relijion.

Euz an tiez-ze en dro da gær ar brud anezhan a iea larcoc'h ; ar gragez, ar merc'hed iaouang a deue da glevet comzou Doue, hag a roe perz da dud ho zi er pez o devoa clevet. Ar missioner a brezege ep en em skuiza morse ; neuze e vadeze kement a deue da c'houlen ar c'hras-ze ; paour ha pinvidig, oll e voant digemeret mad ganthan, ha gant danvez ar re binvidig e sicoure ar re baour.

Beleien an idolou a ioa spontet o velet goullou templou an doueou faoz, hag ho aoteriou ofrans ebet varnezho. An avarisdet hag ar voarisi a boulzas Judas guechall da verza he vestr divin, a boulzaz ar veleien digoustians-ma ive d'en em zizober euz a Adalbert a lame digantho ho gounidegez. E creiz an noz e cafchont

an dro da gregi enhan ; he stleja a rejont d'ho zempl, hag eno e rejont dezhan gouzaòv a bep seurt dismegansou, a bep seurt crisderi, o clask ober dezhan nac'h he relijion. Adalbert, diskibl fidel da Jesus a behini ec'h heuille ar skuer, a c'houzanvas gant pasianted an oll dourmanchou-ze ; mes he nerz o vancout dezhan, e varvaz en eur bedi Doue evit he vourrevien, hag en eur bardoni dezho. Evit ober aoun d'ar gristenien nevez, corf Adalbert a voue lezet ep he sebeilla, a vel d'an oll, e tour an Templ.

Etre daou ar c'helou euz a varo he dad muia caret o veza deut bete Boleslas, hema a fellas dezhan caout coutsche pe goustche corf an hini en doa desket dezhan anaout ar guir Doue. Cas a reas cannadet da gær Dantzick, ha gantho sammou aour ha prezanchou evit goulen corf ar zant. Pa velaz aotronez Pologn corf Adalbert pehini evithan da veza dishevelebet, a ioa c'hoas caer da velet, en em doljont d'an daoulin da boket d'he dreid ha d'he zaouarn ha d'ho goalc'hi gant ho daelou.

Neuze e voue red prena ar c'horf ; ministred an idolou, ar c'halonou arc'hant-ze, ne rojent ar c'horf nemet rei a rajet dezho he bouez a aour. Digaset e voue eur valans ; corf ar zant a voue laket en eur penn euz ar valans-ze, hag er penn all ar gannaded a daole aour Boleslas. Siouas, n'oa ket avoalc'h, an aour ne zibrade ket ar c'horf. Itronezed Dantzick, dre anaoudegez vad evit ho madoberour, a zigase ho braoenteziou, ho bizaou, ho c'hollierou, ho chadennou breac'h, ho rillennou scouarn en aour, ha ne voa ket c'hoaz avoalc'h. Ar varc'hadourien binvidig a gær a zigasas barrinier aour, ha caer a ioa, ne allet ket sevel ar c'horf.

Ar gristenien a ioa mantret o sonjal ne c'heljent ket caout corf Adalbert, ha beleien ar fals Doueou a grene ive o sonjal ne aljent ket caout an aour-ze ous pehini o doa kement a avi ; rag anat oa eo dre vurzud ne zave ket ar c'horf ; pell a ioa oa laket ouspen he bouez a aour er valans.

Hogen setu eur vaouez coz, eun intanvez paour, croumet dindan ar beac'h euz he bloaveziou, o tostaat, mes ne c'helle ket mont beteg ar merzer, re a dud a ioa en dro dezhan. Pedi a ra an aotronez da gaout truez outhi ha d'he lezel da velet eur vech c'hoas bizach ar zant. Eur marc'hek christen a grog enhi a dro vriad hag he zaol e kichen ar c'horf. Laouen braz e pok da dreid ar merzer, hag e taol eun diner er valans. O burzud ! ar valans a zisken, hag e veler ez eus re. Tenna a rer an aour a nebedou oll, bete ne chome nemet diner an intanvez. An diner a rea just pouez ar c'horf.

Ar gristenien ne fellas ket dezho gouscoude kemeret ho aour ; n'hen leschont ket ken nebeut gant bourrevien ar zant. He facat a rejont da zevel eun ilis caer da Zoue en henor d'ar merzer santel. G. M.

Eur prizonier er Prus.

XII.

Etouez ar brizonierien, evel am eus lavaret kentoc'h, oa bet skignet ar brud e tlient tec'het oll er memes nosvez, ha sevel eun arme evit mont d'ho bro ep ma vije gallet miret outho. Ar brud-ze, ep mar, a ioa skignet gant ar brusianed ho unan, evit gallout ober deomp c'hoas goasoc'h eget na reant. Gouscoude ar brud-ze, pe gen diot bennak ma ranket beza evit cridi e c'halje ar brizonerien dont abenn euz a eun dra evelse, a gendalc'he d'en em skigna, bete ma reaz aoun d'hor bourrevien. Kaout a rejont eno eun digarez evit furchal an oll lochennou, ha lamet diganeomp ar pez en divije eun dra bennag a dalvoudegez. Eun nosvez pa voamp en em astennet var hor plous brein, ha pa voa ar c'housket o vont da gregi enhomp, dor al lochen ma voan enhi a zigoras goustadig, hag eun den anternoaz a lakeaz he benn el lochen hag a lavaras :

— Camaradet, an hini ac'hanoc'h en deuz eun dra bennak da guzet oc'h ar prusianed, astet buan ! emaint o furchal al lochennou.

Vurtz oa a ioa lojet en eul lochen all, hag a ioa deut da rei deomp an ali mad-ze.

Ne voue ket pell pephini evit cuzet ar pez en devoa ha lacat var he dro ar pezig en devoa a zillad.

Etre daou e clevemp ar safar a rea ar furcherien. Ne choment ket pell e pep lochen ; rag e guirionez n'oa nemeur a dra da velet enho. Armou, emezo, eo a glaskent, armou a dliemp da veza cuzet eun tu bennak. Evel ne gavent netra, ne c'hellent ober ken nemet rei eur stocad bennak da hema ha da hennont, dre ma reant an dro d'al lochen, regi eun tam dillad pe terri eur votez coat bennag gant gros ho fuzillou, ha neuze lavaret deomp eur bern comzou divalo ha dismegansus.

Sonjal a rea deomp e vijemp kuit gant an nosvez-ze tremenet ep cousket ; hogen ne ket evelse e zeaz an dro. Daou réjimant, hon hini hag hini an turcozed, a resevaz antronoz urs da guitaat ar c'hamp evit beza caset e leac'h all.

Da beleac'h e zoa sonch d'hor c'has? Ne vouiemp ket. Guella pez a voue, Vurtz ha Mauris ne vouent ket dispartiet diouzin. O c'hortos mont en wagoniou, e voue great deomp chom eno ouspen eun heur dindan an erc'h hag eun avel but. Stracal a rea an dent en hor penn gant ar riou. Pa on devoa gouscoude crenet avoalc'h terzieh al leue, e voue great deomp sevel er Wagoniou ; ar pez a badas c'hoaz eur pennad mad, rag an darnvuia ac'hanomp a ioa ker cropet ho izili, ma o doa beac'h o finval.

Wagoniou an Allmaned n'int ket henvel oc'h re Frans; re an Allmagn zo calz birroc'h, n'o deus nemet eun nor e pep penn, eur riboul euz an eil penn d'egile, ha neuze combojou euz ar c'henta, euz an eil hag euz an trede clas er memes wagon.

Wurtz ha me a c'hellaz en em sila en eur c'hombot euz ar c'henta clas, hag eno azezet var pep a gador vourret, e c'hortozemp ma teujet d'hon harlui ac'hano evel chas ; hogen evit doare den ne eveseaz ouzomp, hag ep dale an trein a ziblasas. Ni en em gave en hor plijadur, ha neuze e savas caoz ganeomp.

— Asa, eme Vurtz, lavaret a rafez oc'h petra omp henvel ama ?

— Oc'h daou jeneral pe daou brinz euz ar Prus.

— Ia, gant ar pillou-ma en dro deomp !

— Mad, neuze omp henvel oc'h tud, great pense gantho var ar mor, ha destumet, anter noas, gant eul lestr bennag en em gavet da dremen.

— Bah ! bah ! n'emaout ket ganthi !

— Hag oc'h petra neuze-ta omp-ni henvel.

— Oc'h an ejennet lard a vez pourmenet gant ar gigerien da vorlarjez.

— Oc'h ejennet lard ? Ha n'eus nemet ar c'hroc'hen o c'holo hon eskern ! henveloc'h omp oc'h an ancou. Hogen lezomp an dra-ze, ha comzomp a draou all.

Da beleac'h e caf dit e casont ac'hanomp ?

— Da Gassel marteze ; var hent Cassel emaomp.

— Hag eno, petra a raint ouzomp ?

— Ar pez a reant ama ; euz eur prizon e teuomp evit mont da eur prizon.

— Me a voar piou a gaf dezhan en deus bet prizon avoalc'h.

— Me a voar ive.

— Neuze kenta on eus da ober eo tec'het.

— Ia, ha penaus tec'het ac'hann ?

— Guir eo, esoc'h e vije bet deomp tec'het euz ar woagoniou dizolo ; ne c'heller morse caout an oll gounidou en eur vech.

— N'eus fors, eur vech da viana or bezo beachet en hon eas; deomp atao.

Neuze en em lakejomp d'en em glevet penauz en em gemerjemp evit tec'het, ha ni a glaskje re all da vont ganeomp. Vurtz a lavaraz le carje guelet ar c'hanolier o tont ganeomp. Me a lavaraz ive ne felle ket din lezel Mauris var va lerc'h.

— Oh, eme Vurtz, hennez zo re iaouank ; mar comzomp dezhan a gement-ma, ne c'hello ket miret da gomz, hag hon disculio.

— M'hen asur dit e vouezo tevel couls ha ni.

— N'en deus ket a nerz avoalc'h da vont d'hon heul ?

— Bez dinec'h, Mauris, evithan da veza iaouang, a zo boas dioc'h ar boan.

— Ha peur e zaimp en hent ?

— Penauz e c'helfemp lavaret peur e tec'himp, p'eo guir ne onzomp ket peleac'h emaomp, na peleac'h e zeomp ?

— Alo ! kenta ma cavimp tro. Var gementse e tavjomp, hag en em lakejomp da voredi.

Me a gouscaz, hag epad va c'housk e riz eun uvre euz ar c'haera. Caout a rea din guelet santez Elizabeth, patronez va mam, hag he feden calonek da rei din ar c'hras da c'hellout tec'het ha mont d'am bro gant Mauris ha va mignon Vurtz, hag e prometen dezhi e tefjen eur pilet caer dirag he skeuden pa vijen digouezet e Frans ; hag e cave din clevet ar zantez o lavaret din : Bez dinec'h, me da sicouro.

Oc'h va c'hlevet, Vurtz en em lakeas da c'hoarzin ha da ober goab. Tost e voue deomp ober disparti eno ha terri hor mignoniach ; rak me a ieas droug enhon hag a lavaras dichek ne c'houzanvjen morse ober dirazhon goab euz va feiz, ober goab euz eur zantez a ioa maeronez d'am mam gant pehini em oa clevet ken aliez a vech pe ger mad oa santez Elizabeth, pegement a oberou made devoa great en he buez, ha ne dliet ket beza souezet e raje vad c'hoas brema pa edo en Env ha pa e devoa mui-oc'h a c'hallout.

Vurtz a grogaz em dorn hag a c'houlennas pardon ouzin. Me, emezhan, am eus nebeut a relijion, pe da viana, n'em euz heuillet ar Relijion nemet divar c'horre.

Mes, credit ervad, e gouelet va c'halon ne ran ket a c'hoab euz ar re o deus feiz ; ha bezit dinec'h, n'em c'hlevot mui o caketal divar benn traou evelse.

Ar peoc'h a ioa great, ha goudeze e voemp mignoned startoc'h c'hoaz eget diagent.

An trein a valee ato, hag e tremenjomp dre beder pe bemp kerig eleac'h ne chomet a za nemet eur minutennik bennag. Eber e tigoueschomp en eur gar, hag eno e voue criet varnomp : er meaz euz ar wagoniou ! an oll er meaz euz ar wagoniou ! Mont a reat eno da rei deomp eun tam bouet araok mont larcoc'h.

Vurtz a lavaraz : ama emaomp mad. Mar diskennomp ac'hann ne vezimp mui lezet da zont ama. Evidonme petra bennak ma'm eus naoun, a zo guelloc'h ganhen iun eget coll va flas. Me a lavaraz ive e sonjen eveldhan. Ha ni d'en em damolodi guella ma c'hellemp en daou gorn euz ar c'hombot evit miret na vijemp guelet. Mad on doa great en em guzet, rag unan euz a reuerien an trein a zavaz er wagon ma edomp, a ieaz hag a zeuas diou pe deir guech dre ar riboul a ioa hed ar wagon o sellet er c'hombojou dre ma zea. A drugare Doue n'hor guelas ket, hag e chomjomp en hor c'hadoriou bourret da beur ober hor beac'h.

— Me garfe, a lavaras Vurtz, gouzout hano ar renerze.

— Ha perak ?

— Evit ma scrifin d'ar roue Guillou da c'houlen ar groaz a henor evithan.

— Lacat he derri a rafez da viana, ha lacat rei dezhan, var ar marc'had, eun nebeut taoliou gros fuzil.

— Guir eo, ar brusianed zo brocusoc'h cals gant ho zaoliou baz pe gros fuzil eget gant madoberou.

N'eus fors, hema gouscoude en deus meritet beza savet da eur reng hueloc'h, rak pe en deus guelet ac'hanomp pe n'en deus ket, ne ket falvezet dezhan hon dihuna divar greiz hor c'housk.

Evelse Vurtz a gave ato an tu da gaketal euz a gement a zigoueze ganeomp.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Grill Solferino.

I.

Soudardet Frans o doa staget ho giton oc'h bek tour Solferino. En em skignet oant, lod var eun dorgen, lod var eur blenen charz eur geriadennig a ioa brema didud, rag ar re a chome eno a ioa tec'het kuit. Ar c'haporal Gourdin en em gavaz eno ive, gant he c'hreg a ioa cantinierez hag he zaou vap Alfred ha Paul.

Ar gantinierez, hanvet Virginia, a gase eur c'harrig a ioa enha peadra da zibri ha da efa, hag a ioa stag outhan eur marc'hik du, keit he vleo ha re eun danvad. Disternia a reaz izeloc'h evit ar geriaden, e kichen eur feunteun a ioa bet marteze dour sclear enhi, mes a ioa brema henvel oc'h eur poull a vije bet loened o paoata enhan ha var he dro, rag eno oa bet bres epad an emgann.

Virginia a lakeaz eno ar pod var an tan. Daou beul saclet en douar ha pleget an eil da vont da gaout egile, a zerviche da staga ar pod var bouez eun drezen. An dour a ioa e kichen ha diou iar paket en eur geriad bennak dre eno a voue taolet er podad dour, hag ep dale e verve ar souben.

Da c'hortoz ar souben-ze, ar zoudardet, gant tri pe bevar beul hag eun tam lian gouel, o doa savet eun dinel, ha mall a ioa da velet ar ier poas, rag er vrezel e vezer alies pennadou mad ep tam, hag e vez digor ar scrinou.

Etredaou, bugale ar c'haporal Gourdin, Alfred ha Paul, unan anezho daouzeg hag egile dek vloaz, a ioa eat da furcha an tiez goullou, da velet hag hi a gafche eur iar pe eur c'hillok chomet var lerc'h ho ferc'hen, evit ober eur podad souben all adarre divezatoc'h. Hogen ne gafchont penn ier ebet ; eur vi bennag epken a gafchont.

Setu Paul, ar iaouanca euz an daou botr, o veza eat en eun ti, a ziredaz er meas strafuillet oll.

— Petra a zo ? a c'houlennaz Alfred.

— Me ne ouzon ket ; aze ez euz eun nebeut colo, hag eun dra bennak du o finval en ho zouez.

— Deomp da velet petra eo.

— Oh ! ne dan ket ; aze marteze ez euz eur goal loen bennak.

Alfred a ieaz en ti ; Paul a ieaz ive, mes goustadik hag eur pennad brao varlerc'h. Guelet a rejont eur pennik du, savet euz a douez ar c'holo, hag er penn-ze e zoa daoulagad du ha skeduz o para varnezho.

— Sell, eme Alfred, eur bugel eo, chomet ama varlerc'h ar goueriadet.

— Eur bugel, eme Baul, oh ne ket ; me grette kentoc'h eo eur c'hrill e ve ; er vro-ma ez euz grillet du evelse.

— Petra, diot out-te ; sell, ne velez ket, eur verc'hig e tle beza zoken dioc'h guelet pegeit eo he bleo.

— Comz outhi-ta neuze !

Alfred a lavaras : He ! petra out-te ? eur potr, pe eur verc'h, pe eur c'hrill ?

Ar bugel en em lakeas da zibuna ha da zrailla eur bern comzou ; nag Alfred avad na Paul ne gomprenent eur ger euz ar pez a lavare.

— Pa lavaran dit, eme Baul, eur c'hrill eo o cana he zon.

E guirionez, ar bugel a gomze eun nebeut var gan, ha ne eane da lavaret :

Il mio padre, la mia madre sono defunti, e io ho fame.

Ar pez a sinifi e brezoneg : *Va zad ha va mam zo maro, ha me am eus naoun.*

Ar bugel a gase he dorn d'he ginou da ziskuez e devoa naoun.

— Naoun e deuz, evit doare, eme Alfred. Deomp da gerc'hat eun tam bennak da zigas dezhi. Redek a rejont da gaout ar c'har, hag e cafjont eun tam bara hag eun tam kik moc'h. Kemeret a rejont ive eur verennad vin, hag e tiredjont adarre da gaout ho grill. Ar bugel a ioa savet euz a douez ar c'holo, ha n'oa var he zro nemet eur c'hos tam hinvis.

— Sell, eme Alfred, debr an dra-ze.

An tam bara hag an tam kik a voue efet en eur momet. Paul a ginnigas dezhi ar verennad vin, mes ar verc'h a reaz eur min a verke ne doa ket aler euz an dra-ze, ha gouscoude e tiskueze e devoa sec'het.

— Setu aze eur c'hrill hag a zo figuz avad, eme Baul ; gorto, gorto, me ne vezin ket ker figuz. Hag hen oc'h efa ar verennad vin, hag o redek d'ar feunteun da gerc'hat eur verennad zour.

Ar verc'hig a efaz an dour en eur c'houzougat. Neuze en em lakeas da gomz adarre, ha ne lavare ken nemet ato ar geriou-ma : *Il mio padre, la mia madre !*

— Deomp da glask ar serjant, a lavaras Paul ; hennez a voar an italian, hag e vouezo marteze petra a lavar ar c'hrill-ma.

Setu an daou botr d'ar red o vont da glask ar serjant. He gaout a rejont azezet var eur pennad guezen, e kichen an dinel, o sacha var he gorn butun, hag he lagat o para var bod ar zouben a verve neuze a zoare.

— Serjant, eme Alfred, ma carfac'h caout ar vadelez da zont du-ma da unan euz an tiez zo aze. Ni on eus cavet eno eur potrik pe eur verc'hik, ne ouzon ket petra eo ; ne gomprenomp ger ganthi ; c'hui a c'hoar kement iez a zo, hag a vouezo avoalc'h petra a lavar.

Ar serjant a zave he vruched hag a ioa fouge enhani o clevet e c'honie an oll iezou, hag a lavaras :

— Digas an dra-ze ama ma vezo guelet.

— Me a lavar, eme Alfred, eo eur verc'h vian eo ; Paul a lavar eo eur c'hrill euz ar seurt zo er vro-ma. C'hui voar, serjant, eur c'hrill, eul loenik bian ha du a vez aze er fourniezou hag er chiminalou hag a gan cre.

— Da c'hrill, da verc'h evel ma zeo, digas anezh ama, hag e vezo laket da gana he zon.

— Ia, mes n'eus ken nemet eur c'hos tam hinvis ganthi, ha ne c'hell ket beza digaset ama evelse.

(*Eur pennad all.*) G. M.

D'ar 25 ar vis gouere, an Tad Santel ar Pab en deuz hanvet an arc'heskeb hag an Eskeb a zo ama varlerc'h. Ne vercan nemet ar re zo euz a Frans.

An Aotrou Forcad, escop Nevers, zo hanvet arc'hescop Aix.

An Aotrou Pichenot, escob Tarb, zo hanvet arc'hescop Chambery.

An Aotrou Ladoue, beleg a escopti Air, a zo hanvet escop Nevers.

An Aotrou Langenieux, beleg a escopti Lyon, zo hanvet escop Tarb.

An Aotrou Bataille, a escopti Cambre, zo hanvet escop Amiens.

An Aotrou Blanger, beleg a escopti Amiens, zo hanvet escop ar Guadeloup.

Pelerinachou. — E kement carter ma zeuz eul leac'h santel bennag e rer brema pelerinachou, hag evel ne deuz escopti ebet ha n'en defe eul leac'h bennak bet brudet en eun amzer cals pe nebeut anavezet, e c'heller lavaret e rer ive pelerinachou e pep escopti, ha kementse ep ober gaou ebet oc'h ar pelerinachou braz eleac'h ma za tud euz an oll escoptiou. Evelse e velan encanti eur pelerinach e Chalon-Villars, e kichen Belfort, eun all da Itron-Varia Sion, en escopti Nancy, eun trede da Itron-Varia Fout-Romeu, en escopti Perpignan, eur pevare da Itron-Varia Vassieres, en escopti Clermont. Eun all c'hoas, burzudusoc'h eget ar re all, hanvet pelerinach bugale ar vro, da chapel arc'hbreuriez Itron-Varia ar vugale e Castel-Nevez-var-Cher, hag ar re zo en em laket e penn ar pelerinach-ze a c'houlen ma ve caset di bugale ateiz da bidi ha da henori ar Verc'hez santel, pehini, evel a c'houzeur, a zo teurzevet ganthi en em ziskuez da vugale, er Salet, e Lourd, e Pont-Mean.

An Aotrou Kerscaven, vikel e Kerhaes, zo hanvet person Cleden-Poher.

An Aotrou Larvor, vikel e Cleden-Poher, zo hanvet vikel e Kerhaes.

An Aotrou Guen, vikel e Scaer, zo hanvet vikel e Cleden-Poher. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *2 Eost.*		Pont-n'Abat. — *31 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	32 lur, 04 c.	Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	20 lur. 60 c.	Segal.....	20 lur, 42 c.
Eiz.....	21 lur, 18 c.	Eiz.....	21 lur, 00 c.
Ed-du.....	20 lur, 74 c.	Ed-du.....	20 lur, 42 c.
Kerc'h.....	18 lur, 64 c.	Kerc'h.....	20 lur, 16 c.
Avalou douar	8 lur, 00 c.	Avalou douar	7 lur. 30 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Buez an Aotrou SERJANT,

ESCOP A GEMPER HAG A LEON,

Gant an Aotrou TEPHANY,

Chaloni ha Secretour Escopti Kemper.

Pris: Pevarzek real,

E ti an Aotrou DE KERANGAL, mouller an Escopti, ru ar Gigèrez, n° 18, e Kemper; e ti an Aotrou SALAUN, e Kemper; e ti an Aotrou LEDAN, e Montroulez; e ti an Itron NORMAND, e Brest; e ti an Aotrou DESMOULINS, e Landerne.

Buez hor Zalver Jésus-Christ ha Scol ar Maro Mad a ro ho daou laket e brezonek, gant an Aotrou G. M., belek.

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,

HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,

Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo ees bras da lenn, gant paper cre ha lizerennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h he c'houlen.

CAVET E VEZO :

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulina.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an ties ma verzer levriou enho. G. M.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 16 EOST 1873. N° 446 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 9 Eost 1873.

Ar pelerinachou a gendalc'h da vont en dro, ar gristenien vad a gendalc'h da bidi, hag an dud difeiz a gendalc'h ive da hegari ha da gounnari a enep ar pelerinachou hag an oll gatoliked a laca ho fizians er beden. Ne c'hellont ket compren e feule ar Verc'hez santel da ober burzudou evel ma leverer, ha dreist oll da ober ar burzudou-ze ep goulen ho otre digantho, hi doctored braz evel ma zint, hi var ho meno, sclerijen ar bed. Ne fell ket dezho e ve eur feunteun burzuduz e Lourd. An eienen-ze, emezho, a ioa kentoc'h eno ; eur verc'hig o scrabat an douar, dre *hazard*, e deuz he dizoloet.

Mes oll dud ar c'harter a voar ne voa eienen ebet eno; gouzout a reont eo an hini en em ziskueze da Vernadeta eo he lakeas da scrabat an douar ha neuze eo e savaz eun eienen eno. An oll a voar e deus dour an eienen-ze pareet n'ous pet den clanv, hag e kendalc'h ato da ober burzudou. Er sizun all ar belerined a vele adarre gant ho daoulagad eur pare burzudus.

Eur plac'h iaouang ugent vloaz, crog ar c'hrign-beo e-poull he c'halon eleac'h ma zoa eur gouli scrijus da velet, a deu da Lourd da c'houlen ar pare. Mont a ra da gichen ar feunteun, ober a ra sin ar groaz, hag ec'h ef teir guerennad zour, ar genta en hano an Tad, an eil en hano ar Map, an drede en hano ar Speret-santel. Neuze e kemer eur pedervet guerennad, e tispag he bruched, hag e taol ar verennad zour-ze var he gouli en eur lavaret : Evelse bezet great.

Ha ne deus ket a beadra da c'hoarzin ha da ober goab o velet eur glanvourez oc'h ober orbidou evelse ? Mad, c'hoarzet an nep a garo, mes kerkent ha m'e doa great an dra-ze, ar plac'h iaouang a zao en eur lavaret : « *Va Doue, emaoun pare* ! Ha dioc'htu e voue guelet o lamet al lien goloet a lin brein a ioa var ar gouli, hag ar gouli a ioa eat kuit ; ne chome mui nemet eur gleizen. Hogen kementse zo digouezet d'ar merc'her vintin, 23 a vis gouere, gant eur vinorez euz a di ar vinorezed e Paris, hag oll goaperez an doctored difeiz ne virint ket oc'h eur pare evelse da veza burzudus.

Ho oll goaperez ne virint ket ken nebeut oc'h breac'h an Aotrou Doue da boueza avechou var an dud dizoue en em gemer oc'h an traou sacr. Bep en amzer e ro kenteliou bag a ro da anaout d'an oll, nemet dall e vent, ne les ket ato an emel euz ar pez a dremen var an douar, gant an doctored difeiz, pegement bennag a c'hoant o deuz ar re-ma da dremen ep Doue.

Eur gazeten c'hallek, hanvet l'*Univers*, a verke en dez all an teir gentelik-ma dibabet ganthi e mesk calz a re all.

Tri zoudard dizoue a zonjaz en em lacat da esa ho ijin var eur skeuden d'ar Verc'hez a ioa calz a respet evithi er c'harter. Unan anezho a blantaz he voulet e tal an imach ; an eil he scoaz en he feultrin, an trede pehini ne voa ket marteze keu difeiz hag an daou genta, mes ne grede ket diskuez e vije guelloc'h egetho, a scoaz en divesker.

Daou zervez goude, pa voa eanet an abaden, da bardaez, eur voulet, deut ne ouzer euz a beleac'h, a denas da skei ar c'henta euz an tri zoudard-ze en he dal, dres eleac'h ma en doa scoet imach ar Verc'hez. An eil a resevaz eur voulet en he beultrin, el leac'h ive ma en doa scoet skeuden mam Doue, hag ar voulet a voue losket gant eur spagnol a ioa astennet en eur foz ha dare da vervel. An daou zoudard-ma a varvas var al leac'h. An trede a resevaz eun tenn en he c'har. Ar medesin a lavare n'oa netra, hag e vije pare abenn pemp pe c'huec'h dervez. Mes er gouli, evit beza n'oa ket braz, e savas prenved dioc'htu, hag abenn ugent vloas goude, ar prenved-ze n'oa ket gallet c'hoaz ho divouenn; hag ar gouli, eun heuz he velet, a daole eur flear a roe donjer d'an oll. Ha ne voa ket eno dorn Doue ?

El Loren, eun den difeiz, eur chaseour, e veza en em gavet da dremen ebiou da eur groaz mission, a fellas dezhan en em lacat da denna d'ar guenn var ar c'hrist

stag oc'h ar groas-ze, hag a lakeaz he gamaradèt da ober eveldhan.

Antronoz ar chaseour-ze a ioa seizet he ziou c'har. Beva a reas pell goude ; morse avad ne c'hellaz ober eur gamed nemet dre ma veze caset gant he vevel.

E Wisembach, en eur geriadennig e troad ar menezíou Vosges, er c'harter a zo hirio d'ar brusianed, e voue guelet eun dervez eun den dizoue o testum en eur c'horn tro an oll loudouriach euz he jardin hag euz he bors. Goulennet e voue outhan petra en doa sonch da ober gant an traou lous-ze. — Ho zeleur aze var an hent, emezhan, evit prosesion ar zacramant.

Tri dervez goude an den-ze a voue scoet gant eun taol goad, hag a varve ep ma teuaz he anaoudegez dezhan. An deis ma tremene prosesion ar zacramant ebiou eno, e caset he gonf maro d'an douar. — Ar hazard, eme an dud difeiz ; eur c'hristen a lavaro : *justis Doue*.

Paray. — E Paray n'eus termen ebet d'ar pelerinach.

E fin ar miz tremenet e scrifet ac'hano e tigoueze ato bandennou pardonerien. Tud ar gær-ze, boaz abaoue daou viz da zigemeret kement a belerined, a zo evel pa vankfe eun dra bennak dezho pa na vez ket a bardonerien, ha gant ar brasa mercou a laouenidigez e saludont ar belerined nevez a zigouez.

En dez all e tigouezas pelerined Valans ha sant Stefan er memes dervez. Pelerined Valans, digouezet da genta, a ieas dioc'htu d'an iliz ; ar veleien a ioa en ho zouez, hag ez oa eur pevarugent bennag, evit gallout lavaret an oferen santel ha communia. Hogen a veac'h oant digouezet en ilis ma clefjont lavaret e tigoueze pelerined Sant-Stefan, hag e zejont a vanden a ziarben dezho evit ho digemeret. Ar c'his-ze a zo brema etouez ar belerined. Ar re a vez erruet araog a ia da zigemeret ar re a erru goude ; ha pa zeont kuit, ar re a chom varlerc'h a ia beteg ar gar da ambroug ar re a ia en hent. Kementse a ziskuez an unvaniez a zo etre ar bardonerien, hag en em anavezont oll evit breudeur, a be garter bennag e vent. Ha setu petra a laca an dud difeiz da egari, ha da grial a enep ar pelerinachou ; rak mar galfent ne ve var an douar emgleo ebet nemet evit an drouk.

Tour. — E Tour ez eus bet eur gouel bras d'ar 4 a vis gouere. Selebri a reat ar pevarzek cantvet deis-ha-bloas abaoue ma voue digaset corf sant Martin d'ar bez savet dezhan gant sant Perpet.

Brema pa rer kement a belerinachou, bez sant Martin, bet ato ker gloriuz ha guechall ken darempredet, ne c'helle ket mancout da denna pelerinet davethan. Deut ez oa en deis-ze eun niver bras, gant calz a veleien hag an Arc'hescop he unan en ho fenn.

Gouzout a rer ez eo coezet pell zo catedral sant Martin, hag ez euz hano d'he zevel a nevez. Evelse eur chaloni a henor a Aljer, pehini en deus prezeget, en deus comzet euz an esperans-ze da velet adarre eun ilis caer da sant Martin en he za.

Daou dour, emezhan, a zo c'hoas chomet ep beza discaret, hag a c'hortos guelet an ilis nevez. Ar feiz o resussita, evel ma on euz her guelet e Paray-le-Monial hag e leac'h all, hag evel m'her guelomp ama hirio, a ra deomp esperout e velimp ep dale an ilis-ma savet, hag ar gristenien vad euz a Frans o tont adarre da vez sant Martin evel ma teuent guechall.

Pare burzudus.

Comz a reamp hueloc'h euz eur plac'h iaouank a unan a hospitalíou Paris, pareet e Lourd oc'h en em voalc'hi gant dour ar feunteun vurzudus. Setu ama penauz eo c'hoarvezet kementse, ervez ma e deuz ar plac'h iaouang he unan he lavaret d'an hini en deus merket kement-ma.

O vont da Lourd, emezhi, ne zonjen ket goulen oc'h ar Verc'hez va farea ; sonjal a rean epken pidi evit ar Pab hag evit an ilis. Sonch am oa gouscoude da c'houlen ma vianaje va foan ; evit beza pare avad ne zonjen ket.

Brema pa zoun pare, e credan e tlean eul loden euz ar c'hras-ze da Sant Visanta Baul. En eur vont da Lourd oan bet o velet al leac'h ma zeo ganet, hag oan en em erbedet outhan. Cridi a ran eo hen en devezo laket mam Doue d'am farea.

Ne greden ket da genta beza pareet en eun taol. Caout a rea din oa serret va gouliou, mes ne greden ket sellet. Abenn eur pennad gouscoude e riz, hag e liviris neuze : Va Doue, pare oun ! N'em oa ket sonjet teleur dour oc'h c'hoezigennou am oa em c'hostez deou ha dindan va c'hazellou hag a rea din cals poan ; en nos varlerc'h e lakis varnezho eun tam lian soubet e dour feunteun Lourd, hag abenn antronoz e voan pare tre ; ne voa mui nemet cleizennou.

Setu aze comzou ar plac'h iaouang he unan.

Hogen ne voa ket avoalc'h kementse ; red oa e teuje ive ar vouezíegez da renta testeni d'ar burzud.

Eur mintinvez, ar superiorez a lavaras d'ar medesin a veze en ti :

— Doctor, ne gaf ket din e vec'h bet pell zo o louzaoui Lusia. (Lusia a rer euz ar plac'h iaouank.)

— Lusia ?.. Mes gouzout a rit ez eo ar verc'h kez brein bete mel he eskern gant droug an douar, ha ne bareer ket a glenvejou evelse.

— Gouscoude, doctor....

— Oh ! mar fell deoc'h, me he guelo.

Lusia zo kemennet hag a deu.

— Ahanta, va merc'h, penauz a rit ? eme an doctor.

— Iac'h, Aotrou, pareet oun.

— Penaus, pareet ?

— Ia, Aotrou, ar Verc'hez e deus va fareet.

— Oh ! ar Verc'hez? Mar e deuz ho pareet eo creoc'h egedonme. Hogen, guelomp.

Hag an doctor a vel n'eus nemet cleizennou eleac'h ar gouliou, ha n'eus mui c'hoezigen ebet.

Hag ar medesin coz, estlamet, en doa beac'h o cridi d'he zaoulagad.

— Ahanta, eme ar superiorez, petra a livirit ?

— Lavaret a ran e velan pare eur c'hlenvet ha ne bare morse.

— Lacat a rafac'h-hu an dra-ze dre scrit ?

— A dra sur, p'eo guir ne c'heller ket he nac'h.

Setu aze, eme an hini a scrif an dra-ma, ar pez am eus guelet ha clevet va unan. G. M.

Missionou. — Setu ama penauz e vir Mandarined ar Chin ar ger roet gantho d'ar Frans ha d'ar broiou christen all da lezel e peoc'h ar vissionerien hag ar gristenien er vro-ze. An Aotrou Foucard, missioner e Kouang-si a scrif, euz a gær Canton, da eur mignon dezhan, rener e clouerdi ar missionou a ziaveas bro, e Paris.

« Em liziri diveza, e comzen deoc'h euz an esperans am oa da velet o creski an niver euz ar gristenien er c'harter ma emaoun o prezeg enhan. Hogen eur barr arneu scrijuz a zo scoet varnomp d'an 31 a vis Meurs, d'al lun e sizun ar bassion.

Mintin mad e tigouezas tri den em zi. Ne anaien nemet unan anezho. Lavaret a reas din e voa an daou all mignoned dezhan. Armet oant ho zri ; hogen ne voan ket souezet gant kementse, rag ama er meneziou ez eus digred ha loened gouez all, ha ne dear nemeur a bell ep beza armet.

Digemeret a riz an dud-ze guella ma c'hellis. Kinnigen a ris dezho the ha butun. Aveac'h avad e voan azezet, ma em discarjont d'an douar ha ma en em lakejont d'am buzata. Guelet a riz em boa afer oc'h forbaned. Evel n'em boa na sicour na truez da esperout digant den, e sonjiz e voa deut va heur diveza, hag en em erbeden oc'h ar Verc'hez, oc'h sant Joseph, oc'h va æl mad.

N'oa ket gouscoude deut c'hoaz ar mare din da vervel. Dont a riz enhon va unan a nebeudou, ha souezet braz e vouen oc'h en em gaout etre daouarn eur vanden soudardet hag a ioa prez varnezho o lamet va dillad diganen.

Ne leschont ganhen nemet va bragou, va roched ha va lerou. Ar re all a ioa en em laket da scrabat kement a ioa em zi hag ive en tiez all er geriaden.

Collet em euz eta eur vech c'hoas kement am boa. Tud ar geriaden, christenien ha paianed, n'eus ket lezet eur boulifren gantho. Ar riz a dlie hor maga beteg an eost, moc'h, ier, ejennet, oll int eat gantho. Eur paour kez den, o veza clasket difen he dra outho, a voue gouliet e tri leac'h, hag eur bugelik bihan en devoa, stlapet dezhan var ar vein er pors.

Ar ganfardet-ze, ha ne gredent ket en em ziskuez da genta, a ioa pemp cant anezho, pevar gabiten hag eur c'holonel en ho fenn. Seis dervez bale o doa great evit dont da aloubi va zamik peadra-me, missioner paour ha n'em oa den d'am difen.

O velet an arme-ze, e sonje din e vijen e savete mar gallen comz oc'h ar c'holonel. O veza gallet gant calz a boan mont beteg enhan, e liviris dezhan n'oan ket eul laer, mes eur missioner deut euz an Europ. Diskuez a ris dezhan va liziri, va levriou, va c'halir, kement a brouve ar missioner, hag a dlie he lacat d'am difen, ha ne ket d'am laerez. Ne respontas ket eur ger din.

Ar goaz a roaz urs d'am liama ha d'am c'has da heul ar rejimant-ze bete ti ar prefet e Nan-nin-fou.

En dervez kenta, da noz, e c'houlenniz adarre comz oc'h ar c'holonel. Caset e vouen da gichen he zor, ha staget eno abouez va zreid ha va daouarn da dremen an noz dindan bolz an Env.

Evel ma voa gouliet ha bronduet oll va c'horf, em oa beac'h o vale, hag e c'houlenjon beza laket en eur gador-zouk. Evit respont e voue great eur skeul-c'houzouk da lacat din, hag an eil dervez e voue red din bale gant ar skeul c'houzouk-ze hed an deiz. Antronoz gouscoude e voue lamet diganhen ; guelet avoalc'h a reant ne dajen ket ganthi da benn va beach. Bennoz avad e vezen staget evel eur c'hi oc'h dor ar c'holonel. Asten a renken va dorn da c'houlen eur c'hinaouad riz, rag ar c'holonel ne lakeas morse rei tam din, ha n'en doa ket lezet ganhen eun diner. Guella pez ze edo neuze sizun ar bassion, hag e c'hallen gouzanv eun dra bennag evit hor Zalver. Digouezet e Nan-nin-fou, ar Gouarner a lakeas va c'has d'ar sous-prefet, hag hema a reas va zeleur er prizon e mesk an dorfetourien. Eno e voue laket eur chaden oc'h va gouzouk, ha va zreid er voask. Eur pemp varnugent torfetour bennag a ioa eno. Ne dremeniz eno nemet eun nosvez, mes al leac'h-ze a zo eur skeuden euz an ifern. Gouscoude em oa evel keuz o vont ac'hano, rak daoust da oll leoudouet va amezeien, em oa comzet dezho a Zoue, hag unan anezho, goude beza meur a vech epad an noz, pedet he zoueon lauz, a c'houlennaz ouzin lacat dezhan dre scrit hor pedennou. Sonch am oa d'hen ober, mes n'em boue ket a amzer.

Pa deuaz an deiz, e vouemp staget tri an eil oc'h egile. Neuze e vouemp distaget pephini d'he dro, ha caset dirag ar sous-prefet. Pa zigoueschon e voue lavaret din en em lacat d'an daoulin. Me a lavaras ne voa ket an dra-ze en hor boazamanchou-ni. Red e voue din gouscoude senti.

Ar barner a reas din lenn em Missel, a reaz eur goulen bennag ouzin, a zellaz oc'h va liziri *(passeports)*, a lakeas va dichadenna ha rei din eun tam bennak da zibri.

An dra-ma a ioa d'ar sul bleuniou. Hogen evel ar Mandarin-ze a ranke cas he varnedigez da eur Mandarin all hueloc'h, ne vouen losket ac'hano nemet seis dervez goude. Evelse e voan e frankiz abenn ar zul fask.

Ne ouzon ket penauz e zai an afer-ze. Cridi a ran e rai vad deomp, ha rak-se oun deut da Ganton evit discleria d'hor C'honsul ar pez a zo digouezet. G. M.

Grill Solferino.

II.

Epad ma voat nec'het o clask gouzout penauz e vije digaset ar gavaden, hag hi couls lavaret en noas, da gaout ar serjant; Alfred a lavaras d'he vreur Paul :

— Clask da vragou ha da zae goz da visca dezhi; ar re-ze a vezo mad diouthi, rag eun doare meut ganes-te e deus,

— Eun doare ment ganeme? eme Baul; oh! ne ket kement ha me.

Gouscoude ar bragou hag ar sae a voue clasket ha cavet; an daou vreur a ieaz adarre da gaout ho c'havaden, a ziskuezas dezhi an dillad hag a rea sin dezhi d'ho guisca. Houma ne rea nemet sellet outho, ho zrei hag ho distrei, ne zave ket avad euz a douez he c'holo.

— Claoustre, a lavaraz Alfred, eo eur verc'h eo, ha ne gred ket sevel da visca ar re-ze dirazomp-ni. Deomp ac'hann, ha bremaig ar re-ze a vezo guisket.

An daou botr en em dennaz, hag e guirionez, eur pennadik goude e veljont ar verc'hig o tont var ho lerc'h guisket ganthi an daou bez dillad.

An daou vreur a reaz eun abaden c'hoarzin oc'h he guelet; hag ar verc'hik, fouge enhi, a c'hoarze ive en eur stracal he daouarn.

Neuze e crokjont unan e pep dorn dezhi hag he c'hasjont da gaout ar serjant.

— Mad, a lavaraz hema, guir a lavar Paul, an dra-ze zo henvel oc'h eur c'hrill.

Neuze en em lakeas da ober goulennou outhi e iez an Itali, hag ar bugel kez, laouen o clevet coms outhi en he iez, a vouele en eur respont.

Ar serjant a glevas ganthi e voa Zitta he hano, e voa euz ar geriaden-ze a ioa brema didud, e voa bet lazet he zad hag he mam epad ar vrezel, hag he c'herent all, pa voant tec'het kuit, o doa he lezet ep dillad, hag hi a ioa neuze en em guzet etouez ar c'holo, ha ne deue ac'hano nemet en noz. Tri dervez a ioa edo eno evelse ep tam da zibri.

Neuze ar serjant a gasaz ar verc'h vian da gaout ar gantinierez.

— Clevit, mam Virginia, setu ama eur gavaden a zoare, great ho taou vap. Arabat e vezo deoc'h avad, c'hui na vel, lacat ar gavaden-ma er pod. Eleac'h he debri e vezo red rei eun tam bennak dezhi, rak tri dervez zo ema var iun.

Virginia, goude beza troet ha distroet ar verc'h vihan, a dennaz eun tam kig euz ar pod, hag ar serjant en em lakeas d'he farda d'ar gavaden.

Neuze e clascaz eur banne guin.

— Oh! eme Baul, ar c'hrill ne ef ket a vin; hag hen da gerc'hat dour dezhi.

Ar brud a ieas buan etouez ar zoudardet o devoa bugale ar c'haporal Gourdin cavet eur verc'hik coant etouez ar pez a chome euz ar geriaden distrujet, hag ep dale e voant diredet oll da zellet oc'h ar c'hrill. Ar re a vouie eur ger italian bennag a gomze outhi.

Ar verc'hik zu, ep eana da zacha var he zam kig, a responte gant eur vouezik treuk, henvel e guirionez oc'h bini eur c'hrill, hag eun tam ebat e voue evit ar zoudardet.

Virginia a lavaras neuze d'ar serjant :

— Ha brema, petra a raimp oc'h an dra-ze?

— He delc'her sur, c'hui vel, hag he maga.

— Me n'em eus ket a beadra d'en em garga anezhi.

— Pep den euz ar gompagnunez a roio eul loiad euz he souben, eur c'hinaouad euz he vara hag euz he gig, eur veraden euz e gafe, hah e velot e vezo muioc'h eget a zo izom; ha ne ket-ta, camaradet, e vezo great evelse?

— Ia, ia, serjant, evel a livirit; merc'h ar gompagnunez e vezo.

— Hag he hano a vezo *Grill Solferino*, eme Baul. Ar potrig en doa c'hoant da zelc'her mad d'an hano kenta en doa roet dezhi.

— Me, eme ar perrukenner, a zo o vont da gempen he fenn dezhi; lavaret a rafet e ve bet potred ar Zabat gant he bleo.

— Ha me, eme ar c'hemener, a ia da ober dezhi eur bragou hag eur zae nevez euz eur bragou hag eur zae goz.

Virginia a grogaz er plac'hig, he c'hasas ganthi dindan an delten, hag a reas couez varnezhi penn kil ha troad. Neuze e viscas dezhi eur rochet da Baolig, hag e lakeas dezhi adarre ar c'hos bragou da c'hortos guelloc'h.

Neuze ar perrukenner en devoue he dro, ha gant eun nebeut taoliou sizail en devoa discaret he bleo rouestlet, ha great eur penn touz dezhi.

Eun ebat oa guelet Zitta gant he roched venn, he fenn touz, he min du, he daoulagad skeduz evel diou c'houlaouen, ha pa c'hoarze, ar pez a rea aliez, o tiskuez diou rencad dent guenn ha munud evel dent eur c'haz.

Abenn ar pardaez, ar soudard kemener en doa great dezhi eur bragou ruz, eur zae hag eur c'hepi; henvel oa oc'h eur bugel euz ar rejimant.

Eur boutou a voue diesoc'h da ober dezhi; he zreidigou n'oant ket brasoc'h eget paoiou eur c'haz; hogen boaz oa da vale divoutou, ha ne rea nemeur a van evit mont diarc'hen.

Da goan pep soudard a lakeaz eul loiad souben e kamel pe scudel Zitta; dek guech re evit ar verc'h vihan; ha setu hi ken eüruz ha ma c'hell beza eur buguel euz he oad.

G. M.

(Eur pennad all er sizun a zeu.)

Eur prizonier er Prus.

XIII.

Lezet on eus Guillou ha Vurtz en eur c'hombot euz ar c'henta clas, azezet pe astennet var ho c'hadoriou bourret.

Dont a reaz an noz, eme Villou, ha Vurtz en em roas da gousket. Evidoume ne c'hellen cousket berad; ar pennad moreden am oa great var an deiz a vire ouzin da gousket brema. Gant an noz oa deut an amzer da veza ien braz, ha petra bennak ma edomp en eur wagon c'houdor, n'oa ket tom din, crena a rean zoken gant ar riou.

Digouezet e Gotha, Vurtz a zihunas; scornet oa he izili, hag en em lakeas da frota divrec'h ha divesker gant erc'h. Eur pennad goude e tigouezemp e Erfurt. Vurtz eo a lavare din hanoiou ar c'heriou-ze, rag evidonme ne vouien ket peleac'h edomp.

Evel ma zoa erc'h ha scorn, an trein ne dea ket buan, hag e lakeamp eur pennad mad a amzer da vont euz an eil gar d'eben.

Edo an deiz o tont pa zigoueschomp e Veimar. Goude beza chomet a za eun nebeudig, an trein a ziblasaz adarre, ha Vurtz a lavaras ere :

— Alo, emaomp ama adarre evit eun heur all!

Ar goms-ze a goustas ker deomp, rak kerkent e veljomp rener an trein o sellet en hor c'hombot. Oc'h hor guelet e chomas ker sebezet, ker strafuillet evel eun torfetour a velfe daou archer o tont da gregi enhan divar greiz he dorfet. Petra bennak ma c'hellemp caout aoun na vijemp puniset da veza en em laket evelse en eur c'hombot ha n'oa ket evidomp, ne c'heljomp ket miret da zirol hon daou da c'hoarzin o velet pe ger balc'h oa chomet ar rener. Anat oa en devoa aoun evithan he unan, hag e vije kemeret an tam dievesdet-ze euz he berz evit eun torfet bras. Dont a reas gouscoude eun nebeut euz he estlam, hag e c'houlennaz :

— Abaoue peur emaoc'h aze?

— Abaoue Cologn.

Neuze gant eur vouez hag a grene evel eun den condaonet d'ar maro, e lavaras deomp :

— Deut alesse!

— Evel a gerot, va den, eme Vurtz.

Hor c'has a reas neuze da gaout hor c'hamaradet da eur c'hombot euz an trede clas na petra-ta.

Ar brizonierien, e c'hellit credi, a voue souezet oc'h hor guelet o tigouezout en ho zouez. Peleac'h oc'h bet? A beleac'h e teuit? Penauz en em gavit ama? Setu ar goulennou a reat ouzomp a bep tu. Eun tam ebat e voue evitho pa glefchont ganeomp penauz on doa great hon tro o tremen ep hor c'hoan.

Etouez ar brizonierien er c'hombot ma voant caset, e voa eur serjant o conta a zoare ar victoriou gounezet gant Napoleon kenta el leac'h ma edomp, var ar brusianed hag ar russianed. Distaga a rea an dra-ze ker c'hoeg ha gant kement a dan ma cave deomp guelet ar fransizien o tiscar prusianed a steiou; caout a rea deomp beza en ho zouez, ha mont a rejomp kement er meaz ac'hanomp hon-unan ma loskchomp ep he zonjal ar griaden-ma :

— Bevet an Impalaer!

Pa voa losket ar griaden-ze ganeomp e chomjomp evel sebezet. Cridi a reamp e teuje ar brusianed o doa hor c'hlevet d'hon trugarecat gant taoliou gros-fuzil.

Mes nan; ne ziskuesjont ket beza drouk contant.

Cridi a reant ep mar eo ho roue Guillou, en deus brema kemeret ive an hano a impalaer, eo a saludemp.

M'o divije gouezet eo en ho enep ha dre gasoni outho eo e loskemp ar griaden-ze, ni a vije coustet an dra-ze ker deomp.

Eno e voue great deomp disken da zibri hor souben. Vurtz ha me, evel n'on doa ket coauiet an derc'hent, he c'havas guelloc'h eget n'he c'havemp en dervéziou all, rak muioc'h a naoun or boa. Hogen eno e tlemp ober eur pred mad, rak Vurtz o veza en em belleat diouzomp, me lavar dious Mauris ha diouzin-me, rak Mauris kerkent ha m'en doa gallet disken euz ar wagon, a ioa diredet d'am c'hlask, Vurtz a zistroas d'hor c'haout kel laouen ha kement a fouge enhan evel eur chaseour o tistrei euz ar mare roued pa vez bet mad ar mintinvez. Bez' ez oa ganthan daou vara fresk hag eur peziad kik.

— E peleac'h ec'h eus cavet ar re-ze ta?

— Oh, ar re-ma zo bet eas da gaout, roet int din e prezant.

— Ha gant piou? petra, fransizien a zo ama?

— Ar re-ma zo digant eur prusian.

— Bah! ne ket credabl.

— Mad, guir eo, ar re-ma zo digant rener an trein. An den kez-ze zo c'huenn en he lerou; crena a ra gant aoun na dafemp da vrudi en deuz hon lezet e combot ar Jeneraled; tremenet en deuz ar mintin o palouera ar c'hadoriou bourret caillaret ganeomp-ni. Me zouch din e cred, mar bez gouezet an dra-ze, nebeuta a vezo great dezhan eo he lacat d'ar maro. M'o pije guelet pebez min a rea o rei ar re-ma din hag o lavaret din, tevel, tevel! Me am eus lavaret dezhan n'en doa ket izom da gaout aoun, e vijemp ker mud ha pesked; mes n'eus fors, aoun en devezo keit ha ma vezimp en trein.

An den-ze zo deomp, hag e c'hellomp he lacat da ober hor c'hevridiou mar keromp.

Etre daou on doa debret hor bara hag hor c'hig, hag e c'houlennemp, daoust peleac'h hor c'haser?

— Ma o pije sonjet, eme Vauris, goulen oc'h ar rener?

— N'em eus ket bet kementse a amzer.

Sellet a reamp neuze oc'h an turcozet a ioa eur scrijho guelet kement a boan o doa gant ar riou. An dud keiz-ze, boas dioc'h amzer dom, a zo maro couls lavaret oll e prizoniou an Allmagn.

Pa voamp diblaset adarre, Vurtz a lavaras :

— Mad eo, mont a reomp gant an hent mad.

— Penauz ec'h ouzout an dra-ze?

— Clevet em euz ez eamp gant hent Leipsig, hag evelse peleac'h bennag e vezimp caset, e vezimp tost d'an Autrich pe d'ar Pologn.

Red eo delc'her sonch e tliemp tec'het kenta ma caf-

jemp tro, hag evelse oa calz evidomp beza diskennet eleac'h ne vijemp ket pell dioc'h harzou an Allmagn.

Pa voa tremenet Leipsik ganeomp, Mauris a c'houlennaz oc'h Vurtz.

— Ato emaomp-ni er Prus?

— N'emaomp ket, brema emaomp e Sax.

— Hag ar Sax a zo ive en Allmagn?

— Ia, ia, atao.

— Ha goude, peleac'h en em gavimp?

— En Autrich.

— An Autrich da viana ne ket an Allmagn eo?

— Siouas, eo.

— Ne dal ket ar boan neuze, ma n'on eus nemet an Allmagn ato.

— Cals kem a zo, va c'hamarad; eno ema an Allmagn vad, hag ama eleac'h m'emaomp ema an Allmagn fall. Dre eno ez eus kement a gasoni oc'h ar prusianed evel a zo e Strasbourg.

Mauris neuze a droaz ouzin-me hag a c'houlennas:

— Guir eo ar pez a lavar?

— Oh ia, leme ve, guir avoalc'h.

Epad ma comzemp evelse ez oa tosteat ouzomp evit hor silaou eur prizonier hag a ioa guisket, Doue a voar penaus; n'oa ket ganthan daou dam dillad hag a iaje an eil dioc'h egile. Lavaret a reas deomp e voant bet eiz euz he garter kemeret e Vissembourg, taolet er memes prizon, hag euz a eis ma voant ne voa chomet nemethan beo, ar re all a ioa maro oll an eil varlerc'h egile gant clenvet, gant ar riou, an naoun, hag hen, dre ma varvent, en doa kemeret tamou euz ho dillad evit en em c'holo; c'hoas oa guisket fall avoalc'h. Hema a ioa euz ar vanden genta a brizonierien a ioa bet caset er Prus, hag euz ar re-ze, n'eus distroet nemeur d'ho bro, oll oant maro eno, rak ne c'heller ket harpa pell e prizoniou ar vro-ze, da viana oc'h ober dezho evel a reat deompni. Lavaret a reas deomp en doa great he zonch da dec'het kenta ma c'helje, hag oa guelloc'h ganthan mervel eget chom pelloc'h e prizoniou evelse.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

AN ABOSTOLACH DA BEP KRISTEN.

BARZAZ.

III.

Me c'houlen ma ve peb kristen
Stag mad bepret oc'h he lezen,
Goude-se er gwir abostol
Kalouneg ha skouer vad d'an oll.
D'en abostol tri dra so dleet
Mar d'eo unan a dud ar bed:
Skiant ha feiz ha karantez
Tri benveg mad a n'int ket rouez.
Skiant n'eo ket descadurez
Evel m'her c'hreder re aliez;
Skiant a so ar sklerijen
D'he c'hinivelez roët d'an d'en.
Skiant a ziskuvez ar mare
Da baouez, da vont adarre,
Da brezeg koulz ha da devel
Da gomz goustad pe da gomz huel.
Ar feiz a so gwelloc'h benveg
Netra ne harp oc'h er feiz c'houeg
Ober a ra burzudou braz
Kerkoulz hirio evel biskoaz.
Feiz a ro nerz da dud dinerz
Feiz a ra plega tud penverz,
Feiz a ra diouan ebestel
Evit mont da brezeg a bell,
En er gher ar feiz eo a ra
Pep tra talvoudeg er bed-ma.
Epdhi, brezel ha kassoni.
O karantez gwella vertuz
Te so ker meulet gand Jesuz,
Peb tra en deiz a dremeno
Hoghen bepret te a bado.
Er galon ganez entanet
Var ar bed oll a so savet,
A drec'h he oll goal ioulou,
Evel an heol ar c'houmoullou.
Dreist oll ha bepret e c'houlen
Ma ve stignet ar gwir greden,
Ma ve karet an Aotrou Doue
Ha ma ve salvet peb ene.
Mar d'euz en den e dienez
Kollet ganta he oll danvez
Kerkent e red evit ranna
Gant ar paour keaz he zam bara.
En den a gaf trubarderez
Ne c'hell kousket gant an enkrez,
Kerkent e red evit skuilla
Louzou var gouliou an den-ma.
Hema a so goal diskaret
Gand peb unan eo dismeghet,
Kerkent e red evit asten
He dourn d'an den so en anken.
Hennont so du gant ar c'hlenvet
Tro var dro e veler tec'het,
Kerkent e red evit harpa
Ar paour er mare diveza.
Mar chom varlerc'h bugaligou
E kreiz ar brassa ezomou
Kerkent e red d'an emzivad
D'her c'hendelc'her er rouden vad.
N'euz nemet Doue a vel bemdez
Ar vad a ra ar garantez
O sevel ar re diskaret
En ho c'horf pa en ho speret.
Den a garantez, c'houi dreist oll,
A lakan er gwir abostol
C'houi c'hell gounit meur a ene
Ankouanc'haüz ez ho Doue.

Diouallit mad da goll ar gwel
A gomzou Jesus en Aviel,
Petra eo iec'het pe zanvez
Pe c'halloud pe deskadurez?
Henvel int oc'h er bouill moghet
A dremen kerkent a luc'het
N'eus nemet Doue hag hon ene
Da badout en eternite.
Var an ene e tleït pleustri
Hag he skoazia a zevri
He zomma, he sklerijenna
Ha var an hent mad he blenia.
Ne gollit morse ar mare
Da c'hounit da Zoue en ene.
En ene a so talvoudeg
P'eo gwir he deuz kousket ker c'houeg.
Pa viot karet, savit ho mouez
Ar garantez so en alc'houez,
An or ne gavoc'h mui prennet,
En ene oc'h euz gounezet.
Evel en oan c'houi he c'hasso
Da veza goalc'het en dour beo
Gant ar pastor mad, ar beleg
En hano an oll c'halloudeg.
Ho krassou kerkent, va Doue
A gwezo puill braz euz an Env
Var oc'h abostol talvoudeg
Var er c'hristen ker kalouneg.

J. Fave.

Gouel Maria an erc'h. — D'ar pemp euz ar ar misma e rer gouel Maria an erc'h. Hogen an deis-ze a zigas da zonch euz eur burzud digouezet e Rom en eun iliz all, hanvet guechall ar Pantheon, ha consacret goudeze da Zoue dindan an hano a itron varia ar verzerien.

Pa voue consacret an ilis-ze da Zoue, eme ar c'hardinal Baronius, ar iuzevien a ioa e Rom en em lakeas da voapaat ha da gaketal var gementse. Eun den nobl euz a gær, hag a ioa ganetdall, a voue mantret o clevet ho blasfemou. Ar zonch a deuas dezhan da c'helver ar iuzevien da iliz santez Mari ar verzerien, hag evel pa vije inspiret gant Doue, e c'houlennaz outho hag en em ober a rajent christenien mar bije rentet ar guelet dezhan araok ma vije echu deis gouel ar chandelour. Ar iuzevien a reas sin ec'h asantent da gementse.

Deiz ar gouel an dall a zigouez, a ia a dreuz an ingroez tud a ioa eno bete creiz an iliz, hag eno en em laca da gana calonek an antifonen-ma en henor d'ar Verc'hez:

« Bezit laouen, Guerc'hez Vari, rak c'hui oc'h unan oc'h eus distrujet an oll hereziou dre ar bed oll. »

A veac'h en doa echuet he vom kan, ma voa digoret he zaoulagad ha ma vele couls ha pep unan.

Ar iuzevien o velet ar burzud-ze, a zistroaz ous Doue a vanden, hag ar Pab he unan ho badezas.

Setu petra a lennomp en eur gazeten euz a gæn Florans.

E Roazon e preparer eur pelerinach a dle mont da Lourd en derveziou kenta a vis Guengolo. Ar pris da baea evit mont ha dont a vezo 60 l. 60 c. en eil clas, ha 43 l. 10 c. en trede clas, ma ve 500 pardoner. Mar sao an niver euz ar bardonerien da 1500, ar priz a vezo c'hoas bianeet.

Eur pelerinach all a zo hano anezhan en Normandi, en escopti Coutans, e menez Sant-Mikel. Di, evel ma c'houzeur, eur bet eus pennad mad e caset ar brizonierien, hag an Aotrou'n Escop Bravard a zo deut abenn da renta adarre d'ar relijion ar chapel-ze d'an arc'hæl sant Mikel. Brema e c'halv ar vro da zont di e pelerinach. Ar pelerinach a bado teir sizun, adaleg ar pevarzeg a vis Guengolo beteg ar pemp a viz here. Ar pevarzeg a vis Guengolo, deis gouel exaltasion ar groas santel, a zo merket evit beza deiz ar pardon bras.

En Itali, evel on eus lavaret kentoc'h, ez eus bet meur a gren-douar er miziou diveza-ma. Ar c'hrendouar a zo a dra sur, eur voalen a gastiz abers Doue, hag ar voalen-ze e deus scoet ato bep en amzer var ar vro-ze, hag a ia ato var voasaat.

Ervez an den goueziek Perrey ez eus bet contet en Itali, en decvet cantvet, dek cren-douar; en unnecvet cantvet, daouzek cren-douar; en daouzecvet cantvet, unnek cren-douar; en trizecvet cantvet, dek cren-douar; er pevarzecvet cantvet, pemp cren-douar; er pemzecvet cantvet, c'houezek cren-douar; er c'houezecvet cantvet, seis cren-douar varnugent; er seitecvet cantvet, cant pemp ha pevarugent cren-douar; en trivare'hvet cantvet, daou-c'hant cren-douar.

Emaomp c'hoaz eur pennad mad dioc'h fin an naontecvet cantvet, hag ez eus bet a vrema, er c'hanvet-ma, tremen daou-c'hant cren-douar en Itali.

Evel ma zomp boas da velet bep bloaz, ar vugale scoliet gant ar vreudeur o deus gounezet adarre a gals var ar vugale scoliet gant mistri laïk er c'hompozisionou a rer e Pariz evit beza resevet er scoliou hueloc'h. 507 scolaer a ioa digaset da gomposi, 269 d'ar vistri scol laïk, ha 238 d'ar vreudeur. Var an niver-ze ez eus resevet evit mad 165 scolaer, 109 d'ar vreudeur, ha 56 epken d'ar vistri scol laïk. Ha c'hoaz eo red evesaat o deuz ar vistri scol laïk ugent ti scol ha tri mil scolaer muioc'h eget ar vreudeur.

En *dessin*, ez eus bet c'hoas muioc'h a gem. An tri bris kenta zo eat gant scolaerien ar vreudeur. Ar *Jury* a lakeas rei eur pevare priz, o sonjal ez aje gant bugale ar vistri scol laïk; mes nan, savet eo bet ive gant daou scolaer d'ar vreudeur.

Dissul tremenet an Aotrou'n Escop en deus roet an urziou e catedral Kemper. 31 belek nevez. Er sizun a zeu e livirin marteze hirroc'h var gementse.

Cannad calon Jesus a rent cont bep miz euz an devosion hanvet *Abostolach ar beden*, hag a verk bep miz ive an *intansion* jeneral a dle da gaout o pidi ar re zo en emgleo-ze a bedennou. Evel ma zeus marteze etouez lennerien *Feiz-ha-Breiz* meur a hini hag a zo en emgleo-ze, e ve mad merca evitho an intansion-ze euz ar mis. Setu ama intansion jeneral miz Eost :

GOULEN MA VEZO SILAOUET AR BEDEN EN DEUS GOULENNET AN TAD SANTEL AR PAB OC'H AN OLL GRISTENIEN FIDEL.

An oll a voar en deuz hon Tad Santel merket an tri dervez araog anter-eost, evit ma teui an oll gristenien vad da bidi en derveziou-ze evit goulen digant calon Jesus, dre scoazel he Vam Santel, ma plijo ganthan rei ar frankis d'he iliz, ha nevezi ar speret a feiz etouez an dud.

An oll gristenien vad a dle kemeret perz er pedennou-ze a c'houlen diganeomp hon Tad Santel ar Pap, mes ar re zo en Abostolach ar beden a dle c'hoas kemeret muioc'h a berz enho eget ar re all.

CONGRÈS *pe Emgleo breton evit 1873.* — An emgleo pe an asamble-ze a vezo er bloa-ma e Kemper, hag a zigoro d'ar 15 a vis Guengolo. Eno e vezo menek dreist oll euz a zaou dra : 1° Euz a gement a zell oc'h al labour douar ; 2° euz ar pez a c'halver *Archeologi*, da lavaret eo euz ar pez zo bet savet gant mein er vro-ma, ken en amzer an drouizet coz guech all, ken abaoue.

Ar re a zo en emgleo-ze a zo tud gouezieg, hag a vezo hano gantho eno euz a veur a dra all c'hoaz, euz a histor Breiz, euz an doare m'eo bet renet ha rannet, etc.

Cren-douar e tu ar c'hreis deiz. — En eur c'harteriad, e tu ar c'hreis deiz d'ar Frans, ez eus cren-douar dalc'h mad abaoue eur pemzek dez zo. Guelet a rer discaret chiminalou, pennadou moget, pennadou all faillet ha faoutet, tiez anter goezet, ilizou ha ne greder mui mont enho. Couls lavaret bemnoz e vez eun hejadeu bennag, hag an dud, na petra ta, zo strafuillet. Comz a rer euz eur c'halvez hag en deus bet chans. O santout eur grenaden e sao euz he vele ; n'oa ket eat teir gamed dioc'h he vele, na doa flastret ha bruzunet oll ar guele-ze gant eun dolzennad mein goezet varnezhan. Catedral Viviers a zo ive goal laket.

Epad ma scrifan kement-ma e clevan ema an Aotrou de Leseleuc, Escop Autun, e Brest. Gouzont a reamp an doa sonch da zont, araok fin an hanv, da velet he vam a zo c'hoas beo daoust d'he oad bras. G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *9 Eost.*		Pont-n'Abat. — *7 Eost.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	30 lur, 02 c.	Guinis.....	34 lur, 25 c.
Segal.....	24 lur. 70 c.	Segal.....	20 lur, 83 c.
Eiz.....	17 lur. 00 c.	Eiz.....	19 lur, 30 c.
Ed-du.....	24 lur, 22 c.	Ed-du.....	20 lur, 83 c.
Kerc'h.....	18 lur, 84 c.	Kerc'h.....	19 lur, 50 c.
Avalou douar	8 lur, 00 c.	Avalou douar	7 lur. 00 c.
Montroulez. — *2 Eost.*		**Castellin.** — *7 Eost.*	
Priz ar boezel.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	26 lur, 03 c.	Guinis.....	34 lur, 24 c.
Segal.....	15 lur, 62 c.	Segal.....	22 lur, 85 c.
Eiz.....	14 lur, 47 c.	Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	8 lur, 86 c.	Ed-du.....	20 lur, 00 c.
Kerc'h.....	12 lur. 00 c.	Kerc'h	17 lur, 00 c.
Avalou douar.	8 lur, 00 c.	Avalou douar.	7 lur, 50 c.
Kempêle — *24 Gouere.*		**Landivisiau.** — *6 Eost.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	32 lur, 00 c.	Guinis.....	32 lur, 00 c.
Segal.....	20 lur, 00 c.	Segal.....	26 lur, 00 c.
Eiz.....	17 lur, 77 c.	Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.. ...	17 lur, 64 c.	Ed-du.....	20 lur, 00 c.
Kerc'h.....	18 lur, 33 c.	Kerc'h.....	12 lur, 00 c.
Avalou douar.	8 lur, 00 c.	Avalou douar.	14 lur, 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

DISSADORN 23 EOST 1873. N° 447 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 23 Eost 1873.

Perag ez eus kement a gounnar en dud difeiz pa gomzer dezho a vurzudou ? Perag e nac'hont-hi eur burzud hag hi oc'h her guelet ho unan gant ho daoulagad ? Lacat a rit dirazho, evit skuer, eun den pareet en eun taol dioc'h eur c'hlenvet hag a voa red d'ho doctored ho unan anzao ne c'hellent, gant ho oll gouezieged, caout louzou ebet outhan ? Guelet a reont an den deut iac'h en eun taol, anzao a rancont ne ouzont ket penauz eo bet pareet, ne ket dre vouezieged an dud eo deut ar iec'hed dezhan, hag evelato e talc'hint da lavaret ne c'heli beza na burzud na miracl ? Ha ne d'eo ket eno nac'h e ve eun heol epad ma zeo drellet ho daoulagad gant ar sked euz he sklerijen, ha ma zint dévet gant ar c'hrouez anezhan ? Ha perag nac'h eun dra hag a veler ker sclear ? Gortozit, evesait mad hag e velot perag ne fell ket dezho anzao e ve burzudou.

Anzao eur burzud a zo anzao ez euz eur c'hallout hag a zo en tu all da oll c'houeziegez an den, eur c'hallout hag a ra evel c'hoari ar pez ne c'hell ket zoken an den da gompren. Hag anzao ar c'hallout-ze eo anzao ez euz eun Doue ; ar pez ne fell ket dezho da ober. Rak mar deuz eun Doue, eo red mad e ve mestr d'an den, hag en dele an den cont da renta dezhan ; red eo e ve just ha leal, ha dre-ze ne c'hell ket ober ar memes tra d'ar re a vir he c'hourc'hemennou ha d'ar re a vres anezho dindan ho zreid. Hag ama e teu dioc'htu ar zonch euz ar baradoz hag euz an ifern, ar zonch-ze gant pehini eo kement bourrevet an dud dizoue.

Anzao eur burzud a ve anzao an oll guirionezou euz ar Relijion catolik, rag ar guirionezou-ze en em zalc'h evel ar mellou euz eur chaden.

Evit skuer, anzao e deuz ar Verc'hez santel great eur burzud bennag e Lourd pe e Rumengol, ha ne d'eo ket anzao ez eo mam da Zoue evel ma tesk deomp an ilis catolig ? Hogen mar d'eo ar Verc'hez Vari mam da Zoue, neuze-ta map Doue a zo en em c'hreat den, neuze-ta map Doue a zo maro evidomp var ar groas, neuze iveta an Aviel ha kement en deus desket deomp a zo guir, rag eun Doue ne c'hell na trompla nag en em drompla. Hag evel an dud difeiz ne fell dezho anaout nag Aviel, nag ilis, na lezen Doue na lezen an iliz, e c'hellit cridi ez eo poanius dezho anaout an oll guirionezou-ze ; rag e penn an oll guirionezou-ze en em'gaf ato, evel daou flam tan, an daou c'her-ma : baradoz, ifern ! Hag evel ma c'houzont ervad, o veva evel ma reont, n'o deus guir ebet d'ar c'henta euz an daou leac'h-ze, hag evelse e ve red dezho anzao n'o deus da c'hortos nemet an eil.

Guelet a rit bete pegeit e c'helfe beza poulzet an dud difeiz oc'h anzao eur burzud. Guelet a reont ne c'hellont ket hen ober ep rei guir d'an oll d'ho zremen evit tud diskiant ma na gredont neuze ive oll guirionezou ar feiz, ha mar chomont ep heuilla ar pez a c'houlen ar guirionezou-zé digantho. Ha setu perag e kendalc'hont da nac'h ar pez a velont dirag ho daoulagad, ha petra bennak ma zeo kementse beza diskiant, ez eo guelloc'h gantho beza diskiant evelse eget en em zieza, na rei digemer da eur greden hag a c'houlenfe digantho ren eur vuez dishenvel dioc'h an hini a renont.

Paris. — Setu ama ar pennad scrit caset gant an deputeed catolig euz ar Frans, d'hon Tad Santel ar Pap, evit diskuez ho fidelite d'an iliz ha d'ar relijion.

« TAD SANTEL,

« An deputeed euz an Asamble national a Frans, pere en em zestume brema ez euz eun nebeut derveziou e Chartr, ha goude e Paray-le-Monial, hag ar re euz ho c'henndeputeed a zo en unvaniez a galon gantho, petra bennak n'o deus ket gallet ober ar pelerinachou-ze, a ginnik d'ho santelez an testeni euz ho respet hag euz ho zentidigez evidoc'h.

« Mantret o velet pe ger reuzeudig eo hor bro ha pe ger poaniet eo an iliz, ec'h esperomp ferm, Tad Santel,

e teui Doue da zelaou ho pedennou, hag ar re a zao brema varzu an Env euz a gement corn a zo er bed, ha dreist oll euz ar Frans.

« Ne c'hoantaomp netra kement evel guelet ilis Jesus-Christ o caout ar gounit, hag hor c'harantez evit hor bro, hag an anaoudegez on euz euz an amzer dremenet, a ra deomp esperout e cavo adarre an ilis hag ar Frans he merc'h hena, an eil dre zicour eben, ar peoc'h hag ar frankiz, e teuint adarre da veza braz ha respetet.

« Penauz ne esperfemp-ni ket er mare ma en em zantomp poulzet, ep ma c'halfemp miret, gant ar pez a boulz ar bobl a Frans varzu al lec'hiou santel elec'h ma zeo plijet gant Doue diskuez he drugarez hag he oll c'halloud ?

« Nan, ne c'hell ket mancout da veza saveteet ar vroze e deus bet kement da c'houzanv, ha pehini, o velet sclear erfin petra zo bet kiriek d'ar reuziou zo coezet varnezhi, a zistro d'ar virionez ous pehini e devoa serret he daoulagad, hag en em daol da dreid an hini a voar sevel, pa blich ganthan, ar broiou coezet ha discaret.

« Plijet ganeoc'h, Tad Santel, biunigen an distro eürus-ze hag ar pez a reomp evit hen diskuez. Bennigit hon resolusionou hag hon labouron.

« Cridi a reomp kement a gredit ; digemeret a reomp, gant ar brasa sentidigez, kenteliou vikel Jesus-Christ, ha ne oufemp ket caout brasoc'h laouenidigez eget an hini da lacat ehars ho treid hor c'halonou pere zo calonou catoliked fidel, hag a zo ho pugale douget meurbed evidoc'h.

Rom. — Ervez ar c'hazetennou, ar brezegen great gant ar Pap d'ar 25 a vis gouere en deus laket ar iuzevien, an dud difeiz, ar framasoned, an dispac'herien, da scrigna ho dent ; lavaret a rafet e ve bet laket an houarn rus var ho gouliou. Iudal a reont kement a gounnar zo enho. Blasfemi a reont evel al loen milliget euz an apocalips. Mont a reont bete lavaret ne anavez ar Pap na Doue, na Jesus-Christ, nag an ilis. An dud dizoue, eme eur scrifagner, a zo divez, lavaret a c'heller c'hoaz ez int diskiant.

Hogen caer a zo ober ha lavaret, prezegen ar Pab a zo en em skignet dre an oll Europ ha zoken er broiou all ; e pep leac'h kement christen en deus feiz ha coustians he digemer gant respet evel coms Doue e unan. N'eus douet ebet, an oll alouberien a zo scoet gant an anaouen vras ; deputeed, senatourien, ministred, roue, oll int barnet ha condaonet. Kement hini o deus douget pe aliet, pe sicouret dougen al lezen a daol an urziou relijiuz en traon, ar re a ra ar pez zo gourc'hemennet dre al lezen-ze, ar re a bren ar madou aloubet, laeret divar goust an urziou relijius, a zo oll dindan an anaouen.

E c'hellit cridi ez euz aleiz hag a c'hoars melen ; rak pe gen difeiz bennak ma vet, pe ma ve c'hoant da veza, e chom ato avoalc'h a zantimant e gouelet ar goustians evit he lacat da gaout morc'hed. Ne maer ket pell avoalc'h dioc'h an iliz ha dioc'h ar Pap evit gallout ober, ep aoun ebet, goab euz ar setansou douget ganthan. Gouzout a rer ar setansou-ze, ar barnedigeziou-ze ne gouezont ket d'an douar, hag a vez sevenet peurliesa en despet da finese, da c'hallout ha da fallagriez an dud. Gouzout a rer madou laeret, aloubet, ne binvidicaont nemeur ar re ho zach gantho, dreist oll pa ve coezet varnezho malloz an hini en deus guir da liama ha da ziliama. Gouzout a rer e teu ar madou-ze peurvuia da deuzi etre daouarn ar re o deuz ho aloubet, hag o teuzi e teuzont ive ar madou all etouez pere int bet laket dre zislealdet. Ha setu perag ar madou-ze aloubet ha laket e guers, a gaf nebeut a dud d'ho frena ; rak meur a hini, hag o doa sonch d'en em binvidicat ha da zont da veza mondianet o kemeret couls lavaret evit netra ar madou aloubet, o deuz aoun na dafent da netra etre ho daouarn, ha na dafe ive ho danvez all d'ho heul.

Hon tadou coz a lavare : kement a deu da heul troad an diaoul a ia oll d'he houarna, ha c'hoaz e chom dezhan ato eun troad dishouarn. Madou destumet gant ar c'hrog pe ar rastel, a gaf ato eur forc'h evit ho fouilleza.

Alouberien Rom a laca spierien en dro d'ar Pab ; beteg er bandennou catoliked da bere e ro an tad santel digemer, en em sil hiniennou anezho. Guella pez a zo, ar Pab ho anavez gant eun taol lagad, ha ne d'eo ket eaz he drompla.

En dez all e roe digemer da eur vanden catoliked. O veza eat da ober eur bale en ho zouez, evel ma ra peurvuia, e vel eno, etouez an itronezed, ha tostik da eun escop, eun den huel a vent, eur bouchad baro zu oc'h he elgez.

— C'hui, eme an tad santel dezhan, a zo deut da Rom da zifen va enebourien.

Ar goaz a chomas sebezet, digor he c'hinou.

— Ia, eme ar Pab, da zifen va enebourien, rak c'hui zo eun ofiser euz a archerien ar roue.

Bez'ez oa e guirionez eun ofiser, bet diaraog unan euz a lamponed Garibaldi. Mont a reas kuit, mezuz ha counnar enhan.

Hogen penauz e c'hell spierien evelse mont beteg e camprou ar Pap ? Ne ouzeur ket ; ar pez zo sur eo ne ket æz beza eveziant avoalc'h evit miret outho da vont eleac'h ma fell dezho.

Ar priziou zo bet roet en ti scol dalc'het e Rom gant breudeur ar scoliou christen. Cannad ar Frans n'edo ket eno, mes he eil, pe an hini a zalc'h leac'h dezhan, en deus great eur brezegen eleac'h ma en deus great meuleudi hag histor an urs-ze.

An den eürus Lasal a ioa chaloni e Reims pa zavas c'hoant ganthan da zevel eur scol bennag evit scolia, ep ma coustje netra dezho, ar vugale n'o doa den d'ho c'helen. Caout a reas da genta daou vestr scol hag ho lojaz e ti eur person paour euz a Reims.

An daou-ma en em lakeas da ober scol dioc'htu, ha

setu eno ar c'henta ti-scol euz an urs-ze a scoliou christen. Unan euz an daou-ze a iea da sevel scoliou nevez guech er barrez-ma, guech er barrez-hont, hag epad ma veze o vale, an den eürus Lasal a rea scol en he leac'h. Dont a reaz, ep he zonjal da fonta eun urz a relijiuzed.

An urs-ze, evel kement a zeu digant Doue, a voue enebet outhan er penn kenta. An drouk speret a vele ervad e raje an urs-ze cals vad, hag evelse e felle dezhan he vouga en he gavel. Ar re genta a deuaz en urs her c'huiteas calz anezho ; re denn e cavent ar vuez a ioa c'hoant a renjent. Ho habit ken nebeut ne blije ket dezho. Red e voue d'an den eürus caout eur basianted ar vrasa evit delc'her unan bennag anezho ganthan. Dont a reas neuze ive kernez, hag an den eüruz, o veza m'en doa dija roet he oll danvez, a voue red dezhan mont gant he vreudeur da glask bara. Ober a reat goab anezho, teleur pri ha mein outho, hag an den eüruz he unan a zo bet scoet ganthan var ar ru. — Hirio e zint unnek mil vreur, skignet e kement corn a zo er bed, oc'h ober scol da bemp cant mil bugel.

Salet. — Gonde Paray-le-Monial, setu brema ar Salet. An adorasion dibaouez peb ean (adoration perpetuel) a zo laket er Salet da zeis gouel Maria an erc'h. An dervez-ze, ervez ar c'hazetennou, a zo bet er bloa-ma caer meurbet er Salet. Evit ar solanite en em breparer ; dont a rer evit reseo Jesus er sacramant euz he garantez en ilis savet dre c'hourc'hemen he vam santel el leac'h ma zeo teurvezet ganthi en em ziskuez. Evelse e teuet evit henori var eun dro ar Mab hag ar vam.

Kerkent ha goulou deiz e velet bandennadou pardonerien o sevel a bep tu var ar menez, deut euz a nous pet parrez a escopti Grenobl.

Kenta a reont, dre ma tigouezont, eo mont da daol ar gommunion da reseo bara ar re gre. Eno eo e veler feiz ar gristenien-ze. Mar deuz en ho zouez hiniennou ha ne bedont nemeur e leac'h all, eno e pedont c'hoek. Eno, evel er pelerinachou all, etouez ar pedennou e clever dreist oll an oll moueziou oc'h ober ar bedenn ma :

« Saveteit Rom hag ar Frans, en hano ar galon sacr! »

An dervez a gaver ber eno o pidi, oc'h adori ar sacramant, o clevet an ofisou divin hag ar prezegennou. Ar *Magnificat*, canet gant ar belerined e gousperou, a zo eur c'han euz ar re gaera ha dudiusa a oufet da glevet.

An tad Champon en deus great he brezegen var ar c'homzou-ma : « Ho tadou o deus debret ar man er gouelec'h, hag a zo maro. » Diskuezet en deus ne c'heller ket beva ep Jesus-Christ, ne c'heller nemet langisa ha mervel. Petra n'eus ket great evit he lacat er meaz, evit beva ep d'han, ep feiz na relijion, hag ato ez eus guelet ne reat nemet cas en traon broadou ha tiadou tud.

Eur prezeger all en deus comzet euz an daelou en doa scuillet Jesus-Christ o sellet oc'h ar gær a Jeruzalem, hag euz an daelou e doa scuillet ar Verc'hez santel var ar Salet. Hor Zalver a vouele var ar reuziou a dlie digouezout gant ar gær gablus-ze, har ar Verc'hez a vouele var ar reuziou a dlie coeza var ar Frans. Ar prezegen en deus great neuze eun daolen veo euz ar reuziou zo coezet var hor bro er bloaveziou diveza.

Ar belerined a zo chomet var ar menez da bidi bete'n noz, ha pa voant diblaset, araok dispartia evit mont pep parrez gant ho guenojen, e voa eun dudi ho c'hlevet o cana oll a eur vouez ar c'houblat : Doue a drugarez.....

G. M.

Grill Solferino.

III.

Zita a deuaz eta da veza merc'h ar gompagnunez soudardet. Ar re goz euz ar gompagnunez ne fellas ket dezho e vije bevet evelse divar an aluzen ; sevel a rejont divar ho fae peadra da baea da Virginia bevans ar verc'hig, hag ar gantinierez a voue a neuze carget da veva, da visca ha da ziorren grill Solferino. Adalek neuze Alfred ha Paul he c'hemeraz evit ho c'hoar.

Abenn eur pennad Zitta a gemeras dillad merc'h. N'oa ket eur goanten ; huez avad a ioa enhi, mad oa da labourat, ha paea mad a rea he dle a anaoudegez vad da Virginia ha d'ar c'haporal Gourdin.

Abouez rei dezhi eur gentel bennag, an italianez vian a deuaz ep dale da goms mad ar galleg. He furnez a reas dezhi beza respetet gant an ofiserien hag an oll zoudarded o doa sicouret he zevel.

E 1870 e tirollaz ar vrezel oc'h ar prusianed. Ar vataillon chaseourien e devoue urs da vont da vord ar ster Rhin. Alfred ha Paul a ioa neuze ho daou serjanted. Ar c'haporal Gourin, eat er meaz euz ar zervich, a zicoure evel kent he c'hreg ar gantinierez, ha Zitta a ioa bet hanvet eil cantinierez.

Araok mont en hent varzu an Allmagn, Virginia a lavare d'he fried : Cleo, Gourdin, houma e vezo hon diveza campagn ; setu ni coz ha poent deomp eana ; divar ar valeaden-ma Zitta, laket brema da gantinierez, a raio he zreuz he unan.

Da viz eost ar chaseourien a zigoueze e kichen Vissembourg, hag a zave eno ho zinellou. Virginia e doa savet ive he zinel e kichen eur c'hoadik. Ar zoudardet a rea ho foursach da ober eur c'hrogad. Pa zonjent nebeuta setu eun obus o tont da grevi e creiz ar zoudardet hag a lazas meur a hini. Ar brusianed a zigoueze.

Eno e voue eun emgann euz ar re scrijusa. Ar brusianed a ioa anezho cant mil den, hag ar fransizien ne voant nemet eis mil ; gouscoude ne falgalonjont ket. En em ganna a rejont keit ha ma chomaz unan bennak goest d'hen ober.

E tinel Virginia ar mindrail a dorre, a zraille hag a roge pep tra. Ar bouliji a goeze eno ker stang hag ar c'hazarc'h. Eun obus a deuaz hag he feurdiscaras.

Gourdin, epad eun tamig ean en devoue, a ziredas d'an dinel da velet penauz edo ar bed eno, ha pebez

taolen scrijuz a velas! Virginia a ioa faoutet, digoret he fenn gant eur skirrien euz an obuz, hag edo he c'horf maro etre divrec'h Zitta.

Lakat a rejont ar c'horf maro e tal eur vezen, ha neuze Gourdin ha Zitta, eur fuzil ganthi ive hag eur bidon, a ieaz adarre d'an tan. Ep aoun ebet, evel pa vije eur zoudart coz e crie var ar zoudardet all : dalc'homp mad !

An abaden-ze a badas seiz heur horolach. Epad an amzer-ze Zitta a iea euz an eil den mac'haniet d'egile evit entent outho ha rei courach dezho. Guelet a reas discaret ar c'haporal Gourdin, hag eur pennadik goude, ar c'hez Alfred. Paul ne vouie ket peleac'h oa eat. Abenn eur pennad an dachen-ze ker coant ha ker gae eun nebeut diaraog a ioa goloet a dud varo hag a dud mac'haniet.

Epad eun tam ean o devoue, ar re a chome euz an eis mil den, a zestumaz ar re varo, hag ar re vac'haniet, hag ho c'hasas etouez ar c'hoadik ma on eus comzet anezhan. Zitta a zicoure guella ma c'helle oc'h an tam labour-ze pa glevaz oc'h he gelver eur vouez hag a anaie mad. Paul eo a ioa eno, leun c'hoad, gourvezet e doug eur vezen deo. Eur skirrien obuz e devoa distaget he vreac'h cleiz diouthan ha toullet he c'har.

Zitta ne voue ket pell evit liama, gant eur mouchouer, ar c'har gouliet, neuze e sicouras Paul da vont larcoc'h adren eur vezen all, eleac'h ne c'helle ket ar bouliji he dizout. Paul n'oa ket evit mont larcoc'h. Ar plac'h caloneg a roas dezhan eur banne guin ardant evit digas ners dezhan ; neuze her sammas var he discoaz hag hen dougaz eur c'hant pas bennag beteg eun ti anter distrujet a ioa eno. En ti-ze e cavas dour, e voalc'has gouliou an den mac'haniet, hag e lakeas lian gleb en dro dezho. Neuze e kemeraz adarre he zamm hag ez eaz en tu all da eun dorgennig eleac'h ne voa mui a zanjer. Doue hag he mæronez santel, ous pehini en em erbede, a deuas d'he zicour.

O veza chomet da eana adarre, e tremenaz a dost dezho eun tiad tud divar ar meaz a ioa gantho en eur c'har, evit tec'het ac'hano, ho bugale hag ar pep vella euz ho danvez. Zitta a redas d'ho c'haout. An dud-ze, truezuz ho stad ho unan, a gemeras truez ive oc'h an den mac'haniet, hag a zavas Paul er c'har. He gas a rejont da eur geriadennig eur pennad ac'hano.

Etre daou Zitta a ioa eat en dro da dachen ar vrezel. Abouez clask e cavaz eur scolaer chirurjian hag a deuas ganthi da louzaoui gouliou Paul.

Goude ar vrezel, Paul ha Zitta a deuas da Bariz hag a zemezaz an eil d'egile. Eun nebeut derveziou goude Zitta a reseve metalen ar zoudarded, ha Paul ar groaz a henor hag eur plas e ti ar zoudarded mac'haniet.

Zitta e deus lezet he micher a gantinierez ; chom a ra da entent oc'h he fried cam ha mogn ; hag hema a drugareca Doue bemdez da veza great dezhan en em gaout gant an hini a c'half bepret : *Grill Solferino*.

G. M.

Eur prizonier er Prus.

XIV.

Dresd, dioc'h ma lavar lod, eo unan euz ar braoa keriou zo en Allmagn. Eùr ster hanvet Elb a dremen dre he c'hreis. Pa zigoueschomp enhi, e voue great deomp disken euz ar wagoniou. Ma carje hor bourrevien, o doa gallet cas ac'hanomp dre an hent bouarn beteg ar c'hamp. Mes c'hoant a ioa d'hon diskuez da dud ar gærze deut a vanden evit caout ar blijadur da zellet oc'h tud dare da vervel gant an naoun hag ar riou. Great e voue deomp-ta tremen dre ar pont ha treuzi kær. Ne ket tud eo a vanke en daou du deomp, dre ma tremenemp, o c'hinaouata ouzomp, o c'hoarzin deomp hag oc'h ober hu varnomp.

En Allmagn, ne ouzeur ket petra eo beza truezus na madelezuz, hag ar merc'hed ne dalont kethirroc'h eget ar voazed.

E Frans ive pa edo brezel an Itali, e voue guelet prizonerien euz an Allmagn digaset da unan bennag euz hor c'heriou. Ar brizonierien-ze ive a vele tud o voda en dro dezho, ne ket avad evit ho goapaat na c'hoarzin dezho oa, mes evit kinnigen dezho bouet, efach, frouez, lien, dillad, kement o doa izom, ha zoken cals muioc'h eget o doa izom. Ama avad n'en doa ket unan euz a gement all a dud, ar zonch zoken da ginnigen deomp an distera tra, hag hi gouscoude oc'h hor guelet oc'h herella var hon divesker gant an dienez. Ha setu eno ar c'hem a zo ato etre ar fransizien hag an allmaned ; ar fransizien o deuz ato calon vad, hag an allmaned ne ouzont ket petra eo caout calon. Eleac'h eur ger mad bennak, ne glevemp dre ma zeamp nemet comzou dipitus. Al lamponed a grie varnomp, hag an itronezed a c'hoarze hag a gemere ho ebat oc'h ho c'hlevet.

E camp Dresd n'en em gafchomp ket guelloc'h ha ne reat ket guelloc'h deomp eget e Cologn, hag en daou leac'h an ofiserien eo a ioa ato crisa ouzomp. Setu ama petra a veljomp, Mauris ha me, eun dervezion bennak goude ma voamp digouezet e Dresd.

Laket oamp da rinsa an erc'h euz a eur ru e kichen ar c'hamp; hag e voa pardaez. Digouezout a ra pevar brizonier o doa bet otre en dervez-ze da vont e kær, hag e tistroent araog an noz. Peb a villet a ioa gantho, hag hen diskuezent dre ma teuent d'ar gard a ioa e dor ar c'hamp. E kichen eno ive e zoa eun ofiser, hag e tennent ho zok dezhan dre ma zeant ebiou. An ofiser a lavaras :

— Diskuezit ho pillejou !

Tri anezho a ziskuezas, mes egile a lavaras :

— Diskuezet em eus.

— Eis devez prizon, eme an ofiser.

— Lavaret a ran deoc'h, eme ar prizonier, em eus diskuezet va billet.

— Dalc'hit ar c'hi-ze, eme an ofiser d'ar gard !

Ar gard a deu, a laca he vaionetez oc'h stomog ar prizonier pehini a voue gloazet, a reaz eur frap evit pellat ar fuzil diouthan, en hevelep doare ma coezaz ar gard strobet gant eur bern erc'h.

— Tennit varnezhan ! tennit varnezhan, eme an ofiser ; hag ep gortos re all, e loscas daou denn pistolen varnezhan. Unan euz ar bouliji a deuas da doulla he c'har da unan euz ar re a ioa o labourat, mes eben a dizaz ar prizonier e kichen he scouarn, hag hen lazas mik. Epad ma colle he oll c'hoad ha ma tenne he huanad diveza, an ofiser en doa tennet he vouchouer da zec'ha he bistolen, evel pa vije var eul labous eo en divije tennet.

E c'hellit cridi ne voue ken hano nemet euz ar muntrze el lochennou etouez ar brizonierien, hag ar gasoni a verve en oll galonou.

Gouscoude ar major a ioa ama en hor penn n'oa ket ker cris den hag ar major Poufman e Cologn ; oc'h an ofiserien da viana oa guelloc'h. Lezet e vouent da gemeret eur zoudard bennag, evel mevellou, da gempen ho dillad dezho, hag ar zoudardet-ma o doa evelse muioc'h a frankiz hag a ioa ebatoc'h ho doare. Ho lezel a reat ive da zont d'hor guelet d'ar c'hamp, ha petra bennak ma voant paour ho unan, e cavent an tu da zicour ar re ac'hanomp o devoa muia izom. Ouspen-ze dreizho e c'hellas meur a hini ac'hanomp caout arc'hant pe draou digaset deomp euz a Frans aberz hor c'herent hag hormignoned.

Lod euz an ofiserien a c'houlennas beza lezet da ober scol deomp, da zeski deomp lenn, scrifa, chifra, ha meur a dra all. Ne ouischet ket caout guelloc'h louzou oc'h an enouamant.

Lavaret a rer ar fransizien ne blich ket ar studi dezho. Ma vije bet eno ar re a lavar kementse e vijent bet souezet o velet gant pebez aket en em lakea ar scolaerien vras-ze, goloet a druillou, da studia, ha gant pebez evesdet e silaouent ar c'henteliou a roet dezho. Calz anezho n'o doa na plun na paper, mes pa ve c'hoant avoalc'h ha pa en em laker a zevri da ober eun dra, e teuer a benn d'hen ober e gis pe c'his. E defot paper ha plun, ar re a gomanse, a zeske ober al lizerennou var eun tamik planken gant eur c'hreion pe gant beg ho c'hontel. Pa veze goloet ar planken a lizerennou, e raclet anezhan gant eun tam guer, ha neuze e scrifet a nevez varnezhan. An dra-ze a c'halvet trei ar follien. Lod all a scrife var an douar gant eur vrochen, pe var ar guer a veze ato eur guiscad reo varnezho. Ar chifr a reat gant glaou var ar plench euz al locheunou, ha pa veze duet ar plench oll, ho goalc'het evit ma vijent mad adarre.

Kementse, ouspen ma hon dizenoue, a rea deomp c'hoaz ancounac'hat eun nebeut an naoun hag ar riou. Ouspen-ze o caout hon ofiserien en hon touez, e cave deomp beza er rejimant, na morse ar zoudarded n'o doa respetet ho ofiserien na sentet outho guelloc'h eget a reant eno. Me zo sur ma vije padet pell kementse, ar brizonierien a ioa e Dresd o divije gouezet oll lenn ha scrifa araok dont d'ar gær.

Lod euz an ofiserien iaouang o doa sonch, mar bije roet an otre dezho, da zevel goude Nedelek eun theatr evit rei c'hoariellou eur vech er sizun da dremen an amzer ha d'en em laouenaat. Ar re a garje euz a gær a deuje da zellet ; mes evit paea, hag ar pez a vije a lacajet da zicour ar brizonierien izomek.

Vurtz ive en doa sonch da rei kenteliou dessin d'ar re a garje dont da c'houlen outhan.

Ober a reat evelse nous pegement a zonjou dudiuz evit an amzer da zont. Hogen an oll sonjou-ze a voue discaret en eun taol, ha setu ama penaus.

Bez' ez oa e Dresd eur pastor protestand nevez deut euz a Frans eleac'h m'oa bet spier evit ar prusianed epad ar vrezel. Distro ac'hano, ne blije mui dezhan he vicher a bastor. Boas da spia, ne felle dezhan ober mui ken micher. Roet e voue dezhan ta ar gark da spia ar brizonierien, hag e guirionez, ober a rea ar vicher-ze a zoare. Me laca ne gouske morse ; her guelet a reac'h dalc'h mad el lochennou, e kement leac'h ma en em zestumemp, o courzi, o sellet dre an dorion, dre ar prenechou, de voask ar plench. Ne ellemp ket chom eun nebeut da gozeal, pe da studia, pe da ober eun dra bennag all, na velemp pa zonjemp nebeuta ar spier en hor c'hichen, evel pa vije diouanet euz an douar. Ha bemdez e tisplije eun dra bennak dezhan, bemdez e lakea ep abeg ebet, punisa unan bennag ac'hanomp, hag evel ne c'hellemp ket lavaret eur ger epken evit en em zifen, en doa c'hoari vrao ganeomp.

Pa voue hano d'hon ofiserien da ober scol, e falvezas dezhan caout an emel euz ar scoliou-ze, ha bez' en devoue, hag e tigouezaz ar pez on doa aoun bras na zigouesche. Ar pastor, kenta ma teuas da ober eur guel deomp, a reas deomp eur brezegen leun a veuleudi evit an impalaer Guillou hag an allmaned, leun a zismegans hag a zisprij evit ar fransizien. Evel ne c'hellemp na respont nag en em denna kuit, e voue silaouet he brezegen bete penn. Pa deuaz avad eun eil gwech, e cavaz ar zal couls lavaret goullou.

Ar spier, counnar enhan, a lavaras d'an ofiserien e rankent hor c'hontragn da vont d'he zilaou, pe e vije bianeet hor bevans deomp c'hoas. An ofiserien, pa voa eat kuit a lavaraz e voa guelloc'h lezel ar scol, mar bije red, eget hon lezel da vervel gant an naoun. Gouscoude er sizun varlerc'h e voue muioc'h a brez eget biscoaz er scol. Ar spier a zonje dezhan oa dre aoun razhan e tiskuezemp ar prez-ze ; eur souezen a bacas.

Pa deuas d'ar sadorn da noz da ober he brezegen deomp, e cavaz er zal goulou ha tan enhi ; ne gavas nicun ac'hanomp-ni avad ; ne voa eno evit he silaou nemet ugent turkoz ha ne vouient ket dek ger galleg etrezho ho ugent. An turcozed-ze a ioa deut di da doma p'o doa hor guelet-ni o vont kuit. An daou ofiser e gard a ioa bet red mad dezho chom ive. Hogen me ho les da zonjal pebez min a reaz ar spier o velet ar zal goullou !

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Ar gosni o tostaat.

An oad a deu, discar a rez,
Mil dra hen lavar dit, den kez.
An doen laket d'as golo
A zo toullet gant ar glao ;
Caer ac'h eus dresa, penseillat,
Fall ato tachad pe dachad.
Ne veler mui fresk da liou
Da iaouankis zo eat ebiou.
Da dal gant ridou zo griet,
Da zrem oll dishenvelebet ;
Da bennad bleo, du pe velen,
A rea d'as penn eur gurunen ;
Brema int gris, guenn marteze,
Nemet ho c'hollet e pefe,
Ha na ve deut hirio da benn,
Ker moal evel eun irvinen.
Evelse bep bloaz e veler,
Ar guez, glaz en nevez amzer,
Ar goanv calet dre ma tosta,
A losk ho deliou da goeza.
Da himor vad a zo troet ;
Guechall e voas laouen bepret,
Hirio da benn a zo tenval
Ne rez mui nemet guidreal,
Ha ne ket souez, rak tra pe dra,
Zo dalc'h mad oc'h da zieza.
Vi pe labous ato bemdez ;
Deac'h oa crog enhout al laerez,
Hirio 'ma'r rem oc'h da voasca,
Varc'hoaz e teui'r paz d'as crigna ;
Er mintin-ma e poa beriou,
Eber, poan galon ha bilou.
Pa zez en hent, ar ber halan,
A ia d'as c'heul buan ha buan,
Ha pa chomez ep trevelli
Ema cropet da izili.
Tenval ez eo deut da velet,
Da ziscouarn zo anter stanket,
Da zaouarn zo ampafalek,
Ha da zivesker gravazek ;
Da vlas zoken a zo troet,
Ar pez a voa kent da vouet
Evidout brema zo c'hoero ;
Gant eun netra out skuis maro.
Crom eo da chouk, ha me lavar,
Dre ma sellez oc'h an douar,
Emaout o clask an ardemez
Euz al leac'h ma toulli da vez.
— Oh ! a leverez, me voar vad
Ema ar gosni o tostaat !
— Te hen lavar, mes te her c'hred ?
Aoun braz am eus ne rafez ket.
Ouz ar gosni, mar dout maouez,
A bep seurt louzou a glaskez ;
Var da zivoc'h eun tamik ruz,
Eun tamik fard laket dre guz ;
Dillad nevez ervez ar c'his
Fiche toc'h 'vit re'r iaouankis ;
Eur bale reud, eur min laouen,
Ar c'hoars bepret var da vourren ;
Carout a rafez tremen c'hoas
Evit eur verc'h a ugent vloas ;
En da c'heus n'eus nemet daou zant
Hag e credez beza plac'h coant !
Mar dout goas, cleo, setu ama
E petra e sonjez brema :
Red eo din creski va leve,
Ma c'hellin rei d'am bugale,
Argoulou ha peb a atant,
Ha caout c'hoaz avoalc'h a arc'hant
Evit beva ervez va giz.
Mar d'eo collet va iaouankiz,
Ganhen va nerz ha va iec'het
Bete vrema a zo chomet,
Hag e e'hellan c'hoas pell-amzer,
Beva dinec'h ha dibreder.
Ha perak ne laeafet ket c'hoas
Enr gark bennak var va discoas ?
Fanch a zo Mear, Ian tenzorier,
Hag ho daou ne dint em c'henver,
Nemet daou beul, diou banezen,
Em godellou ho lacafen.
— Dalc'h-ta, penn guenn, gra da fouge,
Mes lavar din, euz da ene
Neglevan ket eur ger ganez !
Credabl enhi tam ne zonjez,
Ha gouscoude pa vo laket
Da gorf paour da voueta'r prenvet,
Petra chomo eus da gargou,
Eus da zanvez, eus da vadou ?
Da ene paour en eur grena
D'ar barner a ranco renta
Cont eus da vuez oll penn da benn,
Seul gosoc'h out, seulvui vo tenn.
Taol evez mad, rag ep dale
E tigouezo sur kementse.
Ar plench da ober da arched,
A zo a vrema eskennet,
Ar c'halvez, an touller beziou
A zo o c'hortoz ar c'helou
D'en em lacat a zoare
D'ober da ziveza guele.
Ha neuze da heritourien
A zo pell a zo o c'houlen
Ha te a ve Mathuzalem ?

Mall o deus da glevet cana ar *Requiem*.

A. B.

Eur gentel roet divar c'hoari.

Per a lavare en dez-all d'he vignon Jakez :

— Me anavez eun den euz ar re vella, mad oc'h he bried, mad oc'h he vugale, leal e kenver an oll, eun den hag en deus mignoned, mes daoust da ze, a zo eur voalen evit tud he di ker froudennuz eo he speret. Pa deu an distera tra da hegal outhan, an oll a dle beza glac'haret en dro dezhan, pe e c'hourdrouz, e scandal, e tou, e za en egar. He c'hreg ne gred ket comz outhan ; he vugale ne gredont ket c'hoari ; ar re vraz a lavar goustadik d'ar re vian : ro peoc'h, va zad zo en he loariad.

Ar pred a gemerer ep lavaret ger, hag an hini a deufe da c'hoarzin pe da ober eun orbid bennag, a goesse truez outhan.

Antronoz an den-ze ken digar a zo eur blijadur he velet hag he glevet. Ober a ra stad euz he c'hreg hag euz he vugale ; n'en deus nemet comzou hegarad evit he zervicherien ; leun eo a vadelez evit an oll, hag ar vugale a lavar : va zad a zo hirio craouiet ganthan he oll loenedigou. Mar o deuz eun dra bennak da c'houlen, her greont neuze, rak gouzout a reont e vezo roet dezho kement a c'houlennint. Hogen red eo lacat evez, rag eur goal varr amzer a deui adarre pa zonjer nebeuta.

An deis varlerc'h, douetuz, e vezo red adarre crena ha tevel. Petra a zonjit-hu, Jakez, euz a eun den froudennuz evelse ?

— Eun den evelse a zo eul laz ; ne garfe den beza ganthan. Red eo ma ve scanveet he speret.

— He vignoned a lavar-se ive. Pa velont pegement o deus da c'houzanv ganthan he c'hreg hag he vugale, ep ma tiskuesse gouzout pegement a boan a ra dezho, e leveront : red eo ma ve troet he speret. Ha gouscoude, me hen asur deoc'h, an den-ze en deuz he skiant vad couls ha c'hui ha me.

— N'hen diskuez ket da viana.

— Ne ra ket sur. Hogen gouzout a rit-hu euz a biou e comzan ?

— Ne ouzon ket avad.

— Comz a ran euz eur mignon deoc'h ; eur mignon bras.

— Eur mignon bras din-me ?

— Ia, brasa mignon oc'h eus.

— Ha piou eo hennez ?

— C'hui hoc'h unan ?

— Penaus, me va unan ?

— Ia, lavaret em eus deoc'h ar virionez, deoc'h eo da evesaat ha da denna frouez anezhi.

(Tennet euz ar gazeten c'hallek *l'Echo de Rome*.)

KELEIER.

Setu ama hanoiou ar glouer iaouang a zo bet beleget e Kemper d'an 10 a viz Eost :

An Aotronez
Cam, euz a Zant-Vaze-Montroulez.
Masson, euz a Borspoder.
Abgrall, euz a Vipavas.
Argouarc'h, euz a Blouenan.
Bechu, euz a Blouzevede.
Brochec, euz a Sant-Vougay.
Buanec, euz a Vollazec.
Canevet, euz a C'houlien.
Carval, euz a Brimelin.
Corvez, euz a Sant-Vaze-Montroulez.
Courtois, euz a Grozon.
Diraison, euz a Bleyben.
Dourver, euz a Blougasnou.
Guillerm, euz a Bleyber-Christ.
Guillou, euz a Blouhinec.
Guyonvarc'h, eus a C'hilligomarc'h.
Hamon, euz a Sant-Derrien.
Kergoat, euz a Edern.
Kerlidou, euz a Landerne.
Ar Rous, euz a Gleder.
Louet, euz a Sant-Corantin-Kemper.
Miniou, euz a enez Eussa.
Ollivier, euz a Landerne.
Picard, euz a Gastel-Paol.
Pouliquen, euz a Landerne.
Queynec, euz a Blouigneau.
Riou, euz a Landivizian.
Rolland, euz a Blouneventer.
Rouzot, euz a Lennon.
Stephan, euz a Bont'n-Abad.

An aotrou Picard, nevez beleget, zo hanvet vikel e Scaer.

An aotrou Bechu, nevez beleget, zo hanvet vikel e Lannurvan.

An aotrou Rous, nevez beleget, zo hanvet vikel e Sant-Seo.

E Loc-Maria-Kemper ez euz eur pelerinach digor adaleg anter-eost beteg an daou varnugent euz ar miz. Mes ar pelerinach braz, e pehini e tle Kemper oll, an teir farrez, mont di e prosesion, ar belerined o tougen varnezho ar groas gourc'hemennet gant ar Pab, a zo caset d'ar zul 31 a Eost.

Mad e ve gouzout penauz an hini a ra eur pelerinach, peleac'h bennag e ve, pe a bell pe a dost, o tougen varnezhan croaz ar belerined, a c'hounit an induljansou hag en deus perz en oll grasou roet gant hon Tad Santel ar Pab d'ar re a ia er bloa-ma da bardona d'al lec'hiou santel.

Scrifa a rer deomp euz ar C'hastelnevez :

Pardon Itron-Varia ar Porzou a vezo er bloa-ma, evel ma vez bep bloas, d'ar zul diveza a viz eost. Lod zo

hag o doa sonjet, ne ouzon ket perag, e voa er bloa-ma chenchet dervez d'ar pardon-ze ; hogen n'eus ket.

An induljansou a c'haller de c'hounit eno a zo :

1° Eun induljans leun adaleg ar gousperou kenta derc'hent ar pardon beteg ar zadorn varlerc'h. Red eo cofez ha communia, mes hen ober a c'heller eleac'h ma carer. Avoalc'h eo bizita eur vech ar chapel, ha pidi enhi ervez intansionou an Tad Santel ar Pap, da lavaret eo pidi evit ar péoc'h etre ar brinsed christen, evit ma vezo distrujet an hereziou, hag evit brasa mad hor mam Santel an Ilis ;

2° Eun induljans a 200 dervez a c'hounezer o vizita ar chapel, gant m'en devezo an hini he bizito glac'har d'he bec'hejou ha ma pedo en intansionou on eus merket diaraok.

Ar bardonerien o defe c'hoant da gofez ha da gommunia er chapel, a gavo eno beleien evit entent outho.

D'ar zul 7 a vis guengolo e tle beza eur pelerinach braz, e Montroulez, e chapel Itron-Varia-ar-Salet.

Ar Saozon a bourchas eur pelerinach braz evit Paray-le-Monial. Meur a hini euz ar re vraz er vro-ze en em laca e penn ar pelerinach.

An Aotrou'n Escob a Gemper en deus resevet eul lizer digant an Tad Santel ar Pap, evit respont da eur scrit caset dezhan gant ar re o deus savet ama ar pez a c'halver eur c'helc'h catolik, da lavaret eo, eul leac'h evit ar gristenien guirion eleac'h ma en em zestumont evit comz a draou skueriuz hag en em gourachi da ober ar vad.

Ar redadegou kezeg, e Kemper, a zo bet caer, a leverer. An amzer a ioa mad, ha guelet a reat ama aleiz a dud estren deut evit ar redadegou-ze.

En eun trein var an hent houarn, en eur wagon euz an trede clas, e veache n'eus ket pell eur beleg, pemp pe c'huec'h bourc'hizik pe vicherour iaouang er memes combot ganthan. Ar re-ma a ioa euz an aklepoted-se a gomans eur vârven bennak da zevel var ho elgez, hag a gaf dezho int goazed avoalc'h abalamour ma vevont ep relijion. O velet eur *vran* er memes combot gantho, n'oa két eas dezho miret da grial *couak!* En em lacat a rejont eta da zorna a enep ar relijion, da ober goab euz a gement zo sacr ha da lavaret comzou euz ar re lousa.

Ar belek ne reas van, a c'houzanvaz ho oll dismegansou ep lavaret eur ger. Pa voa digouezet avad er gar ma tlie disken, e lavaraz, en eur guitaat ar gompagnunez :

— Kenavezo ar c'henta, va bugale!

— Perak kenavezo ar c'henta? eme unan anezho ; red eo esperout n'en em velimp mui.

— Eo va bugale, rak me a zo beleg ar prizoniou. G.M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *14 Eost.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	30 lur, 12 c.
Segal.....	24 lur. 78 c.
Eiz.....	19 lur, 58 c.
Ed-du.....	24 lur, 58 c.
Kerc'h.....	18 lur, 88 c.
Avalou douar	8 lur, 00 c.

Pont-n'Abat. — *14 Eost.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	33 lur, 75 c.
Segal.....	22 lur, 50 c.
Eiz.....	20 lur, 72 c.
Ed-du.....	22 lur, 50 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar	6 lur. 50 c.

Montroulez. — *9 Eost.*

Priz ar boezel.

Guinis.....	25 lur, 94 c.
Segal.....	» lur, » c.
Eiz.....	15 lur, 67 c.
Ed-du.....	11 lur, 10 c.
Kerc'h.....	8 lur, 95 c.
Avalou douar.	11 lur, 00 c.

Castellin. — *14 Eost.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	32 lur, 17 c.
Segal.....	24 lur, 86 c.
Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 34 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar.	6 lur, 75 c.

Kemperle. — *8 Eost.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	34 lur, 00 c.
Segal.....	20 lur, 00 c.
Eiz.....	17 lur, 77 c.
Ed-du.....	18 lur, 23 c.
Kerc'h.....	19 lur, 15 c.
Avalou douar.	8 lur, 00 c.

Landivisiau. — *15 Eost.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	32 lur, 00 c.
Segal.....	20 lur, 00 c.
Eiz.....	21 lur, 00 c.
Ed-du.....	20 lur, 00 c.
Kerc'h.....	19 lur, 25 c.
Avalou douar.	9 lur, 00 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 30 EOST 1873. N° 448 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servi[illegible]ten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 30 Eost 1873.

Lizer scrifet gant hon tad santel ar Pap d'an Aotrou'n Escob a Gemper, evit respont d'ar scrit caset dezhan gant ar c'helc'h catolig euz ar gær-ma.

D'hor breur venerabl Anselm, Escob a Gemper.

PII NAO PAP.

Breur venerabl, salud ha bennoz abostolik,

Evel ma velomp gant joa, H. B. V., a bep tu o creski an niver euz an asambleou catolik pere a zo var eun dro mercou euz a nerz ar feiz ha moienou ar re vella evit toma ar feiz-ze hag he difen, evelse ive on eus resevet gant ar brasa plijadur lizer ar gatoliked o deuz, ha c'hui en ho fenn, dalc'het ho c'helc'h pe ho asamble genta e kær benn hoc'h escopti.

Digoret mad oc'h euz hoc'h asamble ha sonjet on euz e zaio mad o velet an Asamble catolig-ze o comans dre ziscleria e fell d'ar re zo enhi senti en oll oc'h cador sant Per, hag oc'h he c'helennadurez ne c'hell ket fazia; rak ma n'en em bellaont e guirionez, e giz ebet, dioc'h kelennadurez ha kenteliou an iliz, ma en em harpont ferm var ar mean font-ze pehini ne vezo ket discaret, renet ha scoazellet ma vezint gant ners Doue, e raint a dra zur cals vad hag e rentint cals servich d'ar relijion. Sur ne vezint ket distroet dioc'h ar sentidigez-ze dre scrijou hag ardou enebourien an iliz ha cador sant Per ; ober a dleont kentoc'h ho gallout evit brezelecaat outho; bez'e c'halfent avad beza sachet varzu an errol dre ar c'hredennou-ze a c'halver *liberal*, a zo digemeret gant calz a gatoliked honest ha devót a hent all, pere, dre ma o deus relijion ha gallout, a c'hell eaz avoalc'h sacha ar sperejou davetho, hag ho dougen da rei digemer da gredennou a hell ho c'holl. Kelennit eta, hor breur venerabl, ar re zo en oc'h asamble catolik, lavarit dezho penaus, pa on eus bet tro da gomz, hag on eus bet aliez, a enep ar re o deus credennou *liberal*, ne voa ket hano ganeomp euz ar re o deus casoni oc'h an iliz, hag a ve coll he boan comz anezho ; hano avad a ioa ganeomp euz ar re ma comzomp anezho ama, euz ar re pere a vir hag a zalc'h ar c'hontam cuzet euz ar c'hredennou *liberal* sunet gantho gant leaz ho mam, var digarez ne veler ket splam a zrougiez enho, ha ne reont ket, emezho, a zrouk d'ar relijion, hag a daol euz ar c'hontam-ze er sperejou, o skigna evelse an had euz ar reuziou-ze a laca a bell zo ar bed da horjellat.

Mar teu ar re zo en asamble catolik da zioual mad oc'h ar pechou-ze ; mar poaniont da zestum ar pep vella euz ho nerz da stourm oc'h an enebour touellus-ze, e rentint a dra sur servich mad d'ar relijion ha d'ar vro. Hag e teuint, ep mar, a benn a gementsé, mar greont ar pez zo en ho zonch ober, ma n'en em lezont da veza poulzet gant an avel a gelennadurez all ebet nemet gant an hini a c'hoez euz ar gador-ma a virionez. Cridi a reomp e teui ar vad euz ar pez o deus comanset, ha da c'hortoz, evel testeni euz a faveur an Env, hag evel herrez euz hor madelez hon unan, e roomp ar vennoz abostolik deoc'h, hor breur venerabl, da gement a zo en asamble catolig ha d'hoc'h oll escopti.

Roet e Rom, e kichen sant Per, an eis varnugent a vis Gouere 1873, an eisvet bloavez varnugent abaoue ma zomp Pap.

PII NAO, PAP.

Scrifet henvel oc'h ar scrit kenta.

Kemper, an nao a viz Eost 1873.

† D. ANSELM,

O. S. B.

Escob a Gemper hag a Leon.

Setu ama ive al lizer scrifet gant an tad santel d'an deputeed a Frans evit respont d'ar scrit o doa caset dezhan divarbenn ho felerinach e Paray-le-Monial hag ho zonch da voestli ho bro d'ar galon sacr a Jesus.

PII NAO, PAP,

Bugale ger, salud ha bennoz abostolik.

N'on eus ket bet a zouetans, hor breudeur meurbed ker, na zafje adarre e Frans, goude an denvalijen a zo bet pell amzer oc'h he golo, na zafje adarre an heol a justis kerkent ha ma on eus guelet splann o tispaca ar verelaouen skeduz, ar vam a c'bras.

Hi eo e deus laket ar vro-ze, en eun doare burzudus, da zevel euz he c'housk ; Hi eo e deus sachet goustadig ar bobl davethi ; Hi eo e deus tennet davethi, dre vadoberou ep niver, ar bandennou-ze kement a brez varnezho o vont d'he c'haout, evit ober anezho oll eur rouantelez d'he Map.

Dija, hor bugale ger, c'hui a zo bet caset d'he gaout gant ar vam-ze ken egarad ; dija oc'h eat eün beteg enhan oc'h en em lacat ep aoun dindan he scoazel ; dija, ac'hanoc'h hoc'h unan, en em voestlit dezhan gant kement oc'h euz hag ive gant ho pro.

E guirionez eun daolen eo din a zelh an ælez hag euz a hini an dud, guelet an armeou-ze a gristenien, goazed ha merc'hed, o vont, ep ma ve deut an dud a ilis d'ho foulza, (ho ren hag ho bleinia epken a reont gant plijadur) o vont, a lavaran, d'al lec'hiou santel, anezho ho unan, da c'houlen pardon da veza chomet keit amzer pell dioc'h Doue, ha da ginnigen dezhan eur galon glac'haret hag humiliet pehini ne vank morse da gaout he vennad...

Ar Pab a verk ama petra a zo bet penn abek d'ar reuziou coezet var ar Frans abaoue eur pennad zo, ha goudeze e lavar :

Pa zonjomp e kementse e santomp eul laouenidigez ar vrasa o velet ar Frans o tistrei oc'h Doue, hag o comans en eun doare ker skedus dre an deputeed carget euz a aferiou ar bobl, carget da ober lezennou ha da c'houarn ar vro, ha dre ar re zo e penn an armeou var zouar ha var vor, ha pere a ra nerz eur vro.

An unvaniez-ze etre ar guir hag ar c'halloud evit renta gloar da Zoue, mestr ar furnez hag an nerz, a ra deomp conta var eun amzer da zont e pehini e vezo ep dale distrujet an errol, hag e pehini, dre-ze, e vezo troc'het ar c'hrizien euz ar reuziou e goez varnomp ; hon lacat a ra ive da esperout e vezo savet pep tra en he za, hag e teui adarre ar Frans da veza braz ha glorius. Rag an hini a zo braz, an hini en deuz ar c'hallout hag a zo barner leal, a roio furnez, ijin ha fermder d'ar re a gred enhan gant eur galon eün, ha skuilla a rai gant largentez he c'hras var ar bobl a zo en em voestlet dezhan hag a esper enhan. Setu aze ar pez a c'hortozomp evidoc'h, ar pez a c'hortozomp evit ho pro, hor bugale muia caret. En esperans-ze, evel herrez euz a zicour an Env, hag evel testeni euz hor c'harantez a dad, e roomp a greis calon da bephini ac'hanoc'h ha d'ar Frans oll, ar vennoz abostolik.

PII NAO, PAP.

An tad santel en deus roet induljansou nevez da *œuvr ar pelerinachou.*

Calz a gristenien n'o doa ket clevet abred avoalc'h hano euz a viz ar pelerinachou, ha n'o doa ket gallet comans d'an 22 a vis Gouere da lavaret ar pedennou gourc'hemennet evit ar mis-ze. N'o deus ket gallet evelse gounit an induljanson staget oc'h ar miz-ze a bedennou. Ouspen-ze cals pelerinachou zo sonch da ober, ha ne c'hellint ket beza great araok mis Guengolo.

An tad santel, dre eur scrit euz ar 7 a viz eost, en deus teurvezet asten, beteg an 30 a Vengolo, an induljansou roet kentoc'h da c'hounit adaleg an 22 a vis Gouere beteg an 22 a viz eost.

Ouspen, an tad santel ar Pab a ro a nevez eun induljans leun d'an oll gristenien pere o devezo great eur pelerinach adaleg an 22 a vis Gouere, hag a deui da gommunia d'an 20 a vis Guengolo, an deis-ze e pehini e voue cometet ar sacrilach da gemeret Rom, hag e pehini e voue great vikel Jesus-Christ prizonier. Ar gommunionze a c'hell beza great d'an 20 a vengolo, pe an derc'hent, pe antronoz.

Erfin eun induljans a 300 dervez a zo roet d'ar re en em emel euz ar pelerinachou, bevech ma roint eun aluzen pe ma raint eun dra bennag evit renca ar pelerinachou.

Mis guengolo, eme Aotrou escop Tul, eo miz ar pelerinachou, hag evit doare, dioc'h ma lavar ar c'heleier, e vezo eun niver braz a belerinachou er mis-ze.

Sant-Briec. — Aotrou Escop Sant-Briec, bet oc'h ober eur veach e Rom, a gomz evelen en eul lizer en deus skrifet divar benn ar veach-ze :

« Pell a ioa hon aliet da veachi abalamour d'hor iec'het. Choazet an euz ar veach a blije muia d'hor c'halon, hag e zomp eat da Rom da lacat eur vech c'hoaz, ehars treid hon Tad Santel, hor zantimanchou a garantez hag a zentidigez, hag ar pez en deus savet hon escopti evit he zicour en he baourentez glorius.

Aotrou Escop Sant-Briec a lavar goudeze petra en deus santet o vont d'ar palez-ze euz ar Vatican ous pehini o deuz an dud difeiz kement a gasoni, ha varzu pehini ar gristenien vad a dro ho zellou leun a c'hlac'har hag ive a esperans. Aoun en devoa, goude beza clevet ken aliez a vech ne voa ket iac'h an Tad Santel, na vije e guirionez chenchet pe collet he ners ganthan. Hogen nan, ar Pap zo ker iac'h ha ker gren ha biscoaz, hag e c'heller esperout e chomo c'hoas meur a vloas var gador sant Per.

« An histor, emezhan a gomzo euz ar ren hir-ze, da behini n'eus manket nag anken na gloar. Nebeut a bapet o deus bet kement da c'houzanv evel en deus bet Pii Nao ; nebeut ive a zo bet caret kement... »

Lyon. — An Itron-Varia a Fourvier a zo bet a bep amzer eur scoazel evit kær Lyon, ha christenien ar gærze a zo bet boazet ato da vont di pa o deveze eur c'hras bennak da c'houlen.

Eur c'hlenvet speguz, eun doare bosen, a deue triugent vloaz a ioa, da ober bep en amzer distruch e Lyon. Var dro anter ar seitecvet cantvet e tirollas goasoc'h evit biscoas. Caer a ioa ober kement a c'hallet evit pellaat ar voalen, lakat da dalvout kement a c'hell ar skiant hag ar voeziegez da ober, netra, ar c'hlenvet ne eane ket. Neuze eo e teuas da Lyoniz ar sonch d'en em erbedi oc'h an Itron-Varia a Fourvier.

Caout a rer scrifet var gaierou an ti kear, n'o doa ket gallet en em zizober euz ar c'hlenvet-ze, daoust da gement o doa great, ha n'o devoa mui ken esperans nemet e scoazel ar Verc'hez oc'h ober eun dra bennak dreist ordinal evit tenna varnezho sell trugarezus mam Doue. Rak-ze ar re a c'houarne kear en em garge, en ho hano hag en hano ar re a deuje var ho lerc'h, da vont bep bloas d'ar Fourvier, d'an 8 a vis guengolo da glevet eno an oferen, da zacramanti, ha da ginnigen ho goestlou.

Kement-ma a ioa d'an 8 a vis guengolo, 1648, hag eveseat ez eus n'eus bet abaoue goal glenvet ebet e Lyon. Ar pelerinach-ze zo bet dalc'het mad dezhan beteg an dispac'h bras, hag er bloas 1848 ar c'hardinal Bonald en deus laket he ober adarre evit nevezi goesti ha devosion Lyonis ; ar pez a rer ato bep bloaz abaoue d'an 8 a vis guengolo evel diagent.

Couent Paray-le-Monial.

Evel ma on eus comzet calz euz ar pelerinachou great e Paray-le-Monial, hag euz al leanez eürus Mac'harit Mari, ar c'hrizien euz an devosion savet eno d'ar galon sacr, e livirimp eur ger euz ar gouent-ze eleac'h ma e deus bet al leanez eürus-ze an heur vad da velet ha da gomz oc'h he Mestr divin.

Couent merc'hed Santez-Mari e Paray-le-Monial a zo bet savet e 1626. Leanezed ar vizitasion ne ket er c'heriou braz epken eo e felle dezho sevel couenchou, sevel a reant ive er c'heriou bian eleac'h ma c'houlennet anezho. An urs-ze en em skignas, lavaret a rafemp en eun doare burzudus ma n'on divije ket guelet abaoue penauz ez eo en em skignet urs c'hoarezed vian ar beorien. E 1654, leanezed ar vizitasion a iea eur vandennadig anezho d'ar Pologn, hag o devoa neuze c'huec'h ugent couent ; e Frans, er Savoa, er Suis hag en Itali.

Er penn kenta euz ar seitecvet cantvet ez oa calz a zistruch great gant ar brotestanded pe an hugunoted, ha Doue, evel ma zeo boaz ato d'hen ober, a zigase tud santel evit sevel a nevez ar pez a ioa bet discaret gantho, ha Sant Fransez a Zal a voue unan euz an dud apostolik-ze.

E Paray-le-Monial, an hugunoted o devoa ive great freuz. Hogen bez'ez oa eno christenien vad hag a c'hoantea caout eur gouent ha leanezed en ho c'hær, ha pa o devoa leanezed ar vizitasion savet eur gouent e Lyon, christenien vad Paray a c'houlennas ma teuje unan bennag anezho da zevel ive eur gouent en ho zouez.

Ar vam Blonay eo a ioa neuze superiolez e couent Lyon. En he hano ema ar c'hontrat dre behini e verzet d'al leanezed eun ti e Paray « etre ar fourn hag ar scolach. » Ar genta superiolez e Paray e voue ar vam Mac'harit-Elizabeth Sauzion. Dont a reas di gant pemp leanez all d'ar 4 a vis Guengolo 1626, ha great e voue dezho eun digemer euz ar guella gant ar gatoliked. Dont a reas gant prez merc'hed a gær ha divardro d'en em lacat er gouent, hag abenn pevar bloaz e voa enhi an niver a leanezed *profes* merket evit ar gouent-ze ; an niver-ze a ioa teir ha tregont.

An ti kenta o veza cals re vian, e voue savet ar gouent evel ma ema brema, a nebeudou ha dre ma c'hellet. Ar mogeriou zo mansonet ferm, ha n'eus clasket braoentez ebet oc'h ho zevel. Mar d'ema eta ar zell varnezho hirio, ne ket ma ve netra eno hag a lacafe an dud ijinus da zellet outho. Jesus-Christ o veza en em ziskuezet eno d'he zervicherez eo a gærg ar gouent-ze. Ar vicherourien o deus savet an iliz, ar c'hœur hag an diou sacristiri, n'o deus great nemet eun tam labour hag a c'heller da velep e pep leac'h ; mes en ilis-ze eo en deus teurvezet hor Zalver dont da rei d'an dud ar merg ar brasa a drugarez, ha da ziskuez he galon sacr evel a guir feunteun ar zilvidigez. Eno eo, dre c'hrill ar c'hœur, eo e deus Mac'harc'harit Mari clevet ar goms souezus-ma a vezo hano anezhi bete fin ar bed :

« Setu aze ar galon-ze pehini e deus caret kement an dud ma zeo en em zizec'het evit diskuez dezho he c'harantez. » Eno eo en deuz hor Zalver goulennet ma vije savet eur gouel en henor d'he galon sacr, ha ma vije great ar gouel-ze d'ar guener varlerc'h eisvet ar Zacramant. Goulennet en deuz ha gortozet ! Gortozet en deus ma plische gant an dud rei dezhan he c'houlen ! Hag en deus lezet he zervicherez fidel da langisa ha da huanada gant c'hoant guelet ar gouel-ze, da glevet rebechou ha da velet aliez enebi outhi. Da c'hortoz gouscoude hor Zalver a brepare pep tra. Ar re o deus toullet ar puns, ar re o deus savet ar scalierou dister a vein a zo eno, ne vouient ket edont oc'h ober skinier d'an ælez ; ar pez a zigouezas gouscoude pa deuaz eun dervez ar sperejou-ze euz an Env da ober muzig en dro d'al leanez eüruz a ioa en em laket eno, gant he c'har-neza, en eur c'hornik-tro dirak prenest ar chapel, a beleac'h, en eur labourat, e c'helle guelet an tabernacl. Ar sellulen eleac'h ma veve al leanez eüruz, sal ar re glanv eleac'h ma zeo maro, ar pondaleou eleac'h ma zea ha ma teue ken aliez, ar zal eleac'h ma comze oc'h al leanezed iaouang ha ma tisculie dezho petra a felle d'ar galon sacr, ar zal-ze eleac'h ma voue laket da genta eun imach a galon Jesus, hag eleac'h ma en em voestlas d'ar galon-ze Mac'harit hag he zeis scolaerez iaouang, an tamik vaout e kichen tour an delezion hag a voue cavet ker coant evit ober anezhan eur chapelik d'ar galon sacr, an traou-ze oll ha ne ket

dorn Doue en doa renet ar re o doa ho zavet? Ha *tachen ar grasou*, evel ma he galve al leanez vad, ar voden gelvez eleac'h ma talc'haz ar Mestr divin he zervicherez evit comz outhi evel ma felle dezhan, ha ma viraz outhi da vont varlerc'h an azennez hag he azen bihan e devoa cark da zioual, oc'h he asuri ne rajent droug ebet, ar voden gelvez-ze ha ne voa-hi ket bet plantet eno evit hor Zalver?

Vardro antercant vloas goude m'oa deut leanezed ar vizitasion da Baray, e teuas di Mac'harit Mari. « Pa voa savet oll ar gouent, ha laket pep tra e ratre, doriou ar gouent a zigoraz, hag ar Roue a garantez a zigasaz enhi he vuia caret. » Setu petra a lavar caierou ar vizitasion. An hini a roer dezhi an hano caer-ze a ioa eur verc'h paour, euz a Verosvres, parrezik dister euz ar Charolais. He buez a ioa tremenet er boan, en humilite; great oa bet an heg outhi e pep giz; a bep seurt clenvejou digar a ioa o stourm outhi. Gouscoude ne ket da glask eana na beva esoc'h eo e teue di. Speret Doue eo he foulze. Pell a ioa e doa c'hoant da veza santez, mes evel calz a re all, c'hoant e doa da veza santez ep ma coustche re dezhi. Aliez e lenne Buez ar Zænt evit clask eur skuer hag a vije eas dezhi da heuilla; ha caer e doa, ne gave nicun.

Var ar meaz evel ma edo, ep ar sicourou a c'hell eun ene mad da gaout e leac'h all, hor Zalver he unan a voue he rener. Gouscoude ne felle ket dezhi en em rei oll, c'hoant e doa da zelc'her evithi eul loden euz he c'halon, hag e rea gouscoude pinijennou bras. Mes Jesus ne felle ket dezhan ranna, ar galon-ze a ranke da gaout oll. He mam a ioa paour, intanvez, hag e devoa izom anezhi; n'eus fors hor Zalver a felle dezhan he zenna davethan hag a reizas pep tra evit kementse.

Pa e devoa great he zonch mad d'en em rei oll da Zoue, ne vouie ket c'hoas peleac'h e felle da Zoue he c'has. An hano a Zantez Mari a blije dezhi hag e devoa c'hoant da veza merc'h Sant Franscz. Hogen me ne ouzon ket perag he c'herent ne felle ket dezho e zaje en urs-ze, hag a ioa guelloc'h gantho e zaje en eun urz all, e ti an ursulinezed pe en urs leanezed Sant Urban. Doue a viras na voue caset da unan anezho. Pa voue roet an otre dezhi da vont en unan a gouenchou Santez Mari, e chome c'hoas da choaz ar gouent ma zaje enhi. Kinnigen a reat dezhi Macon ha Charol; hogen nicun euz an daou leac'h-ze ne blije dezhi avoalc'h; re dost oant d'al leac'h ma voa ganet enhan. Erfin e voue hanvet Paray dirazhi, hag he c'halon a voue carget a laouenidigez. Mont a reas di gant he breur da c'houlen beza resevet. He bizach a ioa skeduș.

Laket e doa he dillad braoa, hag ar re a vouie ez oa hano ganthi da vont da leanez, oc'h he guelet ker caer ha kel laouen, a lavare dre voaperez : « Guelet a rit-hu, setu aze hag a zo doare eul leanez varnezhi! »

Kerkent ha ma voa eat e parlouer couent Paray, e lavaras d'he breur renca an aferiou evel ma carje, rag evithi ne daje ket e leac'h all. Gouscoude pa voa deut ar momet da zerra ar gouent varnezhi, an natur hag ar goad a zavas vargorre, ha red e voue dezhi moustraferm evit en em drec'hi ha gounit varnezhi he unan.

Eur vech eat er gouent, lavaret petra zigouezas gant Mac'harit Mari eo lavaret penauz e voue savet an devosion d'ar galon sacr a Jesus. Eun histor dreist natur ha burzudus eo euz ar pez a roas dezhi da anaout ar galon sacr-ze « a fell dezhi caout pep tra dre garantez ha netra dre gontragn, hag a felle dezhi digas al leanez euruz hag al leanezed all he c'hoarezed, ep lamet digantho ho frankis, da zigemeret ha da skigna an devosion-ze ker caer ha ken talvoudus.

Ar brovidans pehini e devoa preparet al lec'hiou ma tlie tremen enho ar burzudou a vuez Mac'harit Mari, e devoa preparet ive an urs a dlie beza savet enhan an devosion d'ar galon sacr.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Pelerinach Kernitron e Lanmeur.

15 EOST.

Me am eus lennet, er gazetennou gallec, burzudou divar ben ar pelerinachou a reer hirio e pep leac'h. Bemdes e clevan parlant anezho a bep gis. Pa vezan gant va guir vignonet, e clevan ho meuli, mes alies a vech, em chantier, e ranc va diouscouarn rei digor da veur a glem, da veur a abec. E Kær, an oll ne maint ket a hunan gant an Ilis, a cals a gred caout muioc'h a skiant eget ar Pap, eget an oll Eskibien, eget an oll gristenien assambles. Var zigare ma c'hellont drailla un tam gallec, e felle dezho drailla pep tra, a kement neo ket bet draillet gant'ho, ne c'hell ket beza mad. Eveldon me, an darnvuya anez'ho a zo divar ar mez. Ne c'houzon ket pe seurt studi ho deus græt oll, mes meur a vech, ep en em fogeal, em eus diskuezet dez'ho, e c'houien dibuna va c'huden coulz ac indi.

Clevet ho devezo adarre zur oun bet e pelerinach Kernitron, evel ma voan bet er Folgoet.

Evel ne moa ket goulennet ho ali, evit mont da hini anez'ho, e c'hrosmolint ac e vezin tretet a Baïzant. Pa ho deus losket ar ger ze, e credont beza lavaret tout. Eur païzant, ervez ho c'hreden, a zo eta eun den disprijapl? Evel ma karint, mes neo ket enno zur ar pez a zinifi ar ger, a neo ket enno ken neubeut ar pez a zonjan deus ar Baïzantet. Evidonme ho c'hav eürussoc'h evit'hon ac evit calz deus va c'henvreudeur, furoc'h ac habiloc'h, an darnvuia, evit ar re a gav abec enno.

Neus fors aze : Ar Baïzantet ho deus eta græt adarre eur pelerinach. Ne voant ket ho hunan, ouspen me a voa o tougen calaboussen, a meur a frac am eus guelet hirroc'h a pinvidicoc'h evit va hini. Mes an draze ne ra ket... Evel ne c'houzon ket ar gallec a faut evit renta count d'am c'henvreudeur, deus an traou caer am eus guelet, em eus sonjet e rafen marteze plijadur da hunan bennac deus va c'hondition, o conta dezan, em langach

ac en e hini, ar pez a zo tremenet en deisze adare azirac va daoulagat.

Eis procession a voa, ac evelse eis parechad tud, ac e credan e voa chomet neubeut avoalc'h er gær. Nem eus ket clevet evel kent e vije bet laeret ti ebet : Doue emichans, a ree ar gardien; a caer'o po lavaret, enn'hes a zo lemmoc'h he zaoulagad a crëvoc'h he vræc'h eget hini deus hor gardianet.

Var dro dec heur e c'herruas, da genta procession Lokirec. An Autrou Person, evel just, e pen ar vanden, evel ar pastor aroc he zenved. Ah! setu me faziet. Ar pastor a vez ordinal varlerc'h an denved a non pas araoc? — Ia pa ne fel ket dez'ho avans; a pa ne yeont ket en ent mad, hen eus eur fouet ac a ra dez'ho santout an douchen.

Ni hon eus santet an douchen-ze, potret, abalamour ma felle deomp delc'her ar pen aroc. Doue hen eus diskuezet oa deompni mont var e lerc'h, a non pas dezan beza renet ganeomp. — Parrissionis Lokirec a heuille trankil ho fastor, gant eun er dizoursi a contant bras, rac cana reent a greis calon, ac en despet d'an teir leo ho doa en ho divesker, n'ho doa ket an er da veza na skuiz nac inouet.

Banielou ar Bares a zave skedus ho fenn dreist ar brocession, ac ar re ho douge, ne zeblantent ket beza re bresset d'ho losker. Var lerc'h e velet croasiou caër ac a zeblante pouner, a cousconde ar re ho douge, ho dalc'he soun ac a voa scan ho zreid, ar pez a zigasse din da zonch deus comzou hor Zalver, penaus he zervich a zo dous ac he væc'h a zo scan. An oll groasiou a zo er c'hişze, a lavaren, pa vezont douget evit Doue, n'ho c'haver morse, re bonner. Gonde ar c'hroasiou e teue imachou ar Verc'hes doughet gant eur vanden merc'het yaouanc oll guisket e guen, ac ho doa an er da gompren e tougent imach ho rouanes. Evelse e canent a greis calon : *Rouanes ar Guerc'hezet, pedit evidomp.* Bugale guisket e guen, ho fen dizolo, ho bleo o flipa gant avel, a zouge, ken laouen, ho favillonou guen a glas, ma vijent kemeret evit eur vanden eled o tont da annons ar c'helou-mad. Varlerc'h e teue neuze oll dud ar Barres pere ne c'hallet ket da velet oll en eun tol lagat, ken hir oa ar renkat. Tud a bep oad, en ho dillad caera, oll e canent, a vouez huel, meuleudi ar Verc'hes. Me ho ped da gredi neo ket eun trous bihan a reent, a goal gousket e vije bet an hini ne vije ket bet divunet gant'ho, deus eur c'hart leo dro.

Cetu aze penaus eo erruet ar processionou all, an eil goude eben, gant ar memes urz, ar memes devotion. Lod anez'ho a voa zoken caëroc'h. Pebes Baniel gaër a voa gant Sant Yanis! Nac a bavillonou a voa e procession Plouezoc'h, a pebes can dudius gant ar merc'het ispicial, e pen pere e velet cals intronezet! E pen Garlanis e voa daou daboulin a noa ket mez ho c'hlevet. A dra zur ar re ze, a pa vijent bet deus a ger, n'ho divije ket gouezet guelloc'h ho micher....

En eur zortial deus ker Lanmeur, e pen an ent da vont d'ar chapel, oa savet eun or veur (arc-de-triomphe) a voa eun dudi he guelet. E zindan oun'hes e tremenė an oll banielou, an oll brocessionou. D'an æc'h tout dezi e voa savet eun imach var behini oa merket armou hon Tad santel Pi navet : hen a voa da huela c'hoas enno, abalamour emichans, eo hen ar pastor kenta, eo dezan digeri deomp dor ar Barados, a cetu perac oa mer ket enno he alc'hoeou, a deompni pignat var e lerc'h, senti deus he vouez, heuill he vaniel, azindan boan da drei divar an ent a da steki deus an or gontrol. En dro d'an alc'hoeou-ze, a da deir gurunen pere a verk eo teir guech roue deus a beurs Jesus-Christ, oa scrivet ar c'homzou-ma e gallec : *Vive Pie IX, Pontife et Roi.* Arauc ar brocession oan bet o sellet ous kementze, a keit a ma voan oc'h ober va c'hurius, ac oc'h asmira pep tra, e clefchon em c'hichen daou pe dri o cozeal adren va c'hein, ac hunan a c'houlenne digant ar re al petra zinifie an draze.

Eun al a respontas ractal, gant eun er da rei din da gredi e voan etoues va bourc'hichen ordinal : « Me zo « o vont da laret ze did, *attends peu* : *Vive Pie IX*, ne « gomprenan ket an diou lizeren ze, eur vas ac eur « groas, *Pontife et roi.* — Sel, an dra ze ne ket guir, « parcequé, ar Pap ne ket roue, a ne ket mad e ve. » E pep lec'h, a lavarjon neuze, en eur vont kuit, ezeus tud sot ac a fel dez'ho deski d'ar re al ar pez ne c'houzont ket. Ne c'houzont ket lenn a væc'h, ac e fel dez'ho ober scol da Zoue, caout abec en he gomzou! Evidonme a gred en eus Doue skiant avoalc'h da c'houzout petra ra, a gallond avoalc'h evit ober ar pez a fell dezan; a pa en eus roet ar garg da zant Per, d'ar Pap, da c'houarn ar bed oll, an oll gristenien, en eus græt anezan eur roue bras, a peguir en eus promettet lezer gantan ar garg ze bete fin ar bed, e c'hellomp credi e chommo. Ac evit lavaret tout va zantiment, eo coulz ganen senti deus eur roue choaset gant Doue eget deus an oll vistri a velan choaset gant lakipotet ken zot a me ac avichou sotoc'h. Mes lezomp kementse.

A bep tu d'an imach-ze ac eun tamic izeloc'h, oa daou all hunan evit ar galon sacr a Jesus, ac egile a reprezante ar feiz ac an esperans. An tri imach-ze, e creis ar garlantechou ken caër-labouret, a lugerne kement ma c'hallet a vœc'h delc'her an daoulagat varnez'ho. Ezirac an or-ze he velet an oll banielou o stoui, evit saludi kernitron; ac ac'hano betec ar chapel, an ent a voa goarnisset a bep tu gant pillerou goloet a c'harlantes ac a fleur, a var bep piller e voa eur pavillon guen pe c'hlas, var bere oa scrivet oll litaniou ar Verc'hes. Ne c'houzon ket d'ar just piou a zo bet e penn al labouriou caer ac asmirabl-ze; mes a dra zur ne dle ket beza ar pez a c'halvit ar païzant.

Da uneg heur e voue canet an offern, deus an auter savet er mes arp deus ar chapel, ac a velet a bell. Pebes poblat tud a voa enno! Er vered, en hent, er parkeier tro var dro, ne velet nemet pennou tud. An oll a voa trankil bras gant eun er devot. Credi a ren lenn var dal pep hini ar zantimanchou a zanten va hunan. Cetu ni ama,

eme ve, evel guechall tud ar Judee, varlerc'h Jesus, evit silaou he gomzou, evit goulen he c'hrassou. Seblantout a ree din clevet hor Zalvez, evel guechall divar lein ar memes, o prezec deomp ar fizians enn'han, nonpas caout aoun deus ar pez a spount ar bed : ar boan, ar baourente, ar c'hlac'har ; clask da ghenta rouanteles an ëe : mont d'hen heuill ep sourci e vankfe netra deomp. Ni ive, a lavaren, hon eus kuiteet pep tra hirio evit renta henor da Jesus ha de vam benighet. O ! ma vije goulennet diganeomp a keus hon doa da veza deuet d'ar pelerinach santelze, hon divije respontet oll gant sant Per ; e peleac'h e vemp guelloc'h ? ama e santomp eo Jesus ebken en eus ar promessaou deus ar vuez eternel. O ! mar galfemp beza destumet c'hoas er c'his-ze, e traouien Jozaphat, en tu deou d'hor Barner !

Aotrou Person Landudec en eus canet an offern. Na caera mouez ! Lacat a re an er da dregani en eun hevelep feson, ma c'hallet heuilla ar pez a gane, deus a ger a pelloc'h. An offern a voa echu var dro cresdeis. Mes nac a boan goude oc'h en em jacha da glasc eun tam lein, enno e voat stag a stag, ac e ranket mont en eur pes. Mes den ne zeblante re bresset.

Da ziou heur anter, eo bet canet ar gousperou. Noa ket neubeutoc'h a dud eget d'an offern ; nag hini mezo na zoken tomèt dezan n'am eus guelet. Neo ket da offansi Doue e voat deut di. Da fin ar gousperou eo bet ar Brezegen. Dious m'am eus clevet eo Aotrou person canton Plougastel-sant-Germain eo en eus gret ar zermon. Nem boa ket gallet mont tost d'an auter, kazi en ker em boa ranket chom, o veza nem boa ket en em gemeret abret avoalc'h. Credi a rean zur n'em bije ententet sort. En em drompla em boa gret : ger ebet n'am eus collet ; ac ho pedan da gredi n'oun ket bet inouet ous he glevet. Pegen calonec e recommande deomp pedi, pedi oll, pedi a hunan, evit goulen bennos Doue varnomp a var hor bro. Digas a ree deomp da zonch ar zourci particulier e deus bet atao ar Verc'hes deus ar Frans, ar vadeles he deus bet, dreist oll, en amzeriou diveza, da zont d'hen avertissa, er Salet ac e Lourd, d'her c'honsoli, e fin ar brezel, e Pontmain, pa lavare d'ar vugale da bere ec'h en em ziscueze : Kemerit courach, calon va map a zo touchet, eb dale eviot delivret. Hor gouliou, emezan, n'int ket c'hoas peur bare ; tud digalon a glasc ar voyen d'ho renevezi a d'ho goassaat, pedit evit' ho, rac ne c'houzont ket petra reont ; mes n'ho zilaouit ket, en em goll a rafac'h gantho, evit ar bed-ma ac evit ar bed all. Ne glaskin ket displega an oll draou caer hen eus lavaret. N'eo ket er c'haffen re zies, rac he gomzou a zo merket mad em c'halon ; mes re hir e ve.

Var fin ar zermon, noa ket echu c'hoas, eun artizan pehini a voa erruet eveldon, var ar divezadou, a veljen o tispaca ac o tont varzug enn'hon ; deus ar memes renk ganen he tlie beza, ac he crede zur oan deus ar memes religion : « Cetu aze eur person avad, emezan, « a neo ket bisteod ! Cetu aze eur prezeger ! Mes ne « brezeg nemet evit an noblans. » — Petra, eme ve, c'houi noc'h ket nobl ? — O nan, emezhan, pell deus enno ! — Neuze e rit mad trei ho kein, pe guir n'eo ket evidoc'h he prezeger. Evidonme a drugare Doue, a zo deus an noblans da behini e parlanter ama. Ni zo oll nobl ama, ac eb beza re fier, omp eürus da glevet meuli an Aotrou Doue hon Tad, ac hor mam ar Verc'hes santel. — Ma ho pije guelet pegen lostec he silas va c'hamarad ac'hano ! — Pegen es evelkent eo serra ho ginou d'ar fals doctoret ! Evel ma lavare Aotrou person Lanmeur, a raoc hor c'honjedia, m'ar carfe ar guir gristenien beza hardissoc'h evit souten ho feis, event atau ar re grenva, a ne ve ket ken dispennet hor religion. Evit' honme, ne jomin ket var ar gentel-ze, ac a zesko d'ar sort-ze ous piou en em frota.

Pep tra hen eus fin er bed-ma. Goude ar venediction, eo eet adarre pep procession en he rout, en eur gana adare, evel da zont. Peghen caer benac oa guelet an oll banielou, an oll anseignou o tispaca ac oc'h en em heuil, o clevet ar c'han deus a gement a voueziou, he santet evelkent eur sort tristidiges o velet an disparti. Eb en em anaout, ec'h en em gariet deja, a meur a hini zur a vezo bet tentet da lavaret evel sant Per, var memes Thabor : Mad emaomp ama, ni garfe chom ama. Petra vezo eta an disparti eternel ! Mes ive pegen consolant eo sonjal en union gaer-ze a vezo er Barados !

Itron Varia Kernitron, grit deomp caout peurs oll en eürusdet-ze.

YAN BAIZAND,
Labourer var ger.

En eur brezegen great en dez all e Brest, gant an Tad Hubin, superiol ar scolach savet eno gant an Tadou Jesuisted, en dervez ma roet ar priziou er scolach-ze, e cavomp ar guir doare da zevel eur bugel evit ober anezhan eur c'hristen hag eun den goest da renta servich d'he vro ha d'he genvrois. Doue ato er penn kenta ; an tad hag ar vam o rei dezhan ar c'henta anaoudegez euz ar virionez-ze ha goudeze euz ar guirionezou-all hag euz an deveriou a zo red dezhan da anaout ; goudeze ar mestr scol, ar profesor, o telc'her leac'h an tad hag ar vam evit peur ober ar pez o deus comanset, ha rei d'ar bugel, gant mui a sclerijen, ar c'henteliou n'o divije ket gallet pe n'o divije ket bet a amzer he gerent da rei dezhan.

D'an tad ha d'ar vam, emezhan, eo eun dever dreist pep dever all, rei Doue da anaout d'ar bugel en deus roet Doue dezho. Mar deo eun dever evit ar bugel, caret ha respeti ha dad hag he vam, abalamour ma en deus bet ar vuez digantho, eo eun dever brasoc'h c'hoaz evithan caret ha respeti Doue, hag ar gerent ha dle he zeski hag he voaza da henori Doue, rak ma zeo digant Doue en deus bet ar vuez kentoc'h eget digantho.

D'an tad ha d'ar vam eo dihuna ar speret-ze a zo evel cousket, hag a gafet a ve c'hoas nebeutoc'h a vuez enhan eget er c'horfik-ze destumet e touez he vaillurou.

D'an tad ha d'ar vam eo deski d'ar bugel chom var he dreid ha bale ; dezho eo dreist oll ren he gamejou

en hent ar vuez christen ha teleur an had euz ar vertuz en he galon.

Evelse dever an tad hag ar vam eo rei ar feiz d'ho bugel, ha digeri he speret hag he galon. Ar scol, ar scolach a deu goudeze da beur ober ar pez zo comanset gant ar gerent, pere, abalamour d'ho labourou ha d'ho aferiou ne c'hellont ket ober oll ho unan.

Ar mestr a zo eta merket he zever dezhan ; n'en deus nemet kendelc'her da gas da benn an ero digoret gant an tad. Rei a rai d'ar bugel ar skiant, ar voueziegez a raio eun den anezhan, eun den goest da ober vad hag henor d'he vro.

He lacat a rai da respeti Doue ha da greski en devosion hag er relijion. Pa zeo laket etre he zaouarn an tenzor ar presiusa o deuz an tad hag ar vam, e tle ive caout ho evesdet. Hogen pebez evesdet ne deus ket ar vam evit pellaat dioc'h he bugel kement a c'helfe saotri he galon ?

Gant pebez buanegez ne deu ket an tad da bellaat kement a ve eur goal skuer evit he vap ? Hogen, evit ma c'hello eur buguel sevel ha creski honest ha glan, evit ma c'hello distrei euz ar scolach da di he dud ep beza saotret, comzou fur ha taol lagad he vistri ne dint ket avoalc'h ; red eo eun dra bennak creoc'h, red eo e ve grizienn et ar respet evit Doue en he galon. Eur bugel ha ne vezo ket bet desket da respeti Doue, ne dremeno ket he bemzek vloaz ep anaout an droug, ha d'he drivac'h vloaz en devezo he danveet.

Caout respet evit Doue a zo red neket epken evit sevel mad ar bugel, mes eun dever eo evithan, rak kement den a deu er bed a dle servicha Doue. Bez'ez eo eun dever evit ar gerent, rag ar bugel zo da Zoue kentoc'h eget beza dezho, hag e tleont deski dezhan servicha Doue. An tad hag ar vam a dle eta gouzout ervad ne dint ket libr da ober pe da chom ep ober christenien euz ho bugale, d'ho lacat pe da chom ep ho lacat da viret lezen Doue hag hini an ilis.

Ar mestr eta, o telc'her leac'h an tad, hag o rei d'ar buguel an descadurez ne c'hell ket an tad da rei, a dle coms d'ar bugel-ze euz a Jesus-Christ hag euz an iliz, a dle he lacat da respeti Jesus-Christ hag an iliz. Mar kemerfent ho frankiz e c'hiz all, an tad hag ar mestr en em zafe a enep ar c'henta galloud a zo, a enep Doue. Hogen mar taolont a gostez lezen Doue, ar bugel en deus kement a vir da deleur a gostez lezen he dad, ar scolaer lezen he vestr, hag ar sitoian lezen he vro. Evelse, abalamour ma talc'homp hor gallout digant an tad hag ar vam, e lakeomp e penn hon deveriou, dreist peb dever all, an hini da lacat ar bugel da garet Doue.

Hag e c'houzomp, o lacat Doue er penn kenta, descadurez ar bugel a zavo hueloc'h. An descadurez harpet var Doue a zo guiroc'h, francoc'h, sclerroc'h. Ober a raimp euz ho pugale guir gatoliked, setu ar c'henta tra a glascomp ; ober a raimp anezho ive tud desket, tud goueziek zoken, mar en deus Doue roet dezho speret avoalc'h evit kementse ; ober a raimp anezho tud goest da zelc'her ar c'hargou gant lealdet, goest da veza offiserien caloneg ha da c'houzout rei ho buez evit ho bro.

Setu aze a dra zur hag a ziskuez penauz e tleer sevel bugale, ha rei dezho eur gelennadurez, eun descadurez vad ha christen. Evelse eo e tle eun tad hag eur vam hag o deus feiz, goulen e ve scoliet hobugale. G. M.

AN DIENEZ

I.

An dra-ma a dremene eur sulvez, en unan euz hor c'heriou braz, dirag unan euz ar staliou-ze eleach ma roer labour da veur a gant den. Da zul, var ar meaz, an oll a ean, a visk ho dillad kempen, hag a ia varzu an iliz ; an dervez-ze zo evitho eun dervez a laouenidigez.

Siouaz, en hor c'heriou ne da ket ar bed evelse ! Al labourerien, er staliou bras-ze, zo tristoc'h ho stad eget hini ar sclavet. Er staliou-zé, da viana e carteriou zo, e labourer da zul, da nebeuta eun anter dervez. Evit ober d'al labourerien dont d'ho labour, eleac'h ho faea da zadorn evel a reat guechall, ne roer ho fae dezho nemet d'ar zul vintin, hag eur vech deut, ez eus nebeut anezho ha ne rafent ket da nebeuta eun anter devez labour. Calz a chom da labourat bete peder heur goudé creisdeiz. Guir eo en em zigollont antronoz o tremen al lun en davarn.

Sonjit eta ema ar zul, hag e velit eur vanden labourerien e kichen dor unan euz ar staliou-ze. Eun tringent bennak zo anezho, hag ez eont pephini d'he dro, an eil varlerc'h egile, dre eun norik vihan hag e teuont ep dale er meas, laouen braz, arc'hant gantho en ho c'hrabanou, rag ar pae zo.

En tu all d'ar ru, hed ar voger, ez euz eun toullad all, merc'hed ha bugale, guisket fall ; n'eus ger gantho, trist int evel ar maro, ha calz anezho a velit o vouela.

N'em eus ket afer da lavaret eo ar re-ma gragez ha bugale al labourerien pe vicherourien ze, deut evit guelet hag hi a c'hello caout digant ho friejou eul loden bennag euz an arc'hant o devezo bet, araok ma o devezo bet amzer d'ho zeuzi en davarn. Rag ar merc'hed hag ar vugale ze o deus naoun ha riou, hag o defe kement a izom da gaout eun tam bara !

Larcoc'h e velit c'hoaz eun nebeut labourerien o vont hag o tont, mes ne deont ket da glask ho fae. Ar re-ma eo al lamponed o deus tremenet ho zizun oll, en dizurz, n'o deus ket labouret zoken eur pennad dervez, hag evelse n'o deus pae ebet da gaout hirio. Deut int aze avad, ha dre ma teu ho c'hamaraded er meaz gant ho fae, emaint crog en ho c'hazel evit ho zacha d'an davarn hag efa divar goust ar re a vo diot avoalc'h evit ranna gantho.

E c'hellit cridi ar merc'hed keiz a zo eno o c'hortoz ho friejou ne zellont ket var eün oc'h al lonkerien divez-ze, rak panefe al lamponed-ze, meur a hini anezho a

c'halje sacha gantho ho goazed d'ar ger, hag ho divije da viana eul loden eur a arc'hant ar sizunvez. Eur vech avad coezet etre daouarn al lonkerien-ze, kenavezo ar pae, ne velint ket eur guenneg anezhan, brao c'hoas ma na vez ket great a zle evit ar sizun varlec'h.

En dervez ma comzomp anezhan ama, ez oa etouez al labourerien eun den cre ha braz, eur pennad bleo du ha frised var he benn evel gloan eur maout. Hema araok mont da gerc'hat he bae a c'hortoze ma vije bet ar re all oll. Ar pez a rea dezhan gortoz eo ma veleeno he c'hreg ha daou vugel dezhan. C'hoant en devoa d'ho enoui ha d'ho skuiza, o sonjal ez ajent kuit ep he c'hortoz. Hogen caer en devoa kemeret he amzer, ar re ma a chome ato. Eat oa oll al labourerien all en ho zro, hag ar gragez a ioa oc'h ho gedal, hag ar vam baour-ma gant he daou vugel ne finvent ket ac'hano. Siouas, eun derveziou bennag a ioa n'o doa tam da zibri.

Pa velaz an ozac'h n'oa mui nemethan, ez eaz ive gouscoude da douch he arc'hant. Pa deuaz er meaz en devoue c'hoant tec'het, mes ne c'hellas ket. He c'hreg a ioa e kichen an nor hag a lamas ganthan a dro vriad. Hen gant he grabanou braz a glaske ober dezhi discregi ; hogen coll a rea he boan ; he c'hreg a zalc'he mad evel eun den o vont da veuzi pa c'hell caout crog en eun dra bennak.

Ar mezier, gant he gounnar, en em laca da skei gant he zaou zorn serret var divrec'h he bried, var he stomak, var he bizach, ken na doa laket leun c'hoad. Mes hi ne ziscroge ket, ha ne loske ket eur griaden nag eur glemaden.

Ar reuzeudig a lope ato, arraji a rea, dont a rea an eonen euz he c'hinou, iudal a rea evel eul loen gouez. — He c'hreg a ioa dougerez, mes petra a rea'ze evit eul loen fuloret er giz-ze ?

An daou vugel o veza tosteat en eur vouela, a voue ruillet var ar pave ha laket leun c'hoad evel ho mam. — Daou zen a ioa digouezet var al leac'h, mes eleac'h tenna ar beac'h divar ar vaouez gez, e choment da zellet ha da c'hoarzin, gant plijadur credabl guelet ober eur muntr.

Erfin ar c'hreg paour a vancas he nerz, hag a goezas var an douar a stog he c'horf.

Ar mezier reuzeudik n'oa ket eat he gounnar kuit ; delc'her a rea ato da skei gant he c'hreg gant he zaouarn ha gant he dreid, hag evel ne gave ket dezhan e c'helle lopa avoalc'h dre ma voa arc'hant en he zaouarn, e taolaz an arc'hant ze en eur c'hodel, ha neuze e zea d'he feurlaza.

Hogen er momet-ze e santaz eun dorn calet o cregi en he gollieron, ha gant eur sach hen toalas da ruilla var ar pave. Eur serjant polis eo a ioa en em gavet. Hema goude beza discaret ar goas, a ieas da zicour ar vaouez da zevel en he za. Epad ma he zicoore, ar mezier a ioa savet ive, a deuas dio'h an adren, a dennaz he zabren diganthan, hag hen discaras ganthi.

Ar vaouez, leun c'hoad ha gouliet oll, e dévoa goustoude nerz avoalc'h evit chom en he za, ha pa velas petra en doa great he goas, e voue strafuillet oll, hag o c'houzout ervad e vije croget enhan, e falvezas dezhi c'hoas he zavetei. Cregi a reuz enhan hag her sachas ganthi evit tec'het ac'hano. An daou vugel a ieas var ho lerc'h en eur grial, hag an dud a ioa en em vodet eno ho lezas da vont.

Daou serjant polis en em gavas prest, mes eat oa ar muntrer kuit.

Ar C'honseil jeneral zo digoret e Kemper dillun trivac'h a viz eost. Ar gonseillerien o deus choazet evit prezidant, an Aotrou de Carne, evit eil prezidant an Aotrou de Kerjegu, hag evit secretourien an Aotronez Roussin, Gestin, Foullioy ha de Vincelles.

Ar gatoliked euz a Rom o deus sonch da zevel ive er gær-ze eun iliz en henor d'ar galon sacr a Jesus. Ar zonch-ze en deus bet otre an Tad santel ar Pap, ar pez a laca, na petra-ta, an dud difeiz da gounnari.

An Aotrou Sann, professor e scolach Lesneven, zo hanvet beleg breudeur ar scoliou christen e Lambezellec.

An Aotrou Guen, vikel e Beuzec-Cap-Sizun, zo hanvet person an enezi Glenan.

An Aotrou Kerlidou, nevez beleget, zo hanvet vikel e Goayen. (Audiern.)

Er sizun dremenet em oa merket hanoiou ar veleien nevez. N'em oa ket merket hanoiou ar glouer o doa resevet an urziou all, rak re vraz oa an niver anezho. Bez'ez oa, ouspen an 30 belek, 17 avieler, 33 abosteler ; 26 o doa resevet an urziou bihan ha 71 an tonsur pe curunen ar glouer.

Pardon, pe pelerinach ar Salet a dle beza caer er bloama. Me a gomz euz ar Salet e kichen Montroulez. Ervez a leverer, an Aotrou'n escob a Gemper a ielo di evit ar pelerinach. Cals prosesionou a dle mont di euz ar parreziou divar dro. Setu ar pez a leverer ep ma c'helfen gouscoude hen asuri.

An Aotrou Corr, bet person e Plouzane, a zo maro er sizun dremenet. G. M.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

Dissadorn 4 Guengolo 1873. N° 449 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonam nt, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 4 Guengolo 1873.

Ar pelerinachou a ra eur boan vras d'an alouberien, d'an dispac'herien, d'an dud difeiz. En Itali, eleac'h ma zint mistri, e tifennont oc'h ar gatoliked mont da bardona. Mont da bidi da eul leac'h santel a zo eun torfet dirag ho daoulagad. Da genta e claskent eun digarez bennag evit difen ar pelerinachou, evel ma zeo gant aoun na deuje ar c'holera er vro da heul unan bennag euz ar bardonerien ; brema deut hardisoc'h, ho difennont evel eun dra noazus d'ar vro, evel eur c'hrim.

Hogen er bloa-ma ema bloavez ar pelerinachou, hag an oll gristenien vad euz ar bed catolig a fell dezho diskuez ho feiz o pidi evit an iliz hag evit ho bro. Ma na c'hellont ket mont, evel ar re all, d'al lec'hiou santel o divije caret da zarempredi, e fell dezho da viana diskuez ho unvaniez, gant ar gatoliked all oc'h ober ho felerinach evel ma c'hellont. Mar o deuz an dispac'herien crog er c'horf, n'o deus galloud ebet var an ene.

Rak-se-ta eun nebeut catoliked euz a Bologn, o velet n'ho lezer ket da vont eleac'h ma o divije caret, o deus pedet ar gatoliked all euz an itali d'en em glevet evit ober, e mis Guengolo, tri belerinach a speret ; ar c'henta en douar santel, evit henori al leac'hiou-ze o deus guelet hor Zalver, an douar-ze var behini en deus baleet map Doue, hag a zo bet trempet gant he c'hoad ; an eil, d'al lec'hiou santel euz an Itali, evit guelet da viana a speret al lec'hiou-ze o doa kement a c'hoant da velet a gorf ; an trede d'al lec'hiou santel euz ar broiou all, evit en em unani a speret gant christenien ar broiou-ze pere, eurusoc'h egetho, a c'hell mont da gas ho mennad e treid Jesus ha Mari el lec'hiou choazet gantho.

Ar zonch-ze en deus bet otre an tad santel. Scrifet en deus da gatoliked an Itali eul lizer eleac'h ma veul ho mennoz, ha ma tigor tenzor an induljansou d'ar bardonerien-ze a speret. Rei a ra induljansou d'ar re a deui da sacramanti ha da vizita eun iliz o pidi en intansionou a dle da gaout ar re a ra pelerinachou.

Setu eta an Itali, ar c'hreiz euz ar relijion catolik, tost da vad er stad ma edo er penn kenta euz an ilis dindan an impalaered paien. Neuze ive ar gristenien ne c'hellent ket en em ziskuez, ne c'hellent pidi nemet en ho zi, e cuz, pe en toullou dindan an douar, en toullou mengleusze dindan ar gær a Rom pere a c'halver Catacomb, hag a zo ker brudet dre ma servichent da ilizou d'ar gristenien, ha da verejou evit lacat corfou ar verzerien. Brema evel ma veler, n'emaint ket cals guelloc'h. Ma n'ho laker ket d'ar maro, da viana ho zreter evel prizonierien, ec'h alouber ho zra hag ec'h eger outho e pep gis.

Ar pabet ne roont a induljansou evel ar re ma comzomp anezho ama nemet d'ar brizonierien ha d'an dud clanv, da lavaret eo, d'ar re ne c'hellont ober nemet a speret ar pez a c'hell ar re all da ober a gorf o vont d'al lec'hiou merket.

Pelerinach Kemper da ilis Locmaria.

Kemperiz, evel a voa bet discleriet brema ez euz eur sizunveziou bennag, a zo eat e pelerinach da ilis Locmaria d'ar zul 31 a viz eost. An teir farrez a ioa en em glevet evit en em gaout var aleou Locmaria, ha lacat eno en teir prosesion en unan ; ar pez a zo bet great. Prosesion ar gatedral a iea er meaz vardro teir heur ha kart, hag an diou brosesion all a deue d'en em renca enhi el lec'hiou merket. Daoust ma voa tenval an amzer, n'eus ket bet a c'hlao, ez euz bet zoken eun amzer ar vella hag an esa da ober eur prosesion evelse, nag heol na poultren.

Lavaret a c'heller edo Kemperiz eno oll var zao, etre aleou Locmaria hag ar c'haeou. Siouaz, etouez kement all a dud, e vez ato e kær, eun nebeut mad ha n'en em lakeont ket e renk gant ar re all ; a deu dre gurriosité, evit sellet ha guelet, o deuz evel eun doare mez o tiskuez ho relijion dirag an oll. Ar pez a zigouez dreist oll gant tud euz a rencou, a oajou hag a vicherou zo ; an eil o c'hortoz egile da vont da genta, e chomer oll da

argila. Kementse ne vire ket gouscoude na voa meur a vil den oc'h heul ar brosesion, ha ne voa enhi tud a bep reng, adaleg ar prefet gant he vugale beteg an distera micherour euz a gær.

Netra caeroc'h evit eur brosesion, eur pelerinach evelse ; ne deus nemet ar relijion catolig hag a elfe destum he bugale evelse, asambli evelse eun hevelep banden dud, unanet dre ar memes santimanchou, dre ar memes feiz, o pidi caloneg, oll o c'houlen ar memes mennad, ar memes gras digant mam Doue. Ne c'hell ket eur galon gristen chom ep beza tenereet o clevet ar c'houbladou canaouen canet gant goazed ha merc'hed, o clevet mouez meur a vil den o sevel var eun dro evit goulen « Truez evit ar Frans, truez evit an Tad Santel ar Pap, truez evit an oll gatoliked ! pardon evit an oll ! pardon zoken evit ar-re a ra brezel d'an ilis santel ! » Evelse e velet an daelou e daoulagad calz pardonerien, ha zoken e daoulagad hiniennou ha n'int ket boas da voela aliez.

Kemperiz o doa savet peadra da brena, ha prenet o devoa eur goestl, pe eur prezant da rei da ilis Locmaria evit delc'her sonch euz ar pelerinach devot-ma. Prenet o devoa eul lamp caer alaouret dioc'h doare an ilis-ze, eur groas prosesion, eun imach euz a Galon-Mari hag eur stol. Ar re-ma zo bet douget e prosesion euz ar gatedral da ilis Locmaria, ha lezet eno ehars treid ar Verc'hez Santel.

Prosesionou Kemper a ioa, ne petra-ta, en ho c'haera, gant ho fanielou hag ho gitoniou, gant meur a imach d'ar Verc'hez. Bez e voa dreist ar re all imach Itron-Varia ar Salet, hag imach Itron-Varia Lourd prenet evit ar pelerinach-ma, ha douget, unan anezho, gant ar pennou-micherourien a gær, hag eben gant tud iaouang, etouez pere ez oa pevar den a vor gant ho dillad martotod. Var ar re-ma edo sell an oll.

Prosesion Plomelin a ioa deut ive ; mes hema a ioa digouezet araok prosesionou Kemper, hag a ioa en em dennet a gostez, e Locmaria, evit rei plas d'ar re all.

Digouezet e Locmaria, var an dachen zo dirag an iliz, an Aotrou'n escob en deus great eur brezegen d'ar bobl a ioa oc'h he heul. Oc'h corn eun ti, tud Locmaria o doa savet eur gador brezek coant meurbet. Ac'hano an Aotrou'n escob, gant eur vouez cre ha sclear, en deus roet da anaout d'ar burdonerien perag edont eno, perag e teuent da bidi mam Doue en ilis coz-ze, el leac'h-ze a zo ar Verc'hez henoret enhan abaoue keit all a amzer zo. Lavaret en deus perag e tliet pidi ha petra a dliet da c'houlen. He brezegen zo bet silaouet gant ar brasa evesdet gant ar mor a dud a ioa oc'h he selaou.

Evit ma c'helje an oll saludi ar Verc'hez en ilis Loc-Maria, eo bet laket neuze an oll da vont en iliz dioc'h eun tu, hag ep daoulina na chom a za e tremenent dirag aoter mam Doue, hag ez eant er meas dre eun tu all. Ar pez a zo c'hoas padet eur pennad mad.

E Locmaria, eleac'h ma tlie tremen ar prosesion, pephini en doa kempennet he di braoa ma c'helle. Eur blijadur oa dreist oll evit eur galon gristen guelet penauz en devoa ar paour kempennet he zor hag he brenest ; e defot traou caer, en devoa cavet eur vleuen bennak pe eur c'harlantez deliou glaz evit diskuez he volontez vad. Diner an intanvez paour a blich ato d'hor Zalver.

Goude ma voa tremenet an oll belerined dre an iliz, ar brosesion a deuas en dro en eur gana hag en eur bidi evel en eur vont.

Lod o deuz eveseat e pede hag e cane ar bardonerien c'hoas c'huecoc'h o tistrei eget o vont. N'oun ket souezet, rak goude ar brezegen, goude an act-ze a feiz, goude beza santet en eun doare bennag ar c'hras o tremen dre ilis Locmaria, ar c'halonou ne voant ket tenereet araog a ioa tenereet neuze. Goude oll ar pelerinach n'eus ket bet an distera trouz enhan, ha mar doa var an tremen cals tud ha ne voant deut nemet evit sellet, da viana e voant sioul oll, ha calz anezho marteze o devoa avi oc'h ar belerined hag a rebeche dezho ho unan n'o doa ket bet ar gourach d'en em lacat e renk gantho.

Erfin digouezet er penn huela a aleou Locmaria, prosesion sant Vaze a droaz evit mont d'he iliz, ha prosesion sant Corintin a deuas d'ar Gatedral eleac'h ma voue echuet ar pelerinach dre venediction ar sacramant roet gant an Aotrou'n Escop. G. M.

Montpeiller. — É Montpeiller hag en escopti ze ez eur *penitanted guenn* a zo bet oc'h ober eur pelerinach e Agd. Ouspen pemzek cant oant en em zestumet evit mont da bidi Itron-Varia-ar-Grau, pe ar Roc'h, evit an iliz hag evit ar Frans.

Itron-Varia-ar-Grau a zo bet darempredet hed ar vech gant tud ar c'harter-ze, ha setu ama perag : eun dervez ar c'harter-ze a iea da veza lonket oll gant an dour beuz. An douarou a iea da veza goloet oll ; an dud ne c'hellent ober netra evit diarben an doureier dirolletze. Eun dra epken a c'hellent da ober, pidi, hag her grejont. En eun taol e veljont, var an dour, ar Verc'hez daoulinet, he divrec'h astennet ganthi o c'houlen trugarez oc'h Doue. Kerkent an doureier a zentaz hag en em dennaz : an avel a zioulas. Var eur roc'h e chomas rondou daoulin ar Verc'hez santel.

Abaoue ar roc'h burzudus-ze a zorespetet meurbet gant tud ar c'harter ha gant an oll gristenien. Di eo ez ea ar benitanted guenn da bidi mam Doue evit Rom hag ar Frans dare ive da veza beuzet dindan an doureier fuloret euz an dispac'herien hag an dud dizoue.

Toulous. — Meur a vech on eus guelet er c'hazetennou meuleudiou caer roet da vreudeur ar scoliou christen ; hogen morse, a gredan, n'oant bet meulet evel ma zint bet e Toulous pa zeo bet roet eno ar prizioù d'ar vugale. Eno an Autrou Belcastel, an depute, ar c'hristen caloneg, en doa great eur brezegen. Var he lerc'h an Autrou Prevost, alier el Leza apel, a gemeras ar goms.

« Ne deuan ket, emezhan, da ober eur brezegen. Petra a onfen-me da lavaret goude ar brezegen gaer oc'h

eus clevet ? Eun dra epken am eus da lavaret evit ar vreudeur a ra scol d'hor bugale.

« Ar vreudeur a anavez ar guir o deuz ho scolaerien da gaout priziou ; mad e ve d'ar scolaerien anaout ar guir o deuz ho mistri da gaout ive eur recompans bennak. Rakse e venn ali ma ve roet dezho ar priziou-ma :

« Priz a galon gre hag a humitile d'ar vreudeur zo e penn hor scoliou, en em ro oll da gelen bugale ar bobl, a les pep tra a gostez evit kementse beteg ho hanoiou a famill, ep caout esper da gaout netra er bed-ma nemet dizanaoudegez.

« Eur priz a voueziegez hag a basianted d'ar vreudeur James ha Junien o deus roet d'ar scoliou er brovins-ma eur brud ha ne vezo ket lamet digantho.

« Pris a ners calon hag a garantez christen d'an oll vreudeur mad o deus, pa edo ar vro e canv, great hospitaliou euz ho ziez ha roet ho gueleou d'an dud mac'haniet a zo bet consolet ha louzaouet ho gouliou gantho.

« Priz a gourach hag a garantez evit ar vro d'ar vreudeur-ze a iea, e Paris, dindan ar mindrail hag e danjer ho buez, gant grivizi da zestum an dud gouliet, ha da lacat ar re varo en douar var an tachennou brezel, ha kementse ken dizaoun evel pa vijent oc'h ober hent ar groaz en ho chapel.

« Priz a verzerinti d'ar breur iaouang a voue treuzet he galon gant eur voulet epad ma en em roe d'an ober ze a garantez !

« Priz a *exsellans* d'ar breur Filip, ar jeneral-ze a zoug sounn baniel ar vreudeur, ar baniel-ze a lenner varnez hi en eun tu comzou hor zalver.

« *Lezit ar vugale da zont d'am c'haout,* »

hag en tu all ar c'homzou ma scrifet credabl gant eun eal :

« *Gant ar sin-ma e trec'hot !* »

« Priz a henor c'hoas d'ar breur Filip a zouk var he beultrin ar groas a henor roet dezhan gant asant ar Frans oll, hag a zo great evit recompansi ar re a ra ar vad e cuz evel ar re her gra dirag an oll.

« Erfin priz a zantelez d'an den eürus Lasal, en deus savet urz breudeur ar scoliou christen, hag a esperomp a vezo laket ep dale e reng ar zent.

« Setu aze ho priziou, va breudeur ; ho gounezet mad oc'h eus ; setu aze ho curunennou, ho dougen a c'hellit ep ruzia, ho meritet mad oc'h eus.

« Ha brema, evel diaraok, kendalc'hit da vale var roudou ho mestr divin.

Tremenit en eur ober ar vad.

Bez'o pezo ato evidoc'h Doue, he justis, ho coustians, fizians, carantez hag istim an oll dud a galon. » G. M.

Maro eur c'hoar venn.

An devez all, eur belek iaouank a lavare euz ar gador brezek d'ar bobl bodet en dro dezi : Euz belek euz an aoter, emezan, a dlee beza-speret oll ; ni a hell lavaront ive, en eur gomz euz al leaneset ar Speret-Santel galvet gant ar bobl sœurezet guen : Eul leanez euz ar Speret-Santel pe eur sœurez-ven a dlee beza kalon oll. Maro eo ar sizun tremenet en eur barrezik euz a Gerne, eur sœurez hag a oa e guirionez. Kalon oll. Al leanez Lucia D*** e zo n'em roet da Zoue kentre ma e doe an oad rekiz ; adalek ar moment-ze en em zellaz evel eun den pehini a zo oll evit servich an nessa abalamoun da Zoue. Guelet e oe e neubeut amzer dre ar pez a reaz, petra dall eun den pehini en deuz e guirionez renonset dezan he unan. Neuz fors e pe vare euz an dez hag euz an noz, neuz forz dindan pe seurt amzer, e oa prest da vont da zoulaji ar re glan. An Aotrou Doue a vennigaz dreist vuzul ar garantez ardant euz he servicherez ; ha daoust ma na implije evit parea an dud klan nemet ar remejou preparet d'an dud paour gant Doue dre al louzeier mad euz ar parkou, kement a dud a banee ma vije guelet aveichou c'huec'h marc'h assamblez ebarz porz ar gouent o c'hedal anezi da zont da velet tud klan.

Ar brud euz ar burzudou a ree ar sœur Lucia a reaz d'he superioret he c'hass er parreziou eleac'h ma scoe neuze ar c'holera. E Parrez Karantek ispisial e oa braz ar c'hlenvet, n'oa ketz a gouent eno, hag he logeiz a oe merket dezi pe er presbytal, pe er maner zo eno ; hogen al leanez karantezus a jome peurvuia e tyl ar c'hlanvour an toc'horra evit he assista ; ha ma ree eun tamik hean d'he c'horf, mont a ree da c'hourvez eun neubeut amzer var eun tam plouz astennet eviti en eur c'hraou bennag ; hag eno e tride he c'halon oc'h en em unani da Jesus e kraou Bethleem ! Eur c'hoar dezi en em c'hreas ive leanez ar speret santel ; lakaat a reont ho sonch da sevel eur gouent er barrezik eleac'h ma oant ganet evit skolia eno ar vugale ; hag ober dezho ar c'haëra presant a hell beza gret er bed-man dan den, da lavaret eo, eur skol gristen. An diou sœurez-ven zo euz ar famill pinvidika euz ar barrez, hag evel ma o doa kemeret evito ar baourentez en or renons d'ho madou ; ho breudeur, tud leun a relijion, o deus savet dezho eur gouent var ar menez e kreiz al land gouez, evel ma o doa goulennet al leanezet-man, pried eun Doue paour ha krusifiet.

Eno epad ugent vloaz, o deuz savet kals a verc'het iaouank, kemeret soursi euz ar re glan, ha soulajet kement paour a ioa tro var dro. Persekutet int bet, disprijet ha kontroliet gant an dud fall, hag a weichou memez gant ar re da bere a reent kement a vad. Ar gouent savet e kreiz ar menez Lannok-ze a lakee an dud d'he voapaat, hag a vije lavaret d'ar vugale : Ia, ia, ma n'oc'h ket fur e viot kasset var ar menez. Ar menez-ze zo breman eur jardin gaër ; e plas al land e veler parkeier ed, ha foënnec. Henvel euz Trapistet Staouëli, religiuset pere o deuz gret kement a vad en Algeri, an diou c'hoar-man o deuz diskuezet petra a hell ober merc'het soken pa o deuz evit ho sikour ho fried Jesus-Christ. Enor-ta da Trapistet Staouëli ; mez lavaromp ive ni bretonet gant kalz a joa hag a foge : Enor d'ar

sœurezet guen a Lennon pere o deuz gret en ho farrez eul labour henvel euz hini an Trapistet !

Ar sœur Lucia a zo maro en he 72 vloaz, goude eur c'hlenvet hir ha poaniuz paket ganti en or kemer soursi euz an dud paour hag an dud klan. Araok renta he huanaden diveza e deuz lavaret d'eul leanez savet ganti abaoue an oad a seiz vloaz, hag he c'hundue en he diveza klenvet gant ar brassa carantez? « Karit ar beorien, na zizonjit ket ar beaurien, ar beorien da genta. » He devotion en andret ar bassion hor Salver a oa braz hag en deuz douseet he deveziou diveza. Kouraich deoc'h breman c'hui c'hoar ar sœur Lucia ; evel ma lavare din he unan : ho tiou o peuz ar memez santimanchou ; ho tiou e oac'h ken unanet ma no poa ket ezom d'en em gonsulti dre avans, ar pez en doa sonjet unan ac'hanoc'h a oa sonj eben ; evel ma no pije bet nemet eun hevelep speret hag enn hevelep kalon ; kouraich deoc'h eta da peuraichui oc'h oberou mad !

A. DE J.

Couent Paray-le-Monial,

II.

Sant Fransez a Zal, adaleg ar penn kenta, a c'halve leanezed ar vizitasion bugale ar galon sacr, rag, emezhan, calon Jesus eo en deus savet hon urzik dister. Ha d'ar mare n'en doa c'hoas nemet peder leanez hag eur c'hoar *convers*, pemp en oll, e lavare en eur vus-c'hoarzin : « Me gaf din eo brema nobl avoalc'h hon urz evit caout he armou, hag an armou a garfen en dele e ve eur galon treuzet gant daou vir, hag eur gurunen spern en dro dezhi, eur groaz azionthi, gant an daou hano sacr a Jesus hag a Vari. » Urz ar vizitasion en deuz e guirionez kemeret ar armou-ze. Ne deuan ket ama da verca buez al leanez eürus Mac'harit Mari. Guella ma zeo anavezet servicherez Jesus eo dre he liziri a zo bet destumet en eul levr gant he c'hoarezed.

Lavaret em euz e teue d'ar gouent hiniennou euz a verc'hed ar c'harter ep m'o divije sonch da chom enhi ; n'o doa ket c'hoas troet kein d'ar bed. Hogen e kenver unan bennag euz ar re-ma e tiskuezaz hor Zalver ar garantez infinit euz he galon sacr. Comz a rin euz a ziou.

Er c'hoar Anna-Alexis Marechal e veler eur burzud a drugarez Doue. He c'herent a ioa hugunoted. He zad, eun dijentil a gichen Paray, a ioa bet en em c'hreat catolig, mes o veza demezet eun eil guech da eun hugunodez e teuaz adarre ive da veza hugunod. He c'hreg o veza deut intanvez e devoue ive ar c'hras da anaout ar virionez. C'hoant e devoue da c'hounit da Zone he merc'hed, ha dreist oll ar iaouanca Anna-Alexis. Mes he merc'hed a ioa re stag oc'h an hugunodach. Neuze ar vam a zonjas cas ar verc'h iaouanca ma da gouent Paray. Anna-Alexis ne devoa neuze nemet trizec vloas ; kement avad a gasoni e devoa evel he c'hoarezed oc'h ar relijion catolik. Pa velaz e felle d'he mam he lezel er gouent, e zeaz e counnar, hag e crie : « troc'hit va fenn din, mar kirit ; troc'hit va fenn din ; guell eo ganhen eget chom ama gant ar babistezed, etouez al leanezed, ar bleizi, an diaoulou-ze ! »

Ar verc'h kez e devoa gouscoude kerent etouez al leanezed. Ar re-ma a gemeras calz a zoursi anezhi ; hogen poan e devoue o clask donaat ar scodail-ze. Ar verc'h ne felle dezhi e giz ebet chom er gouent, hag a glaske an dro da dec'het. Gouscoude ar c'hras a deuas d'he skei ; anaout a reaz ar virionez, hag en em c'hreas catolikez.

Hë c'hoarezed a egaras pa glefchont kementse ; ne ziskueschont ket avad ar gounnar a ioa en ho c'halon. Caout a rejont an tu da goms brao oc'h ho c'hoar da druezi var he stad ha da rei dezhi eur c'hatekiz hugunod. Oc'h he lenn, an ene paour a voue adarre carget a denvalijen ; dont a reaz adarre hugunodez en he c'halon, hag e claske muioc'h eget biscoaz an dro da dec'het euz ar gouent. Brema oa esoc'h dezhi, rag al leanezed n'o doa ket a zisfizians anezhi. Hogen ama e teuaz ar c'hras da skei an taol diveza en he c'halon. Mont a reas da gonta d'ar vam superiorez kement a dremene en he speret. Houma he lakeaz etre daouarn ar c'hoar Mac'harit-Mari, hag Anna-Alexis a deuas da veza unan euz ar guella leanezed a zo bet er gouent-ze.

En amzer al leanez eürus Mac'harit-Mari e zoa e Paray eun demezel a reng huel, pinvidik braz hag euz eur genet dispar ; calz a speret e devoa, ha muioc'h c'hoaz a fouge a ioa enhi. Eur stereden oa, evel ma lavaret, ha steredenna a rea dre ar c'harter oll, ha zoken e kær Lyon eleac'h ma he guelet aliez ha ma chome avechou pennadou mad. He hano a ioa Mari-Rozali Lyonn. He gened hag he madou braz a rea ma zoa clask varnezhi, hag e pep leac'h he digemeret evel eur rouanez. He speret lem a lakea ive he brudi, hag hi ne glaske nemet fouge, plijadur hag ebatou ar bed.

Gouscoude an oll ebatou-ze ne gargent ket he c'halon, ha goude beza bet er re anezho a gave dezhi a roje dezhi he goalc'h, e lavare outhi he unan : petra, ne deo nemet an dra-ze? Etouez an traou-ze oll gouscoude e carie ar beorien, hag ec'h heuille ep mang ar relijion.

En amzer-ze ne velet ket ar re zoken a ioa muia troet oc'h ar bed, o lezel ar relijiou a gostez evel ma veler hirio. An itron Lyonn hag he merc'hed a ioa renet gant an tadou jezuisted, ha Mari-Rozali a gleve avechou guirionezou calet avoalc'h. Hogen setu ama penauz e comansaz en em zistaga dioc'h ar bed.

Eun dervez, en eisvet ar sacramant, e tistroe da bardaez euz an ilis, guisket ha fichet caer evel ma veze ato. Morse he gened n'oa bet skedusoc'h. Mignoned ha tostennerien a iea d'he heul. An dud a zelle outhi hag he admire. Setu ive eur vanden vraz a voc'h o tont euz ar meziou e kær hag o tremen dre ar ru. An oll en em denne a gostez evit ho lezel da vont ebiou. An demezel Lyonn avad, credabl o sonjal e vije respetet ive gant al loened-ze evel ma zoa respetet gant an dud, ne brijas ket trei divar ho hent. Hogen e penn ar vanden voc'h ez oa eun ouc'h bras, kement hag eun azen, eme scrifagner ar vizitasion. Hema a deu eün d'an demezel, hag ep an distera respet evit he gened nag evit he dillad caer, he dibrat gant eün taol fri hag he zaol a hed var he gein, en hevelep doare ma c'helle gant he daouarn cregi en he lost evel e corden eur c'habest. Rozali gant aoun da ruilla, a zalc'he crog el lost-ze, hag a grie ; den avad ne dene d'he zicour. He c'hanfardet ne dosteant ket, hag an itronezed ne gredent ket ken nebeut mont etouez ar vanden loened-ze pere a vic'he hag a rea eur safar goest da vouzara eur barreziad tud. Ar bobl a c'hoarze bete dishalana.

Etre daou an ouc'h braz a iea ato gant he zam varzu he graou. Erfin gouscoude, he zaolas d'an douar e kichen eur voger, hag an demezel, diskennet divar gein he incane, a ieas d'he zi mezus meurbet ha stlabezet oll.

Kementse a voue eun tam ebat evit kær oll. Bemdez an demezel Lyonn a reseve eur vers bennag, eur zon bennak great var an darvout digouezet ganthi. He unan e c'hoarze gant ar soniou-ze. Gouscoude e sonje pe gen nebeut zo da fiziout er bed ; ne zonje ket avad he guitaat. Re e carie ar frankiz a gave enhan. En em rei a rea epken muioc'h d'an oberou a drugarez, hag e lenne levriou mad eleac'h al levriou danjeruz a lenne kentoc'h.

Doue a deuas d'he gelver en eur c'hiz all. Eur mintinvez, en he c'hambr, Rozali a velaz eun den jaouang, divar dro Lyon, en doa great al lez dezhi eur pennad mad, hag a ioa maro nebeut amzer a ioa er vrezel. Var he zaoulin edo, croaziet he zaouarn, hag e tiskueze beza ankeniet ha poaniet bras. « Ah ! demezel, emezhan, nag hen a zo Doue braz ha just ! N'eus netra vian dirag he zaoulagad : pep tra zo poezet, hag a reseo punision pe recompans ! »

Rozali a c'houlennaz oc'h an ene-ze ha salvet oa, hag e lavaraz en doa great Doue trugarez dezhi abalamour ma zoa bet mad oc'h ar beorien.

An ene-ze a chomaz eur pennad mad da gomz outhi, ha Rozali a voue ker strafuillet, a ioa, pa deuaz euz he c'hambr ken drouklivet, ken dishenvelebet, ma he c'havet coseet euz a zek vloaz. He mam he unan e devoa beac'h oc'h he anaout.

Neuze an demezel a lezaz ar fouge ha plijadurezou an an douar evit en em rei d'an oberou a drugarez epken ha d'ar binijen. Ne felle ket avad dezhi mont d'ar gouent ; sonjal epken en eur gouent a rea dezhi scrija ha crena.

An tad Colombier he alias da vont da gomz oc'h ar c'hoar Mac'harit-Mari evit tenna frouez euz he aliou. Mont a reaz evit senti ; mogeriou ar gouent avad a rea ato aoun dezhi. Mac'harit-Mari a vouie e felle da Jesus-Christ he c'haout er gouent-ze, mes ne lavaras ger dezhi hag a lezaz ar c'hras da ober oll. Rozali a deuaz erfin d'ar gouent evel pa vije poulzet, en despet dezhi hag en despet d'he zud. Ne grede ket e chomje ouspen pemzek dez er gouent. Abenn neuze, emezhi, e vije maro pe e vije deut er meas. Mes eno e cavaz ar peoc'h a glaske ; eno e voue unan a vignonezed Mac'harid-Mari, hag e tescas ganthi ar burzudou a garantez euz a galon Jesus.

G. M.

Eur gentel roet divar c'hoari.

De mad deoc'h, Jaketa ; plijadur a ra din en em gaout ganeoc'h, rag eur pennad zo em oa c'hoant da gomz ouzoc'h, evit clevet hoc'h ali var eun dra hag am laca nec'het.

— Petra zo-ta oc'h ho nec'hi, Guennole ?

— Izom a ve da lacat ar peoc'h etre daou bried ha ne c'hellont mui en em glevet. Ar c'hreg, a gaf din-me, a zo cablus ; hi avad ne gred ket beza. He goaz a zo dizroug hag a rafe pep tra evit caout ar peoc'h. En dez all e lavare din comz oc'h he c'hreg ; hogen me ne ouzon ket penauz en em gemeret. C'hui etrezoc'h merc'hed a voar guelloc'h egedomp-ni penaus dont a benn a draou evelse, hag e carfen clevet ganeoc'h hoc'h ali.

— Va-li-me ? Oh ! me am eus poan avoalc'h oc'h en em ober gant va fried, ha n'emaoun ket e stad da rei aliou d'ar re all.

— Dres, abalamour da ze eo e c'hellit va alia ; rak den ne voar guell evidoc'h penauz en em gemerit evit lacat ar peoc'h etrezoc'h.

— Biscoas n'em eus gallet dont a benn, hag e carfen va unan caout unan bennak d'am c'heutelia var gementse.

— Marteze e cavot divezatoc'h ; hogen va lezit da lavaret deoc'h penauz ema ar bed etre an daou ma comzan deoc'h anezho. Ar c'hreg a zo eur speret diez a zen, ato drouk contant, ato o clask tabud. He fried a zo re vad, hag a c'houzanv oll ; hogen eat eo ker skuis ma vezo dies braz he zigas var he du.

Ar c'hreg a laca ato ar gaou ganthan, ha morse ganthi he unan ; pa lavar hen *ia* hi a lavar *nan*, ha pa lavar hen *nan*, hi a lavar *ia*.

Mar e divije bet afer oc'h meur a c'hoas, pell a ioa e divije paket moull ar vaneg ; hogen hen evel am eus lavaret deoc'h, a zo re vad, a gaf guelloc'h tevel, a laca tan var he gorn butun, hag a ia er meas. Gouscoude e c'houlen brema ha ne dle ket ive diskuez he c'hallout eun dro bennak.

— Ne ve ket red, credabl, mont betek eit-ze ; dre zousder e teufe abenn anezhi avoalc'h.

— Lavaret a ran deoc'h en deus great, o clask he gounit, kement a c'hell eun den da ober dre zousder.

— Petra, eun dragon eo ar c'hrek-ze ?

— Evit eur guel ar c'hrek-ze zo ken dizroug hag eun oan. E kenver an dud diaveaz eo ken begarad ha ma zoc'h-hu ; ne deo digar nemet oc'h he fried.

— Eur vaouez digalon eo-ta ?

— Oh ! ne ket. Oc'h he bugale eo ker coulz ha pep mam ; ho c'haret a ra calz hag ho zevel a zoare. Eur penn e deuz avad ha ne ket brao caout afer outhan, hag he buez eo enebi.

— Ha n'e deuz-hi ket a relijion ?

— Eo, relijion e deuz ive dioc'h he giz. Sonjal a ran zoken e cred plijout da Zoue o lacat he fried da ober eur binijen evel en deus da ober.

— Ha ne d'eo digar, a livirit, nemet oc'h he fried ?

— He mitizien ne maint ket en eun eured ganthi ken nebeut. Mes ar re-ma n'int ket stag hag a ia divar he zro pa vezont skuis ganthi. Cridi a ran ne chom ket ganthi a zervicherien hirroc'h eget eur mis pe zaou, hag oll ez eont kuit o loskel malloziou var he lerc'h.

— Anaout mad a rit ar c'hrek-ze-ta ?

— Evel ma'c'h anavezan ac'hanoc'h-hu.

— Ma vije eun all a lavarje din kementse, n'her c'hredjen ket.

— Me va unan am eus beac'h oc'h her c'hridi, ha gouscoude eo red din cridi d'am daoulagad. An ozac'h a zo va mignon ; mont a ran eur vech en amzer d'an tize ha ne velan morse diou vech ar memes mitizien.

— Mad neuze gouscoude eo poent d'he goaz distrei outhi ive.

— A gaf deoc'h ? N'em bije ket credet rei an ali-ze d'he fried ; mes pa livirit....

— Asa, dreist ar mare eo red mad coll pasianted. Mes livirit din, hag anaout a ran-me ar c'hrek-ze ?

— Ia, me gred ; hogen aoun am euz o lavaret he hano deoc'h...

— N'oc'h eus ket izom da gaout aoun e zafe an draze larcoc'h ; m'hen asur deoc'h ne livirin ger da zen.

— Ne leverot ket zoken d'ho pried ?

— Nan, ma na fell ket deoc'h e lavarfen dezhan.

— Mar fell deoc'h, me lavaro deoc'h he hano.

— Livirit-ta, ha n'am list ket ama da nec'hi.

— Ar c'hrek-ze eo c'hui hoc'h unan, Jaketa. Ar virionez am eus lavaret deoc'h ; hogen mont a ran kuit brema buan ne ket kemeret a rafac'h ar vaz ganhen.

*Tennet euz ar gazeten c'hallek l'*Echo de Rome.

Eur prizonier er Prus.

XV.

Ar spier pastor protestant, evel am oa lavaret en dez all, pa deuas da zonjal ober adarre he brezegen, a gavaz al lochen goullou. Mont a reaz en eur gounnar hag a ioa scrijus, tost oue dezhan terri an daol o skei varnezhi gant he zorn serret, hag ez eas kuit en eur doui o divije ar chas gall sonch anezhan. Dioc'htu e roaz he ziscark. Ni ne c'houlennemp ket guell. He ancoumac'heat or bije ep dale, mes hen a zigasas sonch deomp anezhan.

Pemzek dez goude e clefjomp oa torret ar major a ioa en hor penn hag a ioa mad ouzomp. Ar spier en doa great kement dre he c'heler ma en doa roet da gridi e leze ar major ac'hanomp da ober ar pez a gariemp, hag e tec'he kuit an nep a gare.

En he leac'h e voue digaset deomp ar major Fleischmaul, eur pilier tavarniou, eul lonker euz ar re voasa, beuzet ganthan en efach ar pez en doa bet a speret. Antronoz her gueljomp o tont, ruz evel eur c'hancr poaz, teo evel eur voul, ha beac'h d'he zivesker oc'h he zougen. Ober a reas deomp tremen a renk dirazhan evel en eur veladen ; he zaoulagad a ioa rond hag anter varo evel re eul leue etre daouarn ar c'higer, ha goude m'en doa hor guelet oll, e lavaras deomp evit prezegen, p'eo guir n'oamp oll nemet lamponed ha tud fallakr, ep anaoudegez vad ebet evit ar vadelez a ziskuezet evidomp, hen, baron Fleischmaul en doa gourc'hemennet :

1° Ne vije lezet mevel ebet gant an ofiserien.

2° Ne vije lezet iviziken den ebet da vont er meaz euz ar c'hamp.

3° Ne vije mui a scol, rag ar scol ne rea nemet lacat dizurz en hon touez.

4° Ne vije lezet mui ofiser ebet da zont d'ar c'hamp.

5° Evel ne voa ket avoalc'h an toul du evit hor punisa, iviziken kement hini a raje an distera fazi a vije fuzillet dioc'htu.

Setu aze ar promesaou caer a rea deomp ar major nevez evit ober anaoudegez ganeomp.

Bete neuze hor stad a ioa calet meurbet eno, neuze e teuas da veza eun ifern. Kement a ioa carget ac'hanomp a deuas da veza cals goasoc'h en hor c'henver ; aoun o devoa da veza tamallet ne vijent ket criz avoalc'h ouzomp, ha na goljent ho flas.

Dont a reas di aotronez euz ar Beljik da velet penauz a reat deomp. Ar major n'ho lezas ket da zont d'hor guelet. Lavaret a reaz epken d'an aotronez-ze e reat cals guelloc'h deomp eget na veritemp, hag e voa ebat hon doare e scoaz ar brizonierien almand a ioa e Frans.

Mar o deuz aotronez ar Beljig lonket ar garrotezen-ze, e c'heller lavaret int frank a c'houzouk.

An ofiserien, evit beza ne c'hellent dont mui var hon tro, a gemere gouscoude soursi ac'hanomp, hag a gave an tu, dre gus, da zigas eun tam dillad bennak d'ar re a ioa muia noas. Sonch o doa, abenn Nedelec, da zigas deomp eur pacat dillad o doa laket ober evidomp, dreist oll evit an turcozed a varve gant ar riou.

Ia, mes ar major en devoue ive anaoudegez a gementse. Credabl ar spier en doa roet an anaoudegez-ze dezhan. Gortoz a reas gouscoude ma vije prest an dillad abars lavaret netra. Neuze avad e c'hourc'hemennaz ho aloubi evithan. En em glevet oa, credabl, gant marc'hadourien evit ho guerza dezho ha sevel ialc'had divar goust ar chas gall.

Guella pez a zo, ar re-ma a vouezas kementse ive araok ma c'hellaz ar major teleur he graban var an dillad, hag a lavaraz e caschent, e c'his pe c'hiz, an afer-ze beteg ar roue Guillou he unan.

Ar major en devoue aoun da goll he blas, hag ar brizonierien o devoue an dillad. Ar c'holonel a reas digas deomp ive eur varriken vin hag eul leue evit ma

or bije eul lein vad deis Nedelek. An deis-ze a dlie beza eun deiz a laouenidigez evidomp. Siouaz evidonme e voue eun deiz a c'hlac'har.

Nedelek a zo eur gouel braz en Allmagn couls hag e leac'h all, eun dervez a laouenidigez etouez zoken ar brotestanted. An oll, paour ha pinvidig, a ra cher en nosvez-ze, ha ni or boa sonch da ober ive. Ni a ioa couls lavaret oll catoliked hag a c'houlennas caout oferen en hor c'hamp en nosvez-ze. N'or boa ket calz a esper e vije roet hor goulen deomp ; gouscoude or boue hor mennad.

Sal ar scol a voue great eun iliz anezhi. Ni pere abaoue keit amzer n'on doa clevet oferen ebet, me ho les da zonjal pegement a brez a lekejomp da gempen al lochen-ze a ioa henvel mad oc'h craou Bethleem. Gant eun nebeut guenneien savet ganeomp e prenjomp scourrou pin ha sapin glas da lacat tro vardro ; hag eun nebeut plous fresk da c'holo al leuren noas. Eun tamik taol da ober aoter gant eur serviet bennak da ober toucherou ; diou c'houlaouen gant tamou coat goloet gant paper da ober cantoloriou ; setu eno hon oll binvidigez. N'on doa nag aour, nag arc'hant, nag ezans da ginnigen d'ar mabik Jesus ; mes bez'on doa hor c'halonou, hag ar c'halonou-ze ma ne voant glan tre, a ioa da viana enho carantez ha glac'har.

Da unneg heur e tigouezaz ar beleg ha ganthan kement a ioa red evit oferenna. Eur stroillad soudarded a ioa oc'h he heul, digaset evit he zifen, emezho ; ia, evit evesaat ouzomp-ni oa da viana. Hogen ni ne glaskemp ket ober freuz. Caret on divije calz ac'hanomp cofez evit en em lacat guelloc'h e stad da zigemeret hor Zalver. Siouas ar belek ne vouie nemet an allmand, ha ne voue nemet ar re ac'hanomp a vouie ar iez-ze hag a c'hellas tostaat.

D'an taol a anternoz ar beleg a zavaz oc'h an aoter. Ken didrouz oa ar brizonierien oll er chapel-ze ma vije clevet eur gelienen o vale. Ne glevet nemet mouez ar beleg hag hini daou zerjant a responte an oferen.

D'ar gorreou, pevar brizonier, pevar labourer douar euz a du ar c'hreisdeis d'ar Frans, a ganaz eun Noël, ha biscoas n'em eus clevet braoc'h canaouen.

Eno me a bede Doue c'hoek evit va bro, evit Vurtz ha Mauris hag evidon va unan. Goulen a rean ar c'hras da c'hellout tec'het, rak abenn tri dervez goude or boa great hor c'hont da vont en hent. En em erbedi a rean ive oc'h santez Elizabeth.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

An askel groc'hen hag an diou gaërel.

(*Fablen.*)

En dervez en askel groc'hen.
Bian a speret skanv braz a ben
E neiz er gaërel en em gavaz
Ha nec'hamant a c'houzanvaz.

Ar gaërel a ioa bet bepret
Oc'h al logod goal gounnaret
Dont a ra ta di d'helounka
En eur lavaret ar c'homzou-ma ;
— Hent eün dispount braz ho kavan,
O veza deut betec ama
Goude kement a gassoni
A zoug va orin d'oc'h hini.
C'houi so ervad el logoden
Komzit eta, komzit a gren.
Ia, pe n'oun me ket er gaërel,
Rak-se c'houi a ranko mervel.
— Me logoden, eme e ben,
Var logod kwezet peb anken ;
Me so labous, va diou askel
Hen diskwez da ghement a vel.
Ar gaërel a gredaz a zevri
Ar pez a lavare dezhi.
Antronoz an askel groc'hen
Adarre a c'hoariaz e fen.
E ti ar gaërel en em silaz
Oc'h labouset e kounnar vraz ;
Edo o vont da veza lazet
Evel el labous dianket.
— Ar vosen var al labouset,
Eme ar skanv ben divezet,
Me so logoden. Ia va Doue
Mar d'oc'h angest gwelit va zaë.
Evit beza goal diboëllad
Al loanig ma a gomze mad
Diou veach ec'h astennaz he buez,
Hag en em lammaz a enkrez.

Ne ket rouez an eskel groc'hen
Ho c'haout a reer en hor c'hichen
Darn braz a dud a drok bemdez
Meno eb disterra mez.
Hirio emaint gant ar re vad
Hirio int oll tud egarad,
Aman a deuz en ho ghinou
Pebez skouer vad en ho c'homzou !
Varc'hoaz evel trubarded fall
E vezint klevet o iouc'hal :
Malloz da Zoue ha d'an ene
Malloz d'ar feiz, d'ar garantez.
Eskel groc'hen, tud kassaüz
Doujit barnedighez Jesuz,
Da c'hedal c'houi so dismeghet
Beteg e kreiz ar ganfartet.

J. Favé.

KELEIER.

Hanoiou ar jureet hanvet evit an tri miz diveza euz ar bloas 1873.

An Aotronez,

Herve Kerouanton, euz a Locronan-Leon;
Leonard-Fransez Satri, euz a Bont-aven;
Renan-Joseph-Mari Masson, euz à Lanildut;
Anton Gasson, euz a Vrest;
Theophil Dubreuil, euz a Vrest;
Ian-August de Cambourg, euz a Vouesnac'h;
Joseph Despinoy, euz a Vrest;
Eozen-Mari Boulic, euz a Riec;
Felix Rolland, euz a Castelnevez;
Louis Flecher, euz a Gerrien;
Eujen Bechon, euz a Vrest;
Ian-Fransez Herry, euz an Drenevez;
Raimond Louarn, euz a Audiern;
Fransez-Per de Bergevin, euz a Vrest;
Per-Lois-Mari Guyot de Salins, euz a Gemperle;
Camille Hardy, euz a Lesneven;
Adolf-Mari Lamour, euz a Bloudalmeze;
Eujen Le Bastard de Kerguiffinec, euz a Gemper;
Lois-Mari Malgorn, euz a Eussa;
August Kerneis, euz a Vrest;
Theodor Hersart Kermarker, euz a Gemperle;
Ambroas Taburet, euz a Grozon;
Ludovic Le Dault, euz a Roscoff;
Thomas-Mari Guillermou, euz a Vrest;
Durand Peschaud, euz a Vipavas;
Lois Tosser, euz a Verrien;
Fransez-Eozen Masson, euz a Loperec;
Alexandr-Desire-Jul Guegan, euz a Velgven;
Stefan de Chabre, euz a Gemper;
Per Gueguen, euz a Edern;
Herri-Fransez-Per-Corintin Burel, euz a Gernevel;
Mikeal Mege, euz a Daule;
Fransez Creff, euz a Volazec;
Charles-Fransez-Mari Briand, euz a Vouezec;
Frederik Tissier, euz a Gonk-Leon;
Lois-Renan Ladan, euz a Dremeven.

Evit delc'her leac'h ar re a vancfe :

An Aotronez Stefan Derennes, Charles de Bremoy, Fransez Tricard, Beneat Pannetier, ho fevar euz a Gemper.

Ervez calz a gazetennou, an eost a zo tano er bloa-ma e calz a garteriou. Dioc'h ma leveront e lec'hiennou e vezo a veac'h eun eost e nestamant, e lec'hiennou all e chomo c'hoaz izeloc'h. Guella eostou zo e Frans eo ama e tu ar c'huz heol; hogen mar d'eo tano e leac'h all oll, an ed ne oule ket mancout da veza ker, ha Breiz-Izel, a gredan, a zo eürus er bloa-ma-var ar poent-ze, petra bennak ma n'eo ket teo ken nebeut an eost enhi e lec'hiennou.

En escopti Roazon ez euz digouezet er sizunvezioum-ma eun darvout ankenius meurbet. Eun tieg a ioa o labourat er park gant he c'hreg, daou vap dezhan hag eur mevel. Dont a ra eur bar arneu, hag e zeont ho femp da zoucha e doug eur vezen avalou.

An tiek, goude beza bet eno eur pennad, a ieas da zoucha e doug eur vezen all a dost. A veac'h oa eat kuit ma coezaz ar gurun var ar vezen avalou. Ar c'hreg a voue lazet var al leac'h. An daou vab hag ar mevel n'int ket maro, en eur stad ankeniuz avad int laket. An daou vab a zo evel pa ve troet ho speret, hag ar mevel a c'houzanv poaniou garo.

Eur gentel all eo hag a ziskuez ne diefet morse, pa deu barrou arneu, mont da zoucha dindan ar guez.

An Aotrou Cloarec, person Sant-Vaze-Montroulez, zo hanvet person Sant-Lois-Brest.

An Aotrou Palud, vikel er C'hastelnevez, zo hanvet vikel e Itron-Varia Garmez, e Brest.

An Aotrou Abgrall, nevez beleget, zo hanvet vikel e Beuzec-Cap-Sizun.

Ar chase a zigoro, e departemant Finister, d'ar pevarzeg a vis guengolo, da zao-heol.

E Costez-an-Nord hag er Morbihan e tigor ive er memes dervez.

Ar *C'honcours* evit al labour douar, e Montroulez, a vezo er bloas-ma d'ar pevarzeg e viz here.

ABOSTOLACH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS GUENGOLO.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper D'an Aotrou* DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 13 Guengolo 1873.

Lizer an Tad santel ar Pab da Aotrou Arc'hescop Paris divar benn an ilis nevez a dle beza savet er gœr-ze en henor d'ar galon sacr.

Pil nao Pap.

Breur venerabl, salud ha bennoz abostolik.

Mar deo deut, evel ma tesk deomp histor ar penn diveza euz ar c'hantvet tremenet, mar deo deut neuze ar Frans d'en em bellaat a vras dioc'h Doue, mar deo deut, o skigna fals credennou nevez, ne ket epken da gendel-c'her he unan en disparti-ze, mes c'hoas da zacha tud ar broiou all var an hent fall, e voa red e teuje an hini a ioa en em zavet da genta evit enebi, da ziskuez da genta ive d'ar re all e devoa keus d'ar pez e devoa great, ha da ober he gallout, o tistrei a vraz ha gant courach varzu Doue, da zevel en ho za, hag en diabarz hag en diaveaz, ar pez a roe harp d'an urs vad hag a ioa bet discaret ganthi. Rakse ez eus deut deomp esperans vad e vijac'h salo, pa on eus guelet ar beden o vont ken aliez hag euz a bep leac'h, varzu al lec'hiou consacret d'ar Verc'hez, pa on eus gouezet goudeze gant pebez carantez e voa entanet an eneou evit calon sacr Jesus ; erfin pa on eus guelet ar re zo e penn ar vro pe e penn an arme o vont, evel ar re all, da renta henor d'an oll c'halloudeg, ha da c'houlen, hi ive, he drugarez.

Ar zao-ze ken euruz hag e guirionez ken dreist ordinal, a galet a c'houlenfe ive eun dra dreist ordinal bennag evit ma talc'ho sonch a gementse ar re a deui var hon lerc'h.

Pe ger bras ne deo ket bet eta hon laouenidigez o clevet e devoa an *assamble nasional*, a unan gant ioulou devot ar bobl, douget eul lezen evit sevel eun Templ var al leac'h huela a Bariz, evit diskuez d'an oll, a oad en oad, ez eo deut ar Frans, e creiz an amzeriou ma a droublien hag a vrezel a rer d'ar relijion, d'en em gonsacri a nevez da Zoue dre eur goestl jeneral ha solanel, ha d'en em unani ganthan startoc'h evit biscoas ! O rei da anaout eun dra ker braz, hag a dle, a gaf deomp, digas adarre d'ar Frans, evel a goz, he henor hag he hano a verc'h hena d'an ilis, n'on eus douetans ebet na rai kementse eur blijadur vras d'ar gatoliked, ha cridi a reomp ep douetans ebet ive, e vezo prez gantho dont da zicour sevel an Templ-ze, ha d'he zevel en hevelep doare ma responto d'an dra vraz evit pehini her saver.

Doue goude beza laket eur zonch ker caer en eneou, a deui d'ho sicour, hor breur venerabl, hag a roi deoc'h an nerz hag an danvez a zo red da gaout evit comans ha cas da benn eur pez labour din euz a drugarez puil an Env, ha din ive euz a vrasder hag euz a anaoudegez vad ho pro. Setu ar pez a c'houlennomp evidoc'h ; ha da c'hortoz, evel sin euz a c'hras an env, hag evel herrez euz hor c'harantez hon unan, e roomp gant ar brasa teneridigez deoc'h, hor breur venerabl, ha d'hoc'h escopti, ar venediction abostolik.

Roet e Rom, e kichen Sant Per, an 31 a vis Gouere, er bloas 1873, an eisvet varnugent bloavez abaoue ma zomp Pap.

PII NAO, PAP.

Ar pez ar gaf diesa an dud difeiz ha dizoue da ober eo senti. Ar sentidigez a zo eun dra ha ne ket din anezho. Re vraz eo an tam anezho evit senti, nag oc'h Doue, nag oc'h ilis, nag oc'h lezen. Dever ebet, ne fell ket dezho clevet hano a zeveriou. Guiriou epken ; guir da ober ar pez a garint ; guir da ober ho lezen evel ma sonjint ; guir da ober an drouk pa blijo gantho ; guir zoken da c'houlen punision pa o devezo great eun torfet bennak. An dra-ma zo eul lezen douget gantho ho unan ! Guelet a rit unan euz an dud a zoare-ze pere ne fell dezho plega da lezen ebet, a gaf dezho ne dle na Doue na den caout gallout ebet varnezho, guelet a rit-hu eur c'hanfard evelse, goude beza great eun torfet hag a verit ar chaden pe ar maro, o tont he unan, lakeomp mar kirit da Vrest, hag o tiskuez eno en deus guir da gaout eur plas

er galeou, guir da gaout eur chaden evit he liama ha da gaout zoken eur voulet e penn ar chaden-ze ; pe, ervez an torfet en deus great, en deus guir da lacat sevel dezhan eur chafod ha da ober d'ar bourreo dont d'he grenna ?

Kementse a ziskuez e teu an den, pa en em laca da ober ar brezel da Zoue, d'ar feiz ha d'ar relijion, da goll ive ar skiant vad. Oberiou ha lavariou an dud dizoue, pa evesear mad outho, a zo ken iskis, ker scrijus, ma ho c'hemerfet evit tud troet ho speret kentoc'h eget oc'h tud hag a voar petra a reont ha petra a leveront.

Epad ma c'houlen avad an dud difeiz ne ve lezen ebet evitho hag e vent lezet da heuilla ho froudennou evel ma carint, hi, pa c'hellont beza ar vistri, a voar ober lezennou d'ar re vad, dreist oll d'ar re a heuil ar relijion catolig. Hag ama c'hoaz ar pez a reont a zo ken iskis, ma zeuz ato leac'h d'ho c'hemenet evit tud diskiant. Peadra a ve da c'hoarzin ma c'haljet c'hoarzin o velet ho c'hrisderi e kenver ar re n'int ket difeiz eveldho.

An oll a voar pebez brezel a rer d'an ilis catolig er Suis. Daou escob harluet ; eun niver braz a bersoned taolet er meaz euz ho farreziou ; difen d'ar veleien da lavaret an oferen na da ober ofis ebet nemet en doare merket gant an dud-ze pere ne gredont ket e Doue. Bemdez eur belek bennak laket en amand evit beza torret unan bennag euz a c'houre'hemennou al lezennerien difeiz-ze ; bemdez *prosezou verbal* great gant archerien pe re all ha ne ouzont couls lavaret na scrifa na lenn. Setu petra dremen dreist oll er Jura e canton Bern. Evit skuer : Person canton Delemont condaonet da 40 lur amand « evit beza comanset he ofis gant he zillad belek, canet eun oferen sicouret gant canerien hag an ogrou, pignet er gador, ha petra bennak n'en doa ket prezeget, en doa lavaret gouscoude pedi evit an ilis persecutet... evit beza goude creisdeiz, eat da eur chapel, ha canet eun himn d'ar Verc'hez... ha kementse, ep mar, evit poulza an dud a enep lezennourien Bern ? »

Eur person all zo tamallet da ober he ofisou gant he zillad belek. Eun all da veza *dalc'het* eun oferen-bred, (evelse eo e scrifont.) Ouspen-ze eis pe zek maouez a zo bet o cofez hag o communia, ha discleria zo great e publik pe zeiz e voa vijel.

Tri berson all zo tamallet da veza laket ho c'hanerien da gana an oferen bred, hag hi ne ganent ket. Eun all « da veza laket son ar c'hleier, da veza lennet an aviel hag he espliket goude, da veza great rebechou abalamour ma labouret da zul van an hent houarn, ar pez en deus laket droug e maouez eur *cheminod* hag he laket da lavaret ne deuje mui d'an ilis. »

An tamallou-ze a ziskuez ne c'hell ket ar veleien eno lacat ho ornamanchou a iliz na cana an oferen-bred pa geront. Ar re-ma ken nebeut n'o devoa ket canet an oferen, mes epad ma lavarent eun oferen blean ar bobl en devoa canet eun dra bennak.

Evit dougen eur varnedigez a zoare, ar *procureur* a c'houlennas ma vije condaonet an dud tamallet-ze *evit beza* LAVARET *eun oferen var gan pe oferen huel* ; hag ar barner ho c'hondaon da zek lur amand pephini *evit beza canet sioul eun oferen-bred var blean.*

O velet an evelep barnedigeziou, ha ne deus ket a leac'h da c'houlen ha bez' e maor eno en eur vro a dud seven ?

Hogen setu eno gouscoude petra a zo da c'hortos dioc'h dispac'herien ha tud dizoue eleac'h ma c'hellont ober lezen.

An asamble vraz evit ar re én em emel euz ar vicherourien catolig, a zo bet e Naoned er sizunveziou tremenet. Ouspen mil e voant eno deut euz a bep corn euz ar Frans. Araok mont ac'hano, araok dispartia, ar gristenien vad-ze a zo deut da zantez Anna-Vened da lacat ho ober-mad dindan scoazel patronez Breiz-Izel. Eun trein a zo deut d'ho digas ha bez' e voa gantho Aotrou Escop Naoned hag an Aotrou Segur, an hini zo e penn an Asamble. Aotrou Escop Guened, an Escop hanvet evit Haïti, hag an Aotrou Tregaro, an hini zo e penn ar veleien evit an dud a vor, a ioa oc'h ho gedal. Eur pardon caer a ioa eno adarre, hag ar veleien, evel ma zoa re anezho evit gallout lavaret oll an oferen, o deus communiet lod anezho euz a zorn an Eskibien.

Kemper. — An Aotrou De Leseleuc, Escob Autun, goude beza tremenet eun nebeut derveziou e Brest, a zo digouezet e Kemper dissul diveza, hag a zo eat en hent dimerc'her da greisdeiz evit mont adarre d'he escopti.

Brozaos. — Christenien Brozaoz, a leverer, zo deut eun niver braz anezho da bardona da Baray-le-Monial, d'ar c'henta euz ar mis-ma. En ho fenn e voa daou Escob ha vardro antercant belek. Bez' ez oa en ho zouez cals protestanted nevez distroet ous Doue ha deut d'ar guir ilis.

Angers. — E kear Angers ez eus sonch da zevel ive eun iliz en henor d'ar galon sacr a Jesus. Epad ar vrezel, an escopti-ze a ioa bet goestlet d'ar galon sacr, ha consacret abaoue gant an Aotrou'n escop pehini a scrif eul lizer da gristenien he escopti evit lavaret en deus sonch da zevel eun ilis d'ar galon sacr evit delc'her sonch euz ar goestl-ze.

« Lavarit, emezhan d'ar veleien, lavarit d'ar gristenien pegement e vemp euruz oc'h ho guelet o kemeret perz en act a feiz-ze e divinite hor Zalver Jesus-Christ. Ne ket ep abeg e c'hesper ar Frans beza saveteet dre galon sacr Jesus ; eno ema feunteun an drugarez.

« Goude beza bet difennet dre ar vadelez oll c'hallouduz a Zoue epad eur vrezel ker criz a rea distruch en dro deomp ep gallout dont beteg enhomp, ar zonch euz eur madober ker braz a rai deomp caout eur fizians ferm en amzer da zont. Ilis santez-Madalen-ar-galon-sacr a vezo savet en ho touez evel eur merk hag eun herrez assur euz a scoazel an Env. »

Marseil. — E kichen kær Marseil ez euz eun dorgen, ha var an dorgen-ze eur chapel pe eun ilis d'ar Verc'hez. Ar gristenien divardro a ra eno eur pelerinach bep bloaz. Er bloa-ma ez oa tri dervez pelerinach, ha n'eus ket manket a bardonerien. An trede dervez a dlie beza eur gouel caer. Oferennou ha communionou adalek pemp heur dioc'h ar mintin beteg creisdeiz. Goude creisdeiz eo bet c'hoaz ar pep caera.

Petra bennak ma voa tom an heol bete devi, pell araok c'huec'h heur an dorgen ne velet mui enhi nemet tud. Ne oufet ket lavaret pet mil den a voa eno. Eur mor a dud eo a ioa.

An aotrou'n escop en deus roet da genta benediction ar Pab, ha goudeze benediction ar zacramant. O tisken ac'hano, ar bobl tud-ze a ioa henvel oc'h eur ster vraz o vont var he louez etrezeg ar mor, ha pa o devoa ar bardonerien elumet ho filedou, e voa, oc'h ho guelet, eun taol lagad euz ar seurt ne veler ket alies.

Oll gleier kær a ioa e bole ; meur a vil vouez o cana var eun dro an *Ave Maris stella* ha canticou all en henor d'ar Verc'hez, a lakea kær oll hag ar c'harter oll da dregarni. Goudeze ar bardonerien o vont lod ama, lod ahont, varzu ho ziez, gant ho goulaou var elum, a rea eun daolen dudiuz hag a lakea da vont er meaz anezho ho unan ar re her guele.

Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez adarre da vugale e Samois.

D'ar 15 a vis Mae, ar c'hoar Roussel, euz a itronezed ar Brovidans, a Evreux, a ioa oc'h ober scol da eur vanden verc'hedigou, e Samois, e kichen ster ar Sen. Peder merc'hig hag antercant a zo er scol eno, mes neuze n'oa nemet teir ha daouugent anezho er c'hlas. Setu en eun taol, epad ma edo ar c'hoar Roussel oc'h ober scol, lod euz ar merc'hedigou en em laca da goms goustadig an eil oc'h eben, ha da drei ho fenn da zellet. Ar c'hoar, o velet ho dievesdet, a iea da c'hourdrouz, hag a lavaras :

— Petra a rit aze-ta ?

— Me a vel eun itron ! eme eur verc'hik.

— Ia, eme ar c'hoar, pa vez c'hoant c'hoari e caver ato eun digarez bennak. Sonjal a rea dezhi eo imach ar Verc'hez a ioa eno var ar chiminal eo a vele ar verc'hik.

Hogen ne ket an dra-ze oa ; ar vugale a vele ar Verc'hez dre ar prenest hag a zavas da dostaat oc'h ar prenest ha da zigeri ar ridoch evit guelet guelloc'h. Ar c'hoar Roussel ne vele netra, hag a ieas da c'helver an aotrou person. Hema ne vele netra ken nebeut, mes guelet a reas, kercoulz hag ar c'hoar pegement e tride calonou ar vugale, ha pegement oant eat er meaz anezho ho unan o sellet oc'h ar pez en em ziskueze dezho.

An dra-ze a badaz adalek creisdeiz nemet cart beteg eun heur anter.

Ar vugale a velas c'huec'h taolen. N'ho gueljont ket gouscoude oll ; lod a velaz eul loden, ha lod all eul loden all.

Kenta taolen. Ar Verc'hez o tec'het en Ejipt.

Pevarzeg euz ar vugale a velaz ar Verc'hez var gein eun azen griz ha guenn, ar mabik Jesus ganthi etre he divrec'h ; caout a rea dezho e zea euz a du ar c'hreisdeiz varzu an anternoz. Hirienn ou a velaz ive eun den coz o vont d'he heul, Sant Joseph ep mar.

Eil taolen. Pemp croas.

E bord an daolen genta e zoa eur groas, ha pa voa eat ebiou ar Verc'hez o vont d'an Ejipt, e savas peder groaz all en eur rencat e kichen ar groas-ze. Ar groaz er c'hreiz a ioa evel pa vije tan, ha bouilladou tan a zave euz an douar e kichen he zroad.

Trede taolen. An Itron Varia a druez.

Neuze, dirag eur groas zu, e velent eur *vam a c'hlac'har* var he daoulin o pidi. Daou eal, (lod ne velent nemet unan), a douche a bep tu oc'h he gouel. Ar gouel hag ar zae o devoa eul ledander vras. Oc'h ar groas n'oa ket a Grist. Ar scritel avad a ioa azionthi gant ar peder lizeren *Inry*, eun *y* evel a vercan ama.

Neuze e teuas peder goulm, an eil varlerc'h eben, hag a gasas gantho pephini eul lizeren.

Pedervet taolen. Eur bez guenn.

Eur verc'hig e deus guelet goudeze eur bez guen, eur groas varnezhan. Lod a fell dezho lavaret eo eur bed hag eur groas varnezhan eo e deus guelet. Mes ervez comzou ar bugel eo mein ben eo e deus guelet laket an eil var egile e furm eur bez.

PEMPET TAOLEN. *Assompsion ar Verc'hez.* — Ar vugale o veza diskennet er jardin, a velaz eno, dindan eur vezen brun, dirag ar prenest dre behini o doa guelet mam Doue da genta, ar Verc'hez eur gunenen aour ganthi var he fenn. Ar mabik Jesus a ioa ganthi en he daouarn, azezet var he dorn deou, hag he dreid var he dorn cleiz. Souden ez eaz kuit ar mabik Jesus, ha neuze e velet gouris venn ar Verc'hez, santel, coulmet en tu cleiz, hag ar frizillonou anezhi o tisken beteg he daoulin ha zoken he zeuillou. Eun dudi oa neuze da velet. Neuze ar Verc'hez a dosteaz he daou zorn an eil oc'h egile, hag a zalc'he eul levr guenn evel hini eur bugel o vont da ober he gommunion genta. Ar vugale-ze a ioa bet couzemennet an derc'hent. Goudeze e tistagaz he dorn cleiz, hag e velet eun dra bennak rond e pal he dorn henvel oc'h eun hosti. E kichen mam Doue e velet o lugerni stered pere a zave hag a ziskenne ; eun niver braz a ioa anezho. Neuze ar Verc'hez a ieaz euz a zindan ar vezen brun a ioa he deliou evel pa vijent aour, hag en em dennaz e bannou an heol, a zeou varzu creiz ar jardin.

C'HUEC'HVET TAOLEN. *Ar c'halir hag an hosti santel.* — Meur a hini euz ar vugale o deus guelet eur c'halir arc'hant, alaouret an diabarz anezhan. Ar c'halir a ioa eun nebeut var he gostez kement ha ne c'helle ket scuilla ar goad presius, hag azioc'h ar c'halir eun hosti guenn cann.

Setu aze e ber gomzou petra o deus guelet ar vugale ervez ar goulennou great outho. Evel am eus lavaret, pephini anezho n'en deus ket guelet oll ; couls lavaret oll avad o deus guelet ar Verc'hez hag ar c'hroaziou, pe dre ar prenest euz ar c'hlas, pe dindan ar vezen brun er jardin.

Eur verc'hik nao bloaz e doa poan en he daoulagad : hogen keit ha ma velaz ar Verc'hez ne zante poan ebet, petra bennak ma voa ker skeduz ar pez a velent ma tielle daoulagad ar re all. Eun den coz ive euz a Samois ha ne c'hell bale nemet gant branellou, en em gaf guelloc'h abaoue m'en deus gallet en em stleja d'al lec'hiou benniget-se.

Setu aze adarre, ep mar, peadra evit an dud difeiz da grial a enep an traou burzudus. Caer o deus dispac'hat, ne c'hellont ket miret oc'h ar Verc'hez santel da ziskuez he madelez e kenver ar Frans.

(*Ecleo Rom.*)

Daou bare burzuduz e Lourd. — An itron de la Rue, maouez sous-prefet Sant-Malo, a voue scoet d'he ugent vloas gant eur c'hlenvet hag a zeizaz eur vreac'h hag eur c'har dezhi, en hevelep doare ne voa mui a vuez enho, ha neuze e reas dezhi coll eul lagad. Abaoue an amzer-ze ne c'helle ket sevel euz he guele, hag ar vedesined n'o doa ket gallet he zevel ac'hano.

Dont a reas da glask ar pare da feunteun Massahiel. Digaset e voue da Lourd en eur c'harros renket evel eur guele, neuze e voue casset euz ar c'harros d'ar chapel zo eno dindan penn an iliz en eur vroueten pe c'hravas rodellok. Eno e clevaz an oferen, gourvezet en he gravas. Vardro anter an oferen e savaz en he c'houazez, goudeze var he divesker. Neuze ar zell a droas varzu enhi.

Eun Aotrou a dosteaz hag a ginnigas dezhi he harpa.

— Ho trugarecat, Aotrou, emezhi, chom a c'hellan var va zreid, guelet a ran gant va daoulagad, mania a ran va breac'h. Sellit, ober a c'hellan sin ar groas.

Neuze ar bobl a vod en dro dezhi, ha goudeze en em laca d'an daoulin da gana ar *Magnificat*.

Eun heur goude, ar memes Aotrou, pehini ne grede ket c'hoas d'he zaoulagad, a deu d'he c'haout da ginnigen dezhi he garros.

— Re a vadelez, Aotrou, emezhi, mont avoalc'h a rin ac'hann var droad d'an ti ma zoun diskennet enhan.

— Crogit em breac'h, da viana.

— Ho trugarecat, c'hoaz eur vec'h, va lezit da gaout ar blijadur da vale da heul va mam, ha da vont d'an telegraf evit lacat cas ar c'helou d'am pried hag ive d'am merc'h a zo daouzek vloaz ha n'e deus biscoas va guelet em za. Ober a reaz ar pez a lavare, ha kementse a zo bet guelet var al leac'h gant meur a gant den.

Eur beleg euz a Autun, an Aotrou Muzy, a ioa dalc'het gant ar boan izili hag ar grenadurez en he nervennou. Pemzek vloaz a ioa e chome var he vele, ep gallout ober netra, na lavaret an oferen, na scrifa nemet dre zorn eur secretour. Eur mignon dezhan, eun den difeiz, her c'hasas da gaout kement medesin brudet zo e Frans hag en Allmagn. Nicun ne c'helle he barea. Erfin her c'hasas da Lourd.

Eur mignon din, eme an hini a scrif an dra-ma, a lavare d'he vam, o velet cas an Aotrou Musy d'an oferen da ilis Lourd : « Sellit, va mam, pa velin hennez o vale, neuze me a gredo eo bet en em ziskuezet ar Verc'hez ama. »

Pa voa digouezet ar beleg a lavare an oferen gant ar gorreou, an Aotrou Musy a zavas c'hoant ganthan da zevel, hag a zavaz ; a falvezas dezhan cana, hag e canaz ; a falvezas dezhan daoulina, hag e taoulinas ! — Hag an oll da gana ar *Magnificat* ! An oll souezet a falvezas dezho caout sinatur an den pareet, hag e roaz eur pemp pe c'huec'h cant sinatur, hag a dra sur ne deo ket eno scritur eun den dalc'het gant ar gouttou pe gant ar rem.

Petra zo digouezet goudeze ? An den difeiz, mignon an Aotrou Musy a zo eat dioc'htu da gofez ; va mignonme pehini ne grede ket d'ar burzudou, a gred hirio, hag an Aotrou Musy, goude beza bet keit all ep lavaret an oferen, a c'hello he lavaret adarre brema evel eur beleg iaouang o comaus.

Bez'ez oa eno, a lavar c'hoaz an hini en deus merket kement-ma, eur c'haier evit kemeret hanoiou ar belerinet bet testou euz ar burzud-ma, ha me am eus laket va hano eno ive etoue calz a re all.

Eur pare burzuduz all c'hoaz a zo bet guelet, ne ket e Lourd, mes e chapel Itron-Varia ar Vertuziou, é Ligny, en Escopti Verdun. Eur bugel hanvet Alexandr Cheminon a deuaz an derzien dezhan, hag a voue laket gant ar c'hlenvet-ze en eun doare ne c'helle mui en em zelc'her var he zivesker, ha ma voa red dezhan bale gant diou vranel pe var he grabanou. Ar vedesined o doa discleriet e chomje mac'haniet epad he vuez.

D'ar sul trivac'h a vis Mae e voue caset en eur c'har da Ligny da Itron-Varia ar Vertuziou. He vam hag e c'hoar a ieas ganthan, hag ar bugel a vouele en eur vont.

Digouezet eno e leschont ho c'har en eun davarn, ar vam a roaz he vranellou d'ar potr, hag e zejont evelse d'an ilis. Ar bugel a voue laket en eur c'horn tro hag a chomaz eno epad an oferen. Goude an oferen ar belerined a iea a reng da dremen dindan imach burzuduz ar Verc'hez. Alexandr, var bouez he vranellou a ia ive da heul ar re all, he vam hag he c'hoar var he lerc'h.

E kichen an imach ez oa daou veleg hag a lakeo da douch oc'h an imach-ze chapeledou pe traou all a zevosion ar bardonerien dre ma tremenent. Alexandr a ro ive he chapeled. Unan euz ar veleien a lavaras dezhan rei ive eur vranel. He vam a grog er bugel evit he zelc'her en he za hag a ro eur vranel. Mes kerkent ar bugel a zant e zivesker eünet, a losk ar vranel all hag a vale

sounn, ep sicour ebet da dremen dindan an imach. Ar vam a voue evel spontet, hag ar c'hoar ive. Ar bobl a ioa estlamet, hag a felle dezho oll guelet ar bugel, touch outhan, poket dezhan, ha calz a vouele. Ar branellou a voue laket dioc'htu e kichen aoter ar Verc'hez santel evit testeni euz an taol-ze euz he madelez.

Alexandr a valeas dre gær epad ar pardaez-ze, hag a ioa fouge enhan dre ma c'helle bale ep branellou. Da noz, epad ar brosesion hag a badaz eun heur anter, e valeaz e kichen Aotrou escop Verdun, ep beza skuis.

He dad a ioa chomet er gær hag a voue sebezet oll, pa ziguezaz ar bugel ha pa her guelaz o tilamet he unan euz ar c'har, hag o tont da boket dezhan en eur lavaret : « Va zad, pare oun ; va branellou zo chomet e Ligny ; ar Verc'hez e deus va fareet ! »

Oll dud ar c'harter o deus guelet ar bugel-ze o vale gant flac'hou, ha brema deut ken eün ha pep unan.

Menez Sant-Mikeal.

Comzet on euz eur pelerinach a dlie beza great da ilis Saint-Mikeal a zo var eur menez pe eur roc'h huel var an aod en Normandi.

Mont à reomp ama da lavaret eur ger bennag euz an doare burzudus ma zeo bet savet an ilisz-ze en henor an Arc'hæl euruz, hag ive ar gouent hag an tamik kear a zo bet savet var an dorgen-ze hag en dro dezhi oc'h he c'hosteziou.

An dorgen pe ar roc'h-ze a zo vardro eur c'hardeur bale da ober an dro d'he zroad, hag e deus tri c'hant troatad hueldet. Var ar beg ema an iliz hag ar gouent, hag en dro ema an tiez a ra kær neiziet oc'h an diribiz evel neiziou guennili.

Guechall a dost d'an dorgen-ze n'oa nemet coat, ha beg ar roc'h a velet a bell dreist beg ar guez. Gant an amzer ar mor en deus lonket an douar tro var dro d'ar roc'h, en hevelep doare, pa vez ar mare, pe huel ar mor, an dorgen a ra hirio eun enezen.

Daou vanac'h, euz a urs Sant-Martin, hanvet an tad Pair hag an tad Scubillon, a deuas d'ar vro-ze, hag a zavaz couenchou pe hermitachou evitho hag evit an dud santel a deue da zervicha Doue dindanho pell dioc'h ar bed. An tad Scubilion eo a zavaz eun hermitach e kichen an dorgen-ma a ioa hanvet neuze Tumba, pe bez ; ar gouent-ze a voue hanvet Mandana.

Er penn kenta euz an eisvet cantvet, iliz Avranch e devoa evit escob eun den santel hanvet Aubert, pehini a iea bep en amzer da dremen pennadou amzer e couent Mandana. Hogen eun nosvez ma couske er gouent-ze goude keza kemeret perz var an deiz e pedennou hag en ofisou ar venac'h, setu eun eal o tont d'en em ziskuez dezhan hag o lavaret : « Me eo an Arc'hæl Sant Mikeal, sao eur chapel em henor var beg ar menez-ma. »

An escop, gant aoun na vije kementse eun dromplerez, ne lavaraz ger ha ne sentaz ket.

Ar Arc'hel en em ziskuezaz dezhan eun eil guech, hag Aubert ne reas c'hoas netra ; sonch en devoa euz a gomzou an abostol Sant Ian ; « na gredit ket d'ar c'henta speret en em ziskuezo deoc'h ; evesait mad evit gouzout hag hen a deu abers Doue.

An Arc'hæl a deuaz eun trede guech, a douchaz he vez oc'h he dal en eur lavaret : « sentit. »

Antronoz an escop pa ziunaz a voue souezet, hag an oll a voue souezet ive o velet e voa toullet he dal. Neuze ne c'helle mui nag argila na chom da zoujal. A hent all tud ar c'harter pa anaveschont ar burzud, a deuaz a galon vad da zicour ober ar pez a c'houlenne an Arc'hæl.

Pa deujot da labourat, e voue guelet e voa var gern ar menez, eleac'h ma felle d'an æl e vije savet he chapel, rec'hil hag a ranket da gas ac'hano. Ar c'harteriz ho ruillaz ac'hano oll nemet unan, an hini a ioa er beg. Ho oll ners destumet ne c'helle ket dont a benn anezhi. Eur bugel c'hoaz en he gavel a reaz an taol. He dad hen digasaz, a harpaz he droad oc'h ar roc'hel, hag ar roc'hel a dec'has kuit.

Guelet a rer ar roc'hel-ze chomet a ispil oc'h costez an dorgen, ha varnezhi eus bet savet eur chapel en henor da Sant Aubert.

Pa voue diazezet ar mean kenta, an escop a gasas daou euz he veleien d'an Itali, da venez Gargan, eleac'h ma voa bet en em ziskuezet ive Sant Mikeal hag eleac'h ma voa henoret neuze. Cas a rea he znou veleg evit en em lacat en unvaniez a bedennou gant ar chaloniet euz ar menez-ze, ha digas gantho eun dra bennag euz ar pez a zigase da zonch e voa bet en em ziskuezet an Arc'hæl eno.

An daou veleg a lakeaz eur bloas da ober ho beach etre mont ha dont. Pa zistrojont e vouent souezet meurbet o velet ar pez a ioa savet var ar menez epad ar bloasze. Aubert en doa savet eur chapel rond var vaout evit Sant Mikeal epken ; neuze eur gouent evit daouzek chaloni gant eun iliz all evit ober ho ofis enhi. An escop a roe he vadou evit beva ar chaloniet.

Ouspen-ze, an dorgen a ioa e creiz eur c'hoad pa voant eat en hent ; ha brema e voa mor en dro dezhi ; ar mor en doa lonket ar c'hoat tro var dro.

An daou veleg a zigase gantho, euz a venez Gargan, e gis relegou, eun tam euz an daol marbr var behini en doa lezet an eal he roudou, ha neuze eun tam euz ar mezer ruz a denaz anezhan he unan da c'holo an aoter an deis ma voue consacret. Ar relegou-ze a reas meur a vurzud hed an hent. An daou veleg o doa merket daouzek, hag eana o doa ranket d'ho diskuez evit na zigueschent ket er gær eun dervez re zivezad. Rak digouezout a rejont dres en dervez ma consacret an iliz ha ma voa izom euz ar relegou da lacat en aoter.

Sant Mikeal en doa roet da anaout d'an escop peur e tigouesche he zaou veleg, hag hema en doa laket en dervez-ze consecrasion an ilis nevez. Bez' e voa eno eskibien, tud a ilis, tud a reng huel ha pobl aleis deut evit ar seremoni. Pa voa en em gavet an daou veleg e

kichen ar mor-zé, nevez evitho, e lakejont kemen d'an escop pehini a gasaz eur vak d'ho c'herc'hat, ha pa voa deut ar mare da lacat relegou en aoter, e zejot e prosesion d'ho c'herc'hat d'an aod. Da c'hortoz, an dud clanv ha mac'haniet en em gave e troad an dorgen, a ioa bet pareet. En ho zouez ez oa daou zen dall hag a resevaz ar guelet, hag unan euz an daou-ma a ioa eur vaouez deut dall var an douar.

N'eus ket hano e ve bet consacret ar chapel rond, n'oa ket great evit lavaret an oferen ; an Arc'hæl avad a ziskueze e veze enhi oc'h he renta ker skedus ma ne grede den mont en diabars.

Ar gonsecrasion-ze a voue great d'ar 16 a viz here, er bloas 709.

A neuze ar belerined en em lakeas da zarempred ar menez-ze. Er bloas varlec'h 710 e voue guelet eno ar roue a Frans Childebert III, ha calz a re vraz oc'h he heul. An Arc'hæl Sant Mikeal en deus great eno a bep seurt burzudou evit ar bardonerien a deue da vizita he chapel.

G. M.

Eur prizonier er Prus.

XVI.

Da nos Nedelec, goude an oferen, ez ejomp d'hon lochennou da c'hortoz an deis, o crena gant ar riou. Antronos vintin, evel ne labouret ket en dervez-ze, e zis da glask Vurtz d'al lochen eleac'h ma en em zestumemp evit lenn. He gaout a riz eno, o labourat dindan ar c'haporal carget da bourchas pep tra evit lein ; rag en deis-zé, evel ma'm eus lavaret, or boa sonch da gaout eul lein a zoare ha da efa eur banne guin da iec'het ar Frans. Evel ma voa va mignon crog en he labour, ha zoken a brez, ne c'hellis ket comz outhan.

Ac'hano e zis da lochen an turcozed da glask Mauris. He gaout a riz, hag e lavaras din e voa pep tra ganthan e pourchas evit mont en hent, en doa zoken espernet eun tam bara a gafje da zibri en eur vont.

Edon o sonjal dont diouthan pa veliz o tigouezout, ber varnezhan, eur prizonier eus va lochen ha var he lerc'h eur zoudard saoz euz ar re a zerviche da archerien.

— Ahan, eme ar prizonier, abarz ar fin ! Emaoun eun anter heur zo o redek var da lerc'h ; evit doare cabiten ar vataillon en deus c'hoant da gomz ouzit.

Mont a ris varlerc'h an archer, dinec'h avoale'h, rak n'em oa netra da rebech din va unan. An archer am c'hasas da eun toul tenval eleac'h ma cavis daou brizonier all caset di em raok ; neuze e c'halc'hoezaz an nor varnomp.

Neuze gouscoude e commansis nec'hi, hag e c'houlennis oc'h an daou brizonier all hag hi a vouie perag e voamp craouiet en toul tenval-ze.

— Ne ouzon ket, eme unan anezho ; cridi a ran gouscoude eo abalamour d'ar gamaradèd a zo tec'het en nos-ma.

— Petra, unan bennak zo tec'het ?

— Ia, en nos-ma tri labous a zo nijet kuit, tri zerjant, a leverer, unan eus va lochen-me, eun all euz an n° 12, hag an trede euz an n° 47.

— Me a zo euz an n° 12, eme ar prizonier all.

— Ha me, eme ve, a zo euz an n° 47. Daoust brema ha ni a ranco beza cred evit kement hini a dec'ho ?

— Cred ? lavarit-ta, fuzillet.

— Oh ! eme an n° 12, fuzillet ac'hanon mar caront, ne ran ket cals a fors ; evel kent em bije caret caout va lod euz ar banket a hirio.

— Bah, hon lod a rai vad d'ar re all.

— Ia, d'ho lacat da chom hirroc'h e buez da c'houzanv poan.

Me ne lavaren ger ; sonjal a rean avad em oa great eun diotach dre n'em boa ket poulzet va daou gamarad da dec'het kuit daou pe dri dervez kentoc'h.

Brema, eme ve, ma na c'houzont ket peleac'h oun deut, pa velint ne d'in ket en hent en deis merket, e sonjo dezho em bezo bet aoun hag em bezo troet kein dezho. Ar zonch-ze eo a rea muia poan din.

Eun heur pe var dro e vouemp eno evelse ; neuze e teujot da gerc'hat unan ac'hanomp. Petra eo deut da veza ? Ne ouzon ket.

Eur c'hardeur goude e teujot d'am c'herc'hat-me. Caset e vouen da zal ar c'honseil eleac'h ma caviz azezet ar major Fleischmaul ha daou ofiser unan a bep tu dezhan.

Ar major, gant he zaoulagad ejen a reaz eur zell ouzin evel p'en divije c'hoant d'am lonca. Goulen a reaz ouzin penauz oa tec'het ar serjant eus va lochen.

Me a respontaz, ar pez a ioa guir, ne vouien ket penauz oa tec'het, ne vouien ket zoken e voa tec'het.

— Penauz e c'hellit lavaret eur gaou evelse, hag hen eur mignon deoc'h ?

— N'em oa mignoniach ebet gant ar serjant ; a veac'h hen anaien.

— Ha n'o poa ket comzet outhan deac'h ?

— Eo, bez'edo o kempen ar chapel eveldonme, hag oa red mad lavaret eur ger bennag an eil oc'h egile, ha goulen ar pez on oa izom.

— Ki gall, lavaret a ri ar pez a ouzout ?

— Ne ouzon netra.

— Tri dervez toul du. Lavaret a ri ?

— Ne c'hellan ket lavaret ar pez ne ouzon ket.

— C'huec'h dervez toul du. Me rai dit coms.

— Ha pa lacafac'h va fusilla, major, ne vouezin ket hirroc'h.

— Casit-hen d'an toul du, ha digasit ar re all ama euz he lochen an eil varlerc'h egile beteg an diveza. Me vouezo hag hen en deus lavaret geier, ha ma mar en deuz, e vezo troc'het he deot dezhan gant eun houarn rus. Bale alesse, aneval !

Eur c'hardeur goude e voan destumet en eun toul

tenval, eun doare caouet pe laouer vean, eun doare bez eleac'h ne velen banne, hag a ioa enhan flear, c'hoez ar moeltr pe ar brein.

N'oa nemet deg heur ; hogen da anternos ne vez morse tenvaloc'h eget na voa eno. Plega am oa ranket da vont en toul-ze ; eat enhan e sonjis sevel, mes ar vaout a ioa re izel evit gallout sevel er za, hag evel ne velen berad en em lakis da ober tro va c'haouet var va farlochou. O vont evelse e stokiz oc'h eur pacat traou ; en em lacat a ris gant va daouarn da velet petra oa, hag e chomis mantret ; va bleo a zavas var va fenn ; eur c'horf maro a ioa eno daou bleget, harpet he gein oc'h ar voger. Distrei a ris da gaout an nor, hag e chomiz eno anter varo va unan.

Abenn eur pennad gouscoude, o veza deut enhon va unan, e teuas da zonch din ez oa alumetez em godel, hag e frotiz unan. Neuze e c'heljon guelet doare an toul ma edon enhan, ha petra oa ar c'horf maro a ioa dirazhon. An toul ma edon enhan n'en d'oa ket ouspen pemp troatad hed ha tri droatad ledander, hag eur pevar droatad hueldet.

An den maro a ioa anat avoalc'h n'oa ket pell c'hoaz abaoue m'en doa collet ar vuez ; anat avoalc'h oa ive e voa bet lazet gant ar boan hag an naoun, ken distronket ha ken distrujet oa. Eun den iaouang a bevar pe bemp bloas varnugent lezet evelse da vervel divar greiz he iec'het gant an dienez, a dlie beza gouzanvet poaniou criz. Biscoas n'em oa guelet netra ker serijuz hag ar c'horf maro-ze.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Eur chaseour christen. — Brema pa zigor ar chase, ezan da verca ar pez a scrife eur chaseour iaouank n'eus ket pell divar benn he gentha dervez chase. C'huec'h oant en em glevet da vont pephini en he avel da foueta hent ha da ranvat douarou ; da noz avad e tlient en em gaout ho c'huec'h er memes ti evit kemeret ho fred.

Da c'huec'h heur e voant digouezet, carget gantho ho zier. An dervez a ioa bet mad, hag ar scrinou a ioa digor.

En em lacat a rejomp oc'h taol, eme an hini a scrif an-dra-ma. An-dra-ma a ioa eur guenorvez ha ne zigaset deomp nemet kik.

Me a c'halvas mestrez an ti, hag a c'houlennaz viou. Houma a lavarez ez ea da zigas din.

Debr kig ato, a lavaraz unan eus va c'hamaradet, goude e cavi da viou.

Gortozit, eme eun all, abalamour m'ema ar guener eo e c'houlen ar glazard-ma viou.

Ia zur, eme ve, ha poan a ra deoc'h va guelet o viret lezen an iliz ?

Bah ! bah ! Lezomp pephini da ober evel a garo.

Kementse ne viras ket gouscoude na vone great goab eun nebeut euz ar glazard a ioa c'hoas dindan askel he vam hag he berson, ha n'en doa ket bet c'hoaz a amzer da veza dizounet a zoare.

Gouscoude prest en em lakejont da gonta an taoliou caer en doa great pephini anezho en he zervez, ha me a voue lezet didrouz.

Oc'h ober eur glazard ac'hanon e lavarent guir, rak n'em oa nemet trivac'h vloaz.

Goude dèbri va fred, ez is d'am guele, ha d'an oad-ze goude eun dervez a skuisder, e cousker c'hoek. Edon c'hoas crok mad em c'housk antronos vintin, pa deuas va mam d'am dihuna, hag hi strafuillet oll.

— N'out ket clanv, emezhi ?

— Nan sur, mes petra zo-ta ?

— Nec'h eus na poan gof, na poan galon ?

— Poan ebet, biscoas n'oun bet iac'hoc'h. Skuiz epken oan deac'h, ha ma ho pije va lezet, em bije cousket c'hoas n'ouzon ket ac'hann da beur.

Va mam a ieas kuit var gementse ; pa ziskenniz avad e vouezis perag oa bet strafuillet evelse.

Va femp camarad chaseour a ioa clanv, contamet.

Eur pladad kig, a behini o doa debret calz, a ioa bet paredet en eur gastoloren geur goloet a verdegris.

Daou anezho a varvaz abenn ar peder heur varnngent. An tri all a voue goal glanv, hag unan anezho zoken n'eo bet morse iac'h avoalc'h abaoue.

Hogen pe seurt frouez a gredit-hu o deus tennet ar ganfardet-ze euz ar gentel o doa bet ?

— Credabl, a leverot-hu, o devezo soujet ne goller ket o viret gourc'hemennou Doue ha re an iliz, ha ne deo ket mad ober goab euz ar re o deuz ar gourach d'hen ober.

Nan, nicun anezho ne zonjaz e kementse. Setu ama pebez frouez o deus tennet eur ar gentel-ze an daou anezho a zo distroet adarre d'ar iec'het.

Me vouie ervad a lavare unan anezho n'on divije ket a chanz o tigeri ar chase eur dervez guener ; an dervez-ze zo ato da zioual outhan. »

— Abarz, a lavare egile, ma tebrin me bouet poazet e castolorennou kevr ! Hag en deus great chench kement vesel gegin gevr a ioa en he di.

Ha setu aze petra o deus sonjet ar gamaradet. Tud ep relijion a zigemer ato ar fals-credennou ar re diskianta kentoc'h eget guelet dorn Doue e nep leac'h.

An aër hag an tam dir. (*Fablen.*)

Skanv ben ha neubeut speredeg
Dreist oll c'hoanteg braz da redeg,
En aër er veach, en em zilaz
En er' c'hovel hag e kavaz
Traou ha ne d'oa gwelet morse ;
Morzol, turkez hag en anne.
Var eun tam dir en em daolaz
Ha kalouneg hi her chokaz

Da grignat ne baouezas ket
Kent na oe he c'harvan torret.

An aëret-se a gaver stang
Etouez ar bleuny etouez ar fang
Darn anezho a so didroat
Darn all a vale var ho daou droat.
Ar re ma n'int ket ar furra
Me gred int ar re diota ;
Aer vian te grign kador sant Per
O tisplegha ar brassa err,
Kaletoc'h eghet da garvan
E chom skeudeuz ha ne ra man.
Aër vian te chok ar veleyen
Te ro dezho kalz a anken,
C'hoant braz a peuz oll d'ho lounka
Ioul braz' a peuz d'ho bruzuna.
Aërig skanv ben gant kementse
E vezo gwelet marteze
Er beleg oc'h da vriata
Pa deui da amzer diveza.
Etra m'oc'h kreuv, dre ho foughe
C'houi a ra faë var lezen Doue,
Hoghen pa deu falc'h ar maro
Peurliesa c'houi drok meno.
Ar beleg neuze so deut mad
He c'helver a rit eb termad
Piou ennoc'h abeg a gafe?
Gwelloc'h neuze eghet morse !
En hanv Doue ne arzit ken,
Evel ma rit, oc'h beleyen
A c'halvot e tal ho kwele
Abarz maz eoc'h dirag Doue.

J. Favé.

Divarbenn an eost, ez eus cals kem etre ar pez a lavar ar c'hazetenuou. Lod a lavar e vanco calz a ed var ar pez zo red da gaout evit ober bara da c'huec'h milion ha tregont a dud evel zo e Frans ; lod all a gred ez euz tost avoalc'h. Ar re ziveza-ma a gredan tosta d'ar virionez, rag ar c'hazetennou ne gomzont nemet euz ar pez a ve red da gaout a viniz evit ober bara d'an oll. Hogen nag a dud zo e Frans ha ne zebront nemeur nemet bara zegal pe eiz ? Nag a bet all hag a ra ho bevans couls lavaret gant ed du ? Ar c'herc'h, hag ar mill e meur a leac'h, a vir ive na implijer kement a ed all.

Peterinach Lourd. — Ar re zo e penn an hent houarn o deuz otreet rei plasou guelloc'h marc'had d'ar re a ielo di da bardona. An deis ma zeor ne ket c'hoas merket ; e mis guengolo ne c'hell ket an hent houarn rei treinou, kement a brez zo e pep leac'h gant ar belerined. Cridi a rer eo d'ar 6 a viz here e vezo tro ar c'harter-ma.

Priz ar plasou ; eil clas 60 l. 60 c.; trede clas, 43 l. 10 c.

Mar bez 1,500 pardoner, an eil clas a vezo 55 l. 10 c., hag an trede clas 40 l. 10 c.

Eur wagon euz ar c'henta clas a vezo, mar bez 24 da vont enhan.

Brema, dioc'h ma clevan, e skigner, aberz an dispac'herien, aleiz a gazetennou dizoue en departamanchou a Vreiz. An electionou pere a vezo ep dale, credabl, eo a ro digarez da gementse. Hogen var an dra-ze e livirin da lennerien Feiz-ha-Breiz. Ar c'hazetennou, ar scridouze zo caset evit ho lacat da vont a du gant an dud dizoue, an dispac'herien, hag evit mouga ar feiz en ho calonou. Scridou skignet evit netra pe couls lavaret netra, a zo ato c'huez fall gantho. Anat e tle beza d'an oll ar re o deus marc'hadourez vad ha deut gant an hent eün ne ellont ket skigna ha rei ho marc'hadourez evelse.

Lavaret a rer ez eus brema, e carteriou zo, cals tud clanv gant ar red-corf, pe ar ffus ; hogen eur gazeten c'hallek hanvet *La décentralisation*, a verk oc'h ar c'hlenvet-ze eul louzou hag a zo eas da ober. Caout a rer e pep leac'h en douarou eul louzaouen hanvet gant an dud divar ar meas e lec'hienou *louzou moc'h* e lec'hiou all Mil-goulm. Al louzaouen-ze, eme an hini a scrif an drama, a zo euz ar vella oc'h ar red-corf. (*diarrhées*). (*Cholerine*). Ne deus nemet kemeret eun dornad euz al louzou-ze, ho lacat da virvi en eul litrad dour, ha lezel da virvi ken na vo uzet an dour bete vardro an anter. Efa neuze an dour-ze evel tizan.

Al louzaouen-ze n'he c'haver mui pa vez deut ar goanv; red e ve-ta he destum brema araok fin an hanv.

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *6 Guengolo.*		Pont-n'Abat. — *4 Guengolo.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	33 lur, 24 c.	Guinis.....	34 lur, 58 c.
Segal.....	24 lur. 90 c.	Segal.....	22 lur, 92 c.
Eiz.....	18 lur, 50 c.	Eiz.....	19 lur, 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 98 c.	Ed-du.....	23 lur, 34 c.
Kerc'h.....	16 lur, 42 c.	Kerc'h.....	16 lur, 74 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	5 lur. 50 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 20 Guengolo 1873.

Ar re a ra ar brezel d'an ilis catolig hag a glask distruja ar relijion evit, emezho, rei frankiz hag eürusdet d'an oll, a dlefe teleur ho zell var labourou ar vissionerien catolig, hag e velfent neuze e guirionez penauz e c'heller renta eur bobl eürus. N'o defe nemet lenn lizeriou Breuriez ar feiz hag e velfent eno ar vad a ra ar felz hag ar relijion d'ar bobladou tud o deuz an heur vad da reseo sclerijen ar virionez. N'o defe nemet rei eun taol lagad d'an enezi a zo du-ze e creiz ar mor braz evit anaout ar virionez euz ar pez a vercomp ama.

Tud an enezi-ze a ioa, hag a zo c'hoas zoken lod anezho sebeliet er gouezeri, tost da vad henvel oc'h chatal. Oll couls lavaret e voant dibrerien tud, hag an eil enezen a rea ar brezel d'eben, ha kementse evit gallout paca eur prizonier bennag hag ober gantho festou kik tud.

Ar zaozon, eleac'h ma o doa gallet planta ho c'horn, o doa laket eun tam urs bennag en ho zouez ; hogen kementse a ioa nebeut a dra. Ar vissionerien, o comz oc'h calonou an dud gouez-ze, o deus great euz an enezi-ze eun doare baradoz an douar. Ar c'houezidi geiz-ze euz a vor ar c'hreisdeiz n'o deus ket, evel an dud difeiz euz ar broiou-ma breset gras Doue dindan ho zreid ; ho guelet a rer, sentuz evel bugale, o rei digemer d'ar virionez pa vez laket da bara dirag ho daoulagad.

« Oll danvez an dud venn, eme unan anezho, a zo nebeut a dra evidon-me ; ar pez a blich d'am c'halon eo ar relijion, eo an anaoudegez euz an Doue en deuz hor c'haret bete mervel evidomp. »

« Hor madou, a lavare eun all, eur c'hristen nevez, a zo d'hor mistri ; great gantho ar pez a garint ; lamet zoken hor buez diganeomp, mar o deus c'hoant ; gant ma lezint ganeomp hor relijion, ne c'houlennomp ken. »

Eun all, eun den gallouduz, hag a ioa oc'h he heul eur vanden zervicherien armet, a zigouez gant eur paien hag en doa clasket meur a vech he laza. Ar paien a grede e voa great he dro, hag a c'hortoze an taol bouc'hal a dlie lacat fin d'he vuez. Mes ar c'hristen nevez a lavar dezhan : « Te ac'h eus clasket va laza meur a vech, te a ra ar brezel d'ar relijion, hogen gouez ervad eo ar relijion-ze a c'hourc'hemen din pardoni dit, hag eo dezhi e tleez da vuez. » Ha goude ar c'homzou-ze e vriata he enebour.

« Ne gredan ket, a scrife eur missioner, e ve var an douar tud hag a ve henveloc'h ho buez oc'h hini ar gristenien genta, eget tud an enezen ma emaoun enhi. Eun dra gaer eo guelet an dud coz-ze, bet debrerien tud, deut da veza dizroug evel oanet, oc'h en em lacat anezho ho unan e pinijen dirag an oll, guelet ar vrezellourien grisze, a efe gant crogen-benn ar re o doa lazet, hag a zo hirio prest da scuilla ho goad mil guech evit Doue hag evit ar vissionerien. »

Evelse ive an dispac'herien, an dud difeiz n'o deus ket manket da glask lacat ar freuz en enezi-ze, ha da boulza ar re zo c'hoaz eno chomet paianed, a enep ar vissionerien hag ar gristenien. Ar brotestanted o deus caset di ive missionerien. An oll a voar ez eo ar re-ma tud demezed, paet mad gant ar re o deuz ho c'haset, hag a vef er broiou pell-ze en ho flijadur gant greg ha bugale. Mar kemeront eun dra bennag a boan eo da lacat persecuti ar vissionerien catolig hag ar gristenien. Evelse, en enezi Sandwich, e teujont a benn da lacat ar re vraz euz ar vro d'en em zevel a eneb ar gatoliked. Guelet ez eus bet eno goazed, merc'hed, bugale, tolet er prizon, scourjezet, condaonet da labourou poaniuz evel galeourien, staget a istribil oc'h scourrou guez gant chadennou var bouez ho divrec'h.

Gouscoude ar c'houezidi-ze a anavez avoalc'h ar c'hem a zo etre ar vissionerien protestand hag ar vissionerien catolik. Gouzout a reont ar guir vissionerien a zo digaset gant ar Pap pehini a zalc'h lèac'h Jesus-Christ var an douar. Unan a bennou an enizi-ze a lavare : « Pa deui eur missioner bennag ama me a c'houlenno outhan piou en deuz he zigaset. Ma lavar din eo ar Pap, neuze

eo mad ; ma lavar ne ket an Pab eo, e livirin dezhan : kea alesse ; rak te n'out ket missioner. Doue n'en deus ket a c'hreg ; Jesus-Christ n'en deus ket a c'hreg. Ni zo d'ar Pab, ha te ne dout nemet eun den eveldomp-ni. «

Ar zonch da zevel eun ilis gaer en henor d'ar galon sacr var menez ar merzer e kichen Pariz en deus douget a vrema frouez dre ar bed oll. An oll gatoliked o deus comprenet dioc'htu eo digant ar galon carantezus-ze eo e tlient goulen ho zilvidigez. Rom., ar gær santel, ne c'helle ket chom varlerc'h ar broiou all. Ar gristenien vad, hag eo ho fenn ar gardinalet, o deus goestlet sevel ive eun ilis da galon Jesus. Ar goestl-ze en deus bet otre ar Pab, ha dac'hortos ma tisclerio an tad santel peur ha penauz e vezo sevenet, e pourchaser an ober mad-ze evit diskuez d'hor Zalver anaoudegez vad he vir servicherien.

Kementse ne vezo great nemet pa vezo dieubet Rom euz he alouberien. Rag an dra-ze o deuz aoun an dud difeiz, ha setu petra ra dezho counnari hag arraji mui evit biscoas. Brema e poaniont da zistruja kement asamble catolig a zo ama, ha kement a zo a unan gant ar Pap.

En dez all e voue tost dezho lacat a beziou eun den a gavent eun dra bennag henvel oc'h ar jeneral Charet, ha kementse abalamour ar jeneral Charet a c'houzont ervad a zo douget evit an tad santel. Hogen an den o doa goal laket a zo eur marc'hadour dister euz a Rom. Ha penauz e teuer da lacat an dud anter c'houez-ze da gaout kement a gounnar oc'h an ilis catolik ? Dre ar geier a skign bemdez ar c'hazetennou fall ; dre an tan a c'hoez bemdez, dre ho scridou hag ho c'homzou an enebourien touet da Zoue ha d'he vikel var an douar. Red e ve guelet ha clevet evit cridi pebez geier a zavont, pebez dismegansou a fell dezho da deleur, pebez gourdrouzou a reont d'ar relijion.

Unan bennag euz an dud dallet-ze, sebezet o velet pe gen doun int eat el lagen, ha pebez islong o deus toullet dindan ho zreid, a zistro anezho ho unan.

Anavezet em euz unan, eme an hini a scrif an dra-ma, hag a ioa bet etouez an dispac'herien, a ioa bet savet da eur reng huel etouez ar framansoned hag en doa destumet danvez bras. Doue a deuas d'her skei evit he zavetei. Coll a reaz en eun taol he iec'hed hag he zanvez. Kerkent e voue dilezet gant he vignoned an dispac'herien. Pa ne c'helle mui renta servich dezho, n'o doa mui ive izom anezhan. Mont a ra da gaout unan a vistri braz ar framansoned, hag hema a ro dezhan eis real evel eun aluzen d'ar paour, pe kentoc'h evit en em zizober anezhan. Tost dezhan coeza en dizesper, an nac'her Doue a deu da zonch dezhan euz a di he dad, da lavaret eo, euz ar gouent ma voa bet savet enhi. Mont a ra, mezuz hag he benn pleget etrezeg an douar, da gaout he zuperiol coz, superiol jeneral tadou sant Fransez. Hema a zigor he ziou vreac'h d'ar map prodig hag hen digemer en eur lavaret : « va map ker, great oc'h eus diotachou ; distrei a rit ? Ra vezo pardonet oll. »

Pare burzuduz er Salet. — Eun itron euz a Arl, pinvidik credabl eme an hini a scrif kement ma, p'eo guir eo deut ama en eur gador-zoug a goust pevarugent lur, hag eo an drede guech dezhi da zont evelse, a ioa deut da venez ar Salet da c'houlen beza pareet. An itron-ze e deus var dro tregont vloaz, ha dek vloaz a ioa oa seizet: Tri dervez a ioa edo var ar menez, ha bemdez e veze douget da gichen ar feunteun vurzudus. D'an trede dervez o veza caset di adarre goude an oferen, e voualc'he e dour ar feunteun he zreid hag he divesker en eur scuilla calz a zaelou, hag e lavare : « Va Mam vad, pareit ac'hanon ! » Ar bobl a ioa eno en dro dezhi a lavare var he lerc'h : « Mam vad, pareit-hi ! » hag an oll a lavare ar geriou-ze en hevelep doare ma vije credet e voat o lavaret eul Litaniou.

Ar beden a voue silaouet. Ar glanvourez a lavaras : Guelloc'h emaoun, hag a zavas. Kinniget e voue dezhi he c'hador-zoug, ha ne fellas ket dezhi mont enhi. Lezel a reaz epken daou zen da gregi en he c'hazellou evit he zicour da vale. Abenn eur pennad e reas d'ar re ma discregi hag e valee he unan. He c'herent hag he anaoudeien a vodaz en dro dezhi, hag hi a ieaz en ho raog en ilis da drugarecat Doue hag ar Verc'hez.

Pelerinach ar Salet.

Pardon, pe kentoc'h, pelerinach ar Salet, e kichen Montroulez, a zo bet euz ar re gaera, dioc'h m'am eus clevet. Peder pe bemp parrez ha daouugent a ioa deut di e prosesion, ar pez a dlie ober eur bobl tud, ep conta ar re a ioa c'hoas deut euz a barreziou all. Ar Verc'hez santel a ziskuezaz e kemere soursi euz ar re a ioa deut di evit he henori, rag eno ne voue couls lavaret banne glao, epad ma voa ar glao o coeza couls lavaret epad an deiz e leac'h all.

Ne lavaran nemeur a dra divar benn ar pelerinachze, rak bez' emaoun o c'hortoz eur pennad scrit divar he benn digant unan bennag euz ar re a ioa var al leac'h. Ar pez a c'hellan da lavaret eo ar re a zo bet eno o deus guelet ar pez a zo bet guelet er pelerinachou diveza e Santez Anna Vened, e Rumengoll hag er Folgoat.

Eun dra zoken a zo bet guelet eno ha ne zonch ket din e ve bet guelet e leac'h all ; tri brezeger o prezeg var eun dro, ha kementse diou vech er memes devez, d'an oferen bred ha d'ar gousperou. Kementse evit ma c'helje an oll, da viana al loden vrasa anezho, clevet comzou Doue.

Ar bobl, renket e bali hir ha ledan Penn-Ele, a c'helle clevet oll eur brezegen, hag an tri brezeger a c'helle coms ker cre ha ma carent ep noazout an eil d'egile. An Aotrou'n Escob a ioa eno, hag en deus prezeget he unan e galleg, epad ma prezege daou veleg e brezoneg, ha da bardaez, eur beleg a brezege adarre e galleg, ha daou e brezonek.

E derveziou evelse eo e veler feiz beo hor bretoned.

G. M.

Itroun Varia Lourdes.

KENTA DEVEZ.

Eur guer vihan, hanvet Lourdes, pehini en em gav e bro Frans, e treid ar meneziou hanvet Pyrenees-huel, a zo bet enoret gánt bizitou ar verc'hez er bloas 1858.

En unek euz ar miz fever, d'ar iaou araok ar zul ened, an amzer a oa ien, tenval, koulskoude ne oa ket a avel ; ar c'houmoul a joume sioul en oabl ; peb enn amzer e koueze eur veraden bennag a c'hlao euz an env.

Uneg heur oa sonnet d'an orolaj ar guer a Lourdes.

Epad ma preparet kasi e peb famil prejou fest ha bankejou, eun tyad paour pehini a jome en eun ty dister euz a Lourdes, n'en doa ket a gueneud evit aoza an tam boëd en em gave en ty.

An tad, iaouank c'hoaz, a oa meliner ; n'en doa ket allet chom er vel fermet gantan ; rag n'en doa ket a arc'hant evit prena ed da rei d'an dud paour pere o doa ezom beteg an eost ; hag abalamour, daze eoa deut paouroc'h. Evitgedal amzer œssoc'h e laboure evit an dud, rag n'en doa ket soken eul liorz dezhan he unan.

He hano oa Franch Soubirouz, demezet oa da eur c'hreg christen hanvet Louisa Castero ; bez o devoa pevar buguel : diou verc'h, ar gossa anezo e doa pevarzek vloaz, ha daou baotr kalz iaouankoc'h, an diveza en doa var dro tri bloaz.

Abaoue pemzek-de, ho merc'h hena, eur plac'hik dister a gorf, a oa deut da jom ganto ; ar plac'hik-ze eo e deus bet an heur da velet mam Doue ; hag abalamour daze em euz klasket gouzout mad ar pez a zelle outi.

Pa oe ganet, he mam n'e doa ket gallet he maga he unan ; rag n'e doa ket a yec'het neuze ; lakeet e doa anezi e ty eur vagerez var ar meaz er gerik a Varfrez e pelec'h a joumaz goude ma oa bet dizonet. Louisa Soubirouz, o veza bet eur c'hrouadur all, ne oa ket evit kemer soursi euz an daou assemblez ; abalamour da-ze e doa lezet ar plac'hik kossa e ti he magerez.

Pea a ree eno evity, pe en arc'hant, pe en eur gass dy bleud hag ed.

Pa zeuaz ar plac'hik braz avoalc'h da labourat e oa goulennet gant he zad da zont d'ar guer. Ar re o doa maget anezi he c'harie evel ho merc'h, ha goulen a rejont he derc'hel ganto da zivoal an denvet. Kreski a ra eno ; na iouie nemet ar chapelet, el lavaret a ree e pep lec'h hag e pep mare euz an deiz. Evit c'hoari e kemere meinigou, bleuniou, skourou gue ; taol a ree en dour ar bleuniou, tamou geot ; hag e kemere plijadur o sellet outo o redek var ar waziou ; c'hoari a ree gant an oan ar bihana euz he zropel. Unan a zo hag a garan ar muia, etouez ma denved, emezi, an hini iaouanka.

Hi he unan oa etouez ar vugale all, evel an oan paourze simplik ha disterik pehini a garie dreist ar re all. Pevarzek vloaz e doa dija, hag a vije sonjet n'e doa nemet unek pe daouzek vloaz. N'e doa ket a glenvejou ha koulskoude e doa kalz da zouffr abalamour m'e doa ato ar baz ha beac'h var he halan. Kemer a ree patiantet ha n'en em glemme ket; ar pez a seblant diæz braz da lod, hag æzavoalc'h da re all.

Savet evelse en he fart he unan, en eun ty a gostez, ar vesaërez paour a zeskaz ar pez ne oar ket tud ar bed ; beva er *simplicite* ar pez a blij kement da zoue ; pel euz peb occasion a bec'het, oc'h enori ar verc'hez sakr ; implij a ree he amzer en or guruni ar verc'hez gant pedennou he chapelet, miret a rea glander he badizi ant pehini a zo gouenvet ker buhan siouaz dre darempled ar bed, soken etouez ar re vella.

Setu petra oa ene ar buguelik-ze splann ha stoul evel an doureier pere a gaver var pen huella ar meneziou, dre belec'h na dremen den ebet, hag ebarz pêre e veler skler skeuden ar steret hag euz an oll traou kaër euz an env. Eüruz av c'halonou pur ha glan, eme an aviel, ar re-ze a velo Doue.

An donæzonou presius a zo donæzonou kuzet, hag an humilite a ra aliez ma na oar ket an den p'ar deuz anezo. Ar Plac'hik-man na sonje ket d'an dra-ze. Kentoc'h, kaout a ree dezhe oa an hini seta euz bugale he oad : rag, na ouie na lenn na skriva.

Ouspen-ze na ouie ket ar gallek, na ouie nemet al langach groz euz he meneziou. Biskoas n'e doa klevet ar c'hafekis, var ar poent-ze ma ouie netra. Hon tad pehini zo an env ; Me ho salud Mari, Gloar d'an tad, d'ar mab, ha d'ar speret santel, setu kement a ouie evit lavaret ar chapelet.

Da gendelc'her. A. DE JÉSUS.

Cannad ar Pap.

Er pevarzecvet cantved ez oa eun impalaer euz an Allmagn hag a ioa fallacra den ha goasa prins, a ouesiet da velet. Eleac'h touza he zenved, evel eur pastor, ho c'higne. Noblans, bourc'hizien, coueriadet, oll e cave an tu d'ho mac'ha ha da aloubi ho zra. An dud a ilis dreist oll a ioa goasket ganthan. An deog a leveou an ilizou, kercoulz hag an aluzennou a dlie servichout da vaga ar beorien, a ioa scrabet ganthan ha dispignet en dizurs gant he aclepoted.

Ar prins dizoue-ze a ieas beteg henvel Eskibien, abaded, personed euz he benn he unan, hag ec'h hanve, na petra-ta, tud digoustians, ep gouezieged na buez vad. Sevel a rea clem en he enep a bep tu, hag ar c'hlemmouze a ieas bete Rom. Ar Pab a gasas d'an impalaer eur c'hannad gant eul lizer eleac'h ma roe aliou dezhan euz ar re vella, evel eun tad o tistrei he vap dioc'h an drouk ; hogen ar c'hannad a voue beuzet o tremen eur ster, hag al lizer a voue collet. Eun eil cannad a voue lazet pa voa digouezet en anter hent, hag eo ar prins, a leverer, eo en doa laket he laza. Erfin eun trede cannad a fallgalonaz, hag o veza eat bete palez an impalaer, ne gredas ket mont beteg enhan na diskuez al liziri a ioa ganthan. N'oa ket brao ken nebeut rei liziri evelse d'ar prins-ze.

Ar Pap gouscoude a felle dezhan rei he vouez da glevet d'ar map prodik-ze. Gelver a reas pevar Gardinal, tud santel ha fur meurbet ; hag e lavaras dezho :

« Gouzout a rit pebez torfejou ha pebez sacrilachou a damaller d'hor map impalaer an Allmagn. Caset on eus dezhan tri gannad, ha nicun anezho n'en deus gallet rei hon liziri dezhan. Brema petra da ober ? Ha teleur a raimp-ni an anaouen varnezhan, pe clask a raimp c'hoaz an tu da rei dezhan da anaout hon aliou hag hor gourdrouzou?

Ar pevar Gardinal a voue ali e vije caset dezhan c'hoaz eur c'hannad. Mes peleac'h caout ar c'hannad-ze? Ho fevar e lavarent e voa red caout eun den a zoujans Doue, douget evit an ilis santel hag evit ar Pap, eun den ha ne varc'hatche ket mar bije red scuilla he c'hoad evit ober mad he gevridi. Ha peleac'h caout eun den evelse? Ama ar pevar Gardinal n'en em glevent mui.

« Tad Santel, eme ar c'henta Cardinal, me gaf din eo red choaz eur marc'hek cre ha caloneg, eun den goest d'en em zifen ma ve stourmet outhan en hent. »

« Me a gaf din, eme an eil Cardinal, e ve guelloc'h kemeret eun den fur ha gouezïek, eun den hag en defe finesse evit dizelei ar pechou a c'helfe beza stignet dezhan en he veach.

« Me, eme an trede Cardinal, ne gredan ket e ve mad, nag eun den a vrezel, nag eun den a lez. Ar re-ze a denn re ar sell varnezho, hag ama on euz izom euz eur c'hannad ha ne evesaio den outhan. Me zonch din e ve guell kemeret eur manac'h, euz ar re zo boas da glask an aluzen, da gestal. Petra bennak ma zeo fall ar bed, e respeter gouscoude c'hoaz habit ar venac'h. Boaz oar d'ho guelet o vale dre ar vro ; ha piou, o velet eur manac'h a urs sant Fransez, o veva divar bara ha dour hag o vale diarc'hen, a zonjo e vezo eno eur c'hannad carget da gas liziri aberz ar Pap d'an impalaer?

Ar pevare Cardinal ne lavare ger ; ar Pab her pedas da rei ive he ali.

— Me a gaf din, Tad Santel, ne deus nicun mad euz an tri o deus comzet va c'henvreudeur anezho. Red e ve caout eur c'hannad hag a ve var eun dro kément a c'houlen an tri Gardinal, da lavaret eo, a ve goest, dioc'h ma ve izom, d'en em zifen dre an armou, da ziskuez sevenidigez eun den a lez ha da ober micher eur breur kesteur.

— Hag e peleac'h caout an den-ze ?

— Anaout a ran unan hag a zo goest mad a gement am eus lavaret. Ar breur Ian, a zo brema e couent sant Fransez e Perouz, en deus bevet er bed beteg an oad a bemp bloaz ha tregont. Bet eo er vrezel eleac'h ma en em ganne evel eul leon ; carget eo bet a aferiou euz ar re ziesa, ha brema eo breur kesteur couls ha nicun. Ar Pab hag ar pevar Gardinal a roas raktal ho mouez d'ar breur Ian.

Eun derveziou bennak goude ar breur Ian a ioa o voalc'hi al loaiou hag ar scudellou en he gouent, pa deuaz eur manac'h d'he gaout da lavaret dezhan e voa kemennet da vont da gaout ar Pab, hag e c'hourc'hemennet dezhan mont dioc'htu.

Ar breur kez a voue ker sebezet o clevet ar c'helou-ze, ma loscas da goeza ar scudel a ioa ganthan etre he zaouarn. Ar scudel a voue torret, hag ar breur condaonet da zaou-ugent taol dissiplin. Goude beza kemeret an tamik frescadurez-ze en em lakeaz en hent evit mont da Rom.

« Breur Ian, eme ar Pap, clevet on eus comz euz ho puez devot hag ive euz ho ners calon pa edoc'h er bed. Clask a reomp eur c'hannad fur, courachus, douget evidomp, evit fiziout enhan liziri hag o deuz eun dalvoudegez vras. Hag otreal a rafac'h beza ar c'hannad-ze? Ne guzomp ket ouzoc'h e vezo ho puez var var oc'h ober ar gevridi a fell deomp da fiziout enhoc'h.

— Tad Santel, eme ar manac'h o stouet d'an douar, en em roet oun oll da Jesus-Christ ; c'hui eo he vikel ; gourc'hemennit ha me a zento.

— Mad, a lavaraz ar Pab, setu ar pez a c'hortozemp digant eun den sentuz eveldoc'h. Ho carga a reomp eta da gas eul lizer da impalaer an Allmagn. Ar gevridi-ze a dle beza dalc'het e cus. Ma ve anavezet, e colfac'h ho puez araok ma veac'h eat er meaz euz hor stadou. Evidoc'h da zelc'her cuzet ho kevridi, ez eus gouscoude cals danjerou oc'h ho cortoz en ho peach. An hentchou zo diez hag an dud a zo fallakr. Rei a reomp deoc'h an otre d'en em zifen dre an armou, ma ve red deoc'h hen ober. Evel ma zoc'h bet carget a afferiou er bed, e c'hellot en em zervichout euz ar finessaou a c'hellit da veza desket, gant na implijot morse na trubarderez, na geier, rag an dra-ze zo ato difennet. It, ha resevit hor bennos.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Eur prizonier er Prus.

XVII.

Lezet on euz hor mignon Guillou en eun toul-du pe eun doare laouer vean leiz ha fleriuz eleac'h m'en doa eur c'horf maro evit camarad.

Goude ma voan bet meur a heur eno, eme Villou, e cleviz an alc'hoez o scrignal e dor va c'haouet, hag an nor a zigoras. Tri zoudard oant ; unan a ioa ganthan eur stroillad kerdin, a liamas va daouarn din adre va c'hein, hag a lavaras din : deuz er meas.

Neuze e crijont oc'h va c'hamarad : Alo, ki gall, deus!

Evel ne responte ket, unan anezho a ieas er gaouet en eur douet evel eun drouk speret, ha goude beza hejet ar c'horf, e lavaras : maro eo !!!

— Mad eo, eme ar c'haporal, eur c'hi gall nebeutoc'h!

Me a voue caset neuze eur pennad ac'hano, ha staget abaouez va divrec'h ha va divesker oc'h eur peul eleac'h m'edo ar pevar avel o c'hoeza varnon. En doare-ze eo e laca ar Brusianed ho frizonerien da gemeret an ear.

Div heur e tliet va lezel eno. Ien oa da scorni, hag

erc'h a goeze ; ep dale e voa evel eur mask teo a erc'h ha scorn var va bizach. Va gardianet a ioa en em laket er goudor en eul lochen da c'hortoz an div heur da vont ebiou. Pa zistrojont d'am c'herc'hat, e voan reud evel eur vaz, sounnet va oll ilizi, ha collet ganhen va anaoudegez. Ne ouzon ket pegeit e chomis semplet, mes pa deuiz enhon va unan edon adarre em zoull du. Pa voa deut eun dra bennag a ners din, e frotiz eun alumetezen, hag e veliz oa caset ar c'horf maro kuit. En he leac'h ez oa eun tam bara du, evel eun tam pri, hag eur podad dour scornet ; an dra-ze oa va lod-me a fest Nedelek.

Ar bara-ze a ioa ker fall ha ker pounner ma ne c'hellen ket he dreizia. A hent all e sânten ar ienien hag ar riou o cregi enhon hag o c'hounit bete va c'horf bras. Ne allis ket en eil nag en trede dervez chom eun anter heur er meas na doan semplet ; hag e lavaren ouzin va unan : ne rin ket va c'huec'h dervez toull du.

Va gardianet o velet ez ea va ners diganthen, a zigasaz eur pallen da lakat varnon ; hogen red e voue dezho va golo evel eur bugel, rak ne voan ket goest d'he ober va unan. Ar medesin a voue digaset ive var va zro, ne ket o clask savetei din va buez, mes evit ober din chom beo da ober va c'huec'h dervez caouet.

Ar medesin gouscoude, o velet e voan ken toc'hor, a gomzas d'ar major, ha d'ar pevare dervez e vouen tennet eus va c'haouet ha caset da eul lochen var eur dornad colo. Eno da viana e c'hellen en em asten. Eno va c'hamaraded, ha bennos Doue dezho, a gemeras soursi ac'hanon, ha mar doun chomet e buez eo dezho ez oun dleour.

M'am bije ho lezet, o divije laket ho oll dillad en dro din evit digas tomder enhon. Vurtz ha Mauris dreist oll a gemeraz ar brasa soursi ac'hanon. Evel m'am boa gallet miret eul loden eus va arc'hant, e c'hellis lacat prena din ar pez am oa izom, hag e tistroas va ners din prest.

Hogen ar pez a chome din da ober eus va funision ne voa ket pardonet din. Ar medesin a deuas d'am guelet d'am lochen, ha goude beza eveseet ouzin, a lavaras :

— Abenn tri devez ama an den-ze a vezo cre avoalc'h evit ober ar pez a chom dezhan da c'houzanv én toul du, hag evit mont goudeze dirag ar major da veza barnet adarre.

Evelse ne ket dre vadelez, ne ket dre druez ouzin e voan tennet euz an toul du hag e voa lezet kemeret eur soursi bennag ac'hanon. Ar pez a glasket oa e chomjen beo da ober va funision ha goudeze va c'hondaoni eun eil guech, da veza fuzillet, credabl, ma na zisclerien ket ar pez a felle d'ar major teo da denna diganhen.

Ar pez a ziskueze c'hoas ne glasket nemet an dra-ze, eo ar medesin deut d'am guelet ne brijas sellet oc'h nicun euz ar re glanv all a ioa el lochen, hag hi gouscoude oc'h he bedi hag oc'h he aspedi da rei eur sicour bennak dezho.

Bez' ez oa dreist oll unan clanv gand an derzien dom ; hema a bede ar medesin da rei dezhan eul louzou bennak ; an doctor a droas kein dezhan hag a ieas er meaz euz al lochen en eur c'hoarzin. Ar grisderi-ze a lakea ar galon da vantri ; petra bennak, goude beza guelet traou evelse kel liez a vech, ne dlie mui netra hon lacat souezet.

Vurtz a zigouezas neuze gant ar pez en doa prenet evidonme, hag e liviris dezhan rei lod d'an den kez-ze dilezet gant ar medesin. Kementse a reas kement a blijadur d'ar c'hlanvour, ma teue an dour euz he zaoulagad. « Doue ho tigollo hag ho tifenno, emezhan ; evidonme a zo great va zaol, hag hema eo an diveza vad a vezo bet great evidon var an douar.

Hounnez e voue an diveza comz a glefchomp ganthan. En em zestum a reas neuze guella ma c'helle etouez he druillou, ha ne fiuvas mui. Abenn antronoz oa maro.

Evel ma lezet kemeret soursi ac'hanon-me, Vurtz ha Mauris a c'hellas comz ouzin, hag en em glefchomp da dec'het araok ma zajen-me adarre dirag al lezvarn. Vurtz en devoa aoun ne vijen ket cre avoalc'h ; hogen, n'oa ket da varc'hata, rak mar dean dirag ar major, douetus bras me a ioa great ganhen, ha ne vije mui a leac'h evidon da dec'het. Rakse petra bennak ne voan ket c'hoas goal gre, en em glefchomp da vont en hent antronos kerkent ha ma vije noz. Pephini a ziblasche euz he lochen, hag a dlie mont da gichen eur vezen sapin braz a velet euz ar c'hamp, evit gortoz eno ar re all. Pa vezimp en em gavet hon tri, e kerzimp en hano Doue, eme ve, eleac'h ma plijo ganthan hor c'has. An esperans da velet c'hoas hor bro muia caret a roi ners deomp.

(*Eur pennad all.*) G. M.

Maze Letern. — Dioc'h ma clevan, Maze Letern a zo en em laket adarre da ober eun dro bennak dre Vreiz. Varlene em oa merket unan bennag euz he droiou ; n'oa ket laouen laouen euz an digemer a reat dezhan elec'hiennou nag euz ar baeamant a roe dezhan an doctored hen implije. Cridi a rean zoken en doa troet evit mad kein d'ar vicher, hag eur pennad brao a ioa n'em oa clevet ger anezhan. Hogen al labourou eost a zo tenn, ha Maze, kentoc'h eget plega he gein da vidi, ha brousta he gorf, o torna, a zo bet, evit doare, guelloc'h ganthan mont da bourmen he letern var ar meziou e risel da veza c'hoas paet fall ha da gaout eun digemer dic'hras bennak.

En dez all ta en em gave e ti Nicolaz, eul labourer douar a zo ganthan tiegez braz, hag a ioa en dervez-ze he zornerez o vont en dro.

— Ahanta, Nicolaz, eme Vaze, emaomp crog a zevri el labour, evit doare ?

— Evel a velit, va den mad.

— Mad eo an eost ganeoc'h er bloa-ma ?

— Ne ket dreist ; bez' ez eus tamou ed hag a zo toc'hor ; gouscoude pa vezint destumet oll e vezo peadra adarre da ober bara, a drugare Doue.

— Ia, ha da verza ive, me zonch din ; c'hui ne ket a

zac'hadou, a garradou eo oc'h eus bep bloaz ed da gas d'ar marc'had.

— Ma n'am befe ket ive, penauz e paeien-me?

— Guir eo; hogen er bloa-ma oc'h eus da zioual var ar poent-ze; dioc'h ma trofe an traou an dieien ne gavint guers na da ed na da chatal.

— Ha perak, mar plich?

— Sellit, re hir e ve din esplica deoc'h an dra-ze, ha guelet a ran ez eus prez varnoc'h; mes bez' ez eus ganhen ama eur paper bennag hag a c'hellan rei deoc'h da lenn. (Ha Maze o tenna euz eur sac'hig a vez ato ganthan oc'h he gostez, eun dornad cazetennou ha levriouigou bihan.) N'oc'h eus nemet lenn ar re-ze pe lacat ho pugale d'ho lenn deoc'h, hag e velot ec'h erruo ar pez a lavaran deoc'h ma na dit ket a du gant an dud scleriennet mad a ro ho c'henteliou deoc'h aze, mar talc'hit da zilaou ho peleien ha da vont a du gant an noblans ha gant re all pere ne dalont ket hirroc'h.

— Hag ec'h erruo petra mar deomp a du gant hor beleien hag ar re all henvel outho?

— Tud ar broiou all a ielo en hon enep, n'o devezo ket a fizians enhomp, ha ne deuint da brena diganeomp nag ed na chatal; hag evelse an dieien a chomo gantho ho marc'hadourez, ne gavint ket a vers dezho; eleac'h ma teuit a unan ganeomp-ni, tud ar broiou all a vezo hor mignoned, hag ar c'henverz a ielo en dro.

— Da lavaret eo, ar paperiou a fell deoc'h da rei din a zo scrijou a eneb ar feiz hag ar relijion, hag e claskit an digarez euz ar chans da verza pe da chom ep guerza evit hon deseo d'ho lenn. Casit ganeoc'h ho levriou hag ho cazetennou, pe list-hi aze hag e vezint laket da ober tan.

Maze Letern a zestum he baperiou hag a ia ac'hano en eur c'hrosmolat hag en eur ober sellou treus.

Er memes keriaden e caf eun ti all. Ama e chom Bastian, eur micherour, eur c'halvez, a c'hounit bara d'he c'hreg ha d'he vugale divar bouez he vicher.

Maze a gaf ar c'halvez o carrea eur vezen.

— Ahanta, camarad, echu an eost, em euz aoun?

— Oh! va eost-me ne ket dies da ober, hag a vez echu ato pa echu hini ar re all.

— Ah! c'hui zo eur micherour, calvez var a velan?

— Ia, mar oc'h euz eun ti nevez da zevel, ne c'houlennan ket guell eget ober marc'had d'he goataat deoc'h.

— Neuze c'hui zo red deoc'h eveldompni ive prena ed ha traou all evit beva?

— Ia zur, n'em eus nemeur a dra nemet dioc'h ar guennek.

— Mad, eun ali am eus da rei deoc'h; ker eo pep tra, ha danjer bras zo e vezint c'hoas keroc'h, ha ne vezo ket zoken cavet bevans evit arc'hant.

— Penauz an dra-ze?

— Mar kendalc'hit c'hui tud divar ar meas da veza a du gant ho peleien hag ar re all a fell dezho ho kentelia eveldho, or bezo tud ar broiou all en hon enep ha ne zigasint ket a ed nag a varc'hadourez all deomp evel mint boas da ober. Hogen gouzout a rit, an eost a zo tano, ha ma na vez evit hor beva nemet eost ar vro, e vezo sur kernez.

— Ha piou a lavaro din-me ne doc'h-hu ket unan euz ar re a glask kentelia fall an dud divar ar meas?

— Sellit, bez' em euz ama ganhen eur paper bennak scrifet gant tud gouezieg evit sclerijenna ar labourerien hag ar vicherourien; lennit-hi hag e velot.

— Me ne ouzon ket lenn, da viana lenn gallek.

— Petra, n'eus nicun en ho ti hag a oufe lenn ar gallek?

— Eur mab am euz hag a c'hoar eun dra bennag, hogen ne c'hoar ket avoalc'h evit trei an dra-ze deomp e brezounek.

— Eo, eo, me ia da rei deoc'h eun diou pe deir gazeten, ha neuze daou levrig am euz ama; c'hui velo, ho map a zesco deoc'h cals traou oc'h euz izom da c'houzout, hag a zesco he unan o lenn an dra-ma.

— Hag e lezot an dra-ze ganhen evit netra?

— Ia, nemet e c'houlennin ouzoc'h ho rei da lenn d'hoc'h amezeien; rag an oll a rafe vad dezho heuilla an aliou a roer dezho er scridou-ma.

Var gement-ma, Letern a ia larcoc'h da sclerijenna eur geriad all.

D'ar sul varlerc'h Nicolaz ha Bastien a zigouez da vont asamblez d'ar bourk.

— N'eus ket bet, eme Nicolas, en derveziou-ma eur baleer hent o kinnigen levriou en ho ti?

— Eo, eme Vastien, lezet en deuz ahont zoken eur pacad cazetennou ha daou levrik. Red oa, emezhan, deomp-ni coueriadet, heuilla ar c'henteliou zo merket er paperiou-ze pe ep dale e vije kernez, ne gafchemp ket a vevans da brena.

— Mad, cleo, du-ma eo bet ive, hag e lavare ar c'hontrol beo; ma na heuillemp ket he genteliou, emezhan, ne gafchemp ket a vers d'hon ed na d'hor chatal.

— Da lavaret eo, ez eo eur goutel gam a droc'h dioc'h an daou du, ha gant he c'heier a dro ec'his ma car, e clask trompla an oll. Deoc'h-hu, evel ma oc'h euz ed ha chatal da verza, e clask ober aoun o sonjal rei da gridi ne gavot ket a vers dezho; din-me, evel n'em eus netra nemet dioc'h ar prena, e fell dezhan ober aoun o clask rei da gridi ne gavin ket a vouet evit arc'hant.

— Clevet em euz an seurt tud-ze ne gredont ket d'ar burzudou; hogen me gaf din gouscoude e rafent eur burzud bras ma c'helfent lâcat var eun dro ar re o deus da verza, ne gafent ket a verz d'ho zra, hag ar re zo red dezho prena ne gafent ket evit ho arc'hant; pe, ma ve sentet outho, evel a leveront, ma lacafent er memez amzer ar re a vers da verza ker hag ar re a bren da brena marc'had mad.

— Anat eo ez eus trubarderez dindan an dra-ze.

— Ar scridou-ze a zo a enep ar feiz hag ar relijion, hag an nemorant zo digareziou, nemet e clascont, ous-

pen mouga ar feiz, hon lacat da vont a unan gantho e pep giz. Ha gouezet oc'h eus-hu petra a ioa var ar paperiou-ze?

— N'em eus ket; va map n'en deus ket bet a amzer c'hoas da zellet outho.

— Mad, guella a rafe eo ho lacat da entani he gorn butun; evidonme n'em eus ket kemeret ar paperiou a ginniget din; rak gouzout a ran ervad ma vijent traou mad ne dajet ket d'ho c'hinnigen dre'n tiez ha d'ho rei evit netra.

G. M.

Hon tud difeiz hag an dispac'herien a ra bepret, eleac'h ma c'hellont, cals freuz o clask discar ar relijion ha miret oc'h ar gristenien catolik d'he heuilla; hag ato na petra-ta, oc'h implija geier ha digareziou euz ar re falla evit trompla ar re a ve diskiant avoalc'h evit ho c'hredi. Nep ho c'hlefe a lavarfe ne glascont ken nemet an urs vad ha mad an oll. En Itali dreist oll hag er Suis e veler kementse.

Difen a reont ar prosesionou, ar pelerinachou, gant aoun emezho, na deufe ar c'holera er vro, ma teufe bandennou tud evelse d'en em zestum en eul leac'h. Epad avad ma tifennont ar pelerinachou e lezont brao braz an dud d'en em zestum kement ha ma carint en theatrou, el lec'hiou a ebat hag a blijadur. Ne zifennont ket an asambleou-ze, pell dioc'h eno, poulza dezho eo a reont, rak gouzout a reont avoalc'h ebatou ar bed a zo mad d'ho zicour da vouga ar feiz ha da deleur breinadurez er c'halonou.

Er Suis goude beza harluet eskibien ha beleien, e leveront ne ket ober brezel d'ar feiz eo a reont, ne ket oc'h ar relijion en em gemeront, mes epken oc'h ar veleien dizent.

Ha petra eo ar veleien dizent-ze? Ar re a zalc'h mad d'ar guir ilis, d'ar Pab ha d'ho escop, ar re a fell dezho kendelc'her da rei d'ar gristenien fidel kenteliou Jesus-Christ ha ne ket ar c'henteliou a fell d'an dud dizoue da rei dezho, en eur ger, ar re a zalc'h mad d'ar feiz, hag a zo guelloc'h gantho beza persecutet gant enebourien an iliz eget he nac'h.

Marseil. — Dissul ez eus bet eiz dez e voue badezet e Marseil, en ilis Sant Laurans, eun den iaouank trivac'h vloaz euz ar C'hochinchin, keginer var eul lestr a Frans.

En he vro, an den iaouank-ze en doa bet eur gentel bennak var ar relijion catolik digant ar vissionerien. Eur c'hoar dezhan e doa resevet ar vadiziant hag a zo hirio leanez e couent Saïgon; mes hen n'oa ket falvezet dezhan beza badezet. E Marseil e velaz ar pelerinach great gant ar gristenien da Itron-Varia-ar-Gard. Ar guel a gementse a douchaz he galon, hag e c'houlennas beza christen ive. Unan a veleien Sant Laurans her scoliaz, hag eo bet badezet dirag eur bobl tud deut da velet badezi an den iaouang estren-ze. Ar c'hristen nevez zo eat en dro d'ar C'hochinchin.

« O, nag hen zo caer seremoniou ar relijion gristen! a lavare an den iaouank-se. Ni, en hor bro, e relijion Boudha, n'on eus nemet farserez. Evelse, er goueliou braz, e vez caset da noz kik dirak skeuden Boudha; epad an noz servicherien an idol a deu da gerc'hat ar c'hikze, ha neuze e roer deomp-ni da gridi eo Boudha en deuz ho debret... Nan, ne fell din mui servicha Boudha... Kerkent ha ma tigouezin e Saïgon, e zin da gaout va c'hoar, hag e livirin dezhi: Me zo brema catolig eveldout; desk din c'hoaz eun dra bennag evit ma c'hellin communia ep dale; rag eur c'hoant braz am eus da reseo va Doue.

Sant Briec. — Ervez ar c'hazetennou, pelerinach Itron Varia a esperans, e Sant Briec, a zo bet caer meurbet. Etre tregont ha daouugent mil bardoner a ioa eno. Adalec pemp heur dioc'h ar mintin bete dek pe unneg heur, ne velet nemet prosesionou oc'h en em gaout. Ne velet nemet banielou euz ar re gaera. Evel e leac'h all, baniel an Alsas-Lorren a denne ar zell hag a deneree ar c'halonou. Guelet a reat scrifet varnezhi ar c'homzou pe ar beden-ma: « *Itron Varia a Esperans, hor saveteit.* » An tiez a ioa kempennet a zoare, savet ez oa bolziou var hent ar prosesionou, hag eur chapel dudiuz evit cana an oferen d'ar belerined.

Bez' ez oa eur vanden soudarded hag a zouge eur stroillad armou, eur pez canol, fuzillou, sabrinier, bouliji, baionetezou. Eur vandennad martoloded a ioa ive; dougen a reant eul lestr, ha var al lestr-ze e velet ar Frans difennet ato gant hon tud a vor. An Aotrou'n Escop Lebreton en deus prezeget.

Dioc'h ma lavar ar c'hazetennou, ar Frans a zo brema dieubet oll euz ar brusianed. Cridi a c'hellit ar c'harteriou a ioa abaoue daou pe dri bloas dindan treid hon enebourien a dle caout gras, hag ar re ne ket bet breset ho douar gantho a dle trugarecat Doue.

Hent houarn. — Er sizun dremenet eo bet tost digouezout eur goal darvout en hent houarn, e kichen Plouaret, e Costez-an-Nord. An trein post euz a Vrest da Bariz a iea a diz. Ar mecanicien a vel, eur pennad araog dezhan, eur bugel tri bloas, pe var dro, o c'hoari var an hent houarn. Ar bugel paour ne zonje ket pebez danjer a ioa evit he vuez. Ar mecanician a c'hellas delc'her an trein a za abred avoalc'h evit savetei hé vuez d'ar bugel kez. Hogen ama ez euz eur gentel d'ar re a chom tost d'an hentchou houarn, da viret na dai ho hugale d'en em lacat evelse e danjer da veza flastret.

Ar c'holera, evel a ouzeur, a zo e cals lec'hiou, hag en Itali dreist oll. Eno, var digarez dioual oc'h ar c'hlenvet, eo bet difennet ar pelerinachou. Hogen eur gazeten euz an Itali a verk n'eus kær ebet eno ha ne ve bet taget enhi unan bennak gant ar c'holera, nemet epken e Florans eleac'h ma zeo bet lezet ar gatoliked da ober ho felerinachou evel ma carjent.

Eur major autrichian a zo bet o prena kezeg e Frans. Pemp ha tregont zo eat ganthan, oll evit doare euz an Normandi. Paet en deuz anezho,an eil dre egile,5,082 l. ar pez. Varnele oa deut ive er vro-ma da brena kezeg, hag en doa prenet pemp varnugent, ha paet 3,200 l. ar pez.

Kemper. — Ar *C'hongre breton* a zo digoret, e Kemper dillun pemzeg euz ar mis. An Aotrou'n Escob en deus lavaret an oferen evit an digor-ze hag ar re a dle kemeret perz en assamble a zo deut d'he c'hlevet.

Ar genta asamble a zo bet en ti kær, da greisdeiz. Ar pez a zo hano anezhan eno, eo 1° al labour douar, ha 2° al labourou great gant mein, pe gant douar, evel a gaver calz e Breiz-Izel.

En dez all e c'houlennet oc'h an Tad Santel peur e tisclerje eüruz an den venerabl Lasal. « Ep dale, eme ar Pap; ne vezo ket great avad araok miz here. Re dom eo brema evit ma c'helfe ar breur mad Filip dont euz a Baris da Rom, hag e fell din e ve ama evit an dervez caerze. »

— Ar breur Filip en deus daou vloas pa pevarugent.

Evelse e veler an Tad Santel a zonch e pep tra, hag en deus soursi euz an oll.

Daoust d'an domder a zo e Rom, an Tad Santel a ro bemdez digemer da galz a dud, hag a zisken euz he gamprou evit ober he bourmenad ennou custum.N'eus douetans ebet eta na deo iac'h ha gren.

An dud dizoue, evel ma on euz he lavaret meur a vech, ne fell ket dezho e ve great lezen dezho e giz ebet. En dez all, eme ar gazeten c'hallek l'*Univers*, e voa e Sarlat, eun tam afer iskiz avoalc'h etre eun den difeiz hag he amezeien.

An den difeiz a ioa skuis gant ar vuez; ne gave ket dezhan, evit doare, e voa great braz avoalc'h he lod dezhan var an douar. Ma sonjaz en em grouga.

Kemeret a ra eur gorden, mont a ra da di eun amezeg eleac'h ma voa boas da vont aliez, hag ep lavaret ger da zen, e sao er solier. Ar c'hreg euz an ti her guelaz, hag a deuas da gaout eun douetans bennak. Mont a reas var he lerc'h, ha pa zigouezaz, edo dija va den oc'h an istribil. Buan e trouc'haz ar gorden, hag ar goaz a voue savetet he vuez dezhan.

An amezeg a zigouezas neuze ive, hag a veulaz he bried euz ar pez e devoa gret. Lavaret a reaz avad d'an discrouget e voa dlet dezhan rei eun dra bennag evit beza savetet dezhan he vuez. An discrouget avad ne ket rei eo a fell dezhan. Goulen a ra daou vil lur digant an daou bried-ze evit beza miret outhan d'en em grouga.

Petra, eun den dizoue n'en devezo ket a frankis da vervel pa garo hag e c'his ma caro? G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *13 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	33 lur, 62 c.
Segal.....	23 lur. 66 c.
Eiz.....	19 lur, 94 c.
Ed-du.....	24 lur, 52 c.
Kerc'h.....	16 lur, 80 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.

Pont-n'Abat. — *11 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	35 lur, «« c.
Segal.....	23 lur, 75 c.
Eiz.....	19 lur, 50 c.
Ed-du.....	23 lur, 75 c.
Kerc'h.....	19 lur, 50 c.
Avalou douar	6 lur. «« c.

Montroulez. — *6 Guengolo.*

Priz ar boezel.

Guinis.....	26 lur, 26 c.
Segal.....	« lur, « c.
Eiz.....	15 lur, 93 c.
Ed-du.....	11 lur, 34 c.
Kerc'h.....	9 lur, 04 c.
Avalou douar.	10 lur, 00 c.

Castellin. — *11 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	32 lur, 48 c.
Segal.....	27 lur, 05 c.
Eiz.....	18 lur, 00 c.
Ed-du.....	24 lur, 24 c.
Kerc'h.....	16 lur, 75 c.
Avalou douar.	6 lur, 50 c.

Kempelle. — *12 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	35 lur, 00 c.
Segal.....	21 lur, 77 c.
Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.....	18 lur, 24 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.
Avalou douar.	5 lur, 00 c.

Landivisiau. — *10 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	35 lur, 75 c.
Segal.....	22 lur, 50 c.
Eiz.....	21 lur, 00 c.
Ed-du.....	22 lur, 50 c.
Kerc'h.....	16 lur, 00 c.
Avalou douar.	0 lur, 00 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek*.

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

ABOSTOLACH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS GUENGOLO.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 27 GUENGOLO 1873. N° 452 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulter an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a ell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 27 Guengolo 1873.

N'eus netra a nevez dindan an heol, a lavar deomp ra fur; ar pez a ioa guechall, a veler brema, hag ar pez a zo brema, a zo bet guelet guechall. An dra-ze a veler dreist oll pa evesaer oc'h an ilis santel, ha pa zonjer penauz eo bet great ar brezel dezhi ep ean abaoue ma zeo bet fontet gant hor Zalver Jesus-Christ. Ar vrezel-ze a zo bet guech creoc'h, guech goustatoc'h, avechou a vel d'an oll, avechou e cus; morse avad n'eo bet eanet tre. An drouk-speret, enebour touet Jesus-Christ, ne c'hell ket lezel he bried santel an iliz e peoc'h. Evel ma zeo he vicher coll an eneou, ha ma cav ato an ilis var he hent o tiframa diganhan hag o tifen outhan ar muia ma c'hell a eneou, e tro he gounnar oc'h an ilis-ze, hag evel ne c'hell nag he discar nag he distruja, e pouls da viana da stourm outhi kement ma c'hell caout levezon varnezho.

An iliz eta, skeudennet guechall dre vak sant Per var mor Galilee, a zo ato henvel oc'h eur vak o verdea var ar mor fuloret euz ar bed. Dalc'h mad eo taolet ha distaolet gant ar barrou amzer, gant an taoliou avel, morse avad ne da steki oc'h ar c'herreg. Ha perak kementse? Abalamour ma e deuz evit sturier Jesus-Christ he unan a zo ganthi hag a chomo ganthi ato bemdez bete fin ar bed; ha pa vez crea an avel, pa vez goasa an amzer, pa vez brasa an danjer evit ar vak-ze, ar re a zo enhi n'o deus nemet crial evel an Ebestel : Aotrou, hor saveteit, mont a reomp da goll! hag ar sturier a zao, a c'houre'hemen d'an avel ha d'ar mor, ha pep tra a deu da veza sioul. Hag ar pez zo burzudusa eo pa gafet e ve o vont da voueledi, e ve an tarziou o vont d'he lonca, pa gafet ne ve mui esperans ebet, eo he gueler skeduz ha divac'hagn o verdea varzu porz an Env.

Evelse an ilis santel e deus guelet a bep seurt barrou amzer o tiroll varnezhi. Guelet e deuz an tiranted o clask he beuzi en he goad; guelet e deuz an heretiked o clask regi he zae ep gri; guelet e deus bugale dizuch ha dizent oc'h en em ziframa euz a dre he divrec'h hag o clask mouga ar vam e devoa ho maget hag ho diorroet, ha bepret, pa veze brasa an danjer, he fried divin a zave evit he difen. Guelet e deus dreist oll ar re vraz euz an douar oc'h en em zevel en he enep.

C'hoezet gant orgouil o velet an oll o stouet dirazho hag o plega d'ho lezen, e sonje dezho ive ec'h allent ober lezen d'an hini ous pehini e tlient senti ho unan; savet o deuz ho dorn evit heja ar mean-ze a zo diazezet an ilis varnezhan, ha kerkent eo hi ho unan a zo bet bruzunet. Hag ato ar re vras-ze euz an douar eo pa vezent e bar ho nerz, e bar ho gallout, pa grene ar broiou dirazho, eo e zeant da glask lacat ilis Doue dindan ho zreid evel ma lakeant ho amezeien disteroc'h ha dinerzusoc'h egetho, ha dioc'htu ez int bet guelet, ne ouzeur ket penauz, o coeza ho unan, o vont da netra, scubet divar ho zron evel an deliou seac'h gant eur bar avel. Ep sevel huel en amzer goz, ar re zo brema var an douar o deus guelet hag a vel c'hoaz hirio kementse dirag ho daoulagad.

Pare burzuduz e Lourd. — D'ar 6 a vis Guengolo, ar Verc'hez Santel e deus roet adarre eur merk euz he gallout hag euz he madelez e Lourd.

Ar c'hoar Dorothee, euz a urs sant Joseph (er bed he hano a voa Julia Massol), a ioa seizet he izili abaoue mis Mae. E liven he c'hein dreist oll e voa dalc'het. Ac'hano ar c'hlenvet en doa scoet he gar deou, ha goudeze he c'hostez deou oll hag he breac'h o devoa collet ho ners. He gar a ioa berreet ha dizec'het a nebeudou, ha deut oa ar c'hoar baour ma ne c'helle mui touch he zroad en douar ha ma voa red he dougen evel eur zam. Eun nebeut derveziou a ioa oa deut he zroad da goenvi. Tri medesin a ioa bet var he zro, hag o doa gourc'hemennet a bep seurt louzeier; great e devoa kement a ioa lavaret dezhi, ep gouscoude ober vad ebet dezhi.

Ar vam superiorez, ep lavaret netra d'an hini glanv,

e doa laket he leanezed da bidi evithi ha d'he erbedi oc'h Itron-Varia Lourd. Dioc'h he c'hostez al leanez e devoa ive eur c'hoant bras da ober beach Lourd, ha roet e voue dezhi an otre da ober ar veach. Ar medesin o veza gouezet e zea, mes ep gouzout peleac'h he c'hasset, a lavaras d'ar superiorez :

— Aoun braz am eus ne ve morse pare, hag a dra sur, ar veach-ma ne rai ket a vad dezhi.

Daoust da ali ar medesin ez ejot en hent, hag ar glanvourez a zigouezaz e Lourd d'ar zadorn. Epad he beach e voa criz he foan. Digouezet er gar, e voue douget en eun omnibus he c'hasas beteg al leac'h burzudus.

Ar vam superiorez he zicouras da zisken e tal ar feunteun. Hogen a veac'h e doa laket he zreid en dour, ma santaz ar vuez o sevel en he gar dizec'het. Heja a reaz he gar, rak poan e doa enhi ; neuze e lakeas var an douar he zroad n'en doa ket harpet anezhi pell a ioa. Kerkent he zroad a spek mad oc'h an douar, hag he gar a ioa deut nerz enhi. Pare oa.

Dont a ra he unan euz ar feunteun, hag ep clask na loar na netra, e red da vont da zaoulina dirak grill ar vols burzudus. Me ho les da zonjal pe ger sebezet e voa ar bobl a ioa eno o sellet. He branel a voue staget oc'h ar roc'hel, hag ez ejot var he lerc'h d'ar chapel eleac'h ma save he unan ep den d'he zicour na d'he harpa, hag en em lekejot, en eur vouela gant laouenidigez, da gana ar *Magnificat*.

Divezatoc'h an oll a c'hellas tostaat oc'h an hini a ioa bet pareet gant mam Doue. Bez'ez oa eno hag o doa he guelet o tont, ha ne c'hellent ket dont euz ho estlam. An oll a vouele, a gane, a grie : *Bennos d'ar Verc'hez Vari.*

Ar c'hoar Dorothee a vouele hag a c'hoarze var eun dro. Lezel a rea an oll da dostaat outhi evit guelet ar burzud gant ho daoulagad, hag he zicour da drugarecat ar Verc'hez Santel. Chomet eo e Lourd epad ar goueliou, hag an oll o deus gallet he guelet hag he c'hlevet. Guelet eo bet, etouez ar bardonerien, o vont d'ho heul, hag o vale ker sounn ha ker scanv ha pep unan. Den ebet ne lavarje oc'h he guelet e vije bet na clanv na seizet.

Pelerinach Itron Varia ar Sallet.

Montroulez ar 7 a viz Guengolo 1873.

Ar Pelerinach-man a zo evel testamant an Aotrou Cloarec da Arc'hbelegiach Montroulez, araok mont da gemeret karg a Arc'hbelegiach Brest. Hen eo en deuz kemeret an dorn evit kaout digand an Aotrou'n Eskob an aotreadur a oa ret da gaout ; hen eo a zo en em glevet gand personed ar parressiou tro-var-dro. Ne d'eo ked en em gountantet da skriva evit kement-se da holl barressiou he Arc'hbelegiach, skrivet en deuz ouspen d'an Aotrou Ollier, person Arc'hbelegiach Castel-Paol, ha d'an Aotrou Bras, Person-Dean Huelgoat, hag evelse meur a barrez a Arc'hbelegiach Castel-Paol hag eur barrez bennag a ganton Huelgoat a zo deuet d'en em unani da barressiou Arc'hbelegiach Montroulez. Vardro pemp ha daou ugent pe antercant parrez a zo evel-se en em lakeat var droad evid ober a-unan Pelerinach Itron Varia ar Sallet — Montroulez.

Ar bevarzecved sul goude ar Pantecost, ar zeiz a viz guengolo, deiz araok gouel Genivelez ar Verc'hez Vari, a zo bet assinet evid ar Pelerinach.

Chapel Itron Varia ar Sallet a zo, evel m'her goar pephini, savet var beg eur roc'h a uz kouend Itron Varia ar Victor, guech-al-goz kouend bugalez sant Fransez, e Kuburien, var bord ar vreac'h-vor a zeu a Lokenole da gear Montroulez, var dro tri c'hart leo euz ar gear-ze.

Eun hent euz ar plenna a zo da vond a Vontroulez da gouend Itron Varia ar Victor. Da genta e c'heullier, hed-ha-hed kea Leon Montroulez evid arruout da dachen pen ar butun, dirak maner Porz-an-Trez dispartiet a goajou Pennele gant hent sant Germen. Ac'hane, a gleiz, e lezer koat Serc'hou hag ar Bonnou, hag, a zeo breac'h mor *Kastel-an-taro* var bord pehini e veler, e kostez Treger, Kerserc'hou, an Nec'h-Coat, Ker-an-Rouz, ha Plouian. Pa zigouezer dirak Ker-an-Rouz ez euz neuze eun tol-lagad euz ar re dudiussa. Chapel Itron Varia ar Sallet a veler evel pa vez distag euz an douar evit pignat en env, douguet var diou eskel an eled.

Evit mond a droad menez ar Sallet beteg ar chapel an hent ne deo mui plean. Neuze e renker pignat eun hent reud, troidelluz hag a bloum ; ha setu perag ez eo hanvet *hent ar binijen*, netra dereatoc'h, rag goude beza heulliet eun hent ken dudiuz ha ken eaz a Vontroulez betek sant Fransez, neket re kaout eun nebeudik poan, ober eun nebeudik pinijen araog arruout e chapel Itron Varia ar Sallet, netra guelloc'h eged ar binijen evid obten digant Doue eur reked.

Chapel Itron Varia ar Sallet a zo troet rag eeun da vali vraz Pennele. Ar vali-ze e deuz, da vihana, tri c'hant pas a hirded ha var dro tregont a ledanded, hag, a beb costez, eur renkad guez braz hag eur brouskoad.

Setu aze al leac'h e pehini en em gav chapel Itron Varia ar Sallet. Ne ket red deomp lavarout ama ez eo an Aotrou 'n abad Kermenguy en deuz savet ar chapel gaer-ze evit ma helje ar c'hristenien fidel a Vreiz-Izel enori ar Verc'hez Vari en ho bro, dindan an hano m'eo enoret var menez ar Sallet e Eskopti Grenobl. He zessin a zo deuet da vad dre c'hraz Doue ; rag hirio he chapel a zo daremprédet gand ar gristenien devot a Eskopti Kemper ha Leon ha zoken gant christenien Escoptiou Sant-Briec ha Guened.

Goude beza resevet aotreadur Eskop Kemper, an Aotrou Cloarec hag an Aotrou Kermenguy ho deuz ive goulennet aotreadur an Itron Pennele, rak n'hellet ket guelver kemend a dud var he douarou hep he grad vad. An Itron Pennele e deuz acordet, ha gand plijadur, an aotreadur goulennet digant hi. Ne deuz ket sellet euz ar gaou a hellet da ober hag a zo bet great d'he douarou ha d'he c'hoajou. Respontet he deuz he kristenez leun

a feiz : « Ar Verc'hez Vari a obteno evid hon hag evit « va famil grassou spirituel hag a vezo kalz en tu-al d'ar « gaou temporel a helfe beza great d'am c'hoajou ha « dam douarou. »

Neuze an Aotrou Cloarec, an Aotrou Kermenguy hag holl beleien Montroulez a zo en em lakeat da labourat evit prepari ar pez a oa nesesser evid ar Pelerinach.

Er penn huela a vali Pennele ho deuz savet eun aoter evit pignat da behini em euz contet pemzec pazen. Ar chaffot var behini eo bet savet aoter an oferen n'en devoa ket nebeutoc'h eget dek troatad huelded, hag adren an aoter e oa lakeat eur piller evit digemeret imach Itron Varia ar Sallet, goulennet espres kaer a Baris evid ar gouel. Lavarout peger caer e oa ornet ar chaffot hag an aoter a vez diez. Netra n'eo bed espernet evid ober da Vam Doue eun digemer dign a Rouanez an Env hag an douar.

A bep costez d'an aoter hag hed-ha-hed gand ar vali e oa savet ive pillerou evit merka da bep parrez al leac'h e pehini e tlie en em renca. Hano peb parrez a oa skrivet e lizerennou braz var ar pillerou.

E Arc'hbeleguiach Montroulez ez euz seiz ha tregont parrez. N'ouffemp ket lavaret e vez chomet unan bennag hep dont d'ar Pelerinach. Ar pez a ouzomp mad eo, ez euz deuet pemzec parrez a Arç'hbeleguiach Castel-Paol ha peder a arc'hbeleguiach Castelin.

Arc'hbeleguiach Brest a zo bet ive represantet gand Breuriez sant Vissant a Baol, Breuriéz ar voazed, e touez pere hon euz guelet ijinerien euz ar marin, hag offisserien a listri. Hervez ar gont roet d'eomp gand Prezidant ar Vreuriez an niver euz ar voazed a oa a bevar c'hant vardro. Deuet int a Vrest gand an hent houarn, var iun, hag erruet e gar Montroulez ez int en em rentet e prosession, ho banniel var zao ha douget gand eur c'habiten a lestr.

Euz ar gar ez int eat da iliz St-Martin da glevet eun oferen ha da gommunia. Epad ma lavare eur beleg an oferen, unan-all a roe ar gommunion, hag hema n'en deuz ket chanet a zaleg an aviel betek fin an oferen.

Holl barressiou arc'hbelegiach montroulez a zo deut var droad hag e prosession d'ar Sallet. Var hon euz clevet ar parression a arc'hbeleguiach Castel-Paol ho deuz evid an daru vuia heuillet skouer parrez Castel, a zo deut ive var droad. Person Castel, hen, n'en deuz ket bed aoun d'en em skuiza re en eur zont var he droad ha var iun e penn he barrez da gana an ofern d'ar Sallet. Kear Castel a zo var bord peder leo a Vontroulez. Parrez Berrien a zo calz pelloc'h c'hoaz. A dra zur n'euz ket nebeutoc'h evit seiz leo a barrez Berrien d'ar Sallet. Ma daoust da eun hent ken hir, hag aliez da zevel ha da zisken, parresioniz Berrien a zo deut ive var droad hag e prosession d'ar Sallet. Parrez Berrien e devoa guechal ar brud da veza unan euz ar zantella parresiou euz an Escopti, var henvel ez eo ato dign euz he brud coz. Doue ra vezo meulet !

Aotrou'n Eskop Kemper, ha gant-an eur vikel vraz hag eur chalouni euz he iliz catedral, a zo deut da gemeret perz er pelerinach.

Ar brosession a zo en em lakeat var zao a iliz Sant-Vaze da nav heur anter, var diou linen. Imach burzuduz Itron-Varia-ar-Vur a oa douget var eur brankard ornet gant eiz plac'h iaouank guisket e guen. Bep eur mare an eiz plac'h iaouank, evit diskuiza, a roe ho flaz da eiz all, hag ar re ne zougent ked an imach santel a ie da gemeret ho renk. Goude ar merc'hejou iaouang hag ar c'hongregasionou e teue ar voazed memprou a Vreuriez St-Vissant-a-Baol, ha goude ar re-man ar c'hlouer hag ar veleien. An Aotrou'n Escop, hag a bep costez d'ezhan he vikel vraz hag he chalouni, a zerre ar brosession. Var dro 200 belek hon euz kontet er pelerinach.

E penn ar bobl e valee an Aotrou sous-prefed, prezidant an Tribunal, ha calz a Aotoriteou al euz a gear.

Ne oa na soudarded na gard nasional ebet oc'h eskorti ar brosession. Daou pe dri veleg a oa avoalc'h evid kenderc'hel pephini en he renk. Prosesion St-Vaze a zo eat evel-se dre ru ar Vur, pont Bourred beteg ar Pave Nevez. Eno he deuz cavet prosession Sant-Melani, hag eur pennad pelloc'h prosession Sant-Martin, ha gant-hi prosession ar memprou Sant-Vissand-a-Baol deuet a Vrest. Ar re-ma a zo en em unanet gant memprou breuriez Montroulez. Eun dudi e oa clevet kan ar c'hanticou pere n'ho deuz ked ehaned eur momentik da zevel varzu an Env. Epad ma oa c'hoaz an Aotrou'n Eskop var ar Pave Nevez e kichen ti kear, penn ar brosession a oa koulz lavarout e traon ar guear nevez.

Amzer da amzer e teue eur brosession bennak d'en eun staga euz ar brosessionou genta. Pa oa an Aotrou'n Eskop en anter hent etre ti kear hag ar manufactur butun, prosession Plouian a valee var kea Treguer evit dont ive d'en em unani gand ar prosessionou-all. Goude person ar barrez-ma e valee an Aotrou mear Plouian, an Aotrou de Champagny hag an Aotrou Le Flo, ambassadour ar Franz e Russi.

Arruet en tu all da dachen ar butun e penn kement hent a ziskenne var bord ar mor, e velet eur jendarm var varc'h, hag en tu-all var gea Treguer, e velet ive jendarmeed var varc'h ho vont hag o tont.

An Eol, guir eo, ne bare ked epad ar brosession, an amzer a oa eun nebeud goloet, koulzkoude hep glao. Eun henvelep amzer a oa calz essoc'h eged ne vije bed eun eol grill.

Prosessionou Leon a oa en em rentet er Sallet a bep tu, ha da eunneg heur eo bet commanset an oferen bred, epad pehini n'euz bet clevet nemed cann an oferen. Eun devosion ar vrassa he deuz renet epad an ofiz.

Goude communion ar belek an Aotrou'n Eskop a zo deut divar he dron e kreiz, ha troet var zu ar bobl fidel en deuz great eun brezegen c'hallek epad eur c'hardeur. Selaouet eo bet gand ar vrassa attansion, hag epad ma prezege an Aotrou'n Eskop e gallek, daou veleg all, an Aotrou Prijant, person Crozon, hag an Aotrou Hameury, person Plougastel-Sant-Germen, a brezege ive d'ar bobl

e doa laket he leanezed da bidi evithi ha d'he erbedi oc'h Itron-Varia Lourd. Dioc'h he c'hostez ali leanez e devoa ive eur c'hoant bras da ober beach Lourd, ha roet e voue dezhi an otre da ober ar veach. Ar medesin o veza gouezet e zea, mes ep gouzout peleac'h he c'hasset, a lavaras d'ar superiorez :

— Aoun braz am eus ne ve morse pare, hag a dra sur, ar veach-ma ne rai ket a vad dezhi.

Daoust da ali ar medesin ez ejot en hent, hag ar glanvourez a zigouezaz e Lourd d'ar zadorn. Epad he beach e voa criz he foan. Digouezet er gar, e voue douget en eun omnibus he c'hasas beteg al leac'h burzudus.

Ar vam superiorez he zicouras da zisken e tal ar feunteun. Hogen a veac'h e doa laket he zreid en dour, ma santaz ar vuez o sevel en he gar dizec'het. Heja a reaz he gar, rak poan e doa enhi ; neuze e lakeas var an douar he zroad n'en doa ket harpet anezhi pell a ioa. Kerkent he zroad a spek mad oc'h an douar, hag he gar a ioa deut nerz enhi. Pare oa.

Dont a ra he unan euz ar feunteun, hag ep clask na loar na netra, e red da vont da zaoulina dirak grill ar vols burzudus. Me ho les da zonjal pe ger sebezet e voa ar bobl a ioa eno o sellet. He branel a voue staget oc'h ar roc'hel, hag ez ejot var he lerc'h d'ar chapel eleac'h ma save he unan ep den d'he zicour na d'he harpa, hag en em lekejot, en eur vouela gant laouenidigez, da gana ar *Magnificat*.

Divezatoc'h an oll a c'hellas tostaat oc'h an hini a ioa bet pareet gant mam Doue. Bez'ez oa eno hag o doa he guelet o tont, ha ne c'hellent ket dont euz ho estlam. An oll a vouele, a gane, a grie :—*Bennos d'ar Verc'hez Vari.*

Ar c'hoar Dorothee a vouele hag a c'hoarze var eun dro. Lezel a rea an oll da dostaat outhi evit guelet ar burzud gant ho daoulagad, hag he zicour da drugarecat ar Verc'hez Santel. Chomet eo e Lourd epad ar goueliou, hag an oll o deus gallet he guelet hag he c'hlevet. Guelet eo bet, etouez ar bardonerien, o vont d'ho heul, hag o vale ker sounn ha ker scanv ha pep unan. Den ebet ne lavarje oc'h he guelet e vije bet na clanv na seizet.

Pelerinach Itron Varia ar Sallet.

Montroulez ar 7 a viz Guengolo 1873.

Ar Pelerinach-man a zo evel testamant an Aotrou Cloarec da Arc'hbelegiach Montroulez, araok mont da gemeret karg a Arc'hbelegiach Brest. Hen eo en deuz kemeret an dorn evit kaout digand an Aotrou'n Eskob an aotreadur a oa ret da gaout ; hen eo a zo en em glevet gand personed ar parressiou tro-var-dro. Ne d'eo ked en em gountantet da skriva evit kement-se da holl barressiou he Arc'hbelegiach, skrivet en deuz ouspen d'an Aotrou Ollier, person Arc'hbelegiach Castel-Paol, ha d'an Aotrou Bras, Person-Dean Huelgoat, hag evelse meur a barrez a Arc'hbelegiach Castel-Paol hag eur barrez bennag a ganton Huelgoat a zo deuet d'en em unani da barressiou Arc'hbelegiach Montroulez. Vardro pemp ha daou ugent pe antercant parrez a zo evel-se en em lakeat var droad evid ober a-unan Pelerinach Itron Varia ar Sallet — Montroulez.

Ar bevarzecved sul goude ar Pantecost, ar zeiz a viz guengolo, deiz araok gouel Genivelez ar Verc'hez Vari, a zo bet assinet evid ar Pelerinach.

Chapel Itron Varia ar Sallet a zo, evel m'her goar pephini, savet var beg eur roc'h a uz kouend Itron Varia ar Victor, guech-al-goz kouend bugalez sant Fransez, e Kuburien, var bord ar vreac'h-vor a zeu a Lokenole da gear Montroulez, var dro tri c'hart leo euz ar gear-ze.

Eun hent euz ar plenna a zo da vond a Vontroulez da gouend Itron Varia ar Victor. Da genta e c'heullier, hed-ha-hed kea Leon Montroulez evid arruout da dachen pen ar butun, dirak maner Porz-an-Trez dispartiet a goajou Pennele gant hent sant Germen. Ac'hane, a gleiz, e lezer koat Serc'hou hag ar Bonnou, hag, a zeo breac'h mor *Kastel-an-taro* var bord pehini e veler, e kostez Treger, Kerserc'hou, an Nec'h-Coat, Ker-an-Rouz, ha Plouian. Pa ziguezer dirak Ker-an-Rouz ez euz neuze eun tol-lagad euz ar re dudiussa. Chapel Itron Varia ar Sallet a veler evel pa vez distag euz an douar evit pignat en env, douguet var diou eskel an eled.

Evit mond a droad menez ar Sallet beteg ar chapel an hent ne deo mui plean. Neuze e renker pignat eun hent reud, troidelluz hag a bloum ; ha setu perag ez eo hanvet *hent ar binijen*, netra dereatoc'h, rag goude beza heulliet eun hent ken dudiuz ha ken eaz a Vontroulez betek sant Fransez, neket re kaout eun nebeudik poan, ober eun nebeudik pinijen araog arruout e chapel Itron Varia ar Sallet, netra guelloc'h eged ar binijen evid obten digant Doue eur reked.

Chapel Itron Varia ar Sallet a zo troet rag eeun da vali vraz Pennele. Ar vali-ze e deuz, da vihana, tri c'hant pas a hirded ha var dro tregont a ledanded, hag, a beb costez, eur renkad guez braz hag eur brouskoad.

Setu aze al leac'h e pehini en em gav chapel Itron Varia ar Sallet. Ne ket red deomp lavarout ama ez eo an Aotrou 'n abad Kermenguy en deuz savet ar chapel gaer-ze evit ma helje ar c'hristenien fidel a Vreiz-Izel enori ar Verc'hez Vari en ho bro, dindan an hano m'eo enoret var menez ar Sallet e Eskopti Grenobl. He zessin a zo deuet da vad dre c'hraz Doue ; rag hirio he chapel a zo daremprédet gand ar gristenien devot a Eskopti Kemper ha Leon ha zoken gant christenien Escoptiou Sant-Briec ha Guened.

Goude beza resevet aotreadur Eskop Kemper, an Aotrou Cloarec hag an Aotrou Kermenguy ho deuz ive goulennet aotreadur an Itron Pennele, rak n'hellet ket guelver kemend a dud var he douarou hep he grad vad. An Itron Pennele e deuz acordet, ha gand plijadur, an aotreadur goulennet digant hi. Ne deuz ket sellet euz ar gaou a hellet da ober hag a zo bet great d'he douarou ha d'he c'hoajou. Respontet he deuz he kristenez leun

a feiz : « Ar Verc'hez Vari a obteno evid hon hag evit « va famil grassou spirituel hag a vezo kalz en tu-al d'ar « gaou temporel a helfe beza great d'am c'hoajou ha « dam douarou. »

Neuze an Aotrou Cloarec, an Aotrou Kermenguy hag holl beleien Montroulez a zo en em lakeat da labourat evit prepari ar pez a oa nesesser evid ar Pelerinach.

Er penn huela a vali Pennele ho deuz savet eun aoter evit pignat da behini em euz contet pemzec pazen. Ar chaffot var behini eo bet savet aoter an oferen n'en devoa ket nebeutoc'h eget dek troatad huelded, hag adren an aoter e oa lakeat eur piller evit digemeret imach Itron Varia ar Sallet, goulennet espres kaer a Baris evid ar gouel. Lavarout peger caer e oa ornet ar chaffot hag an aoter a vez diez. Netra n'eo bed espernet evid ober da Vam Doue eun digemer dign a Rouanez an Env hag an douar.

A bep costez d'an aoter hag hed-ha-hed gand ar vali e oa savet ive pillerou evit merka da bep parrez al leac'h e pehini e tlie en em renca. Hano peb parrez a oa skrivet e lizerennou braz var ar pillerou.

E Arc'hbeleguiach Montroulez ez euz seiz ha tregont parrez. N'ouffemp ket lavaret e vez chomet unan bennag hep dont d'ar Pelerinach. Ar pez a ouzomp mad eo, ez euz deuet pemzec parrez a Arc'hbeleguiach Castel-Paol ha peder a arc'hbeleguiach Castelin.

Arc'hbeleguiach Brest a zo bet ive represantet gand Breuriez sant Vissant a Baol, Breuriez ar voazed, e touez pere hon euz guelet ijinerien euz ar marin, hag offisserien a listri. Hervez ar gont roet d'eomp gand Prezidant ar Vreuriez an niver euz ar voazed a oa a bevar c'hant vardro. Deuet int a Vrest gand an hent houarn, var iun, hag erruet e gar Montroulez ez int en em rentet e prosession, ho banniel var zao ha douget gand eur c'habiten a lestr.

Euz ar gar ez int eat da iliz St-Martin da glevet eun oferen ha da gommunia. Epad ma lavare eur beleg an oferen, unan-all a roe ar gommunion, hag hema n'en deuz ket ehanet a zaleg an aviel betek fin an oferen.

Holl barressiou arc'hbelegiach montroulez a zo deut var droad hag e prosession d'ar Sallet. Var hon euz clevet ar parression a arc'hbeleguiach Castel-Paol ho deuz evid an darn vuia heuillet skouer parrez Castel, a zo deut ive var droad. Person Castel, hen, n'en deuz ket bed aoun d'en em skuiza re en eur zont var he droad ha var iun e penn he barrez da gana an ofern d'ar Sallet. Kear Castel a zo var bord peder leo a Vontroulez. Parrez Berrien a zo calz pelloc'h c'hoaz. A dra zur n'euz ket nebeutoc'h evit seiz leo a barrez Berrien d'ar Sallet. Ma daoust da eun hent ken hir, hag aliez da zevel ha da zisken, parresioniz Berrien a zo deut ive var droad hag e prosession d'ar Sallet. Parrez Berrien e devoa guechal ar brud da veza unan euz ar zantella parresiou euz an Escopti, var henvel ez eo ato dign euz he brud coz. Doue ra vezo meulet !

Aotrou'n Eskop Kemper, ha gant-an eur vikel vraz hag eur chalouni euz he iliz catedral, a zo deut da gemeret perz er pelerinach.

Ar brosession a zo en em lakeat var zao a iliz Sant-Vaze da nav heur anter, var diou linen. Imach burzuduz Itron-Varia-ar-Vur a oa douget var eur brankard ornet gant eiz plac'h iaouank guisket e guen. Bep eur mare an eiz plac'h iaouank, evit diskuiza, a roe ho flaz da eiz all, hag ar re ne zougent ked an imach santel a ie da gemeret ho renk. Goude ar merc'hejou iaouang hag ar c'hongregasionou e teue ar voazed memprou a Vreuriez St-Vissant-a-Baol, ha goude ar re-man ar c'hlouer hag ar veleien. An Aotrou'n Escop, hag a bep costez d'ezhan he vikel vraz hag he chalouni, a zerre ar brosession. Var dro 200 belek hon euz kontet er pelerinach.

E penn ar bobl e valee an Aotrou sous-prefed, prezidant an Tribunal, ha calz a Aotoriteou al euz a gear.

Ne oa na soudarded na gard nasional ebet oc'h eskorti ar brosession. Daou pe dri veleg a oa avoalc'h evid kenderc'hel pephini en he renk. Prosesion St-Vaze a zo eat evel-se dre ru ar Vur, pont Bourred beteg ar Pave Nevez. Eno he deuz cavet prosession Sant-Melani, hag eur pennad pelloc'h prosession Sant-Martin, ha gant-hi prosession ar memprou Sant-Vissand-a-Baol deuet a Vrest. Ar re-ma a zo en em unanet gant memprou breuriez Montroulez. Eun dudi e oa clevet can ar c'hanticou pere n'ho deuz ked ehaned eur momentik da zevel varzu an Env. Epad ma oa c'hoaz an Aotrou'n Eskop var ar Pave Nevez e kichen ti kear, penn ar brosession a oa koulz lavarout e traon ar guear nevez.

Amzer da amzer e teue eur brosession bennak d'en eun staga euz ar brosessionou genta. Pa oa an Aotrou'n Eskop en anter hent etre ti kear hag ar manufactur butun, prosession Plouian a valee var kea Treguer evit dont ive d'en em unani gand ar prosessionou-all. Goude person ar barrez-ma e valee an Aotrou mear Plouian, an Aotrou de Champagny hag an Aotrou Le Flo, ambassadour ar Franz e Russi.

Arruet en tu all da dachen ar butun e penn kement hent a ziskenne var bord ar mor, e velet eur jendarm var varc'h, hag en tu-all var gea Treguer, e velet ive jendarmeed var varc'h ho vont hag o tont.

An Eol, guir eo, ne bare ked epad ar brosession, an amzer a oa eun nebeud goloet, koulzkoude hep glao. Eun henvelep amzer a oa calz essoc'h eged ne vije bed eun eol grill.

Prosessionou Leon a oa en em rentet er Sallet a bep tu, ha da eunneg heur eo bet commanset an oferen bred, epad pehini n'euz bet clevet nemed cann an oferen. Eun devosion ar vrassa he deuz renet epad an ofiz.

Goude communion ar belek an Aotrou'n Eskop a zo deut divar he dron e kreiz, ha troet var zu ar bobl fidel en deuz great eun brezegen c'hallek epad eur c'hardeur. Selaouet eo bet gand ar vrassa attansion, hag epad ma prezege an Aotrou'n Eskop e gallek, daou veleg all, an Aotrou Prijant, person Crozon, hag an Aotrou Hameury, person Plougastel-Sant-Germen, a brezege ive d'ar bobl

fidel, e brezonnek, pell avoalc'h an eil euz egile evit n'ho defe ked ho moueziou stourmet an eil euz he ben. Eun dudi e oa guelet pegen sioul en em zalc'he eur bobl ken niveruz epad an ofiz divin hag ar prezegennou great d'ezhan.

Hervez an taol lagad hon euz gallek da rei var ar vali hag an daou gostez euz an aoter he credomp gallout lavarout eo bet celebret an ofiz divin dirak, d'an nebeuta, pemzek pe c'houezek mil den. Setu ama penaoz he contomp : er vali e oa, a zonjomp, eun dek mil bennak hag a bep costez d'an aoter var dro tri mil. Divar al leac'h huel e pehini en em gavemp ne velemp nemet pennou goazed ha merc'hed. Unanomp brema d'an niver-ze ar bobl tud a oa e chapel ar Sallet, var hent ar binijen hag e traon ar menez e kichen chapel ar Gouend, var hent Montroulez, hag e c'haruimp eas da gonta ouspen ugent mil, ha zoken pemp mil varnugent a dud.

Divar lein an aoter var behini eo bet canet an oferen e oa eun taol lagad euz ar re franka hag ar re gaera. Ac'hane e velet, rag eeun d'an aoter, bali pennele pehini a zeblante beza chenchet en eun iliz katedral, ha behini ar guez braz a oa ar pillerou, ornet gant kroasiou ha bannielou ar parressiou renket hed-da-hed. En eur drei a gleiz e velet meneziou parrez Plouian, Plouezoc'h ha Plougaznou betek Terenez ha bek Primel, hag er mor *Castel-an-taro* hag an enezennou a rent ken diez ar Passe d'al listri a zeu da borz Montroulez.

Kalz deveziou araog ar pelerinach an teodou fall a iea en dro. Unan a lavare : « ar pelerinach-se a vezo ar penn caoz a freuz hag a zispac'h. » Ia, eme unan-al : « me a «meuz clevet lavarout e tle an dud hep feiz ha hep relijon « en em glevet evit stlapel ar belerined er mor. » goas- « soc'h c'hoaz, eme unan-al : « divar lein cazeg an hent « houarn savet a euz kear Montroulez he tleont tenna « var ar brosessionou. « Ha me, eme unan-al, a zu zur « ho deuz minet an dud fall dindan an aoter, hag epad « sermon an Aotrou'n Eskop, he tleont lacaat an tan er « poultr hag ober d'an Eskop ha d'ar veleien saillat en « ear. » « Na perak-ta kementse, commer ? — Perak ? » setu ama, ar c'hond de Chambor a zo diskennet e « maner keranroux, hag ar royalisted a dlee hen henvel « da Roue ha crial a bouez penn ; ra vevo Herri pem- « ped ! »

Setu aze eun darn euz ar baribolennou a oa losket da reded dre ar bed, etouez ar bobl. Beza ez euz hag a lavar e vije deuet calz muioc'h a dud da belerinach ar Sallet, ma n'ho divije ket bet aoun da veza lazet pe goal ozet gand enebourien ar pelerinachou.

Pe ho deuz miret pe n'ho deuz ked ar baribolennouze euz an dud da zont, ar re a zo deuet a oar n'euz bet na dispac'h na trouz, na tenn, na cri, na min poultr ebed. Ar re ne dint ket deuet d'ar gouel gand divosion a zo en em gomportet er fesson an dereata, holl e oant diskabel, ha ma ne bedent ket n'ho deuz ket ken nebeut great an disterra trouz.

Na perak ho divije hi great trouz da droubli eun henvelep pelerinach ? da c'houlen petra ez ea ar belerined d'ar Sallet ? Netra ken nemed da bedi ar Verc'hez vari da c'houlen ganeomp ha da obten teir c'hras digant kalon Jesus-Christ he mab divin : ar genta, ar peoc'h evid hor mam zantel an iliz catolig ; an eil, dilivrans hon tad santel ar Pab Pii IX ; hag an drede, ar peoc'h evid ar Franz hag union an holl sperejou hag ispisial an holl galonou etouez ar Fransichen.

Nan, ar belerined a vuir feiz, hag a relijion guirion n'ho deuz goulennet nemed an teir c'hras-se dre ho fedennou ha dre ho c'hanticou. Selaouit : « o mari ! bezit « skoazel an iliz catholik... Roit d'hon Tad Santel ar « Pab an nerz hag ar frankiz nesesser evit gouarn an « iliz. »

Hag en eur c'houplad-all : « O Guerc'hez beniget « plijet ganeoc'h rei souten d'ar Franz hor bro muia « caret ; grit ma vezo peoc'h ha carantez etre ar fransi- « sien. »

Hag ar c'houplad-al ma :

« Dreist holl, o guerc'hez santel, ni ho ped a galon, « da viret en Breiz-Izel ar guir relijion. Gant graz Doue « ni zalc'ho d'an iliz, d'hor c'hreden ; d'hon tad santel « ni vezo fidel da virviken !

Eur c'hantik-al great ive evid ar pelerinach a zo bed ive canet, a galon vad hag aliez, en eur vont d'ar Sallet. E fin an oferen ispisial, an holl vouession a zo en em unanet evit cana ar c'houplad-ma :

« Deuz menez ar Sallet,
« Hirio d'ho pretouned,
« Vel euz ar Baradoz,
« Guerc'hez, roit ho pennoz.

Ar gousperou a zo bet canet da deir heur. Teir brezeguen all zo bet great evel euz ar mintin. An Aotrou Sevezen, person Sant-Melani, en deuz prezeget e galleg, hag an Aotrou Pouliquen, person Douarnenez, hag an Aotrou Bars Person Guipavas ho deuz prezeguet e brezounek. Daoust d'ar c'hlizen druz a goueze neuze, ar bobl fidel a zo chomet da zelaou comzou Doue.

Goude gousperou, o veza ma oa bet roet benedicsion ar zacramant goude an oferen bred, ar brosession a zo distroet var zao da iliz Sant-Vaze da beurachui ar Pelerinach. Distroet eo gand ar memez urs hag ar gouel a zo bet serret dre eun eil benedicsion ar zacramant.

An devosion galonnec gant pehini kemend a barressiou, kemend a gristenien ho deuz great ar Pelerinach-se, a ro da esperout, ez euz eat betec calon ar Verc'hez Vari, ha dre ar galon dinam-ze, betec calon Doue, calz a bedennou, pere a reio, abred pe zivezad, disken euz an env var iliz Jesus-Christ, var hon Tad Santel ar Pab, ha var ar Franz, ar c'hrassou ar re bresiussa.

Pa eo arruet an Aotrou'n Escop e gar Sant-Martin, gand he vikel vraz hag ar chalouni a oa en he gompagnunez, evit mont da ober ho retred da Lesneven, an holl belerined a oa er gar ha tro-var-dro ho deuz criet a vouez huel : « ra vevo hon Aotrou'n Eskop ! »

An holl belerined ne oant ket c'hoaz antreet er c'hirri, ma en em lekejont da gana canticou, hag ar c'hanticouze n'ho deuz ked ehanet hed an hent.

Ar zonj a Belerinach Itron-Varia ar Sallet, d'ar 7 a viz Guengolo 1873, a vevo pell amzer e memor christenien Eskopti Kemper ha Leon, plijet gant Doue !

An Abad ALEXANDR, *Chalouni.*

LOURDES.

II.

Bernadeta ne doa ket gret he c'hommunion genta : evit he frepari hag he c'hass d'ar c'hatekiz, Soubirous en doa tennet anezi euz a dy he magerez evit e c'hemeret en he dy e Lourdes en despet d'he baourentez.

Diou sunvez oa, e oa deuet en dro e ty he zad ; he mam oc'h he gwelout ken dister, ker sœmpl, hag atao ar baz ganti, a gemere eur sourci vraz anezi, ar vugale all a valee divazou en ho boutou koat ; hi e doa loerou en he re. Epad ma rede he c'hoar hag he breudeur er meaz, hi oa peurvuia dalc'het da ober labour an ty. Ar plac'hik boazet da veza er meaz e doa c'hoant mont ive da redek.

An devez-ze-ta oa ar iaou-lard, uneg heur oa-sonet, hag an dud paour-man n'o doa ket a gueuneut evit aoza ho meren.

Ke da zestum keuneud var bord ar steir pe var an douar boutin, eme ar vam da vari, he eil merc'h.

Evel e kalz a lec'h, an dud paour euz a Lourdes o doa konje da zestum ar brankou dizec'het pere a gouez euz ar gue gant an avel ; hag a zo eet gant an dour etouez ar bili.

Mari a gemeraz he boutou koat.

He c'hoar gossa, ar vessaërez Bartrez, a zelle outi gant c'hoant da vont ive.

Roit konje din da vont ; emezi d'he mam, dougen a rin ive eur beac'h keuneud.

Nan, eme Louisa Soubirouz, ar baz zo ganez ; te pako riou.

Eur plac'h iaouank euz an ty all, Jeannet Abadi, oajet a bemzek vloaz, a oa deuet neuze en ty, hag a ie ive da zestum keuneud ; ar vugale a c'houlennaz konje evit ar plac'hik, ar vam hen aotreaz.

Ar buguel e doa, hervez giz merc'het ar vro, eur mouchouer koulmet var gostez he fen.

Ar vam na gavaz ket avoalc'h kement-se. Kemer da Gapulet, emezi, ar Kapulet a zo eur pen-kapot gret gant mezer guen kan evel gloan an denvet, pe ruz, pehini a c'holo ar pen hag a zisken var an diskoaz beteg ar gouriz.

Pen-Kapot pe kapulet ar vesaërez Bartrez a oa guen.

An tri buguel a zeuaz er meaz a ger, hag o tremen ar pont, e tigouezont var ar bord kleiz euz a steir ar Gaves. Tremen a rejont dre eur vel hanvet mel Savy, hag e antrejont en enez hanvet Chalot pehini zo e kreiz ar steir ; klask a reent tu ma tu-hont, skourrou keuneut seac'h da ober ho fagoden.

Ar plac'hik dister a yec'het a jome eun nebeut var-lec'h ar re all, ne oa ket ken eüruz hag he c'honsortezet, he zavancher oa chomet gollo ; hini he c'hoar, hag hini janet oa karget a damou keuneut dister.

Guisket oa gant eur c'hozik saë du dreset e meur a leac'h, he boutou koat oa teo ; koulskoude hi oa grasius, ha nep he guéle oa touichet he galon.

Bihan a oa evit he oad, duet dre an beaul. Koulskoude he bisaich a oa brao, he bleo du ha fin oa kasi oll goloet gant ar mouchouer koulmet en dro d'he fen. He zal oa huel, he daoulagad du-brun kaëroc'h eget daoulaget glaz. He gened oa eur gened euz ar baradoz. Guelet a ret dre he zell-hebken, penaoz biken sonjezon fall n'en doa tremenet dreizo. He lagad oa al lagad mad hag innosant euz pehini a gomz an aviel. Guelet a ret ive var he ginou enn ear a vadelez hag a druez evit an oll boaniou.

He doare oa dous ha speredok, plijout a ree d'an hini he guele. Eun dra bennag euz an env a skoe kalon ar re pere a zelle outi.

Ni neuz ket lavaret c'hoaz he hano. Hi e doa evit paëron eun doktor braz euz an iliz, an hini a lakeaz he oll oberou dindan skoazel ar Verc'hez Vari, an hini en deuz savet ar *Memorare* : O pet sonj, o Guerc'hez Vari... an Aotrou sant Bernard oa. He hano oa bihaneet eviti, galvet oa *Bernadette*.

Heuil a ree he c'hoar hag he c'honsortez a hed foënnec ar vel, ha klask a ree heb kaout etouez ar geot tamou keuneut seac'h evit aoza ar boed.

Evel-se e tlie beza Ruth pe Noemi guechall goz o klask pennou id e parkeier Booz !

PEDEN

Itroun Varia a Lourdes pedit evidomp.

O itroun Varia a Lourdes pehini zo bet choaset gant Doue evit beza he bried hag he vam ; c'hui pehini zo ken karet gantan abalamour d'ho humilite ha d'ho klander a galon ; c'hui pehini a tom ho kalon evit ar re zo henvel ouzoc'h ; c'hui o peuz sellet gant karantez euz ar fleurennik-ze kuzet dindan ar geot, kollet etouez ar menezion, da lavaret eo ar plac'hik Bernadett. O c'hui tron ar turnez eternel, roit deomp-ni da gompren pegen neubeut a dall traou an douar ; pegen neubeut eo kement a brij ar bed ; pegen talvoudek traou an env ! O guerc'hez ar guerc'hezet, beniget etouez an oll groage c'hui pehini o poa a veac'h c'huezek vloaz, pa oac'h saludet, gant an æl Gabriel, pa annonsas deoc'h e oac'h choaset evit beza mam an Doue teir gueich santel ; o Mari epad ho puhez o peuz miret glander a galon ar vugaleach, roit deomp ar c'hraz da bleustri ar gomz-man euz ho mab benniget : e guirionez, e guirionez, hen lavaret a ran deoc'h, ma na deuit henvel euz ar vugale vihan ne zeoc'h biken e Rouantelez an env. Roit deomp ar c'hras da garet ar pez a garit oc'h unan ; da lavaret eo : ar re baour, ar re humbl, ar re bur ; Roit deomp-

ni ar speret a baourentez, ar speret a humilité, ar speret a simplicité ; eno hebken ma ar guir vuhez, eno ma peoc'h an ene, eno ma laouenidigez ar galon.

Itron Varia a Lourdes pedit evidomp, evelse bezet gret. ANNA DE JESUS.

Kankiz pardonerien Kalon Jesuz.

War an ton : *Pitié, mon Dieu!*

Ho pet truez ! — Va Doue, hor selaouet
Evit hor bro beuzet enn he daelou ;
Toullet he fenn hag he divrec'h chadennet
He daoulagad e tro ouz ann envou.

DISKAN.

O kalon Jezuz !
Kalon dibab !
Bezit, bezit truezuz
Ouz hor bro hag ar Pab !

Ho pet truez ! — Va Doue, war eur C'halvar
Ni wel Pi Nao, reneur braz an iliz ;
Seul was he boan, seul startoc'h ni a lavar :
Bevet Pii Nao ! ha fin d'he boaniou kriz !

Ho pet truez ! — Va Doue, pa deu Mari,
Mari ho mamm d'hor bro d'en em ziskouez,
El leac'h ne deuz nemet lann ha gwezeri,
Bleuniou an Env a zavo a nevez.

Ho pet truez ! — va Doue, ouz dallentez
Kement a bec'h, hep sonjal e reont fall ;
D'ezho, hirio, sklerijen ha karantez !
Karantez vraz ! ma vint kristenien all.

Ho pet truez ! Va Doue, gant ho kalon
C'hui glevo mad goulennou hon hini ;
Pa roit ho koad, bemdez, er gommunion,
Petra peffe da nac'h mui ouz omp-ni ?

Ho pet truez ! — Ho kalon, o va Doue,
A ziskouejot da zantez Mac'harit ;
Na feuntenn all n'eus ket kavet abaoue
Ken puill he gras d'an dud keiz a garit.

Ho pet truez ! va Doue, c'hui lavare :
Pa falvezo da rouantelez Frans
Beva e peoc'h, beva skeduz adarre,
Ne glasko ken feunteun a bareans.

Ho pet truez, va Doue, gant he sec'het
Ouz ho kalon hor bro baour a dosta ;
D'ar glanvourez skuillit ann dour a iec'het,
Ha pareans ann ene da genta !

Ho pet truez ! — va Doue, ho pet truez !
C'hui oar ervad ez omp ho pugale !
Ouz hoc'h e sent ar maro hag ar vuez,
Hor sikourit, va Jezuz, hep dale !

Cannad ar Pap.

II.

Tri dervez goude m'oa bet o caout ar Pap, breur Ian a ieaz en hent. Lizer ar Pap, scrifet var eun tam parch, a c'hriaz e diabarz e scapuler, hag e reaz al le da rei he vuez hentoc'h eget discregi euz al lizer-ze.

Ne zigouezas netra ganthan keit ha ma valeas var douar an Itali. Lod a c'houlenne diganthan he vennos ; lod all a daole mein outhan. Avechou e cave eur guele da gousket enhan, aliesoc'h e couske dindan bolz an Env. Tom e vone dezhan, riou en devoue ive ; red e voue dezhan iun aliesoc'h eget na voa gourc'hemennet dre he urs.

Hogen breur Ian ne voa ket eat da vanac'h evit clask he blijadur ; hag evel ma voa he goustians e peoc'h ma en doa diou c'har vad, ma c'helle pidi kement ha ma care hed an deiz, en em gave euruz, ha n'en divije ket troclet he gabuchou oc'h tok ruz eur C'hardinal.

Pa voa digouezet var douar an Allmagn, ar beacher a velas ne voa nemet re vir ar pez a lavaret euz a grisderi hag a fallagriez an impalaer. Ne gave mui eur gouent da rei lojeis dezhan, mui a ilizou eleac'h ma veljet tud o pidi hag o cana meuleudiou an Aotrou Doue, mui a geriadennou hag a diez coant var bord an hentchou. Ne velet e pep leac'h nemet douarou difrost, tiez o coeza en ho foull, gouelec'hiou, bandennou claskerien bara ha bandendou laeron.

— Hum, eme ar breur Ian, on Tad santel en deus lavaret din e c'heljen en em zervichout a armou, mar bije izom ; ama var a velan, eur benvek bennak d'en em zifen ne ve ket a re. Hag hen o troc'ha eur picol penn baz dero, hag en em harpe var ar vaz-ze o c'hortos ma raje guelloc'h ganthi.

Etre daou setu eur ster o tigouezout var he hent, hag o viret outhan da vont larcoc'h. Evel ne vele na pont na bag, e voa nec'het. Caout a ra eur c'houeriad o tioual eun dousen denved treud, hag e za da c'houlen outhan ha ne voa moien ebet da dreuzi ar ster.

— Bez' ez euz, eme ar mesaer, eur pont mean, unan a zoare ; pemzek leo avad ema ac'han. Evit bak ne dal ket ar boan deoc'h clask, rak n'eus ket.

Al laeron o deus great kement a voal droiou d'ar vageerien, o deuz ho bazatet ken alies, ma zeo eat ar re-ma lod anezho ive da laeron, ha lod all a zo tec'het kuit.

— Ha n'eus ket, eme ar manac'h, eul leac'h bennag hag e c'helfet enhan treuzi ar ster ep bak ?

— Eo, eul leo ac'hann ez euz eul leac'h hag eno eo ledan ar ster, ha ne deo don nemet er c'hreiz ; ar re avad ne ouzont ket neun mad a zo danjerus dezho treuzi ar ster eno zoken, rag an dour zo tis varnezhau.

— Hag e peleac'h, ha penauz e cavin-me an treiz-ze?

— N'oc'h eus nemet heuilla ar ster ken na velot diou vezen vraz a onn a zo tostik d'an dour, ha n'eus ket ouspen dek troatad etrezho ho diou.

Dirag an diou vezen-ze eo deoc'h treuzi.

— Ho trugarecat, va den mad. Ha breur Ian adarre en hent. Pa en doa baleet var dro eun heur, e velaz an diou vezen onn a ioa lavaret dezhan.

Hogen e kichen ar guez e velaz eun dra ha ne blije

nemeur dezhan. Eur picol den a ioa azezet, harpet he gein ganthan oc'h tronjen unan euz an diou vezen.

Edo eno o sellet oc'h an dour, hag o spura canol eur fuzil. Eun den treud ha seac'h oa, he zillad a bilennou en dro dezhan, eur pennad bleo henvel oc'h eur voden vrug, hag eur varo henvel oc'h baro eur bouc'h. Ne c'helle beza nemet eur forban, ha breur Ian en divije caret pellaat diouthan eleac'h tostaat. Hogen re zivezad edo. Ar forban en doa clevet trouz he voutou, pe he dreid, rak n'oa gant ar manac'h nemet soliou. Sevel a reaz evel eun tenn en he za, dont a reaz da gaout breur Ian, hag e crogaz en he gollierou en eur lavaret :

— A beleac'h e tenez-te, manac'hik ?

— Eus va c'houent a zo eur pennad ac'hann.

— Ha da beleac'h e zez ?

— D'ar gouent tosta eus va urz a zo aze en tu all.

— En em gavet mad out, brema e raimp hent hon daou evel daou vignon, ha neuze ne greden ket mont en tu all, ha te am zicouro.

— Ho sicour ? pebez sicour a oufen-me da renta deoc'h ?

— Me a zavo oc'h da chouk, en em lacai a c'haoillad var da ziscoaz, ha te am dougo en tu all.

— Petra, ne blich ket an dour deoc'h ?

— Nan, pa c'hellan mont er zeac'h ne dan morse en dour.

— C'hui zo pounnerik, ne c'hellin ket marteze ho tougen.

— Alo, manac'hik penn tous, lezomp an digareziou, ha sonj mad me ne vadinan morse.

Ar forban, ouspen he fuzil, a ioa ganthan eur pez coutellasen. Epad ma comze, en doa he zennet hag he laket a dreuz en he c'hinou, hag hen da gripat oc'h choug ar manac'h. Hema a vele ervad e vije ber gant he benn baz d'en em zifen oc'h eun den armet evelse. Gouscoude e lavaras d'ar c'hanfard :

— Breur, me ne anavezan ket ar ster-ma, ha mar d'eo doun e c'helfemp beza beuzet hon daou.

— Manac'hik, n'em eus-me ket lavaret dit lezel da zigareziou ? Bale, ep chom da riotal, pe ar gontellasen-ma a ia da velet ha calet eo da benn.

Cannad ar Pap a velaz eta n'oa ket da c'hina, hag e voa ar mare da lavaret ar pez a glever aliez, e voa red neun pe veuzi. Pidi a ra Doue ha lacat he ene etre he zaouarn, hag e za en dour gant ar forban var he ziscoaz. Hema a zalc'he he fuzil gant he zorn cleiz, he gontellasen gant he zent, ha gant he zorn deou oa crog e penn ar manac'h.

Ar manac'h a deu eur zonch dezhan : ma c'helfen he lacat da ziscregi eus va fenn ! Evit kementse setu hen o comz oc'h he zam :

— Breur, ne gretac'h ket pegement a vad a rit din aze var va chouk !

— Ia, ha ne ket-ta ?

— Ia sur, rag an dour ama zo doun, hag en divije va zavet panefe ma zeus pouez var va discoas.

— Guelet a rez, manac'hig, ha c'hoaz e poa c'hoant gina oc'h va c'hemeret var da chouk.

Ar forban, evel ma voa dies dezhan coms gant he goutellasen en he c'hinou, a grog enhi hag a ziscrog evelse euz a benn ar manac'h. Hema ne c'hortoze nemet an dra-ze.

— N'eus ket a arc'hant ganeoc'h, emezhan ?

— N'eus ket da viana kement hag am bije c'hoant ; n'emaoun ket gouscoude ep eur guennek bennak.

— Mad, breur, ni en urs Sant Fransez a zo difennet ouzomp dougen arc'hant, ha rak-se... Hag en eur lavaret ar ger rak-se e ra eun houpat, ha gant eun taol scoaz e stlap he zam en dour eleac'h m'oa dounna ar ster. Neuze en em daol da neun, hag eur momet goude edo var ar zeac'h en tu all.

P'en doa treuzet ar ster, e tistroas da velet peleac'h edo he gamar«d. Ar forban a ioa o tispac'hat e creiz ar ster ; he fuzil, he goutellasen hag he dog houarn a vire outhan d'en em denna ac'hano. Ar manac'h n'en divije ket caret beza kiriek da varo eun den e giz ebet, hag a griaz outhan : Taolit ho fuzil, ho sabren hag ho tog houarn, ha neuit a zoare.

Ar forban en doa c'hoant touet, mes n'en doa ket amzer da ober ; re en doa da ober oc'h en em zelc'her var c'horre an dour. Teleur a reaz he armou ha neuze en em lakeas da neun. Neuze ar manac'h e lavaras : « Kenavezo, breur, n'em eus ket a amzer da chom d'ho cortoz. » hag hen ac'hano mar gouie araok m'oa deut ar forban beteg an douar.

Ar manac'h a vouie, pa en doa treuzet ar ster-ze, en em gave var douarou ha n'oa ket brao tremen dreizho da eun den hag a gase liziri aberz ar Pap d'an impalaer. An douarou-ze a ioa da eun Escop laket eno gant an impalaer he unan ep otre ar Pap. Bez' ez oa neuze en Allmagn eun escop bennag evelse, euz an noblans vrasa, da bere an impalaer a roe escoptiou euz he benn he unan ep ma vijent zoken lod anezho dindan an urziou. An hini ma tremene breur Ian dre he zouarou a reat an Aotrou Otto anezhan. Evit treuzi an douarou-ze buana ma c'helje, ar manac'h a valee en dra c'helle, hag evit miret na vije guelet gant cals tud, e valee en noz, hag en em denne e creiz an deiz en eur c'hoad bennak da gousket ha da ziskuiza. Caer en devoue gouscoude ne c'hellas ket miret da goeza etre daouarn an Aotrou Otto. Evel n'en doa evit boutou nemet eur soliou epken staget oc'h he dreid var bouez lerennou, he dreid a ioa deut da gignat, ha ker skuiz oa eat, ne c'helle mui bale. A hent all oa dare gant an naoun ha gant ar zec'het, rak ne gave nemeur a dra da zibri na da efa dre ma zea. Eun dervez-ta ma voa tom an heol da zevi, ha ma voa eat diners bras gant an domder, ar skuisder hag an dienez, e sonjaz e voa red dezhan mont da c'houlen repu en eun ti bennag, evit caout eno eun tam bouet a2zet, hag ober eun ean a zoare en eur guele, da viana ma cave tud vad

da rei digemer dezhan. Anez e vele ervad ne daje biken bete penn he veac'h.

Setu hen o velet eur maner a dost d'he hent, hag o vont da skei var dor ar maner-ze da c'houlen beza repuet. Hogen ar maner-ze dres a ioa d'an Aotrou Otto. An escob a ioa er maner, eur vanden aotronez euz he vignoned hag euz he gendere en dro dezhan. Ar manac'h kez, o clask tec'het araog ar bleiz, a iea d'en em deleur anezhan he unan etre he skilfou. Er sizun a zeu ni a velo petra a zigouezaz eno gant Cannad ar Pap. G. M.

E Naonet e savèr eur pevare pelerinach evit Lourd hag a ielo en hent d'an 29 euz ar mis, deis gouel Mikeal.

Ar pelerinach euz a Roazon da Lourd a zo laket d'ar c'huec'h a vis here.

Er c'hazetennou, en derveziou-ma, e caver aliou roet gant ar vedesined evit en em zioual oc'h ar c'holera. Red eo dioual oc'h ar pez a zebrer hag a efer, ha delc'her an ear iac'h. Comz a reont evit kementze euz a louzeier ha n'emaint nemeur en ardanez an dud divar ar meas. Setu ama avad hag a zell outho couls hag oc'h an oll.

Ar c'hlenved, emezho, ne vez ket paket o touch oc'h an den clanv nag o vont en he halan. He baca a rer avad dre ar pez a deu euz an den clanv, ar c'hoez hag an traou all. Evelse ez eus da zioual oc'h an dillad vele hag an dillad all bet var he dro. An dillad-ze a dle beza bervet araog ho goalc'hi, ha danjer braz a zo evit ar re a iafe da voalc'hi dillad an dud clanv-ze ep ho birvi.

Ar re en em emel euz al labour douara verk, divarbenn an eost a zo er bloa-ma e Frans.

An eost a zo fall e Cors ; dister e daouzek Departamant ; e nestamant e daou Zepartamant hag antercant ; mad avoalc'h e trizek Departamant, ha mad en eis Departamant.

Ervez ar scrit a behini e tennan au dra-ma, pevar a zepartamanchou Breiz a zo e reng ar re n'o deus nemel eun eost e nestamant, Il-ha-Vilen, Finister, Costez-an-Nord, Loer-izela ; ar Morbihan epken a zo renket etouez ar re o deuz eost mad.

Ar re zo e penn an hentchou houarn, o deus otreet, pe a zo gourc'hemennet dezho cas ed euz an eil leac'h d'egile, vardro an drederen guelloc'h marc'had evit na reant kent ; kementse gouscoude ervez an ed, hag an niver a gant lariou a ve roet dezho da gas.

Ar c'*honcours* evit ar c'hezeg, e Landerne, a zo bet caer a leverer. 14 000 lur a ioa eno da rei evit primou. pevar rum gezek a ioa.

1° kezek da zacha, da lavaret eo da staga oc'h kar hag alar ; euz ar re-ma e zoa 112.

2° kezek carroz ; en niver a 110.

3° kezek post ; bez'ez oa 108.

4e kezeg evit an dibr, pe kezek dougen : 44.

Bez'ez oa ive kezeg *antier* eu niver a 70, couls lavaret oll kezek da zacha pe kezek stern. Eun ugent bennag euz ar re-ma o deus bet primou.

Ar c'hezek-ze, evit an darn vuia, a ioa euz al Leonhuel pe C'horre Leon, divardro Castel ha Montroulez.

Guerzet ez euz lod euz ar c'hezek-ze, ar re iaouank, ha paet int bet, etre 2000 ha 2500 lur ar pez.

GUENED. — *Pelerinach da Itron-Varia-an-drezen.*

Epad ma voa Tregeriz, leoniz ha kernevis e pelerinach er Salet, e kichen Montroulez, Guenediz en em lakea ive en hent evit ober, deiz ginivelez ar Verc'hez santel, eur pelerinach e Itron-Varia-an-drezen. An dra-ma zo en eur gerig, hanvet Josselin, brudet braz en histor Breiz. An ilis-ma zo unan euz ar re gosa euz ar re a veler pelerined enho, rag ar pelerinachou a gomansaz eno en amzer Charles ar Bras (Charlemagn.). En ilis-ma eo e communias Beaumanoir hag he genvrezelourien araok staga d'ar saozon.

Lenuerieu Feiz-ha-Breiz ne avezont ket oll marteze emgann an tregont, da lavaret an emgann etre tregont breton ha tregont Saos. Eun dervez bennag her scrifin dezho. Beaumanoir a ioa e penn ar vretoned, Pennbroc'h e penn ar zaozon. Ar vretoned a c'hounezas ; ne dleer ket beza souezet ; tud hag o deus communiet oll araok mont d'an dachen vrezel n'int ket eas da drec'hi. Eur zonch all a deu din var gement-ma : pa gomzer euz an amzer ma tremene kement-ma, ema ar c'his da lavaret ne voa neuze var an douar nemet tenvalijen, gouezeuri. Hogen kement-ma ne ziskuez ket e vankje d'an dud-ze na selerijen, na sevenidigez, peo guir, evit espern goad ha buez ho broiz, e lakeant tregont epken a bep tu d'en em ganna. Daoust petra-zo, an emgann a voue en eul leac'h hanvet *anter-an-hent*, etre Josselin ha Ploermel.

En ilis-ma e veler ive eur bez caer, bez an den brudet Clisson, beziet eno e kichen Mac'harit Rohan, he eil pried. Unan euz hon Rouaned a roas d'an ilis-ma eur c'hafirhag a zo eur beac'h. Divezatoc'h sant visant Ferrier a brezegaz enhi, hag histor Breiz a gomz aliez euz ar prosessionou caer ha dudiuz a reat eno guechall en enhor da Itron-Varia-an-drezen.

Er pelerinaca diveza-ma e voa etræ pemp varnugent ha tregont mil bardoner ; seis parrez ha tregont deut gant ho fanielou var zouk, daoust d'ar glao, e prosesion, imach ar Verc'hez a ioa bet curunet brema er euz pemp bloaz, hag eno e voa adarre savet eun aoter evit lavar âu oferen d'ar belerined, rak petra eo eun ilis, peger bras bennag e ve, pa ve hano euz eun hevelep niver dud ?

An Aotrou Rolland, person Lanmeur, a zo hanvet person Sant-Vaze Montroulez.

An Aotrou Monot, person Gueznou, zo hanvet person Lanmeur.

An Aotrou Kerbiriou, professor e scolach Castel, zo hanvet beleg ar *Scol normal*, e Kemper.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 4 HERE 1873. N° 453 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel dilezet nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, .. 8, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 4 Here 1873.

Eul lezen douget gant Doue a enep an den goude he bec'het, eo an hini her c'hondaon da labourat ha da zibri he vara dioc'h ar c'hoezen euz he vizach.

Al lezen-ze a zo douget a eneb an oll, paour ha pinvidig, ha den ne c'hell chom ep he miret anez mont a eneb bolontez he grouer. An hini ne labour ket ne dle ket caout da zibri, eme ar fur. Hogen an dud difeiz ha dizoue ne fell dezho e giz ebet plega d'al lezen-ze. Caout pep plijadur, peb eazamant er vuez-ma, caout danvez a verniou, aour hag arc'hant da grabanata gant ho daou zorn, ha kementse ep labourat, ep kemeret na poan na trevel, setu ar pez a fell dezho. Labourat ? poania ? penauz e c'helfent-hi suja d'hen ober, hi pere ne anavezont na Doue, na relijion, na dever, na lezen ? Tud ha ne velont netra en tu all d'ar vuez-ma, penauz ec'h asantfent-hi ober pinijen, penaus ne glascfent-hi ket ho barados var an douar ?

Hogen an danvez-ze a ve red dezho da gaout evit ren eur vuez dibreder evel ma fell dezho ober ne deuont ket anezho ho unan, hag an dud difeis n'o deus ket bet oll ar chans da c'henel e creiz ar madou, et creis pinvidegeziou gounezet dezho gant ho zud coz. Penaus da ober eta evit caout kement a c'hoantaont, ha kementse ep poan ? Arpez a gavont esa eo discar kement a gavont var ho hent, teleur en traon kement a stang an hent outho, evit en em sevel, a dreuz hag a hed, d'ar c'hargou ha d'ar rencou huela eleac'h ma c'hellint aloubi danvez ho bro hag ober ho bloue gant madou ho c'henvrois. Ma na c'hellont ket sevel ken huel-ze, e claskint da viana eun ijin bennag evit sacha davetho danvez ar re all, ep suja da lezen al labour, hag ep dougen ar bouez hag ar c'hoezen euz an dervez evel ma ra ar vicherourien honest.

Evelse hiniennou, evel Maze Letern a behini e comzemp er sizun all, en em daol da redeg ar meziou evit prezeg a enep ar feiz hag ar relijion, skigna scridou fall ha teleur ar c'hontam eleac'h ma c'hellont. Guir eo ar re-ma n'int ket paet re vad avechou, n'o deus ket ato ho goalc'h evel ma carfent ; n'eus fors didor eo ho micher, ha ne ket braz ar boan nag ar skuisder zo oc'h he heul.

Lod all a gaf an tu da denna arc'hant euz a ialc'h an dud vad var digarez eun ober mad bennak. Evelse brema e zer da zevel eun ilis d'ar galon sacr var menez ar merzer e Paris. An ilis-ze a vezo savet gant aluzennou ar gatoliked, hag e pep carter euz ar Frans e saver arc'hant evit sicour sevel an ilis-ze. Hogen ar c'hazetennou er sizun-ma a gomz euz a laboused a zo bet paket o vont euz an eil ti d'egile, carget, emezho, gant arc'hescop Paris da zestum an aluzennou-ze evit espern d'an dud vad ar boan da vont da gas ho ofrans ho unan. Ne ouzon ket hag hi o doa destumet ialc'had vras pa zoar croget enho ; da viana cavet o doa eur vicher ijinuz avoalc'h.

Nag a bet all a veler o vont d'an tiez en hano, emezho, compagnunezou a asurans pe re all, compagnunezou ha n'eus hano ebet anezho nemet var ar paperiou faoz a zoug ar valeanted-ze gantho !

Nep ne fell ket dezhan lacat he gorf da ober eul labour pe eur vicher honest, a vezo eur voalen evit he vro.

Rom. — Setu ama eur pennad prezegen great gant hon Tad Santel ar Pab, o respont d'an hini zo e penn ar c'helc'h catolig, e Sant Per.

« Kendalc'hit da vale en hent mad-ze oc'h eus kemeret. Doue ho tifen, ha ne eano ket d'ho scoazella, evit ma c'hellot, daoust dar bern trubuillou a goez varnhomp, delc'her mad ha ferm d'ho tever ha d'an oberou euz ar garantez christen. Piou a voar ha ne deuot ket, dre ho skueriou, da zistrei ous Doue unan bennag euz ho preudeur troet divar an hent mad ? Ar pez zo sur da viana eo e c'hellit scleraat meur a hini dre ar sclerijen euz hoc'h oberou mad hag ho digas var an hent eün euz ar virionez hag euz al lealdet.

« Ah ! plijet gant Doue e ve guelet oc'h en em nevezi

ar burzud ma comz an Aviel anezhan hirio ! Jesus-Christ o veza cavet var he hent tud o vont da gas d'an douar corf eun den iaouang a ioa var he lerc'h he vam glac'haret hag eun nebeut mignoned, a dosteaz oc'h an arched hag a lavaras : *Adolescens tibi dico, surge!* ha kerkent an den iaouang a zigor he daoulagad hag a zao leun a vuez.

« Ia, plijet gant Doue rei deoc'h ar c'hras da nevezi ar burzud-ze a zo brasoc'h c'hoas pa ve menek da denna euz a varo ar pec'het da vuez ar c'hras eun den iaouank bennak a zo lec'hiet he galon, o lavaret dezhan ar c'homzou : Den iaouank, savit, me her gourc'hemen deoc'h ! savit euz an arched-ze a Bec'het, euz ar c'housket brein-ze, dispartiit, ne ket dioc'h *kelc'h Sant Per*; mes euz a *gillou* an difern, euz ar scoliou gaouiad ha difeiz. Savit ha deut. Taolit a gostez casoni an dud dizoue, arrach ar dispac'herien, deut, an daelou en ho taoulagad, hag ar c'heuz en ho calon, da zervicha e guirionez Doue, ar vro, ar gear.

« Lavarit dezho, goude ma vezint distroet d'ar vuez, e vezint ep mar creeat ha consolet, mes o devezo ive poan ha croas da zougen. Ar groaz avad, a rer memor anezhi hirio en iliz, a vezo eun harp cre evitho, eun harp ha ne vanco ket dezho ken nebeut ha deomp-ni. Eun amzer a deui, hag ar groas-ze, pehini a ro deompni hirio ners ha calon da c'houzanv, a gargo a spont hag a zizesper ar re a veler brema en triomf hag er fouge, hag a ra goab a gement ober santel a zo.

« Pa en em ziskuezo e traonien Josaphat, d'ar varn diveza, ar guel anezhi epken a ziscaro deputeed ha ministred, ha re all c'hoaz hueloc'h, kement o devezo skuizet pasianted ar barner eternel. Pa vezo guelet ar groas-ze ar bed oll a greno, a stouo ho fenn d'an douar o c'houlen trugarez digant hor Zalver pehini ho zavo. An dudze avad ma em eus comzet anezho, hag a c'houre'hemen hirio evit distruja an iliz hag ar bobliou, a grio gant glac'har ha dizesper; rak ne vezo ket a drugarez evitho.

« Da c'hortos, va bugale ger, grit ho callout evit ma roi ar groas-ze sicour, ne ket epken deoc'h hoc'h unan ; mes da gement a c'halvot da zont d'hoc'h heul en hent ar vertuz.

« Setu ar pez am boa oa da lavaret deoc'h araog ho pennigen. »

Pelerinachou. — Kement a belerinachou a rer brema ma na c'hell ket eur gazeten comz euz an anter anezho. Ar pez a dremen er pelerinachou-ze, evit guir a zo oll ar memes tra ; tud hag a ziskuez o deus feiz hag ez int catoliked ; ama pemp mil varnugent, aont tregont mil, en eul leac'h all daouugent mil den, oll o pidi a eur vouez evit an iliz santel hag evit ar vro. Guelet a rer er pelerinachou-ze communionou ep niver, banielou a bep seurt. Hegen setu ama eun dra a zo bet guelet e pelerinach Itron-Varia ar Galon-Sacr e Issoudun ha ne zonch ket din e vije bet guelet c'hoaz e pelerinach ebet.

E Issoudun e zoa pelerinach bras d'ar 7 ha d'an 8 a vis guengolo. Eno er brosesion, e velet, douget gant merc'hed iaouank guisket e guenn, eur c'havel great evit skeudenni ginivelez ar Verc'hez santel. Ar c'havel-ze a ioa deut euz a Nazareth, roed gant al leanezed a zo o chom er geanik-ze a zo ganet enhi rouanez ar guerc'hezed. Ar c'havel zo great evel cavellou Bro sao heol ; coad sedr a zo oc'h he ober, ha stroilladou liz ha roz a zo peintet varnezhan.

Dindanhan ive var ar brancard itronezed Issoudun o devoa laket eur guiscad liz ha roz, ha kempennet oa caera ma c'hellet. Ma c'hell tud ar bed lacad ho oll ijin evit kinnigen d'ar re vraz euz an douar ar pez a c'houzont a c'hell plijout dezho; servicherien ha servicherezed Mari a c'hell ive credabl lacat ho ijin da dalvout evit rei d'ho mam vad eur merg euz ho c'harantez.

Ar c'havel, evel on eus lavaret, a ioa douget gant plac'hed iaouank guisket e guenn ; mes en dro dezhan ez oa eun toullad plac'hed iaouang all guisket evel ma zeo guisket ar merc'hed e Nazareth. E bro sao heol ne c'hoarvez ket evel er vro-ma ; ama e chencher dalc'h mad gis d'an dillad ; eno ne chencher morse ; ar c'hiz a ioa guechall, a zo ato, hag hirio an dillad a zo great ha douget evel ma voant brema ez euz trivac'h pe naontek cant vloaz.

Evelse an oll galonou a ioa tenereet o velet ar merc'hed-ze, rag oll e c'hellent lavaret : setu aze-ta penauz e voa guisket mam Doue pa edo var an douar.

Caout a ra deomp, eme an hini a scrif an dra-ma, e voamp douget da Nazareth en amzer ar Verc'hez santel, hag he guelemp he unan o vale dirazomp hag e teue an daelou en hon daoulagad, hag e save c'hoant ganeomp da gana gant an ilis : *Quàm pulchrè graditur filia principis!* Nag hi a zo caer en he bale, merc'h ar prins! rouanez an env hag an douar, rouanez an ælez hag an dud !

G. M.

Lavaret a rean en dez all edon o c'hortoz eur pennad scrit bennak divar benn pelerinach ar Salet e kichen Montroulez, digant ar re a ioa var al leac'h hag a zo boas da scrifa bep en amzer e *Feiz-ha-Breiz*. Resevet em eus daou bennad scrit, digaset din gant daou euz ar re zo boas da scrifa e brezoneg ha da renta servich d'ar gazeten. Er sizun dremenet em oa laket unan euz an daou bennad scrit-ze, hag egile a lacan er sizun-ma ; rak gouzout a ran lennerien *Feiz-ha-Breiz* ne skuizint ket o clevet comz euz eur pelerinach ker caer.

G. M.

Pelerinach pe pardon ar Zalet-e-Harz-Montroulez.

Va mignon ker,

Esper em beuz e teuyo eunan benâg euz ar re a voa e pelerinach pe pardon ar Zalet, dissul diveza, 7 a vis gwengolo, da gass d'eoc'h eur pennad skrid diwar benn ar pardon-ze. E ken kaz na vez hini, setu ama eur gerig diwar he benn da lenneryen *Feiz-ha-Breiz*.

Ar pardon a zo bet kaer, daoust ne voa ket re vrao an amzer. E c'haller lavaret zoken penaôz an amzer kaillaruz a ree, hen deuz lakeet ar pardon da veza kaer-roc'h ha gwelloc'h. Ma vize bet brao, brao braz an amzer, digoummoul an oabr ha tomm an heol, e vize deuet da heul ar bardoneryen vad kalz a dud kuriuz, kuriuz epken, ha lamponed difeiz ar vro, pere ho divize lakeet an dizurz e-touez ar bobl fidel. Mes an amzer o veza eun tam tenval ha doureg, an dud epken kuriuz ne d-int deuet nemeur war dro, hag al lamponed a zo chomet er gær, en disc'hlao, da voustra war ho c'houmar.

A-hend-all, dont a reet da henori ha da bidi Itron-Varia-ar-Zalet. Hogen, an Itron-Varia a vouelaz war Menez-ar-Zalet, e eskopti Grenopl, a vouelaz war dizurzou he fobl a Franç ha gan ar boan a ree d'ezhi, mam dener, gwelet anezha o vont da veza skoet gan goalennou Doue. Mad e voa eta d'an amzer gouela ivez eun tam, da zeiz he felerinach, pas re evel-kent ewid delc'her he bugale er gær ha miret out-ho da zont d'he gwelet, mes avoalc'h ewid digass sonj d'ezho euz an daerou a skuillaz-hi ewit-ho war Menez-ar-Zalet, brema ez euz seiz-vloaz-war-n-ugent.

C'hoant he devoa ivez da bellaat euz he felerinach al lamponed difeiz hag an oll dud kuriuz.

Mes lezom ar re-ma ha komzom epken euz ar gouel kaer a zo bet.

An aoter vraz, war behini e tleyet kana oferenn bred ar pardon, a voa klinket war eur strad uhel, savet e penn ale Pennele, war-dro pevar-c'hant paz euz chapel Itron-Varia-ar-Zalet. Ar strad hen devoa 9 droatad a uhelded, 27 a hirder ha 15 a ledander ; 17 derez a voa da bigna war-n-ezha ; solid e voa greet.

A-dren an aoter e welet eun tron uhel ha kaer, greet ewid digemmer imach pe skeudenn Itron-Varia-ar-Zalet, skeudenn goant, prenet nevez a voa, espres ewid ar gouel.

E traon ar strad ha stok enn-ha, e tu an abostol, e welet eun daol garre (5 troatad a uhelded he devoa), kempennet brao, greet ewid digemmer skeudenn Itron-Varia-ar-Vur, pa zigouezze.

Ar strad, an aoter, tron Itron-Varia-ar-Zalet, he chapel, ar pelerinach oll a voa fichet kaer, ornet gan an oll zoursi hag an oll largentez a voa gallet ewid an deiz.

Kalz a dud a volontez vad a ziwar-dro, a Vontroulez hag a belloc'h, itronezed, leanezed, artizaned, artizanezed ha re-all, ho devoa evel hen hem glevet gan an hini a ree ar pourchas braz ewid he zikour da gempenn mad ar pelerinach, da lakaat anezha en he gaerra, din euz ar Werc'hez Vari hag euz ar bobl fidel a deuze d'he gwelet. N'ho devoa espernet ewid-se nag ho foan, nag ho amzer, nag ho yalc'h.

Ia, eun dudi a voa gwelet ar pelerinach d'ar zadorn diouz ar pardaez, pa edo achuet d'her c'hempenn. Ne welet a bep tu nemed drapellou, gitonou, banyelou bihan koant o nija gan an avel, war bere e lennet gwerzennou, pedennou e lizerennou melen, ruz, du. War gorre tour ar chapel e flode banyel ar Pab gan alc'houezyou Sant Per merket war-n-ezha.

E Sant-Francez, e traon ar c'hra gan pehini e pigner d'ar Zalet, war bord an hent braz, e voa savet eur vouareg kaer : an oll brocessionou a deue euz a du Montroulez a dremenaz dre zindann-hi ewid mont da lec'h ar pelerinach. Eur pennad ac'hann, war zu Taole, e voa savet eur vouareg all, dre zindan pehini e tremenaz processionou kanton Taole ha re Kastel.

En antre euz a ale Pennele, en tu euz ar Zalet, e welet ivez a zistribil, uhel euz an douar, eur pez kurunenn gaer, dre zindan pehini e tremenaz an oll brocessionou deuet euz a zu Montroulez.

War-dro nav-heur-anter e kommansaz ar processionou da zigouezout. Procession Plouvorn ha war he lerc'h dioc'htu hini Guiglan, daou brocession kaer, 15 kant den atao a voa e pep-hini anezho, a zigouezaz da genta. Procession Guiglan, lakeet war ziou renk, o tont er meaz euz a vourg Guiglan, hen devoa war-dro eun anter leo a hed.

A boan e voe hen hem gavet an daou-ma, ma kommansaz ar processionou all da zigouezout a heb tu. Dre dri hent ec'h erruent beteg al lec'h euz ar pelerinach. Proecssionou kantonyou Montroulez, Lanmeur, Plouigneau, Sant-Thegonnec, Huelgoat, Sizun a deue gan hent Montroulez, evel ivez procession Landivisiau hag hini Brest, procession pehini a zo bet remerket kemment gan an oll ewid he hemdalc'h din ha leun a feiz. E penn procession Brest hen hem gave ar vartoloded, gan ho feiz nerzuz, ho drem kaled hag ho mouezyou kre. Henor d'an dud a vôr ! — Eun aotrou koz a Vontroulez, bet ofisour war vôr epâd ouspenn ugent vloaz, a lavare d'in, o komz euz procession martoloded pe moraeryen Brest : « Eunan euz or Rouaned, » eme-z-ha, « a lavare « penaôz, pa vize tec'het an honestis diwar an douar, « e tleyet he c'havout c'hoaz e kalon eur Roue. Mad ! « me a lavaro ivez euz an dud a vor : Pa vezo maro ar « feiz war an douar, he c'havot c'hoaz beo e kalon ar « moraer. » Hag e komzaz d'in neuze euz a eun oferenn war vôr, e pehini hen devoa azistet gwechall hen hag he gamaraded..... Mes lezom an dra-ze ha distroom d'or pelerinach. — Evel-kent, araôg kuitaat or moraer koz, e lavarin d'eoc'h penaôz, epâd ma komze euz a feiz ar vartoloded, e teuaz sonj d'in euz eun dra : hen devon Jezuz-Krist choazet pesketeryen, tud a vôr ewid ober euz anezho Eh Ebestel. — *Penâg?* — Rag ma voant tud a feiz muioc'h eged ar re-all.

Tolom eur zell c'hoaz war ar processionou o tigouezout. Re Dreger hag eun darn euz re Leon a deue dre biou pe dre greiz Montroulez ; re kanton Taole ha re Kastel dre biou maner Lannughi ; hiniemou, evel procession Plouvorn hag hini Guiglan, dre biou chapel ar Vadalen ha maner Pennele.

Pebez taol lagad kaer a voa gwelet an oll brocessionou ze, gan ho c'hroazyou, ho banyelou, ho drapellou, leun

an henchou euz anezho, o tont evelse, en eur bidi hag en eur gana, da heuori Mam Doue ha da c'houllen grasou digant-t-hi ! Eur bourc'hiz a Vontroulez a zonjaz pigna war eun duchenn , a belec'h e welze assamblez kæ Leon ha kæ Treger. Hogen, war dro nav-heur-anter e kommansaz ar processionou d'hen hem gavout war an daou gæ. Epâd ouspenn eun anter heur dioc'htu e welaz an daou gæ penn-da-benn goloet a brocessionou. Ar gwel euz a gemment a dud, a groazyou , a vanyelou , a zrapellou, ar c'han kaloneg euz eur bobl ker braz, pehini a dregarne a hed an draonyenn , a reaz kemment a effed war-n-ezha ma voa evel ravisset ha ma teue an dour en he zaoulagad. Goude-ze e lavare d'ar re all : « Biskoaz em buhez netra ker kaer n'em beuz gwelet... ! » Eur rener *omnibus* euz Montroulez a lavar ivez, o komz euz ar processionou hen devoa gwelet (ha n'hen devoa gwelet nemed lod) : « Biskoaz kemment a dud na « netra ken kaer n'em beuz gwelet em buhez , na ne « welin mui ! »

Remerket eo bet kemment-ma : Republikaned Montroulez — anvom anezho ec'hiz ma hen hem anvont hounan : hi a lavar ez-int republikaned, — republikaned Montroulez eta, d. l. e. an dud-ze pere, war ho menoz, na gredont nag e Doue nag en diaoul, pere a fell d'ezho na vez war an douar na Pab, na beleg, nag Iliz, na relijion ebed, ispisial relijion gatolik ebed, pere a fell d'ezho e vent mistri da ober ar pez a geront hag e vez kondaonet ar re-all da c'houzanv oll gan-t-ho, evel brema ez euz pevar-ugent vloaz dindan ren Robespier hag he gonsorted, republikaned Montroulez — eun neubeudig republikaned euz ar sort-se a zo e Montroulez, a leverer — ho devoa greet kalz a drouz araog deiz ar gouel. Lavaret a reent a bouez penn e tleyent foultra, diskara , sklapa ebarz er stear tud ar processionou, gan ho c'hroazyou, ho banyelou... Hogen, da zeiz ar gouel, ar processionou o veza kommanset da zigouezout e Montroulez, or republikaned paotred vad a zo chomet sioul braz ; euz a vleizi pe leoned kounaret ez-int deuet en eun taol da veza oaned chentil. Kristenyen vad Montroulez , o welet ar processionou o tremen dre ho ruyou, a ziskoueze ho joa, ho respet, ho feiz, a yee war ho daoulin, a bede ; kalz euz ar republikaned, souezet o kavout en ho c'halon muioc'h a feiz eged na zonje d'ezho, a ree evel ar gristenyen vad, a denne ho zokou, a ziskoueze ho respet, ho devoa ho c'halon touchet , a zante ar bedenn o tont war ho muzellou, ar pez ne voa ket c'hoarvezet gant-ho pell-a-voa. Na venn ket souezet o welet darn anezho o vonet, diwar vrema, d'an oferenn da zul ha divezatoc'h da goves. Gras d'ezho da zenti oc'h mouez ar Speret-Santel ha da zont da veza kristenyen evel an dud all.

Eunneg heur a dostee. Ar processionou a zigoueze , eun heur a voa, a zigoueze a bep tu, eb distag ebed, hag hen hem renke, pep-hini en he blas, gwella ma c'hellent.

Pebez taol lagad kaer euz a lein ar strad gwelet anezho o tigouezout ! Pebez dudi ewid eur galon gristen klevout ar c'han a voa gant-ho ! Lod a gane e latin, lod e brezoneg, lod e galleg, hag ho mouezyou a zave unanet evel mouez ar mor braz war zu an Nenv. Me a zeffi an hini hen deuz bet an eur da gaout an taol lagad-ze da lavaret d'in n'hen deuz santet netra, n'hen deuz ket santet he feiz o kriski, he galon o toma ha daerou a levenez o tont en he zaoulagad.

Procession Montroulez a zigouez eunan euz ar re ziveza. An Aotroun Eskop a zo gan-t-ha. E penn ar procession e kerz ar c'hroazyou, ar banyelou, an drapellou; goude e teu skeudenn pe imach Itron-Varia-ar-Vur douget gan merc'hed yaouank, gwisket e gwenn ; war he lerc'h e teu skeudenn Itron-Varia-ar-Zalet, douget gan eiz beleg e supiliz.

Digouezet beteg ar strad , skeudenn Itron-Varia-ar-vur a zo lakeet war an daol kempennet ewit-hi, hag an eiz beleg a zav e delezyou ar strad gan ho bec'h prisiuz hag a laka Itron-Varia-ar-Zalet war he zron kaer , adren an aoter. An oll bobl, o welet Itron-Varia-ar-Zalet o sevel war ar strad, a ra evel eur skrij a joa : an oll galonou a zo touchet, an daerou a deu e daoulagad kalz ; evel lavaret a ra an oll a galon : « A ! or Mam , c'hwi or zaveteo ! »

An Aotrou Olier, person Kastel , a gân an oferenn bred gan avieler hag abostoler.

D'ar *C'hyrie Eleison* e tigouez procession Plouyann , ha war he lerc'h dioc'htu procession Scrignac. Ar re-ma eo an daou ziveza a zigouez.

Goude ar gomunion an Aotroun Eskop a brezeg e galleg d'ar bobl a zo tost d'ar strad. Er memez amzer an Aotrou Prigent, person Crozon, hag an Aotrou Hameury, person Plogastel, a brezeg e brezoneg , ar c'henta d'ar bobl a zo er voarem hag egile d'ar bobl a zo en ale.

An oferenn o veza achuet, e roer benediction ar Zacramant.

Goude an dud hen hem denn da gemmeret eun dra benâg. Na dleont ket beza eb skuizder nag eb naon : Meur a vil anezho ho deuz greet pemp leo hag en tu-all war ho zroad. Meur a hini zoken a zo deuet war yun ewid allout kommunia e chapel ar Zalet araog an oferenn bred

Epad an oferenn e teuaz eur banne glao, pehini a ziezaz eun tam an dud, mes pehini koulskoude a davaz euz ar gorreou d'ar gomunion.

Goude an oferenn ar glao a greskaz, eb dont evel kent da veza re vraz oll.

Da ziv-heur e kommans ar gousperou. An amzer o telc'her da veza doureg, ne ganer ewid gousperou nemed kantik ar Werc'hez, ar *Magnificat*, ewid ma yaze an dud kentoc'h d'ar gær.

Da fin ar *Magnifiéat*, an aotrou Sevezen, person Sant-Melani, a brezeg d'ar bobl e galleg diwar gorre ar strad. Er memez amzer an Aotronez ar Bars, person Guipavas, ha Pouliquen, person Ploare, a brezeg e brezoneg, pep-hini en he lec'h.

Ar prezegennou o veza achuet, ar processionou a guita an eil goude egile, en eur gana a greiz kalon. Da

benn div-heur goude ne voa mui kristen war al lec'h nemed eun neubeud amezeyen , deuet da welet ar strad hag an douar pilpazet gan ar bobl.

Ped den a zo bet er pardon ? Lod a lavar 25,000 den, lod 30,000, lod 40,000. Ervez an dud gouëzyek da gonta gan eun taol lagad, e voa euz ar bardoneryen etre 25,000 ha 30,000.

Etre beleyen ha kloer e voa euz a 260 da 300. 48 procession a zo kontet, hag e kreder ez euz bez ouspenn.

Skrifet e voa bet ivez da Rom, dre an telegraf, d'ar zadorn, derc'hent ar pardon, da c'houlenn digan ar Pab he vennoz ewid ar bardoneryen. Ar respont, evel ma her gouezer, a dleye digouezout pedir heur goude, d. l. e. d'ar zadorn da noz pe d'ar zul vintin d'an diveza termen : rag an telegraf ne laka, er Franç, nemed pedir heur ewid kass eur goullenn da Rom ha kaout ar respont. Hogen, d'al lun epken, ouspen tregont heur goude, e tigoueze ar respont, digasset gan ar c'hardinal Antonelli, pehini a lavare : « Ar Pab a ro a greiz he galon « ar vennoz goullennet. » Mes d'an ampoent pardoneryen ar Zalet edo et d'ar gær pell-a-voa.

Petra da zonjal war an dale-ze ? Ar bureoyou italian hag hi ho divize ankounac'heet respont ar c'hardinal Antonelli en ho godel epâd ar zul ? Hag hi n'ho divize ket bet kalz a c'hoant e teuze pardoneryen ar Zalet da receo bennoz an Tad santel ar Pab ?....

Nag a draou a vez kavet c'hoaz da lavaret war ar gouel kaer-ze ! Mes achui a renker.

Evel ma lavare eunan, antronoz, o komz diwar benn ar pardon : « N'eo ket c'hoaz maro ar feiz e-touez ar « Vretoned ! »

Nan, dre c'hras Doue, n'eo ket c'hoaz maro ar feiz en on touez. An Aotrou Cloarec, persont Sant-Vaze e Montroulez, deuet da veza hiryo person Sant-Louiz e Brest, la daol eur gomz e-touez he genvreudeur beleyen : « Greom eur pelerinach er Zalet. » Ar gomz a zo digemmeret gan levenez ; pephini a lavar : « Ia, greom eur « pelerinach er Zalet. »

An dra a zo dicidet, an deiz a zo merket, ar bobl a zo komzet d'ezha euz an dra euz a lein ar gador, an hini hen deuz savet chapel ar Zalet hen hem laka a greiz kalon da brepari pep tra ewid ar gouel braz, ha setu, d'an deiz merket, anter-kant parrez a dro-war-dro a zao da vouez ho beleyen, hen hem laka en hent, a deu e procession, war ho zroad ewid an darnvuia, gan ho c'hroazyou, ho banyelou, ho drapellou, en eur bidi hag en eur gana a hed an hent, a deu da bidi Itron-Varia-ar-Zalet ewid an Iliz, ewid ar Pab, ewid ar Franç, or bro ger. Essait ober kemment-se e-touez eur bobl difeiz!

O ! kemmerom fizyans. Kemment a belerinachou santel a reer brema dre bevar c'horn ar Franç, kemment a bedennou mad a zav bemdez etrezeg an Nenv euz a galonou ar Francizyen pere ho deuz c'hoaz feiz, ne jomint ket eb dougenn frouez. Rouanez an Nenv a bedo, a c'houllenno trugarez ewid-om ; Doue hen hem lezo da veza touchet ; ar Franç a zavo, a gemmero he renk a verc'h hena an Iliz, he renk ivez e-touez ar rouantelezyou all, da lavaret eo ar renk kenta, pehini a voe he renk epâd ma chomaz fur ; ar Pab a zortio euz he brizon hag a bigno adarre war he dron ; an Iliz he devezo he zriomph ha Doue a vezo meulet.

Amen.

An Ermit.

Missionou. — E mis mae diveza e varve er stadou unanet, en Amerik, e tu an anternoz, eur missioner a gompagnunez Jesus, hanvet an Tad Smet. Pemzek vloaz ha tri ugent en devoa, ha daouugent vloaz a ioa edo er missionou. Ne oufet ket lavaret pegement a vad en deus great an tad-ze, ha pegement a eneou en deus gounezet da Zoue epad eun abostolach ken hir. Evelse ar gristenien euz ar vro-ze a zalc'he sonch mad anezhan, hag a glaske diskuez dezhan ho anaoudegez vad.

Eur missioner all a scrife dezhan varlene aberz ar *c'halonou-minaouet*.

« Tud ar vro-ma a zo leun a anaoudegez vad evit ar boan oc'h eus kemeret da zeski dezho anaout Doue. Al lizer-ma zo en ho hano. Dissul fask an oll re vraz euz ar meuriad a zo en em glevet evit cas deoc'h eul lizer, c'hui ar c'henta sae-zu o deuz anavezet, hag ho pedont da zont c'hoas da ober eur bale d'ho guelet.

— Ar zae-zu Smet, eme ve, a zo goal goz brema, ha dies braz e ve dezhan ober eun hevelep pennad hent var varc'h.

— Mad, emezho, ma ne c'hell ket dont d'hor guelet, da viana ni a esper e rai plijadur dezhan clevet o deuz ar *c'halonou-minaouet* sonch anezhan, hag int leun a anaoudegez vad en he genver.

Eur mission euz ar re gaera oc'h eus fontet ama, va zad ker. En derc'hent deac'h oant tosteet oll, ep mancout nicun, oc'h ar sacramanchou. Ne gredan ket e ve gallet lavaret kement all euz a veuriad all ebet. Brema e zeont pephini en he avel epad eur sizunveziou bennag; hogen lavaret o deuz e tristojent oll evit ober Mis Mari, ha sur oun e raint evel ma leveront. »

Er meneziou roc'helleg ez oa eur meuriad all, hanvet ar *friou-toul* hag a ioa bet diesoc'h da c'hounit da Zoue. An tad Cataldo a ioa bet eno tri bloaz ha n'en doa badezet nemet pemp pe c'huec'h. Eur verc'hik iaouang clanv dare da vervel, a voue badezet, hag a voue pareet dre ar vadziant. Kementse a lakeaz ar *friou-toul* da c'helver adarre an tad en devoa ho c'huiteet. Mes an tad ne c'hellas ket mont dioc'htu, hag etre daou ec'h erruaz eno eur ministr protestand ; rag ar re-ma en em gafato e pep leac'h evit ober an heg oc'h ar guir vissionerien.

An tad a zonje dezhan eta ne raje netra eno, ha ne voa mui ken da ober nemet pidi Doue evit ar meuriad tud-ze, hag e zea di trist braz.

Mes an had euz ar virionez bet taolet e calonou an dud-ze en doa poulzet griziou. Souezet e voue eta an tad, d'ar zul varlerc'h ma voa digouezet, o velet eun

niver braz a c'houezidi o tont d'an oferen; souezetoc'h e voue c'hoaz oc'h ho c'hlevet orespont oc'h ar pedennou. Ar pedennou-ze ne voant bet desket nemet da eur bugel bennag, hag ar vugale-ze o devoa ho desket d'ar re vraz.

Pa deuas an tad euz an ilis goude an oferen, ar c'houezidi a deue d'he gaout; cals traou o devoa da lavaret dezhan.

— Sae zu, eme unan, perak n'out ket deut ama en discar-amzer tremenet? Me zo bet tost din beza gounezet gant ar ministr coz a lavare din ne deujes mui.

— Ha me, eme eun all, a zo bet o caout ar ministr. Lavaret en deus din ive ne deujes mui. N'em oa ket a c'hoant da vervel ep badiziant, hag em euz he lezet d'am badezi; ar pedennou catolig avad a lavaran ato, hag ato em eus lavaret e felle din chom catolik.

— Ah, sae-zu, eme eun trede, en da garg ema; n'out ket deut, ha va mab a zo en em c'hreat protestant, hag a zo demezet da eur brotestantez. Brema gouscoude pa zout deut, me gred e teuint ho daou da veza catoliked. Ma teuez adarre avad d'hon dilezel, emaomp collet.

— Ha me, eme unan euz ar pennou braz, am eus dalc'het mad. Ar ministr, hag ar gouarner, hag he dad a zo ive ministr, o deus great ho goalc'h epad an nevez amzer evit va zouelli ha va lacat da vont da brotestant. Ar c'haouiaded a lavare ne deujes mui, hag en doa ar presidant Washington gourc'hemennet ma en em c'hraje an oll protestanted.

Me a lavare dezho ne voa an dra-ze nemet geier, e teujes d'an nevez amzer, ma ne voas ket deut c'hoaz eo ne c'helles ket dont dre eur guiscad erc'h a iea an dud enhan beteg ho anter; lavaret a rean c'hoaz ar presidant a les he sujidi da veza catolihed pe brotestanted evel ma caront.

Evidon-me, eme ve, ne zilezin ket va relijion; me a zo catolik pell zo evit ha ne d'oun ket c'hoas badezet.

— Sae zu, eme eur goueziad all c'hoas, va map a zo bet badezet gant ar ministr protestant. Catolig eo ato avad. Ma carfez rei dezhan eur vetalen? Digant ar ministr n'en des bet nicun.

An tad en em lakeas neuze da zeski ho c'hatekis d'an dud vad, hag e voue souezet adarre o velet e c'houient coz ha iaouang ho fedennou, ha n'o devoa bet evit ho scolia nemet eur bugel bennak.

An tad Cataldo a vadezas neuze eno trivac'h ha triugent hag a reas pevarzeg eured. An niver euz an dud badezet a iea neuze da zeiteg ha pevarugent.

Bez' ez oa eno ive eur rum dud hag a adore an heol. Emgleo a voue gantho evit gouzout pe hi en em c'hraje christenien pe ne rajent ket. Kemen a rejont d'an tad, mar greant ho zonch da chench, en em c'hrajent catoliked. Plijet gant Doue rei dezho an ners d'hen ober evel ma o deuz ar volontez. Ah! ma vije brasoc'h an niver euz ar vissionerien! G. M.

Cannad ar Pap.

III.

Breur Ian a zigouezaz eta, ep he c'houzont, e maner an Escop Otto. Pa voue guelet ar manac'h o tostaat, an otronez a ioa en dro da Otto evel eun toullad kelien en dro da eur frouezen meür, a zavaz, hag unan euz ar ganfarded, eur baron iaouang, a lavaraz:

— Sell, sell! eur manac'h kesteur! Claoustre, otron escob, eo ho keginer hag ho tiscarger guin eo a glask!

— Oh, baron, eme Otto, list-hen da zont, labour en devezo mar fell dezhan rinsa va c'hegin ha dizec'ha va c'hao!

— Ia, ia, aotrou escop, mes ar guin guen euz ar Rhin oc'h euz aze a zo re c'hoeg evit enr c'houzouk boaz da gana Matinezou; eur banne dour scler a iafe guelloc'h ganthan; list ac'hanon, ha me ia da denna eun taoliat d'ar goas-ze.

— Guelomp pebez taoliat a dennot dezhan; me garfe ervad caout eun tamig ebat.

Ar baron a gemeraz eur voutail c'hoüllou, he c'hargaz a zour, hag he stancaz evel pa vije guin cos.

Hogen breur Ian a dostee, hag o cleyet ar jolori a ioa gant an aotronez, a c'houie ervad o doa sonch da c'hoari eur goal dro bennag dezhan. Tostaat a ra, he vonet ganthan en he zorn, hag e zea da stouet dirag an escop; mes ar baron en doa re a brez, hag a lavar dehan.

— Va breur, gortozit; dioc'h ho kuelet eo anat avoalc'h oc'h skuiz ha dare gant ar zec'het. Setu ama guin euz ar Rhin, guin euz ar guella; efit eur banne euz ar guin-ma, ha goude-ze e leverot deomp ho kevridiou da c'hortoz ho lein.

Ar baron a grog er voutail, a glask eur veren vras kement hag eur scudel, hag a ziscarg ar voutaillad abez enhi.

Hogen breur Ian, pa edo er bed, en doa efet guin ar Rhin meur a vech, hag a vouie ervad ar pez a ginniget dezhan n'en doa na liou na c'hoez ar guin-ze. Kemeret a reas gouscoude ar veren, hag e zeas da gaout an escob en eur lavaret:

— Aotrou Escop, bennigit, mar plich, an efach-ma evit ma rai muioc'h a vad d'ho servicher.

Otto n'en doa ket a c'hoant da vennigen ar verennad efach-ze; ar manac'h avad a lavaraz en he urs ne zebrent ha ne efent netra ken na vije bet benniget, ha setu an Escop oc'h ober sin ar groaz a zioc'h ar veren.

Neuze breur Ian a dro oc'h unan euz ar floc'het a ioa a dre he vestr, hag a lavar dezhan!

— Casit, me ho ped, an dra-ze d'ar pinsin er chapel; ar vreudeur a urs sant Fransez a zo difennet outho efa dour benniget.

— Eun den out! eun den out! eme an escop, o stracal he zaouarn. Ahanta, baron, cavet ec'h eus da zen! hag an oll ganfardet da ober eun tam jolori en henor d'ar manac'h.

Guelomp, a lavaras neuze Otto, ha ne vezo ket cavet en ti guin hag en defe creoc'h liou, hag eun tam bennag evit terri naoun an den-ma, hag e réas servicha eul lein vad da gannad ar Pap.

Epad ma tebre he bred, an Escop hag he dostennerien a reas meur c'houlen outhan. Hogen breur Ian n'en doa nemeur a c'hoant da rei da anaout piou oa, ha ne responte nemet nebeuta ma c'helle.

A hent all diskuez a rea beza ker scuis, ma coeze he benn diganthan divar greis dibri eur c'hinaouat bennag. E guirionez great en doa an derc'hent daouzek leo couls lavaret diarc'hen, rag he zoliou a ioa uzet. Ne livirin ket, evel ma lavare lod, e voa uzet he dreid bete pennou he zaoulin, kignet oant avad ha tanet oll.

O velet-ze an aotronez a lakeas cas ar manac'h da gousket da eun toul cambr a scoe var ar porz' hag e lavarent etrezho:

— Varc'hoaz or bezo eun tam ebat gant ar penn touze hag e clevimp ganthan evit petra ema o veachi evelen.

Breur Ian a reaz eur c'housk mad, hag a zihunaz e creiz ad noz; hag e lavare outhan he unan: penauz en em dennin-me a dre daouarn ar re-ma? Ama ne c'hellin ket en em denna o lavaret, evel am eus great d'am forban duzé, e teuan eus va c'houent, hag e zan d'ar gouent tosta eus va urs. Ma zafen kuit ep lavaret kenavezo da zen?

Var gementse cannad ar Pab a zao; hogen tenval oa, hag hen ne vouie doare ebet. En em lacat a ra da grabanata da glask eun digor bennag. Caout a ra ar prenest ha ne voue ket pell evit he zigeri ha disken er pors. Mes mont euz ar pors-ze oa ar c'hoari, rag eur voger huel a ioa en dro dezhan. Sonjal mont dre an doriou a ioa coll he amzer. Pa edo o clask cripat oc'h an voger, setu eur picol ki o tont en eur harzal.

— Setu me discuillet, eme ar manac'h, ma na c'hellan ket ober d'al loen-ma tevel; hogen ar Pab en deus lavaret din en em zervichout a armou, mar bije izom; me laca ema ar mare d'hen ober.

Gortoz a ra ar c'hi da dostaat, ha pa voa deut var hed taol baz, e tistag eur geuneudennad ganthan var he scouarn, hag hen asten eno he bevar ivin en ear. Neuze en devoue amzer ar pez a gare da zevel dreist ar voger, hag abenn eur pennadik goude edo var ar frank, hag en em lakea da lavaret he beden dioc'h ar mintin.

Bale a reas neuze epad eun eis dervéz bennag ep ma tigouezas darvout ebet ganthan, da viana a gement a dalfe ar boan comz anezho; he zivesker avad a ioa eat ker skuis, ma na c'helle mui teleur an eil troad araog egile.

Setu ama eun abaden avad, eme ar manac'h en eur gregi en he zivesker an eil goude eben gant he zaou zorn evit ho lacat da vont var araog. En doare-ma ne zigouezin biken, ha gouscoude emaoun tost brema.

N'edo ket neuze ouspen tregont leo dioc'h Vien.

Red e voue dezhan clask adarre eun ti bennag eleac'h ma cafje bouet d'en em great ha ma c'helje en em ziskuiza eun dervez pe zaou. Guelet a ra a dost d'an hent eun tiik guen ha coant, eun tamik liorz en dro dezhan.

— Aze, eme ar manac'h, e tle beza tud en ho eaz o chom, dioc'h guelet pe ger brao eo an ti; hogen re vihan eo evit ma ve maner eun aotrou bras.

En em drompla a rea breur Ian en dro-ma; an ti, evit guir n'oa ket eur maner braz, da eun Aotrou braz e voa avad, eun tamik prins euz an Allmagn en doa savet an ti-ze eno e creis douarou gouez evit gallout kemeret he ebat eno, pa deue di da chaseal gant he gamaraded. Ne voa o chom en ti coant-ze nemet eur gardian, eun den coz hag he c'hreg, carget gant an Aotrou da zioual an ti ha d'he zelc'her e ratre evit ma c'helje ar perc'hen dont di pa garje.

Ar gardian a reas digemer mad d'ar manac'h, hag a reas dezhan guella ma c'helle. He loja a reaz en eur sanail azioc'h ar marchosi, hag e roe dezhan peadra da zibri ha da efa. Breur Ian a dremenaz eno tri dervez, o tiskuiza, o louzaoui he dreid, hag o kemeret nerz evit mont adarre en hent. Bemdez gouscoude e rea eun gamed bennak da velet hag hen a c'helje bale. Siouas poan en devoa, hag e lavare outhan he unan:

— Ma'm bije bet ama an azen griz a zo dulionl em c'houent, ne vijen ket bet ken nec'het-ma! Doue a zigasas dezhan guelloc'h; da c'hortoz avad en devoue eun tam poan benn.

An trede dervez abaoue ma edo cannad ar Pab eno, setu an Aotrou o tigouezout hag eur vanden chaseourien oc'h he heul.

En ti-ze, ker sioul en derveziou diaraog, e savas neuze freuz ha tousmac'h. Chas o chilpat hag o iudal, kezeg o c'hourichal, doriou o stracal, o serra hag o tigeri, mevellou o crial, o redeg du-ma duhont ep gouzout pe du trei, ar chaseourien lod o sutal, lod o voudal gant ho c'herniel da c'hortos ma vije aozet eun tam bennak dezho; asa eur safar da lacat da dregarni ar c'harter eul leo tro var dro.

Ar manac'h a jome sioul en he zanail, cuzet etouez ar foen. Gouzout avoalc'h a. rea en doa afer eno oc'h laboused treud, potred daou bennog ha ne voant nemeur e chal na gant relijion na gant menec'h, ha ne vancjent ket da gemeret eun tam ebat bennak divar he goust pa voueschent edo eno.

Ha gouscoude, emezhan, ar gardian a vezo red mad dezhan lavaret d'he vestr en deus va lojet ama. Asa, perak n'oun-me ket eat ac'hann kentoc'h, daoust d'an oll boan am oa! Hogen brema emaoun re zivezad. Ma carfent da viana va fezel e peoc'h ken ho devezo debret hag efet ho goalc'h; marteze goude pa vezo deut an noz e c'hellin en eur c'his bennag en em zacha. Alo, pedomp, pa na c'hellomp ober ken. Hag ar manac'h oc'h en em lakat da bidi calonek. G. M.

(An divez er zizun a zeu.)

An Aotrou Madec, person Loperec, hag an Aotrou Gouez, person Hanvec, zo maro er sizun dremenet.

Ferm-Scol Kerwazec. — D'al lun 13 a viz here, ema an examin evit an dud iaouang o defe c'hoant da veza resevet er scol-ze.

Cren-douar en Itali. — Ervez ar c'heleier, en Itali e santer cren-douar bep en amzer ; er sizun dremenet ez eus santet e Florans, e Jen hag e Livourn.

ABOSTOLACH AR BEDEN. EMGLEO EVIT HENORI CALON JESUS.

Intansion jeneral evit miz Here.

Reiza an abostolach er c'houenchou hag er Breuriezou leaned ha leanezed.

Abostolach ar beden a glask ober ebestel euz an oll gristenien a zo goest da bidi.

Mes bez'ez eus christenien, eneou dibab, hag ar re-ze eo a gaver er c'houenchou hag er breuriezou. Evelse goude beza goulennet ma teuje an abostolach d'en em skigna en escoptiou hag er parreziou, e c'houlennomp ma en em skigno ive, ha dreist pep tra, er c'houenchou, e touez an eneou dibab a gar muia calon Jesus.

An aotrou Pichenot, arc'hescop nevez Chambery, a zo digouezet e kær-benn he arc'hescopti, hag a zo bet great dezhan eun digemer euz ar re gaera.

An aotrou Lecourtier, escop Montpellier, en deus roet an diles euz he gark ; chom a dle gouscoude eno ken na vezo deut eun escob all en he leac'h.

An Aotrou Peron, professor er seminer, a zo hanvet chaloni euz ar Gatedral, eleac'h an Aotrou Chenel en deus roet he ziscark.

An Aotrou Cariou, vikel e Sant Lois Brest, zo hanvet person Goueznou.

An Aotrou Fleiter, professor e Pont-Croas, zo hanvet person Loperec.

An Aotrou Duclos, vikel e Brest, zo hanvet beleg ar vreudeur e Landerne.

An Aotrou Madec, vikel e Plouigneau, zo hanvet vikel e Sant Salver Brest.

An Aotrou Roux, vikel e Plouedern, zo hanvet vikel e Itron-Varia Garmez Brest.

An Aotrou Kerauden, vikel e Carantec, zo hanvet vikel e Plouedern.

An Aotrou Berthou, vikel er Faou, zo hanvet vikel e Carantec.

An Aotrou Fily, vikel en enez Sizun, zo hanvet vikel er Faou.

An Aotrou Guillou, nevez beleget, zo hanvet vikel en enez Sizun.

An Aotrou Roue, vikel e Ploegat Guerrand, zo hanvet vikel e Plouigneau.

An Aotrou Tonard, vikel er Relec, zo hanvet vikel e Ploegat-Guerrand.

An Aotrou Argouarc'h, nevez beleget, zo hanvet, vikel er Relec.

Eun doctor difeiz distroet oc'h Doue.

Etouez enebourien ar feiz hag an iliz e veler unan bennag o tistrei oc'h Doue. Ar maro pa dosta a zigor ho daoulagad da hiniennou. Ar c'hras a zo ato o c'houlen digor, hag a ia er c'halonou ne zerront ket an nor outhi. En dez all e varve e Rom unan euz an doctored-ze o deus tremenet ho buez o scrifa hag o skigna scridou a enep ar feiz hag ar relijion.

Hema a ioa rener euz a unan ar c'hazetennou difeiz a imprimer e Rom evit ober bemdez ar brezel d'an iliz ha d'ar Pap, evit skigna geier ha contami ar sperejou.

An doctor-ma, o velet ar maro o tont d'her skei, en deus galvet testou, ha dirazho, dre eur scrit, en deus dislavaret kement a ioa bet scrifet er gazeten a rene, a enep ar feiz hag ar virionez. Dislavaret en deuz an oll blasfemou, an oll hereziou, an oll gomzou control d'ar relijion a ioa bet moullet er gazeten-ze. Lavaret en deuz en doa credet ato ar pez a gred an ilis catolig, e voa ganet enhi hag e c'houlenne mervel enhi. Ar pez a kiskuez e c'hoar mad an doctored difeiz ne deo nemet geier ar pez a skignont etouez ar re a zo diskiant avoalc'h evit ho c'hridi, ha ne reont ar vicher a reont nemet dre ma cavont ho gounit evit ar vuez-ma oc'h hen ober. Eüruz ar re anezho da viana o deus digant Doue ar c'hras dá anaout ha da anzao ho fazi araok mont euz ar bed-ma. G.M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant á gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 11 Here 1873.

Eul louzou mad oc'h pep clenvet. — Clevet oc'h eus meur a vech comz euz a furlukined ; guelet oc'h eus zoken, credabl, ouspen eur vech, er foariou hag er marc'hajou, eur furlukin bennak, savet var eur stal pe var eur c'harros caer, eun daboulin pe eun drompill o skiltra da c'helver tud var he dro, eur vantel a zoctor marteze var he ziscoaz, hag hen o kinnigen d'an oll, couls lavaret evit netra, eul louzou dispar, eul louzou anavezet ganthan epken, mes eul louzou ha n'en deus ket he sort var an douar. Avechou al louzou a bare ar boan dent ep mancout var nicun, avechou all ar boan gof, pe ar boan benn, avechou zoken, dioc'h ma vezo frouden ar furlukin, e lavaro deoc'h e pare he louzou kement clenvet zo ep mancout hini. Red e ve, emezhan, n'en dele ket eun den daou venneg en he c'hodel, evit chom ep prena va louzou.

Hogen al louzou a ginniger ama ne goust ket zoken daou venneg ha ne ket louzou eur furlukin eo ; n'eus furlukinerez ebet enhan ; n'eus nemet he implija, hag an oll a c'hell hen ober.

— Hag e pare ho louzou pep clenvet ? a leverot-hu.

— Ia, ep mar ebet. Louzeier ar furlukined ne bareont netra ; mad e vez pa ne reont ket a zroug. Hema avad a bare ato pa vez implijet ; ha c'hui hen anzavo ive me gred, p'am bezo he hanvet deoc'h.

Ma ve red rei deoc'h eun testeni bennak, setu ama unan bennag euz ar burzudou great ganthan.—Bez'ez oa en amezegez eun den hag en doa eur goal glenvet. Her guelet a reat, azaleg ar mintin beteg an noz e counnar, e dizesper. He c'hreg hag he vugale a grene dirazhan. He vignoned zoken ne gredent ket mont var he dro ; aoun o doa razhan. En em lakat a reas da gemeret bemdez eun nebeut euz al louzou-ma ; he boaniou a vianeas, dont a reaz adarre laouen ; hirio eo mad oc'h an oll ha caret gant pep unan.

Eun den iaouank c'huezek vloaz a ioa eun didalvez hag eur goal bez a botr ; n'en doa ket eur ger a zoare da lavaret na da dad na da vam. Gallet e voue he lacat da gemeret eur c'hreunen bennag euz al louzou-ma, hag e teuaz ep dale d'en em rei d'al labour, da veza sentuz oc'h he gerent, ha da gaout respet evit an oll.

Eur c'hreg iaouang a ioa ama, plac'h ar bed, ne zonje nemet e fouge hag e dillad brao. Dont a rea bugale, ha ne devoa ket muioc'h a zoursi anezho eget pa na vijent ket dezhi. He fried a c'hrosmole, hag an tiegez a iea d'an traon. Aliet e voue da gemeret al louzou mad-ma ; hen ober a reaz, hag hirio e deus lezet ar fouge a gostez, ne zonch mui nemet da ziorren mad he bugale ; ar peoc'h zo deut en ti, hag an tiegez a ia en dro eur blijadur.

Eun den deut var an oad en doa kemeret casoni oc'h an oll. Ne gave ket dezhan en divije bet he lod var an douar, hag e felle dezhan distruja ar re binvidig hag ar re vraz evit en em lacat en ho leac'h. Deut oa da veza eun dispac'her rus goad. Eur verc'h dezhan a c'hellas dont a benn da rei dezhan eur berad bennag euz al louzou-ma, ha kerkent ar goaz a deu da veza sioul, ne glask mui aloubi tra ar re all na distruja den.

Er vrezel diveza, eur mobil en doa aoun var an dachen ; crena a rea, hag e claske tec'het. Roet e voue dezhan eur banne euz al louzou burzuduz, ha pelloc'h n'en doa mui a aoun ha ne voa den prestoc'h egethan da rei he c'hoad hag he vuez evit he vro.

Eur mobil all, goude beza en em ganet evel eul leon, a voue discaret, treuzet he beultrin gant eur voulet. En em zizesperi a rea o vervel evelse var an dachen vrezel, pell dioc'h kement a garie. Eun den a dosteaz outhan, a roas dezhan euz al louzou... hag e teuaz al laouenidigez var he vizach, hag e selle oc'h an Env, contant braz da vervel.

— Ha petra eo al louzou burzudus-ze ?

Ar relijion gatolik, gant ma vezo implijet, da lavaret eo, gant ma vezo heuillet mad.

Evel eul louzou a goll he nerz hag he vertuz ma laker

traou all en he douez pe ma na rer nemet neus d'he implija ; evelse ive ar relijion catolig a goll he vertus ma laker fals credennou enhi, pe ma na rer nemet neus d'he heuilla. Ma carer avad he lezel pur hag he heuilla mad, m'hen asur deoc'h e pare ato ar c'hlenvejou m'am eus comzet anezho, pe evit lavaret guell, an oll glenvejou.

Perag o deuz an dispac'herien casoni oc'h Pii nao?

Setu ar pez a c'houlenne en dez all eûr scrifagner christen. — Ne ket dies respont : abalamour ma tifen an iliz ha ma talc'h divesk ha glan ar greden gatolik.

An dispac'herien a fell dezho distruja ren an Aotrou Doue evit lacat da ren en he leac'h ar pez a c'halvont eur rezon ha ne ve liamet gant netra ; distruja a fell dezho ren an iliz evit lacat da ren en he leac'h ar pez a c'halvont ho *c'houstians*, da lavaret eo ho frouden ; distruja a glascont ren ar vertuz evit lacat da ren en he leac'h ar frankis da veva evel ma carint.

Pii nao a zao he vouez evit difen guiriou Doue, guiriou an iliz ha guiriou ar vertuz, ha setu perag o deus casoni outhan.

An dispac'herien difeiz a nac'h ar brovidans ; evitho ne c'hell beza burzud ebet, n'o deus ket izom a relijion, ne fell ket dezho pedi ; ar pelerinachou, emezho, ne dint ket euz an amzer-ma, ar misteriou zo mad epken evit bugale, n'eus gras ebet hag a c'helfe tostaat an den oc'h Doue.

An Tad santel, dre he scridou ha dre he oberou en deus desket d'ar bed oll pe ger faoz eo credennou an doctored difeiz. Diskuezet en deus deomp Doue o kemeret soursi euz he grouadurien, o tigas he vap evit savetei ar bed, o silaou hor pedennou hag oc'h ober burzudou evit diskuez he oll c'hallout.

Evit rei pouez d'he gomzou en deus discleriet evit mad e voa Mari consevet ep pec'het, ha dre eno e tesk ez euz eun urz hueloc'h eget hini an natur, hag ema ar c'hras hueloc'h eget ar rezon.

Desket en deuz ez eo an iliz an hini a zo carget d'hon ren varzu Doue, hag ar re a fell dezho tremen epdhi hag en em ren gant ho skiant ho unan a zo tud dall ha reuzeudig a ia d'en em goll ha d'en em deleur en islonk var ho fennn. Desket en deuz e zeo an iliz corf mistik hor Zalver Jesus-Christ, ez eo ar Pap ar penn euz an ilis-ze, pastor an oaned hag an denved. An ilis-ze a c'heller da velet, ha bez'e deuz er bed-ma guiriou ha ne c'haller ket da lamet diganthi. Hi eo ene ar bobliou, an hini a zesk dezho ho deveriou hag a ro dezho da anaout ho guiriou.

Evit diskuez guiriou an ilis dre he oberou, en deus savet escoptiou e Brozaoz, en Holland hag e leac'h all ; savet en deuz a nevez cador sant Fransez a Zal e Jenev ; hàg evit curuni he oberou ha rei gloar d'an iliz, en deus discleriet evit mad ne c'halle ket vikel Jesus-Christ fazia pa zesk guirionezou ar feiz d'ar bobl christen divar gadorsant Per.

Erfin, evel an dud difeiz a glask ho barados var an douar, en deus discleriet eûruz eur c'hlasker bara, Joseph Beneat Labr, ouspen ma en deuz aliet ar pelerinachou caer a rer er bloa-ma en henor d'ar galon sacr ha d'ar Verc'hez santel.

A dra sur n'oa ket izom a gement all evit tenna varnezhan casoni ha counnar an dud dizoue. G. M.

Adarre eur pare burzuduz e Lourd.

Eur beleg euz a Gemper, eat e pelerinach da Lourd, a scrif deomp ac'hano, d'ar c'henta a viz here, eur momet goude beza guelet he unan ar pez a verk deomp. Setu ama he gomzou :

« Nag hen a zo bras madelez ha gallout ar Verc'hez santel !

« Creisdeiz nemet kart eo. — Emaoun o tont euz ar c'hao, pe euz an toul a zo er roc'h dindan al leac'h ma zeo en em ziskuezet mam Doue, hag em eus guelet eno, ne deus nemet eur momet, eur burzud ; her guelet em eus splam gant va daoulagad va unan. — Edomp o vont er c'hao pe en toull-ze. Dougen a reat eur plac'h iaouang a dri bloas varnugent, chomet seizet daou vloas zo varlerc'h an derzien tyfoïd. Abaoue, epad an daou vloas, n'e doa morse gallet ober eur gamed. — Edomp en eur gichen o vont er c'hao ; me a ioa vardro tri zroatad diouthi var he lerc'h. Setu hi en eun taol o crial : *pare oun !* — Hag e les he bas da goeza, hag ep sicour ebet en em laca da vale he unan, dre ar c'hao ; me iea var he lerc'h, hag he guelen o vale, o plega evit poket d'ar roc'h a zo bet treid ar Verc'hez varnezhi ; neuze o lacat he baz var diri an aoter ; goudeze o taoulina evit trugarecat Doue hag he vam santel.

Edon ato en he c'hichen, ha pa zeo savet, em eus croget en he dorn gant ar zantimant a estlam a ioa e calonou an oll en eur momet evelse. Neuze omp en em laket da gana ar *Magnificat* ; mes ken tenereet oa calonou an oll ma n'on eus ket gallet mont bete penn. Neuze omp en em laket da grial euz a oll nerz hor mouez ha gant ar santimanchou birvidica a anaoudegez vad : Bevet Itron-Maria Lourd !

Etre daou ar plac'h iaouank pareet a iea da rei he dorn d'an oll re glanv a ioa eno o c'hortos beza pareet eveldhi, hag an dud he douge, a rea cher dezhi, pephini a felle dezhan he guelet ha touch outhi. Red e voue he zenna euz a douez ar bobl tud bodet en dro dezhi, pe e vije bet monget... Ah ! ma velfe an dud difeiz traou evelse !

C'hoar ar plac'h iaouank pareet a ioa eno eat er meaz anezhi he unan gant he levenez. Comzet em euz outhi, ha ganthi he unan em eus clevet e reat Irma Dubois euz he c'hoar, e devoa tri bloas varnugent, e voa daou vloaz a ioa seizet ep gallout ober camed, hag e voa ho zad Barner a beoc'h e Grandrieu, e Departamant Loser.

Bez'emaomp ama hirio, 1ª a viz here, vardro pevar pe bemp mil bardoner. En nos tremenet hag er mintin-ma ez eus digouezet meur a vanden belerined, euz a Gambire, euz a Lil, euz a Arras, euz a sant Stephan hag euz a Lyon, hag ive eur pelerinach euz al Loser. — Pemp escop a zo ama. — An oll bardonerien zo evel en estlam, ker carget eo ho c'halonou a zevosion hag a anaoudegez vad. J. v. a G. K.

ITRON VARIA LOURD.

EIL DEVEZ.

Bernadeta hag an diou blac'hik all a oa digouezet el leac'h ma n'em gav gwaz ar vel o koueza e steïr ar Gaves.

Dirazo e save kerrek braz e treid pere en em gav eur c'haô ledan pehini ne zeo ket goal doun. Hueloc'h evit ar c'haô-ze, en em gav eur c'hustod, braz evel eur prenestr bihan, e treid pehini e poulz, e faout ar garrek, eur vezen roz gouez. Ar c'herrek-ze zo galvet er vro : kerrek *massabielle*, da lavaret eo ar c'herrek koz.

Ne oa ket kalz a zour an devez-ze e kichen ar vel, kalz brankou gwe maro, kouezet en tu all d'an dour, a reaz d'ar vugale diviska ho bontou evit mont d'ho destum.

An dour zo ien, emezo, en or digouez en tu all, hag e lekejont ho bontou.

Neuze oa ar miz fever, an doureier a gouez eno euz meneziou goloët a erc'h, a zo ien sklass abalamour daze.

Bernadeta ne oa ket ker skanv da vale hag ar re all, n'e doa ket treuzet c'hoaz an dour. Diæssoc'h oa dezi en ober ; rag diviska a renke da genta he lœrou ; o klevout klemm he c'honsortezet e doe aoun rag ienijen an dour.

Taolit mein braz e kreiz an dour, eme dezo Bernadeta, evit ma hellin treuzi heb beza glebiet.

An diou all oa oc'h ober ho fagoden, na fellaz ket dezo koll amzer.

Gra eveldomp-ni, eme Jeannet, ten da vazou.

Bernadeta a zentaz, tostaat a reaz euz ar garrek, hag a tilassaz he boutou.

Kreisteiz a oa ; an *Angelus* a dlie neuze soun e kement tour euz ilizou meneziou ar Pyrenées.

Komans a ree da ziviska he lœrou, pa glevaz evel eun taol avel en dro dezi.

Distrei a reaz, o sonjal a dostæ eun arneu braz. Souezet e oe o velout penaoz ar gue peupli pere zo en dro d'ar prat oa sioul, brank ebet na finve.

N'em tromplet oun bet, emezi.

N'em lakaat a reaz adarre da ziviska he lœrou.

Er mare-ze, an trouz braz euz an avel-ze oe klevet adarre.

Bernadeta a zavaz he fenn, a zellaz dirazi, hag a fellaz dezi leuskel eur griaden pehini a jomaz é toul he gouzoug heb gallout dont er meaz. Kren a ree euz he oll memprou, ha souezet, skoët gant ar pez a vele, e kouezaz var he daoulin heb gouzout petra ree.

Eun dra kaër meurbet a skoë he daoulagad.

Ebarz ar c'hustod euc'h ar c'haô dirak pehini Mari ha Janet oa daoubleget varzu an douar, o testum kennent seac'h, ebarz ar prenestr-ze euz pehini em euz komzet dija, e oa en he za e kreiz eur sklerijen gaër kalz en tu all euz sklerijen ar bed-man, eun introun heb he far !

Ar sklerijen pehini oa en dro dezi na ree ket a boan d'an daoulagat evel ma ra sklerijen an beaul ; er c'hontrol vad a ree, hag al lagat a garie beza beuzet er sklerijen douz-ze. An hini en em gave e kreiz e oa eun introun henvel euz tud ar bed-man dre he c'horf, var he fenn eur gurunen a sklerder, ha koant evel unan diskennet euz ar baradoz.

Ne oa na re vraz, na re vihan, seblantout a ree iaouank flamm, evel var dro ugent vloaz, ha koulskoude eun dra bennag enni a zeske penaoz ar iaouankiz-ze oa paduz evit an eternite. Var he drem, var he bisaich ker koant, ha ker kaër, e velet ar glander a galon euz ar vugale ; ar burete dinam euz ar guerc'hezet ; ar vajeste euz an huella mam a zo bet. Guelet a reet enni c'hoaz eur furnez en tu all d'a furnez an oll dud ar re furra ; kementze oll oa skrivet var ar bisac'h-ze a verc'h iaouank. Piou er bed a hell beza komparachet dezi, na rouanez, na tud brudet euz ar bed, na den kaër euz an douar na hell beza lakeet e kemm ganti. Neket gant sklerijen ar goulou e teuer da sklæaat ar steret nag an beaul.

Seulvui oa kaër he drem, seulvui eo diæssoc'h ober he fortret. Tro ar bisaich a oa gracius meurbet, an daoulagat glaz hag ar zell anezo ken dous, ma teue kalon an hini oa sellet ganti da veza teuzet e tenerediguez. Ar muzellou a ziskueze eur vadelez hag eun dousder divin, he zal a seblante kaout ar furnez, an anaoudegez euz a hep tra unisset da eur vertuz dreist he far !

An dillat na oant ket euz an douar, labouret oant bet bep mar el lec'h ma ve guisket al lilien hag ar c'haëra bleuniou ; guen evel an erc'h guen kan euz ar meneziou ; ha kaëroc'h eget dillat Salomon en amzer euz he gürusdet. Ar saë hir, ar saë ledan ha guisket modest en dro d'he c'horf a ziskueze an treid pere oa var ar garrek ; hag a vresse eun nebeut ar vezen-roz gouez ; var peb troad noaz e oa eur rozen aour, *rosa mystica*.

Var an araok, eur gouriz seiz glaz evel an oabl, ha koulmet en dro d'he c'horf, hag an daou ben anezi a ziskenne beteg an treid, eur gwel guen pehini a c'holoë an diskoaz oa staget euz he fen, hag a ziskenne beteg bord ar saë.

Na goalennier, na braouigou ebet, na kurunen soken, netra euz ar pez a blij kement da dud orgouilluz ar bed. Eur chapelet gant he greun guen evel al leaz, gant eur chaden melen evel an aour, a ziskenne euz he daouarn kroachet gant devotion. Koulskoude muzellou Rouanez ar guerc'hezet a jome sioul.

Peb greunen ar chapelet a dremene dre he biziet ; eleac'h lavar ar rozera, selaou a ree martreze en he c'halon an trouz dous pehini a zave euz an douar dre

pedennou ar re a lavare an *Ave Maria*. Pa finve eur c'hreuuen euz he chapelet a luoske da goueza var an douar eur glao a c'hrasou pehini a zivere var an eneou evel perlez ar glizen pehini a gouez barz e kalir ar bleuniou.

Chom a ree heb lavarout ger ; hogen divezatoc'h hi he unan e deuz lavaret penaoz e oa hi ar verc'hez dinam, Mari, Mam Doue !

Sellet a ree euz Bernadeta, pehini souezet evel oun euz lavaret, oa n'em strinket var he daoulin.

Ar plac'hik da genta a sonjaz kemerout he chapelet, fellout a reaz ober gantan sin ar groaz var he zal. Krena a ree kement ma na oa ket gouest da sevel he breac'h pehini a gouezaz dinerz var he daoulin pleget.

Ar Verc'hez, en eur musc'hoarzin, ha dre he zell dudiuz a lakeaz ar peoc'h e kalon ar vesaërez paour spountet.

Ober a reaz he unan sin ar groaz evit rei kalon d'ar plac'hik, ha dorn Bernadeta evel douget dre an hini zo galvet sikour ar gristenien, a reaz er memez amzer sin ar groaz.

Ar plac'hik n'e doa mui aoun. Souezet, ruviset, o sonjal mar oa guir kement-ze, frotta a ree he daoulagat, hag o sellet atao euz an itroun ken kaër-ze, e lavare he chapelet : me a gred e Doue, me o salud Mari leun a c'hras.

Pan doa aichuet he chapelet : gloar d'an Tad, d'ar Mab, ha d'ar Speret-Santel, ar Verc'hez lugernuz a zizparissaz en eun taol ; hag ec'h antreaz ebarz an envou elec'h ma chom hed an eternite an Dreindet adorabl.

Bernrdeta en em gavaz neuze evel eun den pehini a zisken hag a gouez. Sellout a reaz en dro dezi : ar steir a rede atao etre ar bili hag ar vein braz torret. Seblantout a ree dezi e oa duoc'h an dour, krissoc'h trouz ar steir, tristoc'h ar vro, sklerijen an heaul tenvaloc'h. Dirazi oa kerrek *Massabielle* hag he c'honsortezet o testum kenneut. Azioc'h ar c'hâo, ar prenestik, hag er gouelet ar vezen roz ; mæz netra na jome euz ar weledigez divin, ar prenestr-ze ne oa mui dor ar baradoz.

PEDEN.

Introun Varia Lourdes pedit evidomp.

Introun Varia Lourdes, en envor euz an diskouezidigez genta-ze pehini oe heuliet gant kement a viraklou; en envor euz ar siouldet a zalc'haz ho musellou biniget, en envor euz ar vodesti euz ho tillat; en envor euz ar choas o peuz gret euz ar c'hâo dilezet-ze evit en em ziskuez d'eur plac'hik glan.

Roït deomp-ni ive karout beva en distro, er siouldet, er *simplicite*. Diskuezit deomp n'em denna euz a douez plijadurezou ar bed elec'h n'en em gav ket gras Doue. Pareït achanomp euz an usaich re lijer a reomp ouz an teod, ma talc'himp sonj a renkimp renta kount euz a bep præpos da zeiz ar varn. Na lezit ket hon ene da ober stad euz an traou kaër euz ar bed, da fogeal euz an dillat, ar braouigou, an traou aour hag arc'hant, perlez ha diamant ; mirit ouzomp da glask dreist-voder kaout traou mad, kaout beva æz er bed-man. Grit, deomp-ni entent mad petra eo beza paour e kreiz ar pinvidigueziou, ha petra ive eo beza pinvidik e kreiz ar baourentez. Grit deomp kaout sonj penaoz J. C. na bedaz ket evit ar bed, roët en deuz he valloz d'he speret fall. Roït deomp-ni ouspen ar speret a beden. En envor euz ar Rosera-ze pehini a velaz Bernadeta etre ho taouarn sacr, diskuezit deomp lavaret gant eur galon a grouadur e kenver he vam, komzou an æl Gabriel : Me ho salud Mari leun a c'hras, an Aotrou Doue zo ganeoc'h etc.

Introun Varia a Lourdes, pedit evidomp. Evel-se-bezet-gret.

ANNA DE JESUS.

Camnad ar Pap.

IV.

Breur Ian a ioa nec'het avoalc'h er sanail e touez ar foen. Pa en devoa gouscoude pedet eur pennad, e vianeaz he nec'hamant. Ar gardian, pa gavaz he dro, a deuas d'he gaout dre guz, hag a lavaras dezhan :

« Va breur, ar bed a ia bemdez var he gement all. N'eus mui a zoujans Doue, ha pa na respeter ket Doue, ne respeter ket ken nebeut he zervicherien. Ama ez eus sonch da ober eur goal dro deoc'h. Deac'h pa o doa gouezet e voac'h ama, o deus comzet cals divar ho penn. Lod anezho a gemer ac'hanoc'h evit eur spier euz an Itali ; ha setu ama petra o deus sonch da ober : Varc'hoaz ez aint d'ar chase, hag e leveront ho cas gantho. Neuze ho lakaint da zevel var eur goal varc'h a zo aze en deus torret ho fenn da dri pe bevar den a zo bet diot avoalc'h evit sevel var he gein. Guelit petra oc'h eus da ober ; rak mar savit var ar marc'h-ze e collot sur ho puez. »

— Petra, eun diaoul eo ar marc'h-ze ?

— Evel a livirit, hag an hano-ze zoken a zo roet dezhan.

— Mad, bennos Doue deoc'h evit hoc'h ali ; eun den aliet mad a dal daou. Me a velo penaus da ober evit en em denna.

Antronoz e guirionez, setu an aotronez var dro ar breur Ian.

— He ! manac'h, sao buan, ha deuz alesse ganeomp da redeg ar c'haro hag ar moc'h gouez ?

— Aotronez, va list ama, me ho ped, evit hirio, rak skuis maro onn c'hoas.

— Bah ! an ear vad as tiskuizo ; ha neuze eur marc'h mad a vezo roet dit.

— Pa lavaran deoc'h, aotronez, n'emaoun ket e tro da vont d'hoc'h heul.

— Avoalc'h a zigareziou, manac'h ; ema ama ar marc'h oc'h da c'hedal, ha ni a rafe vad deomp caout eul lean en hor banden.

Red e voa-ta d'ar breur Ian senti ; digaset e voue ar goal varc'h ; hogen reiz avoalc'h e chome, hag ar manac'h a lavare outhan he unan : me laca oun bet var gein ker goaz hag hema. Hogen al loen-ze a ioa ar c'his ganthan chom reis ken na vije savet he zen var an dibr ; neuze avad en em lakea da c'hoari. Kerkent ha ma santaz ar manac'h var he gein, en em lakeas da lamet, da fringal, da glask gourvez, da zevel var he zaou droad adren, da rual, da zevel he benn adren en ear evel p'en divije c'hoant da vale var ar penn all. Mes breur Ian a ioa marc'heg avoalc'h, ha var he evez edo. Caer en devoa an *diaoul* ober orbidou ne c'helle ket he deleur d'an douar. O velet-se ar marc'h a ieaz a benn-herr da steki oc'h eur vezen, ha gant kement a gas ma voue tost dezhan en em flastra he unan. Breur Ian a zalc'he mad, hag a lakea he gentrou da c'hoari. Ar chaseourien a ioue, hag a ziskueze pegement a ebat o devoa o velet ar stourmad-ze etre ar manac'h hag he varc'h. Breur Ian, pa gave dezhan en doa troet ha distroet avoalc'h gant he varc'h, pa vouie ervad e voa trec'h dezhan, a ieaz ac'hano d'an daou lam ruz en eur grial oc'h ar chaseourien :

— Kenavezo, aotronez, mont a ran gant an *diaoul !* Den ne deas var he lerc'h, rak gouzout a reant ne voa marc'h all ebet goest da heuilla an *diaoul*.

Breur Ian a reas pemzek leo dioc'htu ep divrida, ha goude beza lezet he varc'h eun heur pe ziou da ziskuiza ha da zibri eun tam bouet, e reas pemzek leo all hag e tigouezaz e Vien en dervez-ze.

Ama eo en em gavas nec'heta ar manac'h. C'hoant en doa da rei lizer ar Pap d'an impalaer en he zorn ; oc'h he rei da eur servicher pe da eun den a lez bennak, n'oa ket sur e vije great he gevridi. Hogen sur e felle dezhan beza e voa bet lennet al lizer gant ar prins he unan.

Setu eta breur Ian o vont da glasc lojeiz en eun ti paour bennag, evel ma zoa eur manac'h paour he unan. Caout a reas christenien vad da rei repu dezhan. Eno e clevaz e tlie an impalaer mont antronos d'an oferen d'an ilis catedral. Ar manac'h a zavas mintin mad, a ieas d'ar gatedral, hag o veza gallet mont beteg an tron preparet evit ar prins, e lakeaz al lizer varnezhan en hevelep doare ma vije ar c'henta tra a velje an impalaer pa zaje da zaoulina. Neuze en em dennaz e touez an dud, el leac'h ma c'helje guelet an impalaer pa deuje d'he dron.

Breur Ian pa en doa guelet al lizer etre daouarn ar prins, pa en doa guelet pe ger strafuillet e voa ha pebez liou a deue var he zrem o lenn ar geriou kenta, ne chomas ket da c'hedal hirroc'h. Dont a reas sioul euz an iliz hag en em lakeaz adarre en hent da vont varzu Rom. Digouezout a reas torret gant ar skuisder, mes iac'h ha gren. Discleria a reas d'ar Pap penauz en doa great he gannad, ha goude beza resevet he vennoz digant an Tad Santel ez eaz adarre d'he gouent a Berouz da voalc'hi ar scudellou ha da gempen legumach. Beva a reas coz braz hag e varvaz evel eur zant.

Evit doare lizer ar Pab a lakeaz an impalaer da zonjal a zevri ha da zont eun nebeut enhan he unan. Aoun en devoue rag an anaouen, ha ma na zistroas ket tre oc'h Doue, mar greas c'hoaz eun drouk bennak, da viana ne goezas ket e ker bras torfejou; respeti a reas mùioc'h an iliz hag ar relijion, ha ne voue mui ker criz oc'h he sujidi.

G. M.

Eur prizonier er Prus.

XVIII.

D'an nos varlerc'h, evel ma voamp en em glevet, Vurtz, Mauris ha me a dec'has pephini euz he lochen. Evidon-me, n'oa ket c'hoas pemp munud ma voan diblaset, ma clevis pemp pe c'huec'h tenn fuzil losket var va lerc'h. Disculiet oamp ta. An erc'h a ioa teo, ha ne c'hellen mont var araok nemet gant calz a boan. Dioc'htu e cleviz eur vanden uhlaned o tont d'ar c'haloup. Tec'het en ho raog ne allen ket. Va fallen a ioa deut ganhen ha taolet var va discoaz e gis mantel. En em zestum a riz er pallen-ze hag e c'hourveziz etouez an erc'h a ioa teo avoalc'h eno evit va golo. An uhlaned var ho c'hezeg a dremenaz ebiou din evel eur gorventen ep va guelet. Santez Elizabeth am difenne.

Pa n'ho c'hleven mui, ha pa gave din oant eat pell avoalc'h diouzin, e saviz hag e pellais dioc'h ar venodenze, ha va zonch oa en em deleur adarre etouez an erc'h kerkent ha ma cafje din e vije danjer. Va fallen en dro din a ioa guenn, e liou an erc'h, hag a vire evelse na vijen guelet ker buan. Clevet a rean an uhlaned o loskel iouadennou beb en amzer, hag em oa aoun na vijent var an tres euz a unan bennag eus va daou vignon.

Sonch or boa d'en em ren dioc'h ar stered evit en em gaout e kichen ar vezen sapin eleac'h ma tliemp digouezout hon tri. Hogen an amzer a ioa goloet ; ne velet ket eur stereden, hag an noz a ioa ken tenval ma ne velemp ket dek troatad dirazomp. An denvalijen-ze a rea vàd deomp en eur c'his, dre ma voa eas deomp en em guzet, mes en eur c'hiz all ive e rea drouk deomp, dre na voulemp ket peleac'h e zeamp.

Nec'het oan eta, hag an daou all, pephini dioc'h he du, a dlie beza ken nec'het ha me, nemet paket e vijent bet gant an uhlaned, ar pez a ioa c'hoas goasoc'h. Red e voue din eta gelver, ha Mauris am c'hlevaz hag a zavaz he vouez evit respont.

— Goustad, goustad, eme Vurtz, aze ez eus gedourien a dost.

— Caer am oa, eme ve a vouez izel, ne gaven ket ar vezen sapin.

— Mad eo dit, eme Vurtz, nec'h eus ket he c'havet ; en he c'hichen ez eus laket gardou. Ni on eus bet chans rak pa voamp tost dezhi deja ez eus savet eun tam safar en ho zouez. Turcozed, evit doare, a zo tec'het ha lod anezho zo redet varlerc'h ar re-ze. Clevet on eus zoken tennou losket gantho ; ha ni zo en em guzet ama neuze etouez an erc'h.

Pa voamp eat eur pennad mad ac'hano, Vurtz a lavaras din pegement a boan en doa bet o uiret oc'h Mauris da vont d'am c'hlask. Mauris am c'harie evel he dad hag en doa eun nec'hamant vraz o velet ne zigouezenket ; evelse ne vouie ket penaus diskuez he laouendigez din pa em guelas.

Hogen brema pe var zu mont ? Vurtz evit guir en doa studiet mad carten ar vro araok mont en hent ; gant kementse ne voamp ket dinec'h. Ober a rejomp hor sonch da zelc'her a dost d'an hent houarn beteg eur ger a rer Pirna anezhi, dioc'h ma lavare Vurtz. Hogen naoun ha sec'het or boa, ha n'on doa nemet tri dam bara hag eun draillen gik bennak ; red oa espern. A hent all n'oamp ket guisket re vad, hag hor bouteien coad, traou dreist pa edomp er c'hamp abalamour ma talc'hent hon treid tom ha seac'h, ne voant ket traou eas da vale dre an erc'h.

Digouezet tost da ger, ne felle ket deomp en em ziskuez, hag e voue red deomp ober eun dro vraz dre barkeier, jardinou, foenneier, dreist cleuziou, pennadou moger, goaziou dour, toullou, tergin, caeou a bep seurt. E daou pe dri leac'h e teuaz chas var hon lerc'h da harzal ouzomp, hag e voa red deomp creski ato hon tro evit mirêt da vont re dost d'an tiez ha da veza dizoloet Ker pounius oa an hent a reamp, ma sonchjomp trei kein da ger, ha kemeret eur venoden on doa cavet hag hor c'hasas da veneziou a zo eur pennad ac'hano.

Pa zidarzaz an deiz edomp er c'harter gouez-ze a c'halver Suis ar Sax. N'edomp ket ouspen peder leo dioc'h ar c'hamp on doa kuiteet, petra bennak ma on doa baleet epad an noz, ha ma tliemp beza great ouspen dek leo ma vijemp eat gant eun hent eün. Vurtz n'oa ket boas da vale gant boutou coad, hag a ioa kignet he dreid. Me va unan a ioa skuis maro, hag on tri oamp dare gant an naon. Eleac'h ma edomp ne c'hellet bale nemet dre eur venoden bennag a gavemp, ha muia aoun or boa eo na zigouesche ganeomp saozoned ha na anaveschent e voamp prizonierien o tec'het.

Ober a rejomp eta hor sonch da glask eun toull bennag d'en em guzet epad an deiz evit gallout diskuiza.

Eur roc'hel eo hor c'huzaz epad an dervez-ze ; Mauris eo a gavaz eur c'havarn dindan ar roc'h-ze, hag eno edomp evel en eur forn. En diabarz ez oa eur guiscad kinvi ha deliou seac'h destumet eno, credabl, gant bugale o tioual ho chatal. Deomp ni e rejont eur guele hag a gafchomp soubl. N'oa ket scler en toul-ze ; goudor oa avad, ha setu ar pez a glaskemp. Chom a rejomp eno petra bennag ma c'hellemp caout aoun na vijemp paket en toul-ze evel laboused var ho neiz. Pebez taol chase evit ar c'henta meneziad en divije hor c'havet ! Rag ar roue Guillou en doa lavaret rei eur prim evit pephini euz a brizonierien Frans a vije paket o clask tec'het.

Kenta tra a rejomp en hon lochen oue clask hon tamou bara hag hon draillennou kik da zibri. Me a ioa re skuis, ne c'hellis ket dibri va zam ; Vurtz ken neubeut ne c'hellas dibri nemet eur c'hinaouat bennak. Mauris avad a zebraz he lod chasun ; lavaret e vije ar veach en doa great, eleac'h he skuiza, n'en doa great nemet digeri he scrinou.

Abenn eun heur goude e voamp cousket c'hoeg hon tri, c'hoecoc'h evit n'on doa great morse abaoue ma or boa kuiteet ar Frans. Red eo ma ve ar skuisder eun dra hag a ziscar an den, a lam diganthan pep santimant all nemet an hini da nevezi he ners.

E mare all a dra sur ne vijemp ket en em roet hon tri d'ar c'housket, ep chom unan ac'hanomp da ober ar ged. Ama ma on divije gouezet pebez danjer a ioa evidomp da veza dizoloet, ne vijemp ket en em roet kennebeut d'ar c'housket hon tri var eun dro.

Azioc'h ar roc'h ma edomp dindanhi ez oa eur bouchad guez. Me a zihunaz da genta vardro teir heur anter goude creisdeiz, hag e cleven azioc'h hor penn trouz evel pa vijet o lopa eun dra bennag, ha neuze traon o stracal evel pa vije scourrou guez o terri.

Sonjal a ris mont er meaz, hogen n'oan ket eat c'hoas tre da c'hinou an toul, na glevis daou pe dri daol bouc'hal hag ar c'homzou-ma : dioualliit ! dioualliit !

Neuze e cleviz eur stracaden, ha kerkent eur vezen o tiruilla hag o vont da draou ar menez evel eul luc'heden.

Eno ez oa merc'hed ha bugale o tiscourra ar guez dre ma ho discurét.

Edomp eno-ta etouez eur vanden troc'herien coad, euz an dud-ze a ioa gourc'hemennet dezho paca ar brizonierien a gafchent o tec'het, ha na ma c'hellent ken tenna varnezho evel var loened gouez pe chas clanv.

Strafuillet oll en em denniz adarre var va guele deliou. Ne zihunis ket avad an daou all. Da ober petra ? amzer avoalc'h o divije da gaout nec'h.

Tostaat a rea ar pardaez, hag abenn eun heur pe evelse goude ma voan me dihuuet, e clevïz an droc'herien coat o tisken divar beg ar roc'hel hag o vont varzu ho lojeis. Unan anezho a lakeas he vouc'hal oc'h dor ar forn ma edomp-ni enhi, hag a reas eun tam trous. Vurtz a zihunas neuze hag a c'houlennas.

— Petra-zo ?

Me a lavaras goustadik : ro peoc'h-ta ! ro peoc'h-ta ! Vurtz n'em c'hleve ket, hag a lavaras c'hoas :

— Ped heur eo ?

Me a lamas neuze da lacat va dorn var he c'hinou evit ober dezhan level.

Mauris a gomanse neuze ive da finval, hag a iea da zihuna. Biscoas n'oan bet ken nec'het.

An troc'her coat, gonde beza stardet he zillad hag he c'houris ler en dro dezhan, a gemeraz he vouc'hal hag a ieas kuit. Eur burzud oa n'en divije na clevet mouez Vurtz na santet e voa tud eno. Anat oa deomp en devoa Doue soursi ac'hanomp.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

En droïad er Belgig.

Fazia kalz a ran ma n'e deu ket lennerien *Feïz ha Breiz* da lenn gant plijadur ar pez am euz da lavaret euz ar Belgig, er vro ken tost d'hon hini. Tri pennad a rin : da ghenta e komzin euz ar vro hag he finvidighez, d'an eil e lavarin peghement eo stag stard ouz ar feiz katolig.

Petra eo ar Belgig.

Ar Belgig eo ar yaouanka rouantelez euz an Europ, brema ez euz daou vloaz ha tregont oa eur ghevren euz a rouantelez Holland.

Ar belget pere so katolig en em savaz neuze enep tud ann Holland pere so protestant. Skoaziet e ouent gant ar Frans hag abaoue o d'euz great er rouantelez distag ; emaïnt hirio gant ho eil roue. Ouspen m'eo ar Belgig ar yaouanka rouantelez euz an Europ eo ive an disterra e bro, p'eo gwir n'e deuz ket kalz tremen er milion anter a zerveziou arat. Koulskoude m'ar d'eo ar Belgig an disterra rouantelez e bro, e tud eo euz a galz ar binvidika. E nep leac'h all ne gaver kement a bobl, hi eo ar ghenta, goude-se e teu bro-saoz, an Holland, an Itali, ha da bempet hor bro-ni. Er Belgig, ar bourc'hiou a zeg, daouzeg mil den n'int ket rouez, ar Borinaj a diz c'hweac'h mil var n'hughent.

Daoust d'ar Belgig da veza puill meurbet e tud, ar belget ne c'homont ket oll en ho bro, kaout a rear anezho a bep tu. Er sadorn da seiz heur noz e teuen e Frans euz er ghear vraz hanvet Gand. Er c'har hent houarn oa em c'hichen daou c'hoaz hag a deue da Lill evit ar sul gand peb a sam kazetennou skrivet e iez flamant da verza d'ho c'henvroïz, hag e lavarjont din va unan ; pebez niver belget a dle beza e Lill hag e Roubaix p'eo gwir ar re-ma a zispign peb a zaou skoet eiz gwenneg en hent houarn ouspen ho bevans evit dont da verza dezho kazetennou !

Diou veach oun bet heno, ar veach kenta oa pa gwezaz e Paris ar c'houarnamant udur hanvet *La Commune*. An hentchou a ioa neuze goal evesseat ha ne losket da dremen nemet ar re o d'oa paperiou mad. Kemeret em oa e Brest er *passe-port*, evit ar broïou diaveaz. En em gavet er ghear hanvet Arras ec'h asezas er plac'h yaouank em c'hichen. Diouz-tu e tiskwezaz oa katolig mad ha nebeut goude-se e lavaraz din oa nec'het braz evit tremen ar rouden a zistag Belgig diouz Frans dre'n abeg n'e doa ket a baperiou. — Tremen a reoc'h ha respountchon ; me lavaro ouc'h va merc'h hag an archerien ho losko da dremen. ho trugarekat a ran, aoutrou emezhi, va mam a skrif din eo goal glanv va zad hag em euz mall braz da veza e Bruxell.

En eur tizout *Valenciennes* en archer a c'houlennaz va *fasse port* he me dispount he roaz dezhan. Chetu aze, emezhan, paperiou ha n'int ket mad o tiskwez va fasse port hag hini en aotrou var an oat azezet dirazhon. — Ker avoualc'h int koulskoude a lavarjon en eur c'hoarzin, deg lur deg gwenneg pep hini. — Lakat a rankit c'hoaz c'hweach real ouspen pe ne dremenot ket ar Belgig. Rak-se e tleit o taou mont da di consul ar Belgig da lacat sina ho passe port evit peb a c'hweac'h real.

Dirag an nerz n'euz nemet soubla, va aotrou koz ha me a ziskennaz ha n'ouzon ket petra deuaz ar plac'h yaouank am euz comzet anezhi diaraog. Peleac'h e chom ar c'housul a c'houlennaz ar paotr koz, lavaret oue dezhan hag o tistrei ouzin-me : anaout, emezhan, a rit-hu ar vro-ma ! N'on bet morse en tu-ma a respontchon neuze emezhan me a zesk deoc'h ar c'honsul a so er pennad hent a c'halen, mar karit e kemerimp er c'har daou anter hag e raïmp hon tro buanoc'h ha diskwissoc'h. Me a aotreaz kement-ze hag e teujomp var hor c'hiz da c'hortoz ar strollad kenta a iache etrezeg Bruxell.

Va aotrou koz a ioa er marc'hadour pinvidig a iea da Vruxell da brena marc'hadourez, me a iea pelloc'h. Anaoudeghez a vez great buan, va drem ha va c'homzou a blijaz dezhan hag e c'houlennaz ma tiskenchemp er memez ti e Bruxell. Peur liessa er marc'hadour ne gar ket dispign arc'hant eb ezom, peur liessa ive e kar beza dighemeret mad evit e arc'hant. Ao paotr koz e Bruxell a c'houlennaz ouz eur paotr euz an hent houarn e pe leac'h e vijemp dighemeret mad eb beza re ghignet. Kasset e ouemp da en hostaliri vraz, ar marc'hadour a c'hour'hemennaz er goan deuz an dibab hag oc'h e glevet me lavare : va faotr kez ganthan em out, evelthan e rankez ober daoust dar ghignaden a vezo divezatoc'h.

Goude koan peb unan a ieaz d'he vele hag e don o keuzi d'am c'hoan vraz, da nebeuta a lavaren, an hent houarn n'eo ket ker ha varc'hoaz e c'hellin mont da Louvain evit eiz gwenneg. Diouz an daou du en em fazien n'oe goulennet evit va c'hoan vraz ha va c'hamb nemet er skoët, hag evit ober pemp leo eo goulennet oazin pevar real ha daou wenneg. Evel m'oan souezet var en henvelch priz paotr an hent houarn a lavaras : c'houi so eur gall ; ama ne baër ket dre leo evel en ho pro. C'houi Sulvui ez it pell sul nebeutoc'h a baëit.

Ar Belgig a so er vro kompez meurbet, er sao-heol hag e tu Bro-C'hall e kever epken crec'hennou pere n'eller ket henvel meneziou. N'int nemet Lostachou euz ar meneziou galvet meneziou *Ardenn*. Ne gaver ket a gaojou, ar c'hleuziou a so rouez meurbet ha ne veler tam douar na ve aret. Hed, lin a butun a so an tri-zra hag a deu muia er Belgig. Ar butun a so marc'hat mad ; m'em oa ganen er voest pe en dabaterien braz aoualc'h. An dervez kenta e c'houljon daou wennegat vutun. Leunet eo va zabatieren eb poëza. Goude e kemerjon er gwennegat hag oe leunet adarre. D'ar pen diveza ne c'houlenn mui nemet evit er *cens* pe daou centim hag e veze ataoleunet.

Dre ar vro goloët a hed, lin pe vutun e kaver hentchou houarn ker stang a guinojennou lapinet. Souezuz eo ne c'hoarvez ket aliez a zroug var ghement a hentchou croaset daoust d'ar c'hirri da vont gant er vuander goëst da lakat trei ar pen ; a bep tu uz e veler steriou great gant an den evit kas gwelloc'h marc'hat euz an eil tu d'eghile ar marc'hadourez pouner evel ar glaou douar, an houarn hag ar vein.

Deuz ar pez an euz lavaret divarben va c'hoan vraz e Bruxell, kear a gont c'hweac'h mil ha pevar ughent den

e veler n'eo ket ker beva er Belgig. Me gred gant an anter euz an arc'hant a zispigner ama e vet kerkoulz er Belgig. E Louvain em oa en aotrou da velet. Lavaret oe din e pe streat e pe ru e chome. Goulen a rejon euz eur micherour pe du edo ar streat-se. — Me dremen dre heno, emezhan. Ha me d'he heul. Chetu aze a lavaraz en eur asten e zourn varzu en ti. — O trugarekaat, va mignon, o trugarecaat a ran. — N'en d'oa ket trec'het divar he hent ha ne gaven ket e tlien netra dezhan. — Aoutrou, emezhan, n'elfec'h ket reï din eur *cens* (daou centim), evit kaout eur banne. Raktal e rojou dezhan ar pez a c'houlenne. — En hostaliri m'oan diskennet em oa kafe diouz ar mintin ha daou bred kig puill meurbet nemet e bara; roët e vije din en tamik bara hag aman da zibri gant va c'hig, evel avez roët ama da eur bughel daou vloaz da viret outhan da lenva. Evit va gwele ha va bevans ne baëen nemet chweac'h real bemdez.

Ar belget a so helavar meurbet evit ar c'hallaouet. Ne gaver ket en ho zouez kalz a dud vraz. Ar soudardet, ar soudarded var varc'h dreist oll pere en hor bro a so peurliessa tud huel a ledan , a so evel kornandounet e kichen hor re ni. Mar d'int bian en em zalc'hont mad var varc'h hag ho c'hezeg evit doare a so c'hweg; da nebeuta kaër int da velet. Ar veach kenta m'ouen er vrose, evel m'am euz hen lavaret diarog, ar gommun a ioa nevez kwezet e Paris hag en niver braz a ganfartet a ioa tec'het er Belgig. Ar citoyan Victor Hugo en d'oa kinnighet dighemer e Bruxell da ghement kenvreur kanfart a iache de gaout. An dervez araog n'en em gafjon e Bruxell, ministr ar Roue en d'oa harluet anezhan euz ar ghear-se. Ar c'hallaouet a veze neuze ken evesseat er vro, m'am euz bet ranket mont teir gweach en eun dervez da ziskwez va faperiou d'an Archerden. Kalz turu baillou am euz bet e Valencien ha diabarz ar Belgig dren abeg var va *fasse-port* oe roët din er fri savet ha ne velet ket anezhan etre va daoulagad ha va ghinou. Brema evit tremen euz a vro c'hall da vro saoz pe d'ar Belgig n'euz ezom passe-port ebet; ne c'houlenner nemet el lizer pe er paper all bennag da reï da anaout piou ouc'h.

Evel m'am euz lavaret ar butun a so marc'hat mad er Belgig ha ker e Bro c'hall, evel-se en despet d'ar vatouterien e teu aleiz butun ac'hano ama. Dont a ra ar butun-se e meur a c'hiz ha dreist oll gant chass. Gwelet e vez aliez strolladou a anter-kant ki o tremen var red ar rouden a zistag an diou vro, hoghen ar re-se so chass desket a ia ac'halen d'ar Belgig, eno evez staghet var ho c'hein evel dibou, muioc'h pe nebeutoc'h a vutun hag e vezont losket da zont en dro. Divesker mad a fri mad o deuz, anaout a reont ar vatouterien, evel-se dibaot a veach m'a c'hell ar re ma harpa anezho , daoust da zarn euz ar vatouterien da veza nebeut amzer so var varc'h.

En en dra ar Belget a so kalz furroc'h evidomp-ni, peb unan a bleustr var ar pez a sell ountha ha netra ken. Er gambr ma tebrer em hostaliri e Louvain edo henveledighez pe imaj roue ha rouanez Belgig kerkoulz hag henveledighez ar c'hount a Flandrez he vreur. Evel er gall ioulet da c'houzout e c'houlenjon euz a pe onen oa ar Rouanez; hoghen ar re a zalc'he an ti, daoust dezhan da veza tud desket o d'oe ezom kuzul araog ghellout lavaret oa merc'h d'an impalaër euz an Aatrich. Ama ar c'henta micherour ma ve goulennet ounthan piou eo ar brinses Clotild , a lavarfe raktal eo merc'h Victor-Emmanuel ha pried d'ar prins Napoleon, kender da Napoleon III. Etra ma kendalc'ho ar Belget da heul ar rouden-se e virint ouz an dispac'h en ho bro, da lavaret eo ouz an dra udurra a oufet gwelet.

BARZ-BRO BAGAN.

An Aotrou Naveau, vikel e Pleyber-Christ, zo maro er sizun dremenet.

An Aotrou Mengant, professor e scolach Lesneven, zo ive maro eun nebeut derveziou zo.

An Aotrou Cloarec, person Bodilis, zo hanvet person Hanvec.

An Aotrou Rohou, person Guengat, zo hanvet peron Bodilis.

An Aotrou Brelivet, professor e Pont-Croas, zo hanvet vikel e S. Lois Brest.

An Aotrou Cosquer, vikel e Itron-Varia Garmez Brest, a zo eat d'en em lacat en urz Tadou Sant-Beneat, e Solesm.

Gouel Sant Mikeal, e Santez Anna Vened. — Guenediz a zo ar c'his gantho d'en em zestum e Santez Anna da c'houel Mikeal, da bidi evit ho roue.

Abaoue 1830, da lavaret eo 43 bloas zo, ec'h heuillon, ar c'his-ze bep bloas. Er bloa-ma o deus great evel er bloaveziou diaraok. Clevet a reont an oferen, neuze en em zestumont en eul leac'h evit reketi buez eüruz d'ho frins, ha goudeze en em dennont pep hini d'he gær. An Aotrou'n Escob en deus lavaret dezho an oferen, ha goudeze en deus roet ar venediction en hano ar Pap. Ar Jeneral Charet ha meur a zepute a ioa etouez ar re a ioa eno er bloa-ma. Bez' ez oa tud a bep renk.

E chapel Santez-Anna, e parrez Fouesnant, ez eus bet ive eur pelerinach caer er sizun dremenet. Calz parreziou, ne ket epken euz ar c'hanton, mes ive euz a ganton Kemper hag a leac'h all, a ioa eat di e prosesion.

G. M.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 18 HERE 1873. N° 455 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real.

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 18 Here 1873.

Meur a vech on eus lavaret da lennerien Feiz-ha-Breiz, an Tad Santel ar Pap ne ean d'en em glem euz ar gristenien-ze a hanver catoliked *liberal*, da lavaret eo catoliked hag a ra ho lezen eun nebeut ervez ho frouden ha ne ket ervez ma c'hour'hemen dezho an ilis santel.

An dud-ze, eme vikel Jesus-Christ, a ra muioc'h a zrouk d'ar relijion eget he enebourien touet, abalamour ma zeuz aleiz a dud hag a deu d'ho heuilla, ep gouzout petra a reont, o sonjal mont gant an hent mad. Pe seurt catoliked e c'hell beza ar re ne heuillont euz al lezen gristen nemet ar pez a blich dezho, a heul al lezen gristen en ho fart ho unan , mes he les a gostez evel tud e carg, hag a fell dezho ar memes frankiz evit ar gaou evel evit ar virionez, evit an droug evel evit ar mad?

« Red eo din hen lavaret deoc'h, eme ar Pap da fransizien, ar pez a ra drouk d'ho pro eo ar c'hemesk euz ar c'hredennou. Ar pez a ra din caout aoun evidoc'h , ne d'eo ket al lamponed-ze euz a gommun Pariz ; ar re-ze zo diaoulou euz an ifern digaset da vale var an douar. Nan, ne ket ar re-ze eo a ra aoun, — mes ar gatoliked liberal. Hen lavaret em euz ouspen daouugent guech hag hen lavaran c'hoas. Guir voalen ar Frans eo ar greden catolik liberal, a fell dezhi lacat asamblez daou dra ha ne c'hellont ket en em c'houzanv, an tan hag an dour. Diouallit oc'h ar c'hredennou-ze, rak laza a reont. Ma n'ho diarbenner ket, e tistrujint ar relijion hag ar vro. »

Guelet a rer, ar Pab n'en deus ken aoun nemet rag ar gatoliked liberal-ze. « Ne ket an dud difeiz epken, emezhan en eul lizer all, eo a ra ar brezel d'an iliz ha d'ar broiou christen, mes c'hoaz an oll dud-ze pere, ha pa ve eün ho bolontez , a fazi ato calz o rei digemer da gredennou liberal, condaonet ken alies gant vikel J. C.

O scrifa da gatoliked ar suis e lavare c'hoaz « e rea plijadur dezhan ho guelet o caout euz oc'h ar c'hredennou catolik-liberal. » — Lavaret a rea ar memes tra, n'eus ket pell, o scrifa d'an Aotrou'n Escop a Gemper.

Ar c'hredennou-ze a ra kement a aoun d'ar Pab, eo e tleer rei ar memes frankis d'ar gaou evel d'ar virionez, e tleer scoazella, difen ar falla, ar faosa relijion kement hag ar guir relijion, e tle beza pep hini mestr da chom catolig ep heuilla tam ar relijion, pe oc'h heuilla epken anezhi ar pez a blich ganthan; e tle beza disparti tre etre ar relijion hag al lezennou a ren ar vro, en hevelep doare ma c'hello eun den beza christen ha catolig en he di, en he bart he unan ; mes evel den e carg e tle lezel a gostez ar feiz, ar relijion, an iliz hag he lezennou, Doue hag he c'hourc'hemennou. Hogen livirit din penauz e rai eun den e carg he zever ma n'en deus ket a zonjans Doue, ma na zalc'h cont ebet euz a lezen Doue nag a hini an ilis ?

Hogen setu eno gouscoude petra eo fals creden ar gatoliked liberal.

« Sonch am euz, a lavar Pi nao he unan, da veza anavezet ama e Rom eun den a reng huel euz ar Frans hag en doa ar fals credennou-ze. Eun den a zoare oa , eun den honest , a heuille he relijion, a iea da gofez. Credennou en doa avad ha ne dlefent morse en em gaout en eur speret catolik. Evelse e lavare din va unan ne dlie al lezen anaout Doue ebet , e tlie difen kement ha kement ar brotestanted evel ar gatoliked, da lavaret eo ar gaou evel ar virionez.

Hag evelse e tigoueze gant an den-ze ober hirio eun dra, hag antronoz eun dra all control tre. Evelse eur mignon dezhan, eur protestant, o veza maro e Rom, ez eas da heul ar c'horf d'ar vered, ha da gemeret perz e servich ar brotestanted. »

Evelse en ho fart ho unan o deus feiz, ec'h anavezont deveriou, ec'h heuillont al lezen gristen ; evel tud e carg ne anavezont mui na feiz na relijion.

Hogen an darn-vuia euz ar re a zo catoliked liberal evelse, a zo ep he c'houzout, a gred beza christenien vad.

Bez'ez eus gouscoude unan bennag hag a voar ema ar gaou gantho, ez eo condaonet ho c'hredennou hag ho

scridou, hag e kendalc'hont na mui na meas da drompla ar re a gemer skuer varnezho. Ar re-ma a c'heller tost da vad da lacat e reng enebourien ar feiz. Calz a zo avad na ne ouzont ket emaint gant an hent fall, ar pez ne vir ket outho da veza eun danjer evit ar relijion en ho bro, ha setu perag ar Pab, en hano Jesus-Christ, a zao dalc'h mad he vouez en ho eneb, evel ar pastor a gri var an denved a vel o pellaat dioc'h ar vanden. G. M.

Setu ama petra en deuz respountet hon Tad Santel ar Pab d'ar re a zo deuet d'he gaout d'an 28 a vis guengolo a berz eur rumm-dud a *Civita-Vecchia* a zo en em glevet da labourat a-unan evit skigna en dro dezho a bep seurt oberou mad :

« Etouez an traou o peuz lavaret dinn hag o deuz great eur blijadur vraz d'am c'haloun, em euz remerket ar virionez-ma : ez eo hor buez kemmesket a joaiou hag a boaniou, e vezomp aveichou eürus hag aveichou all reuzeudic, hag e cavomp ive aliez var hon hent merkou a fidelite pere a ro confort d'ar galoun, ha merkou a ingrateri euzuz pere he laka da eugi. Natur an den, douget ato da fallgalouni, a vel, evit guir, en amzer vrema muioc'h a be a dra da gaout nec'hamant eget da esperout. Coulsgoude kemeromp fisians.

« Guelet a rit pegement a leac'h or beuz da veza glac'haret o sonjal er pez a dremen en Itali, en Allemagn, er Suiss, hag e rouanteleziou ha broiou all e pere ez euz kement a dud hag a labour da voal-gass an Ilis ha d'he lakaat a zindan ho zreid. Hogen, ne livirinn ket deoc'h e vezo eb dale fin d'ar malheuriou-ze ; ne livirinn ket deoc'h emaomp, abarz nemeur, o vont da c'hounit ar victor ha da veza laosket e peoc'h gant hon enebourien; mes lavaret a rinn deoc'h e teui a dra zur Doue d'en em ziscouez erfin, petra bennac ne c'houzoun ket peur e raio ar burzud-se.

« Da c'hortoz ar mare-ze, oc'h alian da gaout soursi euz ar vugale hag euz an dud iaouank ; hag an ali-ma a roan dreist oll d'ar mammou, — rac bez'ez euz anezho etouez an niver braz a verc'hed a velan ama, — abalamour ar re a zo mistri brema o deuz lakeat dreist peb tra en ho speret diframma euz a galoun ar vugale hag an dud iaouank peb grizien a relijion.

« Unan euz ar re vrudeta etouez an dud difeiz euz ar c'hantvet diveza a lavare oa red mouga an diveza roue gant bouzellou an diveza euz ar veleien. An dud difeiz euz hon amzer-ni ne gomzont ket evelse ; mes biza a reont da ober ar memes tra, hag ar re anezho a lavar n'int ket ker fall-se ha ne garfent ket mont betec eno, en em lez da veza renet dre an dorn, hag a raffe evel ar re all ma roffe Doue counje dezho.

« Kerzet a reer a diz var hent ar pec'het, ha drouc zo ouz ar veleien en Itali evel e broiou a zo e costez an anter-noz. Er broiou-ze ar c'houarnamant en em emmell euz ar pez a zo e carg an eskibien, a sko var ar re vad hag a recoumpans ar re fall, ha dreist oll ar re o deuz troet kein d'an Ilis ha great faë var he lezennou ken dous, hag o deuz goudeze kemeret a volonte vad ar jaden digant eun den a ra he vestr dezho hag a laka da boueza varnho he zorn pounner evel an houarn.

« Hag, epad ma ro hema cabestr d'an ioulou direiz ha ma ne lez ket an eskibien da ren en ho escoptiou evel tadou an eneou, setu ama petra erru : etouez ministret an Aotrou Doue ez euz hiniennou, poulzet gant an ifern, trec'het ha dallet gant ho zechou fall, hag a zo guell gantho senti ous tud criz evel Aman gueich all ha fallacr evel Sejan, eget senti ouz Ilis Jesus-Krist a zo ato ken tener ha ker carantezuz.

« Mes caozeomp adarre euz ar re a zo brema mestr en Itali hag a gerz var roudou ar re ma comzen anezho bremaïc. Lezomp an traou all a gostez, ha ne gomzomp nemet euz ar pelerinachou : me c'houlen perac eo bet coundaonet ar pelerinachou-ze. Respount a reer eo evit miret na ve dastumet re a dud er memes leac'h d'ar mare mac'h en em ziscouez er vro eur c'hlenvet speguz, henvel ouz ar vossen. Rac-se eta arabad eo mui mont da bardouna, nag en em zastum en ilizou a vandennadou. Eat oar betec difen celebri gouel eun abostol hag eun avieler en eun ilis e pehini e virer he gorf, en eun hevelep feson ma n'eo bet celebret ar gouel-ze egiz ma'z eo dleet, nemet dre m'eo bet ar veleien stard en ho dever, ha dre m'o deuz discouezet ec'h istiment ho henor hag henor ar relijion hirroc'h eget an doujans a dleer da gaout evit an dud.

« Er c'hountrol, ne virer ket ouz ar bobl en em assambli pa vez hano a c'hoariellerez pe a *gomediou*. Evelse, en deiziou diveza, euz bet lakeat dirac he zaoulagad ha discouezet dezhan en eur *gomedi*, e creiz mil blasphem ha mil dra all countrol d'ar respet dleet d'an traou sacr, penaoz oa bet kemeret Rom d'an 20 a vis guengolo 1870.

« Evelse, peb tra a enep Doue hag a enep an Ilis ; peb tra evit an diaoul hag oberou an diaoul. An assambleou sacr a zo coundaonet gant aoun rac ar c'holera, hag an assambleou e pere ne glever nemet c'houez fall ar pec'hejou vil n'int ket difennet, pell dioc'h eno ! Setu aze ar stat reuzeudic e pehini emaomp en amzer-ma.

« Achui a ran en eur bedi ac'hanoc'h oll da zelc'her mad ha da veza ato calounec ha stard en ho tever. Enebit ouz kement tra a zo coundaonet gant ar goustians. Savit ho taoulagad etrezec an Env ; goulennit sicour digant Doue ; clevet a reoc'h moueziou o lavaret deoc'h meur a veich : n'o pezet ket aoun rac ar re a laz ar c'horf, rac ne c'hellont ket laza an ene ; mes o pezet aoun rac ar re a c'hell coll var eun dro ar c'horf hag an ene.

« Ho pedi a ran da gaout soursi euz ar vugale ger en deuz roet Doue deoc'h ; taolit evez m'o devezo eun descadurez kristen, rac danjerou braz a c'hellint da gaout var ho hent. Cassit anezho aliez d'an daol var behini e cavint bara an elez evit ho c'hrenvaat. Dalc'hit anezho pell, pell-pell, dioc'h ar scoliou a zo en ho fenn mistri difeiz hag ato ar blasphem en ho ginou, ha lakit

dirac ho daoulagad levriou hag a raio dezho caret ar mad ha pellaat dioc'h an drouc. En eur ger, implijit ijinn var ijinn evel ma c'hoar caloun eun tad hag eur vam hen ober, hag en em droït varzu Doue ha varzu Mari, evit ma teui Mari da c'houlen evidoc'h ha Doue da reï deoc'h ar grasou a bere o peuz ezom evit eun dra ker santel.

« Ha brema, kit, leun euz a veunoz an Aotrou Doue a roan deoc'h en he hano, deoc'h-hu, da oll dud ho ti ha d'ho kerent, d'ho peleien, d'oc'h eskibien, d'oc'h oberou. Ra zeui ar vennoz-ma da obten deoc'h an nerz da vrezelekaat hag ar c'hras da c'hounit ar victor, ha ra helloc'h beva betec oc'h huanad diveza er pratik euz ar vertuziou kristen.

« Benedictio Dei, etc. »

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizùn.

Pardon ar Zalet.

Pardon ar Zalet-e-harz-Montroulez, er bloa-ma (me a gomz euz ar pardon pehini hen hem gav d'an 19 a vis gwengolo), a dleye beza hag a zo bet modestoc'h eged n'eo boazet da veza. Kalz ho devoa greet ho fardon da zeiz ar pelerinach braz. Evel-kent, n'ez euz ket manket a dud. Ar re n'ho devoa ket gallet dont d'ar pelerinach, a zo deuet da bardona d'an 19 a wengolo. Beza e voa war-dro an daou drederenn euz ar bardoneryen a zo kustum. 13 oferen a zo bet, hag etre 700 hag 800 komunion, d.l.e. war-dro an daou drederenn euz ar pez a a vez ordinal.

An amzer a voa brao braz, hag ar pardon devod evel kustum. Dizurz ebed, trouz ebed, den kuriuz ebed ; netra nemed tud hag a ree ho devosionou ar gwella ma c'hellent.

Araôg teir heur diouz ar mintin e voa tud e tal ar c'hadoryou kovez o c'hortoz ho zro da vont e barz.

Ar gousperou a zo bet kanet da ziv-heur. Goude ar gousperou sermon e brezoneg. An aotrou Rolland, kure Taole, hen deuz sermonet. Kemment ho deuz klevet he zermon, ho deuz he c'havet kaer. Setu ama eun dra bennag anezhi :

« *Ad te clamamus exules filii Evæ.*

« War-zug enn-oc'h, *o Mam a c'hras,* eo e kassom or c'hlemmou, ni bugale Eva, euz all lec'h-ma a exil.

« Setu aze ar bedenn a gass bemdez or Mam zantel an Iliz, ewit he oll bugale, war-zug an hi a zo galvet, ha gant rezon, ar Vam a c'hras, rag ma eo hi he deuz digasset d'eom Mestr an oll grasou, or Zalver Jesus-Krist.

« Kalz euz ar vugale-ze, sivoaz ! ho devoa heanet da unissa ho fedenn gan hini ho Mam. C'houezet gan ourgouill, leun eviziken, a grede d'ezho, a skiant, a zeskadurez, a c'halloud, a izin, penaôz ho divize-hi c'hoaz ezom da bidi Doue, ezom euz he c'hrasou, ezom a skoazel ar Werc'hez Vari !.... Eur baradoz er bed-all evid ar gristenyen vad, hag eun ifern ewid an dud fall, a ! ne zonjent mui e traou evelse ! Baradoz an douar a voa avoalc'h ewit-ho, ha ne glaskent nemet-ha ! ha setu ne zonjent mui nemed d'hen hem benvidikaat dre beb moyen, da glask bemdez plijadurezou nevez, ha d'hen hem roi d'an oll dizurzou.

« Mes Doue, ankounac'heet, disprizet, goapeet, a zo deuet gan he voalennou ; or skoet hen deus dre zaouarn on enebouryen, ha setu ni diskaret evel eur brank sec'h ha brein, diskaret d'an ampoent ma sonje d'eom beza dija savet uheloc'h eged an Nenvou !

« On enebouryen, goude beza lammet digan-eom ners or bro, or zoudardet, pere a gassent gan-t-ho da zimudi gan an naon hag ar riou en ho frizonyou, goude beza diskaret pe devet or c'hæryou kaerra, n'ho deus or c'huiteet nemet pa zonje d'ezho beza on lakeet er bez euz a behini e credent ne c'hallzem mui sevel. A beb tu e klevet lavaret : « Ar Franç a zo maro ! »

« Ar Werc'hez Vari war menez a Zalet he devoa kinniget d'ezhi ar remed ouz he c'hlenved, hé sevoa lavaret d'ezhi : « Distroit oc'h Doue, ha ne varvot ket. »

« Mes ar glanvourez a reas ar skouarn vouza, a refuzaz ar remed, ha setu hi diskennet er bez.

« *Ha ne zavo-hi ken ac'hann ?* A ! or Mam vad, daoust d'on ingratiri, he deus kendalc'het da bidi evidom, da c'houllenn trugarez ewid-om. Diskenn ara c'hoaz en on tonez ; hen hem ziskuez a ra e Lourd, e Pont-Mean ; lavaret a rà deom pidi, unani or pedennou gan he rè, distroi oc'h Doue, ober pinijenn hag e savim euz or bez. « Pedit, pedit, vá bugale, » eme-z-hi, « va Mab « hen hem lez da veza touchet. »

« Mouez ar Werc'hez Vari, en dro-ma, a gommans da veza silaouet. Ar Franç kristen hen hem dol d'he daoulin, a gri etrezeg an Nenv, a c'houllenn gras, pardon, trugarez, a ra pelerinachou. O ! ar Franç a zavo !

« Kendalc'hom da bidi ewid or bro ger ; pedomp ewid an Iliz, or Mam ; pedom ewid ar Pab, on Tad spirituel ; goullennom ma vezo rentet d'ezha dizale ar frankiz a behini hen deuz ezom ewid gouarn erfad Iliz Doue .....

.....

Goude ar zermon *benediction* ar zakramant, ha kerkent an oll da gemmeret penn an hent ewid mont d'ar gær. Eun anter heur goude ne voa mui den varal lec'h.

AN ERMIT.

Ropars Brucard hag ar zarpant.

O comz euz a venez sant Mikeal a zo brema ker caer pelerinach enhan, on eus lavaret e voa eur manac'h, hanvet Scubilion, a'ioa deut da ober hermitach tost d'ar menez-ze, hag en doa savet eno eur gouent hanvet Mendana. Sant Scubilion hag he vignon sant Patern a brezegaz ar feiz hag a reas christenien euz a dud ar c'harterze. Eno e leverer euz a sant Patern ar pez a lavarer ama euz a sant Paul a Leon, evel ive euz sant Derrien

ha sant Neventer, da lavaret eo, e stoliaz hag e strincaz er mor eur zarpant pe eun dragon scrijus a rea distruch braz er vro. Dre ar zarpant pe an dragon-ze ec'h entenler peurvuia ar baganiach, ar fals relijion-ze dre behini an drouk-speret, ar zarpant coz euz an ifern a lakea an dud keiz d'he adori eleac'h ar guir Doue hag a rea evelse he breiz euz ho eneou.

Setu ama petra a leverer divar benn ar zarpant.

Epad ma edo an daou zant Scubilion ha Patern o prezeg ar feiz hag o c'hounit eneou da Zoue dre ho frezegennou hag ar burzudou a reant, ar c'hont Bukan a deuas d'ho c'haout. Ar c'hont-ze a ioa he vaner eleac'h m'ema hirio ilis Villedieu pe Kerdoue. Dont a rea da bidi an daou zant da gas euz ar vro eur sarpant euzuz a lonke tud ha chatal.

— En hanv Doue, emezhan, tud santel, deut da zieubi ar vro euz af loen fero-ze.

Scubilion ha Patern en em lakeas da bidi epad eun dervez hag eun nosvez gant ho leaned, ha pevar dervez goude, Patern gant pevar euz he leaned, en em lakeaz en hent evit mont da di ar c'hont.

Digouezet eno, Patern a lavaraz an oferen, ha goudeze ez eas, gant he ornamanchou oferenna, hag ar groaz en he raok, e prosesion varzu cavarn ar zarpant.

Ar c'hont Bukan hen heuille, gant he vignoned hag ar bobl. Al loen fero a ioa en eur c'hoad dirak chapel sant Bleas. Dre ma tostea ar prosesion, e clevet sutadennou ar zarpant, hag an oll a strafuille, a gomanse crena. Patern a zistroe bep en amzer da rei courach d'ar bobl. Mes pa voant eat er c'hoad, al loen euzuz a sute ker scrijus, ma tec'haz an oll, ha zoken ar c'hont Bukan. Eun den iaouang epken, eur floc'h d'ar c'hont, a chomaz hag a lavaras da sant Patern :

— Va zad, n'o pet ket aoun, me hoc'h heuillo.

— Va mab, eme ar zant, me n'em euz aoun ebet ; Doue zo ganhen, mes c'hui, en em dennit.

— Biken ! me ielo ganeoc'h beteg ar c'havarn, nemet gourc'hemen a rafac'h din mont en dro.

— Va mab, ha fiziout a rit-hu e nerz ho preac'h evit trec'hi al loen spontus-ze ?

— Doue ra viro, va zad. Digant an Env eo e c'hortozan eur burzud ha ne ket digant va c'hleze ; na va breac'h na va c'hleze ne c'hellont netra nemet Doue a rofe he vennos dezho.

— Mad, va map, me a reseo ho cleze; roit-hen, din ma pedin Doue d'he vennigen ; mes na rit netra ganthan nemet lavaret a rafen deoc'h.

Ar floc'h iaouank-ze oa map hena an Aotrou Brucard, unan a dudchentil ar c'hont.

Mont a rejont neuze ho daou beteg ar c'havarn ; Patern a dosteas da genta, hag a c'hourc'hemennas d'ar zarpant dont euz he doull eno dirazho.

Al loen fero trec'het hag evel poulzet gant eun ners ha ne c'helle ket rebarbi outhi, a deuas var ar ger euz he doull, ha kerkent ar zant a daolaz he stol en dro d'he c'houzoug, en eur lavaret :

— Loen euzus, ganet euz a vouenn an drouk, chom didrouz hag ep finval dirag beleg an Aotrou Doue.

Ar zarpant a chomas reud evel pa vije maro. Sant Patern a dosteaz outhan, a goulmaz he stol en dro d'he c'houzoug hag hen roas da ren d'ar floc'h iaouank Brucard.

— Casit-hen, emezhan, da vord ar ster.

Neuze o comz oc'h al loen spontus :

— Bale, emezhan, ha kea da heul ar bugel-ze, rak Doue en deuz he garget da venji he vreudeur.

Al loen euzuz a finvas neuze, hag a heuillaz ar floc'h iaouang evel eur c'hi oc'h heul he vestr.

Eleac'h mont a lamou evel ma zea kent, ez ea goustadig evel eul loen don.

Digouezet var bord ar ster, ar zant a chomaz a za, a dennaz he stol divar dro gouzoug ar zarpant, hag a zavaz he zorn deou varzu an Env en eur lavaret :

— En hano an Doue beo, me a c'hourc'hemen dit, map satan, en em strinca er ster, ha ne deui biken mui er vro-ma. Me a zifen ouzit dont mui da ober droug e douar christen ebet. En hano an Dreinded teir guech santel, ha dre an Aotrou sant Mikeal, sent ha gra ar pez a lavaran !

Ar floc'h iaouang a belleaz, hag ar zarpant diliamet a dolas var ar zant eur zell leun a arrach hag a gounnar ; hogen dre c'hallout Doue e voue red dezhan senti, hag en em strincaz er ster.

El leac'h ma en em strincaz e savaz eun toull don a voue hanvet *Toull ar zarpant*.

Ervez lavarou ar vro, e ranket rei d'ar zarpant-ze, bep mintin da lonca, eur potrik pe eur verc'hig iaouang a zaouzek pe drizek vloas. Pa na veze ket caset dezhan he breiz, e teue euz he doull hag e tistruje kement a gave, goazed, merc'hed, bugale, chatal ; oll e teuent da veza he breiz.

An dud a vrezel o doa clasket meur a vech distruja al loen fero-ze, mes hi eo a ioa bet distrujet ganthan, ha panefe sant Patern, ep dale ne vije bet den er c'harterze.

Ar c'hont Bukan, goude beza trugarekeat sant Patern, a lavaras d'ar floc'h Brucard ;

« N'oas nemet floc'h etouez va zudchentil, iviziken e vezi va c'henta marc'heg, ha te ha da lignez o devezo ato ar c'henta carg em c'hastel. »

Evel a veler, an histor-ma zo henvel mad oc'h an hini a gouter en escopti-ma divar benn sant Paol kenta escop Leon.

Eur prizonier er Prus.

XIX.

Lezet on euz an tri vignon en eun toul en douar dindan eur roc'hel ! Pa voa dihunet Vurtz, eme Villou, ha pa em oa lavaret dezhan penauz oa bet eun troc'her coat dirak dor ar forn gant he vouc'hal, ema a lavaras :

— Brema e credan ema Santez Elisabeth oc'h hon dioual, ha kerkent ha ma vezimp digouezet en Autrich, e lakin devi eur pilet coar dirag he imach.

Me zonje din e voa o vadinat ; hogen o velet penauz e crene he vouez, e sonjiz ervad e comze a zevri. Ne anaie nemeur he relijion, mes eur galon vad en devoa.

Mauris a voue red deomp da zihuna. Ma on divije he lezet, e vije chomet cousket, a gredan, daou zervez dioc'htu. Mauris en doa muioc'h a relijion eget Vurtz. Kenta tra a reas pa voue dihunet, eo ober sin ar groas; ar pez ne vanke morse da ober, boazamant roet dezhan gant eur vam gristen. Evit en em visca ne voue ket pell, n'en doa ken da ober nemet lacat he dreid en he voutou coad.

Neuze e tebrjomp peb a c'hinaouat vara araok mont eu hent. Nec'het e voamp o clask gouzout pe seurt guenoden da gemeret. Dioc'h ma lavare Vurtz on doa da choaz etre tri hent. Me a lavaraz ar guella or boa da ober eo mont dre an hini gouesa ha pa vije ar poaniusa ; rag an nebeuta ma vijemp guelet, an nebeuta tud à zigouesche ganeomp e vije ato ar guella. Va ali a voue cavet mad, hag e kemerjomp a dreuz ar meneziou eleac'h ma zoa e guirionez nebeut a zaremdred, mes ive eleac'h ma zoa teoc'h an erc'h ha ne gavemp tam da derri hon naoun. Abars m'or boa great teir heur vale, Mauris a ioa eat ker skuiz ha ken torret gant ar c'hoant cousket, ma c'houlenne chom a za da voredi ; red e voue deomp he gontragn da vale. Er penn kenta e valee guelloc'h egedomp-ni, mes iaouang evel ma zoa, he nerz a ioa deut trum da vancout.

An noz a ioa tenval sac'h, ha me o steki va zroad oc'h eur mean a dorras va botez. Guella pez a ioa ec'h elliz he stalamarda e c'hiz bennak gant eur mouchouer, rak m'am bije ranket bale diarc'hen, va zreid a vije bet scornet ha ne vijen ket eat a bell.

Etre daou Vurtz a ioa eat eun nebeut araog, hag her c'hlefjomp laouen braz o crial ouzomp : eul lochen ! eul lochen !

— Oh ! eme Vauris, neuze avad e raimp eur pennad cousk ! Ar potr kez ne c'houlle nemet cousket.

E guirionez bez'ez oa eno eun doare lochen, henvel oc'h lochennou ar c'hlaouerien, savet eno gant eur c'hantonier evit dont di da zisc'hlavi pa veze fall an amzer. Ar pez a reas deomp cridi oa lochen eur c'hantonier, eo ma zoa enhi benviachou da labourat var an hent ; ar pez a ziskueze deomp ive edomp e kichen eun hent bras. Me a frotaz eun alumetezen, hag e veljomp ez oa e creiz al lochen eun doare oalet, hag eun dornadik keuneut seac'h e kichen. Dioc'htu e voue c'hoezet tan ; ha neuze en em lakejomp da furcha. Caout a rejomp diou skudel bri, tri aval douar, hag eun tam fourmach, neuze eur morzolig, enn nebeut tachou coz hag eur gos leren.

Kementse a ioa nebeut a dra, ha ma o divije bet talvoudegez, credabl ne vijent ket chomet eno. Hogen evidomp-ni oant eun tenzor.

Gant dour erc'h, eun delien vara bennag, eun draillen gig, eun tamik fourmach hag an tri aval douar, Vurtz a reas deomp eun tam bouet hag a voue cavet seul c'hoecoc'h ma n'on doa ket bet pell a ioa a vouet aozet, ha ma tigasas tomder en hon izili. Epad ma rea Vurtz he geusteuren, Mauris a rea tan, ha me a gempenne va botez torret gant coz tachou, coz leren ha morzol ar c'hantonier.

Epad ma edomp eno en hor plijadur, e clefjomp eun dra bennag o c'hrognal e kichen dor al lochen. Lamet a rejomp gant benviachou ar c'hantonier. Me a gavaz en ho zouez eur vouc'halik vian, Vurtz a grogaz en eur pi, ha Mauris a gemeraz he vas. Fallout a rea deomp en em zifen bete'r maro. O veza eat beteg an nor, e veliz eun dra bennag oc'h en em asten dre zindan, eun dorn pe ne vouien ket petra oa. Me a scoaz eun taol bouc'hal, ha kerkent e savaz er meaz eur iud scrijuz. Eur vanden vleizi eo a ioa o clask dont el lochen, ha pao unan anezho am oa distaget. Ar bleizi ne dejont ket cuit gouscoude ; pellaat a rejont epken dioc'h an nor, hag e chomjont eno en eur c'helc'h, ha dre ar goaskou e velemp ho daoulagad o lugerni evel kefiou tan.

Vardro eun heur dioc'h ar mintin e savaz al loar, ha ni a zonjas neuze ive en em lacat adarre en hent. Pa deujomp er meaz euz al lochen, ar bleizi a ioa eno c'hoaz, o c'hrognal an eil oc'h egile.

— Potred, a lavaras Vurtz, ato prest da zistaga eur marvail bennak, ni on eus great hor c'heusteuren ; grit hoc'h hini brema ive evel ma kerot ; lakit, mar kirit, ar ber oc'h an tan, ni lès al lochen ganeoc'h. — Ar bleizi avad, evit doare, n'o doa tam kik da lacat oc'h ar ber, hag eleac'h mont el lochen, e teujont var hon lerc'h.

N'on doa ket a aoun razho, rak brema oamp armet mad. Me am oa caset ganhen ar vouc'hal, ha Vurtz eun hors da derri mein. Ma vije deut ar bleizi tost deomp, on doa peadra d'en em zifen outho ; mes ne deujont ket ken tost-ze.

Ni avad a voue nec'het pa voamp deut er meaz euz al lochen. Eur bern erc'h a ioa coezet euz ar menez var an hent, ha red eo e vijemp bet diouallet gant santez Elizabeth, rag ar dolzennad erc'h-ze a c'helje beza coezet var al lochen, hag hor flastret epad ma kemeremp hor plijadur enhi.

Hogen ama e voa beac'h varnomp o clask tremen dreist ar bern erc'h-ze en doa da nebeuta ugent troatad hueldet. Pa voamp cripet varnezhan gant calz a boan, e vouemp nec'hetoc'h c'hoas. Eun toul evel eun islong a ioa en tu all dezhan, ha ne c'hellemp disken e giz ebet.

Eur vezen sapin discaret hag a ioa c'hoas stag oc'h an douar dre he griziou, a zervichas deomp da bont da zevel var ar menez ; hogen ne dejomp ket a hed ar c'horf guezen-ze ep regi hon dillad ha ribinsa hor c'hroc'hen e meur a leac'h.

G. M.

Maze Letern. — Er sizun diveza on eus bet adarre kelou euz a Vaze Letern hag euz he vision. Evit doare

ne dea ket ar bed ganthan ker couls ha m'en divije caret; siouas pep micher e deuz he zrubuillou.

Maze en doa bet eun nebeut arc'hant digant ar re o devoa he gaset da rei mission var ar meaz, ha keit ha ma padaz an arc'hant-ze, ez eaz ive mad ar stal ganthan. Great en doa he zisken en eur hostaliri vraz e kerik L..., hag ac'hano e zea, a ziou hag a gleis, da ober baleou var ar meas. Hogen abenn eun nebeut derveziou ar ialc'h en em gavas da veza goullou, hag ar missioner en em gave nec'het.

— Asa, a lavare Letern, an doctored-ze o deus va ancounac'het evit doare. Penaus gouscoude e sclerijennin-me ar vro pa n'am eus mui a eol da zelc'her goulou em letern? Red eo din mont d'ho c'haout da zigas da zonch dezho euz ho dever. Ia, mes penaus mont ac'hann ep paea ar pez a dlean? An tavarniour zo goest da lakat cregi em c'hollierou.

E guirionez an davarnourien o deus fri tano, hag a voar dioc'htu p'eur e vez rond ha peur e vez plad ialc'h ar re a zarempred ho zi. Ama, beteg ar vitizien a roe da anaout da Vaze e c'houient oa crog ar c'hlenvet moan en he ialc'h.

Goude beza diskuezet, en derveziou kenta, calz a brez d'he zervicha, brema, pa c'houlenne eun dra bennag, e vije lavaret oant oll bouzar. A hent all eaz avoalc'h oa gouzout ne voa he vouez na ken huel na ker rog evel pa en doa peadra da baea ar pez a c'houlenne.

Maze eta a scrabe he benn, hag a fors da scrabat, setu eur zonch vad o tont dezhan.

— Ma zafen, eme Letern, da gaout an Aotrou Person! hennez a c'helfe va zenna a nec'hamant. N'eus ket d'an dud a iliz evit rei d'an oll, pa o deus da rei, ha zoken d'ho enebourien, pa ho guelont en izom.

Deomp da velet. Ha var gementse setu Maze Letern o vont d'ar presbital.

— Aotrou person, ne ouzon ket ha c'hui am anavez; mes clevet oc'h euz, ep mar, comz ac'hanon, hag ober a ran ama eur vicher ha ne dle nemeur plijout deoc'h. Me, Aotrou person, a zo bet savet gant eur vam gristen, ha bete va zregont vloaz ez oun bet, a gaf din, christen mad avoalc'h. Hogen neuze o veza great anaoudegez gant doctored difeiz, hag oc'h en em gaout ber evit gallout maga ha guisca greg ha bugale, em euz asantet gantho en em lacat da ober ar vicher o deus roet din. Mes o velet feiz an dud divar ar meaz, eo croget ar morc'hed em ene, hag e fell din distrei d'am labour ha gounit va bara en eun doare honestoc'h.

Eun dra am laca nec'het. Ugent lur a dlean en davarn ma zoun diskennet enhi. N'em befe nemet eur ger da lavaret d'ar re o deus va digaset ama evit reseo an ugent lur-ze ha muioc'h ive. Hogen ne fell din mui caout bentidigez ebet gantho, ne ket va zouelli a rafent adarre. Ma c'helfac'h presta din an ugent lur-ze em zavetefac'h, ha me a iafe didrous da labourat adarre var ar vicher a rean kent.

— Clevit, va den mad, ne c'hellan ket gouzout hag hen zo guir ar pez a livirit; o pet sonch avad hag e c'hel fac'h va zrompla-me, ne dromplot ket an Aotrou Doue.

— Oh! Aotrou Person, ho trompla! oh, bezit dinec'h.

Hag ama ar missioner en em laca da ober eur pennad gouela.

— Sellit, eme ar belek, setu aze tregont lur; mes o pet sonch, ma na rit ket euz an arc'hant-ze an implij a livirit din a reot, eo peorien ar barrez-ma eo a laerot, ha ne ket me.

— Mil bennos Doue deoc'h, Aotrou person; savetei a rit var eun dro va ene, va buez ha va henor. Abenn varc'hoas da noz e vezin adarre o labourat var va micher evel eur guir gristen. Ha Maze kuit en eur ober eun eil pennad gouela.

Eur vech avad ma voa eat er meaz euz an ti, an hini hini en divije guelet pebez min a rea Maze Letern, a vije bet souezet. Goude beza tennet he deod euz he c'hinou, en eur lavaret: Ia, te rai eur c'hristen ac'hanonme, setu hen o chom a za. Eur sonch all a ioa deut dezhan:

— Setu dek scoet em godel, eme Vaze; mes mar ho roan d'an tavarniour, emaoun adarre bremaig er seac'h! D'ar person-ma em eus c'hoariet eun droik vrao, daoust ha ne venn ket goest da lacat an tavarniour ive ebarz eun tamik? Ma comsfen brao avoalc'h outhan, e vé goest d'am lezel da vont kuit ep paea va dle. Guelomp.

Mont a ra d'he zavarn, hag o velet an ear otuz a gemere, an tavarniour hag he vitizien a velas dioc'htu e voa deut dour d'he vilin euz eun tu bennag. Euz a beleac'h? Ne vouient ket, rak nicun anezho ne zonjaz e voa bet er presbital, rag he glevet a reant bemdez o tistaga berniou geier a eneb an dud a iliz hag a relijion.

Letern a laca servicha dezhan eul lein a zoare.

Neuze e c'half an tavarniour da zont da drinca ganthan evit efa d'he iec'het araok ma zaje kuit; rag, eme Vaze, mont a rancan da gær L... eleac'h ma zoun galvet gant tud a reng huel o deuz izom ac'hanon. Hogen ne ket echu va labour er c'harter-ma; abenn eun nebeut derveziou e tistroin, hag evel ma c'hen em blijan en ho ti, em eus sonch da gemeret adarre va lojeiz ama. Pegement a dlean deoc'h?

— Oh! evit ar pez a dleit ama ne ket bras.

— N'eus fors, ne garan ket lezel dle var va lerc'h.

Mes pa zonjan, livirit din, mont a ra mad ar bed ganeoc'h ama?

— Evelse ive, goustadig avoalc'h; ne ket braz ar gounidou.

— M'hen douete; gouscoude, c'hui etrezoc'h tavarnourien a ra eur vad dispar dre ar vro. Panefe c'hui ar veleien hag an noblans a raje ar pez a garjent. Hogen ar re ac'hanoc'h a voar ober mad ho micher, a c'hell brao ha kempen ober ho c'hotegan d'an oll laboused du-ze.

Mes livirit din, ha ne deo ket eun tamik pounner ar guiriou? N'o pet ket a oun evit comz ouzin, rag, ep en em fougeal, ama ez euz eun den hag en deuz eun tamik cred, hag a c'hell renta servich deoc'h.

— Pounner? ia, lavaret mad a c'hellit. Mar kendalc'h evelse, ep dale ar re a vers guin d'ar re all n'o devezo nemet dour da efa ho unan.

— M'hen douete; hogen me am eus mignoned duze e penn ar c'houarnamant, hag abenn eun nebeut ama, m'hen asur deoc'h, em bezo laket bianaat ar guiriou var an efach. Abenn ma tizroin ama, em bezo kelou mad da rei deoc'h var gementse.

Hogen, lavarit din-ta; pegement a dlean deoc'h?

— Oh! evit ar pez a dleit; ha p'eo guir e tleit dont adarre, e paeot an oll en eur vech.

— Oh, evit an dra-ze avad, ken eaz e cavan paea eur zom vad dioc'htu evel paea a nebeudou.

Mad, neuze, kenavezo; ma na deuan ket er sizun genta, e c'hellit beza sur e vezin ama en derveziou kenta euz ar sizun varlerc'h. Ha var gementse setu Maze Letern en hent.

Biscoas n'oa bet laouenoc'h o vont euz a geriaden ebet. Dek scoet an Aotrou person ganthan en he c'hodel, hag he davarniour paet gant eur c'henavezo. Ar chans a ioa ganthan en dervez-ze.

Evelse e vusc'hoarze o sonjal en he davarniour, hag e lavare outhan he unan: Ia, ia, labour a pezo da c'hortoz ar sizun ma teuin-me d'as kuelet! Gras dit, da c'hortos, da rei digemer da eul labous all bennag eveldonme.

Pa voa eat eur pennad, e teuas dezhan eur sonch all. He zoctored n'o doa digaset guennek dezhan abaoue m'oa deut d'he vission, hag e tlient dezhan eur zomik vrao, ervez ar bromesa o doa great.

— Dek scoet am euz, eme Letern, ha gant an dra-ze e c'helfen mont da ober eur brezegen bennak var ar meas. Ne din ket avad. Ar re-ze a zonch dezho e labourin-me evit netra? Hag e lacaint an oll arc'hant en ho godel, o lezel ac'hanon-me ama da c'hlaouri gant an naoun? Mont a rencan d'ho c'haout, ha ma na roont ket din ar pez a dleont, me ielo kentoc'h da verza chapeledou eget na chomfen da ober ar vicher-ma.

Var gementse Maze a ia var eün d'ar gær-benn da zihuna he batroned. G. M.

Kimiad ar vissionerien.

En er vro gaër me so ganet,
Gand tud a lorc'h me so maghet,
Ha koulzkoude me a lavar,
Hen ansao a ran eb glac'har:
Kenavezo va bro gher Breiz.
Kenavezo va c'herent keiz.
Jesuz a so deut d'am ghelver
Ha chelaou he vouez a ranker.
— Va map, emezha, er sao heol
Ez euz aleiz a dud direol,
E skeud ar maro azezet
Daoust a m'int gand va goad prenet.
Sao buan, va map, m'ar am c'harez
Kass sklerijen d'an divadez
Kerz en hent mad d'he zialben
Em c'harantez d'he ziorren.
Bale dispount hag huel da ben
Na deac'h ket dirag an anken,
Ganez bepret me a vezo
E peb kamet me d'ha vlenio.
Skuisder ha nec'h oll a dremen
Kerkent evel ar goumoullen,
A Vreiz d'ar Chin an hent so ter
Ac'hano d'an Env eo goal ver.
— Er c'hiz-se Jezuz a gomzaz
Ha va c'haloun a entanaz
Nerz a roaz din da lavaret
Kenavezo d'am bro garet.
— Kenavezo, va mam, va zad
Sec'hit daëlou ho taoulagad
Var ho map ne hirvoudit ket,
Evidoc'h ne d'eo ket kollet.
Gweach all da Zoue c'hui am goëstlaz
Ha dezha c'houi am c'hinnigaz
Hirio am c'hemer euz ho touez
Ganen meulit he drugarez.
Kement a ro ho bugale
A bell da brezeg lezen Doue
Beteg er bed ma, c'hell gortoz
Varnezho ar brassa bennoz.
Va breudeur ha va c'hoarezed,
Va zad ha va mam ker karet,
Eur veach c'hoaz oll kenavezo,
Kenavezo en hor gwir vro.

J. Favé.

Soudardet christen ha devot. — Er Spagn, evel ma c'hoar an oll, ez eus brezel, tri pe bevar rum o clask caout ar gounit, an dispac'herien o clask distruja oll eno evel ma clascont ober e leac'h all. Hogen eno ive, arme ar gatoliked, ar re zo o stourm evit ar guir, a c'helfe servichout da skuer d'ar guella christenien. Trei a ran ama e brezoneg eur pennad lizer scrifet gant eur Saoz, eur protestand:

« Soudarded Charles VII, euz a brovins Guispuscoa, a zigas da zonch din, e meur a c'hiz, euz a zoudarded ar scos. Tud honest int; ha beva a reont gant nebeut a dra. Espern a reont muia ma c'hellont; n'em eus guelet morse tud ken dizispign. Ober a reont eul leo hag ouspen evit clevet an oferen hag ober ho deveriou a relijion, hag heuz o deuz oc'h kement a zouk d'ar pec'het.

Soudarded Lizarraga a laca lavaret ar chapeled e penn peb bataillon, hag ouspen-ze e clevont an oferen bep mintin. Pa vezont en hent, bevech ma reont eun ean, ar beleg var varc'h e kichen ar c'hommandant, a ia euz an eil penn d'egile euz ar vanden, en eur lavaret a vouez huel al litaniou pe bedennou all. Oll ho gueler discabel, o respont, ha ne glever ket eur ger en ho zouez. Clevet a rer epken trouz ho zreid pa en em lakeont da vale.

E guirionez ar pedennou-ze a zo solanel, hag a sco me ne ouzon ket pe seurt taol var ar speret dreist oll pa en em gavomp en eur goask moan bennag o treuzi ar

meneziou, pa eaner da lavaret al litaniou er mare ma za an heol da guzet ha ma veler he vannou diveza o para var gern eun duchen bennak.

Neuze ar Jeneral, an ofiserien, ar zoudarded, en em laca a eur vouez da gana himn caer sant Ignas a Loyola ; caout a ra deoc'h e za ar c'han pell diouzoc'h da vervel, mes ar vouez, o steki oc'h ar meneziou, a deu en dro, hag e clevit eun ecleo ar c'haera o respont ouzoc'h.

Pa vez echu ar pedennou, ar Jeneral hag an ofiserien en em laca da gozeal ; ar zoudarded avad a chom sioul eur pennad mad c'hoas. Pephini anezho en deus c'hoas eur beden bennak da ober en he bart he unan.

Ha ne gaf ket deoc'h, lenner, guelet eno hon tud divar ar meaz o lavaret ho grasou dioc'h an noz ?

Pa vez echu ar beden a vouez huel, pephini a chom eur pennad da bidi goustadik en he bart he unan, da zonjal en he izomou, ha da c'houlen eur c'hras bennag evithan he unan pe evit unan bennag euz he gerent pe he vignoned.

Setu aze hag a zesk deomp e zeo ar relijion catolig ar memes e pep leac'h, e pep bro, ha ne deus nemethi hag a ve guirion, n'eus nemethi hag a deufe deomp digant Jesus-Christ, tad an oll gristenien.

Bara marc'had mad.

Evel ma zeo tano an ed er bloa-ma, ha cre an avalou douar, ez eus clasket lacat euz ar re-ma da greski ar bleud, evit caout bara guelloc'h marc'had. E minic'hi Sant-Athanaz, e Kemper, ez eus great eun esa, hag e leverer ez eus great bara mad gant eun nebeud avalou douar etouez ar bleud all. Setu ama an doare d'en em gemeret evit an dra-ze, ervez a leveront.

Lacat da boazat en dour c'huec'h lur varnugent a avalou douar. Pa vezont poas mad, ho discroc'henna ; neuze ho filat beteg ober toaz anezho. Goudeze ho sila dre an tamouez pe dre ar sil evel ma rer evit an danvez iod kerc'h.

Lacat neuze en toaz avalou douar-ze dek lur vleud, tri lur goell toaz ha pevar litrad dour goude beza laked en dour-ze eur verennadik goell bier. Goude beza mesket kementse, hen lezer da c'hoi eun heur anter pe ziv heur. Neuze e laker unnek litrad all a zour e pehini e taoler vardro ar bempet euz a eul lur c'hoalen (85 gr.) En toas-ze laket tano e taoler daouugent lur vleud, hag e vesker ken na vez great anezhan toaz a zoare. Neuze e troc'her pe e torrer an toas-ze a damou, evit ober torziou pe vouchennou, hag e laker pephini en eur gest pe eur scudel goat, hag ho lezer eno ken na vezont savet mad. Pa vezont savet avoalc'h, n'eus nemet ho c'has d'ar forn. Pa vez goret mad ár forn ar bara a bevar lur ne c'houlennont nemet vardro pemp minut ha tregont, eun tamig ouspen eun anter-heur, evit poazat.

An niver luriou bleud hag avalou douar on eus merket ama, a ro euz a eis lur ha pevar ugent da bezarzek lur ha pevarugent a vara, ervez ar vadelez euz an avalou douar hag euz ar bleud.

Setu ama e chifr an danvez implijet :

C'huec'h lur varnugent avalou douar deut da bevar lur varnugent oc'h ho c'hignat.....	24	lur.
Bleud guinis.....	50	—
Goel toas.....	3	—
Goel bier.....	«	— 125 gr.
C'hoalen.....	«	— 85 —
Dour.....	15	litr.

Pephini, ervez ar priz euz ar bleud hag euz an avalou douar, a c'hell guelet pegement a c'hounezer var eur forniad vara evelse.

Canton Locronan Leon en deus choazet evit conseiller jeneral an Aotrou Tissier. An Aotrou Tissier en deus bet 1530 mouez ; an Aotrou de Miniac en deus bet 1039.

Ar *Scol-normal* e Kemper, a behini on eus comzet kentoc'h, a dle digeri d'an trede a vis Du. N'eus ket gallet he digeri kentoc'h abalamour d'al labourou a ioa da ober evit kempen an ti hag he lacat e doare.

Dissul diveza, an Aotrou'n Escob a zo bet e Montroulez o lacat en he garg an Aotrou Rolland, person canton Lanmeur, hanvet person canton hag arc'hbelek Sant-Vaze Montroulez.

E Vien, en Autrich, ema brema an exposition vraz. Eno ez eus jureed euz a bep bro. Ar scoliou dalc'het e Frans gant leanezed, o doa caset di ive lod anezho labourou great an nadoz da ziskuez. Nao euz ar scoliou-ze o deus bet priziou.

Eur c'helou a skigner eun nebeut zo er c'hazetennou en em emel euz al labour douar. Lavaret a rer ez eus cavet an tu da ober sucr gant a bep seurt danvez, hag e teui ep dale ar sucr da veza ker couls marc'had hag ar c'hoalen. Ha guir eo ar c'helou-ze ? Evidon-me ne gretfen ket hen asuri.

En em dromplet oamp er sizun dremenet o comz euz a varo an Aotrou Mengant ; merket on doa e voa professor e scolach Lesneven. An Aotrou Mengant a ioa e penn Seminer bihan Keroulas e Castel-Paol.

An Aotrou Carval, nevez beleget, zo hanvet vikel e Pleyber-Christ. G. M.

ABOSTOLÁCH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS HERE.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

DISSADORN 25 HERE 1873. N° 456 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 25 Here 1873.

An danvez ne roont ket an eürusdet. — Ar re baour o deus peuvuia avi oc'h ar re binvidig. O velet ho buez dibreder, ho bevans c'hoek, an dillad caer a zougont, ec'h huanadont hag e leveront : setu aze tud hag a zo ebat dezho ! setu aze tud eürus ! mes ne velont ket an nec'hamanchou, ar poaniou speret, hag aliez ive ar poaniou a gorf a zo oc'h heul ar binvidigez. Doue en deus rannet he lod da bephini, euz ar vad hag euz an droug, er vuez-ma, hag aliez an hini a evesai mad a velo ez eo meur a vech ar pinvidig reuzeudicoc'h gant he oll danvez eget ar paour e creiz ar baourentez. Oll danvez ar bed-ma ne c'hellont ket carga eur galon ; ha pa en defe eun den madou ep gallout ho niveri, mar deu da heul ar madou-ze, evel ma tigouez peurliesa, eun tamik clenved, eur boan bennag a gorf pe a speret, setu an den reuzeudig, hag o caout avi zoken oc'h ar paour a vel iac'h ha dizoursi daoust d'he vuez tenn.

Brema ez euz eur pennad amzer, eur Saos a deue da Bariz, evel ma teu calz euz ar vro-ze e Frans evit guelet ar marvaillou. Arc'hant o deuz aleiz ar Zaozoned hag e caront ho dispign o redek bro. Hema en doa clevet ez oa er gær benn euz ar Frans eun Aotrou pinvidik dreist, hag en doa eur palez caeroc'h eget hini ar roue.

— Aoh ! iez, eme ar Saos, me renk guelet ar palez-ze. Hag hen da c'houlen digor.

Eur mevel a deu d'he zigemeret, hag her c'has da velet an traou a ioa er palez, evel ma felle dezhán.

— Aoh ! iez, eme ar Soaz, o tremen dre ar gegin eleac'h mac'h aozet eul lein a zoare, ho mestr a dle caout kegin vad.

— Va mestr, eme ar mevel, ne zebr tam euz ar bouet mad a velit da aoza aze ; an dra-ze zo evit he vignoned hag ar re a zarempred he di.

— Hag hen penauz e vef ?

— Va mestr ne gemer d'he bred nemet eur banne leaz hag eun tam pinochez pe eul legumach-all bennak.

— Kundu doc'hor ; hag e ra Coraiz evelse ato ?

— Epad ar bloas.

— Setu ama da viana, eme ar Zaos eat en eur zal, setu ama hag a dle ober plijadur dezhan sellet outho !

— Siouas, va mestr zo couls lavaret dall, ha ne deu morse da zellet oc'h an traou-ze.

— Iez eme ar Zaoz, ar re-ma da viana a ra plijadur dezhan da glevet, rak guelet a ran ama benviachou muzig a bep seurt.

— Oh ! va mestr ne vez morse o silaou ar muzig a vez ama ; rag araok ma vez deut an noz eza ato d'he vele, en esper gallout cousket eur pennadik bennak.

— Er jardinou aze da viana e tle caout plijadur o pourmen, rak guelet a ran int dudius da velet.

— Allas, va mestr ne c'hell ket bale ; he oll amzer a zo red dezhan da dremen en he vele pe en he gador.

— Aoh, iez, ho mestr a dle beza enouet bras ?

— Ia, enouet braz evel a livirit, Aotrou.

— Ho mestr n'en deuz plijadur ebet ?

— Eo, oc'h ober vad d'he nessa ; eul loden vad euz he zanvez a ro d'an dud izomek. — Eüruz ar re binvidig a ra an implich-ze gant ho danvez.

Sant Mikeal. — O coms euz ar pelerinach a rer er bloa-ma da venez Sant-Mikeal, eun tad a gompagnunez Jesus, an tad Ramiere, a lavar evelen :

Unan euz a vadoberou Jesus-Christ e kenver ar Frans, eo ma en deus roet Sant Mikeal dezhi evit difennour.

Ar braz euz an theolojianed a lavar, hag ar gredeu gommun eo e voa bet Sant Mikael carget da zioual pobl Doue, hag en deus bet ar gark-ze bete m'eo deut map Doue var an douar. Meur a c'her euz ar Scritur Sacr a ro da gridi kementse.

Hen eo a lakeas d'ar maro bugale hena an Ejipt, hag a dennas ar bobl a Israël euz a dre daouarn Pharaon.

Doue hen lakeaz en he leac'h evit ho lacat da dreuzi ar mor ruz, hag evit lacat doureier ar mor-ze da lonca

ho enebourien. Hen eo a roas, dre urz Doue, taolennou al lezen da Voizez var menez Sinaï; hen eo a valee e penn bugale Abraham, a dreuz ar gouelec'hiou, en deiz e furm eur goumoullen, en noz e furm eur golonen dan.

Divezatoc'h, e penn arme ar Machabeaned, e stourme oc'h Antiochuz hag he zoudarded hag ho discare gant birou tan. Setu aze, a lavaran, ar pez a gred an darn vuia euz an doctored.

Hogen mar en deus Sant Mikeal difennet an ilis pa voa c'hoas cuzet dindan al lezen goz, ha ne dle hen ket he scoazella c'hoas muioc'h brema pa zeo en em ziskuezet d'ar bed gant he oll gened, pa en deus Jesus-Christ he goalc'het gant he c'hoad, hag he c'hemeret evit pried var ar groas? Cabiten euz a arme an Env, carget da gonsoli eneou ar purgator ha da denna ac'hano ar re zo purifiet avoalc'h, eo red e veilfe ive var an iliz a zo ama o stourm, e vrezelecafe ganthi hag he lacafe da gaout ar gounit. Rag an iliz, en tri stad ma he c'havomp, en Env, er purgator ha var an douar, ne ra nemet eur c'horf en deus Jesus-Christ evit penn ha calon, ha ne glask nemet eun dra, gloar Doue.

An iliz a zo e pelerinach ama var an douar, e deus muia izom sicour euz an Env. En Env, abaoue ma zeo discaret Lucifer ac'hano, ema ar peoc'h o ren evit ato; er purgator ez eus poaniou cris da c'houzanv, mes n'eus danjer ebet d'en em goll; ama ema ato ar vrezel etre bugale Doue ha bugale Satan, hag ez eus dre-ze izom ato euz eur c'habiten galloudus.

Ha ne ket ar skeuden a gementse eo a gaver en Apocalips. Eur c'hreg, eur gurunen var he fenn, o kunudi gant ar boan, prest da vouilloudi; en he c'hichen eun dragon o c'hortoz he bugel da zont evit he lonca. Hogen Sant Mikeal a zired, ha dre ar c'hallout en deus bet digant Doue, e tol an dragon var goenn-he-groc'hen, hag e savete ar vam hag ar bugel. Evelse a oad en oad, an dragon, dindan furm kement herezi ha kement fals creden a zo bet, a glask lonca ilis Doue, guir vam ar re choazet, a glask he distruja, hi hag he bugale.

Guella pez zo, sant Mikeal a zo eno, ganthan en he zorn he gleze noaz ha lugernuz, hag evel ma en deus trec'het an droug-ælez en Env, ho zrec'h ato ama ive var an douar. Hag an iliz a chom ferm en he za; ne ra van evit an oll daoliou a scoer varnezhi.

Hogen euz a betra en em zervich Doue evit difen he iliz a zirak daoulagad an dud var an douar? Euz a eur bobl dibabet ganthan da behini en deuz en eun doare bennak laket he gleze en he zorn. Araok Jesus-Christ ar gark-ze a ioa roet d'ar bobl a Israël; abaoue Jesus-Christ eo roet d'ar bobl a Frans. Setu ar pez a greder. Mes mar doa sant Mikeal guech all patron pobl Doue pehini n'en devoa nemet ar skeud hag ar bromesa, e tle beza ive patron ar bobl en deuz ar virionez; ha setu perag e credomp ez eo difennour ar Frans.

Evelse, eun nebeut araok ma voue distrujet Templ Jeruzalem, ha ma voue caset ar iuzevien ama hag ahont er broiou estren, e voue clevet an ælez a zioualle an Templ o lavaret; deomp ac'hann; hag eun doctor a douez ar iuzevien a lavare a neuze e tlie sant Mikeal beza carget da zifen broiou ar C'huz-heol. Credabl eo ta an Arc'hæl euruz a nijas neuze varzu Rom, ha goudeze varzu ar Frans a zavaz ep dale evit beza goard ha merc'h hena an ilis.

Pedennou evit ar Frans. — Pedennou a dle beza great evit ar Frans, brema pa za an deputeed da zistrei d'ar Gambr. Cals tud vad o deus sonjet ober eun navet, araog ar pedennou publik-ze, evit ober epad an navet-ze eur binijen bennag ha tenna trugarez an Aotrou Doue var ar Frans.

Dreist oll eur Vreuriez hanvet Breuriez Itron-Varia ar silvidigez a glask skigna an devosion-ze. Ar re zo er vreuriez-ze a zo pedet da ober eun navet a binijen a zigoro d'an deis kenta a vis Du. An deis laket evit ar iun a vezo d'ar guener varlerc'h, 7 euz ar miz, hag ar gommunion d'ar zul 9.

Ar re n'emaint ket er vreuriez o deus gouscoude izom ive da bidi evit ho bro, hag a c'hell ive en em unani gantho evit tenna trugarez an Env var ar Frans. Evit eun dra evelse den ne c'hell lavaret: me n'em eus netra da velet. Ar beden a c'hell unani an oll, ha ne ra drouk da zen. Ar beden a zao bete Doue, hag a deu a benn euz ar pez ne c'hell ket an den da ober anezhan he unan. Ar beden e deus gounezet muioc'h eget a c'hellemp da esperout, hag a c'hounezo c'hoas mar caromp. En amzeriou a drubuil hag a nec'hamant, ar beden eo silvidigez ar c'hristen. — Setu ar pez a lavar rener breuriez Itron-Varia ar silvidigez, oc'h alia an oll da bidi evit ho bro.

G. M.

D'an 20 a vis guengolo pemp cant den iaouank a Rom a zo eat da balez ar Vatican da reï d'hon Tad Santel ar Pab eun desteni nevez euz ho c'harantez hag euz ho fidelite, ha da verka dezhan an esperans o devoa e teuje eb dale an Ilis da recour he guiriou, ha vikel Jesus-Krist da gaout adarre he c'halloud a roue. Setu ama ar respount en deuz great dezho an Tad Santel:

« Ar pez a esper an hini en deuz comzet en hano an niver braz a dud iaouank dibab-ma, rezolvet mad da gerzet bepret en hent euz ar virionez hag euz al lealdet, me hen esper ive, hag a zo a unan gantho e kenver ar poent-se. Evit reï da anaout guelloc'h a-ze e sonjan ar pez a zonjont, hag ema e va speret va unan ar pez o deuz lavaret, ez ann da gounta eun histor tennet divar ar Scritur sacr, a deu brema em memor.

« Ar bobl a Israël a ioa he enebourien en dro dezhan, dreist oll, ar Madianitet, hag hen a ioa paket e creiz evel e creiz eur c'helc'h. Neuze, ne oue ket ebken nec'het abalamour ne c'houie ket penaoz e troje ar stal, mes cregi a reas aoun ennhan, an aoun-ze a deu evel eur barr-terzien, a laka ar galoun da veza sempl, hag a ra difiziout euz ar victor, pa zeuaz breac'h oll-galloudec an Aotrou Doue d'en em ziscouez ha da reï da anaout oa hen hag hen ebken a dlie lakaat Israel da c'hounit, evit

ma c'helje peb hini lavaret: *Digitus Dei est hic,* dorn Doue a zo ama.

« Ar iuzevien a ioa neuze gouarnet gant barnerien, ha d'ar mare ma comzan anezhan, Jedeon, evel a c'houzoc'h, eo en devoa ar garg a varner. Doue a roas urs da Jedeon da ober eun dibab etouez ar bobl, da lezel er gear an dud aounic, ar re a vanke a galoun, ha da gass ganthan ar re o devoa eun ioul beo da vrezelekaat evit ho zud, evit ho madou, evit ho guir. Rac Doue a felle dezhan discouez e vije he unan e penn ar vrezellourien, ha n'oa nemethan hag a c'helje reï an nerz da c'hounit ar victor. Ha setu hen o lavaret da Jedeon: re a zoudardet zo c'hoas; cassit anezho var ribl ar ster hag eno e veloc'h piou a vezo mad da zelc'her ganeoc'h. Ar re a blego ho c'hein hag a ielo var bennou ho daoulin evit eva dour, cassit anezho d'ar gear; ar re a jomo en ho za hag a gemero dour gant ho dorn evit eva, ar re-ze a joasoc'h evit difen va fobl.

« Hogen, ne oue nemet tri c'hant hag a evas dour gant ho daouarn eb mont var bennou ho daoulin, da lavaret eo, nebeutoc'h eget n'emaoc'h ama; tri c'hant ebken, mes tri c'hant hag a ioa renet ha kennerzet gant ar speret-se a ro an drugarez celestiel, hag a ra deomp beza goest da ober brezel da enebourien an Aotrou Doue.

« Gant an tri c'hant den iaouank-se, Jedeon a ieas en hent en noz. Lakaat a reas en ho daouarn troumpillou ha cleuzeuriou cuzet a zindan podou pri, hag ober a reas teir banden anezho. Pa errujont el leac'h m'edo an enebourien, an trouz euz an troumpillou hag ar sclerijen euz ar c'hleuzeuriou a zihunas ar Madianitet; ar re-ma a oue ken estlammet ha ker strafuillet o clevet hag o velet kement all, ma teujont d'en em laza ho unan ha da gemeret an teac'h.

« Troumpillou Israel a deuas a benn euz eun enebour ker gallouduz, a ioa ganthan kement a loanet, ma lavar ar Scritur oa ker braz an niver anezho evel an niver euz ar c'hilleien raden pe euz ar greunennou treaz a zo var bord ar mor; — ar pez a zo eur feson da reï da anaout e oue eun arme vraz trec'het gant eur guchen soudardet a ioa kennerzet gant speret Doue.

« Mad, va bugale ger, c'houi a zo deuet er mintin-ma, eb aoun ebet, da gaout Vikel Jesus-Krist, ha comzet o peuz dirazhan evel guir gristenien. Mes petra zinifi armou soudardet Jedeon? Hervez an tadou e sinifiont ez euz daou zra red evit brezelekaat ha gounit ar victor: da genta, labourat gant an daouarn, ha d'an eil, pedi gant ar muzellou. Gant cleuzeur ar virionez en hon dorn ha troumpill ar beden en hor ginou, deomp araoc. Ia, deomp araoc, rac ar freuz hag ar rouestl a zo dija etouez hon enebourien. Deomp araoc, rac Doue pehini a harp breac'h ar paour-keaz coz-ma.... (ama mouez an Tad Santel a zo bet goloet gant an trouz a rea an dud iaouank o strakal ho daouarn)... Doue a harpo ac'hanoc'h ive, hag ez aïmp araoc kenver ous kenver evit gounit ar victor.

« Brema, distroït d'ar gear en eur gass ganeoc'h an tenzor euz a vennoziou an Aotrou Doue. Mirit he speret a garantez, ar speret-se a ve c'hoant da gass kuit euz a Rom, caloun ar virionez ebarz er bed; mes chom a raï, caër a vezo!

« It, ha ra zeui Doue da vennigen oc'h oberou, ra zelaoue ho pedennou, evit ma rooc'h scouer vad d'an nessa dre an oberou-ze, ha ma obtenoc'h digant Doue dre ho pedennou an drugarez hag ar grasou ne c'hortozomp nemet euz he berz.

« Bugale ger, sevel a ran va dorn ha bennigen a ran ho nerz-caloun, bennigen a ran ho tud, ho kerent, kement tra a zo deoc'h. Plijet gant Doue e chomfe va bennoz ganeoc'h epad ho puez hag en heur euz ho maro.

« Benedictio Dei, etc. »

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

ITRON-VARIA Lourd.

TREDE DEVEZ.

Bernadeta oa bet var dro eur c'hart d'heur, o sellet euz ar verc'hez benniget; neket e oa padet hir dezi an amzer, hogen bez e doa allet lavaret pen da ben ar pemp dizenez euz he chapelet.

Deuet enni he unan, e tennaz he leron, treuzi a reaz an dour, hag e teuaz beteg he c'honsortezet; kement oa he speret gant ar pez e doa guelet, ma n'e doa mui sonj euz ienijen an dour.

Janet ha Mari o doa guelet anezi o vont var he daoulin, hag en em lakaat da bidi; aliez trugarez Doue, e ve guelet er c'harter-ze ar vugale o pidi er meue; hag an diou-man, ho speret gant ho labour no doa gret van ebet evit-ze.

Bernadeta oe souezet o velout he c'hoar hag he c'honsortez pere goude beza achnet ho labour a ioa antreet er c'hao, hag e oant eno o c'hoari evel ma na vije erruet netra ebet.

Ha no peuz-hu guelet netra a c'houlennaz ar plac'hik?

Neuze e velaz ar reman, penaoz hi oa er meaz anezi he unan.

Nan, emezo, ha te, guelet e teuz eun dra bennag?

Bernadeta e doe aoun da zizoloï he sekret, ha da vankout en eur gozeal euz ar pez a oa ker doun en he speret. Chom a reaz, heb lavarout ken. Ar re humbl peurvia a guz mad ar grasou dreist-ordinal a zeu dezo aberz Doue.

Ma no peuz guelet netra, emezi, n'em euz netra da lavaret deoc'h.

Ar fagot oa prest, ar vugale a zeuaz en dro da Lourd.

Bernadeta na helle ket mirout na teuaz an diou all da c'houlen diganti petra ree ma oa ker stravillet; epad an hent, e c'houlenjont diganti petra e doa guelet. Ar vesaërez iaouank el lavaraz dezo, goude ma o doa roët ho

ger o dije tavet var an dra-ze. Guelet em euz, emezi, eun dra bennag guisket e guen.

Hag hi da lavaret dezo ; en he langach, petra e doa guelet.

Cetu aze petra em euz guelet, emezi en eur achui ; ho pidi a ran ne lavarit ger da zen.

Mari ha Janet n'o doa douetans ebet : an ene innosant a gred buhan ; doueti ne ket klenvet ar vugale dinam.

Bernadeta a gomze gant kement a virionez, hag e oa ken tenerect gant ar pez e doa guelet, ma renke ar re he selaone kredi d'ar pez a lavare. Mari ha Janet a grede ta, hogen spontet e oant. Bugale ar beorien zo œz da stravilla ; neket souezuz, rag ar boan a zeu dezo euz a bep tu.

Martreze eo eun dra bennag da ober drouk deomp, emezo, arabat eo dont ken aman.

Digouezet d'ar ger, ar merc'het bihan ne oant ket evit derc'hel gant ar pez o devoa en ho speret. Mari a gontaz d'he mam kement e devoa klevet.

Bugaleachou, a lavaraz houman.

Petra a lavar din ta c'hoar, emezi da Vernadeta ?

Ar plec'hik a anzavaz ar pez e doa guelet.

Ar vam Soubirous a hejaz he diouskoaz ; te zo faziet, emezi, ne oa netra eno. Te t'euz sonjet guelet netra. An dra-ze zo bugaleach, diotachou.

Bernadeta a guendalc'haz var ar pez e doa lavaret.

Neuz forz petra eo, eme ar vam, ne ia ken en dro el leac'h-ze, hen difen a ran did.

An difen-ze a waskaz kalon ar verc'hik ; rag abaoue ma o disparisset ar Verc'hez dezhi, e verve gant ar c'hoant d'he guelout adarre. Koulskoude hi a assantaz, ha na lavaraz ger. Daou zervez, ar guener hag ar sadorn, a dremenas.

An dra-ze a deue e peb mare e sonj Bernadeta, hag e oa kaoz etre bugale ker hag hi var an dra-ze.

Bernadeta a zalc'he mad e gouelet he c'halon ar sonj c'houek euz ar Weledigez-ze euz ar baradoz. N'e doa mui ken c'hoant nemet da velout adarre an introun heb he far !

An introun oa an hano pehini a ree hi, en he langaich, d'an hini oa appariset dezi.

Koulskoude pa oa goulennet diganti, hag henvel oa an introun-ze euz unan bennag euz an introunezet pere a valee var ar ru, pe en iliz, hag henvel oa euz ar merc'het braoa euz ar vro, hijal a ree he fen, hag a vusc'hoarre goustadig.

Netra na hell beza lakeet e kem ganti, emezi, hi a zo euz eur genet heb he far.

C'hoant e doa eta d'he guelout adarre. Ar vugale all oa etre daou ; aounik, ha c'hoant da c'houzout.

D'ar sul, an heaul oa savet lugernuz, hag an amzer oa kaër meurbet. En traounenniou euz ar Pyrenees ez euz, soken e kreiz ar goan, deveziou klouar ha brao evel en nevez-amzer.

En or zont euz an offeren, Bernadeta a bedaz he c'hoar ha bugale all da c'houlen digant he mam an aotre da vont en dro da garrek *Massabielle*.

Martreze eo eun dra bennag fall a zo eno, eme ar vugale.

Bernadeta a lavare n'er c'hrede ket, biskoas n'e doa guelet eur bisaich ker brao, nag eun ear ken leun a vadelez.

Neuz forz penaoz, eme ar merc'hedigou pere oa desketoc'h eget ar paourkez mesaërez Bartrez, rag gouzout a reent eun neubeut katekiz, reet eo taol varnezi dour benniget ; mar deo an diaoul mont a raï kuit. Te lavaro dezi ; mar teuit aberz Doue, tostait ; mar teuit aberz an Diaoul ket kuit.

Ne oa ket ho zonch re fall evit *theolajianet* ker bihan; ar vugaligou-ze a sonjaz-ta kass ganto dour benniget.

Bernadeta, o klevont anezho kozeal evel-ze, a gomansas ive da gemerout aoun.

Reet oe neuze goulen aotre da vont dy.

Ar vugale a c'houlennaz oll kenvret gonde ar pret kreisteiz. Ar vam soubirouz a guendalc'he da zifen mont, hag a lavare penaoz ar steir ar Gav oa re dost d'an hent ; hag a ioa danjer da vont ; penaoz heur ar gousperou a dostaë, ha ne hellchet ket ho mankout evit bugaleach eta. Gouzout a ra bep den pegen diez eo lavarout nan d'eur vanden bugale vihan. Oll e leverjont e vijent fur, hag e teujent buhan en dro, hag ar vam a assantaz ganto, d'an divez.

Ar merc'hedigou a ieaz d'an Iliz, hag eno e leverjout eur beden ; unan e doa digasset ganti eun anter litr, er c'harga a reaz a zour benniget. Digouezet e kichen ar c'hao na veljont netra.

Pedomp, eme Bernadeta, ha leveromp ar chapelet. Cetu ar vugale var ho daoulin, ha bep hini a lavare ar rozera en he fart he unan :

Cetu en eun taol, bisaich Bernadeta o tont lugernuz ! eun dra bennag souezuz a veler var he drem. He lagad skedussoc'h a zo evel o tigemer eur sklerijen divin.

An treid var ar garrek, guisket evel er veich kenta, ar verc'hez en em ziskueze dezi !

Sellit outhi, emezi, setu hi duze !

Siouaz ! daoulagat ar vugale all ne oant ket evel he re er meaz euz ar c'horf terrien pehini a vir ouzomp da velet ar c'horfou gloriuz. Ar merc'hedigou all ne velent nemet ar garrek seac'h, ha brankou ar vezen roz gouez pere a ziskenne e gouelet ar c'hustod-ze e peleac'h e vele Bernadeta eur grouadurez pehini na anaveze ket c'hoaz.

Unan euz ar vugale a lakeaz an dour benniget etre daouarn Bernadeta.

Neuze houman, o kaout sonch euz he ger, a zavaz en he za, hag en oc'h bejal ar voutail, e taolaz dour benniget var an introun gaër pehini e oa en he za ken dudiuz da velout.

Mar teuit aberz Doue, tostaït, eme Vernadeta. D'ar

præpoziou-ze, ha dioc'h doareou ar plac'hik, ar verc'hez a saludaz meur a veich, ha tostaat a reaz eus bord ar garrek. Musc'hoarzin a ree euz ar pez a ree Bernadeta, ha pa glevas an hano santel a Zoue he bisaich a lugernaz.

Mar teuit euz a berz Doue, tostaït eme c'hoaz Bernadeta.

Hogen pa her guele ken kaër, ken leun a c'hloar, ken karget euz ær ar baradoz, e santaz he c'halon o vankout dezi araok lavarout : mar teuit aberz an diaoul, baleit kuit. Ar c'homzou-ze a oa eviti eur pec'het da lavarout dirag ar grouadurez ker skeduz a vele dirazi ; ha dizonjal a reaz ar c'homzou-ze ; ha na hellaz biken ho lakaat da zont var he muzellou. N'em lakaat a reaz adarre var he daoulin, hag e lavaraz he chapelet hag ar Verc'hez a zeblante selaou gant plijadur, hag a lakee he unan greun ar chapeled da dremen etre he biziet divin.

Pa aichuaz ar beden, e tisparissaz ar weledigez. En or zont en dro da Lourd, Bernadeta a dride gant al laouenidigez. Pleustri a ree en he c'halon var an traouze ker burzuduz ; he c'honsortezet a oa evel stravillet.

Pa o doa guelet bisaich Bernadeta o lugerni, o doa gouezet ez oa e guirionez eno eun dra burzuduz ; ar pez a zo en tu all euz traou ar bed-man a lak an den da grena.

Pellaït diouzomp, aotrou, gant aoun e teufemp da vervel, eme ar juzevien euz an testamant koz. Ni n'euz aoun, emezo da Vernadeta, arabad eo dont ken ama. Martreze ar pez e t'euz guelet a hell ober drouk deomp, eme ar vugaligou aounik-ze.

Evel ma o doa lavaret d'ho mam, ar vugale a erruaz ben ar gousperou. Pa oa aichuet, an amzer gaer a lakaaz an dud da zont da bourmen var an hent ; mont ha dont a reent en eur gozeal dindan ar bannou diveza euz an heaul ken didiuz en devezion kaer-ze euz ar goan.

Ar pez o doa guelet ar merc'hedigou oe kontet da lod euz an dud-ze ; hag evel-ze oa gouezet e ker an traou burzuduz.

Da genta ar brud-man ne oa bet nemet etouez eur vandennik vugale. Breman sevel ha kriski a ree etouez ar bobl, etouez ar vengleuzierien pere zo niveruz er vroze, etouez ar c'hemenerezet, ar vicherourien, ar baysantet, ar vatezet, ar gragez koz, an dud paour pere a gomze euz an dra-ze etrezo.

Lod a grede, hinienou a lavare ne oa ket guir kement-se, lod a c'hoarze, a ree goab, lod ive a lavare muioc'h evit n'ho doa klevet. Ar vourc'hizien, nemet unan pe zaou, na rejont van euz ar pez a zellent evel diotachou.

Tra souezuz. Tad ha mam Bernadeta pere a ouie koulskoude ez oa ho merc'h guirion a zonje ez oa bet tromplet o sonjal guelet ar pez nez oa bet.

Eur bugel eo, emezo, kredi a ra he deuz guelet, ha n'e deuz guelet netra ; an dra-ze zo sorc'hennou bugale.

Koulskoude ar plac'hik a gomze ker stard ha ker sklær euz an dra-ze, ma ree dezo sonjal. Avechou skoet gant an nerz euz a gomzou ho merc'h, ez oant douget da gridi ar pez a lavare. C'hoant o devoa da virout outi da vont mui d'ar garrek *Massabielle*, hogen na gredent ket hen ober. Koulskoude hi na zeuaz dy nemet d'ar iaou varlerc'h.

PEDEN.

Introun Varia Lourd pedit evidomp.

Introun Varia Lourd, ni zo ive evel ar bugel da behini o peuz en em ziskouezet, aounik ha strafillet pa zellomp euz traou ar bed all. Ni a gren aveichou dirag hon dever gant aoun rag al labour hon do da drec'hi ar goal ioulou. Diskuezit deomp, o Mari, dont a ben dre ar spont-ze euz hon eneou aounik. Roït deomp-ni da gompren penaoz ar vertuz ne deo diæz, nemet pa jomer da zellet outi heb he fratika. Ha penoz pa n'em lakeomp a galon da heulia ar mad, e santomp en hor c'halonon kriski ar peoc'h hag al laouenedigez ; penaoz ar pec'het gant pehini omp touellet, na lez ganeomp nemet c'huerder ha goelvan. Dieguz ha dic'hoant ez omp koulskoude da ober ar mad ; o hor mam, sklerait ker mad hor speret ma vo deomp eur sikour da heuilla hiviziken roudou hor Salver !

Introun Varia Lourd pedit evidomp,
evel-ze-bezet-gret.

A. DE JÉSUS.

Tabut etre daou Vourc'his.

Er mare-ma e teu barrou glao puil, goest da dreuzi dillad eun den en eur momet. Caer oc'h eus dougen paraplui pe disc'hlaoier, emaoc'h ep dale evel pa veac'h bet soubet en eun ster pe en eul lenn ; pa zigouez barron amzer evelse e veler, e kær, ar re a ia gant ar ru, oc'h en em denna e dor eun ti bennag, dreist oll ar re a zo disc'hlaven azioutho, evit gortoz an dourbil da eana pe da vianaat.

En dez all, eme an hini a scrif kement-ma, edon o vont gant ar ru e K... ; dont a reas eun dourbil hag en em lakis dindan eun disc'hlaven e dor eun ti.

Daou vourc'hiz a ioa eno em raog, hag o doa great e veldon. Caos cre a ioa gantho, hag e comzent a relijion, a belerinachou. Unan ane zho a ioa deut var an oad ; egile a ioa c'hoas iaouank.

An hini cosa a lavare d'egile : Hag e livirit ez euz ato pelerinachou, hag e za tud a vandennou d'ar pez a c'halvit lec'hiou santel ?

— Ia sur, hag er sizun dremenet ez eus bet eur pelerinach all euz an Naoned e Lourd ; hag er pelerinach-ze e zoa tud euz a veur a lec'h all ouspen Naoned ; bez'ez oa zoken euz a Gemper.

— Livirit din-ta, ha ne deo ket eno traou diskiant, fals credennou, traou hag a ra mez d'ar vro. traou ha ne dint mui euz hon amzer, ha ne dlefe mui beza hano

anezho ? En eun amzer evel hon hini, e pehini e toler a gostez ar c'hredennou coz, e pehini e zear kement var araog, e cafet c'hoas kement-se a dud diskiant, tud chomet keit-se varlerc'h ar re all ?

— Tud diskiant ! chomet varlerc'h ar re all ! Ne zonch ket din, aotrou, e ve eun dra diskiant ober eun act a feiz evelse ; e chomfet varlerc'h ar re all pa ziskoezer er c'his-ze he ners-calon hag he garantez evit he vro.

O clevet an hini iaouang, ar bourc'his coz a ieas ruz evel eur c'hancr poaz, hag a lavaras :

— Petra a livirit, den iaouank, carantez evit ar vro ? han ia, ar bardonerien didalvez-ze a gar ho bro ! Ne zonjont ket muioc'h en ho bro eget en ho relijion.

— Ober a reont gouscoude, aotrou, daoust petra a leverot.

— Clevit, den iaouank, credit ac'hanon, rak me am eus guelet dija cals traou, ar bardonerien-ze a zo oc'h ober dispac'h, poulzet gant ar veleien ha gant an noblans, hag ar pez hen diskuez eo ar fleurdelizennou a zougont hag ho c'hanaouennou var don ! bevet Herri pevar.

— Hag e peleac'h, mar plich, oc'h eus-hu guelet ha clevet an trâou-ze ?

— Me, den iaouank, a zo sur euz ar pez a lavaran.

— Hag euz a beleac'h e teu deoc'h an asurans-ze ?

— Ne ket testou eo a vank ; ha da genta ar c'hazetennou...

— Ha pe seurt cazetennou ? Gouzout a ran ez eus cazetennou hag a zao bemdez geier braz avoalc'h ; ne gredan ket gouscoude o defe credet sevel unan evelse.

— Ne onfen ket lavaret deoc'h hano ar c'hazetennou mes meur a hini anezho a lavar kement-se, ha ne ket ar c'hazetennou epken eo hen lavar.

— Piou hen lavar c'hoas-ta ?

— Tud hag a voar petra a dremen, hag o deus guelet ha clevet, credabl, ar pez a leveront.

— Me garfe oc'h alfac'h henvel din unan bennag euz an dud-ze?

— Den iaouank; gouzout a rit...

— Gouzout a ran ne deuz eno nemet geier ; neus ket eur ger guir euz ar pez a leveront.

— Hag e fell deoc'h va zremen evit eur gaouiad pe eun diot ?

— Nag evit an eil nag evit egile. Ho kemeret a ran evit eun den en em les da veza tromplet gant cazetennou fall ha gant geier mignoned difeiz ha digoustians.

— Ha c'hui, den iaouang, a voar guell egetho petra a dremen er pelerinachou-ze ?

— Ia, rak me zo bet va unan enho, hag evelse e c'hellan, a gaf din, dislavaret ar c'haouiadet.

— Ah ! c'hui zo bet ?

— Ia me zo bet e Lourd, hag em eus guelet ha clevet va unan kement a rea hag a lavare ar bardonerien, hag e c'hellan hen toui deoc'h n'eus hano ebet gantho euz ar pez a lakit var ho c'hont. Guelet em euz eno an oll o pidi evit ar Frans hag evit an ilis santel, ha pephini ouspen o c'houlen eur c'hras bennag evithan he unan pe evit he dud.

— Hag oc'h sur euz ar pez a livirit ?

— Emaoc'h e tro da velet hoc'h uman ha guir eo ar pez a lavaran.

— Ha penaus ?

— Mont hoc'h unan da ober eur pelerinach ; ne ket echu c'hoaz an oll belerinachou e Lourd.

— Me da bardona ? ober goab a rit, den iaouank !

— N'eus tam goaperez er pez a lavaran ; ar re a zistak geier deoc'h divarbenn ar pelerinachou, ep beza guelet na clevet ho unan netra, ar-re-ze eo a ra goab ac'hanoc'h, ne ket me. Ar-re-ze, me zo sur ne lavarint ket deoc'h mont da velet, rak ma zafac'h e tioualfac'h guelloc'h goudeze oc'h ho geier. Me araok mont am oa ive marteze eun taulk douetans ; hogen hirio e c'houzon mad petra da zonjal euz a c'heier ar c'hazetennou hag an dud dizoue. N'oc'h eus nemet ober eveldon ha n'o pezo ket a geus.

— Divezatoc'h marteze, den iaouank, me ielo ive da velet.

G. M.

Eur prizonier er Prus.

XX.

Goude beza gant calz a boan, en em dennet var bouez ar guez euz an islonk ma edomp enhan, setu ni, eme Villou, oc'h en em gaout var eun hent eleac'h ne deamp ket en erc'h larcoc'h eget pennou hon daoulin.

Mont bete pennou an daoulin en erc'h ne d'eo ket eur blijadur, dreist oll pa vez c'hoant da vont buan ; hogen goude ar pennad hent on doa great bete neuze, e cavemp c'hoas gras.

Vardro teir heur dioc'h ar mintin en em gavemp en eun draonien. He hano, dioc'h ma lavare Vurtz, eo Rosenthal, da lavaret eo, traonien ar roz. Mes evit neuze n'oa ket a roz enhi. Ma vije bet eno eur rozen bennag o sonjal dispaca, e vije suillet buan gant an avel but a c'hoeze. Ien da zevi oa eno. Hor bleo hag hor baro a zave inkiniou outho, hag hon halan, dre ma he zennemp, a scorne en dro d'hor ginou.

Red oa deomp dalc'h mad steki hon daouarn hag hon divrec'h oc'h hor c'horf evit miret da scorni abez.

Hogen ne d'oamp ket pell neuze dioc'h douar an Autrich, eul leo pe ziou da hirra. Abenn eun heur pe ziou e vijemp e frankiz, er meaz euz ar Prus, hag ar zonch-ze a roe calon deomp, a vire ouzomp da zantout hor poan. Bale a reamp evel pa vije bet eaz an hent. An draonien, leun a vein hag a rec'hil dindan ar guiscad erc'h, a voue treuzet e ber amzer.

C'hoaz eun dorgen da dreuzi, hag en em gafchemp etouez mignoned, pe da viana en eur vro eleac'h ne vije ket clasket ober drouk deomp.

Sevel a reamp-ta a brez var an dorgen ; ne lavaremp ket eur ger, rak re denn oa varnomp. Al loar a ioa sclear, ha ne glevemp trouz ebet nag a dost nag a bell. Edomp tost da gern an dorgen, hag a dost deomp e zoa eur bouchad guez sapin. Setu ni o clevet eur vouez : *Vehr da?* Piou zo aze ?

— Taolit ho pouteier, eme Vurtz, hag en em zaveteit mar gellit, rag emaomp guelet.

Kerkent e sclapaz he voutou coad eleac'h ma carient mont, hag e redaz etouez ar guez. Me a reaz eveldhan ; Mauris avad a ioa chomet mantret ; me a grogaz en he choug hag her poufzaz evit ober dezhan tec'het eveldomp-ni.

Tri pe bevar denn a voue losket, ha scourrou guez a voue troc'het gant ar bouliji en hor c'hichen.

Matouterien ar Prus eo a ioa eno, rag ar prusianed a zalc'h eur c'helc'h matouterien tro var dro var harziou ho rouantelez.

Ni a dec'he guella ma c'hellemp ; mes ar vatouterien hon heuille hag a denne ato var hon lerc'h, hag ar pez zo goasa, an tennou a lakea ar vatouterien all da dostaat ha d'en em lacat var evez.

— Deomp atao, a lavare Vurtz, chaseourien zo var hon lerc'h, hag eur c'helc'h chaseourien zo red deomp da dreuzi. Deut ato var va lerc'h, unan euz ar chaseourien zo red deomp da ziscar.

— Ia, mes c'hui zo e danjer da veza discaret da genta!

— Deut ato, pa lavaran deoc'h.

E guirionez, ep dale e velomp dirazomp eur matoutier o stanca an hent ouzomp.

— A za ! emezhan pa hor guelas.

Vurtz ne rea van hag a rede ato.

Ar matoutier a dennas. Guelet a riz an tan ha Vurtz o coeza. Me zonje din oa maro ; hogen n'oa ket. Amzer en doa bet d'en em deleur a stog he gorf ha da lezel ar voulet da vont dreisthan.

Ar matoutier a blegaz evit carga adarre he fuzil.

Vurtz a zao en eul lam evel eur c'haz, hag araok m'en doa bet amzer da zonjal en em zifen, edo discaret ha taolet da ruilla etouez an erc'h. Ha lazet oa ? Ne ouzon ket. Hogen Vurtz a grie :

— Baleomp buan ; ema toullet ar c'helc'h, ha n'on eus mui d'en em zioual nemet oc'h ar re zo var hon lerc'h.

Mauris, en eur vont ebiou, a gasas ganthan fuzil ar matoutier. Ni a gendalc'he da redeg, ha clevet a reamp ato tennou losket varnomp, ken a voamp eat eur pennad mad ac'hano.

Pa na glevemp mui trouz ebet var hon lerc'h, e chomjomp a za da ober eun ean. Rak ker skuiz oamp ma na c'hellemp nemeur mont larcoc'h. Ne vouiemp mui avad peleac'h edomp na pe var zu mont. Gouzout a reamp gouscoude ne c'hellemp ket chom eno, rak dont a c'hellet c'hoas var hon lerc'h, ha goude beza eanet eur pennadig, ez ejomp adarre en hent, da lavaret eo en em lakejomp adarre da vale, rak ne velemp nag hent na guenoden.

N'on doa mui tam da zibri, Mauris en eur redeg, en doa collet eun tam bara a chome c'hoas ganeomp. Evel ma voamp divoutou, hon treid a ioa kignet ha coenvet, hag eur boan vraz or boa enho. Vurtz zoken a ioa ker kignet he dreid ma ne c'helle ket bale, ha pe gen diners bennak ma voamp Mauris ha me, e voue red deomp he skoazella. Ouspen eun heur a lakejomp da ober eur c'hart leo. Pa on doa treuzet ar menez e cafjomp adarre toullou ha rec'hil, hag e voue red deomp mont a ziou hag a gleiz o clask en em denna ac'hano. Erfin pa edo an deiz o tont, en em gafchomp var eun doare hent, hag ec'h esperemp caout eur c'horn distro bennag evit en em guzet epad an deis.

Epad ma edomp o sellet en dro deomp e veljomp dioc'h eur penn euz an hent, eur vanden soudardet o tont, ho fuzil gantho var ho scoaz ; ne doant ket daou c'hant pas diouzomp. Trei a rejomp etrezeg ar penn all o clask caout eun toul bennak da guzet ; hogen dioc'h ar penn-ze e tostea ive ouzomp eur c'har ha daou archer var varc'h, unan a bep tu dezhan. — Paket oamp eno evel logod en eur stoker.

— P'eo guir omp guelet brema dioc'h an daou du, eme Vurtz, azezomp d'ho gortos. Mauris a vouele puil. Evidon-me a jome em za, pleget vá fenn ganhen. N'em oa, a c'hellan lavaret, nag an ners nag ar zonch da chom eno na da glask tec'het.

Etre daou ar c'hâr a dostee, hag a ioa enhan pemp pe c'huec'h prizonier, fransizien, paket douetuz eveldompni o clask tec'het. Hogen ar brizonierien-ze a gomze a vouez huel hag a c'hoarze en ho c'har.

Setu unan anezho, eun turcoz, oc'h hor guelet, a lavaras :

— De mad, camaraded ; savit ama ; plas evit fransizien !

Kerkent unan euz an archerien a lavaraz ive :

— C'hui prizonierien tec'het ?

Ne c'hellemp ket lavaret nan ; rag anat avoalc'h oa petra oamp, ha ne lavaremp ger.

— Savit er c'har, eme an archer.

Neuze e savis va fenn da zellet outhan, heg e velis ne ket eur prusian e voa. Me a c'houlennas neuze : peleac'h emaomp-ni ?

— En Autrich, eme an archer, o tiskuez gant he zorn eun tamik kær a ioa eur pennadik diouzomp.

— Bevet ar Frans ! bevet an Autrich ! eme ar brizonierien a ioa er c'har.

O clevet ar c'homzou-ze, va c'halon a vancas din ; caout a rea din guelet mil stereden o para dirak va daoulagad ; caout a rea din ive clevet o son oll gleier Strasbourg.

Coeza a ris semplet etre divrec'h Vurtz ha Mauris.

Gounezet or boa-ta hor frankis. Santez Elizabeth e devoa hor sicouret. Eun anter heur goude edomp en tamik kær-ze euz an Autrich, e Scheeberg, e kichen eun tantad mad a dan, e ti ar vatouterien.

Ar re-ma a gemere ar brasa soursi ac'hanomp, a roe deomp da zibri ha da eta ar pez a rea vad deomp, ar pez on oa izom avoalc'h, rak n'on doa ket bet pell a ioa.

Pa voa deut buez enhomp ha tomder en hon izili, e contjomp d'ar vatouterien vad-ze pegement a boan or boa bet o tont beteg eno. Clevet a rejomp gantho e testument bemdez eur prizonier bennak tec'het eveldomp, hag ar c'har en doa hon destumet, a ioa laket da dremen bemdez dre an hent-ze evit dougen ar brizonierien a c'helle dont beteg eno. Rak siouas, meur a hini a veze paket pe lazet, ha meur a hini all, goude beza deut beteg eno, a varve gant ar skuisder hag ar poaniou a bep seurt o devoa bet. Meur a hini a varve pa zeant da glask dibri bouet, ker serret oa ho c'halon gant an naoun hag an diouer o devoa bet da c'houzanv, ha ni a ioa bet tost deomp digouezout ive evelse ganeomp.

Guelet a rejomp eno meur a hini, tec'het en hon raog, hag a ioa chomet eno eun nebeut derveziou da c'hortos ma vije deut ho ners dezho, rag eveldompni eat oant ive feasa ma c'hellent araok gallout en em denna divar douarou ar Prus. Eveldompni o doa bet da c'houzanv a bep seurt trubuillou, a bep seurt poaniou ha skuisder, ha goude beza tremenet tri, pevar dervez oc'h eana ha bevet mad, ec'h herellent c'hoas var ho zreid.

(*An divez er zizun a zeu.*) G. M.

KELEIER.

An Aotrou Yvenat, bet oc'h ober scol e Montevideo, zo hanvet person Guengat.

An Aotrou Guyonvarc'h, nevez beleget, zo hanvet vikel e Tregunc.

An Aotrou Canevet, vikel e Locunole, zo hanvet vikel e Santos.

An Aotrou Pennamen, nevez beleget, zo hanvet vikel e Locunole.

Ar re a zo carget da brena kezeg evit ar c'houarnamant, evit marchosi Guengamp, en em gavo e Departamant Finister da fin ar mis-ma ha d'an deziou kenta a vis Du. Bez' e vezint :

E Kerhaes d'an 29 a viz Here ; er C'hastel-Nevez, d'an 30 ; e Briec, d'an 31. E Kemper, d'an 3 a vis Du ; er C'hastellin, d'ar 4 ; er Faou, d'ar 5 ; e Landerne, d'ar 6 ; e Landiviziau, d'ar 7 ; e Brest, d'an 8 ; e Lannilis, d'an 10 ; e Lesneven, d'an 11 ; e Plouescat, d'an 12 ; e Castel-Paol, d'an 13 ; e Montroulez, d'an 14 a vis Du.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *18 Guengolo.*		Pont-n'Abat. — *16 Guengolo.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	33 lur, 30 c.	Guinis.....	35 lur, 42 c.
Segal.....	25 lur. 92 c.	Segal.....	26 lur, 25 c.
Eiz.....	20 lur, 96 c.	Eiz.....	24 lur, «« c.
Ed-du.....	20 lur, 84 c.	Ed-du.....	24 lur, 17 c.
Kerc'h.....	18 lur, 30 c.	Kerc'h.....	19 lur, «« c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur. 50 c.
Montroulez. — *14 Guengolo.*		Castellin. — *18 Guengolo.*	
Priz ar boezel.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	26 lur, 26 c.	Guinis.....	31 lur, 87 c.
Segal.....	«« lur, «« c.	Segal.....	23 lur, 13 c.
Eiz.....	14 lur, 62 c.	Eiz.....	19 lur, 50 c.
Ed-du.....	14 lur, 14 c.	Ed-du.....	18 lur, 75 c.
Kerc'h.....	9 lur, 28 c.	Kerc'h.....	17 lur, 26 c.
Avalou douar.	10 lur, 00 c.	Avalou douar.	6 lur, 00 c.
Kemperle. — *12 Guengolo.*		Landivisiau. — *15 Guengolo.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	35 lur, 00 c.	Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	24 lur, 77 c.	Segal.....	«« lur, «« c.
Eiz.....	20 lur, 00 c.	Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.....	18 lur, 24 c.	Ed-du.....	24 lur, 53 c.
Kerc'h.....	17 lur, 50 c.	Kerc'h.....	«« lur, «« c.
Avalou douar.	5 lur, 00 c.	Avalou douar.	«« lur, «« c.

EUL LEVR GALLEK,
HANVET
L'EXPLICATION DU CATÉCHISME
FRANÇAIS DE LÉON,
Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,
Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

ABOSTOLACH AR BEDEN,
INTANSION JENERAL EVIT MIS HERE.
Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.
Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulleur an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,
KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,
Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :
Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real
An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.
An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.
An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*
Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 1ª Du 1873.

O comz euz ar pelerinachou a rer brema, eur scrifagner christen a lavare er zizunveziou-ma.

An actou a feiz, an oberou mad, ar pedennou, ne chomont morsé ep dougen frouez. Doue a gont hag a bouez anezho deiz ha deiz, heur hag heur. Ervez an doare ma ren Providans Doue ar broiou christen, evit ma zafe mad ar bed gantho, e c'houlen digantho e ve compezet ar valans en eur c'his bennag etre an droug hag ar mad ; pa deu ar visionez d'en en skigna, an oberou mad d'en em ziskuez, ar pedennou da greski, e reont pouez hag e savont eur vro ; eleac'h ive pa deu ar gaou hag an errol da gaout ar gounit, an torfejou da greski, an oberou mad hag ar beden da veza dilezet, ar vro-ze a gouez hag a ia d'an traon.

Evelse dre ar pelerinachou a rer brema hag ar pedennou a zo oc'h ho heuil, e velomp trugarez an Aotrou Doue oc'h en em ziskuez hag o tostaat oc'h hor bro. Neus nemet sonjal penauz, pet guech hag e peleac'h ez eo en em ziskuezet mam Doue en eun doare burzuduz e Frans. Teir guech eo en em ziskuezet, e tri leac'h ; er Salet, e Lourd hag e Pont-Mean, hag oc'h em em ziskuez d'ar vugale o deus bet ar c'hras d'he guelet, ar Verc'hez a zigase d'hor bro eun herrez a drugarez an Env, ha ne ket eur merg euz he justis. An tri leac'h ma zeo en em ziskuezet enho a zo unan anezho e pep corn euz ar Frans, evit diskuez e felle dezhi savetei ar vro oll, hag evit hor c'hontragn da vont, e pep corn euz ar vro, e pelerinach d'al leac'hiou santel-ze da c'houlen beza saveteet. Red eo sonjal ive penauz eo en em ziskuezet e pephini euz an tri leac'h-ze. Da genta er Salet e c'hourdrouze, e comze euz ar goaligner a iea da goueza varnomp ; e Lourd e tesk an doare da bellaat ar goaligner-ze divarnomp ; ha da ziveza e Pont-Mean e tigas an esperans hag an herrez euz a drugarez an Aotrou Doue.

Hag e pe boent emaomp-ni gant justis an Env ?

Ne deus nemet guelet e pe boent emaomp gant ar pelerinachou. Re ar Salet a zo nebeutoc'h hano anezho ; ar gourdrouzou zo pelleat, scanveet eo ar vrec'h a dlie hor skei. An esperans roet deomp e Pont-Mean a zo marteze c'hoas pell, rag al leac'h diveza-ma ne deo nemeur daremprédet. E Lourd eo ema ar prez hag an devosion, da lavaret eo, emaomp ato e loden ar binijen hag ar beden, e loden ar moienou roet deomp evit savetei hor bro. Red eo eta kendelc'her, goulen ha pidi; ar pelerinachou evit trugarecat, evit diskuez hon anaoudegez vad a deui goudeze.

Setu aze ar zonch ma ema enhan hirio ar gatoliked ; esper o deus, dre ho pelerinachou hag ho pedennou, da denna trugarez an Env var ho bro, hag ive var an ilis santel, ha goude beza pedet gant nec'h ha glac'har, ec'h esperont mont gant laouenidigez da drugarecat ar vam a c'hras da veza ho scoazellet.

Keleier euz ar broiou eleac'h ma rer ar brezel d'ar feiz.

Ar broiou eleac'h ma rer muia ar brezel d'ar feiz catolig eo Rom, ar Suis e canton Jenev hag e canton Bern, hag en Allmagn.

E Rom e taoler leaned ha leanezed var ar pave hag ec'h alouber ar c'houenchou. Er sizunveziou diveza-ma ez euz aloubet adarre pemp euz ar c'houenchou a ioa chomet c'hoaz etre daouarn ho ferc'hen.

Comzet em eus meur a vech euz ar c'houenchou all aloubet kentoc'h ; an dispac'herien ne eanint nemet pa o devezo aloubet an diveza, da viana ma ro Doue amzer dezho evit kementse.

Clevet oc'h euz hano, me voar vad, lenner, euz ar mesaer-ze pehini, o veza clevet lavaret e varve denved e tiez he amezeien, a lazaz he re evit miret outho da vervel. Eun dra bennag evelse a dremen ive e Rom. Eno en tiez christen, da viana e calz anezho, e velet imach ar Verc'hez en diaveaz e corn an ti pe azioc'h an nor. Lamponed a zo en em laket da derri lod euz an

imachou-ze. C'hui zonchfe deoc'h marteze e ve bet croget e collierou al lamponed-ze. Nan, an dra-ze a ro an digarez da deleur an imachou sent hag ar c'hroaziou euz ar ruiou hag euz an tachennou eleac'h ma zeuz anezho, ha kementse evit miret na vezint profanet !

Ato ar gaou hag ar fallagriez oc'h en em heul evit discar ar relijion catholig var digarez he respeti.

En Allmagn ne ouzon ket hag hen a doler en traon ar c'hroaziou hag imachou ar zænt ; foueta avad a rer ar vugale pa zeont d'an oferen.

Aotrou Arc'hescop Posen en doa kemennet d'ar vugale euz ar scoliou catholik dont da eur gouel en doa sonch da rei. Ar vistri scol a voue difennet outho gant ar gouarner cas ar vugale d'ar gouel-ze, ha red e voue dezho senti. An tadou hag ar mamou avad a ieas gant ho bugale, hag a gasas pephini anezho en ho fart ho unan. Hogen antronos pa zeas adarre ar vugale d'ar scol, ar vistri o doa bet urs d'ho lacat er prizon ha d'ho foueta. Hogen ar re a ziscar croaziou hag imachou ar Verc'hez ne goustfe nemeur dezho en em gemeret oc'h an ilizou, hag ar re a laca foueta bugale abalamour ma pedont Doue, ne goustfe nemeur dezho ken nebeut en em gemeret oc'h ho c'herent.

Er Snis ar veleien vad zo laket er meaz euz ho farreziou, hogen etouez ar c'heleier fall ez euz ive eur c'helou mad bennak. Evelse cals Meared ha tud e carg o deus savet ho mouez evit goulen ma vije lezet gantho ho feiz hag ho relijion ha na vije ket digaset dezho a veleien fall eleac'h ho re vad. En eur barrez bennag eur belek fall pe zaou o veza deut da zonjal kemeret leac'h ar guir bastored caset kuit, a zo bet great hu varnezho hag o deus ranket en em denna.

Pelerinach Sant-Martin Tour. — Er gær a Dour e tle beza eur pelerinach braz, d'ar zul varlerc'h gouel Sant-Martin, da lavaret eo d'ar 16 a vis Du.

Eun navet a vezo great araog, hag a gomanso d'an 9, d'an dervez ma vezo ar Frans catolig oll o pidi evit ar vro hag evit ar re zo en he fenn.

Sant Martin a zo bet abostol bro-c'hall. An Aviel a voue prezeget er vro-ma azaleg ar c'henta amzeriou euz ar gristeniach, da lavaret eo, gant diskibien an ebestel, mes Sant Martin, dre he brezegennou hag ar burzudou a rea a skignas muioc'h eget nicun, ar feiz er broiou-ma. Evelse n'eus bet sant ebet marteze ken henoret hag hen e Frans gant ar bobl christen, evel ma hen diskuez an niver braz a ilizou savet en he henor. Vardro peder mil barrez a zo hirio e Bro-C'hall hag a zoug hano Sant Martin.

Sant Martin a zo bet ato pedet evel difennour ar Frans. Hon rouaned coz a lakea dougen he chap en ho raog er brezeliou ; dont a reant da bardona d'he iliz, evit he drugarecat da veza ho zicouret da drec'hi ho enebourien. Dont a rea bandennou pelerined d'he vez euz an Itali, euz ar Spagn, euz an Allmagn, euz a Vro-Zaoz, ha beteg euz an Armeni hag euz an Indez. Ar c'henta sened a Orlean a lavare e voa ar pelerinach da Sant Martin var ar memes reng evel hini Jeruzalem hag hini Rom.

Epad meur a gant vloaz, Tour hag a ar bez gloriuz a ioa enhi, a denne sell ar bed oll varnezhi. Ar rouaned, evel ma on eus lavaret, a deue di evit goulen ar victor, pe evit goulen ar iec'het; pe evit trugarecat Sant Martin da veza laket rei dezho ho goulen.

Ho fijadur oa rei d'an ilis-ze prezanchou euz ar re binvidica, hag eun henor braz e cavent beza ar c'henta abaded euz ar gouent. Ar rouanézed devod a Frans, pa en em gavent intanvezed, a deue di da zeski mervel ervad. Kement den santel a ioa e Frans en em gave eürus da zont da bidi var ar bez-ze.

Bez' e voant evel tud a lez an hini a hanvet *perlezen ar gonfessored*. Eskibien, clouer, hermited, guerc'hezed, intanvezed a deue di evit deski beva santelamant.

E Tour, eme unan euz ar re o deus scrifet an histor, e santet neuze eur c'hoez mad a zantelez, hag a ioa henvel oc'h baradoz an douar.

An navet eta, evit en em brepari d'ar pelerinach a zigoro d'ar sul 9 a vis du, epad ma vezo ar Frans oll, e treid an aoteriou, o pedi evit ar vro. Esperout a c'hellomp derveziou guelloc'h ; hogen an nec'hamant a zo c'hoas braz, hag on euz oll izom da bidi, izom on euz oll euz a scoazel difennour coz ar Frans. Pemzek cant vloas zo ez eo hon difennour, hag ec'h ellomp esperout hon difenno c'hoas pa c'houlennimp he zicour gant eur galon dispozet mad. G. M.

ITRON-VARIA Lourd.

PEVARE DEVEZ.

Epad an deveziou kenta euz ar sizun-ze e teuaz tud euz ar bobl e ty Soubirous evit ober goulennou da Vernadeta var ar pez e doa guelet. Hi a respontaz sklær ha fræz. Be a helle beza tromplet, hogen goude beza he guelet hag he c'hlevet, ne oa ket a lec'h da zizfiziout euz ar virionez euz he c'homzou. He oad, he eünder a galon, an nerz euz he fræpoziou a ree peurvuia d'ar re a zeue d'he c'haout mont en dro en or gridi ez oa guir ar pez o doa klevet.

Hogen ne oa ket aoalc'h, evit eun dra ker burzuduz, kaout evit kred lavar eur buguel.

Ha piou oa ar speret-ze a deue evel-ze d'en em ziskuez d'an douar? Hag eur speret a sklerijen oa, peotramant eur speret a denvalijen ? Matreze e oa eun ene euz ar purgator o c'houlen pedennou ?

Pe martreze c'hoaz eur personaich santel bennag maro santelamant hag a zizkueze he c'hloar ?

Peb hini a ree he zonch var gement-ze.

Eun introun hag eur plac'h iaouank euz a Lourd a zonje e oa eun ene glac'haret ha poaniet.

Guiskamant guen ar weledigez a ree dezo sonjal er re varo. Ar plac'h iaouank oa he hano Antoneta Peyret, hag hi oa e breuriez bugale Mari, eben oa an introun Millet.

Mont a rejont da gaout Bernadeta.

Goulen diganti, emezo, piou eo, ha petra e deuz c'hoant ? Lavar dezi disklæria did an dra-ze. Pe gant aoun n'her c'homprenfez ket mad avoalc'h, lavar dezi er skriva did.

Bernadeta pehini en em gave en he c'halon evel galvet da vont d'ar c'hao a c'houlennaz aotre he zud, hag an devez varlec'h, d'ar iaou 18 fevrer var dro c'huec'h heur, dar goulou-de, goude beza selaouet en iliz an offeren a bemp heur hanter, e zeaz gant Antoneta Peyret hag an introun Millet var hent ar c'herrek Massabielle.

An dour oa braz ; ne hellet mui tremen dre enez ar Chalet, evit mont dy ; an hent a oa diæz ; ret oa da genta sevel or kreac'h ; ha goude disken e goall toullou etouez kerrek ha douar treazek.

Konsortezet Bernadeta a jomaz da genta evel stravillet o velet an hent-ze ken diez ; houman digouezet eno, en em gavaz en eun hast braz da vont beteg evel ma vije bet unan bennag, pehini na vele ket koulskoude, oc'h he dougen hag o rei nerz dezi da vale ; hi ken dinerz peurvuia, en em gavaz neuze krenv ha nerzuz. Ker buhan e kerze pa zeuaz var ar grec'hen, ma o doa beac'h an diou all mont d'he heul, ha koulskoude ar re-man e kreiz ho brud. Ar baz pehini a ree da Vernadeta kaout ber-halan a oa evel eet kuit.

Digouezet er pen-huela euz ar grec'hen, na oa na skuiz, na ber var he halan. Epad ma tivere an dour euz bisaich an diou all, hi oa sioul hag heb skuizder ebet.

Disken a reaz æz ar c'herrek var pere koulskoude e tremene evit ar veich kenta, o santout sikour unan pehini heb beza guelet he henche hag he harpe. Var an disken rinkluz-ze etouez ar vein ruill, azioc'h an islonk euzuz, hi a gerze evel m'he dije græt var eun hent braz ha ledan. An introun hag ar plac'h iaouank na heljont ket he heulia e doare ebet. Disken a rejont goustadik, hag en or sellet piz euz al lec'h ma lekænt ho zreid.

Bernadeta a zigouezaz-ta arauzo beteg ar c'hâo, en em zaoulina a reaz evel kustum evit lavaret ar chapelet, hag e selle euz ar c'hustod goulo c'hoaz, eleac'h ma kreske ar vezen roz gouez.

Setu hi en eun taol o leuskel eur griaden : ar sklerijen gaër a lugerne er c'hâo ; eur vouez a glev pehini a c'halv anezi. Ar verc'hez burzuduz a oa c'hoaz dirazi en he za demhuelloc'h evithi. Pleg a ree he fen varzu ar plac'hik, he bisaich sklereet gant eun er seder, hag en oc'h heja he dorn e rea siu dezi da dostaat.

Er mare-ze e tigouezaz, goude eur veaich poanius, Antoneta hag an introun Millet. Guelout a rejont bisaich Bernadeta o lugerni.

Houman a glev hag a vel anezo.

Aze ma, emezi d'an diou-man, ober a ra sin din da dostaat.

Goulen diganti ma na gav ket æz e chomfemp ganez, rag n'em den a rafemp neuze, emezo.

Bernadeta a zellaz euz ar Verc'hez pehini na oa ket guelet gant an diou all. Selaou a reaz eur pennadik hag e troaz outo.

Chom a hellit, emezi.

Ar merc'het-man a zaoulinaz e kichen ar buguel, a ellumaz eur c'houlaouen benniguet pehini o doa digasset ganto.

Evit ar veich kenta a dra zur, abaoue krouidigez ar bed, e lañe sklerijen eur pilet el leac'h gouez-ze. Ar pilet allumet-man e oa evel eur merk e vije divezatoc'h savet eno eun iliz da Zoue, mar doa ar Verc'hez en em ziskueze e guirionez eno ; ar sklerijen euz ar pilet-ze allumet gant diou vacuez dister, a oa eun merk a adoration da Zoue pehini na heano da griski beteg fin ar bed.

An dud impi zo savet a enep, ar bersekution en deuz klasket distruja, en despet dezo ar sklerijen maget dre feiz ar bobl na heano da zevel eün, heb beza mouget, beteg tron Doue.

Bernadeta, er meaz anezi he unan a zelle euz ar genet zeker splann.

He c'honsortezet a lavaraz dezi : Kerz d'he c'hichen pa zeo guir el lavar did, hag e ra sin did da dostaat. Goulen diganti, piou eo ; perag e teu aman ? Hag hi a ve eun ene euz ar purgator o c'houlen offerennou.

Ped anezi da skriva ar pez a c'houlen var an tam paper-man, ni a fell deomp ober ar pez a c'hoanta, ar pez zo mad evit rei dezi ar peoc'h.

Bernadeta a gemeraz ar paper, al liou hag ar pleun roët dezi, hag a dosteaz euz ar weledigez pehini, gant daoulagat eur vam vad, a zelle outi o tostaat.

Koulskoude pa dostaë ar bugel, pep kammet a ree, an introun a gulee var he c'hiz.

Bernadeta oe eur moment heb he guelet. Dont a reaz ebarz ar c'hâo izelloc'h evit ar c'hustod e pehini oa ar Verc'hez ; neuze azioc'h he fen, hogen kals tostoc'h, e velaz adarre an introun dre zigor ar c'hustod.

Bernadeta, gant ar paper en he dorn, a zavaz var beg he zreid evit dont gant he ment dister, ha var bouez he divreac'h bihan, beteg an introun euz ar bed all.

An diou all a dostaaz evit selaou ; hogen ar plac'hik, heb distrei, evel pa rafe ar pez oa lavaret dezi gant an introun, e reaz sin dezo da jom a dren ; ar re-man, o kaout eun tamik mez, en em dennaz a gostez.

Introun, a lavaraz ar bugel, mar o peuz eun dra bennag da verka din, skrivit din aman, mar plich, piou ez oc'h, ha petra peuz c'hoant a rafemp.

Ar Verc'hez santel a reaz eur vusc'hoarzin ; he muzellou a zigoraz, hag e lavaraz :

Ar pez am euz da lavaret deoc'h, emezi, n'em euz ket ezom d'her skriva ; roït din hebken ho ker da zont aman epad pemzek de.

Dont a rin, emezi.

Ar Verc'hez a reaz adarre eur vusc'hoarz gant eur visaich laouën, o tiskuez he fizie var ger ar bugel iaouank-zé ; hag hi var dro pevarzek vloaz.

Gouzout a ra penaoz mesaërez Bartrez e oa evel ar

vugaligou dinam-ze pere a cherisse guech all he mab Jesus, en eur lavarout : Rouantelez an env zo evit ar re zo henvel outo.

D'a respont Bernadeta, e lavaraz ive en or reï dezi he ger.

Ha me, emezi, a ro deoc'h va ger penaoz ho rentin eüruz, nan er bed-man, mez er bed all.

Evit eun neubeut deveziou a ræ dezi ar c'hrouadur, e roje dezi d'he zro an eternite.

Bernadeta, o sellet atao euz an introun, a zeuaz en dro beteg he c'honsortezet. Guelout a reaz penaoz daoulagat ar Verc'hez a bare varnezi epad ma teue d'ho c'haout, hag he guelet a reaz ive oc'h ober eur zell dous ha tener var ar plac'h iaouank Antoneta Peyret, an hini euz he c'honsortezet pehini a oa e breuriez bugale Mari.

Bernadeta a lavaraz dezo ar pez a oa c'hoarvezet.

Breman e ma he daoulagat o sellet ouzoc'h, eme Bernadeta d'ar plac'h iaouank. Houman oa skoët en he c'halon o klevout ar gomz dudiuz-ze euz ar Verc'hez varnezi.

Goulen diganti, emezo, hag hen a rafe plijadur dezi e teufemp bemdez aman, ganez, epad ar pemzek-de-ze.

Bernadeta er goulennaz digant an introun ; dont a hellont, emezi, c'hoant am euz e teufe tud aman.

En eur lavarout ar c'homzou-ze, e tisparisaz hag e lezaz var he lerc'h ar sklerijen gaër pehini oa en dro dezi, ha pehini a zisparissaz ive neubeut a neubeut.

Ar veich-man, ha beveich ma velaz ar Verc'hez benniget, ar plac'hik a remerkaz an dra-ma :

Pa zeu ar weledigez, emezi, e velan da genta ar sklerijen, ha goude an introun ; pa ia kuit, an introun a zispariss da genta, hag ar sklerijen varlerc'h.

PEDEN.

Introun Varia Lourd pedit evidomp.

Introun Varia Lourd, ni honn euz an hardiegez da c'houlen diganeoc'h evidomp ar pez o peuz promettet da Vernadeta. Roït deomp an eüruzdet, nan var an douar-man, var pehini na reomp nemet tremen ; mæz er bed-ze paduz evit an eternite e pelec'h e moc'h azezet var eun tron a c'hloar etouez an ælet hag ar sænt ; o c'hui Rouanez an dud eüruz, lakit doun en hor c'halonou an esperans-ze pehini a raio deomp kaout skanvoc'h poaniou ar vuhez-man ; pehini a zousao evidomp c'huerder hon harlu ; ha pehini a raio deomp e kreiz an ankeniou, hag al labourou kriz euz buhez an den santout ar peoc'h, ar peoc'h kristen-ze pehini a ra deomp var an douar eun tanva euz eürusdet ar re choazet gant Doue evit ar c'hloar eternel.

Introun Varia Lourd pedit evidomp, evel-ze-bezet-gret. ANNA DE JESUS.

Enezen ar Vignoned. — *Missionou.*

Eur beacher, bet o vale dre ar broiou pell, eleac'h ne da nemeur nemet ar vissionerien da c'hounit eneou da Zoue, hag eun den curius bennak da glask guelet marvaillou ha traou nevez, a gont evelen eun dro digouezet ganthan en eun enezen hanvet enezen ar vignoned.

« Edon en enezen-ze eun nebeut a ioa, hag e comzen aliez oc'h ar vissionerien. Ar re-ma o devoa lavaret din meur a vech dioual, en em zelc'her var evez, rak daoust da hano an enezen, ar gouezidi a zo enhi o chom ne voant ket ato re vignoned d'an dud estren a deue di. Hogen, evel ma caven eno dalc'h mad plant, mein, laboused, kelien euz ar sort n'em oa guelet morse, ec'h ancounac'heen aliez aliou ar vissionerien.

N'eus ket guelloc'h skiant, a leverer, eget skiant prena. Siouas, me ive a dlie deski ar virionez-ze divar va c'houst. Eun dervez setu me o vont en hent. Laket em oa en eur zac'h da gas ganhen peadra da zibri ha da efa evit an dervez-ze ; neuze eur voest oc'h va c'hein evit lacat ar pez a gafchen d'am doare, hag em dorn eur vaz eur beg honarn dezhi.

An amzer a ioa tom bras. Goude beza baleet eur pennad mad, en em gavis skuiz ; ar beradou c'hoez a zivere dioc'h va zal. Soujal a ris mont da c'hourvez, evit diskuiza, var eur guiscad geot hir ha deliou a gaviz en disheol. Ar scourrou guez a ioa azioc'h va fenn a ioa ken toupok ma virent oc'h an heol da bara varnon ; a veac'h zoken e lezent eun tamik sclerijen da zont dre voask ho deliou.

Eno e caviz eun tamik frescadurez, hag en em lakiz em eaz, o soujal ober eur voreden. Pep tra a ioa sioul, ne gleven ket an distera trouz ; labous ebet ne gane ha n'oa ket eur mouch avel. Lavaret e vije e voa cousket pep trà, ha me a iea ive d'en em rei d'ar c'housket evel an traou all. Ne greden ket e vije den o chom a dost di, ha ne velen ket an distera tam moget o sevel hag o rei da anaout e vije a dost eul lochen bennak.

Gouscoude araok moredi e sonjiis dibri eun tam bennak ; neuze e testumis deliou seac'h hag e ris va guele a zoare evit ober eur c'housk eno. Hogen a veac'h oan gourvezet ma santiz eun dra bennag o finval dindanhon ; eur scrijaden a riz, hag en eul lam e saviz em za. An deliou a finve, hag ep dale e velis penn eur zarpant o sevel hag oc'h en em ziskuez.

N'em eus gallet morse guelet eun aer pe eur zarpant ep scrija hag ep beza trefuet oll. Brema e voa goasoc'h c'hoas ; ne greden ket tec'het kement e crenen hag e voan eat er meaz ac'hanon va unan. Dont a rea an dour dioc'h va zal, tost e voue din sempla, hag e chomen eno evel pa vijen touellet gant daoulagad ar zarpant.

Ha danjeruz oa flem ar zarpant-ze ? ha rei a rea ar maro en eun taol ? Ne ouzon ket, ha ne voan ket zoken e stad da zonjal e traou evelse. Ar zarpant dioc'h he gostez ne deue ket var araok, ne droe ket avad he zell divarnon, hag ec'h heje he benn evel pa vije o sonjal e zea da ober eur pred mad ganeme.

Dont a ris gouscoude enhon va unan, hag evel an dud aounig aounig a ziskuez muioc'h a hardiziegez eget ar re all pa c'hellont dont abenn da drec'hi ho aoun, me ive, goude beza bet eur pennad evel seizet, a zavas counnar enhon, a grogaz em baz, a zistagaz eun dronjennat var gouzoug ar zarpant, hag araok m'en doa bet amzer da zispaca ar mellou euz he gorf hir, em oa flastret he benn dezhan.

Eur prizonier er Prus.

XXI.

Netra poaniusoc'h, eme Villou, eget mervel evelse, e penn he hent, goude beza kemeret kement a boan evit en em denna a dre daouarn ar brušianed, ha gouscoude, evel ma em eus lavaret, meur a hini euz ar brizonierien tec'het evelse, a varvas var douar an Autrich, uzet ho buez gant ar poaniou hag ar skuisder o doa bet. Ni a ioa eat ive toc'hor avoalc'h, hogen, bennos Doue da dud ar c'harter, dre ar zoursi a gemerjont ac'hanomp, e teuaz adarre buez en hon izili, hag hon nerz a deuaz ive a nebeudou. An darnvuia euz ar brizonierien a veljomp eno a ioa eat ive bete'r mouch eveldomp-ni.

Bez'ez oa gouscoude unan bennag hag o doa gallet tec'het ep kemeret kement a boan. Guelet a rejomp eno eur chasseur, eur brigadier, euz a gichen Strasbourg, hag a ioa bet kemeret gant eur ofiser prusian, eul letanant colonel, da vevel pe kentoc'h da sclaf. An ofiser hen lakea da gempen dezhan he zillad ha neuze da ober scol c'hallek da ziou verc'hig en devoa. Ar chasseur a reseve bemdez evit paeamant gourdrouzou ha taoliou dioc'h an druil.

Eur pardaesvez al letanant colonel a zistroas d'ar gær, evel ma tistroe avechou, daou anter leiz he gof ganthan hag eun dra bennag ouspen. Ar mevel hen diviscaz hag hen lakeaz en he vele. Goudeze e kempennaz he zillad hag he votinezou. Neuze pa en doa ho c'hempennet, ho guiscaz, o trecli evelse he druillou oc'h dillad he vestr. Neuze e za d'ar marchosi, e kemer ive ar marc'h, ep ancounac'hat ar vantel, hag e za evelse seder braz er meaz a gær. Ar gardou her salude, hag hen a c'hrogne evit ober evel ofiserien ar Prus. Deis sclear oa pa dreuzaz harzou ar Prus, hag eno e c'hourdrouzaz ar gard, rak gouzout a rea mad an Allmand, abalamour ma tisplije eun dra bennak dezhan en he viscamant.

Pa voa digouezet er gær genta euz an Autrich en em gave var he hent, e scrifaz ac'hano d'al letanant colonel evit he drugarecat euz an trokl habit o devoa great. Lavaret a rea dezhan e caffe er gærik-ze he varc'h hag he zillad ; an armou avad, emezhan hag an arc'hant a ioa en ho codellou a zalc'han evit prena dillad all eleac'h ar re am eus lezet ganeoc'h duze, hag evit gallout peur ober va hent.

Ofiserien an Autrich, a benn pell goude, a c'hoarze ken na deue an dour en ho daoulagad o sonjal er min a dlie al letanant colonel prusian da ober pa velaz an truillou a ioa lezet ganthan ha pa resevas lizer he botr a gambr.

Tri brizonier all o devoa gallet en em zic'hiza evel mac'hadourien rederien hent, ha dont evelse euz ar Prus en eur verza pe en eur ginniken skeudennou plastr, etouez pere e velet dreist oll skeuden ar roue Guillou hag hini he vevel bras Bismark.

Eun turkoz a ioa ive ha n'en doa ket bet kement a chans. Euz a c'huec'h ma voant tec'het en eur vanden, ne voa en em saveteet nemethan, ha c'hoaz oa torret eur vreac'h dezhan gant eur voulet. Ar brusianed o doa tennet varnezho meur a vech, hag ar pemp all a ioa bet lazet hini ama hini ahont var an hent.

Vurtz a chomas clanv eno, hag a voue red he gas d'an hospital. He dreid a ioa bet kignet scrijus, hag unan anezho a ioa coenvet en hevelep doare ma na c'helle ket ober eur gamed. Ar medesin a zisclériaz e vije red dezhan chom var he vele, ep finval, dek dervez da nebeuta, ep conta ar pez ma vije red dezhan gortos goude araok beza e stad da vont en hent. Me am oa c'hoant gouscoude da chom d'he c'hortos, daoust ma em oa mall ive da zont d'am bro. Vurtz a reas kement varn'hon ma c'hasantiz he lezel eno ha dont ato varzu Frans.

Ar pez a rea dezhan va alia da ziblas araok, eo n'oamp ket euz ar memes carter, hag e vije red deomp ato dispartia goude beza great eur pennad hent. Mauris a ioa euz an Alsas eveldhan, hag a chome d'he c'hedal.

Me implijas neuze eul loden euz er peziou aour a ioa c'hoas ganhen evit prena peb a re voutou a zoare deomp hon tri. Neuze e prenis creionou ha paper da Vurtz evit ma c'halje dessina ha caout berroc'h he amzer. Biscoas netra n'en doa great muioc'h a blijadur dezhan. He lacat a riz ive da scrifa d'an itron vad a ioa en em garget euz va c'hi, hag ar gristenez calonek-ze e devoue ar vadelez da lacat digas va c'hi din da gær Turin eleac'h ma her c'haviz en eur dremen.

Epad ma rean ar c'hevridiou-ze araok diblas, em boue ar chans d'en em gaout gant eur marc'hadour boas dioc'h an hentchou, hag a ginnigas din va ren dre an hent berra, me ha re all mar doa, evit mont varzu ar Frans. Me, emezhan, a zo boas da ren beachourien, hag a ra zoken ar vicher-ze alies.

— Ha dies eo an hent, ha faziuz, eme ve ?

— An hini n'hen deuz her great morse zo couls lavaret sur d'en em goll.

— Gouzout a rit ar brizonierien zo moan ho ialc'h.

— Pa renan eur rus, emezhan, e ran dezhan paea evit pevar ; da eur saoz, evit tri ; da eur prusian, evit daou, da eur gall, evit unan, da eur mignon, evit netra, da eur prizonier tec'het, e rannan ganthan va bevans ha va butun.

Pa glevaz ar brizonierien all a ioa eno em oa me cavet eur rener, e falvezas dezho ive en em lacat en hent ganeomp, da viana ar re anezho a ioa cre avoalc'h da vale.

An nosvez-ze ne gouskis banne. Antronoz, araok diblas, ez is da gimiada dioc'h Vurtz hag her c'houtragnis da gemeret an anter euz an arc'hant a chome c'hoas ganhen. Mauris a deuas d'am ambroug eur pennad ;

hag en doa c'hoant da zont ganen. Mes evel ma en doa roet he c'her da Vurtz, e zeaz en dro. Ni, a drugare Doue, a erruaz e Frans ep ma tigouezas darvoud ebet ganeomp. DIVEZ.

Pe gher kreuv eo ar feiz er Belgig.

Eun dervez hon Tad Santel ha muia karet, ar Pap Pii IX o komz da outronez euz ar Belgig a lavar dezho : « ho pro a zo dister en he ment mes henvel en douar santel abalamour da feiz an dud a so enhi. » Eno hag e Bro-C'hall en d'euz, hent eün kavet an iliz e c'halouneka dioullerien, En offiser d'ar Pap a lavare din e kastelfi dar dro hag e Ankon e veze gwlet Belget tremen antervaro, o tastum en tam buez kresket gant ho c'hounar hag o leskelho huanad diveza en eur laza unan bennag euz a enebourien ar Pap. Etouez an dud brudetta euz ar Belgig maro e skoazia an iliz ne hanvin nemet daou, Valeran d'Erp, eur baron, en den a c'hoat huel savet gant an tadou jesuisted e skol Santez-Barba e kear Gand ha Karloz d'Alkantara a c'hoat huel ive hag a ioa neuze er skol huel ha katolig euz Louvain.

Ar Belgig e deuz en Arc'heskop hini Malines ha meur a Eskop. An Eskibien hag ho beleyen a so skoeziet gant menac'h a bep liou. Kaout a rer tadou jesuitet er chegriou Braz, e Brugelett tostig d'hor bugale a vro c'hall da bere ho c'herent a c'hoantee reï en deshadurez kristen, a drugare Doue, hirio n'euz ket ezom da vont ker pell. E Gand am euz kavet menec'h karmez, Augustinet ha breudeur sant Jan Doue. An ilizon n'e gaver dibaot a veac'h goullo. Kempennet int gand eur binvidighez vraz, re vraz memez. En Eskop e Louvain a c'houlenne ouzin petra lavaren euz a iliz sant Per. Aoutrou n'Eskop a respontechon Iliz sant Per a[so kaër meurbet. Evit displiga eün va mennoz, e kavan anezhi ne gaër ; henvel eo ouz er plac'h yaouank koant divar ar meaz digasset e kear gant e zud ha sammet euz an traou kerraha kaëra a ouffet da velet. — Er plac'h yaouank divar ar meaz sammet a draou ker ha kaër, emeza o c'hoarzin, ne gavan abeg ebet en ho komzou, mes del-c'her a ran ar gher-se.

Euz an ilizou kathedral n'em euz gwelet nemet unan, hini Gand, gwir eo e c'heller he lakaat etouez ar re vrava euz ar bed oll. Er c'han am euz klevet enhi hag a ve en he leac'h e sant per a Rom. A bep tu ne veler nemet marbr hag alaourach.

Ar bobl euz ar Belgig a so hirio me gred ar muia stag ouz ar feiz katolig. Perag kement-se ?

Ne c'hellan ket her lavaret dre an abeg n'her gouzon ket, marteze eo abalamour ar skouer vad a deu divar laëz hag euz a berz an dud huella ha gwizieka. E skol huel Louvain ez euz tri doktor bruded braz er Belgig hag eleac'h all. An Aoutronez Van-Beneden, Hubert ha Lefebvre. Hoghen deiz gouel bien ar sakramant, d'an oferen eiz heur em euz gwelet an daou ghenta o tostaat ouz an daol santel. Kementse ne vir ket ous Nan Beneden da veza bruzunet kenteliou-falz doktoret a fell dezho an den a ve bet da ghenta en istren, ha goude-se er c'hoz marmous. Kement-se ne vir ket ouz Hubert da veza e pen ar Vedecinet euz e Vro hag hon hini var ar ghevren euz an deskadurez a c'halver an amiegherez.

Evit an Aoutrou Lefebre, medecin evel an Aoutrou Hubert, hen en deuz ive kalz brud, ouspen nebeut bloaveziou so e pleustr kalz var en dra c'hoarvezet e kichen kear Mons. Er plac'h yaouank divar ar meaz hag a so bet atao fur meurbet a so var he daouarn, he zreid he fen hag he c'hortez roudou gouliou hor salver pere a c'hoad bep gwener. An dud difeiz ó deuz iouc'het d'ar gheïer ha d'ar falloniach. An doktor Lefebvre a so eat var al leac'h ; evesseat en deuz peb tra gant ar c'halloud hag ar poellad a ro dezhan en deskadurez anavezet gant an oll. Skrivet en deuz var ghement-se el leor leun a skiant hag e lavar stuz Loïsa Lateau, hano ar plac'h yaouank, a zoare beza dreist nerz an den, a zoare beza er mirakl. Beb gwener an ti bian ma chom enha Loïsa Lateau a zighemer en niver braz a dud a bell diredet da velet ar burzud.

Skol Huel Louvain a so enhi tremen pevarzeg kant den yaouank a dle beza en deiz doktoret e filosophi, e theoloji, e medicinerez pe e lezennou. Tremenet am euz meur a vloaz etouez paotret yaouank ar skoliou huel, hoghen ha lavaret a ran gant gwirionez n'em euz kavet e nep leac'h kement a wir lèvenez ha kement a furnez evel etouez yaouankiz skol Huel Louvain. Er Belgig ez euz peder skol huel, hini Louvain bleniet gant beleyen, hini Liège hag hini Gand. Houma a anavezan ive, eno beleg ebet etouez an doktoret, kement-se ne vir ket outho da veza kristenien vad hag en tad jesuist e santez Barba a lavare din e vije deuet fall ar medicin a ghemerje evit reolen a feiz kentelliou an doktoret braz euz a Baris.

Pa ro pennou er vro skouer vad, n'euz souez ebet e valefe eun ar re zister. Ne lakin morse e ve bet an den er c'hoz marmous e gwirionez. Koulskoude en em diskwez aliez er marmous dre ma ra ar pez a vel a re all oc'h ober dreist oll mar d'int huelloc'h evithan. E bro-saoz ez euz tud difeiz, al louzou-se a deu siouas e peb leac'h. Ann oll eno koulscoude a ia d'ar sul d'an ilizou. Ar c'hant a so er gher kavet gantho evit rei da anaout ar respet a ro d'ar feiz an dud difeiz. Er c'hristen protestant hag a gred a vezo lavaret en d'euz relijion, er c'hristen protestant a ne gred ket mes a ia evelato d'an iliz a vezo lavaret en d'euz *Kant*. Aliez a veach am euz goulennet ouzin va unan ha ne ve ket en dra da veza ioulet, ma n'ho deuz ket hon tud-huel ha gwisieg ar feiz a gaver er Belgig m'o defe da viana ar *C'hant* pe ar respet o deuz an oll saozon evit ar relijion. Me gred e ve gwelloc'h c'hoaz gwelet anezho *tud a kant* eghet tud diskramail evel m'int re aliez.

J. Favé : BARZ BRO BAGAN.

Maze Letern.

Maze Letern en doa great he zouch da vont e kær evit dihuna he batroned, evel ma lavaremp er sizun all. Hogen eur pennad mad a hent en doa da ober, ha chomet oa ganthan eun nebeut mad euz ar c'hazetennou hag euz al levrionigou roet dezhan da skigna var ar meaz. Evit en em dizenoui, setu hen o tenna eul levrig hag oc'h en em lacat d'he lenn en eur vont. Maze n'oa ket cre var al lenn ; gouscoude abouez degech he c'heriou, e teue ganthan eur bom bennak bep en amzer.

Evel ne dea ket goal vuan o sellet evelse oc'h he levrik, setu eun den divar ar meaz, eur blouzen ganthan var he zillad evel eur marc'hadour, hag oc'h he dizout divarlerc'h.

— Han ! keleier mad a zo? emezhan en eur dremen.

— N'int ket caer, va den mad, hag izom zo da zioual pe ep dale e coezo truez ouzomp.

— Ia, petra zo a nevez-ta gant ar c'heleier ?

— Hano zo d'an dudchentil da zont adarre da ober ho mistri, da lacat ar guiriou coz, an deog, an aneriou ha me n'oun ket pegement a draou all, ha zoken da lacat ar goueriadet da zorna, en nos, var al lennou, evit ober d'ar raned tevel, ha miret outho da zihuna an dud chentiled ?

— Hag e credit traou evelse ?

— Emaint ama scrifet ha moullet. Sellit, mar gouzoc'h lenn, me ia d'ho rei deoc'h hag e c'hellot guelet hoc'h unan.

— Ma n'eus nemet traou evelse varnezho, dalc'hit ho paperiou.

— Ar re-ma zo paperiou scrifet ha moullet gant tud hag o deus gouezieget, gant doctored...

— Ia, doctored da zevel geier, ha da ober goab euz ar re zo braz avoalc'h ho ginou evit lonca canvalet evelse.

Ni a voar pell zo e les ar paper lacat ar pez a garer varnezhan.

— Ha perak ne ve ket guir ar pez a lavaran deoc'h ?

— C'hui etrezoc'h bourc'hizien a fell deoc'h ato hor c'hemeret-ni tud divar ar meaz evit tud diot, prest da lonca ar brasa panezen ; hogen ne ket c'hoas frang avoalc'h hor gouzoug evit kementse.

— Hag e peleac'h e velit-hu ama panez da lonca ?

— Ne livirit-hu ket ez euz hano d'hon lacat da zorna en noz var al lennou pe ar stancou, ha kementse evit miret oc'h ar raned da ober trouz ?

— Ia, an dra-ze zo bet guelet, hag a c'hell beza guelet c'hoas.

— Lavaret a c'helfac'h din peleac'h eo bet digouezet an dra-ze ?

— E meur a leac'h, credabl, evit beza n'edon-me ket neuze var an douar. Hag an deok, ne gredit ket e ve bet ive ?

— Eo, clevet em eus va zud o lavaret e paent neuze, etre deog ha guiriou all var dro ar c'hantved euz ar pez a baeomp hirio.

— Hag an aneriou ?

— Ma carfe perc'hen va douar-me lezel he ferm ganhen oc'h ar priz a baee va zud coz, me iafe ive laouen bras da ober eun devez aner bennak dezhan.

— Caer oc'h eus lavaret, ar veleien hag an noblans a zo o clask digas en dro ar giziou coz, giziou ha n'int mui dioc'h doare an amzeriou-ma.

— Bez'e vezit-hu o silaou ho peleien ?

— Ne vezan nemeur, mes mar kirit lenn, an dra-ze zo meurbet ama ive.

— Hag an dra-ze zo ker guir evel ar pez a lavarac'h kentoc'h ive ; me a vez o silaou beleien va farrez, ha biscoas n'em eus ho c'hlevet o comz a c'hiziou coz nag a c'hiziou nevez, nemet e kement ha ma zint ervez lezen Doue pe ne dint ket. A dra sur d'ar re o deus lezet lezen Doue a gostez, e livirint ne deont ket mad, ho aliint da zont d'ar c'his coz, da c'hiz ar re a heuil lezen Doue hag hini an ilis.

— Ho alia ? ho c'hontragn eo a raint mar gallont dont abenn euz ho zaol, ha setu ar pez a verk c'hoaz al levrik-ma a zo cals guirionezou enhan.

— Ia, mar deus cals a virioneziou evelse enhan, ho levrig en deus talvoudegez.

— Clevit, setu ama petra a lavar : Ouspen an deog hag an aner, e vezo great c'hoas d'an oll mont d'an oferen, da gofez, da ober ho fask....

— Petra, an archerien a vezo caset neuze da ober d'an dud mont d'an oferen ? Labour o devezo ma rancout mont da bep ti ; an anter euz a dud eur barrez ne vezo ket re da lacat da archerien evit ober d'an anter all mont d'an ilis.

— Va levrik ne lavar ket an dra-ze ; mes ne ket dre an archerien epken e c'heller contragn an dud ; ma veac'h gourdrouzet da veza puniset, laket en amand, taolet er meaz euz ho ferm ma na vec'h ket guelet o vont d'an oferen ?

— Bez'ez euz unan gouscoude hag a c'hourdrous, brema zoken, teleur er meaz ar re ne heuillont ket al lezen-ze.

— Teleur er meas ?

— Ia, teleur er meas, ne ket euz a eun ti pe euz a eur ferm, mes euz he varadoz ar re ne zentont ket oc'h lezen an ilis.

— Han ia, setu aze adarre unan euz a sorc'hennou ho peleien. Ancounac'hat a rean e voac'h eur c'houeriat !

—N'em eus ket a vez evit beza coueriad. Mes c'hui, eur bourc'bis, livirit din ha c'hui a gred ez euz eun Doue ?

— Ne ouzon ket cals, ha calz a fors ne ran.

— Fors a dlefac'h da ober gouscoude ; rak mar deuz eun Doue, evidoc'h da veza bourc'hiz, e tleit eun dra bennak dezhan, ha mar en deus gourc'hemennet

deoc'h miret ar sul, e c'helfac'h beza pinset ganthan ma na rit ket.

— Doue ne ro ket a vara din-me da zul ep labourat.

— Petra ne canit morse, na sul na pemdez ?

— Oh ! evel ar re all, eur mare bennag ec'h eanan ive ; ne c'heller ket padout da vont ato en dro.

— Guir a livirit, ma stacac'h a zoare d'al labour epad ar sizun, c'hui a c'hoarfe ganeoc'h ive evel calz a re all, o deus mall da velet ar zul o tont evit gallout eana.

— C'hui zonch deoc'h abalamour ma zomp-ni bourc'hizien, n'on eus netra da ober ?

— Ne velan ket da viana e ve tenn ho labour ; c'hui dreist oll ma na rit nemet redeg hent evelen. C'hui a ean pa garit, ha mar baleit cals da zul, me zo sur d'al lun ha credabl d'an derveziou all ne rit nemeur a leoiou. Gouzout a ran ez euz e kær, couls ha var ar meas, micherou tenn ; hogen gouzout a ran ive ar vicherourien-ze o deuz eveldomp-ni mall da velet ar sul, ar re anezho zo christenien, hag ar re n'int ket, mar labouront da zul, a rai gouel antronoz en davarn, hag aliez ar gouel-ze a bad beteg anter ar sizun.

— Me zonch din e tle beza frank d'an oll da ober ar pez a garint var gementse.

— Guelet a ran e kemerit ho frankis cals ac'hanoc'h ; hogen lavarit din aze, a zevri, ha falloc'h e vije ar bed ma virje an oll ar gourc'hemen-ze ?

— Falloc'h, ne ouzon ket ; hogen ni ne fell ket deomp beza rediet.

— Ha rediet oc'h-hu bet eun dro bennak da vont d'an ilis, da vont da gofez pe da ober ho pask ?

— Ma sentfet oc'h an dud a ilis da viana e vemp contragnet d'hen ober.

— An dud a ilis n'o deus biscoas contragnet den ; eur garg avad o deus resevet, hag ar gark-ze eo deski he zeveriou da bep unan, ha pa lavaront deomp petra a dleomp da ober, ne reont ho unan ive nemet ho dever, he kement hini a zo christen a dle silaou ho mouez ha senti outho.

Var gement-ma Maze Letern a lavaras kenavezo d'ar c'houeriat, rak ar gozeaden savet etrezho ne blije tam dezhan.

P.-S. — Red eo din lavaret da lennerien ar gazeten vrezoneg eun dra hag a zo bet tost din ancounac'hat. Tud o tont euz a gær L... a velaz, en eur park, tost d'an hent, eun den o toma e kichen eun tantad tan great e doug ar c'hleuz. Evel ma voa brao an amzer, ha zoken tom, e voant souezet gant kementse.

Hogen an tomer-ze oa Maze Letern. Mont a rea, evel ma on eus lavaret, da gær L... da zihuna an doctored he vistri ha da c'houlen outho ha sonch o dévoa d'he lezel da vervel gant an naoun. Hogen pa voa eat ar c'houeriat diouthan, ha pa voa tostik da gær e teuaz eur sonch dezhan. Al levriou ha cazetennou roet da dezhan skigna var ar meaz n'en doa cavet fred ebet dezho ; edont c'hoas couls lavaret oll en he zac'h :

— D.... eme Vaze, mar dan gant ar re-ma da gaout va mistri, emaoun devet ; lavaret e vezo n'em eus ket great va micher e doare. Guelloc'h eo din ho devi eget beza devet va unan. Da viana e c'hellin lavaret em euz ho skignet abouez poania avoalc'h.

Var gementse Letern a zao en eur park, ha gant eun alumetezen e laca an tan en he varc'hadourez a voue ep dale rentet e ludu. — Setu ar pez am oa da lavaret evit echui ar pennad-ma euz a droiou Maze Letern.

G. M.

KELEIER.

Naved evit en em brepari d'ar pedennou publik goulennet gant an Assamble national.

An Aotrou'n Escob a Gemper en deus roet otre da voulla ha da skigna dre he escopti ar pedennou euz a emgleo Itron-Varia ar Silvidigez evid an naved d'en em brepari d'ar pedennou publik goulennet gant an Assamble nasional.

Ar beden. eme an Aotrou'n Escob, *eo hor scoazel hag hon nerz ; ha cridi a ran e c'hellan lavaret n'eus ket bet alies muioc'h a izom anezhi eget a zo brema.*

E cals parreziou an naved-ze a zigoro d'ar c'henta a vis du.

An Aotrou Goasguen, vikel e Querrien, zo hanvet vikel e Sant-Melani, e Montroulez.

An Aotrou Rouzot, nevez beleget, zo hanvet vikel e Querrien.

An Aotrou Buanec, nevez beleget, zo hanvet vikel e Sant Hernin.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

ABOSTOLACH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS HERE.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL, moullet an Escopti.

DISSADORN 8 DU 1873. N° 458 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR REP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *évit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket an dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper D'an Aotrou* DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 8 Du 1873.

LIZER AN AOTROU'N ESCOP

A GEMPER HAG A LEON,

O c'hourc'hemen ar Pedennou goulennet

Gant an Asamble Nasional.

DOM ANSELM NOUVEL, euz a urs Sant Beneat, euz a venac'h menez Cassin etouez pere e virer ar genta reglen ; dre c'hras Doue hag hon Tad santel ar Pap, Escob a Gemper hag a Leon, d'an dud a iliz ha d'ar gristenien fidet euz hon escopti, salud ha bennoz en hor Zalver Jesus-Christ.

HOR BREUDEUR KER,

An Asamble Nasional a ia da gregi adarre en he labour en derveziou kenta, hag e deuz eur gark da ober braz ha solanel meurbet. Fonta a dle an doare da c'houarn ar vro a zervicho da nevezi ar Frans evel bro hag evel christen. Goude an dispac'hiou a zo bet dare dezho, ervez ma comz ar scritur, heja an douar beteg ar goueled, e zeo galvet gant Providans Doue da starda an douar en hor bro on eus santet o crena dindan ar freuz a reat enhi, ha kementse evit ma c'hellimp e peoc'h ha diencrez, louzaoui hor gouliou, kemeret eun ners nevez, ha diskuez adarre pe ger cre ha pe gen din eo bet ato doareou ha caracter ar Fransizien.

Daoulagad an oll a zo o para var ar pez a dle tremen en Asamble hon deputeed. An oll bobliou a zant pegement ez eo talvoudeg evitho, en amzer da zont, ar pez a dle sevel pe disken ar Frans, rak guelet a reont ato pe ger braz eo ar vro-ma daoust pegement eo bet izeleet ha discaret, pegement a vuez a zo enhi daoust d'ar goad a zo diredet euz he gouliou. Ar re en em emel a c'houarnamant a zo nec'het ; ar re fur ha galloudeg euz an douar ne ouzont na petra da zonjal na petra da ober : ar gatoliked pere a zo persecutet, hag ar re vraz ha diskiant pere a stourm oc'h ar relijion ha ne fell ket dezho lezel ar frankis d'he heuilla, oll e taolont evez oc'h ar stourmad vraz-ze a ia da zigeri, hag a dle poeza kement, ne ket epken var mad hor bro-ni, mes var gement a zell, evit an amzer da zont, oc'h an Europ hag oc'h ar bed oll.

Speret an den, lezet gant he nerz he unan, n'en deus ket a c'halloud avoalc'h da zevel a nevez broadou tud. Hogen, a drugare Doue, en Asamble Nasional ez eus christenien hag a zo sclereat ho speret dre ar feiz a laca an den da ober traou bras. Guelet o deus, santet o deuz en ho c'halon an izom da gaout sicour euz an Env evit dont a benn euz ar gark pounner ha diez a zo fiziet enho. Lavaret o deus gant ar profet : *Levavi oculos meos in montes, undé veniet auxilium mihi :* Savet em eus va daoulagad varzu ar meneziou, a beleac'h e teuio sicour din. Goulennet o deus pedennou publig evit tenna bennoz an Env var ho labourou.

Bez'e tleomp, H. B. K., en em unani a greiz hon ene gant ar goulen-ze euz an Asamble. Evit ar gristenien ar pez a zervich da ren eur bobl braz, al lezennou a verk guiriou ha deveriou pep den, o deuz eur c'haracter sacr. Doue eo a ro d'ar re a ra lezennou, ar speret a furnez hag a ali a zo red dezho da gaout evit lacat da dalvont ar guirionezou euz ar furnez eternel evit izomou ar bobliou, ervez an amzeriou ma vevont ha ma en em gavont enho. Doue epken a c'hell, o consacri var eun dro gallout ar re vraz ha dignite ar re vihan, lacat ar re zo ar c'hallout etre ho daouarn da veza cre ha respetet, hag ar re a dle senti d'hen ober gant fidelite hag ep poan. An dud, pa vez pelleat Doue euz ho menoziou, en em gaf nec'het, eme ar profet, herella a reont evel eun den mezo, ho oll furnez a ia e moged. Pa deu an dud, e creiz ho brasa trubuillou, da c'helver Doue d'ho zicour, e teu d'ho zenna euz ho foaniou ; hen eo a laca ar bobladou tud da zevel a nevez hag a ro buez dezho.

Digoromp eta, h. b. k., hon eneou d'ar beden ha d'ar fizians santel a deu euz ar beden. Goulennomp, evit an asamble nasional ar sclerijen euz a furnez an Aotrou

Doue, evit ma c'hinspiro dezho mennoziou braz ha santel, evit ma raint mad hag eürusdet hor bro muia caret. Ouspen ar beden, greomp ive pinijen, aluzen, hag oberou mad all. An iliz hag ar Frans a deu d'en em unani evit diskuez deomp an izom on euz euz ar pedennou solanel-ze hag euz ar grasou a c'hellomp da denna dreizho digant an drugarez a Zoue.

Rakse....

Ama an Aotrou'n escob a c'hourc'hemen ma vezo great pedennou publig en oll ilizou ha chapelou euz he escopti, d'ar zul 9 a vis Du, evit tenna bennos Doue var labourou an Asamble nasional.

Ar pedennou-ze a vezo : 1° *Veni, creator... Emitte... Deus qui corda..* 2° *Levavi... Fiat pax.. Deus à quo..* 3° *Sub tuum... Ora pro... Concede... 4° Tantum ergò... Panem... Deus qui nobis...*ha benediction ar zacramant.

Ar pedennou-ze a vezo gallet da lavaret ive en dervezion diaraog.

An Aotrou'n escob a ali ive an dud devot da ober eur gommmunion, pe meur a hini, evit ar memes intansion.

Rom. — An tad santel ar Pap a zalc'h ato da rei digemer da galz a dud. Ar gristenien vad a Rom ha divardro a ia a brez da rei da vikel Jesus-Christ eun tam laouenidigez bennag etouez kement a drubuillou hag a ankeniou en deus da c'houzanv. He galon ker carantezuz a dle beza bet mantret o velet aloubi ar c'houenchou ne voant ket c'hoas laeret. Ar c'hazetennou dizoue a lavare e kuitaje Rom , hag an dud difeiz ne glascont nemet an dra-ze, rak caout a ra dezho ma ve eat ar Pab euz a Rom, e rafent neuze eur vech diou vech gant ar relijion catolik. Mes ar Pab a lavar ato ne guitaio ket Rom, hag esperout a c'hellomp, dre ar pedennou hag ar pelerinachou a rer evit an ilis santel, e velimp ep dale oc'h eana ar brezel a rer dezhan.

An tad santel ar Pab en deus roet otre da renta henor publik d'an den eürus Per Lefevre, kenta compagnon sant Ignas a Loyola, hag unan euz ar re o deuz he zicouret da zevel compagnunez Jesus.

D'an 9 a viz Eost e lavaret, evit ar vech kenta, an ofereu en he henor, en eur geriadennig hanvet Villaret , e parrez Grand-Bornand, er Savoa huel, en eur chapel savet e plas an ti eleac'h ma zeo ganet ar servicher bras-ze da Zoue.

An den eürus Per Lefevre a ioa eur mesaer bihan a zioualle al loened er meneziou eno a dost, hag a zo deut goudeze da veza unan euz ar mein corn laket e diazez ar gompagnunez brudet-zé e deus rentet kement a zervich d'an ilis. Hueloc'h eget ar chapel, oc'h costez an dorgen, e veler c'hoaz eun eienen dour sclear, hanvet a bep amzer feunteun an den eurus Per Lefevre ; morse ne ve dizec'h daoust peger bras sec'hor a ve.

Tud ar c'harter a lavar eo dre bedennou ar servicher Doue e savaz an eienen-zé en devoa goulennet evit gallout doura he zenved. Ar mesaer bihan a leze aliez he vanden denved e kichen ar feunteun-ze hag a iea da glevet an oferen santel, ha morse he zenved ne deant kuit ac'hano keit ha ma veze oc'h ober he dro.

Setu perag, en ilis sant Joseph, e Kemper, e reat diziou, 6 a vis Du, gouel an den eürus Per Lefevr, nevez savet gant vikel Jesus-Christ var an aoteriou.

Ar Pab en deus roet eun induljans leun d'ar gristenien fidel , deut goude beza communiet , da vizita ilis sant Joseph ha da bidi enhi ervez he intansion.

Da bardaez eur brezegen ha salud ar sacramant.

Plijadur a zo o velet an tad santel o rei d'an tadou euz ar gompagnunez-ze eun hevelep consolasion, d'ar mare ma ra an dud difeiz kement ar brezel dezho. G. M.

COULM AR VATICAN.

Daou zen difeiz, a reng huel, a iea varzu palez unan anezho, hag e comzent euz an doare ma voa red en em gemeret evit discar an ilis catolig ha distruja ar feiz hag ar relijion. Unan anezho a lavare en em gemerent mad, avoalc'h evit dont abenn euz an taol, egile a gave dezhan e c'hellet ober c'hoas guelloc'h.

Eun den coz a deuas da dremen ebiou dezho, eun den seder hag eun ear ar braoa dezhan, eur zell lem a dlie lacat an oll d'he respeti. Unan euz an daou zen difeiz a lavaras dezhan :

— Da beleac'h e zit, den coz?

— Mont a ran varzu al leac'h ma caver ar justis hag al lealded enhan.

— Hag e peleac'h ema ar justis hag al lealdet?

— Eul leac'h hag a zo troet daoulagad an oll dud honest varzu enhan.

— Hag al leac'h-ze, lavaret a c'helfac'h deomp pehini eo?

— Ia, al leac'h e pehini ema bez Sant Per, hag ema vikel Jesus-Christ o pidi.

— Divezadig en em lakit en hent, den coz ; al leac'h-ze a zo pell ac'hann ; mervel a c'hellit araog erruout e penn ho peach, ha mar digouezit, ne gavot marteze mui ho Pab eleac'h m'her c'hlaskit.

— Ha ne ouzoc'h-hu ket ez euz, var hentchou Rom, pelerined ep niver euz a gement corn a zo er bed; ma ne c'hellan me ket mont beteg eno, aleiz eus va breudeur a vezo eürusoc'h egedon, hag a ielo, hag a lacai va mennad gant ho re e treid an hini a zalc'h leac'h Jesus-Christ var an douar.

— Ha mar bez maro ar Pap pa zigouezot?

— E cavin eur Pap all en he leac'h. Ha ne ouzoc'h-hu ket mar gell ar maro dont d'ar Pap, cador Sant Per ne c'hell ket chom ep caout eun all da azeza varnezhi? Goulaouen ar virionez pa vank dezhi eur c'hantolor, a gaf ato eur c'hantolor all evit he delc'her.

— Ha mar deu ar re zo ar c'hallout etre ho daouarn da viret na vo choazet eur Pab all?

— Oh! tud galloudus avoalc'h o deus clasket ober kementse, ha biscoas n'o deus gallet dont abenn. Implijet o deus an houarn, an tan, ar strafuil, ar gaou, kement a c'hell speret an drouk da zevel, ha pa gave dezho e zeant da ober ho zaol, e velent o doa collet ho foan. Esper o doa bet da laza an iliz, hag eo he iaouancaat o devoa great ; he goloet o devoa a c'houliou, hag eo dre ar gouliou-ze e teue dezhi nerz ha buez. C'hoant o deus bet ive da lacat ar goulm divin er gaouet, ha pa gave dezho o devoa serret mad varnezhi , e tispake he diouaskel en ear, hag e zea da c'hori asamble ar Gardinalet evel ma e devoa goret pep tra er penn kenta euz ar bed. Pa varvo ar Pap, na ners, na touellerez, na trubanderez ne virint oc'h ar Speret-Santel da zisken var galon an iliz, ha pa ve zoken red d'an ilis-ze en em guzet e calon an douar. Mar deuz eta, evel ma livirit, tud a c'hallout hag a fell dezho ober ar pez n'o deus ket gallet ar re a gemeront evit skuer, o pet ar vadelez da lavaret dezho e collint ive ho foan evel ar re zo bet en ho raog. Ha brema pa em eus discleriet deoc'h ar pez a zonjan, va list da vont adarre gant va hent varzu bro al lealded hag ar sclerijen.

An den coz a reas neuze sin ar groaz, hag en em lakeas adarre da vale dre an hent poultrennok.

An daou zen difeiz, souezet gant he gomzou, a chomaz a za da zellet outhan, ep lavaret ger.

Pa voa eat eur pennad dioutho, an den coz a zistroaz, ha gant he zorn a ziskuezas dezho eur c'horn euz an Env. — An daou zen difeiz a zavaz ho daoulagad da zellet.

Huel huel en oabl glaz e velet eur goulm venn a nijal a denn-askel varzu al leac'h ma zea ive an den coz. Daou chaseour, cuzet e doug eur bouchad guez, a dennas var ar goulm venn, mes ne c'heljont ket he zizout, hag e kendalc'has da nijal.

An daou zen difeiz a chomas pell da zellet ha da zonjal. Lavaret a rer zoken e velont alies, dre ho c'housk, coulm ar Vatican ne c'hell den he laza nag he delc'her e caouet.

Rozera perpetuel. — Bez' ez eus christenien vad hag a ra eur galf d'ho c'henvreudeur evit ar Rozera perpetuel pe eb ean. Unan euz an deputeed catolig, euz ar re estimeta en asamble a c'houlen ma ve pedet ep ean evit silvidigez ar Frans. « Ne dlefe tremen heur ebet, emezhan, ac'hann ken na vezo saveteet ar Frans, ep ma ve tud o pidi, o c'houlen sicour Doue ha scoazel ar vam a drugarez. Bez' e c'helfet, e meur a leac'h, caout tud, nos deiz, oc'h adori ep ean ar sacramant santel hag o lavaret, ep ean ive, ar Rozera. »

E Breuriz ar Rozera perpetuel ez euz hirio ouspen c'huec'h cant mil den, hag ar re-ma a dra zur, a rai ar pez a c'houlenner ama. Ar vreuriez-ze zo reizet evelen. Pephini euz ar vreudeur ha c'hoarezed a choaz eun heur er miz, euz an deis pe euz an noz, evit lavaret eur Rozera hed ha hed. Pevar varnugent bemdez a gemer pephini he heur, hag ar Rozera a ia en dro noz ha deiz. Ar re zo e penn ar Vreuriez, en eur barrez, en em gleo gant ar pennou all evit gouzout pe zerveziou a dleont da rei d'ar re ma zint carget anezho. Ar barrez eleac'h ma ve en vreuriez ken aliez a bevar den varnugent evel a zeiz a zo er miz a c'helfe caout evelse ar Rozera ep ean. Setu cant antencant den a zo avoalc'h evit kementse. G. M.

Pemp et dervez.

Deuet en dro da Lourd, Bernadeta a lavaraz d'he c'herent penaoz he doa roët he gen d'an Introun gaër da vont d'ar garrek *Massabielle* epad pemzek-det Aotroneta hag an Introun Millet a lavaraz ive ar pez o doa guelet ; penaoz bisaich ar bugel oa lugernuz pe n'em ziskueze ar weledigez ; petra e doa lavaret an Introun pehini e doa pedet Bernadeta da zont di epad pemzek-de. Ar brud a zavaz neuze huelloc'h evit kent ; n'em skigna a reaz e kement korn euz a ger.

Ar iaou-ze 18 fever 1858, e oa devez marc'had e Lourd. Kalz tud oa deuet e ker, evel ar c'hustum, ha ben an noz, ar c'helou oa digasset hag er menez hag en traonienou, e keriou Bagner, Tarb, Kauterets, Sant-Pé, Nay, e kement karter euz an departamant hag er c'herriou tosta euz bro Bearn. D'an devez varlerc'h en em gave var dro kant den e kichen ar c'haô pa zigouezaz eno Bernadeta ; an devez goude, en em gavaz ganti var dro pemp kant den ; ha d'ar zul vintin oc'h hellet niveri dre vilierou an dud deuet dy.

Petra a vele an dud eno koulskoude? petra a glevent? Netra, netra ebet, nemet eur plac'hik dister o pidi, pehini a lavare penaoz e vele hag e kleve traou burzudus?

Evit lakaat kement a dud da zont azé e oa red e vijé guelet var ar bugel-ze eun dra bennag deuet aberz Doue, peotramant en dije c'huezet ar Speret Santel var ar bobl.

Eur gallout dreist ordinal e doa savet ar bobl-ze dre gomz eur versaërez vilan. En tyez labour, en tiegueziou, etouez ar veleyen hag an dud lik, e ty ar paour hag ar pinvidik, en hostalury, var ar blacen, er ruiou ; deuz an noz ha deuz ar mintin, ne oa raoz mui nemet euz an dra-ze.

An hini e doa plijadur d'her c'hlevet, evel an hini ne felle ket dezhan selaou ; an hini na ree van, evel an hini en doa c'hoant da c'houzout, oll en em gavent neuze nec'het braz var ben an traou burzudus ; ne oa ken sonj mui tro var dro.

Ar bobl n'en doa ket aoun da lavarout hano an hini en em ziskueze eno, araog m'en doa he anzavet he unan: ar Verc'hez eo ep mar a lavarent a bep tu etouez ar bobl.

Ar re habil, hag ar re impi a c'hoarze, a ree goab ; ha n'ho doa ket a vez da lavarout a vouez huel penaoz merc'h ar meliner Soubirouz a lavare geier, peotramant he doa kollet he fen.

Darn euz ar re-zeia fellaz dezo guelet Bernadeta hu beza en he c'hichen pa ie er meaz anezi he unan dibag ar weledigez santel. Interroji a reont anezi hag hi a respontaz ken mad ha ken eün, ma lakee an dud da gridi ar pez a lavare.

Ar re oa bet e Paris, hag o doa guelet eno meur a dra souezuz, a lavare penaoz n'ho doa guelet netra evel-ze.

An dud habil a lavare : ar plac'hik a zo guirion, lavaret a ra ar pez a gred, hogen tromplet eo ; hi a sonj guelout, ha ne ra ket, hi a zonj klevout ha ne glev ket. Pa za er meaz anezi he unan, an dra-ze zo affer ar vedesinet. Klan eo ar plac'hik; hag he empenn zo direnket. Netra ker sklær. Lod euz an dud habil koulskoude na lavarent ket an dra-ze.

Ar pez a velan aman, eme unan euz ar vedesinet, an Aotrou Dozouz,a zo dreist-ordinal, ha na vankin ket da zont beveich da velet.

An Aotrou Dufo alvokad, an Aotrou Pougat presidant ar Barnerien ha kalz Aotrounet all a fellaz dezo dont bemdez da velet ; ha tostaat a reent ar muia ma hellent euz Bernadeta.

Ar veleyen ive oa ho speret gant an traou burzuduzze ; hogen chom a reent hep mont dy.

Sonjal a reent e oa ret dezo gouzout mad ar virionez araok mont. Ar pez a errue e karrek *Massabielle* a helle beza hervez ar bed, ma oa eno tromplerez, pe c'hoaz eun dra bennag euz aberz an diaoul, pe aberz Doue.

Ar c'hrouadur pehini oa neuze ker brudet er vro na oa ket anavezet mad gant ar veleyen. Ne oa nemet pemzek-dez oa deuet euz a dy he magerez da dy he zud ; mont a ree dar c'hatekiz. An Aotrou Pomian karget euz ar c'hatekiz evit ar bloaz-ze, n'en doa ket bet amzer c'hoaz d'he anavezout. Interrojet en doa anezi koulskoude eur veich pe ziou heb gouzout he hano ; ha n'en doa gret van evit he guelout ; hi a oa dianavezet, etouez ar vugaligou all, nevez deuet e oa. Pa rede ar bobl d'ar c'haô burzuduz, var dro an trede devez euz ar pemzek-de goulennet gant ar Verc'hez digant Bernadeta, an Aotrou Pomian o kaout c'hoant da anavezout ar bugel brudet-ze a c'halvaz anezi dre he hano. Bernadeta soubirouz a zavaz neuze ; guisket paour oa. Ar bœlek na velaz enni nemet eur plac'hik dister ha pehini ne ouie ket nemeur a gatekiz.

Person ar barrez oa neuze an Aotrou Peyramal oaget var dro hanter kant vloaz, abaoue daou vloaz e oa eno person kanton ; eun den rust dre natur, mœz pehini a oa deuet dre c'hras Doue eun den mad, eur c'hristen, muioc'h c'hoaz eur bœlek ! aveichou e vije guelet c'hoaz etouez he vadelez braz eun tamik rusded ; hogen n'em em nec'he ket gant ar pez a zelle ountan, nemet gloar Doue ne glaske ken.

Er gador brezek na vanke ket da c'hourdrouz an dizurchou ; ma vije gret eun dra bennag fall en he barrez, na vanke ket d'her poursu. Neuz forz gant piou oa gret an droug. Aveichou a deue ar re a c'hourdrouze rust evel-ze da ioual a enep ar bœlek mad, na ree van ebet ha kasi atao dre c'hras Doue e chome peurvuia ar gounit gantan.

Ar re pere a zalc'h d'ar mad na blijont ket d'an oll. Ne glever ket gant plijadur ar virionez pa ve a enep deomp. Koulskoude e kavet mad euz aberz ar personman meur a dra n'en dije ket hallet lavaret eun all. Pa dremene dre ar ru gant he zoutanen goz ha penseliet, he goz voutou lær hag he goz tok, na soueze den ; gouzout a reent ez ea he arc'hant gant ar paour. Ken stard oa var ar relijion, hag he vuez oa ker kalet ; mad tre oa he galon ha dispign a ree he beadra e kuz kement a ma helle. Koulskoude ne oa ket evit mirout e teuche aveichou ar beorien da zisklœria he aluzennou. Deuz an doare ma tiviske he barrossianiz ho zokou evit he saludi pa dremene var ar ru ; o klevout ar fœçoun karantezuz ha laouen ma lavare dezan an dud paour azezet var ho zreujou : dez-mad deoc'h Aotrou person ; e oa æz guelout penaoz e oa etrezo eul liam a garantez, hini an aluzen roët heb rei da c'houzout. An dud impi a lavare neket eun den æz d'en em ober gantan ; mad eo d'ar paour, ne gar ket an arc'hant. Eun den mad eo, daoust dezan da veza bœlek.

An dud ezomek a dromple anezan æz ; rag na zonje ket ec'h hellent ober eun usaich fall euz ar pez a roë dezo ; mæs var ar relijion n'en em leze ket da veza touellet ; an den a helle fazia, ar bœlek morze. Peb hini en deuz gras he stad.

Eur galon leun a garantez en doa evel oun euz lavaret dija, eur speret eün ha guirion ; ha biken n'en dije dilezet eun dra ma zonje dezan ne oa ket mad he zilezel.

En or lakaat anezan neuze da berson e Lourd an Aotrou Doue en doa he zonj. An dra-ze vo sklær evit an oll pa vo lennet Istor Bernadeta pen da ben.

Da genta an Aotrou person Peyramal na lezaz bœlek ebet da vont e leç'h ma rede neuze ar bobl.

Hag hen he unan na fellaz ket dezan mont dy, ken en dije gouezet mad ha dont a ree ar burzudou-ze aberz Doue.

Lakaat a reaz tud pere a anaveze mad evit tud guirion hag a skiant da vont gant Bernadeta ken aliez kueich ma ie ar bugel d'ar c'haô. Ar re-man a roë deza anaoudegez a zevez da zevez,a heur da heur euz ar pez a c'hoarveze.

Lezit an traou da vont, emezan, mar deo red din kemer soursi euz ar burzudou-ze eo va dever ive chom heb em em kemmesk gant ar bobl pehini a zired d'ar c'haô en eur gana kantikou. Mar teufen da veza tromplet e vije din eun dismeganz, ha ma teufen da lavaret eun dra bennag a enep,pegen braz pec'het e vije din mar teu an dra-ze aberz Doue.

Gortozomp ha lezomp Doue da ober ar pez a blij gantan.

Aotrou'n Eskop Tarb an Aotrou Laurans a gavaz mad ar pez en doa lavaret ar person. Ha difen a reaz memez d'an oll veleyen euz an Eskopti lavarout netra diarben ar burzudou a zigoueze e Lourd, na mont dy ken e vije gouezet mad euz aberz piou e teuent.

Ar veleyen a chomaz-ta heb dont etouez ar bobl pehini a zeue da zellout ar bugel o kozeal gant eur grouadurez euz ar bed all. An dra-ze a dlie diskuez d'an oll penaoz dorn Doue hebken a gundue an traou-ze, rag dorn an den n'em gave ket eno.

PEDEN.

Intron Varia Lourd pedit evidomp.

Introun Varia Lourd, en devez-man e pehini o peuz roët deomg ar c'hras da welout dirag hon daoulagat hag hor speret petra eo ene eur bœlek mad, eur bœlek hervez ho kalon, ni ho ped, Rouanez an Iliz, evit an oll veleyen euz ar bed katholik. Ni a bed ac'hanoc'h dreistoll evit an hini da behini o peuz roët ar garg euz hon eneou, evit person hor parrez.

Roït d'an oll veleyen, ha dezan dreist-holl speret ar guir ebestel, speret ar bœlek santel da Zoue ; speret sant Frances a Zal, sant Bernard, saut Frances Assis, sant Per, sant Paol, sant Ian, Speret ar Pastor mad deuet er bed-man evit klask an danvad dianket. Roït deomp-ni beleyen santel evit ma teui ar veleyen da renta ar bobl santel ive, ma henchint an eneou var roudou hor Salver. Ma hello ar veleyen kaout nerz avoalc'h da brezeg ar virionez d'an dud ken impi breman ha ker brein dre ar pec'het.

Ni zo deuet bouzar evit ar relijion, dall var traou an env, evel kouezet e paralisi, evel maro, o mam an ol galloudek, krial a reomp varzu ennoc'h : digassit ho peleyen d'a renta deomp ar c'hlevet, da zigori hon daoulagat, da barea hon izili seziet, da renta ar vuez d'hor c'horf maro, breinoc'h dre hor pec'hejou evit ne oa Lazar e liamou ar maro.

Introun Varia Lourd pedit evidomp, evelze-bezet-gret.

ANNE DE JÉSUS.

Enezen ar vignoned-Missionou.

II.

P'am oa great va zaol, eme ar beacher a scrif kement-ma, (da lavaret eo pa en doa lazet ar zarpant), p'am oa great va zaol, ne chomis da c'hortos ken, hag e ziz ac'hano en eur penn red. Hogen strafuil a dlie digouezout gan hen goasoc'h c'hoaz egét an hini am oa bet. A veac'h-oan eat etouez ar c'hoad ma tigouez dirazhon eun den gouez a zavas me n'ouzon ket a beleac'h. Eur scrij oa he velet. En eur gounnar ar vrasa edo, hag he zaoulagad a venne diskrinca euz he benn. He zent a scrigne, an eonen a deue euz a gorgnou he c'hinou , hag e traille eur goms bennag ha ne gomprenen ket. Gant he graban serret e tiskueze din an nebeut deliou ma voan bet gourvezet varnezho. Ar ger Tabou ! Tabou ! a lavare dalc'h mad a reas din dont da gompren. Tabou en ho iez a sinifi eun dra sacr ; ep mar ebet ar zarpant a zo unan euz ho Doueou, hag oc'h he laza em oa great eun torfet ar brasa.

Ne dalie ket ar boan din clask rei da c'houzout d'an den gouez-ze ne ouien ket oa ar zarpant he Zoue ; ne zerviche ket din ken nebeut clask he lacat da gaout truez ouzin ha d'am lezel da vont kuit. Cridi a riz oa deut va heur diveza, hag en em lakis da recommandi va ene da Zoue.

Neuze e teuas va c'halon da vantri em c'hreiz o sonjal em bro, em c'herent; e kement am oa caret ha ne veljen mui, o sonjal er maro criz a rancjen, ep mar, da c'houzanv, va c'horf debret marteze, va eskern taolet d'ar chas, pe lezet da vreina var an douar, mil zonch euz ar re boaniusa a deue var eun dro da ranna va ene. Neuze, pa voa divezad, em oa keus defot beza heuillet piz aliou ar vissionerien ; hogen ar c'heus-ze re zivezad ne dalie netra, hag ar pez am oa da ober neuze oa en em brepari da vont dirak va barner.

Ar zonch euz ar pezig a vad am oa great em buez a deuas neuze ive d'am c'honsoli. Ne dajen ket dirak Doue va daouarn goullou tre ; o kuitaat va bro, e voan eat gant ar c'hoant da ober eur vad bennak. Va zonch oa sicour ar vissionerien, e kement ha ma c'hell eur beachour eveldon hen ober da skigna ar virionez. Pa vezer ken tost-ze d'ar maro e touger var bep tra eur varnedigez leal ha guirion. Dirag an eternite o vont da zigeri nag hen a gaver dister traou an douar ! Nag hen a zo criz ar morc'hed er momet-ze !

N'em oa ket a vorc'hed ; va c'houstians ne rebeche din nemet ar fazion-ze a goez an oll enho, hag a zo er bed-ma loden an den diners. Kinnigen a ris da Zoue ar sacrifis euz va buez e pinijen evit va fec'hejou, hag e liviris calonek : « Ho polontez bezet great » ! Neuze, evel Izaac guechall, e c'hortozis.

N'edon ket eno en eun eured, lenner, dirag an den gouez-ze he zent o scrigna hag an eonen en he c'hinou, eur vouc'hal ganthan en he zorn cleis. Clask tec'het, clask en em zifen, ne zonjis ket zoken hen ober ; guelet avoalc'h a rean en devoa an den gouez-ze teir guech muioc'h a nerz egedon, ha ne vije nemet eur c'hoari evithan lamet diganen va buez.

Hogen n'em boue ket pell da zonjal ; an den gouez ne chomas ket da c'hina. Gant eun taol bouc'hal e troc'haz eur scoden euz an doare liamfrouez a gaver er c'hoajouze, hag a zo ker stang ma reont eun doare rouejou, ha ne deus nemet ar c'houezidi hag a c'helfe en em denna dreizho. Al liamfrouez-ze a zo ker guen ha ker soubl hag eur gorden, hag ober a rer gantho eno kement a rer gant kerdin er broiou seven. Pa velis va den gouez o troc'ha al liam-ze, e sonje din e zea d'am c'hrouga, hag e guirionez kerkent e santiz ar gorden en dro d'am gouzouk. Ne ket gouscoude va c'hrouga eo a felle dezhan, va c'habesta oa evel eul loen mud.

Eur sachaden great var ar gorden, eun taolik bek contel hag eur sin great gant an dorn a ziskuezas din n'em oa nemet eun dra da ober, mont d'he heul evel eul loen a rener var bouez an nask pe ar c'habest.

Ne glaskis ket enebi ; en em lacat a ris da vale var he lerc'h evel eul loen a gaser d'ar gigerez. Evel a velit n'edo ket caer ar bed ganhen, ha nebeut a dud o divije caret beza em leac'h. Hag e lavaren ouzin va unan : douetuz ar c'houezidi ma a zo boas da ober sacrifisou

d'an doueou faoz, hag o deuz eul leac'h evit kementse, hag eo di em c'haser evit va lacat d'ar maro, en heuor marteze d'ar zarpant am eus lazet.

Nag hen a zo c'hoeg ar vuez ! Me am oa great va act a gontrision ; great em oa da Zoue ar c'hinnig eus va buez, gouzanvet em bije ar maro ep en em glem, ha gouscoude e santen evel plijadur dre ne voan ket bet lazet dioc'htu, ha petra bennak ne c'hortozen nemet ar maro abenn eur pennadik, e voa joa ganhen ma voa eun nebeudig astennet va buez din. Ne vouien ket peleac'h em c'haset, hogen n'em oa ket a vall da zigouezout, hag e carjen e padje hir an hent evit gallout beva eun nebeut muioc'h, rak cridi stard a rean e vijen lazet kerkent ha ma vijen digouezet.

Biscoas n'em oa cavet ken dudius na ker iac'h an ear a ioa en dro din, biscoas n'em oa sonjet, evel ma rean neuze pebez mad eo ar vuez roet gant Doue d'an den.

Mont a reamp ato, troad oc'h troad, ha pa zonjen chom goustatoc'h evit sonjal, eur sachaden var ar gorden, hag ar gorden o sancla em gouzoug, a rea din buan reizia va c'hamejou dioc'h he re.

Pa zonjen nebeuta, setu va rener o trei divar an hent, hag oc'h ober an dro da eun tamik torgen pe duchen a ioa eno.

Souezet braz e vouen o velet, en tu all d'an dorgenze, eur geriad abez. Al lochennou a ioa savet harp oc'h an dorgen, hag an dra-ze a ioa goloet oll gant ar guéz, en hevelep doare ne c'hellet ho guelet euz a nep leac'h. E dor al lochennou ez oa merc'hed ha bugale. Pa hor gueljont, en em lekejont da grial hag e teujont d'am c'haout, ho daoulagad skeulf evel an tan. Ho dent a stracle lijer, evel re an varmouzien pa vezont o tibri craon. Ar re hardisa euz ar vugale a douche ouzin, ne ket evit ober lazik din na diskuez carantez evidon, mes meudica ha crabanata a reant, dreist oll va c'hofou gar, evel evit diskuez an tam a blije muia dezho.

Va rener am roas da zioual da eur vaouez coz, hag a ieas kuit. Her guelet a riz o vont er vrasa euz al lochennou.

Ne vouien ket ha beo e voan c'hoaz, hag uvreal eo a rean ; ar strafuil a ioa trec'h din. Dont a rea gouscoude da zonch din euz a aliou ar vissionerien, hag em oa neuze keuz avoalc'h da veza manket d'ho heuilla. An heol a ioa neuze tom bero, hag a zeve va fenn. Gouscoude e chomen ep finval ; c'hoant am boa da ziskuez d'ar gouezidi-ze penauz e varf eur c'hristen ep aoun rag ar maro ; hag evelato e lavaren din va unan : « ma carjez beza sentet oc'h ar vissionerien vad-ze, e voas brema o kemeret da bred en ho zouez, hag hi ne zonjont ket e pe stuz emaout ama brema. »

Evit doare edo neuze ive mare ar pred evit tud ar geriad. Bete neuze n'em oa guelet nemet merc'hed ha bugale. Neuze avad e tigouezegoazed euz abep corn euz ar c'hoad. Oll e chomentsouezet da zellet ouzin. Ar vaouez a ioa carget d'am dioual a lavare dezho eur ger ber bennag, hag eleac'h an estlam a ziskrezent diaraog, e velen neuze var ho min ar gounnar hag an gasoni.

Va rener ne zistroe ket ; ar vaouez avad a ioa carget d'am dioual a zalc'he mad din. Chom a rea en he za em c'hichen, ep finval, hag e talc'he crok ber el liam e kichen va gouzouk bete ma santen he biziet cam o touch ouzin. Ar vaouez-ze a ioa eur scrij he guelet ; biscoas n'em oa guelet netra divalooc'h. Eul liou glaz, liou ar glandour e devoa.

Eur c'hoez cre, c'hoez ar pesked laket da c'hrilla var ar glaou a deue beteg enhon ; eur moged teo a deue ive euz an toullou a zerviche da chiminalou var doen al lochennou. Ar moged-ze ne zave ket en ear ; ar guez toupog a rea dezhan disken ha mont a reaz an douar ; ha setu penauz e voan bet tromplet ha n'em oa ket gouezet e zoa lochennou a dost din pa deuis d'ar c'hoad.

An amzer a iea en dro, ha va rener ne deue ket, hag etre daou va nerz ha va c'hourach a iea diganhen. Ne c'hellen mui pidi, ha va c'halon a ioa mantret. Collet em oa couls lavaret va anaoudegez pa zantiz eun dorn var va scoas ; va rener a ioa distro.

Ar maro credabl eo a zigase din. Euz a bep lochen e teue goazed, merc'hed, bugale. Var dreuzou eul lochen e veliz eun den coz en he za ; ober a reaz eur sin, hag e vouen caset dirazhan, hag an oll a vodaz en dro din. An den coz-ze, ep mar, oa an ozac'h meur euz ar geriaden, hag e zea d'am barn.

(*An divez er zizun a zeu.*) G. M.

Al Lys, pe ar c'hoar Mari a Jesus.

I.

En eur c'horn euz a Bariz, en eur c'harter hag a zo tud enhan eleiz, e voa eur marc'hadour traou coz, hag a gavet pep tra en he stal. Ar marc'hadour a veve eno gant he c'hreg ha tri grouadur, daou vap hag eur verc'h. An ozac'h a veze bemdez o redeg evit prena an traou coz-ze, hag ar c'hreg ho guerze neuze er stal.

Hogen eur vech ma voa deut he merc'h, ar gosa euz an tri bugel, en oad da c'hellout dele'her he leac'h, eo ar verc'h a veze ato er stal.

Ar verc'h-ma a ioa he hano Martha. Bet oa eur pennadig er scol, hag e c'houie lenn ha scrifa. Evit beza ne voa ket braz he descadurez, e voa gouscoude an desketa euz an ti, hag e voa hi a zalc'he cont euz a bep tra. Da noz, pa zistroe an tad, ha pa en deveze great dervez mad, e reat ive cher vad en ti, ha varlerc'h ar cher-ze an daou bried a zave trouz etrezho, ar vugale a grie, ha meur a vech ar serjant polis a voue red dezhan dont da lacat ar peoc'h en tiegez-ze.

Pa na veze ket bet mad an dervez, coan a veze treud, ar minou a veze trist, an tad hag ar vam a gomze treng, an eil oc'h egile.

Gant eun tad hag eur vam evelse, e c'hellit sonjal petra voa ar vugale ; lous, truillou var ho zro, guech o caout cher vad, guech o iun couls lavaret. Evelse e voant treud, divalo, emgann aliez etrezho.

Martha gouscoude e devoa great he fask kenta. Avechou e oa mad avoalc'h oc'h he breudeur, avechou all ive ez ea droug enhi hag e scoe gantho. Avechou e zea d'an iliz hag he pede ; avechou all ar guel ep ken euz eur belek pe eul leanez a lakea counnar enhi, a rea dezhi sellet a dreuz outho ha cana pouil dezho.

Ar marc'hadour hag he c'hreg n'o devoa brud vad ebet er c'harter. Martha a ganne an oll vugale euz an amezegez pa ne felle ket dezho c'hoari gant he breudeur, ha pa gleve lavaret dezho, laeron, bugale laeron. Ar pez zo sur e voa darempredet an ti gant goazed ha merc'hed ha n'o devoa tam min mad ebet.

Martha, oc'h evesaat oc'h ar re a zaremprede an ti, a deuas da anaout ar virionez. Ma ne voa ket laeron he zad hag he mam, e voant da viana riblaeron. Rei a reant digor d'an dud brudet fall-ze a deue di peurliesa en noz, hag a ioa laeron euz ar re voasa, n'o doa ken micher nemet laerez, hag he zad, pa zea er meaz euz an ti, a iea da heul al lamponed-ze ha da gemeret perz en ho zroiou. Pa deuent di gant ar pez o devoa laeret, e rannent an arc'hant, hag an traou all a veze chenchet gis dezho evit ho guerza er stal. Martha a anavezas dre eno ive e sicoure ar vanden-ze da ober ho micher, p'eo gnir eo hi a zalc'he ar stal hag a verze calz euz an traou laeret-ze.

Pa deue al lamponed-ze d'an ti, e zeant ato da ober ho c'hontchou en eun doare cao dindan ar gegin, evit na vijent ket guelet gant ar vugale pere a veze great dezho mont d'ho guele, ha pa c'hinent o vont, o vezent bazatet. Petra a oufet da c'hortos ken digant eun tad hag eur vam evelse ?

Eur pardaesvez Martha a voue gourc'hemennet dezhi poazat avalou douar da goan. Ar sizunvez a ioa bet fall, hag ar gegin a ioa treud. Evel ne voa ket a geuneut, e voue lavaret dezhi ober tan gant tamou coz arrebeuri prenvedet a ioa er stal ha ne gavet ket a vers dezho: Martha a dorras diou pe deir gador gos, neuze eur c'hased bennag ha sterniou bet en dro da imachou. Unan euz ar sterniou-ze a ioa c'hoaz ar veren varnezhan, goloet oa avad gant eur guiscad mad a boultren. Martha a dennaz ar veren, ha dindanhi e cavaz eun imach coant meurbet, imach hor Zalver en Emmaüs, an daou ziskibl en he gichen. Bizach hor Zalver a ioa caer ha skedus, savet daou vez ganthan varzu an Env. Ker caer oa ma chomas Martha estlamet oll da zellet outhan. E traon an imach oa scrifet ar c'homzou-ma :

Dougit ho croaz hag heuillit Jesus.

Martha a lavaras meur a vech dioc'htu ar c'homzou-ze, hag ho c'have caer petra bennag n'ho c'homprene ket. Hogen er stern, dindan an imach, e cavaz eur paper all, a ioa peintet varnezhan eur vleunen pe fleuren Lys guenn cann, ha dindan al Lys e voa scrifet ar geriou-ma, gant ar memes dorn en devoa scrifet ar c'homzou kenta :

Al Lys-ma eo ar skeuden euz ar glanded a dle da gaout ar re a fell dezho dougen ho c'hroaz hag heuilla Jesus.

Martha a zavas neuze d'an toul dindan an doen a zerviche dezhi da gambr. Eno e lakeaz en eur podik pri an imach hag ar fleuren, ia goude m'oa bet eur pennad mad o sellet outho. Oh ! mag hen zo caer an imach-ma, emezhi ! Lavaret e ve e ve hor Zalver o c'hoarzin ouzin, pe e zafe da goms din ! hag ar fleuren-ta ! Sonjal a rafet e ve bet nevez cutuillet !

Hogen Martha ne anaie ket ar fleuren-ze, ne doa guelet morse a vleun evelse. Epad ma edo eno evelse he c'halon o tridal, e cleo mouez he zad o c'hrognal ; golo a ra buan he imach hag he fleuren, rak ne devoa ket a c'hoant e vijent guelet gant he breudeur, hag e tisken d'ar red. An tan a ioa maro dindan ar pod, ha Martha e devoue fest ar vaz evit beza kuiteet evelse he labour. Hogen daoust d'an taoliou e devoue, Martha ne grias ket evel ma zoa boas da ober da veze bazatet evelse. He speret a ioa gant he c'havaden.

Ouspen he zad, e voa digouezet ive he mam, ha daou euz al lamponed a zaremprede an ti, ha digaset o doa gantho peadra da zibri ha da efa. Ar vugale a voue roet dezho pep a dam bara ha caset evelse da gousket.

Martha a voue contant braz a gementse, rak mall e devoa da vont da zellet adarre oc'h he zenzor. En nosvez-ze, araok mont en he guele, e taoulinas da ober he feden, ar pez n'e devoa ket great pell a ioa, hag e couscas en eur sonjal en hor Salver Jesus-Christ.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Lenn a reomp en *Impartial euz ar Finister* :

Evit doare an ners-calon a zo eun heritach a virer gant soursi e presbital an enezi Glenan.

Tri den a vor euz an enezi-ze, hag a zo ho hanoiou, Perevez, Rout ha Gall, a scrif d'ar gazeten l'*Océan* divar benn eun taol a gourach a ra henor d'an aotrou Guen, person an enezi Glenan ha d'an tri vartolod o deuz he zicouret da ober an taol-ze.

D'ar 7 a viz here, eur pesketaer o veza larg er mor, a guiteaz he vag evit gallout pesketa esoc'h var eur garreg a ioa neuze couls lavaret goloet oll gant an dour. Ar mor a ioa rust, an avel a deuas da c'hoeza euz ar c'hournaonog izel, ar vag a zistagaz he heaur, hag a ieas gant ar mor, hag an den kez a chomaz eno he unan var beg ar roc'h-ze, pell dioc'h an douar, hag an tarziou mor fuloret o tont beteg enhan.

A drugare Doue, person an enezi Glenan a gemeraz eul luneden hir velet evit teleur eur sell var ar mor, hag e velaz an den kez var he garreg oc'h ober sinou evit goulen sicour. Ober a reaz ive eur sin hag a voue guelet, ha neuze ar pesketaer en em lakeaz a c'haoliad var beg ar roc'h hag e talc'he crog enhi gant he ziou vreac'h evit miret na vije sammet gant an tarziou.

« An aotrou Person, eme an tri vartolod, a ziredas d'hor gelver, hag a ieaz he unan ar c'henta beteg he anter er mor evit tizout ar vak l'*Hirondelle*, ar Guennili, a ioa eno stag eur pennad dioc'h an aod ; hag hor galve da vont d'he heul. O velet he gourach, e zejomp var he lerc'h, hag eur momet goude edomp hor pevar er vak, hag e roueemp en dra c'hellemp da vont varzu ar pesketaer a ioa e danjer. Abouez poania avoalc'h, daoust

d'an avel gre, daoust ma voa torret daou rouenv ganeomp, gant sicour Doue, e c'heljomp mont beteg ar garrek. Poent oa deomp digouezout, rag an den kez a ioa dija collet he ners ganthan, hag ep dale e vije bet red dezhan discregi. Divar bord ar vag an aotrou Person a c'hellas cregi enhan hag he zacha ganeomp.

Pa edomp o tistrei, an avel, eleac'h souplaat, a iea goasoc'h goas. N'on doa mui nemet daou gos rouenv, hag ouspen ugent guech e voue dare deomp mont da steki ha da vruzuna hor bag oc'h ar reier a zo en dro da enez ar stang, ha mar d'omp en em dennet ac'hano, ne deo nemet dre vurzud. Mes an aotrou Person a ioa dizaoun hag a roe courach deomp, hag e c'heljomp erfin en em zavetei ha gounit an douar er mare ma edo ar mor oc'h en em denna hag o tizelei ar c'herreg var bere hor bag a vije bet bruzunet a dra zur nebeut e vijemp bet divezatoc'h.

Sinet : Perevez — Rout — Gal.

Eun taol evelse n'en deus ket izom a veuleudi.

Lourd. — Eun den euz a Lourd a lavare en dez all :

« Ne dremenomp morse tri devez ep guelet eur pelerinach bennag ; aliez avad e velomp tri belerinach hag ouspen er memes dervez.

Eun dra souezuz avoalc'h a dremen brema dirag hon daoulagad. Ar respet humen a zo troet var an tu a enep ; n'eus mui a vez o veza christen, mez a zo o chom ep beza ; n'eus ket a aoun evit diskuez he feiz, aoun a zo o chom ep he diskuez, aoun a zo na ve lavaret ac'hanoc'h n'oc'h eus ket a feiz. Ne lavaran ket e ve an oll belerined skueriou a feiz hag a zevosion, lavaret a ran avad, dre ar pelerinachou ar re vad a deu da veza guelloc'h, ar re glouar a zao buez enho, ar re zo etre daou a zo souezet, hag ar re fall a zo strafuillet. En eur ger ar pelerinach a zo unan euz ar moienou ar re c'halloudusa evit toma ar c'halonou ha nevezi an eneou. An oll gristenien a vel hag a anzao kementse ; hon enebourien epken hen nac'h. O stourm ouzomp e tiskuezont emaomp gant ar virionez ha gant an hent mad.

Ne deus taolen ebet hag a scofe kement ar galon evel ma ra ar guel euz ar pelerinachou-ze o vont a renk. Caer a zo ho guelet dalc'h mad o vont an eil varlerc'h egile evel gouagou ar mor, morse al lagad nag an ene n'o deuz ho goalc'h. Rei a reont testeni da eur chenchamant ker braz etouez an dud, ma na c'hell ket an den, pa deu da zonjal, mancout da velet eno eun dra vurzudus. Petra, ker maro oa ar gristenien deac'h, hag int ker beo hirio ! Kementse a ra d'an den sonjal, crena, ha dreist oll esperout, ha neuze e sao he speret hag he beden varzu Doue pehini n'on distro ket evelse evit hor c'holl, ha n'hor sao ket evit hon discar.

Arme ar belerined a zo bet laket e kem, ha ne ket eb abek, gant arme Josue oc'h ober an dro da gær Jericho en eur sini gant trompillou hag en eur gana canticou. Ar bobl a Israel a valee seder ha leun a feiz en dro da vogeriou Jericho, hag he bedennou a lakea ar mogeriou-ze da goeza ; evelse ive ar bobl a Frans a glask, dre he bedennou, discar creou he enebourien. Oll e c'houzont pe ger bras tra eo ar pez a c'houlennont. Oll e santont ez euz eur bobl maro, eur bobl a dle distrei d'ar vuez, hag e tizro d'ar vuez dreizho, dre ho fedennou ha dre drugarez an Aotrou Doue a brich ho zilaou. Oll int glac'haret o sonjal en ho bro discaret, hag e teu fizians dezho o velet kement a dud oc'h en em zevel da bidi evit ar vro-ze ker caret.

Ar belerined, en noz gant ho filedou var elum, a vel, evel ar bastored euz an aviel, eur stereden nevez, hag ar stereden-ze pehini a zigas ar Frans da Vethleem da dreid mam Doue, a zigaso enhi ive eur vuez nevez.

Setu aze ar sonjou a deue d'ar c'hristen mad-ze o velet pelerinachou Lourd, hag ar pez a lavar euz a Lourd, a c'heller da lavaret ive euz al lec'hiou santel all daremprédet gant ar bardonerien.

Ar re zo boas da lenn en astrou, o deus dizoloet, brema ez euz eur mis bennag, eur stereden lostok. Da genta ne c'hellet he guelet nemet gant al luneden vraz hanvet telescop. Abaoue ar stereden-ze zo tosteat oc'h an douar, ha brema, da vintin, e c'heller he guelet ep luneden ebet. Sevel a ra, vardro peder heur, e tu ar sao-heol, ha pa deu an deiz, e za da guzet varzu ar c'hreisdeiz.

Ar stereden-ze zo cals brasoc'h éget ar re vrasa euz ar stered all ; henvel eo oc'h eur voul dan ; ne deus ket a lost hag he liou a zo rus skedus.

Ervez eur gont great nevez a zo, setu ama an niver euz al loened a zo hirio e Frans :

Kezek, daou vilion nao c'hant mil.
Ezen, tri c'hant deg ha pevar ugent mil.
Muleed, tri c'hant ugent mil.
Chatal corn, dek milion, rannet evelen :
Tirvi, daou c'hant pevar ugent mil.
Ejennet, eur milion seis cant ugent mil.
Bioc'hennet, pemp milion c'huec'h cant mil.
Onniri, daou vilion pevar c'hant mil.
Leou, pevar milion.
Denved, pevar milion ha tregont, rannet evelen :
Denved merinos pe metis, pemp milion varnugent.
Denved menez, seis milion.
Gevred, eur milion tri c'hant mil.
Moc'h bloas pe ouspen, eur milion daou c'hant mil.
Moc'h iaouank, tri milion seis cant mil.

Bez'ez euz e Frans :

Dindan foenneier dour, dek milion dervez arat.
Dindan foenneier tirien, pevar milion eis cant mil dervez arat.
Dindan peurach ha lanneier, daouzek milion c'huec'h cant mil dervez arat. G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

INTANSION JENERAL MIS DU.

Dismegans enebourien an Ilis.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moulller an Escopti.

Dissadorn 15 Du 1873. N° 459 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moulller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h ober evit ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 15 Du 1873.

Er bloa-ma eisvet an anaoun en em gaf d'ar memes derveziou gant an navet pedennou goulennet evit ar vro. Kementse ne vianai ket an niver euz ar pedennou great epad an derveziou-ma evit eneou ar purgator ; ho c'hreski eo a rei.

Ma carfe an dud difeiz, ar re ne fell ket dezho e ve na Doue na buez all goude houma, mont da unan euz hor berejou deis gouel an anaoun, e ve red dezho anzao ez int diskiant ho unan pe an darn vuia euz an dud a zo coezet e diotach. Rag en dervez-ze e velomp an oll couls lavaret o vont d'ar vered da bidi var beziou ho zud varo. Var ar meas, ne ket da c'houel an anaoun epken eo e veler ar gristenien o pidi var beziou ho zud, mont a reont da deleur dour benniget var ar beziou-ze bep sul, bep gouel ha bevech ma cavont tro. Mes é kær, eleac'h ma zeus calz ha ne deont ket alies d'ar vered, da viana da vouelion kalargoan ez eus nebeut ha ne dafent ket da vizita beziou ho c'herent. Guelet a rer zoken en ho zouez meur a hini ha ne heuillont nemeur ar relijiou, ha ne deont nemeur vardro ilizou ; ha ma na bedont ket, da viana e roont eur merk a respet d'ho zud varo, hag ho gueler o lacat var ho beziou bleuniou, ha dreist oll ar vleunen hanvet *immortel*, da lavaret eo, ne dle ket mervel.

Hogen petra a ra an dud-ze er berejou nemet eun act a feiz ? Ha ne leveront-hi ket, o vont evelse da velet beziou ho zud, ar c'homzou-ma euz ar *Gredo : Me a gred er vuez eternel* ? Ha ne ziskuezont-hi ket, o vont da henori eskern eat dija e ludu, o deuz esper e teui adarre buez er c'horfou-ze goude beza bet preiz ar maro hag ar vreinadurez ?

Ne deus nemet eun nebeut tud dizoue, ar re a fell dezho beza beziet, petra lavaran, fourret en douar evel chas ep croas, na cloc'h, na dour benniget, ne deus nemet ar re-ze hag a c'helfe chom ep renta henor da veziou ho c'herent ; ha c'hoas zoken e c'heller lavaret o deus taolet a gostez, ne ket epken pep santimant christen, mes zoken pep santimant naturel d'an den, rag ar baianed ho unan a henore ho zud varo.

Guelet ez euz, etouez ar baianed, broiou gounezet, dre nerz ha dre vrezel, gant armeou estren, ha tud ar c'harter, red dezho kuitaat ho bro, ne c'houlennent cas gantho nemet eskern ho zud koz.

A beleac'h e teu d'an dud vad ar c'hoant da veza beziet e kichen ho zud ? Ha ne d'eo ket euz ar zonch-ze euz ar vuez eternel hag euz an esperans da zevel adarre euz an douar ha da veza unanet evit an eternite gant ar re en doa roet Doue dezho evit kerent er vuez-ma ? Ne ket brema epken, ne ket etouez ar gristenien epken eo e cavomp ar c'hoant-ze ; hé gaout a reomp kercoulz en amzeriou coz.

Jacob, eat d'an Ejipt, ne felle ket dezhan beza beziet eno, hag e pede he vap Joseph da gas he gorf da vezia da zouar Canaan e kichen corfou he dud coz ; ha Joseph d'he dro, araok mervel, a c'hourc'hemenne da vugale Israel, pa deuje Doue d'ho zenna euz ar vro-ze a harlu, cas gantho he relegou da lacat e kichen re he dad ; ar pez a rejont. Brema ar c'hristen, pa varf pell dioc'h he garter, o reketi beza beziet e kichen he dud, en deus c'hoaz eur c'hoant all, hag ez eo an hini da gaout muioc'h a bedennou o veza beziet etouez kerent, amezeien, anaondeien, eget n'en defe ma chomfe he gorf etouez an estren.

Hogen, ével on eus lavaret, an dud difeiz, ma o dele c'hoaz eun dra bennag a skiant vad, o velet evelse an darnvuia o pidi evit ar re varo, oc'h ho guelet oc'h ober an act-ze a feiz var bez ho zud, a dlefe sonjal hag anzao ema ar gaou gantho, rag ar bed oll ne c'hell ket en em drompla, hag eun nebeudig tud direiz eveldho ne c'hell ket caout muioc'h a skiant eget an oll bobladou tud a zo var an douar. Sonjal a dlefent, caer o devezo enebi, e zaint ive d'ar bed all, hag e chomo gantho an eternite evit anaout e zint en em dromplet, hag evit keuzial pa vezo divezad dezho.

Ar c'hazetennou a gomz ato a belerinachou. E Paraÿle-Monial ez eus bet adarre cals pardonerien evit gouel al leanez eürus Mac'harit Mari en em gave d'ar seiteg a viz Here. Tri dervez pedennou zo bet great araog ar gouel, hag epad an tri dervez-ze ez eus bet eno pelerined a vandennou evel a ioa e creiz an hanv-ma.

E sant Deniz ez eus bet eis dervez pelerinach. Christenien vad an Alsas hag al Loren dreist oll eo a zo deut di da bardona. An dud keiz-ze a ra kement a c'hellont evit caout digant Doue ar c'hras da chom catoliked ha fransizién. An Tad santel ar Pap en doa laket cas he vennos dezho da zant Denis.

E kær Belfort ez eus benniget, d'an 21 a here, eur vols pe eur bez savet evit delc'her sonch euz ar soudardet caloneg o deus difennet ar gær-ze epad ma voa sezis varnezhi hag a zo maro eno. Kær oll a ioa e canv, hag euz a bell oa deut tud di da gemeret perz er c'hanv-ze.

E Bourj ez eus bet eur sened euz ar brovins, ha varlerc'h ez eus great eur pelerinach da Itron-Varia Frans. Eur prosesion caer meurbet a zo great ; imach ar Verc'hez a ioa douget gant pevar Chaloni. Da noz kær oll a zo bet goulaouet.

Ar beden ep ean.

Bez'on eus an adorasion perpetuel pe eb ean, ar Rozera perpetuel, setu brema ive ar beden ep ean. Ervez ar c'hazetennou, evit an navet a rer brema da c'hortoz ar pedennou publik goulennet a benn dissul, e scolachou zo, ha credabl e leac'h all, oar en em laket da bidi ep ean. Euz eur scolach e scrifer : Ama, epad an navet-ma, ne ean ket ar beden adalek pemp heur dioc'h ar mintin beteg eiz heur dioc'h an noz. Ar scolaerien a ia da bidi, dirag ar zacramant, an eil goude egile, pephini eun anter kardheur. Evelse ar beden evit ar Frañs hag an ilis ne ean ket.

Ar beden ep ean a zo anavezet pell zo. A beb amzer an dud vad, ar re a gar Doue, o velet hag o sonjal en deus Doue soursi ac'hanomp nos deiz, ep ean ebet, o deus sonjet ive e tlie he zervicherien he veuli haghe drugarecat nos deiz, ep ean ive. Ac'hano eo deut an urziou-ze a leaned hag a leanezed eleac'h ne eane morse, na nos na deiz ar beden nag ar c'han. Tud ar gouent a rannet en eun nebeut rumou ; eur rum a veze ato er c'hœur o cana an ofis, ha pa veze echu gant ar rum-ze, eur rum all en em lakea en he leac'h, hag evelse ato eb ean ebet.

Guir eo, ha pa na vije ket a dud o pidi nos deiz en eul leac'h, ar beden ep ean a vije cavet ato var an douar. Rak pa vezo kemeret ar bed en he bez, evel ma ra eun dro bemdez, heur ar beden en em gaf ato eun tu bennak. Evelse, brema ez euz eur pennad amzer, on eus scrifet e *Feiz-ha-Breiz* eur ger bennag evit diskuez e voa kinniget sacrifis santel an oferen ato eun tu bennag, ep eana morse nag heur na momet. Rag evel ma zeo skignet ar relijion catolik dre ar bed oll, ha ma leverer an oferen e pep carter euz ar bed ; evel a hent all ema ato an heol o sevel en eul leac'h hag o cuzet en eul lec'h all, heur an oferennou en em gaf ato en eur vro bennak ive, hag evelse an oferennou ne eanont morse var an douar, hag an oferen eo a dra zur ar gaera peden ep ean.

Hogen Doue, ouspen ar soursi jeneral en deuz euz ar bed kemeret en he bez, en deus c'hoas soursi euz a bep carter kemeret en he bart he unan ; evelse he zervicherien fidel a glask an tu d'he veuli ha d'he drugarecat ep ean ive e pep carter, hag ac'hano e clascont lakat ar beden ep ean ; ar pez a reont dreist oll pa o deuz eur c'hras vras bennak da c'houlen evel o deus brema. Kementse ive evit heuilla an ali-ma : *Sine intermissione orate*, pedit eb ean. G. M.

Eur burzud peurbadus.

Ar burzud peurbadus-ze eo cador sant Per o chom ato stard en he flas daoust da oll gounnar he enebourien. O sonjal e kementse, eun den a speret, evithan da gaout nebeut a relijion, a lavare, brema ez euz eun ugent vloaz bennag, ar pez a vercomp ama varlerc'h. Ha ma comze evelse, brema ez euz ugent vloas, petra n'en divije-hen ket gallet da lavaret hirio pa ema an alouberien ha bandennou Garibaldi o iouc'hal hag o iudal en dro d'ar Vatican ?

« Hirio ne deus netra stard en he za, netra padus, netra a gement a c'helfet en em staga outhan. Mennoziou an dud a dremen, ar rouaned a dremen, pep tra a chench doare, pep tra a ia ebiou pe a ia d'an traon ker buan hag an avel. Etouez an oll draou a ia hag a zeu evelse, ne deuz nemet eur gear hag eun den hag a chom ato ar pez ma zint, hag a ro deomp ar skeuden euz ar pez zo peurbadus : Rom hag ar Pap. Eun den en he vuez, ha pa na ve ket zoken goal hir, a vel, etre he gavel hag he vez, dek gouarnamant, dek doare da rén eur vro. Rom epken hag ar Pab ne chenchont ket. Evit ar re a zo enouet o veza tolet ha distolet gant an avel, evit ar re a glask ar peoc'h, ne deuz ato ken aber na ken pors evit staga ho bak nemet ar roc'h-ze a zo ato hueloc'h ha creoc'h eget an oll barrou amzer, Rom ha cador Sant Per.

E guirionez ha ne d'eo ket eun dra souezus d'an oll da velet, d'ar re a gred evel d'ar re n'o deus creden ebet, cador Sant Per o chom ato stard ha ferm e creiz an oll brezeliou, ar barrou amzer ar re scrijusa dichadennet evit he discar ? Caer a zo ne veler er bed netra all ebet evelse.

Hogen ne c'heller ket he nac'h ; an abostolach fiziet gant Jesus-Christ en unau euz he ziskibien brema ez eus tremen trivac'h cant vloaz, a zo tremenet euz an eil Pap d'egile ep ean beteg hirio ; hag ar pez a leverer hirio, a vezo gallet da lavaret varc'hoas ; hag an dra-ze zo aze splam dirak daoulagad an oll. Coms Jesus-Christ ne dremen ket.

Gouscoude a enep ar goms-ze ez euz bet en em zavet tud gouez, tud seven, tud goueziek, heretiked a bep seurt adalek Simon ar sorser bete Luther ar manac'h digapet ; Rom a zo bet kemeret, lezet, kemeret adarre, discaret, goasket gant an oll goaligner deut euz ar saoheol hag euz ar c'huz-heol, breset, distrujet gant ne voar den pet pobl criz, hag ar Pab a chom ato.

Goude an nerz eo deut ar finesse. Hon doctored difeiz a zo o clask mouga ar feiz, ar relijion catolik. Labourat ha poania a reont da zont a benn a gementse daou pe dri c'hant vloas zo. Eleac'h scuillia goad e scuillont contam e pep leac'h, hag evel ma zeo Rom ar c'hreiz hag ar galon euz ar relijion catolig, eo varzu Rom e vizont ho oll birou. Contet o deus pet bloas a ioa red dezho da gaout evit ober eur vech diou vech gant ar Pab hag ober eun tantad tan gant cador Sant Per ; neuze eo deut an dispac'herien d'ho zicour, hag ar re ma a implich var eun dro finese ha crisderi, hag an oll enebourien-ze a zo hirio en douar, hag ar Pab a chom ato ; ha ma tiouan eleac'h ar re a zo eat brema e ludu, enebourien all c'hoas counnaretoc'h ha niverusoc'h, ar pez zo digouezet gant ar re all a dlefe beza eur gentel evitho, a dlefe deski dezho petra zo ive oc'h ho gortoz.

Pobladou tud a zo bet, hag o deus great tronz, a zo bet brudet ha skeduz ; eat int en ho zro. Pep tra a ia en dro, a ra he amzer hag a goez en traon, rouantélezion, broiadou tud gant ho mennozion ; Rom epken a chom en he za ; ar Pab epken ne da ket kuit.

Guelit duhont, en eur c'horn euz an Itali, an den coz-ze guisket e guenn, dalc'h mad savet he zaouarn ganthan varzu an Env evit bennigen ar bed ! Caseet eo gant ar brinsed, caseet eo gant ar bobl, gant al li euz ar bobl pere hirio a zao prinsed var an tron eleac'h Doue ; ha daoust dezho d'he gassaat e ra dezho oll chom adreu. N'eus nemethan, n'en deus den na netra d'he zifen, ha gouscoude ar brinsed a gren dirazhan, hag an dud fall dichadennet gant Satan en he enep ne gredont ket sailla varnezhan. Iudal a reont en dro d'he di, hag an den coz santel hag hegarad a chom sioul ha dinec'h e creiz ar sclerijen zo en dro dezhan. Ha mar sao avechou he vouez, ne deo nemet evit truezi d'ar bobliou a zao en he enep, hag evit kentelia ar brinsed, ar re vraz a glask beuzi ar vag a behini ez eo ar sturier, a glask mouga ar sclerijen a dle da skigna dre ar bed oll.

Ma ve barnet kementse ervez ar pez a dremen var an douar e pep leac'h all, an den coz-ze ne dlefe ket beva eun dervez ; ha gouscoude e chom beo. Lavaret e ve o velet ar bar amzer scrijuz a c'hoez en dro dezhan, e za da veza scubet, hag eun ners burzuduz a zo eno hag a ra d'an avel soubla hag he respeti. Ar brinsed, prinsed hag o deus brezellourien a villerou dindan ho dorn, a deu d'en em unani evit he ziscar, ha pa ve menek da lacat an dorn varnezhan, nicun ne gred hen ober ; eun dra bennak zo oc'h ho delc'her. Hi marteze ne ouzont ket petra eo, ni avad etrezomp christenien her goar. Gouzout a reomp ez eo ar memes gallout e deus lavaret da houliou ar mor : « ne deuot ket larcoc'h, hag aze e torrot hoc'h oll gounnar. » Hag epad an amzer-ze bak sant Per a gendalc'h da verdea varzu aod an eternité, o rei buez d'an dud dre ma tremen. G. M.

Petra a zonje an den eürus Per Lefevre divar benn eneou ar purgator.

Evel ma zeo Per Lefevre nevez discleriet eurus, ha ma ema brema ive miz an anaoun, lakeomp ama unan bennag euz ar sonjou devot en deus lezet dre scrit, ar re dreist oll a zell oc'h eneou ar purgator evit pere e voa douget braz. Ar c'homzou a vercomp a zo sonjou distag scrilet ep sonch da ober eul levr gantho.

* * *

Deis gouel an oll zænt e santiz em c'halon eur c'hoant bras da velet ober en Env ar pez a reomp ama var an douar ; ama e reomp gant solanite ha gant levenez gouel an oll re eüruz a zo er baradoz, hag em oa e'hoant e rajet ive en dervez-ze en Env eur memor a druez hag a drugarez euz a gement zo er vuez-ma, dreist oll euz ar bec'herien, hag ive euz an eneou harluet er purgator, en hevelep doare ne vije den ebet ha n'o divije an zænt er barados sonch anezho.

E guirionez ar re eüruz a vel e Doue, evel en eur mellezour pephini euz ar re zo c'hoaz er purgator pe var an douar, hag a gaf enho ho imach beo.

* * *

Deis gouel an anaoun, epad ma rean va fourchas da lavaret an oferen, hag epad ma vouen oc'h an aoter, e santis calz a zevosion evit eneou ar purgator ; morse n'em oa santet kement all. Kementse a deue abers ar speret-santel, am foulze da gaout truez oc'h an anaoun paour. Cals daelou a scuillis. Sonjal a rean em c'herent hag em anaoudeien, en hor breudeur eat da anaoun euz ar gompagnunez, en hor mignoned hag en hor madoberourien, ha neuze e jeneral er re a zo laket dindan scoazel ar Verc'hez Vari. Goudeze e sonjen ive er re o deuz eur zant all bennag evit ho scoazella, pe an ælez, rag an oll sperejou eurus-ze a gar caout eur mignon bennag er vuez-ma, eleac'h epken ma c'haller meritout.

* * *

Er memes dervez-ze, e gouelet va ene, em eus bet eur zonch all hag en deus va c'honsolet cals. Eun doare respont oa d'an naoun ha d'ar zec'het-ze am eus dalc'h mad da c'hallout servicha hor Zalver, oc'h he gemeret evit skuer er c'hoant dispar ha birvidik-ze en deus da savetei an eneou. Hag ar vouez-ze e diabars va ene, a lavare din evelen tost da vad : « P'eo guir n'out ket din da zervicha Jesus-Christ en he bersonach, Hen mestr ar vistri ; p'eo guir n'out ket din ken nebeut da veza laket da eosti eneou ; en em gousol o sonjal ec'h elles caout eun dra bennak da ober c'hoaz evit hor zalver carantezuz, o servicha eur mestr bihanoc'h ha disteroc'h evithan. Evit skuer bez'e c'hellez en em rei d'an

devosion da eur zant bennak, pe en em lacat da zervicha an eneou mad a c'houzanv er purgator, ha kementse epken a zo calz, ha meur a hini guechall o deus kemeret an dra-ze evit ho loden.

***

En dervez-ze c'hoas, goude beza lavaret va heuriou munud, e teuas din eur barrad devosion. Dre eur sclerijen a deue euz a huel e reseviz anaoudegez, en eun doare bennag, euz ar rumou eneou a zo, ervez ar stad ma emaint. Bez'ez eus pemp rum en oll.

Ar rum kenta a zo parfet hag eürus tre ; ar re-ma eo eneou ar zænt a zo en Env.

An eil rum eo an eneou euz ar purgator, dalc'het el leac'h-ze a boan evit peurbaea an dle o deus destumet var an douar, hag a zo eno en eur vantr-calon hag e poaniou scrijus.

An trede rum eo an eneou zo el limbou, da lavaret eo ar vugale maro ep badiziant, ha ne dleont morse mont d'an Env, petra bennak ne zantont ha ne zantint morse poan ebet, nag a gorf nag a speret.

Ar pevare rum eo an eneou condaonet d'ar poaniou eternel, pere ep esper da gaout biken an distera soulajamant, a zo hag a vezo ato beuzet en eur mor a dourmanchou.

Erfin ar pempet rum eo an dud a zo er bed-ma, o vale etre an esperans euz ar vuez eternel en Env, hag an aoun rag ar maro eternel en ifern ; a hent all bez'o deuz etre ho daouarn kement zo red evit obér ho zilvidigez ha miret da goeza en ifern, gant ar frankis da drei en tu ma carint, mes o caout ato gras Doue evit ho zicour da drei en tu mad.

Oc'h evesaat oc'h ar pemp stad-ze euz an eneou, e teuas din meur a zonch, dreist oll divarbenn ar re a hirvoud er purgator hag ar re zo c'hoaz o stourm ama var an douar.

***

Neuze e savas ganhen eur c'hoant bras da velet ar zænt o caout ar vadelez da bidi evidomp, hi pere zo ker galloudus er c'hloar, ha da velet ive eneou ar purgator o kinnigen da Zoue evidomp ho huanadou, ho foaniou, ho mantr-calon. An tourmanchou-ze, a hent all, ne zervichont mui da netra dezho ho unan, ha gouscoude, ma vijent bet c'hoaz unanet gant ho c'horfou, ar poaniou-ze o divije ep mar, meritet dezho en eun taol eürusdet an Env. Guelet a rer-ta e c'hell ar poaniou-ze caout evidomp-ni eun dalvoudegez vras dispar ; ia deomp-ni pere on eus feiz, pere ne vresomp ket dindan hon treid an traou ar re santela, mes pere on euz ar brasa istim evitho dre ar feiz a deu deomp digant Doue. Plijet gant hor Zalver digemeret an hirvoudou-ze hag ho lacat da dalvout evidomp-ni !

Dre eno em eus comprenet ez eo eun dra gaer en em erbedi oc'h eneou ar purgator evit ma roi Doue deomp dreizho eun anaoudegez guirion euz hor pec'hejou, evit ma santimp pe ger grevuz int, evit ma vezimp calonecoc'h da ober oberou mad, soursiusoc'h da zougen frouez din a binijen, evit hon dougen d'ar vertuziou a zo manket d'an eneou-ze, hag a ra dezho, defot n'o deuz hi bet, beza puniset ker cris.

***

Antronoz gouel an anaoun, dioc'h ar mintin, e resevis calz a sclerijen evit va zicour da anaout eun dra bennag e pebez paourentez edo va ene ha va speret. Rakse en em lakis da c'houlen, gant habaster ha devosion, ar pez a zanten hag a ziabars hag a ziaveas, ma plische gant Doue va golo gant diou viscamant ; eur viscamant a c'hlandet, a zinamdet, a chastetete, evit va difen oc'h ar goal ioulou a stourm kement oc'h an den er vuez-ma; eur viscamant all a garantez birvidig evit Doue hag evit an nessa, evit miret na deujen da fallgaloni, ar pez ne zigouez nemet re alies gant an ene, pa deu da veza strafuillet gant an aoun rag ar poanniou e deus da c'houzanv a ziaveaz, o velet fallagriez an dud hag an oll drubuillou a goez varnezhi.

Var gementse Doue a reas din guelet sclear pe ger braz eo paourentez eneou ar purgator. Compren a rean e voa red din studia ho foaniou muioc'h eget am oa great bete neuze ; hag etre mil dra all a dlie va lacat da gaout truez outho, ne dlien ket ancounac'hat an dra-ma, da c'houzout eo, o veza ma zint dispartiet dioc'h ho c'horfou, an oll boaniou a c'houzanvont, ho gouzanvont en ho speret hag en ho ene. Hogen, petra bennak ne dle mui beza evelse goude ma vezo savet ar c'horf a varo da veo, da c'hortos gouscoude an ene, disparti dioc'h he c'horf, a zant guelloc'h ar pez a deu d'he c'honsoli eget na raje ma vije unanet gant he c'horf, evel ive, er stadze, disparti dioc'h he c'horf, e c'houzanv muioc'h eget a raje ma vije unanet ganthan. E guirionez, ar boan a zo lemmoc'h ha crisoc'h cals pa za eün beteg an ene hag ar speret eget na vije ma na daje d'ho c'haout nemet a dreuz ar c'horf. Ar c'horf sujet d'ar maro hag ar skianchou ho unan a zalc'h hag a zistro eul loden euz ar poaniou a ziaveaz ha zoken euz ar poaniou a ziabarz : ha setu perak ar poaniou-ze n'int ket ker cris d'an ene evel pa ne vez netra etre an ene hag hi. G. M.

Euezen ar Vignoned. — Missionou.

III.

Daoust pe ger strafuillet e voan, eme ar beacher, e velen gouscoude petra a dremene en dro din. An ozac'h-meur coz-ze am lakea souezet. N'oa ket henvel oc'h ar c'houezidi all. Guelet em oa meur a zen gouez euz an enezen, ha morse n'em oa guelet bizach henvel oc'h he hini. Petra bennak ma voa brizellet he gorf evel ar re all, he groc'hen a ioa guennoc'h. He zaoulagad n'oant ket ken nebeut lugernuz evel daoulagad ar c'houezidi. Huel oa a vent, hag eun tamik croumet gant an oad, rak petra bennak ma en devoa doare da veza cre c'hoaz, e tlie gouscoude beza coz bras, dioc'h guelet pe ger guenn oa he valvennou, ha pe ger moal oa he

benn. Ganthan ez oa eun doare tok great gant plun laboused, hag eur c'hroc'hen en dro d'he ziou groazel.

He zaoulagad, o para varnon, a rea din lenta ; gouscoude e roas din amzer avoalc'h da evesaat piz outhan. Chom a reaz eur pennad mad var dreuzou he zor ; me a ioa dirazhan, hag ar c'houezidi a rea eur c'helc'h en dro din. Den ne lavare ger, guelet a rean avad ar gasoni hag ar gounnar var drem hag e daoulagad an oll, hag ep mar ne c'hortozent nemet ma vijen laket etre ho daouarn evit ober din gouzanv ar maro ar c'hrisa.

Pa voa bet an ozac'h-meur eur pennad var he dreuzou, ez eas var he giz en he lochen, en eur ober sin din da vont var he lerc'h. Gras e cavis mont euz an heol bero am deve el lochen-ze a gavis fresk ; va daoulagad o vont euz ar sclerijen en toul tenval, a voue eur pennad ep guelet netra. Ho zerra a riz eur pennadig, ha pa ho digoris goudeze e c'hellen guelet eun dra bennak.

Lochen an ozac'h-meur pe ar roue n'oa ket caeroc'h eget lochennou he zujidi. Da viana ne ket eas da eul lochen beza paouroc'h. Eur benvek coat bennak, closennou coco, blansonennou raos da ober gueleou, druilladou cregin ha tamou eskern a istribil oc'h ar speurennou ; setu oll.

Pa ziz el lochen e voa enhi merc'hed ha bugale ; oll e tec'hjont ac'hano evel eur vanden laboused scodaillet. Ne dejont ket a bell avad, rak tro var dro d'al lochen e velen dre voask ar plench daoulagadou o lugerni.

An den coz a gemeraz he benn baz evel eur roue he voalen a justis, hag a azezas var eun dorchen raos. Neuze en em lakeas da ober goulennou ouzin, en eur ober ariezou, rak ne vouiemp ket an eil eur ger euz a iez egile. Da genta e reaz ariezou ar zarpant, hag o sevel he vaz e tiskueze din penauz am oa great evit he laza.

Me a reaz eur sin gant va fenn hag a sinifie sclear, ia.

Neuze e velen dioc'h he zaoulagad e felle dezhan goulen perag em oa great an dra-ze.

Me a hejas va discoas.

Kementse a lakeas counnar en den coz ; ar vaz a grene en he zorn. Ne scoas ket gouscoude ; plega a reaz he benn evel pa vije o pidi. Diskuez a felle dezhan credabl oa he Zoue am oa lazet.

Me a gredas neuze e tlien ober profession a feiz. Marteze oc'h hen ober e tennen ar maro varnhon ; n'eus fors, red oa din diskuez ne anaien ket eur zarpant evit Doue. Tenna a ris va chapeled a ioa outhan eur groaz, hag o tiskuez ar C'hrist d'am barner e lavaren dezhan : Sell setu aze imach va Doue, ha n'eus ken Doue nemethan, ha da zarpant (hag ama e clasken ober ive ariezou ar zarpant,) ne d'eo nemet eul loen louz, hag e crachis d'an douar.

M'o pije guelet va denn ar gounnar a ieaz enhan ? En eul lam e savaz en he za ; he zaoulagad a luc'he evel kefiou tan ; crena a rea he gorf oll, hag e loske criadennou evel eul loen counnaret.

Alo, eme ve, ema deut va heur diveza ; gouscoude n'em eus ket a geus d'ar pez am eus great. En em lacat a ris d'an daoulin da ober va feden diveza ha da reseo taol ar maro.

Va goueziad a iea hag a zeue dre al lochen hag a rea safar en dra c'helle. Setu hen o vont ebiou din hag o tiframma ar chapeled eus va dorn.

Me a ioa pleget va fenn o pidi ha serret va daoulagad. Pa ho digoriz e voa eat va barner euz al lochen, ha laket ganthan eur picol horden spern da stanca an nor. Edon va unan el lochen ha prizonier.

Meur a heur a dremenaz ha ne deue den var va zro. Collet em oa couls lavaret va anaoudegez, gouscoude e velen ervad e teue an-noz. Neuze evel n'em oa debret tam abaoue ar mintin, e santen ive an naoun o cregi enhon.

Hogen ar pez am nec'he muia oa ar sonch-ma : petra a zo sonch da ober din ? Ne gleven mui tronz ebet ; lavaret e vije e voa tec'het oll dud ar geriaden kuit. Ha c'hoant o doa d'am guelet o clask tec'het, evit caout ar blijadur da zont var va lerc'h ha d'am chaseal evel eul loen gouez ?

— Alo, a liviris, guella am eus da ober eo gortos ! hag evel ma em oa naoun, e liviris c'hoaz ; an hini a gousk a ra he bred ; ha setu me d'en em asten guella ma c'hellen var eur vlansonen vrouan en esper cousket.

Abaoue em eus sonjet meur a vech ne ouzon ket penauz e voan neuze ken dizoursi ha ma voan. Credabl eo abalamour ma em oa collet calz euz a ners va speret evel euz a ners va c'horf. Lavaret a rer eun den condaonet d'ar maro a gousk c'hoek derc'hent an dervez ma tle sevel var ar chafot. Kementse a zigouezas ganeme. Gortoz a rean ar maro, ha daoust da ze en em rois da gousket evel pa vijen bet dinec'h e touez va zud pe va mignoned. G. M.

Al Lys, pe ar c'hoar Mari a Jesus.

II.

Adaleg an dervez ma e devoa cavet he bleunen Lys, ha lavaret he fedennou araok mont da gousket, Martha a ioa deut da veza cals dousoc'h ; ne dea mui a zroug enhi, ne scoe mui gant he breudeur na gant ar vugale euz an amezegez ; ne voal gomze mui oc'h he c'herent, hag ar re-ma, o velet-se a ioa nec'het, hag a lavare :

— Daoust petra a c'hoarvez ganthi ? sur avoalc'h ema tost ar maro dezhi.

Martha, evel ne vouie ket hano he bleunen, a ieaz eun dervez d'an dachen eleac'h ma verzet bleun a bep seurt. Eno e cavas bleun all henvel oc'h he hini, e clevas gant ar varc'hadourez e reat Lys anezho, hag e prenas pemp pe c'huec'h bleuen da zigas ganthi. Pa voa distro d'he zi, e clascaz eur pod hag her c'hargaz a zour evit lacat he bleun enhan, hag e zea liesa ma c'helle da zellet outho ha d'ho c'hoesa, rag eur c'hoez dudiuz a ioa gantho.

Da noz, e lavaraz he fedennou, hag o veza eat en he guele, e lakeaz ar podad fleur en he c'hichen.

Hogen c'hoez ar bleuniou-ze a reas dies dezhi. Dihuna a reas divar greiz he c'housk, hag e voa eur beac'h varnezhi evel pa vije o vont da vouga, he discouarn a ioa boudinel enho, hag e savas da zigeri he frenest. Ne bade ket gant ar sec'hed, ha setu hi o tisken da glask dour da efa. Hogen trei a rea an traou oll ganthi, ha setu hi o coeza collet ganthi he anaoudegez.

Ne vouie ket pegeit e voue eno ; pa zavaz avad, e zeas d'an traon da glask dour, hag e voue souezet o velet er gambr a gostez he zad hag he mam, ha daou euz al lamponed a zaremprede an ti ; caos cre a ioa gantho, rak cridi a reant ep mar e voa neuze cousket mad ar vugale ha ne voa den oc'h ho silaou.

Martha gouscoude ho silaoue ; hag e vele eur bern aour var an daol, hag e cleve an daou lampon o lavaret o doa laeret an aour-ze en eur prespital hag a anaie, o devoa, unan anezho, lazet ar yatez, hag egile n'en devoa ket bet a galon criz avoalc'h da laza ar person coz, mes en devoa he liamet hag he daolet evelse e corn he vele, hag en devoa bet truez outhan abalamour ma lavare e roje dezha a galo nvad kement a ioa dezhan he unan, mes an aour-ze a ioa da re all, laket etre he zaouarn da viret, hag e voa guelloc'h ganthan coll he vuez eget mancout he c'her d'an dud o doa bet fizians enhan.

— Ha n'en deuz-hen ket da anavezet, a lavaras tad Martha.

— Anavezet avoalc'h sur ; biscoas n'en doa va guelet.

— Guelloc'h e vije bet gouscoude ober eur vech diou vech ganthan.

— Me lavare evelse ive, eme al lampon all, mes heman zo eun toc'horig en deuz aouan o c'hlaza eun den. Varc'hoas pa vezo gouezet an taol, e savo clask var ar re o deuz her great.

— Ranna a raimp-ni an aour-ma ?

— Ne c'hellomp ket ober, p'eo guir n'ema ket X... ama.

— Varc'hoas vintin e teui, ha neuze e rannimp.

— Ha da c'hortos peleac'h e lakaimp-ni an aour ?

— Er zac'h, eme ar c'hreg, hag ar zac'h dindan va fenn-guele ; me respont anezhan. Deomp da gousket, ni, ha c'hui, it alesse ac'hann da varc'hoaz ; ema divezad an noz. Var gementse al laeron en em zispartias didrouz ; daou anezho a ieaz er meaz euz an ti ; ar marc'hadour hag he c'hreg a ieas da gousket goude beza laket ar zac'hat aour dindan ar penn vele.

Martha e devoa clevet kement o doa lavaret al laeron. Ar zonch euz ar prespital, euz ar vatez lazet hag euz ar person liamet e corn he vele he lakeas da scrija, ha neuze e teuaz ar sonch-ma dezhi :

— Ma c'helfen cas an aour laeret-ze d'ar presbital ? Kerkent setu hi oc'h en em visca hag o tisken goustadik. He zad hag he mam a roc'he, cousket c'hoek. Asten a ra he dorn dindan ar pennvele, hag ep ho dihuna, e sach ganthi ar zac'hat aour. Neuze goustata ma c'helle e za d'an nor, he digor, hag ep sellet mui var he lerc'h, e red d'ar presbital a beleac'h e c'houie oa bet laeret an aour-ze.

Digonezout a reaz eno var dro pemp heur dioc'h ar mintin. Hogen an oll a ioa neuze strafuillet dre eno ; an torfet a ioa anavezet. Ar c'hloc'her, eat d'an ilis da zonjal respont oferen an Aotrou person, o veza n'her c'have ket eno evel ma voa boas bemdez, a ieas d'he glask d'ar prespital. N'oa digor na dor na prenest, ar pez hen lakeas souezet. Gelver a reaz ha den ne responte.

Ober a reaz an dro dan ti ; neuze e torraz eur veren var brenest ar gegin, hag e zeas dre eno er prespital.

Sevel a reas da gambr an Aotrou Person, hag her c'havas liamet ha stanket he c'hinou. Pa voue diliamet an Aotrou Person, e lavaras d'he gloc'her e voa bet eno tud en noz, hag o devoa he laket er stad m'en devoa he gavet, hag o devoa caset gantho arc'hant an ilis roet dezhan da viret gant an tenzorier.

Neuze e zejont da gambr ar vatez, hag e velent poulladou goad e kichen an nor ; ar pez a lakea ho bleo da zevel var ho fenn. A drugare Doue ar vatez n'oa ket maro, evel ma sonje d'al laer ; dinerz oa avad, rak collet e devoa calz euz he goad dre ar gouliou great en he c'horf gant an taoliou contel e devoa bet. Collet e doa he anaoudegez, ar pez a reas d'al laer cridi e voa maro.

Ep dale ar prespital a voue leun a dud. Eur medesin en em gavaz ive, hag a louzaouaz ar vatez, o tiscleria ne voa danjer ebet evit he buez.

Martha en em gavas neuze ive ; mes, eleac'h mont d'ar prespital, e chomas da zilaou ar pez a lavaret dre ar bourk divar benn an torfet. C'hoant e devoa da gaout an tu da rei an aour-ze d'ar person e euz ; ne felle ket dezhi disculia he c'herent.

(*Eur pennad all eur vech all.*) G. M.

Chomomp Kouerien !

I.

OLL E RANKER GOUZAON.

En hon amzer eur goal glenvet
Beteg e Breiz a vez kavet
Klenvet mammen a drubuillou,
Klenvet, mammen a dorfejou.
Ar c'hlenvet-se, dre an abeg
Ne c'hell he barëa den gwizieg
A red dishual e peb bro
Kirïek a galz daëlou c'houero.
Bemdez e veler kalz tud dall
O kemeret eur rouden fall
Oc'h en em denna er c'heariou
Hag o pellaat doc'h ho neiziou.
Lavar din-me, e gwirionez
Petra glaskez, va mignon kez ?
Te fell d'id rastellat madou
Te fell d'id tec'het enkrezou.

Hoghen, paour keaz, te a fazi ;
Te a ra evel eur c'hoz ki
A losk he breiz evit ar skeud,
Te a ro kalz da gaout nebeut.
Da ghenta peb den er bed-ma
Laka evez oc'h kement-ma
En deuz he sam displijadur
En deuz he sam a blijadur.
Ar sam-se a so kevatal ;
Daoust dezho termad ha bragal,
An dud so barnet da c'houzaon,
Hirio plijadur varc'hoaz kaon.
Hema gant an naon so pistighet
Habask meurbet eo he speret ;
Henhont en d'euz kalz a zanvez
Hag en tu all a gav enkrez.
Fanch so dister he beadra
Per en deuz aleiz a beb tra
Fanch a c'houzaon kalz ezomou,
Per ne zouj ket goal vloaveziou.
Dibab oc'h pehini mar kredez
E c'hellez kaout ar brassa truez.
Evidon-me ne droken ket
Va stuz oc'h hini den ebet.
Anaoudeg oun euz va enkrez
Meur a veac'h am euz dienez,
Euz an tourni n'oun ket gwizieg
A sam va nessa amezeg.
Didalvez eo 'ta kfask tec'het
Eun dra da behini oump barnet
En eskem ar pec'het kenta
A so c'hoarvezet er bed-ma.

J. FAVÉ.

Ferm-scol Kerwoazec.

D'an 13 a viz here eo bet, e ferm-scol Kerwoazek, an examin evit reseo eun nebeut tud iaouang er scol-ze, evel a rer bep bloaz. Er bloa-ma ez eus resevet seitek. Nao varnugent a ioa deut d'an examin.

Setu ama hanoiou ar seiteg a zo resevet, dioc'h ar reng en deus bet pephini anezho en examin :

1. Robin, euz a barrez Guidel (Morbihan).
2. Dubreil, euz a Gemperle.
3. An Du, euz a Redene.
4. Huon, euz a Vannalec.
5. Abian, euz a Blouzeniel.
6. Sylvestr, a barrez Guiscriff (Morbihan).
7. Norvez, euz a Vannalec.
8. Ricouard, euz a barrez Baye.
9. Nedelec, (Joseph,) euz a Blouye.
10. Lozac'hmeur, euz a Gerfeunteun.
11. Ar Gall, euz a barrez Mellac.
12. Ropars, euz a Laz.
13. Al Lann, euz a Dregourez.
14. Perez, euz a Hospital-Camfrout.
15. Nedelec (Lois,) euz a Blouye.
16. Berthou, euz a Sant-Thonan.
17. Lallemant, euz ar Fouillez.

An dud iaouang o deus tremenet eur bloaz eno, couls hag ar re o deuz echuet er bloa-ma, o deus diskuezet o devoa tennet fronez euz ar c'henteliou o devoa bet. Ar re a zo eat ac'hano kentoc'h o deus gounezet priziou e meur a leac'h all. Gant an doare ma zeo reizet ar scol-ze, eme unan euz ar jureed, hag ar c'henteliou mad a reseo an dud iaouang eno, ne oufent ket mancout da denna frouez, ma caront delc'her mad d'ar pez zo desket dezho.

Ervez ar c'hazetennou an navet pedennou goulennet ha gourc'hemennet dre ar Frans oll adaleg ar c'henta a vis Du beteg an nao, a zo bet heuillet e pep leac'h gant ar brasa devosion. Kement o deuz eun dra bennag a feiz a zant an izom on euz a zicour euz an Env.

E Catedral Kemper an navet a zo bet great en eun doare skuerius meurbet. Bemnoz an iliz a veze leun a dud o pidi calonek.

Ar Frans a zo daoulinet, a lavare en dez all eur scrifagner christen ; esperomp. Kement a bedennou ne oufent ket beza collet ; ha neuze ar Verc'hez santel a gendalc'h da ober burzudou e Frans ; ar pez a ziskuez e fell da Zoue savetei hor bro.

E keriou zo e zer da ober eun eil naved evit kendelc'her da bidi evit ar vro, pe evit trugarecat an Env mar plich gant Doue rei ho goulen d'ar gristenien vad a zo e peden.

An Aotrou Ian Velly a zo hanvet suppleant ar barner a beoc'h e canton Pleyben. (Da lavaret eo an hini a zalc'h leac'h ar barner a beoc'h pa vez izom). Hanvet eo bet d'an 30 a viz here. Lennerien Feiz-ha-Breiz o deuz guelet er gazeten-ma meur a bennad scrifet gant Ian Velly.

Barrou arneu a zo adarre, dioc'h ma lavar ar c'heleier. Ar gurun a zo coezet ouspen en eul leac'h var douar Leon. E Cleder, daou labourer douar a ioa o labourat er park, hag a ioa eat da zoucha ; ar gurun e deuz ho discaret ho daou, hag ho strinket eur pennad ac'hano. Unan anezho zo bet gloazet o coeza ; hogen n'en deus bet ken droug, hag egile n'en deus bet nemet aoun.

E Plounevez-Lochrist ar gurun zo coezet e ti eun devezour hanvet Roue, e deus faoutet eur mean bennag en oalet, torret kelorn ar c'hoalen a ioa a istribil er chiminal ; neuze eo eat er meaz dre'r prenest ; ac'hano eo eat da eur c'hraou a ioa enhan pevar danvad, hag e deus lazet unan anezho.

E Tour e rer cals pourchas evit gouel bras Sant-Martin d'an 11 euz ar mis. Eun navet a rer araog ar gouel-ze, hag an Arc'hescob en deus peded oll dud he escopti da gemeret perz hini. Pedet en deuz ive an oll

barreziou euz a Frans a zoug hano Sant Martin, da zont d'ar gouel-ze gant ho fanielou.

An afer evit discleria eüruz ha canoniza ar servicher Doue an Aotrou Lasal, a ia meurbet var araok. Ar vertuziou en deuz heuillet en eun doare dispar, ervez ar re zo bet carget euz ar varnediguez, hag ar Pap he unan en deuz hen discleriet deis gouel an oll Zænt. Ar breur Filip, an hini zo e penn ar vreudeur, a ioa eat da Rom evit kementse, hag a zo bet digemeret caer gant ar Pab. Ar breur mad-ze zo eun den coz, cre c'hoas. Bez'ez ez eo euz ar memes bloas gant an Tad Santel. Ar Pab zo ganet e mis mae, hag ar breur Filip e mis here 1792.

En hentchou houarn, ar servich goanv a zo digoret d'an 3 a vis du, ken var linen Orlean, ken var linen ar c'hus-heol. Hogen n'eus chenchet heur evit trein ober e departamant Finister.

Ar vreudeur, hanvet azenned gant an doctored difeiz, a gendalc'h ato da ziskuez e c'houzont da viana deski ha scolia bugale hag ho lacat da veza trec'h d'ar vugale scoliet e lec'h all. Var bemp varnugent scolaer resevet er bloa-ma evit scol ar vinerien, e kær Sant Stefan, deg anezho a ioa bet scoliet gant ar vreudeur e ti-scol Sant-Lois; ha setn ama ar reng a zalc'hont etouez ar pemp varnugent a zo resevet : 1, 2, 3, 5, 7, 10, 12, 15, 17, 20.

Evel a veler ez eo eat ar maout gantho eno evel e leac'h all. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *8 Du.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	34 lur, 04 c.
Segal.....	27 lur. 58 c.
Eiz.....	24 lur, 46 c.
Ed-du.....	24 lur, 42 c.
Kerc'h.....	19 lur, 46 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.

Pont-n'Abat. — *6 Du.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	34 lur, 75 c.
Segal.....	25 lur, 00 c.
Eiz.....	20 lur, 70 c.
Ed-du.....	23 lur, 34 c.
Kerc'h.....	19 lur, 70 c.
Avalou douar	6 lur. 00 c.

Moutroulez. — *31 Here.*

Priz ar boezel.

Guinis.....	27 lur, 08 c.
Segal.....	14 lur, 89 c.
Eiz.....	14 lur, 62 c.
Ed-du.....	10 lur, 92 c.
Kerc'h.....	9 lur, 27 c.
Avalou douar.	10 lur, 00 c.

Castellin. — *6 Du.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	33 lur, 91 c.
Segal.....	28 lur, 33 c.
Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.....	19 lur, 69 c.
Kerc'h.....	18 lur, 00 c.
Avalou douar.	6 lur, 00 c.

Kemperle. — *28 Here.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	35 lur, 50 c.
Segal.....	23 lur, 52 c.
Eiz.....	21 lur, 11 c.
Ed-du.....	21 lur, 17 c.
Kerc'h.....	18 lur, 33 c.
Avalou douar.	7 lur, 00 c.

Landivisiau. — *15 Guengolo.*

Priz an daou c'hant lur.

Guinis.....	32 lur, 50 c.
Segal.....	«« lur, «« c.
Eiz.....	20 lur, 00 c.
Ed-du.....	21 lur, 53 c.
Kerc'h.....	«« lur, «« c.
Avalou douar.	«« lur, «« c.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

ABOSTOLACH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS HERE.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Buez an Aotrou SERJANT,

ESCOP A GEMPER HAG A LEON,

Gant an Aotrou TEPHANY,

Chaloni ha Secretour Escopti Kemper.

Pris: Pevarzek real,

E ti an Aotrou DE KERANGAL, moulier an Escopti, ru ar Gigèrez, nº 18, e Kemper; e ti an Aotrou SALAUN, e Kemper; e ti an Aotrou LEDAN, e Montroulez; e ti an Itron NORMAND, e Brest; e ti an Aotrou DESMOULINS, e Landerne.

Buez hor Zalver Jésus-Christ ha Scol ar Maro Mad a ro ho daou laket e brezonek, gant an Aotrou G. M., belek.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueela.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulier an Escopti.

DISSADORN 22 DU 1873. Nº 460 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulier an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 22 Du 1873.

Ar re a zo boas da veza renet gant speret ar bed, speret ar geier, ar finesaou, an troidellou, an trubarderez, en em gaf nec'het pa en em gaf dirazho eun den eün ha leal, a lavar dezho ar virionez freaz ha distagel, ep tro na distro. Ar virionez a zo re skeduz evit ho daoulagad. Eun tamik sclerijen etre deiz ha noz, eun tamik skleuren a c'hellont da c'houzanv ; ne c'houzanvont ket avad an deis sclear nag an heol o para. Pe velont ar virionez splam hag en noas, ne ouzont mui peleac'h mont, en em gaout a reont sebezet oll ha dienchet.

Caout a ra dezho n'emaint mui er bed-ma. Hag ar virionez-ze a velont, a zo red dezho da anzao, ne gredont ket he digemeret petra bennak mac'h anavezont e c'hounesint e pep giz oc'h hen ober, hag e chomont da varc'hata, hag he troont ho c'hein dezhi. Lavaret e ve e santont n'int ket d'in euz ar virionez, o deuz izom da gaout e pep leac'h hag e pep tra, eun tam geier, eun tam trubarderez bennak. Izom o deus da veza tromplet, ha guelloc'h e cavont beza tromplet, eget beza trec'het gant ra virionez frank ha leal. Izom o deus da c'hellout lavaret eo bet o finesse ho unan trec'h da finesse ar re all, hag o deus gallet dre ho zroidellerez gounit var droidellerez ha trubarderez ar re all. Avanti a raint beza tromplet, gant ma c'hellint, dre c'heier nevez, rei da gridi o deus dizoloet finessaou ha trubarderez ar re a zo bet treac'h dezho.

Ar virionez avad eün ha leal ne c'hellont ket cridi e ve c'hoaz anezhi er bed. Ker boaz int da velet tromplerez e pep leac'h, ma ne gredont mui e ve den ha ne glaskfe ket trompla. Ha mar cavont unan bennag hag a zo red dezho anzao n'eus tromplerez ebet nag en he gomzou nag en he oberou, eleac'h tostaat outhan, e pellaint diouthan. An den-ze ne ket euz ho amzer ; red eo clask trompla evit plijout dezho, hag evit beza din euz ar c'hanvet-ma a sclerijen.

Kementse a velomp er rencou huela evel er rencou izela ; pa ve meneg euz eur'ronantelez pe euz a eur vro abez, evel pa ve meneg euz eun afer dister, pa ve menek da brena eun tam marc'hadourez pe eul loen en dachen foar. Eun den a reng huel hag a lavaro ar virionez, eün hag ep troidellerez ebet, a daolo ar strafuil etouez he genseut ha zoken he vignoned. Eur marc'hadour en he stal, hag eun tiek var an dachen foar, ma vent frank ha guirion en ho c'homzou, ma na lavarfent gaou ebet evit sicour guerza ho marc'hadourez, a ve e danjer na chomfe ho marc'hadourez gantho. Ar brenerien o defe aoun oc'h ho c'hemeret, evitho zoken d'ho c'haout marc'had mad, rak cridi a reont ez euz eno ep mar eur si bennag e cuz, pe ar verzerien-ze a zo tud diskiant.

Ar gomz a ioa bet roet d'an den evit rei da anaout ar zonjou euz he speret ; hogen an dud hirio o deus troet al lavar-ze var an tu a enep ; lavaret a reont eo roet ar goms d'an den evit cüzet ar pez a zonch.

O velet se, ar re o deuz aferiou, ar re a vers marc'hadourez, ar re a zarempred foariou ha marc'hajou, hag a fell dezho trompla ato cals pe nebeut, n'o defe nemet eun dra da ober, n'o defe nemet lavaret ato frank ar virionez, ep gaou ebet, hag e c'hellont beza sur e tromplfent meur a hini. G. M.

Er sizun dremenet ez eus great pedennou evit ar Frans, e pep carter, ha Breiz ne deo ket a dra sur ar c'harter eleac'h ma zeus great nebeuta. Lod zoken ne ket bet avoalc'h dezho pidi en ho farrez, eat int a vanden d'al lec'hiou santel, ha kementse dre voal amzer, evit pidi calonecoc'h ha rei mui a ners d'ho feden. Evelse Canton Daoulaz a zo deut, pep parrez e prosesion, da echui ho naved da Rumengoll, evit pidi mam Doue d'en em lacat a du gantho. Diou barrez, a gaf din, a vanke euz a ganton Daoulaz, Hanvec hag an Hospital, mes en ho leac'h e voa diou barrez all, Dirinon ha Landevennec.

An aotrou Perrot, vikel e Dirinon, a zigas ama din

eur pennad scrit eleac'h ma veler pe ger caer eo bet ar pelerinach-ze. Hogen araog ar pennad scrit-ze, e lacan da genta respont an Tad santel ar Pap d'ar breur Filip eat da Rom, evel ma on euz he lavaret er sizunveziou tremenet, evit ar prosez a zo eno brema evit lacat an den eürus *Lasal* e reng ar zænt. G. M.

Respont an Tad Santel d'ar breur Filip.

Eur pennad zo, ez euz bano da ziscleria *Sant* ar belec santel *Ian Vadezour-La Sall*, an hini en deuz savet ar gongregation hanvet *Congregation Breudeur pe Freret ar Scoliou Kristen.* Ar breur Philipp, pehini-a zo ; abaoue pell amzer dija, e penn ar gongregation-ze, hag a zo he unan ker brudet, dre he vertuziou, he vouisiegez hag he oad, ken e Frans, ken en oll broiou all euz ar bed, a zo eat da Rom evit kement-se. Edo eno p'eo bet lennet, da c'houel an oll zent, dirac hon Tad Santel ar Pab, dirac ar gardinalet ha dirac ar re a zalc'he plas Cannad ar Frans, ar zetans e pehini oa merket en devoa ar belec ken din a respet, Ian-Vadezour La Sall, renet eur vuez santel aoualc'h evit beza discleriet *Sant.* Neuze ar Breur Philipp en em strinkaz eharz treid an Tad Santel evit he drugarekaat hag he bedi da gass ar stal-ze da benn. Setu ama petra respountas dezhan Pi Nao :

« Credi a ran eo mad digass da zonch, en amzer hirio, « euz a gomzou sant Ian avieler, a lennemp er mintin- « ma en offeren.

« An abostol santel, avieler ha prophet, a verk en he « levr e roas Doue urs da bevar eal d'en em lakaat e « pevar c'horn ar bed, peb hini en he hini, ha da as- « tenn ho diouakel evit miret ouz ar peder avel da c'hou- « eza var an douar ha var ar mor.

« Mes setu, en eun taol-kount, eur pempet eal oc'h « en em ziscouez hag o lavaret d'ar re all, a bouez- « penn, diarbenn ar malheuriou a iea da goueza var an « douar, evit m'en devije amzer da verka var ho zal an « niver braz a zervicherien calounec a ioa etouez an da- « ouzec rumm-dud a ziskenne euz a zaouzec mab Ja- « cob. Ar re a vije merket evelse n'o devije aoun ebet « da gaout rac counnar ho enebourien, n'euz fors peger « criz e c'heljent beza.

« An eal a joazas daouzec mil e peb rumm-dud, ar « pez ne zinifi ket ne oue choazet nemet daouzec mil ; « mes an niver-ze a zo lakeat evit merka e oue choazet « eur maread. Ar brophetet a ioa ive daouzec anezho, « hag an ebestel, daouzec all. Ar ger *daouzec mil* a zi- « nifi eta an niver braz a dud a dle mont d'ar Baradoz, « evel an daouzec rumm-dud euz ar bobl a Israël a verk « an oll boblou euz an douar. Kement pobl zo en deuz « roet he lod d'ar Baradoz. N'euz pobl ebet ha n'en « deffe ket roet d'an Ilis eun ene santel bennac hag a « zo brema o reï gloar da Zoue en env, hag o reï caloun « deomp-ni a zo c'hoaz var an dachen a vrezel.

« Etouez an oll vroiou, ar Frans a zo unan euz ar re « o deuz roet ar muia sent d'an Ilis.

« Ar re a ieas da genta da gass e Frans ar sclerijen « euz ar feiz hag euz ar zantelez, a oue : eur mignoun « d'hor Zalver Jesus-Krist, *Lazarus*, *amicus noster*, « *Lazar, hor mignoun ;* he c'hoar Mari, pephini e devoa « choazet al loden vella, *optimam partem elegit,* hag en « em dennas en eur c'havarn a binijen, *in cavernâ ma-* « *ceriæ*, evit treï he speret hag he c'haloun varzu eun « dra ebken, varzu eürusdet ar Baradoz ; ha Martha, he « c'hoar all, a ioa prez varnhi oc'h ober he labour, *sa-* « *tagebat circa frequens ministerium* : houma en em « roas oll d'an oberou a garantez evit creski an niver « euz a zervicherien Jesus-Krist, hag e kement-se ive « *satagebat,* e oa prez varnhi, e oa aketuz.

« Remerkit e lavar ar scritur *satagebat*, ar pez a zinifi « e oa aketuz, e oa prez varnhi, mes ne oa ket re : ober « a rea ar pez a dlie da ober hag evel ma tlie hen ober, « ha netra ken. En ho touez-c'houi e c'hell beza unan « bennac hag a zo *gourd* en he zever hag eun all bennac « hag en deuz re a *herr* ; ar c'henta en deuz ezom da « veza poulzet, an eil, da veza diarbennet. Kemeromp « scouer dioc'h santez Martha : *satagere* : ober kement « a dleomp da ober hervez an nerz roet deomp gant « Doue.

« Mes goude ma oue prezeget evelse an Aviel evit « ar veich genta e Frans, e savas eno eun niver braz « a dud santel ha ne glaskent nemet en em zantifia « ho unan ha gounit ar boblou da Zoue. Setu perac e « c'heller ive lavaret gant guirionez : *ex tribu galliæ* « *duodecim millia signati : euz ar Frans e oue daouzec* « *mil merket.*

« Ne glaskinn ket niveri an eneou dibab-se a zo « kement anezho. Coulsgoude, n'oun ket evit miret « da henvel eur roue braz evel sant Lois, eur zant « Visant a Baol, eur zant Frances Regis, ha calz re all « c'hoaz betec ar re a zo bet discleriet sent abaoue « ma'z oump pignet var gador sant Per. Ar re-ma, « evel ar re a zo bet discleriet sent en ho raoc, a zo « brema henoret e peb corn euz ar bed catholic dre « respet ha dre zentidigez evit ar zetans or beuz donget « var ho zantelez. An dud difeiz, ar re ho deuz eur « furnez faoz, ar re a zo ato a enep vikel Jesus-Krist, « a ra an neuz hirio da abegi ha da goundaoni ar guir-ze « o deuz bet ar Pabet, a bep amzer, da verka piou a « dlie beza henoret evel sænt. Mes n'euz fors ! pedomp « sant Joseph Labr, santez Jermana Cousin, ar plac'h « Eürus Mac'harit Alacoq, hag ar zent all euz an oll « broiou, a zo brema ho eneou er Baradoz, da obten « digant Doue ma teui ar voalen euz he justis da skeï, « evit he c'hloar, var ar re a zo faziet divar an hent mad, « pe, gentoc'h, ma teui ar re-ma d'en em anaout ha « da zistreï ous Doue.

« Ar pez a zo bet great bremaïc a zo eun desteni « nevez euz ar virionez euz ar pez a lavaran. Rac an « dra-ze ne verk ket ebken ne c'hell ket an Ilis fazia « pa zoug eur zetans bennac, mes discouez a ra, « ouspenn, ez eo an Ilis eur vam hag a vel bepret o « creski an niver euz he bugale. Evelse, ar belec santel, « Ian-Vadezour La Sall, en deuz roet dezhi eul lignez « nevez hag en em ro oll da scolia an dud iaouank.

« Mall o peuz, va mab ker, Breur Philipp, e ve dis- « cleriet *Sant* ar belec santel-ze ; mes an dra-ze ne « zepant ket diouzinn-me ; an dra-ze a zepant dioc'h « Doue ha dioc'h ar miraclou a raio dre he zervicher. « Eur burzud braz ha talvoudec meurbet e ve an hini « raffe Doue, ma teuffe, var beden ar zent, da c'hour- « c'hemen d'ar pevar eal miret ouz an avel foll, a c'hoez « an dud difeiz, da freuza ha da zismantra al labour a rit, « c'houi hag ho preudeur, o scolia an dud iaouank-se « a garan kement, hag o poania da ober anezho kris- « tenien vad.

« Ho carg a zo braz ha pounner ; rac ober a dleit « ar pez a zo en ho calloud, evit miret na deuffe ar « c'halounou, c'hoaz iaouank, da goueza el lasou a « steign Satan dirazbo. Ne glasker nemet re breina « ar c'halounou-ze e scoliou euzuz e pere e tesker « dezho disprijout ar relijion, disprijout ar veleien, « hag ober faë zoken var hor Zalver Jesus-Krist he unan. « Mes n'o pezet aoun ebet : labourit gant carantez, « gant aket ; bezit stard en ho tever, ha Doue a vezo « ganeoc'h.

« Bep cammed a reoc'h, e cavoc'h eun dra bennac « o clask ho tiarbenn ; goapeat e vioc'h, c'hoarzin a « vezo great divar ho coust ; croget e vezo zoken « ennoc'h aveichou pa vioc'h guir vella o reï d'ho pu- « gale eun descadurez kristen. Mes eharz treid ar groaz « e cavoc'h an nerz a zo red deoc'h da gaout, hag o pet « sonch ato penaoz an dud reuzeudic-se, a zo a enep « peb mad, a c'hell goal-gass ac'hanoc'h e peb feson ; « *animam autem non possunt occidere, mes ne c'hellont* « *ket laza an ene.*

« O pezet ato dirac ho taoulagad ar c'homzou-ma « a lennemp egintaou en aviel : *Beati pauperes.* Doue « n'en deuz ket lavaret : *Beati divites, Eürus ar re* « *binvidic*, mes, *Beati pauperes*, Eürus ar re baour. « Hogen, her gouzout a rit, bez'ez euz meur a seurt « peorien. Bez'ez euz tud hag a zo paour en despet « dezho; bez'ez euz re all hag a zo paour a volontez vad; « bez'ez euz re all erfin ha ne d'int paour nemet a speret « hag a galoun ebken (dre ma'z eo ho c'haloun distag « dioc'h an danvez). Ar seurt diveza-ma a beorien « a blij meurbet da Zoue hag a c'hell ober calz oberou « mad. Mes clask a reer ho distruja ; gouarnamanchou « a zo hag o deuz ar volontez-se. Ar gouarnamanchou- « ze, o veza ne zelaouont nemet tud difeiz ha ne fell « dezho ober nemet ho fenn ho unan, o deuz c'hoant « da laerez ha da gass d'an traon an tiez el leac'h ma « roet repu d'an dud a dremen ho buez o pedi, o studia, « oc'h en em reï oll d'an oberou a zevotion, hag o vaga « ar gristenien dre ar zacramanchou.

« Mes n'o pezet aoun ebet ; rac dont a raï an amzer « m'en devezo Doue soneh ac'hanomp. Da c'hortoz an « amzer-ze, or beuz perz oll, hag e meur a leac'h euz « ar bed, en eürusdet ma discleriet gant hor Zalver « Jesus-Krist : *Beati qui persecutionem patiuntur* « *propter justitiam : Eüruz ar re a zo goat-gasset aba-* « *lamour ma reont ho devêr.* Pedomp evit an oll, ha da « genta evidon-me va unan, evit ma vimp kennerzet « dre an esperans hag ar fisians e Doue e creiz ar vrezel « a reer dirazomp da gement a zo santel, da gement a « zo kristen, da gement a zell ouz ar relijion. Pedomp « evit obten ar c'hras da veza stard en hon dever evel « ma c'houlen an amzer e pehini e vevomp, hag evit « gellout herzel oc'h fallagriez an dud hag an ifern, « a zo en em unanet entrezho, gant eun nerz-caloun « ha ne deui biken da zemplaat pe da vankout.

« Ha brema, evit reï deoc'h ar fisians o peuz ezom « da gaout, ec'h en em zervichin euz a eur gomz « euz a zant Frances a Sal. Epad ar vuez-ma, eme ar « zant-se, e tleomp kerzet evel eur vag a ia var ar mor. « Ar vag-se a renk kaout eun dra bennac pounner en « he strad, hag he goueliou dispaket oc'h he guerniou.

« An dra pounner a dle hon delc'her coumpez, ni, « eo an humilite, hag hor goueliou dispaket eo an « esperans hag ar fisians e Doue. Digoromp hor c'ha- « lounou, hag esperomp e teui Doue d'hor zaveteï, « n'e ket ebken evit ar bed all, ar pez a c'houlennomp « hag a c'hoantaomp dreist peb tra, mes zoken evit ar « bed-ma, en despet d'an avel foll a c'hoez varnomp « an diskiantegez hag ar vreinadurez e creiz pere e « vevomp. Ar re a heul an diskiantegez hag ar vreina- « durez-se a lavar o deuz c'hoant d'hon renta eüruz ; « mes ne bourchassont evidomp nemet daelou hag en- « crezion, hag epad ma comzont a garantez evit ho bro, « n'o deuz, e goueled ho c'haloun, ken carantez nemet « evitho ho unan, na ken ioul nemet da ober ho fortun « divar goust ar re all.

« Evidomp-ni, en em droomp varzu an Aotrou Doue, « ha leveromp dezhan gant humilite : *O va Doue*, « *c'houi a c'hoar pegement a zanjerou a zo en dro* « *deomp ; gouzout a rit ne c'hellomp ket herzel aba-* « *lamour da zempladurez an den ; saveteït eta hon ene* « *hag hor c'horf, ha roït deomp, dre ar zicour euz ho* « *cras, nerz da c'houzanv ar pez a veritomp evit hor* « *pec'hejou. Deus, qui nos in tantis periculis consti-* « *tutos, etc.*

« Goulennomp ive sicour digant ar zent euz an env « en deiz-ma e pehini e reomp ho gouel, ha pedomp « anezho da obten evidomp digant Doue ar grasou a « bere or beuz ezom : *O Doue oll-c'halloudec, a zo bet* « *a oll-viscoaz hag a vezo da virviken ; o c'houi a zo* « *plijet ganeoc'h e teujemp da henori meritou an oll zent* « *dre eur gouel ebken, ni ho ped, seul-vui or beuz a* « *alvocaded dirazoc'h, da scuill ive varnomp ar grasou* « *euz ho trugarez gant seul-vui a largentez. Omnipotens* « *sempiterne Deus, qui nos omnium sanctorum tuorum,* « *etc.*

« Bennoz Doue ra ziskenno en eur feson spesial « varnoc'h-hu evit ma labouroc'h gant frouez en ho

« stad humbl ha ken talvoudec ; ra ziskenno var ar vu-
« gale a zarempred ho scoliou, ha ra'z aï betec goueled
« ho c'haloun, evit ma vezint divoallet dioc'h ar c'hon-
« tam hag an ampoezoun. Hag epad ma pedomp evit
« ma teui enebourien an Ilis da zistreï ous Doue pe
« da veza castizet, gortozomp gant fisians devez an
« drugarez.

« Benedictio Dei, etc. »

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

Pelerinach e Rumengol.

En deveziou ma on eus oll pedet, on eus oll huanadet varsu doue, evit m'an devezo truez deuz hor bro. Kanton Daoulas en deus great he lod. N'eo ket chomet varlerc'h. Muioc'h zoken en deus great. Sonjet en deus na vize ket marteze falloc'h ma iaje da kas he rekejou, he c'houlennou beteg an hini zo galvet gant guirionez hon alvokadez ker, beteg Itron Varia Rumengol. Eur pelerinach zo bet eta great disul 9 deuz ar mis ma.

Bennoz d'ar re o deus great ar galv, bennoz d'an dud a volontez vad o deuz he zelaouet.

Meur a hini a lavar n'oa ket ar mare deuz ar bloaz d'ober pelerinachou. A dra zur n'omp ket bet, evel a leverer, en eun eured. Seac'hoc'h e vize bet hor chupen o chom er gear, ha koublou hon divesker na vizent ket bet ker gourd antronoz. Mes peur e kas an tamoez da aoza nemet pa ve toul ? Peur eo difreta an izili, nemet pa maint o vont da skorni gant ar riou ? Daoust a re abred eo hopal pa zeo samet dija pep tra gant al laer ? Ah ! ezomou hor bro, a beza int bet a bel zo brassoc'h ? Hon doare, ha n'eo ket eur rann-galon sonjal enn'hi ? Eo mont a ra an traou a dreuz. Ar stal zo digompez. Poent, hag ouspen poent eo deomp sevel hor moez var su Doue evit m'an devezo pelloc'h truez ouzimp.

Eat omp eta disul da Rumengol. An Autrou Doue, anat eo, a voa a du ganeomp. Abaoue pemp pe c'huec'h heur ar glao bras n'en deus ket paouezet da goeza. An dra-ze en deus laket da chom er gear ar re aounik, ar re gizidik, ar re n'ouzont morse e pe du trei, ar re a ia evelse muioc'h evit guelet eget evit pedi. Bennoz Doue. N'or boa ket ezom euz ar stumou tud-ze. Brema n'or boa oll nemet ar memez c'hoant, nemet ar memez sonj. nemet ar memez reked : pedi, ha pedi kalonek. Hor choug zo bet voalc'het. Nikun n'eo maro, na bet soken goassoc'h : hag hor pedennou, me zo sur, a zo eat kals eunoc'h, ha gant muioc'h a nerz da skei var galon an Autrou Doue. Ra deuio vad d'hor bro geaz !

An darnvuia deuz ar parreziou a zo eat penn da benn. ar brocession var zao, en eur gana al litaniou, hymou, a bep seurt kantikou, pe en eur lavaret ar rozera. Eun hubot, eul lastez truillennek benag a velemp var hon hent o vusc'hoarzin, o kaout ar stum da drueza ac'hanomp. Oh ! kanfardet divalo, en em difaziit, ha dalc'hit an truez en tu ganeoc'h ! Hor Zalver a lavare ive guechal da c'hragez Jerusalem : voelit, mes voelit varnoc'h oc'h unan. Ha n'eo ket guir ? Ha beza aller guelet netra kaeroc'h evit renkennadennou tud diskabel en despet da eun dourbil glao, ne voa ket eun neuden zeac'h en ho c'herc'hen, pri outho beteg guen ho daoulagad, o kana aboez penn, pe o respont d'ar chapeled. Lakit don en hon penn : an dud-ze a voa kontant, hag a voa laouen. Gouzout a rent an Autrou Doue a roje digemer mad d'ho fedennou, d'ho foan, d'ho skuisder. Gouzout a rent gant piou e voant en devez-ze. Evidome, kouls a meur a hini alf, a meus skuillet daelou ; mes daelou a laouenedigez e voant. Nag a levenez a dle beza er Baradoz, a lavaren, o velet kement a feiz !

Ne voa ket ebken tud divar ar meaz, a zo kaletoc'h ous ar boan ; mes tud a bep renk, ar re genta deuz ar vro dre ho stad ha dre ho hano, hiniennou anezho e penn araok, o tougen ar c'hroaziou, ken dizamant evel peb hini. Oh ! dudius e voa kement-ze ! Na voa ket amzer da sonjal er boan, er skuisder. An oll a bede, hag a gerze evel nijal var su ar chapel santel-ze a d'lie digemeret ho oll goulennou.

En em gaout a rejeur e Rumengol var dro unek heur. Dioustu goude eun niver bras a gommunionou e voa kanet an oferen. Autrou person Rumengol, an oll anavez he aked evit ar pez a zel ous Doue hag he Vam binniget, an devoa bet ar vadelez d'hor gortoz. Goude-ze unan deuz ar veleien a voa eno, a lavaras eur gerik benag d'ar belerinet. Cetu ama eun dra bennag : Petra eo eur pelerinach ? Perag ar pelerinachou, ha perag ar pelerinach bian a reomp hirio ?... Ezom on euz oll da bedi evit hor bro, evil ma teuio Doue da sklerijenna ar re zo o c'houarn ac'hanomp, da rei nerz d'ho bolontez... Izel omp koezet. Ret eo deomp sevel adarre... Mad an iliz hag hini hor bro en em heul... Guechal e veze lavaret : *Gesta Dei per Francos.* Daoust hag ar Frans na vezo mui galvet merc'h hena an iliz, kleze Sant Per ? Oh ! Eo, rag lavaret a rer ive, ha gant guirionez : *Gesta francorum per Mariam...* E pelec'h e ma ar vro, eo bet e nebeutoc'h evit daouugent vloaz en em diskuezet ar Verc'hez Vari e tri lec'h ? Hor bro na gollo ket he hano. Breiz a verk c'hoaz var ar beg douar ma. Ar feiz n'eo ket c'hoaz maro er c'halonou ; ha ma kendalc'her da bedi, n'eo ket possubl na deufe ket an Aotrou Doue da zellet a druez ouzomp. Fizians, ha pedi eb paouez.

Var dro divheur e voe kanet ar pedennou gourc'hemennet gant an Autrou' nEskob, ha roet ar venedictiou. Goudeze e voe kanet eur c'hantik, hag an oll brocessionou en em dennaz an eil goude he ben, en urz ar vrassa.

An devez-ze zo bet eur pardon kaer evit kanton Daoulas, eun devez a c'hrasou puil evit'han, ha me zo sur, eun devez ive hag a dalvezo d'hor bro. Kals o deus diskuezet ho feiz, ho nerz kalon. Bez a voa parreziou hag a voa deut evel a bez. Henor dreist pep tra da Lanurvan, henor da Zaoulas, da Irvillak, da Landevennek, henor ha mil meuleudi da Plougastellis !

Plougastel, parrez eb he far, n'eus ket ezom d'he meuli. Brudet eo a bel-zo. He aluzen evit breuriez ar feiz, he iliz nevez soun hag huel he liven dreist menezion ar vro, he laka er renk kenta, hag a lavar guelloc'h evit komzou pegen krenv eo en be relijion, pegen beo eo he feiz.

Plougastellis zo eat da Rumengol var dro pemzek kant den. Ar brocession bleinet gant tri deuz ho beleien, unan anezho var iun evit lavaret an oferen, a zo en em laket en hent da c'huec'h heur. Ar groaz hag eur baniel nevez deuz ar re gaera, prenet evit an devez-ze a voa douget gant daou zoudard bet e servicha hon Tad Santel ar Pab, ha guisket e zouavet. An daou zen kalonnek ma ioa bet ive en hanv tremenet e pardona e Paray-le-Monial. Bèza voa gantho eun daboulin hag eur c'horn guinal. Ma voa eun dudi oc'hlevet, e voa ive diez miret ous an daelou da redek, o velet eur seurt feiz, eur seurt urz. Ober daouzek pevarzek ha c'huezek leo, ha pebeuz amzer ! Ma veze klevet eur vech pe ziou eur voez groill ha peur gasset o trec'hi dreist ar re all, eo moez eur flerius lakipot benag eo e veze, oc'h hopal, an darsot paour! Vive la république! respontet e veze dezhan aboez penn oll a unan : *Ora pronobis.* Hag e veze guelet neuze o trailla he vistign, oc'h iouenna gant ar gounnar evel eur c'hi klanv, pe eur paour keaz kroc'hen, an diaoul peg en he izili. Eun all en deuz, evit ar memez tra paket eur brunen, ha na bezelio ket c'hoaz, ker kalet ma kaf dezhan klevet hirio c'hoaz an taboulinou e trouzal en dro dezhan.

Mar deus bet urz en eur vont, n'eus ket bet nebeutoc'h e tizrei. Hag ar memez santimanchou a rene en oll galonou, an anaoudegez vad ouspen deuz ar grasou a voa bet, deuz an evurusted da veza allet komz kalon ous kalon ous hor mam benniget, ous hor patronez ker, an Itron-Varia-Rumengol.

O tremen Daoulas, keriz a voa oll var zao, an Autrou person ar c'henta, an daelou en he zaoulagad, he galon bruzunet oll o velet eun dra ker saouzanus, evurus da veza bet ar pen abeg deuz eur skuer ken kaer roet d'ar c'harter deuz a gement a bedennou, deuz a gement averitou gounezet evit an Env. An oll gleier a voa var voue, hag ar ruiou, koulz hag ar c'haniou tro var dro a dregerne deuz ar c'hantikou ze ker plijaduruz evit ar skouarn, ker c'huek evit ar galon. An oll a vale gant muioc'h a nerz, bep a c'houlaouen var elum en ho dorn. Deut e voa var an hent eun niver bras a girri da ziambroug ar belerinet. Kollet o deuz ho amzer. Meur a hini gouscoude a frike ar goad en ho boutou. N'eus forz. N'hi a valeo beteg ar gear, emezho ; Doue zoganeomp. An Itron-Varia hon harp, havar gement-ze an traoniennou a groz muioc'h mui gant anecleo deuz ar c'han.

En em gaout a reont da zeiz heur. Bourg Plougastel oll a voa sklerijennet. Eun heur anter a voa ar c'hleier a embanne e voa erru ar vanden dibabet. Ar brocession gant ar c'hroasiou, ar banielou peuliet gant marteze daou vilden, a deu da rei digemer dezho. Mont a reont d'an iliz. Araok diskarga e kalon ho c'herenn, homignonet ar pez a voa bar anezhan ho c'halon hounan ; e santent o devoa c'hoaz eun dra benag da lavaret d'an Otrou a voa bet ker chentil, ker laouen outhó epad an devezze. An aoter vras a voa sklerigennet, evel marvad ne voa bet morse : ouspen tri c'hant goulaouen a voa en dro dezhi. Eveler Baradoz e voa mont en iliz, a lavare an oll. Kanet e voe pedennou, ha roet benediction ar sacramant. Pephini a zistroas d'ar gear, laouen evel aneol, skuiz emezho mes evuruz evel ma na voant bet morse.

Evel ma lavare ar beleg a voa bet o preseg d'ar belerinet. Gant ma vezo diskuezet ato kement a feiz, gant ma kendalc'ho da vont beteg an Env pedennou ker c'huek, ker kalounek, esperomp ato. Ar Frans avosavet.

Truez, va Doue,
Hor c'heuz zo bras ;
Savit ar Frans eb dale
Ken huel abiskoaz.

R. P.

Mision braz Plezidi 1873.

Plezidi a zo eur barrez a c'houezek kant den, e kanton Bourvriak, eskopti Zan-Briek... Er barrez-ze e komzer ar iez kôz, iez ann dud a feiz, ann dud a galon : ar brezonnek.

Daou vloa zo Plezidiiz en deuz evit person eur belek, iaouank dre ann oad, evit guir, mes kôz dre he skiant vad, he vertuiou, he garante evid ann ineou. C'hoantek meurbet da grevaat doujanz Doue hag ar feiz etouez he zenvet ; dêvet gant ann tân a ra birvi e kalon eur belek zantel guir gloar Doue hag ar Verc'hez, ar Pastor madma, ann Aotrou Rouz, en deuz zonjet rei d'he barresianiz eur mision a bemzek devez...

Evit-ze en deuz galvet d'hen zikour tri dad missioner euz a Zan-Briek. Ann tadou-ma n'en int ket tud divroad. Daou ane-z-he, daou vreur, breuder diou vech, ann tadou Paj, a zo ginidik a Zan-Pever, parrez a dam-dost da Blezidi. N'em euz ezomm a-bed da laret gant pebez levenez en deuz klevet Plezidiiz e tlefoe ann tadou madze tremen gant-he pemzek devez, evid ober hirezel da enebourien ho ine.., Maget var-eun-dro, zunet gant-he ar memez lez, evit laret, lez ar garante gristen, re a-bed, guell eget ann tadou-ma, na c'helle prezeg d'ho c'henvroïz lezen Doue, diskei de-z-he ho drouk hag ho mad ; lakaat ho biz var ho gouliou, ha rei de-z-he al louzou a rent pare. Eun tad all oe gant ann daou dad Paj, ann tad Bouliou, bugel ann eskopti evel-t-he, intannet he galon a garante Doue, evel re he vreuder.

Aotrou Person Plezidi, hag ann Aotrou Ar Braz, he vikel, ho devoe ho daou aozet mad ann hent d'ann tadou misionnerien, kempennet mad ho devoe ann douar d'ann haderien ; ar re-ma zo deut goude, taolet ho deuz greun mad var ann douar mad, ha gras ar mision, roet hep muzul gant Doue en deuz gret ann traou all. Ha setu perak ar zizun genta a zo bet kaër ha kaër

meurbet... Ar c'halonou hepken a c'helfe laret ar pez na c'hell ket da skriva ar bluen.

Galvet gant ann Aotrou Person evit rei eun taol skoa er zizun diveza, n'on ket chomet da varc'hata ; kerzet am euz bet, laounnedigez ha fianz vraz em c'halon...

Setu d'ar zul, goude ar gousperou, o tigerri al lid braz-ze en deuz ar galloud da beurc'honit oll vugale Breiz-Izell en deuz miret, dre c'hras Doue, ar feiz laket enn ho c'halonou tener, pa oent c'hoaz bihannik var barlenn ho mammou. Al lid kaër-ze ez eo interramant ar relegou.

Da genta e kaner gousperou ann anaon... Ha pa gân mouez nerzuz ar ganerien ar c'homzou kenta : *Placebo Domino in regione vivorum ;* gant Doue e vezin karet e bro ar re veo, lagad ma feiz a zisko d'in eleiz a ineou guenn diredet en dro d'ann tabernakl zantel, hag ho c'hlevan o laret : Evuruz ar re zo maro e karante Doue....

An iliz zo leun a gouch da gouch, hag er verret a zo c'hoaz kristenien diskabel, daolinet var ar beiou. Oll e ma unanet ar c'halonou er memes peden, eun hevelep fianz ho deuz oll : *Requiem æternam... Et lux perpetua...* Diskuiz vad roet de-z-he, o ma Aotrou, ma sklerijenno evit-he ar sklerijenn eternel ! !

Kanet eo ar *Magnificat ;* mont a reont oll er-mez euz ann iliz n'eur gana ar c'hantik kaër :

Deomp d'ar garnel, kristenien, guelomp ar relegou
Deuz hon breuder, c'hoarezet, hon zadou, hon mammou,
Dimeuz hon amezeien, hon brasa mignonet,
Guelomp ar stad truezuz e pehini mant rentet...

Ar merc'het a gerz arok var diou regen, ha bep ma tremenont e kichen ar garnel e kemeront relegou. Ar botret a zeu goude, var diou regen ive. Gant-he oll a zo relegou enn eun dorn, eur chapeled enn egile. Oll braz ha bihan, kôz ha iaouank, paour ha pinvidik ; adaleg ar bugellik neve dec'het euz he gavel, beteg ar gwas kôz bleo guenn ; adaleg ar potr iaouank ekreiz he vrud, beteg ar vreg daou bleget hag o kerzet var bouez he baz ; adaleg ar paour maget gant eun tamik bara du, bete tud vraz ar bed, oll. Kristenien leun a feiz e tougont relegou tud varo...

Ar prozision a gerz var diou regen beteg eur chapel zo er mez euz ar bourg, var dro 500 metr deuz an iliz parrez. Beleien zo n'em lôdennet evit kana gant ar bobl... Kanet eta, tud kalonek, kanet gloar da Zoue, kanet pedennou evit ho tud varo, pere marteze zo poaniet ekreiz tân ar purgator ! ! O, na gant pebez mouez truezuz e laront-hi ann diskàn-ma :

Breuder, kerent ha mignonet,
En han' Doue hon selaouet.
En han' Doue hon zikouret ! !.

O klevet ar moueziou-ze ken truezuz, e pije laret ann anaon e poan o c'houlen zikour digant tud ann douar... Euz lein ar meneiou divardro ann ekleo a hadlare... Mignonet... Selaouet... Zikouret ! ! ! Penn kenta ar prozision zo gret gant-han tro ar chapel, hag ann Aotrou person, pehini a gloze ar regennou, n'en deuz gret c'hoaz nemet mont er mez euz ar verret. Dre ze a c'heller laret, heb aon a-bed da fazia, n'em gave er prozision-ze en dro da bemzek kant den. N'on ket souezet o velet eun niver ken braz ; rak deut a oe da Blezidi kalz-kalz a dud euz ar parreziou divar-dro... Bourvriak, Zan-Drien, Zan-Pever, Zenven, Zan-Konan, Kerper, Magoar hag a belloc'h c'hoaz.

O ! ma vije bet eno falz doktoret, sigoterien ar bobl, ar bobl-ze ken mad, ken krenv, pa ve lezet gant he feiz ; ma vijent bet eno, ann drouk prezegerien-ze, bugale ann diaoul, tec'het, me gred, eus puns douna ann ivern, o velet bugale Breiz o kerzet zioul, pleget gant-he ho fennou, ho daoulagad dru gant daërou o sellet gant true ar relegou a grene enn ho daouarn ; ma vijent bet eno o klevet gant pebez nerz kalon e kannent oll pedennou ann iliz... *Requiem æternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis !* Petra o dije-he laret ? Hep mar a-bed ho dije zantet n'en eo ket c'hoaz deut ann heur ma sono evit Breiziz kloc'h ann difeiz, daoust da lavarou diboell an dud fall, daoust d'ho iuderez goe ha mezuz.

Epad tro ar prozision, pa larin guir, meur a vech ez eo bet strafillet ma c'halon em c'hreiz, o velet ken braz feiz ma c'henvroïz, hag evel ar bobl ma c'hellen kana nemet gant daërou em mouez....

Distro er verret int oll n'em laket a dal d'ar groaz vision, gant-he bepred ar relegou. N'he zav ouz troad ar groaz ann Tad Paj hena a gomzas neuze d'ar gristenien kalonek-ze.

Me garje rei d'anavout var he hed da lennerien feiz ha Breiz prezegen gaër ann tad missioner... Evel na c'houlan ket bean re hir e larin hepken unan bennak euz ar c'homzou a skôaz eeun e kalonou neb ho selaoue...

F. Rolland, *vikel e Laruen.*

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Mont a reomp adarre da lakaat e *Feiz-ha-Breiz* pennadouigou euz a histor ann Duk a Vourdel, evit ar re n'ho deuz ket al levrik brezounek hanvet *Buez Herri pemp.*

Ar veach diveza ma ez euz bet hano euz ann Duk a Vourdel er gazetten-ma, hon euz he velet enn eur fest kaer great evit-han gant an Hirglanderiz e Bro Skoss. Eun devez bennag goude ar fest-ze ar c'hrouadur roeal en em gavaz e lonjen baour eun den klanv hanvet Mak-Antir.

An dudchentil a oa gand ann Duk a Vourdel na lezent netra gaer, netra vraz da vont ebiou, hep ober d'ar Prins teurel evez var-n-ezhan ; diskouez a reant d'ezhan er c'hiz-se nann hep ken oberiou Doue, enn eur vro e leac'h emaint ker braz. He gas a rejout eta da welout eul len vrudet, hanvet lenn Asv ; hag ober a rejont zo ken eun dro vale var-n-ezhi. Ar vag a neue goustadik ha didrouz, o lezel var he lerc'h eun antik eon gwenn pehini en em zismantre kerkent evit bikenn, evel ar roudou a lezomp var hol lerc'h, o kerzet dre ar

vuez-man. Ar measiou tro-var-tro al lenn a oa brao, mes sioul hag evel maro. Eur gorzennik voged a zave gant poan enn ear ; dont a rea euz eul lojennik baour a welent var lein eur roc'h, evel eur galzenn marr. Ar vag, na petra'ta ? a dro etrezek eno. Herri a lamm er meaz ann hini kenta, hag a red a raok he dud d'al lojenn. Mont a ra ebarz he-unan, hag o veza ne wele den e teue er meaz, pa glevaz, enn eur c'hoigrik tenval, evel klemmaden eun den klanv, o trei var he wele. *Peleac'h emoc'h eta,* eme ar c'hrouadur, *ha piou oc'h ?* Histor ar c'hlanvour na oe ket hir : Mak-Antir a oa he hano, ha dek vloaz a ioa ma edo var ar gwele-ze dalc'het gand ar remm.

Ar c'hrouadur o tastourna dre ma belle a arruaz e « kichen ar guele. Va den mad, emez-han, ha n'euz « moien ebed d'ho soulaji ?

« Va mab, eme ar c'hlanvour, ne gav ket d'in eve ann dud gouestl d'am digas pare ; re vraz eo va foaniou ha re bell zo emaoun dalc'het gant-ho. Mes c'houi, pa n'hoc'h euz ket bet aoun o tont eun toul du-ma, c'houi hoc'h euz great d'in ann holl vad a hallen c'hoaz da zantout ; ann druez a ziskouezit em c'henver e deuz roet eur momet ehan d'am anken ; ho mouezik dous ha mad e deuz roet d'in c'hoaz eun tamik buez. »

« Livirit d'in, eme ar c'hrouadur, he galoun o « koumans teneraat, ha n'euz nemed-hoc'h el leac'h « digonfort-ma ? »

« Eo, va mab, eur c'hreg vad am euz hag a gemer he lod er stad trist ma oun lekeat gant Doue. Mes c'houi, ealik ann douar, piou en deuz lekeat enn ho spered dont ebarz eur bez evel he-ma ? Lilien gaer al liorzou ha bleunia a ra-hi er berejou ? Pellaït ac'han, it er meaz euz al leac'h trist-ma, bennighet ra viot euz ho madelez truezuz, ha Doue ra ho tiouallo enn hoc'h holl iaouankiz ! »

E keit-se ec'h arruas ar c'hrek, hab ivez ar beachourien all. Herri a c'houlennaz diouc'h-tu he ialc'h digant ann Aotrou Damas, rak evit enn he hini he-unan ne oa mui nemeur a dra : abarz mont e beach en devoa kaset da beorien Frans, hen hag he c'hoar ar pez a arc'hant ho doa gellet da zastum.

« Pa hoc'h euz kaloun vad, eme ann Aotrou Damas, dalit va ialc'h, mes e prest. »

Epad ma lekea e dourn ar c'hrek eunn tri pe bevar fez aour, e tigouezaz enn ti eur meneziad hag a ioa bet e fest ann Highlanderiz enn dervez ma oa bet digemeret ar Prins gant-ho. Hen anaout a reaz hag e lavaraz da Vak-Antir piou e oa. Ret e oe raktal ellumi ar goulou, rak ar c'hlanvour a renkje gwelout a barz mervel, mab bihan ar Vourboned. Ar c'hrouadur a dostaaz ouz ar gwele, ha Mab-Antir ann daelou enn he zaoulagad a astennaz eun dourn hanter zizec'het gand ar c'hlenvet : ar c'hrouadur her gwaskaz etre he re, evel pa en divije bet c'hoant da rei lod d'ar c'hlanvour koz euz ar vuez beobuezek a rede enn he wazied. Digaset e oe eur podad wiski var al lec'h ; gant ann tas hepmiken a oa enn ti, ann holl a evaz beb eil tro ; ha divar muzellou fest-ha-livrin ar c'hrouadur an tas a leazvas respinac'hennou Highlander keaz dare da venvel. Petra vanke da eunn arvest ker caer ? eur Walter-skot evit he skriva, hag Osian evit he gana !

H.

Orlean. — Couent an Trappisted e deus roet digemer en derveziou-ma da eun den hag a zonj unan euz an hanoiou gloriusa e Frans, da Charles Countell Markiz a Chavenay.

Charles a Chavenay, epad ar vrezel, a voue unan euz ar re ziskuezas muia ners calon e stourmad Reischoffen. E Monsbron e voue gouliet, ha daoust da ze e kendalc'has da skei var an enebourien a ziou hag a gleis. Pa voa eat he ners diganthan, e coezas divar varc'h, hag e chomaz eno var en douar evel pa-vije maro. Mont a reat d'he lacat en douar etouez he gamaradet maro, pa voue guelet e voa c'hoas buez enhan.

Gret e voue prizonier, ha kerkent ha ma voa pare, e tec'haz, hag ez eas d'en em lacat en arme al Loer. H stourmad Beaun-la-Roland e voue gouliet adarre ha great prizonier eun eil guech.

Pa zistroaz, e cavas maro he c'hreg e doa gounezet he maro o kemeret soursi euz ar soudarded mac'haniet.

He dad a ioa bet lazet e stourmad Patay.

Adalek neuze n'en devoue nemet eur souch, mont d'an Trapp ; hag ema hirio etouez an tadou Trappisted.

Rom. — E Rom e labourer da aloubi ar c'houenchou ; ouspen ar re a zo bet comzet anezho, e reont ho c'hont da aloubi c'huezeg all er sizunvezion-ma. Ar c'houenchou a zo jeneraled enho n'int ket respetet mui eget ar re all. An elouberien a hast afo, rak aoun o devoa, dioc'h ma vije eat ar bed e Frans, ne vije ket bet ken eas dezho ober ho alouberez.

Evit diskuez muioc'h mui ho c'hounnar a enep an ilis santel hag ar relijion, o deus lamet an dioual euz ar riou zo dindan an douar e Rom digant ar glouer, digant an ilis. An aotronez Rossi o doa furchet en toullou-ze hanvet *Catacomb*, hag o doa dizoloet eno beziou merzerien, taolennou ha traou all euz ar c'hantvejou kenta. Lamet eo ho c'hark digantho, ha setu ama perag : « An aotronez Rossi, eme an dispac'herien a zo re vad catoliked ; ne c'heller ket caout fizians enho. Mar cavont eun dra bennag a enep an ilis, a enep ar feiz, n'hen diskuezint ket, ne ziskuezint nemet ar pez a vezo mad da renta testeni d'ar virionez euz ar relijion catolik. »

Hag evelse e veler, an dispac'herien-ze, tud gouezieg hag all, ne glascont nemet eun dra ; distruja ar relijion ha discar ar Pap.

Autun. — E Autun, dioc'h ma lavar ar c'heleier, ez eus dispac'herien hag a zo falvezet dezho kemeret skuer var gommunarded Paris. N'o deus ket gallet gouscoude dont a benn euz ho zaol ; dizoloet int bet, croget ez euz en unan bennag anezho ha caset dirag al lesvarn.

Communarded Pariz, evel a c'houzeur, a groge en dud vad a ioa var ho hent, ho frizonie, hag ho dalc'he gantho evit *cred* (ôtages) evit ho lacat d'ar maro mar bije touchet oc'h unan bennag euz ho mignoned dispac'herien.

Communarded Autun zo falvezet dezho ober ive evelse; sonjet o doa cregi e nizez ar marichal Mac-Mahon, e person parrez Sully; lavaret zo bet great ive o doa sonch da gregi en Aotrou'n Escop, hag an escop-ze, evel a ouzeur, eo an Aotrou de Leseleuc; gouscoude er pez am eus lennet divarbenn ar varnedigez n'euz hano ebet euz an Escop.

N'eus fors c'hoant o doa da gaout eur c'hred bennag etre ho daouarn en esper beza espernet ho unan ma teujent da veza paket en ho zroiou milliget, gant aoun da velet lacat d'ar maro an dud vad prizoniet gantho.

Kemperle. — E Kemperle e tle beza eur *c'honcours* a chatal lard d'an 20 a viz kerzu. Evit doare tud ar c'harter-ze, o velet ar pez a dremen e leac'h all, a zo en em laket brema ive da larda chatal.

An Aotrou Boisseau, person Pleuven, zo maro er sizun dremenet.

Eur c'helou trist a deu ama euz a enezen Sant-Per, enezen a zo d'ar Frans hag en em gaf etre enezi an Douar-Nevez ha Sant-Jorj.

An Aotrou'n Escop Verez, bet sacret e miz eost diveza, e Orlean, gant an Aotrou'n Escop Dupanloup, a zo bet lazet en ilis catedral Sant-Ian-Doue, e troad an aoter, pa edo oc'h echui an oferen.

Ar muntrer, goude beza great he dorfet, a zo eat he unan d'en em lacat etre daouarn ar justis, o tiscleria eo e Frans en doa great he zonch da laza an escop-ze.

An Aotrou Iliou, vikel e Castel-Paol, a zo hanvet da ren clouerdi bihan Keroulaz, er memes kear.

An Aotrou Dourver, nevez beleget, zo hanvet vikel e Castel-Paol.

An Aotrou Dreo, bet vikel e Sant-Hernin, hag an Aotrou Hir, vikel e Cleden-Cap-Sizun, zo maro ive en derveziou tremenet.

Blois. — D'ar 24 a vis guengolo diveza, ez eus bet benniget e Droue, e departamant Loer-ha-Cher, eun doare menhir savet eno evit delc'her sonch euz ar soudarded à Vreiz maro eno var an dachen vrezel e 1870.

Beleien hag oll dud ar c'harter a ioa dent di evit ar seremoni-ze.

Ar menhir-ze a zo carre. Var an tu anezhan troet var-zu an hent eo merket ar c'homzou-ma-: « Savet gant Droueis d'an ofiserien ha d'ar soudarded a Vreiz lazet ama o vrezelecat evit ar vro, d'ar 17 a viz kerzu 1870. — Pedit evitho. » Var an tri du all euz ar mean eo scrifet hanoiou ar re zo maro eno, hanoiou breton oll.

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *15 Du.*		Pont-n'Abat. — *31 Du.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	33 lur, 40 c.	Guinis.....	25 lur, 42 c.
Segal.....	27 lur, 04 c.	Segal.....	26 lur, 08 c.
Eiz.....	24 lur, 54 c.	Eiz.....	24 lur, 30 c.
Ed-du.....	24 lur, 54 c.	Ed-du.....	«« lur, «« c.
Kerc'h.....	18 lur, 88 c.	Kerc'h.....	24 lur, 30 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur, 00 c.

BUEZ HOR ZALVER JESUS-CHRIST,
HA BUEZ AR VERC'HEZ VARI,

Gand eur pennad scrit var ar c'henta Misteriou....

Moullet eo en eun doare ma vezo ees bras da lenn, gant paper cre ha lizerennou euz ar re sclerra. Cridi a ellan eta e plijo d'ar re her c'hemero, ha pell a ioa ez oa tud oc'h he c'houlen.

CAVET E VEZO :

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulina.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an ties ma verzer levriou enho.

G. M.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulter an Escopti.

DISSADORN 29 DU 1873. N° 461 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazetèn a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 29 Du 1873.

Eun den a speret a lavare en dez all : N'eus netra hag a lacafe va goad da virvi ha va c'halon da heugi evel ma zeo guelet an dud difeiz o tont da ginnigen deoc'h ho scridou, da gonta deoc'h ho geier, da implija ho oll ardou evit ho touelli, ha kementse, emezho, evit ho prasa mad, evit ho lacat da c'hounit e pep giz, epad ma ema en ho zonch lamet dihaneoc'h ho feiz, laza hoc'h ene, discar ar vro, en em zizober ac'hanoc'h, evit ma chomo neuze gantho, etrezo tud dizoue, ha gallout ha daouez. Ma vije hi da viana a lavarje eün petra a fell dezho ! Ma teufe unan bennak da zorna goal gomzou deoc'h, da rei deoc'h crabanadou pe taoliou baz, e c'halfac'h en em zifen pe tec'het. Mes dont d'ho touelli gant comzou flour ha trubard, o rei deoc'h da gridi ar c'houtrol beo d'ar pez a glascont, kementse a zo eun dra donjerus.

Esoc'h e cavan gouzanv ar re a ra, a vel d'an oll, ar brezel d'ar feiz ha d'ar relijion, eget an hevelep tud.

Neron ha Dioclesian guechall ha cals re all great er memes moull gantho, a deue d'ho caout hag a lavare deoc'h ep clask troidel ebet : nac'h da Zoue pe mervel a ri !

C'hui a zave ho penn hag a responte ep chipotal e voa guelloc'h ganeoc'h mervel eget nac'h ho Toue, ha setu e troc'het ho penn deoc'h, hag echu an afer. Eno da viana e c'houiet petra a reat. N'oac'h ket dioc'h doare an dud-ze, hag an dud-ze n'oant ket dioc'h ho toare ; ar re grea e voant, hag e taolent ac'hanoc'h divar ho hent, oc'h ho crenna euz eun anter troatad. Evel ne c'hellac'h ket bale dre ar memes guenoden, en em zisc'hreant ac'hanoc'h dre ar c'hallout a ioa etre ho daouarn. C'hui, ma vijac'h bet ar re grea, n'o pije ket great evelse ; c'hui o pije clasket ober vad dezho ; mes hi, ervez ho froudennou, a ioa red dezho ho cas divar ho zro, ha pa roent da viana ar choas deoc'h, n'o poa ket d'en em glem.

Sonch am euz euz ar pez a lavare din eun dervez eur mignon din, eur missioner a ioa bet er Chin eleac'h m'en doa bet he lod euz an taoliou rotin, hag eleac'h m'en doa lezet eur gorreen bennag euz he groc'hen hag eur bastel bennag euz he gik. Evel ma felle din grognal a enep ar Vandarined ha ma cave din o doa giziou cris meurbet :

— Sonjal fall a rit, eme ar missioner, an dud-ze a ra ho micher e doare, hag ar vissionerien ne deont d'ar Chin nemet evit an dra-ze. Evit ar sinaiz, evel evit an europidi, ne deus da ober nemet unan a zaou : en em ober christen pe ober ar brezel d'ar gristenien. Ma na fell ket dezho eta dont da veza christenien, eo red dezho ober brezel. Ne zistro pobl ebet oc'h Doue nemet dre an hent-se. Ar vandarined o deuz evit armou ar skeul-c'houzoug, ar gaouet, ar rotin, ar maro ; ar missioner n'en deuz evit en em zifen nemet ar groas. Evidomp-ni pa zeomp di, a ia evit gouzanv ha mervel ; ar mandarin, ma na fell ket dezhan trei oc'h Doue, a droc'h deomp hor penn, hag evelse pephini a ra he vicher.

Beza bazatet er Chin, pe debret en eul leac'h gouez bennag, ne doa ket ken donjerus na ker mezuz evel ma zeo ganeoc'h-hu en Europ beza goloet a vastar hag a c'hlaouren gant lamponed a ra goab ac'hanoc'h hag a glask ho tivoada en eur ober stad ac'hanoc'h.

Setu petra a lavare ar missioner-ze, hag abaoue em eus sonjet meur a vech e voa guir ar pez a lavare. Ia, a dra sur, guell eo caout afer oc'h tud a c'hourdrous lamet diganeoc'h ho puez ma na blijit ket dezho, p'eo guir ne c'hourdrouzont lamet nemet buez ar c'horf, eget oc'h ar re a glask dre drubarderez lamet digant an den buez an ene, o c'hortos ma hen rentint ive maleuruz evit ar vuez-ma.

Ar pedennou evit ar Frans a zo bet great caloneg, hag a gendalc'her ato da ober e pep carter euz ar vro. E meur a lec'h, ez eus great eun nosvez a adorasion dirag ar sacramant santel, hag e velet eno tud a bep renk,

laboureríen, micherourien, ofiserien ha re all. Ar c'hazetennou ne gomzont nemet euz ar pez zo great er c'heriou, hogen var ar meaz, ep mar, n'eus ket great, ha ne rer ket nebeutoc'h ; hag ar pedennou-ze, evitho ne dint ket encantet, ne vezint ket plijet nebeutoc'h da Zoue. Esperout a c'hellomp eta e teui calon trugarezuz hor Salver da silaou mouez kement all a dud en em erbed outhan.

Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez en Alsas.

Comzet on eus meur a vech euz a Neubois, al leac'hze e pehini cals tud o devoa bet an heur vad da velet ar Verc'hez santel. Ar prusianed ne lezont den da dostaat eno brema ; gouscoude dre laer unan bennag a c'hell ato mont var ar menez, hag unan bennag ive a vel ato mam Doue oc'h en em ziskuez e creiz eur c'hoad sapin; brema en em ziskuez var eun dorgennig adre an bliz, etouez ive guez kistin ha guez sapin.

Eun itron euz a Bariz, eat di en esper pidi var ar menez, a voue arretet gant ar brusianed, ha ne c'hellas ket mont bete penn. Gouscoude e cavaz an dro da vont beteg eun tamik bourg a zo e troad ar menez, hag en em lojaz en eun davarn er bourk-ze. C'hoant e devoa da vont tost da viana, ma na c'helle ket mont tre beteg al leac'h benniget.

« Roet oue din, emezhi, eun toullik cambr, hag edon o vont da gousket pa deujot da skei var va dor ha d'am gelver. En traon ez oa eur vaouez coz hag e doa gallet, abouez en em zic'hiza, sevel var ar menez.

Guisket e doa dillad eur glaskerez, hag e voa savet var ar menez en eur ober neus da zestum brechin ha tamouigou coat seac'h, evel eur baourez, da ober tan. Digaset e doa ganthi zoken eur vrochen bennag euz a zindan ar guez eleac'h ma zeo bet guelet ar Verc'hez, hag e roas lod euz ar brechin-ze deomp-ni. Deut oa ganthi ive eur berad dour bennag euz ar voazik a zo bet touch treid mam Doue outhan.

Ar vaouez-ze ne vouie nemet an allmand ; mes bez'ez oa oc'h he heul diou blac'hig iaouank, hag unan anezho a vouie gallek, hag a droe din comzou ar vaouez coz.

Ar plac'hig iaouang all ne vouie ket ar galleg, bez'e devoa avad eun ear ken dudius, dreist oll pa gomzet euz ar Verc'hez, ma chomen souezet oc'h he guelet. Ne ket ep abek, rag ar plach'ik-ze, hanvet Anna, e devoa bet ive ar c'hras da velet Rouanez an ælez.

Da c'houel ar Chandelour, Mari a ioa en em ziskuezet dezhi en he oll genet, henvel oc'h metalennou ar gonsepsion didach, caer en he ment, eur gurunen var he fenn. Goudeze he guelas bihan, guisket e guen, evel eur verc'hig o vont da ober he fask kenta. Hogen ne c'hellet ket coms calz a gementse d'ar verc'h iaouank, rak kement oa bet scoet gant ar c'hras-ze, ma venne sempla ato ha mont en meaz anezhi he unan pa zonje er pez e devoa guelet. Ar guel-ze euz a joaiou ar bed all a zo re gaer evit ma c'helfe skianchou an den er vuez-ma caout nerz avoalc'h evit he zouten.

Mab an tavarniour, eur potrik daouzek vloaz, en doa guelet ar Verc'hez ive. Meur a vech oa bet savet var ar menez o sonjal he guelet, ha ne vele netra. He vam a lavaras dezhan, e voa red, evit caout eur c'hras evelse, beza fur ha mont d'an oferen. Senti a reaz, hag e zeas d'an oferen.

An dra-ma a ioa e miz Guengolo. Goude an oferen e redas d'ar menez, eun dousen vugale all hag hen. Eno e velaz ar vam didach, ha tri euz ar vugale all, daou botr hag eur verc'h, he guelaz ive. En em ziskuez a reaz dezho guisket e guenn, braz a vent, eun dorn var he c'hostez, hag eun dorn all oc'h ober sin dezho da dostaat. En em zelc'her a rea dibrad dioc'h an douar, etre diou vezen sapin, hag eur gurunen aour a lugerne var he fenn. Ar bugel ne c'hellas ket guelet he bizach, ha ker strafuillet oa ma redas kuit araok m'oa en em dennet ar Verc'hez.

Mam ar bugel-ze e deus guelet ive eur pare burzudus great e fin eun navet. Eun Aotrou euz a Rouan, goal glanv, ha ne c'helle ket chom gourvezet, a voue lojet en davarn-ze. Ober a reaz eun naved, ha d'an deis diveza euz an naved-ze e tistroaz euz ar menez pare hag o vale couls ha pep unan.

Ar Verc'hez santel e deus comzet oc'h ar verc'hig he, guelas da genta. Lavaret e deus da dud ar c'harter, kemeret courach daoust da gement a erruje. Deis gouel Maria Meurs kement hini a c'hellas mont d'ar menez, he guelaz, hag ato e lavar pidi ha pidi cals.

Eur plac'h iaouang euz ar c'harter, a dregont vloas pe var an dro, e deuz he guelet peder guech. Ar vech kenta ar Verc'hez en em zalc'he eun tri zroatad bennak dioc'h an douar ; guennoc'h oa eget an erc'h, hag hi e ment eur bugel dek vloas. Dont a rea var araok petra bennak n'he guelet ket o vale. Ato en em zalc'he a zibrad eun nebeut dioc'h an douar. En em lacat a rejot en dro dezhi ; ha neuze n'he guelet mui ; lavaret a rejot ar chapeled, ha neuze he gueljot adarre, evel eun itron gaer, guenn cann. Neuze en em lakejot da gana eur c'hantig ; ar plac'h iaouang he guele a glascas cana ive, mes ne c'helle ket, re strafuillet e voa.

Da noz, eme an itron a serif kement-ma, e zejomp d'ar zalud. Anna, ar plac'hik ma em eus comzet anezhi, a ioa evel eun eal etouez ar re all ; lavaret e vije e velje ato ar Verc'hez santel. En nos-ze e velaz en he c'hambr eur sclerijen gaer hag a deue euz ar menez ; eur zell me voar vad, eo a daole Itron-Varia Neubois vannezhi.

En distro e velemp eur stereden brasoc'h eget ar re all, kement hag eun oranjez, hag a lugerne meurbet pa chomet da zellet outhi. Lavaret a rajet e voa tostik d'an douar, hag hi skedus dreist. An dud a ziskueze ar stereden-ze an eil d'egile, hag e santemp cre c'hoez an ezans. Caout a rea deomp ive clevet canaouen pell diouzomp ; ep mar eo pedennou a glevemp.

Var gementse e tistrois d'an davarn ; ne fell ket din mont ac'hann ep beza guelet eun dra bennag. Ar brusianed gouscoude a ia goasoc'h goaz o tifen mont d'ar menez ; esperout a ran gouscoude mont e giz pe c'hiz.

Enezen ar Vignoned. — Missionou.

IV.

Pegeit e chomis cousket? Ne ouzon ket. Ar pez a c'houzon eo ec'h uvreen euz a Sant Per er prizon, da behini Doue a gasaz eun eal evit he denna ac'hano. Dihunet e vouen en eun taol gant eun tam trouz a gleviz, hag e saviz en eul lam var va c'houazez. Guelet a riz eun tamik sclerijen en eur c'horn eus va frizon ; unan bennag a ioa deut el lochen. Ne ket eun eal eo a velen dirazhan, mes eun denik moan ha dister, eur bugel ganthan en he zorn eur scour sapin alumet evel eur c'houlaouen rousin.

Va c'halon a lame em c'hreiz, e c'hellit cridi, ha va daoulagad a zigoren bras da zellet outhan. Ne voue ket pell evit dont beteg enhon, hag e lakeaz he vez var va muzellou evit lavaret din chom sioul. Neuze e tiskuezas din croas va chapeled. Me a astennas va dorn evit cregi em chapeled, mes ar potrig her chasas buan ganthan, hag e rea eur bern ariezon ep ma c'heljen gouzout petra a felle dezhan. Mont a reas diouzin beteg al leac'h ma em oa he velet da genta ; me zonje din e voa o vont kuit, mes evel ne d'ean ket var he lerc'h, e teuaz en dro, hag en em lakeas d'am sacha divar va blansonen vrouan; neuze en em lakeas da vale var he barlochou, oc'h ober sin din da ober eveldhan.

Ne voan ket boas da vale var bevar droad ; ne vouien ket petra a c'hoantea ar c'hrenn botr-ze ; gouscoude e sonjis ne zigouesche ket goasoc'h ganhen o senti outhan, hag en em lakis da vont var he lerc'h en hano Doue. Sonjal a rean ive e voan creoc'h evit ar bugel-ze, mar claske ober eun drouk bennak din, ha ne ket anezhan he unan e voa deut d'am c'herc'hat, e voa digaset, credabl, gant perc'hen al lochen.

Mont a rejomp euz al lochen dre eun toul dindan an douar ha n'em oa ket guelet c'hoas. An toul-ze a ioa striz evel riboul eul lapin, hag hor c'hase me ne vouien da beleac'h. Ar potrik, moan ha soubl he gorf, a iea em raog evel eur silien ; me avad, teoc'h ha pounneroc'h, a stoke a ziou hag a gleiz ; va fenn ha va c'hein a stoke oc'h ar volz a ioa a ziouzomp, ha va daouarn a gigne dioc'h ar vein a ioa dindanhomp. Pa deujomp euz an toul-ze, edomp e creiz ar c'hoad, ha ker feaz oan eat o vale evelse var va farlochou, ma voue red d'am rener va zicour da zevel ha da chom em za. Tenval braz oa an noz, ha ne velen banne, rag ar potrig en doa mouget he c'houlaouen scour sapin.

Kerkent ha ma en em lakejomp da vale, ar scourrouigou seac'h a stracle dindan va zreid, rak va boutou ler a ioa ganhen c'hoaz. Ar potrig a blegaz, hag a lamas va boutou diganhen, en eur glask rei din da entent ne dliemp ket ober an distera trouz pe e vijemp clevet. Me a gemeras va boutou en eun dorn, hag en em lakeas da heuilla va rener guella ma c'hellen a dreuz ar c'hoad. Ar potrig a c'hoese evel eur c'hi chase, ha bep en amzer e chome a za da zilaou. Diou pe deir guech em c'houza, e touez ar bodennou, hag e zea araog he unan da evesaat ; neuze e tistroe d'am c'herc'hat, hag e zeamp adarre.

Me a gave hir an hent, ha ne vouien ket peleac'h e zeamp. Va zreid a ioa kignet ha roget dioc'h ar vein ha dioc'h ar grizion hag ar c'hlosou ; va leron a ioa eut a billou ha chomet tam ama tam ahont, en berelep doare ma vije bet eas caout hou roudou dioc'h ar pillouze chomet var va lerc'h. Hogen ne zanten nemeur na va foan na va skuisder. N'oa ger ganeomp ; eur vech ar bugel a reas sin din da azeza evit kemeret eun tam ean hogen me ne fellas ket din, rak petra bennak ne vouien ket peleac'h em c'haset, e sonjen gouscoude e voa evit va lacat e frankiz, hag ar zonch-ze a roe nens din.

Erfin e teujomp euz a douez ar c'hoad stang, hag en em gafchomp eleac'h ma c'hellet guelet eun dra bennag. Edo neuze an deiz o vont da c'houlaoui. Hogen me n'em oa neuze nemeur a c'hoant da evesaat ha gaer oa ar goulaoui-deiz, na pe a voa brao pe zivalo ar pez a ioa en dro deomp. Eun dra avad a reas plijadur din. Anaout a riz edomp var an hent am on great an derc'hent araok ma voan coezet etre daouarnan den gouez.

Va rener bihan en doa great neuze he gevridi, ha ne deuas ket larcoe'h ganhen. Goude beza chomet eur pennad da zellet ouzin, laouen braz o velet ec'h anaien an hent, e savaz he vreac'h varzu al leac'h ma ema ti ar vissionerien evit diskuez din en varzu eno, e tlien mont, hag araok m'am boa bet amzer da lavaret ger na da ziskuez dezhan e giz ebet va anaoudegez vad, e troaz en dro, hag e vintaz ac'hano kel lijer hag eur gaerel. En eur momet oa en em silet etouez ar c'hoad ha n'her guelis mui.

Me ne chomis ket eno ken nebeut da goll va amzer ; en em lacat a ris da redeg en dra c'hellen, ken na vennen dizhalana. A dreuz ar vrumen euz ar mintin, e veliz ep dale toen venniget ti ar vissionerien, hag e tigouezis skuis maro, beac'h din o tenna va halan, da skei var an nor. Edo dres an *Angelus* o sini.

Ar breur a ioa e kichen an nor pa scoiz, a voue ker sebezet ha ker strafuillet oc'h va guelet, ma vennas coeza. Eun den maro, deut en dro var an douar, n'en divije ket he strafuillet muioc'h. Eleac'h digeri din, em lezaz eno var an treuzou hag e zeaz ac'hano en eur pennad red, ha me zo sur, ma en divije bet frankis dirazhan, e vije o redek c'hoaz hirio. An tadou a ioa neuze er chapel, ha me pa voue digoret din, a ieaz ive di. Souezet e vouent oc'h va guelet ; hogen ken na voa echu an oferen, ha ken na voamp deut er meas ; ne voue ger ebet etrezomp.

Eur pennad all divezatoc'h. G. M.

Itroun varia Lourd.

C'HUERC'HVED DEVEZ.

Epad ma jome ar veleyen heb mont d'ar c'hennek

Massabielle, abalamour na ouient ket c'hoas mar oa ar burzudou aberz Doue, tud ar c'houarnamant a fellaz dezo gouzout euz aberz pion e teuent.

Ne oa dizurz ebet etouez an dud pere a rede d'ar c'hao burzuduz : koulskoude c'hoant a zeuaz d'an dud-ze, pere o deuz peurvnia neubeut a zoujans Doue, mirout na zeufe mui an dud d'en em zaoulina, na da bedi eno. Peseurt drouk a ree an dra-ze dezo koulskoude ; netra ebet.

Ar Prokulor, ar barner a beoc'h, ar Mær, ar c'homissær ha kalz re all a oa nec'het braz. Eur burzud, eur mirakl gret gant Doue pe gant ar verc'hez sakr hep aotre aotrounet ar gouarnamant, ha c'hoaz en eun amzer a sklerijen evel an amzer e pehini e vevomp ; ret oa lakaat evez ne zeufe an traou-ze de guenderc'hel ! an outrounet-ze neubeut desket var ar c'hatekiz na gredent ket e halfe beza guelet er bed-man traou euz ar bed all ; na hellont ket kridi ec'h helfet guelout den ebet euz ar baradoz ; sonjal a reent neuze penoaz Bernadeta ne oa nemet eur c'haouiadez pe eur plac'h skoët gant eur c'hlenvet estrainch. Lod euz an aotrounet-ze oa evel eun niver braz euz an dud oa er c'hargou dindan Napoleon, tud pere o doa kaz euz euz hor relijion santel, ha pere oa ho sonch mad da virout na zeufe an dud d'he enori.

Ar goassa euz an aotrounet-ze, hag an hini anezo en doa ar muia skiant, a oa neuze an aotrou Dominik J***; an hini en doa ar garg vihana koulskoude. Jaouank oa, eur speret ijinuz en devoa, har eur c'hozeer dreist a oa. Den na oa ker koulz hag hen da zizoloï ar gwall droiou ; gouzout a ree tizout an dud fall. Anavezet e oa evit an dra-ze, ha gret en doa a enep al laëron traou leun a ijin; n'en em blije ket gant an dud vad, n'ho c'homprene ket mad aoualc'h. Pa oa traou diez da zizoloï, e oa leun a speret ; mæz evit an traou mad na ree van. Na grede ket kalz ar virionez, ne oa ket boazet diouti. Abalamour daze, m'an dije guelet ar zantelez dirazan en dije kemeret anezi evit tromplerez, rag na oa ket evit kompren petra eo beza eun den honest hag eün.

Deuet e oa da gridi penaoz an oll dud a zo fall. Henvel euz kezek Pyrenees euz a bere an troad a zo stard en henchou diæz ha rinkluz eur ar meneziou, ha pere a zeu da zonblad pep daou c'hant kammet en henchou ez ha ledan. Evel al lapousset noz pere a vel sklær e kreiz an denvalijen, ha pere a stok ho diouaskel euz ar gue hag euz ar mogueriou, pa vez sklær an dez.

N'em brije a ree he unan, ha disprij a ree ar re all ; na gave ket dezan hen doa eur port huel avoalc'h ; c'hoant en doa da ziskuez d'an oll pegement a dale ; fogeer a oa. Lavaret a helget en doa guir var he vistri. Mont a ree gant ar Prokureur, hag an dud er c'hargou evel pa vije bet ken huel hag hi. E kement affær a lakee he tri e komande kesi atao. An aotron Prefet na vele nemet dreizan.

Cetu aze pion oa ar c'homissær polis, an den galloudek euz a Lourd, pa n'em ziskuezaz ar verc'hez er c'herrek *Massabielle*.

Bez oa neuze an trede devez euz ar pemzek-de, an 21 a viz fever, ar zul kenta euz ar c'horaïz. Araog ma oa savet an heaul, tud heb niver en em gavaz dirag ar c'hao, hag en dro dezi, var bord steir ar gaves hag er foënnek. Bernadeta a zeueda gant he mam pe he c'hoar he Kaperguen var he ten. Ile zud o doa guelet anezi pa lugerne he bisaich, ha pa ic er meaz anezi he unan dirag ar verc'hez ha neuze e kredent.

Ar c'hrouadur a dremenaz sioul heb mez, na foge ; an dud a roë frankiz dezi gant doujans ; hi, heb ober van euz a gemet a dud a zelle outi, a zeuaz evel ma na raje nemet eur dra ordinal, da zaoulina evit pidi dirag ar c'hustod elec'h ma kreske ar vezen roz-gonez. Eun neubeut gonde, he zal a zenaz skeduz evel an heaul, neket ar goad koulskoude a zave d'he bisaich, er c'hontrol dont a ree guennoc'h he drem, evel ma teuje he nerz da zemplaat dirag ar weledigez ; he fas a zeue gloriuz evel ma vije n'em gavet en eur vro all, hag a velet var-nezhan sonjezonou, menoziou euz bro an eürusdet.

Ha genou hanter-zigor, a oa evel o tigemer ær ar baradoz ; an daoulagat na finvent mui, sellet a reent gant eürusdet euz ar genet-ze pehini na vele ket daoulagat ar re all ; hogen ar re oa en dro dezi a vele mad neuze penaoz en em gave eno an eürusdet éternel. Sklær oa an draze evit ar re a vele drem ar bugel sklereet evel ma oa dre bresaus ar verc'hez. Ar paourkez krouadur divar ar meaz ken dister, ne oa ket mui evel eun den euz an douar ; hogen bez e oa evel eun æl euz ar baradoz.

Evel an æl dinam, dizouch euz ar bed man, daoulinet oc'h adori Doue, er mare mateu da velet ar baradoz dre zoriou digor an eternite !

Ar re pere o deuz guelet Bernadeta er meaz anezi he unan, a lavar penaoz ne ve guelet netra ker kaër var an douar. Deg vloas zo abaoue m'ho deuz guelet anezi. En despet ma oa he oll speret o sellout euz ar verc'hez leun a c'hras, he c'houie koulskoude eun dra bennag euz ar per a dremene en he c'hichen.

Epad eur pennadik ar pilet alumet oe lazet gant an avel, hi a astennaz he dorn evit he reï d'an hini oa an tosta dezi evit e allumi adarre.

Unan bennag a fellaz dezan skei var ar vezen roz gant he vaz ; hi a reaz sin da baouez, ha var he bisaich eo merket ar spount ; aoun em boa, emezi, na vije bet gret dronk d'an introun.

An astrou Dozou, an doktor medesin, a oa neuze en he c'hichen ; an dra-man, a zonje, neo ket stad eun den klan nag hini eun den diskiant ; an dra-man zo eun dra a na zell ket euz ar vedisinerez. Kemer a reaz breac'h ar plac'hik, hi na reas van, ar goad a laboure evel hini an dud yac'h ha dispos. Ne deuz aman klenvet ebet, a zonjas an aotrou-ze, souezet braz. A. DE JESUS.

AR VOURBONED E GORITZ

MARO CHARLES X.

Deuet e oa hanter miz here pa erruaz ar Vourboned e Goritz. Tostaat a rea ar goanv ; eun avel ien-sklas a

zavaz euz a du ann hanter-noz ; ann erc'h a gouezaz epad meur a zevez ; ann holl en em zantaz kalz pe neubeut euz ar chench amzer-ze, c'hoarvezet enn eun taol. Charles X he unan na gavaz chenchamant ebed enn he stad ker iac'h ha biskoaz. Koulskoude gwelout a reat var-n-ezhan e komze aliesoc'h euz ar maro ; e komze aliesoc'h euz a Vro-C'hall, ha gant mui a deneredigez eged ne oa boazet da ober ; he gomz a zeue evel daouhanteret, hag ann daelou a zeue enn he zaoulagad. Maro unan euz he zervicherien ; maro ann aotroù Chabrol, bet ministr dindan-han ; maro Roue ar Saks, he vignoun hag he gamarad a oad, a daolaz enn he spered eun dristidigez hag eur velkoni digustum : Da c'houel ann holl zent e reaz he zevosionou. Antronoz e heuliaz penn da benn ofis ann anaoun, ha kan ann *Dies iræ* a douchaz he galoun mui eget n'en devoa great bete neuze. Distro enn he balez, e tisplegaz dirak he vugale vihan meur a wersad euz ar proz kaerze, hag e lavare d'ezho evel eur c'hrouadur, ar zonjou mad a oa deuet enn he speret epad ma ez oat oc'h he gana. « Ar c'homzou-ma : *Recordare, Jesu pie, quod*
« *sun causa tuæ viæ, Ho pet envor, o va Jezuz, ez ounn*
« *bet kaoz d'ho peach poanius*, ar c'homzou-ze. eme-
« z-han, ho deuz karget va c'haloun a fisians daoust
« peger braz pec'her oun bet. » Neuze o tistrei ouz an dud all a ioa e kichen eno e lavaraz : « Ar zonj euz he
« maro a zo eun dra talvoudek braz evit ar silvidigez :
« hou lakaat a ra da evesaat var hon holl oberiou, hag e kreiz hor poaniou e tigas d'e-omp frealzidigez. »

D'ar bevare a viz du, gouël Sant Charles he batrom, e teuaz riou ha krinien d'ezhan epad ann offeren. Na hellaz ket mont da leina gand he dud ; goude lein e teuaz d'ar zal vraz hag e lavaraz d'ezho : « Gwall
« c'houan ounn ; mes c'hoant am euz bet dont d'ho
« kwelout, ha d'ho trugarecaat evit ar gwestlou hoc'h
« euz great evid-oun hirio. »

Euz a neuze ar c'hlenved a ieaz var wasaat taol-ha-taol. Ar c'hoant teurel a zeuaz d'ezhan, gant ar c'hlaz enn he izili, ar c'holera a oa gant-hau. An Aotrou Bougon he vedesin a c'houlennaz ma vije roet dioc'htu he zakramanchou d'ezhan. Ar c'hardinal Latil o tostaat ouz he wele, a gomzaz d'ezhan anezho, ha Charles X ho goulennaz he-unan gant hast. Goude he govesion e kaozeaz eur pennadik gand ar c'hardinal. « Ho truga-
« rekaat a rann, eme-z-han, va mignoun ker, d'e-hoc'h
« e tleann ar zentidigez am euz bet e kenver bolontez
« Doue epad va buez, hag ar peoc'h a gavann brema
« dirag ar maro ; oh ia ! kalz a dleann d'e-hoc'h. »
Respont a reaz he-unan da bëdennou ann nouen, hag o veza ma taole da bep mare, e oe lavaret d'ezhan ne vije ket sakramantet e viatik ; gouzanv a reaz ann diouer-ze gand he zentidigez a vepred. Savet a oe eun aoter enn he gampr evit ma vije lavaret ann offeren dira-z-han. Ar Roue a c'houlennaz he heuriou, hag a heuliaz pedennou ann offeren, epad ma ehane gwaskadennou ar c'hlaz. Goude ann offeren, ann aotrou Frayssinous pehini a zave he-unan euz a glenved, a zeuaz da gomz gand ar Roue koz var he eternite. Digas a reaz sonj d'ezhan euz he drubuillou tremenet, pere a droe brema e levenez hag e fisians. Komzou mad eun den ken helavar a daole var ene ann hini klanv ar balzam eoliek-se, roet gant Doue d'ar relijion gristen evit dousaat d'he bugale ho zermen divezà. Ar Roue a responte da bep tra gant siouldet ha gant he holl speret vad.

Hag eun arvest kaer awalc'h a oa gwelout eun eskop hag eur Roue a bevar-egent vloaz ho tiviz gant siouldet var ar vuez peur-baduz, e c'harz eur bez hanter-zigor. Ehan a rejont da gaozeal eur pennadik ; ar Roue a zistroaz enn-han he-unan, a bedaz evit Bro Frans, hag he bennigaz, evel ma vennig eun tad eun he dremenvan eur c'hrouadur meurbed karet. Ha pa lavaraz ann eskop d'ezhan pardoni abarz mervel d'ar re ho devoa great k ment a boan d'ezhan, e respontaz : « Pell-zo em euz
« pardonet d'ezho, hag ho pardoni a rann c'hoaz brema
« a greiz va c'haloun. Ra rei Doue trugarez d'ezho ha d'in-me siouaz !

« Ho pardoni a ram dirak Doue, d'ann mab bihan
« ann eurvad d'ho pardoni dirag ann dud ! » H.

Ar Lys, pe ar c'hoar Mari n'Jesus.

III.

Martha a iea hag a zeue dre ar bourk ; abarz ar fin e velaz an Aotrou person o vont d'an iliz, hag o vont dioc'htu varzu ar gador gofez eleac'h ma zoa tud daoulinet oc'h he c'hortoz. Ar verc'h iaouang a ieaz ive di, hag a zaoulinas da c'hortoz he zro evel ar re all. Pa voa deut he zro, hag ar re all en em belleat oll euz ar gador, e savas da dostaat ive, mes eleac'h mont eleac'h ma taouline ar benitanted, e tigoraz an nor var an Aotrou person, e taolas dezhan ar zac'had aour var he varleu, en eur lavaret : « setu aze an aour a zo laeret deoc'h en nos-ma. » Neuze e tec'has kuit buan, araok m'en doa bet amzer an Aotrou person da zevel ha da velet piou en doa digaset dezhan an aour-ze en dro.

Martha a ieaz er meaz euz an iliz, hag a ieaz ac'hano adarre d'ar red varzu Paris. En eur vont e sonje hag e claske gouzout pe seurt digarez a gafche da rei d'he zad ha d'he mam pa c'houlenjent outhi perag oa eat ker mintin-ze da vale. Dont a reas da zonch dezhi e tigoueze avechou gant he zad hag he mam, pa o deveze great cher vad da chom divezad da gousket dioc'h ar mintin, hag eo hi a veze carget neuze da vont d'ar marc'had da brena legumach ha traou all evit ar gegin.

Setu-hi ta neuze, araok mont d'he zi, hag o prena caol, carrotez irvin, leun he zavancher. Hogen souezet e voue pa zigouezaz er gær ; nav heur oa, ha n'oa ket digoret c'hoaz ar stal. Mont a reaz er gegin, hag eno e cavaz he zad liamet ha staget gant kerdin oc'h eur gador, drouk livet, roget he zillad, eur scrij he velet.

He mam a ioa daoubleget er chiminal, ha daou euz al

laeron a zaremprede an ti, a ioa oc'h an daol o tibri hag oc'h efa.

Martha a daolas var an daol al legumach a ioa deut ganthi, hag a ieas, strafuillet oll, da c'houlen oc'h he mam petra a sinifie kementse. Ar vam a lavaraz a vouez huel.

— Eur zac'hat aour a ioa dindan penn vele ho tad hag a zo bet laeret en nos-ma. Brema an daou lampon-ze a lavar eo ho tad en deuz her c'huzet evit gallout chom ep ranna gantho, hag e zeont da laza ho tad, ne c'hortozont nemet ho c'hamarad da zont evit ober ho zaol.

— Gouzout a rit, eme unan euz al laeron, ervez an emgleo zo etrezomp, an hini a laer he gamaraded a dle beza lazet evel eur c'hi. Clevet a reot bremaik petra lavaro B... pa deui.

— Me hen ton deoc'h, eme ar marc'hadour, n'em eus ket touchet oc'h ar zac'hat aour-ze abaoue deac'h da noz.

— Ia, ia, rei a reot deomp-ni marteze da gridi eo teuzet an aour-ze dindan ho penn vele en nos-ma !

Martha o clevet kementse a viscas liou ar maro. Ne vouie ket petra da ober evit savetei buez he zad.

Var gementse e tigouezas B... ar c'hamarad a c'hortozet. Hema, ep lavaret ger, na sellet oc'h nicun euz ar re all, a ieaz eün da gaout Martha hag a grogaz en he breac'h.

— C'hui a lavarfe din-me, merc'hig, oc'h ober petra oc'h bet er mintin-ma e parrez X... ? Me am euz ho kuelet, hag evesoat em eus zoken ez eac'h evel dre guz, n'o poa ket a c'hoant d'en em ziskuez ?

— Petra, a lavaraz ar re all, houma zo bet e parrez X...?

— Ia, ia, bet eo, ha ne dal ket ar boan dezhi nac'h. Martha a zavas neuze he fenn, hag a lavas freas :

— Fallout a ra deoc'h gouzout oc'h ober petra oun bet e parrez X... ? Mad, bet oun o cas da berson ar barrez-ze an arc'hant o poa laeret divar he goust. Me eo am eus tennet euz a zindan penn vele va zad, epad ma voa cousket, ar zac'had aour o poa cuzet eno.

—Mad neuze eo te a varvo,eme unan euz al laeron, o sevel azionthi eur gontel lemm a ioa ganthan en he zorn.

— Te a lazo va bugel ! eme ar vam oc'h ober eul lam da vont da zifen he merc'h.

— P'eo guir eo hi e deuz hon laeret.

— Houma, eme an tad, n'ema ket en emgleo a zo etre ar vanden, ha dre-ze ne dle ket beza lazet.

— Hag e sonch dit he lezimp ni e buez evit mont d'hon discuilla ?

— Gortozit, a lavaraz eul laer all, ep he laza e c'hellomp miret outhi da goms. Diskennomp-hi er c'hao doun a zo aze dindan ar stal, ha dalc'homp-hi eno. Me en em garg d'he maga.

— Lacat va merc'h en toul du-ze ; eme ar vam ! ne reot ket, pe me ielo ganthi ive.

— Hag ez eot ; pe kentoc'h, ma na davit ket, ni ia da ober ho tro deoc'h ho tiou.

N'he difennan ket, eme an tad, rak gaou e deus gret ouzomp, ha n'eus ket da fiziout enhi.

Ar vam a grie, hag a voue laket en eur gambr, alc'hoezet varnezhi ; neuze unan euz al laeron a grogaz er verc'h, hag he diskennaz er c'hao du, en eur rei dezhi an ali-ma : mar clevomp ac'hanout o crial, e vezi lazet dioc'htu.

Martha ne grias ket ; gouela a reaz avad he goalc'h prizonierez oa, ha credabl evit ato. Gouzout a rea ne dalie ket ar boan clask tec'het ac'hano. N'oa ken digor var ar c'hao nemet an trap dre behini oa diskennet, hag eun toullik prenest-hag a ioa c'hoaz eur varren houarn a dreuz enhan.

Goude m'oa bet eur pennad mad o vouela, unan euz al laeron a zigoraz an trap, hag a ziskennas dezhi en eur baner, var bouez eur gorden, peadra da zibri ha da efa.

Ar re iaouang a c'hell caout avechou nec'hamanchou c'hoero, hogen ne badont ket pell. Martha pa velaz ar bouet diskennet dezhi, a ancounac'heaz he anken, hag en em lakeas da zibri chasun ar pez a ioa caset dezhi bara, eun tam kik, caol ha kerez, hag eur banne dour ha guin en eur voutail.

Epad ma tebre he fred, razed o santout c'hoez ar c'hig hag ar bara, a ziredaz ive da glask ho lod. Ar verc'hig e doa eun aoun bras rag al loenedigou-ze, hag a zavaz en he za, strafuillet ; rag azezet oa var eur c'hos sail e doa cavet eno. Neuze e sonjas pa deuje an nos, credabl ar razed-ze a deuje da redek dre ar c'hao ha marteze zoken d'he c'hrignat, hag ar zonch-ze a reas dezhi scrijal, hag en em lekeaz adarre da vouela. O sellet en dro dezhi, e velaz eur varriken en eur c'horn euz ar c'hao; sevel a reas var ar varriken-ze , hag eno , harp he c'hein ganthi er voger , e sachaz he dillad en hevelep doare ma c'holoent he oll izili, treid, daouarn ha bizach. « Brema, da viana, emezhi, mar savont ama, ne douchint ket oc'h va c'hroc'hen. Clask a reas neuze en em rei da gousket.

Sionas ! ar guele n'oa na soubl nag eaz, hag evel ma e devoa sonjet, ar razed a deue bep en amzer da ober pourmenadennou, hag a gripe zoken varnezhi. Souchet evel ma zoa, ne vone ket pinset gantho ; cousket avad ne reas berad ; hag e cavas meurbet hir an noz. Clevet a rea an heuriou o sini en horolach ar barrez tosta, hag an dra-ze a zigasas da zonch dezhi euz a Zoue, euz ar Verc'hez hag euz an imach e devoa sellet kement outhan en derc'hent, hag e lavaras meur a vech :

Dougit ho croaz hag heuïllit Jesus.

Dont a reas da zonch dezhi ive euz he æl mad, hag e cave dezhi edo en he c'hichen, ha neuze n'en em gave mui ken dilezet ha ne devoa mui kement a aoun er c'hao tenval-ze.

Pa deuaz an deiz, hag eun tamik scleuren da zont er prizon, ar razed en em dennas d'ho zoull. An *Angelus* a zonaz, ha Martha a ziskennas divar he barriken, hag en em lakeas var he daoulin, he daoulagad troet varzu an

oul prenest a ioa azionthi, hag e pede Doue d'he zenna ac'hano, hag e pede ive evit he zud cablus.

Da eiz heur e voue diskennet adarre he bevans dezhi en eur baner, hag evel an derc'hent e tebraz adarre c'hoek. Hogen ar razed a deuaz adarre neuze ive. Eur pennad keuneud a gavaz eno, ha ganthan e lazas diou raz.

Hogen ar guel euz an diou raz-ze a rea donjer dezhi, hag e claske an tu d'en em zizober anezho. Sonjal a reaz ho zeleur er meas dre an toullik prenest a ioa a uz an douar hag a scoe var ar pors ; mes n'oa ket huel avoalc'h. Clask a reas digas ar varriken dirag ar prenest, mes n'oa ket cre avoalc'h evit he mania. Epad ma edo er zonch-ze, e velaz eno eur gos skeul var leur ar c'hao e doug ar voger. He zevel a c'hellaz, ha pe gen distrantel bennak ma voa, e c'hellas teleur an diou raz er meaz an eil varlerc'h eben. Ar plac'hig a chomas neuze eun nebeut er prenest da gemeret an ear vad. Neuze ec'h eveseaz e voa distaget ar raz dioc'h ar voger gant al leisder en eun tu euz ar prenest, hag ar varren houarn a foa laosk ha couls lavaret discrok. Ac'hano da glask tenna ar varren houarn ha d'en em zavetei dre ar prenest ne voa nemet eur sonch da ober. En em lacat a reas da beja ar varren, ha neuze da zistaga ras gant he daouarn. Hogen he nerz a ioa bihan, hag he daouarn a ioa tener, hag e voue red dezhi eana ne voue ket pell. Gant aoun ive na vije clevet, e lezaz he zam labour beteg an nos varlerc'h. Diou nosvez a lakeaz araok dont abenn euz he zaol ; an eil nosvez gouscoude, araok m'oa den var zao, edo tennet ar varren, ha Martha er meaz euz he frizon.

(*Eur pennad all.*) G. M.

Petra a zonje an tad Lefevre divarbenn eneou ar purgator.

II.

Eun dervez all, en eisved sant Ian, epad ma edon er gador gofez, e velis splam ha sclear petra eo ober trugarez d'an nessa, ken beo ken maro ; hag ar zonch-ze a scoas kement va c'halon, ma en em lakis da vouela, ep gouscoude eana dioc'h va labour.

Sonjal a ris pe gen talvouduz eo, evit caout trugarez digant Doue, beza trugarezuz he unan ; ha pe ger buan e ro Doue he c'hras d'ar re a implij evit sicour ho nessa hag ho danvez hag ho foan. En em roomp eta d'an oberou a drugarez, zoken e kenver ar c'horf, ha Doue a vezo trugarezuz en hor c'henver hag evit ar c'horf hag evit an ene.

Guir eo gouscoude an oberou a drugarez great evit an ene o deus muioc'h a c'hallout dirak Doue da denna trugarez evit hon ene ive. Evelse e tiguez gant eneou hag a zo troet braz oc'h ar beden, ne gavont ket ar gonsolasion a glascont evit an eneou ; re all avad pere ne glascont nemet savetei an eneou, ha kementse evit Doue epken, a gaf ar gonsolasion-ze ep he c'hlask.

Var gementse e teuas din eur c'hoant bras da alia an oll d'en em rei d'an oberou a drugarez. Eur gentelvaz gaviz eno ive ; sonjal a ris mar fell deomp ne c'houlenfe ket diganeomp stuiz ar pez zo dlet dezhan, e zeo red beza mad ha trugarezuz e kenvel an oll.

***

Eun dervez all em oue eur c'hoant bras da gaout digant hor Zalver, dre veritou he vuez, he passion hag he varo, ar c'hras da lavaret an oferen gant ar memes frouez evit eneou ar purgator evel m'am bije lâvaret gant an oll garantez, an oll huanadou, an oll hedennou, an oll ankeniou, an oll anaoudegez vad a zant pehini euz an eneou-ze. Caret em bije eta, euz a greis va c'hellon, en divije prijet hor Zalver va lacat da zantout, e kement ha ma c'hellan ober, ar pez a zant an eneou paour-ze er zonch euz ho fec'hejou hag ive euz a vadoberou Doue. Hogen evel ma velen ervad ne c'hellen ket sevel ken huel, na caout eun hevelep gras, em oa eur c'hoant braz e teuje, dre ar pez a c'houzanv an eneou-ze, ha dre ho scoazel, ar re eürus da ober ar pez ne c'hellen ket da ober va unan.

***

En dervez-ze e teuas din ive eur zonch hag am oa bet c'hoas. Sonjal a rean e vije eun dra vad ha dereat, pa bedomp hor Zalver Jesus evit eneou ar purgator, digas da zonch dezhan ha kinnigen dezhan, evit an eneou-ze, ar zantimant a drugarez hag a druez en devoue pa lavaras d'al laer deou ar goms dudius-ma : *Hirio e viot ganhen er barados.* E guirionez an ene mad, dalc'het er purgator, a c'hell beza laket e kem gant al laer deou a glevas ar c'homzou-ze euz a c'hinou hor Zalver, ha zoken evit calz anezho e c'haller lavaret emaint c'hoaz en eur stad cals truezusoc'h eget na doa hini al laer mad-ze.

Sonjal a rean ive oc'h ar c'homzou all a lavaras Jesus divar ar groaz, hag an eneou-ze e poan ne eanont da lavaret ive comzou henvel outho. Pedi a reont evit ho mignoned hag evit ho c'herent evit ma o devezo kement a vank dezho ha n'o devezo ket re a geus d'ar re zo eat en ho raok da anaoun. Truez o deuz oc'h ar poaniou ep niver a zo da c'houzanv en draonien-ma a zaelou.

Truez a gemeront o velet ar verzerenti o deus lod da c'houzanvama, hag e carfent ober pep tra evit hor mad. Eur c'hoant birvidig o deus da velet euruz ha salvet an oll eneou a zo ama c'hoaz harluet var an douar, ha dreist oll ar re ma o deus bevet en ho c'hompagnunez. Huanada a reont ive dalc'h mad varlerc'h ar momet ma c'hellint lavaret : *Echu eo oll !* ha ma c'hellint en em denna euz ho foaniou criz evit en em deleur etre divrec'h an Doue oll-galloudeg, ho Zalverhag ho zad.

***

Deis gouel sant Gregor, pap ha doctor euz an iliz, en em zantis douget da drugarecat hor Zalver da veza laket ar Pap braz ha santel-ze da zeski deomp, guelloc'h eget n'o deus great an oll dadou all, kement a zo red deomp da anaout divar benn eneou ar purgator. Hag a dra zur, ma n'en divije ket comzet ker sclear evel m'en

deus great divar benn ar purgator, divar benn ar pez a c'hellomp da ober evit sicour an eneou keiz-ze, e vije bet muioc'h c'hoaz a dud hirio o nac'h eur virionez ker consolant. Ra vezo eta benniget an Tad eternel da veza roet d'ar zant bras-ze he zevosion evit ar re varo, ha dreist oll da veza roet dezho evit alvocad, Jesus en he bassion. Abaoue em eus great va zonch da gaout, muioc'h eget am oa kent, sonch euz ar zant bras-ze pa ran memor euz an anaoun, ha ne ket epken da zonjal enhan, mes ive da gomz anezhan em frezegennou ; evit ma teui ar re o deus devosion dezhan da gaout ive devosion da eneou ar purgator, hag ar re a zo douget evit eneou ar purgator, d'en em erbedi ive oc'h ar zant bras-ze.

*
* *

Evel a velomp ama, an Tad Lefevre a zonje dalc'h mad en eneou keiz a zo o c'houzanv er purgator, ha ne c'hellont en em denna ac'hano nemet o paea ho dle gant an diveza rigol. Clask a rea mil ijin evit ho zicour. Clask a rea lacat da dalvout evitho pedennou ar re eüruz euz an env, pedennou an eneou mad euz an douar, hag ive comzou ha passion hor Zalver Jesus-Christ. Pep christen a c'hell kemeret skuer diouthan e kementse, rag oll e c'hellomp, dre hor pedennou, hor poaniou, hon oberou mad kinniget da Zoue evitho, paea ho dle hag ho zenna euz al leac'h a boaniou e pehini emaint oc'h hirvoudi hag o c'houlen sicour ouzomp.

Ar Gesterez keleier.

Rener eur gazeten vraz a gasaz eun dervez eur c'hannad d'an Iton X... evit he fedi da gestal keleier dezhan evit he gazeten.

— Itron, eme ar c'hannad, rener ar gazeten V... am digas d'ho caout evit ho pidi da gestal kelachou evithan.

— Kestal kelachou ?

— Ia, ar c'hazetennou, braz o deuz evelse tud hag a ia dre gær da glevet ar c'helachou, hag ho digas d'ar rener, hag hema neuze ho scrif en he gazeten.

— Hag eo eur vicher evelse eo oc'h eus c'hoant a rafen ?

Ia, Itron, hag ho pidi a ran da asanti...

— Ober goab ac'hanon a-fell deoc'h ?

— Goab ? Doue ra viro. Rener ar gazeten en deus sonjet ne yoa den guelloc'h egedoc'h e tro da ober ar vicher-ze.

Gouzout a ra oc'h eus speret, e zoc'h teoded mad, oc'h libr euz hoc'h amzer, e carit mont ha dont e tiez oc'h amezeien hag e leac'h all ; gouzout a ra n'eus den hag a anavesfe guelloc'h evidoc'h kement a dremen dre gær, ha nicun hag a skignfe ar c'helachou muioc'h eget na rit. Oc'h ober eta ar pez a c'houlennomp diganeoc'h, n'o pezo netra da chench en ho kiziou, hag e viot paet evit ar pez a reot.

— Hag e sonch deoc'h e zin-ma, evit eun nebeut ar-c'hant, da ober eur vicher ken divalo ?

— Brema he grit evit netra, evit ober plijadur d'ho mignoned epken ; hag an oll a voar pe gant kement a speret, pe ger brao e c'houzoc'h conta ar c'heleier-ze. An oll a voar n'ens netra cuzet evidoc'h, hag oc'h euz eun ijin dreist evit dizelei kement a dremen.

— Ma ve guir ar pez a lavarit, va mignoned zoken ne garfent ket rei digemer d'in eu ho zi.

— Calz anezho ive, Itron, o deuz aoun razoc'h, rak n'ho espernit ket ato ; caout a rit avechou ho tro da c'hoarzin divar ho c'houst, ha da gemeret en eun ti eun tam ebat divar goust eun ti all, hagevelse meur a hini anezho n'ho kuelont ket gant plijadur. Marteze zoken lod anezho a damal deoc'h muioc'h eget oc'h eus lavaret dirazho. Hogen ama ho comzou a ve scrifet ; ne ve merket nemet ar pez a lavarfac'h, hag e c'helfac'h evelse rei ho benteliou evel ma sonchlac'h. Me gaf din ar vicher ze a dle beza tre dioc'h ho toare.

— Ne deo tam dioc'h va doare, hag ar pez a livirit din a zo eur goaperez.

— Asa, livirit ama din, Itron ; eleac'h beza euz gazeten dre gomz, e veach eur gazeten dre scrit ; peleac'h ema ar c'hem etre an daou dra-ze ?

— Dismegans a rit din, aotrou ; a beleac'h e teu deoc'h ar guir d'am zamal evelse ?

— Euz al leac'h ma teu ar guir deoc'h-hu da damal an oll. Perak ne lacafet ket dre scrit ar pez ma emaoc'h o vont da gonta euz an eil ti d'egile ? caout a ra deoc'h e c'hell an teod encanti ar pez ne garfet ket da lacat var baper ?

Kenavezo, Itron, brema em eus roet deoc'h adarre peadra evit eun nebeut derveziou. Kenavo.

Peac'h am euz o cridi en defe an tam cozeaden-ma distroet an itron-ze dioc'h he zech. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *22 Du.*		Pont-n'Abat. — *20 Du.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	34 lur, 18 c.	Guinis.....	35 lur, 84 c.
Segal.....	25 lur. 74 c.	Segal.....	26 lur, 25 c.
Eiz.....	26 lur, 70 c.	Eiz.....	24 lur, 50 c.
Ed-du.....	24 lur, 00 c.	Ed-du.....	23 lur, 34 c.
Kerc'h.....	19 lur, 76 c.	Kerc'h.....	24 lur, 50 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	7 lur. 00 c.

ABOSTOLACH AR BEDEN,

INTANSION JENERAL EVIT MIS HERE.

Ar c'hras da reizia an Abostolach en escoptiou hag er parreziou.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper D'an Aotrou* DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 6 Kerzu 1873.

Ar virionez a zo unan, ha ne c'hell ket beza rannet ; eun dra a zo guir pe ne ket. Gouscoude ar virionez a c'hell beza cuzet pe anter guzet ; coumoul a c'hell dont d'he golo, ha neuze n'he gueler ket mad pe ne veler nemet eur scleuren bennag anezhi, ha neuze ive ec'h eller en em drompla o kemeret evit guir ar pez ne d'eo ket, evel ma kemerer avechou, pa vez coumoul, evit an heol ar pez ne d'eo nemet ar skeud anezhan.

Hogen Doue a deu, pa vez izom, da rinsa ar c'houmoul-ze a ve c'hoant da deleur var ar virionez, ha da ziskuez ar virionez-ze splam d'an dud, en hevelep doare ne c'hell mui beza tromplet nemet ar re o deus c'hoant da veza. Setu petra en deus great o lacat discleria ne c'hell ket ar Pab fazia pa zesk d'ar gristenien fidel petra a dleont da gridi ha da ober evit beza salvet. Rak petra bennak ma c'houie an oll ne c'hell ket an ilis fazia, e chom Jesus-Christ ganthi bemdez ato bete fin ar bed, ha ne c'hello biken dorojou an ifern beza trec'h dezhi, gouscoude evit aleiz e voa deut coumoul da c'holo pe da denvalaat ar virionez-ze. Cals doctored a felle dezho lacat var gementse ho c'hreden ho unan eleac'h hini an iliz, hag en ho zouez e zoa lod hag a dromple ar re all ; ha lod all hag en em leze da veza tromplet ; hogen an eil rum hag egile a dromple ar re a reseve ho c'henteliou. Evelse an doctored-ze n'o devoa ken aoun nemet da velet ar sened bras o tont da ziscleria ar virionez-ma ; ha pa zeo bet discleriet e guirionez, eo bet guelet ar re a ioa a feiz vad o tistrei d'ar guir greden, hag ar re fallacr, ar re a laca ho frouden ho unan araok ar guir feiz, o counnari hag o tiskuez e voant e guirionez enebourien d'ar guir ilis.

Mes ar gatoliked e pep bro a zo en em starteet er feiz abaoue. Eaz eo abaoue anaout pere a zesk dezho ar virionez, ha pere eo an doctored a glask ho zrompla dre genteliou ha ne dint ket henvel oc'h re Jesus-Christ. Gouzout a reont guelloc'h peleac'h ema ar guir iliz hag ar guir bastor ; ar guir iliz a behini en deus lavaret hor Zalver : *Nep ne silaou ket an ilis-ze, ra vezo evidoc'h evel eur paien hag eur publiken ;* ar guir bastor, ar pastor mad pehini epken a gas an denved da eur peurach digontam.

Doue, oc'h anaout pep tra, en deus laket discleria ar virionez-ze araog ar brezel a dlie beza great ep dale d'ar gristenien catolik ; evit rei ners d'ar re-ma, hag evit ma c'heljent gouzout pe var zu trei ho zell, ha goulen sicour ha sclerijen. G. M.

Missionou. — Eur missioner euz an escopti-ma, an aotrou Corr euz a Gemperle, a scrif d'he vignon an aotrou Peyron, secretour an aotrou'n Escop, evit he bidi da lacat scrifa er gazeten vrezoneg eur c'helou bennag euz he vission. Er missionou-ze an derzien velen e deuz great cals distruch er bloa-ma, ha meur a vissioner a zo bet sammet ganthi ive. Er gær a Memphis, var kord ar ster vraz Mississipi, hag en eur gær all hanvet Shreveport var bord ar ster Ruz eo e bet goasa ar c'hlenvet.

An aotrou Martin, escop Natchitoches en deus scrifet eur pennad lizer evit rei da anaout, dreist ar re all, tri euz he vissionerien en deus collet, an aotronez Biler. Gergaud ha Vezouet.

An aotrou Biler a ioa euz a escopti Sant-Briec, hag a ioa eat d'ar mission gant al leanezed hanvet merc'hed ar Groas da bere escop ar vro-ze n'en doa ket a vélek da rei. Kuitaat a reaz eta pep tra e Breiz evit heuilla er broiou pell-ze superiorez al leanezed a ioa moereb dezhan. N'oa nemet daou vloaz anter abaoue ma edo er mission, ha n'en doa nemet c'huec'h vloaz ha tregont.

Kerkent ha ma clevaz oa taget he genvreudeur gant ar c'hlenved, e redas d'ho sicour, hag en devoue ar c'hlac'har d'ho c'holl. Chomet he unan, e c'halvas d'he zicour an aotronez Gergaud ha Vezouet. An aotrou Gergaud a zigouezaz eun nebeut derveziou goude, ha kenta en devoue da ober oue rei he zachramanchou diveza d'an aotrou Biler scoet ive gant ar c'hlenvet.

An aotrou Gergaud a zo euz a escopti Naoned. Trivac'h vloaz a ioa edo er mission eleac'h m'en deuz labouret ha great ar brasa mad. Gouezieg oa hag e c'helle rei lod euz he sclerijen d'he genvreudeur ; he gourach hag he garantez a rea dezhan dont a benn a bep tra. Pa recevas lizer an aotrou Biler e zeas dioc'htu en hent ha dek dervez goude e varve he unan goude beza bet vardro eun niver braz a dud clanv.

An aotrou Vezouet a zo euz a escopti Sant-Briec. Evel ma zoa ive goueziek meurbet, e voue laket e penn ar scolach a zo brema distrujet gant ar freuz a zo bet ama meur a vech ; an eil carter o vrezelecat oc'h egile. Great en deuz ama ive eur vad ar brasa e conseil an escob, a beleac'h e zea da rei missionou aliesa ma c'helle. Digouezet eleac'h ma edo ar c'hlenved araok maro an aotrou Gergaud, e voue sammet he unan eun nebeut dervezion goude. G. M.

Rom. — E Rom ez euz scolachou evit an dud iaouank euz ar broiou all a fell dezho mont di da studia, ha, dreist oll, da studia an theologi hag ar skianchou sacr. Evelse, bez' ez euz eur scolach evit ar *Francisien*, eun all evit an *Allmaniet*, eun all evit an *Irlandet*, eun all evit an *Americanet* etc.

Bez' ez euz c'hoaz eur scolach all, hanvet scolach ar *Propagand*, el leac'h ma rcevcr tud iaouank ar broiou n'ez euz c'hoaz ennho, coulz lavaret, nemet païanet, heretiket, pe chismatiket. An dud iaouank-ma, eur veich great ho studi gantho hag eur veich beleget, a vez carget d'ho zro da vont da gass d'ho c'henvrois ar sclerijen euz ar Feiz pe an anaoudegez euz ar guir relijion.

N'euz ket c'hoaz pell, ar re a zo evelse oc'h ober ho studi e scolach ar *Propagand*, e scolach an *Allmantet* hag e scolach an *Americanet* euz a du an anter-noz, a zo eat da balez ar Vatican da renta d'hon Tad Santel ar Pab testeni euz ho c'harantez hag euz ho fidelite. Hogen, setu ama petra en deuz respountet an Tad Santel d'an *Allmantet* ha d'an *Americanet*.

D'an *Allmantet*, da genta, en deuz lavaret :

« Pa zistrooc'h d'ho pro, e veloc'h ober ennhi eur « brezel criz d'ar relijion, henvel oc'h an hini a reas « gueich all an impalaër Julian. Red e deoc'h eta beza « *armet* mad evit souten ar vrezel-ze gaut henor.

« Hogen, oc'h *armou*-c'houi a dle beza an oll vertu- « ziou a dle eur belec da gaout, ha, dreist peb tra, ar « batiantet hag an nerz-caloun. Ne c'helloc'h gounit ar « victor nemet var bouez mac'h en em rentoc'h hen- « vel ouz oanet. Jesus-Krist, gueich all, a gassas ive « he ziskibien evel *oanet* etouez *bleizi*. Hogen, an ebes- « tel, oc'h en em ziscouez d'ar bed evel oanet, a oué « treac'h dezhan, evel Jesus-Krist he unan, saludet « gant Ian-Vadezour evel *Oan* ar bed, a c'hounezas ar « victor varnezhan.

« N'e ket c'houervder ha poan a vanko deoc'h ; mes « gouzanvit calounec, hag e veloc'h ar bleizi trec'het ha « feiz Jesus-Krist o c'hounit ar victor.

« Kaout a reoc'h dija scoueriou caër etouez an dud « fidel, etouez ar veleien hag etouez an eskibien euz ho « pro. Esper am euz ec'h heulioc'h ar scoueriou-ze, o « veza sur e roio Doue deoc'h, er bed-ma, ar zicourou « m'o peuz ezom anezho, hag, er bed all, eur recoum- « pans ha n'e devezo fin ebet. »

Goudeze an Tad Santel en deuz lavaret d'an *Americanet* :

« Brema e comzan ouzoc'h-hu, Americanet.

« C'houi o peuz eul langach dishenvel ; dishenvel eo « ho pro ha pell diouzomp, dre m'ema ar mor braz o « lakaat disparti etre hi ha ni. Dishenvel e vezo eta « ive ar pez am euz da lavaret deoc'h.

« En Allmagn, al *liberte* a zo flastret ha bresset a ziu- « dan an treid, mes en ho pro-c'hui n'e ket liberte eo a « vank ; n'ez euz marteze nemet *re*, pe, da vihana, an « hini a zo, a zo danjeruz. En ho pro-c'houi, en em « astenn var gement a zouarou, n'euz merket termen « nag harz ebet d'al liberte : peb hini a zo lezet da veva « en he roll ; hogen, an nep a vez lezet evelse da veva « en he roll a deu buhan da goueza en dizurs.

« Setu perac c'houi o peuz ezom hag ezom braz da « veilla varnoc'h evit kerzet bepret en hent euz ar ver- « tus, evit miret a boent da boent lezen Jesus-Krist, « evit beza ato treac'h deoc'h oc'h unan,

« Tentet e vioc'h, clasket e vezo ho touella, a bep « seurt scoueriou fall a veloc'h dirac ho taoulagad ; mes « mar gouezit delc'her en ho caloun eun doujans hag « eur garantez santel evit Doue, e teuoc'h a benn da « veza dalc'h-mad treac'h d'an danjerou-ze, hag e vioc'h « evelse, evit ho kenvrois, eun desteni gaër euz an nerz « a ro ar religion gristen.

« Gervel a ran var an eil rumm hag egile ac'hanoc'h, « bennoz Doue, hag, evel errez euz ar vennoz-se, e roan « deoc'h va hini.

« Ra zeui ar vennoz-se a Zoue d'oc'h heuf epad ho « puez var an douar, ra zeui d'ho startaat en he zervich, « da bellaat diouzoc'h an danjerou, da lakaat ac'ha- « noc'h da zevel buhan mar c'hoarvez deoc'h coueza « er pec'het, da reï deoc'h nerz-caloun mar bezit goal- « gasset gant an dud, hag ërfin da zigeri deoc'h eun « deiz dorion ar Raradoz el leac'h ma vioc'h eüruz da « virviken ! » Morvan, *person Sizun*.

Itroun varia Lourd.

C'HUEC'HVED DERVEZ. *(Kendalc'h).*

Er mare-ze ar plac'hik a ieaz var ben he daoulin varzu ar c'hao ; ar weledigez e doa kuiteet al lec'h ma oa kent ; na helle Bernadeta he guelout mui nemet dre an digor euz an tu all.

Daoulagat ar verc'hez oa evel troët varzu an douar, ha sellont a reaz goudeze euz Bernadeta gant eur zell glac'haret.

Petra peuz ? petra eo ret ober ? eme ar c'hrouadur ankeniet. Pidi evit ar bec'herien, a respontaz mam an oll gristenien.

En or velout ar glac'har o tremen evel eur goumoulen var daoulagat ken leun a eürusdet hag a beoc'h euz ar Verc'hez, kaloun ar vessuërez paour a oa mantret. An anken a c'holoaz he drem a dristidigez, euz he daoulagat digor braz, o sellet euz ar weledigez, e tiveraz daëlou. Diou veraden daëlou a jomaz var he diou chod heb koueza.

Erfin al laouenedigez a zeuas adarre da skleraat he bisaich ; ar Verc'hez, o trei he daoulagat varzu an env, a velaz e kalon an tad eternel ar soursen euz an drugarez heb muzul, o tisken var ar bed en hano Jesus dre zaouarn an iliz.

Neuze e tisparissaz ar Verc'hez ; Rouanez an Env oa eët en dro d'he Rouantelez.

Ar sklerijen a jomaz varlerc'h evel kustum ; hag e tisparissaz evel eur vrumen sklear pehini en em goll e kreiz an oabl.

Bisaich Bernadeta a zeuaz neubeut ha neubeut evel diaraog evel m'an dije tremenet euz ar sklerijen d'an denvalijen, deuet e oa evel eun den euz an douar goude beza bet evel unan euz ar baradoz ; ne oa mui nemet eur vesaërez, eur plac'hik divar ar meaz.

En dro dezi en em vode an niver-zé a dud leun a zevotion, seziet euz ar pez o doa guelet, hag o devoa oll c'hoant braz da velout Bernadeta. Epad ar mintin, goude an offeren, ha beteg heur ar gousperou, ne oa brud e Lourd nemet euz an dra-ze, peb hini a lavare he sonj. Evit ar re o doa guelet Bernadeta, e oa sklær an dra. Lod a lavare : en hon traonienou, an heaul na ve ket guelet deoc'htu ma zav, abalamour ma zeo kuzet adren menez ar Pik ha menez ar jer ; araok guelet an heaul e velomp o lugerni ar meneziou zo dirazan, ha ni c'hoaz en denvalijen, ha koulskoude e leveromp neuze ; na velomp ket an heaul, gouzout a reomp koulskoude e ma adren ar jer. Ar menez a vel an heaul ; mar vijemp var ar menez, e velfemp ive anezan. Memez tra pa velomp bisaich Bernadeta o lugerni, e leveromp ive ; na velomp ket ar Verc'hez, koulskoude e ma aman. Bisaich Bernadeta a zeu en eun taol kër sklær, ken kaër, ker skeduz, ma ra deomp gouzout a dra zur e zeuz dirazi eun den euz ar baradoz. Ha ma na zeufe ar bern euz hor pec'hejou, ar soursi euz traou an douar, hag hor c'horf terrien, da viret ouzomp d'he guelout, ni her guelfe koulz ha Bernadeta. Siouaz, n'omp ket evel hi, dinam, leun euz eur glander henvel euz an erc'h zo er pen huella euz ar meneziou, ha pehini na vres troad ebet.

Ar ræzoniou-ze, mad evit ar re o doa guelet, ne oant ket krenv aoualc'h evit ar re n'ho doa guelet netra.

Pa achuaz ar gousperou, Bernadeta a zeuaz er meaz euz an ilis gant ar re all. Peb hini a zelle outi, a dostaë outi hag he interroje. Ar plac'hik paour evel spountet a responte e ber gomzou ha gant guirionez. Klask a ree tremen dre an niver a bobl en em vode en dro dezi. Er mare-ze eun den, eur serjant polis, a dostaaz outi, hag a lakeaz he zorn var he skoaz.

— En hano al lezen emezan.
— Petra fell deoc'h ? a c'houlennaz ar bugel.
— Heuilit ac'hanomp, karget oun d'ho kass ganeen.
— Hag e pelec'h ? emezi.
— E ty ar c'homisseer polis, heuilit ac'hanoun.

PEDEN

Introun varia Lourd pedit evidomp.

Introun Varia Lourd, eur goumoulen a c'hlac'har a dremenaz var ho tal, o velont pec'hejou an douar, hor c'hrimou o deuz evel ankeniet oc'h eürusdet eternel ; hag euz ho kenou sakr e sortiaz ar c'homzou-man : pedit evit ar bec'herien. Senti a reomp ouzoc'h, o guerc'hez dous ha madelezuz, hag e reomp pedennou birvidik da Zoue ha deoc'hu evit ar re zo faziet er bed-man.

Ha neket eur beden evit ar bed oll, evit peb hini ac'hanomp ? Doue a anavez hor pec'hejou, ha pa na vent ket anavezet gant an dud. Ia, ni a, anzao ez omp pec'herien ; na fell ket deomp ober peden ar pharisian orgouilluz.

Ni zo pec'herien, pec'herien vraz, na veritomp ket sevel hon daoulagat beteg ennoc'h ; ni a bed ac'hanoc'h evit pec'herien pere na dleont ket d'ho justis kement ha ni.

Ni ho ped evit an dud dinerz, roït nerz dezo d'ober ar mad. Ni ho ped evit an denved dianket, lakit anezo var an hent mad ; ni ho ped evit ar re zall, roït dezo ar sklerijen ; ni ho ped evit an dud klan, pareït anezo ; ni ho ped evit ar re zo evel maro da vuhez ar c'hras, renït dezo ar vuhez-ze.

Perag aotrou ! ha pouneroc'h a vo ar samm euz a bec'hejou an dud evit na vo braz ho trugarez ? Savit Doue Jakob ! n'em venjit euz hoc'h enebourien. En em venjit euz ar re a lavar neuz ket a Zoue, evel o peuz en en em venjet euz a sant Per pehini o peuz laket e penn oc'h ebestel.

En em venjet euz ar re a vlasfem en oc'h enep, evel o peuz en em venjet euz a Saul, pehini goude beza persekuter ar gristenienn, a zo deuet dre ho kras ar sant braz, sant Paul. En em venjit euz an dud libertin, evel oc'h euz en em venjet euz santez Madalen, santez Thaïz, sant Aogustin, santez Mari Egiptianez da bere o peuz roët, elec'h ar garantez kriminal, tan ar garantez divin.

En em venjit euz an dud euz hon amzer a gar kement an arc'hant, evel o peuz en em venjet euz ar publikan Maze pehini zo deuet oc'h hostiz hag ho mignon, oc'h avieler. En em venjit, mab ar Verc'hez santel, en em venjit, en or lakaat da goueza d'an daoulin dirazoc'h, ha dirag ho kroaz santel an dud euz hon amzer ; ha roit deomp ar c'hras da lakaat ar re all da drei var an tu mad.

Aotrou, aotrou, Kollet oun euz hon nerz, morse ne oe eun arnen ker braz. Deuit davedomp aotrou, rag panefe c'hui, ni iei da goll ! savit var beg ar vag, ni a velo ar mor o sioulaat en eun taol !

Neuze a zeuio var an douar ar peoc'h ker braz prometet gant ar brofeted. Anna de Jesuz.

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

I.

Kement hini a lenn *Feiz ha Breiz* en deus clevet hano euz a japel Itron-Varia Folgoat, hag a oar soken eo var bez Saleun, hanvet en he amser Saleun ar Foll, e zeo bet savet an ilis caer-se. Nebeudic a dra siouas a gavomp er scridou coz divarbenn Saleun; gouzout a rear evelato ne veve ar zervicher bras-se da Vari nemet divar an aluzen a glaske a zor da zor er geric a Lesneven hag en tiegesiou divardro; kinniget e veze dezha lojeis evit tremen an nos, mes peurliessa e teue da gousket ehars he feunteun a zindan eur piltos dero a zerviche dezha da doen; a zindan ar piltos-se eo e varvas; he gorf a oue sebeliet ha douget d'an douar. Ne voue mui hano euz ar paour keas Saleun ken a blijas gant Mari lacat da ziouan var he vez eur fourdelisen ar gaerra a ioa scrivet an Ave Maria gant lizerennou aour var he deillou.

D'an nao a vis c'huevrer diveza hon Tad Santel ar Pab, ne ell ket fazia, en deus discleriet sant, eur paour euz hor bro a Frans, n'en deus bevet ive al loden diveza euz he vuez nemet divar an aluzen, evel hor c'henvroad Saleun. He hano eo : Beneat Joseph Labr. He garantez evit ar baourentez hag he c'hoant da joas atao ar pez a elle ar muia bourrevi he gorf a reio marteze deomp-ni, tudigou divar ar meas, ners calon evit gouzaon hon dienez hag hol labourou ten gant muioc'h a aket da ober bolontez Doue.

Plijet eta gant Doue hag hor paour muia caret a ellomp da c'hervel sant Beneat Joseph Labr rei ho bennos d'an tamic scrid-ma evit ma vezo talvoudec d'hor zilvidigez.

Ginivelez a bugaleach Beneat.

Beneat Joseph Labr, ar c'hossa euz a bemzec crouadur, a c'hanas d'ar 26 a vis meurs 1748 e bourg Amett euz a escopti Boulogn en tu all da Baris. He dad hag he vam a veve dioc'h eun tamic convers; bez'o doa cals euz ho lignez, hag ho daou e zoant tud a zoujans Doue. — Azalec ma teuas en oad, a vel d'an oll, Doue a scuille he c'hrasou var ar c'hrouaduric-ma hag ar bugel ho lakea da dalvout guella ma c'helle. En enclasc a oue great euz he vertusiou goude he varo eurus, evit hen discleria sant, he vam a lavaras var he le n'en doa ket brasoc'h plijadur he mabic iaouanc flam eget mont d'he heul d'an ilis, n'en em skuize morse eno. Bez'en doa eur speret lem, calon vad, memoret mad oa ive, eun ear a zantelez a bare var he zrem, ha petra benac ma zoa bervet dre natur e zoa bepret sentus hag egarad dreist ar vugaligou all euz he oad. D'he bemp bloas e ouie lenn hag he vrassa plijadur oa degach ar bater. Kentelliet gant eun tad hag eur vam gristen ne zouje netra kement evel ar pec'het.

Lakeat e oue er scol gant eun eontr dezhan avieler a zeuas da veza eur belec santel; hema ouspen ma rea scol d'he nis var skianchou an dud her boaze ispisial gant ar binijen hag ar pedennou hir en olis var bennou he zaoulin, ha morse Beneat n'en em glemme; pa deue dezha fasia var he gentelliou eleac'h skei gantha, he eontr evit pinijen a c'hourc'hemenne dezha lavaret he japelet, hag an nis bihan a rea bep tro ar binijen-se gant eur joa hag eun devosion a lakea an oll souezet. Kementse marteze hen troas a nebeut ha nebeut varzu ar pinijennou rust hag ar speret a beden a oue asmiret enha an nemorant euz he vuez.

En amzer-se peurliessa mistri scol ar baotred oa ar veleien, setu perac e veze desket mad dezho ho devotion a gristen, nicun guelloc'h evit Beneat ne lakeas da dalvout an evelep descadurez. He oll vistri a anavezas he vodesti, he furnez, he aket da studia, ha morse a ed ho buez ne goljont ar zonch anezha dre n'abec d'an oll vertusiou a velent sclear er scolaer iaouanc-se. Vardro daou vil crouadur, eme unan euz he vistri, em beus scoliet, mes e nicun anezho n'em beus anavezet kement a dalanchou evel e Beneat. — Morse, eme eun all, n'em beus great rebech ebet dezha. — Ker carantezus oa, eme eun trede, ha gedal a rean ma teuje da veza eun den ker parfet n'em beus ket collet ar zonch anezha petra benac ma zeus ouspen eis vloas varnugent abaoue ma zeo bet er scol ganhen. Ar madelezou-se a bare var ar c'hrouadur-ma a ioa evel eur skeud euz ar vertusiou a lugernas var he iaouankis.

Petra benac ne dec'he ket dioc'h c'hoariou ar vugale euz he oad, nemet re dregernus pe re zivoder e vijent, an oll a vele n'edo ket he speret en ebatou-se, ha ne golle morse ar guel a Zoue, ha pa elle e c'himplije guelloc'h he amser. Unan euz he vistri a c'houlennas eun deiz digantha perac e veze atao an diveza o vont euz an ti scol? Rac ma fell din, emezha, beza araoc va c'hamaraded er gear, ar re ma a glasc atao an dro hirra.

Peurliessa ive, Ian scolaer en deus aoun rac he vestr scol hag a bella dioutha muia ma c'hell, Beneat n'en doa ket brassoc'h plijadur eget chom en ho c'hichen evit deski gantho cals traou n'o deveze ket a amzer da zeski dezha e mare all ebet, ispisial he zeveriou a gristen. Pa vouezas lenn mad, eleac'h chom da ebata, Beneat a glaske eul leac'h distro evit lenn eul leor devot benac; kementse a reas d'ar vugale all caout evitha doujans ha carantez; en he gear ive neket abalamour ma zoa ar mab ena eo e sente he vreudeur outha, mes ispisial abalamour m'her gouient guelloc'h ha vertuzussoc'h evitho, ha ne c'houlenne morse netra nemet dre zousder ha pa vije dereat hen ober, rac ar pep diessa hag ar pep falla a joaze atao evitha. Ken dievez oa euz ar pez a zelle outha he unan ne daole morse evez peur e vije fall he zillad ha morse ne c'houlenne re nevez.

Eus a neuse e commansas brousta he gorf paour muia ma c'helle, eleac'h he benvèle alies e lakea eur planken a zindan he bennic, he dad hag he vam soken a renkas he c'hourdrous meur a veach dre ma castize re he gorf; dre gementse e felle dezha renta muia ma c'helle gloar da Zoue. En ilis ispisial oa eun dudi guelet

ar paotric paour-se, pa veze daoulinet, he zaouarn e croas, he benn hag he gorf oll stouet, hag eb flach, e velet o para var he zrem an ear-se a zantelez a rea her c'hemeret evit eun eal diskennet euz an env evit pedi; kement a blijadur en doa en ilis ma tremene enhi bemdez ar muia amser ma c'helle.

Pa deue tro he barres da gaout adorasion ar zacramant, oh! neuse ne doat mui evit he denna euz an ilis, he ene a veze beuzet en eur mor a joa hag a eurusded o sellet oc'h ar zacramant meulet ra vezo, hag o coms calon oc'h calon oc'h he Zoue. Pa elle e responte an oferen, ha kementse gant eun devosion hag eur vodesti eun dudi da velet.

E kement a rea ne glaske nemet kerset varzu ar barados, ne huanade nemet varlerc'h ar guir vro-se. Eur c'hoaric dezha o veza maro, Beneat a jomas eun heur dioc'htu da zellet oc'h an elic-se ha ne baoueze da lavaret : va c'hoaric keas, nac a avi em beus-me ouzit! me garche beza ken eurus ha te, ped evit ma zin da velet Doue ganes.

Kementse oll a roas da gredi da gement hini hen anaie oa galvet Beneat gant Doue evit beza belec; he dud hen anzave kercouls hag ar re all; mes ar c'hossa oa euz eur vanden vras a vugale, hag evel m'en doa daouzec vloas e c'hellet gortos dija eun nebeut sicour diganta evit sevel he vreudeur hag he c'hoarezet, hag ouspen he dad hag he vam n'oant ket moundianet.

Etretant paeron Beneat, breur d'he dad, hag a ioa person e parrez Erin peder leo dioc'h Amett, o velet furnez ha santelez he fillor hag an nebeut a eas en doa he vreur d'he scolia, a fellas dezhan sicour an Aotrou Doue a zeblante gervel Beneat d'ar velegiach; hen digas a reas gantha d'he bresbital oc'h en em garga d'he vaga ha d'he scolia.

Kenta tra a reas eo peurechui descadurez he fillior var ar relijion hag e brepari da ober he bask kenta. Ar zonch en divije ep dalec an eur vad da zigemeret he zoue en he galon her lakea da dridal gant ar joa; gouscoude malis hag ingrateri an den her lakeas da grena gant spont. Obor a reas eur gofession general guella ma c'hellas, hag evit dont abenn anezhi ne heane da bedi. Lavaret ar joa hag an eurusded euz ar c'hrouadur-ma, en devez euz he bask kenta, a zo en tu all d'am galloud. — En devez-se ive e oue couzoumennet gant aotrou'n escop Boulogn en doue an eur vad da ober goude he varo eun enclask euz a vertuziou Beneat evit hen lacat en niver ar Zent. (Sant Beneat Josef, pedit evidomp).

Ian ar Gernevez.

Mission braz Plezidi, 1873. (*Eil pennad.*)

Ann Tad Paj a gomzaz evellen :

« Ollgar re zo kousket e poultrenn ann douar a zavo;
« darn evit ar vue eternel; darn all evid ann disme-
« ganz. (Daniel, xii, 2.)

Ma breuder kristen,

« Enn amzer ma oe Zan-Gregor Pab a veve er gêr a
« Rom daou zen iaouank troet an eil gant egile. Ho oll
« zonjou ha deziriou oe ann eil evid egile; ho oll blijadur
« oe bean asamblez... Ar potr iaouank n'en devoe ken
« a galon nemet evid ar grouadurez a lake dreist he
« ine, rag evid-hi en dije guerzet he ine. Eun deiz
« koulskoude Doue a gasaz ar maro da falc'hat deiou
« ar plac'h iaouank... Skei a reaz, ha setu kollet ar
« vue; ha gant ar vue kollet madou ha gened. Pa glevaz
« ar potr, e rannaz he galon, pe gentoc'h, tânn ar ga-
« rante a greskaz en-han kement-ha-kement ma teuaz
« da vean e giz d'eun den kollet gant-han e skiant vad.
« Ar paour kez den iaouank a grie a bouez-penn o
« c'houlen he garante. Zan-Gregor e felveaz dean gou-
« nid ine ar maluruz paour. Mont a reaz d'hen kavet;
« hogen na c'houle klevet ouz den; ar plac'h iaouank
« varo, honnez oe a glaske, ha netra ken. Ar Pab spere-
« det gant Doue hen kemeraz dre ann dorn, hag hen
« henchaz da vont d'ar veret e pelec'h oe douaret he
« Zoue. Digoret oe ar be, hag eur flêr a zavaz euz ann
« arched. An denn iaouank a felveaz dean mont kuit.
« — Nan, ma mab, chom ha zell. — Digoret oe ann
« arched; hag hen na c'helle ken pad gant ar c'houez
« fall. — Ma lezet da dec'hel, enn hano Doue, Tad
« Zantel, laraz-han d'ar zant braz. — O nan, ma mab,
« o nan, digor da zaoulagad : sell aze da garante, sell
« o virvi endro d'an eskern-ze ar c'hontron hag ar
« prenvet; sell aze evit petra e tefoe guerzet da ine!

« Goneet gant kement-ze ann den iaouank a zistroaz
« ouz Doue; ha na zonjaz mui er plac'h-ze nemet evit
« meuli madelez Doue ha disprizout falz madou, falz
« plijadurezou ann douar. — Kristenien, eur zonch
« mad zo deut d'ho Person. Galvet en deuz ama mi-
« sionerien, beleien evit komz d'ac'h epad pemzek
« devez dimeuz follenteziou ar bed, ha talvoudegez
« hoc'h ineou.

« Evel den iaouank ar gêr a Rom, c'houi ive zo ama
« dirag relegou tud varo. O! goulennet kellenadurez
« gant ar maro! deut ha guelet. Setu etre ma daouarn
« penn eun den maro. Penn piou, kristenien? penn
« eun den pinvidik? Mar n'en eo bet nemet-ze enn he
« vue, mar nevoe reüzet d'ober he zilvidigez; ma ve
« hema penn eun den daonet! O, ma breuder, na me
« out-han nemet disprijanz.

« Penn piou, penn eun den paour hag en deuz bevet
« ekreiz ar boan, ann ezom hag ann dienez? n'euz fors;
« mar n'euz zovetet he ine e roan dean ma c'harante...

« Penn piou? penn eun den ganet e Pariz ha bet
« doctor ar falz-kreden; pe hini eun den diskiant
« herve ar bed, anaoudek avoalc'h koulskoude evit
« lakad Doue hag he ine arog ar bed gant he voged?
« n'euz fors, penn eun den maro ec'h eo, hag evelse e
« vezimp eun deiz. Evuruz mar hon deve bevet en vad,
« maluruz mar hon deve labouret eneb Doue!!

« — Tri gouli a zo e kalon peb den : ann ourgouil ; « karante evid ar madou ; karante evid ar falz-plija- « durezou. »

— Ann Tad neuze a displeg dirag hon daoulagad ann eil gouli goude egile, hag e berr-gomzou e ro var bep hini aneze ar gaëra kellenadurez... — Hon mam genta Eva eo ann hini kenta etonez ann dud en deuz pleget he fenn dirag Roue ann Ourgouil ; allaz n'en eo ket ann hini diveza ! kalz dimeuz he bugale en deuz evel-t-hi kinniget da Lusifer... Piou bennak en em zavo vezo izelaet...

« Enn ho touez, kristenien, ha n'en deuz hini a-bed « hag a ve n'em zavet, evit mont da n'em gol gant he « ourgouil, evel ar vogeden enn êr ?... »

— Diskei a ra d'imp ive tud ar bed digor ho c'hrabannou o tastum madou ha n'ho devo biskoaz talvoudegez evid ar baradoz...

— Diskei a ra d'imp tud ar bed a vagadou o redek hast varneze da stêr ar breinadurez, hag o fonka raz ho c'halon ar pec'het louz ha mezuz... Goude bean laret guell 'vit na c'hellan me he dizrevel pegen gwaz eo ann tri c'houli-ze a gas mab den d'ar maro eternel, e c'houlen c'hoaz mar n'en eo ket ar penn maro penn eun den et dirag Doue gouliet he galon...O,neuze,na pebez stad evit biken ! !

Dre ma komze ann Tad Paj, ann daërou a goueze dik euz daoulagad ar gristenien druezuz-ze ; ha piou bennak en dije gallet anaveout ar zonjou oe enn oll sperejou, guelet ann oll galonou digor, en dije laret hep fazia tam : « Troet eo ar sperejou-ze var zu Doue, distag eo « ar c'halonou-ze ouz traou ar bed, lampad a reont « etreze ar baradoz.

Evit teneraad mui-ouz-mui kemend hini hen kleve, ann Tad a lar c'hoaz : « Ar relegou a zouget gant ken « braz feiz ha karante, zo marteze relegou ho pried, « ho tad, ho mamm, ho preur, ho c'hoar, ho mignon ; « ha marteze ine ho pried, ho tad, ho mamm, ho preur, « ho c'hoar, ho mignon, zo dalc'het ekreiz tânn ar « Purgator, evit bean re ho karet... O, pedet eta, « pedet ! ! ! »

Ha neuze ann daërou deut euz ar c'halonou a rede var ar relegou. (Eur vreg a veliz o poket d'eur penn maro gant eur zin a garante hep par.) Ma c'hreden eo e savaz er mare-ze kalz a ineou euz tânn ar Purgator, goalc'het gant ann daërou skuillet dre garante evit-he ; ha mar vije bet krenv avoalc'h ma feiz, evel hini ar Zent, e mije ho guelet ho ninjall a denn-askel etreze kroec'h ann Envou...

Echu ar brezegen gaër a behini n'am euz roet nemet ann diskeud, peb unan a dosta gant zioulder ouz be ar Relegou... Eur pennad goude e oent oll var hent ar gêr, zonjou mad enn ho speret, dousder ha karante enn ho c'halon.... Kentel ar maro zo dreist furnez ar bed, dreist bombansou ar bed...

Goude eun deiz ken kaër, ken frealzuz evid ar c'halonou, evid kalon ar pastor koulz hag evit kalonou he zenvet ; n'am euz ezom a-bed da laret pegen talvouduz e tlee bean ann eil zizun deuz ar mision. Netra nemet zonjal ar pez a veliz e Plezidi er zizun-ze a ra din plijadur, hag a garg ac'hanon a levenez.

Ann tri dad a brezege evel ma oar prezeg misionerien hag a zo zakret evit gloar Doue ha zilvidigez ann ineou. Ar bobl, pe guell ar boblou (rag bemde vije guelet enn iliz Plezidi niver braz a dud diredet deuz ar parreziou nesa evid ober ho mision) a selaoue gant ar c'hoant vrasa da viret eun ho ine komzou Doue. Ann tri dad hag eiz belek a govesae. Gallout a rer laret o deuz oll tremenet ar penn braz deuz ann amzer er gador govizion, o komz kalon ouz kalon gant kristenien kalonek. Oll exersisou ar mision a zo bet heuliet a boent da boent evel ma oent urzet gant ann Tadou ; ha netra epad an deiz n'en euz deut da neubetaad, nan eur fulen, al levenez en devoe o velet eun hevelep karante enn oll galonou... Oll ive tud ar mision a gane gant eun nerz-kalon hag eur joa dispar ; ha ze hon lak da gredi ez eo koezet had ar visionerien en douar mad, pehini a rei kant evid unan...

O Breiziz, dalc'het mad d'ho kuerziou zantel ; kanet bepred meulodi Doue, meulodi ar Verc'hez, meulodi Zent kôz ho pro, ha kanet enn hoc'h iez kôz. Ho feiz a vezo da viken krenv enn ho kalonou, krenv evel ann derven enn ho meziou, evet ar gerrek var lein ho meneiou ; ha pa zeui evidoc'h pred ar maro, c'houi ielo gant ho tud kôz da danva euruzdet ann Env.

F. ROLLAND, *vikel e Laruen.*

MARO CHARLES X.

Eil pennad.

An Dug hag an Duchez, an daelou var ho dichod, a felle d'ezho briata ho zad koz eur weach c'hoaz. Ar medesin en devoa goulennet ma vijent pelleat diouc'h ann hini klanv, rak aoun en doa na vije staguz ar c'hlenved ; mes Herri a ziskleriaz a grenn penaoz netra er bed na virje out-han da ober ar pez a c'hourc'hemenne neuze he garantez : ann Demezell Loeiza a reaz hevelep respont. Ar Roue koz a bokaz eta d'ezho gant kalz a deneredigez. Ar vugale a ieaz var ho daoulin, hag ar Roue, enn eur astenn he zaouarn var-n-ho, a lavaraz gant eur vouez hag a ioa beac'h oc'h he c'hlevout : « Doue r'ho « pennigo, va bugale, Doue r'ho tiouallo ! Baleit dira- « z-han dre hent ar wirionez.... n'am ankounac'hait « ket.... pedit awechou evid-oun ! »

Var ann abardae-noz e teuaz esoc'hik var ar Roue, hag e c'houlennaz digant an aotrou Blacas mar boa hen eo en devoa sonjet ar c'henta rei he zakramanchou diveza d'ezhan ? — « Nann, Sir, eme ann aotrou Blacaz, « ann aotrou Bougon eo en deuz ho goulennet. Mad, mad « eme ar roue, dâ eo gan-en klevout en deuz great « Bougon he zlead a vedesin, ugent vloaz zo en deuz « rôet he c'her d'in her graje. »

Da zeiz heur diouc'h ann noz e krogaz adarre ar c'hlaz enn-han. Koll a rez ar gomz, hogen he spered vad a choume bepred gant-han ; meur a weach epad ann noz e vous-c'hoarzaz d'ann Duk ha d'ann Dukez a Angoulem hag enn eun taol e kouezaz enn he basion.

Ann aotrou Frayssinous, gand daou velek all ann aotrou Jocard hag ann aotrou Trebuquet, a lavaraz pedennou an tremenvan. Ar roue na helle mui coms, mes gwelet a reat enn he zaoulagad ha var he zremm e kleve ar pedennou, hag e kemere pers ennho. Goude holl, he boaniou na ziskouezent ket beza kriz na gwall denn, ar maro a zeue d'hezhan evel ma teu ar c'housket da eur beachour skuiz. Ne oa ket gwelet zo ken peur e tennaz he alanad diveza.

Da eun heur goude hanter noz, ann aotrou Bougon a ziscleriaz e oa ar roue o vont da dremen. An holl a gouezaz d'ann daoulin. Ann duk a Angoulem a choukaz he benn e kichen penn he dad. An dukez a ioa choumet enn he sao, he daouarn e kroaz ha stardet ann eil ouz egile. Lavaret o pije e oa hi eo a rene ar c'hlac'har roeal-ze. Da eun heur hanter ann aotrou Bougon a reaz sin d'ann aotrou Blakaz, pehini o stoui etrezek an duk a Angoulem a lavaraz a vouez izell eur ger bennak d'ezhan. Neuze ar Prins a glozaz gant doujanz daoulagad he dad, hag hirvoudou an dukez, o tidarzâ, a roaz da anaout e oa echu pep tra.

Evelse e varvaz ann diveza euz a vreudeur Loeiz XVI ganet e Versaill d'ann 9 a viz here 1757, ha maro e Goritz d'ar 6 a viz du 1836. He gorf a oe beziet e kouent menec'h Sant-Franses da c'hortoz ma plijo gant Doue lakaat e sperejou ar Fransizien digas ho roue koz e touez he dud da zouaren Sant-Denis e Paris. — An dukez a Angoulem o welout e oa c'hoaz ar vugale ebars ar gambr, a lavaraz neuze : « Epad ma veve ar roue, va niz en deuz « great ar pez en doa da ober, o choum ama enn he « gichen, d'in-me eo brema da virout ne choumo mui « enn eul leac'h hag a hell beza danjer evit-han, he gas « kuit rak tall a fell d'in. » Hag ez ea he-unan d'he gaz d'ann ti ma edo o choum enn-han, er penn pella euz ar gear.

Ann interamant a oa great gant eul lid e guirionez roeal ; mes nan siouaz gant lidou koz rouantelez Bro-C'hall. Eno ne oe ket klevet ann harod a ganv o krial teier gweach dioc'h-tu : *Maro eo ar Roue ! maro eo ar Roue ! maro eo ar Roue !* Eno ne oe ket gwelet banniel braz Bro-Chall o stoui goustadik beteg ar bez, hag o sevel enn eun taol e kreiz ar griaden laouen : *Bevet ar Roue !* Ar pez a ziskoueze penaoz ma renke ar rouaned mervel, ar rouelez ebarz er vro ne varve morse. H.

Enezen ar Vignoned. — Missionou.

Biscoas n'em oa clevet an oferen santel gant kement a zevosion evel ma riz en dervez-ze.

Gant pebez anaoudegez vad e trugarekean Doue, ha dreist oll ar Verc'hez d'am beza tennet a dre daouaru ar c'houezidi ; rak cridi mad a rean eo da vam Doue oan dleour euz ar c'hras-ze. Dalc'het em oa ato ar voazamant da lavaret bemdez ar chapeled en he henor, hag e leverer n'eus devosion ebet hag a blische kement dezhi, hag e riz a greis calon ar bromesa da zelc'her ato mad dezhi.

Pa voan deut euz ar chapel e teuaz ar vissionerien oll en dro din, o rei din oll ar brasa mercou euz ho c'harantez evidon. Oll oant bet nec'het bras ganhen ; bet oant eur pennad mad euz an noz oc'h va c'hlask hag o pidi evidon.

Souezet braz e vouent pa glefchont petra a ioa digouezet ganhen. N'oant ket evit compren petra oa d'ar roue coz beza great va loskel a brizon, nemet o velet va chapeled e vije deut aoun dezhan ua vije va Doue creoc'h eget he hini. An dud keis divadez-ze o deus kement a fals credennou. Me a grede ive oa ar Verc'hez santel a ioa en em servichet eus va chapeled evit savetei va buez din.

Den n'en doa eveseet da genta e pe stuz edon, va dillad a ioa roget ha goloet a zouar ; va zreid a ioa en noaz ha leun c'hoad. Hogen pa deuaz ar vissionerien da evesaat e pe stad edon, e rejont din mont da gambr ar re glanv, hag eno e kemerjont kement a zoursi ac'hanon evel enr vam euz he bugel. Unan euz an tadou a dennaz an drein a ioa sanclet em zreid ; n'em oa ket a c'hoant d'hen lezel da ober, mes red e voue din lezel ober din evel da eur c'hlanvour.

An tadou a vele guelloc'h egedon penauz edo ar bed ganhen ; me a zonje din p'am bije cousket c'hoeg eur pennad mad, e zaje va skuisder kuit.

Caout a rea din, cre ha nerzuz evel ma zoan, ar pez a zanten ne vije netra. Siouaz eur c'hlenved a zoare a ris. Cousket a riz, evit guir, mes va c'housk n'oa ket don ! terzieu am oa, ha ne rean nemet trei ha distrei. Pa zihuniz em oa alter, hag e vouen meur a zervez ep caout va anaoudegez, ep gouzout peleac'h edon. Ar vissionerien vad o deus lavaret din abaoue e voan bet tost da zor ar maro, hag o doa credet eur pennad mad ne veljen mui va bro, hag e chomje va c'horf da vreina er vro estren-ze.

Doue gouscoude ne felle ket dezhan e varfchen eno, ha goude beza bet meur a zevez etre ar vuez hag ar maro, e torras nerz an derzien, e teuas din adarre va anaoudegez, e teuiz adarre da veza den ha da c'houzout peleac'h edon. A nebeudou e teuas sonch din euz ar pez a ioa tremenet, hag e teuis da anaout an tadou carantezuz a gemere kement a boan ganhen. Va c'horf avad a ioa eat da netra ; n'oa nemet ar c'hroc'hen o c'holo va eskern.

An den ne ket eaz ober he lavar outhan. Epad ma edo an tadou el laouenidigez oc'h va guelet o tistrei d'ar iec'hed, me am oa evel keus defot n'en doa ar maro va zammet. Poaniuz e caven dont adarre d'ar vuez, o sonjal n'en doa ket Doue va c'havet din euz ar gurunen a verzerinti, rak cridi a rean e vije bet evidon eun doare merzeriuti ma vijen bet lazet gant ar c'houezidi goude ma em oa great profesion a feiz dirazho. Doriou an Eno a

gave din a ioa bet ken tost da zigeri evidon, ha brema peur? ha marteze morse.

Ar pez a rea din ive caout ar sonjou trist-ze oa an amzer a lakea va ners da zistrei din.

Distrei a rean d'ar vuez, mes pe ger goustad!

Enoui a rean daoust da oll vadelez an tadou evidon, hag e sonje din ne vijen mui goest da ober netra, nan zoken eur pennad bale, rag eun nebeut camejou am rente skuis. Kredit ervad ne lavaren ger euz ar sonjou-ze d'an tadou; hogen ne voant nemet poaniusoc'h aze, ha ma carjen beza ho discleriet, o divije ep mar cavet an dro d'am frealzi. Hogen an den zo great evelse; aliez eo mall ganthan disculia ar pez a dlefe da guzet, hag e cuz ar pez a dlefe da zискleria.

Epad ma edou eu dristidigez-ze, e teue alies c'hoant din da vont en dro d'an Europ. Clenved ar gær a ioa crog enhon. An tadou oc'h va guelet trist, ep gouzout petra ioa kiriek d'am zristidigez, a rea kement a c'hellent evit va laouenaat. Sonch o devoa da vont da velet missionerien all a chome eur pennad mad ac'hano, hag e kinnikjont din mont gantho da ober ar veach-ze. Ar c'hinnik-ze a blije din avoalc'h, rak cridi a rean e raje vad din o chench ar sonjou eus va speret. Abenn eur miz e voan deut cre avoalc'h evit gallout en em lacat en hent, hag e voue laket dervez evit commans ar veach.

Hogen araok ma voa digouezet an dervez-ze, eur mintinvez pa edon o tont euz ar chapel bet en oferen, unan euz ar vreudeur a deuas d'am c'haout hag a lavaras din e voa deut eur potrik iaouang, eur goueziad euz an enez d'am goulen, hag a lavare en doa eur gevridi evidon hag izom bras da gomz ouzin. N'em boue douetans ebet na doa ar potrig iaouang en doa va zennet a brizon ha va renet a dreuz ar c'hoad eo a ioa deut d'am c'hlask. Mes evit petra? Setu ar pez ne voa ket æs din da c'houzout.

G. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER.

Al lotri e ti itronezed an adorasion perpetuel (Ar Brovidans), e Kemper, a dle beza tennet d'ar 16 a vis kerzu.

En Itali e rer eun naved, araok gouel ar gonsepsion didach, hag an tad santel ar Pab en deus staget induljansou braz oc'h an naved-ze; seis vloaz induljansou bemdez hag eun induljans leun evit echui.

E Frans an izom da bidi o deuz an oll, en devezo great ive ep mar da gals asten ho fedennou epad an naved-ze. Ar Verc'hez santel e deus great a vrema kement evit ar Frans, hag e c'heller esperout ar pedennou great evit gouel he c'honsepsion didach a denno grasou nevez.

An Aotrou Caquelard, vikel e Sant-Melani Montroulez, a zo hanvet person Mespaul.

An Aotrou Bras, vikel e Camaret, zo hanvet person Pleuven.

An Aotrou'n Escob a brezeg he unan er bloa-ma, evit an asvent, e catedral Kemper.

An aotrou Diraison, nevez beleget, zo hanvet vikel e Camaret.

An aotrou Courtois, nevez beleget, zo hanvet vikel e Cleden-Cap-Sizun.

En dez all, 23 euz ar miz, e veziet e Sant Servan, en escopti Roazon corf an amiral Trehouart bet prefet a vor e Brest.

An amiral a ioa breton, ha christen mad, ha setu ama hag hen diskuez.

Pa edo e Brest e tigouezaz eno eur c'hrenn botrik, goloet a druillou, da c'houlen comz oc'h an Amiral. Poan en devoue o vont beteg ar Prefet, rak ne felle ket d'ar gardou he lezel da dostaat. Mes ar potrig a lavare ato: me renk comz oc'h an amiral; hennez a anaie mad va zad. Red e voue erfin rei he c'houlen dezhan.

Ar potrik-ze a ioa map da eur martolod en doa servichet pell amzer dindan an Amiral Trehouart, ha brema eu doa collet he dad hag he vam. An amiral a c'houlennaz outhan:

— A beleac'h e teuez?

— Eus va bro, euz an Auvergn.

— Penauz ec'h eus gouezet edon e Brest?

— Va zad a gomze dalc'h mad ac'hanoc'h.

— Penauz ec'h eus cavet an hent?

— En eur c'houlen euz an eil kær d'eben.

— Arc'hant a poa?

— N'em oa ket. Cavet em euz ato eun den mad bennak da reï din eun tam bara, ha d'am lezel da gousket e corn eur c'hraou pe eur c'hranch.

An Amiral en em gargaz euz ar minorig, hen lakeaz e scol ar voused, hag en deus bet ato soursi anezhan ac'houdevez.

E Kerfeunteun e vezo dillun, 8 euz ar miz, eur pelerinach da chapel Mam Doue. Ar barrez a ielo di e prosesion evit an oferen bred.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant: AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

DISSADORN 13 KERZU 1873. N° 463 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen à gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 13 Kerzu 1873.

Lizer an aotrou'n Escop.

Aotronez ha kenobérourien ker,

Eun depute zo da henvel evit an Asambl nasional, hag e tleer voti e Departamant Finister dissul kenta, 14 euz ar mis. Ar vech kenta eo, abaoue ma zomp carget euz an Escopti-ma, ma zomp galvet da verca deoc'h petra a dleit da ober en oberou-ze euz a vuez publig eur bobl braz, en unan euz an traou-ze a bouez kement evit an amzer da zont var buez ar bobl-ze.

N'on eus ket izom da lavaret deoc'h ne dleit ket, er gador gristen, comz a draou ha ne zellont nemet oc'h ar c'houarnamant epken, ha nebeutoc'h c'hoas dougen barnedigez var eun den bennak. Mes dreist an traou-ze a zo en hon amzer tabut ha dizunvaniez divar ho fenn etouez an dud, ez eus guirionezou ha ne c'hell ket ar broadou tud beva na beza eüruz epdho. N'eus ket pell e scrifemp deoc'h e tlie an Asamble nasional dougen lezennou hag a dlie servichout da nevezi e Frans ar vuez vad hag ar Relijion. Ne c'hellomp ket chom ep lavaret netra pa zeo menek da choas tud da ober eur gark ker braz ha ken dies. Sonch a dleomp da gaout euz ar pez a lavare, en eur mare ha ne deo ket c'hoaz ancounac'het oll eskibien ar bed catolik destumet ehars treid Fii nao: *Ecclesiæ rebus utopole pastores, et patriæ utpotè cives bene et æquè consulentes, neque pastorum neque civium officia posthabentes.* Douget omp kement evit mad an iliz evel evit mad hor bro; ha ne lezomp a gostez nag hon deveriou a bastored nag hon deveriou a sitoianed.

Gant ar sonjou hag ar santimanchou huel-ze eo e tiskuezot d'ar gristenien fidel a zo fiziët enhoc'h petra o deus da ober.

Ho alia a reot da genta da veza aketus da vont oll da voti. Ar c'hristen n'en deus ket epken deveriou da ober en he bart he unan, en he di. Ne c'hell ket beva disparti dioc'h ar re all e creiz ar bed; interest en deuz ive e kement a c'hell sevel pe discar he vro. Dreist oll pa zigouez tousmac'h er vro, pa deu ar c'henteliou fall-ze goest da zistruja ar relijion ha pep buez vad da gaout ebestel evit ho skigna, tud da gemeret perz enho pe d'ho lezel d'en em scuilla evel ma caront, neuze he goustians a ra d'ar c'hristen fidel eun dever da enebi euz he oll c'hallout, dre an oll moienou a ro lezen he vro dezhan, evit miret oc'h an drouk d'en em skigna; ha fazia a rafe ma chomfe, dre ziegi pe dizoursi, ep lacat da dalvout ar guir a ro dezhan ar *suffraj universel*, (*ar guir d'an oll da voti*), evit choas da zepute eun den prest ato da zifen ar pez a zo muia sacr evithan.

Ar sonch-ze ive hen reno er choas ma zeo galvet da ober. Evit nevezi er Frans ar vuez vad hag ar Relijion, eo red caout tud hag a ve guir gristenien, tud hag a bedo an Env da vennigen ho labourou, ha pere, dindan sell Doue hag hini ho c'houstians, a lacai en ho speret ar sonjezonou braz euz ar feiz, evit dreizho dougen al lezennou red evit renta euruz ar vro. An hini dina euz a vouez he genvroiz eo an hini en deuz ar memes credennou gantho, hag a bratig ar relijion eveldho, an hini pehini, en he oll oberou, a zent oc'h ar sclerijen-ze a deu euz an Env, ha pehini, o scleraat he speret, hen rent goest da choaz ar pez zo muia ervez ar justis hag ar pez a c'hell ober guella mad he vro. Ar pez a ra henor ha gloar tud hor c'harter, eo ma talc'hont mad d'ar relijion: evit beza din da veza ho depute, eo red da genta oll beza guir gristen.

Pidi a reomp hor Zalver da vennigen an aliou-ma pere a lennot e pron an oferen bred, d'ar zul varlerc'h m'o pezo-hi resevet.

Digemerit....

D. ANSELM,

Escop Kemper ha Leon.

Evel a verk ama an Aotrou'n Escop, pa zer da voti, eur c'hristen a dle rei he vouez da eur c'hristen eveldhan, o sonjal ervad penauz ar re n'o deus ket a feiz ne glaskint nemeur mad ar re o deus. Er c'hontrol eun den hag a heuil ar relijion catolig ne c'hell ket mancout da labourat evit mad ar re zo catoliked eveldhan. Eun dever eo evithan, hag evit chom ep hen ober, e ve red dezhan teleur a gostez feiz ha coustians.

Hogen er voti a zo meneg anezhan en derveziou-ma, ne deuz, a gaf din, nemet daou var an atant ; unan a zo euz a c'hoad ar vretoned, a zo christen catolig, hag a zifenno ar feiz hag ar relijion ; egile zo euz a vouenn ar saozon, ha discleriet en deuz en em lacaje en Asamble nasional e reng enebourien ar feiz catolig hag an ilis santel. Ar re eta o deuz eun dra bennag a feiz hag a relijion ne vezint ket nec'het o clask gouzout da biou rei ho mouez. G. M.

Tour. — Ervez ar c'heleier pardon Sant-Martin a zo bet caer meurbed. An amzer a ioa brao evel e creiz an hanv. Kement a bardonerien a ioa deut di a bell hag a dost, ma voa poan o vale dre gær. Ar-prosesion dreist oll a zo bet dudiuz ; eur penn anezhan a ioa dija treuzet kær ganthan, pa edo ar penn all c'hoaz e dor ar gatedral. Bez' e voa eno meur a escob ouspen arc'hescop Tour, ha neuze daou abad gant cros ha mint, abad Solesmes hag abad Liguge. Meur a hini euz ar parreziou a Frans a zoug hano Sant Martin, o doa caset banielou da Dour abenn ar pardon. Sant Martin Metz en devoa caset ive he baniel, goloet e du da ziskuez canv. Douget oa gant pardonerien al Loren hag an Alsas.

Rom. — Nag hen zo poaniuz evit eur galoun gristen beza brema e Rom ! Ne veler nemet 'couenchou profanet, laket lod anezho da ober marchosiou, evel couent an Tadou Jesuisted a Sant-Andre, eur gouent hag en em gaf dres dirak palez ar Pap. Daou vilion a zo dispignet evit ober marchosiou euz ar gouent-ze.

Ha ne lavarfet ket e ve deut adarre amzer an diranted pere, er penn kenta euz ar gristeniach, a rea marchosiou euz an ilizou consacret da Zoue, evel ma rejont en amzer ar Pap Sant Marcel ?

Ne veler nemet relijiuzed ha leanezed taolet er meaz euz ho c'houenchou o vont da glask repu eleac'h ma plijo gant Doue rei dezho. Guella zo eo ar gristenien vad a Rom a ro lojeis dezho en ho ziez, ha zoken e paleziou ar re binvidica.

Dissul diveza, eme an hini a scrif kement-ma e canet evit ar vech diveza an oferen e couent ar Servitet. Antronoz e voa red dezho mont er meaz. Meur a iliz a zo ha ne leverer mui an oferen enho. Ha brema petra a vezo guelet ha clevet el lec'hiou santel-ze ? Eleac'h pedennou ha meuleudiou an Aotrou Doue, e vezo clevet malloziou ha comzou gadal ; eleac'h pinijennou ha skueriou mad, e vezo guelet ebatou hag a bep seurt dizurziou. Ha setu eno an daolen ankeniuz a zo bemdez dirak daoulagad an Tad Santel ar Pab, hag a rann dezhan he galon.

D'an 21 a vis du, an Tad Santel ar Pab en deus scrifet eul lizer hir d'an oll Eskeb euz ar bed catolik. El lizer-ze ar Pap, goude beza digaset da zonch e pe stad trist ema cador Sant Per abaoue ma zeo bet aloubet Rom e mis guengolo 1870, a deu eur vech c'hoas da hirvoudi var ar vrezel a rer d'an urziou relijiuz, hag a daol a nevez malloziou an ilis var an dud sacrilach a aloub stadou ar Pabet.

O coms goudeze euz an dispac'h a rer er Suis, Pii Nao a ra meuleudi an Aotrou'n escop Mermillod hag an Aotrou Lachat escop Bal, pere a zo dreist ar re all goat gaset gant gouarnamant Bern. Gelver a ra varnezho ha var ho zud a ilis caloneg, oll bennoziou an Env, epad ma taol an anaouen var ar veleien dizuch a zo etre daouarn ar bersecuterien evel armou a implijont evit distruja ilis Doue.

Divarbenn an Allmagn, al lizer a verk an torfejou cometet a enep an iliz catolik gant gouarnamant ar Prus. Comz a ra euz al liziri en deus scrifet an Tad Santel d'ar roue Guillou, hag e sao huel he vouez a enep an impalaer-ze a fell dezhan tamal ar gatoliked evel tud cabluz, en em zavet a enep ar c'houarnamant. Pell d'ho c'hemeret evit enebourien, ar Pab a laca stad ar gatoliked euz an Allmagn e kem gant hini an ebestel hag ar verzerien genta ; neuze e tigas da zonch euz a viriou an diou c'halloud, e tesk penauz an iliz ne zesk ket enebi, mes deski a ra renta da Cesar ar pez a zo da Cesar. Red eo ive avad renta da Zoue ar pez a zo da Zoue.

Ar gouarnamanchou ne dleont eta en em gemeret nemet outho ho unan, ma rediont da chom ep senti outho o tougen lezennou hag a zo eur brezel discleriet da Zoue.

Var gementse oc'h evesaat oc'h al lezennou douget a nevez zo en Allmagn a eneb ar gatoliked, ar Pab ho c'hondaon crenn. Teleur a ra an anaouen (excummunugen) var ar vanden *catoliked coz*, ha dreist oll var an eskop Reinkens, ha var ar re o deuz her choazet pe sicouret he choas dre ho galloud pe ho danvez. Ra ve anaouet ar reze oll, en hevevep doare, ervez gourc'hemen an abostol, ne lavarfe mui den de mad dezho.

Erfin, al lizer a gomz ive euz ar bersecution a rer, e carterion euz an Amerig, hag e caf tro ac'hano da ziskuez ema en oll dorfejou-ze dorn ar framasoned hag ar bandennou cus condaonet kel liez a vech gant vikel Jesus-Christ.

Ar Pab a lavar d'an Eskibien caout sonch euz ar c'hondaonasionou-ze, ha digas sonch anezho d'ar gristenien fidel. Echui a ra en eur c'houlen trugarez digant Doue, digant pehini ec'h esper ar c'hras da velet an termen euz an oll goalheuriou-ze. G. M.

Prezegen Escop Poatie.

D'ar 25 a viz du diveza, edo ar pevare var n'ugent deiz ha bloaz abaoue m'oa bet sacret an Aotrou Pie, escop *Poatie*. En deiz-se, ec'h offerennas e chapel ar Seminer braz, hag e reas ar brezegen-ma goude an Aviel :

. . . . . .

« An dra-ma a erruas an eil devez goude Transfiguration hor Zalver var menez Thabor. Evel ma tiskenne Jesus divar ar menez, eun den a ziredas d'he gaout, hag en em striukas d'he dreid, en eur lavaret : « Mestr, « o pet truez ous va mab a zo loriaden hag en deuz calz « poan gant eur goal drouc ; rac coueza a ra aliez, « gueich en tan, gueich en dour. Ha setu em euz her « c'hasset d'ho tiskibien, ha n'o deuz ket gallet he « barea. »

« Ha ne gavomp-ni ket er c'homzou-ze an depeign piz euz a glenvet hor bro, abaoue m'eo eat speret ar *revolusion* evel pa lavarfen en he c'horf ? Ia, anad eo d'an oll ez euz croget ennhi eur c'hlenvet hag he laka da goueza bep en amzer. Pa zonjer nebeuta e vez pilet d'an traon ; netra stankoc'h eget guelet he lezennou o vont gant an dour pe gant an avel ; aveichou zoken e vez ive devet gant an tan.

« Pegeit zo abaoue mac'h erru an dra-ze ganthan, » a c'houlen Jesus ? Hag an tad a respount : « Abaoue he « vugaleach. » Kement-se a zo guir ive euz hor bro. Ar bed, evel m'ema brema, en em blij o lavaret n'eo ganet nemet er bloaz 1789. Hogen, abaoue an amzer-ze, hor bro n'e ket bet morse distag dioc'h ar c'hlenvet estranch-se a roet dezhan e latin eun hano hag a c'helle sinifiout er memes amzer *droug-sant* ha *drouc an asambleou*. Abaoue an amzer-ze, ar Frans n'e ket bet ehanet da gaout he *mareou* evel al loar. En eun taol-count e veler anezhi o crena ; ne glever nemet iouc'hadennou ; ne veler nemet tud discaret d'an douar, o fringal eno hag oc'h heja ho izili en eur scrigna ho dent hag an eonen o tont euz ho ginou. Eüruz c'hoaz hor bro ma ne deo nemet glazet eun tammik ha roget he zaë. Coulsgoude ar freuz hag an diroll-ze, ma ne deu ket ar maro var ho lerc'h, a ra ato eur gaou braz ouz iec'het ha fortun ar vro.

« E peleac'h kaout louzou da barea eun hevelep clenvet ? Ha c'hoant o pe-c'houi da damall diskibien Jesus-Christ, d'en em glemm abalamour n'o deuz ket a c'halloud aoualc'h ?.... « Lavaret em euz d'ho tiskibien « cass an drouc-speret euz a gorf va mab, ha n'o deuz « ket gellet hen ober. » Ha Jesus da respount, en eur zellet ouz an den-ze, hag ouz eur maread re all a ioa en dro dezhan, dreist oll eur vanden doctoret euz al lezen a gave abeg en he ziskibien : « O gouen-dud difeiz, « gouen-dud disleal ha fallacr, ac'han da beur e vinn« me ganeoc'h ? Ac'han da beur ho couzanvinn-me ?».. Mes, evit obten eur miracl, e renkit da genta kaout eun dra anez pehini ar miracl ne vezo biken great, hag ar pez a zo red deoc'h da gaout evelse da genta, eo ar *feiz*. Gouen-dud difeiz ha disleal, goulen a rit ma teui ar relijion da barea an hini clanv, da gass an drouc-speret pell diouthan, ha *ne gredit ket*, ha ne fell ket deoc'h anzao ho feiz er relijion-ze a Jesus-Krist digant pehini e c'houlennit sicour ! Ha goudeze, dre ma'z eo troet fall ho speret, e fell deoc'h c'hoaz tamall ar re all evel pa ve hi a ve caoz n'o peuz ket a feiz !

« Ne velit-hu ket, a lavar var gement-ma sant Jerom, e ra ama Jesus-Krist ar pez a ra eur medicin pa vez var dro eun den clanv hag a ra ar c'hontrol euz ar pez a vez merket dezhan da ober ? « E guirionez, eme ar medicin, « d'ober petra coll va amzer var dro eun den hag a ra « ar c'hountrol euz ar pez a c'hourc'hemennan, ha pa « deues c'hoaz goudeze da damall da glenvet d'ar re all, « daoust ha n'euz ket eno pe a dra d'az lezel en aban« doun evit ato ? »

« Gouen-dud eb feiz hag eb skiant vad, ac'han dà « beur e vezin-me ganeoc'h hag e c'houzanvinn-me « ac'hanoc'h ? » E guirionez, daoust ha Jesus-Krist n'en deuz ket a leac'h da gomz evelse hirio, en eur zelc'her en he zorn ar setansou en deuz douget cant gueich dre he Ilis, ha dreist oll ar pez en deuz discleriet en amzeriou diveza-ma dre c'hinou ar pabet hag ar c'honcilet ?

« Evelato, kercoulz e kenver ar boblou evel e kenver peb den en he bart he unan, hor Zalver Jesus a zo prest da zelaou ar vouez euz he drugarez. Ha setu perac, goude beza scandalet evel m'en deuz great, n'euz brema nemet truez en he galoun. « Digassit-hen din », emezhan.

« Ama e renkit teuler muioc'h a evez ; ema an hini clanv o vont da veza pareet : red eo evesaat piz ous kement a zell ouz ar bareanz-se.

« Mestr, a respount an tad, digasset em euz deoc'h « va mab ; mar gellit eun dra bennac var gement-se, o « pet truez ouzomp ha sicourit ac'hanomp. »

« Allas ! n'e ket o comz evelse eo ec'h obtener eur miracl. Remerkit ervad ne lavar ket « Doue », mes « Mestr » : doare en deuz da c'houlen sicour kentoc'h digant gouiesiegez hor Zalver evel medicin, eget digant he c'halloud hag he vadelez evel Doue. Sant Per Chrysolog eo a lavar an dra-ze. Ouspen, hag an dra-ma a zo c'hoaz goassoc'h, doare en deuz da gaout douetans. « Mar o peuz eur c'halloud bennac var gement-se », emezhan. Setu aze eta eun den hag a c'houlen eur miracl, hag a ziscouez dre he gomzou ema e douetans, n'en deuz ket a feiz.

« Evessaomp, a dost, siouas ! euz ar pez a c'halver *ar relijion guelloc'h heuilet en hon amzer-ni gant eur rumm-dud zo*. Goude beza great a bep seurt esse a hent all, memes eb gellout cass ho stal da benn, ar re en em emmell euz a c'houarnamant ar vro a zo rezolvet da ober ive an esse à Jesus-Krist ; mes ne fell dezho, crac, ober an esse-ze nemet var bouez ne vezo hano ebet el lezennou euz a feiz ar bobl, euz a feiz ar vro en he

zivinite hag en he c'halloud dreist-natur. C'hoant zo da barea ar vro eb anzao feiz ar vro. Hogen, evelse, Jesus-Krist, petra bennac m'az eo oll c'halloudeg, ne c'hell ket hor parea ; pegen trugarezuz bennac m'az eo, ne c'hell ket lakaat he drugarez da dalvout evidomp.

« Va Doue, pebez kelennadurez coumprenet er c'homzou-ma : « Mestr, digasset em euz deoc'h va « mab ; mar o peuz eur c'halloud bennac var gement-« se, o pet truez ouzomp, ha sicourit ac'hanomp. » Ha Jesus a respontas dezhan : « mar gellit *credi*, pep tra a « zo e gallout an nep a gred. » — Setu ni tost d'ar fin. — « Kerkent, tad ar c'hrouadur a loskas eur c'hri, ha « beuzet en he zaelou e lavaras : credi a ran, Aotrou, « mes sicourit va nebeut a feiz. » Credi a ran, mes roït dinn ar pez a vank c'hoaz da va feiz evit beza parfet.

« Hag ouzid-te, pobl ar Frans, eo e renker goulen ha te a c'hell cridi, ha te a c'hell anzao da feiz a vouez huel ? Te a zo bet badezet kerkent ha ma'z oud bet ganet ; te eo mab hena ar feiz catholic ; da hano-te en deuz sinifiet ato, hag a zinifi c'hoaz hirio, ar memes tra evel an hano a gristen : *mar gelles credi* ? Mes petra ve eta o viret ouzid-te da anzao da feiz a vouez-huel ? Guir eo, gueich all ne oa nemet eur greden en hor bro ; abaoue ez euz deuet credennou faoz. N'euz fors : daoust ha te, pobl a Frans, daoust ha te, o tiscleria da feiz, a ra netra a enep al liberte a dle ar c'hredennou all-ze da gaout hervez al lezen ? Nan ; eb ober gaou ous den, eb mont a enep ar pez a zo anavezet, hervez a leverer, evel guir an oll francisien, te a c'hell credi, te a c'hell anzao da feiz. Hag o veza ma c'helles hen ober, ha mar grez kement-se, n'euz mui netra en tu all d'az galloud. Ar Frans o veza deuet adarre da veza eur vro a feiz, hag o veza kemeret a nevez ar garg a henor e devoa er bed, a deuffe ive adarre da veza goloet a c'hloar ha da ober burzudou hag a lakaffe ar bed da veza estlammet.

» Ah ! ma teuffe ar bobl-ma da grial ha da scuilla daelou evel an den ma comz anezhan an Aviel ! Ma teuffe da lavaret da Jesus : « Credi a ran, o va Doue ; » mes abaoue kement all a revolutionou am euz gouzanvet en amzeriou diveza, ne vezit ket souezet e ve deuet va feiz da zemplaat. Credi a ran, mes deuit oc'h unan da harpa ar zempladurez euz va feiz ; deuit da rapari ar bolzennou ho deuz great em feiz ken aliez a revolution ; ma teuffe ar bobl a Franz da gomz evelse, e c'hellomp beza sur euz ar pez a erruffe : Scrivet eo dija.

» Ar c'hrouadur keaz a ioa gourvezet var an douar, hag en em ruille eno en eur feson euzuz. Jesus a grogas en he zorn hag hen dibradas dioc'h au douar. Ha setu hen da zevel en he za, ha kerkent e oue pareet.

» Guir eo, hor Zalver en devoa comzet rust ouz an drouc-speret... Pa vez Satan anavezet mad evit ar pez ma'z eo, p'en em gaver tas a tas gant an hini ne glask nemet taga ha distruja, ne dal ket ar boan, coll a reer zoken an amzer, o kemeret eur vouez chentil, o clask comzou deread.

» Guir eo, n'ez eas ket er meaz euz a gorf ar c'hrouadur-ze eb iudal, eb oker calz poan dezhan. Lod a lavare zoken oa maro. Ar bed a zo leun a dud hag a fell dezho guelet ar maro el leac'h m'ema ar vuez. E guirionez an diaoul en devoa sentet ous Doue, hag ar c'hrouadur a zistroas da di he dad e peoc'h ha leun a iec'hed.

» Setu aze petra erruo ive ganeomp-ni. N'or beuz nemet lezel a gostez ha lakaat er meaz euz hor lezennou *Speret ar Revolution*, hag oump sur ive da veza pareet. A hent all, caër or bezo clask louzou digant hema, ha digant hennont, hor c'hlenvet a jomo ato hag en em ziskouezo bepret a vare da vare hag en eur feson seul goassoc'h ma pado hirroc'h.

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

II.

Goude beza digemeret Jesus dre he bask kenta hag ar speret santel dre ar gonfirmation, ar vertusiou a ioa hadet en he ene dre zacramant ar vadisiant a deuas da gaeraat a zeiz da zeiz e ene Beneat. Ar joa en doa santet en he ene o tigemeret he zoue a dennas diganta ar c'hoant d'en em vaga, nemet en despet dezha, euz a voued all ebet ; ha meur a veach e oue ret d'he eontr gourc'hemen dezha drebri muioc'h d'he brejou, senti a rea racdal ; divlas e cave an oll bouejou ma ne ouie ket alies petra zebre : avechou e veze casset da gerc'het frouez d'ar jardin ha morse ne zrebras hini. Eun devez ma voa e testum sivi, e teuas eur plac'hic seiz vloas er jardin hag a c'houlennas digantha unan benac ; ne ellan ket ho rei, eme Beneat, eb autre va eontr ; ne vouezo ket, eme ar baotrez-se ; ia mes Doue her goueza. Lavaret a reas d'ar c'hrouadur-se mont buhan da gofes an avi-se e doa bet, ha betec teir guech e c'houlennas diganthi ha cofesseat e doa ar pec'het-se. Hi he unan eo e deus lavaret kementse pa zeo bet galvet divezatoc'h evit renta testeni euz a vertusiou Beneat, d'ar mare-ma oa sœurez convers en eur gouent.

M'en divije he leset he eontr, en divije miret iuniou an ilis evel ar re vras ; n'el lesas d'hen ober nemet azalec he c'huezec vloas. Er poent all e c'hen em vire atao dioc'h al lipouzerez ha kement a ell contanti ar gourmandis. An amser ne roe ket d'he studi a dremene en ilis pe en eur gampric distro euz ar presbital dirag ar grusifi. Morse ne jome dibreder, ma ne veze ket o pedi e veze o lenn levriou devot ; pa zea soken en hent e casse gantha eul leoric benac a lenne pa veze eat he eontr da gofes he hini clanv pe da velet eur re benac.

Mes he vrassa plijadur oa servicha an oferen, peurliessa e responte diou bemdez, ha pa falveze d'he gamaraded ega loutha e zeant en he raoc, neuse eb ma tiskuesie gouscoude e vije drouc enha, en em glose en eur c'horn distro evit clevet devotament an oferen. Morse ne glaske an tu da vont da ebata gant ar vugale all euz

he oad, enn droad gouscoude deiz pardon ar barrez oa, he eontr a lavaras dezha mont da heul an dud iaouanc all ; mont a reas evit senti ha chom soken eun nebeudic, mes eb dale en em dennas hag e voue cavet var bennou he zaoulin en eur c'hardi stouet dirag he grusifi en doa staget oc'h ar voger.

Pa veze en em zestumet an dud var al leur-ger e zea avechou en ho zoues evit coms euz eun dra vad benac ha miret oc'h ar c'homsiou divalo, he vouez a veze selaouet peurliessa ha lod her galve ar *person bihan*. O veza taolet evez oc'h eur baotrez nao bloas ne dea ket d'ar scol e c'hourdrouzas anezhi en eur c'houlen digan-thi perac e chome evelse da goll an amser : va zud emezhi ne fell ket dezho va lezel da vont. Neuse e tigas-sas anezhi gantha betec an ilis evit mont da bedi, an ilis a ioa prennet ; daoulina a reas ganthi var an treujou hag e lavaras ganthi *hon tad pehini a zo en env*, betec teir guech e lavaras ar pos-ma, *ho polontez bezet great*, goude beza lavaret dezhi beza atao sentus e lavaras gan-thi an deprofundis evit he zad hag he mam, hag he lezas da vont dar gear an dour en he daoulagad.

Petra benac ma zoa dous carantezus ha serviabl e kenver an oll, avechou gouscoude mevel he eontr a rea voal vuez dezha, betec he skei, ha morse n'en em gle-mas a gementse ; bepret e veze soken laouen outha. Trugarezus oa ive meurbet evit ar beaurien, ha morse ne lese paour ebet da vont en he dro eb beza roet dezhan an aluzen ; evelse ar rema her c'harie cals ha pa ne veze ket roet dezho an aluzen er presbital e lavarent : nis an Autrou person n'e ma ket eta er gear. Ma roe gant ke-ment a largentez d'ar paour e zoa evesiant d'en em viret euz kement a elje he lacaat da heulia ar gourmandis pe he esamant soken ; tremen a reas eur goanvez ed ha ed eb tostaat oc'h an tan da doma, ken digernez oa ountha he unan. An oll a admire enha ar vertusiou se hag en em zaute oblijet da veva e guelloc'h christenien dre m'hen anavezent.

Epad ma valee, pe gentoc'h epad ma rede en hent euz ar barados, o viret an oll vertusiou a zeree outha, hog o pratika ar rusta pinijennou Beneat gouscoude a doue ive da zeski kement a falveze d'he eontr caret. Deski areas al latin en evelep doare ma c'hentente ar scritur sacr, ha ma vouie darn anezhi dindan eor. Seul-vui ma saoure al leor divin-se ha buez ar zent o devoa hen heuliet evit pignat er zantelez, hag al leoriou o deus lezet evit hor zicour da vale var ho roudou, seul nebeu-toc'h a blijadur en doa o studia al leoriou coz ne gom-sont nemet a draou ar bed, hag euz ar vaniteou o deus great occupasion an dud guesiec etoues ar baianet. He eontr, souezet a gemense, a c'hourdrouze avechou he nis, a bromette neuse ober guelloc'h en amser da zont, mes ne zevene ket pell ; kueza a rea adarre eb dale en dic'hout evit al leoriou divlas-se evitha ; ne glaske netra var an douar nemet an hent a elje he gas var eun d'ar barados. Caer en doa he eontr lavaret da Veneat oa ret mad dezha studia al leoriou coz-se evit caout ar c'hue-ziegez a zere oc'h eur belec, Beneat ne elle ket caout he speret diocup evit hen ober.

Eun devez e c'hanzavas soken oc'h he eontr n'en em gave ket santel na vertusus avoalc'h evit en em ober belec. Doue am galv, emezha, da vont euz ar bed evit en em denna en eur gouent benac, Caer en doa he eontr hen distrei dioc'h eun evelep sonch ne rea nemet coll he boan. Beneat he unan petra benac m'en doa lennet buez cals a venac'h ne gave urs ebet hag a vije rust aoualc'h dioc'h he zonch pa zeuas da di he eontr eur belec euz a gichen hag a ioa bet e couent an Trappistet o tremen cun nebeut devesiou ; ne heane da veuli san-telez ar venac'h-se, ho iuniou, ho fedennou hir hag ar grisderi santel gant pehini e vourrevent ho c'horf. Ar c'homsou-se a oue evel eur eur flam tan a sclerijennas Beneat her zelaoue. Caout a reas an tu da goms meur a veach oc'h ar belec-se ha seulvui her c'hleve seul doun-noc'h a ze e lakea en he speret eo er gouent-se eo oa galvet gant Doue da vont.

Hen anzao a reas oc'h he eont, hema a reas ar pez a ellas evit hen distrei ; o velet e colle he boan hag he amser ha gant aoun ive da vont a enep bolontez Doue her c'hassas da ober heretret gant eur belec vertuzus ha goesiec euz a gichen. Ar belec-ma a boanias da lacat he benitant da zenti oc'h he contr ha da lacat da dalvout an descadurez a roe dezha, rac emezha eb guesiegez ne deus belec mad ebet ; ouspen, emezha, guelit oc'h eontr a zo duja coz bras, nac acjoa hag a zicour ne elfac'hu ket da rei dezha en he gosni oc'h hen dizamma euz eur beac'h ker pounner evel ma zeo eur barrez evit enn den deuet en oad.

Beneat a zelaouas ar c'homsou-se gant cals a respet, mes, emezha, ne jomin biken er bed, eur vouez nerzus am galv da vont da veva etoues an troppistet. He contr o velet ne elle ket hen distrei dioc'h ar zonch-se, a lava-ras dezha e renke da genta caout assant he dad hag he vam. Mont a reas eta d'ho c'haout. Nac a glemmou, nac a droi delliou nac a bromessaon a rejont evit essa hen distrei ; da gement-se oll Beneat a responte gant eur furnez enn dousder ar vrassa ; na mui na meas he dud a lavaras dezha ne rojent biken ho assant d'enn evelep sonch hag e virjent betec ma vije deut en oad.

Dizrei a reas eta da di he eont, mes ar zonch-se ne dea ket euz he speret, ne voa ket evit en em rei oll d'ar studi petra benac ma implije he eontr kement a ioa en he c'halloud evit he lacat a zoare da studia. Mes col a rea he boan.

D'ar mare-se an drous-speret avius da velet eun den iaouanc ker santel a implijas en he enep eun dentaston hir hag ankennius. Ar spont rac an ifern ha barnidegez Doue eo a lakea Beneat da gastiza he gorf da-asten he bedennou hag her galve da guitaat ar bed ; an erouant a roas dezha da gredi ouspen, n'oa ket din da vont da reseo he Zoue, ar paour keas Beneat a guezas e rouejon he enebour ; ne grede mui tostaat oc'h an daol santel, neuse he contr her c'hassas adarre da ober eun tam re-

tret gant eur belec devot ha guesiec. Dre he zousder hag he furnez e teuas a benn d'he lacaat da vont da gommunia.

A veac'h distro da di he contr ma teuas eur c'hlenved bras er barres ; cals tud a varve, an Aotrou person he unan a oue scubet gant ar c'hlenvet ; goude maro he contr Beneat a jommas c'hoas ouspen eur mis e parrez Erin evit soursial euz ar re glanv, ha ne zistroas da di he dud nemet pa oue paouezet ar c'hlenved ; an oll a geuse dezha hag hen aspede da reseo an ursou sacr evit diz rei en ho zoues da genderc'hel ar mad en devoa great he eontr. Beneat ne lavare ken tra nemet n'oa ket galvet d'ar velegiach. Edo neuse en he drivac'hvet bloavez.

IAN AR GERNEVEZ.

Beachou ann Duk a Vourdel.

Pa oe achuet he studiou a skolaer gant ann Duk a Vourdel, e vennaz beachi dre ann Europa evit guelout ann traou vrudet a zo e peb bro, burzudou Doue, ijinou ann dud, ha dreist pep tra, evit ober anaoudegez gant ann dud gouiziek ha vertuzuz. He blijadur vrassa a oa redek ha studia ann tachennou brudet kaer dre brezeliou ha gounidou ar c'hallaoued e peb amzer, hag ispicial e amzer Napoleon kenta.

Epad he valeadennou a c'houec'h vloaz, ann Duk a Vourdel a velaz holl rouantelesiou ann Europa, nemet hini Frans hag hini Spagn. Al lezen a vannissamant, doughet enn he eneb er bloaz 1831, a vire out-han na lakaje e dreid var ann diou vro-ze gounezet ha kaereet gant he dud epad keid amzer.

Ha kavout a rafac'h-hu kalz a brinsed hag ho defe bet ann tu hag ar volontez da velout, da spia ha da zeski kement a draou hag en deuz great an Duk a Vourdel enn he iaouankiz ? Evid-oun-me n'ho anavezan ket.

Ann Duk a Vourdel e Rom. 1839.

Tri zra dreist ar re all a rea d'ann Duk a Vourdel mont da Rom. Fallout a rea diskouez ne oa dindan galloud gouarnamant ebed, evit-han da veza harluet euz he vro ; ha penaoz netra na virje out-han da vont ha da zont dre ar bed, pa vije eur gounit bennag da ober evit he enor hag he zeskadurez.

Fellout a ree d'ezhan gwelout hon Tad Santel ar Pab, hag ar burzudou a bep seurt a bere eo karget ar ger a Rom.

— Fallout a ree d'ezhan dreist holl en em ziskonez d'ar bed evit ar pez ma oa, hag e Rom e kavje bepred eun niver braz a dud gwisiek, a beb oad hag a beb stad, ken euz a Frans ken euz ar broiou all, gwestl e pep fesoun d'he studia ha da lavarout petra oa. Mall a oa gant-han ober ar veach-se, rak he enebourien, na ehanent da hada gwall vrud divar he goust. He zeskadurez, eme-z-ho, a oa manket enn holl d'ann holl ; ann dud a ioa bet en dro d'ezhan n'ho devoa karget he benn nemet a venosiou balc'h hag amzere ; ne hunvree nemel renadur absolut, hag ann dud var beree e tlie ren eun devez, ne oant dirak he zaoulagad nemet sklaved displet, great evit dougen ar ieo ha plega d'he volontez. Houn-nez e oa, var ho lavar, ann deskadurez roet d'ar Prins gand an Eskop a Hermopolis ann Aotrou Fraissinous. Oc'h penn-ze, oc'h ho c'hlevout, an Duk a Vourdel a ioa eun den iaouank klanvuz, eur Prins bervelet.— Ret e oa eta da Herri mont da Rom, ha mont a reaz. Hogen na eaz ket hep poan nag enebiez.

Kalz a dalie da c'houarnamant Frans kretaat ha kenderc'hel ar gwall-vrud-se var ann Duk a Vourdel. Pedi a reaz eta impalaer ann Aotrich da zerc'hel strisoc'h var ar Prins iaouank, ha da virout na 'z ache er meaz euz he stadou. Gand eur pennad dievested, eme kannad Bro-C'hall, ann Duk a Vourdel a helfe en em deurel e Frans, ha beza kiriek da galz a reusiou. An digarez-ze a oe roet, mes ar wirionez a oa, e rea poan galoun d'ann dud a rene e Paris klevout komz euz a valeadennou ann Duk a Vourdel, hag euz ar stad a reat anezhan e pep leac'h. Gwelout a reant o vont e dismantr ar gwall-vrud ho devohadet, hag he felle d'ezho mirout da vihana n'en em ziskouezje ar Prins dirak daoulagad he gen-vroiz er gear a Rom. Ann impalaer a anaie mad awalc'h digareziou ha menosiou kuzet gouarnamant Bro-C'hall, hag evel ma kave e vad o kenderc'hel ar peoc'h etre an diou vro, e roaz he c'her na lezje ket an duk a Vourdel da vont er meaz euz he stadou ; hag ann Aotrou Meternik, ministr ann impalaer a reuzaz tremenhent d'ar prins iaouank da vont d'an Itali.

Euz eur pers all, ann Duk hag ann Dukez a Angoulem na welent ket gant re a blijadur ho niz o vont keid all hep aotreadur an impalaer ; o vezo ma oant kred ha gward evit-han, o devoa aoun na vije c'hoarvezet eur wall dro bennak gant-han, koulskoude evel ma welent en devoa Herri kals da c'hounit oc'h ober ar veach-se, e rojont dezhan ho grat-vad. Kredi a reant e gweled ho c'haloun ne vije ket eat, pa na felle ket d'ann Impalaer. Tud ar c'houarnamant ivez a grede ne vije ket eat, pa ne felle ket d'he dud, ha na daoljont ket evez braz varn-ezhan. Herri a welaz eun hent digor e kreiz etre ann diou fisians-se, hag a dremenaz eeun-hag-eeun dre-z-han. Ret e oa dispak buan ha beachi prim, ar pez a oe great. Kemer a reaz gant-han eur mevel hep ken hag ann Duk a Levis. En em rei a reaz evit niz ann Duk a Levis, he baperiou hent a oe roet d'ezhan var ann hano-ze, ha d'ann eiz war-nugent a viz here 1839 e tigouezjont er gear a Rom.

Eun dro ken hardis ha ken ijinus a ra enor da spered Herri, hag a ziskouez e oar mad kas eun dra da benn, pa ve ar gwir hag al lealded enn tu gant-han.

Ann dervez ma tigouezaz ann Duk a Vourdel e Rom, ann Duk a Levis a skrivaz d'ar c'hardinal Lambruschini, ministr braz ar Pab, evit rei d'hezhan da anaout edo ar Prins e kear. Ar ministr karget neuze a gefridiou, o welout eul lizer skrivet e Rom, hel lekeaz a gostez hep he zigeri dioc'h-tu. Den ebed na oa e gortoz gwelout

ann Duk a Vourdel e Rom. Ar c'hardinal Lambruschini en devoa memes lavaret a gren da gannad Bro-C'hall ne vije ket deuet ar Prins d'an Itali. Hag ar c'hannad, pehini a oa neuze ann aotrou Latour-Maubourg, en devoa en em hastet da gas ar c'helou mad-se d'he c'houarnamant. Evel-se epad ma errue ar Prins e kear-benn ar gristeniez, eur rumm dud en em laouenee e kear benn he vro, en eur lavarout ann eil d'egile : *Ne d-ai ket, ned-ai ket.* Hag ann aotrou Guizot en em vugade dirak kampr ar gannadet o lavarout : « Gwelit petra omp, mab bihan « Loeiz XIV ha hell ket ober eur gammed dre ann Eu« ropa pa gomzomp. »

Koulskoude ar vrud a ie dre Rom e oa ann Duk e kear. Eun den o veza eat da welout ar c'hardinal Lambruischini, a lavaraz d'ezhan : « Ac'han-ta, chetu ann « Duk a Vourdel enn hor c'hreiz. » Ar c'hardinal o vousc'hoarzin, a respountaz : « Eun all a gemerit evithan, kredit mad penaoz ann Duk a Vourdel a zo hirio enn deiz sioul ha dibreder enn Alamagn e kichen he dud meurbed enoret. — Mes, eme egile, hel lavarout a rann d'e-hoc'h e pep gwirionez, ema ann Duk e Rom, n'em euz ket hep ken he welet, mes comzet am euz ganthan ha gret am euz va lez d'ezhan. »

Piou a oe souezet nemet ar c'hardinal ? Gervel a reaz dioc'h-tu mestr braz ar reiz. Klask a reaz etouez he baperiou al lizer a ioa roet d'ezhan tri dervez a oa, hag e lennaz ebars ar c'homzou-ma : « Rei a rann d'ehoc'h da « c'houzout eo digouezet an Duk a Vourdel e Rom. « Evit kas he studiou da benn, e fell d'ezhan gwelet « kement ker vraz e deuz eun hano haer var histor ar « bed, hag ar ger a Rom na helle ket choum hep beza « studiet gant-han. He spered hag he galoun hen tenne « etrezek enn-hi, dre'n abek d'ann arouesion kaer « (monuments) a bere eo karget, dre n'abek d'ann enor « e deuz da veza hirio evel gwechall ar genta kear euz « ar bed, hirio dre he skianchou ha dre he feiz, gwe« chall dre he galloud hag he brezeliou. Goude holl ar « Prins na fell d'ezhan beza kemeret nemet evit eur « beachour, ne c'houlenn netra digant ar ger a Rom « nemet ar pez a ro bemdez ar ger a Rom d'ar beachou« rien all, frankiz ha surentez. »

Eun donediguez evel oun-ma, ha c'hoarvezet enn eun taol, a rouestlaz eun tammik gouarnamant ar Pab. He vinistr ne ouie ket re petra da ober. Hag epad ma choume evel var var, ann Duk a Vourdel a iee bepred araok, fermi a reaz eur pales evit tri-miz, evit ma vije diesoc'h d'ar c'houarnamant he alia da vont kuit. H.

(*Eur nemorant eur veach all*).

Enezen ar Vignoned. — Missionou.

Eun encrez braz a grogaz enhon o sonjal petra a c'houlenne ar roue gouez-ze diganhen, rag ep mar euz he berz eo e teuet d'am gelver. N'em oa ket a aoun, rak cridi a rean n'oa ket eun dever evidan mont a ziarben d'ar verzerinti, hag em oa sonch da zioual guella ma c'heljen mar deuet d'am c'hlask evit mont adarre etouez ar gouezidi-ze a douez pere oan bet tennet gant ar Verc'hez Santel. Hogen me ne ouzon ket pegement a zonjou a dremenas dre va speret epad ma teuen da gaout ar c'hannad a ioa digaset din.

He gaout a riz gourvezet dirag an nor, er meaz euz an ti. Pa em guelaz, ar potrig iaouang a zavaz en eul lam en he za. En em lacat a reas da vusc'hoarzin ha da ziskuez diou rencat dent guenn evel al leas. Diskuez a ris dezhan e voan laouen oc'h he velet, hag e lakis va dorn var he benn a ioa varnezhan eur guiscad bleo henvel oc'h gloan. Ar potrig ive a ziskueze eur blijadur vraz oc'h va guelet.

Hogen evit gouzout petra a glaske diganhen e voue eur c'hoari all. Ne ententen ger euz ar pez a lavare din. En em lacat a reas da arieza, da c'hourvez var an douar. da grena, da zerra he zaoulag evel pa vije maro. Neuze e tiskueze din ar c'hoad ; en eur ger, anat oa en doa c'hoant e zajen ganthan da geriaden ar gouezidi.

Ar breur a ioa bet oc'h va gelver, o velet pe gen nec'het oan, a lavaras din :

— Unan euz an tadou a voar eur ger benpag euz a iez ar gouezidi-ma ; mar kirit me ia d'he c'helver.

Ne ouzon ket penauz n'oa ket deut ar zonch-ze din va unan. An tad a voue galvet, hag am zennas dioc'htu a nec'hamant.

Ar roue a ioa clanv hag a felle dezhan va guelet araok mervel. Izom en doa ac'hanon evit ober ar peoc'h gant ar speret bras. Rei a rea he c'her ha toui a rea ne vije great droug ebet din. Ar chapeled en doa tennet diganhen eo hen laze, emezhan, ha gouscoude ne ziscroge ket anezhan ; me eo a dlie he gas ganhen kerkent ha ma vije maro.

Ober a riz eur zell oc'h an tad, hag hon daou e leverjomp var eun dro : red eo mont !

Bez'ez oa marteze eno eun ene da zavetei ; hogen petra a c'hellen-me da ober p'eo guir n'oun ket belek ! An tad n'em lezas ket pell da zonjal :

— Ne deot ket hoc'h unan, emezhan ; me a ia ganeoc'h.

— Mes, eme ve, mar deus danjer, eo avoalc'h e zafe unan d'en em deleur enhan. Gortozit ken na deuin en dro, mar deuan, ha neuze e zeot dioc'h ma vezo.

— Ar maro ne c'hortos ket keit-se, eme an tad, hag ar missioner ne voar ket marc'hata ; deomp.

— Ha mar bezomp lazet ?

— Mar bezomp lazet, Douc hon digollo ; deomp. Ar pastor mad pa za da glask an danvad dianket, ne c'houlen ket pe a zo eaz an hent pe ne d'eo ket, pe a zo danjer o vont var he lerc'h pe ne deus ket ; deomp ac'hann.

Eun neubeut goude e valeemp hon tri a dreuz ar c'hoad bras. Bep en amzer an tad hag ar gouezïad bihan a lavare eur ger beunak ; aliesoc'h avad ez eamp sioul.

Va zonjou me ne voant laouen ; ne ket souez ke-

ment am oa bet da c'houzanv el lec'hiou-ze l Birvi a rea va goad pa velis, goude eur pennad mad a vale, ar geriadennig eleac'h ma voa bet ken tost ar maro din. Ne voa den var dreuzou nicun euz al lochennou ; na merc'hed, na bugale o sellet ouzomp; lavaret e vije ne voa den er geriaden. Euz a lochen ar roue epken, eleac'h ma voau bet prizonier, e velet eun tamik moged o sevel. Mont a rejomp el lochen-ze, hag estlami a rejomp o velet ar pez a dremene enhi.

Ar roue coz a ioa astennet var eun dorchen blansonet, hag eur vanden veleien en dro dezhan, da lavaret eo ministred ar fals Doueou. N'int tam dishenvel dioc'h ar re all nag en ho guiscamant nag e giz chet : cridi a rer avad e comzont oc'h ar fals Doueou, e resevont gallout ha sclerijen digantho, hag evelse e creder d'ho c'homzou evel ma credomp-ni d'an Aviel: Ato ez er d'ho c'haout pa vez unan bennak clanv. Pa vezont deut da gaout ar c'hlanvour kenta a reont eo pidi, neuze ober neuziou ha simillerez, goudeze e roont ive eul louzeier bennak pe e voadont an den clanv gant cregin lem.

Dioc'h ho guelet en dro d'ar roue coz. ne vouient ket c'hoas pe seurt clenved en devoa. Cana a reant, var eun ton clemuz, eun doare cananouen, en eur lacat da drei eur glosen goco, evit anaout ar c'hlenved dioc'h an doare ma c'heane ar glosen da drei. Meur a hini a verc'hed ar roue a ioa eno eveziant braz o sellet oc'h ar c'hoari-ze ; ar c'hlanvour avad, goal ziscaret gant ar c'hlenved, ne ziskueze nemeur gouzout petra a dremene en dro dezhan.

Pa zejomp el lochen, calz euz ar re a ioa enhi a daolas varnomp sellou treuz. Hor rener bihan a ioa en em dennet kuit; n'oa ket deut ganeomp el lochen; n'en doa ket credet mont eno evit doare. Daoust ha ne domp-ni ket re zivezad, a zonjemp hon daou ? Ep evesaat oc'h netra all, ez ejomp da zaoulina e kichen an hini clanv, hag an tad pehini a anaie eun nebeut iez ar gouezidi, a lavaras daou pe dri c'her. Kerkent ar c'hlanvour a zigoras frang he zaoulagad, a zellaz oc'h an tad, ha goudeze ouzin-me. Dioc'htu e savas var he gouazez, e taolas kuit ar glosen goco, hag e reas sin d'ar veleien ha d'ar merc'hed da vont kuit.

G. M.

Eul lestr, euz ar re a dreuz ar mor bras, hag a gas marc'hadourez ha beacherien euz an eil penn d'egile euz ar bed, al lestr hanvet e gallek *Ville-du-Havre*, a zo bet collet e creiz ar mor, crevet gant eul lestr saos deut abenn du steki outhan, ouz ar c'hreiz anezhan. Tremen daou c'hant den zo bet beuzet, a ioa an anter anezho tremenidi hag an anter al martoloded.

Eun nebeudig epken o deus gallet beza saveteet var eul lestr euz an Amerig en em gavet da dremen prest goude ar pense. Al lestr a ioa eat d'ar gouelet abenn eun dek pe zaouzek minuten goude m'oa deut al lestr saos da skei varnezhan en he greis.

Er sizun all ez eus santet cren douar e Bourdel, e Tonlouz hag e Narbon, da lavaret eo, e tu ar c'hreisdeiz d'ar Frans. An douar a grene, hag an trouz a glevet a ioa henvel oc'h an trouz a ra en hent houarn eun trein o vont a dis bras.

Brema, dioc'h ma leverer, ez euz eun niver braz a beziou ugent real faoz skignet etouez an dud. Ken henvel int oc'h ar peziou mad, ma zeo eas en em dromplâ gantho. Sini a reont zoken evel an arc'hant. Great int gant eur c'hemesk a arc'hant, a gevr hag a stean. Dougen a reont skeuden Napoleon III, hag an dat 1870.

Ar pez a c'hell sicour ho rei da anaout eo ma zint soubl da douch outho ha kunv evel peziou plom, ha c'hoez ar plom ive a zanter gant ar biziet goude beza touchet outho. Al lizerennou ive, en dro d'ar pez, ne dint ket ker sclear na ker freaz evel er peziou arc'hant mad.

Bez'ez euz ive cals peziou a eis real faoz, euz ar nemes danvez, ha great ive credabl er memes leac'h gant ar peziou a ugent real-ze.

An Aotrou Drezen, vikel e Guisseny, zo hanvet vikel e Cleden-Cap-Sizun.

An Aotrou Breton, vikel e Cleden-Cap-Sizun, zo hanvet vikel e Guisseny.

An Aotrou Milin, vikel e Plouarzel, zo hanvet vikel e Sant-Melani Montronlez.

An Aotrou Ollivier, nevez beleget, zo hanvet vikel e Plouarzel.

Ar bod palmez a ofiser a Academi a zo roet d'an Aotrou Creac'h, mestr scol e sant Adrien, e Plougastel-Daoulas, hag a zo bet staget dezhan oc'h he beultrin gant ar brasa solanite. Beleien, tud e carg, ha tud a bep corn ar barrez a ioa en em zestumet evit kementse. E guirionez n'eus den hag en defe muioc'h a verit eget eur mestr scol mad ha christen. G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion Jeneral evit mis Kerzu.

Donedigez ren Jesus-Christ.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *6 Kerzu.*		Pont-n'Abat. — *4 Kerzu.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	33 lur, 18 c.	Guinis.....	35 lur, 83 c.
Segal.....	26 lur. 94 c.	Segal.....	25 lur, 83 c.
Eiz.....	24 lur, 58 c.	Eiz.....	22 lur, 00 c.
Ed-du.....	19 lur, 02 c.	Ed-du.....	23 lur, 34 c.
Kerc'h.....	19 lur, 02 c.	Kerc'h.....	20 lur, 70 c.
Avalou douar	6 lur, 00 c.	Avalou douar	5 lur. 50 c.

Ar Gerant : An. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 20 KERZU 1873. N° 464 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 20 Kerzu 1873.

Goasa orin dud eo ar re n'o deus na feiz na relijion ! pe kentoc'h truezusa stad eo hini ar re ne fell dezho anaout na Doue nag ilis ! Fae eo gantho senti oc'h ho c'hrouer, hag e sentont ep marc'hata oc'h ho brasa enebour ! Ne fell ket dezho beza servicherien da Zoue, hag ec'h en em c'hreont a ratos mad sclavet da Satan. Ma teu Doue pe an ilis da c'houc'hemen dezho eun dra bennak, evel ma ve mont d'an oferen, tostaat oc'h ar sacramanchou, miret an deis santel euz ar sul, e raint fae var gementse, n'o devezo nemet disprijans evit traou evelse, ne dint nemet moumounerez evitho, hag e raint goab euz ar re ho heuil. N'en deuz avad enebour ar relijion nemet goulen digantho ar memes traou, hag e sentint var ar ger, hag e cavint amzer da ober ar pez a c'houlenner digantho, ha ne gavint mui disprijabl an traou-ze. Ne dafent ket da oferen eur belek mad, en deus resevet beli ha gallout digant he escop ha dre he escop digant ar Pap ; mar gell avad an drouk-speret dont a benn da harlui ar veleien vad euz eur barrez, ha da lacat er barrez-ze eur belek reuzeudik bennak n'en deus na beli na gallout, neuze e zaint da oferen ar beleg dizuch-ze evit guelet profani ar pez zo a zantela er relijion.

Setu ar pez a velomp hirio er Suis, e canton ar Jura, hag ive e Jenev. Eno an dud dizoue, o veza ar vistri, o deus taolet er meaz euz ho farreziou ar veleien vad a ioa bet carget euz ar parreziou-ze gant ho gujr escop, hag emaint o clask eur beleg dioferennet bennag, en oll carteriou divar dro ha dre ar Frans oll, evit delc'her leac'h ar veleien vad harluet gantho. A drugare Done eo bihan an niver euz ar veleien dizuch a gavont. Pa gavont avad unan bennag, hen lakeont e penn eur barrez, ha neuze ez eont d'he oferen devot bras. Credabl eo e zaint ive da govez abalamour ar belek dizuch-ze n'en deus na gallout na beli da bardoni dezho ho fec'hejou.

Er vro-ma, en amzer an dispac'h braz, eo bet digouezet ive kementse, ha mar deuz hirio nebeut a dud beo euz a re o deus gnelet, ez euz nebeut ive ha n'o defe ket clevet hano euz an traou ankenios-ze. Ama ive eo bet guelet ar veleien vad harluet, ha beleien dizuch clasket da lacat en ho leac'h. Ama ne velet o vont da oferen ar veleien-ze divar zao, nemet an dispac'herien, ar re ne brijent ket mont d'an oferen e mare all, hag er Jura e tigouez ar memes tra ; christen mad ebet ne da var ho zro ; ne veler o vont d'ho zilaou nemet an dud difeiz a ra micher da ober brezel d'an iliz ha da zistruja ar feiz hag ar relijion e pep leac'h. Ar re vad a ra eno evel ma reat ama guechall ; delc'her a reont mad d'ho beleien, d'ar guir veleien, d'ar re o deus bet guir veli ha guir c'halloud digant ho guir escop ha digant vikel Jesus-Christ ; tec'het a reont dioc'h ar bastored-bleizi a glask en em lacat e penn ar vanden denved evit ho lonca.

Ar bastored-ze divar zao a zigas da zonch euz ar pez a lâvar ar flabenner.

Guillou, emezhan, a falvezas dezhan eun dervez en em lacat da zioual an denved eleac'h ar guir bastor. Lacat a reas dillad ar pastor, he dog, hag ive eur vaz en he zorn eveldhan. Kempennet evelse, an denved keiz a dlie he gemeret evit ho guir bastored. Neuze e falvezas dezhan poulza ar vanden varzu ar c'hoad, etouez ar gouezeuri, a leac'h ma vije essoc'h dezhan ober he breiz anezho ; hag evit ho lacat da zenti guelloc'h outhan, e falvezas dezhan ive comz evel ma rea ar guir bastor.

Hogen eleac'h comzou eo iudadennou eo a loske ken na dregarue ar c'harter ganthan; ha setu ar strafuil etouez an denved, hag an trubard anavezet. Hogen evelse ive a c'hoarvez gant ar fals pastored ma comzomp anezho. Mar fell dezho coms ne oufe beza nemet evit iudal a enep ar Pap, a enep an iliz o deus kuiteet, a enep ar bastored guirion a bere o deus aloubet ar parreziou.

Ne ket red zoken ho c'hlevet o comz evit gouzout ne dint nemet fals pastored ; rag an oll a voar avoalc'h hirio ne deus nemet ar Pab hag an escop laket ganthan

e penn eun escopti, hag a c'helfe rei beli ha gallout d'ar veleien var ar gristenien fidel.

Rom. — Ervez ar c'heleier, an dud difeiz, an alouberien, goude beza aloubet ar c'houenchou ha taolet ar relijiuzet er meaz, en em gaf c'hoas nec'het. Ha perag? Ne ket teleur ar relijiuzet var ar pave epken eo a felle dezho, en em zizober anezho evit mad eo. Ha ne gavont digarez ebet da lamet ho buez digantho, rak ne reont droug ebet. Ha setu ar relijiuzed-ze a gaf fred da vont da brezeg an Aviel d'ar broiou estren, pe a gaf tud vad d'ho repui ha da rei ti dezho.

Evelse e couent Sant Fransez ez oa var dro cant manac'h. Taolet int oll var ar ru nemet tri zo dalc'het evit servich an ilis. Hogen ar re all a zo eat lod anezho d'ar missionou, d'an Asi, d'an Afrik, d'an douar santel; lod all zo chomet e Rom, hag a zo lojet pemp en eun ti, c'huec'h en eun all, deg en eun trede, hag evelse evit ar re all. An tiez-ze a baeont pe a zo roet dezho evit netra, ha beva a reont eno evel bourc'hizien didrouz, ep terri nicun a lezennou ar vro. Penaus da ober evit ho harlui ac'hano? Petra da gaout da damal dezho? ha ne deus ket eno peadra da lacat nec'het an alouberien difeiz?

Caeroc'h zo; evel er penn kenta euz an iliz e velet christenien o tigas ho danvez d'an Ebestel evit ho ranna gant ho breudeur izomeg, evelse ama ive ez eus guelet eun intanvez vad o tont da gaout an tadou a urs Sant Fransez hag o lavaret dezho:

« Doue en deus roet din eun nebeut danvez. Bez' em euz, eul leo dioc'h Rom, eur vinien hag eun ti a zo frankis enhan da loja eun dousen euz ho preudeur. Rei a ran an ti hag ar vinien-ze da Jesus-Christ; grit din ar c'hras d'ho c'hemeret en he hano. »

Bugale Sant Fransez ne c'houlennont ket al lod frankis-ze evit en em loja. Eat int di eun ugent anezho. An diekerien vad divar dro a deu d'ho zicour da labourat ho douar, hag o deuz eno legumach ha traou all evit sicour beva. Ren a reont eno evelse eur vuez hag a blich ep mar muioc'h da Zoue hag a ra muioc'h a vad d'an dud eget hini ho alouberien.

Bemdez, araok goulou deiz, unan euz ar vreudeur, guisket evel eul labourer douar divar dro Rom, a ia e kear gant eur c'har eun azen stag outhan. Cas a ra d'ar vreudeur a zo o chom e tiez e kær, ar pez o deuz izom, bara, kik, pesked, legumach, guin; ar pez n'en deus ket da gas dezho euz ar vinien, her pren er marc'had, ha kementse a zo reglet ker mad, ma reseo pephini anezho dres ar pez en deuz izom, ep re na re nebeut.

Pa en deus great he dro, ar breur a zistro d'ar vinien.

Eno an tadou, evit beza ma zeo red dezho dioueret cals traou euz ar pez a raje plijadur dezho, evit beza ma vank dezho ho iliz, ho levriou, ho c'houent, a vef gouscoude didrouz, o vennigen an Aotrou Doue hag o pidi evit an intanvez madelezuz e deuz ho repuet eno.

Hogen setu eno nec'hamant an dud difeis. Lavaret ne c'helfet ket miret oc'h ar relijiuzed-ze da bidi, da ober ar vad, da rei skuer vad da gement zo var ho zro! ha ne gafet ket eun digarez evit en em zizober anezho eur vech evit ato! kementse zo poaniuz evit enebourien ar feiz hag an ilis.

Pelerinach chapel Mam Doue e Kerfeunteun.

Caera pelerinach a zo bet e chapel Mam Doue e parrez Kerfeunteun, e kichenik Kemper d'an eiz a vis kerzu, deis gouel ar Gonsepsion didach! Ne voa ket eno unan euz ar pelerinachou bras-ze eleac'h ma veler nous pet mil den deut calz anezho euz a bell. Ama ne voa nemet tud ar barrez hag unan bennak deut euz a Gemper ha divar dro. Ar barrez avad a ioa oll, ha gant an nebeut tud a leac'h all deut d'en em lacat en ho zouez, e reant c'hoaz eur vanden gaer, ha chapel Mam Doue, evithi ne deo ket bihan, ne voa ket braz avoalc'h evit ho digemeret.

Ar pez a ra vad da eur galon gristen en eur pelerinach evelse, eo guelet devosion an oll, guelet pe ger, caloneg e teu an oll da bidi.

Pebez kem etre eur pelerinach evelse hag ar pezh c'halver eur pardon! A dra zur en eur pardon e veler ive tud devot, e zeuz ive tud hag a bed calonek; mes calz a vez hag a ia dre scanvadurez, evel pa ne dafent nemet da ober eur bourmenaden, da glask ho flijadur. Ama avad an oll a bede c'hoek, coz ha iaouank, braz ha bihan. Eat euz ar bourk e prosesion en eur gana da genta Litaniou ar Verc'hez, goudeze canticou en henor da Vam Doue, da zant Joseph, d'ar Pab; an oll bobl-ze a glevaz eno an oferen bred, hag eur brezegen, a resevas benedicsion ar zacramant, hag a zistroas goudeze adarre e prosesion d'ar bourg en eur gana Gousperou ha goudeze canticou beteg an ilis parres.

Nan, ama n'oa menek gant den ebet da glask guelet na beza guelet. Pephini a bede eveziant. C'hoant a'ioa da bidi, da c'houlen gras digant Mam Doue evit ar vro, evit ar barrez, evit pep hini; hag an oll a bede a zevri.

Dudiuz eo guelet eur vanden dud evelse unanet o pidi en eur memes mennoz hag eur memes calon, Gant pebez evesdet e silaouent ar brezegen great dezho, dreist oll pa gomzet dezho euz a vadelez Mam Doue o choaz al leac'h-ze evit beza henoret enhan, euz ar grasou resevet eno gant ho zud coz, hag a resevont ho unan bemdez, dreist oll euz ar grasou o deus bet epad ar vrezel diveza, p'eo guir o deus guelet ho bugale o tistrei d'ar gær iac'h ha divac'hagn goude beza bet e kelliez a zanjer. Calonou an oll a zride o clevet ar brezegen, hag ep mar an dervez-ze en devezo tennet grasou nevez var ar barrez, ha cresket en oll galonou an devosion, ar garantez hag an anaoudegez vad evit Mam Doue.

G. M.

Prezegen Aotrou Escop Poatie.

Eil pennad.

« Daoust ha chom a raimp-ni ama, va breudeur venerabl ha va bugale ger? Nan, rac ama eo e tigor ar gentel a dleomp da denna euz ar miracl.

« Pa oue eat Jesus en ti, he ziskibien a c'houlennas « outhan goustadic: perac ni n'or beuz ket gellet cass « an diaoul-se kuit? »

« Setu aze peger kisidic eo coustians an dud a llis ha coustians ar gristenien vad. Petra bennac m'az eo ar mank a feiz e tud ar bed, hag ar faë a reont var lezennou Doue, ar penn-caoz ma pad keit clenvet ar vro, an dud a llis hag ar gristenien vad a c'houlen coulsgoude digantho ho unan ha digant Jesus hag hi a zo e guirionez divlam e kenver ar poent-se. Rac erfin, perac kement all a dud a feiz, a gristenien hag a heul mad ho relijion, ne c'hellont-hi ket dont a benn da barea eun hevelep clenvet? Tud ar broiou all, o veza mac'h anavezont an traou caer ha burzuduz a reer c'hoaz er Frans catholic, ha ma o deuz zoken avi outho, a zo ho unan souezet a gement-se. Penaoz kement all a oberou a garantez, kement all a boan a gemerer evit ober vad d'an nessa, evit difen ar relijion hag an Ilis, penaoz an traou-ze oll ne deuffent-hi ket erfin da zaveteï ar vro ha d'he farea?

« Ha Jesus a respountas d'he ziskibien: « Abalamour « d'ho nebeut a feiz. » Ne fell ket dezhan lavaret dezho n'o devoa tam feiz ebet, rac credet o devoa ha n'oant ket paouezet da gredi, eme Sant Hilair; mes ho feiz ne oa ket c'hoaz parfet aoualc'h. Ouspen-ze, epad m'edo ho Mestr var ar menez, hi a ioa chomet etouez an dud all, hag eno ho feiz a ioa deuet da laoskaat. Ar rebech a rea Jesus-Krist dezho a ioa guir eta, abalamour, epad m'oa eat dioutho, oant copezet adarre er stat m'edont gueich all.

« Ac'hano hon doctor braz Sant Hilair a denn eur gentel gaer a bedan da evessaat outhi kement den en deuz hirio eur perz bennac e gouarnamant ar vro. « Hor Zalver a zesk d'omp eta ne c'hell *parea na savetei* e nep feson *ar re a deu, goude he zonedigez hag e creiz ar sclerijen euz an Aviel, da drei kein d'ar feiz.* » Ha n'e ket guir, Sant Hilair a laka ama he viz var *gor*, var *gouli* hon amzer-ni? An drouc hag an danjer braz euz hon amzer-ni, hel lavaret or beuz ouspen cant gueich, eo abalamour, evit ar pez a zell ous gouarnamant ar vro, an dud fidel ha zoken avechou ar veleien o deuz sonjet e c'hellet, en eur vro gristen, chom eb ober van pe eb delc'her count ebet euz ar feiz catholic, evel pa ne vije ket deuet, pe na vije ket mui Jesus-Krist ebarz er bed. An nep piou bennac en deuz ar greden-ze ne vezo biken goest da barea pe da zavetei he vro. Ober euz ar greden-ze evel eul lezen pe eun articl a feiz evit ar re a zo carget da c'houarn, a zo diazeza ar c'houarnamant var *netra*.

« Livirit kement ha ma keroc'h, hag eb delc'her sonch oc'h unan diskibien da Jesus-Krist, livirit ez eo coumprenet an dra-ze etouez *guiriou* ar Francisien abaoue pevar ugent vloaz zo. Me a respounto deoc'h, hag an histor a respounto eveldon, ar *guir* o deuz bet ar Francisien abaoue pevar ugent vloaz zo eo ar guir da goueza e *drouc-sant*, ar guir da ruill aliez en dour, aveichou en tan hag aveichou all siouas! er goad, hag erfin ar guir da veza discaret ha pilet d'an douar a vare da vare. O velet pegen aliez e couezomp, ar boblou all a zell ouzomp gant encrez ha nec'hamant. Nicun anezho ne fell dezhan beza a unan ganeomp, pe mignoun deomp a zevri. Divoall a reer razomp, pellaat a reer diouzomp, evel en eun hospital e vez lakeat a gostez ar re a gouez e *drouc-sant*, gant aoun na deuffent da spounta ar re all. Mad! ma n'oump ket deuet a benn da barea dioc'h ar c'hlenvet-ze a grign, a zizec'h, a laz ac'hanomp a nebeut a nebeut, ar pez zo caoz eo abalrmour, petra bennac m'or beuz feiz peb hini ac'hanomp en he bart he unan, or beuz oll kemeret perz er mank a feiz e deuz discouezet ar vro evel bro; ar pez zo caoz eo abalamour, p'e deuet Jesus-Krist, dre c'hinou he Vikel hag an Ilis ne c'hellont ket fazia, da goundaoni evel faoz ha noazuz eur gelennadurez pe eul *lavar* benac divar benn ar feson ma tle eur c'houarnamant beza diazezet, ni or beuz pompadet ha meulet ar gelennadurez pe al lavar-ze evel eun dra hag a ioa red da zelc'her. P'en deuz Jesus-Krist discleriet eun dra bennac, ni or beuz ato coulz lavaret great ar c'houutrol.

Setu aze petra zo caoz ma'z oump ,brema ken dinerz ha ken dic'hallond...

Hor Zalver a lavaras eur ger diveza: « ar seurt drouc- « sperejou-ze, emezhan, ne c'hellont beza casset kuit « nemet dre ar beden hag ar iun. »

Ama da vihana, a leveroc'h dinn, ar gristenien hirio o deuz great ho dever. An dud vad o deuz pedet ha iunet. — Guir eo, ha joa eo ganeomp lavaret ha lavaret adarre, ar pez a ro deomp ar muia esperans en amzer vrema eo an herr-ze evit ar beden a veler a bep tu. Coulsgoude bez'ez euz peden ha peden. Ar pez a ro nerz d'ar beden eo dreist peb tra, ar feiz a laka anezhi da zont euz ar ginou hag euz ar galoun.

Hogen, ma'z affemp da c'houlen digant Doue savetei eur vro hag a fell dezhi tremen ebdhan, eur vro hag a zo rezolvet da vont a enep he gelennadurez, eur vro hag a zo prest da zianaont he viriou ha d'ho bressa a zindan he zreid, hor peden ne deffe talvoudegez ebet. Sicour Doue evit an amzer-ma ne c'hell ket beza goulennet en he enep he unan, a enep he c'halloud hag ar guir en deuz da ober lezennou deomp. Hor Zalver Jesus en deuz merket deomp ar scouer euz a bep peden. « Pedi a re- « oc'h evel-hen: Hon Tad pehini zo en env, oc'h hano « bezet santifiet, ho rouantelez deuet deomp, ho polon- « tez bezet great var an douar evel en env. » Var gement-se, petra deuffe da veza eur beden great d'an Tad celestiel evit eur c'houarnamant ha ne raffe van pe fors ebet pe e ve santifiet hano Doue, pe ne ve ket, pe e teuffe he rouantelez pe ne deuffe ket, pe o ve great he volontez var an douar, pe ne ve ket; evit eur c'houar-

namant hag a raffe ar c'hountrol euz ar pez a zo merket er goulennou all euz ar *Bater*, da lavaret eo, eur c'houarnamant hag a stignfe stankoc'h al lasou a laka an den da gouëza en dentation, hag en drouc a zo dreist peb drouc, da lavaret eo, er pec'het ?

« Evit ar pez a zell ouz ar iun, a dra zur eun dra gaer eo guelet eul loden vraz euz ar bobl oc'h ober, anezhi he unan, enn devez caon hag eun devez pinijen. Mes ar binijen a gorf ne dal ket kement dirac Doue hag ar binijen a speret hag a volontez. Mar d'eo eta hor iun henvel ouz hini ar iuzevien, mar chom ato hor speret ahcurtet, petra bennac ma iunomp a gorf ; mar kendalc'homp da zifeu ar pez a zo bet coundaonet gant an Ilis ; mar talc'homp d'ar memes fals credennou, mac'h adoromp ar memes idolou, hor iuniou ne obtenint ket gras ha pardoun evit hor sperejou dizent, evit hor bolontéziou ne fell ket dezho ober pinijen. « Perac or beuz-ni « iunet ha n'o peuz ket sellet ouzomp, » a c'houlen an dud ? Hag an Aotrou Doue a respount : « abalamour, « d'an ampoent ma iunac'h, ho polontez ne felle ket « dezhi beza a unan gant va hini-me. »

« Evidomp-ni oll, kement ha m'emaomp ama, leveromp gant ar prophet : « Malheur dinn-me abalamour, « o veza m'emaoun o chom etouez eur bobl hag a zo « saotret he vuzellou, n'em euz ket ato va uuan rentet « testeui d'ar virionez evel ma tlien hen ober. Oll, ke- « ment ha m'emaomp, leveromp hirio d'hor Zalver, « evel an ebestel : « Aotrou, creskit ennomp ar feiz. » Rac c'houi eo Doue ar boblou evel m'az oc'h Doue an eneou.....

GABRIEL MORVAN,
Persoun Sizun.

Itroun varia Lourd.

SEIZVED DERVEZ.

Ar bobl souezet a heuliaz Bernadeta ; al lec'h ma jome ar c'homisser polis ne oa ket pell ; ar serjant a antreaz gant ar bugel, hag o lezel anezi he unan, a droaz evit sarra an or gant an alc'huez hag ar voral.

Eun neubeut goude Bernadeta en em gavaz dirag an aotrou Dominik ar c'homissær spountuz.

Eur bobl braz a c'hortoze er meaz.

An den a skiant pehini a ie da interroji Bernadeta, a zonje e vije es dezan dont a ben anezi, hag en doa e lavaret a vouez huel. Na grede ket ar pez a lavare an dud habil euz ar vro ; na grede tam e oa klan ar buguel, na grede ket kenneubeut e oa diskiant; klevet en doa peger brao a gozee ar buguel ha gouzout a rea ar pez a zonje an aotrou Dorouz ar medesin. Evintan na helle ket ar ver- c'hez dont d'en em ziskuez d'an dud ; mar oa hen eur moestr evit dizoloï al laëron, ne oa ket gouest da zizoloï guirionez Doue en eun dra burzuduz. Abalamour ma krede ferm ne oa ket iguir ar welidiguez, en doa lakeet en he ben dizoloï ar gaou-ze, ha rei d'an dud impi er c'hargou ha d'an dud all heb relijion, ar blijadur da c'hoarzin euz sotoni ar bobl fidel.

An aotrou Dominik eta, a reaz taol evez var peb kammet a ree Bernadeta, evit gouzout ha ne dea ket da gaout belek ebet euz a Lourd, pe euz eur barrez all bennag. Lakeet en doa soken eur personach da zellet en iliz gant piou e vije bet o kovez. Bugale ar c'hatekiz a goëssaë an eil goude egile bep pemzek-de pe bep miz, ha tro Bernadeta ne oa ket deuet c'hoaz. En despet d'he oll ijin, n'en doa ket allet dizoloï hag hen a vije tud o kuzulia Bernadeta ; sonjal a reaz neuze ne oa martreze nemethi kabluz. C'hoant en doa koulskoude da gridi c'hoaz e oa ar veleyen a du ganthi evit sèvel ar gaou-ze. Setu peurvuia doare an dud impi, an dud ep religion. Clask a reout ato caout ar veleyen o vankont en eun dra bennag, hag ober gaou outo.

Sellout a reaz koulskoude euz Bernadeta pa antreaz, gant he zaoulagat lemm ; mæz pehini a rentaz en eun taol daoulagad eun den mad ha kun. Hen pehini a gomze rust euz peb den, e oa kun ha deread e kenver merc'h ar meliner Soubirouz. Lakaat a reaz anezi da azeza ; hag evit he interroji e kemeraz an e ar euz eur guir vignon. Lavaret ez euz din, emezan, e velez eun intronn gaër er c'hao Massabielle, va merc'hik vad, lavar din hag en zo guir.

Achui a ree ar c'homzou-ze, pa zigoraz an or ; hag eun den a antreaz goustadig. An Aotrou Estrad oa reseour ar funcher var ar boisson, unan euz ar pennou braz a Lourd, hag eun den a skiant. An aotrou-ze a loje er memez ty, hag o clevont an trouz, hen doa c'hoant da glevont ar pez a vije goulennet digant Bernadeta, hag ar pez a respount-je. Sonjal a ree, evel ar c'homissaer, penaoz ar bugel e oa eur c'haouiadez. Sevel a ree he ziouskoaz pa oa lavaret dezan penaoz en em dromple var gement-se. An dra-ze a gave ker sod ma n'en doa ket kemeret ar boan da vont da velet. An aotrou-ze a azezaz en eur c'horn euz ar gambr ; Bernadeta na lakeaz ket evez eur an dra-ze.

Evel-ze en em gavaz eun test etre ar c'homissaer hag ar plac'hik a interroje.

Ar bugel, evit respount d'ar pez oa goulennet diganti, a zavaz en he za, hag o sevel var ar c'homissaer polis he zell ker kaër ha ken dinam, a lavaraz dezan el langaich ar vro, ha gant eun e ar lent pehini a ree muioc'h a nerz c'hoaz d'ar virionez euz he c'homzou, ar burzudou e oa pere e tremene he buhez, abaoue eun neubeut devezioù.

An aotrou Dominik he selaoue gant kalz a evez, o tiskuez dezi eun œr mad ha karantezuz. Bep eun amzer e skrive var enn tam paper a oa dirazan. Ar bugel a vele mad an dra-ze, ha ne ree van ebet.

Pa en doa aichuet ar c'hommissaer, goulen a reaz c'hoaz kalz a draou diganti, evel m'an dije bet eur blijadur vraz, ha kalz a zevotion ouz ho c'hlevet. Ober a ree he c'houlennou buhan ha buhan, evit lakaat ar bugel da goll he memor.

Hogen d'he oll goulennou, Bernadeta a respontaz hep spount, heb chom da zonjal pennad ebet, sioul evel eun den pehini e vije interrojet var an daolen a zo dirag he zaoulagat.

Pluen skanv an aotrou Dominik en doa merket ar pez a lavare dre ma komze.

Hag evit skuiza ha luia speret ar bugel, ar c'homissaer, o cheinch en eun taol drem ha langaich, a zellaz euz ar plac'hik gant eun ear rog ha spountuz.

Gaou a leverez, emezan, direiz hag evel drouk ennan, rouella a rez an dud, anzao dioc'htu ar virionez dirazoun, peotramant e lakin ar jendarmet da gregi enout.

Ar paourkez Bernadeta a oe ker stravillet, o velet ar c'homissaer deuet en eun taol evel-ze, evel pa vije bet o terc'hel etre he daouarn eur branken guë hag a vije deuet da drei en eun aëren beô. Hi oa leun a horrol ; chom a reaz koulskoude heb badoui ; chom a reaz sioul evel ma vije bet sikouret gant eun dorn pehini na hellet ket da velet.

Ar c'homisseer polis a zavaz en he za, hag a droaz euz an or, evit rei dezi da c'houzout penaoz n'en doa nemet ober eur sin hag a vije deuet ar jendarmet d'he c'herc'hat d'ar prizoun.

Aotrou, a respountaz Bernadeta gant eur galon leun a gouraich hag a zousder, pehini en eur plac'hik ken distler divar ar meaz a oa souezuz ha meulab meurbet ; aotrou, c'hui a hell lakaat jendarmet da gerc'hat ac'hanoun ; hogen na hellan lavaret nemet ar pez a lavaran : ar virionez eo.

Ni a velo an dra-ze, eme ar c'homissaer polis, en or azeza adarre, o velout penaoz ne servichfe da netra gourdrouz ar bugel burzuduz-ze.

An aotrou Estrad pehini a zelle sioul, mæz pehini n'en doa ket c'hoaz gret he sonch var ar pez a dremene dirazan, a oa souezet o klevet Bernadeta komz gant kement a nerz hag a virionez ; hag o velout pegen ijinuz e oa ar c'homissær evit dont a ben anezi.

Sempladurez eur bugel guirion a c'hourenne dirazan gant an nerz ijinuz euz ar c'homissær guën.

ANNA DE JESUS.

Ann Duk a Vourdel e Rom.

II.

Kannad ar Pales roeal, (1), o klevout edo ann duk a Vourdel e Rom, a gredaz e oa great goab anezhan, hag a bignaz var he gezek-braz. Ret e oa d'ezhan skriva d'e c'houaruamant ann enep kaer d'ar pez en devoa kemennet d'ezhan eun devez bennag a-raok. Hag evit eun den huel-savet, neket eun dra eaz anzao ez oar bet trec'het, goude beza great kana *Te Deum* ar gounid. Daoust da ze en em denna a reaz evel ma hellaz, enn eur ober fors trouz ha gourdrouz. Enn he lizer da vinistred ar Pales roeal, e lavare hag e aslavarre a zevri, penaoz ann Duk a Vourdel, o tont da Rom hep tremen-hent, en devoa great eur follentez a zen iaouank ha netra ken, eur gwir achapaden euz a behini en divije keuz, ha pehini a droje evit he zizenor ; hag en em garga a ree da lakaat he gas kuit euz a Rom, ma rea kement-se plijadur d'ar Palez roeal.

(1). Ar palez roeal a oa ti Loeiz Felep, hag a zo lekeat ama eleac'h Loeiz Felep he-unan hag he vinistred.

Ministred ar Pales roeal, ato prest, evel ma ouzor, da vont var ar benn anu taoliou kaer, a skrivaz d'ar c'hannad en devoa da c'houlenn ha da ober ma vije boutet ann Duk a Vourdel er meaz. Ar c'hannad a reaz he gefridi ; mes Rom na venne ket evel-d-han. Ar c'hannad a lekeaz gourdrouzou var benn he c'houlenn, hag an traou a droaz tu. Ne oa mui hano euz a eun digemer fall pe vad, great pe reuzet d'ann Duk a Vourdel, enor ar gear a Rom eo a oa da zifeun. Rogoui gouarnamant Bro C'hall hag hini he gannad a c'hlazaz ann holl. Ar Pap a reuzaz a grenn ober ar pez a c'houlenne ar Pales roeal, hag a respontaz d'he gannad evel-henn : « Rom a zo eul « leac'h a zigemer mad evit ann oll brinsed harluet euz « ho bro. Ar gear e deuz bet roet minic'hi d'ann Duk a « Orleann he unan, pa oa gwall gas var he lerc'h, na « zarro ket he doriou ouz mab bihan Charles X. »

Evit diskouez splannoc'h ar boan a reaz d'ezhan eur goulenn ken disleal, ha great gant fesouniou ken diorbit, ann Tad Santel a ziskleriaz anezhan he-unan, hep beza bet na pedet nak aliet gant den, e vije digemeret ann Duk a Vourdel gant ann enoriou dleet d'he renk. Er c'hiz-se kabined ar Pales roeal n'en devoe netra euz ar pez a c'houlenne, hag ann Duk a Vourdel en devoe ar pez ne c'houlenne ket.

D'ann dri var-n-ugent a viz du, e oe digemeret ann Duk a Vourdel, evit ar weach genta, gand hon Tad Santel ar Pab. Gouelet ho pije, ma vijac'h bet eno var al leac'h ; Gregor XVI na hellaz ket derc'hel var he deneredigez ; karout a reaz ar prins iaouank kerkent ha ma her gwelaz, hag he zourn benniget en em astennaz enn eur grena var he benn, da rei d'ezhan he vennoz ar binvidika. Kaera tra da welout gant daoulagad ar feiz ! Eun den iouank a naountek vloaz, mab bihan da gel liez a Roue, daoulinet dirak eur manac'h koz ha dister, ha dianaf d'ar bed araok ma pignaz var gador Sant Per. Al lean deol-ze, pehini epad he vuez hir, en devoa great ken alies he brederen a galoun var ar c'homzou-ma euz ar skritur sakr : *Avel avelou, hag avel eo pep tra !* a vele dirag he zaoulagad eur gentel veo var ar wirionez-se, mab bihan Loeiz XIV, heritour rouaned Bro-C'hall, hep tan na mann, deuet da c'houlenn lojeiz evit eun dervez bennak, dindan porchedou Rom hanter-zismantret.

Euz he gostez, ann Duk a Vourdel a oa reustlet holl, o welout kement a garantez enn he genver euz a berz Vikel Jezuz-Krist var ann douar. Biskoaz ne oe ken abafet na ken berr enn he gomziou. — Epad ma edo ar prins e Rom, hon Tad Santel evit lavarout mad na denne mui divar-n-ezhan nag he galoun nag he lagad. He holl dud e karg ho devoa urz da ober d'ar prins enor ha digemer mad e pep fe zoun hag he pep leac'h. Da c'houel an oll zent ha da c'houel ann anaoun, Herri a glevaz ann

offisou e iliz vraz Sant Per enn eul litrin a enor miret hep ken d'ar pennou kurunet. Eun offisour hanvet gant ar Pab evit-se, a oa karget da vont da glask ar Prins d'he bales, ha d'he ambrouga d'ar ger. — Ha pa bignaz ar Prins var volz-vraz iliz Sant Per, huella pez labour a zo e Rom, he hano a oe skrivet eno var eun daolen marbr, ar pez na vez great nemet e kenver ar brinsed a c'hoad roeal. Da c'houel Sant-Charles, Herri a glevaz c'hoaz ann offeren enn eul litrin a enor da behini e oe kaset, evel bepred, dre urz ar Pab. Ha dre unan euz an taoliou chanz-ze pere a sko sperejou ann holl, var al litrin-ze e oa skrivet ar c'homzou-ma euz ar Skritur Sakr ! *In tempore iracundiæ factus est reconciliatio.* Ar pez a zo :

E AMZER AR VUANEGHEZ,
HEN ZO BET ANN UNVANIEZ.

Ne oa ket awalc'h d'an Duk a Vourdel arruout e Rom, ret e oa d'ezhan kas da benn ar pez e oa deuet d'a ober di ; en em ziskouez d'ar bed, ha dismantr ar vrud a zistervez a glaske enebourien he di rei da gredi enn he enep. Dre c'hras Doue, mont a reaz gant han pep tra evit ar gwella. Ar wenn huel a behini e tiskenne, gwalleuriou he dud hag he walleuriou he-unan a rea c'hoant d'ann holl d'he welout, d'he glevout, d'he studia. Ann holl a glaske lenn var he dal ar pez en devoa sonj Doue da ober gant-han. Evel-se kentiz ha ma tigoraz ar Prins e zaliou da zigemeret ann dud, kement a ioa a vras er gear a Rom, ken romaned ken diavezidi, a vodennaz enn he balez, epad ma choume ti kannad Frans goullo ha didrouz. Doareou ann Duk, ken a gorf ken a spered a blije d'ann oll ; kement hini her guele her c'hare. Hag ar re ho devoe ann eur da gaozeal gant-han pa vije he-unan, na ehanent da veuli ar furnez euz he responchou, he wisiegez var bep tra, hag he venosiou frank e feat gouarnamant. *Roue dre c'hoad, gwiriou dre gannad ; pep den hevelep dirak ar Roue, evel dirak Doue ; Frankiz evit pep mad ;* chetu ar zonjou a bere eo leun he galoun hag he spered.

Ne oa ket diez he gavout nag he welout, pa eo gwir e valee bemdez dre Rom, ha var droad hag e kar, mont a ree da welout ann holl izignou hag ann holl labouradegou brudet, hep goulenn morse pe seurt sperejou tud a vije enn ho fenn. Eun dervez ma 'z ea da welout labouradek eul liver brudet, e oe lavaret d'ezhan. Eur republican euz ar re genta a gafot aze. « Petra 'ra ann dra-ze, « eme ar prins, Gall eo, ijin en deuz, en em glevout a « raimp. »

Ann huella tiegesiou euz a Rom a oa kendamouez etre-z-ho, da ober lid ha digemer d'ann Duk a Vourdel. Kerent Bonapart na oent ket ar re ziveza, hag eun niz d'ezhan a bedaz zo ken ann Duk da zont da choum d'he bales. Enn nosvesiou hag er bankejou-ze, roet enn enor d'ann Duk a Vourdel, en em gave ato ar pez a oa a uhella e Rom, ken euz a gear ken euz ar broiou a ziaveaz, hag ar re-ma a gase gant-ho d'ho bro ann testeniou ar re gaera divar he goust. Evel-se hirio enn deiz, daoust da be rouantelez euz ann Europa ez afac'h, ne glefot nemet eur vouez var ann Duk a Vourdel ; « Bourbon eo, ha « gwestl eo da zougenn he hano. »

Mar talie kalz d'ann Duk a Vourdel en em ziskouez d'ar gear a Rom, ha plijout d'ar beachourien gwiziek a ioa eno euz a bep bro, anaoudeghez en devoa da ober gant tud all, ha d'ar re-ma dreist pep tra e felle d'ezhan plijout. Kentiz ha ma oe digouezet e Rom, en devoa roet da c'houzout e Frans en divije gwelet gant plijadur he vignouned a Vro-C'hall o tont d'he gavout ar muia ar gwella. He c'halvaden a oe clevet, hag hep dale e tigouezaz stank ha-stank e Rom, ar Fransizien ar re huella. Ar c'houarnamant evel ato a glaskaz bihanaat herder ar beachourien birvidik-se, dre gant tregasta berz tud ar reiz-vro ; hogen ne c'hounezaz netra. Keariou a bez, evel Marseilla, a gasaz kannadureziou d'ar Prins. Marseilla a zavaz he hini gant tud euz a bep stad. Tud a skiant, tud a vrezel, tud a varc'had, tud a vicher. Ar gannadurez-ma eo a reaz ar muia a blijadur d'ar Prins ? He digemerout a reaz gant eun dereadeghez ar vrasa ? Ha ma tiskouezaz ober mui a stad ouz eur re bennak e oa euz ar varc'hadourien hag euz ann dud a vicher ? Poueza a rea enn he galoun ar boan ho doa bet ann dispignou ho doa great enn eur veach ken hir, hag he anaoudegez vad enn ho c'henver a ieaz beteg ann daelou. Ann demezell de Faveau, maouez a spered mar boe nikun, o veza var al leac'h pa zeuaz ann dud vad-se dirak ar Prins, na hellaz ket mirout da grial enn he estlamm : « Oh Doue, kaera taol-arvest ! »

Da zeiz kenta ar bloaz, 1840, e oe kountet e pales ar Prins oc'h penn daou c'hant a Fransizien. O veza ma choumaz ar prenestrou re bell hep beza digoret, meur a itroun en em gavaz klanv gand ar c'hôr a zave etouez kement a dud. Herri o welout-se, a lavaraz enn eur vous-c'hoarzin. « Lod en em glemm hag a lavar n'ho « deuz ket ear awalc'h, evid-oun-me, biskoaz n'em euz « tennet va alan easoc'h eget na rann ama ; ann dud-ma « o tont euz a Frans, ho deuz digaset d'in ear euz va bro, « biskoaz na lammaz va c'haloun em c'hreiz ker brao. »

Mar boe fouge gant an dud a ziaveaz bro beza gwelet, ha klevet an Duk a Vourdel, ar Fransizien a oa c'hoaz eurusoc'h. Digouezout a reant e Rom eun tammik melkoniet, aoun ho devoa n'ho divije ket kavet var dal ann den iaouank ann esperans kaer ho devoa gwelet enn he vous-c'hoarz a grouadur. Hogen pa weljont splannoc'h eget biskoaz donezonou Doue var-n-ezhan, ho levenez a oe bar. Distrei a rejont d'ar gear, laouen ha kountant, ha mall gant-ho diskleria d'ho c'henvroiz ar pez ho devoa gwelet ha klevet.

Neuze ann aotrou Frayssinous a skrivaz ar c'homzou-ma d'he skolaer roeal : « Ann holl draou a glevann la-« varet ac'hanoc'h a ra d'am c'haloun eur blijadur vraz. « Karet e viot mar bezit roue ; keuz a vezo d'ehoch ! « ma na vezit ket. »

H.

Al Lys pe C'hoar Mari a Jesus.

Pa e devoa gallet Martha en em denna euz he frizou

ez eas rag eün da barrez X..., hag e tigouezaz eno pa edo an Aotrou Person oc'h echui he oferen. Mont a reas var he lerc'h d'ar sacristiri, hag her pedas da zont d'he silaou er gador gofez. Neuze eleac'h cofez, e contas d'ar belek kement a ioa digouezet ganthi.

Ar beleg he c'hasas d'ar presbital evit he c'huzet, rak gouzout avoalc'h a rea e vije clask dezhi, hag e teujet ep mar d'ar bourg eleac'h ma c'houiet e devoa digaset an aour laeret. Gouscoude evel ne voa ket c'hoas sclear an deiz pa voa digouezet, e c'hellet esperout ne vije bet guelet gant den ebet. An Aotrou Person hag he ratez a c'hourc'hemennas d'ar plac'hik chom ep en em ziskuez ; ha pa deuje tud, mont d'en em guzet en eun toul dindan an deleziou. Neuze e rejont ho zonch d'he c'has da di leanezed sant Joseph e kichen Paris, rag he c'has da di he c'herent ne dalie ket sonjal hen ober.

Antronoz eta an Aotrou Person a lavaraz he oferen abred, a gemeraz eur c'har goloet, a lakeas Martha e gouelet ar c'har, hag araok ma voa deiz, e voant er meaz euz ar bourg o vont varzu Paris. Da c'hoec'h heur e voant digouezet e couent sant Joseph. An Aotrou Person en em glevas gant ar superiorez, ha Martha a chomaz eno evel pansionerez. Eul leanez iaouang a voue carget d'he c'hempen, d'he guisca ha d'he c'hentelia.

En dervez-ze e voa salud e chapel ar Gouent, ha Martha a voue souezet bras gant kement a vele hag a gleve ; biscoas ne doa guelet netra ker caer hag an aoter var behini e roet benedicsion ar Zacramant ; biscoas ne doa clevet netra ken dudiuz evel an Ogrou pe an *Harmonium* sonet gant unan euz al leanezed. Souezetoc'h e voue c'hoas pa zejot da goan. Eul leanez iaouang a zavaz er gador, hag a lennaz epad ar pred buez santez Marina. Kementse a blijas meurbet d'ar verc'hig, ha silaou a reaz ar vuez-ze gant ar brasa evesdet.

Goudeze e zejot adarre d'ar chapel evit ar pedennou dioc'h an nos, ha neuze da gousket. Al leanez a ioa carget anezhi he c'hasaz hag a ziskuezas dezhi eur guelé kempen, ridochou guenn varnezhan. Dridal a rea calon ar plac'hig o velet evelse pep tra ha pep heur reizet a zoare. Gouscoude en nosvez-ze ne gouscas nemeur. Dont a reas da zonch dezhi euz he c'herent ; marteze n'ho guelje mui. Neuze e reaz eur pennad gouela, hag e lavaras meur a vech : *Red eo din eta dougen va c'hroaz hag heuilla Jesus-Christ.*

Antronoz Martha a voue dihunet gant son eur c'hloc'h ; evel ar bansionerezed all en em viscas buan ha sioul, evit mont neuze d'ar chapel evit ar pedennou dioc'h ar mintin. Goudeze da zijuni ha d'ar c'hlas.

Martha e devoa bet ato c'hoant da zeski ; gouela e devoa great pa voa bet tennet euz ar scol eleac'h n'oa bet nemet tri pe bevar miz. Evelse en em lakeas brema da studia ha da boania da zeski guella ma c'helle.

An dervez kenta e scrije bevech ma tigoret dor ar c'hlas, ha ma teuet da c'helver unan bennag euz ar scolaerezed. Caout a rea dezhi oa he zud o doa gouezet peleac'h edo hag a ioa deut d'he c'herc'hat.

Vardro creisdeiz e teue lein ar scolaerezed ; goudeze ho lezet da c'hoari eur pennad el liors pe da vale, en disheol, dindan ar guez charm. Martha n'oa ket troet oc'h ar c'hoari, hag a chome da bourmen gant al leanez iaouank carget anezhi.

An eil dervez a dremenaz er Gouent edo sul ar sacramant vihan, hag oa gouel bras gant oll dud ar Gouent. Prosesion ar sacramant a dlie beza great dre aleziou al liors, hag evelse ez oa prez var an oll oc'h ober repozouerou, o testum bleuniou da deleur var an aleziou dre gement leac'h ma tlie hor Zalver tremen.

Guelet oc'h eus-hu biscoaz eur vanden vugale glan ha dinam, carget da gempen he hentchou da Roue an Env hag an douar ? Me ho les da zonjal pebez prez ! Ar re vrassa a gempenne ar repozouerou dindan, na petra-ta, ren al leanezed. Lod all, ar re o devoa muia speret hag ijin, a renke ar bleuniou var ar guenodennou, hag a rea gant ar bleuniou-ze, ama eur groaz, ahont eur galonen, e leac'h all diou galon en eur gichen, calon Jesus ha calon Mari, e leac'h all c'hoaz, eur gurunen pe eur stereden ; ar re ne c'hellent ober ken, a gerc'he bleuniou d'ar re all, hag e c'hellit cridi, ne chomas nemeur a vleun oc'h ar bod e liorz al leanezed.

Ar brosesion a lakeaz eun heur da ober an dro d'al liors. Daou ean a reaz el leac'h ma voa savet diou aoterig evit he zigemeret. Ar scolaerezed, laket var diou reng, a zouge pephini eur piled en eun dorn hag eur bokedik bleuniou en dorn all. Martha e devoa caset ganthi eul lilien epken, rak sonjal a rea el lilien-ze a ioa bet da genta penn abeg a gement a zigoueze ganthi brema. Martha n'oa bet biscoaz en he buez ken euruz ha m'en em gave eno en dervez-ze. Caout a rea dezhi beza er barados. Goulen a rea oc'h Doue a greis calon ar c'hras da chom pell amzer en ti-ze.

G. M.

Hor pidi a rer da lacat er gazeten ar pennadik guerssma :

Ton : *Va é'halon a zo faillet.*

Eun dervez en eur dremen dre guered ma farrez,
E voue mantret va c'halon gant an dristidiguez,
Guelet em boa el leac'h-ze daou vugel o vouela
Eur verc'hik dek vloaz anter hag eur potrik seis vloa.

An daou grouadur iaouank pere am euz hanvet,
Voa o sellet oc'h eur bez e cornig ar vered ;
Goulen a ris diganthe petra glaskent eno,
Hag o devoa respontet : hon tad, hor mam maro !

Allas raktal m'oâ santet, pa gleviz ar goms-ze,
Eur boan 'vel eun taol contel, e gouelet ma ene ;
Rak dioc'htu em oa guelet e voant daou vinor kez,
Ha n'o doa mui er bed-ma tad na mam e buez.

Kerkent eus va daoulagad e tired an daelou,
Pa zonjen stad truezuz ar vinoredigou,
Pere o deuz ar goaleur da goll ho zud abred,
Calz anezo a veler tol distol dre ar bed. Y. CLEC'H.

Penso al lestr-tan (Ville-du-Havre).

Scrijusa tra eo eur pense, e creiz ar mor, pa veler eul lestr, a zo kement a dud varnezhan, o vont d'ar gouelet, hag an dud keiz o vont da goll ho buez ep ma ve moien ebet d'en em savetei !

Evelse pebez taolen scrijuz a dremenas var al lestr-tan *Ville-du-Havre* pa voe stoket ha crevet gant eul lestr saos ! Ar c'habiten a grias ! an oll var ar pont ! Kement hini a c'hellaz a zavas buhan var ar pont ; calz avad ne c'heljont ket sevel, rak caout a rejont an deleziou torret ha discaret.

Epad ma roe ar c'habiten he urziou gant he gorn, eur vanden verc'hed a ioa en em zestumed var ar penn varlerc'h euz al lestr, hag a bede caloneg hag en em gourache da vervel. Eur belek catolig a ioa eno ive, hag a iea euz an eil banden d'eben, o rei an absolven da gement hè goulenne. Ar guel euz ar vandeu verc'hed-ze o pidi a roe calon d'an oll, ha den ne grie. Euz a dric'hant trizek, eis ha pevarugent epken a voue saveteet, chomet var ar mor pa zeaz al lestr d'ar gouelet, ha destumet gant al lesr saos en doa great an taol ha gant eul lestr all.

— Penaoz oun chomet e buez, eme unan euz ar re zo bet saveteet, ne oufen ket hen lavaret. En em gaout a ris var ar mor ne ouzon ket penauz, hag em oa gallet caout crog en eun tam coat pehini am dalc'he va gorre an dour. Goude ez is da steki oc'h eun doare fons bak ; toen ar gegin oa, ha gant poan avoalc'h e c'hellis cripat varnezhan. Ac'hano e velis traou scrijus. Eun daolen meurbet truezuz a ioa en dro din.

Guelet a riz, eur pennad diouzin, eur vern hag a ioa ouspen ugent den crog enhi. Mont a reant d'ar gouelet an eil varlec'h egile, ha ne voa mui chomet nemet daou, pa c'hellaz eur vak dont beteg enho d'ho savetei. Ne glevet nemet ar c'homzou-ma : *Saveteit ac'hanon ! saveteit ac'hanon ! ô va zad ! ô va bugel !* Neuze eur c'hri a zizesper bennak, ha dreist oll mouez spontuz ar c'houagou.

Eun itron euz a Chicago a velas pevar c'hrouadur dezhi o vervel dirag he daoulagad. Pa voue saveteet he unan, e felle dezhi, en he dizesper, en em deleur er mor, ha mil boan a voue o viret outhi d'en em strinca enhan.

Pa edo al lestr o vont d'ar guelet, e veljot eur plac'h iaouang o sevel euz a unan ar c'hamprou. Astennet oa he divrec'h ganthi o crapisa oc'h ar pont. Kerkent e voue clevet eur stracaden, eur picol planken a goezas var he divrec'h hag ho flastraz ho diou.

Ar plac'h kez a grie : siouas ! sicour enhan' Doue ! He mam a lamas d'he zicour, hag a grogaz en he diou vrec'h torret o clask he zacha ganthi. Mes ar boan a ioa ker cris ma crie : Oh ! va list da vervel ama !

— Nan, nan, eme ar vam, kemer courach ?

Mes, etre daou, ar pont euz al lestr a ioa cuzet dindan an dour.

Saveteet ez euz eun itron hag a neue evel eur pesk, eur zac'hat aour ganthi stag oc'h he gouzouk.

Larcoc'h e voue guelet eun den o poania en dra c'hel le o clask sevel var eur planken ; dont a reaz a benn da zevel varnezhan ; mes ar mor a boulze ar planken pell diouzomp. Guelet e voue an den kez oc'h ober sin ar groaz hag o riscla er mor divar he blanken.

Etouez an dremenidi, e voa eur c'habiten a vorreuz ar stadou unanet ha teir verc'h dezhan. Unan euz he verc'hed hag en a zo bet beuzet ; an diou all zo bet saveteet.

Pa edo al lestr o voueledi, e kimiade dioc'h he vugale ep diskuez tam strafuil.

— Va merc'h, emezhan d'ar gosa anezho, *santout a* ran e teui Doue d'ho savetei, c'hui. Kemerit courach eta ha sonjit aliez en ho tad !

E guirionez, diou euz ar c'hoarezed-ze zo bet saveieet ; an drede zo bet beuzet gant he zad.

Meur a hini o deus guelet ive var ar mor eun doare baraz a ioa enhi eur bugelik pemp pe c'huec'h vloas. He vam, credabl, e doa he laket eno, hag a ioa bet beuzet he unan.

Ar bugel ne vouele ket. Sellet a rea en dro dezhan, hag e croge guella ma c'helle, gant he zaouarnigoù e bord ar varas. Mes ep dale an houliou mor her poulzas ne ouzer ket peleac'h.

Dioc'h ma leverer, al lestr saoz en doa crevet al lestr *Ville-du-Havre*, hag en doa saveteet eun nebeut euz an dud a ioa enhan, a zo eat ive da vouelet ar mor araok digouezout el leac'h m'en doa da vont. Hogen ama martoloded ha tremenidi a zo bet eürusoc'h, rag oll o deus gallet en em savetei var eul lestr all en em gave a dost dezho.

An aotrou Bourdet, person Plovan, zo maro er sizun dremenet.

An Aotrou Guillerm, person Santos, zo maro ive en dervezion diveza-ma.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion Jeneral evit mis Kerzu.

Donedigez ren Jesus-Christ.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *13 Kerzu.*		Pont-n'Abat. — *14 Kerzu.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	35 lur, 28 c.	Guinis.....	36 lur, 25 c.
Segal.....	26 lur. 90 c.	Segal.....	25 lur. 33 c.
Eiz.....	22 lur, 24 c.	Eiz.....	22 lur. 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 30 c.	Ed-du.....	22 lur. 50 c.
Kerc'h.....	19 lur, 36 c.	Kerc'h.....	20 lur. 50 c.
Avalou douar	6 lur, 00 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moullér an Escopti.

Dissadorn 27 Kerzu 1873. N° 465 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta gazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper D'an Aotrou* de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten à dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 27 Kerzu 1873.

Eur c'helou meurbet glac'haruz am euz da rei hirio da lennerien Feiz-ha-Breiz, kelou glac'haruz evit kement o deuz anavezet an hini ma vouelomp dezhan, mes ne oufe beza glac'harusoc'h evit den, eget evit an hini a scrif kement-ma :

An Aotrou de Leseleuc, escob Autun, a zo maro, dimeurs da noz, 16 a viz kerzu. Eur maro trum en deus bet ; ar c'helou digaset ama a lavar eo maro dre eun taol goad, hogen credabl eo ez eo eur voazen torret er galon eo e deus roet ar maro dezhan. Divheur eo bet beo goude beza bet scoet, hag ez eus gallet rei dezhan he sacramanchou.

Evelse an Aotrou de Leseleuc ne d'eo bet escop nemet dek mis, rak sacret eo bet ama d'ar 16 a vis c'huevrer.

Sonjal a reat, pa voue hanvet da escob, en devoa Doue her choazet evit ober eur vad vraz en he ilis ; rag eun den eveldhan, ker goueziek, gant eur speret hag eur galon evel en devoa, en doa eur c'hallout vras var an oll sperejou. Hogen Doue ne varn ket evel an dud. Lavaret a c'helfet n'en doa Doue he c'halvet de veza escob Autun nemet evit he lacat e penn ar pelerinach caer a zo bet eno en hanv-ma en henor da galon Jesus, nemet evit digemeret ar bandennou pelerined a zo bet eno gant beleien hag eskibien a bep corn a Frans ha zoken euz eur broiou all, pelerinachou hag o devoa laket rei dezhan an hano a *eskob ar Galon-Sacr*, hag a zo bet ive marteze penn abek d'he varo dre an oll skuisder en deus bet eno epad meur a viz. Doue a zo en em gontantet euz a gementse, hag en deuz he c'halvet evit he recompansi.

Gouzoup a reamp ne voa ket cre iec'het an Aotrou de Leseleuc er mare ma voue hanvet da escop hag epad an amzer ma voue o c'hortoz ar sacr ; he glevet em eus va unan o lavaret en em gave dinerzet hag evel coseat oll abaoue eun nebeut miziou ; pa zeo deut ama avad, e creiz an hanv da ober eur bale da velet he vam hag he vro, e cave d'an oll e voa deut he ners dezhan ha starteet he iec'hed. Evelse ne voa den o c'hortoz eur c'hieleu ken ankenius, hag an oll zo bet strafuillet oc'h he reseo.

N'em eus ket izom da alia lennerien Feiz-ha-Breiz da bidi evit an Aotrou'n escop de Leseleuc. Pe ger santel bennak ma ve bet buez eun deu, e c'hell gouscoude caout izom a bedennou. Ar re a gar ar gazeten vrezonneg a zo dleour dezhan, rag hen eo a c'heller da lavaret, en deus fontet ar gazeten ma ; hen eo en deuz he reizet hen eo en deus laket he scrifa evel ma rer ; ha ma n'en deus ket skrivet he unan enhi aliez, en deuz ato, keit ha m'e bet ama, renet dre he aliou an hini zo carget d'he scrifa.

Ervez an *Impartial*, mam an Aotrou de Leseleuc, beo c'hoaz ha kendalc'het ganthi he oll skiant daoust d'he dek vloaz ha pevarugent tremenet, e deus great da Zoue ar sacrifis euz he map gant ar memes courach ha gar memes ners calon evel m'e devoa great pa zeas da veleg, ha pa zispartias diouthi evit beza escop Autun. Ar gristenez-ze cre a galon, ar gristenez-ze euz ar vouenn goz, e deus sammet ep gina ar groas pounner a lakea c'hoas Doue dezhi var he discoaz araok kuitat ar vuez-ma.

Setu ama, var maro an Aotrou'n Escop de Leseleuc, eul lizer scrifet gant Aotrou Escop Kemper ha Leon da veleien he escopti :

Aotronez ha Kenoberourien ker,

Iliz Autun zo e canv. An Escop e doa roet Breiz dezhi brema ez euz eun nebeut miziou, hag a gomanse da garet dre ma velc enhan ar c'haera kaliteou a speret hag a galon, an aotrou de Leseleuc de Kerouara a zo maro. Lamet eo digant he ilis dre unan euz an taoliou trum-ze a sco avechou ar Brovidans evit deski deomp e tleomp beza ato prest da vont dirak Doue hor barner.

Pe gen trum bennak ma cavomp ar maro-ze a lam digant escopti Autun he c'henta pastor a c'hortozet

kement a zervichou diganthan, ne d'eo ket deut gouscoude, ep ma vije oc'h he gortoz an hini pehini, epad he vuez n'en doa ken c'hoant nemet da ober bepret bolontez santel an Aotrou Doue, da ober ato gant fidelite ar gark fiziet enhan. Oll oc'h euz anavezet ha caret an Aotrou'n Escop de Leseleuc, hag oll couls ha me e c'houzoc'h ne glaske nemet he zever. Bez'ez oa eùz a unan euz ar vouennou tud-ze henvel oc'h ar batriarched coz e pere ar feiz christen e deus poulzet griziou ken doun ma ne c'hell barr amzer ebet he discar ha ma toug ato frouez aleiz a nerz hag a zantélez. Plijadur en doa o comz euz a feiz he vam, cre evel eur goaz ; he gelver a rea « ar vaouez nerzuz, ar vaouez santel, savet dre he feiz coz dreist an natur, hag a c'houzanve ar c'hoervder euz eun disparti evit mad, evit ar blijadur a gaf an eneou eün o sacrifia pep tra evit Doue hag he ilis santel. »

Goude beza tremenet he iaouankiz el labourou ar re denna, pa en em zantas galvet d'ar velegiach, ez eas da bunsa ar skianchou sacr euz a genteliou ar brofessored gouezieg a Rom, hag e voue beleget e Sant-Ian-Latran.

Distrei a reaz en ho touez, Aotronez ha Kenoberourien ker, he galon douget a vraz evit cador Sant Per, ha trubuillou vikel Jesus-Christ a dlie c'hoas rei mui a nerz hag a vuez d'ar zantimant-ze. Rag an eneou braz a gresk ho ners pa vezont galvet da heuilla ho mestr en hent ar groas. Rak ne c'houlenne ken nemet lacat ar re her silaoue da bleustri eveldhan ar c'henteliou hag ar zantimanchou a ioa eat, e Rom, ken don en he speret caer hag en he galon ken din euz eur belek.

E peleac'h bennag her c'havet, pe er c'hlouerdi braz o lacat e calonou ar glouer iaouang ar sonjezonou braz a zigase dezhan he garantez evit an ilis, pe er gador a virionez, o coms freaz ha distagel ar brezouneg, o rei d'ar bobl à vode en dro dezhan kenteliou an aviel, ato e cavet enhan eur galon hag a glaske c'hoeza er c'halonou all an tan a ioa en he hini. He goms gallouduz a iea don en eneou, ha santout a reat, dindan an doare prezek-ze ker cre hag a c'heljet da gemeret evit comzou eun den helavar, ne voa nemet calon birvidig eur beleg a glaske lacat an oll da anaout ha da garet Jesus-Christ.

Pa voue hanvet da Escop, e santaz ar beac'h pounner euz ar garg a lakeat var he ziscoas. Test omp bet euz he nec'hamant hag euz an aoun e devoa he ene pa dostea an heur da gemeret ar gark strafuillus-ze. Sonch on eus pe gen drouk livet oa ha peger feaz en deis ma voue sacret Escop. Ne ket an disparti à voa red dezhan da ober dioc'h he vam vad, dioc'h he gerent ha mignoned, dioc'h Breiz a garie kement, eo a rea he vrasa nec'hamant ; mes ar guel euz a zeveriou, euz a boaniou eun Escop, hag evit comz eveldhan, *ar c'hoervder en deuz eun escop da lonca o velet an eneou e danjer* en amzeriou diez on eus da dremen, setu ar pez a ranne he galon, hag ar pez a dlie, abenn eun nebeut miziou, echui d'he bruzuna.

Escopti Autun hen digemeras gant carantez. Eüruz e voue o velet e cave calonou da respont d'he galon. Ep dale pelerinachou Paray-le-Monial a ziskuezas d'an Europ oll pegement e carie an iliz hag ar Frans, pegen douget oa evit ar galon sacr a Jesus. Ne espernas skuisder ebet evit tenna varnomp trugarez an Env dre ar muia pedennou possubl.

Evelse ive, Aotronez ha Kenoberourien ker, on euz ar fizians dous ez eo evit he recompansi euz ar c'hloar en deus laket da rei d'he galon sacr eo e deut Jesus-Christ da c'helver davethan an Escop a voueler dezhan hirio en escopti Autun hag en escopti Kemper ; an daou escopti zo unanet dre ar memes glac'har. Ma en dele c'hoaz eun dle bennak da baea da justis Doue, ho pedennou hag hoc'h oferennou a deui abenn a gementse. Recommandi a reomp he ene d'hoc'h anaoudegez vad ha d'ho carantez evithan.

Digemerit....

† D. ANSELM
O. S. B.
Escop Kemper ha Leon.

Eur Pelerinach e Rumengol.

Da bep mare ez eus hano a barresiou o vont pe bet e pelerinach da ilisou ha chapeliou brudet ar Verc'hez Vari. Dic'hallout dreiza e-unan, ar c'hristen a c'houlen sicour digant mam Doue, ha carout a ra mont da zaoulina dirac e imach benniguet evit pedi ar vam vad-se da rei scoazel d'ar religion hag ive d'ar Frans, merc'hhena an Ilis, a enep maliç an drouc-speret hag an dud dizoue. Ia, guelet a rer ar gristenien calonec guech e Lourd, guech er Salet.....

Itron-Varia Rumengol ne vez quet disonget quen nebeut. Lennerien *Feiz ha Breiz* a vouar peguen caër a oa ar processionou eat dy d'an 9 a viz du, ispicial hini Plougastel-Daoulas.

Procession Sizun, d'an 8 a viz guengolo, na oa quet nebeutoc'h caër, petra benac ne zeus quet bet comset anezi er gazetennou.

Da c'houel Maria an asvent, e oa tro parres Hospital-Camfrout. Var ho goulen, an Autrou Person en deus conduet e barressionis da Rumengol e pelec'h en deus offerennet evitho en devez-se. Ar procession e deus gret e zro mont dont var sao hed an hent hag o cana hymnou, litaniou ha canticou. Ar barres casi oll en em gave, goazet ha merc'het, coz ha yaouanq. Ar c'hroaziou ha diou vaniel nevez a oa douguet gant ar pennou quenta eus ar barres ; cren bugale a zougue un niver bras a guitonou. Eur gaër a oa guelet ar procession-ze, hag an urs ar vella a so bet miret enhi.

Guelet so bet tud deut var an hent en intantion da insulti ar belerinet, mes n'ho deus quet credet lavaret gric. Ar procession a so erruet en distro, var dro 4 heur, en ilis parres, e pelec'h ez eus canet eur c'hantic en enor d'an Intron-Varia quellou mad, patronez eus ar barres, ha goude peb unan a so eat d'ar guear scuis

eun tamic, mes laouen ha contant eus ar pez en devoa great en devez-se. T.

En eur gazeten hanvet *ar Pelerin*, e lenner an drama :

Meur a hini euz ar re zo boas da scrifa deomp a lavar ez eo en em ziskuezet ar Verc'hez meur a vech en eur geriadennig e Departamant ar Girond, e Fontet, e kichen Reol.

An hini e deus bet ar c'hras da velet ar Verc'hez santel evelse a zo bet pareet euz eur c'hlenvet marvel gant an dour euz a feunteun Lourd. Pareet eo goude beza guelet teir guech ar Verc'hez, ha pareet eo bet en eun taol.

D'an 21 a vis Du, e contet e devoa ar Verc'hez a neuze en em ziskuezet teir guech ha tregont. En dervez-ze en em ziskuezaz epad ma zoa pevarzek den ha c'huec'h ugent var al leac'h, hag e voue guelet epad pevar minut varnugent. Great e voue a bep seurt d'an hini he guele, ep gallout ober dezhi distrei dioc'h ar pez a vele.

Ar guechou kenta ma en em ziskuezaz, ar Verc'hez santel e doa discleriet ar chenchamanchou a dlie digouezout e mis. Mae diveza, hirio e tiscleri traou pounner, hag oc'h asuri e fell dezhi savetei ar Frans, en em glemabalamour ne beder ket avoalc'h. Alia a ra dreist oll lavaret ar chapeled hag ober navedou.

D'ar 24, pa ne voa den var al leac'h, e deus guelet ar Verc'hez eur pennadik bihan. Gourc'hemennet e deus dezhi ober eun naved da gomans an 30 a vis Du, ha da echui deis gouel he c'honsepsion didach ; hag e tisclerie dezhi he guelje adarre en dervez-ze.

Gourc'hemennet e deus dezhi lavaret petra e doa guelet ; hag e lavare ouspen e vije cals iud en deis-ze var al leac'h, hag e teuje meur a hini da zistrei oc'h Doue.

Ar vaouez a lavar e deus guelet ar Verc'hez a zo eur vaouez devod, a leverer, eur gristenez eün ha didroel ; hogen ken ne devezo comzet an ilis ne c'heller rei ar c'heleier-ze nemet evel eur brud a zo skignet etouez an dud.

Lyon. — Naontek vloas zo en deus discleriet evit mad Pii nao e voa Mari consevet ep pec'het. Abaoue e solanizer bep bloaz an deis-ha-bloaz euz ar gouel-ze e chapel ar Fourvier, e kichen Lyon. Biscoaz an deiz-ha-bloas-ze n'oa bet caeroc'h evit er bloa-ma ; kær Lyon a ioa goulaouet oll, hag an amzer a ioa ker brao ma voa eun dudi guelet ar goulaou-ze o lugerni e pep leac'h. Skeuden ar Verc'hez a ioa evel pa vije en tan, ha dindan ar skeuden e lennet ar c'homzou-ma e lizerennou tan : *Lyon da Vari !*

Lyoniz a ioa eno oll, o kemeret perz er gouel-ze hag en henor a rentet da Vam Doue. Mar doa unan bennag ha ne felle ket dezhan diskuez he feiz, pe a glaske diskuez n'en doa ket, an niver-ze a ioa bihan. O velet traou evelse an dud difeiz a scrign ho dent, hag er bloa-ma e c'hellont lavaret adarre ar pez a lavarent varlene :

Biken ne raimp netra gant Lyon ! Esperout a reomp da viana ne deuint morse abenn da lamet ho feiz digant tud ar gær-ze. G. M.

Nedelek, e troad ar Sinaï.

Gouel Nedeleg a zo caer e pep corn euz ar bed. An nosvez-ze a zo caret gant kement a zo christen ; piou ne garfe ket an nosvez a zigas da zonch dezhan euz a eun Doue o c'henel ; eun Doue en em c'hreat den evit he zavetei ?

Hogen mar deo caer ar Pelgent e peb bro gristen, ez eo caeroc'h c'hoas var ar mor, a vel d'ar menez-ze ken brudet divar behini e roas Doue he lezen d'ar bobl a Israel.

Bez'edomp, eme an hini a scrif kement-ma, var eul lestr tan euz ar re vrasa. Avel foll ha barrou amzer a ioa bet en derveziou araog, hag oamp skuis maro. Hogen a benn nos Nedelec oa soupleat an avel ; al laouenidigez a ioa deut en dro, hag hor skuisder or boa ancounac'het.

An Env a ioa glaz, ar stered a lugerne hag a ioa evel diamanchou da velet e gouelet ar mor. N'oa ket eun tam conmoul o c'holo an oabl, hag ar zell a c'helle mont en eun doare bennak beteg ar barados dre greiz an Astrou. Ar mor a ioa sioul, hag e velet varnezhan eur roudennad tan a lakea al lestr da zevel dre ma tremene.

A ziou deomp e velet eur menez huel, ar beg anezhan a vije lavaret a douche oc'h ar stered. Eno eo ene em ziskuezas Doue da Voizez ; eno eo e roaz he lezen. Ar Sinaï eo a ioa dirazomp.

Var ar pont, eun nebeut martolòded a zave eun aoter. Eun daol, gant eun douzier guenn evel an erc'h, ha daou gantolor gant diou c'houlaouen goloet gant gwer ; n'oa ken. Mes var al lestr-ze nag hen a ioa an dra-ze bras, caer ha dudius ! Adren an aoter e voa pavillonou gant eur groaz er c'hreiz.

Pa voue scoet ar c'hart araog anternoz, e savas tousmac'h e kement combot a ioa el lestr. An tad M... a veljomp o tont, guisket ganthan he ornamanchou oferenna, hag ar c'halir etre he zaouarn. Pebez drem respectabl en devoa an tad gant ar bouchadou bleo guenn oc'h heja var he dal ! An oll a stoue ho fenn dirag ar missioner a zo abaoue tregont vloaz o vale dre ar bed, o prezek d'ar bobliou aviel Jesus-Christ.

An tad M... en deus baleet euz an eil penn d'egile euz ar Chin, euz an Indez, euz an enezi. Staget eo bet oc'h ar groas var aodchou an Afrik ; scourjezet eo bet e Sang-Hai, hà prizoniet e Kachemir ; e Tien-tsi en deus douget epad daou viz ar skeul c'houzouk. Epad tregont vloaz en deus gouzanvet, gourinet, labouret ep ean ebet ; ha goude beza labouret epad keit amzer hai ganto kement a skuisder, en deuz evit oll danvez eun soudannen gignet, hag eur chapeled corail roet dezhan gant hon tad santel ar Pap pa zeas da c'houlen digant vikel Jesus-Christ beza lezet da vont d'an Ton-King.

Evel a velit, an tad M... a zo unan euz ar vrini du di-

breder-ze pere, ervez an dud difeiz, a zo o lardagant c'hoezen ar bobl ! Lod a gaf dezho ez int mad e kenver an hevelep tud pa na reont nemet ho gelver tud diskiant.

Eun taol taboulin a voue, hag ar beleg a gomansaz an oferen.

Kement den a ioa el lestr a ioa eno var ar pont dirag an Aoter, cabiten, ofiserien, martolodet, oll en ho brao, hag ive an oll veachourien ha tremenidi, paour ha pinvidik. An oll a ioa stouet dirag an aoter o pidi.

Al lestr coant ha kempennet a zoare, a neue var ar mor evel eur sign, dispag he zionaskel ganthan, me lavar dispag he voueliou guenn, hag he chiminal o loskel bouilladou moged gris.

Ar mor a ioa didrous, sioul ; menez Sinaï dirazomp : Ne velemp ket evit guir a zioc'h ar menez ar goumoullen tan ha moged her goloe pa zavas Moizes varnezhan ; mes an houillou-mor a eonenne, hag euz an eonen e save flammou tan ; ar pez a rea eun daolen dudius meurbet da velet.

Va c'halon a zride, ha ne ket va hini-me epken, rak guelet a rean eno martolodet, tud calet gouscoude, hag a ruille beradou daelou var ho divoc'h.

Neuze e sonjen ; brema va zud a zo ive er pelgent, en oferen a anternoz. An iliz a zo kempennet caer, leun a c'houlaou, ha tregarni a ra gant son an ogrou. Ama gouscoude on eus caeroc'h taolen ; ama on euz evit goulaou ar stered euz an Env, ha neuze, en dro deomp, ar flammou tan a zao euz an tarziou mor hag a velomp o sevel a bell hag a dost evel pa falfe dezho hor saludi dre ma tremenomp. Evit ogrou on euz an trous-mor a zo ato cre he vouez pe ger sioul bennag e ve ar c'houagou.

Dont a ra ar gorreou ; ar c'hloc'hik bihan a zon ; Jesus a zisken en hon touez ! Ne zisken ket, evel ma reas var menez Sinaï, evel eun Doue oll galloudeg, evel eur mestr a deue da rei he lezen ; disken a ra evel eun Doue salver a deu da c'houlen hor c'halonou ha da zavetei an eneou. D'ar mare-ze euz an oferen e caner peurliesa e pep parrez eun Nouel evit saludi donedigez ar mabik Jesus. Ama ive an daou vartolod a responte an oferen, en em lakeaz da gana eun Noel gant eur vouez hag a lakea ar mor da dregarni a bell. Hogen sonjit pebez taol a scoaz em c'halon pa ho c'hleviz o cana evelen :

Silaouit eun Noel, pe eun nevezinti,
A ro eur sujet bras deomp d'en em gonsoli,
Ar c'hinivelez eo euz hon Redemptor ker,
A zo deut er bed-ma evit clask ar pec'her.

An daou vartolod a ioa euz a Vreiz izel, hag a gane, var ar mor ruz, an Nouel-ze ken anavezet en ho bro.

Me ive am oa clevet meur a vech cana an Nouel-ze ; hogen biscoas n'en doa scoet va c'halon evel ma reas neuze ; mont a riz, evit doare, er meaz ac'hanon va unan, rak ne vouezis mui petra dremenaz er rest euz an oferen, na penauz ec'h echuas. Sonch am euz epken e skuillis cals daelou, hag e voa deut ar zonch-ma em speret : brema ema va mam o pidi evidon, ha ne voar ket ema he map trivac'h cant leo diouthi, var ar mor braz, o tistrei d'he vro, hag her guelo kentoc'h eget na espér. Ar verc'hez santel e deus kemeret soursi anezhan, hag hen digas d'ar gær iac'h ha seder.

Pa deuiz enhon va unan ez oa daou vartolod emc'hichen o sec'ha va daelou, an daou vartolod o doa canet an Nouel. Lamet a ris gantho d'ho briata ha da boket dezho, rak biscoaz em buez, ha credabl eo hag e vefen coz, morse netra ne roi d'am c'halon eur blijadur ken dudius, ker c'hoeg evel an hini a zantiz o clevet canaan Nouel-ze dirag an Aoter var al lestr-tan e creiz ar mor bras.

Nag hen a zo caer ha dudius kanaouennou Breiz-Izel pa vezont clevet pell dioc'h ar gær ! G. M.

Itroun varia Lourd.

SEIZVED DERVEZ. (Eil pennad).

An Aotrou Dominik en doa skrivet abaoue tri c'hart heur ; lenn a reaz d'ar bugel ar pez he doa lavaret dezan, en or trei pen da oll gomzou, d'ar goulennou ha d'ar responchou ; hag a lakee anezi da respount dezan buhan ha buhan heb ober amzer dezi da zonjal, na memez da zont enni he unan.

Sonjal a ree lakaat ar plac'hik da vankout var eur poënt dister bennag ; ha m'an dije gounezet kement-ze, an den-man a zonje e tizoloje ar gaou evel-ze. Inutil oa kement-ze, ar c'hrouadur na vankaz var poënt ebet, nan soken var ar poënt ve lakeet var an i, euz a behini a gomz an avïel. D'ar goulennou-ze nevezet e mil doare, a ree ar memez responchou. Neuz forz, ar c'homissær o klask skuiza ar bugel na heane oc'h ober goulennou ; hen oa evel eun aër o klask krigi en eur men prizïuz.

Mad eo, a lavaraz d'an divez da Vernadeta, mont a ran da skriva ar *proses-verbal*.

Skriv a reaz buhan diou pe deir bajen. Sonj en doa da lakaat eun dra bennag troët evit paka ar plac'hik ; evit lakaat anezi da vankout pe var ment ar Verc'hez, pe var an doare oa he goel var he fen, pe var mod euz he zaë.

Hogen na hellaz gounit netra, Bernadeta epad ma leune ar c'homissær dezi, ha ma c'houlenne digantiha mad eo evel-ze ? ha neket ta ? a respounte heb aoun, mæz en eun doare deread : Nan, n'em euz ket lavaret an dra-ze, an dra-man eo em euz lavaret.

Peurvuia ar paotr-fin a rene outi : eo, te t'euz lavaret an dra-man ; skrivet am euz da gomzou var an taol ; te t'euz lavaret kement-man, da veur a zen e ker.

Bernadeta a respounte, nan n'em euz ket lavaret kement-ze ; n'em euz ket hallet en ober ; rag ne debket guir ; hag ar c'homissær a renke plega dezi.

Tra burzuduz ! guelet eur plac'hik ker stard, ha ken dizaoun, ha koulskoude sioul ha deread.

An Aotrou Estrad a oa muioc'h mui souezet.

Bernadeta oa meurbet aounik, lent a oa dirag an dud pere na anaveze ket, ha koulskoude var ar pez a zelle euz ar weledigez, hi he doa nerz ha kaloun. Pa renke renta testeni euz ar pez he doa guelet, a respounte heb aoun ebet.

Koulskoude æz oa guelout penaoz hi e dije karet beza kuzet dioc'h daoulagad an dud.

Sklær e oa ne respounte nemet dre zoujans evit ar virionez santel pehini e doa kemeret anezi evit he diskuez etouez an dud. Dre garantez evit an introun pehini a zeue er c'herrek Massabielle, e teue a ben euz he lentegez. Ne oa nemet abalamour ma zonje oa he dever da barlant, a drec'he ar c'hoant he devoa da jom kuzet ha pell euz an trouz hag euz pompadurez an dud.

Ar c'homissær a zeuaz adarre d'he gourdrouz.

Mar iez ken d'ar c'haô, emezan, me lako ac'hanout da vont er prizoun ; ne di ket kuit ac'han, ken to roët din da c'her ne di ket ken dy.

Roët am euz va ger d'ar Verc'hez da vont, eme ar c'hrouadur, hag ouspen pa teu ar mare da vont, en em gavan evel poulzet dre unan hag a c'halv ac'hanoun.

Ar goulennou oa aichuet, eun heur oa chomet Bernadeta eno. Ar bobl a c'hortoze ma vije deuet ar bugel pehini oa bet guelet euz ar mintin he bisaich lugernuz ha kaëreet dre sklerijen Doue. Klevet e vije etouez ar bobl, komzou, iouc'hadennou, hag an trouz-ze pehini ve klevet atao pa ve eun bobl braz.

En eun taol an trouz a zavaz kreoc'h, evel pa tremenje e kreiz ar bobl eun den nevez deuet.

An den-ze a skoaz var an or a daoliou krenf, ar c'homissær na reaz van.

An taoliou a zeuaz krenvoc'h a zoaz, an hini a skoë a horjelle an or. Ar c'homissær direizet a zavaz hag a ieaz he unan d'he digeri.

Ne deuio den aman, a lavaraz gant vuanegez, petra fell deoc'hu ?

Me a fell din kaout va merc'h, a respountaz ar meliner Soubirouz en eur heulia ar c'homissær el lec'h ma n'em gave Bernadeta.

Pa velaz an tad bisaich he verc'h sioul ha leun a beoc'h, e teuaz da sioulaat he unan, hag e chomaz lent dirag ar c'homissær pehini en despet d'he garg izel a oa dre he ijin hag he skiant an den ar galloudussa hag ar goassa euz ar vro.

Fanch Soubirouz en doa divisket he vonet, hag a ruille anezan etre he zaouarn ; ar c'homissær pehini a vele peb tra, a velaz buhan e oa ar meliner aounik. Skei a reaz var he skoaz o parlant dezan gant eun ær vad.

Tad Soubirouz, emezan. diouallit, diouallit, diouallit, ho merc'h a zo o vont da gaout eur goal affær ; e ma var hent ar prizoun. Evit ar veich-man, ne daï ket. Difennit outhi c'hui da vont d'ar c'hao-ze elec'h ma ra peb seurt doareou sod. Mar da ken dy, na vankin ket varnezi ha gouzout a ret penaoz ar prokureur na jom ket da c'hoarzin pa zeo ret skeï.

Pa fell deoc'h Aotrou Dominik, a respountaz ar paourkez tad spountet, hen difen a rin outi hag he mam her raio ive ; ha pa zeo guir he deuz atao sentet ouzomp, ne ieï ket ken a dra zur.

Neuz forz, mar ia dy adarre, ma guendalc'h ar goal skuer-ze, m'em bo affer ouzoc'h eme ar c'homissær, en or c'hourdrouz anezan ; hag oc'h ober sin dezo ho daou da vont kuit.

Pa zeuaz an tad hag ar verc'h e meaz ac'hano, ar bobl a iouaz gant laouenedigez, hag ar plac'hik o veza digouezet en he zy, an dud all a ieaz ive d'ar ger.

Ar c'homissær hag an Aotrou Estrade a zonje ho daou penaoz ne oa ket guir en em ziskueze ar Verc'hez da Vernadeta ; hogen unan a grede penaoz hi a oa eur c'haouiadez ijinuz. Egile a sonje penaoz hi a oa touellet, mæz penaoz e oa guirion.

Ijinuz eo, eme ar c'henta.

Guirion eo, a lavare egile.

PEDEN.

Introuu Varia Lourd pedit evidomp !

Introun Varia Lourd, c'hui pehini o peuz flastret dindan ho troad pen tad ar geier, pedit ar Speret-Santel da lakaat en hor c'halonou eur garantez stard evit ar virionez. Ar virionez eo Doue he unan.

Grit na zeuio netra da ober deomp he nac'h ; na poan, nag aoun, na diæzamant ebet. Grit ma lavarimp atao ar virionez a vouez huel, heb aoun rag an dud ; rag mar teu ar re-man d'en em zevel en he enep, an Aotrou Doue a lakaio var hor muzellou ar c'homzou a vo dleet da lavaret evit he c'hloar hag hini an dud just, en despet d'an troiou fall ha d'al lassou stignet en hon enep gant an dud impi.

O Mari da bini eo guostlet ar vro kaëa Frans, Rouanez hor bro, grit ma kuitaïmp ar roudou-ze euz ar geier hag an trubardarez hag an troïdellerez e pelec'h omp bet henchet dre an dizonch euz a Zoue, ar c'hoant da c'hounit arc'hant, hag ar c'hoant d'en em zevel dreist ar re all.

An ioulou fall-ze o deuz kroget e meur a hini euz ar Fransisien : ken er marc'hadour pehini a verz marc'hadourez kemmesket ; ken er skrivagner hag er prezeger impi pehini a glask lakaat ar gaou da vir, beteg an den politik pehini a bak ar boblou dre præpoziou o deuz menn a du, hag a zesk d'ar Rouanez ha d'an dud, ober faë var al le santel.

Dilivrit ac'hanomp euz an traou mezuz-ze, o Rouanez ar gloar, ha rentit deomp al lealdet nerzuz euz hon tadou koz. A. DE JESUS.

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

TREDE PENNAD.

He c'hoant da zilezel ar bed evit mont d'ar gouent.

Distro da di he dud goude ma voa paouezet ar c'hlenved e parrez Erin, Beneat a zonje dezha e teuje maro he

baeron, person Erin da zigeri dezha an hent evit mont da gouent an Trappistet, hervez he c'hoant. Lavaret a reas eta he zonch d'he dud. Pell dioc'h rei ho assant, he vam dreist oll a gave dezhi ober bolontez Doue o terc'hel er bed hag o c'hober eur belec euz he c'hrouadur a ioa ker vertusus ha ker sentus. Ne peus ket, emezhi, ners aoualc'h evit heulia eur reglen ker rust, an ermitet amseriou kenta an ilis a ioa tud cals crefoc'h evit na domp brema, hag ouspen Doue a rea burzudou evitho. — Gant gras Doue, va mam, e c'herru bemdez burzudou, e cuz, guir eo, ha brema e c'hellor c'hoas dont a benn euz a gement a c'hoantaer. Setu ar respont a roe atao Beneat.

Kement hen anaveze a lenne sclear en he vuezegez ar c'hoant a ioa en he galon da guitaat ar bed.

Beva a rea e ti he dud evel en eur gouent; ne gemere morse taloudegez eur spillen eb her goulen. Peurliessa ne dea ket en he vele da gousket hag evelato e tistresse an dillad bemnos evit miret na vije guezet; mes lagad eur vam a zo lem, divinout a reas eta petra rea Beneat; eun nosvez eta e tigoras he gampric sioul bras hag e cavas Beneat cousket c'huek var an douar noas eur piltos bossec a zindan he benn. — *N'am gourdrouzit ket va mamm*, emezha, *pa fell da Zoue e zaffen da gouent an Trappisted eo ret mad din en em voasa gant ho buezegez; evelhen eo en em lacan e tu da heulia mouez an Autrou Doue.*

Miret a rea ive peurliessa ar silans, ha ne gomse morse nemet a draou mad ha gloar Doue; he vrassa plijadur oa beza en ilis; an oll a ioa en asmir, o velet he zevosion dreist oll en oferen, dirag ar zacramant ha pa vije bet o communia. Kement e talc'he var he oll skianchou ne ouie ket soken petr'a dremene en dro dezha; he vuez oll ne voa nemet eur beden hirbadus.

O velet kementse he dad hag he vam eleac'h derc'hel gatho eur c'hrouadur a ioa dija ken tost da Zoue her c'hasjont d'ar scol da di eun contr all dezha, an Autrou Visant, galvet *ar zant Visant nevez;* hema a ioa vikel e parrez Contrevil hag a veve gouscoude en he di he unan evel ma rea neuse an darn vrassa euz ar veleien. Gant joa e assantas kemeret he nis, rac gouzout a rea ar meuleudi a rea anezha person Erin. Beneat eta a gommansas a ben da nevez da zeski al latin hag ar skianchou dereat d'eur belec, he vestr nevez zoken a voue souezet o velet he scolaer o teski evel ma rea. Mes ouspen he furnez hag he c'huesiegez he eontr a anavezas prest en he nis ar c'hoant bras d'ober pinijen hag eun aket vras da bedi, evel m'her grea he unan. An eontr kercouls hag an nis a gare cals ar baourentez, kement pez arrebeuri a ioa en ti a voue roet d'ar paour, hag evit azeza da zibri ho fred n'o doa nemet pep a dorchen.

Evel ma roe an Autrou Visant kement en doa, an dud vad euz ar barrez a bourvee dezha he vagadurez. Goude ma veze aoset ar pred boued digasset evelse en aluzen, pet guech ne lavaras ket an eontr d'he nis : Assa, Beneat, ni a zo iac'h ha dispos hon daou, perac ne raffem-ni ket hor pred gant pep a dam bara? Ar zoubena e deus doare-vad, nac a baour, nac a zen sempl ha clanv a zo en dro deomp hag a raffe vad dezho he c'haout? Ne renke ket hen lavaret diou vech, racdal Beneat a gasse d'an dud ezomek ar zouben, ar c'hic, al legumach hag ar rata.

Eun devez, mintin mad, plac'h ar presbital ha Beneat a ieas ho daou da gerc'hat ar bevans d'eur gerig vihan a dost, a reat enhi *pedennou ar c'harant heur*. Diguesetre kear, Beneat a lavaras d'ar vatez mont atao da ober he c'hrevidiou ha dont d'he gerc'het en distro; hen a jomas eb flach dirag ar zacramant. Var dro teir heur eur gristenez truezus o c'houzout n'en doa ket leinet, a deuas d'hen pedi da zont da leina d'he zi. n'em beus nemeur a naoun emezha hag ouspen re ver eo va amser da bedi. Eur pennad goude e teuas ar vatez d'her c'hlasc da vont d'ar gear. Bremaic, emezhan goude ar brezegen hag ar venedicsion; pa ziguesjont er gear d'abardaes nos Beneat n'an doa debret grinsen abaoue ar mintin.

Etretant e teuas missionerien da rei missionou d'ar paresiou tro var dro. Beneat gant assant he eontr a heulias an oll missionou, hag a c'houlennas digant he dad coes sour cuzul divarben he stat a vuez; hema hen alias da vont d'ar gouent. He eontr o c'hanaout en ali-se mouez an Autrou Doue a ellas caout evit he nis assant he dad hag he vam; mes eleac'h her c'has da gouent an Trappisted eo da gouent ar Chartreuzet eo hen henchas; ar rema non reont ket ker rust pinnijennou,

Daelou puill a zirede euz a zaoulagad an den iaouanc ma, en eur vont er gouent hag o velet an urs caer hag ar silans a vire an oll venac'h. Mes an tad abat a lavaras dezha oa re baour he gouent ha n'oa ket evit he zigemeret. Gouscoude, o velet he zousder hag he humilite, e lavaras dezha : Den iaouanc, ne gollit ket courach evit kementse, iit d'eur gouent all euz hon urs hag a zo pinvidicoc'h, en escopti Boulogn soken ema ounhez; araoc gouscoude deskit cana ha deuit c'hoas da veza guesiecoc'h er skianchou.

Beneat en em lakeas a zrevi hag a benn eun nebeut misiou oue mall gantha mont d'ar gouent-ze. Eun eontr all dezha, ha chaloni soken a ieas gantha. Caout a rea da Veneat evit an taol-ma diana e vije digemeret. Siouas, eme an tad priol, n'oc'heus ket c'hoas ugent vloas echu, da c'hedal ho c'hoad poanit da zeski cana ha da studia, ha neuse distroit hag e viot digemeret.

Ar c'homsou-ze a reas eur boan vras da Veneat; he gerent avad a dride ho c'halon gant ar joa, rac ma cave dezho e c'heljent hen derc'hel er bed hag ober eur belec euz ho mab. Gouscoude evit dioual da vont a enep bolontez Doue, her lakejont adarre er scol gant eur belec all a ioa bet scoaliet he unan gant eontr Beneat person Erin. E ti ar belec guesiec-ma Beneat a ioa evit an oll eur skuer vad, poania a reas da studia. Gouscoude, evel eb he zonjal e, kemere var amser ar studi evit chom da lenn he levriou a zevosion, eun devez soken e voue gourdrouzet evit-se. Gouscoude evit he lacat da zenti n'oa ret nemet lavaret dezha en doa izom da veza guesiec evit bale en hent a ginnige Doue dezhan.

Rei a rea skuer vad da gement hini hen anaveze ha

dounnoc'h dounna e zea en he galon ar c'hoant en doa da zilezel ar bed hag he gerent soken. Eun devez pardon en he barrez, he vestr scol nevez a ginnigas dezha mont d'ar pardon, hag e velje heno he gerent hag he vignonet : va c'herent ha va mignonet, eme an den iaouanc santel-ma, n'emaint mui heno pa dlean eb dale ho dilezel oll, va zad ha va mam, eun droad all benac pa vezo nebeutoc'h a jolori en dro dezho.

He zevosionou gouscoude ne virent ket oc'h Beneat da studia he levriou, eur blijadur vras en doa ive o teski canaouennou an ilis. Gouscoude he vestr en doa anavezet pell a ioa he vrassa plijadur a gave ehars troad he grusifi, ha petra benac ma zoa en he ugenvet bloavez en doa kement a aket da heulia ar c'hatekis evel ar vugale vihan; ar joa a rea dezha comsou Doue a ioa eun errhez euz he zantelez da zont.

Skuer vad ha buezegez an den iaouanc santel-ma a ioa eur brezegen vad, gouscoude avechou e comse ha soken gant frouez. Casi evel dre zievested ne heane da goms euz ar venac'h hag ar joa e pehini int beuzet en ho c'houent el leac'h n'o deus ken tra da ober nemet labourat evit ho silvidigez ha renta gloar da Zoue. He gomsou a ieas ken doun e speret unan euz he gamaraded scol ma teuas d'en em voestla da vont gantha da gouent ar Chartreuzet evit heulia reglen sant Bruno.

Prestic goude he gamarad hag hen a voue digemeret er gouent-se. Caerra devez evitha, gant pebez joa e zeas er sellulen-se varlerc'h pehini e c'huanade keit amser a ioa. — En eur echui ar pennadic-ma euz he vuez lavaromp adarre :

Sant Beneat Joseph Labr, pedit evidomp.

IAN AR GERNEVEZ.

Scrifa a rer deomp euz a Gastel-Paol :

Aoutrou Morvan, rener Feiz-ha-Breiz, *eus a Guimper.*

O Credi, goude beza great fal, ar remors a zigaz queus, ha dezir da ober guelloc'h goude, e quemeran al liberte da gaç deoc'h eur reflesion benac, ha meus great var ar bevarzec eus ar mis o ren ma n'o c'havit util d'ho lennerien, c'hui a lacaï en ho cazeten :

Sursum corda !

Savomp hor c'halon varzu Doue !

Ar gomz-ze, sortiet eus a galon hon tad santel ar Pab, eus e gabtivite, ha d'le irio hon engagi da bidi Doue, gant ferveur, a perseverans !

En hor pen, hon escob ac hor beleien, omp eat, a bez : da folgoet ; d'ar Salet ; da Rumengol da Santes-Anna-ar-Palud, etc., da c'houlen, gant ferveur, trugares a bennos Doue :

1° Evid an ilis catholic, persecutet e personaich ar Pab, ac un darn esquibien !

2° Evid hor bro, ar Frans catholic, quen humiliet a zienveas, ha quen troublet en diabars !

Petra eo deuet ar fervenr-ze da veza, dar bevarzec'a vis querzu, derves a vez evid ar Finistere catholic; deis e peini moues an escob a Guimper, eus a beini omp ac e c'hellomp heza quer fier, dre ma zeo, evel Pii nao, santel etoues ar breladet santella gueziec etoues an dud gueziequa; ha dreist attaquou ene bourien Doue a re an ilis !

Ar vouez-ze, quer respectabl, harpet gant ini hon oll beleien, harpet c'hoas, gant niver vras a gristenien, eün a gueziec eus an escobti, zo bet ententet fal, pe zispriget, gant al loden vras siouas !

Dianquet gant comzou troidellus ha tromplus, inventet gant tud fallacr, da quenta, credet hac incantet gant tud faibl, ha n'en em enchont quet dre ho c'houstianç, peini, pa ne anavesont quet, drei-zo ho unan, ha gommand dezo euilla an dud honest, pere a gavint atao etoues ar gristenien vella.

Irio, gant calm, examinit an daou seurt cuzulion a roet deoc'h : eus a un tu, an dud a zave gant ar veleien; eus a un tu al, ar re ne en em geïnont quet gant ar religion ; ar re a zo dichrac en e c'hever; ha lod memez marteze evel zo bet guelet, n'int quet tout a feat didach dirac justic ar bed.

Goude beza examinet an eil ruma ac e ben, dioallit na ve erruet cont ar spalmist, pa lavare :

Aures habent et non audient.

Diou scouarn ho doa, a ne glevent quet !

Oculos habent et non videbunt !

Daou lagat ho doa, ha ne velent quet !

Dre valeur ; ma vemp eur bobl a bandonet gant Doue ! ha privet eus ar feis ! Ar pes ne elfe erruout nemet dre or faot, da veza deuet den abandoni ar c'henta ! mes mar quendalchomp, Doue goude bez a bet abandonet, a deuio d'hor squei d'ar fin !

Pebes malheur ma ner c'hredomp nemet re divezet !

Mar domp bet re vouzar, bete vre ma ; euiliomp diana moues hon tad santel ar Pab, pa lavar deomp :

Sursum corda !

Ia pedomp Doue, tout ; mes pedomp en a galon, ha gant eunder a intantion ! Neuse hon daoulagat ac hon diou scouarn a zigoro, da gompren quelennadures hon escob ac hon beleien, pere a glasquer, dre ar gaou, hor lacaat da zisprijout !

Hon dever a enem zisguezo, neuze deomp, eas da euilla ! Hor Franç a juisso, evel en amzer hon tud coz, eus ar peoc'h ac eus ar brosperite !

Doue ne vanq james dan ini er chlâsq, e guiriones !

MOAL,
Tad a famil.

KELEIER.

Ervez ar c'heleier, an tad santel ar Pap a dle ober Cardinaled nevez d'an daou varnugent euz ar mis-ma.

Etouez ar re a dle caout an henor-ze e leverer e vezo daou arc'hescob euz ar Frans, Arc'hescop Pariz hag Arc'hescop Cambre.

En escopti Roazon e varve en dez all eun den coz respectabl meurbet, d'an oad a bemp bloaz ha pevar ugent. He hano zo Stefan Lecrivain. Diou vech oa bet demezet, hag en deus bet eis bugel varnugent. Ar iaouanca euz ar vugale-ze n'en deus nemet eis vloaz.

Pa zeo maro an den coz, ar patriarch-ze, e leze beo var he lerc'h c'huezeg euz he vugale, daou hag antercant a vugale vihan, ha c'huec'h bugale d'he vugale vihan. Ne gonter ket ama ar re zo maro euz ar famill. An oll vugale-ze zo labourerien douar, hag oll en ho eaz, ar pez a ziskuez e coez ato bennoz an Env var an tiegeziou eleac'h ma zeus cals bugale.

An Aotrou Landriot, arc'hescop Reims, a leverer zo goal glanv.

An Aotrou Lecourtier, escop Montpellier en deus roet he zilez a zo bet resevet gant ar Pap.

An Aotrou'n Escop en deus roet, dissadorn diveza, an urziou e Catedral Kemper. Great en deus pevar belek nevez ; setu ama ho hanoiou :

An aotrou Morvan, euz a Blouider.
An aotrou Lazennec, euz a Landiviziau.
An aotrou Perrot, euz a Gastel-Paol.
An aotrou Poudaven, euz ar Gastel-Paol.

An aotrou Cadoret, person Treflaouenan, zo hanvet person Santos.

An aotrou Cadiou, vikel e Landeda, zo hanvet person Treflaouenan.

An aotrou Guen, vikel e Kerlouan, zo hanvet person Plovan.

An aotrou Miniou, nevez beleget, zo hanvet vikel e Kerlouan.

Al lezvarn (Cour-d'assises) a dle digeri e Kemper d'ar 5 a vis Genver. E penn al lezvarn e vezo an aotrou Senecal, alier e lezvarn Roazou, hag evit he zicour en devezo an aotronez Claret ha Sionnet, barnerien e lezvarn Kemper. Setu ama

Hanoiou ar jureed evit al lezvarn (Cour-d'assises) a Gemper e mis Genver 1874.

An aotronez,
Fransez-Mari-Jerom Cudennec, euz a Blougonven.
Theodor Croc, euz a Blouzeniel.
Lois Filip Audibert, euz a Eussa.
August Girault, euz a Gastellin.
Theodor Canet, euz a Vrest.
Eozen-Ian-Vari Collin, euz a Blougerne.
Toussaint an Traon, euz a Gleder.
Charles Bideau, euz a Audiern.
Boucher, euz a Landerne.
Mikeal Mathias, euz a Glohars-Carnoet.
Fransez-Mari ar Gac, euz a Blouzane.
Charles (cont) de Chauveau, euz a Veuzec-Conq.
Corintin Halleguen, euz a Gastellin.
Julian ar Breton, euz a Blabennec.
Lois-Mari Jouan a Gervenoaël, euz a Gastel-Paol.
August Halna du Fretay, euz a Bloare.
August Per ar Bos, euz a Gastel-Paol.
Ian-Vari Troadec, euz a Bleyben.
Alfons Queau, euz a Gemper.
Per Chaussy, euz a Gastellin.
Pitr Holluy, euz a Vrest.
Alexandr Roger, euz a Vrest.
Edouard Marinier, euz a Locronan Leon.
Laurans Masson, euz a Scrignac.
Olier ar Bras, euz a Vodilis.
Olier Joncour, euz a Bleyber-Christ.
Alexandr Gaudin, euz ar Faou.
Armand-Paul Maufras Duchatelier euz a Bont-Nabat.
August Benjamin Grivart, euz a Zouarnenez.
Fortune-Ian-Vadezour Anthoine, euz a Gerhaes.
Joseph Le Chat, euz a Gemper.
Leon de la Villass, euz ar Roc'h.
Paul-Lois-Mari Dieuleveult, euz ar Roc'h.
Lois Coue, euz ar Roc'h.
Herry Burel, euz a Gernevel.
Paul Milin, euz a Gleder.

Evit delc'her leac'h ar re a vanfe, an aotronez Michel Jacob, Theofil Darnault, Armand Navet, ha Ian-Vari ar Grignou, ho fevar euz a Gemper. G. M.

Daou griminal condaonet a zo tec'het euz a brizon Kemper er Sizun dremenet. N'int ket euz ar vro, ha ne ouzont ket ar brezonek. Mar dint chomet er c'harter, e vo chalfe beza da zioual outho, ha guelloc'h a rafet c'hoas cregi enho.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion Jeneral evit mis Kerzu.

Donedigez ren Jesus-Christ.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *13 Kerzu.*		Pont-n'Abat. — *11 Kerzu.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hanblur.*	
Guinis.....	35 lur, 28 c.	Guinis.....	36 lur, 25 c.
Segal.....	26 lur. 90 c.	Segal.....	25 lur, 83 c.
Eiz.....	22 lur, 24 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	20 lur, 30 c.	Ed-du.....	22 lur, 50 c.
Kerc'h.....	19 lur, 36 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	6 lur, 00 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moulller an Escopti.

DISSADORN 3 GENVER 1874. N° 466 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moullér an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 3 Genver 1874.

Pa zellomp, e fin ar blavez-ma, oc'h an ilis santel, e velomp dirag hon daoulagad eun daolen doaniuz hag ankenius meurbed. An Tad Santel ar Pap prizoniet ha laket en eur stad ken truezuz ; ar relijion catolik goal gaset en Itali, en Allmagn, hag e calz a garteriou all ; al leaned hag al leanezed harluet ha taolet var ar pave e kement leac'h ma c'haller hen ober ; ar gaou o c'hounit var ar virionez e pep leac'h.

Hag er Frans ? Oh ! er Frans on eus guelet var ar bloas mercou caer a feiz. Guelet on euz ar pelerinachou dudius-ze eleac'h ma save varzu an Env pedennou c'hoeg euz a galon kement a gristenien vad en em zestumet a bep corn euz ar vro. Hogen ha lavaret a c'heller eo cresket ar feiz e Frans ? Ne gredan ket. Deut eo marteze da veza beoc'h e calonou ar re o devoa feiz araog ; ne gredan ket avad e ve cresket an niver euz ar re o deus feis. Da viana n'her c'hredan ket evit hor bro ger Breiz-Izel, ar vro-ma gouscoude ker brudet dre he fermder da zelc'her mad d'ar feiz. Roet e deus meur a desteni a gementse, hag en derveziou diveza-ma e deus roet adarre eun testeni hag a ziskuez splam eo toc'hor avoalc'h ar feiz e calonou eun niver braz a dud.

Evit cals, Doue n'ema mui er penn kenta, Doue a laker varlerc'h. Ne greder ket d'he gomzou na d'ar re zo carget da brezeg ar virionez euz he bers. Credi a rer avad enebourien ar feiz pa leveront ar brasa geier, ar geier ar re aneta evit piou bennag en defe eun dra bennag a skiant ; dreist oll pa lakeont, evel ma c'houzont hen ober, dirak daoulagad ar re a glascont da douelli, ar skleur pe ar skeuden euz a vadou an douar. Lavaret a ran skleur pe skeuden, rak an dud difeiz ne glascont tam ebet interest ar re a douellont ; ne glascont nemet ho interest ho unan epken, hag e c'hoarzont goudeze divar goust ar re o deus tromplet.

Jesus-Christ a lavar deomp en he aviel : « Claskit da genta Rouantelez Doue..., hag an nemorant a vezo roet deoc'h var ar marc'had. » Hogen eun darn vraz hirio a chench penn d'ar c'homzou-ze hag a lavar : Clascomp da genta ar pez a zell oc'h ar bed-ma, ha goudeze ni glasco Rouantelez Doue dioc'h ma vezo. Siouaz oc'h ober evelse e coller Rouantelez Doue, hag e coller var eun dro madou ar bed-ma ; rak caer a vezo an hini a fell dezhan caout rouioc'h a skiant eget Doue he unan, en em gavo ber, ha ne oufe paca nemet souezennou c'hoerò meurbed.

Meur a hini euz ar re en em les da veza touellet evelse a vel, a zant avoalc'h ho zrompler, ha gouscoude en em lezont da vont ; aoun o deus rag ar virionez, rag ar relijion. Marteze ne gasaont ket ar virionez, ar relijion, comans a reont avad d'ho c'hasaat, da gaout donjer outho, hag e troont kein dezho, ha kementse zoken abalamour ma zint ar virionez, ar guir relijion.

Henvel int an dud-ze oc'h tud clanv o deus donjer oc'h al louzou hag ar bouet iac'huz a c'helfe ober vad dezho hag ho farea, hag e fell dezho caout ar bouet hag an efach a zifenner outho, hag hi o c'houzout e reont drouk dezho, e crescont ho zerzien hag ho c'hlenved eleac'h guellaat dezho. N'eus fors, teleur a reont kuit al louzou mad hag e loncont contam.

Ar c'hontam-ze a zo taolet er sperejou gant an doctored dizoue dre ar fals credennou a skignont etouez an dud, hag a deu da zalla ar sperejou-ze en hevelep doare ne c'hellont mui guelet ar virionez ; dre ar scridou fall a doler etre daouarn eun darn vraz a dud, hag a deu da gontami ho c'halonou en hevelep doare ne gavont blaz ebet mui nemet gant ar gaou, ha gant ar pez a zo a enep ar relijion. Dont a rer ne gaver mui plijadur ebet o lenn eur pennad scrit, nemet caout a rafet enhan eun tam goaperez bennag a enep ar pez zo a zantela var an douar; izom a zanter da velet goapeet ha disprijet eur relijion a c'houzer avad ne heuiller ket mad avoalc'h.

Caout a rer digareziou evit lenn ar scridou fall-ze ; e zint guelloc'h marc'had, e caver ar c'heleier enho kentoc'h, evel pa na ve ket anat d'an oll, ma lacafent e

scridou mad an arc'hant a laker e scridou fall, ar re a ra ar scridou mad a c'helfe ho rei ive ker couls marc'had ha rei ar c'heleier kerkent hag ar scrifagnerien dizoue !

Lod all a glask digarez e fell dezho gouzout petra a leverer a enep ar relijion, evel pa o defe an oll descadurez avoalc'h hag otre evit lenn ar scridou difeiz, hag evel pa na ve ket ato esoc'h en em lezel da veza gounezet gant an droug eget na deo ober ar vad ! Livirit din ha ne gemerfac'h ket evit eun den diskiant an hini a iafe da efa contam var digarez m'en deus c'hoant da c'houzout pe seurt blaz en deus ? Ar pez a zigouesfe gant an hini a effe contam evelse, e ve coll buez he gorf, hag ar pez a zigouez gant ar re a sun ar c'hontam euz ar scridou fall, eo coll ho feiz, buez ho ene.

Escob Poatie, en eur brezegen gaer, a lavare n'eus ket pell, e voa henvel ar vroad tud-ma oc'h an den iaouank loariad euz an aviel a ioa possedet gant an drouk-speret pehini her stleje, hen discare d'an douar, hen tourmante bete ma teue an eonen euz he c'hinou, hen taole avechou en dour, avechou en tan. Evelse a c'hoarvez ive gant hor bretoned toc'horeet ar feiz en ho eneou. Ar speret enebour, speret an droug ho zaol eleac'h ma sonch ganthan, eleac'h n'o deus ket a c'hoant da vont ; hag e zeont gouscoude kentoc'h eget enebi.

Pa penauz ho farea dioc'h eun hevelep clenvet ? Red eo eur burzud ; red eo e zafent da gaout hor Zalver he unan, rag he ziskibien n'int ket goest da ober eun hevelep burzud. Red eo e trofent oc'h Doue dre ar beden hag ar binijen. Guelet on euz evit guir, er bloa-ma e Breiz, cals tud o pidi ha zoken oc'h ober pinijen. Mes evit doare, ar re o defe muia izom da bidi ha da ober pinijen, ne reont ket, a chom en ho dallentez, hag an dallentez-ze a ia ato var voasaat. G. M.

Da zeiz gouel ar Verc'hez diveza, hon Tad Santel ar Pab en deuz roet digemer en he balez da eur mared introunezet euz a Rom hag euz ar broiou all, a ioa deuet da ginnig dezhan ornamanchou sacr evit an ilizou paour. An Tad Santel en deuz comzet outho evelhen :

« P'e guir ema hirio gouel ar Verc'hez Vari concevet eb pec'het, em euz c'hoant da lavaret deoc'h eur ger bennac divar benn ar gouel-ze ; hag evit maga ho feiz hag ho tevotion e tigassinn deoc'h da zonch euz ar vezen misteriuz a velas gueich all ar roue Nabukodonosor, hag a oue lavaret dezhan goudeze gant ar prophet Daniel petra zinifie.

« Ar vezen-ze a ioa braz meurbet ; ar beg anezhi a ioa evel pa vije harp oc'h an Env, hag he brankou en em astenne var gement korn zo er bed. An oll loanet divar ar meaz en em zastume dindanhi, hag al labouset a rea ho neiziou var he scourrou hag a veve gant ar frouez a ioa ennhi a veac'h.

« Mes, p'oa guir gaëra da velet, e oue clevet eun eal o lavaret gant eur vouez cren : *trouc'hit ar vezen.* Kerkent haar vouc'l a skoas varnhi dioc'h an traon, hag ar vezen a gouezas ; ar brankou, an deliou, ar frouez, a deuas buhan da zizec'ha, hag a jomas var an douar evel traou n'oant mui mad da netra. Coulscoude ar vouez e devoa lavaret c'hoaz : *trouc'hit ar vezen, mes lezit ar c'hrizien en douar.*

« Va merc'hed ker, ar vezen gouezet-ze a verk evidonme stat an den goude he bec'het, hag ar c'hrizienze, lezet en douar, a verk ar Verc'hez gloriuz Vari. Houma a oue e guirionez ar c'hrizien euz ar boked-se deuet euz an Env pehini eo Jesus-Krist. Bez e oue gras Doue collet o tiscouez adarre he nerz er blanten hag he genet er boket.

« En dro d'ar c'hrizien-ze a zo diouanet en eur feson ker burzuduz, ec'h en em zastum hirio an oll gristenien catholic euz ar bed hag an oll eneou mad. C'houi ive a deu d'en em zastum en dro d'ar c'hrizien-ze a zoug kement a frouez ha frouez ker mad evit ar zilvidigez.

« Oc'h unan e tougit ive frouez, ha setu-ama eun desteni. » Ama an Tad Santel a ziscoueze an ornamanchou caër a ioa dispaket dirazhan. Setu ama eun destenni ema ho calonou a unan gant caloun ar Verc'hez ; rac ar Verc'hez a gar e ve peb tra kempenn e ti he mab ; c'hoant e deuz e ve dalc'het ato an ilisou en eur stat deread ; hi, dreist oll a c'hell lavaret da Zoue, ha c'houi a c'hell lavaret ive assambles ganthi : *caret em euz e vije peb tra caer en ho ti.*

Trugarekait eta an Aotrou Doue, abalamour gant speret ar beden e ro deoc'h ive speret al labour ; rac ar beden, eb al labour, pe eb an oberou, n'e ket mad hag a jom didalvez.

« Setu aze perac ez euz kement a valheurion en Europ. Pedi eb labourat, goulen sicour digant Doue eb ober netra euz ar pez a blij dezhan, a zo daou zra hag a zo countrol an eil d'egile : ne c'heller ket obten evelse ar pez a c'hoanteer. E meur a leac'h hag e meur a vro, evel a velan, ne lakeer ar fisians nemet er pedennou, ha dreizho ebken e c'hortozer ar fin euz ar malheuriou. E peb leac'h e c'houlenner gant nec'hamant : peur eta e teui ar fin euz an deveziou a drubuill ? Peur ? Me ja d'hel lavaret deoc'h : pa vezo kement a ioul da ober oberou mad er meaz euz an ilisou, evel ma tiscouezer kaout devotion keit ha ma vezer ennho.

« Me lavar deoc'h, da c'hedal, hag hel lavaret a raffen d'an oll mammou ma vent ous va zelaou ; o pet soursi euz ho pugale. Livirit dezho eo an diaoul kenta *revolutionner* a zo bet er bed ; touellet en deuz gueich all eur vam hag eur pried ; hag euz an douellerez genta-ze eo ez euz deuet kement all a zrouc, drouc raparet goudeze gant ar boket savet var blanten Jesse.

« Oh ! livirit dezho : evel Adam, touellet gant Eva ha gant an diaoul, a anavezas edo en noaz, evelse ive, kement den iaouank a deui da reï scouarn d'an drouc speret en em gavo en diouer a bep mad, ken evit ar c'horf, ken evit an ene ; rac ar *revolution* a zo eur vleiz zes ha n'e deuz bet morse aoualc'h, muioc'h a naoun e deuz goude beza debret. Ne ehanomp ket da bedi couls-

goude ; mes er memes amzer labouromp evel kristenien.

« Me a bed evidon, evidoc'h hag evit ho tud. Mar deuz unan bennac euz ho kerent hag a ve eat divar an hent mad, pe a ve e risel da vont, livirit dezho dioual da veza touellet gant tud hag a raio dezho a bep seurt promessaou caër, mes ne roïnt dezho d'ar fin nemet trubuill var drubuill.

« En em droomp varzu Mari. Pedomp ar vam-ze da zen tener, ar vam-ze a drugarez da gaout truez ouzomp. Bell braz zo dija ma c'hortozomp ha ma c'houlennomp ar peoc'h ; mes ar peoc'h ne deu ket ; ne velomp ket o kanvaat an dorn pounner euz a Justis Doue : delc'her a ra ato varnomp ar beac'h euz he goualigner. Anad eo her gra evit hor punissa euz a faotou n'or beuz ket great a binijen aoualc'h evitho.

« Ah ! ia, en em erbedomp ouz ar Verc'hez santel. Evel ma tremen an oll grasou dre he daouarn, pedomp-hi da obten evidomp ar c'hras da veza ato rezinet da volontez Doue ; mes pedomp-hi er memes amzer da obten ma teui erfin ar sclerijen varlerc'h an denvalijen, hag ar peoc'h hag ar repos varlerc'h kement all a freuz hag a rouestl.

« Savomp hon divreac'h varzu an Env, ha ra zeui bennoz Doue da zisken dre zaouarn pur Mari var an hini a zo vikel he Mab, pegen indin bennac ma'z eo euz ar garg-se ; ra ziskenno ive varnoc'h-hu, var ho tud, var ho mignounet ha var oc'h oll gerent. Ra heulio ac'hanoc'h betec ar maro, evit ma c'hellimp neuze lavaret da Vari gant fisians : *pa deui hor c'horf da vervel, grit m'en devezo hon ene gloar ar Baradoz !*

« Benedictio, etc. »

Gabriel MORVAN,
Persoun Sizun.

Lizer an Tad Santel ar Pap d'an Eskibien euz ar bed oll christen.

PHI NAO, PAP.

Hor breudeur venerabl,
Salud ha bennoz abostolik.

Petra bennak ma on eus bet, abaoue ar penn kenta ma zomp savet var gador Sant Per, ankeniou ep niver ha poaniou c'hoero meurbet da c'houzanv, ankeniou deut deomp a bep tu hag on eus roet alies da anaout dre al liziri on eus scrifet d'ar bed oll christen, ar beac'h euz hor poaniou a zo deut kement da bounneraat er bloaveziou diveza-ma, ma vijemp bet couls lavaret flastret dindanhan, panefe ma zeo deut Doue en he drugarez d'hor scoazella. Divezatoc'h c'hoaz hor stad a zo deut da veza ken trubuillus ma cave deomp e voa guelloc'h mervel eget beva dindan kement a varrou arneu evel a scoe varomp, ha ma zeo bet red deomp lavaret, en eur zevel hon daouarn varzu an Env : « Guell e ve deomp mervel eget guelet ar reuziou a goez var ar zent. » E guirionez, abaoue ma zeo falvezet da Zoue e teuje ar gær vrudetma, hor c'hær-benn, da veza kemeret dre an armon, ha da goeza dindan gallout eur vouenn dud n'o deus nemet disprij evit ar guir, a zo enebourien d'ar Relijion, hag a laca a reset ar pez a zell oc'h Doue hag ar pez a zell oc'h an dud, n'eus ket tremenet eun dervez ep ma ve bet great eur gouli nevez bennag en hor c'halon a ioa dija treuzet gant a bep seurt injurion ha mac'herez. Boudal a ra c'hoaz hon diouscouarn o clevet clemmou hag huanadou al leaned hag al leanezed-ze pere, taolet er meaz euz bo ziez ha caset var netra, a zo dispartiet dre nerz ha taolet ama hag abont. Great eus dezho evel a rer d'an enebourien hag evel ma zoar custum da ober el lec'hion ma teu eur vanden tud dizuch da veza mistri ha da glask distruja an urs vad etouez eur vroad tud.

Rag, evel a lavare Anton ar Braz, ervez an testeni a ro deomp Sant Athanaas, an drouk speret en deuz e guirionez casoni oc'h an oll gristenien ; mes ar pez ne c'hell ket da c'houzanv e giz ebet, eo al leaned vad ha guer c'hezèd Jesus-Christ. Guelet on eus zoken n'eus ket pell ar pez n'on divije morse credet a dlije digouezout ; guelet on eus rinsa ha teleur en traon hor scolach savet en hano S. Gregor evit ar bed oll, ar scolach-ze pehini, evel ma lavar eur scrifagner coz o comz euz ar scolarer e Rom d'ar saozon iaouang, a ioa bet savet evit ma c'helje clouer iaouank euz ar broiou a bell dont di evit beza scoliet var gelennadurezïou ar feiz catolig, evit ma c'heljent miret na vije desket en ho ilizou fals credennou, na netra a enep an ilis catolig, iliz ha n'e dens nemethi, hag evit ma zajent en dro d'ho broiou goude beza en em starteet er guir feiz. Evelse e lamer diganeomp nebeut ha nebeut, dre eun drubarderez iud, an oll moiennou hag an oll benviachou a zervich deomp da ren ha da c'houarn an ilis. Dre eno e veler splam pebez gaou divez a leverer, pa deuer da lavaret penauz en gær-ma lamet euz a zindan hor gallout, n'eus lamet digant ar Pap netra euz he frankis da ober he gark spirituel, netra euz he frankiz en aferiou en deus da zibuna dre ar bed oll catolik.

Er c'hontrol anetoc'h aneta e teu bemdez eo gant pep guirionez ha gant pep lealdet e comzemp bevech ma on eus disculiet ar sacrilach a reat o lamet diganeomp hor gallout, ha pa lavaremp e reat an dra-ze e sonch discar nerz ha guir ar Pab, lamet diganthan ar c'henta renk, ha zoken, mar galjet ober, distruja tre ar Relijion catolik.

Hogen ne ket divar benn an trubuillou e deuz hor c'hær hag an Itali oll da c'houzanv eo on eus sonjet scrifa deoc'h. Kent-se, dalc'het on divije marteze an ankeniou-ze diabarz hon ene, chomet e vijemp ep lavaret ger en hon tristidigez, ma en divije Doue en he drugarez roet deomp ar c'hallout da zousaat ar poaniou criz o deus da c'houzanv ken aliez a hini euz hor breudeur venerabl, hi, ho zud a iliz hag ho fobl.

E guirionez, her gouzout a rit, hor breudeur venerabl, eul loden euz a gantoniou unanet ar Suis, poulzet ne ket gant ar re zo er meaz euz ar guir ilis, rag ar re-

ma lod anezho ne ket falvezet dezho kemeret perz en ho zorfejou, mes gant ar bandennadou tud difeiz o deuz aloubet ar c'hallout e pep leac'h, o deus distrujet pep reglen, ha toullet zoken dindan ar mean ma zeo diazezet ilis Jesus-Christ varnezhan, ha kementse ne ket epken a enep pep guir ha pep rezon, mes c'hoaz o vont a enep ar ger roet gantho ho unan dirag an oll ; rag ervez ar c'hontrat solanel digemeret hag anavezet e lezennou ar c'hantoniou unanet, e voa red lezel gant ar gatholiked ar frankiz ar vrasa da heulla ho relijion. Dija, en hor prézegen great varlene d'an 23 a vis kerzu on eus savet hor mouez a enep an taol-ze scoet var ar relijion gant gouarnamanchou ar c'hantoniou-ze, « ken oc'h en em emel a virionezou ar feiz catolik, ken o rei boden d'an nac'herien Doue, ken o lamet digant an eskibien ar c'hallout da ober ho c'hark. Mes ar c'hlemmou-ze kel leal caset dre hon urs da Gonseil ar c'hantoniou gant an hini on doa carget a gementse a zo bet great fae varnezho ; n'eus ket great nebeutoc'h a fae var goulennou ar gatoliked a bep renk na var ar re o deus great kel lies a vech eskibien ar Suis. Eleac'h bihanaat an traou disleal-ze, n'eus great ac'houdevez nemet ho c'hreski hag ho goasaat.

Rak goude beza, dre ners, caset en harlu hor breur venerabl Gaspard Escop a Hebron ha vikel abostolig a Jenev, harlu hag a zo evit an escop-ze ker caer ha ker gloriuz ha ma zeo mezuz ha divalo evit ar re o deuz he c'hourc'hemennet hag he c'hreat, gouarnamant Jenev en deus douget, d'an 23 a vis Meurs ha d'ar 27 a Eost euz ar bloa-ma, diou lezen henvel oc'h an hini o doa douget e miz Here er bloaz araog, hag a ioa bet condàonet ganeomp-ni er brezegen ma on eus comzet anezhi. Hogen ar gouarnamant-ze en deus roet dezhan he unan ar guir da chench doare an ilis catolig, ha da rei dezhi eun doare ervez frouden ar bobl, o lacat an escop dindan gallout ar c'houarnamant, ken evit ar guir hag ar c'hallout da ober he gark, ken evit ar guir da rei ar c'hallout-ze ; o tifen outhan chom er c'hanton ; o verca an niver euz ar parreziou hag harziou pep parrez ; o verca e pe zoare ha dindan pe seurt condisionou e tleer henvel personed ha cureed, p'evit tra ha penauz e tleer ho zerri ha lamet ho c'harg digantho, o rei da laïked ar guir d'ho henvel ; o fiziout ive e laïked an emel a vadou an iliz ; en eur lacat laïked, evel tud carget da lacat evez, e penn ar pez a zell oc'h an ilis. Ouspenze, gourc'hemennet eo dre al lezennou-ze ne c'helje ar bersoned nag ar gureed, nemet dre otre ar c'houarnamant, hag an otre-ze a c'heller da rei ha da lamet pa garer, ober nicun a zeveriou ho c'hark, na kemeret eur garg hueloc'h eget an hini roet dezho dre choaz ar bobl ; erfin e vije red dezho ober d'ar c'houarnamant eul le, hag ar c'homzou euz al le-ze a zo e guirionez nac'h an Aotrou Doue. An oll eta a vel ez eo lezennou evelse nul hag ep nerz ebet, ne ket epken abalamour al laiket pe an dud er meaz euz an iliz o deuz ho douget n'o doa guir na gallout ebet evit ho dougen, mes c'hoaz abalamour ar pez a c'hourc'hemennont a zo control beo da virionezou ar feiz catolig ha da geleunadurez an ilis discleriet dre ar C'honsil a Drant ha dre liziri ar Pabet ; hag evelse e tleomp dianzao a grenn al lezennou-ze hag ho c'hondaoni.

Rak-ze, dre vertuz an dever euz hor c'harg, ha dre hor gallout abostolig, ho dianzavomp hag ho c'hondaonomp gant solanite. Discleria a reomp er memes amzer ne ket permetet ober al le gourc'hemennet dreizho, ez eo al le-ze eur guir sacrilach ; ouspen-ze kement hini, e gouarnamant Jénev, pe e leac'h all, a zo bet choazet gant ar bobl ervez al lezennou-ze pe en eun doare all bennag henvel, hag a resefe he c'hallout digant ar c'houarnamant, kement hini en defe an hardiziegez da gemeret evelse ar garg a eneou, e tiscleriomp e teuom, *dre eno*, da denna varnezho an anaouen vras rezervet d'ar Pap, hag ar punisionou all douget e lezennou an ilis ; hag evelse, ervez comz Jesus-Christ, ar gristenien fidel a dle tec'het dioutho oll evel dioc'h tud estren ha laeron pere ne deuont nemet evit laeres, laza ha coll denved hor Zalver.

G. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Itron Varia Lourd.

Eizvet dervez.

An Aotrou Dominik n'en doa ket hallet dont a ben euz Bernadeta. Koulskoude gounezet en doa, pa zeo guir en doa spountet avoalc'h he zad evit beza mœstr varnezan.

Fanch Soubirous oa eun den mad ; hogen ne oa ket eun den dreist ar re all. Dirag an dud er c'hargou e oa lent evel ma ve kasi atao ar bobl dister hag an dud o deuz neubeut a zanvez, evit pere kaout affer dioc'h ar gouarnamant a zo eur goal dra. Kridi a ree e oa guir en em ziskueze unan bennag euz ar bed all d'he verc'h ; na ouie ket c'hoaz mad piou oa ; na gomprene ket pegement a zoujans a dlie d'ar veledigez ; ha kridi a ree dezan e oa nebeut a dra difen da Vernadeta mont dy.

Aoun en doa koulskoude da zizplijout d'an introun gaër euz ar c'haô ; hogen muioc'h a aoun en doa c'hoaz rag ar c'homisser pehini a vele gant he zaoulagat he unan ; hag a zonje oa guelloc'h c'hoaz displijout da unan na vele ket, evit dizplijout d'ar c'homisser pehini a vele hag a anaveze evit eur goal den.

Guelout a rer penaoz an oll aotronet euz ar vro a zo a enep deomp, emezan da Vernadeta ; ha ma iez du-ze te vo lakeet er prizoun, arabat eo mont ken.

Tad, eme Vernadeta, pa zan dy neket hebken abalamour em eur c'hoant da vont. Eun dra bennag em c'haloun a zeu d'am gervel hag am c'hass beteg eno.

Neuz forz penaoz eo, eme an tad, difen a ran did mont el lec'h-ze ; ne hellez ket disenti ouzin evit ar veich kenta e da vuhez.

Ar paourkez merc'h paket evel-se etre he ger roët d'ar Verc'hez da vont d'he c'haout, hag an difen a ree he zad dezi da vont ken, a respontaz : Ober a rin ar pez a hellin evit miret da vont ; ha stourm a rin euz ar c'halvaden a

ra din. Evel-ze e aichuaz en dristidigez ar zulvez-ze pehini oa bet euz ar mintin leun a c'hloar hag a laouenedigez.

An de varlerc'h, d'al lun 22 a viz fever, d'ar mare ma n'em ziskoueze ar Verc'hez an deveziou all, ar bobl pehini a c'hortoze Bernadeta var lez ar steir ar Gaves ne velaz ket anezi o tont. He zud o doa, kerkent ma oa savet an heaul, kasset anezi d'ar skol, ha Bernadeta hoazet da senti a oa eet, he c'haloun leun a c'hlac'har.

Ar sœurezet, abalamour d'ho labourou ken er skol, ken var dro ar beaurien, ha martreze ive abalamour d'an difen gret gant an Aotrou person, n'o doa ket gellet mont d'ar c'haô ; n'o doa ket guelet Bernadeta dirag ar Verc'hez, na gredent tam d'ar veledigez.

Peurvuia evit traou evel-ze ar bobl a gred dioc'hin. Mæz ar veleyen, ar venec'h hag al leanezet a zo pelloc'h araok kridi ; hag o c'houzout mad penaoz Doue a hell ober burzudou, ne gredont ket buhan en defe gret unan bennag ken a ve sklær mad an dra.

Ar sœurezet eta a zifennaz ive da Vernadeta mont d'ar c'haô ; lavarout a reent dezi penaoz ne oa ket guir e vele ar Verc'hez ; ha penaoz e lavare geier, peotramant e oa troët he fen.

Unan euz ar sœurezet, o sonjal oa tromplerez en eun dra ker santel, a lavare dezi gant ruzder : Plac'hik fall, emezi, te ra eur goal vorlarjez en amzer santel euz ar c'horaïz.

Tud all pere a velaz anezi o c'hoari gant ar vugale all, a lavaraz dezi penaoz e klaske beza kemeret evit eur santez. Bugale ar skol a ree ive goab anezi ; hag evel-ze oa goal izeleet dirag an oll.

Doue a felle dezan rei lec'h da Vernadeta da ziskuez he vertuz ; en deveziou tremenet en doa karget anezi a joa hag a laouenedigez, hag a felle dezan en he furnez lezel anezi evit eun neubeut amzer heb skoazel dirag ar re pere oa en dro dezi, ha pere oa oll en he enep.

Ar mintinvez a dremenaz en anken-ze ; anken braz en eun ene dinam hag en oad-ze e pehini ar glac'har neket kustum ; hogen e pehini e speg kement poaniou ar bedman pere n'o deuz ket gret c'hoaz ho c'haleden var galon eur bugel, evel ma reont siouaz gant an dud pere o deuz bevet meur a vloavez.

Var dro ar c'hreiz-de, ar vugale a zeue en dro d'ar ger evit kemeret o fred.

Bernadeta, he ene mantret o sonjal en he ger roët d'ar Verc'hez, hagen difen gret gant he zud, a zeue trist d'ar ger. Kloc'h Lourd a zone an Angeluz.

En eun taol, eun nerz burzuduz a zeuaz abenn euz he c'horf, evel ma vije bet kemeret dre eun dorn pehini na hellet ket da velet ; poulzet oe er meaz euz an hent e pehini edo evit el lakaat var an hent a skoë var an tu deou. Douget e oe evel an delien zeac'h pehini vez ruillet gant an avel. Ne oa ket evit chom en he za, bale a renke, evel eun den pehini var eun hent rinkluz, a ia buhanoc'h evit nen deuz c'hoant.

Koulskoude ar red-ze ne oa ket rust ; ne hellet ket mont a enep ; mœz eun nerz leun a zousder a oa. An dorn galloudek-ze a oa dous evel dorn eur vam karantezuz, evel m'en dije bet aoun da ober poan d'ar plac'hik sœmpl-ze.

Ar Brovidans a Zoue pehini a gundu peb tra en doa troc'het al liam : ar plac'hik sentuz ouz he zad na ie ket d'ar c'haô varzu pehini a lamme he c'halon ; ha setu poulzet gant æl Doue e teue koulskoude beteg enni, hervez he ger roët d'ar Verc'hez, heb beza manket d'ar zentidigez dleet d'he zad.

Ar burzud-ze zo bet digouezet aliez e buhez tud santel euz a bere ar burete e doa plijet dreist da galon Doue ; sant Filip a Neri, santez Ida a Louvain, sant Joseb a Kupertino, santez Rosa a Lima a zo c'hoarvezet kement-ze ganto.

Ar galoun mantret, blonset euz a Vernadeta a vus-c'hoarzé, o tostaat euz ar c'haô, o c'hortoz guelout adarre an introun gaër.

Eno, a zonje ar c'hronadur, e velin adarre va introun muia karet ; eno a zellin euz ar genet-ze pehini em digass beteg eüruzdet ar baradoz. Goude ar poaniou kriz em euz gouzanvet, e teuio eur joa heb muzul, rag an introun hi n'em dilœzo ket.

Na ouie ket, kronadur heb gouiegez, penaoz speret Doue a c'huez e lec'h ma kar.

Eun neubeut araog digouezout er c'haô, an nerz misteriuz pehini a boulze Bernadete a heanaz. Bernadeta a gerzaz goustatoc'h ha gant eur skuisder pehini n'e doa ket bet beteg neuze ; an deveziou all, eno e vije evel douget beteg ar c'haô ; hag a oa evel galvet da zont dy. Ar veichman ne glevaz ket en he c'haloun ar c'halvaden misteriuz. Poulzet oa bet beteg ar c'haô, mœz ne oa ket bet galvet. An nerz-ze a ziskueze dezi pelec'h oa he dever da vont hag euz piou a renke senti dreist oll.

A. DE JÉSUS.

Ar gonsepsion didach. — Mari Latast, leanez euz ar galon sacr, ha maro n'eus ket c'hoas goal bell evel eur zantez, a scrife, dek vloaz araok ma en doa an Tad Santel ar Pap discleriet evit mad e voa Mari consevet ep pec'het, ar c'homzou-ma :

« Hirio, deis gouel ar gonsepsion didach, epad ma tiskuezen d'hor Zalver divin pegement a blijadur am hoa o velet pe ger caer privilachou e deus bet he vam santel, Jesus a gomzaz ouzin hag a lavaras din :

« Erru eo an deis ma tle an Env hag an douar en em unani evit rei d'am Mam ar pez a zo dlet dezhi evit ar c'haera euz he frivilachou, rag ar pec'het ne deo bet morse enhi, hag he c'honsepsion a zo bet dinam ha didach. Fallout a ra din e ve encantet ar virionez-ze dre ar bed oll. *Dibabet em euz eur Pab evidon, ha c'hoezet em euz ar mennos-ze en he galon.* He vouez a zavo evit rei da anaout ar virionez-ze, hag he vouez a dregarno dre ar bed oll. Neuze ne vanco netra var an douar da henor va mam. Prinsed an ifern hag ho likizien en em zavo a enep ar

privilac'h-ze euz a Vari ; va mam avad en em ziskuezo d'ar bed var eur mean diazez ha ne vezo ket discaret. Euz he ginou e teui eur c'hleze hag a ziscaro he enebourien hag enebourien ar re o deuz he discleriet didach. Tud ar saoheol he galvo ar *Rozen mystig*, ha tud ar bed nevez he galvo ar *Vaouez cre*. Dougen a rai scrifet var he zal e lizerennou tan : *Me co kær an Aotrou, difennourez ar re zo mac'het, consolatourez ar re zo afliget, ar c'hre a eneb an enebourien.*

Va Mam a grogo e dorn an den coz a zo azezet var eun tron, hag a lavaro dezhan : Setu ama an heur, sao! Sell oc'h da enebourien ; ho lacat a ran da vont en douar an eil rum varlerc'h egile ha mont a raint en ho zro evit mad. Rentet ec'h eus gloar din en Env ha var an douar ; me a fell din renta gloar dit var an douar hag en Env.

Guel an dud ; emaint leun a respet dirak da hano, leun a respet dirak da ners-calon, leun a respet dirak da c'hallout. Beva a ri, ha me a vevo ganez. Den coz, sec'h da zaelou, rei a ran dit va bennoz. »

An dra-ma, evel ma veler, a zo eun diougan pe eur brofesi ; al loden genta anezhi a zo deut da vir ger evit ger ; perak ne esperfemp-ni ket e teui da vir ive an eil loden? Dont a rai ep mar, hag an oll dud a lavaro ep dale gant carantez : « *Den coz, sec'h da zaelou.. Beva a ri, ha me a vevo ganez!* G. M.

(Tennet euz ar gazeten c'hallec : *L'Echo de Rome*).

Enezen ar Vignoned. — Missionou.

Pa voa eat an oll euz al lochen nemet an tad ha me, ne c'hellis ket miret da zonjal : ni vezo tom ar souben ganeomp bremaik, ma teu hema da vervel etre hon daouarn! rag ar re a ioa el lochen pa zigoueschomp hag a ioa en em dennet var gourc'hemen an hini clanv, o doa sellet a dreuz ouzomp, ha ne ziskuezent tam ebet caout plijadur oc'h hor guelet eno.

Ar c'hlanvour, ep teleur evez ebet oc'h ar missioner, ne zelle nemet ouzin-me. Tennet en doa ar chapeled en doa kemeret divar va c'houst, hag hen heje dirag va bizach en eur zrailla comzou ha ne gomprenen ket eur ger anezho. O velet ne c'helle rei netra din da entent, he zaoulagad en em entanaz, hag e veliz ervad e zea droug enhan. Neuze e troiz oc'h ar missioner a ioa o pidi e kichen ar guele, hag e liviris dezhan : guelit petra a lavar an den-ma ; rag evidonme ne ententan netra ganthan, ha gouscoude n'eus ket a amzer da goll.

En em bellaat a ris neuze dioc'h ar c'hlanvour, hag ar missioner a dosteas, hag en em lakeas da ober goulennou oc'h an den coz. Hema a chomaz eur pennad ep respont ger ; dreist ar mare gouscoude e c'hasantas lavaret eur ger bennak. Guelet a rean an tad souezet hag estlamet oll re ma comze an den clanv outhan. Ne vouien petra da onjal.

Hogen an tad ne zonje mui enhon-me, hag a ioa oll gant he glanvour. A hent all ne ententen ger, hag evelse e chomen var dreuzou al lochen.

Goazed ar geriaden, evit doare, n'oa nicun anezho var dro eno. N'oa nemet merc'hed ha bugale, hag en em voudet oant en dro da veleien ar falz doueou, eur pennadik dioc'h al lochen. En em guzulia a reant, ha bep en amzer e taolent eur zell treus bennak varnonme.

Erfin ar c'hlanvour a vancaz he ners dezhan, hag a fatazAr missioner am galvaz. An den coz en doa guisket liou ar maro, hag me a zonje din oa tremenet.

— Maro eo? eme ve.

— Ne ket, eme an tad ; toc'hor avad eo. Pedomp Doue ma roi dezhan c'hoaz eun heur bennak, rag izom en deus. Collet en deus he anaoudegez ; guelomp ha ni a c'hello digas buez enhan.

An tad a ioa boas da louzaoui tud clanv. En en lacat a rejomp hon daou d'he frota, ha neuze ar missioner azigoraz he c'hinou, hag a lakeas var he deod eun dioupedeir beraden euz ar vured a ioa ganthan. An den clanv a deuas neuze enhan he unan.

— Va list brema va unan, eme an tad, ama n'eus ket a amzer da goll.

Me am oa c'hoant da c'houzout piou oa ; mes ne c'hellis clevet ken nemet e voa an den coz-ze ganet en Europ, deut iaouank di, hag en em lakeat etouez ar gouezidi.

Var gementse e ziz adarre d'an nor, hag e chomiz eno ken na voa echu oll. An tad am galve pa en deveze izom ac'hanon. Rak petra bennak ma ne gomprenen ger euz ar pez a lavarent, en em zalc'hen gouscoude eur pennad dioutho.

Epad ma edon evelse en nor evel eur zoudard oc'h ober gard, e veliz hon rener bihan o tont euz ar c'hoad. Er chase oa bet, hag oa ganthan eur strollad laboused var he scoas. Kementse a zigasas da zonch din n'em oa debret tam en dervez-ze, hag em oa naoun.

Ar bugel am saludaz en eur vusc'hoarzin en eur vont ebiou din, hag a ieaz en eul lochen all gant he laboused. Eur pennad goude e save moged teo euz al lochen-ze, hag e cleven c'hoez ar c'hik grillet.

Ar veleien, merc'hed ha bugale a ioa eat pephini en he dro ; evit doare edo mare ar pred. Ar missioner a deuas neuze ive d'am c'haout. — Ar c'hlanvour, emezhan, a zo skuiz, hag e fell dezhan e zafen da c'helver unan euz he verc'hed da zont d'he gaout. Hogen ne ket echu ganeomp c'hoaz, ha gouscoude eo anat e fell da Zoue ober trugarez dezhan.

Var gementse e zeas da ober he gevridi, hag e tistroaz ep dale gant ar c'hreg en doa goulennet an hini clanv.

Neuze an tad a lavaras din : Brema mar deus deut eun dra bennag ganeomp, e c'hellomp dibri da c'hortos ma'o devezo ar re-ma great ho c'haozeaden. Hogen ne zonch ket din e ve calz a dra ganeomp. C'hui mar kirit, a jelo en dro d'ar gouent ; me a rai va unan ama avoalc'h.

— Oh! eme ve, nemet ne falfe ket deoc'h e chomfen ganeoc'h, me ne din ket ac'hann en ho raok ; ma rankit gouzanv naoun, me a c'houzanvo ive.

Ar pez a lavaran deoc'h, eme an tad, eo abalamour ma zoc'h nevez bet clanv, ha ne ket ken eas deoc'h evel dinme gouzanv naoun.

— Nan, nan, eme ve, ne din ket kuit en ho raok. Setu ni o vont da azeza dindan eur vezen, hag oc'h en em lacat da grignat eun tam creunn seac'h a ioa ganeomp. Neuze e veljomp hon rener bihan o tiredet d'hor c'haout, hag o lavaret eur ger bennak d'ar missioner. Hema a reaz eur musc'hoarz hag a lavaras din :

— Hor pidi da vont da leina eo a rer.

— Hag e zaimp? eme ve.

— Petra a raimp-ta? Ne c'hellomp ket refuzi ; ha neuze trugarecat a dleomp Doue p'eo guir en deus mui a zoursi ac'hanomp eget euz ar profet Eli guechall ; rak d'ar profet ne gasas nemet eun tam bara.

Ar bugel a ieaz en hon raog, ha ni var he lerc'h d'he lochen.

Souezet e vouen pa veliz al lochen, rak braoc'h kempennet oa calz eget al lochennou all am oa guelet bete neuze. Bez' euz oa enhi pillerou kizellet a zoare, hag euz an eil piller d'egile ez oa tapisou blansonet ha gret broderez varnezho gant kregin pesked.

En eur c'horn oa astennet eun tapis, ha varnezhan oa laket hon lein deomp, al laboused paked gant ar potr iaouang ha neuze meur a seurt frouez.

Hon daou e sonjemp ha ne voa ket a c'hoant d'hon trahissa var digarez ar pred-ze. Hogen n'oa ket neuze da argila, hag ec'h azesjomp var an douar da gemeret hor pred. Frouez ar vezen vara a gavis mad dreist, ar frouez-ze en deuz liou ha blas minvik bara guenn.

Ar vezen-ze zo eur Brovidans evit tud ar broiou-ze ; henvel eo oc'h eur vezen dero, he deliou zo evel deliou fiez, hag ar frouez zo glas. G. M.

Hanoiou or Veleien maro en escopti Kemper epad ar bloaz 1873.

An Aotronez,

Jakez Tromelin, vikel e Plouneour-Trez	39	bloas.
Emil Evrard, vikel vras	64	—
Eozen-Mari Roudaut, profr e scolach Lesneven.	26	—
Lois-Olier Tabourdet, belek menic'hi Sant-Athanas	82	—
Eozen-Mari Pouliquen, person Sant-Vougay	67	—
Per-Ian An Dreau, person Bannalec	68	—
Per-Mari Ar Balc'h, bet vikel e Plogonven	37	—
Eozen-Mari Ar Gall, bet vikel e Ploare	28	—
Eozen-Mari Thomas, person Sant-Eutrop	68	—
Lois An Dall, person Sibiril	68	—
Paul Cocaign, person Sant-Marc	67	—
Ian Cren, cloarec a Vipavas	««	—
Eozen An Naour, avieler, professor coz e Castel.	««	—
Eozen Prigent, bet person e Lanrivoare	69	—
Lois-Joseph Ar Grand, person Beuzec-Conq	67	—
Renan Balcon, person Riec	72	—
Ian Ar Gac, person ar Fouillez	71	—
Victor-Mari Taburet	67	—
Felix Berthou, person Botsorhel	43	—
Olier-Fransez Hellard, belek evit an dud a vor.	37	—
Mikeal-Lois Dreau, bet beleg Ursulinezed Castel	53	—
Alan-Mari Cloarec, person Cloastr-Pleyben	50	—
Visant Auffret, bet person e Sant-Coulitz	69	—
Joseph-Mari Mercier, person St-Lois-Brest	70	—
Per Corre, bet person e Plouzane	63	—
Ernest Lequerre, abostoler, a Vrest	22	—
Fransez-Lois Madec, person Loperec	67	—
Eozen-Mari Gouez, person Hanvec	54	—
Charles-Mari Naveau, vikel e Pleyber-Christ	36	—
Fransez Mengant, rener e scolach Castel	35	—
August Baret, bet professor e Pont-Croas	««	—
Lois Boisseau, person Pleuven	58	—
Eozen Dreau, bet vikel e Sant-Hernin	48	—
Eozen-Mari An Hir, vikel e Cleden-Cap-Sizun.	32	—
Corintin Bourdet, person Plovan	60	—

Taolen ar Retrejou evit 1874.

Kemper. — *Evit ar voazed.*

Retred brezonek d'ar 7 a vis meurs.

Evit ar merc'hed.

1a Retred brezonek d'an 18 a ebrel.
2. Retred brezonek d'an 10 a vis here.
Retred gallek d'ar 16 a vis mae.

Kemperle. — *Evit ar voazed.*

Retred brezonek d'an 21 a vis c'huevrer.

Evit ar merc'hed.

1a Retred brezonek, d'an 18 a ebrel.
2. Retred brezonek, d'an 30 a vae.
3. Retred brezonek, d'an 10 a vis here.
Retred gallek, d'ar 5 a viz eost.

Lesneven. — *Evit ar voazed.*

1a Retred brezonek, d'an 21 a vis c'huevrer.
2. Retred brezonek, d'an 30 a vis mae.

Evit ar merc'hed

1a Retred brezonek, d'an 18 a ebrel.
2. Retred brezonek, d'ar 4 a vis gouere.
3. Retred brezonek, d'an 10 a viz here.
Retred gallek, d'ar 1 a viz eost.

Ar gwin.

Lenn a reom kemment-ma en eur skrid koz :

« Adam o veza plantet ar winienn, Satan a deuaz d'he doura gan goad ar pavin.

« Delyou o veza deuet er vinienn, Satan he douraz gan goad eur marmouz.

« Pa zigoraz enn-hi ar brankou rezin, roue an ifern he douraz gan goad eul leon.

« Pa voent dare, hao, e touraz anezhi gan goad eur pennmoc'h, respet d'eoc'h.

« Ar winienn, douret gan goad ar pevar aneval-ze, a ro d'he frouez an natur anezho.

« Evelse, d'ar c'henta bannac'hou gwin, goad an efer a deu da doma, he liou da veza flammoc'h ; he deod a ya buhanoc'h en dro, hen hem gridi a ra eur goaz, kommans a ra hen hem fougeal : setu hen et da bavin.

« Bannac'hou all a deu, ar goad a zav d'ar penn, ha setu ma den d'hen em lakaat da gana, da lampa, da zansal evel eur marmouz.

« Eur bannac'h all c'hoaz, ha setu e koll he benn, e teu da veza droug, sikanuz... Eun all, ken leun a win ha ken diod hag hen, a zalc'h penn out-ha ; sevel a ra kann; ar c'hrabanou a ya en dro, ar goad a red : e maint oc'h ober micher al leon.

« Goude beza hen hem gannet mad, e renker ober ar peoc'h, hag ewid ober ar peoc'h, e renker efa eur banne. An hini dizrouka a baea da genta ; egile, ewid diskouez n'eo mui fachet, a baea goude. An testou, pere ho deuz sikouret lakaat ar peoc'h, ewid diskouez ho joa da veza unanet an daou ganner, a baeo ivez pep-hini d'he dro. Goude ar bannac'hou-ze avâd, plas da hemma da vont dindan an daol, d'egile da vont er plas keunèudeg, da hennez all, fermoc'h war he dreid, da vont er meaz, mes ewid hen hem doler evel eur zac'had loayou er c'henta foz hen hem gavo war he hent. Setu hî oll gourvezet duma du-hont, setu hî kousket, setu hî o tiroc'ha, evel ma ra, pa vez leun he gof, an aneval a lavar : *oc'h, oc'h !* »

An Ermit.

Kenavezo d'ar Frans, digant eun den o vervel en eur vro estren.

Var an douar a harlu, pell diouzit, siouas !
Va c'halon a huanad, pep tra zo din dic'hras ;
O Frans, ma c'helfen c'hoarzin, eo ouzit-te e ve,
Te a zo bet va c'havel ; ne vi te ket va be?

En dervez-ma va ene a hirvoud glac'harus,
O c'houlen digant an Env va renta c'hoas nerzus :
N'em eus mui nemet eur c'hoant ama en eur vro bell;
Ma c'helfen c'hoas da velet, ô Frans, araok mervel !

Siouas, great eo ac'hanon, setu va daoulagad
Coc'hennet ha deut tenval, o serra evit mad ;
Em c'halon e chom c'hoaz eun diveza peden ;
Ma c'helfen beza beziet er vro-ze a garien !

Va c'horf etouez va zud coz, va ene da Zoue !
Ma c'helfen araok tremen caout an esperans-ze !
Oh ! me lavarfe laouen : kenavo, bed digar,
N'em eus na keus nag anken o kuitat an douar !

Calon an Aotrou'n Escop de Leseleuc a zo digaset da Gemper. Dirguener vintin e vezo canet eur zervich evithan er Gatedral, ha goude creisdeiz e zaio an Aotrou'n escop d'he gas da Gastel eleac'h ma tle repos.

An Aotrou Vicont a dle ober he brezegen ganv e Autun abenn eur miz ama.

An Aotrou Kergoat, nevez beleget, zo hanvet vikel e Guilers.

An Aotrou Boucher, nevez beleget, zo hanvet vikel e Landeda.

An Aotrou Jacq, vikel e Plomodiern, zo hanvet profesor e Lesneven.

An Aotrou Louet, vikel ar Chabist, zo hanvet vikel e Plomodiern.

An Aotrou Bloas, person Sant Servez, zo maro en dervezioù-ma.

Brema, dindan an hano a *Almanagou*, e skigner e kær ha var ar meas levriou ha scridou fall. En Almanagou-ze, an doctored difeiz a gaf tro da voulla historiou leun a c'heier ha marvaillou goest da gontami an eneou. An traou brein-ze a roer ato marc'had mad, hag an hini ho frên evit caout enho penauz e vezo an amzer, peur ober al labourou ha peur e vézo foariou, a gavo ive etouez pe varlerc'h pennadou scrifet a enep ar feiz, a enep ar relijion, ouspen ma vélo enho avechou imachou mezus, taolennou goest dà lacat da ruzia an hini n'en deus ket c'hoas collet he c'hlandet. An hevelep Almanagou a zo avoalc'h evit lacat eur c'hristen, ha dreist oll bugale ha iaouankizou, da goll var eun dro ho feiz hag ho inosans, pe ho furete.

An tadou ha mamou o deus c'hoant da zevel ho bugale e doujans Doue, n'o deus bet morse muioc'h a izom eget brema da deleur evez oc'h ar scridou-ze a glasker da lacat etre ho daouarn.

G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN

Intansion jeneral mis genver.

Pidi evit ar gatoliked touellet gant ar c'hredennou liberal.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *27 Kerzu.*		Pont-n'Abat. — *24 Kerzu.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	36 lur, 00 c.	Guinis.....	35 lur, 84 c.
Segal.....	27 lur. 00 c.	Segal.....	25 lur, 00 c.
Eiz.....	22 lur, 50 c.	Eiz.....	21 lur, 70 c.
Ed-du.....	24 lur, 00 c.	Ed-du.....	22 lur, 50 c.
Kerc'h.....	30 lur, 25 c.	Kerc'h.....	24 lur, 76 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	5 lur, 26 c.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo ô teski, a gaver dà brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moulter an Escopti.

Dissadorn 10 Genver 1874. N° 467 Navet Bloavez.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza pret araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 10 Genver 1874.

An Aviel, o comz euz ar fals pastored, ho laca e kem gant bleizi. Pa zonjer mad en doctored dizoue hag el laklepodet a gasont euz ho fers var ar meaz hag e kær zoken da brezeg a enep ar feiz hag ar relijion, e veler ec'h implijont e guirionez ar memes fineseou, ar memes ardou evel a ra ar bleis pa deu da daga loened.

Pa deu ar bleis d'en em deleur var eur vanden denved, e laca ar strafuil en ho zouez. Al loened keiz a goll ho fenn, hag a red lod ama, lod ahont. Hag e ve ar pastor eno, ne silaouint ket e vouez, ne daint ket d'he gaout, ne daint ket zoken varzu ho c'hraou ; mont a raint da glask en em guzet etouez ar bodennou pe en eur c'hoad bennak mar deuz a dost ; ha setu ar pez a glaske Guillou, rag eno ho c'haf goudeze, hag e ra ep poan he breiz anezho.

Evelse ive a ra ar visionerien abers Satan. Teleur a reont ar strafuil etouez ar bobl, etouez an dud disesk, ar re n'o deus na skiant na sclerijen avoalc'h evit guelet petra zo c'hoant da ober dezho, hag ar bobl, strafuillet evelse ne silaou mui mouez ar re zo carget anezhan, hag o sonjal en em zavetei, e zeont dres eleac'h ma clasker ho c'has, e reont lavar ho enebourien vrasa da c'hortoz ive ma teuint da veza ho freiz.

Ervez a leverer, pa za ar bleiz da daga kezeg, ar re iaouang a gemer an tec'h, hag a zo peurvuia discaret ganthan. Ar re goz avad, eleac'h tec'het, a ia da glask harp en eur c'hleus pe en eur vezen bennag, ha distro oc'h ho enebour, en em zifennont outhan gant ho zreid araok. Hogen petra a ra Guillou neuze? Mont a ra da glask dour, carga a ra he c'hinou hag he c'houzoug, hag e tistro da strinca an dour-ze e daoulagad al loen, pehini dallet evelse ne vel mui ar bleiz hag a zo discaret ganthan ep dale.

Ama ez eus c'hoaz eur skeuden euz a c'hiziou an doctored difeiz. Pa gavont unan bennak goest d'en em zifen outho, da zelc'her penn dezho, ma na daolont ket a zour en he zaoulagad, e taolont da viana poultren, da lavaret eo, e tistagont dezhan eur bern geier en hevelep doare ma chom sebezet ha souzanet, ha ma na reont ket ho freiz anezhan, da viana hen lakeout da chom ep enebi outho, epad ma redont neuze varlerc'h ar re iaouank n'o deus ket a skiant avoalc'h da glask harp evit en em zifen outho. Ar re iaouank-ma a zo gounezet prest, hag ar re gos, goude beza bet dallet evelse, en em les ive, peurliesa da vont varlerc'h ar re iaouank.

Guelomp brema eun daolen all, hini ar chatal corn pa vezont taget gant ar bleiz. Ama e cavomp ar guir doare d'en em zifen oc'h enebourien. Lavaret a rer pa zânt ar chatal corn ar bleiz o tostaat outho, e c'houzont en em lacat e kelc'h, e testumont er c'hreiz ar re zister, ar re n'int ket goest d'en em zifen, hag ar re all en em laca a dro e tro, oll ho c'herniel troet er meaz euz ar c'helc'h evit digemeret an enebour n'eus fors dioc'h pe du e teuio ; neuze an hini crea euz ar vanden, eleac'h en em lacat er c'helc'h evel ar re all, a chom da ober an dro d'ar vanden, evit staga da genta d'ar bleiz, he drec'hi, pe ma na c'hell ket caout ar gounit, rei he vuez evit savetei ar re all ; hag epad an amzer-ze al loened a losk blejadennou skiltruz, evel evit gelver ho mestr da zont d'ho zicour.

Ha ne deus ket eno eur guir skuer euz an doare ma tleer en em gemeret evit en em zifen oc'h he enebourien? Ha ne gafe ket da eun den guelet eno eur jeneral a arme o renca he zoudardet pa deu an enebour d'en em deleur varnezho, hag o rei d'ar zoudarded-ze ar guella doare evit miret outho da veza trec'het, pe ma na c'hellont ket hen ober, evit gallout da viana guerza ker ho buez?

Hogen setu eno dres ar pez a dlefet da ober a enep an doctored dizoue, a eneb an ebestel-ze caset abers speret an droug, e kær ha var ar meas, da brezeg a enep ar feiz hag ar relijion. Ar pastor ne c'hell ket beza ato e kichen he vanden loened, hag ar re a zo carget euz an eneou ne c'hellont ket ken nebeut beza ato crog e dorn

pephini euz ar re zo fiziet enho. Mes bez' ez euz e pep leac'h unan bennag hag en deus skiant ha goueziegez avoalc'h evit delc'her penn d'ar bleizi-ze a glask en em ziskuez dindan croc'hen guir bastored, hag a dlefe mont var araok hag ho fellaat. Bez' ez euz hiniennou hag her gra; bez' ez euz hiniennou all hag a c'helfe hen ober ha n'her greont ket, ne gredont ket hen ober dre lente gez, dre m'o deuz aoun na ve eun danjer bennag evitho. Gouscoude gant eun nebeudig hardizieguez hag ep kemeret calz a boan, e c'halfent ober cals vad d'ho c'harteriz. Evit lacat ar bleiz da gemeret an tec'h, ez eo peurliesa avoalc'h crial varnezhan, rak ne gar ket beza anavezet, beza kemeret evit ar pez ma zeo. An doctored difeiz ive, pa en em velont discuillet, pa velont ec'h anavezer ho geier, a dro prest kein hag en em denn. Hogen an dud goueziek, kercoulz hag ar re n'o deus ket a zescadurez a rafe vad dezho delc'her sonch euz ar pez zo bet lavaret dezho meur a vech; ne dleomp morse fiziout er re a deu da brezek dezho euz a virionezou ar feiz, euz ar relijion, eb beza resevet ar garg evit kementse digant ar re o deuz ar guir hag ar c'hallout d'he rei, me lavar digant an ilis, digant ar Pab hag an eskibien. Mar selaouont re all e vezint tromplet ato; evel ma vezint tromplet ato ive bevech ma roint scouarn d'an dud difeiz pa deuont d'ho scolia var aferiou an douar; rag an doctored-za a glask ato ho mad ho unan, ha morse mad ar vro na mad ar re a glascont da dourelli. G. M.

Lizer hon Tad Santel ar Pap — (*Kendalc'h.*)

An traou ma teuomp da gomz anezho a zo ankeniuz ha noazus meurbet, hogen traou all goasoc'h c'hoaz a zo digouezet e pemp euz ar seis canton a zo dindan escopti Bal, da c'houzout eo! Soleur, Bern, Bal-Campagn, Argovi ha Turgovi. Eno ive ez eus great, var an doare da choas personed ha cureed, lezennou hag a zistruch gouarnamant an iliz hag an doare ma zeo savet an ilis-ze gant Jesus-Christ, o lacat ministred an ilis dindan gallout tud ar bed ha tud distak dioc'h an ilis. Rakse e tianzavomp hag e condaonomp al lezennou-ze, dreist oll an hini zo bet great gant gouarnamant Soleur d'an 23 a vis Kerzu 1872; fallout a ra deomp e ve anavezet ez eo al lezennou-ze dianzavet ha condaonet evit biken. Hogen hor breur venerabl Eujen, escop Bal, o veza, evel ma tlie, ha gant ners calon eun abostol, refuzet lod euz an articlou a ioa c'hoant a virje, articlou hag a ioa bet votet en eun asamble, pe evel ma leveront, *en eur gonferans euz an escopti*, an escop-ze a zo bet, abalamour da ze, lamet he escopti diganthan, taolet er meaz euz he balez ha caset dre nerz en harlu. Gouscoude en devoa eur rezon hag hen redie da refuzi an articlou-ze, rak lamet a reant he c'hallout digant an escop, distruja a reant gouarnamant an iliz, ha digeri a reant frang an nor d'an herezi. Abaoue ne deus na finesse, nag hiskin ha na ve bet implijet evit lacat, er pemp canton-ze, ar bobl hag an dud a ilis d'en em zispartia dioc'h an ilis. Epad ma tifennet oc'h an dud a ilis pep darempred gant ar pastor caset d'an harlu, e roet urs d'ar chabist chalonied euz a gær Bal da henvel eur *vikel capituler*, pe eur beleg evit gouarn an escopti, evel pa vije goullou cador an escop; mes ar chabistr a zavaz he vouez dirag an oll, hag en devoue ar gourach da gass pell diouthan beteg ar zonch da ober eun torfet evelse. Gouscoude dre eur setans pe eul lezen abers gouarnamant Bern, nao ha triugent person euz ar Jura a voue difennet outho ober an deveriou euz ho c'harg, ha goudeze e voue gourc'hemennet dezho ober an diles euz ar gark-ze, ha kementse dre'n abeg epken ma o devoa discleriet dirag an oll ne anaient ken escop na ken pastor nemet hor breur venerabl Eujen, ha ne felle dezho, e giz ebet, en em zistaga mezuzamant dioc'h an ilis n'eus nemethi. Varlerc'h-se ez eo digouezet gant tud ar c'harter-ze, o doa dalc'het mad ato d'ar feiz catolik, hag a ioa bet staget kentoc'h oc'h canton Bern, dindan ar gondision hag ar bromesa sclear e vije lezet gantho ato ar frankis da heuilla ho relijion, ez eo digouezet ma zeo bet miret outho na c'heljent en em asambli er parreziou, na badezi, nag eureuji nag enterri gant solanite, ha kementse daoust da glemmou an oll gristenien fidel, daoust d'ho fedennou ha da gement o deus great ha lavaret a enep an difen-ze; hag evelse, dre eun dislealdet dispar ez int bet condaonet da ober unan a zaou, pe digemeret pastored heretig ha distak dioc'h an ilis, pe dioueret pep sicour euz ar Relijion abers beleien vad.

Evelse e trugarekeomp Doue da veza scuillet ar memes gras dre behini e roe guechall calon ha ners d'ar verzerien, ha dre behini hirio e ro scoazel ha ners d'ar loden dibab-ze euz ar gatoliked pere a zalc'h ferm d'ho escop, epad ma sao Doue eur voger evit pobl Israel evit na deuint ket da fallgaloni er stourmad o deus da c'houzanv evit an Aotrou. An dud vad-ze ne ouzont ket petra eo caout aoun, hag heuilla a reont roudou Jesus-Christ, penn ar verzerien, pa deuont gant dousder an oan da enebi oc'h crisderi ar bleizi, ha pa stourmont evit ho feiz ferm ha laouen.

Gant eun ners-calon henvel oc'h hini catoliked ar Suis, tud a ilis ha christenien an Allmagn a heuil ive gant ar memes fermder ar skueriou caer roet dezho gant ho eskibien. E guirionez ar re-ma zo deut da veza eun daolen laket a vel d'ar bed, a vel d'an ælez ha d'an dud. Armet euz ar virionez catolig hag euz a lezen ar silvidigez, e vrezelecaont e pep leac'h cre ha ferm evit Doue. Ia, a bep tu oar estlamet o velet ho ners-calon hag ho fermder ne c'hell netra he discar, ha d'ho vertuziou e roer seulvui a veuleudi ma veler bemdez o vont crisoc'h crisa ar bersecusion savet en ho enep en Allmagn ha dreist oll er Prus.

Goude kement a injustisou euzus great varlene d'an ilis catholik, gouarnamant ar Prus dre al lezennou ar re grisa hag ar re injusta, lezennou hag a c'hourc'hemen ar c'hontrol beo d'ar pez a rea diagent, en deus laket tre ar c'hallout da choaz ha da gelen ar glouer iaouang etre daouarn al laïked, en hevelep doare ma zeo al laïked-ze eo a dle guelet ha barn e pe doare e tle ar glouer beza skoliet ha kelennet evit ober anezho beleien ha pastored. Larcoc'h e za c'hoaz, o rei d'al laïked ar guir da anaout ha da varn da biou e tle beza roet ar c'hargou hag ar plasou, ha zoken da lamet digant ar bastored ar c'hargou hag ar plasou-ze. Ouspen-ze evit discar guelloc'h ha buanoc'h gouarnamant an iliz hag an urs fontet gant Jesus-Christ he unan, ar zentidigez a fell dezhan o defe an eil evit egile en iliz ervez ar reng a zalc'hont, al lezennou-ze a zao meur a ampechamant evit miret oc'h an Eskeb da implija pa vez izom, armou an iliz, pe evit savetei an eneou, pe evit kendelc'her divesk kenteliou ar feiz er scoliou catolik, pe evit lacat ar glouer da zenti outho evel m'eo dlet. E guirionez dre al lezennou-ze eo difennet oc'h an Eskibien ober an traou ma comzomp anezho, nemet pa blijo gant ar c'houarnamant hag oc'h heuilla ar reglennou great ganthan. Erfin evit ma vije an ilis catolik mac'het tre, ez eus savet eul lezvarn roeal evit aferiou an dud a iliz, ha dirag al lezvarn-ze e c'hallo beza galvet an Eskibien hag ar bastored, couls gant ar re a zo dindanho evel gant ar re zo e carg, en hevelep doare ma c'hellont beza barnet evel tud tamallet ha cabluz, ha ma c'hellont beza contragnet er pez a zell oc'h ar garg o deuz euz an eneou.

Evelse ilis Jesus-Christ da behini ar brinsed souveren o doa prometet solanelamant, ha meur a vech, ha dre gontrajon great a zoare, lezèl gant ar relijion ar frankis leun a zo red dezhi da gaout, an iliz a vouel hirio er broiou-ze eleac'h ma zeo lamet diganthi he oll guiriou ha ma e deus da stourm oc'h enebourien a c'hourdrouz he feur distruja; rag al lezennou nevez-ze a bouls da viret na c'hello mui beza iviziken.

Ne ket souez eta ma ema er vro-ze, eleac'h ar peoc'h a ioa kent, ar strafuil etouez ar re o deus relijion, digaset dre lezennou evelse ha dre an oberou all euz a c'houarnamant ar Prus a enep an ilis. Rak ma ranker tamal ar gatoliked abalamour ne roont ket ho asant d'al lezennou-ze, ha ne c'hellont ket hen ober ep mont a eneb ho c'houstians, e vezo red ive tamal Ebestel Jesus-Christ hag ar verzerien a voue guelloc'h gantho gouzanv ar brasa tourmanchou, ha zoken ar maro ar c'hrisa, eget trahisa ho dever ha terri guiriou ho relijion santel o senti oc'h lezennou difeiz ar brinsed ho fersecute. A dra sur, hor breudeur venerabl, ma na vije ken lezennou nemet lezennou ar c'houarnamant sivil, ma na vije ket a lezennou all euz eur reng hueloc'h pere zo red da anaout ha ne ket permetet ho zerri; ma vije al lezennou sivil-ze eo epken a dlije regli ar goustians, evel ma fell da eun darn dud dizoue ha diskiant, ar c'henta merzerien hag ar re o deus kemeret skuer diouthо o divije meritet kentoc'h beza blamet eget beza henoret ha meulet pa deujont da scuilla ho goad evit feiz Jesus-Chaist ha frankiz he ilis. Ouspen-ze ne vije ket bet permetet skigna ar relijion gristen en despet d'ar brinsed ha d'ho lezennou; en eur ger, ne vije ket bet gallet fonta an ilis. Gouscoude ar feiz a zesk, ha rezon an den a ziskuez ez eus var an douar daou rum draou ha diou c'hallout dishenvel; unan a deu euz an natur, hag a zo he c'hark heilla evit delc'her ar peoc'h etouez an dud hag en aferiou ar bed; eben a zo dreist natur, a zo e penn kær Doue, da lavaret eo, ilis Jesus-Christ, hag a zo instituet gant Done evit rei ar peoc'h d'an eneou hag ho zavetei. Hogen an diou c'hallout-ze a zo bet reglet gant ar brasa furnez evit renta da Zoue ar pez da Zoue, ha da Cesar, evit Doue, ar pez zo da Cesar; e guirionez, *mar deo bras Cesar, ez eo bianoc'h eget an Env, rak Cesar a zepand dioc'h an hini a zepand diouthan an Env ha kement zo crouet.*

Hogen an iliz, a dra sur, ne deo morse en em belleat dioc'h ar gourc'hemen-ze a Zoue, rag ato hag e pep leac'h e deus poaniet da lacat e speret ar gristenien ar sentidigez evit prinsed an douar hag ho guiriou; gant an abostol, an iliz e deuz ato desket e voa ar brinsed laket, ne ket evit ober aoun d'ar re a ra ar vad, mes evit ober aoun d'ar re a ra an drouk; gourc'hemen a ra d'ar gristenien beza sentus ne ket epken dre aoun rak coler ar prins hag abalamour ma toug ar c'hleze evit castiza an hini a ra an drouk, mes ive dre goustians hag abalamour ar prins en he garg, a zo ministr an Aotrou Doue. An iliz avad ne c'hourc'hemen douja ar brinsed nemet evit ar goal oberou; ne lavar ket ho douja pa ve menck da viret lezen Doue, rak sonch e deuz euz ar pez a lavar sant Per: *Ra n'en devezo nicun ac'hanoc'h nutra da c'houzanv evel muntrer, evel teod fall, evel eun den hag en deuz avi oc'h tra he nessa; mes mar deo evel christien e rer poan dezhan, ne dle ket caout mez, mes a enta gloar da Zoue dre an hano-ze.* G. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Itron Varia Lourd.

Eisvet dervez.

Ar bobl evezek, leun a zoujans ha gant eur c'hoant braz da velet ar burzudou, a zonje atao guélout en eun taol bizaich ar bugel o tont da lugerni, ha diskuez dre he gaërder burzuduz e oa eun den euz ar baradoz dirazi.

Eun amzer hir ha paduz a dremenaz evel-ze.

Bernadeta a bede c'houek, netra var he drem stoul na verke e voa ar veledigez dirazi. Ar c'hrouadur a bedaz an deiz-ze heb beza selaouet. An env evel an douar a zilezaz anezi, ha chom a reaz dirag he tedennou hag he daëlou ker kalet hag ar c'herrek mean-marbr dirag pere a oa daoulinet.

Euz an oll boaniou he doa gouzanvet abaoue an devez diaraok, houman oe ar goassa, an dra-ze oa c'huerder var c'huerder.

Perag n'en em ziskuezit mui, perag em dilæzit, a zonjaz ar bugel.

Ar c'hrouadurez burzuduz, en or chom heb en em ziskuez, a roë ar gounit d'he adversourien hag a leze an hent ganto.

Ar bobl souezet a interrojaz Bernadeta, mil goulen oa gret gant ar re oa en dro dezi.

Sonjal a ree e oa chomet ar Verc'hez heb dont abalamour d'eun dra bennag en doa displijet dezi ; ha gret em efe eur pec'het bennag ? emezi. He c'houstians na rebeiche netra dezi. He c'hoant da velout adarre ar veledigez a zeue brassoc'h brassa. Klask a ree gouzout petra da ober evit he guelout adarre ha na ouie ket petra a raje ; gouzout a ree n'e doa gallout ebet da c'hervel ar genet-ze dinam pehini e doa bet an eur da velet ; ha gouela a ree, he c'haloun troët varzu an env ha na ouie ket penaoz gouela zo pidi.

Euz a belec'h e teuez, eme dezi he zad kerkent a ma antreaz en ty.

Lavaret a reaz ar pez oa digouezet ; hag e lavares-penaoz eun nerz vraz en deuz kasset ac'hanout dy en despet did ?

Ia, a respontaz Bernadeta.

Guir eo, a zonjent, rag n'e deuz morse lavaret geier.

An tad Soubirouz a chomaz da zonjal eur pennadik, evel ma vije o stourm ennan he unan. Sevel a reaz he ben hag evel m'an dije gret mad he zonch.

Ma, pa zeo guir e ia an traou evel-ze, emezan, na zifennan ket ken did mont d'ar c'hao ; gra ar pez a giri.

Al laouenedigez, eul laouenedigez c'houek a skleraaz bisaich Bernadeta.

Nag ar meliner, nag he c'hreg n'o doa lavaret netra abalamour na oa ket bet en em ziskuezet ar Verc'hez. Martreze e gouelet ho c'haloun e zonjent ne oa ken kaoz euz a gement-ze, nemet abalamour dre aoun rag an dud e karg, o doa miret euz ho merc'h da zenti ouz ar Verc'hez.

Ar pez hon euz lavaret aman oa tremenet goude kreisteiz. Ar brud a zavaz buhan penaoz ne oa ket en em zizkuezet ar Verc'hez ha peb hini a lavare he bræpoz var an dra-ze.

Lod a lavare penaoz ne oa ket guir e vije en em ziskuezet en deveziou diaraog. Lod all a zonje e oa an dra-ze eur merk muioc'h euz guirionez ar bugel.

An nerz pehini e doa digasset Bernadeta en despet dezi beteg ar c'hao, a ree d'an dud habil euz a Lourd sevel ho diouskoaz, hag a ree kalz da gozeal ha da zonjal d'ar re a grede e oa klanv ar plac'hik.

PEDEN

Introun Varia Lourd pedit evidomp,

Introun Varia Lourd pehini a lezaz Bernadeta en anken heb frealzidigez ebet, diskuezit deomp gouzanv gant eur galon gristen reuziou ar vuhez-man, barnedigez dizleal an dud, ho dizmegansou, ho drouk prezegerez, ho zeodadou faoz, hag ho enebiez.

Lavaret a reer, o Mari, penaoz ho servicher gloriuz sant Visant a Baul a jomaz tri bloaz er stad-ze a sec'hor, ha penaoz epad an tri bloavez-ze ne heanaz he volonte da veza unanet gant hini Doue, en despet ma vije evintan an env evel sarret, ha ma touge eur groaz rust. Roït deomp-ni, hor mam, ar c'hras da c'houzanv ar sec'hor ze pehini a zeu aliez euz hor pec'hejou ha da servicha hor Salver hag er joa hag er boan, pa vemp sikouret evel pa vemp dilezet gantan.

Pa deu amzer drist e pehini hon ene a c'houzanv evel ho mab santel en he angoni pa lavaraz a vouez huel : O ma Doue, ma Doue perag o peuz-hu ma dilezet'l en heuriou-ze e pere an ene evel goloët a denvalijen, roït deomp-ni, o Guerc'hez galloudek, eul loden euz ar gouraich-ze o peuz bet e troad ar groaz pa peuz guelet o vervel varnezi an Doue beô, ha pa zigemerac'h etre ho tivrec'h korf maro ho mab Jesus.

D'ar mare va vezimp dilæzet gant an oll, Introun Varia Lourd pedit evidomp. A. DE JÉSUS.

Eur rann galon eo guelet pebez brezel a rer hirio d'ar feiz ha d'ar relijion ha d'ar re he heuil. Ar re o deuz hirio feiz n'o deus da c'hortoz, abers eur c'halz a dud, nemet creisderi ha goaperez. Setu petra a velomp e kement lec'h ma c'hell an dud dizoue beza mistri.

Evelse en Allmagn an Eskeb hag ar Veleien vad a rer dezho goasa hag a c'heller. Ne lezer mui an escop da benvel beleien da lacat e penn ar parreziou, ha bevech ma ra e vez galvet dirag al lezvarn a condaonet d'an amaud ha da eur miziou prizon bennag. Hogen ar maro gouscoude a deu d'ar bersoned, hag an escop zo red dezhan, evit ober he garg, henvel re all en ho leac'h, ha kementse daoust d'an amand ha d'ar prizon. Eur gazeten a lavare en dez all euz arc'hescop Posen e vije red dezhan caout danvez eur milioner evit paea an oll amandchou ha beva keit ha Mathuzalem, da lavaret eo, eur mil bloas bennag evit ober an oll miziou prizon taolet varnezhan gant leziou-barn ar vro.

En Itali, e Rom, e taoler ar relijiuzed var ar ru hag e rinser ar c'houenchou, hag her grear, e lec'hiennou gant eur grisderi ar vrasa, e leac'h all gant eur goaperez goasoc'h c'hoaz eget ar grisderi. Eleac'h ne daoler ket an oll leanezed er meaz, ec'h alouber ar pez o deuz hag e rinser ho c'houent dezho. Daouugent couent zo goullonderet er miz diveza. En unan anezho, an hini a ioa e penn an alouberien pe ar billerien, a ieas counnar enhan o velet o doa al leanezed daouzek crez. Cas a reas gant an dek crez hag e lezas daou grez gantho. Ne ket eun den honest hag ha galon vad eo hennez !

En eur gouent all, an abadez a lavare d'ar scrabe rien :

— Lavaret a rit e vezo roet deomp eur bansion hag a douchimp a benn tri miz ama ; hogen da c'hortoz an tri miz-ze gant petra e vevimp-ni ?

— Da c'hortoz, a voue respontet dezhi, c'hui a rai evel ar zaout ; c'hui a dakicho ar pez oc'h eus debret bete vrema !

He ne ket comz a zoare a c'hoar an dud-ze ?

En eur gouent all c'hoaz, ar vam superiolez a lenne dirag an alouberien eur scrit eleac'h ma tisclerient eo dre zislealdet ho c'hasset ac'hano, ha ne deant er meas nemét dre ma voant rediet da vont, dre ma ho c'haset dre ners.

An hini a ioa e penn ar scraberien a gomze brao ha gaoul, a ziskueze beza eun den seven bras.

— Va mam vad, emezhan, guelet a rit e comzomp brao ouzoc'h, ne reomp droug ebet deoc'h, ne lavaromp goal gomz ebet, ez eo en despet deomp e reomp hor c'harg, hag he greomp gant calz a zousder. Ne c'hellit ket eta lacat en ho scrit eo dre ners ha dre zrougiez ho casomp kuit.. — Hag ar superiorez gez a voue red dezhi lamet euz he scrit oa dre nerz e laket al leanezed er meaz. G. M.

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

Pevare pennad.

Beneat a glasc mont e meur a gouent ha ne ell chom e nieun.

Doue a zalc'h peurliessa cuzet oc'h an den an hent a heuill he zent. Evit eun doare, oa sclear d'an oll, en doa Doue galvet da vont d'ar gouent, eun den iaouanc ker santel, ker sentus, ken humbl evel ma zoa Beneat Joseph Labr; gouscoude a veac'h ma zoa en em zestumet en he zelulen ma pelleas dioutha ar joa hag an eurusded a glaske enhi. Ne gave ket rust aoualc'h ar pinijennou a rea ar chartreuzet, rac var he venno eur pec'her bras evel-dha a renke ive ober pinijennou rust. Ker bourrevet oa he goustiaus gant ar zonch-se ma tiscredas he superioret n'oa ket galvet evit chom en ho urs ; pegen aketus benac m'her c'havent da heulia ar reglen, o doa aoun na deuje an anken vras a ioa var he speret da zismantri he gorf ; gant glac'har gousconde e kimmiad jont dioc'h Beneat. Hen ive ne doa ket nebeutoc'h ankenniet o velet e renke dizrei er bed, ar pez her c'hennerse oa an esperans en doa da veza digemeret e couent an Trappistet.

He dud avad hen digemeras gant eul laouenedigez dispar, evel ma ra ar me saer he zanvad dianket ; caout a rea dezho goude an essa-ze e chomje ho mab gantho, hag e veljent ho joa bar, o caout eur mab belec. Coll a rejont ho foan, rac abenn eun nebeut devesiou, Beneat a c'houlennas ho antreadur evit mont da gouent an Trappistet. He vam a glascas, en he zeneridigez evit he mab, kement a gave guest d'he lacat da zench meno. Perac, va mab, emezhi, goude eur veach ker poanius ha kement a druhuillou o deus lamet diganeoc'h oc'h oll ners æssa mont adarre diganeomp. — *Doue am galv, va man ger, hen a roio din an ners evit mont bete penn va beac'h.*

Na kerent na mignonet nac he vistri, caer o devoue en em izina evit hen derc'hel, ne eljont tenna ar zonch-se euz he speret, *ha parengfen*, emezha varlerc'h santez Chantal, *lamet dreist va zad gourvezet var treujou an hor evit miret ouzin da vont da gouent an Trappistet, ne jomfen ket da varc'hata ; ken assuret oun eo e fell da Zoue e zaffen.*

Ret e voue eta d'an oll plega dezha ; mes evit lavaret ar virionez he dad hag he vam a roas ho assant a galon vad. Setu eta adarre Beneat, he galon bar gant ar joa, e penn an hent da vont da gouent an Trappistet ; triugent leo en doa da ober var he droad, er goan hag a zindan ar glao ; evelse oa feas maro pa erruas er gouent. Pa c'houlennas digant an tad abad beza digemeret, e oue lavaret dezha ne elle morse beza digoret an hor nemet d'ar re o deveze pevar bloas var nugent echu ; hag ouspen, eme an tad abad, re ziners ha re zempl oc'h brema, dizroit a benn pevar bloas hag e velio petra da ober ouzoc'h. *Va zad*, eme an den iaouanc-ma, *n'em beus ket aoun rac ar boan, custum oun da ober pinijen.* — N'eus fors hor reglen a zo evelse, eme an abad.

Glac'haret oll dre an amprou neves-se e tizroas d'ar gear en eur glasc he dam a zor da zor hag en eur c'houlen lojeis. En dro-se e tanveas marteze an dousder a gavas divezatoc'h o veva divar an aluzen.

Petra bennac ma zoa dishenvelebet oll gant ar skuisder hag an naoun, calon ar vam a lammas adarre gant ar joa, pa velas he mab Beneat distro. Eviziken, emechans, ne glaski mui mont diganeomp. Allas eo, mam baour, ar zonch da zilezel pep tra evit en em rei oll da Zoue a zo eat ken doun e speret ho mab santel Beneat, ma ne deo ket evit he c'has er meas.

Gousconde p'en doa pevar bloas da c'hedal, evel ne felle ket dezha chom dibreder ha samma re he dud, en em lakeas d'ho zicour da labourat vardro an tiegez ; mes ken amparfal oa ne elle ober labour ebet a zoare, hag he speret o veza bepret beuzet e Doue, e zoa ken dievez en he labour ma na rea peurliessa netra a vad. Eun devez he dad a lavaras dezha mont da drei eun dachen ed a ioa o commans bragesi, Beneat a ieas racdal. A veac'h m'oa erruet ma tirollas ar glao, chom a reas gousconde ken a voue echu he labour ; pa deuas d'an ti e tiruille an dour dioc'h he zillad, hag e voue scandalet gant he dad. *Ne daolen ket evez oc'h an amzer*, eme Veneat, *dre zentidigez evidoc'h eo em beus peurc'hreat va labour.*

Etretant'e c'hanas he bemzecvet breur, evel en despet dezha e voue lakeat da baeron ; caer en doa lavaret ne elje ket beilla var ar c'hrouadur-se rac ne jomche biken er bed, e renkas assanti. Prest goude e zeas da eur mission, heno e reas, evit an drede guech, he gofession jeneral, ha gant ali he dad couessour, a gave dezha oa galvet Beneat evit en em rei oll da Zoue en eur gouent, e zeas da gaout an Aotrou'n Escop evit goulen cuzul digantha.

Goude beza he amprouet epad meur a zevez, an Aotrou'n Escop, o veza goulennet digantha hag asanti a rea he dud he lezel da vont pell dioutho, e lavaras ne reant ket. Neuse, eme an Aotrou'n Escop e renkit dizrei da gouent ar chartreuzet. Ar goms-se a oue eun urs evitha hag he c'hemeret a reas evel mouez Doue he unan. Pa voue scrivet d'an tad abad e felle d'an Aotrou'n Escop e vije digemeret adarre Beneat en he gouent, e

assantaz racdal, hag e lakeas lavaret da Veneat dizrei pa vije he faltazi.

Beneat a deuas ar vech diveza d'ar gear evit kimiada dioc'h he dud ; n'en em velimp ket, emezha, nemet e traonien Josaphat. Errnout a ra er gouent d'he zaou vloas varnugent. A veac'h heno e kuezas adarre var he ene ankenniou ha trubuillou voassoc'h c'hoas evit an dro genta. Miret a rea gouscoude ar reglen a boent ha boent, laouen carantezus oa evit an oll, ar c'henta e veze en oll exersisou, ne deus rebech ebet d'ober dezha, ha gouscoude he ene a jom atao ker sammet ma renk an tad abad lavaret dezha adarre : *Va mab, Doue ne fell ket dezha e chomfac'h er gouent-ma, heuillit eta he vouez.*

Setu eta adarre hor paour keas Beneat, ar skuer-ze a zantelez, mestr anezha he unan, he jonch ne voue ket pell evit beza great. *Da gouent an Trappistet*, emezha, *d'hi eo e renkan mont*, ha setu hen en hent. E Montreuil e reas eur pennadic dale evit kimiada dioc'h he dud ; setu ama al lizer a scrifas dezho :

« Va zad ha va mam muia caret :

« Ar chartreuzet n'o deus ket va c'havet mad evit ho « urs, deuet oun eta euz ho c'houent. Doue en deus va « zennet anezhi evit va lacat da ren eur vuez parfetoc'h, « mont a ran da gouent an Trappistet. Pardonit din, me « ho ped, va dizentidigez, ha kement poan em beus « great deoc'h. Roit din ho taou ho pennos evit ma « vezo Doue ganhen. Pep devez euz va buez e pedin Doue « evidoc'h ; n'ho pezet nec'hamant ebet ganhen, Doue « eo va bleiner. Bezit aketus da gelen hervez Doue « va breudeur, va c'hoarezet, hag ispisial va fillor. Gant « gras Doue ne renkot mui dispign netra ganhen, ne rin « evisiken poan ebet deoc'h.

« Pedit evidoun, ne doun en em lakeat en hent ne- « met goude beza sacramantet, servichomp mad an « Autrou Doue, ha n'hon dilezo ket. Poanit den em za- « vetei ; sonjit e poaniou grisies an ifern, da bere e ve- « zer barnet evit eur pec'het marvel ebken. Ra vezo ho « plas en niver bihan an dud salvet.

« Ho trugarecaat a ran euz oc'h oll madelezou ; Doue « ho paeo. Kelennit va breudeur evel m'oc'h euz great « ac'hanom-me, evelse ho c'hassoc'h da eurusded an « Env ; eb descadurez ne ellor ket beza salvet. Eur vech « c'hoas, discarg oc'h ac'hanon, cals o peus dispignet « ganhen, gant gras Doue e lakin da dalvout kement o « peus great evidoun.

« Grit va gourc'hemennou d'am breudeur ha d'am « c'hoarezet. Roit din ho pennos, ne rin mui poan ebet « deoc'h ; Jesus, em beus digemeret em c'halon abars « dont euz ar gouent, am reno. Doujans Doue a vezo « bepret dirag va daoulagad hag he garantez a vezo em « c'halon. Fisians em beus da veza digemeret e couent « an Trappistet. »

E Montreuil an eil a vis here 1769.

Couent an Trappistet, a fellas da Veneat mont enhi, a jomas prennet cloz outha. Neuse e zeas etrezec eur gouent all euz ar memes urs, mes euz a eur refurm strissoc'h c'hoas, e couent ar seiz feunteun tost da Voulin, vardro cant leo dioc'h Montreil. Heno e voue digemeret hag a benn tri devez e voue lakeat e mesk an novisset, d'an eil a vis du. He genvreudeur iaouanc hag ar venac'h coz soken a ioa souezet o velet he zevosion, he garantez, he humilite, hag an doare izinus en doa evit castiza he gorf.

Epad eun daou pe dri mis, Beneat en em gave evel er barados. Allas kueza a reaz adarre varnezha eur bar a ankennion ker pounner ne doa ket evit ho dougen, var he veno oa re vras pec'her evit tostaat oc'h ar gommunion, ha ne dostea mui oc'h an daol santel nemet evit senti oc'h an tad abad. He ene a ioa ken ankenniet ma tisperisse hemdez he gorf. Evit espern an nebeudic a ners a jome gantha, an tad abad a reas he gas d'an hospital savet er meas euz ar gouent evit ar re baour divar dro ; heno e vije roet dezha guelloc'h magadurez.

Pa glevas her lakeat er meas euz ar gouent, Beneat a groasias he zaouarn, hag o sellet etrezec'au env, en em lakeas etre daouarn Doue en eur lavaret : *fiat voluntas tua.*

Eb nec'hament nac anken en em erbedas guelloc'h evit biscoas oc'h calon Jesus he vestr. Descomplavaret, Sant Beneat Joseph Labr pedit evidomp.

IAN AR GERNEVEZ.

Chin. — Lavaret on eus, brema ez euz eur pennad amzer, e voa bet merzeriet daou vissioner er Chin, an tad Hue hag eur beleg euz ar vro hanvet an aotrou Michel Tay. Abaoue ez euz deut eul lizer hag a verk penaus eo bet laket d'ar maro an daou verzer-ze.

An tad Hue a ieaz en hent, e miz eost, evit mont da Hien-Hiang. Mont a rea ganthan an aotrou Michel Tay, eur c'hatekizer bennag ha daou pe dri zervicher. Digouezout a rejont e Kien-Kiang, ep darvout ebet, d'ar 27 a vis eost. Lojet e vouent da genta e ti eur paien pinvidig o c'hortos ma c'heljent mont da chom en ti o deuz ar vissionerien eno, hag a ioa izom da gempen. Epad pemp pe c'hec'h dervez n'o devoue da ober nemet trugarecat Done euz an digemer great dezho. An tad Hue a scrife he unan evit rei da anaout an digemer mad-ze e ti ar paien pinvidig ha lavaret pegement a brez a lakea tud kær da zont da zellet oc'h an european.

Antronoz an daou veleg a ieas da velet an dud e carg pere en em ziskuezas seven en ho c'henver. D'ar 6 a vis guengolo o doa souch da vont da chom e ti ar vissionerien, evit ma c'haljent eno lavaret an oferen, ar pez ne c'hellent ket da ober en hostaliri baien ma edont enhi. Siouas, ne dlient mui caout an heur vad-ze, rak d'ar 4 a vis guengolo an tad Hue a scrife d'he genvreur :

« Enebour ar silvidigez en deus savet eur goal varr arneu en hou enep, ha ne ouzon ket penauz ec'h echuo. Staget ez eus dirak an ti daou scritel braz eleac'h ma le- verer goasa hag a c'heller ac'hanomp. Bet omp o pidi ar Mandarin da lacat distaga ar scritellou-ze ; hogen n'en deus ket great ; ar bobl a zao en hon enep.

Pedit evidomp hag evit hon enebourien da bere e par- nomp. Ar gristenien a dle cas al lizer-ma deoc'h, a varo deoc'h ar pez ne vercomp ket ama. »

En nosvez-ze an daou veleg a gofesseaz an eil egile, oude beza cofesseet ar gatekizerien hag ar zervicherien. ar re-ma zo deut lod aaezho, ep droug ebed, da gaout n'tadou, lod all ne ouzeur ket petra int deut da veza.

Goude eun nosvez tremenet en anken hag er strafuil, r vissionerien a voue laket gant ar paien er meaz euz he i. An daou velek ne glascjont ket tec'het.

Mont a rejont da di ar Mandarin, hag eno ne c'hell et ar bluen merca ar pez a dremenas. An aotrou Tay a varaz eur goms vad d'an dud fuloret o clask ho dousaat. Ne glaskomp, emezhan, nemet ober vad deoc'h, perag fell deoc'h ober drouk deomp-ni ? » Evit respont e oue stlapet eur pez mean outhan ha gant kement a gas ma hen discaras. An tad Hue a voue bountet ha stoket he benn oc'h ar voger. Neuze e vouent liamet ha sachet drein varzu ar ster a red e creis kær, hag en eur vont scoet varnezho gant kement benvek a c'hellet da gaout. Ep dale an daou verzer a ioa evel ho mestr divin, n'oa ho c'horf nemet gouli adaleg ar penn beteg an troad, ha a zigoueschont er ster, ar vourrevien ne voa nemet daou gorf maro etre ho daouarn. An tad Hue en doa c'huec'h vloaz ha tregont, hag an aotrou Tay daou vloaz nebeutoc'h pa o deus roet ho buez evit silvidigez ar re a glaskent da c'hounit da Zoue. Ar gristenien a boagn evit caout ho c'horfou ; hogen n'o deus ket gallet c'hoaz ho c'haout evit ho bezia gant an henor dlet dezho. G. M.

Al Lys pe C'hoar Mari a Jesus.

IV.

A benn eis dez goude m'oa laket Martha er gouent, person X... pehini en doa he digaset di, a deuas d'he guelet. Ar superiorez a reas dezhan meuleudi ar ver- c'hig iaouank. Contant braz oa ar c'hoarezed euz he evesdet hag he aket da zeski. An Aotrou person a roas dezhi kelou eùz he zud. Bet oa, ep en em rei da anaout, dirak stal he zad, hag en doa guelet he zad, he mam ive trist meurbet, eur bugel clanv ganthi var he barlen.

Martha a vouelas puil, rak caret a rea he c'herent pe ger cablus bennak ma voant. Ar person he c'honsolaz, a lavaras dezhi pidi evitho, ha pa zeas kuit, e voa distroet al laouenidigez e calon ar verc'h.

Mar merite Martha beza meulet gant he mestrezed, e devoa poan o c'hounit ar veuleudi-ze, rak douget oa d'ar goler, ha pa deue eun dra bennak da hegal outhi, dreist oll pa veze gourdrouzet, he daoulagad a lugerne, ha panefe ma stourme ferm outhi he unan, e vije dirol- let.

Hogen neuze e teue da zonch dezhi euz ar c'homzou- ma : red eo din dougen va c'hroaz hag heuilla Jesus.

C'huec'h miz a dremenaz evelse. Aotrou person X... a deue d'he guelet bep en amzer. Eun dervez e roas dezhi da anaout e voa maro he daou vreur bihan gant ar vreac'h. Martha a voue glac'haret braz, hag a felle dezhi mont da gaout he mam evit dougen canv dezho. Red e voue prezek dezhi a zoare evit he lacat da chom didrouz er gouent. Goudeze e voue lavaret dezhi oa pri- zoniet daou euz al laeron a veze o tarempred he zi ; an ti ive a ioa bet furchet, mes evel ne voa cavet netra enhan hag a c'heljet da lavaret a vije laeret, he zad hag he mam a ioa lezet en ho stal.

Martha, bevech ma teue Aotrou Person X... d'he guelet, a lavare dezhan e devoa c'hoant da veza leanez ; hema a responte ne virje ket outhi mar cave dezhi beza galvet. Abenn daou vloaz e voue laket da ober he am- prou, hag evel ma voa ato douget evit he c'herent, he madoberour a lakeaz he c'has da Rom, en eun ti en de- voa an urz eno.

Person X... a ieaz he unan da c'houlen otre he zad hag he mam evit ma en em c'hraje leanez, ha kementse ep lavaret dezho peleac'h edo ho merk. An tad hag an vam n'oant ket dare da rei ho otre, homerc'h leanez ? biken ne rojent ho asant da eun dra evelse. An Aotrou person a voue red dezhan mont meur a vech, hag erfin ho gourdrouzas da ziscleria petra voant. Neuze e crogaz aoun enho, hag e rojont ho asant dre scrit.

Ar paper-ze a voue caset da Rom d'ar superiorez je- neral, hag eun nebeut miziou goude, Martha a bronon- saz he veuou. Kemeret a reaz evit hano *Mari a Jesus*. Ar superiorez a roaz otre dezhi da scrifa calonek d'he zad ha d'he mam, evit ho alia da ren eur vuez christen. Aotrou Person X... a voue carget da gas al lizer-ze d'a dad ha da vam al leanez nevez.

Mes pa zeas d'ho c'hlask e cavas ti goullou ; great o doa foar var ho stal hag e voant eat ac'hano ep rei da anaout peleac'h en em dennent.

C'hoar Mari a Jesus a voue glac'haret bras pa glevas kementse, mes lacat a reaz he foan e treid croaz hor Zalver.

Pemp bloas goude ma voa en em rentet leanez e voue caset da eun hospital da Baris, rak goulennet e doa beza laket da entent oc'h ar re glanv.

Eun dervez ma edo oc'h ober he zro en unan a zaliou an hospital, e voue digasset di eun den coz clanv gant ar c'holera... he zad oa !

Mari a Jesus a voue strafuillet ; mes trec'hi a reaz he strafuil evit kemeret soursi euz ar c'hlanvour-ze ; hag evel ma zoa prez neuze en hospital dre ma zoa calz a dud clanv, en em gavaz ep dale n'oa nemethi he unan var dro guele he zad.

Nec'het oa o clask gouzout hag hi a dlie en em rei da anaout dezhan, hag e comzaz outhan da genta evelen :

— Pell zo oc'h-hu clanv ?

— Eun eis dez bennak zo eo crog an daonet-ma enhon, ha poan avoalc'h am eus ganthan !

Al leanez a ro dezhan eur banne dour louzou, hag a lavar :

— Kinnigit ho poan da Zoue, ha pedit-hen d'ho parea. Sellit mar kirit, me bedo ganeoc'h.

— Ta, ta, ta, me vouie ervad pe doare son a glefchen ama, ha setu perak n'em oa ket a c'hoant da zont ; roit peoc'h din gant ho Toue !

— Va Doue ! va Doue ! a lavare ar c'hoar outhi he unan, petra a livirin-me dezhan evit he c'hounit.

— Ha n'oc'h eus-hu ket a vugale ? emezhi,

— Nan, maro int oll.

— Ha ne ket beo ho pried ?

— Marteze eo maro brema, rag ar c'holera a ioa crog enhi ive.

— Ha perak ne ket deut ama ?

— Perak ne felle ket dezhi dont.

— Lavarit din peleac'h ema, ha me lacai he c'her-c'hat.

— Oh ! ne livirin ket.

— Penaoz eo maro ho pugale ?

— N'int ket maro oll, eur verc'h penn fall on euz hag a zo tec'het diganeomp.

— Ha petra eo deut da veza ?

— Netra vad credabl ; evidomp-ni ato eo collet.

— Caret a reac'h-ta ar verc'h-ze ?

— Peuh ! tad ha mam a gar ato ho bugale ; va merc'h Marthaig a ioa chentil avoalc'h ; hogen guelet a ran brema e varvin ep beza gouezet peleac'h ema.

— Ha ma teufe Doue da zigas deoc'h ho merc'h, hag he bidi a rafac'h-hu ?

— Penauz e rentfe anezhi din, p'eo guir eo hen en deuz he lamet diganen ?

— Mes ma tigasfe anezhi ama da gichen ho kuele ?

— Ma rafe Doue ar burzud-ze, her c'harfen ; mes ne rai ket, hag ar verc'h-ze zo collet evidonme. — O lavaret ar c'homzou-ze, an den coz a vouele.

Ar c'hoar Mari a Jesus ne bade mui :

— Va zad ! va zad ! emezhi, sellit mad ouzin ; me eo ho merc'h !

Ar c'hlanvour a zavaz var he gouazez da zellet outhi, ha goude beza sellet eur pennad mad, he anavezaz hag he briatas, en eur lavaret : va merc'h, va merc'h ker !

An tad, pa en doa cavet he verc'h, ne felle ket dezhan e zaje tam euz he gichen. Ar maro, emezhan, a gafje dous e kichen he verc'h. Ar verc'h avad e devoue poan o clask he lacat da zistrei oc'h Doue ; ne felle dezhan clevet hano nag a beden nag a gonfesion. An aoun gouscoude da veza dispartiet dioc'h he verc'h er bed all a reas dezhan asanti ma teuje eur belek var he dro.

Deut ar beleg e voue eun abaden all. Ar c'hlanvour ne felle ket dezhan clevet hano da rei d'ar beorien nag evit oberou mad loden ebet euz ar madou laeret pe riblaeret a ioa en he di. Ne felle ket dezha zoken lavaret peleac'h e chome. Hogen epad an amzer-ze he verc'h a bede, hag erfin touchet he galon, ec'h asantaz ober kement a c'houlennet diganthan. Neuze e lavaras peleac'h e vije cavet he bried, e resevaz he zacramanchou hag e varvaz e peoc'h.

Mari a Jesus a lakeas neuze dioc'htu kerc'hat he mam d'an hospital. Houma ive e devoue eul laouenidigez vraz oc'h anaout he merc'h, ha ne voue ket kea dies he distrei oc'h Doue ha ma voa bet an tad. Mervel a reaz ive enn nebeut derveziou goude.

Kement a ioa e ti an daou bried-ze a voue guerzet ha roet an arc'hant anezho d'ar beorien. C'hoar Mari a Jesus ne zalc'has nemet taolen Emmaüs hag al lilien e devoa he laket da lavaret kel liez a vech : *dougit ho croaz hag heuillit Jesus.*

G. M.

KELEIER.

Dioc'h ma lavar ar c'heleier, ez euz hanvet eun escop nevez a Autun eleac'h an Aotrou de Leseleuc, hag eo an Aotrou Besson, superiol scol Sant Fransez Xavier, e Besançon, ha breur d'an Aotrou Paul Besson, depute eux ar Jura.

O rei an tog a Gardinal da eun tad a gompagnunez, Jesus, an Tad Santel ar Pap en deus lavaret :

« N'em oa sonch ebet da henvel eur Jesuist Cardinal, mes ar brezel a rer d'an tadou-ze en deus va laket d'hen ober. Falvezet eo din diskuez en em zavan a enep an re a ra ar brezel dezho, hag e roan dezho ar merk, an testeni-ze ho c'haran hag em euz istim evitho. »

Dirguener, evel m'on doa hen lavaret, ez eus canet er Gatedral eur servich evit an Aotrou'n Escop de Leseleuc, araok ma zeo diblaset he galon euz a Gemper evit he gas da Gastel.

Deut oa da Gemper, evit ar servich-ze, cals muioc'h a veleien eget a zonjet. Ne ket epken beleien Kemper ha divardro eo a ioa en em zestumet er Gatedral, mes deut oa beleien ama euz a bell, ha zoken euz a Leon ; ar pez a ziskuez peger caret e voa an Aotrou de Leseleuc gant beleien an escopti. An Aotrou'n Escop a Gemper en deus canet ar zervich hag an oferen, hag an Aotrou de Goesbriand, escop Burlington, pehini a zo brema e Kemper, en deus canet al *Libera*.

An Aotrou Alouvry, escop coz Pamiers, a zo maro, goude eur c'hlenvet hir ha poanius.

An Aotrou Arc'han, vikel e Sant Martin Montroulez, zo hanvet person Santoz.

BREURIEZ AR FEIZ.

Conseil *Breuriez ar Feiz* en Eskopti hor ped da rei da c'houzout d'ar Bersonned ha d'ar Veleien carget euz ar Vreuriez santel-ze er Parressiou, ez eo deuet an amzer merket evit digass d'an Eskopti an aluzennou destumet evid ar missionou a zianveaz-bro.

An aluzennou-ze a dle diguezout en Eskopti er pemzec deiz kenta a viz Genver.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, mouller an Escopti.

DISSADORN 17 GENVER 1874. N° 468 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moullér an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 17 Genver 1874.

Ar re o deus nebeut a feiz hag a relijion a vez peurliesa ar muia trous gantho o lavaret e caront ho bro, ez int prest da ober pep sacrifis evit mad ho bro, evit difen ha scoazella ho c'henvrois. Hogen pell zo e c'hoezer ez eo ar re o deus muia feiz ha relijion eo a zo ive dougeta evit ho bro, eo varnezho epken e c'hell ar vro fiziout. Setu ama petra a lavare en dez all eun escop brudet divar benn kementse.

« Er penn kenta euz ar pempet cantvet, eun den gouezieg euz a gær Calam, en Afrig, a scrife da Sant Augustin, an escop-ze ker brudet euz a Hippon :

Anaout a rit gant pegement a nerz e caran va bro ; n'em eus ket a izom d'hen lavaret deoc'h. Ne deus nemet ar garantez-ze hag a iafe em c'halon en tu all d'ar garantez am eus evit va zud. Bemdez e caf din e teu Calam caeroc'h caera, ha bemdez ive e cresk va c'harantez evithi. Seul vui ma cresk va oad, seulvui e cresk ive ar c'hoant am eus da velet va bro eürus.

Setu petra a lavare Necter, ha Sant Augustin a roe dezhan eur respont eus ar re gaera :

« Petra bennak ma teu oc'h izili da reudi ha da scorna dre ma tosta ar gosni, ho carantez evit ho pro a gaf ato ar memes tan en ho coaziet. N'oun ket souezet gant kementse, ha ne c'hellan ket miret d'ho meuli. Ia, ho meuli a ran dre ne rit ket epken he lavaret deomp, mes e tiskuezit dre ho puez hag ho skuer ez eo an dud vad douget evit ho bro, ha kemense e peb oad hag e peb amzer. »

Ha cridi a rin-me, ep en em fougeal re, lavaret kement all ac'hanon va unan ? Cridi a ran em euz en eun doare bennak guir d'hen ober. Escop ha tremenet ganhen va zriugent vloas, setu me digouezet e plenen ar scorn ; va goad a gomans coll he domder dre ma c'hoez ar gosni varnezhan ; ha gouscoude, dindan ar reo a laca va bleo da venna, va c'halon a chom iaouang evit an diou vro o deus roet din, unan ar c'hinivelez, hag eben ar vadiziant, evit an iliz hag evit ar Frans. Seulvui zoken e cosaan, seulvui a deneredigez am euz evit an eil hag evit eben. D'am zriugent vloaz e velan ober ar brezel d'an ilis mui eget biscoaz, ha n'he c'haran nemet muioc'h aze ; d'am zriugent vloaz ive e velan ar Frans blonset ha discaret muioc'h eget na deo bet morse, ha d'am oad, va c'harantez evithi a zo seulvrasoc'h ma zeo discaretoc'h ha ma zeo donoc'h he goulioù. An tan sacr-ze a gresk kement em ene, ma teuan da heja an eulfennou abezhan varnoc'h, dre ma fell din ho lacat da ziskuez seulvui ma vezer douget evit an ilis catolik, seulvui e vezer douget ive evit hor bro muia caret. »

Evel ma lavar ama an escob en deus scrifet ar c'homzou-ze, caret he relijion ha caret he vro a zo daou dra hag a ia d'en em heul, evel ma za d'en em heul an daou dra all-ma : caret Doue ha caret an nessa, hag an daou dra-ze, ervez coms Jesus-Christ he unan, a zo henvel. Ne c'heller ket caret Doue ep caret ive an nessa ha clask ober vad dezhan. Carantez Doue eo ar feunteun, hag ar garantez evit an nessa eo an dour a zired euz ar feunteunze : Ne c'heller ket ken nebeut caret ar guir relijion ep caret ar vro e deuz he roet deoc'h, ep en em staga oc'h ar vro eleac'h ma oc'h eus resevet ar virionez. Nep avad ne gar ket ar relijion, n'en deus liam ebet hag her stakfe oc'h he vro ; n'en em stago oc'h eur vro nemet e kement ha ma cavo he blijadur enhi.

Henvel e vezo oc'h al loened a chomo en eur c'harter, hag a ziskuezo en em blijout enhan keit ha ma cavint peuri mad dioc'h hó doare ; ma vank avad ar peuri dezho, kenta a raint eo en em bellaat ac'hano evit mont da glask guelloc'h peuri e leac'h all.

Lizer hon Tad Santel ar Pap —

III.

Pa ema ar bed evelse, hor breudeur venerabl, ez eo eas deoc'h compren a bebez anken e voue carget hor c'halon pa veljomp, n'eus ket pell, eul lizer digaset

deomp gant impalaer an Almagn he unan, ha pa lennjomp enhan eun tamal disleal a enep eul loden euz ar gatoliked a zo en he stadou, ha dreist oll a enep an dud a ilis catolik euz an Almagn, hag a eneb an Eskibien. Ha perag an tamal-ze?

Abalamour ar re-ma, ep aoun rag ar prizon na rag an trubuillou, hag oc'h en em estimout ho unan hirroc'h eget ho buez, ne fell ket dezho senti oc'h al lezennou ma on eus comzet anezho, hag a zalc'h ferm evel ma reant araok ma voa douget al lezennnou-ze pa zavent ho mouez evit diskuez an dislealdet anezho, ha pa gasent pedennou great gant nerz evit explica ar pez a ioa a zisleal enho, d'ar prins, d'he vinistred ha da asambleou souveren ar rouantelez, ha kementse gant meuleudi an oll bed catolig ha zoken lod euz ar re n'int ket catoliked. Setu perag ho zamaller hirio da veza trubardet, evel pa vent a unan ha pa en em glefent gant ar re a ra ho gallout evit lacat an dizurz etouez an dud, ha kementse daoust ma o deus prouvet kel liez a vech ha ker sclear hag an heol e voant fidel, e sentent oc'h ho frins, hag e voant douget meurbet evit mad ho bro. Ouspen-ze dont a rer d'hor pidi hon unan da alia ar gatoliked hag ar bastored santel-ze da zenti oc'h al lezennou-ze, da lavaret eo e clasker hon lacat hon unan da labourat evit mac'ha ha coll denved Jesus-Christ.

Mes gant sicour Doue, on euz ar fizians e teui an impalaer, goude beza pleustret ha pouezet goelloc'h an traou, da bellat diouthan eun douetans ken dizoare hag a ioa ken nebeut a leac'h da c'hortos, savet a eneb he fidela sujidi, esper on euz ne c'houzanvo ket hirroc'h e teufet d'en em gemeret oc'h ho enor en eun doare ker mezuz, nag e kendalc'hfet da ober dezho eur brezel ha n'o deus meritet e giz ebet. A hent all, n'on divije lavaret ama ger ebet euz ar lizer-ze, ma ua vijet ket deut, ep gouzout deomp hag a enep pep custum, d'he voulla e cazeten gouarnamant Berlin, hag ive var eun dro eul lizer all scrifet ganeomp ha dre behini e pedemp an impalaer da veza leal e kenver an ilis catolig er Prus.

An oll dorfejou-ze on eus niveret a zo dirak daoulagad an oll. Evelse pa zeo lamet digant al leaned hag ar guerc'hezed goestlet da Zoue ar frankiz a lezer gant an oll dud all, pa ho zaoler er meaz euz ho ziez: pa lamer muioc'h mui bemdez digant an iliz ar guir da ren ha da evesaat oc'h ar scoliou eleac'h ma saver ar iaouankis catolik; pa zerrer an tiez eleac'h ma zea tud iaouank d'en em rei da zervich Doue, ha zoken ar c'hlouerdiou; pa ne lezer ket ar frankis da brezeg an Aviel; pa zifenner, e carteriou euz ar rouantelez, rei kelennadurez var ar relijion e iez ar vro; pa zifremer euz ho farreziou ar bersoned laket enho gant ho eskibien; pa lamer digant an eskibien-ze ho unan ho leveou; pa ho c'harger a amandchou ha pa ho gourdrouzer euz ar prizon; pa hiskiner ar gatoliked e pep giz, ha delc'her a c'hellompni en hon ene ar pez a zantomp, ha chom a c'hellompni ep difen relijion Jesus-Christ hag ar virionez?

Hogen n'on eus ket comzet c'hoaz euz a gement dislealdet e deuz an ilis catolik da c'houzanv; red eo lavaret c'hoaz e teu gouarnamant ar Prus hag ar gouarnamanchou all euz an Allmagn da scoazellea, a vel d'an oll, an heretiket nevez-ze a gemer an hano a *gatoliked-coz*, o kemeret eun hano hag a vije leac'h da c'hoarzin dezhan, ma ne vije ket er c'hontrol red gouela puil o velet fals-credennou ken dic'bis destumet gant ar vanden dud-ze a enep ar guirionezou braz euz ar feiz catolig, o velet kement a voal skueriou scrijuz, hag erfin o velet cas da goll kement a eneou prenet gant goad Jesus-Christ.

Hogen ar pez a glask, ar pez o deuz ioul da ober ar vugale-ze a gollidigez, her guelet a rer sclear avoalc'h dre lod euz ho scridou, ha dreist oll dre eur scrit divez ha dizoue moullet n'eus ket pell gant an hini o deuz kemeret evit fals escop. Pa dagont ha pa ziscaront ar guir c'hallout da c'houarn en deuz ar Pap hag an eskibien a zalc'h leac'h an ebestel; pa roont ar c'hallout-ze d'ar bobl, pe evel ma leveront, d'ar *gommunaute*, e taolont en traon ar gark da gelen ep fazia roet d'ar Pap coulz ha d'an ilis santel. Oc'h en em zevel a enep ar Speret-Santel prometet gant Jesus-Christ d'he ilis, evit chom gant thi ato, e zint divez avoalc'h evit asuri ez eo ar Pab, an eskibien, ar veleien hag ar bobliou unanet gantho dre an unvaniez euz ar feiz hag euz ar sacramanchou, coezet en herezi, pa o deus roet ho asant ha discleriet e talc'hent mad d'ar guirionezou discleriet e Sened braz ar Vatican.

Rakse e fell dezho rei da gridi zoken e c'hell an ilisze mancout, hag e vlasfemont o lavaret ez eo eat da fall dre ar bed oll; ha neuze ez eo faziet ar Pab hag an eskibien. Ac'hano neuze e kemeront tro da lavaret eo red dezho sevel eur gark nevez ha guirion a eskeb e personach ho fals escob pehini o veza eat e craou an denved, ne ket dre'n nor, mes dre leac'h all, evel eul laer hag eur forban, a denn he unan var he benn ar gondaonasion prononset gant Jesus-Christ.

Goude an dud reuzeudik-ze pere a doull dindan an diazez euz ar relijion catolig, pere en em gemer oc'h kement a zell outhi hag a zervich d'he rei da anaout, pere a zao fals credennou ker mezuz hag e ker bras niver, pe kentoc'h o deuz ho c'hemeret digant an oll heretiked coz, hag o deuz ho destumet evit ho skigna evelse etouez ar bobl, n'o deus ket a vez o lavaret ez int catholiked ha *catoliked-coz*, epad ma teuont dre ho c'helennadurez, dre ma zint nevez ha ma zeo bihan an niver anezho, da gas pella ma c'hellont dioutho an daou drivilach e deuz an ilis catolik da veza coz ha skignet e pep leac'h. A dra sur, muioc'h a vir e deus c'hoaz an ilis d'en em zevel en ho enep, eget n'en doa Sant Augustin d'en em sevel a enep an donatisted, rag an ilis a zo skignet etouez an oll bobliou, fontet eo gant Jesus-Christ, mab an Doue beo, var ar mean ne c'hello morse dorojou an ifern he ziscar, rag an Hini zo bet roet pep gallout dezhan en Env ha var an douar en deus lavaret e vije ganthi bemdez bete fin ar bed.

« An iliz a gri oc'h he fried eternel: petra eo an drama, tud ha ne ouzon ket petra int en em bella diouzin hag a c'hrosmol em enep? Petra eo an dra-ma tud collet hag a lavar oun eat da fall? Desk din pe gen nebeut amzer e tlean padout; pegeit a amzer e vezin er bedma? Desk an dra-ze din abalamour d'ar re a lavar; bet eo, ha setu brema nema mui; abalamour d'ar re a lavar: ar scriturion zo deut da vir, an oll bobliou o deus credet; mes etouez an oll bobliou an iliz e deus nac'het Doue hag a zo eat dâ fall.

Ha mouez ar pried divin a zo bet clevet hag e deuz desket d'an ilis pegeit e padje: *setu ama*, emezhan, *emaoun ganeoc'h bete fin ar bed.* Strafuillet gant ho comzou hag ho fals credennou an iliz a c'houl ouz Doue deski dezhi pe ger ber e tle beza he fennad var an douar, ha setu Doue a lavar d'ezhi: *setu emaoun ganeoc'h bete fin ar bed.* C'hui credabl a lavaro ama; ac'hanomp-ni eo en deuz lavaret an dra-ze; ni zo hag a vezo bete fin ar bed. Goulennit eta oc'h Jesus-Christ he unan: *Hag an Aviel-ze, emezhan, a vezo prezeget dre ar bed oll, e testeni d'an oll bobliou, ha neuze e teui ar fin.* Bete fin ar bed eta an iliz a vezo etouez an oll bobliou. *Ra ielo an heretiked en ho zro, ra zaint en ho zro o paouez da vezo ar pez mo zint, ha ra vezint cavet adarre evit ma vezint ar pez ne dint ket.*

(Eur pennad all eur vech all.) **G. M.**

Adarre ar Werc'hez Vari oc'h en em ziskouez war an douar, e Franç, en dro-ma da eur verc'h yaouank euz a Eskopti Versail.

KENTA PENNAD.

Eur verc'h yaouank euz a eskopti Versail, hanvet Jenoveva, o chom en eun ti bugale emzivad pe minored, dalc'het gan c'hoarezed kristen sant Viçant a Baôl, a voa klanv pell-a-voa gan eur c'hlenved ankenyuz braz.

Ar verc'h paour e devoa c'hoant da veza pare. He fizyans a voa e sant Jozeph, hag hen hem lakeaz da ober eun naved en he henor ewid ma teuze pried Mari d'he farea, d.l.e, da obten d'ezhi ar yec'hed digan an Aôtrou Doue.

An navet a zo greet, ha gwellaenn ebed.

Ar glanvourez a ra eun eil naved, eun deirved, eur bedirved naved: gwellaenn ebed c'hoaz. Er c'hontrol, he c'hlenved a voassa hag he foanyou a gresk.

Ar verc'h vad ne goll ket kourach. Evel touet he deuz e rayo da zant Jozeph obten d'ezhi ar yec'hed digan Doue.

Edo gan ar zeitegved naved. Pebez feiz kourachuz! He stad a voa truezussoc'h eged biskoaz. Ker koenvet e voa ha ker kizidig edo deuet he c'horf paour da veza, ma voa red, ewid he flach, da aliez hini kregi enn-hi hag he dougenn a bez.

Da fin ar zeitegved naved, o burzud! setu hi pare en eun tol, ha pare mad: biskoaz abaoue n'he deuz hen hem zantet euz he c'hlenved.

Ar pare burzuduz-se a zigouezaz d'ar 6 a viz eost 1872. Evelse, d'ar 6 a viz eost diveza e voa eur bloaz abaoue ma eo pareet Jenoveva.

Hogen ar verc'h devod n'he devoa ket ankounac'heet ar c'hras kaer he devoa bet digan Doue dre erbed sant Jozeph. D'ar 6 a viz eost, er bloa-ma 1873, deiz ha bloaz euz he fare, Jenoveva a ieaz da gomunia d'he iliz parrez ewid trugarekaat Doue ha sant Jozeph euz ar c'hras-se.

Lezom anezhi brema da gomz ha da zaneval d'eom eh-unan petra a c'hoarvezaz gan-t-hi en iliz, en deiz-se.

Kenta gwelidigez, d'ar 6 a viz eost 1873, d'ar merc'her.

Jenoveva eo a gomz:

» Hiryo merc'her, 6 a viz eost 1873, deiz ha bloaz abaoue ma z-on pareet, em beuz bet an heur da ober ar gomunion zantel. O! na braz edo va heurvâd da vouelya an deiz kaer-ze euz va fare! »

« O veza ne vouienn ket penaôz trugarekaat Doue mad euz ar c'hras-se, e lavarenn hag ec'h ezlavarenn d'ezha: « Va Doue, ho trugarekaat a ran, ho trugarekaat « a ran.... Ne ouzon ken da lavaret d'eoc'h: ho truga« rekaat a ran, hag e prometan d'eoc'h penaôz, gan ar « zikour euz ho kras, e lakain da dalvout ewid ho « kloar, gwella ma c'hallin, ar yec'hed o peuz roet « d'in. »

« Setu aze ar zantimanchou a voa em c'halon epad ma lavarenn gan ar reall a voa en iliz ar pedennou eo kustum an aôtrou person da ober bemdez gan com ewid an Iliz santel hag ewid ar Franç, or bro.

« Mes setu me em eun tol o welet dira'-z-on evel eur gouabrenn denval. Kass a ran raktâl va daouarn da c'holoï va daoulagad, o sonjal e voa ermu din poan galon. O veza ne deue ket, e tennan va daouarn divar va daoulagad hag e velan o tont etrezeg enhon abell eun itron gaer, ar Verc'hez Vari, a zonjen.

« Sellet a ran out-hi krak, eur momad. Mes hi a dosta, a dosta beppred, hag a lavar an c'homzou-ma: « Gouard (divoaller) he Aôtrou a vezo glorifiet. » — D.l.e. sant Jozeph, pehini hen deuz douget, maget ha divoallet ar bugel Jezuz, he Aôtrou, he Zoue hag he Zalver, a vezo glorifiet.

« Neuze n'em beuz mui douet ebed ez eo an Werc'hez binniget a welan dira'-z-on.

« Kerkent me a lam er meaz euz ar bank, e pelec'h edon daoulinet, hag a za affo d'hen hem doler d'a daoulin dirâg ar vam a c'hras da greiz ar chapel.

« Mam Doue, oc'h va gwelet daoulinet dira'-z-hi, a jom a za.

« Neuze ar vrumenn, oc'h hen hem denna eun neubeud, e welan eun dra all, sant Jozeph, e ment dun den, daoulinet e troad eur groaz zu, he zaouarn gan-t-ha joentret hag he benn stouet.

« Sant Jozeph a dol eur zell war-n-on hag a ra d'in eur mousc'hoarz laouen. Goude e stou adarre he benn dirâg ar groaz. Ar groaz-se he devoa e ledander war dro seiz meutad.

« Oc'h ar groaz e voa eur galon ruz tan, pehini a flamme, emlasset en eur gurunen spern.

« War benn ar groaz e lennet ar c'homzou-ma : *Feiz pur*, war ar bann deou : *Karantez gwiryon*, ha war ar bann kleiz : *Miret ar zul.*

« Me o veza ho lennet, ar Werc'hez Vari a lavar d'in. « *Me aôtre d'it danevel kemment-ma, mes laka evez en* « *da gomzou.* »

« Kerkent e tisparis oll. »

An depeign euz ar Werc'hez Vari, greet gan Jenoveva.

« Mam Doue a voa braz ha kaer meurbed. He zae a voa gwenn kann ha goloet a gresk-loaryou flam e liou an aour. War he fenn e touge eur gouel gwenn, pehini a ziskenne beteg he zreid. Eur gurunenn flammou a ree an dro d'he fenn hag a lakee he drem da lugerni en eun doare burzuduz.

« Sant Jozeph a zouge eur zae c'hlaz liou an nenv gan eur skerb pe turban gwenn en dro d'he zargreiz. Beza hen devoa ivez evel ar Werc'hez eur gurunen flammou en dro d'he benn.

« Hiryo c'hoaz va spered a zo leun euz ar weledigez-se ; ez eo evel ma vez-hi beppred dirâg va daoulagad. O ! nag hi he deuz greet d'in gwelet sklear va dibarfetiri ha va distervez ! Hen hem erbedi a ran da bedennou an eneou santel, pere ho devezo ar vadelez d'am zikour da drugarekaat añ Aôtrou Doue euz a faveuryou ker bras em beuz recevet digan-t-ha. »

(*Tennet divar ar gazetenn vihan, anvet ar* Pelerin.)

AN ERMIT.

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

PEMPED PENNAD.

Kimiad diveza Beneat d'he dud.

Beneat a dremenas c'huec'h sizun e hospital ar gouent seiz feunteun ; epad an oll amser-ze, kement hini her guele a admire he zevosion. Ar breur infirmier a zigasse an oll venac'h an eil goude egile evit guelet an den iaouanc-se, rac, emezha, eur zant eo a velot. Ne gomse nemet oc'h Doue, ha ne baoueze da bedi nemet evit renta d'ar re glanv, a ioa gantha en hospital, an oll zervichou a elle, evel en doa great e Amet e Erin hag e Contrevil.

Pa gimiadas dioutha, en devesiou kenta a vis gouere 1770, an tad priol a lavaras dezha, evel an tad abad euz ar chartreuzet : *Va mab, ne dliac'h ket chom er gouent-ma, Doue ho calv en tu benac all.* Pegement benac ma felle dezha plega bepret a zindan bolontez Doue ne ellas ket miret na ziruillas daelou puill euz he zaoulagad o kimiada dioc'h he superiol ; hema o credi e tizroe d'he vro a roas dezha eul lizer evit lavaret d'he dud perac n'en doa ket gellet Beneat chom er gouent, n'oa ken abec a gemense, emezha, nemet he scrupuliou ; al lizer-ze na deuas morse betec he dud, hen derc'hel a reas varnezha soken meur a vloas.

Azalec neuse e reas he zonch da vont d'ar gear benn euz ar relijion catholic, d'ar gear a Rom, hag e commansas he zoare da veva, ne zilezas mui goude betec ar maro, da veva divar an aluzen ha da ober muia ma c'helje a belerinajou. An assurans en doa e kementse da ober bolontez Doue a lakea en he ene eur peoc'h bras, epad ma skuize ha ma vourreve soken he gorf paour. Meur a veach e veze tamallet da jom evelse dibreder epad m'en divije gellet implija en eun doare all he iaouankis hag he c'hueziegez evit gloar Doue ha mad he nessa. Da gementse oll ne lavare ken tra nemet : *Doue a fell dezha.* Ar goms-se : *Doue a fell dezha* a denne digantha he boaniou speret, he scrupuliou, hag he lentidigez. *Doue a fell dezha* e valefen var roudou sant Alexis, en eur zilezel ti va zud, evit ren ar vuez ar paourra, ar poaniussa ar rusta ma c'hellan, eb mont nac en eur gouent nac en desert, mes o chom e creiz ar bed. Nac ar goaperez, nac an dismegansou, ken nebeut nac an aliou hag ar c'huzuliou a roas dezha ar re her c'harie pe hen disprije, ne eljont morse he zistrei dioc'h an doare-se da veva.

Gouscoude araoc he joas, e kemeras cuzul digant eur c'hoessour guesiec benac, ne deo ket bet anavezet ; ar pez a ouzor eo a c'houdevez meur a goessour all ker santel evel ma zoant guesiec, a lavaras dezha a bers Doue e rea e kementse bolontez an Autrou Doue.

Daou vis goude beza deuet euz ar gouent, daou vis hag a ellor da c'hervel an novisiat pe an essa euz ar vuez-se ama hag aont eb ti nag os, Beneat a scrivas, evit ar vech diveza d'he dud evit kimiada dioutho evit biken. Al lizer-ma gant an hini o peus lennet en dro all eo kement a zo chomet ganeomp dre scrid euz an den eürus Beneat. Setu hi ama :

« *Va zad ha va mam muia caret,*

« Clevet o peus oun deuet euz a gouent ar seiz feunteun, hag e fell deoc'h marteze gouzout pe hent em beus heuliet abaoue, ha pe sort doare da veva em beus c'hoant da ren. Evit ho sclerijenna var gementse hag ho tenna a anken eo e scrivan deoc'h al lizer-ma. D'an eil a vis gouere e teuis euz ar gouent, bez'em boa c'hoas eun nebeut tersien, hag a badas soken epad pevar devez, bez'emaoun en hent da vont da Rom. Great em beus eb dale an hanter euz an hent. N'em beus ket gellet bale goal vuhan, rac epad mis eost e ra eun domder dreist er Piemont em'aoun enha, hag ouspen, teir zizun oun bet dioc'htu en hospital evit eun diezamant em beus bet ; evelato em beus iec'het abaoue ma zoun deuet euz va c'houent. En Itali e zeus cals couenchou a virer enho eun urs caer ha stris meurbet, c'hoant em beus da vont en unan anezho, ha fisians em beus e roi Doue din ar c'hras-se ; anaout a ran soken eur gouent Trappistet a behini an tad abad en deus scrivet da Frans evit lavaret ; ma zaje francisien davitha ho digemerche, rac n'en deus ket aoualc'h a venac'h. Tennet em beus eur sertificat euz va c'houent. N'o pezet encrez ebet ganhen ; rei a rign deoc'h euz va c'helou ; joaüs bras e ven ive da gaout euz ho re kercouls ha dioc'h va breudeur ha va c'hoarezet, evit c'hoas gouscoude ne ellan ket ho c'haoût rac ne ouzoun ket e peleac'h e chomin. Ne dremen devez ebet eb ma pedan Doue evidoc'h. Pardonit ar boan em beus great deoc'h. Ho pennos, m'ar plich, evit ma vennigo Doue kement a rign. He brovidans eo e deus va bleinet en hent em beus commanset.

« Dreist pep tra, bezit aketus d'en em zavetei, da scolia er mad va breudeur ha va c'hoarezet, da veilla varnezho. Sonjit e poanion hirbadus an ifern hag en niver bihan a dud salvet. Laouen bras oun da veza commanset ar veach-ma a ran. Grit va gourc'hemennou d'am oll gerent.

« Mont a ran en eur vro mad kena evit an dreminidi. Echui a ran o c'houlen adarre ho pennos, ha pardon euz an anken em beus great deoc'h. »

Great e kear Chier er Piemont an 31 a vis Eost 1770.

« *Ho mab muia caret,*

« BENEAT-JOSEPH LABR. »

Ar c'hoant da vont evisiken en eur gouent ne gav ket din e vije mui doun e calon Beneat ; ne goms a gemense, m'oar vad, nemet evit frealzi he dud rac ne dlie mui caout leac'h deputet ebet, var an douar, evit chom. Ar c'hontrat-se a ioa tremenet e gueled he goustians etre Doue hag hen, ha Doue en doa selaouet peden he zervicher o lacat eur peoc'h hag eur joa guirion en he galon. M'en doa choazet an doare-se da veva oa dre assant he dad coessour, n'en em leze ket da veza touellet gant he speret he unan ; ha ma choasas ar pinijennou rust ha burzudus-se, ma tilezas he vro, he gerent, an oll joa hag an oll vadou her gortose e ti he dad, en eur ger ma choasas evit skuer sant Alexis ne rea kementse nemet sclerijennet euz an env. An disparti euz a gement a garer er bed a zo tenn d'an den, mes an dousder hag an eürusded a laca Doue e ene an nep en deus dilezet kementse oll evit he c'hloar a dremen cals an oll boaniou-se. Pegen eürus eo ar beajour a vale en hent merket dezha gant Doue, Beneat her greas hag a erruas var eün e gloar an env. Euz a huelded an envou sant Beneat pedit evidomp ; pedit evit hor bro hag oc'h hini.

IAN AR GERNEVEZ.

Gouall lamm ann Duk a Vourdel.

Ann Duk a Vourdel en em gemere da ober he valeadennou e rouantelez Pruss hag e Bro-Zaoz, pa c'hoarvezaz gant-han eur gouall daol hag hen dalc'haz er gear epad daou vloaz.

D'ann eiz var-n-ugent a viz gouere 1841, ar prins a iea var varc'h euz a gastel Kirchberg da Skrem, gand ann Aotrou de Lok-Maria, hag an Aotrou de Foresta. He varc'h a ioa eul loen iaouank leun a vuez hag a dan. Eur pennad mad euz ar c'hastel, enn eun hent doun ha striz, e tigouezjont gand eur c'harr goloet gand eul liser wenn. Ar marc'h a gemer aoun, a zraskl dindan he varc'hegour, hag a lavar ne iei ket pelloc'h. Unan euz ann dudchentil a oa da heul ar Prins a fell d'ezhan tremen a raok, da rei hardisted d'ar marc'h ; mes Herri a ra sin d'ezhan da choum, rak fellout a ra d'ezhan pennekaat he loen, hag e ro d'ezhan ar c'hentrou enn he gostou. Ar marc'h konnaret, a zav ploum var he dreid a-dré, hag a gouez var chouk he gil, he varc'hegour dindan-han. Eul lamm evel-se a zo peurvuia marvel. Ar Prins, hep beza kuiteet na dipr na stleukou, en em gave enn he c'huen, hag ar marc'h a zouge euz he holl bouez var eur vorzad d'ezhan. Gand eun dourn a choume d'ezhan dispak, ar Prins a skoaz var ar marc'h da ober d'ezhan sevel, hag hema, enn eur ober eun taolad bec'h, pehini a reaz eur boan skrijuz d'ar Prins en em gavaz adarre var he dreid. Neuze Herri a lavaraz : « N'hellan mui en « em zerc'hel, ret eo klask eur c'barr, santout a rann « em euz eur vorzad torret. » O welout ann Aotrou de Foresta, evel ann dudchentil all, gwenn-kann gand ar strafill hag ann nec'h, e lavaraz d'ezhan : « N'eut ket gant al liou-ze da Girchberg, spounta a rafac'h va moe- « reb ha va c'hoar. »

Ar c'harr a zigouezaz hag ar Prins a oe douget ebarz. Pedeir heur a lekejont da zont d'ar c'hastel, o veza ma oant eat dija dell, ha ma oa diez braz ann henchou. Gloasiou ar Prins a oa braz, mes ato gouzanvet gand eur galoun brasoc'h c'hoaz. E hanter ann hent ec'h arruaz gand ar c'harr medesin mad ann ti, ann Aotrou Bougon, pehini a zirede trist ha nec'het, evel da nosvez ann 13 a viz c'houevrer, pa oe lazet ann Duk a Verri. Anaout a reaz e oa torret ar vorzad peuz dost da gorn al lez, hag ez ejont gand ann hent. C'houec'h den divar ar meaz a skoazelle ar c'har evit bihanaat ar strons ; hag e kreiz ar ward-ze e tigouezaz Herri a Frans e kastel Kirchberg. Na hellann na skriva na lavarout ar stad truezuz e pehini edo ann Dukez a Angoulem. Ann Duk a Angoulem a oa tost da vad ken rouestlet ha ken glac'haret hag hi. Ann Demezell Loeiza, na guitae mui he breur ; choum a ree enn he gichen dilavar, dislivet, efreizet. Evit Herri, lavarout a rea d'he dud, n'ho devoa ket leac'h d'en em enkrezi kement-ze, ne oa riskl ebed d'ezhan da vervel. Ha daoust peger braz a oa he boan, e choumaz ato dizaouzan ha laouen. Eun dra hep ken a rea poan spered d'ezhan ; ha gallout a raje c'hoaz mont var varc'h ? Pa en devoe ann Aotrou Bougon lavaret d'ezhan ec'h halje mont, e tenaz seder ha dizoan tre.

Pevar devez ne oa ken, e oa eat ann Dukez a Yerri kuit euz a Girschberg. Edo c'hoaz e Vienn. Eur c'hannad a zigasaz d'ezhi ar c'helou trist d'ann nao var-n-ugent e tro kuz heol. Petra bennak ma en devoa Herri gourc'hemennet d'ar c'hannad trei ha poeza he gomzou, enn hevelep fesoun na vije ket strafillet he vamm, ann Dukez a ziblaz raktal hag a reaz hent epad ann noz. Ann Dukez a Verri a ioa glac'haret, mes ne doa aoun ebed ; abaoue ann deiz ma c'hanaz he mab, e krede ato en devoa Doue eunn dra vraz bennak da ober gant-han, ar zonj-ze a oa deut evel eur greden a feiz evit-hi. Pa erruaz e Kirschberg mintin mad, e kavaz ann Duk a Angoulem e kichen he mab ; falvezet a oe d'ezhan tremen he-unan ann nozvez genta gand he niz. Kerkent ha

ma'z eaz ann Dukez er gampr, Herri en em hastaz da lavarout d'ezhi n'en doa nemet eun draik bennak torret enn he c'har, hag ez aje hep dale he-unan da gas d'ezhi euz he gelou beteg Brunze. Hogen pa oa eat ann Dukez er meaz, ar prins a lavaraz d'he vevel a gampr : « Dal-« c'hit ann nor serret, c'hoant am euz da veza va-unan « eur poulzad, kalz poan am euz. » Eun dra gaer ha daelaouz a oa gwelout enn dro d'ar gwele-ze a boan, merc'h Loeiz XVI, Mari Karolin ar Vandea, ha merc'h ann Duk a Verri. Ar voereb ho pije kemeret evit skeuden ann nerz hag ann esperanz gristen, hag ar c'hoar evel eun Eal a frealzidigez. Teir c'harantez enn dro d'ann hini klanv, dishenvel ann eil ouz eben, ha ker kre ann eil hag eben. Ho fedennou dous hag herruz a zave assamblez etrezeg ann env, hag a zigase d'ar c'hlanvour pasiantet ha iec'hed.

Ar iec'hed a zeuaz, mes pell amzer a oe ret he gortoz. Eur vorzad torret el leac'hiou-ze a zo diez braz da eeuna. Koulskoude ar vedesined ho devoa kemeret var-n-ezho d'he digas da vad enn hevelep fesoun na vije choumet merk ebed euz ann torr, na pa gerzje ar prins na pa joumje enn he zao.

Da zicour ann aotrou Bougon e oe galvet ann aotrou Wattman, medesin henta ann Impalaer o Aotrich. An aotrou Wattman pa oe deuet, a gavaz mad ar pez en devoa great ann aotron Bougon. Hogen gand aoun na vije choumet berroc'h ar c'har dorret eget eben, e rejont eun ijin-tra evit e derc'hel var stegn, ken na vije deuet ann askorn da vad. Ret a oe eta d'ar prins choum gourvezet var he wele n'ouzonn ket pet miz. Nag eurus e oe hen neuze da gavout eur c'hoar ker vertuzuz ha ker mad enn he genver. Ann demezell Loeiza a dremene ann darn vuia euz he amzer e kichen gwele Herri. Ha pa na gaozeent pe na lennent ket, ar breur o sellout ouz he c'hoar o labourat, a gave var he zal ker pur ha kel laouen, kourach eneb ar boan ha siouldet eneb ann hirnez.

Kalz a Fransizion roealist a ziredaz da Girchberg da ouzout doare euz ar Prins, ha d'he welout ho-unan, evit gellout eun ho distro disc'hlac'hari ho c'henvroiz, ha dislavarout ar gwal vrud hadet var stad ar prins gant he enebourien maliziuz. Rak ar c'helou trist euz ar goall daol-ze, oc'h arruout e Frans a daolaz e kalounou ann dud sonjou ha menosiou dishenvel meurbet. Ar roealisted a oe mantred ha sebezet holl. Al lamm spountuz-se lekeat gwasoc'h c'hoaz eget na oa gaut liziri digouezet euz ann Allamagn, a vrallaz kals a sperejou, hag a vihanaaz e meur a hini ann esperanz-se ho devoa enn divije Doue great eun dra bennak a vraz gand eur prins a behini ar c'henivelez a oa bet evel eur burzud.

Mignouned tomma ar c'houarnamant nevez a ziskouezaz joaiou digar, hag a c'houlenne ho esperans digant ar maro.

ARABAD EO BEZA LAOUEN,

NA KOMZ HUEL WAR WALLEUR DEN.

Eur bloaz var lerc'h, d'ann drizek a viz gouere 1842, an Duk a Orléann, mab henan Loeiz Felep, hag heritour he guruuen, a gouezaz divar he garr var heut ann *dispac'h*, a faoutaz he benn, hag a varvaz aharz nemeur eno, enn eur c'hoz tiik marc'hadourez.

Pa zeuaz eur c'hannad euz a Vienn da zigas da Girchberg ar c'helou trist euz a varo ann Duk a Orleann, chetu e pe gis ez eaz ar bed gand ar Vourboned.

Antronoz e oe kanet eur zervich e chapel kastel Kirchberh evit repoz-van ann Duk a Orleann ; ha tri c'heaz forbannet, mab Charles X, merc'h Loeiz XVI, ha merc'h ann Duk a Verri, a dostee ouz ann daol zantel, evit rei mui a nerz hag a dalvoudegez d'ar pedennou a gasent da Zoue, evit ma plijche gant-han digemerout enn he drugarez mab henan Roue nevez ar Fransizien.

Tra zouezuz ! An Duk a Vourdel pehini a glevaz ar c'helou trist-ma er gear a Deplitz e peleac'h e kemere ann dour-kann, dre urz he vedisined, en em gavaz da zonjal ha da ober ar pez ho devoa great he dud, hep beza morse en em glevet gant-ho. Enn eul lizer skrivet gant-han d'ann Aotrou Pastored d'an 28 a vis gouere 1842, e lavar d'hezhan ger evit ger : « Kentiz ha ma em euz « klevet ann nevezenti spountus e komzit d'in anezhi, « va zonj genta a zo bet pedi, ha lakaat pedi evit ann « hini eo c'hoarvezet gant-han ar gwal daol. Trugare-« zusoc'h eo bet Doue em c'henver-me warlene. He « drugarekaat a rann euz a greiz va c'haloun, ha kredi « a rann n'en deveuz miret d'in ar vuez, nemet evit « ma vezo eun deiz talvoudek d'am bro. Daoust petra « vezo euz ann amzer da zont, kavet e vezinn breped « dare d'en em westla evit Bro-C'hall ha da vervel « evit-hi. »

H.

Enez ar Vignoned. — *Missionou.*

Goude beza kemeret hor pred, e zejomp adarre da lochen ar roue coz. An den-ze a c'hourinas pell oc'h ar maro. Bep en amzer e teue alter dezhan, hag a benn eur pennad en doa ad rre he anaoudegez.

Ar missioner a zilaoue eveziant kement a lavare pa lakea an derzien anezhan da alteri, ha pa zistroe he anaoudegez vad, e comze adarre outhan. Izom en doa da evesaat oc'h kement a gleve evit dont abenn da anaout eun dra bennag an den a ioa dirazhan hag a iea he ners diganthan nebeut ha nebeut. He speret couls hag he gorf a zinerze ato.

Erfin var dro anternoz e veliz ar c'hlanvour coz o sevel he vrec'h dizec'het gant ar boan, hag he zorn, sicouret gant ar beleg, a reas sin ar groas. Neuze ar missioner a gomzaz adarre outhan hag a roas dezhan ar sacramant-ze a bardon d'ar c'hristen he bec'hejou.

Me a ioa en em lakeat var va daoulin hag a vouele puil. Ar pez a dremene dirazhon en doa scoet va c'halon, ha biken ne ancounac'hain an daolen-ze.

Pa en doa ar belek great he garg, e teuas d'am c'haout : Ema o vont da vervel, emezhan, deomp ac'hann ; n'on eus mui netra da ober ama. Lezomp bre-

ma he dud da zont var he dro ; ep mar e falvezo dezho ober gant he gorf ervez ho giz ; hogen list-hi brema, he ene zo da Zoue.

— Hag ez eomp brema da di ar vissionerien ?

— Ia, mar gellomp mont.

Setu ni o tont er meaz euz al lochen ; hogen souezet e vouemp o velet pebez banden dud a ioa eno e kichen ; evit beza n'on doa-ni clevet trouz ebet, oll dud ar geriaden, goazed, merc'hed ha bugale a ioa en em zestumet eno, ha ne ziskuezent caout nemeur a blijadur oc'h hor guelet-ni.

Evidon-me am oa aoun ; caout a rea din guelet, en denvalijen, oll daoulagad an dud-ze evel daoulagad loened gouez pe evel kefiou tan o lugerni troet varzu enhomp. An tad n'oa ket ken aounik ; mont a reaz eün da gaout ar vanden, hag e lavaraz eur ger bennak. Kerkent an oll a zavas da zont d'al lochen, an tad en ho fenn, ha me ive varlerc'h. Beleien ar zarpant ha tud ar c'hlanvour en em lakeaz en dro dezhan ; hag e taolent sellou skeulf varnomp-ni.

A veac'h oant en em gelc'het en dro d'ar roue coz, ma tennaz he huanad diveza. Hogen den ne grede touch outhan. An oll dud gouez a ziskueze beza strafuillet oll.

Ar missioner a lavaras din goustadik eo va chapeled a ioa e dorn an den maro eo a rea aoun dezho. Me a zavaz, a ieas da zaoulina e kichen ar c'horf maro, ha goude beza lavaret eur beden, e crogiz em chapeled hag her c'hasis ganhen. Den ne zonjas miret ouzin, rag ar chapeled-ze a gemerent evit eur simillerez pe sorserez hag a ro ar maro.

Neuze en em lakejot da gempen ar c'horf evit he lacat var varv-scaon. Da genta e voue tennet divar he dorchen, caset er meaz euz al lochen, laket var an douar ha goalc'het gant dour hag eol. Er memez amzer e savet eur bern mezer el lochen evit ober eur guele-canv. En dro dezhan en em renke merc'hed a ioa ho micher kunudi, scrabat ho feultrin hag ho bizach bete'r goad, ha skei varnezho beteg ho blonsa evit diskuez pe ger braz eo ho glac'har.

Ar c'horf maro a lezer dizolo beteg antronoz ; ha nenze mar deo unan euz ar re vraz, hen laker en eur bez, hag her goloer gant blansonennou great gant deliou coco. E merg a ganv, ar gerent a droc'h peb a vouchat bleo, hag a zeo ho divoc'h gant eur vazik laket an tan enhi. Ni ne chomjomp ket da c'hortoz ar fin euz an orbidou a reat eno. Epad ma edo an oll o canvaoui, ni a zavaz hag en em dennas kuit. Me a zalc'he va chapeled em dorn, hag ar re en em gave var hon hent a dec'he diouzomp kement a aoun o doa rag ar chapeled-ze. Ep mar ebet eo ar chapeled hor saveteaz ; an aoun razhan eo a viras na deuas den da enebi ouzomp na da glask noaz ouzomp e giz ebet.

Pa vouemp deut er meaz euz al lochen, ha kemeret ganeomp an hent da vont da di ar vissionerien, e liviris d'an tad :

— Asa, setu aze eun dro burzuduz digoezet gane omp !

— Ia, eme an tad, burzudus, a dra sur. Sonjit-ta, ar roue coz-ze a ioa mous var lestr ar c'habiten Perous pa deuas da veachi dre douez an enezi-ma, hag evel-ma voa bet goal gaset evel ma vez aliez ar voused var al listri gant ar vartoloded, oa tec'het euz al lestr, hag en em dennet ama etouez ar gouezidi, hag oa deut brema da veza henvel outho.

Ne voar ket peleac'h eo ganet ; sonch en deuz epken e voa en eur geriaden tost d'ar mor. Hogen ar guel euz ho chapeled en deuz he zaveteet, rak sonch zo deut dezhan en doa, en he vugaleach, guelet he vam o lavaret he chapeled. Ar pez a ziskuez en devoa eur vam gristenez hag e zeo bet badezet.

Hogen dre guz eo deut ama, dre guz eo en doa gallet tec'het euz al lestr, ha chom ama cuzet etouez ar c'hoajou bete ma voa eat Laperouz hag he vartoloded en ho zro. Abaoue en deus bevet e mesk ar gouezidi-ma, hag ez eo deut da veza ho roue. N'en deus sonch ebet avad euz he amzer genta nemet euz ar chapeled en doa guelet etre daouarn he vam, euz an taoliou en doa bet digant ar vartoloded var al lestr, hag euz ar boan en devoue goudeze o clask en em ober dioc'h doareou ar gouezidi euz an enezen-ma. G. M.

Caozeaden

Etre eur micherour hag hon Tad Santel ar Pap.

Eur micherour, eur c'halvez, hag a zo e breuriez an adorasion noz dirag ar sacramant, en doa eur c'hoant bras da velet Pii nao, hag a ieaz he unan da Rom n'eus ket pell. Re zivezad e tigouezaz evit gallout mont beteg ar Pap e mesk pardonerien Frans.

Ne anaie den euo, ha penaus da ober ? Mont a reas da vez sant Per he baeron (rak Per Pech a rer euz ar micherour.) Goulen a rea oc'h sant Per ar c'hras da velet ar Pab, hag he c'houlen en devoue ep dale.

Epad ma pede, e tremenaz eun den ebiou dezhan, hag hen da c'houlen outhan penauz en em gemeret evit beza digemeret gant an Tad santel. — Ne anavezan den, emezhan, hag edon ama o pidi sant Per d'am zicour.

— Ar pez a c'houlennit a zo dies avoalc'h, eme an den-ze ; gouscoude ma lakit sant Per d'ho sicour e teuot a benn, ep mar. Roit din hoc'h hano, ha gortozit dinec'h.

Daou zervez goude, ar micherour a voue galvet da vont da gaout ar Pap. Mont a ra, hag en em gaf etouez Cardinaled, Eskibien ha tud chentil a reng huel. En em gaout a rea bihan etouez ar re-ze. Souezet e voue o clevet he c'helver da genta ; ker souezet zoken ma voue red he c'helver diou vech.

Ec'hellit cridi e voa lent o tigouezout dirag ar Pap.

An tad santel a lavaras dezhan : « Tostait ; va map, ama emaoc'h gant ho tad. » Hag o cregi en he zorn :

— Petra c'houlennit-hu diganhen ?

— Tad santel, ho pennoz evit va zud, evit ar re a garan, hag ive evit ar re zo en adorasion noz, eleac'h ma zomp calz e Pariz, hag e pedomp evidoc'h.

— Caret a ran cals breuriez an adorasion noz, hag ar re zo enhi. Var an adorasion eo fontet ar gristenach. hag ar Gommunion, va map ?

— Ervez hor reglen, ar re a dremen an noz, a gommuni goude evit an tad santel.

— O tra souezus, va map ! ar pez a ra Doue a zo dudius. Gouzout a ran e peder calz evidon e Frans ; ato e deus va c'haret. Me ive a bed evit ar Frans. Goal ziscaret eo bet ; mes sevel a rai adarre. Doue ne lezo ket ep recompans kement a belerinachou hag a oberou mad. Ar Frans e devezo ar peoc'h. Me ho pennik, c'hui hag oc'h oberou. Bennigen a ran an adorasion noz hag ar re zo enhi. Ha c'hui, va map, petra rit e Paris ?

— Me a glask gloar Doue ha silvidigez an eneou, hag a gémer soursi euz an adorasion noz.

— Mad, pa fell da Zoue e veac'h he zervicher, me a ro deoc'h eun induljans leun ha neuze eur vetalen evit m'o pezo sonch euz ar Pap. Guelet a rit, va map ker, ar Pap zo coz, n'en deus mui pell da veva ; gouscoude calz enebourien zo coezet em zu cleiz : gant sicour Doue e c'hounezimp c'hoas, rag enebourien all zo e tal va dor hag a goezo ive ; mes ar Pab a chomo ato en he za. Kenavezo-ta, va map, kenavezo en Env !

An Aotrou Guyavarc'h, vikel e Plouzane, zo hanvet person Sant-Serves.

An Aotrou Masson, nevez beleget, zo hanvet vikel e Plouzane.

An Aotrou Rouzot, vikel e Querrien, zo hanvet vikel e Sant-Martin-Montroulez.

An Aotrou Stefan, nevez beleget, zo hanvet vikel e Querrien.

Ar breur Filip, superiol jeneral breudeur ar scoliou christen, a zo maro er sizun dremenet, e Paris, d'an oad a zaou vloaz ha pevarugent. Pemp bloaz ha triugent a ioa edo en urs, ha c'huec'h vloaz ha tregont eo bet superiol. N'em eus ket izom da lavaret eo maro evel eur c'hristen calooek. Bennoz an Tad Santel a ioa digaset dezhan dre an telegraf derc'hent he varo. Pa edo dare da vervel, unan bennag a lavaras dirazhan : Bevet Jesus ! hag e respontas : da viken en hor c'halonou ! Setu he goms diveza.

Ar chase a dle serra, e departamanchou Breiz-Izel, d'an 8 a vis c'huevrer.

DA FERMI

FERM AR MOROS

E Lanriec e kichen Conkerne.

Vardro pevarugent devez arat daour labour ; douar kenta calite, e kichenik kær Conkerne ; — Tiez ha creier nevez.

BREURIEZ AR FEIZ.

Conseil *Breuriëz ar Feiz* en Eskopti hor ped da rei da c'houzout d'ar Bersouned ha d'ar Veleien carget euz ar Vreuriez santel-ze er Parressiou, ez eo deuet an amzer merket evit digass d'an Eskopti an aluzennou destumet evid ar missionou a zianveaz-bro.

An aluzennou-ze a dle diguezout en Eskopti er pemzec deiz kenta a viz Genver.

ABOSTOLACH AR BEDEN

INTANSION JENERAL MIS GENVER.

Pidi evit ar gatoliked touellet gant ar c'hredennou liberal.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *10 Genver.*		Pont-p'Abat. — *8 Genver.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	36 lur, 00 c.	Guinis.....	36 lur, 46 c.
Segal.....	27 lur. 00 c.	Segal.....	25 lur, 63 c.
Eiz.....	22 lur, 78 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	21 lur, 02 c.	Ed-du.....	21 lur, 66 c.
Kerc'h.....	20 lur, 52 c.	Kerc'h.....	21 lur, 00 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL, mouller an Escopti.

DISSADORN 24 GENVER 1874. N° 469 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

ALE.

Setu tost an deis kenta a vis C'huevrer, ar mare ma comans ar bloaz evit calz euz ar re a gemer ar gazeten. Bakse e tigasomp da zonch d'ar re he c'hemer da zigas deomp ho abonamant *kenta ma c'hellint, dre ar post, ma na c'hellont ket hen ober e c'hiz all.*

O regli ar c'hontchou evit ar bloas tremenet, ez eus cavet calz hag a dlie ar bloas-ze ; bez' ez eus zoken hag a dle daou vloaz ha bete tri. Kemenise a ra gaou oc'h ar gazeten, ha petra bennak ma c'houzeur eo dre zizonch eo e chomer evelse varlerc'h gant ar baeamant, gouscoude ar gazeten en em gaf ato voaz a gementse

Esper on euz ar re a zell an ali-ma outho hen resevo mad ha n'on devezo ket izom d'hen rei a nevez.

KEMPER, 24 Genver 1874.

Dioc'h ma lavar ar c'heleier, morse n'oa bet guelet eun diluch a levriou hag a scridou fall skignet e pep leac'h, var ar meaz hag e kær, evel a veler er bloa-ma. A gant mllou eo e skigner an traou contamet-ze moullet lod er vro, lod er broiou estren.

Digas a rer euz al levriouigou-ze a roer evit netra pe couls lavaret netra, evit c'huec'h guennek, pevar guennek, daou vennek, hag a zo scrifet oll a enep ar relijion, a enep an iliz, ar Pap, ar veleien ; oll mad da vouga ar feiz e calon ar re ho lennfe.

Morse eta ne deus bet muioc'h a izom da veza var evez evit miret da veza contamet gant ar scridou dizoue. E brezoneg, evit guir, ne scrifer ne meur a enep ar relijion ; beb en amzer gouscoude ar zarpant coz a gaf etouez hor c'henvroiz eur Breton bennag evit he zicour da ober he vicher, hag an tamouigou scrit dizoue a skignere brezoneg a ra seulvui a zrouk ma tisfizier nebeutoc'h anezho.

Ar re a ra ar brezel d'ar feiz a zo mad pep tra dezho evit clask he distruja ; an distera digarez a deu etre ho daouarn eur benveg evit en em gemeret os'h Doue hag he ilis. Setu ama evit skuer.

E cadedral Kemper ema ar reglamant e vez serret an iliz adalek creisdeis beteg eun heur, ha ne rer epad an heur-ze na badiziant na netra all ebet nemet eun izom braz a ve ; evit skuer, ma ve eur bugel toc'hor, pe ar gommunion da gas da eun den dare da vervel. An heurr ze a zo red da gaout d'ar re a zo e servich an iliz evit gallout dibri eun tam bennak, rak an nemorant euz an deiz a dremenont eno. Hogen en dez all e tigouez eur vadiziant. An tad a deu da gaout ar beleg a ioa he zizun evit servich an iliz : hema a lavar d'an tad dont pa garje ; mes dont araok creisdeiz, pe ma na c'helle ket dont, gortoz eun heur, abalamour an iliz a vije serret etre creisdeiz hag eun heur. An tad ne lavaras netra a enep ar reglamant, hag ar bugel a ioa cre.

Mes eur paeron a ioa ha ne ket boas, credabl, da vont alies d'an iliz, ha kement ha dont, e ranke dont d'an heur difennet. Eun neubeut goude creisdeiz, e teuer da lavaret d'ar belek mont da ober ar vadiziant ; hema a lavar, pa n'int ket deut araok creisdeiz e vezo red dezho brema gortoz eun nebeudik. Ar paeron a entent beza servichet dioc'htu, hag a laca lavaret eun eil guech dont buan pe e zai d'an templ protestant.

Ar belek gouscoude ne c'hortozas ket eun heur evit mont ; da eun heur nemet ugent minut edo en ilis, hag evel ma zoa he zever e c'houlennaz oc'h ar paeron pe gatolik pe brotestantet oa, evit gouzout hag hen a c'helle he reseo da baeron. Kement-ma a lakeas c'hoas droug en aotrou-ze ; hogen gouscoude ar vadiziant a voue great.

Mes en derveziou varlerc'h, en eur gazeten dizoue on euz ama e voa moullet eul lizer leun a c'heier eleac'h ma clasket teleur dismegans var ar relijion ha var ar beleg en doa great ar vadiziant, eleac'h ma zeus c'hoant

da rei kentel d'ar belek var an doare da rei ar sacramanchou, hag eleac'h ma zeus c'hoant da lavaret ez eo penn abeg euz a varo ar bugel, rag ar bugel zo maro abaoue.

Hogen red eo evesaat mad ne rea ama ar belek nemet he zever, ne c'helle ket ober a hent all ep beza din a damal ; ne ket hen eo en deus great reglamant ar gatedral, mes he zever eo he miret, evel ma zeo he zever gouzout a be relijion eo ar re a deu da zelc'her bugale da vadezi.

Evesait ive ar re a deue ama da glask ober scol d'ar veleien o rei ar zacramanchou a ve douetus nec'het avoalc'h ma ve red dezho lavaret ho *Fater*, pe respont ec'h eur ger catekiz.

Erfin red eo evesaat, el lizer scrifet gant an doctored ne voa nemet geier, beteg ar geriou laket en he raog eleac'h ma verker ez ear da rei eun diverradur euz eul lizer scrifet gant ar paeron, hag ar paeron a leverer ne voar na scrifa na lenn. Hogen evit an doctored difeiz oa eun taol caer caout ar skeud euz eun digarez evit ober eun tam safar.

Ama evit guir o deus collet ho foan, rak beteg ho mignoned a gaf abeg enho hag ho blam a vouez huel, ha panefe ma zeo re vad ar belek zo meneg anezhan ama, ar justis ive e devoa astennet he breac'h ha renet an dud vad-ze eun nebeudik d'he zi scol. G. M.

Lizer hon Tad Santel ar Pap (*Kendalc'h*).

IV.

Hogen an dud-ze o veza eat dounoc'h hag hardisoc'h eget biscoaz en hent ar fallagriez, en hent a gas da goll, evel ma tigouez peurliesa gant ar bandennou heretiked, dre eur varnedigez leal a Zoue, ez eo falvezet dezho ive ober eskibien dioc'h ho gis. Dibabet ho deus ta, ha kemeret evit ho falz-escop eun den hag a voar an oll en doa troet kein d'ar relijion catolig ; an den-ze zo hanvet Joseph-Hubert Reinkens ; neuze, evit na vankje netra d'ho bern geier divez, o deus clasket, evit he zacri, ar jansenisted-ze a Utrecht, a gemerent, evel an oll gatoliked all, evit heretiked ha schismatiked, araok m'o doa ho unan kuiteet an ilis. Gouscoude ar Joseph-Hubert-ze a zo divez avoalc'h evit kemeret an hano a escop, hag ar pez a ve c'hoas diesoc'h da gridi, impalaer an Allmagn, dre eur scrit publik, en deuz he anavezet hag he hanvet evit escop catolig, her c'hinnig evel an hini a dle delc'her leac'h an escop guirion, hag evel an hini ma tle he oll sujidi senti outhan. Hogen ar c'henta kelennadureziou euz an ilis catolig a zesk deomp ne c'hell den beza kemeret evit eur guir escop ma n'ema en unvaniez a feiz hag a garantez gant ar mean var behini eo fontet ilis Jesus-Christ ; ma ne deo stag oc'h ar c'henta pastor a zo bet fiziet enhan, evit ho c'has d'ar peuri, oll denved Jesus-Christ ; ma n'ema a unan gant an hini a dle, er bed-ma, starda he vreudeur er feiz. « E guirionez oc'h Per, hag oc'h Per epken en deus comzet hor Zalver, evit sevel eur vanden denved epken dre eur pastor epken. Gant Per eo, en eun doare burzuduz, en deus Doue rannet he c'hallout, ha mar deo falvezet ganthan o divije ar pennou all euz an iliz eul loden euz ar c'hallout-ze, morse n'en deuz he roet dezho nemet dre Ber. » Ac'hano e tigouez ma zeo euz ar gador abostolik-ze eleac'h m'ema Per o veva, o c'houarn hag o rei guirionez ar feiz d'ar re he goulen, eo e tired an oll guiriou var an oll dud a zo en ilis catolig, ha sur eo ar gador-ze a zo evit an ilizou skignet dre ar bed, ar pez ma zeo ar penn evit an izili, en hevelep doare piou bennag en em zistak diouthi a deu da veza estren evit ar relijion gristen, rak ma paouez da veza er memes corf.

Setu perag ar merzer sant Cyprian, o comz euz ar falz-escop Novatien, distaget dioc'h an ilis, ne fell ket dezhan rei d'an den-ze an hano a gristen, dre ma voa distaget ha troc'het dioc'h ilis Jesus-Christ : « Piou bennag e ve, emezhan, an hini n'ema ket en ilis Jesus-Christ ne deo ket christen. Petra bennak ma ra he fouge, ha ma clask diskuez dre gomzou caer pe ger fur ha pe gen helavar eo, an hini n'en deus ket miret ar garantez evit he vreudeur hag an unvaniez gant an dud a ilis, en deus collet zoken ar pez ma voa diaraok. Evel ne deuz, abers Jesus-Christ nemet eun ilis skignet e cals carteriou dre ar bed oll, ne deus nemet eur rum eskibien guirion skignet dre an ilizou-ze hag a unan gant ar c'henta euz an Eskibien. Hogen an den-ze (ar fals-escop) daoust da goms Doue, er meaz euz an ilis catolik a zo unan epken skignet e pep leac'h, a ra he c'hallout evit ober eun ilis savet gant eun den. Mes an hini ne vir nag an unvaniez a speret, nag unvaniez ar peoc'h, an hini en em zistac dioc'h liam an iliz ha dioc'h scolach ar veleien, hennez ne c'hell caout na gallout nag henor eun escop, dre ne ket falvezet dezhan miret nag an unvaniez nag ar peoc'h gant an Eskibien. »

Ni eta o veza bet, daoust deomp da veza indin, laket var gador sant Per evit miret ar feiz catolig, evit kendelc'her ha difen an iliz a zo unan epken dre ar bed oll, o kemeret skuer dioc'h ar re zo bet pabet en hon raog ha dioc'h reglennou al lezennou santel, dre ar c'halloud a zo roet deomp euz an Env, ne ket epken e tiscleriomp ez eo ar choaz euz a Joseph-Hubert Reinkens great a enep lezennou santel an iliz, ez eo great ep guir ebet hag ez eo nul tre, ez eus great eur sacrilach oc'h he sacri, ne ket epken e tianzavomp hag e casaomp ar choas-ze, mes c'hoas dre otorite an Doue oll-c'halloudeg e taolomp an anaouen var ar Joseph-Hubert-ze, hag ive var gement hini o deus bet an hardiziegez d'her choas, var ar re o deus roet an dorn d'ar sacrilach great oc'h her sacri, var gement hini en deus sicouret, a zo eat a du ganthan, hag o deus roet sicour, golo pe asant d'ar sacrilach-ze. Discleria a reomp, gourc'hemen ha rei da anaout ez int dispartiet dioc'h communion an iliz, hag e tleont beza laket e niver ar re ma tifenne an abostol oc'h ar gristenien caout darempred ebet ganthe, ha ma c'hourc'henne zoken chom ep ho zaludi.

An traou-ze oll, euz a bere on eus lavaret eur gen, kentoc'h evit gouela varnezho eget evit ho rei da anaout, a zisknez sclear avoalc'h deoc'h, hor breudeur venerabl, pe gen trist eo stad ar gatoliked, e pebez danjerou emaint er c'harteriou-ze euz an Europ ma on eus comzet anezho. Hogen en Amrik ne da ket guelloc'h ar bed, ha n'eus ket muioc'h a beoc'h. Eno e carteriou zo ez eus kement a gasoni oc'h ar gatoliked ma ve lavaret e teu ar gouarnamanchou da nac'h dre ho oberou ar feiz catolig o deus resevet. E guirionez abaoue eun nebeut bloaveziou ez eus savet eno eur vrezel scrijuz a enep an ilis, a enep he lezennou ha guiriou ar Pap. Ma en em lacafemp da examina ar pez a dremen er vro-ze, a dra sur ne ket traou a vankfe deomp da lavaret ; mes traou ker pounner a dremen ma na c'hellomp ket comz anezho en eur dremen, hag e comzimp anezho hirroc'h e leac'h all.

(An divez ar vech kenta.) G. M.

Idron Varia Lourd.

Navet dervez.

Ar c'homissær a glevaz heb dale, penaoz ne oa ket sentet outan, ha penaoz Fanch Soubirouz en doa savet an difen en doa gret d'he verc'h ; gervel a reaz an tad hag ar verc'h, hag ive ar vam, hag e c'hourdrouzaz anezo a nevez.

Spounta a reaz anezo ; hogen en despet d'ar spount-ze e oa souezet o velet penaoz Fanch Soubirouz na zente mui outan, n'en doa mui an hevelep sempladurez en he zever.

Aotrou, a lavare ar paourkez den, Bernadeta ne deuz morse lavaret geier, ha ma teu Doue, ar Verc'hez, pe eur Zant bennag all, d'he gervel, n'hellomp ket ren outi. Sonjit d'ar pez a rafac'h ho unan, Aotrou kommissær ; an Aotrou Doue hor c'hastife, ma na zentomp ket outan.

Te a lavar da unan penaoz na ve ket guelet mui ar veledigez, eme Dominik d'ar c'hrouadur, ne teuz netra da ober eno ken.

Roët em euz va ger da vont dy epad pemzek-de, eme Vernadeta.

An dra-ze zo geier, a lavaraz ar c'homissær, drouk ennan, hag o lakin oll er prizoun, ma guendalc'h ar plac'h-man da zevel ar bobl dre he neuziou fall.

Ma Doue, a respounte Bernadeta, mont a ran va unan da bidi ; ne c'halvan den ebet ; ha mar teu kement a dud var va lerc'h, ne ket me zo kaoz. Lavaret euz bet e oa ar Verc'hez santel, hogen me na ouezan ket piou eo an hini a zeu evel-ze.

Boazet d'an troidellou, d'an tromplerez euzal lamponet, an dud fall, den ar polis a oa souezet braz o velet eun eünder ker guirion. He oll ijin, he c'houlennou troët, he c'hourdrouzou a oa bet kollet beteg hen a enep eur c'hrouadur dister. Na zene ket en he speret e halle beza ar gaou gantan, ha na ouie ket perag e kolle evel-ze gant eur bugel. Elec'h chom e peoc'h, ha da lezel an traou da vont evel ma zeent, e klazkaz skoazel euz eun tu all.

Setu aze eun dra sod, emezan, en orskei var an douar gant he dreid.

Hag o lezel ar Soubirouz da vont d'ar ger, e redaz da dy Prokuror ar justis an Aotrou Vital ***.

An Aotrou-ze, en despet d'he heuz evit ar *superstition* na helle ket kaout, etouez kement-all a lezennou zo bet douget e Frans abaoue pevar-ugent vloaz, lezen ebet da gondaoni ar plac'hik. Hi na c'halve den da vont, na gemere ket arc'hant ; mont a ree da bidi var eul lec'h boutin digor d'an oll, e pelec'h lezen ebet na zifenne mont var bennou an daoulin ; ar veledigez na davare netra a enep tud ar gouarnamant. Etouez ar bobl a zimede beteg al lec'h-ze, ne oa dizurz ebet ; ne oa ket eta lec'h da gaztiz ebet.

Hag evit gervel Bernadeta dirag ar barner evit kelleier faoz, ne oa ket æz, pa zeo guir na lavare morse nemet ar memez tra ; na n'em zislavare ket. Diæz oa kaout anezi gaouiadez heb nac'h ar gallout en deuz Doun da lakaat tud euz ar bed all d'en em zisknez pa gar er bedman ; an dra-ze vije bet disklæria brezel d'an iliz santel katolik, ar pez oa re vraz da ober evit eun den ken dister hag eur Prokuror ar justis en eur ger vihan.

D'an devez varlec'h, ar bobl en em gavaz dirag ar c'hao araok ma oa savet an heaul. Bernadeta a zeuaz dy gant ar *simplicite* sioul pehini na ree van na deuz kassoni eur re, nag euz karautez dreist voder ar re all eviti. An dristidigez hag an anken euz an devez tremenet a oa anat c'hoaz var he drem. Aoun e doa na velje ket ar veledigez ; hag etouez he Esperans na grede ket kalz e dije he guelet.

Mont a reaz var benn he daoulin, he dorn var eur pilet benniget pehini e doa digasset ganti, pe a oa bet roët dezi, hag ar chapelet en he dorn all.

An amzer oa sioul. ha flamm ar pilet na zave ket eünoc'h d'an env, evit na zave peden an ene-ze beteg broiou huel ar Baradoz euz pere a dlie disken ar veledigez. Aboan e oa daoulinet ar bugel, ma n'em zisknezaz ar Verc'hez, ha ma zeaz Bernadeta er meaz anezi he unan.

Rouanez ar Baradoz a zellaz euz krouadur ar bed-man gant eun deneredigez pehini na heller ket disklæria mall avoalc'h ; evel ma karie anezi muioc'h abalamour m'a doa bet da c'houzanv eviti. Hi ar vrassa, an huella, ar gallondussa krouadurez ; hi euz a behini ar gloar a zo en tu all d'an oll gloar euz an dud en oll amzeriou hag en eternite, hag a ra d'ar gloar-ze euz an dud mont da netra dirazi evel eur vogeden ; hi merc'h, pried, ha mam dan Doue oll galloudek, e doa ar vadelez da starda liamou ar garantez a oa etre hi hag ar plac'hik dister-ze dianavezet hag heb gouiezhegez ; eur vezaërez pehini a zivoalle an denved. Gervel a reaz anezi dre he hano gant ar vouez dudiuz-ze pehini a lak an ælet da tridal.

Bernadeta, eme ar Verc'hez divin.

Setu me aman, a respountaz Bernadeta.

Eun dra m'euz da lavaret deoc'h oc'h unan ; eun dra

hag a zell ouzoc'h hebken. Roët din ho ker n'el lavarot da zen er bed-man.

Derc'hel a rin ar ger-ze, eme Vernadeta.

An diviz, etrezo ho diou, a badaz eun neubeut, præpoziou pere na dleomp ket klask da c'houzout, pa zeo guir e oant evit Bernadeta hebken.

Pa oa aichuet an diviz-ze euz ar garantez etrezo, Rouanez an Eternite a zellaz euz ar c'hrouadur bihan-ze pehini an devez araok e doa bet kement a anken ha pehini e doa kalz c'hoaz da c'houzanv eviti ; hag a fellaz dezi he c'hass evel kannad etouez an dud.

Ha breman va merc'h, emezi da Vernadeta :

Ket, ket da lavaret d'ar veleyen a fell din e ve savet aman eur chapel em enor.

Hag en or lavaret ar c'homzou-ze, dre he doare, dre he zell e tiskueze penaoz e dije skuillet grasou braz var al lec'h-ze.

Goude ar c'homzou-ze ez eaz kuit, ha bisaich Bernadeta a zeuaz tenval evel ma c'hoarvez gant an douar pa za an heaul da guzet, ha pa zizpariz adren ebarz dounder an dremvel. Anna de Jesus.

Eil gweledigez, d'ar 5 a viz du 1873, d'ar merc'her.

EIL BENNAD.

« *Bevent Jesuz, Mari ha Jozeph !* »

« Hiryo 5 a viz du, merc'her, deiz e pehini, beb sizhun, abaoue ma zon pareet, em beuz an heurvâd da ober ar gommunion zantel, edon oc'h adori ar zakramant binniget espozet war an aoter hag e sonjenn gwella ma c'hellenn e madelez Jezuz-Krist ewid-om, e welenn enn-ha evel eun tad tener, pehini a vouel war faziou he vugale. Da fin an oferenn e kanom eur c'hantik d'ar zakramant meulet ra vezo. »

« Epâd ma kanenn, e santenn em ene eul levenez an doussa ; va c'halon o lammed em c'hreiz gan ar joa : Doue edo gan-in, santout a reenn he brezans. »

« Mes setu me en eun tol o welet adarre dira-z-on eur vrumenn deo, pehini, en dro-ma, a zo tec'het buhan, hag e welan dira-z-on ar Werc'hez Vari kaer meurbed. »

« Hen hem doler a ran dioc'htu d'am daoulin dirâg Mam Doue, hag e lavaran d'ezhi gan respet : « Va Mam « ger, ewid petra e tiskennit-hu evelse en on touez ? Petra a glaskit-hu ? »

« Ar Werc'hez Vari a respont : « *Va merc'h, ar pe-* « *dennou publik a reer brema, a ra plijadur d'in : skoi* « *a reont e kalon va Mab. Mes ped ivez he c'houard* « *(divoaller) fidel, ha gra ma vezo pedet aliessoc'h.* »

« Sant Jozeph, epâd se, edo adarre daoulinet dirâg ar groaz zu, ar memez hini evel en dro genta, gan ar memez komzou war ar penn ha war ar bannou anezhi, gan kalon Jezuz, ruz tan hag emlasset en eur gurunenn spern, evel ar wech kenta, stag out-hi e kreiz, nemed en dro-ma kalon zakr or Zalver he devoa ouspenn tri gouli, pere, ervez va c'hredenn, a responte d'ar c'homzou skrifet war ar groaz. Unan a responte da : *Feiz pur*, un al da : *karantez gwiryon*, hag an drede da : *Miret ar zul.* »

« Euz an tri gouli e welan ar goad o redeg puill. avoalc'h. »

« Neuze, trec'het gan ar c'homzou he devoa lavaret d'in ar Werc'hez santel ha gan ar pez a welenn dirâg va daoulagad. me hen hem laka da bidi Sant Joseph binniget, da bidi anezha da zifenn ar Franç. Er memez amzer e klevenn pidi en dro d'in. »

« Sant Joseph neuze a zao, a gemmer eul lianenn a zo en he gichan, hag a zec'h gan-t-hi daou c'houli euz a galon Jezuz, an hini a zell oc'h *Feiz pur* hag an hini a zell oc'h *Karantez gwiryon*, mes lezel a ra eb he zec'hi ar gouli a zell oc'h *Miret ar zul.* »

« Er memez amzer ar Werc'hez Vari a lavar d'in : « *Beza hen deuz peb galloud war galon va Mab.* »

« Ar gouli a zell oc'h *Miret ar zul*, o veza n'eo ket bet sec'het, a dol muioc'h a c'hoad. Hag e c'houllennan digant ar Vam binniget perag se. »

« *Va merc'h*, » eme-z-hi, « *ar gouli-ze eo ar goas sa* « *euz an tri gouli : hennez a ra d'ezha c'hoaz muioc'h a* « *boan eged an daou all.* »

« Goullenn a ran c'hoaz digan-t-hi : « Va Mam ger, perâg oz peus-hu lavaret d'in en dro genta : « *Laka evez* « *en da gomzou.* »

« Rouanez an Nenv a respont : « *Divezatoc'h me hen* « *lavaro d'it.* »

« Kridi a ra d'in neuze e ya ar Werc'hez Vari da zisparissa : rag ar vrumenn a zo tec'het eun tam. »

« Hag e lavaran d'ar re a zo en iliz kana kantik Itron Varia-ar-zelvidigez. »

« Epâd ma kaner he c'hantik, ar Werc'hez Vari a jom gan-eom, eb flach euz al leac'h ma voa. Ar c'hantik o veza achuet, kerkent Rouanez an Nenv a zisparis. »

« Arabad eo d'in ankounac'haat da lavaret ar joa dous, an heurvâd a danveenn, o welet ar Werc'hez Vari ha sant Joseph. Laouen e voant, hag ar c'hurunenno u flam, kaer meurbed, a zougent war ho fennou, a dole keumment a sklerder, hag ar flammou a deue euz kalon Jezuz, a voa ker beo ha ker birvidig, ma ho devoa poan va daoulagad o sellet out-ho. Daou zevez goude e santenn c'hoaz evel eur pouez war va zal ha war va daoulagad. »

« Epân ma kanet he c'hantik, drem Rouanez an Eled a voa laouen, seder meurbed (plijadur a ra d'ezhi, eb mar, klevout kana he c'hantik), hag e talc'he he divrec'h digor ewid diskouez he joa. »

« Pidi a ran ar re a lenno kemment-ma d'am zikour da roi da anaout d'an dud sant Joseph binniget ha d'ho dougenn d'her pidi aliessoc'h ; da zougenn ar gristenyen da viret gwelloc'h ar zul. »

« Hen hem erbedi a ran d'an eneou mad hag ho fedan da c'houllenn ewid-on digan an Aotrou Doue ar grassou euz a bere em beuz ezom ewid respond erfâd d'ar faveuryou braz em beuz recevet. »

Setu aze penaôz he deuz Jenoveva eh-unan rentet kont d'an neb a zelle out-ha se, euz an diou weledigez he deuz bet, An Ermit.

(*Tennet diwar ar gazetenn vihan, hanvet* ar Pelerin)

Buez burzudus an den eurus ar paour Beneat Joseph Labr, pelerin.

C'HUEC'HVET PENNAD.

He belerinachou e Lorett, e Assiss, e Rom hag e Fabriano (1770-1771).

Euz ar Piemont, Beneat a ieas etrezec Lorett ; mont a rea e kement ilis a ioa var he hent. Errnout a reas e Lorett en deisiou kenta a vis du. An ilis caer a zo e Lorett a zo bet savet evit gelei an tiic dister edo ar Verc'hez o chom enha pa deuas an arc'heal Gabriel da annons dezhi mister an Incarnasion ; en tiic-se gant an nebeut, arrebeuri a zo enha, e oue lavaret evit ar vech kenta ar c'homsou dudius-ma : *Ave Maria, gratia plena....* en tiic dister-se eo e roaz ar Verc'hez he assant da veza mam d'ar Messii pa lavaras : *Ecce ancilla Domini ;* eno eo e consevas he bugel dre vertus ar speret santel ; dre bermission Doue, an elez a zougennas an ti-se da Lorett, evit miret na vije profanet gant an Turket a ioa mistri euz a Nazareth.

Compren a rit, pep hini ac'hanoc'h, gant pebez devosion tener e taoulinas dirag eun ti ker santel, test euz ar borzud ar madelezussa en deus great Doue evit an dud. Cofes a reas heno gant eur belec a Frans ; hema o veza anavezet he zantelez hag o velet he zienez a fellas dezha e teuje da loja en hospital savet evit ar belerinet paour a Frans. Beneat ne fellas ket dezha mont da loja, na kemeret an nebeut arc'hant ha dillad a ginnigas dezha ; morse ne fellas da Veneat reseo netra digant he goessoret, ha ma roe dezha unan benac all eun aluzen re vras dioc'h he ezom, e refuse anizhi pe he roe d'ar beaurien all, ezomecoc'h evitha, var he veno.

Epad an dec devez ma chomas e Lorett e tremene he oll amzer dirag ar Verc'hez, ha c'hoas e cave dezha e zea re vuhan an devesiou en ho zro. Euz a Lorett e zeas d'ar gear a Assis evit en em erbedi oc'h sant Franses en deus kemeret he hano euz ar gear vihan-se ; ar zant bras-ma a garie ive ar baourentez, evel Beneat ; er c'houenchou a zavas, ne vevor ive nemet divar an aluzen.

Goude beza cofesseat heno e kemeras gouris trede urs sant Franses, ne dennas morse an nemorant euz he vuez, hag a voue cavet varnezha goude he varo.

Nac ar goal amzer, nac an hentchou distrempet oll, nac ar menesiou huel a zo etre Assiss a Rom, ne virjont oc'h hor paour keas Beneat d'en em lacat en hent. He zillad, pegen truillec benac ma zoant, o doa c'hoas eun tam ear euz a re eur manac'h ; ne c'holoent ket gouscoude he oll izili a enep ar rusder euz an amzer ; he voutou disc'hriet oll ne virent ket oc'h he dreid da veza atao en dour, er bissac'h a veze etao var he chouc ne voa nemet he vreviel a lavaras epad he vuez, an aviel hag eul levr a zevosion benac, morse ne zalc'he pez dillad ebet da jench.

O veza ken truillec, ne heuille ket peurliessa an hentchou bras, clasc a rea an hentchou distro evit beza guelet gant nebeutoc'h a dud ha caout muioc'h a amser da bedi, morse ne jome da zellet oc'h an traou burzudus a veze var he hent. Loja a rea peurliessa var an douar noas, e kichen eur c'hleuz pe eur gael pe eur voger goz, pe er c'hreier, pe en tiez fourn, n'en em zalee ket o clasc he lojeis, el leac'h ma veze da noz tenval en em lakea da gousket ; ma kinniget dezha eul lojeis dereat e refuse atao evel re vad evit eur paour eveldha.

Pa erruas e Rom en devesiou kenta a vis kerzu e lojas gouscoude epad teir nosvez en hospital savet evit ar Fransizien paour a iea d'ar gaer benn-se euz ar gristeniach ; goude an tri devez-se tremenet en hospital en em gavas he unan caer er gear vras-se ; ne ouzor an distera tra divarbenn ar pemp mis ma chomas e Rom.

Vardro fin mis mae e tistroas adarre da Lorett. O tremen dre ar gear vihan hanvet Fabriano e taleas enho eun devez benac evit pedi dirag corf sant Romuald. Epad ma chomas heno, e oue great gouel sant Anton, a zo henoret meurbet er vro-ze. Beneat a ioa ebars dor an ilis, mintin mad, o c'hedal ma vije digoret. Racdal ma zeas en ilis he zaoulagad a baras var imach caer sant Jakes ; chom a reas en ilis epad an oll oferennou hag an oll lidou, eb tenna he zaoulagad divar an tabernacl pe divar imach sant Jakes ; var dro creis deiz pa n'oa casi den en ilis e voue guelet hor paour keas. Beneat he zivrec'h astennet e croas hag he zaoulagad atao stag oc'h an tabernacl pe var imach sant Jakes. An aotrou person, hanvet Visant Brunetti, hag he gloc'her o doa taolet evez mad outha, hag o doa anavezet he zoare vad.

Souezetoc'h e vouent c'hoas da nos, pa deujor da brenna an ilis, pa c'houlennas ar paour-se chom da loja enhi. An Aotrou person n'en doa difisians ebet anezha, gouscoude e lavaras dezha dont da loja d'an hospital a ioa stag oc'h an ilis, hag a ioa enhi ive imach sant Jakes ; mont a reas.

Antronos da c'houlou deiz oa adarre e kichen dor an ilis, ha goude beza cofesseat e c'houlennas respont oferen an autrou person ; na brassa joa evit hon den eürus ! Kement hini a ioa en oferen a velas he zevosion teuer hag a deuas da lavaret d'an autrou person oa eur zant en doa bet da respont dezha he oferen. Hema dre druez oc'h Beneat her pedas da jom en hospital keit a ma carje pe da vihana da gemeret digantha eun aluzen puill. Nè reas nac an eil nac egile, *rac*, emezha, *ar beaurien a dle beva divar an aluzen a gavont deiz ha deiz, ouspen n'em beuz ezom nemeur a dra evit derc'hel ar c'horf-mn en he za.*

Evel ma chomas c'hoas eun nebeut devesiou e Fabriano, e teuas eun droad d'ar zacreteri, an humilite

hag ar vodesti o para var he zrem, da c'houlen digant an autrou person ober evit ar bedervet guech cofession jeneral. D'an heur ha d'an devez merket, eme ar belec-se en enclasc a voue great euz a vertusiou hor paour, e clevis ar gofession jeneral ha goude e teuis da startat c'hoas er zonch em boa a ziaraoc euz ar paour-se, eo eur zant eo em boa selaouet. Ar penn abec euz ar gofession-se oa ma felle da Veneat caont cuzul var ar pelerinach a felle dezha da ober e Compostel er Spagn var bez sant Jakes.

Ar c'hofessour a roas racdal he assant d'ar zonch-se a vouie ervad a deue abers Doue. Eteac'h hen distrei dioc'h an doare-se da veva ar belec santel-sè hen alias da genderc'hel he belerinachou ha da ren ar vuez paour-se en doa kemeret gant kement a ners calon.

Beneat a jomas c'hoas eun nebeut amzer e Fabriano, ha loja reas pemzec nosvez en hospital, mes pe sort loja a rea pa ne veze, eme an autrou person Brunetti, nosvez ebet en he vele, ha bep mintin ar c'hloc'her her c'have ehars dor an ilis o c'hedal ma vije digoret.

Fabriano a ioa eur geric vihan, neket evel Rom ha Lorett e peleac'h den ne daole evez oc'h Beneat; e Fabriano ar brud euz he zantelez a ioa eat dre bevar c'horn kear. Eun devez ma tremene dre ar ru a zindan eur gaouad puill a c'hlao, eur vaouez her pedas da zont d'he zi evit disc'hlavi, senti a reas, hag en eur zont en ti, laouen bras e lavaras : *ra vezo meulet Jesus.* Neuze e c'hazezas soken; ar c'hrec-se o velet ar vadelez hag an drugarez var he zrem a zisplegas dirazha ar zam a drubuillou a ioa kuezet varnezhi; va goas, emezhi a zo en em lazet o kueza divar eun doen, hag en deus lezet ganhen tri grouadur.

Beneat he c'honsolas hag a lavaras dezhi lacat he fisians e Doue; comsou Beneat a iea doun e calon ar c'hrec ankenniet-se, en em gavas kennerset oll gantho; erbedi a reas he bugale oc'h an den santel, a assantaz pedi evitho evit ma rajent christenien vad. En eur vont euz an ti e pedas ar c'hrec-se da rei dezha en aluzen eun tamic neud; houma a ginnigas dezha gant mall eur guden en he fez. Re zo, emezha, diou pe deir neudennat ebken.

Kimiada a reas outhi o prometti disrei hanter nos. Houma a oue mall ganthi mont da lavaret da di eun amezegez an eur vad e doa ket da zigemeret an den santelze en he zi; heno e zoa eur plac'h iaouanc clanv pell a ioa hag en em glemas outhi. rac ne doa ket he zigasset d'he guelet. Varc'hoas e teuio adarre, hag her pedin da zont ama.

Antronos pa zistroas, e teuas da velet ar glanvourez paour-se e lavaras dezhi gouzaon befoan gant passiantet hag evit gloar Doue, rac emezhan ne vioc'h ket pare, euz ar guele-se a hoan eo e pigno oc'h ene er barados; chom a reas da leina pe kentoc'h da ober van da leina en ti-ze : me emezha a vev gant nebeut a dra, ar pez a zrepfen ouspen ne ve nemet evit creski loden ar prenved. Kement a joa o doa diou c'hoar an hini glanv hag an intanvez, o clevet comson mad Beneat ma c'hancouna-c'haent debri.

Evit paea an digemer mad a reas dezha an teir c'hoar e scrivas dezho eur beden, pa veze lavaret bemdez, a vire oc'h tud an ti da veza scoet gant ar gurun, hag a vire oc'h an tan goal hag ar c'hren douar. Kementse a erruas da veza guir, rac eun nebeut goude ar c'hren douar o veza discaret an darn vrassa euz an tiez e kear, an ti-se a voue espernet, tud kear a lavaras en eur vouez oa pedennou ar paour santel eo o doa diouallet an ti-ze. Nebeudic amzer goude, o velet an istim a gommanset da ober anezha e Fabriano e zeas da gimiada dioc'h an Aotrou Person o lavaret e teuje Doue ebdale da baea he zle en hospital. Hanter nos e teuas ar c'helou e doa eun itron pinvidic maro e Lorett testamantet lod euz he madou da hospital Sant-Jakes e Fabriano. P'o peus bet en ho puez ar c'halloud da ober kement a vurzudou, euz a huelded an envou, kenvroad trugarezus, pedit evidomp oll.

IAN AR GERNEVEZ.

An Duc a Vourdel e Bro-Zaoz.

E divez ar hloaz 1843 e oe pare an Duh a Vourdel euz he vorzad torret, hag en em gemeraz da vont da Vro-Zaoz. Mall braz en devoa da ober ar veach-se evit guelout euo eun niver braz a Fransizien, hag evit en em rei da anaout d'ezho. Kalz geier a vije lavaret ato divar goust he iec'hed, ha divarbenn he venosiou var ar fesoun da c'houarn ann dud, hag ar geier-ze a vije dismantret pa vije guelet ha klevet ar prins, evel ma en em zismautr eur vrumen deo dirag an heol pa barr.

Abarz kuitaat ann Allamagn, ar Prins en devoa skrivet d'ann Aotrou Chateaubriant evit he bedi d'en em gavout gant-han e Londrez. Rak c'hoant en devoa da zisken e Bro-Zaoz skoaziet, evel pa lavarfenn, var zaou vignoun vrassa ar bobl en amzer-ze, Daniel O'Connel e Bro-Zaoz ha Chateaubriand e Bro-C'hall.

E Paris, mignouned ar c'houarnamant a reaz ann holl draou evit mirout na'z aje Chateaubriand da Londrez. Mes Chateaubriand a lavare d'ezho : « Pa en deuz bet « eun den eul lizer evel ann hini a zo bet skrivet d'in « eo ret d'ezhan mont mard-eo *beo*; ha mard eo *maro* « lakaat he gass enn he archet. » Mont a reaz eta.

Herri, evel evit rei d'he vignoun koz amzer da ober he hent var he bouez, a ia da zouara e Bro-Skos. Tud Mari Stuard ho devoa diskouezet kemend a garantez evit-hau pa oa krouadur enn ho zouez ! Brema, den iaouank gren ha flamm, e teu d'ho zaludi ha d'ho zrugarekaat. Treuzi a ra ho bro, o kas var he lerc'h eun ingroez a vobl, laouen hag eurus hc'h he welout. Mont a ra he-unan da welout ar pez ho deuz a enôraza. Ho labouradegou brudet, ho ijinou kaer, ho merouriou-skol, ho zudchentil vrasa. E pep leac'h e tonger d'ezhan enor ha karantez, rak e pep leac'h e veler enn-han heritour eur voenn vraz, eun den iaouank gwalleuruz hep her beza meritet, eur Prins miret gant Doue etc. evit ober gant-han eunn dra bennak ha na hell den hen lavarout. Gouarnamant Bro-Zaoz hep ken, ann enebour koz-ze da Vro-C'hall, nè ra enor ebed d'ezhan.

Noblanz Bro-Zaoz nag ar bobl munud na heuiljont ket mouzerez tud ho gouarnamant. Herri, evel *kenta denchentil* euz ann Europa a oe digemeret gand henor ha gand joa enn huella manerion, hag ar bobl a zalc'he stad anezhan, o sonjal enn he renk, en he iaouanankis, enn he walleur.

Ann Aotrou Chateaubriand a zigouezaz e Londrez d'ann 23 a viz du, hag en em gemeraz euz ar zal vraz miret evit-han dre urz ann Duk a Vourdel, e palez Belgrav-Skarr. Eno e kavaz eul lizer leun a zevenidigez, skrivet d'ezhan gand ar Prins. Ann Duk a Vourdel a zigouezaz, d'ar 27, da eis heur diouz ann noz. Enn eur ziskenn euz he garr, hag abarz pignat en he grampou, e fellaz d'ezhan gwelet ann aotrou Chateaubriand. Kentis ha ma oe eat ebarz ar gampr, Herri en em daolaz etre divrec'h ar skrivagnour braz; hag hema oc'h he starda var boull he galoun, a oe ker rouestlet ma oenet d'ar Prins he zerc'hel enn he zao.

Antronoz da gresteiz e oe great ann digemer kenta d'ar Fransizien a oa deuet da welout ar Prins, euz a bep korn a Vro-C'hall. Herri gand he vadelez hag he zevenedigez a vepred, a gaozeaz gant-ho enn he eaz, ha gand pep hini anezho hep dibab evit nicun, nemet ato evit ann aotrou Chateaubriand, da gavout pehini e teue alies alies; ha da behini e c'houre'hemennaz choum azezet, enn eur lavarout d'ezhan ker kaer : *Sonjit, aotrou Chateaubriand, e fell d'in en em harpa var-n-hoc'h.*

Evel ma hon euz hel lavaret, pa gomzemp euz a zeskadurez ann Duk a Vourdel, he speret hag he galoun a ioa evel moulet var speret ha var galoun ann aotrounez Frayssinous ha Chateaubriand. Ho menosiou var ar fesoun da c'houarn ann dud a oa deuet da veza he venosiou. Aoun na vije gouiet kement-ze eo en devoa gouarnamant Loeiz Felep, pa gemere kement a boan o klask mirout na'z aje Chateaubriand nag ann Duk da Loundrez. Hogen ann hevelidigez-ze a venosiou etre ar Prins iaouank hag ar skrivagnour koz a oe diekleriet d'ar bed splannoc'h eged ann deiz d'ann 29 a viz du.

Ar Fransizien a oa bet ann devez araok o saludi ann Duk a Vourdel, a zeuaz da ober ho guel a enor d'ann aotrou Chateaubriand. Enn ho fenn edo ann Duk a Fritz-Jams, pehini, enn hano ann holl a gomzaz evelhenn : — « Goude beza saluded Herri a Frans e « chonme d'e-omp eun dleat da ober, ann hini da zont « da zaludi Roue ar sperejou braz. Roet hoc'h euz ku-« zul d'ar Rouaned pa oant yar aun tron, ha n'oc'h ket « bet selaouet; eurusoc'h, e teuit hirio da starda enn « he venosiou, ha da zifenn mab bihan Loiz XVI. Eun « arvest kaer a ziskouezit d'ar bed. Bro-C'hall, pehini « goude holl, a zo bepred Bro-C'hall soun he fenn, a « zell ouz-hoc'h, laouen ha souezet. Ho kwelet e deuz « gant plijadur o tont ama, dre ma anaie ho menosiou, « pere eo ivez he re; dre ma ouie e teuac'h da ober « eun dra hag a hell talvezout kalz d'ezhi. Grit ho kefridi. komzit d'ar Prins euz ann amzer dremenet, evit « diskouez d'ezhan ar gwall-gerrek en devezo da drei « divar-n-ho, komzit euz aun amzer da zont, evit dis-« kouez d'ozhau ann hent en devezo da heulia. »

Ann aotrou Chateaubriand teneeet holl, n'en devoa ket gallet c'hoaz rei he respont, pa zigoraz dor ar zal enn he diou stalaf; Herri a Frans a zeue. Mont a reaz eeun-hag-eeun da gavout Chateaubriand, hag eun dourn d'ezhan var skoaz ar skrivagnour koz, e troaz ouz ar Fransizien souezet, hag e lavaraz d'ezho : « Gouezet « am euz e oac'h en em zastumet e ti ann aotrou Cha-« teaubriand, hag eo falvezet d'in paea d'e-hoc'h ho « pizit dira-z-han, ken euruz ounn d'en em gavout e « touez Gallaoued ! Bro-C'hall a garann, dre ma eo « Bro-C'hall va mamm-bro. Ha mar d-eo eat biskoaz « zonjezonnou va c'haloun etrezek tron va zud-koz, « ne d-eo bet nemet gand ann esperans da hellout « ober vad d'am bro, enn eur heulia kenteliou ha me-« nosiou ann aotrou Chateaubriand; menosiou pere « ho deuz kement a zifennourien kalounek er vro gaer « e pehini ounn ganet kerkoulz ha c'houi, aotrounez. »

Eur griaden a levenez a darzaz var lerc'h ar c'homzou kaer-ze. Al laouenedigez a ioa bar; Herri a Frans en devoa great he ziskleriadur, hag he gomzou a oa klevet gant Bro-Zaoz, gant Bro-C'hall, gant ann holl Europa. Petra ho devoa mui he enebourien da lavarout? Ann diskleriadur-ze a gemeraz c'hoaz eun nerz nevez diouc'h ann daou lizer a zo ama var lerc'h, hag a zo evel ar skrid-diel euz ar pez a oa deuet ann Duk a Vourdel da ober da Vro-Zaoz.

H.

Na drec'homp ket orin !

Kanaouen da c'hellout beza kanet var ton :

NI HO SALUD STEREDEN VOR.

1

Ni, Bretonet a vreiz izel,
Lavaromp oll : mil gweach mervel,
Kentoc'h eghet trec'hi orin
Daoust dar pennou touz mouse'hoarzin.

2

Dalc'homp mad da c'hiz hon tadou
En ho dillad en ho c'homzou
Kent kounac'hat ar brezonek
Trouc'homp hon teod en eun taol c'houek.

3

Komzent gallek ar pennou touz
Kerkoulz hag ar merc'het lipouz
Ni a gendalc'ho ar iez koz
Euz a Adam er baradoz (1)

(1) Hervez hiniennou, Adam hak Eva a gomze brezonek er baradoz terrestr. Netra ne ziskwez e ve gwir, netra ue ziskwez e ve gaou kement-se.

4

Tinellou kouer so traou udur
Mammen puill a zisplijadur,
Eno e forc'her kalz danvez
Hak e tastumer kalz a vez.

5

Tinellou kear so kalz keroc'h
A zighemer traou udurroc'h
Eno e lounker evachou
Eno e klever mallosiou.

6

E kear eta an tinellou
A skarzo piz mad ho ialc'hiou
Ho kaloun a vezo namet
Hak ho speret strobinellet.

7

Ac'hano e teu an tan goal;
Hi a ro deomp kanfartet fall
A c'houlen ranna ar madou
A ro kabest d'ho oll c'hoantou.

8

Malloz da Zoue ha de lezen,
A iouc'hout bemdez var bouez pen,
Eb mar ni a rank pesketa
Eb morc'het en dour al loussa.

9

Hor c'hof so braz hon divreac'h ber
Ni zouj meurbet ar goal amzer
Rannomp, bezomp oll kevatal
Ha ken izel evel chatal.

10

Kendalc'hent keriz da vragal
M'ar keront e tinellou fall
Ganeomp e vezint kemeret
Evel gwerzet d'an droug speret.

11

Dalc'hent keriz ho dillad splam,
Ho izili n'int ket dinam,
Hak a c'houlen beza kuzet
Dindan er golo kaër meurbet.

12

Hon izili ni n'int ket bresk
Ganeomp ema an dud iac'h pesk
Greomp faë bepret var ghiziou ker
Hak eb goudor oc'h an amzer.

13

Ia, kouer a so anter gollet
O komz gallek pa vez klevet
Pa zarempred an tinellou
A zighemer tud ar c'heariou.

14

Euo e tesk forc'ha danvez
Eno siouaz e kleo bemdez
Mallosiou ha komzou euzuz
Eno e tesk peb tra mezuz.

15

Iez ha gwiskamant hon tadou,
A ziskwez splam hor c'halounou
A so stag mad oc'h al lezen
A brezeg deomp hor beleyen.

16

Ra vezint deomp traou talvoudek
Ho c'hendalc'homp 'ta kalounek
Hor reolen bezet bepret
Kentoc'h maro eghet saotret. J. FAVÉ.

An aotrou Guiffant, person Sant-Yvi, zo maro er Sizun dremenet.

An Aotrou Horellou, person Sant-Evarzec, zo maro en derveziou-ma.

DA FERMI

FERM AR MOROS

E Lanriec e kichen Conkerne.

Vardro pevarugent devez arat douar labour; douar kenta calite, e kichenik kær Conkerne; — Tiez ha creier nevez.

ABOSTOLACH AR BEDEN

INTANSION JENERAL MIS GENVER.

Pidi evit ar gatoliked touellet gant ar c'hredennou liberal.

EUL LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL, moulller an Escopti.

DISSADORN 31 GENVER 1874. N° 470 NAVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ,

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA,

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 31 Genver 1874.

Lennet em euz en unan euz al levriou-ze a laker etre daouarn ar scolaerien iaouang evit deski al latin, e voa guechall ar c'his gant ar brinsed paien, pa zave brezel etrezho, an hini a c'houneze a verze ar brisonierien en doa gallet da ober var an dachen vrezel. An dud keiz-ze a veze caset var an dachen foar evel eur vanden chatal, hag eno e teue marc'hadourien d'ho frena, ho c'hase gantho evit ho delc'her evel sclavet, pe trafica gantho evel gant loenet.

Evel a veler, ar brisonierien great dre vrezel a zo bet trist ho stad e pep amzer; rak hirio zoken ne deo ket ebad ho doare. Ma n'ho guerzer ket evel ma reat en amzer ar baganiac'h, e coez gouscoude truez outho, evel o deus guelet lod euz hor c'henvrois n'eus ket pell. Evit caout truez oc'h an dud reuzeudik-ze ne deus nemet an eneou mad, ar re o deuz e guirionez feiz ha relijion. Mes distroomp d'hor prinsed paien.

Unan euz ar re-ma a c'hounezaz eur vech eur victor vraz. Ober a reaz eur vanden vad a brisonierien, oll tud euz an dibab, oll guisket a nevez, guisket mad, guisket caer zoken. Ar prins o velet-se, hag o sonjal tenna muioc'h a ac'hant euz he vanden sclavet, a lakeaz ho divisca, ha neuze lacat ho dillad en eun tu d'an dachen foar, hag ar brizonierien en noaz en tu all.

Dont a reas marc'hadourien; hogen dre ma teuent e zeant da zellet oc'h an dillad, da varc'hata an dillad, den avad ne zelle oc'h ar sclavet. An dillad a voue guerzet ker, a ieaz e frip, ar brizonierien avad ne voue ket cavet eur guenneg anezho.

Ha ne zigouesse ket c'hoaz hirio evelse gand eun darn dud a'zo, dreist oll gant eun darn vraz a verc'hed, pere ne ouzont ket penauz en em lacat, ha pere, ma vent laket e guers, ne dalfent ket a dra zur an dillad zo var ho zro? E kær dreist oll e veler an dizurs-ze, eun niver braz oc'h ober dispignou foll e fougerez hag e braoenteziou, evel pa ve pephini paravia o clask gouzout piou a denno sell an oll varnezhi. Ha nag a bet hini, goloet a aour, a berlez hag a rubanou o deuz beac'h o caout bara da zibri, o deuz marteze izom da asten an dorn! Nag a bet hini a zoug ho oll danvez var ho c'hein, ha c'hoas ma na zoukchent nemet ho danvez ho unan, mes dougen a reont alies danvez ar re-all; rag aliez ar braoenteziou, ar fanfarluchou-ze n'int ket paet, ha danjer zo ne vezint ket.

Ar marc'hadour en deus roet an danvez, ar micherour en deus roet he labour a zo chomet da baea, hag epad m'ema ar strinkelled o rodal dindan ho beac'h fouge, marc'hadour ha micherour a zo er verrentez ha marteze en dienez o c'hortez ho arc'hant.

An dizurs-ze marteze ne d'eo ket ker goas var ar meas. Gouscoude nag a bet hini ne deus ket eno ive hag a fell dezho en em visca cals caeroc'h eget na dlefent hervez ho stad! Nag a bet hini a fell dezho var gementse kemeret skuer var geriș! Nag a bet tiegez a ia en traon dre an dispignou re vraz a rer e fougerez hag e braoenteziou!

C'hoas ma na raje an dizurs-ze a zrouk nemet d'ar re en em ro dezhan, mes ober a ra drouk d'ar vro a bez. Eur vroad tud en em ro d'ar fougerez, a zo eur vroad tud hag a ia da fall. Unan euz ar professiou great divar benn ar goaleuriou a dlie coeza var ar Frans, profesiou great pell araok ma zeo digoezet an traou-ze, a lavare e tigoesche ar reuziou-ze gant hor bro pa vije eat ar merc'hed ne vouescheut mui penauz en em visca.

Ne dleomp ket beza souezet gant kementse; rak ar feiz a viana en eur c'harter dre ma cresk ar fouge enhan. An hini a glask kement plijout d'an dud ne glask nemeur plijout da Zoue, ha neuze, mar dalc'h c'hoas eun dra bennak d'ar relijiou, e lacai Doue hag ar bed er memes reng, hag aliez e lacai ar bed araok Doue, hag en em adoro he unan eleac'h adori he grouer.

Lizer hon Tad Santel ar Pap (*Kendalc'h*).

W.

Unan bennag ac'hanoc'h, hor breudeur venerabl, a vezo marteze souezet o velet ec'h en em masten ker pell ar vrezel discleriet en hon amzer d'an ilis catolik. Mes piou bennag a anavez caracter, ioulou ha sonjou fallagr ar bandennou tud difeiz, — pe hi a zo anavezet dindan an hano a framansoned pe dindan eun hano all, — piou bennag a lacai e kem ar c'haracter-ze gant an doare emgleo a rer e pep leac'h evit en em gemeret oc'h an ilis, n'en devezo tam douetans ebet na deu ar goalheur-ma deomp euz a finesaou hag euz a droiou milliget ar bandennou tud difeiz-ze. Rag enho eo e kemer he nerz ilis Satan, ec'h arm he zoudarded a enep ilis Jesus-Christ, e sao he baniel hag e ra ar brezel dezhi.

Adaleg ar penn kenta, ar re zo bet pabet en hon raog, evel gedourien o veilla var Israel, o deus disculiet d'ar rouaned ha d'ar bobliou ar bandennou tud euzus-ze ; goudeze o deuz ho c'hondaonet taol var daol. Hon unan n'on eus ket manket d'an dever-ze. Ha plijet gant Doue e vije bet silaouet guelloc'h mouez ar bastored kenta euz an ilis gant ar re o divije gallet distrei eur vosen ken noazus ! Mes ar vosen-ze oc'h en em sila dre gement goask treuz a gaf, o poania ep ean da douelli an niver bras dre finesaou trubard, a zo deut erfin da veza divez avoalc'h evit dispaca euz he zoull hag en em ziskuez dirag an heol evel pa ve iviziken oll c'halloudeg ha mestrez. An niver euz ar re zo bet touellet evelse o veza deut da veza braz, ar bandennou milliget-ze a gred e teuint ep dale a benn euz ho ioul, hag e raint prest ar pez n'o deus ket gallet da ober c'hoas. O veza deut a benn euz ar pez a glaskent a bell zo, da lavaret eo, da veza e meur a leac'h e penn ar c'houarnamant, ez int en em lakeat gant hardiziegez da zestum ho oll nerz hag an oll moienou a c'hell ar c'halloud da lacat etre ho daouarn, evit plega ilis Doue dindan ar sclavach ar c'haleta, evit discar ar pez ma zeo fontet varnezhan hag ar pez a ro harp dezhi, evit distruja ar c'haracteriou a ro sclerra da anaout e teu digant Doue.

Petra c'hoas ? Ar pez a zo c'hoant da ober, eo goude beza he hejet dre gen aliez a stocad, goude beza he laket da fata ha da goeza, eo he distruja tre dre ar bed oll, ma c'halfet hen ober. P'ema ar bed evelse, hor breudeur venerabl, lakit hoc'h oll soursi da gelen ar gristenien zo fiziet enhoc'h evit ma en em zalc'hint var evez a enep ar pechou stignet dezho hag ar c'hontam taolet en ho zouez gant ar bandennou tud difeiz-ze ; lakit ho soursi da denna euz an hent ho c'has da goll ar re o defe bet ar maleur da lacat ho hano var listen ar bandennou dizoue-ze. Mes da genta oll, roit da anaout ha savit ho mouez a enep errol an dud-ze pere, touellet dre finesse, pe poulzet gant ar c'hoant da skigna ar c'hontam, a zo divez avoalc'h evit asuri ne glask ar bandennou-ze a denvalijen nemet mad ar vroad tud, nemet an doare da ober muioc'h mui a vad an eil d'egile. Diskuezit dezho aliez ha lakit dirag ho daoulagad liziri ar Babed a gomz euz ar voalen-ze a gastis ; deskit dezho ez eo, dre al lizirize, condaonet ne ket epken ar bandennou framansoned savet en Europ, mes kement hini zo en Amerig hag en oll garteriou euz ar bed.

Goude oll, breudeur venerabl, p'eo guir e vevomp en eun amzer hag a ro deomp cals da c'houzanv, mes ive a ro tro deomp da c'hounit cals meritou, kenta on eus da ober, evel guir zoudardet da Jesus-Christ, eo dioual da fallgaloni. Pell dioc'h eno, e creis zoken ar barr amzer a zo oc'h hon horjellat, kemeromp an esperans ferm da velet en amzer da zont an iliz o veva e peoc'h ha didrousoc'h ; en em zavomp ha savomp ive ganeomp an dud a iliz hag ar gristenien fidel, o lacat hor fizians e sicour Doue, hag o kemeret courach o sonjal er c'homzou caer-ma euz a sant Ian Chryzostom :

« A bep tu, emezhan, ar c'houagou a zao, an arneu a deu teo, mes n'or bezet ket a aoun da veza beuzet, rak plantet omp var ar mean. Ha pa deufe ar mor da fulori, ne c'hello ket distruja ar mean ; ha pa deufe ar c'houagou da zevel : ne c'hallont ket lonca bak Jesus. N'eus netra galloudusoc'h eget an ilis. Creoc'h eo oget an Env zoken. *An Env hag an douar a dremeno*, eme Jesus-Christ, *va c'homzou ne dremenint ket.* Pe seurt comzou ? *Te a zo Per*, pe mean, *ha van ar mean-ze e savin va ilis, ha doriou an ifern ne vezint ket trec'h dezhi.* Ma na gredit ket d'ar c'homzou, credit d'ar pez zo digouezet. Nag a dirantet o deus clasket mac'ha an ilis ! Nag a dantajou tan, nag a fourniezou goret, nag a zent loened gouez, nag a glezeier lem ! Ha n'o deus gallet netra ! E peleac'h ema an enebourien-ze ? N'eus ger anezho ; coezet int en ancounac'h. Hag an iliz, e peleac'h ema hi ? Lugerni a ra skedusoc'h eget an heol. Ar pez a glaske an dud-ze da ober a zo maro ; obeneu an ilis ne varvont ket. »

Hogen ma ne ket bet trec'het ar gristenien neuze pa zoa ken nebeut anezho, penauz e c'helfac'h ho zrec'hi hirio pa ema leun ar bed anezho ?

An Env hag an douar a dremeno, va c'homzou-me ne dremenint ket. Rak-se ep sponta rak danjer ebet, hag ep chom eur momet da argila, kendalc'homp da bidi, ha poaniomp da gaout ar c'hras da ober oll hor gallout evit pellaat diouzomp coler an Env tennet varnomp dre dorfejou an dud ; evit ma savo Doue erfin en he drugarez, ma c'hourc'hemenno d'an avel ha ma lacai an amzer da zont da veza sioul.

Da c'hortoz, B. V., evel testeni euz hor c'harantez evidoc'h, e roomp a greis calon ar vennoz abostolik deoc'h ha d'an oll hobl fiziet e pephini ac'hanoc'h.

Roet e Rom....

Pii nao, Pap. G. M.

Itron Varia Lourd.

Navet dervez.

Ar bobl en em vode en dro d'ar bugel euz a behini en doa guelet an drem lugernuz. An oll galonou oa tenet, ne c'houlenne den diganti, ha guelet e devoa ar Verc'hez ; rag pa oa Bernadeta er meaz anezi he unan, oll a ouient e oa ar veledigez dirazi. C'hoant o doa da c'houzont ar c'homzou oa bet lavaret. Peb hini a ree he c'hallont evit tostaat euz ar bugel hag evit he c'hlevont.

Petra e deuz lavaret deoc'h, petra e deuz lavaret ar veledigez, setu ar pez a c'houlenne peb hini. Lavaret e deuz din daou dra, eme Vernadeta, unan evidon va unan, hag eun all evit ar veleyen ; ha mont a ran d'ho c'haout ; hag hi en em haste da gemer hent Lourd evit ober he dever.

Bernadeta oa souezet an devez-ze evel en deveziou diaraok, abalamour na gleve ket an oll ar pez a lavare an introun, hag abalamour na velent ket anezi. Kozeal a ra a vouez huel, emezi, ha c'hui a dlefe he c'hlevout, ha me ive a gaoze krenv, evel kuztum. Epad ma oe ar c'hrouadur er meaz anezi he unan ; e vije guelet he muzellon ho finval ; mæz ne glevet komz ebet.

Pa zeuaz Bernadeta e ker, ar bobl a zirede araoz evit guelout petra a raje.

Ar bugel a ziskennaz dre an hent pehini a zaou-hanter ar ger a Lourd ; ha deuet e kichen dor eul liorz, e tigoraz an nor-ze hag e kerzaz tram hag an ty.

Ar bobl dre zoujans na antreaz ket en ty hag a jomaz er ru.

Plac'hik dister, heb foge ebet, guisket gant he c'hozzaë penseliet e meur a lec'h, var he fen hag he diouzkoaz he fennkapot gloan guen groz, n'e doa sin ebet e oa choazet evel kannad euz ar baradoz, nemet ar vantel roial-ze euz an dienez hag ar baourentez pehini a zougaz Jesus-Christ gueich all.

Kannad ar verc'hez benniget pehini en em ziskueze er c'hao *Massabielle*, e oa antreet e ty an den pehini er vroze en doa gallout an Iliz katolik ; da lavaret eo ty ar person pe ar presbital.

Mintin mad oa, koulskoude an aotrou person en doa achuet da lavarout he vrevial.

Na ouzon ket ha sonj en devije euz ar pez en doa lennet en he leor, pa velaz dirazan ar plac'hik-ze ken neubent a dra hervez ar bed hag ar c'hik ; ha martreze ker braz dirak Doue. Scrifet oa d'an *Introit* ha d'ar *graduel* an offeren an devez-ze ; *In medio ecclesiæ aperuit os ejus... Lingua ejus loquitur judicium. Lex Dei in corde ipsius.* He vuzellou o deuz komzet e kreiz an Iliz... He deot en deuz lavaret ar pez a zo guirion ; lezen an Aotrou Doue a zo en he galoun.

PEDEN

Introun Varia Lourd pedit evidomp.

Deomp-ni ive o peuz komzet e kuz, introun Varia Lourd, o lavaret d'hon ene komzou pere a zeue evel euz hor c'hreiz, ha pere oa ho mouez o skei var dor hor c'halonou.

Evel-ze o peuz komzet ouzomp, Mam enoruz euz ar bed, evel-ze o peuz komzet ouzomp, pa oamp o stourm euz hor goall ioulou, pe dirag deveriou poaniuz ; ni n'euz klevet mouez hor c'houstians o lavarout deomp heulia an hent mad ; Va mab, stourm euz ar goler ; va bugel bez glan a galoun, bez eün ha guirion ; va mab, va merc'h bez karantezuz, bez fur ha douget d'ar mad. C'hui eo a gomze ouzomp neuze, o Mam muia karet.

Deomp-ni ive o peuz lavaret : kea da gaout ar belek evit ma vo savet eun iliz el lec'h-mann. Kea da gaout an den en deuz grason Doue etre he zaouarn ; an den pehini a hell en hano Doue absolvi ar pec'hejou ; dieubi an hent evit ma vo savet eun templ nevez da Zoue er galoun renevezet. Kea da gaout ar bœlek ; hag er sakramanchou te gavo ar skiant hag an nerz hag an oll traou e t'euz ezom evit al labour a c'houlennan diganez. Hag al labour-ze va mab, hag al labour-ze, va merc'h, eo sevel e da ene eun Iliz pehini na heller ket da velet, eun tabernakl e pehini va mab Jesus a hello disken ganin hag e pehini e haltemp chom gant plijadur.

Evel-ze o peuz komzet ouzomp, o Mari, evel-ze e komzit deomp c'hoaz ; hogen hor skouarn a selaou moueziou all ; neubeutoc'h sentuz eget ar vesaërez vihan euz a Lourd, na gemeromp ket ho komzou evit lezen hor buhez.

Daoulinet e harz o treid, o Mari, e vouelomp var hon ingratiri hag ar galeder euz hor c'haloun. Na vezit ket bouzar d'hor mouez, evel ma zoump bet bouzar d'oc'h hini.

En em ziskuezit deomp, evel ma zoc'h bet atao, skoazel ar bec'herien, guir sikour ar gristenien. Heb ar sikour-ze ni a vo kollet, heb ar skoazel-ze n'hellomp ober netra. Hon ene a zo siouaz evel eun hostaluri elec'h ma tremen kement goalioulou-zo, oll songezonou an douar. Obtenit deomp da zevel ebarz hor c'halon eun iliz kaër : ar feiz a vo ar pilierou ; an Esperans a vo allamp hag ar piledou, ar garantez a vezo an ezans ; hag e vo neuze eun iliz dereadevidoc'h hag evit an Aotrou Doue.

Introun Varia Lourd pedit evidomp !

Anna de Jesus.

Ar rozen gi.

I.

En eur c'hornik distro euz an Aveyron e voa o chom eur Goff hanvet Bastian, gant he bried Loiza hag he zaou vap gevel Anton ha Ian. Beva a rea eno brao divar bouez labour he zivrec'h ; bez en devoa eun tiic a zoare hag eun tam liors. Labour en devoa, ha ne vanke ket a vara en ti ; beva a reant zoken en ho eas.

Mes er bed-ma ne vever ket pell ep ma teufe eun dra bennak da zieza an den. Bastian a c'hlazaz he c'har, hag a gendalc'he gouscoude da skei var he anneu. Loiza her pede da chom eur pennad da eana ken na vije pare pe da viana serret ar gouli. Mes prez labour a ioa, hag ar goff a labouras keit ha ma c'hellas. Ep dale gouscoude e voue red dezhan chom da eana, rag eur mintinvez, pa zonjas sevel, ne c'helle mui chom en he za, hag e voue red clask ar medesin.

Hema pa en devoa guelet ar gouli, a velas ne vije ket eas da barea, ha goude beza he louzaouet eun derveziou bennag, en em glevas gant medesinet all, hag e voue discleriet e voa red troc'ha ar c'har.

Bastian a lavaras ne lesche ket troc'ha he c'har dezhan, e voa guell ganthan lezel Doue da ober he volontez en he genver, ha caer o devoue ar vedesined hag he gerent ne c'heljont ket he lacat da asanti ma vije distaget he c'har diouthan.

Chom a reaz eta evelse da c'houzanv poan ; hogen Loiza hag an daou botrig a ioa nec'het meurbet. Guelet a reant ervad ne daje ket Bastian a bell, ha neuze an dienez a deue en ti.

Eun dervez Iannig, o tistrei euz ar scol, a lavaras d'he dad :

— Ne ouzoc'h ket, va zad, petra a ve red da ober evit ho parea ?

— Petra ve red da ober-ta ? eme an den kez.

— Mont da bardona da chapel Itron-Varia Roc'h-amadour.

— Ia, mes diodik zo ac'hanout, penauz e zafen-me di pa na c'hellan ket bale ?

— Oh va zad, va zonton Clauda, ar c'harrer, a rafe eur c'harrik bihan deoc'h avoalc'h, ha neuze va mam, ha va breur ha me, a zachfe var ar c'har hag e zafemp di e daou zervez.

An tad a hejaz he benn gant tristidigez, ha ne lavaras ger ken.

Ar vam avad e devoa clevet comzou ar potrig, hag a zonjaz enho epad an noz. Antronoz e zeas da gaout he breur ar c'harrer, da gonta dezhan ar zonch a ioa deut d'he map Iannik.

Clauda a lavaraz e raje avoalc'h eur c'harrig evel a lavare ar bugel.

Ober a reaz eta eur c'harrik scanv, scanv, peder rodig izel dindanha, ha kempennet en diabarz evit digemeret eun den en he eas. Bastian, pa her guelaz a asantaz mont da Roc'h-amadour.

An nevez amzer a ioa deut, hag en deveziou kenta a vae e zejont en hent eur mintinvez. Bastian a voue laket er c'har, hag en he gichen eun tam bevans bennak. Alc'hoez an ti a voue roet da eun amezegez, ha neuze Loiza el limon o sacha, hag an daou botrig el lost o vounta var ar c'har, en em lakejont e beach.

Er penn kenta e zejont brao, eur blijadur zoken ; hogen dre ma pelleant e tigoueze gantho pennadou hent dies, crec'hiennou sounn, douarou gouez en dro dezho, ha neuze e teue ive dezho skuisder ha nec'hamant.

Ar vugale ne c'hoarzent mui, hag ar vam, scuiz, a vouele. An hini clanv a ioa c'hoas muioc'h ankeniet eget ar re all.

An deis kenta e chomjont da loja en eun davarn a gafchont var ho hent pa voa deut an noz. Hogen ne zebrjont nemeur, ha ne lavarent ger couls lavaret. Antronoz ez ejont adarre en hent trist bras.

Esper o doa da zigouezout en eil dervez-ze e penn ho beac'h. An daou vugel a c'houlenne dalc'h mad ha ne velet ket c'hoas tour iliz an Itron-Varia, pe hini sant Amadour, rak diou ilis zo el leac'h santel-ze. Pa lavaret dezho e voant c'hoas pell, e vianea ho c'hourach hag e vountent nebeut var ar c'har. Ho zreid ive a ioa kignet dioc'h ar vein, rak divoutou e voant. Loiza ive a ioa eat skuis maro, hag a lavaraz e voa red ober eur pennad ean.

Epad ma c'heanent, an daou vugel, pere ne c'hellent ket chom pell e paouez a redas var eun huelen a ioa dirazho, o sonjal e c'heljent guelet touriou Roc'h-amadour, rak ne badent ket gant ar vall da velet an touriouze. Setu hi o loskel eur griaden. Ar vam, gant aoun na vije digouezet eun drouk bennak gantho, a redas d'ho c'haout. Hogen n'oa digouezet droug ebet ; mes euz al leac'h ma edont e velet Roc'h-amadour, ha neuze oc'h ar c'hae en ho c'hichen ez oa eur pez boden ros-ki, digor he deliou hag he roz, hag a daole eur c'hoez ar guella tro var dro. Ar voden ros-ki-ze, eno e creiz ar gouezeuri, a ioa eun dudi he guelet. Loiza a deuas da gerc'hat he fried hag er c'hasas dindan ar voden roz, hag eno e rejont neuze ho ean hag e tebrjont ho fred. Ar guel hag ar c'hoez vad euz ar roz-ze en doa laoueneet ar belerined. An daou vugel a drabelle hag a c'hoarze, ar vam e doa ancounac'het he skuisder ; Bastian he unan a ioa creeat he galon hag a gemere perz el laouenidigez.

— Oh, a lavaras Tonik, m'am bije het eur scour euz ar voden ros-ki-ze da gas d'an Itron-Varia !

— Ha me-ta, eme Iannik, me garfe ive caout eur scour ; ni a roi au daou scour coant-ze d'ar Verc'hez, ha neuze marteze ar Verc'hez a silaouo guelloc'h hor pedennou hag a bareo va zad.

— Ne ket diez ober ho lavar, eme ar vam ; hag hi o troc'ha daou scour a ioa enho eur rozen bennak digor, ha re all prest da zigeri ; neuze e kemeraz eun tam pri, e reas ganthan eur voul, hag e sanclas treid an daou scour enhan evit ma chomjent pelloc'h ep goenvi, hag ho lakeaz er c'har adren kein an hini clanv. Kementse great en em lakejont adarre da vale evit mont varzu Roc'h-amadour. G. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eur breizad e Paris. — Setu ama hag a c'hell servichout da skuer d'an dud iaouang a ia da glask fret er c'heriou braz, ha dreist oll er gær-benn, e Paris. Eun den iaouang a dri bloas varnugent, euz a Rospez, en escopti Sant-Briec, en doa clevet alies lavaret pe gen ebat eo doare ar vitizien e Paris, ha pegemenr a arc'hant a c'hounezeut buan ha didor. Sevel a ra c'hoant ganthan da vont ive di he unan da zevel ive ~~e-be~~ ber amzer eun tamik bloue evel o doa great calz a re all, ervez a ioa lavaret dezhan. Destum a ra an nebeut guenneien en doa gounezet bete neuze, ha setu hen var hent Paris. Brema ne vezer ket pell evit mont beteg eno. Va den, diskennet euz an hent houarn, a vel scritellou braz stag oc'h ar mogeriou, hag e lenn var lod anezho e c'houlenner servicherien evit an ti-ma, evit an ti-hont, ha neuze varlerc'h, ar bromesa dudius-ma : *Commanant vad.*

Ar c'hamarad a frote he zaouarn, fouge enhan, hag a iea e kær. Eno e caf scritellou all, eleac'h ma c'houlennet, ama eur mevel jardiner, ahont eur mevel a gambr, etc. Asa, eme ar breizad, n'em bezo ken nec'h nemet o clask choas ! Hag e scrabe he benn o sonjal pe seut micher a gemerje, a vije guella dioc'h he zoare. En eur zellet en dro dezhan, e vel o tont varzu enhan eun aotrou guisket mad, ar musc'hoars var he vuzellou, hag a lavar dezhan :

— Me vel oc'h nec'het, hag a c'helfe marteze rei deoc'h eun ali mad.

— Sell, eme ar Breton, penauz oc'h eus-hu gouezet oan-me nec'het ? hag hen, ep gortos ken, o lavaret a beleac'h oa, hag evit petra oa deut da Bariz eleac'h ne anaie den.

— Chans oc'h euz, eme an aotrou, rak me zo eur marc'hadour, a zo ganhen kenverz a vraz, hag ho kemero em zi mar kirit.

Va breizad, laouen braz, a lavaras ne c'houlenné ket guell.

— Deomp ac'hann, eme ar marc'hadour ; hag ker c'has ganthan da eun davarn. Eno ez oa daou vignon d'an aotrou, daou aotrou all eveldhan, hag a deuas da gozeal ha de esa gantho.

— Ma rafemp eun taol cartou ? eme unan anezho.

— Me ne ouzon ket c'hoari, eme ar Breton.

— Oh, evit ar c'hoari a reomp-ni a zescot en eun taol, eme ar vourc'hizien.

Touellet e voue ar breizad, ha lamet diganthan e ber amzer eul loden euz ar pizig a ioa ganthan. Santout a reas gouscoude ep dale oc'h pebez tud en doa afer, hag e savaz, hag hen ac'hano er meaz ep lavaret ger. Caout a ra eur serjant polis hag e lavar dezhan petra a ioa digouezet ganthan.

— Etre daouarn filouterien e voac'h coezet, eme hema.

— Gouscoude, eme ar breizad, int guisket mad, hag e comzont brao ha seven.

Distrei a reas d'an davarn gant ar serjant polis, mes e c'hellit cridi, ar ganfarted ne voant mui eno.

Va den avad a deuas neuze d'an hent houarn, hag a zistroas da Vreiz, o lavaret en doa avoalc'h euz a Baris.

An arme o c'houlen sicour sevel iliz ar Galon sacr. — Lavaret on euz ez oa meneg da zevel eun ilis d'ar Galon sacr var menez ar merzer e kichen Pariz, hag an oll Fransizien catolig a dlie rei ho aluzen evit sicour sevel an ilis-ze. An arme ne ket falvezet ganthi chom varlerc'h ar re all. Ervez ar c'hazetennou eun niver braz a ofiserien, a zouar hag a vor, o deus scrifet d'a aotrou arc'hescop Pariz evit goulen lacat ho hanoiou var listen ar re a ro eun dra bennag evit an ober mad-ze. Ho c'hoant e ve e ve laket ho arc'hant, ma ve avoalc'h anezhan, da gempen e diabarz an iliz nevez, eur chapel pe da viana eun aoter eleac'h ma ve lavaret an oferen evit goulen kendelc'her ha creski ar feiz etouez an dud a vrezel.

N'em eus ket izom da lavaret en deus respontet aotrou arc'hescop Pariz e roje laouen dezho ho goulen, hag e promet sevel eun aoter dindan hano unan euz a batroned an dud a arme, sant Jorj, pe sant Mauris, pe eun all.

Plijadur a ra guelet ar zantimanchou-ze a feiz en hor soudardet.

Eur goueriadez taodet mad. — Dre an amzer louz ha gleborog a ra brema avechou, ar ruiou couls hag an hentchou a zo eur guiscat pri ha sclabezvarnezho, ha ne deo ket eas da eun den mont dreizho ep cas eun dra bennag d'he heul. En dez all an aotrou B... a deue dre unan a ruiou Kemper, ganthan eur zae hir hag a ioa eun tam brao a sclabezen outhi dioc'h an traon. Eur vaouez divar ar meaz, bet ive e kear, a iea en he raog, ha pa voa o tremen ebiou dezhi, houma pehini hen anaie, a gomzaz outhan evelen :

— Mad, aotrou B..., evit doare eo guir ar pez am eus clevet ?

— Ar pez oc'h eus clevet ? petra oc'h eus-hu clevet ?

— Ia, ahont oa deut ar brud e voa caset pe e voa sonch da gas an huissier deoc'h !

— An huissier din-me ? hag evit petra ? — Hag an aotrou B... a chom nec'het, ne vouie petra da zonjal, rag ne gave ket dezhan en divije great gaou oc'h den, nag en divije den ebet guir da zigas an huissier dezhan. Ar goueriadez goz a vusc'hoarze. Goude beza he lezet eur pennad da zonjal, setu hi o lavaret :

— Ia, aotrou B..., ar re o deuz ar marc'had aze da zestum an teil var ar ruiou, a zo e sonch da gas an huissier deoc'h abalamour, emezho, pa dremenit en ho raok dre eur ru e casit ganeoc'h eul loden vad euz an teil hag e cavont nebeut a dra var ho lerc'h.

An aotrou B..., teodet mad ive gouscoude, a chomas ber en dro-ma dirak teod flemmaz ar goueriadez, rag o veza great eur zell oc'h ar penn en traon euz he zae, e voue red dezhan anzao ne voa ket gaou ar pez a lavare. Hogen da bet hini ne ve ket gallet lavaret kement all !

Tail var ar c'hapital. — E galleg e c'halver *Capital* ar zommou arc'hant divar bere e tenner leve. An drama a voa araok ma voa dieubet ar Frans euz ar Brusianed, hag e voa meneg neuze da lacat tail var an arc'hantze.

An aotrou X... a ioa daou pe dri vignon ganthan o leina, hag epad ar pred a savas caos divar benn an tailze. Ar vatez ho zerviche, eur vaouez vad ha dizroug, o clevet hano a *gapital*, a lavaras :

— O va Doue, petra deuin-me da veza neuze, me pehini am euz anezho ho zeiz ?

An aotrou X... hag he vignoned a velaz ervad ar

vatez a entente ar seis pec'het capital.

— Bezit dinec'h, eme an aotrou X.., ne vezo ket laket c'hoaz a dail var ar re-ze; ma ve, ar Frans n'e defe ket a boan o sevel ho femp miliard d'ar Brusianed.

G. M.

An aotrou Guiffant, person Landevennec, zo hanvet person Sant-Yvi.

An aotrou Roux, beleg ar Retred e Kemper, zo hanvet person Landevennec.

An aotrou Bars, vikel e Ploudalmeze, zo hanvet person Sant-Evarzec.

An aotrou Gall, vikel e Briec, zo hanvet vikel e Landeda.

An aotrou Rolland, nevez beleget, zo hanvet vikel e Briec.

TAOLEN FEIZ-HA-BREIZ

Evit 1873.

N° 418. — 1ª C'HUEVRER.

Prez var ar scridou fall. — Keleier. — Prosesion e Guimaec. — Nerz ar feiz. — Eun den gouezïec. — Daou denner-frank. — Ober netra. — Keleier. — Alc'hoezier hag alc'hoez névez..... 1

N° 419. — 8 C'HUEVRER.

Pelerinach santez Jenovefa. — Ar groaz arc'hant. — *Credo*. — Hent ar Groas. — Pense e Plouhinec. — Daou denner-frank. — Crisderi prusianed. — Eun droad e Jersey. — Keleier..... 9

N° 420. — 15 C'HUEVRER.

Daou rum dud difeiz. — Keleier. — Profesiou-Tabut etre.... — Eun den gouezïek. — Daou denner-frank. — Garrig hir. — Keleier..... 17

N° 421. — 22 C'HUEVRER.

Sacr an Aotrou Leseleuc. — Profesiou. — Tabut etre.... — Alsas. — Conli. — Daou denner-frank. — Prezegen. — Keleier. — Marvaillou..... 25

N° 422. — 1ª MEURS.

Mandamant an Aotrou'n Escop. — Servich eisdez an Ao. Dreau person Bannalec. — Eur ger c'hoas var ar sacr..... 33

N° 423. — 8 MEURS.

Petra deuimp da veza? — Keleier. — Digemer an Ao. Leseleuc e Autun. — Breuriez ar gommunion genta. — Prosesion. — Daou denner-frank. — Keleier..... 41

N° 424. — 15 MEURS.

Eun daolen. — Keleier. — Or bet fizians. — Jonas. — Tabud etre.... — Daou denner-frank. — Keleier. — Eur gristenez figus..... 49

N° 425. — 22 MEURS.

Lizer an Aotrou'n Escop. — Keleier. — Mis Sant Joseph. — Jonas. — Peden. — Maouez, sétu aze ho map! — Daou denner-frank. — Keleier..... 57

N° 426. — 29 MEURS.

Tud difeiz var araok. — Keleier. — Zorobabel. — Eur prizonier. — Keleier. — Ar roue Olifant. — Eur iuzev goal dapet..... 65

N° 427. — 5 EBREL.

Uvreou. — Keleier. — Pelerinach. — Zorobabél. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — S. F. Xavier. — Eur prizonier. — Keleier..... 73

N° 428. — 12 EBREL.

Louzou gortos. — Keleier. — Lizer a Versail. — Abostolach ar beden. — Ar verc'hez oc'h en em ziscouez. — Va Doue n'on dilezit ket. — Keleier.. 81

N° 429. — 19 EBREL.

Ato ar memes geier gant an dud difeiz. — Keleier. — Sal ar verzerien. — Ar verc'hez oc'h en em ziskuez. — Eur Prizonier er Prus. — Ar Boc'h-ruz hag ar Goucou. — Keleier..... 89

N° 430. — 26 EBREL.

Gouezïegez an doctored difeiz. — Pardon ar Folgoat. — Sal ar verzerien. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — An dube hag he vestr. — Eur guir Vreton. — Keleier..... 97

N° 431. — 3 MAE.

Amzer fask. — Keleier. — Sal ar verzerien. — Eur prizonier er Prus. — Al louarn, ar big hag ar vran. — Keleier..... 105

N° 432. — 10 MAE.

Sal ar verzerien. — Lizer. — Ar pelerinachou. — Eur vi poas calet. — Eur prizonier er Prus. — Trubuillou eur scrifagner dizoue. — Cloc'h an eurusdet. — Crisderi eun den difeiz..... 113

N° 433. — 17 MAE.

Kelou a Rom. — Maro an Ao. Simon. — Enterramant Felix Poullaouec. — Eur prizonier er Prus. — Trubuillou eur scrifagner dizoue. — Pardon Folgoat. — Keleier..... 121

N° 434. — 24 MAE.

Petra o deus great ar Pabet. — Pelerinachou. — Paray-le-Monial. — Eur prizonier er Prus. — Cantik en henor hano Jesus. — Trubuillou. — Keleier..... 129

N° 435. — 31 MAE.

Tud kizidik. — Keleier. — Pelerinachou. — Ar Pâb hag ar c'hloareg. — Ar paour coz. — O clask guerza. — An den lor. — Pardon Rumengoll. — Keleier 137

N° 436. — 7 EVEN.

N'eus ket a amzer! — Pardon Folgoat. — An den lor.... — Eur prizonier er Prus. — Trubuillou eun den dizoue. — Ar ialc'h vurzudus. — Coms nebeut. 145

N° 437. — 14 EVEN.

Pardon Folgoat. — Cantik. — Tud difeiz dall. — Keleier. — Pardon Paray. — Missionou. — An den lor eus kær Aost. — Ar iar a zof viou arc'hant..... 153

N° 438. — 21 EVEN.

Micher an dud difeiz diez avechou. — Mission Kerfeunteun. — Pare burzuduz. — Ilis sant Per. — An den lor. — *Ave Maria*. — Eur prizonier. — Keleier.. 161

N° 439. — 28 EVEN.

Breiz penn ar pelerinachou. — Keleier. — Prosesion ar Zacramant. — An den lor. — *Ave Maria*. — Eur prizonier. — Lizer d'an Aotrou Letern. — Pelerinach. — Keleier..... 169

N° 440. — 5 GOUERE.

Lizer an Aotrou'n Escop. — Respont an Tad santel. — Pardon Folgoat. — Scolach sant Cyr. — An den lor. — Eur bugel clanv. — Keleier..... 177

N° 441. — 12 GOUERE.

Petra da ober? — Keleier. — Prezegen ar Pap. — Breiz e Paray. — An den lor. — *Ave, Maria*. — Eur prizonier. — Keleier..... 185

N° 442. — 19 GOUERE.

Pelerinach Paray. — Act a gonsecrasion. — pardonerien Montroulez e Santez Anna. — Pelerinach Santez Anna ar Palud. — An tad santel hag an israelited. — Adarre eur burzud. — An descadurez. — Ar raned. — Keleier..... 193

N° 443. — 26 GOUERE.

Poan o tistrei. — Keleier. — pelerinachou. — Burzud. — Litaniou Sant Per. — Tabut etre ar c'hort hag an ene. — Eur prizonier. — An abostolâch. — Keleier..... 201

N° 444. — 2 EOST.

Divarbenn ar pelerinachou. — Keleier. — Tabut. — Eun pardoner. — Eur prizonier. — Suis. — An abostolach. — Keleier..... 209

N° 445. — 9 EOST.

Lizer an Aotrou'n Escop. — Prezegen ar Pap. — Pelerinach ar Salet. — Santez Anna Vened. — Diner an intanvez. — Eur prizonier. — Grill Solferino. — Pelerinachou..... 217

N° 446. 16 EOST.

Pelerinachou. — Pare burzudus. — Grill Solferino. — Eur prizonier. — An Abostolach. — Keleier... 225

N° 447. — 23 EOST.

Perak counnar oc'h ar burzudou. — Keleier. — Grill Solferino. — Eur prizonier er Prus. — Ar gosni o tostaat. — Eur gentel divar c'hoari. — Keleier... 233

N° 448. — 30 EOST.

Lizer ar Pap. — Lizer all. — Keleier. — Couent Paray-le-Monial. — Pelerinach Kernitron. — Prezegen. — An dienez. — Keleier..... 241

N° 449. — 4 GUENGOLO.

Pelerinachou. — Pelerinach Locmaria. — Couent Paray. — Kentel divar c'hoari. — Eur prizonier en Prus. — An askel-groc'hen. — Keleier.

N° 450. — 13 GUENGOLO.

Lizer ar Pap. — Poan o senti. — Keleier. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — Daou bare. — Menez Sant Mikeal. — Eur prizonier. — Eur chaseour. — An aer. — Keleier..... 257

N° 451. — 20 Guengolo.

Penaus renta eurus. — Pelerinach ar Salet. — Itron-Varia-Lourd. — Cannad ar Pap. — Eur prizonier. — Maze Letern. — Keleier..... 265

N° 452. — 27 GUENGOLO.

Netra nevez. — pare burzudus. — Pelerinach ar Salet. — Lourd. — Cantik pardonerien. — Cannad ar Pap..... 273

N° 453. — Here.

Lezen al labour. — Keleier. — Pelerinach ar Salet. — Missionou. — Cannad ar Pap. — Keleier.... 281

N° 454. — 11 HERE.

Eul louzou mad oc'h pep clenved. — Perak casoni oc'h ar Pap. — Pare burzudus. — Itron-Varia-Lourd. — Cannad ar Pap. — Eur prizonier. — Al Beljik. — Keleier..... 289

N° 455. — 18 HERE.

Catoliked liberal. — Prezegen ar Pap. — Pardon an Salet. — Ropars Brucard. — Eur prizonier. — Maze Letern. — Kimiad. — Soudarded christen. — Keleier..... 297

N° 456. — 25 HERE.

Danvez ne roont ket an eürusdet. — Sant Mikeal. — pedennou. — Prezegen ar Pap. — Itron-Varia-Lourd. — Tabut. — Eur prizonier. — Keleier.

N° 457. — 1ª DU.

Pelerinachou. — Keleier. — Itron-Varia-Lourd. Enezen ar vignoned. — Eur prizonier. — peger cre... ar feiz. — Maze Letern. — Keleier..... 313

N° 458. — 8 DU.

Lizer an Aotron'n Escop. — Keleier. — Coulm ar Vatican. — Rozera. — Itron-Varia-Lourd. — Enezen ar vignoned. — Al lys. — Keleier..... 321

N° 459. — 15 DU.

Gouel an anaoun. — Ar beden ep ean. — Eur burzud peurbadus. — Divarbenn ar purgator. — Enezen ar vignoned. — Al lys. — Chomomp couerien. — Ferm-scol Kerwazec. — Keleier..... 329

N° 460. — 22 DU.

Ar virionez a nec'h ar gaouiaded. — Keleier. — Res-

pont ar Pap. — Pelerinach e Rumengoll. — Mission Plezidi. — Dug a Vourdel. — Keleier..... 337

N° 461. — 29 Du.

Heug oc'h an drubarderez. — Ar Verc'hez oc'h en em ziskuez. — Enezen ar vignoned. — Itron-Varia-Lourd. — Ar Vourboned. — Al lis. — Eneou ar purgator. — Kestérez keleier..... 345

N° 462. — 6 Kerzu.

Ar virionez unan. — Missionou. — Keleier. — Itron-Varia-Lourd. — Sant Joseph. — Beneat Labr. — Mission Plezidi. — Maro Ch. X. — Enezen ar vignoned. — Keleier..... 353

N° 463. — 13 Kerzu.

Lizer an Aotrou'n Escop. — Keleier. — Prezegen Escop Poatie. — Sant Beneat Joseph Labr. — An duk a Vourdel. — Enezen ar vignoned. — Keleier.. 361

N° 464. — 20 Kerzu.

Orin an dud difeiz. — Kelou. — Pelerinach Kerfeunteun. — Prezegen Escop Poatie. — Itron-Varia-Lourd. — Dug a Vourdel. — Al Lys. — Guers. — Pense. 369

N° 465. — 27 Kerzu.

Maro an Aotrou'n Escop de Leseleuc. — Lizer an Aotrou'n Escop. — Peleriuach e Rumengol. — Nedelec. — I. V. Lourd. — Buez J. B. Labr. — Lizer a Gastel. — Keleier..... 377.

N° 466. — 3 Genver.

Stad an ilis. — Prezegen ar Pap. — Lizer an Tad santel. — I. V. Lourd. — Consep sion didach. — Enez ar Vignoned. — Beleien maro. — Retrejou. — ar guin. — Kenavezo. — Keleier..... 385.

N° 467. — 10 Genver.

Fals pastored. — Lizer ar Pap. — I. V. Lourd. — Buez J. B. Labr. — Chin. — Al Lys. — Keleier 393.

N° 468. — 17 Genver.

Caret ar feiz eo caret ar vro. — Lizer ar Pap. — Adarre ar Verc'hez guelet. — Buez J. B. Labr. — Buez an Duk a Vourdel. — Enez ar Vignoned. — Caozeaden. — Keleier..... 401.

N° 469. — 24 Genver.

Troiou an dud difeiz. — Lizer ar Pap. — I. V. Lourd. — Eil guelidigez. — Buez J. B. Labr. — B. an Dug a Vourdel. — Ne chenchomp ket orin. — Keleier..... 409.

N° 470. — 31 Genver.

Fougerez. — Lizer ar Pap. — I. V. Lonrd. — Eur Breizad e Paris. — Eur vaouez teodet mad. — Taolen..... 417

DA FERMI

FERM AR MOROS

E Lanriec e kichen Conkerne.

Vardro pevarugent devez arat douar labour; douar kenta calite, e kichenik kær Conkerne; — Tiez ha creier nevez.

ABOSTOLACH AR BEDEN

Intansion. jeneral. mis. genver.

Pidi evit ar gatoliked touellet gant ar c'hredennou liberal.

EUL LEVR GALLEK,

hanvet

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

HISTOR BREIZ

Gant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *24 Genver.*		Pont-n'Abat. — *22 Genver.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	37 lur, 00 c.	Guinis.....	37 lur, 08 c.
Segal.....	27 lur. 02 c.	Segal.....	25 lur, 22 c.
Eiz.....	23 lur, 24 c.	Eiz.....	22 lur, 50 c.
Ed-du.....	21 lur, 58 c.	Ed-du.....	21 lur, 89 c.
Kerc'h.....	21 lur, 22 c.	Kerc'h.....	21 lur, 00 c.
Avalou douar	7 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur. 00 c.

Ar Gerant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal, moullet an Escopti.

FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé

Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011